

ספריי – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשירי

היכל
רביעי

מאמרי אדמו"ר האמצעי

במדבר

— חלק ב —
— דרושי תג השבועות —

•

מאת

כ"ק אדמו"ר הרב הגאון הגדול החסיד והעניו אור עולם
מופת הדור איש אלקים קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו

מה"ר **דובער** נבגי"מ ז"ע

— אדמו"ר האמצעי —

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

חזקת וזוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ז

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושש לבריאה

MAAMOREI ADMUR HOEMTZOEE
BAMIDBOR VOLUME II

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213
Tel. (718) 493-9251 • (718) 774-7200
5746 • 1986

L C C No.: 84-52839
ISBN: 0-8266-5780-7

Printed in the U.S.A.

נדפס בדפוס
שמחה ובנו גרשון גלוקמן
BOOKMART PRESS, INC.
N. BERGEN, N.J. 07047

נסדר בדפוס "עמפיינער פרעסס"
ע"י מרדכי ליב בן פינא
EMPIRE PRESS
550 EMPIRE BLVD. • BROOKLYN, N.Y. • (718) 756-1473

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות הדפסת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי שנמצאים לע"ע בכתבי-יד, ובהמשך להנדפס מכבר¹,

הננו מויל בזה מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי ע"ס במדבר — כרך שני, הכולל דרושי חג השבועות.

המאמרים נלקטו מכו"כ ביכלאך, רובם מכתבי-יד מעתיקים², פרט למאמר אחד³ שנמצא תח"י בגוכ"י אדמו"ר האמצעי⁴.

המאמרים נסדרו כאו ע"פ סדר שנות אמירתם (תקע"ט-תקפ"ז):⁵

בשוה"ג כאו שינויי נוסחאות ומראי מקומות לפסוקים ומארו"ל ועוד.

בסוף הספר הוספנו פקסימיליות.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב.

מערכת „אוצר החסידים”

טו סיון, ה'תשמ"ו

ברוקלין, נ.י.

(1) ע"ס ויקרא ח"א (ב' ניסן תשמ"ה). ויקרא ח"ב (עש"ט כסלו תשמ"ז). במדבר ח"א (ו' אדר"ש תשמ"ז). דברים ח"א (ב' אייר תשמ"ז).

(2) כמצויין בפרטיות להלן בהמ"מ בתחילת כל מאמר. המאמרים שהיו תח"י בכמה כתבי-יד נדפסו ע"פ אחד מהם, וכמה שינויים צוינו בשוה"ג. מכמה מאמרים יש תח"י לע"ע רק כתי' מעתיק אחד, ואפשר שאינו מדויק וכו'. ובבקשה רבה שכל מי שיש בידו עוד כתי' או נוסח שונה נד"ה הנ"ל יודיענו בהקדם. וכות הרבים תלוי' בו.

(3) ד"ה וכל העם רואים — נדפס להלו' ע' תתכ.

(4) ולהעיר מרשימת כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע (נדפס בהתמים ח"ב ע' נט) ע"ד יותר מארבעים כרכי כתבי-יד קודש דביק אדמו"ר האמצעי אשר נשרפו בהשריפה דשנת תקפ"ד.

(5) ג' מאמרים אשר לא נרשם עליהם זמן אמירתם כאו בסוף הספר. בנוסף להנדפס כסי' זה יש לציין לעוד מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי על חה"ש שנדפסו בשאר מקומות: ד"ה והגוף הכהו (שבת שלפני שבועות תקע"ה — כתי' 600 רלו, א) — נד' בטה"מ תקס"ח ע' רמו. ד"ה מי יתגר (שבת שלפני שבועות תקע"ז — כתי' 431 שמה, א; שגא, א) נד' בטה"מ תקס"ה ע' תפו. ד"ה והנה כו' בזאת יבא אהרן (תגה"ש תקע"ח בלעפלי — כתי' 502 לב, א) — נד' בדרך חיים שער התפילה פ' נ"ג-נ"ז. ד"ה משה ידבר (תגה"ש תקפ"ג בהאמיל — כתי' 493 לת, ב; 697 קבה, א) — נד' בתרי"ח שמות שעה, ב. ד"ה לה"ע שתי הלחם — נד' בסי' מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"ב ע' תרנז.

מפתח חג השבועות

להבין ענין עומר שעורים ושתי הלחם [תקע"ט]	שטו
תורה צוה [תקע"ט]	שכו
והר סיני עשו [תקע"ט]	שלב
וזהו והר סיני עשו [תקע"ט]	שלו
להבין ענין הטבילה בליל שבועות [תקע"ט]	שמח
ענין טל תורה [תקע"ט]	שנב
בשעה שהקדימו [תקע"ט]	שנח
להבין שרשי הדברים — ענין כתר תורה	שעז
להבין בתוס' ביאור כ"י לך ה' הגדולה	שצא
להבין ענין ספירה ומ"ת [תקפ"ג]	שצו
מראיהם ומעשיהם [תקפ"ג]	תכו
להבין ענין הספירה שהוא בחי' דם נעקר [תקפ"ד]	תמד
והניף את העומר [תקפ"ה]	תנח
להבין ענין הספירה וענין מ"ת [תקפ"ז]	תפב
בשעה שהקדימו [תקפ"ז]	תקעד
וכל העם רואים [תקפ"ז]	תרפה
וכל העם רואים	תתכו
וספרתם לכם	תתלד
להבין ענין חמשה קנינים	תתנא
פקסימיליות	תתעה

להבין ענין עומר שעורים ושתי הלחם כו'. הנה עומר שעורים הוא מאכל בהמה שהשעורים אינו מאכל אדם, להיות שארז"ל האכל יאכל ב' אכילות אכילת מזבח ואכילת אדם כו', ועומר שעורים הוא אכילת מזבח, ואח"כ בשבועות בשתי הלחם הוא אכילת אדם שהחטים הן מאכל אדם כו'. ולהבין זה הנה כתיב אד' במ סיני בקודש, פי' אד' כס הוא שם אדני' ששורה במרכבה דפני אריה פני שור פני נשר כו' וזהו שאמר רכב אלקים רבוחים אלפי שנא"ן, שור נשר ארי' אדם כו'. והענין הוא שבחי' המרכב' הן כמו חיות ובהמות למטה, שהוא בחי' מדות הטבעיים בלי דעת כלל רק טבעיות לבד וכך החיות שבמרכבה אהוי"ר שלהם בחי' טבעיות שלהם כלי דעת המתפשט במדות שלהם כי לא גולד אהוי"ר שלהם מצד בחי' הדעת רק מצד בחי' הגילוי אור אלקי המוטבע בהם מתחלת בחי' התהוותן מאין ליש ומיד בהגלות נגלות עליהן אור האלקי המהווה אותן שהוא בחי' מל' שם אד' בתוך כלי שלהם אז ממילא מתגבר בהם האהבה והתשוקה ליכלל באלקות כמו בחי' טבעיות בנפשם וגופם וכמו כל צבא השמים שמשתחווים, שזהו בבחי' טבעיות בנפשם וגופם וע"כ הוא בבחי' גבול מצומצם רק לפי אופן כלי הגבלתם לבד לא יוסיף כו' ואם יוסיף בהן אור הגילוי אלקות מתבטלים לגמרי כענין הושיט אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם כידוע וד"ל, וזהו פי' שעורה שיעור ה' תתאה דמל' שנמשך בשיעור מצומצם מאד במלאכים וחיות

לה"ט עומר שעורים: נמצא בכת"י 1258 א, א (בהכותרת שבפנים). 527 קמו, ב (בכותרת: דרוש לתגה"ש). 958 י, ב (השג"ה). 2030 עס, א (בכותרת: בעז"ה תג שבועות).

מאמר זה נדפס ג"כ בקונטרס בפ"ע (ב' הוצאות) בערב חה"ש תשמ"ו. וז"ל הפתח דבר' שם: ... בתרועות דליל ערב תג השבועות. ה' סיון שנה זו, הואיל כ"ק אדמ"ר שליט"א לאמר נקודות ממאמר זה, ותיכף אחר התרועות מסרו לדפוס ע"מ שיוכלו ללמוד בו (הן ביחיד והן ברבים) כימי תג השבועות שנה זו.

מאמר זה (מע' שכ ואל"ף) מיוסד על ד"ה וספרתם לכם — בס' מאמרי אדה"ו עזית חיב ע' התקט. ונמצא ג"כ בארוכה להלן ד"ה והגיה את העומר-תקפיה (ע' תנח).

לכמה ענינים שבהמאמר ראה גם ד"ה וספרתם — בלקי"ת אמור לה, ב. ד"ה והגיה את העומר — לקי"ת שם לו, א. ובס' מאמרי אדה"מ צ"ק א"ב ע' תרמג ואל"ף. ד"ה לה"ע הספירה ומ"ת משנת תקפ"ג (נדפס להלן, ובהנסמן בהמ"מ בתחילת המאמר שם).

[וראה להלן עוד המשך מאמרים מאותו תגה"ש בשנת תקע"ט. ועוד ידועים מאמרים שנאמרו בסמיכות לתקופה זו בתקע"ט: ד"ה והתהלכתי — מוצש"ק כה"ב (ס' מאמרי אדה"מ צ"ק א"ב ע' תשד). ד"ה נשא — ש"פ נשא (ס' מאמרי אדה"מ צ"ק א"ב ע' שח בהערה לע' קסו). ד"ה בהעלותך וד"ה השתי כות — ש"פ בהעלותך (ראה להלן בחי' במאמרי פ' בהעלותך)].

שעורים הוא מאכל בהמה: ראה סוטה יד, א. פסחים ג, ע"ב. ובכ"מ.

האכל יאכל ב' אכילות: צו ז, יח. זבחים יג, ב. כה, ב. ועוד.

אד' כס . . . רכב אלקי: תהלים סח, יח.

אלפי שנא"ן שור נשר ארי' אדם: ראה חז"א יח, ע"ב. חז"ב קי"ת, א. חז"ג עדר, א. תרי"א יתרו ע"א, סע"ד.

הושיט אצבעו הקטנה: סנהדרין ל"ה, ב. וראה ס' מאמרי אדה"מ צ"ק א"ב ע' קסא. וש"נ.

שעורה שיעור ה': חז"ג קפ"ה, ב.

שטו

הקודש בבחי' גבול לפי ערך כלי הגבלתם להיות זהו בא בבחי' טבעיות לפי טבע התהוותם כו', ע"כ יש גבול לאהבתם ותשוקתם כו'. וזהו עומר שעורים שהוא מאכל בהמה, כי שרש נה"ב הוא מחיות ובהמות שבמרכבה פני שור כו' ושעורים הוא מאכל בהמה בבחי' מדות הטבעיים לבד כו' בלי דעת כלל וכאשר הקריבו הקרבנות והמנחת שעורים מאכל בהמה ע"ג המזבח זהו הנק' אכילת מזבח להיות שבחי' מזבח העליון הוא המל' בחי' שם ב"ן גימטרי' בהמה שיורדת למטה להחיות רוח הבהמה שבמרכבה כו', והוא ע"י שיקריבו ע"ג המזבח. ועולים לשרשם בחיות שבמרכבה ע"י אש המזבח בבחי' ביטול למקורם ועי"ז נעשה בחי' תוספות אור בחיות שבמרכבה הנק' רכב אלקים כו' שנאן כו' נעשה מזה בחי' מזבח העליון (כי מזבח בגימט' ז"ן והוא בגימטרי' אוכל שהוא הזן ומפרנס לכל חד לפום שיעורא דילי' זהו שעורה שיעור ה' כו'). וזהו אד' ב"ם מתלבש בחיות שבמרכבה. סיני בקדש, פי' כדי להיות סיני בקדש שהוא בחי' ירידת והמשכת התומ"צ למטה בדברים גשמיים להיות בחי' כלים מכלים שונים לאור האלקי' בדברים גשמיים שמקבלים מן המרכבה כו' והן הן כל המצות מעשיות שנעשים בדצ"מ דנוגה ששרשם במרכבה שנק' שנא"ן כו' כמו במ"ת שירד הוי' על הר סיני להיות המשכת אלקות בצמצום למטה ע"י תורה ומצו' בגשמיו' כנ"ל. וכדי שיהי' כלי לבחי' המשכת אורו יתב' למטה בתומ"צ בפר"מ הוא אשר אמר אד' ב"ם שנתלבש במרכבה שנק' אכילת מזבח כדי להיות אח"כ בחי' אכילת אדם כמש"ת וד"ל.

והנה כל ימי הספירה הוא בענין העלאת עומר שעורים מאכל בהמה שהוא להפוך ז' מדות הבהמיות הטבעיות דבחי' נוגה בחי' בהמ"ה, שהיא נה"ב ששרשה מפני שור כו'. וזהו הנק' מאכל בהמה ולמעלה נק' אכילת מזבח כנ"ל. אבל בחי' שתי הלחם שבשבעות הוא בחי' אכילת אדם שלמעלה מבחי' אכילת מזבח הנ"ל. ולפי שארז"ל שאסור לאדם לאכול עד שיתן מאכל לבהמתו תחלה ע"כ הקדים ענין תנופת העומר שעורים שהוא מאכל בהמה לפני שתי הלחם שבשבעות שנק' אכילת אדם לפי שצריך ליתן מאכל לבהמתו בעומר שעורים תחלה, ואח"כ יוכל להיות בחי' אכילת אדם בתנופה דשתי הלחם כו' וד"ל.

וביאור ענין אכילת אדם כשתי הלחם בשבעות, הנה ידוע שהחטה הוא מאכל אדם, כי עיקר ההפרש בין מאכל אדם למאכל בהמה הוא

שם ב"ן גימטרי' בהמה: ראה ס' הליקוטין (להארז"ל) שמיני יא, ב. שעהמ"צ וטעהמ"צ ר"פ שמיני. לקרי' (להארז"ל) תלים סל"ז. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ד. ושי"ן. אוה"ת במדבר (כרך ו') ע' אתשמה. ושי"ן.

המובח: בכתי' 958 נוסף כאן: 'להוסיף מוחין בחב"ד כו' כמו עי"מ הלחם הגשמי שגם שנק' מאכל אדם הרי צריך ברור אחר ברור עד שיהי' מוסיף חיות' (וכן נדפס בהקונטרס הנ"ל). וניכר שהוא טעות המעתיק, ובשטרבבו תיבות אלו מלהלן ר"ע שיה.

שאסור לאדם לאכול: ברכות מ. א. וראה לקרי' כחוקתי מט. סעי"ב. ושי"ן.

שע"י מאכל אדם נמשך בחי' הדעת דוקא משא"כ ע"י מאכל בהמה לא נמשך בחי' הדעת כלל. וזהו ההפרש בין חטה לשעורה שע"י השעורה לא נמשך בחי' הדעת כלל, אבל ע"י החטה נמשך בחי' הדעת דוקא, כמו שארז"ל אין התינוק יודע לקרות או"א עד שיטעום טעם דגן דוקא ובלא טעם דגן בחטה אין בו בחי' דעת כלל עדיין לקרות אבא כו', וכן אמרו עץ שאכל אדה"ר חטה היחה כו' שהחטה ממשיך בחי' הדעת, וע"כ מיד שאכל החטה נמשך בו בחי' הדעת לדעת טו"ר וזהו הנק' מאכל אדם למטה. וכך יובן למעלה מהחטה דשתי הלחם נק' מאכל אדם העליון להמשיך מבחי' הדעת העליון כו'. וזהו עיקר ענין התורה שנק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי כו', והוא לחם חטה ר"ב אתון דאורייתא משום דאורי"י מח"ע נפקת (וזו ההפרש בין אדם לבהמה שהאדם הוא בחי' מדבר כו' והיינו יודע לקרות אבא כו', משום דאבא יסד ברתא, ולזה חט"ה בגי' ר"ב אתון דאורייתא בחי' הדיבור כו'). וזהו האכל יאכל בשתי אכילות הכתוב מדבר א' אכילת המזבח שהיא בהקרבת עומר שעורים שלמטה מן הדעת כגיל ואח"כ אכילת אדם בשתי הלחם שהוא תושב"כ ושבע"פ כו' בבחי' המשכת הדעת בחי' חביד כו'. וזהו מעלה יתירה שלא יוכל להיות ע"י אש המזבח, כי אש המזבח הוא אשר מעלה בחי' מאכל בהמה מדות הטבעיי' חג"ת לבד כמו שורש ענין החיות שבמרכבה, אבל שתי הלחם שהוא מאכל אדם א"א להיות ע"י המזבח אלא ע"י הכהנים ששרשם הוא בבחי' החכמ' דאדה"ע, כידוע דאחרן כה"ג שרשו בחכמה מקור החסד וזהו כהן גדול נוטל חלק בראש בבחי' חכמה בראש כו' וסתם כהנים בבחי' החסד ענף החכמה כו' שהוא בבחי' קו הימין בכלל חח"ן כו', וע"כ נק' אהרן כהן גדול שושבינא דמטרוניתא בחי' אה"ר כו' כמ"ש במ"א, לפי ששרש קו הימין הוא למעלה גם מבחי' החכמה והוא בחי' רב חסד דבי' אחיד אבא כו', וזהו בחי' אהב' רבה אהב' בתענוגים שלמעלה מן השכל כו', על כן הי' אהרן כה"ג מניף את שתי הלחם דחכמ' דתושב"כ ותושבע"פ למקורם ושרשם למעלה מן החכמה כדי להמשיך מבחי' מקור המוחין מעצמות המאציל בבחי' חביד דתורה כו' להיות נק' תורה אור. וזהו

אין התינוק . . . עץ שאכל אדה"ר: ברכות מ, סע"א. וראה מתנות כהונה לכ"ר פט"ז, ז. מבוא שערים שיה ח"א פ"ב בהגהת צמח (א).
 התורה . . . לכו לחמו: משלי ט, ה. ראה חגיגה יד, א. לקו"ש ח"ד ע' 1033. ושי"ן.
 דחטה כ"ב אחוון: זחיג קפת, ב. ת"ז תסיס (קיד, ב).
 דאורי"י מח"ע נפקת: זחיב קבא, א. ועוד.
 דאבא יסד ברתא: זחיג רמת, א. רנו, ב. רנח, א. ח"ז תכ"א (סא, ב). תסיס (קה, ב).
 דאחרן כה"ג שרשו בחכ' . . . כהנים בבחי' החסד: ראה מאורי א, קמ, כ, ט. ביאוריו לאדה"צ ע' רמ ואילך. יתל אור ע' תלב. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' שנד (ובה"מ שם). ס' הערכים חביד כו' ב' ע' ו' ואילך, וראה אמ"ב ח"ג פס"ז. ושי"ן.
 כהן גדול נוטל חלק בראש: יומא יד, א. וראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת שם.
 אהרן . . . שושבינא . . . אה"ר . . . כמ"א: ראה תו"א לב, ב. לקו"ת נשא כא, א. בהעלותך כט, ג ואילך.
 רב חסד דבי' אחיד אבא: ראה זחיג רצב, א: אריא כעתיקא אחידן כו'. ע"ח שער אריא (שי"ד) פ"א, ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ע' רנג.

עיקר ענין התנופה דשתי הלחם בזמן מתן תורה שהוא בחי' החכמה דאורייתא מחכמה נפקת כדי להמשיך מבחי' מקור התורה כו', אשר זה לא הי' נעשה ע"י המזבח כלל, כי אין המזבח רק העלאת בחי' מדות טבעיים הג'ת דבחי' בהמה לכד. וזהו ההפרש בין אכילת מזבח לאכילת אדם שזהו ההפרש בין עומר לשתי הלחם וד"ל.

ואמנם הנה הגם שהתורה נק' לחם, מ"מ הרי צריך בירור אחר בירור עד שיהי' ממנו אור וחיות להוסיף מוחין בחב"ד כו', כמו עד"מ הלחם הגשמי, שגם שנק' מאכל אדם הרי צריך בירור אחר בירור עד שיהי' מוסיף חיות כמוהו ולב כו' והוא אשר המאכל נהפך לדם ונדחה ממנו הפסולת, ומן הדם מתברר עוד ועולה ללב, ומן הלב מתברר בירור פנימי יותר ועולה למוח ומחוק המוח ומוסיף בו אור השכל כו' ואח"כ חוזר ונמשך מן המוח אל הלב ואל כל אברי הגוף בחי' אור וחיות רוחני דרך גידים דקים שנק' עורקי' המתפשטים מן המוח בכל האברים בבחי' חיצונית שלהם להחיות כל הגוף בחיצוניות כו'. וכך יובן בדוגמא בבחי' לחמה של תורה שנק' חטה ר"ב אתוון דאורייתא כו' שזהו כמו הכוסס את החטה ובלועה כו', לכך כתיב ותורתך בתוך מעי ומתברר בירור פנימי שבה ועולה למעלה, לפי שהתורה הנגלית לנו שנק' לחם חט"ה, היינו מה שהתורה מתלבשת בדברים גשמיים דנוגה לאסור ולהתיר טו"ט כו"פ כו' שכל זה הוא בבחי' עה"ד טו"ר כו' שנפל בשבחה"כ כו', והתורה נתנה לברר ולהבדיל בין טמא לטהור כו' כידוע, ומאחר שהיא מלובשת בבחי' עה"ד שנק' לחם, כמו הלחם שהוא ג"כ בבחי' עה"ד טו"ר ויש בו פסולת ופנימי' כו', וכך ותורתך בתוך מעי הוא עולה בבחי' בירור למעלה לבחי' לב העליון, ומבחי' לב העליון עולה לבחי' המוחין דאדם דאצ"ו, ושם הוא בתכלית הבירור להיות מוסיף בחי' המוחין העליונים במוחין דחב"ד דז"א כו' והוא עיקר בחי' אכילת אדם שמחוק שכלו כו', ואח"כ יורד ונמשך מבחי' פנימית האור שבמוחין דחב"ד למטה ללב ולכל האברים כו' להיות מזה בחי' החיצונית דתורה הנגלית לנו בדברים גשמיים כשר ופסול טמא וטהור כו' כמו שהלב ואברים מקבלים בחיצונית החיות מן המוח ע"י גידים דקים שבמוח כנ"ל. ואמנם בחי' המוחין עליונים שבראש שנעשה ע"י בירור דלחמה של תורה כמ"ש לכו לחמו בלחמי כו' הוא בחי' התורה אשר ברוחניות למעלה, וכמ"ש וזאת תורת האדם אדם דלעילא דוקא, כמו האבות שקבלו התורה כולה בבחי' הרוחניות דוקא, וכמ"ש באברהם עקב אשר שמע כו' וישמור משמתי מצותי כו' וחוקתי כו' שזהו בחי' תורה שלמעלה הרוחני' שבבחי' מוחין העליונים דח"ע שבראש,

ותורתך בתוך מעי: תהלים מ, ט.

טו"ט כו"פ: טהור וטמא כשר ופסול.

וזאת תורת האדם: שמ"ב ז, יט. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ת"א ס"ע כו. ושי"נ.

עקב אשר שמע: תולדות כו, ה.

כמשל הוספת אור השכל שע"י המאכל כנ"ל וד"ל. וזהו ענין תנופת הלחם לגבי מקורו במקור המוחין העליונים שנעשה אחר הבירור דתור' הגשמית דשתי הלחם שנק' חטה ולחם גשמי זהו הנק' תנופה כו' וד"ל. ונמצא שכמו שאם לא בחי' בירור והעלאת המאכל דלחם במוח לא הי' נמשך חיצוניות החיות באברים, כך לא הי' נמשך תורה הנגלית בחיצוניות אם לא ע"י בחי' תנופה דשתי הלחם למעלה, להיות בחי' מקור למוחין העליונים כדוגמת התורה דאבות שקיימו כל התורה ברוחניות כנ"ל. וזהו עיקר מתן תורה הנגלית ע"י התנופה דשתי הלחם דוקא שנק' אכילת אדה"ע כמ"ש לנו לחמו בלחמי כו' והוא ע"י אכילת מזבח דוקא שהוא הקרבת עומר שעורים מאכל בהמה שע"י יבא אח"כ לבחי' אכילת אדם וכמאמר רז"ל דאסור לאדם לאכול עד שיתן מאכל לבהמתו כנ"ל וד"ל.

והנה התנופה דשתי הלחם הי' עם הכבשים דוקא כידוע. והענין הוא להיות שע"י המאכל שנמשך בחי' הדעת כמו ע"י חטה דשתי הלחם הי' רק בחי' אותיות התורה לבד כי חטה ר"ב אתוון כו', וכמו שאין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום כו', אבל הכבשים הוא מאכל בשר כו' שע"י הבשר כשמתברר ועולה למוח מוסיף אור וחיות במוח יותר מן החטה, וכמ"ש רב נחמן עד דלא אכילנא בשרא דתורא כו', הרי יש כח בבשר שור להוסיף דעת יותר ממאכל לחם כו'. וכך יובן בבחי' חכמת התורה שיש הרבה דברים פרטים בתורה שנק' בשם מאכל בשר שלמעלה ממאכל לחם, אשר בחי' התוספו' מוחין העליונים נמשך על ידו יותר כמו שע"י העלאת בשר במוח שמתחזק המוח יותר, והוא מפני שמצד בחי' השבירה ירד בחי' בהמה למטה מן האדם, ואמנם למעלה הרי שורש בחי' בהמה למעלה מבחי' אדם כידוע על כן גנוז כח השכל בהעלם בבשר עד שמחזק השכל יותר, לפי שכאשר מבחי' בהמה נעשה אדם הוא למעלה מבחי' אדם וכמ"ש במ"א. וכך יש מדריגה בתורה הנגלית שנמשל לבחי' בשר להוסיף אור המוחין בתורה הרוחנית למעלה מן בחי' המוחין שע"י התורה שנק' לחם כו'. וזהו ענין תנופת הכבשים עם שתי הלחם שהוא בחי' צומח וחי שנפלו בשבירה כו' וד"ל (וכמו שהוא קודם השבירה צומח למעלה מחי וכמו שהוא למטה החי למעלה מן הצומח כו' וכמ"ש במ"א) (וע"כ ע"ה אסור לאכול בשר, כי לא נמשך חכמה שבתורה ע"י זה הבשר רק ע"י ת"ח כמו רב נחמן שאמר עד דלא אכילנא בשרא דתורא כו' כי יש הרבה פרטים בתורה שבחי' החכמה שבה מושג ע"י אכילת בשר כמו רמא לי' תורא, או עגלא תלתא כו' כמו שבבשר גנוז בהעלם מבחי' השכל ע"י בחי' השבירה כו' כנ"ל וד"ל).

רב נחמן עד דלא אכילנא: ראה ב"ק עב, א.

ע"ה אסור לאכול בשר: פסחים מט, ב. וראה לקראת בהעלותך לב, ב. תצא לו, ג. ברכה צג, ד. סידור קמ"ד.

ב. ר"ד, ב. וראה פרדס שכ"ד ספ"י.

רמא לי' . . . עגלא תלתא: ראה עירובין סג, א. חולין קלג, א. ועוד.

ומעתה י"ל שורש ענין חג השבועות שהוא בחי' המשכת אור הכתר דוקא
 והוא בחי' שער הנו"ן דבינה שלאחר מ"ט שערי בינה דמ"ט ימי
 הספירה ואם לא בחי' הספירה במ"ט ימים לא הי' מתגלה בחי' שער החמשים
 דבינה שהוא בחי' כתר תורה שבשבועות בשתי הלחם כנ"ל. דהנה כתיב
 וספרתם לכם ממחרת השבת כו' תספרו חמשים יום, וכתיב שבע שבתות
 תמימות כו' שהן מ"ט ימים ואין אנו סופרים רק מ"ט ימים ולא חמשים יום
 וא"כ למה אמר תספרו חמשים יום. אך הענין הוא דשניהם אמת להיות
 שהספירה שבאה בבחי' הדיבור דוקא אינו רק מ"ט ימים ז' שבתות לבד הוא
 שיכול לבוא בהתגלות בדיבור אבל יום הנ' א"א לבוא הגילוי בדיבור להיות
 בבחי' כתר והוא בחי' שער הנו"ן דבינה שא"א לבא בהתגלות בדיבור כ"א
 במח' בבחי' שתיקה והעלם ולזה אמר תספרו חמשים יום, שהאמת הוא שאנו
 סופרים גם יום הנו"ן אלא שאינו בא בדיבור רק במחשבו' בהעלם כו' וד"ל.
 ולהיות ידוע בעיקר ענין הספירה שהוא להמשיך מבחי' המקור הראשון של
 הז' מדות כמו שהן בבחי' א"ס. וע"כ נק' ז' שבתות תמימות דוקא שהוא בחי'
 התמימות והשלמות דא"ס כמו בחי' חסד דא"ס כמ"ש חסדי ה' כי לא תמנו
 כו' כי לגדולתו אין חקר וכן בחי' גבור' שבא"ס כו', וזהו ע"י בחי' תנופת
 העומר שעורים דוקא, לפי שעומר שעורים הוא בחי' מאכל בהמה כמו מדות
 הטבעי' דוקא כנ"ל. והגם שלמטה הרי רק בחי' חיות ובהמות שבמרכבה כו'
 שלמטה מבחי' הדעת דאדם כנ"ל, ונק' אכילת מזבח שלמטה מבחי' אכילת
 אדם, אבל למעלה הן גבוהים מבחי' אדם, והוא בחי' המדות שבא"ס בבחי'
 עצמיות דא"ס שהם בלי גבול ממש. וזהו והניף את העומר לפני הוי', פי'
 לפני הוי' למעלה משם הוי' דאדם כי הוי' הוא בחי' אדם יו"ד חכמ' ה' בינה
 כו' צמצום והתפשטות כו', ולפני הוי' היינו קודם שנמשך שם הוי' שהן ע"ס
 דאצי' שבבחי' התיקון כידוע, ושם נק' ז' שבתות תמימות דוקא וע"כ משם
 דוקא הוא בחי' המשכת האור שבבחי' א"ס במדות דאצי' שנק' ימים ונק' ימי
 עולם וכדי להאיר בחי' אור א"ס ביומין עילאין דאצי' זהו עיקר ענין הספירה
 בז' שבועות תמימות הללו. כי הנה פי' ספירה מלשון בהירות האור בתוקף
 יותר כמו אבן ספיר וכמו ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר כו' נופך ספיר
 כו', והוא לשון תרגום כמ"ש בזהר בפ' השמים מספרים מנהרין ומנצצין כו'
 שזהו בחי' הבהקת ובהירות האור ביותר. והענין הוא כי הנה ע"י הנפת
 העומר שעורים מאכל בהמה מדות הטבעיים דוקא הוא שעולה למעלה מעלה
 מבחי' מדות אדם להיות בחי' המשכה ותוספות אור בהיר ביותר לזכך
 ולהזהיר בחי' זוה"ר וספיר' ונהיר' בתוספות גדול כאורות דאצי' שנק'

וספרתם לכם . . שבע שבתות: אמר כג, טו ואילך.

חסדי ה' כי לא חסדו: איכה ג, כב.

והניף את העומר: אמר כג, יא.

ותחת רגליו . . נופך ספיר: משפטים כד, י. תצוה כח, יח.

בוהר בפ' השמים מספרים: זח"ב קלו, ב. וראה לק"ת אמר לה, ב. אוה"ת ח"ש קו, ב.

ימים והוא מצד בחי' התגלות אור א"ס שבמדות הללו שנק' ז' שבועות תמימות כנ"ל. ע"כ מוסיפים הארת אור א"ס כיומין דאצ"י ומאירים הימים שהן המדות דאצ"י מהארת אור א"ס דוקא (וזש"א דוד ואני בהמות הייתי עמך ב' בחי' בהמה, א' למטה מן הדעת שהן בחי' מדות הטבעיים לב בשר וטבעי שיהופך לה' לבדו שאז עולה למעלה בבחי' בהמה רבה שלמעלה מן החכמה כו' שמשם נמשך תוספות אור בחכמה דמדות דאצ"י). וזהו והניף את העומר דו' המדות שבספי' לפני הוי' דאצ"י כדי להוסיף אורות באצ"י מלמעלה למטה. (וזהו לרצונכ"ם בחי' המדות שברצון הפשוט כו' שמשם שורש נש"י ועלו במחה"פ כו'). וזהו היום יום אחד לעומר בחי' המשכה זו מבחי' יום הא' חסד שבא"ס ששם הניף את העומר לפני הוי' ומשם נמשך להאיר ביום הא' בחי' חסד שבאצ"י כו', ועד"ז בשאר ימי הספירה וד"ל.

אך הנה מעתה יש להבין מ"ש שבע שבתות תמימות מהו שבע שבתות דוקא והלא העיקר הוא רק ז' ימים, ועוד מ"ש שבעה שבועות תספור לך וארז"ל מצוה לממני יומי ומצוה לממני שבועי כו', לאיזה טעם צריך לספור ז' שבועות וכל שבוע נכלל בשבת א' כמ"ש שבע שבתות כו'. אך הנה באמת עיקר בחי' התגלות והמשכת בחי' ז' המדות דא"ס במדות דנאצלים הוא בבחי' ז' שבתות כלבד והשבתות הן עיקרי התגלות אור העליון דא"ס וע"כ נק' ז' שבתות תמימות כו' וכל שבוע נכלל ביום השבת וממנו מקבלים הששה ימים כו' כמ"ש בזוהר גבי ירידת המן שלא ירד בשבת ואעפ"כ כל הששה ימים מקבלים הימנו כי בחי' ברכה של המן ירד בשבת ונמשך אח"כ כל הוי"ו ימים בגילוי כו' וכמ"ש ויברך אלקים את יום השביעי כו', ואמר בזוהר אי מנא לא אשתכח בי' מאי ברכתא אית בי' אלא כו' דשיתא יומין מקבלין משביעתיא ובשבת הוא בא עיקר הברכה הכולל לכל הוי"ו ימים ונק' בחי' מקור היולי להשפעה הבאה ממנו דוקא אח"כ בדרך פרט בגילוי לכל יום ויום כו' (כמ"ש במ"א בעיקר בחי' השבת כי בו שבת כו' שהוא בחי' הכולל והוא העיקר לכל הוי"ו ימים שאחריו כו'). וכמו כן יובן ג"כ בענין הספירה שאעפ"כ שהן מ"ט ימים שהן ז' שבועות מ"מ עיקרם ושרשם הכללי והמקור להסתעפות פרטיהן הן רק ז' שבתות לבד וכל שבת הוא בחי' מקור לשהה ימים שאחריו כו', ולכך אמר שבע שבתות לבד, ולכך אמר מצוה לממני שבועי כו' כמ"ש ז' שבועות תספור לך לפי שכל שבוע נכללת בכלל דיום השבת כו', והענין הוא דלמעלה בעצמות אור א"ס אינן רק ז' שבתות בחי'

וזש"א דוד ואני בהמות הייתי עמך: בתהלים עג, כב: ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך. (והוא מאמר דוד בשם אסף — ראה התחלת המזמור שם וגמ' בי"ב יד, סע"ב. וראה תניא פמ"ו טו, סע"א): „חז"ש אסף ביריהק בעד כל כנסי' ואני בער...". וראה גם סי' מאמרי אדה"מ צ"ק ח"א ע' י רמב"ן. וש"נ בארוכה).
מצוה לתמוני יומי: חגיגה י"ג ב' ועוד.

בזוהר... ויברך אלקים... אי מנא לא אשתכח: בראשית ב, ג. חז"כ פח, א, טג, ב.
כמ"ש במ"א בעיקר בחי' השבת: ראה סי' מאמרי אדה"מ ארז"ל ע' רסא וא"ל. ובכ"מ.

מקוריים ובנואן למטה באצ"י מסתעף מכל שבת וי"ו ימים בפרט, ואעפ"כ מצוה למימני יומי כל יום בפרט, כדי שכל יום בפרט יקבל ממקורו בשבת, וז' שבתות שרשם במאציל עצמו שנק' תמימות כנ"ל וד"ל.

אך עדיין י"ל מ"ש וספרתם לכם ממחרת השבת דוקא אם העיקר הוא ז' שבתות מטעם הנ"ל למה אמר ממחרת השבת דוקא כו'. אמנם הנה מ"ש ממחרת השבת הוא למעלה גם מז' שבתות תמימות, דהיינו שהוא כחי' המקור הגבוה למעלה מעלה גם מבחי' השבתות רק שממנו מתחיל להיות מקור להשבתות, וז"ש עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום שהוא שער הגורן דבינה שלמעלה ממ"ט שערי בינה שבז' שבתות כו' וד"ל.

וביאור הדברים, הנה בתחלת הפ' אמר והבאתם עומר ראשית קצירכם אל הכהן והניף את העומר לפני ה' לרצונכם ממחרת השבת יניפנו הכהן, הרי תחלה הבאת ותנופת העומר הוא ממחרת השבת דוקא ואח"כ אמר בפ' שני' וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה עד ממחרת השבת הז' תספרו חמשים יום כו'. והרי גם במצות הספירה הוא ממחרת השבת דוקא ולענין תספרו חמשים יום אמר עד ממחרת השבת הז' כו'. והענין הוא שגם בחי' יום השבת הוא עדיין בחי' מקור לוי"ו יומין בלבד, ועדיין אין בו בחי' פרטיות המשכות יומין אלא הוא רק בחי' מקור לגילוי ההשפעה וההמשכה דימים בפרט כנ"ל, מ"מ הרי הוא בא לכלל בחי' ההמשכה בפרט כמו הכלל שמתחלק לפרטים שהפרטים שייכים אל הכלל דוקא כי ממנו מסתעפים ומתחלקים, וכך יום השבת מאחר שהוא בחי' הכולל לפרטים ובחי' מקור המשפיע אותם הרי הוא עצמו מתמשך בכל פרט ופרט בכל יום ויום, וכידוע שבכל יום יש מהארת אור דשבת שמקבל ממנו כו' וכמו המדות שנולדי' מן החכמה דגם שהן ששה מדות בפרט ובחי' החכ' הוא בחי' אב ומקור להם בכלל ואין בחכמה עדיין בחי' התחלקות פרטי' המדות, מ"מ הרי אור השכל נמשך ובא בבחי' פרט בכל מדה ומדה בפ"ע כמו השכל והטעם המיוחד אח"כ בפרט לכל מדה ומדה כידוע מאחר שהמדות נולדו מן השכל, וכך הוי"ו יומין הן וי"ו מדות תגית' נה"י כידוע וביום השבת הוא בחי' מקורו ושרשן כמו שהן בבחי' החכמה שהוא למעלה מבחי' התחלקות עדיין לששה מדות, וע"כ נק' שבת בחי' קדש דחכמה כמ"ש כי קדש הוא לכם כמ"ש במ"א, אבל מ"מ הרי בחי' אור החכמה שכולל ו"ק דוי"ו ימי החול הוא בא להתמשך בהתחלקות בפרט כו' בו"ו ימי המעשה, כיום הא' יאיר אור החכמה כחסד כו' וכידוע וכך הוא בבחי' ז' שבתות דספירה, דגם שכל שבת הוא בחי' מקור עדיין לוי"ו יומין שאחרי אעפ"כ כל שבת הוא בחי' מקור משפיע וממשיך בבחי' פרט מאחר

והבאתם עומר . . . וספרתם: ע"פ אמור כג, יוד ואילך.

כי קדש היא לכם כמ"ש במ"א: תשא לא, יד. ראה לקרית צו יב, א. סידור רצו, ד. ובכ"מ.

שנק' מקור אליהם כו' וד"ל. אך בחי' ממחרת השבת הוא למעלה גם מהיות בחי' מקור לגילוי השפעות המדות ואינו נק' בשם מקור אליהם כלל וכלל. והוא בחי' שער הגו"ן שהוא עולה בבחי' הכתר שלמעלה מן החכ' עדיין כמ"ש והחכמ' מאין תמצא כו' שהחכ' נמשך מאין ליש מבחי' הכתר שהוא בחי' הרצה"ע הפשוט שלמעלה מן הטעם והשכל דחכמ' כו' ושם אין מקור לבחי' גילוי ההשפעה דחכ' ומדו' כו' וע"כ נק' ממחרת השבת שלמע' מבחי' השבת שנק' קדש דבחי' חכמ' וד"ל.

אך אי"כ מה שייכות יש להתגלות בחי' הכתר בשבועות אחר ז' שבתות דספיר' דוקא, מאחר שהוא נבדל בערך מהיות גם בחי' מקור להם ככלל לפרט כו'. אמנם הנה אמר במצות תנופת העומר ממחרת השבית' יניפנו' הכה"ן וכן במצות ספי' העומר אמר וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה כו' הרי בין במצות הבאת ותנופת העומר בין במצות ספירת העומר הכל הוא ממחרת השבת דוקא. והענין הוא להיות מבואר למעלה בעיקר ענין הספירה שהוא להמשיך בחי' מקור הראשון של הז' מדות והוא בחי' ז' מדות דא"ס דוקא כנ"ל שלכך נק' ז' שבתות תמימות דוקא כנ"ל, וע"כ נק' ספירה להיות שממשיכים תוספו' אור בהיר במדות דאצי' שנק' נהירו וספירו כו' כנ"ל. אך אי"כ כ"א ע"י הנפת העומר דוקא כמ"ש והניח את העומר לפני הוי' למעלה משם הוי' דאצי', והוא מפני שעומר שעורים הוא בחי' מדות הטבעי' שלמטה מן השכל שרשן הוא למעלה מן השכל והטעם לגמרי והוא בבחי' מדות שברצון הפשוט בתכלית שלמעלה מבחי' החכמה לגמרי כו', וזהו לפני הוי' דחכמ' ג"כ כו'. ועל כן בתנופת העומר לאהפכ' חשובא למטה כו' עולין בשרשם הראשון בבחי' ז' מדות שבכתר ורצון הפשוט העליון שהן ז' מדות שברצה"פ שבא"ס שנק' תמימות כנ"ל, וע"י בחי' העלאה זו גורם בחי' המשכה מז' מדות שברצה"פ שבא"ס למטה במדות דאצי' הנק' ספי'. וזהו מצות הספיר' שהוא מלבד מצות הבאה ותנופה כידוע. וזהו שבשני מצות הללו אמר ממחרת השבת דוקא דהיינו במצות הבאה ותנופה שהוא להעלות את העומר לפני הוי' לרצונכם בבחי' הכתר אמר ממחרת השבת שהוא בחי' הכתר כנ"ל יניפנו' הכהן לפי ששם הוא שרשן ומקורן הראשון כו' וכן במצות הספיר' להמשיך למטה אמר וספרתם לכם ממחרת השבית' מבחי' המדות שבכתר ורצה"פ דוקא וד"ל.

וזהו וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה דוקא שזהו ממחרת השבת כמ"ש ממחרת השבת יניפנו הכהן דהיינו שמאותה מדרגה עליונה שהי' בחי' ההעלאה והתנופה דז' מדות לשם שהוא בחי' הכתר משם צ"ל בחי' המשכה שהוא בחי' הספיר' שמשם דוקא אנו

סופרים את הימים, דהיינו להזהירם ולהאירם בתוספו' אור, והיינו מיום הביאכם כו' שהוא ממחרת השבת משם וספרתם לכם ז' שבתות תמימות כו' ודל'. אך יש הפרש בין ספיר' להבאה ותנופה שהספיר' בליל יום הא' וההבאה והתנופה ביום הא' וכמו שאמרו ביום אתה מביא ובלילה אתה סופר, ולכאורה לפני הנ"ל בספיר' ותנופה צ"ל הספיר' שהוא ההמשכה אחר ההעלאה דוקא. הענין הוא לפי שעיקר הספירה בלילה דוקא להאיר לז' מדות שבמל' שנק' לילה ויש בענין הספיר' ג"כ כח המעלה את ההעלאה ולהתנופה, ונק' כח המעלה מ"ן, וזהו פי' הב' בספיר' לשון ספיר' ממש כמו ספירת ז' נקיים דאשה שתטהר א"ע כו' וכמו השמים מספרים מנהרין כו' אבן ספיר' שנזדכך מחומריות שלו, כך יש בבחי' מצות הספירה ענין הזדככות המדות הטבעיים שיהיו נקיים מטומאה ויהיו ראויים לעלות. ועל כן הספיר' בלילה ליתן כח ועזו להעלא' ותנופה שביום הא', ואתר התנופה נק' ספי' ממש בהמשכ' בבחי' תוס' אור כנ"ל ודל'.

ומעתי י"ל מ"ש ממחרת השבת יניפנו הכהן כו', וכן וספרתם לכם ממחרת השבת כו', הגם שמדות הללו הן בחי' מדות שבכתר ורצה"פ כנ"ל, מ"מ בחי' הכתר עצמו שנק' כתר שבכתר הרי הוא למעלה גם מבחי' המדות שבו עצמו ששרשם בחכ' שבכתר שנק' טעם לרצון כו', וא"כ איך א' שעומר שהוא בבחי' המדות יניפנו ממחרת השבת בבחי' כשב"כ שלמעלה מבחי' ז' שבתות תמימות ומכש"כ בחי' הספי' שהיא בחי' ההמשכה דז' מדות שבכתר, איך שייך לסופרם ממחרת השבת שהוא בחי' כשב"כ שלמעלה מהיות גם בחי' מקור למדות כנ"ל, ומ"ש ממחרת השבת משמע משם דוקא יהי' בחי' כח העלא' שהוא התנופה כמו יניפנו כו' ומשם יהי' ההמשכה שזהו בחי' הספיר' כמ"ש וספרתם כו'.

אך הענין הוא דכמו שמבואר למעלה בבחי' טבעי' המדות שלמטה מן השכל והחכמ' בנ"לוי שיש להם שורש ומקור בלמעלה מן השכל והטעם הגלוי כו' כך הוא ממש גם בבחי' המדות שבכתר ורצה"ע הפ' מאחר שבאין בבחי' התחלקות קוין חג"ת כו' הרי הוא מבחי' החכ' שבכתר שנק' טעם הכמוס לרצון כידוע. ואמנם יש בחי' מדות כרצון בבחי' טבעי' הרצון שלמטה מבחי' החכ' והטעם לרצון הנק' חכ' שבכתר ששרשם הוא בבחי' כשב"כ שהוא בחי' עצם הרצה"פ עצמו שלמע' מן החכ' והטעם כמוס לרצון. ונמצא מ"ש והניף את העומר לפני הוי' למעלה משם הוי' דחכ' מפני שבחי' המדה"ט שרשם למעלה מהטעם כנ"ל היינו ג"כ למעלה משם הוי' דחכמ' שבכתר שנק' טעם לרצון אלא הן בבחי' עצם הרצה"פ שאין טעם לרצון כלל גם לא טעם כמוס

ביום אתה מביא ובלילה אתה סופר: ראה מנחות טו, א.

כמו ספירת ז' נקיים: ראה זחיג צו, סעי"א ואילך. ועוד. אה"ת אמור צ' קע"א ואילך. לקו"ש חכ"ב ע' 119.

ונעלם כידוע. וזהו ממחרת השבת דוקא שהוא בחי' כשב"כ יניפנו כח המעלה כו' וכן וספרתם לכם ז"ש כו' ממחרת השבת כו' והוא דוק' בז' מדות שהן בחי' טבעי' ע"כ ג"כ שרשם למע' מחכמי' וטעם לרצון ונקי' ז"מ תמימות כו', משאי"כ בחי' המדות שבכתר שנמשכו מבחי' החכ' שבכ' שאין בחי' מחרת השבת גם בחי' מקור להם כלל כגיל ודיל.

ואחכ"ז יובן בחי' התגלות הכשב"כ במ"ת בשבועו' בחי' אנכי מי שאנכי הוא אחר ז' שבועות תמימו' דוק' שהז"ש תמימו' הוא במדו' שלמע' מן הטעם הבמוס לרצון ג"כ וע"כ ממילא יומשך בחי' כשב"כ שהוא עצם הרצה"פ לאחר המשכ' ז"מ שבו עצמו, מאחר שממנו שורש העלאתם והמשכתם כמ"ש ממחרת השבת יניפנו וספרתם לכם ממחרת השבת כו' מטעם הנל. ובוזו מתורץ הקושי' דלעיל מה שייכות יש כלל להתגלות הכתר עם המדות כו', דכמו שיש שייכו' למדות עם החכ' כגיל כך יש שייכות למדות שבכתר שלמע' גם מן החכ' שבו לבחי' כשב"כ עצמו כו' (ואעפ"י שגם כשב"כ כלול מי"ס ויש בו' ג"כ מבחי' חכמ' מ"מ גם שם יש בחי' המדות שלמע' מן החכ' ועד"ז עד רום המעלו'). אך אי"כ י"ל למה לא נמנה גם בחי' הכשב"כ בימה"ס והוא שייספרו גם יום החמשים (כמו שסופרי' שבועות וימים לפי שהשבת הוא כלל לפרט וממנו מסתעפים כגיל הרי גם הכשב"כ כולל לז"ש תמימו' כו'). הענין הוא דבאמת הוא נמנה בימה"ס שהרי א' תספרו נ' יום דוקא וזה שאין אנו סופרי' רק מ"ט ימים בלבד שהן ז"מ לבד היינו רק בבחי' הספי' שבדיבור בגילוי גמור אבל בחי' עצם הרצה"פ כמו שהוא למעלה מבחי' התחלקו' פרטי ז"מ אי"א לבא בגילוי גמור בדיבור מאחר שנחשב מבחי' ע' אי"ס ממש דלאו מכאמ"כ וכלל וכמ"ש לך ה' הגדולה כו' אבל מבחי' ורצון בהעלם הרי הוא בא ג"כ במנין הספי', וז"ש תספרו נ' יום שזהו בחי' שער הנ' דבינה שאחר מ"ט שערים דז' שבתות והוא להיותו למע' מבחי' השג' דבינה ע"כ ממילא אי"א לבוא בדיבור רק הוא במח' ורצה"פ הנעלם בבחי' סדכ"ס כו' שהוא בבחי' ההעלם בבחי' מס"נ שברצה"פ שא"א לבוא בדיבור כלל. וזהו עד ממחרת השבת הז' דוקא תספרו נ' יום השבת הז' עם היות שהוא האחרון שהוא בחי' המל' כידוע אבל כתר מל' איהו כתר עליון ונתב"ס וסוב"ת והוא קעומ"ש ברצון פשוט למעלה מן הטעם לגמרי שנק' עומ"ש וז"ש הוקם על שרשו מגיע בתחלת כל התחלות שהוא כשב"כ שנק' ממחרת השבת הז' ע"כ אז דוק' תספרו נ' יום בבחי' ספי' בהעלם ומן

אנכי מי שאנכי: ראה זח"א קסו, ב. זח"ג יא, א. לקרית להאריזל תולדות כו, יט. אבו עזרא שם. לקרית פ' פינחס פ. ב. פ' ראה לא, ד. סה"מ תס"ב ח"א ע' ד.
 ע' אי"ס מתשן דלאו מכאמ"כ: [= עצמות . . . מכל אינון מדות כלל]. ע"פ ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
 לך ה' הגדולה: דהיא כתי, יא.
 כתר מל' איהו כתר עליון: ע"פ ת"ז שם.
 הוקם על: ראה ס' מאמרי אדמו"ר-במדבר ח"א ע' קא. וש"נ.

ההעלם בא לידי גילוי במ"ת והוא בחי' אנכי מי שאנכי שזהו בחי' התגלות הכתר ורצה"ע דעצמו' אא"ס ממש שלמעלה גם מבחי' החכ' והטעם הכמוס לרצון כנ"ל וד"ל.

ובכ"ז יובן ג"כ מה שכליל שבעות עוסקי' בתושב"כ ושבע"פ בשינוי הסדר מכל הלילות, שהרי ידוע שלפני חצות לילה הוא בחי' הגבו' ומחצות לילה עד הבוקר הוא בבחי' החסדים וע"כ לומדי' תושבע"פ שהוא בבחי' הגבו' לפני חצות לילה ואז דוקא זמן לימוד תושבע"פ מל' קרינו לה ומחצות לילה ואילך שהוא בחי' החסדי' אז הוא זמן לימוד תושב"כ שהוא בבחי' החסדי' דאבא ותושבע"פ בבחי' הגבו' דאימ' וכן תושב"כ ותושבע"פ הן בבחי' זריג כו', וכליל שבעות' שאז הוא בחי' המשכ' אור הכתר לומדי' תושב"כ קודם חצות לילה דוקא ותושבע"פ אחר חצות לילה בהיפוך מכל הלילות של כל השנה. אך הענין מובן ע"פ הנ"ל שבחי' הכתר שהוא בחי' הרצה"פ שבעצמות ממש הרי הוא נחשב מבחי' העצמו' ממש דלאו מכאמ"כ ע"כ הוא למע' מבחי' התחלקות חו"ג כנ"ל, ע"כ ממיל' בהמשכ' אורו למטה מתחלף מגבו' לחסדי' ומחסדי' לגבו' דהיינו שתי הלהם תושב"כ ותושבע"פ מתחלפי' שבחי' הגבו' דתושבע"פ מאיר בכלי החסד שלאחר חצות לילה ובחי' החסדים שבתושב"כ מאיר בכלי הגבור' דחצי לילה הראשונה, דהגם שחוג' המה הפכים שזה הוא בחי' חסדי' וזה בחי' גבו' אבל קמ' עצמותו ית' שוין חו"ג ומתחלפים עד שתושב"כ בבחי' הגבור' דחצי לילה הא' כו' כמשי"א דקמ' כחשיכ' כאורה ממש כו' (והיינו בחי' שער החמישים שביל דקיק דבי' עייל אבא לאימא שהוא למעלה מחו"ב עד שמתחלפים להיות בינה למע' מחכ' כי חו"ב כסדר ההשתל' נק' אין ויש כידוע ובמ"ת כתי' וכל העם רואים את הקולות כו' רואים את הנשמע ושומעי' את הנראה דשמיע' וראי' הן בחי' חו"ב ונתחלפו להיות השמיעה דבינה במקום ראי' דחכמ' והיינו וראי' את הנשמע וראי' דחכ' למטה בבחי' שמיע' דבינה והיינו שומעי' את הנרא' כו' וד"ל, וכמ"ש במ"א בענין ולא ידע איש את קבורתו שלעליונים נדמה להם למטה ולתחתונים נדמה להם למעלה שזהו בחי' שער הנו"ן דבינה שזכה משה במותו ע"כ לעליוני' שבחכ' בבחי' אין נדמה להם למעלה בבחי' אין והי' וראי' את הנשמע כו' וד"ל). ועיקר הטעם להקדמ' תושב"כ דוקא לפני

שבליל שבעות עוסקי' בתושב"כ ושבע"פ בשינוי הסדר: ראה גם ס' מאמרי אדה"ז עה"ת חיב ע' תחקים (ובמ"מ שם). וראה לקו"ת אמור לה, א. סה"מ תקס"ג ע' שעג. שעט. ס' מאמרי אדה"מ צ"ו ויקרא חיב ע' תרמ. תושבע"פ מל' קרינו לה: ת"ז שם.

שביל דקיק דבי' עייל אבא: ראה זח"א יג, ב. זח"ג רע"א, סע"א. ועוד. אמ"ב ח"ג (הוצאת קה"ת – תשמ"ה) כבא, ב.

וכל העם רואים . . . את הנשמע: יתרו ב, יח. מכילתא עה"פ.

במ"א בענין ולא ידע . . . שלעליונים נדמה: ברכה לר, ה. ראה סה"מ תקס"ד ע' כו. לקו"ת כמדבר יב, א. שער הנו"ן דבינה שזכה משה במותו: ראה להלן ד"ה מראיהם ומעשיהם סוסי"ג. ושי"ג.

תושבע"פ היינו לפי שכחי' חויג' שבצמות המאציל בחי' החסדי' קודמי' לבחי' הגבו' כמו אנכי ולא יהי' לך בדיבור א' כניל לפי שהוא בא מלמעלמ"ט בבחי' מולמ"ט בתחלה מטי בחי' החסדי' ואח"כ לא מטי בחי' הגבו' והסתלקות, וזה דוקא בהמשכ' כתר תורה מלמעלה למטה אבל בשאר הימים שלומדי' התורה בבחי' העלא' מלמטלמ"ע הרי הגבו' קודמי' לחסדים כמ"ש והחיות רו"ש וע"כ תושבע"פ בחצי לילה הא' ואח"כ תושב"כ מחצות לילה ואילך כו' וד"ל.

בעז"ה יום א' דשבוטות

(תקע"ט)

תורה צוה לנו משה מורשה כו', וארוז"ל א"ת מורשה אלא מאורשה כו', הנה ממאמר זה משמע שהתו' נק' כלה מאורשה וכנ"י נק' חתן מאחר שהתו' זאת שצוה לנו היא מאורשה כו', ולפעמים משמע בהיפוך שהתו' היא בחי' חתן כמ"ש ביום חתונתו זו מ"ת כו' וכנ"י נק' כלה שמקבלים את השפעת אור דתורה כו'. אך הענין הוא דשניהם אמת. ויובן זה בהקדים מ"ש זאת תורת האדם כו' וכן במצות נאמר אלה המצות אשר יעשה אותם האדם דוקא הרי משמע מזה שהאדם הוא העושה התורה והמצוות לכד וכמ"ש אשר יעשה אותם האדם וחי בהם שהאדם הוא העושה אותם וכן וזאת תורת האדם האדם הוא העושה את התורה ע"כ נקראת על שמו דוקא בשם

אנכי ולא יהי' לך בדיבור א': ראה רש"י מכות כד, רע"א (בשם המכילתא). ובכ"מ. מולמ"ט: [= מטי ולא מטי] זח"א טו, ב. והחיות דרש: יחוקאל א, יד.

תורה צוה: נמצא בהכתבי-יד: 1258 ד, א [בהבחי' שפנים], 370 רעה, א, 873 ג, א, 998 תמו, א, 1079 שלה, א, 2030 לג, ב [בכתורת: ב"ה חג שבועות שנת תקע"ט פה לובאוויטש. ובסיום המאמר רשם המעתיק: "א"מ הי' ר"ג גיה' (רע"ד) רשם בכ"מ בביכל זה]. ואינו ברור למה ירמזון תיבות אלו].
 תוכן המאמר נמצא ג"כ בהרחב הביאור להלו בדי' כששהיקתפיו (סיע תרניח ואילך).
 וראה להלו דיה והר סיני – ששיד למאמר זה.
 עוד מאמרים בהתחלה זו (תורה צוה) ראה: לקו"ת ברכה צג, ד (משמחית תקס"ח). סה"מ תקס"ו ע' שטז (משמחית תקס"ח). אורח"ת ברכה. סה"מ תרל"ד (לא נדפס לע"ע). סה"מ תרנ"ד ע' כו (שמחית). סה"מ תשי"ב ע' 39 (שמחית).

תורה צוה . . . א"ת מורשה: ברכה לד, ג. ברכות נו, א. פסחים מט, ב. ביום חתונתו זו מ"ת: תענית כו, ב.
 זאת תורת האדם . . . אלה המצות . . . וחי בהם: ע"פ שמי"ב ז, יט. אחרי"ת, ה (וראה בהנסמן בס' מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"א ר"ע שח).

תורת האדם דוקא. והענין הוא להיות שהתו' נק' אור וכמ"ש ותו' אור לפי שכל עיקר ענין ובחי' התו' אינו רק להמשיך הארת אא"ס בחכ' כי אורייתא מח"ע נפקת, ואמנם אין זה רק בחי' אור וזיו לבד מבחי' עצמות אא"ס ב"ה והוא בחי' הארת הקוי"ח שנמשך מבחי' עצמיות אא"ס, הצמצום הראשון הנק' מקום פנוי וחלל כו', וזה הקו נק' בחי' אור וזיו בעלמא והוא בחי' מקור אור דתו' כי ראשית בחי' גילוי אור דקו זה הוא בבחי' החכ' דוקא והן בחי' טעמי תורה שהוא בחי' הטעם הכמוס במצות שהוא בחי' חכ' וגם בבחי' התענוג שבחכ' הוא בחי' תענוג הנעלם שבחכ' שלמעלה מבחי' גילוי התענוג שבחכ' שנק' עדן כו', וזהו אשר טעמי מצות שנק' טעמי תורה לא נתגלו עכשיו כו', אך עכ"ז אינו רק בחי' גילוי אור מעצמות המאציל לבד שנמשך ומאיר אור דתורה וכמ"ש ותו' אור כו' ואין זה ערך כלל לגבי בחי' עצמיות המאציל ממש שנק' בשם מאור שממנו נמשך מקור כל מיני אור כגילוי, וא"כ הרי בחי' אור דתו' נק' בחי' כלה לפי שנמשך אור מצומצם בחכ' דתו' שהוא רק בחי' אור מצומצם מעצמות המאציל, וכמו הכלה שמקבלת שפע מצומצמת. וזהו אל תקרי מורשה אלא מאורשה כו' וד"ל.

אך מי הוא המשפיע את בחי' אור דתו' להיות נמשך בה מבחי' עצמות אא"ס להאיר אור בחכ' כו', הנה זהו ע"י ישראל שנק' חתן לפי ששרש ישראל עלו במח' פי' במח' הקדומה בבחי' עצמות אא"ס ממש שלפני הצמצום דקוי"ח כו', וע"כ ע"י המס"נ שלהם בכל מאוידך מעוררי' לבחי' עצמיות אא"ס שנק' מאור כנ"ל להאיר אור בבחי' הקוי"ח שהוא להיות גילוי אא"ס בתו', לפי שענין מס"נ שלהם הוא כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי, פי' ועמך מה שעמך ממש ג"כ לא חפצתי, והוא גם בבחי' הארת גילוי אור בבחי' קוי"ח שהוא מקור כל חיי העולמים מראש ומקור שלפני האצ"ע עד סוף העשי' ג"כ לא חפצתי כמ"ש כי עמך מקוי"ח כו' שאין זה רק הארה בעלמא מבחי' עצמותו ומהותו ממש ואין מס"נ דישראל רק לבחי' מהו"ע ממש לפי שנק' אדם אדמה לעליון ממש כמ"ש בצלם אלקי' עשה את האדם כו' וכתוב בני בכורי ישראל כו', ולהיות כן יש ביכולת ישראל לי ראש להמשיך שפע דאא"ס בחכ' גם עכשיו בכל איש מישראל כשלומד איזה דבר

ותו' אור: משלי ו, כג.

אורייתא מח"ע נפקת: זתיב סבא, א. ועוד.

ישראל עלו במח': ראה ב"ר פ"א, ד. ובכ"מ.

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

כי עמך מקוי"ח: תהלים לו, י.

אדם אדמה לעליון: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ו. ושי"ן.

בצלם אלקי' . . . בני בכורי: בראשית א, כו. שמות ד, כב.

ישראל לי ראש: ראה פיע"ח שער הלולב פ"א. שעה"פ להארוז"ל ושלח לב, כט. ס' הליקוט"ס להארוז"ל

ויחי מזו, כח. מה, ב. דרמ"צ טו, ב (בשם הוה"ה).

הלכה שהוא ממשיך גילוי אא"ס בדיבור של הלכה זו וכמ"ש במ"א בענין עוסק בתורה לשמה שהוא לשם התורה עצמה וכמ"ש בע"ח שעיקר הכוונה דלשמה אינו רק להמשיך גילוי אא"ס בכח' שבתו, וז"ש לכל אשר יקראוהו באמת באמת של תו' שנק' אמת כו'. ולפי' הרי ישראל נק' חתן המשפיע וממשיך אא"ס בתו' להיות נק' תורה אור. וז"ש מורשה מארסה לישראל דוקא והיינו ע"י בכל מאודיך דוקא במס"נ שמגיע לבחי' מהותו ועצמותו דוקא שאז האדם הוא העושה את התו', וז"ש זאת תורת האדם כו' כנ"ל, והיינו ובתורתו יהנה שנק' תורה שלו כו' מטעם הנ"ל וד"ל.

אך הנה אנו מוצאים לפעמים שהתו' נק' בשם מאור שלמעלה מבחי' אור כמ"ש בירושלמי דמאור שבה מחזירו למוטב הרי נק' מאור כו' ומאחר שנק' מאור הרי התו' נק' חתן כו' כנ"ל דלפעמים התו' נק' חתן וישראל נק' כלה וכמ"ש בזוהר דתלת קשרין הן ישראל מתקשראן באורייתא כו' הרי ישראל מקבליו מן התו' כמ"ש בירושלמי הנ"ל דמאור שבתו מחזירו לנפש מישראל למוטב כו' הרי יש כח בתו' להפוך נפש מישראל מרע לטוב וכמ"ש הוי' עוז לעמו יתן ואין עוז אלא תורה כו'. אך הענין הוא שיש מקור ושרש לאור התו' למעלה מבחי' מהו"ע דאא"ס ממש שלמעלה מבחי' הארת אור וע"כ נק' בשם מאור שלמעלה מבחי' אור והוא בבחי' מאור דעצמות אא"ס ממש וכמ"ש ואהי' אצלו אמון אצלו ממש וכן מ"ש ה' קנני ראשית דרכו דהיינו קודם שנמשך מקור ראשית הארת הקו"ח הנ"ל והיינו ע"י התורה שנק' ראשית דרכו להיות אצלו ממש וכן מ"ש ה' קנני ראשית דרכו היינו קודם שנמשך ממנו מקור וראשית הארת הקו"ח והיינו ע"י התורה שנק' ראשית דרכו להיות מקור להשתלשלות דאבי"ע כו' והתורה קנה לעצמו להיות ראשית דרכו וכמ"ש ואהי' אצלו אמון א"ת אמון אלא אמון וכמו אומנא שמצווה לעשות כך ולא כך כו' כך כל אופן המשכות הקו"ח כו' הוא ע"פ בחי' התורה שקדמה לכל ההשתלשלות דקו"ח כו' וכמ"ש בראש"י ברא אלקי' בחוכמתא שבתו' שנק' ראשית דרכו כו', ובזה התו' נק' חתן להשפיע גילוי אא"ס בנשמו' ישראל להחזיר אותם למוטב כו' וד"ל.

יכמ"ש במ"א בענין עוסק בתורה . . . וכמ"ש בע"ח: ראה פע"ח ריש שער הנהגת הלימוד. לקו"ת שה"ש לב. ד. תניא מהדויק (קה"ת, תשמ"ב) ס"ע מב.
לכל אשר יקראוהו באמת . . . חו"י תהלים קמ"ה, יח. ראה ברכות ה, רע"ב. ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. איכ"ר פתיחתא ב. ת"ז תכ"א (נ. סע"א). תניא ספ"ל. ועוד.

ובחורתי יהנה: תהלים א. כ.
בירושלמי דמאור שבה מחזירו למוטב: ראה ירושלמי חגיגה פ"א סה"ז (לפי גירסת קה"ע שם). איכ"ר פתיחתא ב (ובמתיכ"ש).

בוהר דתלת קשרין הן: ראה זחי"ג ע"ג, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ – ויקרא ח"א ע' צט ואילך. ושי"נ.
ה' עוז . . . תורה: ראה ספרי בריכה לג, כ. ובחים קטז, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שלח. ושי"נ.
ואהי' אצלו אמון . . . ה' קנני . . . א"ת אמון אלא אמון: משלי ת, ל. כב. תנחומא ובר' בחזיתלו.
בראשית"י ברא . . . בחוכמתא: בראשית א. א. תרגום ירושלמי שם.

ושרש הדברים יובן ע"פ המבואר במ"א בענין ההפרש בין תורה ומצות שלפעמים משמע שהמצות גבוהים לפי שהמעשה עיקר והלומד שלא ע"מ לעשות כו' וגם מה שהתלמוד גדול אינו אלא מפני שמביא לידי מעשה כו', ולפעמים משמע שהתורה גבוה יותר מן המצות וכמ"ש ת"ת כנגד כולן כו'. והענין דשניהם אמת שהמצות יש להן מעלה יתירה על התורה והתורה יש לה מעלה יתירה על המצות. וביאור הדברים לפי שהמצות הם בחי' רצונו ית' כידוע דרש המצות הוא בבחי' תרי"ג ארצין דגלגלתא כו' ונק' תרי"ך עמודי אור כו' כתר שלמעלה מבחי' חכ' והתורה שרשה רק בבחי' חכ' שלמטה מן הכתר כמ"ש החכ' מאין תמצא כו', ואעפ"י שהתורה היא בחי' טעמי המצות הנסתר כמו בנגלה והטעם הוא בחי' הפנימי האור והחיות לרצון העליון שבמצות והיינו בחי' התענוג העליון שברצון העליון הנגלה וכמוס כו' כנ"ל, מ"מ הרי גם בחי' התענוג העליון הזה הרי הוא מלוכש ומורכב בבחי' חכ' עכ"פ רק שנק' חכ' ותענוג נגלה כו', אבל שרש רצון העליון עצמו הרי הוא בבחי' רצון פשוט שלמעלה מבחי' הטעם שבחכ' גם בהעלם, (והוא ג"כ בחי' התענוג הפשוט שברצון הפשוט שזהו בחי' י"ג חיוורתא שנבא"א כו' שלמעלה מבחי' טעמי תורה שבבחי' חכ' עכ"פ כו'), והוא בחי' כתר שבכתר המקיף על בחי' מו"ס, כי שרש חכ' שבתורה הוא רק בבחי' מו"ס דא"א כו'. ומצד זה יש מעלה יתירה למצות על התורה וע"כ אין התורה רק כמו פ"י וביאור למצות כו' כטפל לגבי עיקר כו'. אך זהו דוקא רק לאחר שכבר נמשך אור דתו' בבחי' חכ' עכ"פ גם בבחי' ח"ת כו', אבל שרש החכ' דתו' גבוה גם מבחי' כתר שבכתר שבמצות וכמ"ש ואהי' אצלו אמון אצלו ממש שהוא מהות עצמיות שלמעלה גם מבחי' רצון פשוט כו' והוא מבחי' בעה"ר עצמו. והענין הוא יובן ע"מ בנפש האדם שעצמות הנפש הוא עצם אור פשוט היולי לגמרי, ואמנם אעפ"כ הרי נק' נפש השכלית ע"ש השכל ולכאורה זהו דבר פלא מאחר שהוא עצם פשוט לגמרי מושלל מכל מציאת דבר מה גם לא מבחי' מציאת השכל כו', אלא מוכרח לומר שבחי' כח השכל שבנפש עצמו הוא הכולל ומתאחד עם כל עצמותו ומהותו עד שנק' ע"ש כח השכל דוקא ונק' כשם נפש המשכלת דוקא, וראי' לזה ממה שאנו רואים בהתלבשות הנפש בגוף שבא כח השכל שבעצם הנפש בכלי המוח הנק' משכיל ההיולי שבמוח כו' הנה גם אז מובדל הוא במעלה מכל כחות הנפש שהוא מקור כולם וכולל כולם כידוע והוא המתאחד עם עצם הנפש ממש,

במ"א בענין ההפרש . . . שהמצות גבוהים . . . שהתורה גבוהה: ראה סה"מ תקס"ח ח"א ע' שמא ואילך. ח"ב ע' תרי"ח ואילך. ובכ"מ.

שהתענוג עיקר והלומד שלא ע"מ לעשות . . . שמביא לידי מעשה: אבות פ"א מ"ז. ירושלמי ברכות פ"א ה"ב. שבת פ"א ה"ב. קדושין מ. כ.

ת"ח כנגד כולן: טאה בתחלתה.

דרש המצות . . . תרי"ג ארצין . . . תרי"ך . . . כתר: ראה חז"ל קט"ו, א (נת' בלקו"ת פ' ראה כא, ד). קלו, א. סה"מ תשי"ח ע' 165 (בהערת כ"ס ארמו"ר שליט"א). ס' מאמרי אדה"ו ערה"ת ח"ב ע' חספא (ובהמש"מ טם). החכ' מאין תמצא: איוב כה, יב.

והוא במה שאנו רואים שעיקר התולדה להוליד בדומה לנפש עצמה הוא ע"י בחי' המוחין שבראש דוקא שתוליד נפש שכלית כמוה כו' וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל. וכך יובן ע"ד דוגמא זו למע' בבחי' יחז"ע דא"ס הגם שהוא מובדל גם מבחי' החכ' לגמרי שהרי הוא בבחי' אח"פ ממש כידוע אך בחי' החכ' העצמיות הקדומה שבעצמותו ממש הוא המתאחד ממש בעצמותו כי הוא המדע כו' בלי הפרש ביניהם כלל וכלל וע"כ נק' ע"ש בחי' החכ' העצמיות שבו כמו עד"מ הנפש שנק' נפש השכלי כה"ג. ולכך גם בירידת אור והשפע בבחי' מהו"ע בצמצום דקו"ח כנ"ל הנה בחי' החכ' נק' ראשית ומקור כל ההשתלשלות כו' כמ"ש ה' בחכ' כו' והוא בחי' אדם אדמה לעליון כו' וכמ"ש מה שמו העצמי ומה שם בנו הוא בחי' אור דתו, והוא ג"כ שרש נש"י שעלה במחשבה וחי' הקדומה כנ"ל כבן ממוח האב שיוולד בדומה לו כו'. וע"כ מצד שרש נש"י בחכ' העצמיות הן נק' חתן לגבי אור דתורה שבכח שפע גילוי בחי' זו שבבחי' קו"ח כו', אך מצד שרש ח"ע דתו בחכ' העצמיות הוא מקור לנש"י שבבחי' הגילוי בבחי' הקו"ח כמו בבחי' א"ק וא"א וד"ל.

ובכ"ז יובן הטעם שיש שרש לתו' להיות למעלה מן המצות גם שהן בבחי' רצון פשוט והוא מצד שרש התו' בבחי' עצמיות ממש כמ"ש ואהי' אצלו ממש כו' שיהו למעלה גם מבחי' רצון פשוט אלא בבחי' בעל הרצון כו' וד"ל. וע"פ כ"ז יובן כאן בענין במ"ש בירושלמי דלעיל שהתורה נק' מאור להחזיר למוטב אע"פ שמבואר למעלה שהתורה נעשית ע"י אדם כמ"ש וזאת תורת האדם, משום דשניהם אמת, שכמו שהתו' כבר נמשך ע"י בחי' הארת אור בגילוי בבחי' קו"ח אז שרש נש"י כמו שהן במחשבה בחכ' הקדומה שבעצמות ממש נק' חתן להשפיע אור דא"ס בחי' כו' כענין עוסק בחי' לשמה לשם התו' כו' גם בהיותה בבחי' טעמי תורה כו', אבל מצד שרש התו' בבחי' עצמיות אא"ס ממש שהוא בחי' חכמתו העצמיות הקדומה שעצמיות אא"ס נק' ע"ש החכ' שבתו' כמ"ש ואהי' אצלו ממש כו' כנ"ל אז התו' נק' מאור למעלה מבחי' אור וגילוי כו', ואז יש ביכולת התו' להחזיר את האדם למוטב והיינו שאמרו מאור שבה מחזירו למוטב, פי' מאור שבה דוקא כי גם שהתו' אינו רק בחי' אור וכמ"ש ותו' אור אבל בחי' מאור יש בה בהעלם והוא מצד בחי' שרשה בעצמיות חכמתו הקדומה שנק' מאור לפי שמתאחד בעצמותו ממש כנ"ל, וזהו למעלה מבחי' נשמת האדם ששרשו בגילוי אור ח"ע כמ"ש כי אתה אבינו כו' וע"כ יש ביכולתה להחזירה לשרש ומקור האדם כמו שהוא

שעיקר התולדה . . . בדומה . . . במ"א באריכות: ראה גם אמי"ב כו' סע"ג.
ה' בחכ': משלי ג, יט.

אדם אדמה לעליון: נסמן לעיל בתחילת המאמר (פיסקא: אך מי הוא).
מה שמו . . . ומה שם בנו: משלי ל, ד. וראה להלן רד"ה להיע הטבילה. ושי"ב.
כי אתה אבינו: ישע"י סג, טז.

בבחי' מהות ועצמות כמחשבה הקדומה שבעצמיות כנ"ל, וז"ש למוטב ולא אמר לטוב כי האור נק' טוב והמאור נק' מוטב שכל מיני טוב נמשכים ממנו כו', ופי' מחזירו גם ממקום חשוך ואפילה להפוך אותו מרע לטוב שהוא רע מצד שרש התורה למעלה מעה"ד טו"ר כו' ונק' עץ חיים כו' וע"כ בחי' המאור שבה דוקא מחזירו מרע לטוב משום דקמ"י גם חושך לא יחשיך כנ"ל, משא"כ בבחי' התו' שנק' אור שירדה בעה"ד טו"ר כנ"ל וכמ"ש למיימינים בה סמא דחי' למשמאילים בה סמא דמותא כנ"ל. ולזה אמר דלעולם יעסוק בתו' שלא לשמה שמתוך שלא לשמה כו' מצד בחי' המאור שבה שיביאם לעסוק לשמה לשם אור דחו' כנ"ל וד"ל.

ולפ"ז הרי שניהם אמת, דהתו' נק' כלה וגם נק' חתן להשפיע לנשיאן להחזירם למוטב כמ"ש בזהר דג' קשרין הן ישראל מתקשראן באורייתא דוקא כנ"ל. וזהו שאמר בראשית בשביל התורה שנק' ראשית דרכו כנ"ל, וגם בשביל ישראל שנק' ראשית תבואתו כו', רק שלפעמים זה נק' חתן וזה נק' כלה ולפעמים להיפוך מפני ששרש א' להם כמחשבה וחכמה הקדומה שבמהות ועצמות ממש כנ"ל וד"ל.

בעיה

והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו הוי' כאש. הנה ידוע בפ"י עש"ן שהוא עולם שנה נפש ר"ת עש"ן והוא לנגד ג' אותיו' דשם הוי' יו"ד וי"ו ה"א, יו"ד הוא בחי' נפש והוי"ו הוא בחי' שנה וה' תתאה האחרונה הוא בחי' עולם, ולפי סדר האותיו' דעש"ן הוא ה"א וי"ו יו"ד כו'. ויובן כ"ז

למיימינים בה סמא דחי' שבת פה, ב.

דג' קשרין הן: נסמן לעיל בתחילת המאמר (פיסקא: אך הנה).

ראשית דרכו . . . ראשית תבואתו: משלי ח, כב. ירמ"ב ב, ג.

והר סיני עשן: נדפס מכת"י 873 קטו, ב [כת"י א]. נמצא גם בהכת"י: 958 ט, א — הב' [כת"י ב]. 1079

שלה, ב [כת"י ג]. 2011 רלב, ב [כת"י ד] — רק חלק.

[בהכת"י ב, ג, ד מתחיל המאמר. וזהו הר סיני עשן, ורק בכת"י א ההתחלה בלי תיבת "וזהו".

כת"י א, ב נרשם מאמר זה בפ"ע (ולא בסמיכות לשאר מאמרי חגה"ש הנדפסים כאן). בכת"י ג נרשם

בהמשך לד"ה תורה צוה — הנדפס לעיל. ובכת"י ד נרשם אחר ד"ה לה"ע הטבילה בליל שבועות — הנדפס

להלן. ומתוכן המאמר ניכר ששייך לד"ה תורה צוה דלעיל.

וראה עוד ד"ה. וזהו הר סיני' להלן בסמוך. ובהנסמן לשם.

ראה עוד בענין והר סיני עשן: להלן ד"ה והניח — תקפ"ה (פיסקא: ונמצא). להלן ד"ה וכל העם רואים

— תקפ"ז (מחציו השני). סה"מ תקס"ד ע' קכה ואילך. תקס"ה ח"ב ע' תרמב ואילך.

והר סיני עשן . . . עולם שנה נפש: יתרו יט, יח. ראה הקדמת הראב"ד לסי' יצירה (קרוב לתחילתו). פרדס

שער התיבות פ"ה (נתיב כג). שיעור קומה (להרמ"ק) מערכת אדם סט"ו. אוה"ת יתרו ע' תתסז. תתכג.

בהקדים תחלה במ"ש וירד הוי' על הי"ס דהיינו כפשוטו ששם הוי' עצמו בא לידי גילוי ממש על הי"ס, וזהו וירד בחי' ירידה זו היינו בחי' ירידה והמשכה למטה מטה בגילוי גמור, וכמו לעתיד דכתיב ונגלה כבוד הוי' וראו כיב כו' בחי' גילוי גם בגשמי' וחומרי' זה העולם עד שיראו כיב כו', וכך הוי' במ"ת שהי' בחי' גילוי אור האלקי על הי"ס בגשמיות זה העולם בזמן ומקום כו' שיהפך מגשמי' שלו לרוחני' דאור האלקי ולא יסתיר כלל בחי' הצמצום דשם אלקי' כו'. וזהו וידבר הוי' דוקא כידוע דשמש ומגן הוי' אלקי' דשם אלקי' מסתיר על שם הוי', וכמו לעתיד שיתגלה שם' דהוי' היינו לפי שלא יסתיר עליו שם אלקי' כו' וכמרו"ל שיוציא הקב"ה חמה מנרתקה שהוא שם אלקי' שנק' נרתיק להסתיר לשם הוי' כו', וגם במ"ת הוי' גילוי אור הוי' ע"כ ממילא נתעלה חומרי' העולם שנתהווה ע"י שם אלקי' המצמצם לבחי' הרוחני' כו' וד"ל.

וזהו והי"ס עשין כולו כו', פי' עשין עולם שנה נפש שג' אלה הוא עיקר התהוות השפע מאין ליש, עולם הוא בחי' המקום ושנה הוא בחי' הזמן ונפש הוא בחי' האור וחיות האלקי שבעולם, ובכלל היינו בחי' ג' אותיו יי"ד וי"ו ה"א, יי"ד הוא בחי' החכ' שהוא בחי' האור והחיות האלקי' שמחי' ומהווה את כל העולמות וכמ"ש כולם בחכ' עשית כו', והוי"ו הוא בחי' המשכה מצומצמת בדרך פרט לכל מציאות (והוא וי"ו דלי"ת שכלול במילוי דיו"ד). וזהו ההפרש בין בחי' נפש לבחי' שנה שהוא הזמן דבחי' החכ' שמחי' את הכל מאין ליש נק' בחי' נפש ובחי' זמן והוא נמשך בבחי' וי"ו, ובחי' התפשטו' התהוו' השפע עצמה מאין ליש ממש נק' בחי' מקום שנתפשט לאורך ורוחב בחי' י"ק והוא בחי' ה"א תחאה כו', ולפי שהחכ' היא בבחי' כח היולי בבחי' אין של כל הנבראי' ע"כ הוא י"ק בחי' נקודה דיו"ד לבד והוא בחי' נפש, ובחי' הזמן שבא בגילוי יותר הוא בחי' וי"ו, והתהוות השפע עצמה בבחי' יש גמור נק' ה"א כו' (וכמ"ש במ"א בניאור ג' מדריגו' אלה דיו"ד וי"ו ה"א שהוא ענין נקודה קו שטח כו' וד"ל). וזהו ואתה מחי' א"כ, וי"ו דואתה הוא בחי' ההמשכה דחכ' שנק' אתה כמ"ש כי אתה אבינו משום דאבא יסד ברתא כידוע וה"א אחרונה הוא בחי' מקום וכולל ג' מדריגו' אלה דעולם שנה נפש כו' וד"ל.

וירד ה' על הי"ס: יתרו יט, כ.

ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.

שם דהוי': בכת"י ב: כבוד הוי'.

שיוציא הקב"ה חמה מנרתקה: נדרים ת, ב.

כולם בחי' עשית: תהלים קד, כד.

במ"א . . . ד"ו ה' . . . נקודה קו שטח: ראה ס' מאמרי אדה"ז כתובים חיב ע' רכז. ובארוכה להלן בדיה

ביאור – לך ה' הגדולה.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טו.

דאבא יסד ברתא: חגיג' רמא, א, רנ"ו, ב, רנ"ז, א, ת"ז תכ"א (סא, ב). תמ"ט (קה, ב).

והנהגה כל בחי' המשכות הללו דבחי' עולם שנה נפש בעולמות היא בבחי' חיצוני' להיות בע"ג ממש שהוא רחוק מערך בחי' אור האלקי עצמו שהוא בלתי בע"ג כידוע, אשר ע"כ הוצרך להיות צמצום דשם אלקי המסתיר על שם הוי' וכמ"ש כי שמש ומגן כו' כנ"ל, רק שג' אותיו' דיו"ד וי"ו היא דשם הוי' מאיר בעולמות בבחי' ההעלם בלבד ולא בבחי' גילוי כו'. וזהו שבחי' עולם שנה נפש נק' עש"ן שהוא ר"ת הכולל לג' מדרגו' הללו כנ"ל שזהו מ"ש וה"ס עש"ן כו', וכמשל העשן הגשמי שמורכבת מג' יסודות מים ורוח ואש כידוע בנסיון של מהות העשן העולה מן העץ הנשרף שיש בו מג' יסודות שבעץ, יסוד המים שבו ע"כ יש בחי' לחלוחית בעשן ויסוד הרוח שבו ע"כ מתפורר העשן ועולה הגבה למעלה וגם יש בו מבחי' חמימות דיסוד האש שבעץ, וכל ג' חלקי' אלה היסודו' כלין והולכין כעשן והוא בעלותו באויר השמים שכל יסוד הולך לשרשו כו', ואמנם יסוד העפר שבעץ הוא כלה ונשרף לגמרי ע"י האש בהיותו מכליהו ונעשה אפר ואין עליו ממנו להיות מורכב כעשן ע"כ אין בעשן היוצא מבחי' יסוד העפר שבעץ כלל כי יסוד העפר הוא בחי' גשמי' של העץ שכלה בשריפה ע"י האש והעשן שיוצא מן העץ הוא כולל ג' היסודות דרוח מים ואש כו' אך להיות יסוד האש גבוה מכולם ע"כ הוא המכלה ושורף לגשם העץ להעלות ממנו העשן שהוא ג' היסודו' המורכבי' שבו ולכלות לגשם יסוד העפר שבו הכל הוא נעשה ע"י האש השורף דוקא וד"ל.

והנמשל מזה יובן בבחי' עש"ן העליון שהוא בחי' עש"ן דעולמו' שהוא בחי' ג' יסודו' הרוחני' העליוני' שמקבלי' מג' אותיו' דשם הוי' (כידוע דארמ"ע הוא לנגד ד' אותיו' דשם הוי' כו'), אך בחי' ההעלאה וביטול היש החומרי ליכלל בבחי' אין היו כמו עץ הנשרף שעולין ג' היסודות אמ"ר שבו עש"ן ולמעלה היינו בחי' העלאה דעולם שנה נפש למעלה כמ"ש מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן שהוא מדבר בבחי' המל' המחי' את כל העולמו' מאין ליש שנק' מדבר ועולה למעלה בבחי' עש"ן כו' ובחי' חומרי' העולמו' כלה ובטל לגמרי והוא בחי' יסוד העפר היא תתאה כו' כמ"ש הנה מקום אתי כו', וזהו מה שראה משה הסנה בוער באש. וכך הוא מ"ש וה"ס עש"ן כו' לפי שהוא בבחי' ההעלאה והביטול לגבי שם הוי' שירד עליו בבחי' הגילוי מן ההעלם והוא בחי' ההעלאה דעולם שנה נפש שנמשך בבחי' חיצוני' ונתעלו לבחי' הפנימי' דשם הוי' יו"ד וי"ו היא כו', והיינו מפני אשר

כי שמש ומגן: תהלים פד, יב.

כידוע דארמ"ע הוא לנגד ד' אותיו' דשם הוי': ראה ע"ז שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"א. ובכ"מ.

מי זאח עולה: שה"ש ג, ו.

הנה מקום אתי: תשא לג, כא.

שראה משה הסנה: שמות ג, ב ואילך.

ירד עליו הוי' באש דוקא כמ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא אש אוכלת אש והוא אשא אוכמא דאכיל ושצי כו' אש תכלא כו' והוא לכלות לבחי' הגבו' הקשות שבחומרי' העולם ולא הפכא חשוכא לנהורא ומיררו למיתקא כו' שזהו עיקר כל התורה כולה לברר בירורי' דנוגה להבדיל בין טמא לטהור כו', וכמ"ש מימינו אש דת למו וארז"ל אש שחורה ע"ג אש לבנה פ"י שיש ב' מיני אש א' אש השורף ומכלה ונק' אש אוכלת כו' והוא כמו אש הסמוך ודבוק בעץ השורפו ומכלהו ממש שהוא אש שחורה והב' אש לבנה והוא להב העליון שאינו שורף אלא הוא כמו שלהבת אבוקה המאירה למרחוק כו'. וכך הי' כמ"ת ב' מיני אש א' אש מימינו בחי' החסדים והוא בחי' אש הוי' דאור החכ' בבינה, וז"ש אשר ירד עליו הוי' באש הוי' דוקא ולא אלקי' וכמ"ש ואחר הרעש אש לא באש הוי' כו' הרי יש אש שאינו של הוי' אלא אש של בחי' אלקי' בחי' צמצום וגבורה' לכלות ולהפך מרירו למתקא כו' והוא בחי' אש שחורה הנ"ל שה"ס עש"ן ממנו דוקא, אך זהו מפני אשר ירד עליו הוי' באש פ"י לא שה"ס עש"ן רק מצד בחי' אשא אוכמא לבד שאינו אש של הוי' אלא מפני אשר ירד עליו מלמעלה למטה בחי' אש לבנה דשם הוי' דחכ' משום דבחי' אתברירו דוקא והוא בחי' התכלול' היא עילאה בחי' בינה שנק' שלהבת י"ה כו' בה"א תתאה בחי' אשא תתאה נהור' חורא בנהורא אוכמא וכמ"ש אש שחורה כו', וכמו באדם התחתון הנה אנו רואים שא"ל לברר חמימות רשפי אש התאוה החומרי' שבדם לא הפכ' חשוכא כו' כל המדות רעות בתאות חומרי' וכה"ג אם לא ע"י בחי' רשפי אש שלהבת י"ה שבנה"א ע"י בחי' התבוננו' דבינה המולדת התפעלו' ברשפי אש התשוקה דוקא כידוע דבינה לבא כו', וכמו"כ בהתהפכו' בחי' נוגה דחומרי' העולמו' ע"י אש שלמטה שז"ש וה"ס עש"ן עולם שנה כו' א"א כ"א מפני [שירד עליו הוי' באש שלמעלה בחי' בינה היא עילאה דשם הוי' וכמשל עץ הנשרף שע"י האש דוקא] שהוא המעלה לג' יסודות כו' כנ"ל וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל למה א' וירד הוי' על ה"ס בבחי' ירידה מלמעלה למטה מאחר שבחי' העש"ן דה"ס הוא בחי' העלאה מלמטה למעלה, ואם מפני ירידה דשם הוי' הי' בחי' ההעלאה כמ"ש מפני אשר ירד עליו הוי' באש מ"מ למה נק' ירידה מאחר שהוא בחי' עלי' העולמות בבחי' הביטול והתהפכו' מחשוכא לנהורא כו'. אמנם הנה הענין הוא דיש הפרש בין גילוי אור האלקי

כי היא אש אוכלה . . . אש אוכלת אש . . . אשא אוכמא דאכיל ושצי: ואתחנן ד, כד, יומא כא, ב, זח"א נא, א.

לאהפכא חשוכא לנהורא: ראה זח"א ד, א.

מימינו אש . . . אש שחורה ע"ג אש לבנה: ברכה לג, ב, ירושלמי שקלים פ"ז סה"א. זח"ג קלב, א, פירש"י ברכה שם, ובשה"ש ה, טז (ז"ה שוררות).

ואחר הרעש אש: מל"א יט, יב.

דבינה לבא: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו. ועוד.

דשם הוי' בשעת מ"ת מכמו שיהי' לעתיד דכתיב ונגלה כבוד הוי' כו' להיות שלעתידי יהי' בחי' הזדככו' העולמו' בתכלית כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר כו' וע"כ וראו כ"ב כו' גם גוים ואוה"ע וכמ"ש ונהרו אליו כל הגוים כו' וכן כתיב ובאו במערות צורים כו' מפני פחד הוי' כו' אבל במ"ת הרי אוה"ע לא נתבררו ונהפכו מרע לטוב כו' מפני שהי' בחי' גילוי אלקות רק בבחי' חיצוני' לבד והוא בבחי' התלבשו' בתו"מ שנתנו בה"ס באמרו אנכי כו', וכידוע שהתו"מ מתלבשו' דוקא בדברי' גשמי' בבחי' נוגה כמו לא תרצח כו' והוא בחי' המשכות אלקות בדברי' גשמי' דוקא משום שנתאוה הקבי"ה להיות לו דירה בתחתוני' דוקא כידוע, וזהו מ"ש וירד הוי' על ה"ס וירד בבחי' ירידה והתלבשו' ממש להתמשך ולהתלבש מטה מטה בדברי' תחתוני' במצות מעשי' בגשמי' כו' שבמעשה דוקא מתגלה שם הוי' בשלימותו, והוא מ"ש ג"כ וה"ס עשן כו' להיות שכדי שיתגלה שם הוי' למטה בזה העולם דוקא הוצרך להיות בחי' ביטול היש לאין שלא יהי' בחי' נפרד גמור אבל לא בחי' הזדככו' לגמרי, ועד"מ מלך ב"ו שיורד אל עבדיו צריך העבד להכין ביתו וכליו שיהי' בטרה ומנוקים מכל סיג וטינוף לכך אבל לא צריך לעשות בית וכלים אחרים מאחר שרצון המלך והתענוג בביתו וכליו דוקא וד"ל, וזהו עיקר ענין קבלת התו' בה"ס להיות מכוון לשבתו בכלי' מכלי' שונים ע"י התו"מ בגשמי' דוקא והוא בבחי' סומ"ר וע"ט כנ"ל, וע"כ נק' ירידה. ובחי' ירידה זו היא לצורך עלי' לעתיד שיהי' תכלית הבירור בעולמו' עד שיראו כ"ב כו', והוא ע"י המצות דעכשו' כי שכר מצוה [מצוה] כידוע וכמ"ש ולא יכנף עוד כו' והי' עיניך רואות כו' וד"ל.

וז"הו שא' וירד הוי' על ה"ס שם הוי' בשלימותו. ולכאורה אין בעולמו' רק ג' אותיו' דשם הוי' והוא י"ד וי"ו היא שוהו בחי' עש"ן, אך לאחר שירד עליו שם הוי' באש שלמעלה שהוא בחי' בינה היא עילאה כנ"ל אז נשלם שם הוי' בשלימותו בד' אותיו' כו', ומפני שירד עליו הוי' בשלימות ע"י בחי' האש אז יצא העש"ן שהוא בחי' ג' יסודות דעש"ן עולם שנה נפש כו' (ולא שהעש"ן נתהווה תחלה אלא רק מפני אשר ירד עליו באש כו') נתהווה העש"ן והוא ע"י בחי' ירידה דשם הוי' להתלבש בתו"מ כנ"ל). ובחי' ג' מדריגו' דעש"ן זה הוא בחי' ג' מדריגו' שיש בתו"מ, א' התלוי' במקום דוקא ותו"מ התלוי' בזמן ותו"מ התלוי' בנפש וכמו מצות התלוי' בארץ ובבהמ"ק דוקא כתרומו' ומעשרו' וקרבתו' וכה"ג ויש הרבה מצות התלוי' בזמן כמו מצות שבת וי"ט וכה"ג ויש מצות הרבה שתלוי' בבחי' נפש שאינן

ואת רוח הטומאה . . ונהרו . . ובאו במטרות: זכר"י ג, ב. ישעי' ב, ג. יט.

שנתאוה הקבי"ה . . בתחתונים: תנחומא נשא טו, ובכ"מ.

כי שכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב. וראה תניא רפ"ז. פליט (נב, ב). דרמ"צ, ב, ב (כהנה"ה), לוח. היום יוס"י — כ"ה א"ר, ובכ"מ.
ולא יכנף: ישעי' ל, ב.

בבחי' מעשה במקום וזמן כו' כמו מצות אהוי"ר ומצות יחוד עליון בק"ש ומצות ת"ת וכה"ג שתלויים בנפש בבחי' אור וחיות דעצמי' הנפש עצמה כמ"ש בכל נפש אפי' גוטל אה נמשך וכה"ג, וכך בשרש המצות למעלה נחלקי' לג' מדריגות אלה בבחי' מקום וזמן ובחי' נפש כו'. וזהו והי"ס עש"ן כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן ענין הנ"ל בכ' מדריגות שבתורה שנק' חתן וכלה בחי' אור ומאור שבחי' אור הוא אש לבנה שירד הוי' על הי"ס כדי לאהפכא כו' בבחי' הבירורי' דעה"ד טו"ר כשר ופסול כו' וזהו והי"ס עש"ן במצות שבזמן ומקום כנ"ל, אבל בחי' התו' שנק' מאור הוא בבחי' מהו"ע שלמעלה מעה"ד כו' הוא לעיל שיתגלה בחי' עצמות אוא"ס כי שכר מצוה מצוה כו', ובחי' ירידה זו דוירד הוי' בבחי' אור הוא בשביל העלי' דלעתיד שיהי' התגלו' בחי' מאור דתו' כנ"ל וד"ל.

בעז"ה

וזהו והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו הוי' באש כו', הנה ידוע בענין עש"ן שהוא ר"ת עולם שנה נפש כו' והוא לנגד ג' אותיו' דשם הוי' יו"ד וי"ו היא שזהו ענין ג' מדריגות דנקודה קו שטח יו"ד נקודה וי"ו קו היא שטח אורך ורוחב כידוע. אך בענין עשן הוא מלמטה למעלה עולם הוא בחי' היא שטח ושנה הוא בחי' וי"ו קו ונפש הוא בחי' נקודה כו', ומלמעלה למטה נפש הוא יו"ד ושנה הוא וי"ו ועולם הוא היא והיינו היא

בכל נפש אפי' גוטל את נפשך; ואתחנן י. ה. ברכות נד, א.
ובכל זה יובן ענין הנ"ל: ראה לעיל ד"ה תורה צוה.

וזהו והר סיני: נדפס מכת"י 873 קטז, ב [בכותרת: בעז"ה. ונרשם שם אחר ד"ה והר סיני הנדפס לעיל. ובהכתבי"ד דלהלן ההתחלה ג"כ, וזהו הי"ס, אמנם לא נרשם בסמיכות לד"ה והי"ס ושאר המאמרים דלעיל]. נמצא גם בהכת"י: 270 קצח, א. [בכותרת: זהו הר סיני שני]. 2030 קיד, א [בכותרת: ב"ה תג שבועות תקע"ט לפ"ק פה ליבאוויטש]. 2011 ערב, ב [נרשם שם אחר ד"ה בששה"ק – תקע"ט הנדפס להלן. ובסיומו רשם המעתיב: בעז"ה כ"ז הועתק מכ"י"ק של אדמו"ר אות באות ואחר העתקה מונה על צד היותר טוב ולא נמצא שום שיבוש וטעות בהעתקה הכל כאשר לכל עולה יפה ויתן ה' כמו שסיימתי וגמרתי להעתיק כלה כך יתן ה' לעוסק בזה ויצא מזה המכוון שצריך בכל חד וחד לפום שיעורא דילי' בענין אמיתי' התפעלות אלקי' ולא התפעלות חיי' בשר כי זה מקור כל החסידות וגם יהי' זה לא לפי שעה וכו'].
והר סיני עש"ן . . . ידוע בענין עש"ן: ראה לעיל בריש המאמר שלפניי. ושי"נ. ולכמה מהבא להלן – ראה גם עט"ר שער ר"ה פ"ב ואילך. אמ"ב שער הק"ש פ"ח.
שוה"ע . . . דנקודה קו שטח: ראה גם ס' מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' רכז.

אחרונה דוקא, ואעפ"י שלפי סדר ההשתלשלו"י דעשן הוא ה"א ו"ו יו"ד הכל ענין א' רק שזהו בכח"י או"י וזהו בכח"י או"ח כידוע.

ולהבין ביאור הדברים הנה תחלה י"ל בכלל' ענין הירידה שירד הוי' על הי"ס דכתיב וירד הוי' על הי"ס כו', דפשוטו מובן שירידה זו היתה כמו ירידה גשמי' שירד הגבוה לנמוך ועליון לתחתון שהעליון והגבוה כמו שהוא ממש במקומו למעלה ירד למטה לתחתון בלי שום השתנות בלבושים והעלמות שונות כלל שלא כמו שהוא ממש במקומו העצמי למעלה מעלה ירד למטה מטה, כך ה' ממש ענין ירידה זו דוירד הוי' על הי"ס ששם הוי' עצמותו ומהותו כמו שהוא למעלה מעלה בפנימי' האצ"י והיינו שם מ"ה מלגאו דאיהו אורח כל האצ"י ירד ממקומו העצמי כמו שהוא למטה מטה על הי"ס הגשמי שבוה העולם השפל בלי שום צמצומי' והעלמות ולבושים כלל אלא באור עצמותו כמו שהוא באמיתתו בא לגילוי גמור לעיני הרואה ברא"י גשמי' כמש"פ פכ"פ כו' וכל העם רואי' כו', ולפי שנתגלה אור הוי' באמיתת עצמותו לעיני בשר אמרו ישראל קרב אתה כו' פן נמות דודאי נהפך אז כל גשמי' עוה"ז השפל עד שכל השתלשלו"י דמע"ב חרדו וכידוע, [ואין זה דבר פלא כלל איך שיבא גילוי אור דשם הוי' למטה בגשמי' וחומר' דעוה"ז לעיני בשר שהרי לעתיד לבא יהי' כן במעלה ומדריגה יותר עליונה וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' ממש וראו כל בשר כו'], וראי' לזה הוא מ"ש לא ירעו ולא ישחיתו כו' וכמו וגר זאב עם כבש ופרה דווב כו' וכמו ואר"י כבקר יאכל תבן לפי שיזדכך החומר' דעוה"ז ויבוער הרע לגמרי וכמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ עד שיהי' הכל במדריגת הטהרה וההודזככו' כמו שהי' קודם חטא אדה"ר בעה"ד טו"ר כו' שיהי' גם הבהמות וחיות גשמי' מכירים את בוראם בבחי' ביטול ופחד אלקי' בחמידות, כמ"ש במ"א בענין עליות העולמות שעכשיו אינו רק בפנימי' והחיצוני' נשאר במקומו אבל לע"ל יהי' עלי' כל העולמות גם בחיצוני' דוקא ועי"כ יבוטלו המזיקים והטורפים כי הרע יהופך לטוב, וזהו שאנו או' ובכן תן פחדך ה' על כל מעשיך כו' ויראוך כל המעשים וישתחוו לפניך כו' וכמו שהי' קודם חטא

ההשתלשלו"י: בכתי' כ: אותיות.

וירד ה' על הי"ס: יתרו יט, כ.

שם מ"ה מלגאו: ע"פ ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

פכ"פ: ואתחנן ה, ד.

וכל העם רואי' . . . קרב אתה: שמות כ, טו, ואתחנן ה, כו (ויתרו כ, ט).

לא ירעו . . . וגר זאב . . . ואר"י כבקר: ישעי' יא, רט.

ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.

כמ"ש במ"א . . . לע"ל . . . עלי' כל העולמות גם בחיצוני': ראה סי' מאמרי אדהאמצ"י ויקרא ח"ב ע' תססה.

ושי"ן.

ובכן תן פחדך: תפילת עמידה דר"ה ויהי"פ.

עה"ד, וראי' מחמורו של רפב"י שנשאר מבהמות בהרי אלף שקודם החטא שלא אכל שאינו מעושר ואי' אנו כחמורי' ולא כחמורו של רפב"י, ויותר ראי' מן הפרות גשמי' שנשאו את הארון הברית דכתיב ותשרנה הפרות בדרך כו' שאי' שירה כמרכבה עליונה דפני שור ופני ארי' ממש וכמ"ש בזהר וד"ל. וכ"ז מפני שעכשיו שם אלקי' הוא בחי' מגן ונרתק להסתיר ולהעלים לשם הוי' וכמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקי' כידוע שזהו צמצום אחר צמצום בירידת והסתר אור האלקי ע"י ריבוי צירופי אותי' שמשתלשלי' משם אלקי' דוקא עד שהי' מציאות ברואי' בבחי' נפרד כמו דצח"מ הגשמי, אבל לעיל ארז"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתקה שהוא שם הוי' משם אלקי' שיתגלה שם הוי' לעין כל כו' וד"ל.

וכך הי' במ"ת שהי' מעין דלעיל שהוא עליית העולמו' גם בחיצוני' כנ"ל, והוא ממש וירד הוי' על הי"ס כו' שירד שם הוי' כמו שהוא באצי' למטה מטה בלי הסתר והעלם דשם אלקי' כלל כמולעיל ממש עד שנהפך גם גשמי' וחומרי' דעוה"ז בבחי' הרוחני' דאור אלקי' גם בדצח"מ הגשמי כמ"ש והי"ס עשן כו' כמו שאנו אוי' בהגלותך מלכנו על הי"ס גם בריות בראשית חרדו ממך כו' גם נש"י הגם שהי' בגופי' יצאו מחומר גשמי' וחסד לגמרי וכמרוז"ל ישראל שעמדו על הי"ס פסקה וזהמתן כו' כמו קודם חטא עה"ד ממש וכמ"ש חרות כו' חירות ממה"מ כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו והי"ס עש"ן עולם שנה נפש כנ"ל. דהנה ידוע דג' מדריגות אלו עש"ן הוא כללות ענין ההשפעה האלקי' שנמשך מאין ליש שזהו ענין נקודה קו שטח שהן ג' אותי' יו"ד וי"ו ה"א וכנ"ל. להיות ידוע שהעולם נקי מקום בעל ר"ק מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום ושנה הוא בחי' הזמן כו' ונפש הוא בחי' האור וחיות אלקי' שמחי' את הכל וכמ"ש ואתה מחי' את כולם וכמו הנפש בגוף (וכמ"ש במ"א בענין אדם שכולל ג' מדריגות אלו עש"ן להיות שעיקר האדם אינו רק חיבור וקשר הצורה בחומר ע"י שס"ה

מחמורו של רפב"י . . . שלא אכל: חולין ז, סע"א (וראה שבת קיב, סע"ב ובהמובא במפרשים שם). וראה סידור רלה, סע"ג. תריח בראשית לב, ג. וישלה מ, ג. תריח שמות תפב, ב. פיהימ לאדהאמי'צ פס"ד. סי מאמרי אדהאמי'צ-ויקרא חי'ב ע' תשסו. תתפב.
 אנו כחמוריס: ע"פ שבת קיב, ב.
 ותשרנה הפרות . . . וכמ"ש בזהר: שמרי' א, יב. זח"א קכג, א. זח"כ קלח, א. ועוד. וראה להלן ד"ה להיע
 הספירה — תקפי'ג סיג, וסיג, ושיג.
 כי שמש ומגן: תהלים פד, יב.
 הקב"ה מוציא חמה מנרתקה: נדרים ה, ב.
 בהגלותך מלכנו על הי"ס: נוסח ברכת שופרות — במוסף דר"ה.
 ישראל שעמדו . . . פסקה וזהמתן: ראה שבת קמו, א. סה"מ קונטרסים חי'ג ע' ג. ושיג.
 חרות כו' חירות ממהימ: ראה שמרי' פליכ, א. פמ"א, ג. ובכ"מ.
 ואתה מחי' את כולם: נחמי' ט, ו.

גידיים המחברי' את אור רוחני' החיות בגשמיות החיות בדם שהוא הנפש ונק' אדם כג' מדריגות כחיצוני' שהן רמ"ח איברי' גשמי' כיד ורגל ועין ואוזן כו', דהיינו שכחות פעולותיהן נק' גשמי' וחומרי' וחיצוני' לגבי האור וחיות הרוחני' שבנפש המלוכש בחיבור וקשר גשמי כראי' הרוחני' בעין לפעול ראי' גשמי' וכשכל הרוחני שבא בהתלכשי' כמוח כהתחכמי' כו' עד הילוך הרוחני שמלוכש ומקושר בהילוך ותנועת הרגל גשמי שהוא האחרון והרצון והעונג הרוחני שבא לכלל עונג ורצון גשמי כו', וחיבור וקשר זה ברוחני' דצורה כחומר הגוף הוא עולם ושנה שהן ע"י צינורות שמביאי' ומחברי' זע"ז, וזהו הנק' זמן שהוא זמן קיום לחיבור וקשר זה כצל ימינו עלי ארץ בנפש בגוף והגוף נק' עולם קטן כידוע ויש קץ וסוף לחיבור וקשר זה כמו סוף ע' שנה וכה"ג, אבל בחי' הנפש הוא מדריגה ג' שזהו כמו שהנפש מובדלת מהגוף שהכחות בעצם הרוחני רק ששולחת הארות' לבד באמצעי' הממוצע' הצינורי' לחבר הרוחני' בגשמי', והוא אות א' דאדם א' דם, והדי' הוא בחי' הממוצע המחבר, והמ"ם הרי הוא גופו של אדם בכוחות פעולות אבריים בגשמיות. והרי יש כאן ג' מדריגות דעש"ן עולם הוא הגוף ושנה הוא הממוצע המחבר שזהו זמן קיומו של הנפש בגוף ונפש הוא הנפש בעצמו שממנו יבא אור ושפע כללי' ומתחלקת אח"כ ברמ"ח איברי' ע"י הממוצע' כניל. (והיינו ג"כ ענין נקודה קו שטח הנ"ל נקודה הוא עצם הנפש ממש ומה שמתפשטת להאיר בפרט בגוף נק' קו ומה שמתחברי' בגשמי' האברי' ממש נק' שטח באורך ורוחב כו').

והנה ידוע בענין ג' אותי' דהוי' יוד' שהוא בחי' נקודה היינו בחי' החכ' שזהו בחי' אור עצמו' אלקי' שמחי' את הכל בכללות כולם וכמ"ש מה רבו מעשיך ה' כולם בחכ' עשית וכתרגו' בראשית ברא בחוכמתא כו' שהחכ' היא כללות אלקי' שבא בתוך כל עולם ועולם לפי ערכו בזמן ומקום כו' והוא בחי' נפש שז"ש ואתה מחי' אתה היינו בחי' החכ' כידוע בפי' כי אתה אבינו בחי' אור אבא דאצי' שבא בהשתלשלו' בחכ' שבמל' כו' (וזהו כמו הנפש בעצמה טרם שבאה להתחלקו' בכחות הגוף רק שכוללת כל השפעה זו כנ"ל), וזהו ענין הנקודה דיו"ד וכידוע שנקודה מורה על העצם כמו שהוא טרם שמתפשט עדיין דהיינו שלא בא לכלל המשכה עדיין רק שכולל כל מה שיומשך ממנה והוא מילוי שביוד' וי"ו דלית שכולל הוא בעצמו וי"ו דקו וד'

כצל ימינו עלי ארץ: דהיא כט, טו.

והגוף נק' עולם קטן כידוע: ראה תנחומא פקודי ג. ת"ז תסי"ט (ק, ב). אדרי"ג פליא. קהיר א, ד. זח"א קלד, ב. מורי' היא פעי"ב. ובכ"מ.

א' דאדם א' דם: ראה של"ה בא, א. דרך חיים פפי"ג. ובכ"מ.

מה רבו מעשיך: תהלים קד, כד.

וכתרגו' בראשית ברא בחוכמתא: ת"י בראשית א, א.

ואתה מחי' . . . בחי' החכ' . . . כידוע בפי' כי אתה אבינו: נחמי' ט, ו. ישעי' סג, טו. וראה (ע"פ כי אתה אבינו) בתו"א צג, א ואילך. ס' מאמרי אדמו"ר נביאים ע' קצ ואילך. וראה גם זח"ג קצג, ב — ובמק"מ שם.

דשטח כו' ודיל' והמדריגה הב' הוא הקו שהוא אות הוי"ו דהוי', וידוע דהוי"ו תמונת יו"ד בראשו ומן ה"ו"ד נמשך קו קצר וזהו ענין ההמשכה שנמשך מן ה"ו"ד שנק' נקודה, וקו זה הולך בצמצום ומיצר רק שהולך ביותר מלמעלה למטה ולא ניכרו בו שום מציאות ושפע המשכה בהתפשטות עדיין כלל רק כמוי' קו שאינו בא רק בדרך אופן כללות שפע והמשכה עכ"פ מן הנקודה, וכמו עדימ' שפע הרב שהולך בצמצום לתלמיד ובהגיע השפע בכלי התלמיד נמשך ומתפשט לאורך ורוחב שנק' [שטח וכמו אמת הבנין שמודד אורך ורוחב שנק'] קו המדה והדבר המדוד נק' שטח, וכך הוא ענין קו ושטח למעלה שזהו וי"ו והיא דשם הוי' שהוי"ו הוא בחי' ההמשכה כללית מיו"ד לכל עולם ועולם שלא בא לכלל התפשטות אורך ורוחב עדיין אך הוא האור שנמשך עכ"פ ומשיכתו הוא בא בצמצום ומיצר להיותו בא לכל עולם בפרט רק שעדיין למעלה מהיות בבחי' התפשטו' לאורך ורוחב כו'. וזהו ההפרש בין בחי' נפש לבחי' שנה שהוא הזמן שבחי' יו"ד דחכ' נק' נפש כניל ובחי' וי"ו דקו נק' זמן שהוא הילוך והמשכת וחיבור האור דחכ' שמחי' את הכל ובא בעולמות כמו חיבור אור וחיות הנפש בעצמותה שתומשך באיברי הגוף כניל [וזהו] שנק' זמן שלא יפול ל' זמן רק על זמן קיום הצורה בחומר כניל ודיל'. ובחי' עולם היינו כאשר בא בחי' ההמשכה דקו שהוא הוי"ו בהתפשטו' אורך ורוחב שזהו ענין התהוות ההשפעה עצמה כאשר מתהווה מאין אלקי ליש ממש כמציאות עולם שנק' מקום ממש כניל והוא בחי' אחרונה דשם הוי' דבה' בראם מאין ליש גמור כידוע ודיל'.

ונמצא מובן דרך כלל כג' מדריגות אלה דעשין שהן ג' אותיו' דיו"ד וי"ו היא שהי"ו"ד בחי' חכ' שכולם בחכ' עשית כו' היו בחי' כח ההיולי באין אלקי בעצם שהוא מקור כל האור ושפע שבא בשביל התהוות העולמות דביע' וע"כ הוא רק בבחי' נקודה כניל והוא בחי' נפש, ואות הוי"ו שהוא בחי' שנה הוא שבא בגילוי יותר כמו הקו הכל עדיין בבחי' אלקי', ואמנם הנה התהוות השפע עצמה בבחי' יש גמור הוא ה' תתאה (וגם הוא בחי' כח אלקי שנק' כח הפועל אלקי בנפעל כו' כידוע) שנק' שטח כניל ודיל'. ובזה יובן יותר ענין ואתה מחי' את כולם הניל, אתה הוא בחי' החכ' ומא' ועד תי"ו כ"ב אותיות נמשך ע"י קו שהוא וי"ו וי"ו, וזהו ואתה וי"ו דואתה הוא הקו שמודד מא' עד תי"ו וכ"ב אותיו' כללותם בה' שהם ה' מוצאו' הפה ודיל' (ומשום דאבא יסד ברתא שזהו חכ' שבדיבור אמר ואתה מחי' ממש שהחי' תחי' כמו כח אלקי' שבא בנברא שהוא ה' תתאה והוא ה' דואתה כניל ודיל'. וזהו ג' מדריגות דעשין שמלמטה למעלה עולם קודם כו' כניל שהרי הכח האלקי שבתוך כל עולם נראה תחלה ובו מלוכש ונעלם הוי"ו דקו הניל ובו

כמו קו: בבחי' ב: במקומו.

אחה . . ומא' ועד תי"ו כ"ב אותיות: ראה גם שעהיהויה"א פי"ב. ובכ"ב.

דאבא יסד ברתא: זח"ג רמח, א. רנ"ג, ב. רנ"ה, א. תי"ו תכ"א (סא, ב). תטי"ט (קה, ב).

נעלם ומלוכש יו"ד שהוא החכ' שנק' נפש, אבל מלמעלה למטה בדרך הילוך השפע מן המשפיע יו"ד שהוא הנפש תחלה ואח"כ הוי"ו כו' וד"ל).

והנה כל בחי' שפע ואור האלקי שנמשך בג' מדריגות דעש"ן הנ"ל הנה זהו בא בעולמו בבחי' חיצוני' בלבד שהרי הוא רק שבכ"ל התהוות עולם בע"ג בתכלית הווה ונפסד כו' שאין לו ערוך כלל וכ"ל לבחי' אור האלקי עצמו שהוא בע"ג כו', אשר מפני זה שאין ערוך כלל ביניהם הוצרך לבא האור והשפע כזאת ע"י בחי' צמצום גדול דשם אלקים להסתיר ולהעלים עצמי' האור כמ"ש באורך נראה אור שהוא ע"י המסך כו' וכמרו"ל כבריינו ש"ע ברישא חשוכא והדר נהורא כו' כידוע. ואעפ"י שמבואר למעלה שזה הסדר דג' מדריגו' דעש"ן ישנו בכל עולם עפ"י סדר ג' אותיות דיו"ד וי"ו ה"א בשם הוי' שמה בא עיקר התהוות השפע אלקי' מאין ליש גמור כנ"ל א"כ אין כאן צמצום בשם הוי' מאחר שאותיו' דיו"ד וה"א באים בגילוי בבחי' נקודה קו שטח שזהו בחי' עשן שבכל עולם ועולם בפרט כנ"ל, הענין הוא שג' אותיות דיו"ד וה' הנ"ל הן מאירים בעולמות ע"י שם אלקי' המצמצם בהעלם ולא בגילוי גמור שאם הוי' מאיר בגילוי היו מתבטלי' ממציאיתם רק בכל שבת וי"ט מאיר אור הוי' באלקי' ולע"ל יתגלה שם הוי' ממש כמו שהוא ממש כנ"ל, וכך הוי' במ"ת דכתיב וה"ס עש"ן כולו מפני אשר ירד עליו הוי' באש בגילוי גמור, והן ג' מדריגו' דעש"ן דבי"ע דבחי' חיצוני' דשם אלקי' שנכללו ונתבטלו באש הוי' שנתגלה ע"ד שיהי' לע"ל ממש כנ"ל, דהיינו כמו פשוטו של מקרא זה שא' ה"ס עש"ן כולו כו' עד"מ העץ השורף באש שיוצא ממנו עשן כך ה"ס עש"ן כולו מפני ששורף באש הוי' שירד עליו, וכנ"ל שירידה זו היתה כפשוטו גם בחיצוני' וגשמי' העולם כמו לע"ל כו'.

ובאמת לכאורה זהו כמו פלא גדול איך ישוער בדעת שה"ס שהוא דומם עפר ידלק באש הוי' שהוא בבחי' האצי' עד שעש"ן כולו. אך הנה עד"מ העץ הגשמי וכל דבר שמורכב מד' יסודות ארמ"ע הנה כאשר ישרוף באש יוצא ממנו עשן ובהכרח שיש בעש"ן זה הרכבה מד' יסודות ארמ"ע כי העש"ן בא מחמת הכליון שהוא מכלה ההרכבה שבע"ץ מכל יסוד כלה והולך בעש"ן זה כמו יסוד האש שבע"ץ יוצא בעש"ן זה שהרי יש בו חמימות אש וגם ביסוד המים שבע"ץ שמכלה האש יוצא בעש"ן והוא חלק הלחוחי' שבעש"ן וגם יסוד הרוח שבאש יוצא בעש"ן שהרי העש"ן הולך ועולה הגבה למעלה והרוח מוליכו לכל צד ומתפזר ברוח והי' כלא הי', וג' יסודות האלה כלים והולכים באויר השמים והי' כלא הי', וגם יש יסוד העפר בעש"ן שהרי נמצא כמו עפר דק נדבק בכותלי הבית גם שיוצא ממנו עש"ן או במה שנדבק בו העש"ן

באורך נראה אור: תהלים ל"ו, י.

כבריינו ש"ע [= של עולם] ברישא חשוכא: תשוכא: שבת ע"ו, ב.

גם: בכתיב ב' ליתא תיבה זו.

העולה יודבק וישאר בו בגשם ממשות כמו עפר שחור שהוא בא מיסוד העפר שבעץ הנשרף, אך איננו כלה לגמרי כמו ג' היסודות אלה דאש ומים ורוח שהרי העץ הנשרף ישאר ממנו האפר עכ"פ וכל ג' יסודות כלו לגמרי בעשן, ואפר זה הוא דומם שבדומם כו' וגופו של יסוד העפר שבעץ גם הוא כלה באש ששורפו לגמרי ואינו עולה והולך בעלי' בעשן רק אפס קצהו והוא מעט ממשות גשם כעפר דק שחור הנראה בעשן כשנדבק בדבר מה כו' (ואמנם הנה יש ראי' שיש ממשות מגשם חומר העץ בעשן מורכב מד' יסודות) ממש ממה שאנו רואי' בעשן היוצא והולך מן הנר ופתילה שכבה בפגעו למעלה כנר אשר דולק ונדבק ונמשך בו אש הדולק למעלה וחוזר ונדלק בפתילה הכבויה שלמטה ע"י אמצעות העשן הזה, נמצא מובן שמצד שהעץ מורכב מד' יסודות כמו העץ ופתילה ידבק בו האש ונמשך ע"י למטה להדליק העץ או הפתילה כנ"ל). נמצא מובן עכ"פ מכ"ז שיסוד האש הוא גבוה מכולם מאחר שהוא השורף ומכלה כל הרכבה שבעץ מד' יסודות ארמ"ע ומכלה גם ליסוד האש שבעץ (ואדרבא כל שהעץ יבש יותר יותר יכלהו) והוא המעלה עשן היוצא מן העץ, וכל ג' חלקי היסודות דארמ"ע כלים והולכי' לאויר העולם כו' ואמנם יסוד העפר להיותו גם וכבד נשאר למטה אבל נשרף לגמרי כעץ הדולק באש כו' ונשאר האפר שהוא הנשאר מיסוד העפר שבעץ שלא יכלהו האש (והיותם חומר הפשוט בעצמו שהוא טרם שהורכב מד' יסודות כמ"ש במ"א בענין אפר פרה אדומה).

והנמשל מכ"ז יוכן למעלה בבחי' עשן העליון שיצא מה"ס כשירד עליו הוי' באש כו' דהיינו בחי' עולם שנה נפש שהוא שפע אלקי' בחיצוני' כו' שזהו כמו ג' יסודות דאש ומים ורוח למטה שכלין והולכין באש השורף כו'. דהנה מבואר במ"א בענין הסנה שראה משה להסנה בוער באש והסנה איננו אוכל שזהו ג' עולמות דבי"ע שהן נגד ג' יסודות אמ"ר (כידוע דארמ"ע לנגד אבי"ע ואצ"י שבבריאה הוא בחי' אש אלקי' והסנה כלול מג' יסודות רוח מים עפר שהן בי"ע ואש הוי' שורף בו ע"כ אינו כלה דאש הוי' נק' אור המאיר ולא אור השורף כאש דאלקי' כמשי"ת בענין אור דתו' שזהו בחי' אש הוי' שירד על הי"ס כו' והכל ענין א'), וגם כאן הרי הוא בחי' ביטול והתכללות דחיצוני' העולמי' שזהו בחי' עשן שיוצא ע"י האש כו' שהוא ביטול היש החומרי לאין האלקי כעץ הנשרף שעולין הג' יסודות וכלין בעשן היוצא כו', ולמעלה היינו בחי' העלאה ובחי' ביטול היש לאין שנק' עשן כמ"ש מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן כידוע דירידתו וצמצום דשם

כמ"ש במ"א בענין אפר פרה אדומה: ראה ד"ה להיע תרומת הדשו – סידור לא, א. [ראה אודות ד"ה זה בהוספות לאותיות על סידור ע"י חב בשה"ג].

מבואר במ"א בענין הסנה שראה משה: ראה גם אותיות שמות ע"י סו.

מי זאת עולה . . . כתמרות עשן: שה"ש ג, ה.

דירידת וצמצום: בבחי' ב: דירידת המל' בצמצום.

אלקי' כו' נק' מדבר שהוא דילוג הערך מאד להחיות בע"ג מאין ליש כו' כניל וכאשר עולה בחי' המל' מבי"ע לאצי' נכללו כל העולמות בבחי' ביטול החיצוני' כעץ הנשרף כניל ונק' עשן זהו מ"ש עולה מן המדבר כתמרות עשן כו'. וזהו דוקא כאשר חומרי' העולמות בטל ונכלל למעלה כמשל היסודות שכלין והולכין לרשן כו' לפי שבמ"ת ה' ביטול החיצוני' דעולמו' כדוגמא דלעיל וע"כ נאמר וה"ס עשן מפני שירד עליו הוי' בגילוי כו' כניל ונכלל החיצוני' בפנימ' דשם הוי' שהוא יו"ד-וה' שמוסתר ה' בשם אלקי' המצמצם, אך כאשר ירד שם הוי' בגילוי נעשה כליון וביטול היש החומרי בכל העולמו', והוא העשן שיצא מה"ס כמ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא כו' כאש האוכל ושוורף ומכלה בעץ, וכמשל הנ"ל שיסוד העפר כלה לגמרי כאש וג' היסודי' עולין כעשן וכלין כו' כך בחי' החומרי' דעולמו' כלה ובטל לגמרי באש הוי' שזהו ה"ס עצמו שהי' שורף כו' והעשן היוצא כעשן הכבשן, שזהו ג' יסודות עליוני' דאמ"ר שהם עולם שנה נפש בפנימ' יותר וד"ל, (וכניל במשל העץ שנשאר האפר ואין בעשן מגשם החומר רק ג' יסודות רוחני' שבו לבד כו').

אך הנה י"ל עדיין מה שייך זה דה"ס עשן מצד שירד עליו הוי' באש במ"ת דוקא הלא כל יום ויום יש עלי' וביטול בכל העולמו' מצד שאור הוי' מאיר בשם אלקי' כמ"ש כי הוי' הוא האלקי' כו' וכתוב כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא כו' דאש אוכלה היינו כמו אש שמכלה ושוורף למטה שעיי"ן יש בחי' ביטול והתכלול' לגמרי בכל מציאות העולמות בחיצוני' ג"כ כניל.

אך הנה יש להקדים מה שמבואר במ"א ע"פ ואחר הרוח רעש לא ברעש הוי' ואחר הרעש אש לא באש הוי', דיש ב' אשות אש א' נהורא אוכמא והב' נהורא חורא כו', וכמו ב' מיני אור שבנר הדולק א' סמוך לפתילה שהוא אור שחור מצד שמכלה ושוורף נעשה מראיהו שחור וע"כ נק' אשא אוכמא דאכיל ושצי כו' ואור הב' הוא אור העליון המאיר אור ונק' נהורא חורא, וחיבורם יחד ישכנו כא' אעפ"י שב' פעולות מיוחדות הן אש השורף פעולתו לכלות ואור העליון פעולתו ותועלתו רק להאיר אור מ"מ כא' ממש חשיבא ובאמצעות שניהם כא' דוקא נק' נר דוקא לפי שסיבת הארת אור העליון להאיר בא ע"י הכליון דאור השחור שאם אינו אחוז להדליקו ולכלותו מעט מעט לא יאיר אור העליון וכמ"ש בשמן שלפי זכות וצלילות שלו כך יהי' זכות ובהירות האור המאיר דוקא ע"י כליון השמן באור הדבוק

י"ד וה' שמוסתר ה"י בכתיב כו' י"ד וא"י היא שמוסתר הוי'.

כי הוי' אלקיך אש אוכלה: ואתחנן ד, כד.

כי הוי' הוא האלקי': שם ד, לה. לט.

שמבואר ע"פ ואחר הרוח רעש: מלי"א יט, יא. ראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תקמ. סה"מ תקס"ג ח"ב ע' תרטא

אילר. ס' מאמרי אדה"ז-מארו"ל ע' קיא (ובהמ"מ שם).

בפתילה שהשמן נמשך אחריו כידוע, וכן להיפך שבסיבת אור המאיר דוקא בניענוע שלו מצד האור שמתפשט בו יהי' סיבת כח הכליון שבאור השחור וכנראה בחוש בשהבת להב רשפי אש הבער כאש כל שיגבה להב השלהבת העולה למעלה ביותר יותר יודלק העץ ויכלה מהר כו' ודל'.

וכך יובן בדוגמא למעלה כמו באש של הקרבנות דכתיב לחמי לאשי כו' באש שלמטה והוא כדוגמת ארי' דאכיל קורבנין כידוע שזהו ענין כמו ב' מיני אור דנהורא חורא ששורה על נהורא אוכמא דאכיל ושצי שכלול' כא' ממש, אך אש שלמעלה נק' שלהבת י"ה בחי' אור המאיר ואש שלמטה הוא האוכל כו' שמברר לגבור' קשות דרע דבשר וחלב לכפר על הבעלים על העון וחטא כקרבן אשם וחטאת ועולה ושלמים כו'. ואמנם כל ענין אש דקרבנות אינו נק' אור אלא אש רק שכלול' מאש העליון ואש התחתון שזהו בחי' או"י ואו"ח שיש באש עצמו דודאי עיקר טבע אש לעלות למעלה והוא מה שעושה הכליון כו' שזהו בחי' או"ח דגבו' דאש כו', ואמנם מה שאש של מעלה יורד למטה הוא בחי' או"י דחסדי' שיורד מגבוה לנמוך במים וכמ"ש כס"י הוציא אש ממים ומים מאש הרי יש באש מחלקי המים ובמים יש מחלקי האש כו', וזהו שיש אש אוכלת ואש שותה אש אוכלת הוא השורף ומכלה שהוא בבחי' גבור' דאש ואש שותה כאש השואב לחלוחי' המים שזהו מצד חלקי המים שבאש כו', כך יש בחי' ההמשכה וירידה באש שהוא מבחי' החסדי' דאו"י כו' והוא ענין אש שלמעלה שיורד ונמשך למטה, וזהו שמתכלל' כא' אעפ"י שהם ב' הפכי' לפי שאש זה האוכלת היינו שאוכלת אש דוקא כמו שאנו רואים בחוש שכל שיש יותר חום ביבשות העץ יותר ימהר האש לכלותו לפי ששואב חלקי האש שבו שבטלי' בעצם ואש שותה שואב לחלקי המים להמשיכו ליסוד המים שבו כו'. וכך יובן ג"כ מצד אור דנהורא אוכמא דאכיל ושצי הוא האור השורף מבחי' הגבור' דאור העליון המאיר ונהורא חורא הוא מבחי' החסדי' דאו"י והוא היו"ד דאו"י כו' ומתכלל' כא' אעפ"י שהן ב' הפכי' באש ודל'.

והנה עד"ז יובן בבי' מיני אור דתי', להיות ידוע שהחכ' דתי' נק' אור כו' ויהי אור כו' וכתוב כי נר מצוה ותו' אור כו', ונחלק לבי' מדריגו'

לחמי לאשי: פיחס כה, ב.

ארי' דאכיל קורבנין כידוע: ראה יומא כא, ב. זח"א ו, ב. זח"א רע"א, א. זח"ג לב, ב. ריא, א. רבד, ב. רלה,

א. רמא, א. ועוד.

בס"י הוציא אש ממים: כן הובא ג"כ בקונטרס בד קודש ע' 14 (ובסי' מאמרי אדה"ז על התורה ח"א ע' עא.

שער האמוצה ע"ג, ב. מאמרי אדהאפי"צ-ויקרא ח"א ע' כו. ועוד). ובהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א שם: צ"ע כי לא

מצאתי. וראה במ"א שם: ארבע אש ממים, ובס"י מ"ב (דפוס מנסובה), שהאש נושא מים, ע"כ.

יש אש אוכלת ואש שותה: יומא שם. זח"א כו, א. ובכ"מ.

שבאו"י: תיבה אחת אינה ברורה כאן בהכתי'.

ויהי אור: בראשית א, ג.

כי נר מצוה: משלי ו, כג.

אחד אור העליון נהורא חורא כו' להיות אור המאיר והיינו בחי' אור החי' כמו שהוא רק בחי' גילוי אור א"ס מן ההעלם שבעצמו' שלמעלה מבחי' הביורוי' לברר לעה"ד טו"ר כו' ונק' עה"ח כמ"ש כי עץ חיים היא כו' ונק' חכ' ש"מ הכלול בהעלם שבעצמות הקדומה ונק' משל הקדמוני כידוע, והב' אור דתו' שירד למטה בהתלבשות לברר לעה"ד טו"ר כו' לברר בין טמא לטהור כו' דבחכ' דתורה אתברירו כו' כידוע והוא ענין הביורוי' דרפ"ח כו' לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא שוהו בירור הגבו' קשות דק"נ כו'. וזהו כמו ב' מיני אש הנ"ל שהתו' נק' אש ג"כ שבאש ניתנה כמ"ש מימינו אש דת' למו כו' וארז"ל אש שחורה ע"ג אש לבנה, אש שחורה הוא כאשר בא אור החי' דתו' לברר בירורי' דעה"ד כו' שוהו כמו אש דאכיל ושצי כו' לבער הרע דאש זרה שנק' אש אוכלת אש כו' שוהו כאש הדבוק בפתילה כו' והוא בחי' גבו' דאש העולה בבחי' אר"ח כאש הנדבק שנק' אש של מטה דכתיב אש תמיד תוקד כו', ואש הב' היינו אש לבנה שזהו כשיש שלהבת ולהב העליון שבאנוקה הגדולה שמאירה למרחוק שלמעלה הרבה מבחי' הביורוי' דרפ"ח, וזהו קול הוי' חוצב להבות אש שבמ"ח שהי' קול הוי' בבחי' אש דוקא שהוא למעלה הרבה מאש דאלקי' כו', והוא מבחי' החסדי' דארז"ל שבאור חי' שירד מגבוה לנמוך כו' היפך האש דאלקי' שנק' אש שחורה שעולה בבחי' אר"ח כו', וז"ש מימינו אש דת' למו מימינו אש דוקא מבחי' החסדי' דקו הימין חת"נ כו' וד"ל. ואמנם כלול' הם ב' אשות וב' אורות הללו כא' שהרי א' מימינו אש דת' למו שהי' אש שחורה ע"ג אש לבנה דאש לבנה דנהורא חורא מבפני' ואש שחורה דנהורא אוכמא מבחוץ ומתכללי' כא' ממש אף שהם ב' הפכי' כו'. והענין הוא מטעם הנ"ל בענין אש אוכלת ואש שותה שמתכללי' כא' לפי שאש כלול מחו"ג יחד כו' וזה סיבה לזה דבלא אש אוכלה לא ירד אש העליון ואש העליון שירד גרם להיות כח באש שלמטה לכלות והא בהא תלי' והי' לאחד' ממש כידוע כו'. כך הוא ממש בב' מיני אור וב' מיני אשות שבתו' והא בהא תלי' דמה שבחכ' אתברירו רפ"ח כו' ולכלות לגבו' קשות דאש זרה דק"נ בעה"ד טו"ר באו

כי עץ חיים היא: ע"פ משלי ג, יח.

ונק' משל הקדמוני' כידוע: ראה רש"י משפטים כא, יג. מכות י, ב. וראה לקו"ת ויקרא ד, סע"ג: ולכן נקרא התורה משל הקדמוני' שהוא בחי' חי' שהוא כלי לאו"ס ביה שהוא קדמוני' של עולם כמ"ש מזה בדרוש פורים, ראה תרי"א מג"א צח, ב. ובהנשמן בהמ"מ ללקו"ת שם — הוצאת התשד"מ.

דבחכ' דתורה אתברירו: ראה זחי"ב רנד, ב. אנהיק סכ"ח (קמח, א) ובהנשמן בלקו"ת הגהות לשם. מימינו אש... אש שחורה ע"ג אש לבנה: ברכה לג, ב. ירושלמי שקלים פ"ו סוה"א. ובהנשמן בארוכה

בהמ"מ ללקו"ת בחוקותי' מח, ג — הוצאת התשד"מ.

אש אוכלת אש: יומא כא, ב.

אש תמיד תוקד: צו ה, ה.

קול ה' חוצב: תהלים כט, ז.

שבחכ' אתברירו: נשמן לעיל בקטע זה.

מכח אור ואש העליון דתו' שנק' נהורא חוורא כמ"ש תנו עוז לאלקי' שח"ע אתמשך בחי' ונותן עוז לאש דאלקים לברר כו' ודיל, וכן להיפך מכח הבירורי' דאש ואור דחי' דתו' לברר לגבורו' קשות כו' נמשך אור העליון דח"ע דתו' כו' וכמ"ש ה' עוז לעמו יתן ואין עוז אלא תו' וכן חגרה בעוז מתניה שכ"ז מדבר בבחי' בירורי' דחכ' שבתו' להבדיל בין טמא לטהור כו' ודיל.

וזהו והיט עשן כולו מפני כו', דהגם מה שהי' ההר עשן מצד ירידת אור הוי' עליון הכל ה' שרש לכל עיקר ענין התורה והמצות שכוללי' מב' מיני אור ובי' מיני אש הנ"ל וכמ"ש כי נר מצוה ותו' אור הרי בי' מיני אור ואש הנ"ל מתכללי' כא' ממש, כי נר מצוה היינו בחי' אור שורף ומכלה שהמצות הן לברר בעה"ז טו"ר בסו"מ וע"ש כמו להבדיל בין טמא לטהור חייב זכאי כשר פסול אסור מותר כידוע, והרי כל עיקר יסוד ושרש לכח המצוה שנק' נר רק מבחי' אור דתו' שבחכ' שבתו' אתברירו, והוא נהורא אוכמא שבא מאור דח"ע דתו' שוי"ש ותו' אור אור ממש אור העליון דח"ע אתמשך בחי' והיו לאחדי' ממש והא בהא תלי' מטעם הנ"ל דאוי' ואוי"ח דאור ואש הכל א' וקשורי' ואחוזי' זביז ודיל.

אך עדיין י"ל מ"ש כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא דמשמע אש אוכלת אש שהוא אשא אוכמא, והרי אש זה שאמר כי ה' אלקיך אש היינו אש הוי' שנק' אשא חוורא דוקא וא"א לומר דאש הוי' זה אוכלת לאשא אוכמא שהרי מפני הוי' הוא מבחי' החסדי' דאוי' כני"ל. וגם י"ל במ"ש והר סיני עשן כולו אש אשר ירד עליו כו' דמשמע שעשן ההר לא ה' רק מצד שירד עליו אש דהוי' דוקא ולא מבחי' אשא אוכמא דאכיל ושצי כו' ואידך אפשר שיהי' אש הוי' שאינו אש שורף כלל שישרוף להר להעלות עשן.

והנה יש להקדים •

תנו עוז לאלקי': תהלים סח, לה. וראה תו"ח בראשית ג, ג. חיי"ש קלג, ב. ועוד.
ה' עוז . . . ואין עוז אלא תו': תהלים כט, יא. ראה ספרי ברכה לג, ב. יליש בשלת רמו רמד (בהוצאת ירושלים תשל"ז ע' 316. ושי"ג). ויקיר פליא, ה. זבחים קטו, א. תניא פליז (מו, א. ובהגמון בתניא מהדו"ק ע' רסח).

חגרה בעוז: משלי לא, יז.

כי נר מצוה: שם ה, כג.

כי ה' אלקיך אש: ואתחננו ד, כד.

והנה יש להקדים: ע"כ נמצא בהכתיב"י. וחסר הסיים.

יום א' דשבוועת
(תקע"ט)

להבין ענין הטבילה בליל שבועות שהוא להחזיר שלישי העליון שבחסד לעשות ממנו בחי' הכת"ר, כי הכתר מתחלק חציו לז"א כו' כמ"ש בפע"ח ע"ש. והנה להבין בחי' שלישי העליון שבחסד יש להקדים בשרש ענין נשיאת כפיים שהוא בבחי' האצבעות פרק הג' שביד כו'. דהנה ידוע שבחי' ג' פרקיו יש בכל מדה ומדה והוא לנגד ג' מדריגות חב"ד חג"ת נה"י כו', וכמו עד"מ מדת החסד באדם הרי עצם מדת החסד להשפיע טוב וחסד נק' חסד שבחסד וגם הבאת השפע של החסד לזולתו נק' נו"ה כו' וכ"ז נחשב מכלל עצם המדה שהוא מהות החסד, אבל בחי' השכל והטעם של החסד שמחמתו מתפשט בחסד אין זה ממהות המדות חסד כלל כי הוא רק טעם ושכל למה יעשה חסד ואיך ומה כו' אבל לא שנחשב מכלל גופו של חסד, ומ"מ בלעדי זה השכל והטעם אין לחסד זה קיום כלל לפי שהוא המגדלו ומשפיע בו אור וחיות, והוא הנק' מוחין דיניקה ומוחין דגדלות המדות וכידוע, וזהו בחי' חב"ד שבחסד והוא בחי' גדלות המדות ונק' פרק הג' שבכל מדה. ואמנם אעפ"כ הרי בחי' חב"ד זה של החסד כלול ומתיחד בעצם המדה כו' רק שרשו הוא מבחי' עצם החכמה שהוא עצם השכל כמו שהוא טרם שיומשך להיות ממנו טעם ושכל למדה כו' ולאחר בחי' גדלות המדה בחב"ד עולה הוא לשרש בעצם החכמה שבראש כו' (וכמ"ש מ"ה שמו מה שם בנין שחכמה שבמדות דומה לעצם המוחין שבראש כמו הבן לאביו כו'). והגמשל מזה יובן למעלה בבחי' חסד* עליון שבחי' המוחין שבו שמגדל המדה עולה לשרש בבחי' ח"ע עצמו לאחר שלימות גדולתו ואז ממילא ממשך ממקור כל החכמה שבה בהשתלשלות דאבי"ע, והוא מבחי' החכמה הקדומה שבצמצום המאציל שהוא בבחי' א"ס ממש, כי בהגדלת החכמה במדות שבזה חוזר למקורו בעצם החכמה הרי בזה עולה למקורא ושרשא דכולא עד בחי' חכמה העצמי' שבעצמות אא"ס ממש, וזהו אד"ם אדמה לעליון כו' וד"ל.

לה"ע הטבילה בליל שבועות: נמצא בהכתי"י: 1258 ז, א [בהכותרת שבפנים] 148 כד, א (שכסוף הכתי"י). 184 רסג, א (רק חלק). 269 רטז, א. 465 יח, ב. 552 סד, ב. 873 ז, א. 2004 קטו, א [בכותרת: בעיה דרוש הג' השבועות]. 2011 רלא, א. 2030 ק, א.
הטבילה בליל שבועות . . בפע"ח ע"ש: שער תגה"ש פ"א. בכת"י 269 מסומן כאן (בצד הגליון – בכת"י הר"ח וכו' מהרא"י ריבלין) ויע' במ"ח.
בבחי' האצבעות פרק הג' שביד: ראה גם סה"מ תקס"ח ע' שעה. ס' מאמרי אדה"ו אדה"ו עה"ת (ח"א) ע' שנה. אוה"ת שמיני ע' כו. יהל אור ע' רמא. אוה"ת דרושים לפסח (כרך ג') ע' תשמח.
מה שמו מה שם בנו: משלי ל, ד. וראה ס' מאמרי אדה"אמצ' – יוקרא (ח"א) ע' שפט. ושי"ג. ס' העריכ"ם חב"ד עיר אדם ע' קסו. ושי"ג.
חסד עליון: בכת"י ב: חכמה עלאה.
אדם אדמה לעליון: נסמן לעיל בתחילת ד"ה תורה צוה.

והנה כמו שיש ג' מדריגות במדות באורות חב"ד חג'ת נה"י כו' כך יש בבחי' הכלי' שלהם, ונק' ראש תוך סוף פנימי ואמצעי וחיצון לנגד חב"ד חג'ת כו', והוא כמו כלי היד שנק' כלי לחסד שבלב כמו שאמר חסד דרועא ימינא כו' הרי יש בה ג' פרקי' פרק הא' הוא בחי' נה"י כו' והאצבעות שביד הוא פרק הג' שהוא בחי' חב"ד שבחסד, והוא מה שאנו רואי' שיש הארת המוחין שבראש (גם המוחין שלמעלה מן המדות) באצבעות שביד דוקא כמו לכתוב דבר שכל וחכמה בכל פרטי עמקיה או לרמז באצבע לכל עומק חכמה שבמוח שבראש בבחי' הפנימי' שלא יוכל להביא בדיבור כלל כו' וד"ל.

וזהו ענין נשיאת כפיים שהכנה' נושא' את כפיהם לברך את ישראל כו', כי הנה ביד יש ג' פרקי' כנ"ל ופרק הג' שהן האצבעות הוא בחי' חב"ד שבחסד כו' ויש בהן הארת פנימי' המוחין שבראש מבחי' מקור החכמה (וראי' מן הרמז כנ"ל), וזהו הטעם שנושא' את כפיהם דוקא שהוא פרק הג' ונושא' ומגביה' עד כנגד הראש כמ"ש וישא אהרן את ידיו כו' כדי לברך את ישראל מבחי' מקור החכמה שבראש שמשם מקור כל החסדי', והוא מבחי' גילוי עצמות אא"ס בחכמתו העצמית כנ"ל שלאחר גדלות החכמה במדה חזור למקור החכמה כמו שהוא בעצמות כו'. וזהו ע"י הכנה' דוקא לפי שרש הכנה' הוא במקור החכמה חסד כו' קו הימי', כידוע דאהרן כה"ג שרשו ברב חסד שבכת"ר ממקור החכמה וסתם כהנים בחסד ענף החכמה כו', וע"כ גם בבחי' ההעלאה דנשמת ישראל הוא ע"י אהרן כה"ג שנק' שושבינא דמטרוניתא כמ"ש במ"א בענין בהעלותך את הנרות שהן נשי' כו', וזהו שאמרו כה"ג נוטל חלק בראש כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

אך הנה ארוז'ל שבמקדש דוקא היו נושא' את כפיהם עד לנגד הראש אבל במדינה היו נושא' את כפיהם רק עד כנגד כתפיהם לבד כו'. הענין הוא להיות שרש ענין הכתפיים שהוא בבחי' הדעת שנמשך מאחורי הראש שהוא בחי' אחורי הדעת, כידוע שג' חללי' גלגלתא מוחין דחויב' לנגד הפנים ומוח הדעת לנגד העורף ובחי' אחורי הדעת נמשך לכתפיי' שהן בחי' חויג', שכמו שפנימי' הדעת נמשך ללב וכולל חויג' שבלב כידוע בענין ובדעת

חסד דרועא ימינא: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

את ידיו שמיני ט, כו. וראה גם אהיית שמיני ע' כו.

כידוע דאהרן . . . ברב חסד . . . וסתם כהנים בחסד: ראה בהנסמן ע"ז לעיל בדיה להיע עומר שעורים.

אחרן . . . שיושדמיט . . . במ"א בענין בהעלותך: חז"ג כ, א. לקר' בהעלותך כט, ג ואילך. סה"מ תסס"ב ע

רטו ואילך.

כה"ג נוטל חלק בראש . . . וכמ"ש במ"א: יומא יד, א. ראה גם לעיל רדיה להיע עומר שעורים. ושינ.

ארוז'ל שבמקדש . . . עד לנגד הראש: ראה סוטה לח, א. וראה גם אהיית שמיני ע' כו (דיה חז"ב).

כידוע . . . ומוח הדעת לנגד העורף: ראה מאורא כו, יו. ובכ"מ.

ובדעת חז"ל: משלי כד, ד.

חדר"י כו' כך מבחי' אחורי הדעת נמשך לבחי' חו"ג בחיצונית והן הכתפיי' שמקבלי' מאחורי העורף כו', והכתפיים עצמן הן למעלה מג' פרקין שביד שהזרועות שהן פרק הא' נמשך מן הכתפיי' אבל הכתפיי' עצמן שרשן בבחי' אחורי הדעת שכולל חו"ג דזרועות ע"כ אין בכתפיי' התחלקות ניכרת לשנים אע"פ שיש כתף ימין וכתף השמאל אבל המה מתאחדי' בגוף א' בלי התחלקות ניכרת רק הזרועות מתחלקי' כו' ודיל'.

והנה במדינה היו נושאי' את כפיהם רק עד כתפותיהם לבד שהוא בחי' הדעת שכולל חו"ג דזרועות פרק העליון דהיינו בחי' חב"ד שבזרועות, והוא ענין נשיאת הכפים בחי' פרק הג' שהיו מעלין אותו לבחי' הדעת העליון שרשם של דעת דבני' שהו ס"ר דיעות עד במקור חוצבם דעת עליון שבכתר דאיס, ומשם מברכי' את ישראל ודיל'. אך זהו במדינה דוקא לפי שבמדינה אין שם גילוי אור איס כ"כ רק בבחי' אחורי' וצמצומי' ולא בבחי' פנימי' המוחין כמו בבהמ"ק כו' ע"כ לא היו נושאי' את כפיהם רק לבחי' אחורי' של הדעת שבין כתפין שכולל חו"ג, והוא בחי' דעת תחתון שנמשך בחיצונית דכתפיי' כו' להיותו רק בחי' חיצוני' המוחין שיוצאין מאחורי מוח הדעת כו', וזהו שהיו נושאי' לנגד כתפותיהם לבד ששם בחי' אחורי הדעת דבין כתפין בבחי' צמצום חיצוני' להיות מקור ושרש לחו"ג דזרועות לבד כו' ודיל'. אבל במקדש ששם הי' בחי' גילוי איס בהיכל ק"ק בבחי' פנימי' המוחין דחב"ד כו' בארון ולוחות כו' שלא בדרך צמצום כלל היו נושאי' את כפיהם לנגד ראשיהם שהוא בחי' עצם החכמה ומקורה כנ"ל. והגם שאין ערוך כלל לבחי' חב"ד ומוחין שבכפיהם וזרועותיהם שהן רק כלים חיצוני' דחו"ג שבלב כו' לגבי פנימי' המוחין וחכמה העצמית שבראש כו', מ"מ מאחר שהאור האלקי מאיר במקדש שלא ע"י צמצום והסתר פנים כלל כו' ע"כ יוכל גם חיצוני' המוחין שנפרקין דיד לעלות עד הראש מאחר שגם בחי' המוחין חב"ד שביד נק' בשם חכמה רק שהוא בחי' חכמה מצומצמת ביותר אבל עכ"ז יוכל לעלות לבחי' חכמה בראש וגם לברך ולהמשיך ממקור החכמה מעיקרא ושרשא דכולא שהוא בחי' החכמה דאיס עצמו כו', דאע"פ שבדרך וסדר ההשתלשלות אין ערך ושייכות כלל ביניהם מ"מ במקדש הי' כה בכהני' להעלות כפיהם לנגד ראשיהם שהוא עד בחי' החכמה שבאיס ממש לפי שהגילוי בבהמ"ק הי' שלא בדרך השתלשלות וקמי' שוין חכמה בראש עם חכמה שבסוף הכל הוא בחי' חכמה הא' כו' באור הנמשך שלא כסדר ההשתלשלות כו' ודיל'.

ובכ"ז יובן ג"כ ענין חושן ואפוד. דהנה באבני האפוד נאמר ששה משמותם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרי' על האבן השנית ושמת

ב' האבני' על כתפות האפוד כו', ובחושן הי' י"ב אבני' על שמות י"ב השבטי' כו', ויש להבין למה אבני האפוד הי' על כתפיים ואבני החושן הי' על לבו, ובאפוד מתחלקי' לששה ששה ובחושן כולם במקום א' כו' וכל א' בפ"ע כו', אך הענין הוא כמ"ש למעלה דבחי' דעת דבין כתפין כולל חו"ג שבכתפיי' ובהתכללות זאת יש שרש בחי' התחלקות בכלל לימין ושמאל שהוא כתף הימין וכתף השמאל להיות שהחסד כולל ששה חסד שבחסד גבורה שבחסד עד יסוד שבחסד וכן הגבורה כולל ששה חסד שבגבורה עד יסוד שבגבורה, וא"כ כאשר נחלק לימין ושמאל עכ"פ שהו' ב' כתפיים הי' התחלקות כללי' שכולל כא' ששה, והוא ב' אבני האפוד אבן הא' בבחי' החסד שבדעת דבין כתפין וכולן ששה והו' ששה משמותם והאבן הב' על כתף השמאל בבחי' גבורה שבדעת שכולל גם הוא ששה והו' ששה שמות הנותרים כו', ואהרן כה"ג הי' מעלה אותם לבחי' הדעת העליון לזכרון לפני הי' תמיד כניל בענין נ"כ וכמ"ש ונשא אהרן את שמות בני' על כתפיו לזכרון כו', והעלאה זו הוא ע"י בחי' הדעת דבין כתפיי' שכולל חו"ג שהו' ששה משמותם כו' ודיל. וב' אבני האפוד הי' של שוהם שהוא בחי' יסוד דאבן של יוסף בחושן הוא שהם כידוע להיות שבחי' יסוד כולל כל הששה משמותם ונק' וי"ו שכללותם נכללו בו כידוע (וכמ"ש במ"א). אבל החשן שכלב שם הוא בחי' התגלות המדות בדרך התחלקות בפרט כ"א בפ"ע ע"כ כ"א בפ"ע מחוקק באופן מיוחד ולא ששה כאבן א' כמו באפוד להיות שהלב הוא בחי' מקבל מבחי' הדעת שנמשך ומתחלק בהתחלקות בכל מדה ומדה בפרט ולא דרך כלל לבחי' חו"ג לבד כמו בכתפיי' כו' (וכמ"ש במ"א באריכות).

ובכ"ז יובן ג"כ שרש ענין הטבילה בליל שבועות להחזיר שלישי העליון שבחסד שהוא בחי' חבי"ד שבחסד כו' ע"ד הנ"ל בני"כ כו' ודיל.

ונשא אהרן את שמות בני' תצוה כה. כט.
וכמ"ש במ"א באריכות: ראה ס' מאמרי אדה"צ עה"ת ח"א ע' שנג ואילך. תרי"ז שמות תקי. א ואילך. אה"ת תצוה ע' איתרסג ואילך.

גם זה נא' יום א' דשבועות
(תקנ"ט)

ענין טל תורה, הנה כתיב ותמלא כדה ותעל כד"ה כ"ד ספרים דאורייתא כידוע. דהנה ידוע שיש בתורה ד' מדרגות טנתיא טעמים נקודות כו', ועיקר הבא בבחי' התגלות בתורה הוא האותיות לבד שהן הן גופי התורה הבא בגילוי גמור כמו כל האותיות דתשב"כ שהן במספר ידוע ובהתחלקות צירופים שונים ונשתלשלו בבחי' ספורי דברים וענינים מחולקים ככל מצוה ומצוה כו' כמו פ' ציצית יש בה כמה צירופי אותיות מחולקים בכך וכך וכן כל המצות וגם נשתלשלה בענין ספורי מעשות לבד, אבל בחי' הטעמים והנגינות לא באו בבחי' התגלות בתורה שהרי אין בס"ת שום נגינה דזרקא מק"ף כו' רק אותיות פשוטין והטעמים והנגינות מנגנים בקריאה לבד כידוע להיות שבחי' הטעמים הן גבוהים בשרשם למעלה הרבה מבחי' אותיות שבתורה ע"כ לא באו בבחי' התגלות בתורה. והענין הוא לפי שבחי' אותיות התורה אינו רק בחי' התפשטות עצם הדבר שהוא בבחי' המשכה וגילוי אור מן העצם לבד אבל אין זה בחי' עצם הדבר דהיינו לא שעצם התענוג והחכ' מתפשט ומתגלה באותיות רק בחי' הארה חיצונית הבא רק בבחי' התפשטות אותיות לבד (וכמו כל אות שאינו רק כמו סימן וזכרון לעצם הדבר כמו עד"מ הרושם בעלמא שעושי' לזכרון כו' כמ"ש במ"א וד"ל). אבל הטעמים והנגינות הוא בבחי' אור התענוג העצמי החכ' שבתענוג העצמי הוא בחי' ח"ע העצמי, שע"ז מורין הוראות התגלות האותיות בבחי' הוראה לבד כו', ולזה הטעם אנו רואים שהטעמים והנגינות הן בבחי' התכללות בעצם בלתי התחלקות ניכרת כלל כמו האותיות שהרי בניגון דזרקא אין בו בחי' התחלקות אותיות והמשכות בפרטי אופנים שונים אלא כולל הוא ענין וכוונה וטעם ותענוג כללי בלתי בא בהתחלקות כלל, כמו דוגמת השיר והנגון דגם שיש בו כונה בתענוג מיוחד מ"מ כלול הוא בלתי בא בהתחלקות דבר מה בפרטיות עד שא"א לו להבינו לזולתו באותיות הדבור כלל להיות עצם דבר התענוג כמו שהוא טרם בואו לבחי' התפשטות והתגלות למטה או לזולתו אלא לעצמו ע"כ הוא בבחי' התכללות ועצם, וזהו הכלל גדול שבכל בחי' עצמותו של הדבר א"א שיבא בבחי' התחלקות לחלקים פרטים כמו באותיות

ענין טל תורה: נמצא בהכתי"י: 1258 ה, א (בהכוונת שבפנים), 47 ע, א (קצת, א), 123 עב, א (ועל ד"ה בשעה שהסדימו – שלאחריו רשום שם שהוא ביאור על ד"ה זה) – פקטימיליא מדף השער דבין זה להלן בהוספת. א. 873 ב, א. 958 ט, ב השני (וגראשו רשם המעתיק; ש"ך לתורה שנכתב לעיל' [ד"ה להיע עומר שעורים הנדפס לעיל]). 1384 כד, א. 2011 רלא, ב (בכוונת: בעז"ה יום א' דשבועות תקע"ט לפ"ק).
הוכן מאמר זה נמצא ג"כ בהרחב הביאור להלן בד"ה בששה"ק תקפ"ו (ע' תרל"ח-רנ"ח).
נקודות ממאמר זה נתבארו בד"ה אהה הראת – תגה"ש תשמ"ו, ו"ל בקונטרס בפ"ע.
ותמלא כדה . . . כ"ד ספרים דאורייתא: תולדות כד, טו. ראה ת"ז תכ"א (מו, כ). אה"ת בראשית מה, א. אחריות . . . סימן . . . ע"מ הרושם בעלמא . . . כמ"ש במ"א: ראה ת"א וא"א נ"א, א. סה"מ תקפ"ו סי' פב וא"ל. אה"ת ויקהל ע' ביקר וא"ל.

הדבור וגם לא באותיות המחשבה כו', וזהו עיקר ענין הניגון גם שבא דרך פרט כמו ניגון דורקיא וכה"ג מ"מ א"א לו להביאו בחלקים כמו באותיות המחשבה ודבור לזולתו כו' להיות בחי' טעמים ותענוג בבחי' עצם הדבר כמו שהוא ממש כו' וד"ל.

וכך יובן בבחי' הטעמים שבתורה שהוא בבחי' התענוג העצמי בעצמות אא"ס שנק' שעשועי המלך בעצמותו שלמעלה מבחי' התחלקות בפרטי' כלל אלא כולל הוא כל מה שיש בפרטיות בכל צירופי אותיות והמשכות כו', והוא בחי' השיר שבתו' כמו שיר הגשמי שאינו בא בהתחלקות פרטיות כ"א התגלות עצם התענוג בעצם הדבר כמו שהוא כניל, ולזה לא באו הנגינות בגילוי בתושב"כ אלא בהעלם בקריאה לבד ולא נדרש מהם שום דרש כלל לחדש איזה דין והלכה מן הטעמים כידוע לפי שא"א שיבא הטעם והתענוג של הדבר בעצם לידי גילוי למטה בהתחלקות כניל, אבל מ"מ זה התענוג העצמי בא בהתגלות אור בניגון לבד ונק' רננה דאורייתא כו' וכמ"ש ויהי שיר"ו כו' וד"ל.

והנה גם בבחי' אותיות שבתורה שמתחלקים לרבבות צירופים שונים מ"מ יש להן בחי' כלל ג"כ, והן כ"ד ספרים שכל ספר הוא בחי' כלל שכולל לכל הצירופי, שבו והן רק כ"ד צירופים לבד כי כל ספר נכלל בצירוף א' לבד. וזהו כ"ד ספרים דאורייתא שנא' בזה ותמלא כד"ה ותעל כמו ע"דמ' כד א' מן הים הגדול כך כל כ"ד ספרים שבאים בהתחלקות אותיות הוא רק כערך כד א' לבד לגבי בחי' הטעמים שהוא בחי' התענוג העצמי בחי' שעשועי המלך בעצמותו שהוא מקור החכ' שבאותיות התורה ככ"ד ספרים כו' שהן רק כ"ד צירופים כללים שנמשכים מעצמות חכמתו ותענוג העצמי כו' וד"ל.

וזהו ענין טל תורה, דהנה כתיב יערוף כמטר לקחי תיזל כטל אמרתי כו', הרי יש בתורה ב' מדרגות א' בחי' טל וא' בחי' מטר, כמו המטר שבא בהתחלקות כל טפה וטפה לבדה כך בחי' האותיות שבתורה הן באין כל א' בפ"ע דוקא, אבל בחי' הטעמים שבתורה שלמעלה מבחי' התחלקות כניל הרי הוא הנק' טל תורה, כמו הטל הגשמי דגם שיש בו חלקים פרטים רבים מאד אבל כולן מתאחדין כא' בלי ניכר התחלקות כלל ונמצא שכל חלקיו הן בהתכללות ואין חלקיו מתחלקים ממש כמו מטר, וכך הוא בחי' התענוג שבטעמים כמו זרקיא מקיף כו' גם שיש בהן חלקים רבים בתענוגים מתחלקים באופנים שונים אבל כל חלקיו מתכללים ואין באין בהתחלקות ממש, אשר לזה אין הנגינות באין בגילוי בתושב"כ רק האותיות לבד כניל וד"ל. וזהו יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי, דהנה ידוע שהמטר בא

רננה דאורייתא... ויהי שיר"ו: מליא ה. יב. זח"א ח. א. ובכ"מ. וראה סה"מ תקס"ז ע' שע.
יערוף כמטר לקחי: האינו לב, ב.

מסיבת האידיים שעולים מן הארץ מהתבררות יסוד המים אשר בחומר הארץ, והאידיים יש בהם חלקים מורכבים אבל בלתי מתחלקים וכשעולין למעלה נתגשמו ונעשו ענן גשמי, והענן מתלקם לחלקים קטנים והן טיפין טיפין של מטר דק הירד למטה שהוא עצמו האידיים שעלו למעלה, כמ"ש מעלה נשאים מקצה הארץ כידוע. אבל הטל הוא הירד מלמעלה מעצמו ולא ע"י אידיים העולין, וכידוע במה שאמרו רז"ל כנ"י שאלה שלא כהוגן ויבא כגשם לנו כו' אבל טל לא מיעצר וכמ"ש אה"י כטל לישראל כו'. והענין הוא כידוע שיש ב' מיני המשכות והשפעות, הא' הנמשך מלמעלה למטה ע"י אתעדלית דוקא כמו המטר שאינו יורד רק ע"י העלאת האידיים בתחלה, וזהו הנק' העלאת מ"ן נמשך המשכות מ"ד אח"כ. וזהו ג"כ ענין השפע דאור תורה שנק' מטר והוא בחי' המשכות התורה בהתחלקות לחלקים כמו טפי מטר כנ"ל והיינו מה שבאה בהתחלקות אותיות ובעניני מצות מחולקים ובכלל נחלקת בבחי' המדות כשר פסול טמא טהור כמ"ש להבדיל בין הטמא לטהור כו', ובחי' המשכה זו אינה אלא ע"י אתעדלית שהוא בחי' מס"נ שבק"ש באהבה דבכל מאודך שנק' העלאת מ"ן כמו אידיים העולים מן הארץ בהתבררות כך מס"נ בבחי' התבררות לאהפכא חשוכא לנהורא כו' כידוע, ומה עצמו נעשה בחי' המשכת מ"ד תורה כתיצוניות הנגלית לנו במצות פרטיות בהתחלקות (כמו שבחי' המ"ד בא טפין טפין משא"כ בחי' המ"ן דאשדי מ"ן כו'). וזהו והיו הדברים האלה אשר אנכי כו' בחי' המשכות ד"ת מלמעלה אחר מס"נ שבפסוק ראשון שבאתעד"ת דוקא אתעד"ל. וזהו יערוף כמטר לקחי שמעוררים אותי להמשיך הדברים האלה אשר אנכי כו' וד"ל. אבל בחי' טל תורה הוא בחי' השפעה הב' שנמשך מעצמו בלי אתעדלית כלל וכלל, וכמו הטל שירד מעצמו, והיינו ענין מקור החכמה שבתורה בחי' עצמיות החכמה והתענוג שבתורה כמו שהיא בשרשה בבחי' עצם הדבר כו' כנ"ל שנק' שעשועי המלך בעצמותו כו' כנ"ל, שזהו בחי' הטעמים שבתורה כו' ואין אתעדלית מגיע לשם כלל מאחר שהוא בבחי' העצמי דא"ס ממש שאין ערוך כלל אליו אלא יורד מעצמו כו' וכמ"ש אה"י כטל לישראל כו', וע"כ אינו נפסק לעולם שאין לו מניעה כלל מאחר שא"צ לאתעדלית כנ"ל, וזהו תיזל כטל אמרתי כו' וד"ל.

אמנם בחי' המשכה זו ג"כ בחי' ירידה היא מגבוה לנמוך מאוד, שהרי נק' ירידת הטל כמ"ש מוריד הטל וכן מ"ש תזל כטל אמרתי הזלה זו

תועה ונשאים מקצה הארץ: תהלים קלה, ז.

כנ"י שאלה . . . טל לא מיעצר . . . אה"י כטל: תענית ד, א. השע"ז, ו. (ולשון: טל לא מיעצר – בתענית שם ג, א).

להבדיל בין הטמא לטהור: ראה שמיני יא, מז.

לאהפכא חשוכא לנהורא: ראה וחי' ד, א.

דאשדי מ"ן: ראה וחי' ס, ב.

והיו הדברים האלה: ואתחננו ו, ה.

כמו מטר שיוורד מגבוה לנמוך כו', ובאמת הרי בחי' טל תורה הוא הוא בחי' העצמיות כו' שלא שייך בו בחי' השתלשלות וירידה כמו בחיצוניות התורה כו'. אך הענין הוא כמו הטל הגשמי שיש בו ענין ירידה מגבוה לנמוך אבל אינו מתחלק לחלקים ובלי שינוי המהות כלל רק כמו שהוא למעלה יורד למטה על פני הארץ אך למעלה בשרשו באויר אינו ניכר ונראה בשום ממשות או לחלופית כלל, ובירידתו למטה לארץ ניכר ונראה הוא למהות ממשות דבר מה קצת עד שהוא בענין לחלופית ממש כמו במעשה דגדעון שהוציא ספל מים כו', נמצא גם בטל יש בחי' התפשטות והתגלות למטה, אמנם גם בבחי' התפשטותו למטה הרי הוא בבחי' התכללות בכל חלקיו יחדיו כנ"ל באריכות. וכך יובן בבחי' טל תורה שגם שהוא בבחי' מקור התורה בבחי' עצמית החכ' והתענוג כנ"ל אך אעפ"כ יש בה בחי' התפשטות וירידה למטה בבחי' אור וחיות התענוג הנגלה ונראה המתפשט למטה, כמו בחי' טעמים שבתורה שהוא בחי' גילוי התענוג והחכ' עכ"פ רק ששרשו כמו שהוא למעלה הוא בבחי' עצם הדבר בלתי נגלה כלל ולמטה בהתפשטות נגלה ונראה במהות תענוג כו' כמו הטל, אבל גם בהתפשטות טל תורה למטה הוא בבחי' התענוג בהתכללות למעלה מבחי' התחלקות כנ"ל וד"ל.

וליהבין ענין טל תורה בתוס' ביאור, הנה יוכן בדוגמא במה שמצינו לגבי משה שהי' בהר מ' יום ולמד שם כל התורה כולה וגם מה שעתידי כל תלמיד ותיק לחדש עד ימות המשיח שהן רבוא רבבות הלכות כו' וכידוע מענין ת"ר סדרי משנה כו', ואיך אפשר להשיג כ"ז במ' יום. אך הענין הוא שהי' משיג בבחי' עצמיות ומקור החכ' שבתורה כמו שהיא במקורה ושרשה בבחי' טל תורה הנ"ל שהוא כולל כל מה שבא בהתחלקות רבות כנ"ל. כמו"כ אנו מוצאים בכהאר"י ז"ל שאמר הארז"ל כשהי' ישן בשבת השיג בשעה קטנה מה שהי' צריך להביא בכתב פ' שנה כו', רק שא"א לומר בהשגה זו ענין השגה בהתפשטות החכ' שראה בהתחלקות דברים וענינים מחולקים שאי"כ הי' צריך לשהות זמן רב כמו פ' שנה אלא שהי' משיג בבחי' עצמיות ההשכלה והחכ' כמו שהוא במקורה למעלה עד אשר הי' צריך להביאה בהתפשטות השגה באותיות כמה שנים כו' (וכמ"ש במ"א וד"ל).

במעשה דגדעון שהוציא ספל מים: שומטים ו, לח.
 וכן מה שנתיידי . . . לחדש: ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. ובהסמך בלקו"ש ח"ט ע' 252.
 וכידוע מענין ת"ר סדרי משנה: ראה תגיגה יד, א. אגה"ק סכ"ז (קמג, א) ובהסמך בהמ"מ לשם.
 שאמר הארז"ל כשהי' ישן . . . בשעה קטנה מה שהי' צריך להביא בכתב פ' שנה: פ"ע שער ק"ש שעל המטה פ"א. שם הלשון: אם הייתי דורש פ' שנים רצופים כו' איני יכול להשלים. אמנם ככ"מ מובא הלשון לכתוב פ' שנה – ראה סה"מ הנחות הרי"ם ע' קו. סה"מ תקט"ד ע' רג. ת"ח שמות קצג, סע"ב. שער האמונה ע' 185. ס' מאמרי אדהאמיצי' ויקרא ח"א ע' שכט. אה"ת ואתחנן ע' ס.
 רלכללות הענין ראה גם לקרי"ת צו י"ג ב (יבהמ"מ שם – הוצאת התש"מ). אמור לט, ג. ואתחנן ג, ג. שמע"צ פה, ד. ברכה צה, ב. סה"מ תשא ע' 133. ובכ"מ.

ו"ש* יערוף כמטר לקחי לשון עורף ואחוריים כנ"ל להיות שבחי' חיצוניות התורה הבאה בהתחלקות מצות פרטים כנ"ל הרי היא בחי' חיצוניות דהיינו שהציון מבלבש בבחי' חיצוני' והו הנק' בחי' עורף ואחוריים שתלוי באתדלית במס"נ וזהו יערוף כמטר לקחי כנ"ל. אבל בחי' טל תורה הנ"ל הוא בחי' פנימי' התענג בעצם הדבר למעלה כמו שהיא במקורה ושרשה שלא ע"י אתדלית כלל כנ"ל ע"ז שייך לומר תזל לשון מזל הנוזל ממקורה ושרשה דוקא כנ"ל בענין ירידת הטל כו' וד"ל.

והנה בחי' טל תורה הנ"ל הוא הנק' טלא דבדולחא, והוא בחי' טלא דנטיף מעתיקא קדישא שעתידי להחיות בו את המתים כמ"ש כי טל אורות טליך כו' כמ"ש בזהר. והענין הוא להיות שהטל גם שהוא למעלה מבחי' התחלקו' פרטיים וחלקים כמטר אעפ"כ יש בו חלקים רבים אלא שהמה כלולים וקשורים יחד בתכלית התכללות כנ"ל, אבל הרי יש בו בהעלם שורש ההתחלקות אלא שהוא גנוז ונעלם בבחי' דקות גדול כו'. וכך הוא ענין טלא דבדולחא להיות שנאמר גבי מן ועינו כעין הבדולח והוא אבן הבדולח שעיקר מראהו העצמי הוא לבן אך נראה בו ג"כ בחי' גוון אדום אלא שהוא בהעלם כו' וכמ"ש בזהר דגוונא סומקא אחזוי כו'. וכך הוא בבחי' טל תורה הנ"ל שעצמו' שלו הוא בבחי' עצם החסד הפשוט בתכלית הפשיטות והוא בחי' מראה לבן אבל בחי' הגבורות יש בו בהעלם גדול והוא בחי' שורש ההתחלקות שיש בטל בהעלם ובדקות גדול כנ"ל, וכמו בחי' התחלקות חו"ג שבתענוג העצמי שבא בנגינות וטעמים בבחי' רו"ש כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו ג"כ ענין הטל שעתידי להחיות בו את המתים, שזהו ע"י בחי' טל תורה דוקא וכמארז"ל העוסק בתורה טל תורה מחייהו, להיות שארז"ל עתידיים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, פי' קדוש למעלה מבחי' השתלשות דק"ח אלא הוא בקדושת עצמיות אא"ס ממש, ואיך יאמרו לפניהם שהם בבחי' קדושה כזו הרי נאמר אין קדוש כהוי' כו'. אלא הענין הוא ע"י בחי' טל תורה שהוא בבחי' עצמיות אא"ס מאחר שהוא בחי' שעשועי המלך

ו"ש: בכתי' ב: ומעתה י"ל מה שכתוב.

טלא דבדולחא . . . טלא דנטיף מעיק: זחיג כתיב, ב. ובכ"מ.

שעתידי להחיות בו . . . כי טל אורות . . . כמ"ש בזהר: ישעי' כו, יט. ת"ז בהקדמה (יב, א. ובתוסמו בנצוצי זהר שם). וראה זחיג שם.

ועינו כעין הבדולח: בהעלותך יא, ז.

בזהר דגוונא סומקא אחזוי כו': זחיג קלה, ב. וראה גם ביאורו עב, סע"ד. סה"מ תקס"ה ע' תכו. העוסק בתורה טל תורה מחייהו: ראה כתובות ק"א, ב. יל"ש ישעי' כו, יט. תניא ספ"ל. ובתוסמו לעיל

פיסקא: שעתידי.

עתידיים צדיקים שיאמרו לפניהם קדושה: ביב עה, ב.

אין קדוש כהוי': שמור"א ב, ב.

בעצמותו וכנ"ל וכמ"ש ואה"י אצלו כו' שעשועי כו', אך היינו דוקא כאשר עוסק בתורה חיצונית הנגלית או טל תורה מחייהו כו'. והענין הוא דגם שהתורה הנגלית באה בבחי' השתלשלות בעולמות בבחי' צמצומים והתחלקות כנ"ל, אך העוסק בתורה זו שבאה בחיצוניות ממשיך עליו בחי' פנימיותה ועצמיותה כמו שהיא במקורה שנק' טל תורה מפני שיש כלי לבחי' אור דטל תורה כמ"ש כי טל אורות טליך כו', אבל בלי עסק התורה בחיצוניות להיכן יומשך בחי' טל דתורה שא"א לאור כלי כלי, וז"ש טל תורה מחייהו בבחי' אור וחיות כאור בכלי. והוא ענין תחיה"מ שעתידיים להחיות בטל תורה דוקא כו' וד"ל.

וזהו ג"כ משאור"ל שלעתיד צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם בחי' עטרות כתר תורה שהוא בחי' טל תורה הנ"ל, (כידוע דטנת"א בחינת טעמים הוא בבחי' הכתר כו' ולפי שבחי' טל תורה הוא בחי' כתר תורה שנעשה מזה עטרה ע"ג ראשיהם כנ"ל בענין טל תורה מחייהו כו', והוא בחי' חביד שבכתר דוקא. כי הנה ג' כתרים הם כתר תורה וכתר כהונה כתר מל'. והענין הוא שהכתר הוא בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלים כידוע, והממוצע יש בו מבחי' המאציל ומבחינת הנאצלים, וזהו ג' מדריגות שבכתר חביד חג"ת נה"י שבחי' חג"ת נה"י שבכתר הוא בבחי' הנאצלים להיות שהן המדות שנרצון שבחי' רצה"ע נמשך בהתחלקות המדות חג"ת ובבחי' נה"י להשפיע ולהתלבש למטה מטה כו' וזהו הנק' כתר כהונה וכתר מל', והוא תליא באתעדל"ת להמשיך בחי' כתר העליון במדות שבתורה כו' שזהו בבחי' חיצוניות שבתורה כנ"ל, אבל בחי' חביד שבכתר הוא בבחי' עצמיות המאציל שאינו תלוי באתעדל"ת כלל, והוא בחי' כתר תורה בחי' טל תורה מחייהו שהוא בחי' העצמיות של הדבר כמו שהוא במקורו ושרש מהותו טרם שבאה בהתפשטות במדות כו' שנמשך מעצמיות באתעדל"ע לבד כנ"ל וד"ל. ומ"ש עטרותיהם בראשיהם הוא בחי' חביד שבכתר, והוא נמשך על העוסקים בתורה בחיצוניות דוקא שאז נמשך מכתר תורה לכתר כהונה ומל' שזה מחביד לחג"ת ונה"י כנ"ל בענין טל תורה מחייהו שהוא דוקא מי שעוסק בתורה דוקא, וע"כ צדיקים שעסקו בתורה בעוה"ז דוקא עטרותיהם דכתר תורה בראשיהם כו' וד"ל.

ואה"י אצלו: משלי ת, ל.

שלעתידי צדיקים יושבים ועטרותיהם: ראה ברכות יז, א.

כידוע . . . טעמים . . . בבחי' הכתר: ע"ה שער טנת"א (שי"ה) פ"ה. (וראה סה"מ תקס"ח ח"א ע' תקסד,

ארה"ת וארא כרך ד' ע' בתקעה, ארה"ת פ' ראה כרך ה' ע' ביח – בענין שלפעמים הטעמים בבחי' כתר ולפעמים בבחי' חכמה).

ג' כתרים הם: אבות פ"ד מ"ג.

שבכתר הוא בחי' ממוצע: ראה ע"ה שער דרושי אביע"ע (שמ"ב) פ"א.

וזהו נוצר חסד לאלפים, דהנה אלפים היינו בחי' חו"ב אאלפך חכ' אאלפך בינה כו' ומקבל מב' מזלות ונוצר חסד ועושה חסד שהן בכחי' כ' מזלות דח"ס דאי"א שנק' חב"ד שבכתר, שזהו בחי' טל תורה הנ"ל שנמשך לאלפים חו"ב כו' עד שנמשך גם בחי' הארת הטל דתור' הוה לבחי' ז"א, והוא בחי' גלגלתא דכתר דז"א וכמ"ש שראשי נמלא ט"ל ואמר כאד"ר דהוה טלא דעתיקא שנקרא טלא דבדולחא כו' אנעיר לההוא רישא דלבר מ' דההוא רישא דלבר שהוא בחי' כתר דז"א שהוא לבר להיותו בחי' התחלקות והתגלות המדות שלמטה מהחכ' להיות מקור לעולמות, וגם בחי' המוחין שבו שנק' רישא, נק' רישא דההוא דלבר, ומשם נמשך התורה בחיצוניות בהתחלקות המדות כו' כנ"ל, אך מ"מ נטיף ואנעיר מההוא טלא דבדולחא דנטיף מעי' כו' שהוא בחי' חב"ד שבכתר הנ"ל וגם לההוא דלבר. וז"ש שראשי פי ראשי דז"א נמלא טל מטל התורה הנ"ל שהוא בחי' חב"ד שבכתר הנ"ל בחי' עצמיות החכ' כו' ונמשך בחי' טל זה גם לבחי' מוחין שבמד' שבתורה כו' כנ"ל דמכתר תורה נמשך לכתר כהונה כו', וזהו נמלא ממילא כו', והיינו בשבועות שנמשך בחי' כתר תורה גם לבחי' ז"א דנוק' וכמ"ש בפע"ח וד"ל. וזהו ונוצר חסד לאלפים שמבחי' מזלות דאי"א נמשך טל דתור' לרישא דז"א. וז"ש תיזל כטל אמרתי למטה על בחי' רישא דז"א וכמ"ש שראשי נמלא טל כו'. וזהו שקורין בליל שבוע' בתושב"כ ושבע"פ לעשות בחי' כתר תורה לזו"ג שהן תושב"כ ושבע"פ כידוע וד"ל. וזהו ותמלא כדה ותעל כ"ד ספרים דאורייתא ותעל בבחי' טל תורה הנ"ל שירידה זו לצורך עלי' היא וכנ"ל בעוסק בתורה דוקא אז טל תורה מחייהו מטעם הנ"ל וד"ל.

בעזרה יום ב' דשבועות שנת תקע"ט

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע קשרו להם ב' כתרים א' כנגד נעשה ו' כנגד נשמע. הנה ארוז"ל ג' כתרים הן, כתר תורה, וכתר כהונה,

נוצר חסד לאלפים: תשא לד, ו.

אאלפך חכ' אאלפך בינה: איוב לג, לג. שבת קד, א. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' טו. ושי"נ. שראשי נמלא טל... באד"ר... אנעיר לההוא רישא דלבר: שה"ש ה, ב. חז"ג קכת, ב. קלה, ב. בשבועות... לבר... לבחי' ז"א דנוק' וכמ"ש בפע"ח: ראה שער חגה"ש פ"א. בשעה שהקדימו: נמצא בהכתיב: 1258 ח, א [בהכותרת שנפנים]. 47 ע"א, א. 123 ע"ד, א ככותרת: ביאור על הגיל' [ד"ה ענין טל תורה שנדפס לעיל]. 131 ע"ד, א. 169 רלב, א. 270 רה, א. 527 ש"ע, א. 661 מ, א. 788 קסד, ב [רק חלק]. 873 ג, א. 2002 א, א (השני) ככותרת: בעז"ה חג שבועות [ונמצא עד מיסקא ד"ה ומעתה י"ל קשר ענין כש"פ]. 2011 ע"ב, א [נמצא רק חלק חסר התחלה]. 2030 סא, א ככותרת: בעז"ה חג שבועות תקע"ט.

באז"ה תשא (ע' איתקפד"ה) רושם כמה דרושי מ"ת מאדו"ז, וכיניהם. דרוש שלשה כתרים הם: ואולי כוונתו למאמר זה (שמוסד על דרוש אדה"ז).

בשעה שהקדימו ישראל: ע"פ שבת פח, א.

ג' כתרים הן: אבות מ"ד מ"ג. וראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"ב ע' תרמ ואילך (מוסד על ביאור

וכתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביהן כו'. הגה כתר הוא לשון כותרת בחי' מקיף וסובב ע"ג הראש וגם כתר לשון שתיקה כמ"ש כתר לי זעיר כו' שהוא ענין שתיקה, וכמשארז"ל סייג לחכ' שתיקה, שבחי' הכתר הוא בחי' השתיקה, בבחי' ביטול בתכלית, וע"כ הוא סייג ומקור לחכמה כו'. וביאור הדברים הגה ידוע שעצמות אוא"ס הוא בתכלית אחדות הפשוטה כו' וא"א שיהי' ממנו גם בחי' מקור למקור התחלקות ע"ס דאצ"י, מאחר שאין ערך כלל לאצילות לגבי בחי' העצמות כו', אך ע"י בחי' צמצום הראשון שנק' מקום פנוי וחלל כו' אז נמשך בחי' הק"ו וחוט"ט בצמצום ומדה להיות מקור לע"ס דאצ"י, שהוא שם הוי' יו"ד חכמה ה"א בינה כו', וחכ' שהיא יו"ד היא בחי' ראשית הצמצום מבחי' הקו כו', אבל מצד עצמות אא"ס ממש לאו מכל אינון מדות כלל, ומובדל בערך גם מבחי' חכמ' כו', וכידוע. אך הגה גם לאחר הצמצום בבחי' הקו כו', אע"פ שעצמות אא"ס שלפני הצמצום רחוק ומובדל במהות מבחי' חכמה ומדות ואינו בגדר חכמ' ומדות כניל, מ"מ מיוחדים ע"ס דאצ"י חכמה ומדות כמאצילן, וכמ"ש דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד, פ"י חיוהי הוא המשכת האורות מעצמות אור המאציל שמיחד"י בעצמות ממש, וז"ש איהו בחי' עצמיות המאציל וחיוהי בחי' התפשטות הארתן בע"ס דאצ"י חד ממש, וכן גם גרמוהי בחי' מהות ויש של הע"ס כשכא בהתחלקות כ"א חפ"ע בבחי' כלים ג"כ חד (וז"ש במקום אחר שמהות הספירה עצמה כמו שבא בבחי' גילוי ויש ודבר מה כו' הוא בחי' הכלים כו') כי אין זה דומה להתפשטות הנפש בגוף שבחי' הארת הכחת של הנפש בגוף המה נבדלים ונפרדים מעצם מהות הנפש בהבדל רב לא מיני' כו' כי הנפש אינו בגדר שכל ואין השכל מתייחס אלי' להיות בערך מהותה, וראי' לזה שהרי יש בשכל שינוי הרבה כמו שפעם ישכיל שכל זה ופעמים ישכיל שכל אחר לגמרי ואעפ"כ אין זה שינוי כלל בעצם הנפש שהנפש אחת היא כו', וכן יש שכל שהוא בקטנות כמו תינוק קטן ויש שכל שהוא בגדלות כגדול ועכ"ז הנפש אחת היא כו' וקטן וגדול שוה כו', אבל בבחי' ע"ס דאצ"י אמר דאיהו וחיוהי חד ממש שהם מיוחדים כמאצילן בתכלית לפי שהתפשטות הארת המאציל אין זה בבחי' נבדל מן העצמות גם לאחר הצמצום וכמו הוא המדע והוא היודע כו' לפי שא"א לומר דבר נוסף על העצמות שבהכרח הדבר הזה

ד"ה ונקדשתי בלוקית). ס' מאמרי אדה"ו נביאים ע' רכ (ד"ה הכן יקיר לי אפרים). תו"ת שמות תרסב. ב ואילך. תרסח. א. ועוד. ס' מאמרי אדה"אמ"ד דברים ח"א ע' רכא. כתר... לשון כותרת... שתיקה... כתר לי זעיר: איוב לו. ב. ראה פר"ס שעה"כ בערכו. ונתבאר בהמשך תעריב ח"א בתחילתו.

סייג לחכ' שתיקה: אבות פיג סייג.

כו': בכתי' ב: בתכלית הפשיטות.

שהם הוי' יו"ד חכמה היא בינה: ראה שערי קדושה (להר"ח) ח"ג ש"א. אגה"ת פי"ד. וכנ"מ.

דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד: ת"ז בהקדמה (ג. ב).

הוא המדע והוא היודע: ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"י. מו"נ ח"א פס"ח. שמונה פרקים פ"ח.

תנא פ"ב.

הוא נבדל הימנו ואין זה בחי' אח"פ שאין לך דבר חוץ ממנו ע"כ הוא המדע כו', ואעפ"י שבבחינת העצמות ממש קודם הצמצום הרי אמרו לאו מכל אינון מדות כלל כו' דנבדל בערך מכל מהות ומציאות דבר מה וא"כ ה"ו כדמיון הנפש שמושלת מכל כחותי' כנ"ל, וגם זה אמת לפי שהיא אור פשוט בתכלית כו', אבל כאשר האציל ע"ס אינם נבדלים ממנו כמו כחות הנפש מאחר שהוא שלימותא דכולא ואין לך דבר חוץ ממנו כו' וע"ז אמר דאיהו וחייהי חד ממש בתכלית היחוד והתכללות בלי נמצא במהות בפ"ע כלל וכמ"ש ע"ס בלימה בלי מהות כו' וד"ל. ומלכד שהאורות הן בבחי' התכללות גמור אלא גם בבחי' הכלי שהוא בחי' התגלות אור האצ"י ממש במהות חכמה וחסד וכה"ג שנק' גרמוהי בחי' כלים (מלבד בחי' אור המאציל להאצילות דע"ס כנ"ל) גם הם מיוחדים בתכלית היחוד והתכללות, והגם שהן בחי' הכלים חכמה מוחא חסד דרוע כו' שזוהו כמו' כלי המוח הגשמי לגבי השכל שבמוח וכן בדרוע וכו' שזוהו רוחני וזה גשמי וההבדל רב ביניהם ואיך אפשר שיתכן בזה בחי' התכללות והיחוד האמתי מאחר שהן בהבדלה העצומה מאוד זה מזה כו', אך זהו דוקא בהתלכשות כחות הנפש באברי הגוף אבל למעלה נאמר כי לא אדם הוא כו', וגם בהיות האורות של המאציל בכלים מכלים שונים כמו חכ' מוחא חסד דרוע כו' וכה"ג בבחי' גוף כמאמר כד אתה תסתלק מנייהו אשתארו כגופא כו', מ"מ הן מיוחדים בתכלית היחוד וההתכללות במאציל כמ"ש לך הוי' הגדולה כו', גם בבחי' התפשטות הגדולה בבחי' שנק' גדולה בה"א וכן גבורה בה"א וכן חכמ' כו' שנק' גרמוהי ג"כ חד, וז"ש בני' מדרגות הא' איהו וחייהי שהוא בחי' אור המתפשט הימנו, והב' איהו וגרמוהי בבחי' ע"ס עצמן וכשנראים בבחי' מהות בהגבלת כלים כו' וד"ל.

ואמנם עיקר הטעם והשורש לענין יחודם והתכללותם בעצמיות המאציל, אעפ"י שמצד עצמיות המאציל ממש רחוקים ומובדלים מבחי' העצמי דלאו מכל אינון מדות כלל באין ערך כלל כו', הנה הוא מצד הארת המאציל בע"ס דאצ"י הוא בבחי' אין ובטול עצום להיות שבחי' הארת אין האמתי דעצמות מאיר שם ע"כ מחמת בחי' ביטול העצמי דאין האמתי שמאיר באורות דע"ס לכך הם מיוחדים בתכלית היחוד והתכללות במאצילן ונק' ע"ס בלי מה כנ"ל וד"ל. אך הנה בבחי' אין ובטול זה יש ב' מדרגות הא' בחי' אין ובטול גמור והב' בחי' יש שבטל לאין כו'. והענין הוא דכתיב והחכמה מאין תמצא, הרי גם שהחכמ' נמצאת בבחי' אין מ"מ אין היא עצמה

לאו מכל אינון מדות כללי: ת"ז בהקדמה (ד"ה פתח אליהו).

ע"ס בלי מה: ס"י פ"א מ"ב ואילך.

כי לא אדם הוא: שמ"א טו, כט.

כד אתה תסתלק: ת"ז שם.

לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא.

והחכמה מאין תמצא: איוב כה, יב.

בחי' אין ממש אלא שנמצאת מבחינת אין דהיינו אדרבה שהחכמה הוא בחי' יש ודבר מה רק שמאין תמצא. והענין הוא להיות שהחכמה גם שנק' כח מה מ"מ נק' בחי' יש כי הרי כלול בתוכה בחי' יש של כל השכלות דבר מה בפרט'י שכליים להשכיל דבר והפוכו ראש תוך סוף בכמה התחלקות שונות שהרי נק' בשם חכמה והשכלה עכ"פ, וכל חכמה ושכל בא בבחי' מציאות יש להשכיל דבר מה כו' רק שבחכמה עצמה עדיין כלול בהעלם כל מה שיבא כמושכל בהתגלות שכל דבר מה כו' והיולי' שנכללו בו בבחי' ההתכללות והקבוץ, עדי' הים הוא מקובץ ממים רבים כלולים בו והוא בתכלית ההתכללות כא' בלי התחלקות המשכות מים לעצמו כלל אלא כולן כלולים ומקובצים בו כא' ממש אעפ"כ יש כים בחי' התפשטות המים בתנועה אנה ואנה רק שלא יצא חוץ לגבול וחק אשר רגילים כו', וכך יובן בבחי' החכמה עצמה שנק' ים החכמה כידוע שכל מיני שכל כלולים בה בהתכללות כא' ממש ואעפ"כ יש בה כח המתפשט הימנה והוא מה שיש בכח החכ' להשכיל הכל בכמה אופנים שונים דבר והיפוכו כו' ואי"כ בחי' היש בהשגות המושכלות כלול בחכמה רק שהוא עצמו נק' כח מ"ה מפני שנמצא מבחי' אין, והי' בחי' יש שבטל לאין גמור, אבל אין זה אין גמור ודל'.

אבל למעלה מן החכ' הוא הנק' בחי' אין ממש שו"ש והחכמה מאין תמצא כו' והוא בחי' הכתר כמ"ש כזהר ע"פ הי"ש הוי' בקרבנו אם איין דא הוא עתיק כו'. והענין הוא שיש הפרש גדול בין בחי' יש שבטל ונכלל בבחי' אין לבחי' אין עצמו והוא בחי' אור הכתר שנק' עילת העילות כו' לפי שהוא בחי' ממוצע בין המאציל עצמו לנאצלים ומה שיש בו מבחי' העצמות דא"ס הוא הארת האין האמתי שבא"ס עצמו ע"כ הוא בבחי' אין הגמור בלי שום דבר מה שיתכן בחינת הביטול היש לאין אלא הוא בחי' אין עצמו שהוא אין גמור וז"ש הי"ש הוי' בקרבנו בחי' יש אלא שבטל לאין כמ"ש והחכמה מאין, אם אין עצמו כו' ודל'. וזהו בחי' אין וביטול האמתי הראשון שהוא בתכלית הביטול ואין ממש שנק' בחי' כתר שע"ז אמרו סייג לחכ' שתיקה פי' שתיקה הוא בחי' בטול האמתי יותר מכח מה דחכמה כי מה שהחכמה נק' כח מה כמו מה פשפשת כו' הוא רק בחי' אין של היש כשנהפך לאין כמו בחי' נקודה דחכ' שכלולה בתוכו בחי' יש דהשגות המושכלות כניל, אבל השתיקה הרי הוא בבחי' בטול לגמרי מכל וכל כאבן דומם ממש שלכך נק' דומם לשון דום כו' בלי התפשטות כלל וכלל, ולא כמו הצומח שיש בו בחי' התפשטות כו' אבל הדומם לא ימצא ממנו בחי' התפשטות כלל וכלל שהוא

שהחכמה . . . כח מה: זחיג כח, א, לד, א, תניא פיג, פייה, ובכ"מ.

והיולי: בכתי"ב והוא.

החכמה . . . שנק' ים החכמה: ראה פרדס (שעה"כ) וקולת יעקב ערך ים.

כזהר ע"פ היש ה' בקרבנו: זחיג קנת, ב.

סייג לחכ' שתיקה: אבות פיג מ"ג.

מה פשפשת: זחיג א, ב.

בחי' בטול האמתי יותר מחכמה שיש בו בחי' כח התפשטות כמו כים שהמים מתפשטים כו' וכנ"ל. וזהו ענין השתיקה שלא יכול לדבר מאומה כאבן דומם שהוא בטול העצמי מכל וכל כמו אשתומם כשעה חדא כו' שגם השכלי נק' יש לגבי זה (וכמ"ש במ"א ע"פ והאיש משתאה לה מחריש כו') שבשתיקה אינו ניכר ונראה שום יש ודבר מה גם לא מקור לשכל רק בחי' בטול לבד כו', אך מה שאמרו שהשתיקה סייג לחכמה הרי יש כאן ג' מדרגות שתיקה וסייג וחכמה, ובחי' השתיקה שהוא בחי' עצם הבטול האמתי כמו שהוא בכחי' דומם הוא בחי' אין עצמו אין גמור והוא בחי' הכתר עצמו שנחשב מעצמות המאציל כו', אבל מה שהכתר נעשה בחי' מקור לחכמה כמ"ש והחכמה מאין כו' מאין ליש נק' סייג לחכמה ונק' כותרות ומקיף לחכמה כמו הסייג וגדר שמקיף את דבר המוקף כך מן השתיקה שהוא בטול העצמי נמשך סייג בחי' מקיף לחכמ' שלא יגרע אודה כו' כמו הסייג לכרם כו' להקיף מכל צד לפי שבחי' הכרם הוא בחי' ממוצע, ומה שהוא מבחי' העצמות הוא בחי' השתיקה עצמו ומה שהוא שורש לנאצלים בבחינת כתר ומקיף הוא הנק' סייג לחכמה ע"כ נק' כתר לפי שיש בו עדיין מהארת אא"ס שנק' כתר הכללי בחי' סוכ"ע שוה ומשוה קטן וגדול חושך ואור כו' כידוע, וכך יובן גם בבחי' כתר הפרטי שנק' סייג לחכמה שהוא בחי' מקיף לכ"ח מה דחכמה מכל צד כו' אשר מזה נמשך בחי' אין לחכמה שנק' בטול היש לאין כו'. ונמצאו ג' מדרגות בענין הבטול א' בטול היש לאין דחכמה והב' כ"ח מ"ה דחכמה ברשעה בבחי' מקיף דחכ' שנק' סייג שהוא רק הארת אין עצמו (ונק' כח של מה דחכמה וחכמה גמטרי' סיג כו') ובחי' האין עצמו בבחי' השתיקה. ולכך אמרו דמלה בסלע משתיקא בתרין שהשתיקה ממשיך בכפליים מאור החכ' עצמה שבדבור, דאבא יסד ברתא להיותה מקור האין דחכמה כו' וד"ל.

וזהו שלהמשיך בחי' אור הכתר עצמו בשבועות אין זה רק בבחי' בטול שהוא אותיות טבילה רק שהה"א דטבילה מקבל מבטול העליון דכתר כו' וכמ"ש וכל העם רואים את הקולות כו' ויחרד כל העם, חרדה זאת הוא בחי' שתיקה בטול כמציאות וכמ"ש ואחרי הרעש אש כו' קול דממה דקה

אשתומם כשעה חדא: מריק ג, ב. חולין כא, א. ע"פ דניאל ד, טו.

השכל: בכתי' ב: נקודת החכ.

במ"א ע"פ והאיש משתאה: סידור צב, ג (ובהנכסמן בהערות וציונים לתחילת המאמר שם). שה"מ חקסי"א ח"א ע' לט.

דמלה בסלע משתיקה בתרין: מגילה יח, א.

דאבא יסד ברתא: זתיג רמח, א. רנו, ב. רנת, א. ת"ז תכ"א (סא, כ). אנגליק ס"ה (קז, א).

בטול שהוא אותיות טבילה: סידור קטן, סעיד, וראה לקו"ש ח"ב ע' 65.

וכל העם רואים... ויחרד: ע"פ יתרו כ, טו, יט, יח.

ואחרי הרעש אש... תמן שאתי מלכא: מלאי יט, יב. ת"ז בהקדמה (ג, ב). וראה גם שה"מ חקסי"ב ח"ב ע' תקמ. ס' מאמרי אדמו"ר מאדו"ל ע' קיא (וכה"מ שם).

דוקא תמן קאתי מלכא כו' ששם דוקא הוא בחי' התגלות העצמיות דאא"ס ממש ע"כ תמן קאתי מלכא והוא בחי' אנכי מי שאנכי סדכ"ס כו' לפי שעל כל דבור פרוחה נשמתן בבחי' בטול במציאות כו' לפי שא"א להגיע לבחי' העצמיות רק בבחי' בטול האמתי מכל וכל כמו בחי' השתיקה (אך גם בחי' השתיקה אין זה בחי' אין האמתי דעצמות אא"ס ממש רק שהוא בחי' כלי להשראת אין האמתי מאחר שנופל בו לשון בטול הרי יש מי שנטל מאחר שהוא בטל ואין זה שייך בבחי' העצמות ממש שנק' אין האמתי שאין עוד מלבדו כו' ולא שייך לו בטול או שתיקה רק שבמקום שתיקה ובטול שם הוא מתגלה כמ"ש תמן קאתי מלכא כו' והיינו מה שגם בחי' פנימיות הכתר שנק' שתיקה שממנו נעשה סייג לחכמה גם הוא אינו רק מבחי' האחרונה שבפעמות המאציל כידוע דהיינו שבו שורה ומתגלה בחי' העצמות וכמ"ש אפי' אור צח ומצוחצח אוכם הוא לגבי עלות העילות עצמו ודל'). וזהו שארז"ל ג' כתרין הן כתר תורה כו'.

והנה תחלה יש להבין ענין כתר מל' להיות ידוע שבחי' מל' דמל' דאצי' נעשה עתיק וכתר לבריאה וט"ס הראשונות הן בבחי' האצי' והטעם הוא לפי שבי"ע הן עולמות נפרדים יש מאין בבחי' גבול ממש יש ונפרד לעצמו כמו מחנה מיכאל בבחי' אהבה בבחי' יש ודבר ויש גבול לאהבתו כו' וכן מחנה גבריאל וכך בכל העולמות הנפרדים כו' רק שהיש הנפרד שלהם בטל לבחי' אין ואור האלקי המח' אותו מאין ליש כו' וכמ"ש במ"א וצבא השמים לך משתחווים כו' בבחי' בטול עצום מאוד, וראי' לזה ממה שמצינו במיכאל וגבריאל שהן הפכים ומנגדים מן הקצה לקצה ממש ואין מכבים זא"ז כלל, שהרי מיכאל שר של מים למעלה וגבריאל שר של אש למעלה כו' בחי' חו"ג ב' הפכים ומנגדים אך מה שאין מכבים זא"ז לפי שמתבטלים ממציותאם בתכלית הבטול עד שכל א' יוצא מגדר הגבלת מציאותו לגמרי ואז מתאחד עם הפכו ג"כ כי גם הפכו מתבטל ממציותו ואין כאן מציאות ב' הפכים כלל, וז"ש עושה שלום במרומי'. והנה ודאי שזה הביטול במציאות נמשך עליהם מלמעלה והוא מבחי' אור האלקי שלמעלה מבחי' התגלות אור ושפע אלקי שמאיר בתוך תוכם ממש שהרי לפי אופן התגלות אור האלקי בתוכם הלוות אותם מאין ליש הרי המה הפכים ומנגדים ממש אלא מוכרח

אנכי מי שאנכי נסמו לעיל סדיה להיע עומר שעורים (פיסקא: ואחזיו יובן).

שעל כל דבור פרוחה נשמתן: שבת פח. ב.

אפי' אור צח ומצוחצח: ת"ז ת"ע (קלה. ב). וראה גם סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תקמט (ובמ"מ שם).

מל' דמל' דאצי' נעשה עתיק: ראה ע"ז שער העקודים (ש"י) פ"ב.

וצבא השמים לך משתחווים: נחמ"י ט. ה.

מיכאל שר של מים. . . עושה שלום: איוב כה. כ. במדבר פי"ב, ת. וראה (בשם ה"מ): לקוית תוריע כג, ג (ובה"מ"ל לשם). ביאוריה ת. ג. סה"מ תקס"ג ע' נב. סה"מ אהלך לאוניא ע' יב. ועוד, ובכ"אור ד"ה ב"הושמע"צ דתקע"ב (נוכ"ח אהצ"צ מס' 1116 – לא נדפס לע"ע) מובא בה"ל: בשם ה"מ ששמע [כ"ק] אדה"ז ממנו סוכות האחרון תפליג. וראה אנה"ק סי"ב. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תרמה ובה"מ"מ שם.

לומר שאור האלקי הזה המאיר עליהם לעשות שלום ביניהם כנ"ל בבחי' תכלית הבטול כו' הוא למעלה מבחי' אור האלקי המהווה אותם מאין ליש כו', והוא מבחי' כתר מל', והוא מה שבחי' מל' דמל' דאצי' נעשה כתר לבריאה שבבחי' כתר זה נמשך בחי' הבטול במציאות שלהם דוקא שהוא למעלה הרבה מבחי' אור שפע חיותם בבחי' יש כו', וכמשל העבדים שעומדים לפני המלך שאין בהם כח כלל להרגיש עצמותם לגמרי כו'. ונמצא יש בבחי' כתר זה דבריאה ב' מדרגות הא' מה שהוא יורד ומתצמצם בחכמה ומדות להות מאין ליש בתוך תוכם שאז המה כל א' במציאות בפ"ע והב' בחי' הכתר עצמו שלמעלה מזה שהוא הממשיך בחי' הבטול במציאות שלהם דוקא כו' וד"ל.

ובזה יוכן שורש ענין והחיות רצוא ושוב הרי יש ב' מיני אור וחיות א' בבחי' רצוא שהוא לעלות ולהתקרב אל האור האלוקי כו' והב' בחי' שוב שהוא בחי' הבטול במציאות שלהם כנ"ל. ויש לב' מדרגות הללו בחי' שורש ומקור במל' דאצי' שנעשה כתר לבריאה, הא' בחינת התגלות האור ושפע האלקי שבא ומאיר בגילוי בתוך תוכם מאין ליש שמוזה בו דוקא סיבת מציאותם אך שהם מתבטלים בתשוקה נפלאה לאור אלקי בקירוב ודביק' גדול וזהו בחי' הרצוא שלהם להדבק בגילוי אור זה שמאיר בתוך כלי שגתם כו'. ואמנם בחי' השוב שהוא הבטול שלהם שרשו ומקורו הוא בבחי' כתר עצמו שמתנשא עליהם מרחוק בבחי' מקיף כמ"ש המלך המרומם המתנשא כו' ומשם נמשך בחי' הביטול במציאות שלהם כמשל העומד לפני המלך כנ"ל וד"ל. וזהו בעמדם תרפנה כנפיהם, ויש להבין רפיון זה דתרפנה מאין הוא ומה ה' קודם. אך הענין הוא שנאמר בשתים יעופף בבחי' רצוא למעלה למעלה בקירוב ודבוק והוא לבחי' אור האלקי המתגלה ומחי' אותם כנ"ל וכמ"ש וכנפיהם פרודות כו', אבל בהאיר עליהם בחי' כתר שמרומם ומתנשא כו' ממשיך בהם בחי' הבטול במציאות לגמרי או תרפנה כנפיהם למטה בבחי' שוב, והוא בחי' שתיקה הנ"ל שהוא בטול במציאות כי עמידה זו בעמדם ענין שתיקה היא כידוע, וסיבת שתיקה זו הוא מחמת בחי' הבטול שנמשך עליהם מלמעלה עד שעמדו בשתיקה ותרפנה כו'. (והיינו בענין הנ"ל בבחי' כתר שיש ב' מדרגות הא' בחי' אחרונה שבעצמו' שהוא השתיקה לגמרי והב' בטול היש לאין ע"י בחי' הארת האין בחכמה כו' רק מה שבחכמה כולם עשית יש במלאכים בחי' אין של היש שלהם בבחי' רצוא הנ"ל אבל מה שהן בעמידה ושתיקה לגמרי הוא מצד בחי' הארת כתר עצמו שהוא בטול האמתי כנ"ל קול דממה דקה כו' אך גם הוא בחי' כלי לבד לגבי בחי' אין האמתי כו', וגם כאן גם בחי' כתר דבריאה עצמו הוא רק בחי'

והחיות רצוא ושוב: יחזקאל א. ד.

המלך המרומם המתנשא: ע"פ ברכת יציר דשבת.

בעמדם תרפנה כנפיהם: יחזקאל א. כד. כה.

בשתים יעופף . . וכנפיהם פרודות: ישע"ה ה. ב. יחזקאל א. יא.

אחרונה שבאצ"י שהוא בחי' מל' שבמל' דאצ"י כו' משום דאיהו וחיהו חד כו', וע"כ נק' כתר מל' דבריאה לפי שהוא בחי' ממוצע בין אצ"י לבריאה כמו שבחי' כתר דאצ"י ממוצע בין המאציל לנאצלים כנ"ל בענין סייג לחכמה שתיקה כו' וד"ל).

והנה בחי' רצוא ושוב הוא בבחי' מדרגות רבות עולה והולך למעלה מעלה בלי גבול הכל בבחי' רוי"ש כי כל העולה למעלה הימנו בבחי' רצוא היינו ע"י בחי' התגלות עילוי בגילוי יותר מכפי המדה הראשונה ע"כ הוא עולה ונכלל בעליון בבחי' רוי"ש הוא בחי' המשכות הביטול ממדרגה יותר עליונה כנ"ל, וכמו"כ בעלותו עוד למעלה ממדרגה הראשונה שעלה כבר בחי' רצוא ודאי שהוא עולה עוד עילוי שנית לבחי' ומדרגה יותר גבוה זאת גם כן בבחי' רצוא וגם שוב הוא המשכת הביטול ממדרגה יותר גבוה גם מזו כנ"ל, ועד"ז הולך ועולה ממדרגה למדרגה בבחי' רוי"ש בלי גבול, וכמו וקדושים בכל יום יהלודך סלה בלי הפסק בעליות המדרגות כלל. וכמו שידוע שיש ג' עולמות ב"ע ויש מסך מבדיל בין כל עולם ועולם ובחי' מל' שבמל' שבעולם העליון בוקע המסך שבינו לתחתון ומתגלה בעולם התחתון יותר מכפי הצמצום המסך אזי עולים המלאכים שבתחתון בבחי' רצוא לעולם העליון והוא בבחי' קירוב ודבוק לפי שאור הזה מאיר בתוכם ממש כנ"ל וד"ל. ואמנם בחי' הכטול במציאות שלהם בא מעולם העליון ממדרגה גבוה יותר אשר ע"כ תרפנה כנפיהם כו' כנ"ל. וכך הוא בעליות שנית מעולם העליון הזה לעולם שעליון הימנו יש בחי' רצוא ע"י בקיעת המסך ובחי' שוב ממדרגה עליונה שבעליון כו', ועד"ז מעולם לעולם עד רום המעלות הכל הוא בבחי' רוי"ש. ודרך כלל ג' עליות הן מעולם העשי' לעולם היצירה כמו מג"ע התחתון לג"ע העליון בבחי' רצוא ושוב כנ"ל ומיצירה לבריאה בבחי' רוי"ש כנ"ל, וכן מבריאה לאצילות והוא ע"י בקיעת המסך שבין עשי' ליצירה ובין יצירה לבריאה ובין בריאה לאצ"י בהגלות נגלות בחי' מל' שבמל' שבאצ"י בבריאה ומל' שבמל' דבריאה ביצירה ומל' שבמל' דיצ"י בעשי' כו', וזהו מדלג על ההרים כו'. אבל באמת עליות העולמות בבחי' רוי"ש כנ"ל הוא בחי' א"ס כמ"ש יהלודך סלה וכמ"ש ילכו מחיל אל חיל כו' (כי הנשמה נק' מהלך שמהלך בלי גבול עד עולם הא"ס כו'). וזהו והחיות נושאות את הכסא וגם מנושאות וכמארז"ל ארון נושא את נושאי כו', כי בחי' הרצוא שלהם להכליל ולהדבק באור האלקי המאיר עליהם עד שיצאו מגדר גבול שלהם מגודל התשוקה כו' ע"כ בבחי' עליה זאת הם נושאות גם לבחי' הכסא שהוא

וקדושים בכ"י יהלודך סלה: נוסח ברכת. אתה קדוש.

ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ת.

והודות נושאות... מנושאות: ראה בחי' תרומה כה, י (דיה) וע"ז הקבלה וא"ל"ך בשם פדריא. וראה פדריא ספ"ד (ורד"ל שם). שמור ספ"כ. במדבר ספ"ד.

ארון נושא את נושאי: סוטה לה, א.

בחי' מל' למעלה מעלה עד עולם הא"ס וכמ"ש יהללוך סלה כו' כנ"ל, אך מצד בחי' הבטול במציאות שלהם כמ"ש בעמדם תרפנה כנפיהם כו' הרי אין להם כח לעלות כלל וכלל כי הם בבחי' דומם כנ"ל אלא נשואות עם הכסא שהכסא נושאם כו'. והוא מ"ש ועל ראשי החיות רקיע כו' והוא הרקיע אשר נטוי על ראשי החיות מלמעלה דהיינו בחי' הבטול אשר נמשך עליהם מלמעלה שזהו בחי' מקיף עליהם מלמעלה וכמבואר למעלה שהבטול נמשך מבחי' הכתר עצמו כו'. אך גם בזה ב' מדרגות יש מלבד בחי' רצוא. דהנה במרכבת יחזקאל נזכר ב' פעמים בעמדם תרפנה כנפיהם כו' להורות שיש ב' מיני עמידה ובטול במציאות, א' בבחי' שתיקה לגמרי עצם הביטול ששרשו בבחי' כתר עצמו שלמעלה מהיות גם בחי' מקיף וכתר למטה כמו הרקיע שע"ג ראשי החיות כו', והב' בחינת המשכות הביטול ולא עצם הביטול והוא אשר נמשך למטה להיות בחי' בטול במלאכים והוא בבחי' מקיף עליהם שזהו הרקיע שנטוי ע"ג ראשיהם דהיינו בחי' המשכות הביטול שעל ראשיהן בבחי' מקיף כו'. וב' מדרגות הללו הן בכתר מל' והן ב' הפירושים הנ"ל בתיבת כתר א' לשון שתיקה והב' לשון כותרת ומקיף כנ"ל, ושניהם אמת וד"ל.

והנה אחר שנתבאר בחי' כתר מל' בבי"ע מעתה יש להבין ענין כתר כהונה שהוא בחי' ת"ת דז"א שנעשה כתר למל' דאצ"י, שזהו הנק' כתר כהונה להיות שכתר זה נמשך מבחי' המדות דז"א שכללותיהם הוא בחי' החסד שהוא עיקר בחי' כהונה כידוע שנק' איש כהן כו' וכתוב והוכן בחסד כסאו בחסד דוקא (כמ"ש בזהר ע"פ ואתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק כו' כמ"ש במ"א).

ולזהבין ביאור הדברים הנה כתיב לך הוי"ה הגדולה והגבורה כו' ואח"כ לך ה' הממלכה כו' הרי א"א לבנין מדות המל' אם לא בחי' המדות דז"א תחלה שהן הגדולה כו'. והענין הוא כידוע שבחי' המדות שבמל' נמשכים ומקבלין מבחי' המדות דז"א וע"כ מדות דז"א נק' ימי עולם ומדות שבמל' נק' ימות עולם כידוע, והוא עד"מ באדם למטה שבמדותיו שבלב שהן חג"ת כו' הוא מקור לבחי' הדבור שהרי בחי' המדות המתגלגלן בדבור כמו דברי אהבה ודברי כעס הכל הוא מבחי' המדות שבלב ומשם נמשך אם אהבה

ועל ראשי החיות: ע"פ יחזקאל א, כב.

ב' פעמים בעמדם תרפנה כנפיהם: יחזקאל א, כד. כה.

תיבת דז"א נעשה כתר למל': ראה ע"פ שער מוחין דצלם רפ"ה ורפ"ו. שער דרושי הצלם דרוש ד' וה'.

שער מיעוט הירח פ"א.

והוכן בחסד כסאו: ע"פ ישעי' טו, ה. משלי כ, כח. וראה להלן סודיה חמשה קנינים. ושי"ן.

בזהר ע"פ ואחרי כהן... כמ"ש במ"א: תהלים קי, ד. ראה סה"מ תקס"ח ע' שא ואל"ך.

לך ה' הגדולה: דהיא כס, יא.

מדות דז"א נק' ימי עולם... ימות עולם: ראה חז"ג טו, א. ס' מאמרי אדואמ"צ ויקרא ח"א ע' וזע' רכה.

ושי"ן.

אם הפכו ומה שבלב בא בגילוי בדבור כפי רצון הלב, אי"כ הרי המדות מקור לדבור שבלא אהבה או שאר מדה לא ימצא מציאות דבור כו' (וגם אם מגלה שכל בדבור תלוי במדות שבלב שיחפוץ בלבו לדבר דבר שכל זה כו'). והעיקר במדות שהם נעשים מקור אל התגלות הדבור הוא מדת הת"ת שמפני מדת הת"ת דוקא יחפוץ לגלות בדבור אם מפני שהוא מתפאר בדבור מצד תפארת הדבור עצמו כו' ובת"ת זהו העיקר בחי' החסד שיוצא מגבוה לנמוך להתפאר לפני זולתו בדבור זה כו' וד"ל. ויובן זה במדת ההתנשאות שהוא ג"כ בחי' המל', כי מדת ההתנשאות הוא ג"כ על זולתו חוץ ממנו כמו ענין הדבור שהוא הגילוי לזולתו לבד כידוע, וגם ההתנשאות מקבלת מהמדות שבלב כמו ויגבה לבו כו' הרי אם אין גבהות בלב לא יגבה ולא יתנשא עצמו בהתגלות והתפשטות שכאשר הלב בשפלות איך יתנשא בהתגלו' כו', וגם מוכרח שיהי' חפץ בלבו בהתנשאות זאת, והוא דוקא מבחי' התפארות שבלב שרוצה להתפאר ולהתכבד לפני זולתו מזה בא בחי' התנשאות, וכמו מדת ההתנשאות של המלוכה שעיקרה נמשך מצד מדת הת"ת ובתפאר' זו הוא מאיר מבחי' הגדולה להיות גדולתו וחסדו מתפשטת ביותר כו'. וכך יובן למע' בבחי' מדת מל' דאצילות שהוא בחי' הדבור והעיקר הוא בחי' ההתנשאות דמלוכה שבאה ומתפשטת בעולמות דבי"ע כמ"ש מלכותך מכ"ע הנה שרשה מבחי' המדות עליונות דז"א דאצי' כמ"ש לך הוי"ה הגדולה כו' ואח"כ לך הוי' הממלכה שוהו בחי' המל' שהוא ההתנשאות שבאה מצד בחי' המדות גדולה וחסד שבלב העליון, והעיקר הוא התפארת שוהו עד"מ הנ"ל שמחמת ההתפארות יומשך ההתנשאות כו', ודוקא בבחי' החסד שבו כמ"ש והוכן בחסד כסא לירד ולהשפיל א"ע להיות מלך על בחי' נפרד"י מגבוה לנמוך כו' וד"ל.

וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה שבחינת המל' דאצי' נעשה מקור להתהוות ג' עולמות בי"ע כידוע, והוא מבחי' המדות דז"א שכללותם הוא בחי' החסד וזהו ענין כתר כהונה. והנה עיקר התחלת המדות דז"א הוא בחי' החסד לפי שכל עיקר המדות אינו רק בחי' גילוי אור ושפע לבד וזהו א"א בלי בחי' חסד שטבעו לירד מגבוה לנמוך כמו המים שיוורדים מגבוה לנמוך וע"כ בהכרח שימצא אור החסד בכל פרט ופרט שבכל מדה ומדה כמ"ש בע"ח וכן בזהר אמר דאזיל עם כולהו יומין כו'. ומפני שהוא כולל לכל המדות ונמצא בכל מדה כו' וגם התחלת המדות הוא החסד שהוא אור הראשון שבו כלולים כולם ע"כ כללות המדות נק' ע"ש החסד כו', והוא

ויגבה לבו: דהיב יו, ה.

מלכותך מכ"ע: תהלים קמה, יג.

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

כמ"ש בע"ח . . . בזהר . . . דאזיל עם כולהו יומין: ראה ע"ח שכי"ה דרוש ב'. זחיג קג, אי"ב, קצא, ב. ובהסגסו בארוכה בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ח ע' 144.

שורש הכהנים שהן מבחי' החדס ונק' איש כהן לכן הכהנים נושאים את כפיהם עד כתפותיהם ועד ראשיהם שהוא לייחד לבחינת המדות שכללותם בחי' החדס במקורם ושרשם בחכ' שבראש ובחי' הדעת המתפשט מן המוח אל המדות כמ"ש למעלה, להיות שהחכ' היא ראשית הקו הימין חח"ג, ושרשו בבחי' אין דת'ר כמ"ש והחכ' מאין תמצא ומבואר למעלה דזהו בחי' הביטול העצם שבטלים ונכללים בעצמות אא"ס משום דאיהו וחיוהי חד ממש, ולפי שבחי' כתר נעשה סייג לחכ' ויש בזה ב' מדרגות הביטול כו' כמ"ש למעלה ע"כ יובן ג"כ בבחי' המשכות המדות דז"א לעשות כתר למל' דאצי' שהוא בחי' ההתנשאות כנ"ל הגם שהמל' נק' מקור לבחי' יש דג' עולמות דבי"ע שההתנשאות אינה אלא לזולתו הנפרד מ"מ בחי' כתר מל' הוא בבחי' אין דאצי' ממש להיות שמבחי' הביטול הגדול דחכ' במקורה בבחי' כתר הוא שנמשך במדות ג"כ להיות איהו וחיוהי חד בבחי' בטול דאין ממש עד שגם בחי' כתר מל' שנעשה ממדות הוא ג"כ בבחי' אין אעפ"י שמתנשא על בחי' נפרד כו' כי עיקר המשכות כתר מל' זה הוא מבחי' המדות כנ"ל דת"ת דז"א נעשה כתר למל' והמדות עצמן הן בתכלית היחוד וההתכללות באין נאמתי ממילא נעשה מהן ג"כ בחי' כתר מל' בבחי' אין האמתי כו', ויש בכתר מל' זה ג"כ ב' מדרגות הביטול הנ"ל א' בחי' שתיקה לגמרי והב' בחי' כותרות ומקיף לשלמטה הימנו כו' והיינו מה שבחי' כתר מל' מאיר למטה בבחי' מקיף כו', וזהו בחי' כתר כהונה שבקו הימין כו' שמבחי' ת"ת דז"א נעשה כתר מל' דהיינו כנ"ל שמבחי' הת"ת דוקא נמשך בחי' ההתפשטות וההתנשאות דמל' ובחי' הת"ת מיוחד בעצמות המאציל בבחי' בטול דאיהו וחיוהי חד ע"כ נעשה ממנו רק בחי' כתר למל' שהוא ב' הפירושים הנ"ל לשון שתיקה ולשון כותרת כו' ודל'.

ומעתה י"ל ענין כתר תורה להיות ידוע בשורש בחי' התורה שהוא בחי' הת"ת שהוא בחי' התכללות המדות דחוי"ג כו', והוא להיות ידוע שכל התורה היא כלולה מחוי"ג מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהו' כו' ובכלל רמ"ח מ"ע ה"ח ושס"ה ל"ת ה"ג והתורה הוא קו האמצעי שממנו מתחלקים הקווין דחוי"ג טמא וטהור, וז"ש בתורה להבדיל בין טמא לטהור, וכמ"ש בזהר דכל אורייתא לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא כו' לפי

הכהנים נושאים... עד כתפותיהם: סוטה לז, א: במדינה כתנים נושאים את ידיהם כנגד כתפיהן ובמקדש ע"ג ראשיהן.

והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.

מ"ט פנים טמא: ירושלמי סנהדרין פ"ד ה"ב, מ"ט סופרים פט"ז ה"ז. תנחומא במדבר י, ובכ"מ, ראה גם בהגמטן כ"ט מאמרי אדהאמ"צ: במדבר ח"א ע' רנ.

להבדיל בין טמא לטהור: ראה שמיני יא, מז.

בזהר דכל אורייתא לאכללא שמאלא: ראה לקו"ת מטות פו, ב (בשם הוה"ר ר"פ קר"ח). ואחתנו ז, ד. ובהגמטן בהמ"מ ללקו"ת שם (הוצאת החש"מ). ס' מאמרי אדהאמ"צ: ויקרא ח"ב ע' תתקד. וש"נ.

שבתורה נאמר מימינו אש דת למו כלול מחו"ג. ושרש הדברים משום דבחי' ת"ת דו"א הוא בחי' שם מ"ה במילוי אלפי"ן, ושרשו בבחי' שם מה דחכ' עצמה ששם הוא בחי' בטול והתכללות מכל הפכים כנ"ל בענין עושה שלום כו' במכאל וגבריאל שמפני בחי' המשכת הביטול הגדול מתאחדים ב' הפכים ג"כ כו' לפי שמתבטלים כו' וכך מפני בחי' המשכות שם מה דחכ' במדות שבתורה מתכללים כו', והוא מ"ש דאורייתא מח"ע נפקת שמח"ע הוא נמשך מקור כל בחי' בטול כו'. וז"ש בתורה ד' קנני ראשית דרכו שבהראשית גילוי אא"ס בחי' אין האמתי כו', ומפני גילוי אא"ס בח"ע דתורה הוא שמתייחדים כל המדות בבחי' הת"ת, והוא ענין כתר תורה שהוא נמשך מבחי' ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א כידוע, וכמו שמבואר למעלה בבחי' כתר כהונה בבחי' ת"ת דו"א שנעשה כתר לניוק' כך מבחי' ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א הוא בחי' כתר תורה ומטעם הנ"ל שבחי' ת"ת שבעליון נמשך בחי' מקיף וכתר לתחתון וכמו ממדות לדבור כך מן השכל למדות כו' וד"ל.

ומעשה י"ל שורש ענין כתר שם טוב שעולה על גביהן כו', דהנה ידוע שיש ב' מדרגות בע"ס א' ע"ס דאו"י והב' ע"ס דאו"ח, וידוע בסדר הע"ס דאו"י הוא מלמעלה למטה ואז כתר קודם לכולן ואח"כ חו"ב כו', דהיינו כחב"ד חג"ת נהי"ם, ובחי' המל' לבסוף כולם, אבל בבחי' ע"ס דאו"ח שהוא מלמטה למעלה נהפוך הוא שבחי' המל' עולה תחלה והוא הנק' כתר ואח"כ יסוד שהוא חכ' כו' ועד"ז כולן עד בחי' אור הכתר הוא בחי' המל' שהוא באחרונה. ונמצא שבבחי' ע"ס דאו"ח המל' כתר והכתר מל' כו'. וזהו שורש ענין כתר שם טוב שהוא בבחי' או"ח שאז המל' כתר כו', והטעם לזה הנה הוא מפני שנעוץ תחב"ס וסבת"ח כי סוף מעשה דוקא עלה בתחלת המחשבה והרצון, וזה ססוף מעשה עלה בתחלת המח' נק' בחי' או"ח מלמטה למעלה ושם בחי' המל' שהוא סוף מעשה נק' בחי' הכתר שהוא תחלת הרצון כו'. ויובן דבר זה עד"מ מבשרי אחזה כו' כמו אדם שעלה ברצונו לעשות איזה דבר הצריך אליו ביותר כמו לבנות בנין או לעשות מו"מ וכה"ג שזהו הנק' תחלת הרצון לאותו הדבר אשר מחמתו מתחיל לעיין בחכמתו גדול ההצטרפות שנצרך לאותו הדבר ואיך להביאו לידי מעשה ונולד מן השכל והעיון בדבר הזה אהבה והמשכה לעשות בפו"מ עד שעושה בחשק אהבה שבה מחמת השכל שנמשך מצד תחלת הרצון, וא"כ הרי סוף מעשה בפו"מ הוא האחרון מכולם שמקבל מן המדות שבלב והמדות מן השכל והשכל מן הרצון וסוף מעשה מקבל מכולם. אך זהו בדרך ירידה והמשכה מלמעלה

מימינו אש דת: ברכה לג, ב.

דאורי"י מח"ע נפקת: זח"ב קכ"א, א.

הי קנני ראשית דרכו: משלי ה, כב.

ע"ס דאו"י . . . ע"ס דאו"ח: ראה לקו"ת שה"ש כ, רע"ב. ושי"ן. ס' מאמרי אדה"צ עה"ת ח"א ע' קטו ואילך.

שנעוץ תחב"ס וסבת"ח . . . סוף מעשה: ס"ז פ"א מ"ו. פיוט לכה דודי.

למטה דהיינו כשיורד ונמשך ברצון עדיין לדבר זה ועדיין לא הביאו לידי פועל מעשה אז יורד ונמשך מלמעלה למטה מן הרצון לשכל ומשכל למדות עד סוף מעשה כשעושה בפ"מ הוא בחי' מקבל מכולם כנ"ל, אבל באמת הרי סוף מעשה זו כשנבא לידי פועל בגילוי כפי תחלת רצונו ממש הרי מעשה זו היא עצמות רצונו שעלה בתחילה מאחר שבה נשלם חפצו ורצונו לדבר מעשה זו מפני שהוא נק' חפץ המעשה שחפץ לעשות דוקא ולא חפץ ורצון סתם וא"כ דוקא כשנעשה רצונו בהשלמת המעשה בפ"מ אז עולה סוף מעשה בבחי' חפץ מעשה זו שעלה לפניו תחלה שהוא למעלה מכל החכ' והמדות שנמשכו במעשה זה, כי כל החכ' והמדות שלו בעשי' זאת הוא רק מחמת כח החפץ ורצון והתענוג של המעשה דוקא הנצרכת לו לעצמותו דוקא וכאשר הביא לידי מעשה בפ"מ הרי אותו מעשה גשמי נעשה בחי' חפץ ורצונו העצמי שהי' לו במעשה זו, ונמצא עולה סוף מעשה בתחלת רצונו ומתאחד עמו ממש, וזהו ענין נעוץ תחב"ס וסוכ"ת סוף מעשה עולה להיות רצונו בתחלה ממש והיינו בדרך העלאה מלמטה למעלה (וזהו בבי' אופנים הא' גם בטרם שיבא הדבר לידי פ"מ הרי עולה סוף מעשה דוקא בחכ"ת ואלו דוקא הוא תחלת הרצון ומתאחדים מיד טרם שבא רצונו בחכ' להשכיל באיכות וטעם הצטרכות דבר זה ואיך להביאו לידי מעשה כו' ואח"כ נמשך רצונו בחכ' ומדות עד שעושה בפ"מ, והב' לאחר שעושה וגמרה כולה שאז נשלם חפץ המעשה בהיותו בפ"מ אז נעוץ סוכ"ת ממש דהיינו שעשי' זו היא נעשית רצונו וחפצו ממש והרצון הוא המעשה והמעשה הוא הרצון בלי הפרש ביניהם כלל משא"כ בעלות המעשה ברצון שהרצון אינו נשלם עדיין במעשה ואינו רק רצון לבד והמעשה גם הוא לא בא בפועל רק שמתעלה במח' ורצון לבד כו', אבל בין כך ובין כך זהו הנק' בחי' ההעלאה דא"ח מלמטה למעלה שהוא סוף מעשה שעולה מלמטה למעלה בתחלת הרצון שאז המל' כתר כו' והכתר מל' שהעשי' עיקר והרצון טפל לפי שלא הי' הרצון רק בשביל המעשה ולאחר שנשלם המעשה נהפוך הוא שהמעשה עולה תחלה ונעשה בבחי' עצם הרצון והרצון שירד מלמעלה למטה בשביל מעשה הוא לבסוף הכל כו' וד"ל).

והנמשל מכ"ז יובן למעלה בבחי' ע"ס דא"ח שהמל' הוא בבחי' הכתר, להיות ידוע שבחי' המל' הוא הנק' סוף מעשה של רצה"ע כשעלה ברצונו הפשוט כו', כידוע דהתהוות העולמות מאין ליש מבחי' המל' אינו רק בשביל שיהי' לו ית' דירה בתחתונים ע"י סו"מ וע"ס כאתכפיא ואחפכא כו' זהו בחי' ברורים דנוגה כו', וכידוע דהמל' יורדת בכל לילה לברר בירורים דנוגה לאחפכא חשוכא לנהורא ומרירו למתקא כו' וכמ"ש ותקם בעוד לילה תתן טרף רפ"ח עם הכולל כו', וזהו אשר עלה במח' ורצון הקדום כשעלה

וכידוע דהמל' יורדת בכל לילה . . . ותקם בעוד לילה . . . טרף רפ"ח: נסמן בס' מאמרי אדאמ"צ: במדבר ח"א ע' שג.

ברצונו להאציל כו' הי' בשביל בחי' סוף מעשה זו. והנה בהשתלשלות דאבי"ע יש ב' מדרגות, הא' בחי' ע"ס דאוי' שהוא כמו שעלה ברצונו תחלה להאציל שנק' כתר עליון ואח"כ נמשך לחכ' ומדות עד בחי' המל' שמהוה מאין ליש בפומ', שזהו כמו משל שיורד מרצון לשכל ומדות מלמעלה למטה שמחמת הרצון נמשך חכ' ומדות למעשה בפומ' כנ"ל, ובוה בחי' המל' דאצ" מקבל מכולם והיא סופא דכל דרגין כו', אבל בחי' ע"ס דאוי' הוא כאשר עלה סוף מעשה במח' ורצון הקדום שהוא בחי' הברור דרפ"ח כו' שלזה הי' כל עיקר הרצון תחלה כנ"ל הרי נשלם אז רצון הקדום ונעשה סוף מעשה זו בחי' רצון הקדום עצמו כנ"ל דסוף מעשה בפומ' דוקא זהו עצמות הרצון אשר בתחלה שלמעלה מן החכ' ומדו' שהרי כל החכ' ומדות לא נמשכו רק בשביל סוף מעשה זו כנ"ל. ונמצא שבבחי' או"ח המל' הוא בחי' הכתר כנ"ל וד"ל.

וזהו ענין כתר שם טוב שעולה ע"ג כנ"ל, פי' בחי' הכתר שעולה מלמטה למעלה בבחי' או"ח כנ"ל נק' כתר שם טוב שעולה למעלה ע"ג הג' כתרין הנ"ל שהוא כתר תורה וכתר כהונה וכתר מל', דג' כתרין הללו הוא בבחי' והשתלשלות דעו"ע שת"ת דאימא נעשה כתר לז"א שנק' כתר תורה ומשתלשלים עוד להיות מבחי' ת"ת דז"א כתר לנוק' שזהו כתר כהונה כנ"ל ומבחי' מל' דאצ" בני"ע נק' כתר מלכות וכך עד רום המעלות הכל הוא בבחי' השתלשלות, אבל בחי' הכתר המקיף לכולן מראש הקו עד סופן הוא בחי' כתר שם טוב שעולה על כולן, ופי' עולה ע"ג מלמעלה להיות להן לבחי' כתר ומקיף ונק' כתר שבכ' והוא בחי' עטרת תפארת לכל בחי' ת"ת שנעשה כתר הוא בחי' כתר לת"ת זה כי הוא בחי' מקיף ע"ג כל הכתרים שבאין בהשתלשלות מעילה לעילה כו', וכמ"ש אבן מאסר הבונים היתה לראש פינה שגם לראש פינה הוא בחי' עטרת והוא מפני שנעוץ תב"ס והיינו מה שבחי' שם ב"ז מברר בירורי' דנוגה שנק' אבן א' ב"ז, שזהו בחי' דוד רגלא רביעא שלמטה מג' הקוין דכתר תורה כו', וזהו ויעש דוד שם בחי' כתר ש"ט זה להיות שסוף מעשה דוקא עולה בבחי' או"ח בתחלת הרצון הפשוט ומתאחד עמו ממש שלמעלה מכל ההמשכות והשתלשלות דקו כו' ע"כ עולה ע"ג כל הכתרים להיות להן לבחי' כתר, ועד"מ הנ"ל שכאשר נשלם חפצו בפומ' היז עצם רצונו שלמעלה מבחי' רצון שנמשך בבחי' כו', וזהו דוקא בבחי' או"ח דוקא שהמל' הוא בחי' כתר כנ"ל, ומפני שבחי' כתר ומקיף זה הוא בחי' מקיף דאוי' ע"כ אמר עולה ע"ג בבחי' העלאת דסוף מעשה כו' וד"ל.

אבן מאסר הבונים: תהלים קיח, כב.

אבן א' ב"ז: ראה עשהיהוהיא פ"ז (פר, ב), ובליקוט פירושים שם. אוה"ת דרושים לסוכות ס"ע אשתנח.
 דוד רגלא רביעאה: זח"ג רסב, ב. ועוד.
 ויעש דוד שם: שמ"כ ת, יג.

והטעם שנק' כתר ש"ט הענין הוא כידוע דהמל' נק' שם כבוד מלכותו, אך בחי' שם טוב כשהמל' עולה למעלה בבחי' או"ח בעצם הרצון והתענוג הפשוט שעלה בתחלה נק' שם טוב בבחי' עצם הטוב כמו אמרו צדיק כי טוב וצדיק ה' צדקות אהב, לפי שתחלת הרצון הפשוט ה' מצד הטוב העצמי משמבע הטוב להטיב, אך דוקא כשנשלם טובו העצמי הזה בסוף מעשה שהוא בחי' המל' שמברר בירורים להחיות ולהעלות ניצוצות כו' וכמ"ש ותתן טרף רפ"ח שזהו הנק' צדקה צדק ה' להחיות רו"ש כו' עיי"ז נשלם בחי' עצם הטוב והחסד שברצונו הפשוט מתחלה משום דסוף מעשה עלה כו' כנ"ל ע"כ נק' בהעלותו למעלה בחי' כתר ש"ט דוקא, והוא מ"ש ויעש דוד שם שהוא ש"ט שעולה ע"ג כו' ואיתא בזהר מאן עביד שמא קדישא מאן דיהיב צדקה למסכני כו' שבחי' צדקה להחיות רוח שפלים עולה למעלה ע"ג ג' הכתרים הנ"ל, רו"ש טוב שם משמן טוב שע"ג כתר כהונה וכתר מל' כו' (והוא בחי' מקור לכל המשכות דשם הוי' עם הנ"ל, וזהו ואלה דברי דוד האחרונים שהוא סוף מעשה בירידות המל' לברר בירורים שזה עולה בתחלת המח' כו', וזהו הוק"ם ע"ל כו' וד"ל (וזה בחי' משיח בן דוד שהוא בבחי' כתר שם טוב שלמעלה מבחי' כתר מל' והוא מ"ש דוד מלך ישראל חי וקים וכמ"ש מלכותך מלכות כ"ע להיותו בבחי' מקיף וכתר הכללי שעולה ע"ג כו' וכמ"ש במ"א כו' וד"ל).

והנה ידוע שעל ג' דברים העולם עומד על התורה ועבודה וגמ"ח שהן ג' קוין ימין ושמאל ואמצע (שזה ענין ג' כתרים הנ"ל) ועבודה בקו השמאל בחי' העלאות וגמ"ח בקו הימין בחי' המשכות כו' והתורה הוא קו האמצעי שכולל שניהם העלאות והמשכות עליי' ויריד', וכמו שאנו רואים שיש בתורה ומצות כמה מצות שהן בבחי' העלאות כמו מצות הקרבנות ותרומות ומעשרות וכה"ג ויש כמה מצות שהן בחי' המשכות כמו מצות ציצית ותפילין וסוכ' ואתרוג וכה"ג להיות שהתורה כוללת חו"ג כו'. אך הנה ידוע שהתו"מ הן בב' מדרגות בבחי' הפנימי' והרוחניות כמו אבות שקיימו כל התורה כרוחניות ובבחי' החיצוניות והגשמיות כמו תו"מ שבא אלינו

אמרו צדיק . . . וצדיק ה' צדקות אהב: ישעי' ג'. י. תהלים יא, ז.
שמשבע הטוב להטיב: ראה הערת כיס אדמו"ר שליט"א בדי"ה אתה אחד מביי אדהאמ"צ (קהית, תשכ"ה) וש"נ.

- צדקה צדק ה': זחיג עב, א.
בזהר מאן עביד שמא קדישא: זחיג קיג, ב.
טוב שם משמן טוב: קהלת ז, א.
ואלה דברי דוד . . . הוקס על: שמו"ב כג, א.
דוד מלך ישראל חי וקים: ר"ה כה, א.
מלכותך מלכות כ"ע: תהלים קמה, יג.
שעל ג' דברים: אבות פ"א מ"ב.
אבות שקיימו כל התורה: יומא כה, ב.

בְּעוֹהֵז בְּגִשְׁמִיּוֹת הַמַּעֲשֶׂה בְּדַבְרִים גְּשְׁמִיִּים כו', וְעִינֵי הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת בְּרוּחַנוּת
הֵינּוּ שְׂבָחֵי אֲוֵרוֹת הַמַּאֲצִיל בְּאֵצִי בְּעֵס אֹיֵב יֵשׁ שֵׁם גִּיב בְּחֵי הַעֲלָאוֹת
וְהַמְשֻׁכּוֹת עֵי מִצְוֹת שְׁעוּשֵׁי לַמְטָה, וְכִידּוּעַ בְּכַלּוֹת עֵינֵי הַמִּצְוֹת שֶׁהוּא רַק
לְהִיּוֹת בְּחֵי יְהוּדִים עֲלִיוֹנִים דְּאוֹרוֹת בְּכֻלֵּם, עֵיב אֹמְרִים עַל כָּל מִצְוָה לִשְׁם
יְהוָה קוֹבֵיהּ וּשְׂכִינְתֵיהּ כִּידּוּעַ מַעֲנֵי הַקְּבִי'הּ יוֹשֵׁב וְשׁוֹנֵה כִּנְגְדוֹ הֵרִי בְּמִצְוֹת
תִּתְּ לַמְטָה הַקְּבִי'הּ יוֹשֵׁב וְשׁוֹנֵה כִּנְגְדוֹ לַמַּעֲלָה שֶׁהוּא גִילּוֹי אֲאִס בְּחִבְדִּי דוֹ"א
שֶׁנֶּקְ הַקְּבִי'הּ כו' רַק שֶׁהוּא כִּנְגְדוֹ בְּבַחֵי אֹיֵב כִּי רוּחַ אֵייתִי רוּחַ כו', וְעִדֵּז
בְּכָל מִצְוָה שְׂאָדָם עוֹשֶׂה לַמְטָה הִיא נַעֲשִׂית לַמַּעֲלָה בְּאֲצִילוֹת בְּבַחֵי הַפְּנִימִית
וְהַרוּחָנוּת כִּמוֹ עֵי הַצְּדָקָה לַמְטָה נִמְשָׁךְ אֲאִס בְּחִסָּד דְּאֲצִי הַחֲחִית רוֹ"ש
דְּבִי'עַ וְכֵן בְּכָל הַמִּצְוֹת שֶׁהֵן בְּבַחֵי הַמְשֻׁכּוֹת כו' כִּמוֹ צִיצִית הַמְשֻׁכּוֹת לִ"ב נִחַ
לַמַּעֲלָה וְתַפְלִיּוֹן הַמְשַׁכֵּת מוֹחִין בְּבַחֵי מְקִיפֵי לְמוֹחִין דוֹ"א וְסוּכָה מְקִיפִים
דְּאִימָא וְכַהֲ"ג, וְיֵשׁ הִרְבֵּה מִצְוֹת עֲלִיוֹנוֹת דְּאֲצִי שֶׁהֵן בְּבַחֵי הַעֲלָאוֹת וְהוּא כִּמוֹ
עֵי הַקְּרִבְנוֹת וְתַרּוּמוֹת כו' כְּנִל, וְעִינֵי הַעֲלָאוֹת לַמַּעֲלָה בְּאֲצִי הֵינּוּ עֲלִיוֹת
הַעֵס וְיַחְדוֹן בְּעֲצֻמוֹת הַמַּאֲצִיל כו'. וְנִמְצָא יֵשׁ ב' אֹפְנִים בְּבַחֵי יְהוּדֵי
עֲלִיוֹנִים שְׁבַמִּצְוֹת לַמַּעֲלָה בְּאֲצִי, א' לְהַמְשִׁיךְ אֲאִס בְּעֵס כִּמוֹ בְּחֵי וְחִסָּד
דְּאֲצִי וְכַהֲ"ג בְּכָל פְּרִטֵי הַמִּצְוֹת שֶׁהֵן בְּבַחֵי הַמְשֻׁכּוֹת, וְזֶהוּ בְּבַחֵי יְהוּדֵי גִמּוֹר
דְּהֵינּוּ שְׁעֲצֻמוֹת הַמַּאֲצִיל מִתִּיחַד בְּעֵס בְּבַחֵי יִרְדָּה וְהַמְשַׁכָּה, וְהוּא עֵינֵי
יְהוּדֵי הַמְּאֹר בְּאוֹר שְׁכַל הָאוֹרוֹת דְּקוֹיֵחַ אֵינּוּ רַק בְּבַחֵי גִילּוֹי אֹר לְבַד אִבַּל
גִּילּוֹי עֲצֻמוֹת אֲאִס נֶקְ מְאֹר שְׁמַתִּיחַד בְּאוֹר עֵיב מְמִילָא נִיתוּסָף אֹר וְכַמִּשׁ
בְּעֵיחַ שְׁכַל הַמִּצְוֹת אֵינּוּ רַק לְהוֹסִיף אֹר כו'. וְאֹפֵן הֵב' הוּא בְּבַחֵי הַהֲעֲלָא
שְׁאוֹרוֹת דְּאֲצִי עוֹלִין וּמִתְכַּלְלִין בְּעֲצֻמוֹת הַמַּאֲצִיל, וְזֶהוּ גִיב יְהוּדֵי הָאוֹר עִם
הַמְּאֹר אִלָּא שֶׁזֶהוּ בְּבַחֵי הַהֲעֲלָא לְבַד, וְכַמְשַׁל הַיְדוּעַ בְּב' בְּנִי"א א' עוֹמֵד
לַמַּעֲלָה וְא' עוֹמֵד לַמְטָה שֵׁשׁ ב' אֹפְנִים בְּחִבּוּרָם אוֹ שֶׁהֲעֲלִין יוֹרֵד לַמְטָה אוֹ
שֶׁהֲתַחְתּוֹן עוֹלֵה לַמַּעֲלָה וְאֵין נִי"מ בְּגוֹף הַיְחוּד כו' וְדִל, וְזֶהוּ שְׁקִיָּם אֲ"א כָל
הַתּוֹרָה בְּרוּחָנוּת בְּבַחֵי יְהוּדֵי הַמַּאֲצִיל בְּנִאֲצִלִּים שֶׁזֶהוּ נֶקְ יְהוּדֵי הָאוֹר עִם בְּבַחֵי
הַמְּאֹר בְּב' אֹפְנִים הַנִּל שֶׁהוּא בְּב' מֵינֵי הַמִּצְוֹת הַכְּלוּלִים בְּתוֹרָה כְּנִל וְדִל.
אֶךְ כִּאֲשֶׁר נִתְּנָה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל בְּחִיצוֹנוּת וּבְגִשְׁמִיּוֹת הֵרִי עֵי בְּבַחֵי הַמַּעֲשֶׂה
מִצְוֹת בְּגִשְׁמִיּוֹת דּוֹקָא הוּא שְׁנַעֲשֶׂה בְּבַחֵי יְהוּדֵי עֲלִיוֹן דְּעֵס בְּמַאֲצִיל בְּב'
אֹפְנִים הַנִּל, כִּמוֹ עֵי תִּתְּ וְצְדָקָה בְּגִשְׁמִיּוֹת לַמְטָה נִמְשָׁךְ אֲאִס בְּבַחֵי וְחִסָּד
דְּאֲצִי בְּבַחֵי הַפְּנִימִית כְּנִל וְכֵן בְּמִצְוֹת שֶׁהֵן הַעֲלָאוֹת גְּשְׁמִיּוֹת לַמְטָה נַעֲשֶׂה
בְּבַחֵי עֲלִיוֹנוֹת דְּאוֹרוֹת דְּאֲצִי בְּמַאֲצִיל כו'. וְנִמְצָא שֶׁהַתּוֹרָה שְׁבַבְּחֵי
הַפְּנִימִיּוֹת בְּאֲצִי תְּלוּי בְּתוֹרָה שְׁלַמְטָה בְּעֵשִׂי גְּשְׁמִיּוֹת, וְלִכְאוּרָה הֵי צְרִיךְ

אֹמְרִים עַל כָּל מִצְוָה לִשְׁם יְהוּדֵי: רֵאה בְּהַנְסֵם בְּאוֹרְכָה בְּמַפְתַּחוֹת לְלִקְרִית (בְּסוֹף הַלְקוּת דֵּחַ א). וְבִס
מַאֲמָרֵי אֲדַהִי עֵהִית חֵיב עֵי תַקְצֵב (בְּהַי"מ).
הַקְּבִי'הּ יוֹשֵׁב וְשׁוֹנֵה כִּנְגְדוֹ: תְּדַאֲרֵי רַפִּיחַ.
רוּחַ אֵייתִי רוּחַ: רֵאה וְחִיב קִסָּב, רַעֲיֵב. וְחֵי"א צִט, רַעֲיֵב. אוֹהִית חֲנוּכָה רַפּוֹ, א.
כְּעִיחַ שְׁכַל הַמִּצְוֹת: . לְהוֹסִיף אֹר: שְׁעַר מִזֵּן וּמִיד (שְׁלִיט) דְּרוּשׁ יֵא כָּלל טו. וְרֵאה קְרִיא לְתַנְיָא (קְנָה, א).
אוֹהִית שְׁמַעֲיָ עֵי אִתְּכַנְבּ.

להיות להפוך שמן הרוחניות והפנימית יומשך לבחי' החיצונית והגשמיות. אך הענין הוא משום שיש שורש ומקור למעלה לבחי' עשי' הגשמית הגבה למעלה מבחי' הפנימית והרוחנית שבאצי', והוא מטעם הנ"ל בענין כתר ש"ט כו' דסוף מעשה דוקא הוא שעלה בתחלת המח' ורצון הפשוט שבעצמות ממש שלמעלה גם מבחי' גילוי אא"ס בבחי' הקו"ח כנ"ל. והגם שעי' יחודים עליונים הרי מתאחד בחי' מאור העצמי בגילוי אור דקו כנ"ל מ"מ גם זה אינו רק עי' קיום המצות בפו"מ דוקא לפי שסוף מעשה דוקא הוא שעלה בבחי' עצמיות ממש שנק' מאור ע"כ בעשי' זו גורמים להמשיך מעצם רצונו הפשוט שלזה ה' תחלת המח' והרצון שהוא שורש רצון המצות למעלה, כמשל הנ"ל בהשלמת הבנין וכה"ג כשנעשה רצונו בפו"מ שהוא למעלה מרצון שה' לו לעשות ועדיין לא עשה כו', כך במצות פ"מ שנעשה רצונו בפ"מ גבוה גם מבחי' גילוי אור המאיר באורות דע"ס עי' המצות שזה עדיין קודם סוף המעשה כו' וד"ל. וזהו וארא אל אברהם כו' ושמי הו' לא נודעתי להם מפני חסרון קיום המצות בפ"מ גם שקיימו כל התורה ברוחניות כמו שיעקב עשה במקלות כמו מצות תפילין שלנו כו' אעפ"כ אין עי"ז יחוד אור האצי' במאור עצמו ממש כ"א עי' תפילין גשמיים שאז גם למעלה באצילות נמשך בתפילין שלמעלה בחי' יחוד עליון אבל תלוי במעשה גשמיות שלמטה דוקא מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו כי נר מצוה ותורה אור, שהתורה הפנימית הוא בבחי' אור לבד והוא בחי' גילוי תוס' אורות עליונים דאצי' שבבחי' תורה למעלה בבחי' הפנימיות, אבל בחי' תורה הפנימית תלוי בתורה החיצונית הנגלית לנו בפ"מ שנק' נר מצוה ועי' נ"מ דוקא תאיר אור תורה למעלה באצי' להיות יחוד האור במאור מטעם הנ"ל. וז"ש על ג' דברים העולם עומד כו' דהיינו כל יחוד עולם האצי' בג' קוין העליונים שנעשה יחוד המאור באור כו' הוא רק עי' תורה כו' ובמצות בפ"מ למטה בג' קוין דתורה כו' בגשמיות דוקא וד"ל.

ובכ"ז יובן שורש ענין משארו"ל בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע קשרו להם ב' כתרים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע, כי הנה יש פלוגתא בגמ' אם ארץ קדמה לשמים כמ"ש כיום עשות כו' ארץ ושמים או שמים קדמו כמ"ש בראשית כו' את השמים ואת הארץ, ושניהם אמת משום דבבחי' עי"ס דאויי שבבחי' הכתר קודם לכולן ובחי' המל' סוף כולם ועי"כ ארץ שהוא בחי' המל' מקבל משמים שהוא בחינת כח"ב וחג"ת אש ומים כו' וזהו מ"ד שמים קדמו לארץ, ומ"ד ארץ קדמה לשמים היינו בבחינת ע"ס

וארא אל אברהם: וארא ה. ג.

שיעקב עשה מקלות . . . תפילין: וז"א קסב, א.

כי נר מצוה: משלי ה. כג.

אם ארץ קדמה . . . ביום עשות . . . בראשית: הגיגה יב, א. בראשית ב, ד. א. א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-

ויקרא ח"א ע' רלא. ושי"ג.

דאו"ח מלמטה למעלה שהמל' נעשה בחי' כתר משום דסוף מעשה דוקא עולה בתחלת המחשב' ורצון הפשוט כניל ע"כ ממילא כל מה שברצון וחוב' ומדות מקבלים מבחי' סוף מעשה זו שעלה ברצונו שהוא עצם רצונו ממש כניל וע"כ ארץ קדמה לשמים ודיל (וזהו הר"ת דאת השמים כו') א"ה ו"ה גימ' טוב ונשלם טוב זה ע"י בחי' כתר שם טוב שהוא בחי' או"ח דמל' בסוף מעשה דוקא כניל, והוא מ"ש ביום עשות הוי' אלקים דוקא שאז נשלם שם הוי' באלקים כו'). וזהו שקשרו להם ב' כתרים דוקא בחי' אור רצה"ע שנק' כתר כידוע א' כנגד נעשה שהוא בחי' כתר שם טוב הנ"ל שעולה ע"ג כולם בבחי' או"ח דסוף מעשה במח' תחלה כמ"ד ארץ קדמה לשמים, והרי מבואר למעלה שבחי' כתר ש"ט זה הוא בחי' המקיף וכתר דכל הכתרים והיינו מטעם הנ"ל דעשי' בפ"מ הוא שלימות עצם הרצון שבבעל הרצון עצמו כו' ועשי' קדמה למח' ורצון שהרי בשביל העשי' הוא שחשב ורצה כו' כניל, וע"כ קשרו להם ב' כתרים כתר הא' כנגד נעשה דוקא שהקדימו אותו לנשמע שקודם ששמעו אמרו נעשה בפ"מ שזה תכליתו של הרצון כנשעשה כו' ואח"כ נשמע שהוא ג"כ בחי' כתר שהוא הרצון כי כאשר שומע ה"ז קבלת רצון המלך דוקא ובוה נעשה ג"כ יחוד עליון דאור במאור שהוא בחי' תורה אור הפנימי' כניל (והוא ג' כתרים כתר תורה וכתר כהונה כו') שהוא בהשתלשלות כניל), וזהו בחי' כתר הב' כנגד נשמע דהיינו בחי' התגלות אור דתורה הפנימית להיות כל יחודים עליונים דאור כמאור למעלה באצי, אך לפי שאין יחוד עליון דתו"מ הפנימית באצי' רק ע"י בחי' העשי' שלמטה ששרשו גבוה מבחי' הפנימית מטעם דסוף מעשה עלה כו' וכמ"ד ארץ קדמה כו' ע"כ מבחי' כתר דנעשה והוא מה שהקדימו נעשה לנשמע נמשך מזה בחי' כתר הב' כנגד נשמע כו' וכניל דהפנימית תלוי בחיצונית דסוף מעשה דוקא, וענין כתר זה הב' הוא בבחי' ע"ס דאו"י מלמעלה למטה, ובוה אמרו השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפ"ך, פי' אתה הוא בחי' חכמ' כמ"ש כי אתה אבינו הוא בחי' חכמה בראש בחי' אור אבא כידוע, וידוע שהמל' נק' ג"כ אתה וכמ"ש ואתה מחי' כו' והוא בחי' חכמה בסוף חכמה שבדבור חכמ' תתאה וכתוב חכמות בחוץ תרונה ח"ע דאתמשך בחכ' תתאה כמ"ש בזהר, וזהו השמע לאזניך בחי' הארת ח"ע בחי' שבדבור, וזהו מה שאתה דח"ע שבראש מוציא מפ"ך בחי' שבדבור. אך זהו בבחי' ע"ס דאו"י דוקא מלמעלה למטה שח"ע שאתה אבינו למעלה מחי' דמל' וע"כ אמרו השמע לאזניך מה שאתה דוקא מוציא בפ"ך, וזהו כתר הב' דנשמע כו' וכמ"ד שמים קדמו כו'.

הר"ת דאת השמים . . . א"ה ו"ה: זח"א רנו, א.

השמע לאזניך: ברכות יג, א.

כי אתה אבינו . . . חכמה בראש: ישעי' סג, טז. זח"א כו, ב. זח"ג רלח, טע"א. ובהנסמן בארוכה כס' מאמרי

אדהאמ"צ-ויקרא ח"ב ע' תצה.

ואתה מחי': נחמ"ט, ו.

חכמות בחוץ . . . כמ"ש בזהר: משלי א, כ. זח"א קמא, ב. וראה ד"ה אל תצר לכיך אדהאמ"צ (כפ"ח,

תש"ץ) ע' 21. רש"י.

אבל מ"ש חכמות בחוץ תרונה בחוץ דוקא בבחי' חיצונית התורה שמלוכת בעשי' גשמית לברר בירורי נוגה כנ"ל שם תרונה דוקא היינו בחי' כתר הא' דנעשה שבחי' עשי' קדמה למח' משום דסוף מעשה כו' וע"י בחי' ח"ת בחיצוניות התורה בעשי' גשמיות להבדיל בין טמא לטהור כו' גורם להיות גילוי אור ח"ע בפנימיות התורה כנ"ל דחיצוניות גבוה בשרשו מבחי' הפנימית עד שמחמת בחי' חיצוניות נמשך בחי' הפנימיות, ונמצא דח"ת אינו מקבל מח"ע אדרבה ח"ע מקבל מח"ת ע"י בחי' ח"ת וכמ"ד ארץ קדמה לשמים, ולפי זה מ"ש השמע לאזניך כו' ר"ל בהיפך שיהי' בחי' השמיעה שהוא בחי' כתר דנשמע הנ"ל בבחי' ח"ע שבראש ע"י מה שאתה בחי' ח"ת מוציא בפ"ך בדבור שהוא תושבע"פ דוקא מל' קרינן לה לברר בירורים כו'. וז"ש חכמות בחוץ תרונה ע"י בחי' ח"ע בח"ת דוקא שתברר בירורים דנוגה שנק' חוץ כמ"ש אמצאך בחוץ, ועי"ז תרונה שהוא בחי' גילוי הפנימית דאור ח"ע וכידוע דכל בחי' רינה הוא בחי' גילוי ההעלם כמו ע"י שמחה שמביאה מן ההעלם לגילוי כו' והיא שמחה של מצוה דוקא כמ"ש בשמחה וטוב לבב כו' כמ"ש פקודי הוי' משמחי לב ודוקא מן המעשה של מצוה עיקר השמחה והוא מ"ש ונעשה רצונו דוקא והיינו כשנעשה בשמחה דוקא וזה הנק' שמחה שי"מ ולא מן הכונה לבד כו' מפני שזהו עיקר תחלת הרצון ובוה מעורר שמחה עליינה אשר בהשלמת רצונו כמעשה דוקא כו' שלמעלה מבחי' שמחה עליינה שברצונו וחק' כו' גם בבחינת התגלות אור דתורה הפנימית הנ"ל. וזהו כי טובים דודיך מיין המשמח שהוא פנימית התורה כו' ואדרבה בחי' פנימית התורה הוא בא לירי תוס' גילוי אור מבחי' המאור ע"י השמחה ש"מ בחיצוניות המעשה דוקא, וכידוע בכתבי האר"י ז"ל שזכה לרוה"ק וג"א רק מפני שמחה שי"מ בפו"מ דוקא ומטעם הנ"ל דסוף מעשה כו'. ונמצא דגם שע"י שמחה יש התגלות הפנימיות כמו נכנס יין כו' אבל שמחה שי"מ בפו"מ מקור להתגלות הפנימיות למעלה לפי שע"י בחי' החיצונית דוקא מתגלה בחי' הפנימיות יותר מטעם הנ"ל דעשי' קדמה כו', וכמו שמצינו בשיר של הלויים שהיו משוררים לעורר למעלה בחי' התגלות הפנימיות דא"ס באבי"ע והוא ע"י השיר והשמחה ביין שמנסכים ע"ג המזבח כידוע, אך אין זה כ"א ע"י בחי' המעשה שבחיצוניות בתחלה והוא ע"י עבודת

תושבע"פ . . . מל' קרינן לה: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

אמצאך בחוץ: שה"ש ת, א.

בשמחה וטוב לבב . . . פקודי הוי': תבוא כח, מז. תהלים יט, ט.

ונעשה רצונו: ספרי פינחס כח, ת.

כי טובים דודיך: שה"ש א, ב.

שמחה שי"מ: = של מצוה.

בכתהאר"י ז"ל שזכה לרוה"ק . . . שמחה שי"מ: כ"כ בהקדמת ס' חרדים (תנאי המצוה, התנאי הרכיבי).

שלי"מ ט, א, א, רלט, סעי"ב, שפ, א. וראה בהנסמן בארוכה בס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"א ע' שמת. ד"ה ויספו

ענבים (כפ"ח תשמ"ה) ע' 3. וראה לקו"ש ח"כ ע' 552 (בהערות).

כנס יין: עירובין סד, א.

הכהנים בקרבנות במעשה דוקא הוא שהי' ביכולת הלויים אח"כ להביא מן ההעלם לגילויי בבחי' התגלות הפנימיות שע"י השיר והשמחה כו' וד"ל. והו' מ"ש תרונה דהיינו בבחי' התגלות הפנימיות שע"י השיר והרינה שבאה דוקא ע"י בחי' עש"י כחיצוניות דתורה שהוא ענין חממות בחוץ ח"ע בחי' כח"ת כשמבררת ח"ת לבחי' נוגה שנק' חוץ כנ"ל אז תרונה להיות ע"י בחי' התגלות הפנימיות דח"ע שבתורה כו' וד"ל.

וזהו ענין הברכות של המצות שמורין על שרש המצות, והוא כאמרו ברוך אתה הוי' היינו בחי' ע"ס דאוי' מלמעלה למטה בבחינת התגלות הפנימית והוא שאמר ברוך מן ההעלם לגילוי מעצמות אא"ס שנק' אתה כהוי' אלקי' חו"ב, ואח"כ מלך עד בחי' המל' שהוא בחי' אחרונה שנק' מלך העולם כו'. אך בחי' התגלות הפנימית זו נעשה ע"י אשר קדשנו במצותיו דוקא שהוא בחי' או"ח דמצוה בפוי"מ דוקא כמ"ד ארץ קדמה כו' דסוף מעשה עלה במח' ואז המל' בחי' כתר, וזהו לשון נתינת טעם כלומר למה מתברך אתה הוי' אלקי' כו' בבחי' התגלות פנימיות כו' מפני אשר קדשנו במצותיו מלמטה למעלה שהוא בחי' סוף מעשה שעלה במח"ת שלוה דוקא יומשך בחי' הפנימיות מן ההעלם לגילוי משום דארץ קדמה כו' כנ"ל וד"ל.

ענין כתרי תורה הנא' בחה"ש

להבין שרשי הדברים הנ"ל, הנה יש להבין מה שישאל עושים את התורה כמ"ש אשר לא יקים את דברי התו' יקים ממש והל"ל לעשות כו' כמ"ש למעלה. דהנה ידוע שהמצות נק' תר"ך עמודי אור אותיו' כתר, והיינו להיות ידוע שבחי' הכתר בכלל הוא בחי' ממוצע בין עצמות המאציל

להבין שרשי הדברים: נדפס מהכתבי יד: 1002 רמח, א [בהכתרת שבענים, ושם בודף שלפני זה נכפלה בותרת אז בתוס', מאדמו"ר מו"ד]. 318 רצא, ב בותרת: ביאור ענין כתר כהונה וכתר תורה. 2001 ק. ב בותרת: ענין שית [טעות המעתיק וצ"ל: כתרי תורה] נאמי ביה"ש בעויה. 2005 קצא, א [שם ההתחלה בשינוי – ראה בהערה הנאות. בהכתי" שם נמצא קטע נוסף. ביאור על תורה לך ה' הגדולה, ונדפס להלן]. ככל הכתי" לא נרשם לפניו המאמר שעליו קאי ביאור זה. אמנם מתוכנו נראה ששיך להמאמרים דיה תורה צוה ודיה בששה"ק, שנדפסו לעיל, וראה גם להלן כדיה כשה"ק תקפ"ו (פיסקא): והנה להבין עוד בתוס' ביאור ענין טל תורה.

להבין שרשי הדברים הנה: באחד מהכתי" ההתחלה: להבין ענין הגי' כתרם כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות כו' הנה.

אשר לא יקים . . . כתיש למעלה: תבוא כו', כו'. ראה דיה תורה צוה.

שהמצות נק' תר"ך . . . כתר: פרדס שער מהות והנהגה פ"ג. ובכ"מ.

הכתר . . . בחי' ממוצע: ע"ה שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"א. וראה דיה להבין מ"ש בע"ה דהכתר הוא ממוצע – בס' מאמרי אה"י: ענינים ע' קצא [ובהנמטו בהי"מ לשם].

לנאצלים וידוע דכל בחי' ממוצע בהכרח שכלול בראשו מבחי' האחרונה שבעליון המשפיע ובסופו נעשה ראש למקבלים (כמו דבר אתה עמנו ונשמעה כו' שהי' משה בחי' מקבל מסוף מדריגה דא"ס ונעשה בחי' משפיע מסוף מדריגה שבו לישראל וכיוצא בזה בכל בחי' ממוצע בין משפיע ומקבל), וכך המצות שנק' תר"ך עמודי אור הנכללים בכחי' כתר הנה כללות ענינם הוא לחבר עצמיות המאציל בנאצלים ע"ד בחי' ממוצע וע"כ נמשל לעמוד שבבית שראשו בגגו וסופו נעוץ ברצפה ומחבר הגג עם הרצפה כך בחי' ראש ותחלת אור הכתר הוא בעצמות המאציל וסוף מדריגה שבו נעשה מקור לנאצלים, והן הן השורש של המצות שנק' רצה"ע כנודע שהרצון הוא בחי' הכתר וכת"י כצינה רצון תעטרנו בחי' מקיף שזהו מצד תחלת הרצון שהוא מחובר בעצמות וסופו מאיר למטה וע"ז יחובר העצמיות באצילות (ובלשון הזוהר נק' תחלת המחשבה וסופא דמח' כו' וכך הענין גם בכחי' רצה"פ לגמרי הכלול בעצמות ממש שנק' שמו הגדול שמי' בגמט' רצון ויש בו ג"כ תחלה וסוף ובחי' הסוף נק' מל' דא"ס כמשארז"ל הי' הוא ושמו בלבד וד"ל).

ולהבין זה בתוס' ביאור הנה עדי"מ ברצון האדם ג"כ יש בו תחלה וסוף
דהיינו תחלת התעוררו' והמשכת הרצון כשהוא מחובר עדיין בעצם הנפש וכאשר נמשך והולך אל הדבר מה שרוצה בו היינו סוף שבו שהוא גילוי רצונו שמתחבר בדבר הנרצה, ונמצא הי' כעמוד אור הנמשך ומחבר הוא את עצמות הנפש לדבר הרצוי ונק' ממוצע ביניהם לחברם יחד. וכמו שהרצון באדם מחבר למהות ועצמות הנפש למטה בדבר זולתו כך יובן למעלה בבחי' רצה"ע שהוא בחי' מחבר לעצמות המאציל בעולמות וע"כ נק' הכתר בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלים ומצד בחי' התחלתו אינו נמנה בכלל הע"ס כי נמשך מבחי' המאציל עצמו ומצד בחי' סופו נחשב ראש לנאצלים. ובדרך פרט הנה ידוע שהכתר כולל ב' פרצופים בחי' ע"י ובחי' א"א, בחי' ע"י נחשב מבחי' עצמות ובחי' א"א נחשב ראש לנאצלים. וכיאר הדברים הנה ידוע שהתענוג והרצון הכל א' כי לא נודע מי קודם לבא וגם אין הכרע מי פנימי ומי חיצוני דלפעמים מצד הרצון בא התענוג הרי הרצון פנימי וקודם ולפעמים מצד התענוג ירצה הרי התענוג קודם ופנימי (והיינו ענין ג' רישין אתגליפו דא לגו מן דא כמ"ש במ"א), כי הגם שלכאורה

דבר אתה עמנו ונשמעה: יתרו כ, יט.

כצינה רצון תעטרנו: תהלים, ה, יג.

ובלשון הזוהר נק' תחלת המחשבה: ראה זח"ב קח, ב: ישראל סליקו במחשבה בקדמיתא. וראה בארוכה

באמ"כ שער הק"ש פ"מ"א.

שמו בנימ"ט רצון: ראה מא"א מ, נה. אה"ת פינחס ע' אסד. ובלקו"ת פקודי ז, ד - בשם ס' קבלה

הראשונים.

הי' הוא ושמו בלבד: פד"א פ"ג.

ג' רישין אתגליפו דא לגו מן דא: ע"פ זח"ג רפח, א.

התענוג הוא פנימי להרצון ותכליתו דאם לא התענוג בדבר למה ירצה בו ואין התעורר' הרצון בא רק אחר בחי' התענוג שמתענג באותו הדבר וא"כ התענוג פנימי ותכלית הרצון ומקורו שהרי לא יקבל עונג משום דבר מה בלי רצון שירצה בעונג זה ואם אינו רוצה אינו עונג כלל וכלל, ולפי"ז התענוג והרצון מתאחדים כאלו הן א' מאחר שאין לאחד כח בלתי חבירו ה"ז כמהות א' כו' כי אין שלימות בא' בלתי זולתו שהרי לא יושלם התענוג בלא הרצון כניל ולא יושלם הרצון בלא התענוג כניל א"כ ה"ז כמהות א' רק שנחלקים לשנים. וכך יובן בבחי' הכתר שכולל בחי' ע"י וא"א שהוא בחי' התענוג העליון ובחי' רצה"ע שנחשב לפרצוף א' רק שנחלק הכתר לב' מדרגות ולפעמי' בחי' התעה"ע מלוכש בתוך הרצה"ע ואין שלימות לרצון בלא תענוג ונק' חפץ ולפעמים להיפוך שאין שלימות לתענוג בלא רצה"ע כו'.

אך הנה בענין תחלה וסוף הנ"ל הגם שיש תחלה וסוף בתענוג כמו ברצון כו' אבל אין התענוג נמשך ומתגלה כ"כ כמו הרצון שהרי הרצון יגלה לזולתו משא"כ התענוג שבא מתוך הרצון אינו נגלה כלל לזולתו, וע"כ בסדר ההשתל' נחשב בחי' התענוג העליון בחי' עצמיות להיותו בהעלם ובחי' רצה"ע שנק' א"א הוא מתגלה למטה כו'. ולפי"ז עיקר הממוצע הוא בחי' הרצון כניל. והנה ע"י התגלות הרצון למטה נמשך ומתגלה גם בחי' התענוג הנעלם בעצם המאציל שלמעלה מבחי' התענוג המצומצם ברצון, וזהו מ"ש באד"ר מצחא דע"י ב"י גלי' רצון דילי' כו', פי' גילוי רצון דילי' הוא ע"י התגלות הרצון שבתענוג אבל שורש הראשון של זה הרצון הוא בחי' רצה"ע שבעצמות המאציל שנק' רעדכ"ר כידוע שבהתגלות רעדכ"ר במצחא דע"י נמשך שם גילוי עצמות התענוג הפשוט שבעצמו' המאציל שנק' שעשועי המלך בעצמותו כידוע וד"ל.

וביאור ענין שעשועי המלך בעצמותו (הנז' בס' עמה"מ ואינו מבואר בע"ח) הנה ילה"ק ענין א', דהנה אנ"ר כאשר האדם מתענג באיזה דבר מה הרי הוא מקבל עונג מדבר נבדל הימנו דהיינו שבאותו הדבר יש בו אותו התענוג בעצמו והאדם בחי' מקבל התענוג שהוא שמלוכש בדברי, ונמצא לא ה"י מתענג נפש האדם כלל בלתי אותו דבר שבו התענוג, עד"ד התענוג שבמתיקות ועריבות דבר מאכל או תענוג מתיקות קול ערב או תענוג ציור נאה הרי בלעדה לא יתענג אדם כלל אעפ"י שיש כח התענוג בכח בנפש להתענג בכל מיני תענוג אבל אם אין דבר מה שיש בו תענוג אין הנפש מתעוררת בכח התענוג שבה כלל רק כאשר יש דבר מה שיש בו

באד"ר מצחא דע"י ב"י גלי' רצון דילי': ראה זח"ג קכט, א. קלו, ב.

וביאור ענין שעשועי המלך בעצמותו הנז' בס' עמה"מ: שער א. וראה גם למית' שה"ש כו, א: שעשועי המלך בעצמותו הנז' בס' עמה"מ ובע"ח לא נזכר מזה כלל.

תענוג כמו במתיקת מאכל או קול וציור וכה"ג אז מתעורר כח התענוג שבנפש להתענג מאותו התענוג שבדבר המתוק וערב (כמ"ש במ"א שכח התענוג שבנפש נק' כח היולי של התענוג מקור כל גילוי עונג פרטי ובדבר שיש בו תענוג כמו במתיקות וכה"ג מתלבש גילוי אור עונג פרטי מבחי' תענוג הכללי שבנפש בהעלם כו' ונק' עונג זה רק אור עונג פרטי לפי אופן התענוג המלוכלך שבדבר המתענג כמתיקות הקול ומתיקת מאכל או טיול וציור וכיוצא בכל מיני תענוגי' שהמה מחולקי' באופנים שונים. אמנם אם נדמה שאין דבר מה זולת נפש האדם כלל שיתענג בו הרי א"א לומר כלל שיתענג האדם בנפשו בבחי' תענוג הכלול בעצם נפשו מאחר שאין בו במה להתגלות במורגש דבר מה). אך אעפ"כ אנו רואי' בחוש שיש בחי' תענוג עצמי בנפש שהוא בחי' כח התענוג שבנפש עצמו בלתי מורכב בדבר מה כלל הנק' שעשועי העצמות שבעצמות הנפש ממש, והוא כמו כאשר יתענג האדם באיזה תענוג שמורכב בדבר מה כמו בשמחה ותענוג מבנין נאה או קול נאה וכה"ג אז אחרי התענוג עונג פרטי זה כנ"ל להשתעשע בעונג זה הנה כל נפשו תתמלא שעשועי' פשוטי' בבחי' עצמי' התענוג הפשוט שבנפשו מצד עצם התענוג ונק' שעשועי' עצמי' וכן מעונג פרטי שמחכ' חדשה או עונג פרטי שבטיפת זרע שבמות מגיע לעצם התענוג הפשוט שבנפשו עד שכל נפשו משתעשע ומתענג בלתי הרכבה בדבר מה וכנראה בחוש הטבע ואנרי' ששעשועי' הפשוטי' הללו שבעצם הנפש הן בבחי' מורגש רק שהרגשת עונג זה הרגשה כללי' בכלליו' הנפש כולה ולא בכח פרטי בלבד כעונג שבשכל וטפה וכה"ג בכל שפע שמשפיע שיותר ממה שהעגל רוצה כו' הפרה כו' שיש תענוג פרטי משפע החסד לזולתו לפי שטבע הטוב להטיב אמנם אחר השפעתו מגיע להנפש בחי' תענוג היולי פשוט בכלליו' הנפש כולה וכל פרטי כחותי' ובהשוואה א'. ולפי"ז יש הוראה ממה שאנו רואים שיעקר מקור כל מציאות כח הנמשך מן הנפש הוא בחי' התענוג שבו בפרט, העונג שבשכל הוא מקור התפשטו' כח השכל והעונג שבחסד וטוב הוא מקור מציאותו וכן במדות ההתפארו' בחי' העונג שבו הוא מקור לכל התפשטו' ההתפארו' וכן במדת הניצוח בחי' העונג שבנצחון זה הוא מקור לעוצם כח התפשטותו, ואפי' הקו השמאל בבחי' הדין הנה מקור התפשטות כח הדין בהכרח שיש בו עונג לענוש לעוברי רצונו ומונע ממנו התענוג, וכידוע שיש בחי' הו"ג גם בתענוג ורצון דהיינו שבחי' התפשטות גילוי התענוג הוא בחי' החסד והצער והקפידא על המונע ממנו הוא בחי' גבורה וכמ"ש בענין ארי' וארייתא קיימין וי למאן דעבר בנייהו ומונע תענוג הזיווג הגם שזה בחי' מנגד לעונג אבל אינו אלא לפ"ע כח התענוג כך ערך הצער מבחי' העדר התענוג והוא ג"כ הסתעפות הכעס והדין לעוברי רצונו כו'

דיותר ממה שהעגל רוצה: ראה פסחים קי"ב, א.

נכחש בענין ארי' וארייתא: ראה זחי"ג ער, טע"א. מנה"ל קו, א. וראה סידור קפ"ב, ג. ס' מאמרי אדה"ז – נביאים ע' ריח. טה"מ תקס"ה ע' רלט. שער האמונה פמ"ד. אה"ת וישב תתפ"ט, א. אה"ת נ"ך ע' תסו.

מפני שהוא לנגד התענוג והרצון כנ"ל וכך בכל הכחות הפרטים כמו ראי' ושמיעה ריח ודבור וכל אבר' הפנימי' לפעולות כחות חיצוני' ג"כ כמו ההילוך ברגל ותנועת הידים וכה"ג ככולן נתפשט אור התענוג והרצון ובלעדס אין להם קיום מציאות, וראי' לזה מהעדר התפשטות התענוג והרצון ע"פ חולי שיקולקלו כל כחות הפנימי' והחיצוני' כידוע בספרי הרפוא' וד"ל. ונמצא שהתענוג הוא מקור כל הנמצאים למטה.

וכך יובן למשכיל למעלה דבחי' עונג העליון שנק' עתיק הוא מקור כל העיס' בחו"ג וחוי"ב ודבור וכל ספירות פרטי' פנימי' וחיצוני' ובלעדו אין להם קיום כלל כמו ממשל הנפש, והטעם לזה היינו מפני ענין הנ"ל מאחר דכל בחי' העונג המורכב מגיע לעצם התענוג הפשוט ששוא ומשוה הכל בבחי' כלל' העונג והרי כלול שם כל עונג פרטי הנגלה כו', ולכך גם בירידות העונג משם לכת פרטי יהי' ממנו עיקר מציאות התפשטות כי עיקר שורש כל מציאות עונג בפרט מקבל מכל העונג שמתפשט בכללות הנפש (ווי"ש בע"ח דבחי' ע"י מלוכש תוך כל ספי' ומקיף את הכל כו') וכמ"ש במ"א במשל החפירה מן הנהר כו').

ובכ"ז יובן ענין שעשועי המלך בעצמותו הנזכ' בעה"מ שהוא בחי' התענוג הפשוט הנק' שעשועי' בעצמותו שמתפשט בכלל' או"ס שלפני הקו כו' ומשם מאיר אור במצחא דע"י שמלוכש ברצון המצות כנ"ל אין לך דבר חוץ מעצמו' או"ס שיהי' בחי' עונג מורכב מאחר שהוא ושמו בלבד כו' אלא הוא בחי' תענוג פשוט בבחי' אח"פ דעצמו' או"ס הפשוט ולכך נק' שעשועי המלך בעצמותו וד"ל.

והנה מעתה י"ל שורש ענין בחי' חכ' שבתורה שבה יש ג"כ מבחי' גילוי התעלה' הנ"ל אך כדי שיהי' בה גילוי התענוג הפשוט הנ"ל כמ"ש על התורה ואהי' אצלו אמון שעשועי' יום יום בחי' שעשועי העצמות הנ"ל שנק' שעשועי המלך בעצמותו כו' הנה הוא בא ונמשך ג"כ באמצעות מעשה המצות דוקא שנק' תר"ך עמודי אור בחי' ממוצע לחבר העצמות כו' כנ"ל באריכות. והנה באמת לכאורה א"צ בחי' ממוצע כלל לחבר עצמות או"ס בחכ' שבתורה מאחר ששרשה האמיתי בבחי' העצמות ממש ונק' חכ' שבא"ס ממש וכמארז"ל חכ' זה סדר קדשים, כמו כל ענין הקרבנות בדינים והלכות פרטיות אשר לא יושג כלל בחכמה ושכל שע"י הדינין הפרטים בקרבנות וכלי המשכן למה הרצה"ע כך וכך דוקא ובודאי בחי' חכ' עמוקה הוא בבחי'

בניח דבחי' ע"י מלוכש חוץ כל ספי' ע"ה שיג פ"א. שי"א פ"ב.
ואהי' אצלו אמון: משלי ת, ל.
חכ' זה סדר קדשים: שבת לא, א.

עומק דעצמות אוא"ס וכמ"ש ולתבונתו אין חקר כמאמר חכים ולא בחכ' ידיעא כי הוא המדע כו'. אך הנה אעפ"כ הרי נאמר והחכ' מאין תמצא וקאי על שורש בחי' חכ' שבתורה בעצמו' אוא"ס שהיא באה ונמצא מבחי' אין ליש דהיינו שלא כסדר השתל' עו"ע שהוא מיש ליש כנודע אלא בבחי' דילוג הערך מאין ליש, וכמ"ש בלקו"א בענין התשובה למינים שהאומר שא"א להשיג את הבורא ה"ז כאומר שא"א למשש לו שכל עמוק לעוצם דקותו וכיוצא, שבחי' המישוש ביד אינו נתפס רק על דבר ממשי וכשיאמר בחי' המישוש ביד על השכל הרוחני שרתוק מאד מסוג דבר גשמי לגמרי הרי כל השומע יצחק לו, ככה ערך בחי' חכ' והשכל גם בחי' מקור דמקור של חכ' דאבי"ע לגבי עצמו' אוא"ס ממש שאינו כגדר הנתפס בכחי' שכל וחכמה כמו שאין השכל מגדר המישוש כמ"ש כולם בחכ' עשית שהחכ' נק' בחי' עשי' ממש, והטעם הוא כי עצמיות אוא"ס הוא בחי' אחדות פשוטה בתכלית הפשיטות מושלל מכל מציאו' פרטיות ולא יתכן בו לומר שום דבר מציאות פרטי כמו חכמה או רצון, וכמ"ש בווהר דאע"ג דא"ס נק' רעזכ"ר לאו אינון רעותין ומחשבת' כו' כידוע המא' דלמתב"כ אפי' מח' דא"ק כו', וגם מה שנק' חכ' שבא"ס הוא בחי' אור פרטי נבדל בערך מבחי' העצמיות הפשוט אעפ"י שגם החכ' הוא בחי' א"ס ממש כו' מ"מ ה"ז בחי' א"ס בדבר פרטי בחכ' בלבד והיינו שבחי' החכ' אין לה סוף כו', וכך הוא בחי' החסד שבא"ס כמ"ש חסדי ה' כי לא תמנו כו', וכך הוא בכל ספי' הגנוזה בעצמות בודאית מיוחדת אוא"ס בכל ספי' בפרט לחכ' בפ"ע ולחסד בפ"ע כו', כי החכ' והחסד המה עניני' נבדלים גם שניהם בחי' א"ס הרי בזה בחי' הא"ס רק בחכ' ובה הוא רק בחסד וכיוצא אמנם א"ז בחי' א"ס רק בפרט משא"כ בחי' א"ס עצמו שהוא בחי' שלימותא דכולא ולא שלימות בפרט וזהו כמאמר ולא מכל אינון מדות כלל (וכמ"ש במ"א בענין שבע שבתו' תמימות כו'), ולהיות כן נאמר גם על בחי' חכ' שבתורה והחכ' מאין תמצא בדרך דילוג הערך ולא בבחי' עו"ע, והר"ע המאמר אפי' אור צח ומצוחצח בחי' חכ' הקדומה אוכם הוא לקדם עה"ע כו', ועד"ז בנפש האדם גם בחי' חכ' הכלולה בעצמות הנפש אין לה ערך לגבי עצם המהות של הנפש שאינה בגדר שכלי כלל ומה שנק' נפש

ולתבונתו אין חקר . . חכ"ס . . הוא המדע: ישע"י מ, כה. ת"ז בהקדמה (ד"ה פתח אליהו). רמב"ם הל' יסודות פ"ב ה"י.

והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.

בלקו"א בענין התשובה למינים: ראה שעה"תוה"א פ"ט.

כולם בחי' עשית: תהלים קד, כד.

בוהר . . לאו אינון רעותין ומחשבת': ראה חז"א סה, א. חז"ב רלט, א. רסט, א. וראה סה"מ תקס"ז ע'

הו. ביאה"ז לארבע"ץ ע' תרכב.

חסדי ה' כי לא תמנו: איכה ג, כב.

והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.

אפי' אור צח ומצוחצח: ראה ת"ז ת"ע (קלה, ב). וראה סה"מ תקס"ב ח"ב ס"ע תקמט (ובהנמסן בהמ"מ לשם).

השכלית ולא שכל מהותה שכל אלא מפני שכלולה גם מכח השכל שהוא ראש לכל הכחות כידוע).

והנה ע"פ הקדמה זו מובן שגם לחבר עצמיות אוא"ס בחכ' שכתורה צ"ל ע"י בחי' ממוצע ג"כ להיות כי אין ערוך ביניהם כלל, וע"כ כדי שיהי' גילוי עצמות השעשועים בעצמות אוא"ס כו' בחכ' שכתורה כמ"ש ואהי' אצלו כו' שעשועים הוא ע"י בחי' ממוצע כי בכל משפיע ומקבל שאין ערוך ביניהם צ"ל ע"י ממוצע, והממוצע היינו בחי' שורש המצות בכלל שנק' תר"ך עמודי אור כו' מפני שתחלת הרצון הוא בבחי' הרצון ותענוג הפשוט שבעצמות, ע"ד דוגמא הנה כאשר האדם לובש טלית ומניח תפילין שנק' מצות ה' שאמר ונעשה רצונו כידוע הרי יש לבחי' החכ' והטעם לרצון זה שורש למעלה בעצמו אוא"ס שהוא בחי' חכ' שבא"ס שורש חכ' דתורה דאורייתא מח"ע נפקת כו', וכאשר מקיים מצוה זו בפ"מ אזי נמשך בחי' גילוי אור מהתענוג הפשוט ושעשועי העצמות בחכ' וטעם לרצון זה שבמצוה זו ובלתי בחי' המעשה של המצוה אעפ"י שכבר יש בה בחי' שורש לחכ' זו שברצה"ע למעלה בעצמיות אבל אין בה בחי' גילוי אור עצמיות התענוג כ"א ע"י המעשה דוקא. והענין הוא כי מצוה זו שרשה מבחי' רצה"ע שתחלתה בעצמיות ממש כו' וע"כ נק' ממוצע לחבר העצמיות כו', ולכך ביכולתה להמשיך אור בחכ' וטעם של רצון שבמצוה מעצמיות התענוג כו'.

אך הנה עדיין י"ל למה תלוי בבחי' המעשה של המצוה בגשמיות ובלתי המעשה לא יומשך בחי' גילוי התענוג מצד שורש המצוה שהוא בחי' רצה"ע כו' (ואם מפני שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני' בבחי' סוף מעשה שעבמח"ת בתחילת הרצון שהוא עיקר התענוג שבעצמות כו' משא"כ שורש המצוה למעלה שאינו אלא גילוי בחי' רעדכ"ר שבמצוה דע"י כו', דא"כ לפי"ז עיקר החבור הוא ע"י סומ"ע דרצון כמו העמוד כו', אך הא גופא י"ל מאיזה טעם הוא).

אך הענין יובן בהקדים תחלה שורש ענין ד' מדריגות דצח"מ, דהנה אנ"ר בסדר ד' מדריגות דצח"מ למטה שבחי' דומם למטה מבחי' צומח והצומח למטה מבחי' החי והחי למטה מבחי' המדבר, שבחי' הצומח הוא בחי' משפיע כמ"ש כארץ תוציא צמחה כו' והצמיחה היא בחי' כח המתפשט ונמשך עד שניתוסף בכפלי כפליים ואין שיעור לצמיחה וכידוע, משא"כ בחי' הדומם שאינו בגדר השפעה כלל וכלל כי הדומם אין בו הוספה לעולם כי

ואהי' אצלו כו' שעשועים: משלי ה, ל.

דאורייתא מח"ע נפקת: זחיב סב, א. פה, א. קכא, א. זחיג פא, א. קפב, א. רסא, א. שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני': תנחומא נשא סז, ובכ"מ, וראה תניא רפ"ז, כארץ תוציא צמחה: ישעי' סא, יא.

אין בו בחי' התפשטות כלל כידוע, והחי למעלה גם מבחי' הצומח להיות שמלבד בחי' ההתפשטות יש בחי' כח התנועה ממקום למקום כו', ובחי' מדבר למעלה מבחי' החי להיותו בבחי' חכ' כידוע. אך הנה כ"ז כאשר האור בא ונמשך למטה בסדר ההשתל' עו"ע, אבל כמו שהאור קודם בואו לבחי' השתל' הנה נהפוך הוא שבחי' הדומם למעלה מבחי' הצומח והצומח למעלה מבחי' החי כו'. והענין הוא כי בחי' העדר השפעה מהעצמות המשפיע הוא הנק' בחי' דומם שבדאי הוא למעלה מבחי' התפשטות אור ושפע שהוא בחי' צומח כו', וראי' לד"ו מ"ש סיג לחכ' שתיקה פי' שתיקה הוא בחי' דומם ממש כידוע בפ' דומם שהוא השתיקה וכאשר אמר שהשתיקה הוא בחי' סיג לחכמה הכונה כך הוא שהוא בחי' גדר וסייג כו' בחי' מקיף מבחי' מקור הנעלם של החכ' הוא בחי' השתיקה שהוא בחי' דומם שממנו נעשה סיג וגדר לחכ' מפני שמקור החכ' הוא כת"ר שנק' אין וכמ"ש והחכמ' מאין תמצא כו' ושם הוא בחי' השתיקה שהוא בחי' העדר ההתפשטות שא"י לבה בחי' גילוי אור כלל בבחי' השכל והטעם הנגלה וכענין המא' שתוק כך עלה במח' פי' שא"י גלויות בשכל וטעם כלל אלא הוא כמוס ונעלם ונק' שכל הנעלם מכל רעיון אלא רק בשתיקה כו' (ובאמת גם בחי' טעם הכמוס בחי' התפשטות החכ' בעולם הוא אבל עיקר בחי' השתיקה שלמעלה מבחי' התפשטות אפי' בעולם הוא עצמות הכתר שנק' גלגלתא שלמעלה גם מבחי' ח"ס שנק' טעם כמוס והוא עצם הרצון שאין בו טעם כלל כידוע ואין טעם לרצון אפי' טעם כמוס והוא בחי' דומם כמו עצם הראש כו' משא"כ בחי' הטעם הכמוס לרצון נק' בחי' צומח שהוא בחי' השפעת דבר מה מן העצם (כו'). וז"ש מלה בסלע משתיקותי בתרין פי' מלה בסלע [כי כאשר אבא יסד ברתא הרי הדבור שרשו בבחי' גילוי אור השכל מעצם המשכיל הנקרא שכל הנעלם הנ"ל ובחי' תור שבכתר שהוא בחי' שתיקה כנ"ל הוא בכפלים] מבחי' הדבור שנלקח מחכ' שבכתר כידוע דבכ"מ בחי' הכתר בכפל מע"ס המסתעפי כמ"ש במ"א בפ' עשרים גרה השקל ובפי' קוממיות. וא"כ הרי מזה יש ראי' ברורה שבחי' הדומם למעלה מבחי' צומח להיותו למעלה מבחי' התפשטות והשפעה עדיין כנ"ל וד"ל.

סיג לחכ' שתיקה: אבות פיג מי"ג.

והחכמ' מאין חמצא: איוב כח, יב.

שתוק כך עלה במח': מנחות כט, ב.

ונק' שכל הנעלם מכל רעיון: ראה פרדס שער הנתיבות רפיג (הובא באוה"ת לד' סדר ד' תרפה, א).

פיט א"ל מסתרי' לסעודה ג' דשבת (בכמה סידורים. ובסידור קול יעקב למהרי"ק בסדר הלימוד דף יז, א).

ובתנמן בארובה בהוספות לס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' שי.

מלה בסלע משתיקותי בתרין: מגילה יח, א.

אבא יסד ברתא: זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנה, א. ת"ז תכ"א (סא, ב). תסיט (קה, ב).

מע"ס: בכת"י ב: מט"ס.

במ"א בפ' עשרים גרה: . . . ובפי' קוממיות: ראה ד"ה ברי"ם כ"ר סקרא ליתן מחצה"ש (סה"מ תקס"ג ע'

ריא, ב"אה"ז לאדהאמ"צ ע' ערה. ושי"ג. ד"ה והתהלכתי בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתפט. תתק.

ובכ"ז יובן הטעם שע"י בחי' המעשה של המצות דוקא נמשך בחי' גילוי תעוה"פ נחמה שבתורה כנ"ל, דהנה מבואר דבחי' דומם למעלה מבחי' צומח כמו שהארז לפני השתל', ולפי"ז בחי' דומם העליון היינו בחי' עצמות הכתר שלמעלה מבחי' התפשטו' והשפעה בחכ' וכה"ג, ולזה אמרו דאפי' אור צח כו' אוכם הוא לגבי עה"ע שהוא בחי' הכתר כי בחי' עצמות או"א"ס שבכתר הוא למעלה מבחי' השפעה והמשכה לגמרי כדמיון דומם למטה, משא"כ בחי' צומח למעלה היינו כמו בחי' השפעה והמשכו' י"ג מדה"ר שהן בחי' י"ג ת"ד שנמשכי' מבחי' מותרי מו"ס כידוע שנק' בשם צומח שלמטה מבחי' הדומם שהוא עצם הכתר עד"מ הצומח למטה שצומח למטה מן הדומם כו' הנה עיקר בחי' הצומח למטה שהוא בבחי' שינוי משתנים מקטנו' לגדלות כמו צמיחת העשב והפרי שמתחלה קטנים הם והצמיחה מגדלת אותם מפני שהצמיחה הו"ע ההתפשטו' מההעלם לגילוי אבל הדומם אין בו שינוים מכמו שהוא לעולם להיותו בחי' עצם שלמעלה מבחי' התפשטות כו'. וכן מובן למשכיל למעלה בבחי' י"ג מדה"ר שנק' בחי' צומח להיותו בחי' ההתפשטות והגילוי מן ההעלם דעצמות הכתר שנק' גלגלתא דא"א כידוע, ולפעמים בחי' המשכות וגידול השערות מח"ס הוא בחי' הקטנו' וההעלם ולפעמים באים בבחי' הגדלות יותר כמו עד"מ השערה שהתפשטות גידולה לפעמים בקטנות ולפעמים בגדלות, וגם בגדלתו יש חילוק בין כשהם שחורים או לבנים דשערות שחורות מורים על בחי' הקטנו' המוחין ושערו' לבנים מורים על בחי' גדלות המוחין כמו בזקן שקנה חכמה ממקור החכ' מבחי' הפנימי' הנק' גדלות המוחין שערותיו צומחין במראה לובן והבחור שאין בו גילוי מקור המוחין שערותיו צומחין במרא' שחורות, וכן למעלה הרי ידוע בין הפרש שבדיקנא דע"י לדיקנא דא"א כמארז"ל בים נדמה להם כבחור איש מלחמה וכמ"ת נדמה להם כזקן כו' כמ"ש במ"א, וכן גם בענין המשכו' י"ג ת"ד דא"א עצמיו' אין בחי' התגלות שיה' לעולם אלא לפעמי' בבחי' הקטנו' כמ"ש זקן אהרן דיקנא דכה"ר שירוד ע"פ מדותיו, ורא"י לדב"ז שאם הי' בחי' גילוי י"ג מדה"ר בבחי' הגדלות כמו שהן במקורן לא הי' חורבן בהמ"ק כלל, כי הרי ידוע שבעבור חטא העגל נפסק הארו' או"א"ס מלהאיר בכני' וע"כ נתן מדה ושיעור לגילוי אלקו' דבהמ"ק כו', אמנם אם הי' בחי' תיקון גילוי נושא עון לכפר על חטא העגל כמו שהוא בבחי' הגדלות דפנימי' ח"ס שבכתר הי' מכופר העון לגמרי והי' זמן בהמ"ק

דאפי' אור צח: ראה ח"ז. ת"ע (קלה, ב).

ב"ס נדמה להם כבחור איש מלחמה: ראה מכילתא בשלח טו, ג: שנגלה על הים כגבור עושה מלחמה כו' בסני' כזקן מלא רחמים. ועד"ז בפרש"י יתרו כ, ב שנגלה בים כגבור מלחמה כו'. ובכ"ז הנ"ל תשוב: נדמה להם כבחור איש מלחמה (ת"ח שמות רפט, א.ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ח"א ע' רמח. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' רעז). ובשער האמונה ספמ"ז: כגבור עושה מלחמה כמ"ש ותפארת בחורים כוחם. [וראה חגיגה יד, א: כזן במלחמה כו' ואין לך נאה במלחמה אלא בחור]. זקן אהרן . . . שירוד ע"פ מדותיו: תהלים קלג, ב.

נצחי בבחי' נצחיות דאז"ס ממש, אך מפני שלא האיר בחי' התיקון הזה דנושא עון בתכלית ההתפשטות רק בבחי' הקטנו' וההעלם רק למלאות בקשת משה שאמר ועתה יגדל נא כח כו' וד"ל. ומזה יש הוראה גמורה שכל י"ג ת"ד הן בבחי' צומח שהוא בשינוי' קטנו' וגדלות כו' אבל בחי' המקור עצמו שממנו נמשכים השערות מח"ס הוא בעצם הגולגלתא דא"א כמשל שער' גשמי' דשו"ש צמיחתו מעצם הגולגלתא כו' (רק יניקתו הוא מן המוחין כו') הוא בחי' הדומם שלמעלה מבחי' השפעה והתפשטו' יש מאין ושם אין שינוי כלל בין קטנות לגדלות אלא תמיד בהשוואה א', להיות כי בבחי' עצם אין שינוי כלל כי מה שיפול שינוי א"ז רק בחי' ההתפשטו' בלבד ובחי' ההתפשטות מן העצם אינה באה רק מבחי' אחוריי' וחיצוני' כמאן דשדי תר כתפוי כו' כי יש בכלל מאתיים מנה ע"ד שיש כח התנועה בעצם החי כו' וכה"ג (וע"כ כשמאיר במצחא שם נאמר תמיד לרצון בלי שינוי כלל כמ"ש במ"א). וזהו כשמן הטוב על הראש דא"א בחי' גולגלתא יורד על הזקן כו', והוא הנק' טורי דאפרסמונא דכי' ופי' הפשוט שיש הרים גדולים שגדל עליהם שמן הטוב שנק' אפרסמונא דכי' הרי ההר עצמו בחי' דומם ובחי' הצומח היוצא ממנו הוא גידול השמן הטוב שנק' אפרסמונא דכי' והוא הריח הטוב שבשמן ולמעלה הימנו בחי' התענוג שבח"ס שנק' שמן הטוב והוא למעלה מכל הברורי' שע"כ נק' דכי' שכבר נתברר כו' וצמיחתו הוא מבחי' הטוב שהוא מבחי' עצמיו' הכתר והוא הנק' טורי דאפרסמונא דכ"א כו'. וע"ד הנ"ל שהצומח למטה מן הדומם כי אינו רק בבחי' התפשטות הכלול בעצם כן בחי' שמן הטוב שבח"ס שממנו יניקת י"ג ת"ד וז"ש יורד על הזקן הוא רק בבחי' התפשטות אור ממקור העצמיות שנק' בשם טורי כו' אזי נק' הרי בשמים שהם ההרים הגבוהים שגדל בהם הבשמים הטובים והוא בחי' מקור כל מיני עונג למטה בחכמה וכה"ג (וכמ"ש במ"א בפי' טוב דמה לך כו' על הרי בשמים שהוא בחי' מקור כל התענוגים שמלוכש במצות כו').

וּמַכ"ז יבון הטעם שע"י בחי' המעשה של המצות להיותו בחי' דומם מעוררי' השפע למעלה בבחי' דומם העליון שלמעלה מבחי' צומח וחי כו' ואז יכול להמשיך גילוי התענוג הפשוט מקור כל תענוג נגלה בבחי' שבתורה ששרשו אינו רק בבחי' ח"ס דא"א ובלתי המעשה הי' ההמשכה רק בבחי' הצומח שבדומם העליון שהן י"ג מזלות דא"א כמו מזל ונוצר שאור אבא מקבל ממנו וגם מקור הי"ג מזלות בח"ס עצמה ולא נמשך רק מבחי' התפשטות דעצמות הכתר אבל לא מבחי' עצמות הכתר ממש שנק' בחי'

בקשת משה שאמר ועתה יגדל נא כח: כתי"ב ב ליתא התיבות: שאמר ועתה יגדל נא כח'. [ואולי הוא טעות העתיק כאן בפנים - כי הפ' ועתה יגדל נאמר בפ' המרגלים (שליח יד, יז) ולא בפ' העגל].
 כשמאיר במצחא . . . תמיד לרצון: תצוה בת' לה (וראה יומא ז, ב). זח"ג קכט, א. קלו, ב.
 טורי דאפרסמונא דכי': זח"א לה, א. זח"ב טו, א.
 במ"א בפי' טוב . . . הרי בשמים: ראה סה"מ תקיע ע' נד ואילך (ובנהגמו בהמי' לשם).

דומם, אם לא ע"י בחי' סוף מעשה דמצות שהוא בחי' דומם דוקא, וכמו ע"ד דוגמא הנה ידוע במצות ת"ח שהוא רק להמשיך אוא"ס בחכ' עד רום המעלות שהוא להמשיך אוא"ס בחי' הנ"ל והרי ידוע דהרהור לאו כדבור דמי ולא יצא ידי חובת מצות ת"ח רק בקריאה בדבור דוקא כמ"ש ודברת כם ואשים דברי כפיך והיינו לפי שהעיון שבשכל הוא רק בחי' הצומח ודברת מקור החכ' כמ"ש והחכ' מאין כו' משא"כ על עקימת שפתי' דהוי מעשה בחי' דומם מעורר בעצמיות הכתר ממש, וכך יובן הדמיון בכל מעשה המצות מעשיות.

ובזה יובן ג"כ מה שמצינו בכל הקרבנות שנאמר על כל קרבנך תקריב מלח, ולכאורה אין לזה טעם ושכל כלל. אך הענין הוא כידוע דהמלח טבעו הוא להמתיק את הבשר כמ"ש בגמ' דהיינו שיוציא הטעם והמתקות של הבשר לידי גילוי מן ההעלם וכל מאכל תפל בלי מלח אין בו טעם ערב כלל לחיך הטועמו כמ"ש היאכל תפל מבלי מלח כו', ולכך במלח הוא ממתק את הבשר שיהי' בו טעם כידוע. ולכאורה זה דבר פלא האיך הוא כיולת המלח ליתן טעם הלא בעצם המלח אין בו טעם כלל כי טעם המליחות אינו טעם ערב כלל אדרבה הנפש קצ' בו כידוע ונגמ' א' דמלח ותבלין לטעמא עביד כו'. אך הענין דהמלח מצד עצמו הרי הוא בחי' דומם ממש, והגם שהתהוות המלח הוא משריפת המים שהוא יסוד האש שבמים המכווצין והיו למלח כמ"ש גפרית ומלח שריפה כו' כידוע, אבל הוא בחי' הדומם שבמים שהרי נעשה כאבן דומם בלי התפשטו' רק להיותו מבחי' האש שבמים יש ביכולתו להוציא כח הנעלם לידי גילוי מה שאין בכח המים המתפשטים מצד עצמם וטבעם כמו האש שמוציא כח הנעלם שכמאכל באמצעות המים המבשלין דוקא כמ"ש במ"א כך מליח כרותח כידוע, וע"כ המלח הוא ממתק טעם הבשר להוציא טעם שבבשר לידי גילוי (וכמ"ש במ"א שהוא בחי' גבורו' דאבא כי המים בחי' חסד שבחכמה והמלח שנתהווה משריפת המים בחי' גבו' שנחסד דחכ' כו'). ולזה הטעם מצוה להביא מלח על כל קרבן כמ"ש על כל קרבנך תקריב מלח דוקא, כי הנה כל הקרבנות הן באין מחלקי צומח וחי כמו סולת המנחה מחיטים ושמן המנחה ג"כ בחי' צומח וכן קרבנות החי מן הבהמה כו', ועל כל קרבן צריך להביא עליו בחי' הדומם שבמים מבחי' הגבורות שבו שהוא המלח כידוע כדי לגלות בחי' הטעם שבצומח וחי מן

דהרהור לאו כדבור . . . ודברת כם ואשים דברי כפיך: ברכות כ, ב. ואתחננו ו. ז. ישעי' נא, טז.

עקימת שפתי' דהוי מעשה: בי"א, ב. סנהד' סה, א.

כידוע דהמלח טבעו להמתיק את הבשר כמ"ש בגמ': ברכות ה, סע"א.

היאכל תפל בלי מלח: איוב ו, ו.

דהמלח ותבלין לטעמא עבידי: ע"פ חילון ו, א.

גפרית ומלח שריפה: נצבים כט, כב.

וכמ"ש במ"א שהוא בחי' גבורו' דאבא: ראה לקו"ת ויקרא ג, סע"ד. ד, רע"ב. מטות פב, ד.

על כל קרבנך תקריב מלח: ויקרא ב, יג.

העולם אל הגילוי כו'. וא"כ הרי מזה יש הוראה גמורה שנועץ תחלתו בסופו הוא שבבחי' הדומם יש מבחי' ההתחלה שבחי' ארמ"ע הן לנגד בחי' שנתאי' והטעמים בבחי' הכתר כידוע והוא מתגלה דוקא ע"י המלח שממתיק את הכשר וע"כ נא' על כל קרבנך תקריב מלח כו' ודל'.

ובכל הנ"ל יוכן ענין ב' כתרם שקבלו ישראל במ"ת א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע, דהנה מבואר למעלה שבחי' גילוי התעו"פ שבעצמות האו"ס מתגלה בבחי' ע"י בחי' המעשה שהוא בחי' הדומם דוקא מטעם הנ"ל באריכות, והיינו למעלה מבחי' צומח שבדומם העליון שהוא רק בחי' התפשטות הכלול בעצם כו', אלא דוקא מבחי' עצמות ממש כו'. וז"ש נוצר חסד לאלפים שהוא בחי' צינור הנק' מזל הח' שאור אבא מקבל הימנו, וז"ש לאלפים אאלפך חכ' הוא רק בחי' צומח מח"ס דא"א כו'. והנה בחי' ההמשכה מבחי' עצמיו' ע"י בחי' הדומם דוקא הוא מ"ש נעשה בחי' עשי' דוקא שהוא בחי' הדומם כידוע וכנ"ל בענין עקימת שפתיו בדבור הוי עשי' שבדבור. וזהו הנק' כתר תורה שעי"ז נעשה בחי' כתר לתורה כידוע דאורייתא מחכ' עילאה נפקת ושורש מקור גילוי או"ס עצמו בחכמה שלמעלה מבחי' צומח דנוצר חסד כו' הוא הנק' כתר תורה והוא הכתר שקבלו ישראל לנגד נעשה שהוא בחי' עשי' בלי טעם שהוא למעלה מן הטעם לגמרי כידוע. ובחי' הכתר הב' שקבלו ישראל נגד נשמע היינו בחי' כתר כהונה שהוא רק בחי' כתר שבבחי' עצמה.

וביאור ענין זה הנה מכו' למעלה שהרצון והתענוג א' הוא ויש ב' מיני רצון ותענוג רצון ותענוג הפשוט ורצון ותענוג הנמשך בגילוי מן העולם העצמיות, ובחי' גילוי הרצון ותענוג מהעצמות הוא בחי' צומח שבדומם העליון שנעשה כתר לחכ' שנק' מזלא כמו מזל ונוצר שהוא מקור דגילוי החכ' והצמיחה מאין ליש כמ"ש והחכ' מאין תמצא כו', והיינו ענין ונשמע דגם שהשמיעה הוא בחי' רצון אבל מלובש בבחי' וטעם דוקא כידוע, והוא ג"כ אור הנמשך לנשמות לעוה"ב ששרשן מבחי' בינה כידוע בענין נהנין מזיו השכינה שהוא בבחי' השגה דבינה שמקבלת מחכ', והן הנה ג"כ

ארמ"ע הן לנגד בחי' שנתאי': ע"ש שער דרושי אבי"ע (שמי"ב) רפ"א.

והטעמים הן בבחי' הכתר כידוע: ת"ז בהקדמה (ז, ב). ע"ש שער שנתאי' (שי"ה) פ"ה. (וראה סה"מ תקס"ז ע' שעט, סה"מ תקס"ח ע' תקסד, אוה"ת ורא" (כרך ז') ע' בתקעה, אוה"ת פ' ראה (כרך ה') ע' במח - דנענו שלפעמים הטעמים בבחי' כתר ולפעמים בבחי' חכמה).

נוצר חסד לאלפים . . . צינור: תשא לד, ז. וראה תרי"א ט"א, א. לקו"ת מטות פ"ג, א. ס' מאמרי אדמו"ר - ויקרא ח"א ע' רמ"ג ושי"ג.

אאלפך חכ"י איוב לג, לג. וראה שבת ק"ד, א. ס' מאמרי אדמו"ר ש"ם ע' טו. ושי"ג. דאורייתא מחכ' עילאה נפקת: חז"ב ס"ב, א. פ"ה, א. משפטים קכ"א, א. חז"ג פ"א, א. קפ"ב, א. רס"א, א. נהנין מזיו השכינה: ברכות י"ז, א.

השגות הגשמות ברזין דאורייתא בג"ע כשלומדין במחיבתא דרקיעא כמו מאן נוכח רבב"נ וכיוצא, ולזה אמרו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו שיוכל להשיג פנימי' התורה, והגם דאורייתא מח"ע נפקת והחכ' מאין תמצא כו' מ"מ באה מבחי' העלם לגילוי עכ"פ מאין ליש והוא בחי' הכתר דחכ' עצמה שהוא מול ונוצר אותיו/ רצון דהיינו בחי' רצון המאיר ונגלה בחכמה וכן בחי' התענוג שמתגלה בחכ', אבל בחי' התענוג ורצה"פ שבלתי מתגלה כלל בחכמה נק' בחי' כתר שבכתר בכלל כידוע וכאשר נתגלה הארה משם בחכ' נק' בחי' כתר תורה כו' וד"ל. וזהו ההפרש שבין כתר כהונה לכתר תורה.

אך הנה אהרן כה"ר נק' בשם שושבינא דמטרוניתא ע"ד השושבין שמעלה לכלה ומביאה להחתן והולך ומוסרי לו כו' כך גם אהרן כה"ג מעלה לכנ"ש כמ"ש בהעלותך את הנרות כי נר הוי' נשמת אדם שהן ס"ר נשמות ישראל המה קשורי' בס"ר אותיות התורה. וז"ש שאו את ראש בני' לגולגולתם לבחי' הכתר העליון מקור החכ' שמשם שורש כל נש"י שנמשכו מאין ליש כידוע בפסוק כי אתה אבינו שהוא כמו הטיפה ממוח האב. והיינו ג"כ פי' תנופת העומר ע"י אהרן לפני הוי' כמ"ש והניף את כו', כי הנה ענין העומר שהוא מאכל שעורי' מאכל בהמה שורש נה"ב דבחי' נוגה שמקבל מפני שור כו' והוא בחי' ב"ן בגימט' בהמה והתהפכות הבהמיות למעלה לאכפי' לסי'א דגה, והוי"ע תנופת העומר בבחי' העלאה לפני ה' כו', וז"ש לרצונכם דוקא בחי' ביטול רצונו להיות רצון א' לה' לבדו כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, וגם ענין שעורה דעומר היינו ג"כ בסט' דקדושה, ושורש כנסי' למעלה שהוא בחי' שם ב"ן דקדושה היינו שיעור ה' תתאה דמל' כמ"ש נודע בשערים כו' וכי"ח לפוש"ד כפי שמקבלים בשיעור ומדה בבחי' ה' תתאה (כמשי"ת למטה). וז"ש לרצונכם היינו בחי' תנופה והעלאה דכנ"י למעלה לבחי' כתר עליון שנק' רצונכם (וז"ש והניף את העומר שם ב"ן לפני הוי' דתיקון בבחי' ב"ן דסי'ג כו' כמ"ש במ"א). ובחי' תנופה זו הוא ע"י אהרן דוקא שוש' דמטרוניתא בחי' המל' שנק' כלה כידוע.

מאן נוכח רבב"נ: בי"מ פו. א.

אשרי מי שבא לכאן: פסחים נ. א.

ומוסרי: בכתי' ב: ויורד.

בהעלותך את הנרות: . . . נר הוי' נשמת אדם: בהעלותך ה. ב. משלי ב. כו.

שהן ס"ר נש"י: . . . בס"ר אותיות התורה: ראה הערת כיס אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ז ע' 241. וראה גם

ת"א סה. ב. לקו"ת בהר מא, ב. סה"מ תקע"ח ע' כט ואילך. ובכ"מ.

שאו את ראש: במדבר א. ב.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טו.

והניף: אמור כג. יא.

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

נודע בשערים: משלי לא, כג.

כי הנה שורש אהרן הוא מבחי' קו הימין חח"ן, כידוע בהפרש שבין כה"ג לכהן סתם וכן הדיוט דכה"ג הוא מבחי' חסד ונצח דאבא עצמו כידוע בענין ברכת כהנים ווי"ש כה"ג דוקא נוטל חלק בראש דהיינו בבחי' ראש דחכ' כו' וכהן סתם או שנק' איש כהן שהוא בחי' חסד דז"א או נצח דחסד דז"א וכהן הדיוט בחסד שבמל',

והנה ידוע דבחי' חכ' נחשב כמו בחי' ממוצע בין בחי' העלם דעצמות המאציל לבחי' גילוי אור בנאצלים שהחכ' נק' ראשית שהוא ראשית הגילוי ויש בה ג"כ מבחי' ההעלם דאין הנעלם וע"כ היא בבחי' נקודה בלבד בהעדר ההתפשטו' (וכמ"ש במ"א בענין ומרדכי יושב בשער המלך כמו ממוצע להביא מן ההעלם לגילוי כמשל תלמיד לפני רבו דטרוד למבלע לא פליט בבחי' ביטול ואח"כ משפיע וזהו פלא ואל"ף שנק"י בחי' העלם וגילוי כמ"ש במ"א), כך ע"י בחי' החכ' דוקא עולה בחי' המל' עד הכתר כי ע"י בחי' ביטול דחכ' כח מה ביטול היש לאין בו מתעלה המל' עד בחי' כתר עליון. וזהו אם אין חכ' אין יראה כמ"ש יראה ה' היא חכמה ממש, פי' בחי' הביטול שנק' יראה עילאה הוא דוקא בחכ' כו' כמ"ש במ"א.

והנה ענין כתר כהונה בחי' כתר לכה"ג ששרשו בחכ' הוא בחי' כתר שבחכ' עצמה כנ"ל דהיינו בחי' הרצון והתענוג המתגלה לחכמה שהוא אור הנמשך מכתר לחכ' כנ"ל בענין מזל ונוצר, ולשם הכה"ג עולה כמ"ש בעומר לרצונכם כו', ונק' כהן משרת לגבו' ממשך לשלמטה הימנו כמ"ש אתה כהן לעולם שהוא בחי' החכ' כמ"ש בזהר ומבואר במ"א.

אך הנה מבואר בע"פ דבחי' הכתר הוא ממוצע בין עצמות המאציל לנאצלים בכלל וגם נפרט, הנה כל בחי' כתר שבכל ספי' הוא בחי' ממוצע מעליון לתחתון מעילה לעלול שהרי מבחי' המל' שבעליון נעשה כתר

כידוע בהפרש שבין כה"ג . . . כה"ג דוקא נוטל חלק בראש: יומא יד, א. וראה לעיל רד"ה להיע עומר שעורים. ושי'.

במ"א כפי' ומרדכי יושב בשער המלך: ראה פעי"ח שער הפורים פיה ופי'. סי' מאמרי אדה"ז עה"ת ע' שנד.

דטרוד למיבלע לא פליט: ע"פ חולין קת, ב: דמבלע בלע מפלט לא פליט (ובפרש"י: דמה שבלע אינו פולט שכל זמן שאינו נח מתיחותיו אינו פולט. ושם ת, כ: אידי דטרודי סימנין לאפוקי דם לא בלעי. וכהלשון כאן מובא ג"כ כמי' בדא"ח (תרא יושב כח, א. ביאורו קמב, ג. סה"מ תקפ"ה ח"א ע' תקיב (בשם מארז"ל). ועוד).

שנק' בחי' העלם וגילוי: בכתי' ב: שניהם בחכ'.

אם אין חכ' אין יראה . . . יראה ה' היא חכמה . . . כמ"ש במ"א: אבות פי' מ"ז. וראה סי' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תתה. תתס. תתט. הקדמת כ"ק אדהאמצ' לס' דרך חיים.

אתה כהן לעולם . . . החכ' כמי' בזהר ומבואר במ"א: תהלים קי, ד. ראה סה"מ תקס"ז ע' שא ואילך. ביאורו (לאדה"צ) כרר א' ע' תקכב ואילך. כרר ב' ע' תשיג ואילך.

נע"ח דבחי' הכתר הוא ממוצע: שער דרושי אבי"ע (שמי"ב) פ"א.

לתחתון הרי יש ככתר זה מן שניהם מן בחי' אחרונה שבעילה וראש לעלול, וכך גם בבחי' חכ' הנה בחי' כתר שבו שנק' כתר כהונה כנ"ל היינו בחי' ממוצע הראשון להביא מן עצמות הכתר לחכ' דהיינו בחי' כתר תורה הנ"ל שהוא בחי' גילוי אור עצם התי"ע והרצון בחכ' שבתורה כנ"ל באורך. וזהו כל עיקר כללות ענין דכתר כהונה שנעשה מבחי' העלאה דחכ' שורש כה"ג כנ"ל להיות מזה בחי' הכנה להמשיך בחי' כתר העצמות להיות בחי' כתר תורה כנ"ל, וכידוע דקו הימין הוא בחי' הכנה לקו האמצעי שבתורה שמבריח מן הקצה כו' וד"ל.

אך הנה גם בחי' העלאה דאהרן כה"ג במל' דאצי' עד הכתר כו' אינו אלא כ"א אחרי בחי' העלאה בתחלה ממטה למעלה שנק' כח המעלה מ"ן כידוע, והיינו בחי' פסח שלפני הקרבת העומר ע"י אהרן כו' כי פי' פסח הוא לשון דילוג בחי' דילוג אור הבא מעצמות או"ס בשלימות שלא כפי הדרגה והשתל' ע"ע, וז"ש ועבר ה' לנגוף כי העברה זאת שלא כסדר והדרגה כלל שהרי אמר ועברתי כו' אני אותיות א"י"ן שהוא מבחי' פנימי' כתר כאדם שאומר על עצמו אני שכולל רצונו וכל מהות נפשו כו' אני ולא מלאך ועי"ז דוקא נעשה בחי' הקרבת העומר אח"כ ע"י הכהן שהוא להעלות לשם ב"ן שנק' שעורה שיעור ה' תתאה שהמשכה מה' תתאה וד"ל.

בס"ד. ביאור על תורה לך ה' הגדולה

להבין בתוס' ביאור שרשי הדברים איך שהתורה הוא בחי' ממוצע בפנימי' וחיצוני' שבה, צ"ל מתחילה ענין לך ה' הגדולה, שפירושו שהתפשטות הגדולה הוא מה שעלה ברצונו לברוא או להאציל ונתפשט עד סוף נעשה הוא רק בחי' אור וזויו בלבד מבחי' החפץ חס' שנתעורר בלב אדם עליון הנק' חס' דאצי' או חפץ חס' שבעצמו' א"ס שמחמתו שיער בעצמו שנק' גדול בעצם כו', שהוא כלל הכולל כל פרטי הסתעפות שיבואו

פי' פסח הוא לשון דילוג: ראה פירשי' (ומכילתא) בא יב, יא. יג. ביאה"ז עד, א. לקו"ת צו יג, ד. ובכ"מ. ועבר ה' לנגוף . . . ועברתי: בא יב, כג. יב.

אני אותיות א"י: ראה ת"רא כו, ג. לקו"ת במדבר יח, ג. ושי"ן. שלח מז, ג. ואילך. נצבים נג, ג. ושי"ן. שגורה שיעור ה' תתאה: ראה זחי"ג קפח, ב.

להבין בתוס' ביאור: נדפס מכת"י 2005 קצא, א. [נמצא רק בכתי"י זת]. וראה בהנסמך לעיל לריש ד"ה להבין שרשי הדברים (ע' שעו).

לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא. ראה לעיל ע' שטו. שיעור נעצמו: ראה בהנסמך להלן בסיום המאמר.

ממנו אח"כ לגילוי והמה בטלים אליו, וכן עדין יתפרש מהלב אל המוח שבחי' החס' שכלב הוא בחי' הארה והתפשטות בלבד מבחי' חס' שבמוח כי קודם שנתפעל בלב ה"י ההתפעלות תחילה כלולה במוח ומהמוח נמשכה אל הלב ע"י צמצום כו', ונמצא מובן מכל הנ"ל שאין ערוך לבחי' החס' כמ"ש בבחי' חכ' לבחי' ירידתו כמעשה כי במוח הוא בבחי' התפעלות שכלי' עדיין ואח"כ כשיורד עד סוף מעשה שם הוא בבחי' הגבלה בערך עשי' ממש, מ"מ אנו רואים שהגבלה זאת דבחי' החכ' בעשי' ישנה ג"כ בבחי' החכ' בעצמה כי התעוררות החכ' מתחילה הוא לבחי' עשי' ולכן מסתעף ממנה אח"כ בחי' מעשה ונק' עשי' שבחכ' דהיינו מה שבכח עצם החכ' להתפשט בבחי' מעשה בפ"מ, וזהו ענין סו"מ עבמ"ת שהוא בחי' עשי' שבחכ' המגבלת לעצם החכ' ומצמצמה להביאה בפ"מ, וזהו כמ"ד שמים קדמו לכן גם בבחי' החכ' עצם רוחניותה אינה מוגבלת רק היולי שבה שהוא מה שבכחה להתפשט שם ישנה להגבלה בערך עשי' כמו אח"כ בבחי' עשי' בפ"מ, אבל למי' ארץ קדמה וענין סו"מ עבמ"ת היא תחילה למח' דחכ' להיות שאנו רואים בחוש בכל דבר כמו בבנין מפואר עולה עצם גשם הדבר במוחו והיא הגורמת להתפעל במוחו לדבר שרואה כו', א"כ גם עצם החכ' הוא ג"כ בבחי' הגבלה בערך עשי', והגבלה זאת שבבחי' החכ' הן בבחי' התחילה או בבחי' הסוף לפ"ע המעשה אינו מצד עצמותה כי מצד עצמותה אינה בערך עשי' כלל רק מזידה והגבלה זאת היא מבחי' החכ' שבתורה (כנ"ל שיש ב' בחי' בתורה בחי' חו"ג כמאמר מימינו אש דת כו') מבחי' גבורה שבה וכמאמר שבתחילה ה"י העולם מתפשט עד בלי די כו' (וזהו בחי' חו"ג שבחכ' שבחי' החסד הוא התעוררות עצמות החכ' לאיזה חסד וטוב בפ"מ והגבלתו הוא ע"י בחי' הגבורה, אבל עצמי' החכ' היא בבחי' אין ממש שזהו בחי' התורה הנותנת מדה לכל בחי' אר"כ והיא עצמה אינה מן המדה כנ"ל).

ומעשה יובן למשכיל עוד שכיון שהחכ' היא מוגבלת בבחי' תחילה וסוף בערך עשי' ממילא הוא בחי' סוף למה שלמע' הימנה שהוא בחי' הכתר וכמאמר כולם בחכ' עשית שהחכ' היא בחי' עשי' לגבי הרצון. והענין הוא כידוע בענין שתוק כך עלה במח' שאין הכוונה שאין טעם לרצון כלל כמו בחי' עקשות רק שיש טעם כמוס לרצון שא"א להתגלות, ונמצא שטעם הכמוס הזה הוא בחי' התעוררות הרצון להיות נמשך בבחי' גילוי דחכ' (ונק' בחי' חכ' שבכתר או ח"ס שהוא ענין שכל מופלא כו'), ומה שנגלה בבחי'

סו"מ עבמ"ת: - סוף מעשה עלה במחשבה תחילה.

כמ"ד שמים קדמו: חגיגה יב, א. וראה בהנמנו לעיל בדי' כששהיק (קריב לסוף).

כנ"ל שיש ב' בחי' בחורה: . מימינו אש דת: ברכה לג, ב.

שבחחילה ה"י העולם מתפשט עד בלי די: ראה חגיגה יב, א.

כולם בחכ' עשית: תהלים קד, כד.

שחוק כך עלה במח': מנחות כט, ב.

שכל הגלוי שהוא בחי' ברק המבריק זהו בחי' הסוף שלו (כידוע שיש ע"ס בבחי' הכתר ומבחי' מל' שבו שהוא סוף מדריגות הנעלמים שבכתר נמשך להיות בחי' גילוי דחכ').

ולזהבין זה בחוס' ביאור יש להקדים ענין בראשית נמי מאמר הוא. והענין כידוע שבחי' מאמר פתוח הוא בדבור ומאמ' סתום הוא במח' וענין הדבור הוא בחי' התגלות והשפעה לחוץ מעצמות הנפש להיות נגלה ע"י זה לזולתו, ונמצא שיש בחי' תחילה וסוף שהוא תחילת ההשפעה שלו כמו שמתחיל להשפיע בדיבור ואח"כ כשפוסק לדבר אזי מאותיות הנלקטים בשכל המקבל מה שמעמיק בהם עד שנתיישב במוחו בכי טוב זהו גמר ההשפעה. והנה אנו רואים שבחי' השפעה זאת בדיבור המוגבלת בבחי' תחילה וסוף אי"א להיות אלא בסוף מדריגות העלם הנפש שהוא מחכ' למדות ובמדות מפנימי' לחיצוני' עד שנעשה בחי' קול ואז נמשך בחי' הדיבור, והטעם הוא שכיון שהדיבור הוא בחי' פתיחת העלם הנפש לחוץ מעצמות אי"א להיות נמשך אלא אחרי הגבלת העלם הנפש שיוגבל בעצמו בבחי' סוף ואז נעשה מקום לבחי' גילוי אותיות הדיבור. ונמצא שבחי' תחילה וסוף שבדבור בס"ה הוא בחי' סוף לגבי מדריגה שבהעלם הנפש שבלתי נגלית עדיין לזולתו, ככה הוא למע' בבחי' ראשית דחכ' נמי מאמ' פתוח (ובחי' מאמ' סתום שלו הוא בחי' העלם הכתר כמשי"ת כידוע דקמץ בכתר ופתח בחכ' שהוא בחי' פתיחה והתגלות והחכ' נמשך מבחי' הכתר מיש ליש שהוא מבחי' העלם לגילוי כידוע שהחכ' ישנה בבחי' העלם הכתר מתחילה ונק' ח"ס כני"ל ואח"כ באה לגילוי בבחי' הברקה כו' וד"ל) שהוא בחי' פתיחה והתגלות לגבי עצמות הנפש והרצון שבלתי מוגבלים בבחי' אוב"כ אפי' בעצמו עדיין, משאי"כ בחי' החכ' הוא ראשית הגבלת הנפש בבחי' אוב"כ ולכן נק' חכ' ראשית הגילוי לעצמו רק לזולתו הוא עדיין בבחי' העלם עד שבאה בגילוי בדיבור אבל לגבי עצמות הנפש שהוא בבחי' פשיטות ועצמיות נק' בחי' החכ' פתיחה והתגלות בבחי' יציאה לחוץ מעצם הנפש. וממילא מוכן שא"א להיות נמשך בחי' גילוי דחכ' עד שיוגבל תחילה בחי' הנעלמים בעצמות הנפש שהוא בחי' ע"ס שברצון ואח"כ יוכל לימשך בחי' גילוי דחכ', ולכן החכ' בס"ה בבחי' תחילה וסוף שבה הוא בחי' סוף לגבי שלמע' וכל שיש לו סוף יש לו תחילה והתחילה שלו הוא בחי' מקור החכ' כמ"ש בהעלם העצמות הכתר ונק' חכ' שבכתר כני"ל.

בראשית נמי מאמר הוא: ר"ה לב, א.

מאמר פתוח... ומאמ' סתום: שבת קד, א. וראה גם סה"מ תקס"ט ע' קפד. ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' שצד.

בס"ה: כ"ה בבחי' המעתיק (וכ"ה להלן בסוף הפיסקא). וצ"ב פיענחו.

דקמץ בכתר ופתח בחכ': ראה ת"ז ת"ע (קכט, ב). סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שמא (ובוהמ"מ סם).

ונמצא מוכן מכל הנ"ל שיש ג' הגבלות¹ בבחי' החכמה, הא' הגבלה ראשונה להיות נמשך עצם החכ' ממקורה מבחי' טעם הכמוס כו', שהיא מוגבלת בערך עשי', והב' בחי' המשכת החכ' מראש לסוף שבה שהוא בחי' עשי' שבחכ', והג' בחי' המשכת החכ' בלב שיתעורר הלב ג"כ לדבר שנתפעל במוח ומהלב עולה אל המוח להיות בחי' רצון להשפיע כו' ומרצון לשכל ומדות עד שבאה בבחי' עשי' בפ"מ, וכל בחי' הגבלות אלו שבחכ' לפ"ע העשי' אינה מצד עצם החכ' רק מצד החכ' שכתורה המודדת אותה כו' וכמשי"ת. וזהו המגיד מראשית אחרית שע"י התו' הוא ממשיך מראשית לאחרית שבחכ' בג' אופנים הנ"ל, ומקדם שהוא בחי' קדמות הרצון אשר לא נעשה עדיין כי אינו מקור כלל לבחי' עשי' לכן אינו מוגבל בבחי' תחילה וסוף לפ"ע עשי' רק הוא בחי' מקיף ונק' מאמ' סתום כנ"ל כידוע בענין שתוק כך עלה במח' שהוא בחי' הרצון שלמע' אפי' מטעם הכמוס שגם טעם הכמוס לא יגיע אליו כמו סמ"ע כיון שהוא מובדל לגמרי ממנו ונק' רצון פשוט כו', ונמצא הוא מקיף לבחי' ראשית דמקור החכ' עד בחי' סומ"ע בהשוואה כי שניהם שווין לגבי' כו'. וזהו ומקדם כידוע ההפך בין ראשון לקדמון שראשון הוא בגדר מספר שבא אחריו שני מיד משאיכ' קדמון הוא קדום שאין אחריו שני כו', וככה יובן למעל' שבחי' החכ' הוא בחי' ראשית שהוא בגדר השתל' דראש וסוף משאיכ' העלם הרצון שאינו בגדר ההשתל' כו' וד"ל.

אך הנה אנו רואים שבחי' העלם הרצון הוא בא ג"כ בשביל עשי' וראי' ממה שאנו רואים בחי' הגבלתו בבחי' התפשטות בעשי' בפ"מ ומוכרח לומר שהי' הגבלת איכות העשי' מתחילה בבחי' הרצון כנ"ל בחכ', וכל שיש לו סוף יש לו תחילה ומוכרח לומר שסומ"ע קדם לבחי' הרצון עד שהוא מעורר לבחי' הרצון בתחילתו שיומשך ממקורו (והוא ענין הכשרון דמלאכת העשי' שהוא העונג שקדם לרצון כמ"ש במ"א) כיון שהרצון הוא בא בשביל העשי' איכ' העשי' עיקר כנ"ל בבחי' החכ', ואיכ' ע"כ לומר שהרצון הוא מוגבל בבחי' תחילה וסוף לפ"ע עשי' ואיכ' הוא בחי' סוף לגבי' שלמע' הימנו כיון שהוא בבחי' השפעה לחוץ מעצמו שהוא בחי' השפעה בבחי' העלם ומקיף וע"כ יש לו תחילה שהוא מקור נעלם כו'. והענין הוא כידוע שיש רצון מוחלט שקדם לרצון הפשוט, והוא מה שאנו רואים שכאשר עולה ברצונו לדבר מה נעשה בחי' הסכסם אצלו לדבר הוה באיזה זמן ויוכל להיות שישכת לגמרי עליו עד שאח"כ בבוא זמן המוגבל יזכור עליו ויתעורר לבחי' רצון, ונמצא שרצון המוחלט הוא מבחי' עצמי' עדיין ולא יסתעף ממנו מקור למעשה עדיין עד שיתעורר ברצון לעשי', וזהו הכל בענין רצון הפשוט

המגיד מראשית אחרית: ישעי' מו, ירד.

הכשרון דמלאכת העשי' . . . כמ"ש במ"א: ראה אמי"ב שער הק"ש פ"ט. ספ"ט ואילך.

תחילה וסוף שהוא בחי' יציאה מן ההעלם עצמותו ולכן הוא סוף לגבי רצון המוחלט והתעוררות שלו הוא ע"י סומ"ע כמ"ש ברצון המוחלט שעולה מלמטה למעל' שהוא בחי' תחילת הרצון כמ"ש בבחי' ההעלם דרצון המוחלט ומעורר אותו להביאו לגילוי, ועל"י זאת היא בדרך זכרון כמו הנזכר על דבר הנשכח כו', (והו כד סליק ברעותא שהוא ענין עלי' מלמטה למעל' מסוף לתחילה כו' ודל'). ונמצא שהרצון הוא ג"כ נמשך בבחי' הגבלה בג' אופנים שונים, שהוא התעוררות מבחי' ההעלם דרה"מ לבוא לבחי' התגלות הרצון ואח"כ מבחי' תחילה לסוף שבו שהוא בחי' עשי' שכרצון (דהיינו שהי' בכחו לעשות כו' ודל') ואח"כ המשכת הרצון שיבוא בפ"מ וכענין כל אשר הפך עשה כו'.

ולפי"ן יתפרש ענין המגיד מראשית אחרית על בחי' הרצון שהוא מגיד וממשיך ע"י התו' מבחי' ראשית דרצון כמ"ש במקורו ברה"מ עד סוף מעשה בפ"מ (כי יש בחי' ברצון המודדת אותו כמשי"ת), ומקדם יתפרש על בחי' רה"מ שהוא בחי' מח' הקדומה שצופה ומביט כו' וכמאמר היוצר יחד כו' שהיא כוללת כל הפרטי' שיתסעפו ממנה מבחי' הרצון עד סומ"ע בריבוי נבראים כמאמר מה רבו מעשיך ואיכות חיותם בריבוי פרטי הזמן דוא"ש בסקירה א' מבלי קדימה לאחד על זולתו כלל ונק' מח' עגול' המקפת לכולם בהשואה כדמיון העיגול כו'.

וזהו ענין אתה הוא עד שלא נברא כו' ואתה הוא משנברא כי בחי' אתה הוא הוא בחי' חכ' ורצון שנק' העלם וגילוי מאמר סתום ומאמ' פתוח כנ"ל וישנה בבחי' רצון המוחלט שהוא ענין עד שלא נברא וכן עד שלא נאצל כו' ודל'. והו ענין ברוך שאמר והי' העולם ברוך הוא ברוך אומר ועושה, כי ברוך שאמר הוא שאמר בעצמו והוא בחי' רצון המוחלט הנ"ל שהוא בחי' ההעלם בעצמו' עדיין שמובדל בערך אפי' [מ]בחי' מקור לגילוי ונק' מקור למקור וזהו מה שא' בכתבי האריז"ל דשיער בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל, וברוך הוא הוא בחי' כד סליק ברעות' שהוא ענין עלי' הרצון להיות נמשך בחי' רצון פשוט למעשה, וברוך אומר ועושה הוא

כד סליק ברוחא: זח"א פו, סע"ב. וראה גם ע"ה שער מין ומיד (שט"ל) דרוש ב'. לקי"ת שהי"ש טו, א. סה"מ תקס"ט ע' עד. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' רצא.

דרה"מ: = דרצון המוחלט.

היוצר יחד: תהלים לג, טו.

מה רבו מעשיך: תהלים קד, כד.

דוא"ש: = דר' אלפי שנין.

עד שלא נברא וכן עד שלא נאצל: ע"פ פדרי"א פ"ג. עבוה"ק חלק היחוד פ"ב. וראה סה"מ תרנ"ד ע' רחז. ושי"ג. מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' שיג, ושי"ג. סה"מ באחי' לגני ע' ר.

בכתבי האריז"ל ושיער עצמו בכח: ראה מק"מ לזח"א טו, א. שער היחוד לאדה"מ פ"ב ואילך. ד"ה אל תצר (כפ"ח תשל"ז) ע' 25. סה"מ תשי"ט ס"ע לד (השני) ואילך. ס' הערכים תכ"ד כרך ג' ע' ער ואילך.

בחי' רצון המתגלה בבחי' חכ' ומדות עד מעשה בפ"מ שהוא רצון המורכב הנולד עפ"י טעם ודעת כו' וד"ל.

אך הנה אנו רואים בבחי' רצון המוחלט אעפ"י שהוא בבחי' העלם עצמי' עדיין מ"מ שרש המעשה יש בו בבחי' גילוי וכו' שרש הרצון שהוא בחי' דמעשה עדיין יש בו ג"כ בגילוי רק שהוא סוקר אותם בהשוואה, כמו שאנו רואים בעלי' הבנין בכל פרטי' במח' שכל פרטי' ההתחלקות המה בגילוי' במח' רק שהם נסקרים מראש וסוף כא', וא"כ גם רצון זה בא בשביל המעשה ולכן אמר דשיער בעצמו מה שעתיד להיות בפועל, וא"כ ע"כ לומר דסו"מ עלה תחילה לרצון זה המוחלט, וא"כ הוא ג"כ מוגבל בבחי' תחילה וסוף בג' אופנים שונים כנ"ל ברצון וחכ' מהעלמו כמ"ש בבעה"ר שנק' קדמון לכל הקדומים והגבלתו הוא ג"כ ע"י חכ' שבתו' כו', וא"כ מה שא' המגיד מראשית אחרית יתפרש גם על רה"מ ומקדם יתפרש על בחי' קדמון לכל הקדומים כמשנת' וד"ל.

(בעז"ה חג השבועות שנת תקפ"ג)

(א) **להבין ענין ספירה ומתן תורה.** הנה כתיב וספרתם לכם ממחרת השבת כו' תספרו חמשים יום, וכתוב ו' שבועות תספר לך שהן רק מ"ט יום כידוע, ומ"ט ימי הספירה הם בחינת הביירוים דז"מ זפ"ז הן מ"ט ימים והוא לנגד מ"ט שערי בינה ויום החמשים הוא שער הנו"ן שהוא חג

בחי' דמעשה: כיה בכתי' המעתיק. וניכר שחסרים כאן כמה חיבות.

להיע' ספירה ומית: מיוסד על דיה וספרתם (וביאורי) בלקיט' במדבר י', א ואילך (והגהות וקיצורים נוספים באוה"ת במדבר ע' רי, שם כרך ו' ע' איתשכ. אוה"ת אמור כרך ג' ע' תתעב). ונ"א בסידור ש', ג (הנחת כיץ אדהאמ"צ). ונ"א בס' דרמ"צ מצות העומר וספירה (כה, ב ואילך). ונ"א בשניונים ובארוכה להלן (כסוף מאמרי חגה"ש) דיה וספרתם. לכמה ענינים שבהמאמר ראה גם לעיל (בריש הס') דיה להיע' עומר שעורים ובהנסמן בהמ"מ לתחילת המאמר שם.

נמצא בהכתבי"ד: 98 קער, א. 135 קמט, ב. 409 סב, א [ובסיום המאמר שם רשום: סליק שער חג השבועות. לפני מאמר זה נרשמו שם: דיה משה ידבר (מתגה"ש תקפ"ג, נדפס בתרו"ח שמות). דיה מראיהם ומעשיהם (נדפס להלן)]. 460 קו, ב [בכותרת: בעז"ה חגה"ש שנת תקפ"ג]. 493 עג, א [רק חלק. בכותרת: שבועות תקפ"ג לפי]. 936 קיג, א [בכותרת: בעז"ה קונטרס דחג השבועות פה ליבאויץ תקפ"גמ"ל לפי]. וראה בהנסמן להלן ע' חבו אודות מאמרי חגה"ש תקפ"ג]. 950 לב, א. 1247 קטו, א. 2004 רט, א. [חלוקת המאמר לאוה"ת הוא רק באחדים מהכתבי"ד הנ"ל].

וספרתם לכם ממחרת השבת. ד' שבועות תספר לך: פ' אמר כג, טי"ט. פ' ראה טו, ט. שהן רק מ"ט יום כידוע. . וא"כ למה א' תספרו חמשים יום: ראה ג"כ בלקיט' במדבר שם י, א (ומצוין שם: רע' מזה בתוס' מנחות דס"ה ע"ב). סי' מאמרי אדה"ו עז"ה ח"ב ע' תתקטו. ועוד.

השבועות, וא"כ למה א' תספור חמשים יום. ועוד י"ל בטעם לשון נוסח הספירה היום יום א' לעומר שני ימים וכן שבוע א' לעומר ב' שבועות כו' והל"ל יום ראשון יום שני לעומר יום שלישי כדרך כל מספר שמונה ראשון שני ושלישי כו' וכן בשבועות הל"ל שבוע ראשון שבוע שני כו'. והנה כתיב והניף את העומר לרצונכם, וידוע שהעומר היו מקריבין מן השעורים דוקא לפי שאז הוא זמן גמר שעורים שהוא ראשית הקציר במחרת הפסח כמ"ש והניף את העומר ראשית קצירכם כו' ובשבועות מקריבין שתי הלחם מחטים דוקא לפי שאז הוא זמן קציר חטים כמ"ש וביום הביכורים כו' כידוע וד"ל. ונמצא שימי הספירה הוא מן קציר שעורים עד קציר חטים דוקא לפי שבחי מ"ת הוא בבחי' חטים וענין העומר והספי' הוא בבחי' שעורה. וי"ל מהו ענין שעורה וחיטה ואיך דהא בהא תליא דאם לא ימי הספי' בעומר דשעורה אא"ל בחי' מ"ת בבחי' חטה דשתי הלחם כו', וגם י"ל מהו ענין יום א' דפסח שהוא ענין יצי"מ שקודם למצות ספה"ע כמ"ש וספרתם לכם ממחרת השבת דוקא כו' דמשמע שצ"ל בסדר הזה דוקא יצי"מ וספי' ואח"כ מ"ת, ורא"ל לזה שהרי בראשית והתחלת י' הדברות במ"ת הרי א' אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרי"ם דוקא, ובאמת מהו הרבותא יתירה בזה שא' הוצאתיך מארץ מצרי"ם אם מצד הנסים והנפלאו' שהי' בזה שהרי אין פלא גדול יותר מבריאת שו"א וכל צבאם מאין ליש ולמה לא א' אנכי ה' אלקיך אשר עשיתי שו"א כו', כידוע שמע"ב כולל כל ההשתלשלות דטובב וממלא שנמשך מעצמות אי"ס ב"ה למעלה עד אין קץ ולמטה כו' וכידוע דבכללות נק' שמים בחי' טובב הכללי וארץ בחי' ממלא ובחי' שמים לרום וארץ לעומק כו', וזה פלא גדול יותר מיצי"מ כו', (וגם בש"ע או' אלקינו ואלקי אבותינו אלקי אברהם כו' וכן בשליחות משה לבני" א' כה תאמר אלקי אבותיכם כו' ולא א' אלקי השמים והארץ כו' וגם במ"ת הל"ל אנכי ה' אלקי אבותיכם).

(ב) **והנה** יליק תחילה בשרש בחי' המלאכים שהן מקבלים מבחי' שעורה שיעור היא כו', וי"ל תחילה מ"ש במרכבת יחזקאל ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה, פי' כנפיהם עדי"מ עופות הגשמי' שפורחי'

והניף את העומר . . . ראשית קצירכם: אמור כג, י"א.

וביום הביכורים: פינתם כת, כו. אמור כג, יז.

אנכי ה' אלקיך . . . ולא א' . . . עשיתי שו"א: יתרו כ, ב. ובכ"מ הובא קושי' זו בשם האבן עזרא (יתרו כ, א)

והכחור (מאמר א' סכ"ה). ראה ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ס"ע תא. וש"נ.

אי"ס ב"ה למענה עד אין קץ: ראה ז"ח יתרו לד, ג. סה"מ תרס"ז ע' קסה.

שמים לרום וארץ לעומק: משלי כה, ג.

וגם בש"ע או' . . . ואלקי אבותינו . . . ולא א' אלקי השמים: ראה ג"כ ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע'

תב. וש"נ.

כה תאמר אלקי אבותיכם: ע"פ שמות ג, טו.

שעורה שעור ה': חז"ל קפח, ב.

ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה: יחזקאל א, יא. וראה בהנמקן ע"ז בלקיות במדבר י, א.

בכנפיהם כלפי מעלה בגובה שמים לרום כו' שאז פורשי' כנפיהם הגבה למעלה מראשם והן פרודות מלמע' כו', וכך הוא כמלאכים שא' ובשמים יעופף כו' וזהו בחי' ההתפעלו' אהוי"ר בתשוקה גדולה לעלות למע' ליכלל באלקי חיים מקור חוצבם, כמו העוף הפורח שמגביה בכנפיו כל גופו ע"י כח הרוח שבכנפיו שנושאים אותם הגבה למע' אל מקום חפצם כו', וכך יש כח בכנפים דמלאכי' בגודל התפעלות התשוקה והרצון עד שיעלו אותם לרום המעלות בעילוי אחר עילוי למעלה מכלי השגתם המצומצם בהם מאור האלקי המהווה מציאותם מאין ליש (וכמ"ש במ"א בענין וידינו פרושות כנשרי שמים כו') לפי שהחי' נקודת הרצון והתשוקה גובר על כלי הרגשה שלהם שנק' פני אדם וכמ"ש תחילה ודמות פניהם פ"א כו' ופ"א לארבעתן כו', ואח"כ א' ופניהם וכנפיהם פרודות כו', ומ"ש פרודות לא קאי על פניהם שטעמו בזקף גדול אלא על כנפיהם דוקא לפי שבכנפיהם דוקא יש כח ההסתלקות והעילוי למעלה מעלה הרבה יותר מן ההשגה שלהם, וכמו שאנו רואים גם באדם כאשר מתפעל באוי"ר בתגבורת הרצון והתשוקה שבלב שעלה למע' מע' יותר מן ההשגה שכמות שמחמתה נתפעל בלב כו' ואז פורש כפיו למע' מראשם כו' (כמו וידינו פרושות כו') וכמו ובפרשכם כפיכם כו' שהידיים באדם כמו הכנפיים בעוף כו' כידוע דהנה כתיב ארבע פנים לאחת וארבע כנפיים כו', והן ד' מדריגות בפני אדם ופני שור ופני ארי' ופני שור ופני ארי' כו' שכלול בכא"א מן החיות וכמ"ש ודמות פניהם פני אדם ופני ארי' אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן כו' ופני נשר כו', ופני אדם כולל ג' מדריגות דפני ארי' ופני שור ופני נשר שבהם כו'.

(ג) והענין הוא כידוע שכ"א מהחיות כלול מג' מדריגות דאוי"ר שהן פני ארי' להימין ופני שור מהשמאל, פנא"ר הוא בחי' התפעלות אה' שהוא ההמשכה ברשפי אש התשוקה בבחי' התכללות וביטול במציאות בתמידות ליכלל ולהדבק באלקי' חיים בתמידו' בלי הפסק כלל, וכמ"ש אחרי ה' ילכו כארי' ישאג פי' כארי שבמרכ' שישאג בהתפעלות גבורות הלב באהבה רבה ע"כ שאגתו תמיד בלי הפסק כלל, וכך אחרי ה' ילכו בהמשכות

בשמים יעופף: ישעי' ה, ב.

במ"א בענין וידינו פרושות כנשרי שמים: ראה ס' מאמרי אדה"ז מארזיל ע' תסא ואילך (ובהמ"מ שם לע' תנט).

ודמות פניהם פ"א . . . ופ"א לארבעתן: ע"פ יחזקאל א, י וע"ד הלשון כאן הובא ג"כ בסה"מ תקס"ד ע' צד. סה"מ תקס"ה ע' רסד. סה"מ תקס"ט ע' ריו. סידור ד, ב. רל, רע"ב. ביאה"ז פו, א. תורת תולדות יו, ג. מאמרי אדוואמ"צ-ויקרא ח"א ע' ג. אה"ת בשלח ע' תעז. מים רבים תרליז ע' נא (ובהמ"מ לשם). סה"מ תרליז ח"ב ע' תכד. המשך תעריב ח"ג ע' איתמד. ועוד.

השגה: בכתי' ב: הרגשה.

ובפרשכם כפיכם: ישעי' א, טו.

ארבע פנים לאחת: יחזקאל א, ו.

פנא"ר להימין ופ"ש מהשמאל: שם א, י.

אחרי ה' ילכו: הושע יא, י.

אה"ר בתמידות בלי הפסק כלל. ובח"י פני שור מהשמאל הוא בח"י היראה בבח"י שוב שאחרי הרצוא דא"ה הנ"ל, והוא כמ"ש בפרות שנשאו את הארון הלך וגעות כו' כי השור גועה הוא פני שור שבמרכ' שגועה תמיד מפני בח"י היראה הגדולה, וכתוב והחיות רוי"ש כו' ע"כ יש בכ"א רוי"ש דפני אר"י ופני שור כו'. ובח"י פני נשר היינו בח"י הרחמים שכלול מחו"ג דאו"ר כמו שאדם מעורר רחמים ע"ע מצד הריחוק והשפלות עצמותו שבוה יעלה למע' יותר וע"י בח"י אהו"ר והרחמים הללו כלולים מחו"ג דאו"י כי מצד הא"ה והתשוקה האלקי דוקא יתמרמר בנפשו על עוצם ריחוקו מה' ויעורר ר"ר על נפשו שמרירות הזאת כלולה מחו"ג, וזהו שהרחמים הוא בבח"י הת"ת קו האמצעי כלול מחו"ג שאעפ"י שחייב ע"פ מדת הדין מ"מ יפטר עפ"י מדת הרחמים שגובר על הדין כידוע, וידוע שקו האמצעי דת"ת שהוא רחמים עולה עד פנימיות הכתר כו'. והענין הוא שמד"ה"ר יוכל לעלות מתכלית השפלות לתכלית העילוי כמו הנשר שטבעו רחמי' על בניו כמ"ש כנשר יעיר קינו כו', וכך הוא ביצי"מ דכתיב אשא אתכם על כנפי נשרים וכתוב ישא"ה על אברתו כו' שזהו העילוי הגדול להעלות לנשי' מתכלית השפלות דגלות מצרים ואכ"א אתכם אלי ממש שהוא קבלת התורה פכ"פ בהר סיני שזהו רק ע"י מדת הרחמים הגדולים שבאה ונמשכה מלמעלה רק מצד בח"י השפלות העצומה שה"י במצרים כו', וכך הוא בח"י פני שור שבמרכ' שיעלה בבח"י הרחמים יותר מאו"ר דאר"י ושור כו' והכל כלול הוא בבח"י פני אדם שכולל ג' אלה דאר"י ושור ונשר חג"ת, ווי"ש ופני אדם לארבעתם כו' וכמו שאדם כלול בנפשו מג' מדריגות דאו"ר ורחמים וד"ל.

(ד) והנה בח"י פ"א הוא בבח"י המוחין של המדות חג"ת והוא בח"י הדעת שכולל חו"ג דהיינו שע"י הדעת והרגשת האלוקי' יתפעל באו"ר ורחמי' שהן ג' מדריגות דאר"י ושור ונשר שלפ"ע הדעת הוא הרחמי' כידוע בענין משה מלגאו יעקב מלבר כו', וזהו שמבקשים אתה חונן לאדם דעת כו' ואח"כ או' השיבנו שהדעת הוא ההרגשה והבחנה בנפשו ולהכיר את כוראו שזמה יבא לכלל התעוררות רחמי' ע"ע, משא"כ בלא דעת לא ירחם כו' כמ"ש במ"א, וידוע דאו"ר והממוצע דרחמים בא בבח"י התכליות זמ"ז

בפרות שנשאו את הארון: שמ"א ג, יב [וכן צריך לתקן בלמ"ת במדבר י, א – שם נדפס ג. ב]. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא (ח"א) ע' רצט וע' שכה. ולהלן ריש סי"ג. ושי"ג. [וראה לקריש ח"ג ע' 133:4 – על הלשון בלמ"ת. בפרות שנשאו את הארון בימי דוד].

והחיות רוי"ש: יחזקאל א, ד.

וידוע . . . דת"ת . . . עולה עד פנימיות הכתר: ראה לקריש מסעי צו. ב. ובכ"מ.

כנשר יעיר קנו: האינו לב, יא. וראה סה"מ תקס"ד ס"ע רכג ואילך (ביאור ד"ה כנשר).

ואשא אתכם . . . ישא"ה על אברתו: יתרו יט, ד. האינו שם.

כידוע בענין משה מלגאו . . . בלא דעת לא ירחם . . . כמ"ש במ"א: ת"ז ת"יג (כט, א). וראה לקריש פינחס

עט, סעי"ג. ס' מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"א ע' יו ואילך. ע' כא.

ובמדה ושיעור דוקא לפי שיעור הדעת וההשגה אלקי' דוקא כידוע. וזהו ארבע פנים לאחת וארבע כנפיים כו' ודל'.

(ה) אך אח"כ א' ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה, ויש בזה ב' פני' א' דפרודות זה קאי על פניהם ג"כ והב' דלא קאי רק על כנפיהם כנ"ל לפי שטעמו דופניהם בוקף גדול בהפסק מא' לומר דפניהם אינם פרודו' כמו כנפיהם כו'. וביאור הענין הזה ידוע בטעם מנחת שעורי' לעומר שהוא מאכל בהמה דוקא, לפי שהספירה היא לברר לבחי' ב"ן דנה"ב גימ' בהמ"ה, כידוע בענין אדם ובהמה תושיע ה' דאדם הוא בחי' מ"ה ובהמה בחי' ב"ן, ושורש נה"ב מבהמות וחיות שבמרכ' שמקבלי' מבחי' שם ב"ן, שזהו בחי' מל' כאשר יורדת להשפיע למלאכים שנק' בשם בהמות וחיות כי על שם ההשפעה נק' שם המל' לפי אופן השפע (וכמ"ש בזה' ע"פ מצמיח חציר לבהמה כו'). והוא ענין מנחת שעורים דעומר שהי' בחי' מאכל בהמה להיות ששפע הזאת האלקי' הבהא למלאכים דמרכ' נק' בשם שעורה דוקא להיותו מאכל ומזון לבהמה כו' (ואעפ"י שנא' ופ"א לארבעתן היינו בחי' מ"ה דב"ן והוא פי' בהמה ב"ה מ"ה כו'), והוא בחי' ב"ן דמ"ה דאדה"ע שעל הכסא (כמ"ש כי רוח האדם כו' ורוח הבהמה יורדת למטה כו'), וע"כ נק' שעורה ל' שיעור ומדה והיינו ענין שיעור הא' דמל'. והענין הוא כידוע שבחי' ההשפעה האלקי' הנמשך לנבראים הוא במדה ושיעור וקצבה דוקא לכאור"א לפי מדריגתו דוקא לפי שורש התהוות מציאותם מאין ליש נמשך לכאור"א בבחי' אותיות הדיבור העליון דרוח פיו ית' וכמ"ש וברוח פיו כל צבאם, וידוע דיש בחי' ה"ג המחלקי' לצירופי אותיות שנמשכי' בה' מוצאות הפה לכמה רבוא רבבו' צירופי' כו', וכללותם הוא כ"ב אותיות דה' מוצאות הפה שנק' ה"א כמ"ש בהבראם ב"ה כר"אם והוא ה' אחרונה דשם הוי" כידוע והן ה"ג המחלקו' הדיבור שכוללם יחד כו', וע"כ נק' אות ה' אתא קלילא דלית בי' מששא מפני שאינו רק הבל א' פשוט שיוצא ומתחלק בה' מוצאות הפה

ארבע פנים . . . וארבע כנפיים: יחזקאל א, ה.

ופניהם וכנפיהם פרודות . . . פי': יחזקאל א, יא, ופרשי' ורד"ק שם, מצויד שם.

מנחת שעורי' . . . מאכל בהמה: ראה פסחים ג, סע"ב. סוטה יד, א. ובכ"מ.

ב"ן . . . גימ' בתחה: ראה ספר הליקוטום להאר"זיל שמיני יא, ב. שעהמ"צ וטעהמ"צ ר"פ שמיני. סי' מאמרי

אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' ד. ושי"נ.

כידוע בענין אדם ובהמה תושיע: תהלים לו, ז. ראה לקי"ח בחוקותי ג, ב. ר"ה נט, סע"ב. שה"ש לו, ד.

בזה' ע"פ מצמיח חציר: ראה סידור סב, ב. סי' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א סי' יב (שו"ה: בהמה

דריב"עא). ושי"נ. סידור סב, ב. ובכ"מ.

בהמה ב"ה מ"ה: ראה קה"י בעירכ. ובכ"מ.

כי רוח האדם: ע"פ קהלת ג, כא. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ע' שא. ושי"נ.

וברוח פיו: תהלים לג, ה.

בהכרעאם כ"ה כראש: כראשית ב, ד. מנחות כט, ב.

אות ה' אתא קלילא . . . מששא: ע"פ פיוט אקדמות קרוב לתחילתו (באות ו'). וראה אגה"ת פ"ד (צד,

סע"ב). אגה"ת ס"ה (קו, ב). לקי"ח האינו עד, ד.

אחה"ע מהגרון כו' שמקבל מהבל הלב ולית ליה מגרמי' כלום כו' אבל ה"א זה מקור כל העולמות המהוה את כולם מאין ליש כו' ע"י צירופי אותיות הדיבור העליון שמתחלק מה' המוצא' כנ"ל כידוע וכמ"ש בס"י וקבען בפה שהוא פה העליון כו' וד"ל.

(ו) וזהו ענין שעורה שיעור' ה"א דמל' שנותן שיעור ומדה קצובה ע"י צירופי אותיות שנבראו בהן כל העולמות לכל עולם וכל מלאך כפי מדתו ומדריגתו, כמו לבחי' החס' דימין לפני ארי' נמשך מבחינת' החס' ככמה מיני צירופים שונים בהם בשיעור ומדה דחסד עליון דמל', ולבחי' הגבו' דקו שמאל לבחי' פני שור שנמשך במדה ושיעור קצוב בצירופים רבים כו', וכללותם הן ד' מחנות שכינה מתנה מיכאל מבחי' החס' כו', ובדרך פרט בכל מלאך התחלקות ד' מדריגות דהיינו ד' פנים דפני אדם ואריה ושור ונשר וד' כנפיים כו' ומצד שרשם מבחי' המל' שמתחלק בהד' מוצאות הפה (לבד מוצא החמישי כמשית"ל). וזהו שאמר ופניהם וכנפיהם פרודות מלמע' פ' מלמעלה דוקא שהוא כאשר עולים לשרשם ומקור חוצבם לקבל השפע מכח האלקי' השופע ונמשך עליהם בבחי' התחלקות בשיעור ומדה דשיעור ה"א הנ"ל הן פרודים בהתחלקות זמ"ז, לפי שכ"א יש לו מקור מיוחד מאותיות הדיבור בעצם שרש התהוותם מאין ליש מטעם הנ"ל לכך כנפיהם פרודות מלמע' דוקא. אך כאשר יורד' למטה הן בבחי' יחוד והתכללות זע"ז מפני' אדם דכליל כולוהו וכמ"ש בפני אדם לארבעתן והוא בחי' הדעת וההשגה האלוקי' המצומצם בהם כנ"ל, אבל בשרשם הן למע' מבחי' השגה המצומצמת הזאת כנ"ל דכנפיהם עולי' למע' מראשם מפני תגבורת הרצון והתשוקה ליכלל במקור חוצבם למעלה מכלי ההשגה כו' וד"ל.

(ז) ולפ"ז דוקא כנפיהם פרודו' מלמעלה ולא פניהם לפי שפניהם היינו בחי' פני אדם דבחי' מ"ה דב"ן שהוא בחי' ההתכללות דוקא ולא בבחי' הפירוד והתחלקות כו' כמ"ש פני אדם לארבעתן יחד כו' ביחד ולכך טעם ופניהם בוקף גדול כנ"ל. ופי' האי' דקאי גם על פניהם שגם פניהם פרודו' מלמעלה כמו כנפיהם. והענין הוא דבאמת טעם בחי' ההסתלקות דכנפיהם מלמע' היינו מפני ששרשם הוא מבחי' שם ב"ן דמ"ה דאדם העליון כנ"ל שהוא בא דוקא בבחי' ההתחלקות זמ"ז וכידוע בענין ההפרש בין בחי' התווה לבחי' התיקון שזהו בחי' מ"ה וב"ן בכלל שבבחי' ב"ן דתווה הן זמ"ז ענפין מתפרדו' כו' כמו וימלוך וימות כו', וכמו שנראה במדו' הטבעיות דנה"ב שא"א שיתכללו ב' הפכים דחסד ודין או אוי"ר יחד אלא או כולו חס'

בס"י וקבען בפה: פ"ב מ"ג.

כידוע בנו"ן הפרש . . . דתווה הן זמ"ז: ראה ע"ה שער התקון (שער י') פ"ה. שער המלכים (שי"א) פ"א. ס' מאמרי אדהאמיצ'יקורא חי"ב ע' תרנח. ושי"ג.
וימלוך וימות: וישלח לו, לב ואילר. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ' שם. ושי"ג.

ולא יסבול היפוכו מדה"ד או כולו דין לא יסבול החס' כלל וכמ"ש במ"א, ע"כ ירידות השפע מבחי' שם ב"ן לבחי' בהמות וחיות דמלאכים בא בבחי' התחלקות דוקא, וע"כ גם בחי' פני אדם שיש בכא"א בא ג"כ בבחי' התחלקות ופירוד (וכמו שיש לכל מדה ומדה שכל וטעם מיוחד בפ"ע שלא יסבול ג"כ היפוכו, כמו בבחי' החס' או אה' דפני אר"י יש בו שכל והשגה אלוקי' שמחמתו יתפעל באה' וכן מחנה מיכאל ולא יסבול היפוכו שהוא שכל והשגה שמחמתו יתפעל ביראה כו'). ולזה הטעם גם בחי' פניהם שהוא פ"א פרודו' מלמעלה כשבאים ועולים לקבל משרשם בבחי' המל' שנק' שעורה שיעור ה"א שהוא בחי' שם ב"ן כנ"ל וד"ל.

(ח) **ולפי פ"י** הב' דופניהם אינו פרודות ולכך טעמו בזקף גדול היינו לפי דפניהם מבחי' פני אדם העליון שהוא בחי' מ"ה דב"ן שכולל הכל יחד היותו בבחי' התכללות דוקא שהיא בחי' התיקון כידוע, וע"כ מצינו בזהר שגם במלאכים יש בחי' התכללות וכמ"ש דשליבן דא בדא וכלילן דא בדא כו' וכמ"ש וקרא זאי' ומקבלין דין מן דין כו' מאחר שנק' מרכ' שנושאים את הכסא שבהכרח שיתכללו יחד דוקא עדי"מ כמה בנ"א שנושאים משא וזהו שטעמו בזקף גדול שענינו בחי' העל' והסתלקות כלפי מע' דוקא והוא לבחי' פני אדה"ע שעל הכסא כו', ולפי"ז מ"ש ופני אדם לארבעתן היינו שכוללם יחד ולא שיש בכל אחד פני אדם במדריגה מיוחדת בפ"ע שזהו בחי' התחלקות היפך ההתכללות. ואעפ"י שא' גם בפני אר"י ושור נשר לשון זה לארבעתן אי' דומה למ"ש ופני אדם לארבעתן שהרי אמר תחילה ודמות פניהם פ"א משמע שעיקר פניהם הוא פני אדם ופני אר"י וש"ינ כלולי' בו מטעם הנ"ל, ומ"ש וארבע פנים לא' כו' היינו כאשר מקבילים מבחי' שם ב"ן שבא בבחי' ההתחלקו' דוקא גם בבחי' פניהם כמו בכפניהם כפי' הא' דלעיל מטעם הנ"ל וד"ל).

(ט) **ונמצא** מוכן דגם בחי' פ"א לארבעתן שלמטה זהו בחי' הדעת וההשגה האלוקי' המצומצם כהן שרשו בחי' פ"א הע' בחי' שם מ"ה ממש רק שנק' בחי' אנפי זוטרא לגבי בחי' אדם העליון שנק' אנפי רברבי כו', ובאמת אין שורש המלאכים מבחי' אדה"ע ממש רק הנשמות דוקא שנא' בו בצלמינו כו'. ודוגמא לזה הוא מה שאנו רואים בנה"ט הגם ששרשה היא מפני אדם דמרכבה ויש בה דעת והשגה אלקית והתכללות המדות ונק' נפש השכלי' כו' עכ"ז אין לזה ערך כלל וכלל לגבי הנשמה עצמה שנק' אדם

בזהר . . . דשליבן דא בדא: ראה זחי"ב קט"א, א.

וקרא זאי' ומקבלין דין מן דין: ישע"י י, ג. תרגום יונתן שם. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א

ע' צו.

אנפי זוטרי . . . אנפי רברבי: חגיגה יג, ב.

בצלמנו: בראשית א, כו.

ממש מפני ששרשו מבחי' אדה"ע כידוע כענין אדם כי יקריב מן הבהמה דמיה מברר לבין.

(י) והנה עדיין י"ל מטעם הנ"ל בהתחלקות ד' מחנות שכינה מה' מוצאות הפה העליון דאי"כ הי' ראוי שיהי' ה' מחנות נגד ה' מוצאות. אך הנה המוצא החמישי הוא מוצא החיך שאינה בכלל מוצאות אעפ"י שיוצאין ממנו אותיות גיכ"ק כמו שיוצא' אותיות אה"ע מהגרונ ודטלנית מהלשון כו', לפי שידוע דזווג דחוי"ב הוא בחיך גרון כי החיך יש בו כח המרגיש להרגיש טעם ומתיקות המאכל כמ"ש חיך וטעם אוכל משאי"כ בשאר המוצאות, וידוע שהלחם הוא בחכמה, וכמו שאין התינוק יודע לקרות או"א עד שיטעום טעם לחם דוקא ובטרום שיטעום טעם לחם א"י לקרות או"א כי הטעמים בחכ' דוקא כידוע, ועי"כ המוצא דחיך הוא מקור הכולל כו' כל המוצאות לחלק הדיבור בצירופים אותיות בשיעור ומדה משום דאבא יסד ברתא כמ"ש מצרף לחכ' וידוע דבחכמה אתברירו דוקא הוא החיך שיש בו כח המרגיש להבחין בין טעם מתוק לטעם מר שהוא הבחנה והבדלה בין טוב ורע כו' שזהו מצד בחי' העונג שבחכ' וידוע שכך הוא בחיך הרוחני שיטעום טעם השכל הרוחני להבדיל בין טוב ורע כו' ועי"כ הוא העיקר מקור לכללות הדיבור שהיא בחי' חכ' שבמל' דאבא יסד ברתא, מצד בחי' העונג שבחכ' דוקא ועי"כ ממנו דוקא יומשך שיעור ומדה לד' המוצאות שמשם מקבלים ד' מחנות כו', והוא בחי' הח' שכולל ה' מוצאות ואינו נחשב בכלל המוצאות רק כוללים יחד וכמ"ש נפשנו חתה כו' וחכך כיון הטוב כו' חכו ממתקים כו' שזהו בחינת העונג הע' שבחכ' שבדיבור שכולן מתבטלים שם במציאות ויכול להיות שלום בין ב' הפכים כמיכאל וגבריאל כו'.

(יא) וז"ש והיא מתהלכת בין החיות הוא בחי' הה"א דרוח פיו ית' שמלושב במוצא החיך דוקא שמתהלך בכל הד' מחנות לפי שכוללם יחד מטעם הנ"ל, ועי"כ בהגלות נגלות בחי' זיו ועונג העליון הזה שבחכמה נעשה שלום במרומוי כמו מיכאל וגבריאל שר של אש ומים ואין מכבין זא"ז כו' מצד בחי' ביטולם במקור העליון מכל צירופי אותיות הדיבור שהוא למע'

אדם כי יקריב . . . מיה מברר לבין: ויקרא א, ב. וראה ס' מאמרי אדהמ"צ: ויקרא ח"ב ע' תרנו (ובתוספתא שם בריש המאמר).

חיך יטעם אוכל: ע"פ איוב יב, יא. לד, ג.

שהתינוק א"י לקרות אבא: ברכות מ, טע"א.

דאבא יסד ברתא: זח"ג רמח, א, רנו, ב. רנה, א. ת"ז תכ"א (סא, ב). תסי"ט (קה, ב).

כמ"ש מצרף לחכ': ע"פ משלי יו, ג, כו, כא. וראה בתוספתא בס' מאמרי אדהמ"צ – במדבר ח"א ע' שה.

דבכח אתברירו: ראה זח"ג רנד, ב. אגה"ק סכ"ח (קמח, א) ובלקו"ט הגהות לשם.

נפשנו חתה . . . וחכך כיון . . . חכו ממתקים: תהלים לג, כ. שה"ש ז, י. ה. טז.

שלום במרומוי מיכאל וגבריאל: איוב כה, ב. במדבר ט"ב, ח. וראה בתוספתא בס' מאמרי אדהמ"צ.

במדבר ח"א ע' שת.

משרש ומקור חוצבם (וכידוע שיש בדיבור פנימי וחיצוני) רוחני' וגשמי' כמו שיש במאכל רוחני' החיות שבו וגשמיותו כך יש בחכ' שבדיבור, וכמו ששינים טוחנו' המאכל להבדיל בין רוחניות שבו לגשמיות כך ל"כ נ"ח שבדיבור טוחנת כו'. אבל החיך מע' יתירה יש בו שטועם הטעם והעונג שבמאכל שלמע' מרוחניות וגשמיות שבמאכל רק העונג וטעם שבו לבד מרגיש בחיך, וכך הוא בחיך הרוחנית שטועם טעם ועונג שבחכ' שבדיבור שהוא עיקר פנימיות השכל שבדיבור בצורה וחומר, וע"כ הוא למעלה משרש ומקור המלאכים שנמשכים מצירופי' איתיות הדבור לבד וע"כ מתבטלים שם בעליות העולמות בג"ע מידי חודש ושבת כו'). ובוזה יובן ג"כ מה שעל פניהם טעם זקף גדול לומר שאינן פרודות בכנפיהם, לפי שבחכ' פני אדם דחכ' שם הוא עיקר הפנימיות שהוא העונג וטעם שבחכ' שם הוא בחי' התכלות מכל ד' מחנות שהוא החיך שכוללם יחד כנ"ל ע"כ אינם פרודות עדיין כמו כנפיהם כו', ולפי' הא' דקאי גם על פניהם היינו משום דגם פני אדם שהוא בחי' החכ' שבדיבור שבא בהתחלקות המוצאות הרי מתחלק מבחי' ה' דמל'. שז"ש והיא מתהלכת בין החיות פי' שמתהלכת ליתן שיעור ומדה לכאורא עפ"י כח הבדלה שבתענוג דחכ' דוקא שהוא החיך כנ"ל (וי"ל עוד דמוצא החמישי הוא הגרון שבו הקול יוצא שכולל כל המוצאות כידוע בענין קול ודבור שהוא כלל ופרט והוא הה' שנק' אתא קלילא כו' שהוא בא מהגרון דוקא כמ"ש בזהר ע"פ תשורי מראש אמנה כו', וז"ש והיא מתהלכת כו' שהוא קול הדבור שבגרון שכולל כל ה' המוצאות אחתה'ע וגוביק ודיטלני"ת כו', וזה יותר נכון וד"ל).

(יב) **והנה יש עוד להבין מ"ש** ודמות החיות מראהם כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים היא מתהלכת כו', וי"ל מה סימכות היא מתהלכת, למ"ש בוערות כמראה הלפידים דמשמע שאומר ומפרש טעם לזה שהן בוערות כו' לפי שהיא מתהלכת בין החיות כו'. והענין כי הנה ידוע מראה נבואה דישעי' ומראה נבואה דיחזקאל דמראה נבואה דיחזקאל הי' בעולם היצירה ונבואה מראה דישעי' הי' בעולם הבריאה וכמא' אין דומה בן ספר שראה את המלך לבן כרך כו', וכידוע דשרפים בבריאה וחיות ביצירה ואימא מקננא בכורסיא שהוא עולם הבריאה וז"א ביצירה ומל' בעשי' כו', וע"כ ישעי' דומה לבן כרך כו' להיות שהמדות אוי"ר דשרפים הן בבחי' ביטול והתכללות בהשגה דבינה שהעיקר הוא בהתפעלות השגה דבינה

בזהר ע"פ תשורי מראש: זחיב ג, א. וראה ביאוריו לאדהאמיצ' לו, ג ואילך.

ודמות החיות . . . מתהלכת: יחזקאל א, יג.

שאין דומה בן כרך: ראה חגיגה יג, ב. וראה לקו"ת ברכה צו, א.ב. אה"ת כחוקותי ע' תרצב. אה"ת נ"ד

ע' ששט. אה"ת הוספה למג"א ע' מג.

ואימא מקננא בכורסיא: ת"ז (כג, א). ע"ח שער סדר אבי"ע (שמ"ז) פ"ג. שער דרושי אבי"ע (שמ"ב)

פ"ג. תניא פל"ט.

שבמל' השופע עליהם וז"ש שרפים עומדים ממעל לו כו' ממעל לשכינה ואו' קדוש כו', אבל החיות דיצירה הן התפעלות המדות דאיו"ר ורחמי' מצד עצמם אחר הסתלקות עיקר המוחין דבינה שהן בגילוי ובמורגש ביותר כמו התפעלות הלב כאדם שהוא כרשפי' אש בוער בלב בצמאון ותשוקה גשמי' ונגלה התלהבות רשפי' אש בעוצם ההרגש כמ"ש והאופנים וח"י ברעש גדול כו'. וז"ש ודמות החיות ומראיהן כגחלי אש בוערות והוא מבחי' אש האלקי שלהבת י"ה שנק' אש אוכלה שאוכל ושורף כו', והן המלאכים שנק' חיות שבוערים כגחלי אש בהתלהבות רשפי' אש האלקי בגילוי מצד עוצם בחי' גילוי אור אלקי הבא עליהם במורגש ע"כ מתפעלים ביותר וזה כבן כפר שראה את המלך שמתפעל ביותר מצד שלא ראה מלך, וכמו ענין התפעלות הלב כמורגש יותר מהשגת אלקות משא"כ בהתפעלו' המוח אינו כמורגש שם כ"כ כי שם מלוּבש האור האלקי בפנימיות יותר בבחי' ראי' והשגה שכלי' שהוא בבחינת הסתר יותר ונק' עלמא דאתכסי' וכמ"ש וממעל לו כו'. ואמנם בבחי' המדות דיצירה שם הוא בבחי' הגילוי יותר ובחיצוני' יותר, (וע"כ נקרא גחלי אש ולפידים שהאש אינו בגחלי אש רק בוער מעצמו ולפידים עד שאוחז בכולו, וזהו בהתפעלות התלהבות הלב בשר בשלהבת י"ה אעפ"י שאחז האור והאש האלקי בכולו אינו בבחי' עצמיות כ"כ, אבל השרפים הן בבחי' ניצוצות אש האלקי' עצמו בלתי הרכבה זרה (כדוגמא שהסנה ה' בוער באש ואיננו אוכל משא"כ גחלי אש בוערות שהוא אש האלקי, ובשרפים הוא בחי' אש ה' כמ"ש ק' ה' צבאות כו' כמו התפעלות שלהבת י"ה בהשגה אלקית עצמו כנ"ל וד"ל), (וכמ"ש כמ"א בהפרש שבין גחלי אש דמזבח החיצון לגחלים שבמזבח הפנימי בריח הקטורת ששם הוא העלאת קרבן הנשמות באש ה' כמו מיכאל מקריב נשמות ע"ג המזבח כניצוץ הנמשך למקורו כו').

(יג) וכמו שמצינו שהי' כמו התפעלות החיות למעלה גם למט' בזה העולם השפל, והוא בפרות שנשאו את הארון דכתיב וישרנה הפרות בדרך כו' הלוך וגעו ולא טרו ימין ושמאל וא' בזה' שא' הפרות שירה כמו פני שור שבמרכ' ממש, והוא לפי שהי' בארון גילוי שכינה שבמרכ' העליונה

שרפים עומדים . . . לשכינתא: ישע"י ה, ב. זח"ג מז, א. ע"ס, ב. וראה סה"מ תקס"ח ח"א ע' רסו (ובהנ"מ שם בחי' ע' תש"ז). ביאוריה' לאדהאמ"צ ע"א. א. ולאדהאמ"צ ע' שעו. אה"ת נ"ד ע' קנט ואילך. וראה חתר שם טוב (הוצאת קה"ת) הוספת סליח. וש"נ.

כמ"א בהפרש שבין גחלי אש דמזבח החיצון: ראה גם סה"מ תקס"ד ע' סו (ובהנ"מ בהי"מ לתחילת המאמר שם). מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' ג.

מיכאל מקריב נשמות ע"ג המזבח: ראה חגיגה יב, ב (וגירסת הע"י שם). זכרם סב, א. ובהנ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' א ואילך.

וישרנה הפרות . . . בזה' שא' הפרות שירה: שמו"א ה, יב. זח"א קכג, א. זח"ב קלח, א. ועוד. וראה בהנ"מ עוד בלקיט' במדבר י, ב (סוסיא). ובהנ"מ לעיל בסע' ג/.

שמחמת גילוי אור האלקי עליהם ה' בהם בבחי' הביטול במציאות ממילא ולא מצד עצמם כלל, וז"ש הלכו הלוך וגעו ממילא שלא ה' צעקתו מצד עצמם שא"כ ה' נפסק ולא ה' הולכים במסילה א' בלתי נטי' ימין ושמאל אלא ה' רק מצד כח האלקי ממש שהי' בארון ברית ה' אלקי ישראל שהי' שופע שם כמו בגילוי שכינה שבמרכ' העליונה ע"כ ממילא נשפע על הפרות בבחי' ביטול במציאות ממש כמו במרכ' עליונה בלי הפסק ולכך ה' הלוך וגעות בשיר והתכללות באור ושפע האלקי בתמידות כלחו הפסק כלל ובלי נטי' ימין ושמאל כו' וד"ל. ויובן מזה עכ"פ שכל אופן התפעלו' המלאכים באו"י ובפרט הילוכם הכל כפי אופן בחי' הגילוי של האור האלקי עליהם. שנשפע עליהם כן תהי' התפעלותם ממילא בתמידות בלי שינוי וגרעון כלל ובלא תוס' מאחר שא"ז מכח עצמו רק מצד כח ואור האלקי שבהם, (ולכך נק' המלאכים עומדים שעומדים במדריגה א' בתמידות מטעם זה). וז"ש כוערות כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות, פי' מה שבווערות כמראה הלפידים בתמידות ברשפי אש התשוקה האלקי הוא מפני שהיא מתהלכת כו' שהיא אור וכח אלקי שמתהלך בהם לפי אופן זה יהיה התלהבות ההתפעלות שלהם בתמידות (וזהו מתהלכם בתמידות בבחי' רז"ש כלשון מתהלך, כי זהו שה"א החיות רז"ש כמראה הבזק כו').

(יד) ובכ"ז יובן בתוס' ביאור יותר בטעם שנק' המל' שעורה שיעור ה' לפי שהשפע האלקי נמשך למלאכים לכאור"א בשיעור ומדה (וכמ"ש מתהלכת בין החיות בכאור"א לפום שיעורא דילי' כו' ע"כ נק' כללות השפע בשם שעורה שיעור ה' שהן ה' מוצאות הפה וכמ"ש ואתה מחי' את כולם א"ת כ"ב אתיות שכוללים בה' מוצאות שמתחלק בשיעור ומדה דוקא כנ"ל. וזהו שאו שערים ראשיכם, דפי' שעורה הוא ג"כ פתח ושער כמ"ש זה השער לה' וכמו שודע בשערים בעלה והוא בחי' שערים דמל' שמלאכים עולי' ויורדים בו כמ"ש וזה שער השמים, וכידוע בענין התפלות שעולים עיי' המלאכים בשערים עליונים ונק' תרעין תתאי דמל' ה"א אחרונה וכמ"ש וסולם מוצב כו' ומלאכי אלקים עולים ויורדים כו', וז"ש שאו שערים ראשיכם כו').

נק' המלאכים עומדים: ראה תר"א ל, סע"א. לקו"ת בחוקותי מה, א. ביאורו ה, סע"ד. סי' מאמרי אדמו"ר יקרא ח"ב ע' תקסו. ושי"ג.
שהחיות רז"ש כמראה הבזק: יחזקאל א, יד.
ואתה חזי' . . . כ"ב אתיות: נחמי' ט, ו. וראה שעהיחיה"א סי"ב. פרדס שי' פי"ח. ר"ח שער הקדושה פי"ז קרוב לסופו (דיה ומדבריים). שלה שער האותיות מת, ב. ע. א.
שאו שערים ראשיכם: תהלים כד, ז. ט.
זה השער . . . נודע בשערים . . . וזה שער השמים: תהלים קי"ח. כ. משלי לא, כג. ויצא כה, יז.
וסולם מוצב: ויצא כה, יב.

(טו) ועוד יתפרש בתיבת שער כמו שער בנפשו שהוא ענין פחד ויראה, כי בתיבת שעורה הוא בשין שמאלית להיות שעיקר שפע המלאכים הוא מבחי' היראה דמ"ש כמו ואימתך עליהם וכולם מקבלים עליהם עומ"ש כו', וז"ש יראת ה' לחיים כו' לפי שעיקר בחי' המל' הוא מבחי' הגבורות כמ"ש כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו וכן א' להודיע לבנה"א גבורותיו ואי"כ כבוד מלכותו כו'. ואעפ"י שהמלאכים מקבלים מבחי' אותיות הדיבור דרוח פיו ית' זהו עיקר התהוות מציאותם מאין ליש נפרד דוקא אבל עיקר מקור החיו' שלהם הוא בחי' היראה ופחד אלקות דמל' דאצילות שזעו' מחיל כסא כו' וכמ"ש מל' מלכות כל עולמים שמוזה הביטול ופחד הם חיים וקיימים בתמידות כמ"ש היא מתהלכת כו' והחיות רוי"ש כו' ליכלל במדות המל' השורה עליהם בבחי' מקיף וז"ש וגבורתך ידברו, ולפי'ע גילוי היראה כו' ערך הביטול שלהם הוא גי'כ בשיעור ומדה עליהם כו' שאם ה' גילוי האור היראה דמל' עליהם מעט יתר מכפי המדה ה' מתבטלים ממציותם לגמרי כענין הושיט אצבעו קטנה ביניהן ושרפו כידוע, וזהו בווערות כו' היא מתהלכת כו' בשיעור ומדה. ואי"כ שעורה הוא שיעור ומדה וענין פחד והכל בשיעור ומדה, וראי' מע"ש דנוגה שבהן מצומצם יותר בחי' פחד ויראה דבחי' המל' ולעיל יאיר עליהם בגילוי יותר ויתבטלו ממציותם כמ"ש ובכן תן פחדך כו' ובאו במערות צורים מפני פחד ה' כו' ועי"כ אומרים גם עתה גלה כבוד מלכותך כו', וראי' ממחנה סנחרב שהשיעור ה' להם הוד קולו ונתבטלו לגמרי ודיל.

(טז) ובכל זה יובן כללות ענין עומר שעורים, דהיינו הנפת ועליות ההשפעה העליונה דמלאכים מבחי' שעורה שיעור היא דשם ב"ן דבחי' המל' שנמשך אל המלאכים בשיעור ומדה וגבול דוקא. וזהו והניף הכהן את העומר ראשית קצירכם כו' לפי שצ"ל קבלת התו' שהיא באה בהתלכשות למטה בדברים גשמיים דנוגה דעשי' ששרשם מחיצוני' השפע דמלאכים

כמו שער בנפשו: ע"פ משלי כג, ז. וראה מפרשים שם. ומפרשי הש"ס בחולין ז, ב. דרמ"צ כו, רע"ב.
 לקי"ת במדבר י, ב.
 ואימתך עליהם: ע"פ פיוט אשר אימתך (מוסף ליוה"כ). וראה גם ס' מאמרי אדה"צ עה"ת חי"ב ע' תתצ.
 ס' מאמרי אדה"צ יוקרא חי"ב ע' תשמא.
 וכולם מקבלים עליהם עומ"ש: נוסח יוצר.
 יראת ה' לחיים: משלי כט, יג.
 כבוד מלכותך . . . להודיע . . . ככ עולמים: תהלים קמה, יא"ג.
 שונות מחיל כסא: פיוט 'החיות' – כמוסח דרי"ה (נוסח קדושה).
 הושיט אצבעו קטנה: סנהדרין לח, ב. וראה ס' מאמרי אדה"צ יוקרא חי"א ע' קסא. וש"נ.
 ובכן תן פחדך . . . ובאו במערות . . . גלה כבוד: תפילת עמידה דרי"ה. ישעי' ב, יט. תפילת מוסף דיו"ט ורי"ה.
 מתנתה שנחרב . . . הוד קולו: ראה סנהדרין צה, ב. ס' מאמרי אדה"צ ענינים ע' קיב (ובמה"מ שם). ס'
 מאמרי אדה"צ מארו"ל ע' כו. ס'ע שיא. ס' מאמרי אדה"צ במדבר חי"א ע' מט.

דעשי' ויצירה כו' כידוע וגם באה התורה בשיעורים וגבוליו, שכ"ז צריך שיהי' לזה הכנה תחילה במצות קרבן עומר מן השעורים דוקא שהוא מאכל בהמה, והוא למעלה בחי' אור ושפע הנמשך למלאכים בשיעורי' וגבוליו' כנ"ל שהוא מבחי' שם ב"ן דוקא, והוא ענין מצות ספה"ע לברר ולהעלות לבחי' המדות הטבעיות דנהיב דוקא וכמ"ש והניף את העומר לרצונכם דוקא ששרשם במדות דמלאכים דעשי' ויצירה שנק' בהמות וחיות שמקבליים מבחי' ב"ן כו', ואחי"כ יוכלו לבא לקבלת התו' שהוא בחי' שם מ"ה דאדם שהוא לנשמות דוקא, והוא החטה כ"ב אתוון דאורייתא שנק' מאכל אדם וכמ"ש שאסור לאדם לאכול עד שיתן מאכל לבהמתו תחילה שנאמר ונתתי עשב בשדר לבהמתך שהוא בחי' שעורה מאכל בהמה והוא ענין הספירה והדר ואכלת כו' מאכל אדם בחי' חטה דתו' (כמשי"ת) וד"ל.

והנה מנחת שעורים דעומר הי' צריך שיניפנו הכהן תחילה ואחי"כ יקטירנה ע"ג המזבח כמ"ש והניף הכהן כו', והענין הוא כידוע דשורש הכהנים בבחי' החס' עליון שבחכ' עילאה שלמעלה משרש המלאכים שמקבלי' רק ממדות שבבחי' המל' בבחי' הדיבור לבד, וע"כ בעלי' והנפה המנחה ע"י הכהן איש החס' שבחכ' שבראש ממילא יוכל להמשיך אחי"כ מח"ע לח"ת שבדיבור שיומשך מחדש אור ושפע האלקי למלאכים כשיעורים ומדתם לדי' מחנות בכלל ובפרט לכאוי"א מבחי' שעורה שיעור ה"א כנ"ל וד"ל.

(יו) **וזהו** מ"ש והניף את העומר לרצונכם דוקא, דהנה באמת י"ל מה שייד ענין הנפת עומר שעורים שהוא בשביל שפע המלאכים אל ישראל דוקא כמ"ש לרצונכם כשלקחו מתרומות הלשכה עומר שעורים והקריבו ע"י הכהן כו', להיות ידוע דהמלאכים נק' שלוחי השפע האלקי' כי המלאך הוא שליח ומלאכי אלקי המה שלוחי אלקי', ועד"מ השליח שנשלח באיזה דבר מה מן משלחו הרי אינו תופס מקום כלל וכלל כי הרי אינו משנה דבר אף נקודא של יו"ד מכפי שהושם בפיו הדברים כהויתן אות באות ה"ז במקו' משלחו ממש כאילו המשלה בעצמו אומר הדברים והשליח אינו אלא כלי מעבר שע"י ביאור דברי המשלה, כשליח המלך שעושה דבר המלך שכפיו כאלו המלך בעצמו אומר וגוזר ומקבלי' באימה גדולה לקיים פקודות וגזירות מלך וזהו מצד בחי' ביטול מציאות השליח לגבי המלך דוקא שאינו דבר מה בפ"ע כלל ע"כ שומעין ממנו כמו ששומעין מפי המלך. וכך הוא כמלאכים שנק' שלוחי אלקים הרי הן רק בחי' כלי בעלמא לבחי' אור האלקי שמדבר בהם שזהו רוח פיו ית' ממש רק שעובר ע"י המלאך, וכמו הנביא

החטה כ"ב אתוון דאורייתא: וחי' קפח, ב. ת"ז חס"ט (ק"ד, ב).

שאסור לאדם לאכול . . . ונתתי עשב: עקב יא, טו. ברכות מ, א. גיטין סב, א. וראה לקראת בחוקותי מט, ס"ב.

שאו' בשם ה' שרוח ה' דיבר בו והוא עצמו אינו אלא כלי לדבר ה' שמדבר בו (וכך הוא בענין מצות ת"ת שאומר דבר ה' זו הלכה או מקרא כמו תען לשוני אמרתך כו') וכמ"ש דברי אשר שמתי בפיך כו' כידוע, וע"כ נק' הת"ח מלכים כמו מתניין מלכתא מפני שהם במקום המלך בעצמו מאחר שאינם רק כלי לדבר ה' להשמיע גזירת המלך כו', והוא בהמשכות אור דתו' שהוא בפנימיות העולמות והמלאכים נק' שלוחים עדין בכח" חיצוניות העולמות). ומזה הטעם מצינו שיוכל המלאך לומר ע"ע כאילו הוא עצמו אומר ומצוה כמו שוב אשוב אליך כו' ראה נשאתי פניך וכן במ"ש לאברהם עתה ידעתי כי ירא אלקי אתה ולא חשכת כו', משום דהיא הנותנת לפי שהוא שליח הרי הוא זה במקום המשלח ממש רק דבר ה' שמדבר בו וא"ו דברי עצמו כלל וכלל וא"כ א"ו פירוד אדרבא מצד גודל ביטול המציאות הוא כמו שאיברי האדם נשמעי' לרצונו שא"א לומר שרגל המהלך הרגל הוא העושה ההלוך שיאמר רגלי הלך אלא א' הלכתי כו' וד"ל. ולפי"ז הרי יובן עכ"פ שבשליחות המלאכים כמו הנני שולח מלאך לפניך וכן המלאך הגואל אותי כו' יש בשליחות זאת מבח"י עצמות א"א"ס ב"ה ממש מאחר שהם בתכלית ביטול המציאות בהעדר תפיסת מקום לגמרי רק דבר ה' ורוח פיו ית' הוא שנמשך ע"י המלאך לעשות שליחותו של המקום ב"ה אעפ"י שהן רק שלוחי ההשפעה בכח"י חיצוניות עד עולם הוה השפל כמו להציל מן הסכנה והחולה שיתרפא או למצוא לאדם טרף ומזון או לשמור אותו מכל פגע רע כמו כי מלאכיו יצוה לך לשמרך כו' וכה"ג וד"ל.

(יה) **ומזה** יובן ענין קרבן עומר שעורים שהוא כשביל שפע דמלאכים כנ"ל שע"י הכהן אחרי הנפתן והקטרתן כנ"ל הי' בא בשליחותו של הקב"ה ששולח את אור ושפע האלקי ע"י המנחת שעורים שמקריב הכהן דוקא, והוא מ"ש לרצונכם דוקא לפי שישראל עלו במח' ונק' ראשית תבואתו ממש דהיינו בבחי' הראשית דמח' וחכ' שבראש כמ"ש קדש ישראל לה' קדוש העליון דח"ע, וע"כ נק' ראשית תבואתו גם בבחי' אור הזרוע לצ"ע נשמות בגופים שכמו שנשיי עכמ"ח בבחי' הפנימיות והעצמות ממש בבחי' קודש העצמות, כך גם בירידתן למטה בארץ נק' ראשית תבואתו מצד קבלת התור"מ

שרוח ה' דיבר בו: ע"פ שמו"ב כג, ב.

דבר ה' זו הלכה: שבת קלה, ב.

תען לשוני . . . דברי אשר שמתי . . . מחנינא מלכתא: תהלים קט, קעב. ישעי' נט, כא. כתובות סא, ב. שוב אשוב . . . ראה נשאתי . . . עתה ידעתי: וירא ית', יט, כא, כב, יב. וראה גם ס' מאמרי אדה"ז ע"ת

ח"א ע' קט. לקרת כמדבר יא, א ואילך.

הנני שולח מלאך . . . המלאך הגואל: ע"פ משפטים כג, כ (ועוד). ויתו מה, טז.

כי מלאכיו יצוה: תהלים צא, יא.

שישראל עלו במח: ב"ר פ"א, ד. ובכ"מ.

ראשית תבואתו . . . קודש ישראל: ירמ"ב, ג.

כמ"ש והייתם לי סגולה מכל העמים כו', וע"כ ע"י דוקא יש ביכולת להיות אור ושפע האלקי דבחי' שעורה הנ"ל לבא כשיעורים וגבולים למלאכים מבחי' היא עילאה דמל' כנ"ל ע"י שלקחו עומר שעורים מתרומת הלשכה והקריבוה ע"י הכהן דוקא ולרצונכם דוקא וכמ"ש והבאתם את העומר ראשית קצירכם אל הכהן והניף לרצונכם וד"ל. וזהו שמצות הספי' היא מראשית קציר שעורים עד ראשית קציר חיטים, לפי שהשעורים הוא מאכל המלאכים כנ"ל ובמ"ת ירדה המרכ' דמלאכים ג"כ כמ"ש כי תרכב על סוסך כו' וכתוב אד' בם סיני בקודש וכן ואתא מרבנות קודש ע"כ נצטוו קודם מ"ת על ספירת העומר שעורים וכמ"ש וספרתם לכם ממחרת השבת כו').

(ט) והנה ידוע שבזמן בהמ"ק הי' יורד אש של מעלה על המזבח בדמות ארי', והוא מ"ש בזוהר דארי' זהו דאכיל קרבניו כו'. ובאמת א"ז מובן לכאורה דהלא ארי' הוא מבחי' החסדי' דקו הימין כמ"ש לפני ארי' להימין (וארי' אותיות ראי' דחכמה דקו הימין חח"ג כו' רק שהוא בבחי' גבורה שבחש' דארי' גימט' רי"ז שהוא גימט' דגבו' כידוע), ואיך ירד ארי' זה בבחי' אש של מעלה לאכול הקרבן שהאש הוא בבחי' הגבו'. אך הענין הוא כידוע דעיקר הכוונה בקרבנות שהן בחי' העלאות ובירורים דרפ"ח ניצוצים שבק"ג שנפלו בשבתי"כ מבחי' ס"ג דתוהו כו' הוא כדי לאכללא שמאלא בימינא דהיינו להמתיק בחסדי' העליוני' דימין דוקא כו', וע"כ עיקר הקרבנות הוא מן הבקר הצאן כו' כידוע דשרש הבקר הוא מבחי' פני שור שבמרכבה שהוא קו השמאל דבחי' הגבורה ששם הי' עיקר השכירה ונפילת רפ"ח כו' שהוא מבחי' הגבויע' דבין דתוהו כו' ע"כ יש ריבוי הדינים הקשין בקו השמאל, (שמפני זה הוצרכו הלויים ששרשם בקו השמאל לגלח שערים ולטהרם במי חטאת כו').

(כ) ומפני זה עיקר הכוונה בקרבן הבקר ששרשו בפני שור העליון שיהי' נכלל ועולה בבחי' חסד העליון דארי' עילאה שבקו הימין דוקא, (וזהו יסוד כל התורה ומצות רק לאכללא שמאלא בימינא דוקא כידוע במ"ש מימינו אש דת' למו כו'), וזהו דארי' דוקא אכיל קרבניו לאכללא שמאלא

והייתם לי סגולה יתרו י"ט, ה.

כי תרכב . . . אד' בס . . . ואתא מרבנות: חכמו"ג, ה. תהלים סח, יח. ברכה לג, ב.

אש . . . בדמות ארי' . . . דאכיל קרבניו: יומא כא, ב. זח"א ה, ב. זח"ב רע"ח, א. זח"ג לב, ב. ר"א, א. רכ"ד, ב.

רלה, א. רמ"א, א. ועוד.

פני ארי' אל הימין: יחזקאל א, י.

וארי' אותיות ראי' ת"ז תכ"א (סג, א).

דארי' גימט' רי"ז: ראה פ"י הראב"ד לסי' יצירה פ"א מ"ב (לד, ב). סי' מאמרי אדה"ז על התורה ע"ת"ח ח"א

ע' ר"ח. ביאוריו כו, ג. ובכ"מ.

לאכללא שמאלא בימינא: ראה לקראת מטות פו, ב (ובהנסמן בהמ"מ לשם — וצאת התשד"מ), ואתחנן

ז, ד (ובהמ"מ לשם).

מימינו אש דת': ברכה לג, ב.

בימינא הוא התגברות החס' על הגבו' להמתיקו, ובוה נעשה עיקר המשכות עליונות שע"י הכהן איש החס' בעבודת הקרבנות לכפר על העון שנעשה ממנו מקטרג רע להמתיק' בחס' כו'. וכך הוא גם כאן בענין קרבן מנחת שעורים דעומר, שהשעורים הוא בבחי' הגבו' כמו ענין שער בנפשו כו' והוא בח' ההתחלקו' וצמצומים בגבול ומדה דוקא כניל ונכלל ועולה למע' בבחי' חס' עליון ע"י הכהן המניף שגובר על הגבורה ומעלה אותם בחס' שזהו עיקר התנופה כו', ומפני שבא בשליחות ישראל דווקא שנק' קודש העליון וראשית תבואתו ע"כ מחמתם דוקא יומשך השפע למלאכים שנקראו שלוחי מאלקים ממש כניל ודיל.

והנה לעיל כתיב וארי' כבקר יאכל תבן, וקאי על בחי' ארי' זה דאכיל קרבנין שהוא בחי' חסד הע' שבחכ' כו' ולעיל יהי' עליות העולמות ביותר כידוע וע"כ א' דארי' זה שהי' בבהמ"ק ע"ג המזבח לא יאכל בשר הקרבן אלא יושפל במדריגה לאכול תבן שהוא פסולת השעורה מה שעכשיו רק לשור הוא מאכל כו', וכמו ע"ד הפשוט ארי' הגשמי' יושפל ממדריגתו ויאכל תבן גשמי כשור. וידוע דהתבן שהוא רק פסולת התבואות ולמעלה הוא רק שפע החיצוני' דבחי' שעורה הנ"ל שנמשך להיכלות דק"נ שמקבלים מבחי' מוז ותבן החיצוני' הנופל משעורה כו', וכך יהי' לעיל בעליות העולמות כ"כ עד דבחי' ארי' דעכשיו יאכל תבן לבד כו', שלא יקבל גם מבחי' שעורה שיעור היא הנ"ל אלא רק מבחי' פסולת שפע שעורה הנ"ל ודיל.

(כא) ולהבין זה ילה"ק מה שאנו מוצאים במשכן דמשה שלא הי' יורד ארי' לאכול הקרבנות כו' לפי שלא רצה משה בשליח רק בה' לבדו וכמ"ש אם אין פניך הולכים כו' (ואעפ"י שא' לו הנני שולח מלאכי בחי' מט"ט כו' ובאבו' הי' ע"י מלאך כמ"ש המלאך הגואל אותי כו', וע"כ באש שלמע' שהי' יורד ע"ג המזבח דמשה ג"כ לא הי' ע"י שליח כארי' עילאה אלא הי' יורד בחי' אש הוי' ממש שהוא מבחי' פנימיות אור שם הוי' דאצילות ולא כלים והיכלות ולבושי' כו'. והנה ידוע דעבודה דלעיל בימי המשוח' יהי' במעלה ומדריגה הע' יותר מזמן משה שהרי נא' בו ישכיל עבדי

שער בנפשו: נסמן לעיל בסעי' טו.

וארי' כבקר יאכל תבן: ישעי' יא, ז.

במשכן . . . שלא הי' יורד ארי': כ"ה גם בלקי"ת במדבר יא, א. סידור שח, רע"ג. דרמ"צ כו, א. ובהערות וציונים מב"ק אדמו"ר שליט"א בטר"ס הלק"ת (דף יט, א) מצוין ע"ז: צ"ע מוח"ג לב, ב. ועיי"ג שם ר"א, ב. רש"י לבמדבר (ד, יג). וי"ל דתליא בפלוגתא בפי' הכתוב אם אין פניך הולכים גר' (שמות לג, טו. ראה שם ת"י. ברכות ז, א. ועוד). ולהעיר ג"כ מהפלוגתא ובה"ס (סא, ב). ואולי י"ל ע"פ הידוע דאוריאל הוא בקו האמצעי ולא פני ארי' שמימין (ראה אה"ח לוח"ג ר"א, א). ואכ"מ. ע"כ בהערות וציונים.

אם אין פניך . . . הנני שולח מלאכי: ע"ס תשא לג, טו. משפטים כג, כ.

ישכיל עבדי . . . בפנימיות ע"י: ישעי' נב, יג. פעי"ח שער הק"ש פט"ז.

כו' גבוה מאוד למעלה גם ממדריגות משה דשורש משה בפנימית אבא ושורש משיח בפנימיות ע"י ויבא ליתן פנימיות התורה לישראל וכמא' יבא טוב כו' כמ"ש במ"א), וא"כ מלבד שלא יהי' עליות הקרבנות לעתיד ע"י בחי' באר"י הנ"ל אלא שיושפל עוד במדריגה גם מכמו שהי' בזמן משה שהי' בבחי' גבורה שבחס' דחכ' דאצילות כנ"ל שאז מצד עליות העולמות ביותר יהי' בחי' אר"י דאצילות דעכשיו רק במדריגה דבקר שמקבל מפני שור דמרכ' דיצא מבחי' פסולת דשעורה הנ"ל שהוא ענין' התבן כנ"ל.

(כב) **ובאמת** גם אם אר"י עילאה דאצילות יושפל במדריגה דפ"א דעכשיו דמרכבה דיצירה ג"כ ירידה גדולה היא שמצד עליו' הגדולים שיהי' אז גם בחי' אר"י דאצילות דעכשיו יחשב רק בבחי' אר"י דבריאה או יצירה בחי' נברא בע"ג. אך בא לרמוז בזה שא' בבקר דוקא ושיאכל תבן ב' דברים. א' שמצד גילוי א"ס עצמו שלמעלה מן ההשתלשלות דקו"ח שורש התחלקות הג' קוין דאז יהי' בחי' הביטול בתכלית על כל ההשתלשלות עד שיוכל להיות חילוף המדריגות מדבר להיפוכו כמו אר"י שיאכל תבן כבקר שיהי' במדריגות דפני שור היפוכו ויהי' מאכלו תבן ולא בשר (כמו שגם עכשיו יוכל להיות התכללות דבר והיפוכו כאור החס' בכלי הגבו' ואור הגבו' בכלי החס' כו' מצד בחי' הארת העצמי' בקו וחוט כו' כמ"ש במ"א בענין וא"ו דוהנורא). ודוגמא לזה הי' בקיים כמ"ש בזה' דארבין סלקין ונחתין כו' ונוני ימא אתבדרין לכל סטר כו'), וכדוגמא דלעיל ממש הי' בתיבת נח שהי' נותן מזון וטרף לכל החיות ובהמות שבאו אל התיבה הרי הי' גם האר"י אוכל תבן כו' שהרי הי' בתכלית הביטול עד שלא הי' החיות הטורפ' כאר"י וזאב מזון וטרף לשום בהמה שהיו אתם בתיבה, כמו לעיל דכתיב וגר זאב עם כבש ופרה ודוב תרעינה יחדיו כו', נמצא ממילא גם מאכל חיות הטורפ' תבן ועשב כשור ופרה וכבש ממש. וזהו פי' הפשוט דאר"י כבקר יאכל תבן משום שלא ירעו ולא ישחיתו כו'). והבי' הוא מ"ש יאכל תבן דוקא שהוא רק פסולת השעורים והוא ירידות המדריגות דעכשיו שפני שור אוכל מבחי' שעורה יקבל מאכלו רק מבחי' תבן פסולת השעורה הנ"ל הנופל בירידות ההשתלשלות לבקר הגשמי' שבהיכלות דק"ג. ונמצא מ"ש אר"י יאכל תבן כבקר יש כאן ב' ירידות, א' מה שיורד להיות בבחי'

יבא טוב כו' כמ"ש במ"א: מנחות נג, ב. וראה סה"מ אתהלך לאוניא ע' לו. ס' מאמרי אדהאמצי' יריקא ח"א ע' קצו. שנט. שער האמונה צט, א. תרי"ח שמות א. רע"ב. אמ"ב שער הציצית ה. סע"ב. אזה"ת נ"ד ע' תקנט. ועוד.

במ"א בענין וא"ו דוהנורא: ראה לקו"ת ואתתן ה. א. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' נח (ובתוספתא בהמ"מ שם).

ביותר דארבין . . . ונוני ימא: וחי' מה, ב. וראה ביאה"ז לביק אדהאמצי' מב, א ואילך. וככ"מ. וגר זאב: ישע"י יא, ו.

בקר לפני שור, והב' מה שיוכל רק מבחי' תבן כו', והוא לפי שיהי' עליות המל' אם הנק' שעורה שיעור ה' הנ"ל עד שגם ארי' עילאה דעכשיו לא יוכל לקבל רק מבחי' פסולת דשעור הנ"ל שהוא התבן והוא מצד עוצם בחי' הכיטול כנ"ל וד"ל. וזהו וארי' כבקר יאכל תבן, דמה שעכשיו יורד בבחי' ארי' דאצילות לאכול הקרבנות יהי' אז רק בחי' נברא מקבל מפסולת שפע דבחי' שעורה הנ"ל כבקר לפני שור וד"ל.

(כג) **ובזה** יובן ג"כ מארז"ל שעתידים הצדיקי' שיאמרו המלאכים לפניהם קדוש, וזה פלא לכאורה דאיך יהי' הצדיקים במדרגה שם ה' דאצילות המאיר בכריאה לומר לפניהם קדוש כמו שאו' השרפים דכריאה קדוש ה' כו'. אך הנה לעיל יהי' עלי' לנשיי' במע' היותר ע' עד יורד שיהי' המלאכים שואלים מישאל מה פעל אל כמ"ש כעת יאמר ליעקב כו' והיינו כל פעולות והמשכות אלקות ביחוד' דאצילות יבוא לבייע הכל ע"י ישראל דוקא שיהי' בבחי' פנימיות אא"ס שבכת' דאצילות שהוא בבחי' קדושות העצמיות דא"ס ב"ה ממש והיינו עפ"י הנ"ל במדריגת דמשיח דכתיב בו וגבה מאוד למע' מע' גם מבחי' חגית דע"י שמלוכש בגלגלתא דא"א כמ"ש בזה"ל ירום מטט' דאברהם כו', והוא בחי' ג"ר דע"י שלמעלה גם ממדריג' משה שבפנימיות אבא כנ"ל, והוא ענין וגבוה מאוד למע' מבחי' אדם שם מ"ה דחכ' כמ"ש במ"א (והיינו ענין נשמות חדשות לגמרי שלא ירדו מעולם למטה בזיווג יחוד דאוי"א וזו"ג דאצילות כבייע כו' כמ"ש במ"א עמ"ש ואשר איננו פה כנשמת חנוך שנא' בו ואיננו כו'). וע"כ יאמרו לפניהם קדוש והיינו גם בחי' המלאכים דאצילות שבמדות חגית דאצ"י שנק' מרכבה עילאה דז"א כולם יא' לפניהם קדוש לפי שנשמות אלה הם מבחי' פנימיות קדושת עצמות המאציל שלמעלה גם מבחי' החכ' דאצילות שנק' קדש העליון כו', והוא עפ"י הנ"ל מאחר דאז יהי' עליות העולמות כ"כ עד דבחי' ארי' דאצילות יהי' רק במדריג' לפני שור כו' וד"ל.

(כד) **אבל** עכשיו נהפך הוא שהמלאכים גבוהים מישאל, שהרי כמו שבחי' ארי' הנ"ל יורד למט' מט' לאכול הקרבנות להעלותם לריח נחוח לה' דאצילות כמו"כ גם עכשיו דהתפלות במקום קרבן כידוע הרי המלאכי' יורדים ומקבלים כל התפלות של ישראל וכמו מלאך סנדל קושר כתרים

שעתידים הצדיקי' . . לפניהם קדוש: ביב עה, ב.

כעת יאמר ליעקב: בלק כג, כג.

בוהר ירום מטט' דאברהם: ישעי' נב, יג. ראה זח"א קפא, ב.

ואשר איננו פה כנשמת חנוך . . ואיננו נצבים כט, יד. בראשית ה, כד. וראה שיע' ח"ב י, ב. אוה"ת

בראשית כרך ג' תפא, א.

התפלות במקום קרבן: ברכית כו, ב.

מלאך סנדל קושר כתרים: ראה סה"מ תשי"ח ע' 202, וש"נ.

לקונו מתפלות ישראל ומעלה אותם למע' מע' להיות לריח ניחוח לה' דאצילות כמו הקרבן ממש, וכידוע דהתפלה נק' סולם שהמלאכי אלוקים עולים ויורדים בו דהיינו שמעלין את התפלה למעלה בשער השמים וחוזרים ויורדים להמשיך המשכות אלקות בבני חיי ומוזני וגם מרוחני הנפש באור חיות אלקות באוי"ד ושכל וחי' או לפדות מכל צרה כמ"ש כי מלאכיו יצוה לך לשמרך כו' וכמ"ש בזוהר שיש כמה מלאכים ממונים רבים שמקבלי התפלות מכא"ר לפי מה שהוא שואג ומבקש בש"ע בשאלת צרכיו (ונק' מארי דאודנין כמ"ש כי אתה שומע תפלת כל פה ע"י מלאכים ממוצעים שנק' אזני ה' כמו אז נדברו כו' ויקשב ה' וישמע וכמ"ש הנוטע אוזן הלא ישמע כידוע) וא"י לשום תפלה שיתעלה למעלה להיות לריח ניחוח לה' כעולה וכקרבן כי ע"י המלאך דהיינו שתוכלל ותעלה במלאך תחילה והוא יעלה אותן לעליון הימנו כי גבוה מעל גבוה כו' עד שעולה למעלה בעצמו' א"ס ב"ה, והטעם הוא לפי שהתפלה הגם שאומרה בכוונה ורעותא דליבא הרי נשמתו היא מלובשת בחומר גופני בחלקי כחות הנה"ש בשכלו ומדותיו הטבעיים ובפרט בקולו ודיבור בהבל גשמי' שמורכב מד"י גשמי' ואיך יעלה קול התפלה הגשמי הגם שיוצא מנקודת לבבו למע' באלק' חיים להיות לריח ניחוח אלא ודאי צריך שתופשט תחילה מגשמיותה בעילוי אחר עילוי כו' ע"י כחות ממוצעים רבים והו' המלאכים שנק' ממוצעים ושלוחים שיורדים למטה לקבל התפלות כמו שהוא בקול ודיבור גשמי דהיינו שנכלל ונפשטת מגשמיות לרוחניות בבחי' הרוחניות דמלאכים (כמ"ש בזוהר דגפיף לה ונשיק לה וכמ"ש במ"א), וכמו הקרבן בהמה הגשמי שנאכל באש של מעלה ועולה למעלה לריח ניחוח כו' וכארי הנ"ל דאכיל קורבנין כו' והמלאכים יעלו התפלות לעליוני' מהם עד שתעלה ברום המעלה בעצמיות א"ס ב"ה ממש וד"ל.

(כה) אך כתיב אליך ה' נפשי אשא אליך ממש וכתוב אם ישים אליו לבו אליו ממש רוחו ונשמתו אליו יאסוף כו', שיש כמה תפילות שהן שפיכות הנפש שיעלה לה' ממש בלתי אמצעות המלאכים כלל, ורא' ממש' וישמע אלקי' אל קול הנער כאשר הוא שם אעפ"י שהי' נער קטן בלי כוונה במוח ובלב כלל וכך במ"ש כי אתה שומע תפלות כל פה אתה ממש

דהתפלה נק' סולם: זח"א רסו, ב. זח"ג שו, ב. ת"ז תמ"ה (פג, א).

כי מלאכיו יצוה: תהלים צא, יא.

בזוהר . . כמה מלאכים ממונים: ראה בהנסמו להלן על בזוהר דגפיף לה'.

מארי דאודנין . . אזני ה': בהעלותך יא, א. ית, ת"ז ת"ע (קלא, א). אה"ת וירא (כרך ד') תשלו, א"ב.

אז נדברו . . הנוטע אוזן: מלאכי ג, ט. תהלים צד, ט.

בזוהר דגפיף לה' . . וכמ"ש במ"א: ראה זח"א כג, ב. זח"ב רא, ב. ת"א מג, ב. לקי"ת במדבר יא, א. סידור

רעג, א. סה"פ תקטי"ב חי"ב ע' תקעו. סה"מ תקס"ז ע' שלו, ועוד.

אליך ה' . . אם ישים אליו: תהלים כה, א. איוב לד, יב.

וישמע אלסם לקול הנער: ע"פ וירא כא, יז.

כו', וזהו שקושר כתרים לקונו מתפלות ישראל שהוא למעלה ממדריגות המלאכים, אעפ"י שהן קול ודבור גשמי רק כאשר יוצא מקירות הלב וכמובן בכל ס' תהלים וד"ל. וראי' מקול ודיבור דדברי תו' שגם הן בקוד"ג גשמי הרי אמר ודברי אשר שמתי בפיו כו' דברי ממש וכתוב תען לשוני אמרתך כו' לפי שהן דברי הוי' ממש גם בהיותם מלובש' בקול גשמי אי' מסתיר לפני עצמות אא"ס ב"ה שלמעלה מכל ההשתלשלות מטעם הנ"ל. וכך הוא ג"כ בקול דתפלה אעפ"י שאינה דבר ה' רק בקשת האדם אך כשיוצא מקירות הלב שהוא נקודת פנימיות הרצון שכזה מתלבש אור א"ס ב"ה, וכמ"ש במ"א בענין לית מחשבה תפיטא בו דוקא מח' והשגה אבל בבחי' רעותא דליבא הוא נתפס ממש ואי' למלאכים כלל להפשיטה מגשמיותה משום דקמי' כחשיבא כאורה כו' רוחני' וגשמיות שוין ממש כידוע, וזהו אם ישים אליו לבו אליו דוקא כנ"ל וכן מי כהוי' אלקינו בכל קראינו אליו ממש ולא עיי' שלוחי' וממוצעים כלל וד"ל), ואדרבא מלאכים נעשין משרתים לנשמו' האלקי' להנות גם הם מן התפלה כמו שנוונים מן הקרבן כמ"ש בזה' וכמ"ש חונה מלאך ה' סביב ליריאו וכן כי מלאכיו כו' (ויש נשמות שא"צ מלאך כלל כמו גוהרקי דר"ח רבה דמנפשי' עייל כו').

(כו) ומעתה י"ל ענין קציר חיטים דשבועות שמצוה להביא מנחה חדשה שתי הלחם שהוא אחר הספי' מזמן קרבן מנחה שעורים דעומר דוקא, דבשעת זמן מ"ת דחג השבועות צריך להיות הקרבן מחיטים דוקא ולא משעורין. דהנה ההפרש בין שעורה לחטה הוא ההפרש בין מלאכים לנשמות, דכמו שמבואר למעלה דשרש יניקות שפע דמלאכים הוא מבחי' שעורה שיעור היא דמל' הנ"ל כך שרש שפע הנשמות נמשך מבחי' חיטה דוקא והוא שתי הלחם דשבועות כו'. ויובן זה עפ"י הקדמה להבין מארז"ל שא' אילן שאכל אדה"ר חיטה היתה כו', וכמו שאין התינוק יודע לקרות ארזא עד שיטעום טעם דגן דוקא. וכיארר הענין הנה ידוע המאמר אין התינוק יודע לקרות כו' שידוע זאת אינה בהשגת שכל וטעם שהרי אינו יודע איכות התולדה ושראוי עפ"יו שילך ויומשך אחריו ולאהוב אותו ואעפ"י כורא אבא בהמשכה והתקשרות נפלאה בגעגועים ובכיו' מעצמות בלי בחירה כלל כאילו הוא מצד שהוא מכירו עפ"י הדעת כגדול בשנים שקורא אבא,

ודברי אשר שמחתי . . . תען לשוני: ישעי' נט, כא. תהלים קיט, קעב.

לית מחשבה תפיטא . . . אבל בבחי' רעויד הוא נתפס: ע"פ ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו. וראה זחיג רפס, ב: ולא אחידע ולא אשתמדע כי אלא ברעויד (וזהבא באוהית תנא ע' תמר ואליו. סה"מ תרסט ר"ע קע). וראה סה"מ חקט"ז ע' ססג — בשם הר"מ, וראה גם סה"מ קונטרסים ח"א ל"ב, א: וכמו שדקדק באמרו דוקא לית מחשבה תפיטא ב"י מח' דוקא אבל ברעויד נתפס.

מי כה' אלקינו: תהלים קיג, ה.

חונה מלאך ה': תהלים לד, ח.

גוהרקי דר"ח רבה: ע"פ בי"מ פה, ב.

אילן שאכל אדה"ר . . . שאין התינוק: ברכות מ, טע"א.

א"ז רק מה שיש בהעלם בנפש התינוק למעלה מן הדעת ושכל הוא שבא לגילוי בתינוק להכיר את אביו בלי טעם ודעת וצוּק אבי בהתגלות מן ההעלם שבנפשו אעפ"י שאינו משיגו בשכלו וטעם כלל, א"כ הרי אנו רואים דמה שיש בנפש התקשרות בהעלם ומקיף למעלה מן הדעת יוכל לבא לגילוי למטה מן הדעת דוקא שא"ז גם כהיות התינוק בדעת שלומד שקוראו אבא מצד הדעת ושכל שא"ז בחי' עצמיות ההתקשרות שבטעם הנפש מצד התולדה שכל דבר נמשך אל שרשו בטעם. כידוע (וכמ"ש למע' בענין מצה כו'). וכך הוא בכניי שנמשלו לבנים כמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם וכתיב כי נער ישראל ואוהבהו כו' הרי אנו רואים שכמו טבע מוטבע בנפש כאו"א מישראל לומר אבינו כמ"ש כי אתה אבינו בהמשכה והתקשרות נפלאה למע' מן הטעם ודעת שלא ישיגו בהשגת שכל איך שהוא אביו כו' רק שממילא ומעצמו נמשך בתשוקה וגעגועים כו' שזה בא מהעלם שבנפש לגילוי שא"א שיבא התקשרות כזאת העצמיו' גם בגדולת המוחין כו' וד"ל.

(כו) **והנה** בחי' ידיעה והכרה זאת שבאה מן ההעלם לגילוי בתינוק שיודע לקרות אבא אינו אלא ע"י שטעם טעם חטה דוקא שהוא מאכל אדם דוקא לפי שיש בחטה כח וחיות בהעלם להחיות נפש האדם כמו שיש בשעורה כח וחיות להחיות נפש בהמה, והוא מצד ששרש החיטה הוא בחכ' שגא' והחכ' תחי' בעלי', שיש בכח החכמה להחיות לבעלי' דחכ' כך יש בטעם החטה להחיות נפש אדם והוא להוציא מן ההעלם שבנפש לגילוי והוא מה שהתינוק יגדל במוחין ומדות יום יום הכל ע"י מאכל לחם שהוא יוסיף חיזוק בשכל, וגם כמה שלמעלה מן השכל בהעלם העצמי' יבא לידי גילוי ע"י טעם החיטה, והוא כמו לקרות אבא בדיבור כפה שמיד שיתעורר טעם לחם דוקא יודע לקרות אבא ולא קודם לכן אעפ"י שמכירו אינו יודע לקרות כו' וד"ל. והנה זהו ענין הקרבן שתי הלחם דשבועות שהוא מראשית קציר חטים מנחה חדשה, כי חטה כ"ב אתון דאורייתא הוא בבחי' טעם לחמה של תורה ואורייתא מח"ע נפקת כידוע, וכמו שהתינוק בטעמו טעם לחם יוכל לידע לקרות אבא כנ"ל כך כנ"י שנק' בנים כדי שיבואו לבחי' התקשרות העצמי' הנ"ל בעצמי' אא"ס ממש לומר אבא כפה כמו שאו' אבינו אב הרחמן כו' אבינו שבשמים וכמ"ש כי אתה אבינו שזהו רק מצד בחי' עצמיות התקשרות שרש נשמתם למע' בעצמו' אא"ס ממש כמ"ש כי אתה אבינו אתה ממש שלמעלה מכל ההשתלשלות דסובב וממלא בכלל ובפרט דלמתבי' כו',

וכמ"ש למע' בענין מצה: אפשר קאי על תוי"ח קלג, סעי' ואילך (ד"ה ועבר ה' לנגות. ונמצא בבתי" 1119 פ, א בכותרת: תנח"ש תקפ"ג. וגם מאמר דילן הוא מתקפ"ג). וראה גם להלן מל"ב. וכנ"ל בפ"י ורעה אמונה. בנים אחס . . כי נער ישראל: פ' ראה יד, א. הושע יא, א.
 כי אחה אבינו: ישע"י סג, טו. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-יוקרא ח"א ע' שפת. ושינ.
 והחכ' תחי' בעלי': קהלת ג, יב.
 חטה כ"ב אתון דאורייתא: זח"ג קפת, ב. ת"ז תס"ט (קיד, ב).
 ואורייתא מח"ע נפקת: זח"ב טו, א. פה, א. קכא, א. זח"ג פא, א. קפב, א. רסא, א.

הנה א"ז כ"א ע"י שיטעמו טעם לחם דחטה דתו', והוא מה שמקריבין שתי הלחם מראשית חטים דוקא בזוה שטועמי' טעם לחם דתורה יבא מבחי' ההעלם דהתקשרות העצמי' הנ"ל לגילוי גמור כנפש למעלה מהטו"ד והשגה לגמרי, וזה ה' עיקר מ"ת פב"פ שעל כל דבור ודבור פרוחה נשמתו בכלות הנפש ממש ובפרט מדיבור הראשון אנכי שמפי הגבורה עצמה שמעו שנתגלה להם בחי' אנכי ממש שהוא מהו"ע א"ס ב"ה כנ"ל ודל".

(כח) וזוהו ההפרש בין שעורה לחיטה שהוא ענין ההפרש שבין מלאכים לנשמות, דהמלאכים שרש חיותם הוא מבחי' שעורה מאכל בהמה בחי' ב"ן כנ"ל שזהו ע"י המשכה והשפעה האלקית המצומצם כהם בחי' כח הפועל האלקי בנפעל בשיעור ומדה דוקא כנ"ל הרי בא עליהם גילוי אור האלקי בבחי' השגה דוקא רק שהיא מצומצמת לפי שיעור, קבלתם וע"כ ודאי שבבחי' התפעלותם באו"י"ר בחי' כיטול והתכללות שלהם אל אלקים חיים מקור חוצבם הוא רק מבחי' ההשגה האלקי' שבא עליהם בהשתלשלות דבחי' זיו ואור הנ"ל שנק' שיעור ה"א עילאה כנ"ל, אבל הנשמות ששרשם למעלה בעצמיות א"ס ב"ה שלמעלה מעלה מן ההשתלשלות דשיעור ה"א דמל' וע"כ בחי' התכללות שלהם הוא כעצמו' דוקא למעלה לגמרי מבחי' השגה שבשכל וטעם כנ"ל, וע"כ קבלתו אור ושפע הנשמות הוא מבחינת חטה כ"ב אתווין דאורייתא שבוה בא האור והשפע שבהעלם העצמיות שלמעלה מן הדעת לגילוי כמשל התינוק שיוודע לקרות אבא בטעמו טעם לחם דוקא הוא גילוי העלם עצמיות א"ס ב"ה כשקוראין אבינו ממש דוקא ע"י חיטה שנק' מאכל אדם לנשמות שהן בצלם אדם, וכמ"ש זה ספר תולדות אדם דס"ר אותיות התורה הם מקור השפע הפנימיות ועצמי' דא"ס לנשמות שהן ס"ר דיעות, וכידוע בענין ג' קשרין דישאל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה כ"ב מדריגות דסתים וגל"י כי ישראל עלו במחשבה תחילה דהיינו בבחי' טה"ע בחקיק' אותיות עצמי' שבהעלם עצמיות דא"ס ממש (כמ"ש במ"א בענין מיילדות העבריות כו'), וזה אם בחוקותי תלכו באותי' דתורה שהם בבחי' החקיקה בעצמיות ממש כמ"ש במ"א (וכמ"ש אז ראה ויספרה כו' בספר וסיפור דתו' שבכתב ושבע"פ, שזה הכינה וחקרה ויאמר לאדם שהן נשמות הן יראת כו').

(כט) וזוהו הטעם שאחר הספירה דוקא שהוא מאכל השעורים דעומר למלאכים שבוה נעשה בירור דנה"ב שהוא בחי' ב"ן, אז נצטוו

אנכי שמפי הגבורה עצמה שמעו: מכות כד, רע"א.

זה ספר תולדות אדם: בראשית ה, א.

ג' קשרין . . . ואורייתא כקוב"ה: ע"פ זחיג עג, א. וראה סי' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא סי' עט ואילך. ושי"נ.

כמיש במ"א בענין מיילדות העבריות: ראה תריח שמות לה, א ואילך. מה, א ואילך.

אם בחוקותי תלכו כמיש במ"א: בחוקותי כו, ג. לקרית בחוקותי מו, א. ד"ה אל תצר מכ"ק אדהאמיצ'

(כפ"ח תשל"ח) ע' 19. ושי"נ.

במצות שתי הלחם דחיטה שהוא בחי' מאכל אדם דנשמו' מבחי' שם מ"ה דחכמה דהיינו ע"י הלחם דתורה יומשך מבחי' ההעלם ועצמיות שלמעלה מן השכל לגילוי, ואז ממילא ידעו בדעת ושכל כתינוק שיגדל שכלו ודעתו ע"י הלחם שאוכל כו' כך באו כנ"י במ"ת לבחי' גדלות המוחין כמ"ש וכל העם רואים כראי' עין החכ' כו', רק שהתורה עדיין בבחי' אותיות כחיטה זו שהיא גולמא כו' ויש בה בהעלם ממקור החכמה עד שמחמתה יגדל אור השכל מן ההעלם כו', וזהו בחי' גדלות המוחין דאבא שבמ"ת אחר הבירור דבחי' ב"ן דספה"ע כו', שהוא החיטה מאכל אדם דתו"מ אחר השעורה דמאכל בהמה דמלאכים כמו שאסור לאדם לאכול עד שיתן מאכל לבהמתו תחילה כמ"ש ונתתי עשב כו' כנ"ל וד"ל.

(ל) **והטעם** דצריך להיות תחילה מצות ספירת העומר שעורים דמלאכי' אעפ"י שלא ניתנה התורה למלאכים כידוע, הנה מבואר למעלה שזה מפני שקבלת התורה הי' בא בהתלבשות בדברים גשמי' דק"ג בדצח"מ כו' ששרשם מבחי' חיצוני' השפע דעשי' ויצירה, וגם התורה באה בשיעורים וגבולי' עפ"י קו המדה שמדד בשיעור העלאות הבירור' דרפ"ח ניצוצים שהוא בירור דבחי' ב"ן דנוגה כו' לברר לעה"ד טו"ר (כמ"ש ויאמר לאדם הן יראת ה' הוא חכ' דתו' לטור מרע בזה כו'), ע"כ הוצרך להיות תחילה בחי' העלאה דמנחת שעורים דמלאכים שעייז יכול לבא לקבלת התו"מ למטה בבירור דבחי' ב"ן ע"י שם מ"ה דאדם במאכל שתי הלחם דחיטה כ"ב אתוין דאורייתא. וזהו שצ"ל להכנה דמ"ת ענין הנפת העומר דשעורה קודם ואז יוכל להיות המשכת שם מ"ה דחכ' דתורה שהוא החטה כנ"ל דבחי' דתורה אתברירו וד"ל.

(לא) **ובזה** יובן מארו"ל דאילן שאכל אדה"ר חיטה היתה, דלכאורה סותר הוא ענין הנ"ל מאחר שבחכ' דחיטה אתבררו איך א' דחטא עה"ד הי' בחטה דוקא. הענין הוא דאנו רואים שעיקר הבירור בטו"ר להבחין היטב ולהבדיל בין טוב לרע הוא ע"י הדעת וחכ' דוקא, כתינוק שיגדול דעתו יותר יבחין למאוס ברע ולבחור בטוב ולברר ולהבדיל ביניהן יותר כו'. וכך הוא ענין החטה אדה"ר אעפ"י שנק' עה"ד טו"ר כמו שידוע התינוק בין טו"ר ע"י הדעת דוקא שמכיר ומרגיש את הרע ואת הטוב ובלא דעת לא ירגיש ברע ולא בטוב אדרבא היא הנותנת שיוכל לברר ולהבדיל בין טו"ר יותר, והוא מה שנק' בעל בחירה עפ"י דעת דוקא לבחור בטוב ולמאוס ברע, וזהו כל התורה כולה להבדיל בין טוב לרע כמ"ש ובחרת כו', והוא ע"י בחי'

וכל העם רואים: יתרו כ. יח.

שאסור לאדם לאכול עד . . . לבהמתו: ברכות מ, א. גיטין סב, א.

ויאמר לאדם הן יראת ה': איוב כח, כח.

אילן שאכל אדה"ר חיטה היתה: ברכות מ, סע"א.

ובחרת: נצבים ל, יט.

החטה דטעם לחם דתו' דוקא מטעם הנ"ל, ואם לא ה' האילן דעה"ד חטה לא ה' בא לכלל בירור והבדלה בין טו"ר לעולם (כמו למ"ד גפן ה' אין תיקון כלל לפסולת הגבורות קשות דענבי רוש) משא"כ החטה דשתי הלחם שא' חמץ תאפנה להיותו מברר לעה"ד טו"ר בתכלית עד שחמץ דוקא שהוא הטעם וגבו' קשות יוסיף דעתו לתיקון ובירור דבחי' ב"ן דבכמה אתבררו כנ"ל וד"ל).

(לב) ובכ"ז יובן מה שא' בהתחלת יו"ד הדברות דמ"ת אנכי ה' אשר הוצאתיך מאמ"צ שהוא ענין יום א' דפסח שלפני ספה"ע שעורים דמלאכים, וכמ"ש וספרתם לכם ממחרת כו' דמשמע שראוי להיות כסדר הזה יצי"מ וספ"י ומ"ת כו', ולכאורה מה שי"ך מ"ת ליצי"מ עד שפתח דבר ה' היה אנכי כו' אשר הוצאתיך מאמ"צ דוקא ולמה לא אמר אשר בראתי שויא שהוא פלא גדול יותר כנ"ל. אך הנה ידוע בשרש בחי' יצי"מ היה בבחי' האמונה כו' שהוא למעלה מן הדעת וכמ"ש וארשתיך לי באמונה (ובמ"ת ה' בחי' נישואין דחופה כמ"ש וביום חתונתו זו מ"ת כידוע), ואמונה זאת היא במהו"ע א"ס ב"ה שלמע' מכל ההשתלשלות דסובב וממלא בכלל (שהן שויא עומ"ר ועומ"ת הנ"ל) כמא' איהו אמת ואיהו אמונה, שכ"ז ה' אז בחי' כלי בית קיבול לאמיתת עצמותו ית' ממש שלמע' מהחכ' כו' (וכנ"ל בפ"י ורעה אמונה דמשה רע"מ כו'). וז"ש בהגדה אפילו כולנו חכמים כו' יודעים אה"ת מצוה עלינו לספר ביצי"מ לפי שכולל כל ענין דמ"ת דח"ע, ועכ"א למען תזכור כו' כל ימי חי"ך אפילו לימוהמ"ש ועוה"ב כו', ומכואר בענין מצה שזהו בחי' התלבשות דמהו"ע א"ס ב"ה בפנימי' ועצמי' דאור אבא בבחי' קטנות דטעם מצה לחם עוני כו' כתינוק שקורא אבא למטה מן הדעת ששרשו בעצמות הנפש שלמעלה מן הדעת מצד התולדה כי אתה אבינו כו' וד"ל, וכנ"ל בענין טעם לחם דחטה כ"ב אותיות כו'. רק שבמ"ת בא בחי' ההעלם דהתקשרות זאת העצמית שבנפש לידי גילוי גמור עד שעל כל דיבור פ"ג כו' וכמו וכל העם רואים כו' וביצי"מ ה' זה עצמו ממש בבחי' הקטנות דאמונה שבבחי' ההעלם והתלבשות במצה שאין בה טעם כו' (וכמ"ש ואעבור עליך כו' ואראה ואומר לך בדמ"ך חיי להיות בגדלות המוחזין דחכמה כמ"ת פכ"ס וכן א' רבבה כצמח השדה כו' ותרבי ותגדלי כו' במ"ת בתושב"כ

למ"ד גפן ה' ברכות שם.

אנכי ה' אשר הוצאתיך . . . ולמה לא אמר אשר בראתי . . . כנ"ל: ע"פ יתרו כ, ב. לעיל סו"ט. ושי"ן.

איהו אמת ואיהו אמונה: ראה זח"ג קצח, ב.

וכנ"ל בפ"י ורעה אמונה: ראה בהתנ"ך לעיל סכ"ז על התיבות, וכמ"ש למעלה.

למען תזכור . . . אפילו לימוהמ"ש: פ' ראה סו, ג. ברכות יב, ב.

שעל כל דיבור פי"ג: ראה שבת סח, ב. לקח טוב יתרו כ, ב. שמור פכ"ט, ד.

וכל העם רואים: יתרו כ, יח.

ואעבור עליך . . . בדמ"ך חיי . . . רבבה כצמח: יחזקאל סו, ו"ז.

ותושבעיפ בפנימיות וחיצוניות התורה שז"ש שדים נכונו ושערך צמח קבלת התו"מ בפו"מ וד"ל.

(לג) וז"ש אנכי ה"א, פ"י אנכי מי שאנכי בחי' סדכ"ס דלמתב"כ שהוא מהו"ע אא"ס ב"ה ממש הוא אשר הוצאתיך מאמצ' מאפילה לאור גדול כמא' שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאלם וכמ"ש ליעקב אנכי ארד עמך מצרים ואנכי אעלך כו' ובחי' אנכי זהו שנגלה במת' וז"ש אנכי כו' ומטעם הנ"ל דאנכי זה המוציאם מאמצ' הוא הגורם להיות גילוי אור דתורה ומצות (וז"ש אל מוציאו ממצרים כתועפות ראם לו כראם זה שהגבתו מן הארץ שלא בהדרגה כמ"ש במ"א). וזהו וספרתם לכם ממה"ש כו' שהוא עומר שעורים גבול ומדה דשיעור ה' הנ"ל, אבל יום א' דפסח הוא לנש"י שלמצילי משיעור ה' הנ"ל והיינו במהו"ע ממש בחי' אנכי ממש כנ"ל. וזהו ענין יצי"מ שהוצאתיך ממצרים הע' דבחי' המל' שיעור ה' הנ"ל להיות דבוקים בעצמות ממש וכמ"ש ואביא אתכם אלי אלי ממש כו'. ובהו יתורץ מה שלא א' אנכי שבראתי שו"א, שזהו בבחי' השתלשלות דסובב וממלא לבד אבל יצי"מ ה' בבחי' מהו"ע ממש כנ"ל, ולכך ס' זה דיצי"מ וספירה ומ"ת מוכרח ע"פ כל הנ"ל דיצי"מ ה' בבחי' אנכי הנ"ל בהעלם נש"י אח"כ הספ"י לבררם לנהיב ע"י העלאת שעורים דמלאכים אח"כ מ"ת שהוא בחי' גילוי דאנכי שה' ביצי"מ, ואם לא ענין הספ"י שבין יצי"מ ומ"ת לא ה' יכול להיות בחי' גילוי דאנכי דמ"ת לפי שמ"ת בא לברר עה"ד טו"ר דוקא כנ"ל וד"ל.

(לד) והנה זה ה' עיקר ענין מ"ת שעכ"ד פרח נשמתן כו', לפי שנתגלה בנש"י מבחי' ההעלם דאנכי הנ"ל בבחי' ראי' דחכ' פכ"פ, וכמ"ש וכל העם רואים את הקולות וארו"ל רואים את הנשמע שהן הקולות ושומעי' את הנראה כו', וזהו דבר והיפוכו כא' דבחי' הראי' מקרוב ה' אצלם בבחי' השמיעה מרחוק ובחי' השמיעה מרחוק ה' אצלם בחי' ראי' מקרוב כו', להיות שבחי' ההעלם דסדכ"ס דבחי' אנכי הנ"ל ה' אצלם בבחי' גילוי זהו בחי' השמיעה שמרחוק כמו מרחוק ה' נראה לי ה' אצלם בבחי' ראי' מקרוב שהוא גילוי ההעלם דאנכי, וזהו רואין את הנשמע כו' שהן הקולות שהוא קול אלקי' ממש שמפי הגבורה עצמו שמעו דיבור דאנכי כו', ובחי' הראי'

אנכי מי שאנכי: ראה זח"א קסו, ב. זח"ג יא, א. לקו"ת לאריו"ל תולדות כו, יט. אכן עזרא שם. לקו"ת פינחס פ, ב. פי' ראה לא, ד. סה"מ תקס"ב ח"א ע' יד. ובכ"מ.
 שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה: הגש"פ פסקא: מצה זו.
 אנכי ארד עמך מצרים: ויש מו, ד.
 אל מוציאו... כתועפות ראם... כמ"ש במ"א: בלק כד, ה. וראה ד"ה אל תצר (כמ"ת תשל"ז) ע' 81. ושנ.
 ואביא אתכם אלי: יתרו יט, ד.
 שעל כל דבור פריחה נשמתו: נסמן לעיל טוסל"ב.
 וכל העם רואים... רואים את הנשמע: יתרו כ, יח. מכילתא שם טו.
 מרחוק ה' נראה לי: ירמ"י לא, ב.

מקרוֹב שהוא בחי' אור פני אלקי' בבחי' החכמה כמ"ש חכ' אדם תאיר פניו והוא מה שכתוב פכ"פ דיבר ה' כו' וכן אנו אומרים כאור פניך נתת לנו כו' הי' אצלם בבחי' ההעלם דשמיעה מרחוק, וז"ש שומעין את הנראה כו'. והענין הוא שאז הי' עליות המדריגות ומה שהי' בבחינת ראי' דחכמה עלה למעלה ממקור החכמה שמאין תמצא שהוא בחי' ההעלם דאנכי כנ"ל (והוא בבחי' העלם דאותיות דתורה כמו שהיא כלולה בעצמות דאי"ס ממש שנקי' אותיות החקיקה כמו אם בחוקתי תלכו ואורייתא סתים וגליא כידוע וקובי"ה סתים וגליא וכנ"י סתים וגליא ע"כ עכ"ד פרחת נשמתן בשרשן באותיות החקיקה כדיבור אנכי זה עצמה כמו שהוא במהו"ע דאי"ס ממש וד"ל).

(לה) ועדיין איז מתיישב דלמה הי' דבר והיפוכו כא' רואים את הנשמע ושומעין את הנראה כו'. אך שרש הענין מבואר במ"א לפי שבמ"ת הי' בחי' שער החמישים דבינה שמתהפך שם מעליון לתחתון ומתחתון לעליון (כמ"ש ולא ידע איש את קבורתו לעליונים נדמה להם שהוא למטה ולת' נדמה להם שהוא למעלה, וכן ענין שאמר עולם הפוך ראיתי עליונים למטה כו'), וידוע דראי' ושמיעה הוא בחי' חו"ב שהחכ' בבחי' אין ובינה בבחי' יש, ונתהפך להיות החכמה דאין בבחי' יש ובחי' יש דבינה בבחי' אין דחכמה, וזהו רואין את הנשמע דשמיעה דבינה עלה להיות בבחי' ראי' דחכמה, ושומעין את הנראה דראי' דחכמה נעשה בבחי' שמיעה וד"ל, (כענין הבן בחכ' וחכם בבינה דחכמה ירדה בבחי' יש דבינה ובינה עלה באין דחכמה, והטעם הוא לפי שעי' בירור דבין דספירה שהוא בס"ג דבינה עלה בבחי' או"ח דאין דחכ' ועי' גילוי אור דמ"ת ירד או"י דחכ' מאין ליש בבחי' בינה והוא מה שירד שם מ"ה דחכמה לברר לעה"ד טו"ר בבחי' יש דבין לבררו כו' וד"ל, וזהו שעל כ"ד פרחת נשמתן בבחי' או"ח דאה"ר בכלות הנפש בתענוגה הע' שהוא השגה דשמיעה דבינה עלה בבחי' אין דכת' דחכ' שהוא והסתלקות ואח"כ חזר רוחם עליהם ע"י טל תו' בבחי' רצוא שזהו בחי' היראה וקבעמ"ש וכמ"ש וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק כו' והיינו בחי' אין דחכמה שנעשה בבחי' יש דבינה במעשה המצות ביראה כו').

(לו) והנה הטעם שהי' במ"ת גילוי דאנכי שהוא בהעלם העצמות ממש דסדכ"ס כו' כנ"ל הוא דוקא ע"י שהקדימו נעשה לנשמע

חכ' אדם תאיר פניו . . פכ"פ דיבר ה': קהלת ה, א. ואתחנן ה, ד.

אם בחוקתי תלכנו: בחוקתי כו, ג. וראה לעיל סוף סעי' כת וש"ג.

ואורייתא סתים וגליא: זחי"ג עג, א. צת, ב.

ולא ידע איש . . לעליונים נדמה להם שהוא למטה: ברכה לד, ו. סוטה יג, סעי'ב ואילך. וראה לקריח

במדבר יד, א. סה"מ תקס"ד ע' לא. סה"מ תקס"ה ע' קפד.

עולם הפוך ראיתי: פסחים נ, א. וראה סה"מ תקס"ח ע' נב. ובכ"מ.

הבן בחכ' וחכם בבינה: סי יצירה פ"א מ"ד.

וירא העם וינועו: יתרו כ, יח.

שהקדימו . . מי נילה: שבת פח, א.

בתחילה כמא' מי גילה רו זה כו' לפי שנעתב"ס דוקא והוא בסוף מעשה המצות בפומ' דוקא, לפי ששורש המצות בפומ' אעפ"י שאינם רק בבחי' כלים מכלים שונים לאורות עליוני' ונק' רמ"ח אברים דמלכא כידוע מ"מ בשורש שרשן הן בבחי' אנכי שהוא בחי' העצמות ממש שנק' סדכ"ס כו', וכמ"ש סוף דבר הכל נשמע את האלוקי' ירא ואת מצותיו שמור בפומ' כי זה כל האדם דלעילא. ויובן זה עד"מ בנפש האדם בכלי אברי' גופו דגם שאור וחיות הנפש מצומצם בכל אחד מן האברים כוחות הראיה בעין ושמיעה באוזן עד ההולך ברגל עכ"ז אם לא היו האברים שמקבלים החיות בתוכם הי' הסתלקות הגוף בעצמות הנפש ממש, הרי יש שורש וכן לאיברים לחבר לעצמות הנפש ממש שימשך ממנה כל כוחותי' ויתקיימו בכלים ולפי שיש שורש לכלים למעלה מן האורות, וראי' מבני הכלים ואברי' הולד בבטן תחילה לבנין האורות מפני שאחר תיקון החומר ממילא נמשך הצורה אחרינו, וראי' מתחז"מ כידוע). וכך יובן במעשה המצות שהם למעלה בחי' כלים לאורות דאדם דאצילות וכידוע שנק' מצות ה' ממש כמא' קדשנו במצותיו ונק' רמ"ח אברי' דמלכא הרי יש בהן כח ושורש עליון יותר מן האורות עד שיכולתו לחבר למהו"ע האי"ס שיומשך ע"ס דאוב"כ, ובלעדי הכלים דע"ס הי' האורות חוזרין ומתכללין בהעלם העצמות רק ע"י הכלים דוקא נמשך ומתחבר עצמות האי"ס להאיר ב"ס בכלים כו', וע"כ נק' המצות אורח' ה' ממש מטעם זה וד"ל. וזה שהקדימו נעשה לנשמע שהוא בחי' הכלי דסוף מעשה שממילא נמשך ע"י בחי' האורות מן ההעלם העצמות כנ"ל, ומזה הי' סיבת ענין ובחי' הירידה והמשכה בגילוי דאנכי מהעלם העצמי ממש כמ"ש וירד ה' כו' וידבר כו' אנכי שבא בבחי' הגילוי מן ההעלם כו', וזה הי' בחי' השוב שאחר הרצוא שהי' במ"ת או"י מאין ליש לשמור ולעשות ביראה שהוא למעלה בשורשו יותר מבחי' או"ח דביטול מיש לאין דאו"ח וכמ"ש הנסתרות כו' והנגלות לנו ולבנינו כו' משום דסוף מעשה דוקא עבמח"ת וע"כ הקדימו נעשה לנשמע וד"ל.

(לז) **ואחר** כל הנ"ל יובן מ"ש תספרו חמשים יום ואעפ"י שימי הספירה אינו רק מ"ט יום נגד ז"מ דנוגה שמבררים בז' שבועות דספירה והוא בחי' מ"ט שע"ב וחג שבועות הוא שער הנז"ל כנ"ל, ועוד י"ל בנוסח לשון המספר דהליל היום יום שני יום שלישי כו' כנ"ל. אך הנה מבואר

שנוג' תחילתו בסוף: ס"י פ"א מ"ז.

ונק' רמ"ח אברים דמלכא: ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א). וז"א קע. ב. וז"ב קיח. א.

סוף דבר הכל נשמע: קהלת יב, יג.

שרש לכלים למעלה מן האורות וראי' . . . בולד . . . וראי' מתחז"מ כידוע: ראה סי' מאמרי אדמו"ר צ"י וי"א ח"ב ע' תתנ"ט ואילך. שם במדבר ת"א ע' רצד. להלן ד"ה בששה"ק (פיסקא): והנה אתר כל הנ"ל יש לתרץ במ"ש ויצונו). פיה"מ לנ, ב. תו"ח תצוה תפו, סע"ב. המשך תעריב ח"ב ע' אי"ב. ועוד. הנסתרות . . . והנגלות: נצבים בט, כח.

למעלה שרש ענין הספי' דעומר שעורים דוקא שהוא בחי' ההעלאה דשורש שפע המלאכים דמרכבה העליונה דבי"ע כו' שהן מקבלי' מבחי' שעוריה' שיעור היא דבחי' המל' כנ"ל, וע"כ מקריבין בני' מנחת עומר שעורים והוא בשביל בחי' בירור דבחי' ב"ן בחי' בהמה דוקא. וביאור הענין הנה ידוע שיש בכא"א מישראל בחי' נה"ב שנמשכה מאוי"א שרשם למעלה הוא מבחי' חיצוני' השפע דאופנים וחיות דמרכבה דעשי' או דיצירה והוא הנק' בזוהר בעירין דכיון שהן האופני' וחיות כו' שמהם נמשך בחינת הטוב שבנוגה זה דעשי' שהן שורש כל דצח"מ מבחי' הטוב שבהם שיכולים לעלות למעלה ע"י כירור, וכמו קרבנות הבהמות הכשרות ומאכלות הכשרות וכו', וכן נה"ט ישראל שגם שמעורב טו"ר יכול להיות העלאה ובירור הטוב לה' בתפלה ותשובה אמיתי' במס"ג ממש כעולה וקרבן לריח ניחוח כו', והוא ע"י בירור והתפכות הזמ"ר הטבעי' שבלב בשר דוקא שיהפכו רק לה' לבדו בהתפעלות אלקות ממש באהוי"ר האמיתי' עד שיהי' במדרגות התפעלות אהוי"ר דמלאכים וחיות הקודש דמרכ' כו', כמו אחרי ה' ילכו כאר"י ישאג כאר"י שבמרכ' שהתפעלותו בשאגה תמיד' לאלקים חיים בלי הפסק כלל כנ"ל וכן כמו התפעלות היראה ופחד אלקים בקעומ"ש שלימה כמו התפעלות דפני שור שבמרכבה, וכמו שהי' מעין זה גם למטה יותר מנה"ב דאדם והוא בפרות גשמי' שנשאו את הארון דכתיב וישרנה הפרות כו' הלוח וגעות כנ"ל.

(לח) וז"ש וזרעתי את בני' זרע אדם וזרע בהמה וכן אמר אדם ובהמה תושיע ה', והענין הוא כידוע שהנשמות שהן צלם אלקי' ממש מבחי' אדם העליון שעל הכסא כמ"ש נעשה אדם בצלמינו' (שהוא יחוד וז"נ דאצילות ממש נק' זרע אדם ושורש הנפשות הטבעיות שבישראל נמשך מבחי' פני אדם שבמרכ' דפני שור כו' וכמ"ש ופני אדם לארבעתן כו', והוא הנק' זרע בהמה שיוכל לעלות למעלה להיות בחי' כלי קיבול ממש לאורות העליונים דא"ס דאצילות המלוכש בכלים, והוא ע"י קבלת התו"מ שנק' תו' ה' ומצוה ה' ממש שהוא דוקא נמשך ושורה על גופ' של אדם כעשותה א' ממצות ה' בפו"מ בתפילין בראשו וציצית בבגדו וכה"ג, וכידוע שכל התו"מ לא ניתנה רק לנשמות שבגוף דוקא ולא לנשמות ומלאכים שהן רוחניות ממש, וכ"ש התפעלות אהוי"ר האמיתי' שבנה"ב ודוקא עפי' השגת אלקות שמשגת ומכרת גם היא את בוראה בהתכוננות בממלא וסוכב כו' שעולה למעלה כמו המלאכים וחיות הקודש והתפעלות ממש כנ"ל, וכידוע שזהו כל

אחרי ה' ילכו: הושע י"א, י.

וישרנה הפרות: שמו"א ג' י"ב. וראה לעיל סי' וסי"ג, ושי"ב.

וזרעתי את בני': ע"פ ירמ"י לא, כו. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ב' ושי"ב.

אדם ובהמה תושיע ה': תהלים לו, ז.

נעשה אדם בצלמנו: בראשית א, כו.

ופני אדם לארבעתן: ע"פ יחזקאל א, י. ראה בהנסמו לעיל סי' ב.

ענין פסוד'ז בשיר ושבח שבגדולת ה' במע"ב שמספרי' שבשחו ש"מ שיתפעל הנהיט דוקא שתאיר גם היא כאור אלקי והיינו עפ"י השגתו בדעתו דוקא כמו במלאכים, והוא לפי ששרש ומקור הנהיט הוא נמשך מן המלאכים וע"כ נמשך מהם אהוי"ר לאלקי' על כ"א בפסוד'ז ויוצר אור שמזכירים התפעלות המלאכים דוקא כו' (עד ק"ש שהוא התפעלות הנשמות לכד שנקרא זרע אדם כמ"ש שמע ישראל דוקא, וז"ש יפה כלבנה בפסוד'ז ברה חמה בק"ש ושמו"ע וכמ"ש כמ"א). וא"כ עכ"פ מובן ששפע זאת האלקית בגופם להתפעל כאוי"ר שכלי' וטבעי' כמלאכים וחיו' כו' מקבלי' גם הם מבחי' המל' שהוא בחינת שעורה הנ"ל שיעור היא דמל' שנותן שיעור ומדה קצובה בהשגות אלקות והתפעלות אהוי"ר לכלל נהיט וזהו עיקר בחי' הבירור דטוב דנוגה דעשי' כצל ימינו עלי ארץ כמ"ש ימי שנותינו בהם שבועים שנה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, אבל הנשמות מצד עצמם איצ' תיקון ובירור כלל כי שרשה מלמעלה שיעור היא הנ"ל, והוא מבחי' אדה"ע ממש בחי' שם מ"ה, רק שהנשמה נותן כח ועוז לברר לטוב שנפשו דנוגה הטבעי' דמ"ה מברר לב"ו, וז"ש אדם ובהמה תושיע ה' כו' (כמ"ש אדם כי יקריב מן הבהמה אדם דוקא הוא המקריב למעלה לנהיב כו').

(לט) וז"ש וזרעתי את בני זרע אדם וזרע בהמה ומאכל בהמה הוא מבחי' שעורה הנ"ל ומאכל אדם הוא מבחי' חטה ד"ב אתוון דאורייתא כב' הלחם דשבעות. וזהו כללות ענין הספי' ומ"ת, דמ"ט ימי הספי' הוא בחי' הבירור דבחי' ב"ן דנוגה שמבחי' שעורה הנ"ל כמו התפעלות אוי"ר שכלי' וטבעי' שבפסוד'ז כנ"ל והוא ע"י השגה ודעת דוקא עד שנעשה בחי' מרכבה דחיות ובהמו', שלפי זה הרי מבחי' אדם דנש"ע נעשה בבחי' בהמה לקבל משעור ה' כמלאכי' וחיות כו', אבל בחג השבעות שאז הוא בחי' שפע אא"ס עצמו שבפנימי' חכ' דתורה לנשמות דוקא שהוא בחי' חטה דשתי הלחם כנ"ל (והוא שער החמשים דבינה כנ"ל) אם תגיע ותעלה גם הנהיב למדרי' זאת דנשמה האלקי' להיות בבחי' אדם ממש לקבל מבחי' חטה מאכל אדם העליון כמו הנשמות ממש, (וראי' מקבלת התו' בהי"ס שהיו הגופים ג"כ בחי' כלי בית קיבול לקבל מפנימי' אא"ס שבדיבור דאנכי מי שאנכי כנ"ל באהבה ויראה אמיתית כמו וירא העם וינועו כו' כמו הנשמות ממש, וכמא' ישראל שעמדו בהי"ס פסקה מהם וזהמא של נהי"ק ולולא חטא העגל היה מעין העולם הבא ממש חרות ממש כו' שהוא בחי' עה"ח שלמעלה מעה"ד

יפה כלבנה . . . וכמ"ש במ"א: שה"ש ו, י. וראה גם ס' מאמרי אדהאמי"צ כמדבר ח"א ע' קע.

כצל ימינו . . . ימי שנותנו: דהיא כט, טו, תהלים צ, י.

אדם ובהמה תושיע . . . אדם כי יקריב: תהלים ל, ז. ויקרא א, ב.

וירא הטט וינועו: יתרו כ, יח.

ישראל שעמדו בהי"ס פסקה מהם וזהמא: ראה שבת קמו, א. סה"מ קונטרסים ח"ג ע' נ. ושי.

שהן שם שורש למות) והיינו שתכלל ותעלה בפנימי' ועצמי' אאי"ס שלמע' מבחי' הדעת והשגה דלמתי"ב כלל כניל, שזהו יתרון מעלת הנשמות על המלאכי' כו' שהוא ענין מאכל דחטה דוקא כניל ודיל.

(מ) ובה' יובן מ"ש תספרו חמשים יום דוקא דקאי על יום החמשים דשבועות שהוא זמן השפעה דנשמות מבחי' חטה דוקא כניל והוא בחי' שער החמשים שכולל מ"ט שע"ב דמ"ט ימי הספי' ע"כ אינו בכלל מצות הספי' ועכ"ז אמר תספרו ג' יום כו'. והענין הוא שבאמת אין סופרי' רק מ"ט יום נגד ז' מדות כלולי' מז' שבא בבחי' התחלקות דשעורה שיעור היא הניל, וכמו שבערב חג השבועות אינו אלא מ"ט ימים בלבד כך גם ביום חג השבועות הן מ"ט לבד בעצם המספר כמו שהן כו', ומה שהן באין לכלל מספר חמשים לא מצד שניתוסף עוד יום א' עליהם במספר שא"כ הי' ראוי שיקרא יום החמשים ולמה א' תספרו חמשים יום, אלא לפי שבאו ועלו כל המ"ט יום דספי' ונכללו במקורם הכללי שהוא יום החמשים שהוא שער ה' שכולל מ"ט השערי' כניל והיו לאחד' ממש עד שנק' חמשים יום בכללות הכל, כי יום זה דחג השבועות הוא כמו הכלל אל הפרט שכוללם יחד כמו קודם שנחלקו למ"ט ימים הפרטי' ולהיות בחי' מקור עכ"פ לפרטי התחלקות, ונק' חמשים בשם מספר כללי עכ"פ והוא מה שכתוב תספרו חמשים יום, אבל באמת אין עצם מספר הפרטי רק מ"ט, רק שממילא נעשו חמשים כשכוללי' ביום ה' שהוא שער הנו"ן שאינו נמנה במספר עמהם אלא כולל יחד כו', וכידוע דשער הנו"ן נק' כל שהוא ע"ש בחי' התכללות שכוללם יחד כמ"ש כי כל בשמים וארץ כו' ודיל.

(מא) וביאור הענין מובן ע"פ כל הניל בענין שעורה וחטה, דהנה בחי' שעורה הניל הוא הבא בהתחלקות פרטי' דוקא לכאור"א בשיעור ומדה לפי אופן מדריגתו בבחי' מדות עליונות דז' מדות דקדושה האלקי שבמדות דבינה שיש כו"כ חילוקי המדרי' בהשגות האלקי' לכאור"א כמו ענין מחנה שכינה המרכבה דפני אריה להימין כו' שנמשך לכל מחנה ומחנה בפרטי התחלקות שיעורים בהשגה ואהוי"ר כו', וכמ"כ בד' דגלי' דישראל שהי' מקבלי' מד' מחנה שכינה שנקרא צבאות הוי' גם במ"ת שהי' מספר ת"ר אלף דוקא, וכידוע שבא לכל אור"א אור השפע אלקי בהשגות ואוי"ר לפי מדריגתו שהן ס' ריבוא דיעות לפי שבמ"ת קבלו האור בנשמות שבגופי' כניל ששרשם מהמלאכי' דמרכבה שמקבלי' מבחי' שעורה. אך כאשר שמעו דיבור דאנכי כו' שהוא בחי' גילוי ההעלם ממש שלמע' מן ההשגה

וכידוע דשער הנו"ן נק' כל . . . כי כל בשמים: דהיא כט. יא. ראה לקו"ת שה"ש יב. רע"א. סה"מ תקס"ד ע כו. ועוד.

ודעת דוקא כנ"ל אז נכללו כולם כא' למע' במקורם הכללי שלמע' מבחי' התחלקות דשעורה הנ"ל שהוא בחי' חטה כנ"ל, הנה זה הוא בחי' שער הנ' שכולל כל התחלקות מי' ימים דספי' בבחי' שעורה (כמ"ש ויחן ישראל כו') כאיש אחד וכן ברכנו כולנו כא', וכמ"ש במ"א על צבאותם למע' מבחי' התחלקות דצבאות ה' כו'). וז"ש תספרו חמשים יום בחי' התכללות דמ"ט יום כנ"ל והוא בחי' אור הכתר שמאיר בחג השבועות דוקא כידוע ואם אין פרט אין כלל ולמה אמרו וספרתם לכם בפרט ואח"כ א' תספרו נ' יום מטעם הנ"ל וד"ל.

ובזה יתורץ ג"כ מה שלשון המספר היום שני ימים שלשה ימים וכן במספר השבועות שני שבועות ולא אמר יום שני כו', לפי שבאמת אם הי' הימים הללו בבחי' התחלקות ממש מפני התחלקות דו' מדות עליונות במ"ט שע"ב הי' כל יום מיוחד בפ"ע במנין והל"ל יום שני יום שלישי, אבל מאחר שנק' ז' שבתות תמימות מפני שמתכללי' במקורם הכללי בשער הנו"ן בבחי' הכתר באחדות והתכללו' ממש ע"כ גם במנין הספי' אין כל יום מובדל מחבירו אלא כלול עם ימים שקדמו לו ולא שיום זה המשכה נבדלת מיום הקדום, דכיון שממשיכי' ממקורם הכללי ממילא יבא במספר ב' ימים כא' וכן ג' וד' ואמר היום ד' ימים לעומר וכך הוא במספר השבועות ב' או ג' שבועות, רק דצריך להמשיך מלמטה למע' מעט מעט במספר ימים שבאין זא"ז ולא כולם בב"א אבל באותו מספר המועט יוכלו כא'. משא"כ בחג השבועות אין שם מספר פרטי כלל לפי שהמשכה באה מלמעלה למטה בכללות הכל מפני שמקורם הכללי הוא, ועכ"ז אמר תספרו נ' יום מטעם הנ"ל וד"ל.

ויחן ישראל כו' כאיש אחד: יתרו יט, ב. פירש"י ומכילתא עה"פ. וראה גם ס' מאמרי אדהאמיציוקרא ח"א ע' צט. וש"י.

וכמ"ש במ"א על צבאותם: וראה ו, כו. בא יב, נא. ראה ד"ה הוא אחרו ומשה (תרי"ח שמות קיד, ב. סה"מ תקס"ג ע' קכה. קלח). ד"ה בעצם היום הזה (תרי"ח שמות קיא, סע"ב. תרי"א ט, סע"ג).

(א) **מראיהם** ומעשיהם כאשר יהי' האופן בתוך האופן. מי' כאשר יהי' האופן הקטן בתוך האופן הגדול הסובבו ומקיפו מכל צדדיו כן יהי' מראה האופני' כמו עיגול בתוך עיגול שהעיגול העליון יותר סובב ומקיף לכל העיגולי' שבתוכו שבסיכובו נסכבו ממילא כל האופני' ועיגולי' הקטנים שבתוכו, וכמו הגלגלי' הגשמי' שלמראה עינינו שהן ז' כוכבי לכת שהן זה תוך זה והעליון מכולם סובב את כולם (וכידוע שהגלגלי' הם מחיצוני' הכלי' דאופני' ונפש הגלגל העליון מקבל מחיצוני' שבאופני' כו') ומשתחו' בסיכוכם ואו' שירה כידוע בענין שמש בגבעון דום כו'). והנה לפי מראה זה דאופן בתוך האופן הרי הפרש יש בין מע' ומטה שלמע' בגובה העליון הרי האופן הגדול מכולם הוא למעלה בגובה מן האופן הקטן המוקף שבתוכו מאחר שהוא מוקף בתוך האופן הגדול אבל למטה בתחתית העיגולי' הללו נהפוך הוא שהאופן הגדול מכולם הוא למטה מכולם דהיינו למטה מן האופן הקטן המוקף בתוכו מאחר ששם ג"כ האופן הגדול מסבב לאופן הקטן אך שהוא למטה היפך מכמו שהוא למע', ובגוף ענין הסיכוב מה שהאופן מסבב לכל העיגולי' ואופני' שבתוכו אין הפרש כלל בין מע' ומטה דבמעט רגע שמסבב למע' מסבב למטה ג"כ רק שלמע' בגובה האופן הגדול למע' בגובה מאופן הקטן שבתוכו ולמטה בתחתית האופן הגדול למטה מאופן הקטן שבתוכו וכמו עיגול הסובב שמתחתון נעשה עליון ומעליון נעשה תחתון ואותו מקום באופן הגדול שמסבב את העיגולי' שבתוכו מלמטה הוא שנעשה עליון ומסבב אותו למע' וכך חזור חלילה כידוע. ולהבין זה למע'

מראיהם ומעשיהם: נדפס מהכתביד: 409 נה, ב. 2004 ריד, ב [שם עד אות י"ד. וחסר סיום].
המאמר מיוסד על ד"ה זה בתראי יתרו טו, ב. ונ"א בטה"מ תקס"ז ע' ריב [נתחת כ"ק אדהאמ"צ – מחה"ש תקס"ז].

מאמר זה קשור ג"כ לד"ה משה ידבר – שנדפס בתוי"ח שמות שעה, ב (ונרשם בהכתי' לפני מאמר זה).
וכן בתראי שם ובתקס"ז שם נמשך ד"ה זה לד"ה משה ידבר שלפניו.

מראיהם ומעשיהם . . בתוך האופן: יחזקאל א, טו.
וכידוע שהגלגלי' הם מחיצוני' הכלי' דאופני': ראה ע"ח שער ציור עולמות (שמ"ג) פ"ב. ועוד.
כידוע בענין שמש בגבעון דום: ראה סידור קמ"ב, ב. תר"א ז, ג. דרמ"צ ה, א. ובכ"מ.

(*) בהכתי' הניל נרשם מאמר זה בסמיכות לד"ה להיע הספירה ומיח (משנת תקפ"ג – הנדפס לעיל).
ובסמיכות לד"ה משה ידבר (הנדפס בתוי"ח שמות – והוא ג"כ משנת תקפ"ג כדלהלן). ובכתי' א נרשם בסיום ג' מאמרים האלו. סליק שער תג השבועות. ולפ"ו נראה שגם מאמר זה הוא מתקפ"ג.
ד"ה משה ידבר (הנדפס בתוי"ח הניל) רשום עליו בכתי' 493 (לח, ב). תורת ארמו"ר שדרש בק"ק האמלע בשנת תקפנימ"ל לפ"ק. ובכתי' 697 (קלד, ב) רשום עליו: תורת ארמו"ר שאמר בק' האמיל בחג השבועות.

ועל הנרשם שנאמר **בהאמיל** יש לחו"ך עם הנרשם בכתי' אחר (נעמק לעיל בריש ד"ה להיע הספירה ומיח. קונטרס דחנה"ש פה **ליבאורי** תקפנימ"ל לפ"ק. ואולי י"ל הפ"י שנרשם בליבאורי"ש (עי'מ לומר) בתנה"ש) אמנם נאמר בהאמיל.
וראה עוד אודות נסיעת כ"ק אדהאמ"צ בקיץ תקפ"ג – בהנרשם לעיל בחלק הראשון ע"י שה (פיסקא: מאמר דיל"ן).

וגם יש להבין מ"ש כי רוח החי' באופנים לא יסבו בלכתן דמשמע שגם האופן הגדול יסובב ע"פ רוח החי' דוקא ולא יסבו בלכתן כו', וי"ל מ"ש כי רוח החי' באופני' ל' יחידות הל"ל החיות שהרי ד' חיות הן במרכבה כמבוא במרכבה דיחזקאל.

(ב) אך הנה ידוע בשרש בחי' האופני' אע"פ שנק' אופני' הקדש אבל הן בבחי' ומדרי' התחתונה שבבחי' עולם העשי' וכמ"ש ואופן א' בארץ דאופן בבחי' עשי' וחי' ביצי' שרפי' בכריאה כידוע, ולפי' הרי צריך שיקבלו האופני' מחיצוני' דחיות הקדש ומכל ד' חיות כו' ולמה א' כי רוח החי' באופני' החי' סתם דמשמע החי' הידוע והוא בחי' פני ארי' דוקא וכמ"ש בפני אדם לארבעתן דהיינו בחי' ומדרי' עליונה יותר שבמרכבה הכוללת כולם וראשית כולם, דד' חיות הן פני ארי' פני שור פני נשר כו' וכתבי' ופניהם פני אדם היינו בחי' המוחין חב"ד שבכל או"א לפי מדריגתו כמו פני ארי' להימין שהוא בבחי' חסד והוא האהבה האלקי' העיקר בו היינו בחי' המוחין שהוא פני אדם שבארי' להימין כו' וכן בפני שור בבחי' הגבו' שהוא מדת היראה ופחד אלקי' יש בו מבחי' פני אדם שהוא בחי' המוחין והשגה האלקי' שמחמתו יתפעל ביראה ופחד וכן בפני נשר בבחי' הרחמנות כו', וכ"ז בא בבחי' התחלקות לכאור"א אבל מ"ש פני אדם לארבעתן הוא בחי' פני אדם הכוללם יחד שלמע' הרבה מהם דהיינו שהוא למע' מבחי' התחלקות דימין ושמאל דארי' לימין ושור לשמאל כנ"ל כי בבחי' אדם עצמו אין בו ההתחלקות עדיין לימין ושמאל שהן האהבה ויראה שכלי' כי הוא בבחי' הדעת עצמו שכולל חג"ת כו' וע"כ בחי' פני אדם כולל כולם להיות שהדעת הוא פנימי' המדות ומקומן בעצם כידוע, וע"ז א' כי רוח החי' באופני' החי' הידוע שהוא בחי' פני אדם הכולל כולם וכמ"ש בזה דכליל כולוהו כו' וד"ל.

(ג) והטעם לזה שמתלבש רוח החי' דפני אדם דוקא באופני' והלא שרשן רק מבחי' החיות דפני ארי' כו' כנ"ל. הענין הוא משום דמדריגת האופני' הוא בסוף הכל שהוא בבחי' העשי' (שהוא רק ההודאה החיצוני' כסיבוכי' והשתתואה שזהו רק בחי' נה"י כו') ע"כ מוכרת שיתלבש שם מבחי' רוח החי' דפני אדם לארבעתן הנ"ל שהוא ממקום ומדרי' היותר עליון שלמע' מן החיות עצמו כנ"ל שהוא הכולל כולם ואין בו ימין ושמאל עדיין כו' לפי שזהו הכלל גדול בכ"מ שכל שהוא אור עליון ביותר מתפשט

כי רוח החי' באופנים: יחזקאל א. ב. כא.

ואופן א' בארץ: שם א, טו. וראה סי' הערכים חב"ד כרך ב' ע' שפח ואילך.

באופן בבחי' עשי' . . שרפי' בכריאה: ראה ת"ז ת"ז. ע"ח שער פנימיות וחיצוניות (ש"מ) דרוש י"ג. ועוד.

וראה לקוית האינו ע"ד. ד ואילך, ע"ב. ב. סה"מ תקס"ב ע' מו ואילך. ביאורו לט. סע"ד. לקו"ש חכ"א ע' 203.

סי' הערכים חב"ד כרך ב' ע' שצב.

ופני אדם לארבעתן: ע"פ יחזקאל א. י. וראה לעיל ע' שצח. רש"י.

וכמ"ש בזהו דכליל כולוהו: זח"ב פ. ב. חז"ג רמ"א, א.

בסיבוכי' בבחי' ב: בכריעה.

הארתו עד למטה מטה ביותר דוקא כו', ודוגמא לזה הוא ענין הנ"ל באופן בתוך אופן שהאופן הגדול השובב למע' על הכל הוא המשפיל א"ע להיות סובב מלמטה מהכל דמפני שהוא עליון מכולם ע"כ מסבב מלמטה מכולם דוקא שהרי אחרו הסיבוב שלו עצמו שבגובה הוא מסבב באותה שעה מלמטה בתכלית הכל להיותו מקיף לכל העיגולי' שבתוכו כנ"ל ע"כ אין בו בחי' מע' ומטה וע"כ למע' הוא עליון מכולם ולמטה הוא תחתון מכולם ומתחתון נעשה עליון ומעליון נעשה תחתון בסיבובו שסובב את הכל כנ"ל. וכך יובן בענין כי רוח החי' באופני' שהיא כללות כולם דעליון מכל החיות כנ"ל עד שאין בו ימין ושמאל ומע' ומטה שוין לפניו כו' ע"כ מתפשט הארתו באופני' דוקא להיותם בחי' ומדרי' היותר תחתונה מן החיות הרי בהכרח שיסבב שם בחי' האור היותר עליון שהוא בחי' פני אדם כנ"ל מפני שהוא למע' מבחי' מע' ומטה דאופני' ע"כ למע' הוא עליון על החיות ולמטה הוא תחתון מכולם שמתלבש באופני' להנהיגם ברצונו כמ"ש לא יסבו בלכתן אל מקום שיהי' הרוח ללכת כו'. וזהו כי רוח החי' דפני אדם שלמע' מן החיות באופני' דוקא ולא בחיות ולמע' מהם לפי שהאופני' הם במדרי' הנמוכה יותר ומטעם הנ"ל באופן הגדול שמסבב למטה כו' כמו למע' ממש כו' (וע"כ נק' אופני' הקדש בלא וי"ו להיות שרשם בבחי' קדש העליון דחכ' שבבחי' פני אדם העליון וכמ"ש כי רוח החי' באופני' דוקא מפני שהן בבחי' עשי' דוקא מטעם הנ"ל).

(ד) ושרש הענין הוא לפי שבבחי' עיגולי' דוקא כך היא המדה דעליון מכולם הוא למטה מכולם וכמו שא' ומתחת זרועות עולם. ויובן זה עדי"מ מ"י כחות שבנפש שהרצון הוא העליון מהכל שאין טעם לרצון כלל ונק' עיגול הגדול יותר ויוכלל בו עיגול החכ' הטעם לרצון כאשר יהי' האופן הקטן בתוך האופן הגדול כו' שבסיבוב הגדול יסובב ממילא עיגול הקטן שבתוכו כך ממילא יהי' סיבוב וביטול החכ' שהוא הטעם לרצון ע"י בחי' סיבוב והוא ביטול הרצון שלמע' מן הטעם, וכך הוא בעיגול הבינה בתוך עיגול החכ' ועיגולי המדות זה תוך זה עד העיגול האחרון יותר שהוא בחי' המעשה כו', וא"כ הרצון שהוא העליון מהכל הוא המסבב מלמטה מהכל מפני שנכללי' בו כל עיגולי המדות וחכ' והוא למטה מהכל כמו השתחוואת הגלגלי' בסיבובם שגם שאינו אלא בחי' העשי' הרי הוא ע"י ביטול הרצון היותר עליון דוקא כו' ואדרבא בסוף מעשה דוקא שם מתלבש הרצון למטה הימנו, וכמו שאנו רואי' ברצון האדם שאינו נגלה רק רצונו לבד שהוא מעשה הבנין וכה"ג ונעלמי' בו כל המדות ושכל כו'. וכך הוא בביטול הרצון דמלאכי' דעשי' שהן האופני' שהוא בבחי' עשי' דוקא שזהו דוקא האופן הגדול שהוא הרצון שלמע' מן החכ' דנתב"ס דוקא שמע' ומטה שוין כמו

לא יסבו בלכתן: יחזקאל א. יב.

וע"כ נק' אופני' הקדש בלא וי"ו: ראה גם לקרי' האיזנו עז. ב. אה"ת תרומה ט"ע א'תסח.
ומתחת זרועות עולם: ברכה לג. כז.

שהרצון הוא למע' מן הטעם כך הוא למטה גם מן המעשה כו' דשכל ומעשה שוין כו' מטעם שהוא עליון מהכל ע"כ הוא למטה מהכל כו' וד"ל.

(ה) **ו'יבן** עדין שבאופני' גם למע' מע' בעיט עליונות דבחי' העיגולי' מראש הכל עד סוף הכל, כידוע שבחי' רצון העליון הוא הנק' כתר עליון שהוא עליון מהכל כו' ואחי"כ מתעגל עוד עיגול שני שהוא החכ' שהוא כמו טעם לרצון ואחי"כ בתוכו עיגולי המדות חגית' כו' עד סוף מעשה בפ"מ שהו מע"ב בכלל ובפרט במעשה שמים וארץ כו' הרי בחי' עיגול הראשון הגדול מכולם שהוא בחי' רצון העליון סובב ומקיף למטה מהכל (וכמ"ש בע"ח דעיגולי א"א מקיף מתחת העשי') וכמו כל אשר חפץ ה' עשה כו' וכמו ומתחת זרועות עולם דהיינו שבחי' מקיף היותר עליון שנק' כתר הכללי מקיף לכל העולמות עד למטה מכל המדרג' כו'. [וזהו] כאשר יהי' האופן בתוך האופן שכאשר יסובב למע' יסובב למטה לפי שאין בו בחי' מע' ומטה וע"כ למע' הוא עליון מהכל ולמטה הוא למטה מהכל כו'. וזהו וארא והנה אופן א' בארץ אצל החיות עד ומראיהם ומעשיהם כו' עד ובלכת החיות ילכו האופני' כו' עד כי רוח החי' באופני' כו' וד"ל.

(ו) **ובכל** זה יובן שרש ענין חג השבועות בדרך כלל, דהנה ידוע דמיט ימי הספי' הם באי' בסדר ההשתלשלות דו' מדות דבינה חגית נהי"מ והו מיט שע"ב בין באצ"י הן ז' מדות דאצ"י בין בבי"ע הן ז' מדות דמל' דמל' שבבי"ע (שהן ב' ההיז דשם הוי' בינה ומל' ס"ג ובין כידוע אלא שבאצ"י נק' תרעין עילאין ובמל' נק' תרעין תתאין והוא ענין שעורה דעומר שעורה שיעור היא כמי"ש במ"א), ועכ"פ זהו הבא בבחי' ההשתלשלות דמע' ומטה ימין ושמאל כו' כי הראשון הוא בחי' החסד ואחריו בחי' הגבו' כו', והן בכלל בחי' ז' שמות שאינן נמחקין בחי' החסד בשם אל והגבו' בשם אלקי' ות"ת בשם הוי' ונו"ה כשדי צבאות עד בחי' המל' שם אד' כו', ובחי' השמות הן בחי' כלי' לאורות דוקא בין באצ"י בין בבי"ע. שכל זה הוא בבחי' ממכ"ע שבא בסדר והדרגה מעליון לתחתון בסדר השתלשלות דוקא דהיינו בחי' מע' ומטה ראש וסוף ימין ושמאל ואמצע כו' כידוע, אבל הנה שרש ענין חג השבועות במ"ת הוא בחי' שער החמשים דבינה כידוע שמפני זה הוא ביום החמשים דוקא אחר הספי' דמיט ימים בו' שבועות וכמי"ש תספרו חמשים יום שזה היום החמשים הוא הכולל כל המיט ימי הספי' ואינו נמנה

דעיגולי א"א מקיף מתחת הנשי': ראה ע"ח שיב ענף ב. שיג פ"ב. ועוד.

כל אשר חפץ ה' עשה: תהלים קלה, י.

וארא והנה אופן א' בארץ: יחזקאל א, טו.

דאצ"י: בכת"ב: דבינה דאצ"י.

שעורה: . . שיעור היא כמי"ש במ"א: זח"ג קפח, ב. ראה לעיל רדיה לה"ע עומר שעורים. ד"ה לה"ע הספירה ומ"ת. ועוד.

תספרו חמשים יום: אמור כג, טו.

עמהם כלל ועכ"ז אמר בו תספרו נ' יום להיותו כוללם יחד וכמו שמן הכלל יוצא הפרט שאע"פ שהפרט בא בסדר והדרגת המספר מראש לסוף אבל הכלל כוללם יחד מבלי ימצא ראש וסוף כלל, שזהו כענין הנ"ל באופן הגדול שסובב הכל שאין בו בחי' מע' ומטה כלל והכל שוין בו מראש לסוף וסוף לראש כא' ממש כו'.

(ז) וכך הוא ממש בבחי' זה השער החמשים דבינה שבשבעות שהוא בחי' האור היותר עליון מכל המ"ט שע"ב דימי הספי' והוא בחי' מקיף הכללי יותר שמקיף וסובב לכולם יחד מלמע' ומלמטה בהשוואה א' ולמע' הוא עליון מהכל ולמטה הוא למטה מהכל כו' להיות למע' מבחי' מע' ומטה וראש ורגל כו' מפני שהוא למע' מבחי' השתלשלות דבחי' ממלא כו' (וכנ"ל בענין ביטול רצון דמלאכי' ואופני' דעשי' שביטול רצון דסוף מעשה הוא הביטול רצון העצמי שלמע' מן הטעם לרצון כו' וכך במ"ת א' נעשה ונשמע שביטול דנעשה שבבחי' עשי' למטה הוא ביטול רצון העצמי שלמעלה מן הטעם כו' רק שא' ונעשה רצונו שזהו ונשמע לרצונו כו', וכך הוא בירידת והמשכת גילוי אא"ס במ"ת מלמע' למטה שזהו בחי' גילוי רצה"ע שלמעלה מן הטעם לרצון כו' שבא ונתלבש למטה מהכל שהיא בעשי' גשמי' בדברי' גשמי' כמו כל מע' דעיקר המצוה מלוּבש בעשי' גשמי' כמו קלף דתפילין וצמר דציצית וכה"ג במצות ל"ת בדברי' האסורי' כו' לפי שהמעשה הגם שהיא למטה מהכל הרי בה עיקר עצמות הרצה"ע מהכל גם מטעמי מצות שנק' טעם כמוס לרצה"ע, ונמצא שאין כאן בחי' מע' ומטה כלל וע"כ מתלבש למטה כמו למע' ממש בשוה ולהיותו בבחי' מקיף העליון מכולם עד שיכול לשכון למטה כמו למעלה כו' כנ"ל בענין אופן בתוך האופן בענין מעשה בראשית בכלל ובפרט כו' והוא בחי' שער הנ' דבינה שהוא עליון מכל המ"ט שערי בינה וכוללם יחד מראש לסוף ומסוף לראש כאחד מטעם שהוא כמו בחי' הכלל אל הפרט כו' וד"ל.

(ח) אך הנה באמת יש להפלא בזה דלפ"ז הרי ענין התו"מ הוא בבחי' עיגולי' וכאופן בתוך האופן הנ"ל בלי חילוק מעלה ומטה ימין ושמאל כו' וכנ"ל והלא ידוע דעיקר התו"מ הוא בבחי' יושר דוקא שהוא בבחי' השתלשלות דראש ורגל וימין ושמאל כו' היפך בחי' העיגולי' הנ"ל דהיינו כמו ענין הנ"ל בימי הספי', וכידוע דהתורה נק' תורת האד"ם וגם המצות נק' רמ"ח איברי' כו' שיש בהם ציור אדם בראש ורגל ימין ושמאל כו' והן בחי' ג' קיון דאצי' כו' כידוע. אך הענין הוא דשניהם אמת שהתו"מ צ

נעשה ונשמע: שבת פה, א.

דהתורה נק' תורת האדם: ע"פ שמ"ב ז, יט.

המצות נק' רמ"ח איברי': ח"ז תל (עד, א), ועוד.

הן בבחי' התכללות דעיגולי' ויושר או"י ואו"ח דוקא. וביאור הענין ידוע עמ"ש כי אל דעות ה' שיש ב' דעות ד"ע מיש לאין שזהו כענין בחי' העיגולי' הנ"ל כמו הטעם והחכ' בטל באין דכתר שהוא הרצון ומדות כחכ' ומדות במדות עד בחי' המעשה בתוך כולם והרצון שנק' כתר מקיף לכולם, והיפוכו ממש הוא בחי' ד"ת שזהו בחי' היושר שהוא השפע מאין ליש שהעליון מתעלם בתחתון הימנו כמו אור הרצון שנק' כתר מתעלם ומתלבש בטעם ושכל לרצון והטעם והשכל מתעלם במדות ומדות במדות עד בחי' המעשה שהוא האחרון הוא הבא בגילוי לבד ובתוכו נעלם הכל והוא המקיף להכל כו' והרי הן ב' הפכי', וזהו ענין מחלוקת אם שמים קדמה או ארץ קדמה שהן ב' מיני השתלשלות דעיגולי' ויושר ד"ע וד"ת הנ"ל, וזהו כי אל דעות ה' שכולל ב' דעות הללו דהיינו כמ"ד שמים וארץ כא' נבראו כו' והוא בחי' התכללות דעיגולי' ויושר שהן ב' דעות ד"ע וד"ת משום דקמ" העצמי' דא"ס ממש שייך ב' הפכי' הללו אלא כא' הם ממש בחי' טובב וממלא יחדיו כמ"ש קורא אני עליהם יעמדו יחדיו כו' וד"ל. וכך ה' במ"ת דהגם שהוא בא בבחי' היושר דבחי' אדם אבל הוא אחר בחי' העיגולי' דות"ז כנ"ל דהיינו שער הני' דבינה שהוא בחי' התכללות דאדם דוקא שנועץ תחב"ס וסב"ת שזהו למע' מהתכללות דעיגולי' וזת"ז שעכ"ז כ"א הוא מהות בפ"ע אבל התכללות דתומ"צ בבחי' אדם שאין לא' שלימות בלא זולתו ובין כולם יחד נק' אדם שזהו אדמה לעליון ממש לפי שהוא ההתכללות שאחר בחי' ההתחלקות דבחי' התיקון דוקא כמ"ש במ"א בענין מי שם פה לאדם כו'. וזהו ענין הספ"י בבחי' ב"ן דתהו להוות בחי' מ"ה דתיקון עד מ"ת שהוא שער הני' שהוא התכללות אדם דתיקון דוקא שהוא בחי' כתר דז"א שנק' כ"ת כמו שיתבאר וד"ל.

(ט) וזהו ג"כ הטעם שבחג השבועות בו דוקא ניתן כתר תורה לישראל והן ב' כתרים דנעשה ונשמע כמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו זה מ"ת כידוע (וכמ"ש במ"א ע"פ ועשית חג שבועות כתר לזו"נ דאצ"י) וכמ"ש ויתנצלו בני" את עדים מהר חורב זהו בחי' כתר תורה שהוא בחי' שער הנו"ן דבינה הנ"ל וכמ"ש ותרבי ותגדלי ותבאי בעדי עדיים כו'

כי אל דעות ה': שמו"א ב, ג.

מחלוקת אם שמים קדמה . . קורא אני עליהם: חגיגה יב, א. ישע"י מה, יג. וראה סי' מאמרי אדהאמצ"י ויקרא ח"א ע' רלא. ושי"נ. לעיל ד"ה בששה"ק (קרוב לטופו).

כמ"ש במ"א בענין מי שם פה לאדם: שמות ד, יא. ראה תרי"ח שמות נט, א ואילך.

בעטרה . . ביום חתונתו זה מ"ת: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.
וכמ"ש במ"א ע"פ ועשית חג שבועות: פ' ראה טו, י. וראה סי' מאמרי אדה"ז עה"ת ע' תתה. וכתבסמן בה"מ"ל לשם.

ויתנצלו בני" את עדים: תשא לג, ה.

ותרבי ותגדלי ותבאי: יחזקאל טו, ז.

וכידוע, ופי' כתר תורה הוא עד"מ העטרה הנתונה ע"ג הראש כמו כליל תפארת כראש נתתה לו כו' שמקפת ע"ג הראש מלמע' בבחי' מקיף ע"ג הראש דאע"פ שאינה אלא מקיף ע"ג הראש לבד אבל עטרה זו מורה על בחי' התכללות דכל גופו של אדם מראש לרגל להיות בחי' עטרת תפארת כללי לכלול' קומתו יחד מראש לרגל כו' (והוא בחי' התכללות דאדם דתיקון הנ"ל שכוללת כל בחי' התחלקות דציור אדם דוקא שהוא למע' הרבה ממקיף הכללי דע"גול' הנ"ל מטעם הנ"ל וד"ל) מאחר שגם על הראש הוא בבחי' מקיף ועטרה כו', וזהו הנק' כתר תורה דוקא שהוא קו האמצעי שעולה עד פנימי' הכתר תורה שלמע' מכתר כהונה וכתר מלכות וכמ"ש בי מלכ"י ימלוכו כו' והוא שער הנר"ן כנ"ל. והענין הוא דגם דאורייתא מח"ע נפקת מבחי' חכ' ורצון העליון ומתלבש במדות שנקרא גופא והן ו' סדרי משניות ול"ו מסכתות שהן ו' מדות כ"א כלול מו' כו' כידוע ומתפשט בבחי' התחלקות בציור אברי' עד בחי' רגל שהן רמ"ח מ"ע מפני שהתור"מ הוא בבחי' אדם דיושר דוקא כנ"ל.

(י) **אבל** בחג השבועות ניתן בחי' הכתר שבה דוקא שזהו בחי' שער הנר"ן דבינה שכולל הכל כ"א למעלה מבחי' מע' ומטה וימין ושמאל דחכ' ומדות דתור"מ שלזה נק' בשם כתר תורה דוקא כעטרה ע"ג הראש כנ"ל (וכידוע בענין שער הנר"ן דבינה שהוא בחי' הממוצע בין חכ' לבינה שהן ב' הפכי' דאין ויש לעשות מיש אין ומאין יש להיותו למע' משניהם, וכמ"ש במ"א ע"פ ולא ידע איש כו' שבמותו זכה לשער הנר"ן שלעליונ' נדמה להם למטה ולתחתונ' נדמה להם למע' כו', והוא מה שבמ"ת היו רואי' את הנשמע ששמיעה דבינה הי' בבחי' ראי' דחכ' ושומעין את הנראה דראי' דחכ' בבחי' שמיעה דבינה כמו לעליונ' כו' שזהו התכללות דתור"ב ב' הפכי' כ"א והוא כמו התכללות דב' דעות דדעת עליון ודעת תחתון הנ"ל שהן עגול' ויושר כו', וזהו שקוראין מרכבת יחזקאל בשבועות שמדבר בהתכללות הזאת דוקא דעגול' ויושר כמ"ש כי רוח החי' באופני' שהוא פני אדם דיושר דוקא וכנ"ל בפ"י החי' הידוע כו' וכמ"ש דמות פניהם פני אדם כו' עד ואופן א' בארץ אל מקום שהרוח כו' לא יסבו בלכתן כי רוח כו' שהוא בחי' רוח האדם דתיקון דתור"מ דוקא וד"ל.

ה. כתר תורה שלמע' . . . בי מלכ"י ימלוכו: ע"פ יומא עב, ב. רמב"ם הל' ת"ת רפ"ג (נדאדה"ו רפ"ד). משלי טו.

דאורייתא מח"ע נפקת: זחיב קבא, א. ועוד.
וכמ"ש במ"א ע"פ ולא ידע: ברכה לד, ג. ראה סה"מ תקס"ד ע' כו. סה"מ תקס"ה ע' קפד. לקו"ת במדבר יב, א.

שבמ"ת היו רואי' את הנשמע: יתרו כ, יח. מכלתא שם.
כי רוח החי' שבאופני' יחזקאל א, ב.
ודמות פניהם . . . ואופן א' . . . אל מקום שהרוח: יחזקאל א, י. סו. י"ד.

(יא) ובכל זה יובן ענין מ"ש משה ידבר והאלקי' כו', דהנה אמרו"ל דמ"ש שע"ב נמסרו למשה חוץ מא' שהוא שער הנו"ן וכמ"ש ותחסרהו מעט מאלקי' דשם אלקי' דבינה הוא כולל נו"ן שע"ב ושער הנו"ן הכולל כולם והוא העליון מכולם, וכידוע בפ"י לך הוי' הגדולה כו' דששה מדות גדולה וגבורה כו' עד לך הוי' הממלכה שהן ז' מדות דבינה שכלולין בתיבות לך לך מספר נו"ן שהוא שער הנו"ן כו', וזהו א"א לומר שלא הי' השגה למשה בשער הנו"ן דבינה כלל שהרי בי"ג מדות הרחמים א' ויעבור הוי' על פניו ויקרא הוי' כו' ופי' ויעבור הוי' הוא עצמו א"א"ס שבכתר שירד מלמע' למטה להאיר ולהמשיך שרש י"ג מדות הרחמים מבחי' אור לחכ' (שהוא בחי' ח"ס דא"א שרש הי"ג ת"ד כו') ומ"ש ויקרא הוי' הוי' כו' א' בזהר דקאי על משה שהוא הי' הקורא וממשיך מכתר לחכ' וזהו מבחי' מקיף דכתר דא"א הכללי (שנק' קדח"ק להוי' הב' שבח"ס דא"א שנק' טעם כמוס לרצון העליון הפשוט כו' כמ"ש במ"א) שלמע' מבחי' מע' ומטה שבהשתלשלות כו' (כמו שיתבאר בסמוך בפ"י ונוצר חסד), וא"כ ודאי שהי' למשה השגה גם בשער הנו"ן דבינה ששרשו בבחי' כתר הכללי, אך מ"ש ותחסרהו מעט כו' שזהו שער הנו"ן כו' היינו שלא ניתן לו במתנה גמורה עדיין אע"פ שהוא משיג בו דהיינו כמו המתנה מיד הנותן למקבל שיכול להביא ברשותו למטה כו' והוא שיהי' גילוי שער הנו"ן גם למטה מטה כמו שהוא למע' (כקריאה והמשכה דהוי' דייג מדהיר לסליחת עון בפ"מ למטה וכה"ג) והוא שיתגלה גם בבני"י בנשמות בגופי' למטה ממש, עד שבחג השבועות דוקא בזמן מ"ת שאז ניתן למשה במתנה בחי' שער הנו"ן דבינה הנ"ל שיוכל להביא לגילוי גמור למטה בבני"י כמו שהוא למע' ממש כו', והוא בחי' כתר תורה הנ"ל שניתן גם לישראל במ"ת שנק' עדי עדיים כו' כנ"ל שזהו בחי' אור הכתר הכללי דא"א כו', וכמו שאמרו ישמח משה במתנת חלקו שניתן לו במתנה והוא כליל תפארת בראשו נתת לו כו', והוא מבחי' העטרה שעטרה לו אמו למלך שלמה כו' וכמ"ש כחתן יכהן פאר כו' בחי' כתר תורה הנ"ל וד"ל.

(יב) וזהו משה ידבר כו', דהנה אע"פ שאנכי ולא יהי' לך מפי הגבורי' שמעו ולא ע"י משה כידוע (והוא בחי' חו"ג שבפנימי' הכתר שבדיבור אחד נאמרו כו') עכ"ז א' משה ידבר שע"י משה דוקא נעשה גם הארת אור הכתר דאנכי כו' להיות שע"י משה דוקא נמשך ובא בגילוי גמור למטה

משה ידבר: יתרו יט, יט.

דמ"ש שע"ב נמסרו . . . ותחסרהו מעט מאלקי': תהלים ה, ו. ראה ר"ה בא, כ. ת"ז סתכי"ב. תו"ח סיג, ג (ובהנמנו בנוצזי וזר לשם). לקו"ש ח"י"ד ט"ע 451. (והשוה ה"לן — שבמ"ת וזה לשער הני').

לך הוי' הגדולה: דה"א כט, יא.

ויעבור ויקרא ה' ה' . . . בזהר דקאי על משה: תשא לד, ו. ואל"ף. וראה זח"ג קלא, א. אה"ת תשא ע' כ"ס.

כחתן יכהן פאר: ישעי' סא, י.

שאנכי ולא יהי' לך מפי הגבורי': מכות כד, רע"א.

בכנס"י כמו למע' ממש לפי שניתן לו אז במתנה להביא גילוי אא"ס שבכתר למטה ממש כנ"ל ולהיותו או"מ הכללי העליון יותר מהכל הוא שיכול לירד למטה מטה דוקא כנ"ל הטעם וד"ל (ושרש הענין הוא לפי שבח"י משה בבח"י מ"ע כמ"ש מן המים משיחיהו משמטה דחסד שלפני בח"י התיקון כו' ע"כ ה"י כבד פה כו' וירד מבח"י התיקון דתוי"מ לתקן ליי"ש כתוי"מ כמ"ש במ"א כו' בענין מי שם פה לאדם כו', וע"ז אמר משה ידבר דוקא בבח"י פה הדיבור דתורה בבח"י התיקון ומטעם הנ"ל בהתכללות דאדם כו' וד"ל).

(יג) וזהו עיקר ענין קבלת התורה שה"י במ"ת להיות שיוקבע לנשמות וישראל לדורות בכל דור ובכל זמן מהארת אור הכתר שהוא שער הנו"ן דבינה שניתן למשה במ"ת כנ"ל, רק שזה האור לא ניתן ונמשך לדורות רק בזמן מ"ת בשבועות לכללות נש"י, וכמ"כ לת"ח שנק' ראשי אלפי יש' שהן בבח"י ומדרי" דמשה דהתפשטותו בכל דרא בראשי ישיבות כמו שמוכן בכמה מקומות בתלמוד שקורא לראשי הישיבות בשם משה כמ"ש משה שפיר קאמרת (כאלו ניתן ונאמר מפי משה עצמו) משום שנאמר תורה צוה לנו משה כו' וכתוב משה ידבר כו' שהמשיך כח זה בכל ראשי הדור בכל עת וזמן לפי שהן בבח"י ראשי משפיע"י תורה לישראל שזהו בח"י ירידת והמשכת גילוי אא"ס שבח"ע דתורה שמלמד להם להיות בבח"י גילוי גמור למטה כמו למע' ממש שזהו אינו אלא רק מבח"י שער הנו"ן דמשה במ"ת שנק' כתר תורה כנ"ל וד"ל (וזהו שאמר רב יוסף אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא דמשמע דגילוי דשער הנו"ן שנק' כתר תורה שייך דוקא לת"ח גדולי הדור מטעם הנ"ל וד"ל). ומשז"ל דמשה לא זכה לשער הנו"ן רק במותו וכמ"ש עמ"ש ולא ידע איש כו' לעליונ"י נדמה כו' היינו שבמ"ת ה"י גילוי אור דשער הנו"ן כנשמתו בבח"י או"י דתוי"מ שבצ"ג כו' ובמותו זכה למדריגה זו גם כגופו כמו כנשמתו ממש וז"ש ולא ידע איש את קבורתו כו', וכמו בחנוך דכתיב בו ויהתלך חנוך את האלק"י ממש שזהו בבח"י פנימי' בינה, והוא העוה"ב שעי"י תשובה דוקא בבח"י אור חוור כו' שלזה בע"ת גדולי' מצ"ג בבח"י ס"ג שלמע' ממ"ה, והוא מ"ש בר"מ דמשה לא זכה לתשובה רק קודם מיתתו והוא ענין א' עם מה שזכה לבינה במותו

מן המים משיחיהו: שמות ב, י.

במ"א בענין מי שם פה לאדם: שמות ד, יא. ראה תרי"ח שמות גט, א ואל"ך.

משה שפיר קאמרת . . . תורה צוה לנו משה: שבת קא, ב. ברכה לד, ג. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא

ח"א ע' קי.

שאמר רב יוסף אי לאו האי יומא: פסחים סח, ב.

ויתהלך חנוך: בראשית ה, כד.

בר"מ דמשה לא זכה לתשובה רק קודם מיתתו . . . שזכה לבינה במותו דוקא: ראה לקי"ת להארי"ל ס'

הליקוט"ס ואתחנן ג, כו. (נסמנו בהערה כסה"מ תיש ע' 49). ובהנ"ס ע"ז בארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ

ויקרא ח"ב ע' שיב. ולעיל הערה ד"ה. דמ"ס שע"ב. וראה לעיל ס"ע שכו.

דוקא שהוא בחי' משה גואל אחרון דאתא לאתבא צדיקייא בתיובתא שלמע' מאורי דתו"מ כו' כמ"ש במ"א).

(יד) והנה להבין כל הנ"ל בתוס' ביאור יש להקדים תחלה בשרש ענין ונוצר חסד לאלפי' ושרש ענין ועושה חסד לאלפי' מהו ההפרש בין ונוצר לו עושה כו' ומהו פי' לאלפי' דוקא. הנה תיבת ונוצר ואתיות צינור ואתיות רצון כידוע והוא ענין מזל ונוצר שהוא מזל החי"ת שבי"ג ת"ד להיותו שרש ומקור לאור החכ' כמ"ש והחכ' מאין תמצא מאין דכתר שהוא הרצון וכמ"ש בע"ה דאור אבא יונק ממזל הח' דונוצר חסד כו' וכמאמר הכל תלוי במזל אפי' ס"ת בהיכל שהוא אורות דאבא ואמא ששרשם בב' מזלות דונוצר ונקא כו', וזהו כללות ענין ונוצר חסד אותי' צינור כצינור דק השופע בצמצום והעלם כך נשפע ממקור החכ' בבחי' צינור (דהיינו שאותיו רצון דכתר מתחלף לאותי' צינור והוא אתיות ונוצר), ופי' ונוצר חסד חסד זה הוא החסד שממנו מקור לחכ' והוא חסד דע"ב שחסד גמט' ע"ב דחכ' (משא"כ בחי' רב חסד הוא למע' מצינור דונוצר חסד כידוע) להיות שהארה להיות התורות החכ' מאין ליש הוא בחי' המשכה מצומצמת מאוד כקילוח הצינור לבד (וכמו פתח ר' פלוני שפתח צינור השופע החכ' וזהו שפתח בחכ' כמ"ש פיה פתח בחכ' כו' וכמ"ש במ"א). והנה להיות שבחי' חסד זה להיות המשכת החכ' הוא עדיין בבחי' ההעלם במקורה קודם שתבא לידי גילוי מאין ליש אמר ונוצר שהוא ג"כ ענין שמירה כמו נוצר תאנה כו' וכאדם ששומר במחשבתו איזה דבר שכבר הוסכם שיהי' כן כמו ואביו שמר את הדבר שהוא ענין ההסכם הדבר שמור במחשבתו בהעלם ועדיין אינו מביאו לגילוי בדיבור כו', כך בבחי' שרש ומקור החכ' כמו שהיא בהעלם באין דרצון העליון שנק' כתר ונק' נוצר חסד פי' שנוצר ושומר ברצון בהעלם

משה גואל אחרון: ראה שמיר פי"ב, ד. כמדב"ר פי"א, ב. ובהנסמן בלקו"ש ח"א ע' 8.
דאתא לאתבא צדיקייא בתיובתא: ראה חז"ג קנ"ג, ב. לקו"ת שמע"צ צ"ב, ג. שה"ש נ, ב (ובהמ"מ לשם - הוצאת החשד"מ). סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תרו. ושי"ג. ד"ה אל תצר לכ"ק אדהאמ"צ (כפ"ה, תשל"ז) ע' 9. ושי"ג.
ונוצר חסד לאלפי' . . . ועושה חסד לאלפי': תשא לד, ז. יתרו כ, ו (ופ' ואתחנן ה. י).

ונוצר אתיות צינור ואתיות רצון כידוע: ראה קונטרס תשובות וביאורים (מכ"ק אדמו"ר שליט"א) סט"ז. ושי"ג. ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ע' רמ"ג. ושי"ג.
והחכ' מאין תמצא: איוב כה, יב.

בני"ח דאור אבא יונק ממזל הח': ראה ע"ח שער הכללים פ"ה. שער אי"א (שי"ג) ספ"ט. שער אור"א (שי"ד) פ"ג. שער הווגים (שט"ז) ספ"ב. שער הולדת אור"א ווי"ג (שט"ז) פ"ז. שער העיבורים (שכ"ח) פ"ב. שער הנסירה (שכ"ט) זפ"ג. וראה חז"ג רפ"ט, ב. אגה"ק סכ"ח.

וכמאמר הכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבחי"ל: ראה חז"ג קל"ד, א. וראה ס' אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קל"ה. ושי"ג.

פתח ר' פלוני שפתח צינור: ראה כתר שם טוב טרני"ז. ובהמובא ע"ז בארוכה בלקו"ש ח"ג ע' 209.
שפתח בחכ' כמ"ש פיה פתחה . . . וכמ"ש במ"א: משלי לא, כו. ת"ז ת"ע קכ"ט, ב. וראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שמ"א. אה"ת ואתחנן ע' שש"ט. ושי"ג.

נוצר תאנה: משלי כו, יח.
ואביו שמר את הדבר: וישב לו, י"א.

לבח"י חסד זה ועדיין לא בא בגילוי אור להיות התהוות החכ' מאין ליש ממש. אבל בח"י ועושה חסד הרי הוא בח"י גילוי אור החסד מן ההעלם דמחשבה ורצון כמו וה' נתן חכ' לשלמה שנתינה זו היא בח"י גילוי אור חסד שמשפיע החכ' מאין ליש בפ"מ הוא הנק' בשם עשי' כמעשה החסד הגשמי בפ"מ שבא מיד הנותן ליד המקבל ממש וכן יהב חכמתא כו' וכן מ"ת שניתנה התורה במתנה למקבלי' שהוא מן ההעלם לגילוי ממש והוא דוקא כשבא האור בכלי כמו נתינת החכ' בנשמת שלמה וכה"ג במ"ת בכנ"י שקבלו חכ' התורה.

(טו) וזוה"ל ל' ועושה חסד כו"י ועשתה צפרני' וכן לעשות לתקן שזהו כאשר החכ' באה בבחי' כלי שנקרא תיקון משא"כ אור בלא כלי כמשל החכם שחכמתו עמדה לו לתקן דבר מה וכן מע"ב שכולם בחכ' עשית מאין ליש כו' וכה"ג, אבל כשאור החכ' אינה בכלי לא נק' חסד זה בבחי' עשי' ותיקון כו' וד"ל. אבל ונוצר חסד הוא כששומרו לחסד זה בהעלם לרצון עדיין ולא בא לכלל שפע כלל רק שעומק ומוכן לבא מן ההעלם לגילוי כו' (וע"כ גו"ן דונוצר רבתי להיותו למע' מן ההשתלשלות דחכ' כו') והוא עכ"פ בבחי' השפעה נעלמת כמים שבצינור ומיד שיפתח הצינור מקלח בגילוי, וענין פתיחת הצינור הוא התגלות החכ' כמו פיה פתחה בחכ' ותורת חסד הוא נוצר חסד על לשונו בהעלם כו' וד"ל (וזהו הכל תלוי במזל שהוא מזל ונוצר חסד הנ"ל אפי' ס"ת בהיכל שהוא כמו מ"ת כנ"ל וד"ל).

(י"ז) וזוה"ל יובן הטעם מה שנוצר חסד א' קודם לפוקד עון אבות על בנים כו' ועושה חסד כתיב אחר פוקד עון אבות כו', דהנה לכאורה אין זהמובן מה שסותר דבריו מיד למ"ש ונוצר חסד לאלפי' דמשמע שישמור חסדו לאלפי' דורות ומיד א' להיפך פוקד עון אבות על בנים כו'. אך הענין הוא וזהו עצמו חסד גדול מה שפוקד עון אבות על בנים כו' דהיינו מה שאינו נפרע מהם מיד בבי"א אלא פוקד עון על דורות שאחריהם לחלק העונש לזמנים רבים לפרע מהם מעט מעט כדי שיהי' יכולי' להתקיים כמו העון מכירת יוסף נפקד עד כמה דורות עד הרוגי מלוכה וכה"ג בכל עונות בני' כעון ע"ז בבית ראשון שנפקד לזמנים רחוקי' כיסורי הגלילות וכך הוא בכל דור שנפרע מהם ע"י יסורים ולחץ מעט מעט למרק העון כו', וזהו בח"י החסד שבהעלם שלא נודע למקבלי' כלל עדי"מ אב המייסר לבנו מעט מעט להסיר מעליו עונו וחטאתו שאין הבן מכיר כלל בטוב וחסד זה כו', וזהו בא

וה' נתן חכ' לשלמה: מלי"א ה, כו.

יהב חכמתא: דניאל ב, כא.

כו': אוצ"ל: כמו.

ושטחה צפני'... לעשות לחקן: תצא כא, יב. כראשית ב, ג וכ"ז פי"א, ו ובפרש"י שם.

שכולם בחכ' עשית: תהלים קד, כד.

אפי' ס"ת בהיכל: נטמו לעיל בע' הקודם.

מבחי' נוצר חסד שהוא למע' מכל ההשתלשלות כנ"ל דהיינו שנוצר ושומר החסד בבחי' העלם ברצון ובמח' לאלפי' דורות להיות נפרע מהם מעט מעט ביותר כו' שזהו חסד גדול מאוד רק שהוא בהעלם גדול שלא בא בגילוי גם כחכ' ומשפט השכל כו'. אבל מ"ש עושה חסד לאלפי' זהו החסד הבא בבחי' עשי' בפ"מ כנ"ל והוא האור הבא בכלי כמו אור החכ' שיהי' בכלי שיומשך החסד הזה גם למטה מן החכ' שהן המדות דאצי' שהוא חסד דז"א כמ"ש בזהר דאית חסד כו' חסד זוטא גם שם החסד מלוכש בכלי דוקא שהוא שפע החסד למטה גם כבי"ע עד שימחול העון לגמרי בלתי יפרע ליפקוד עוד כלל, ע"כ אמר ועושה חסד אחר פוקד עון אבות דהיינו שאינו פוקד עון אבות כו' אלא עושה חסד בבחי' גילוי גמור באו"כ כו'.

(יז) ואי"ן זה מתיישב כלל מ"ש ועושה חסד כו' היינו לאוהבי ולשומרי מצותי דוקא שאין עליהם עון כלל זהו היפך נוצר חסד כו' שנושא עון כו' כי מ"ש ועושה חסד הוא ביו"ד הדברות (כפ' יתרו ובפ' ואתחנן) שתחלה א' אנכי אל קנא פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים לשנאי ועושה חסד לאלפי' לאהבי כו' דמשמע שלשונאיו מגביר כח הדין ביותר לפקוד עון אבות גם על שלשים ורבעים ועל אוהביו ושומרי מצותיו מגביר כח החס' לאלפי' דורות (וכמ"ש בסוף פ' ואתחנן האל הגדול הנאמן שומר הברית והחסד לאוהביו לאלף דור ומשלם לשונאיו אל פניו להאכידו כו', ונמצא שחלק לשתי המדות דחו"ג בתכלית מן הקצה לקצה לשונאיו בתכלית הדין להיות קנא ונוקם לכמה דורות ולאוהביו בתכלית החס' לשומר הברית והחס' לאלפי' כו', וזהו היפך גבור ממש בי"ג מדה"ר (דפ' כי תשא) שהוא אל ארך אפים (היפך אל קנא כו') נוצר חסד דמשמע גם לעוברי רצונו להאריך אפו להם וכמ"ש נושא עון ועובר על פשע ממש ולא לאוהבי ולשומרי מצותי דוקא, וא"כ מ"ש ועושה חסד היפך דנוצר חס' אינו עושה חסד רק לאוהביו לכד ונוצר חסד הוא ג"כ לעוברי רצונו להיות נושע עון כו', וזהו סותר לענין הנ"ל דועושה חסד הוא הבא למטה למחול לגמרי שלא יפקוד כו' שהרי א' לאוהביו ולשומרי כו' ולשונאיו הוא פוקד עון כו' כח הדין דוקא כו', וגם בי"ג מה"ר יש להבין מ"ש תחלה נושא עון כו' ומיד א' ונקה לא ינקה פוקד עון אבות שסותר דבריו מיד כו' וגם ה"ה נגד משפט התורה דבני' לא יומתו עבור אבות כו' (וכמו אבותינו חטאו ואינם ואנחנו כו' וכן אבות אכלו בוטר כו' וכה"ג).

כמ"ש בזהר דאית חסד: ראה זח"א ר"ט, א. זח"ג קל"ג, ב.
ועושה חסד . . . בפ' יתרו ובפ' ואתחנן: יתרו כ. ה. ואתחנן ה. י.
וכמ"ש בסוף פ' ואתחנן: ז. ט"ז.
דפ' כי תשא: לד. ו.
דבני' לא יומתו על אבות: תצא כד, טז.
אבותינו חטאו ואינם: איכה ה. ו.
אבות אכלו בוטר: ירמ"י לא, כח.

(יח) אך הענין הוא דבאמת שרש הי"ג מה"ר הוא למע' ממשפט החכ' שבחורה שהן כללות היו"ד דברות דאנכי כו' והוא מ"ש ויעבור ה' על פניו למע' מבחי' פנימי' דח"ע והוא בבחי' הרצון הפשוט ממש שנק' רעוא דכ"ר שבמצחא דע"י כו' שהרי עיקר המשכות דאל רחום וחננו כו' הוא להיות נושא עון כו' היפך הדה"ע הבא בח"ע דתו' כידוע, וזהו ויקרא ה' ה' אל רחום כו' היפך מ"ש אל קנא פוקד כו', וזהו שבי"ד הדברות חלק למדה"ד לעוברי רצונו להיות פוקד עון אבות כו' ולמדת החסד לאוהבי כו', וזהו מימינו אש דת למו בחי' ח"יג כו', וע"כ א' ועושה חסד אחר חוק מדה"ד דפוקד עון אבות כו' שהוא חסד שבא למטה באורות וכל"י ע"י המצות וכמ"ש אם בחקתי כו' וכן אמר את הברכה אשר תשמעו כו' והקללה כו' וע"כ א' פוקד עון כו' לשונאי דוקא, אבל פוקד עון אבות כו' ד"יג מדה"ר הוא להיפוך שמפני שנוצר חס' כו' זהו למעלה מבחי' הח"ע דתו' להיציג נושא עון כו' כנ"ל ע"כ אמר ונקה לא ינקה פוקד עון אבות כו' שזהו מצד בחי' החסד דוקא לנקות פגם של העון למטה, ואע"פ שנושא עון למע' מצד שרש י"ג מדה"ר שבבחי' רעוא דכ"ר כנ"ל לזה נפרע מהם מעט מעט כו' שהוא בחי' חסד גדול שבהע"ס דחכ' כנ"ל שהרי גם ונקה זה ג"כ הוא מ"יג מדה"ר שהן י"ג ת"ד רק שהוא מזל הי"ג סיום כל מדה"ר שגם הוא למע' מבחי' אור החכ' כו' משא"כ ועושה חסד שבי"ד הדברות הוא רק לאוהבי כו' אבל שרשו יותר עליון גם מנוצר חס' דא"א שהרי החס' הזה בא בהתגברות למע' מן המדה שבמשפט החכ' כמ"ש שומר הברית לאלף דור כו' (ונמצא דונוצר ונקה מזל העליון ומזל ה' ונקה שהן שרשי' לאו"א דאצי' כידוע הכל בבחי' החס' שלמע' מן החכ' כו' רק שונקה הוא למטה לנקות העון שנק' גבו' שבחס' כו' אבל ועושה חסד לאלפי' הוא בחי' חס' דו"א שבא בגילוי או"כ שמחמת המצות אך שרשם בחס' דעצמות דא"ס כי שרש המצות בפנימיה' הכתר דוקא שלמע' גם מ"יג ת"ד דא"א וכמו רחבה מצותך מאד כו' (וזהו בחי' אות' דע"י כו' וכמ"ש במ"א בענין לבושי' כתלג חיזור ושער רישא כעמר נקי, וע"כ יש שרש לתשובה וסליחת העונות למע' בבחי' או"ח למע' מבחי' אורות דאו"י דתו"מ וכידוע בענין משיח אתא לאתבא כו', וז"ש יגדל נא כח אד' כו' ב"י רבתי כו' כידוע וד"ל.

הרה"ט: = הדיו העליון.

מימינו אש דת למו: ברכה לג, ב.

אם בחקותי . . . את הברכה אשר תשמעו: בחוקתי כו', ג. פ' ראה יא, כו.

שומר הברית לאלף דור: ואתחנן ז, ט.

ה: בהכתי' חסר סיום התיבה.

רחבה מצותך מאד: תהלים קיט, צו.

לבושי' כתלג חיזור: דניאל ה, ט.

וכידוע משיח אתא לאתבא: נטמן לעיל סוסי"ג.

יגדל נא כח אד' כו' ב"י רבתי כו' כידוע: שלח יד, יז, וראה להלן במאמרי פ' שלח בהביאור ע"פ ועתה

יגדל נא.

(יט) והנה מעתה יש להבין מ"ש לשון לאלפים בין בנוצר חסד לאלפי' שהוא במזל הח' דא"א שלמע' מח"ע דאצ"י שבא מצד בחי' אורח בעצמו מלמטה למע' דתשובה כנ"ל ובין ועושה חסד לאלפי' שהוא בח"ס דז"א דאצ"י לבי"ע להמשיך חס' לאלפי' דורות בבחי' אורי' עד למטה מטה יותר לאוהביו ולשומרי מצותיו דוקא. ויש להקדים לזה בענין אחר והוא בענין עלית הנשמה בגי"ע מדרגא לדרגא מלמטה למע' כמו ילכו מחיל אל חיל כו' כמו מגי"ע דעשי' לגי"ע דיצי' ומגי"ע דיצי' לגי"ע העליון דבר' כו'. דהנה מבואר בס' הבהיר דעליות הנשמות בגי"ע הוא ע"י העמוד שבהיכל שעולי' בו בבחי' ביטול המציאות כו' כי כל עליות מדריגה שלמטה למדרי' העליונה הימנה בהכרח שיהי' בטל בתכלית ממדריגתו הראשונה לגמרי עד שישכח לגמרי על מהותו הראשון ואם לאו לא יוכל לעלות כלל, עדי"מ הבא לפני שר גדול שיתבטל ממציאיותו לגמרי אז יוכל לעמוד בהיכלו וכאשר צריך לבוא לפני השר העליון שעל השר הראשון אין הביטול הראשון כלום אלא אדרבא בבחי' יש יחשב כערך ביטול השר התחתון לגבי העליון הימנו כו' וצריך לבא בבחי' ביטול כל העצמות הרבה יותר וכך הוא עולה עוד ממדריגה למדרי' במדרי' הביטול שבין כל עלי' מתחתון לעליון עד שיבא לפני המל' בעצמו כו'.

(כ) ועד"ז יובן בעליות הנשמות מגי"ע דעשי' דרך העמוד לגי"ע דיצי' שצריך שיתבטל מכל השגה שהי' בו כתחלה ולשכות ע"ז לגמרי כמו מה פשפשת כו' אז יוכל לעלות במדריגת העונג האלקי שבגי"ע דיצי' שנבדל במעלת הערך הרבה מאור האלקי שבגי"ע דעשי' כמו שנבדל מעלת הערך דגי"ע דעשי' על בחי' רוחני' דד"י הגשמי' עוה"ז השפל (וכמ"ש ברמב"ם דגם תענוג הכבוד וגדולה שהוא רוחני יותר מתענוגי הגשמי' דמאכל ותשימש שהן מעשה בהמה עכ"ז נק' גם הוא גשמי ממש לגבי העונג הרוחני האלקי שבגי"ע דעשי' כו', ע"כ צריך לטבילת נהר דינור הגשמי שלפני גי"ע הארץ שלמטה בצאת הנשמה מגופה כדי לעשות בחי' ביטול גמור בכל הרהורי' ומי' ודבי"ט שהי' לה בעוה"ז החומרי עד שיאבד גם כח הזכרון מעניני החומרי' וגם מהשגת שכל אנושי כנ"ל כי כל זמן שכח הזוכר נשאר רושם בנפש עדיין א"א שתעלה הנשמה לגי"ע לקבל עונג האלקי הרוחני כלל וכלל, וכך הוא בעליות הנשמות מגי"ע התחתון דעשי' לגי"ע דיצי' שתטבול בנהר דינור העליון הרוחני וכמ"ש ונהר דינור נגיד כו' שלפי ערך זה ממש

ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ת.

בס' הבהיר דעליות הנשמות כגי"ע הוא ע"י העמוד: מובא ג"כ בכ"מ (לקו"ת בשלח ב, א. ביאורו"ז עא, א. שה"מ תקס"ד ע' סג. תקס"ה ס"ע שצט. וע' תקס"א. תקס"ז ע' סח. תקס"ח ע' שפ וע' תקנ"ד. — ככל הנ"ל הוא כש"ס ס' הבהיר). ובתיא"ק, ס"ע"ב מצ"ן ע"ז: ע' זור וקהל ר"א א. ויחי ר"ש א"י. ובתיא"ק, ג. ע"ז שזכ"ר בספרים שיש עמוד כו'.
מה פשפשת: ותיא"ק, א. ב.

יחשב גם עונג האלקי שבג"ע דעש"י בחי' גשם העונג לגבי מעלות אור עונג העליון שבג"ע דיצ"י, וכן עד"ז מג"ע דיצ"י לג"ע דברי' וכך הוא עד רום המעלות כו' ודיל.

(כא) **וְיִבֶן** זה ע"ד דוגמא מה שמצינו בגמ' בר' זירא בבבלי כשרצה לעלות לא"י ללמוד תלמוד ירו' התענה ק' תענית שישכח תלמוד בבלי להיות שמדריגת תלמוד ירושלמי גבוה מתלמוד בבלי שלא יוכל לקבל בלי שישכח בתחלה תלמוד בבלי (ואפשר זה הי' שלא יכלול אותו נוסח גי' תלמוד בבלי בתלמוד ירושלמי וראי' יותר לזה ממה שמצינו בזהר שר"ח רבה התענה מ' יום שיוכל לראות לרשבי' כו'). וכה"ג יובן בעליות הנשמות מג"ע לג"ע העליון יותר כו' בדרך פרטי העליות ממדריגה למדרי' עליונה יותר כמו מחיל כו'. ועד"ז יובן ענין מ"ש ונוצר חסד לאלפי' דהיינו שיש בכחי' עליות המדרי' זו למעלה מזו אלפי' מדריגות ע"ד הנ"ל בעליות הנשמות כג"ע כו' ובין כ"א ואחד יש בחי' שכחה וביטול מהות הראשון כו', וזהו ענין לאלפי' להיות שבחי' החס' הוה דנוצר הוא למע' מע' מכל ההשתלשלות דהיינו למע' גם מבחי' הח"ע כו' וכמו שבעליות המדרי' זו למע' מזו כו' צריך להיות ע"י בחי' ביטול מדריגה הראשונה כו' כך בירידות המשכות מלמע' למטה דהיינו כדי שיומשך מבחי' מדריגה עליונה דנוצר חסד מן ההעלם שבעצמות המאצי' למטה באצי' כו' צריך להיות ג"כ ע"י בחי' צמצום וביטול ממדריגה למדרי' מעילה לעילה שלמטה עד שיוכל לבא אור החס' גם באצי' מלמטה, והו ענין אלפי' שהן אלפים מדריגות מלמע' למטה עד שיוכל לקבל גם העומד"י במדריגות התחתונות ביותר דהיינו עד גם היותר תחתון שבאלפי' מדריגות הללו מפני שצריך שיבא האור ושפע בצמצום והעלם אחר העלם בירידות לאלפי' מדריגות זו למטה מזו עד שיומשך גם במדריגות התחתונות ביותר וכמו ירידת האור מג"ע העליון לג"ע התחתון עד עונג הנשמה בגוף החומרי שמוכרח שיתעלם ויתבטל עונג העליון הרוחני ואז יוכל לבא בהנשמה לפ"ע השגת הנשמה שבגוף כמו שמלמטה למע' א"א לעלות כ"א ע"י ביטול מהות הראשון כניל ודיל.

(כב) **וְכַן** הוא ג"כ בענין ועושה חסד לאלפי' שהוא החס' הבא מאליו לבי"ע עד החסד הגשמי שבא בעוה"ז. האדם השומר מצות ה' כמו אלו אוכלי' פירותי' בעוה"ז כו' שבודאי צ"ל ירידת אלפי' מדריגות מלמע' למטה ע"ד הנ"ל בבחי' ביטול וצמצום מדריגה עליונה שיוכל לבא ולהתלבש

בגמ' בר' זירא . . ק' תענית שישכח חלמוד בבלי: כימ פה, א. וראה גם לקו"ש ח"כ ר"ע 319. הכ"ד סי' 26. ושי"ן. סי' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' מז. ושי"ן.
בוהר שר"ח רבה התענה מ' יום שיוכל לראות לרשבי': זח"א ד, א.
בעוה"ז: אחר חיבה זו נשאר בהכתי' מקום פנוי לחיבה אחת.
אלו אוכלים פירותי' בעוה"ז: טאה בתחלתה.

בבחי' מדריגה התחוננה בכל פרטי השתלשלות דעו"ע מעולם לעולם עד חס' וברכה הגשמות שבעוה"ז כמ"ש את הברכה אשר תשמעו כו' כנ"ל וד"ל.

(כג) אך ההפרש בין ונוצר לועושה שנוצר חסד הוא בבחי' ההעלם העצמי שלפני האצ"י שיבא למטה לבחי' האצ"י ועושה חסד הוא מאצ"י לבי"ע כו' ולפי הנ"ל ונוצר חסד הוא בבחי' עליי' דאוי"ח מלמטה למע' כמו להעלות הנשמות דבית' למעלה מעלה כראב"ד שקנה עולמו כו' וכמנשה שקבלהו כו' וכה"ג, ובאמת כל בחי' חסד הוא הבא בדרך ירידה והמשכה מגבוה לנמוך וגם בתשובה הרי נמשך החסד עד למטה כ"כ להיות נושא עין בפ"מ כו' ועכ"פ כל בחי' ענין ירידות האור מלמע' למטה צ"ל ע"י צמצום וביטול עילה. ומדריגה הראשונה כו' הנ"ל עד שבדרך פרט המה אלפי' מדריגות מלמעלה למטה וממילא יהי' בעליות המדריגות מלמטה למע' אלפי' מדריגות כמו וסולם מוצב ארצה כו' שעולין ויורדין בו שאתו מספר המדריגות שהולך מלמע' למטה הוא ממש מספר המדריגות שעולה כו' וד"ל. וזהו הטעם שישכלו הנשמות דג"ע דעשי' לעלות למדריגה עליונה כ"כ דג"ע דבריאה ולמע' מע' כו' לפי שמגיעין ע"י בחי' ביטול שבין כאוי"א לבחי' אור החסד הראשון שלפני האצ"י שמשם ירד האור כירידת המדריגות אלפי' מדריגות בצמצום אחר צמצום כו' עד שבא העונג במדריגה התחוננה דג"ע דעשי'.

(כד) אך הנה עדיין יש להבין למה המספר אלפים דוק, אך הנה מ"ש אלפי' אין הכוונה מצד המספר אלפי' שהרי א' אלפים סתם אלא הכוונה הוא על ציור אות אלף שע"ז מרמז באמרו לאלפי' שהוא ע"י בחי' שם מנה דוקא שהוא במילוי אלפי' בג' אותיות דה"א וא"ו וה"א מפני שחסד זה דונוצר ועושה אינו נמשך רק ע"י שם מ"ה דאלפי' דוקא. והענין הוא כידוע בטעם ענין דבחי' אות הא' שהוא בבחי' הכתר כמו אאלפך חכ' דאלף לשון אולפנא כו' והלימוד הוא הבא מן ההעלם לגילוי אבל אאלפך כו' הוא למע' עדיין מהיות גילוי ההעלם של החכ' אלא הוא לשון לעתיד ולהבא שהוא בבחי' שם אהי' דכתר כידוע בפ"י אהי' אלא זמין לאתגלאה שעתיד

את הברכה אשר תשמעו: פי' ראה יא, כו.

דבית: כ"ה בבחי' המעתיק.

כראב"ד שקנה עולמו: ע"ז י, א.

וכמנשה שקבלהו: ראה סנהדרין קג, רע"א.

עילה: כ"ה בבחי' המעתיק.

וסולם מוצב ארצה: ע"פ רצא כח, יב.

שם מ"ה: . במילוי אלפי': ראה ע"ח שער לאה ורחל (שלי"ח) פ"ב.

אאלפך חכ': איוב לג, לג. וראה פ' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' טו. וש"נ. ובהבא להלן ראה גם ד"ה לה"ע אחד ועד בחילופי' אחרון — בס' מאמרי אדהאמיצ' דברים ח"א (פ' ואתחנן).

אהי' אלא זמין לאתגלאה: ראה זח"ג יא, א (ובמק"מ וזהו הרקיע שם). סה. ב (ובמק"מ שם). פרדס שער

השמות פ"ב.

לבא מן ההעלם לגילוי ולא בא עדיין וכידוע שכל אות אל"ף מורה על העתידות דוקא כמו אל"ף אעשה אפקוד וכה"ג וכך שם אהי' אנא זמין לאתגלוא לעתיד ועדיין לא נתגלה כנ"ל, והטעם הוא כי ציור האל"ף ג"כ מורה כך (לבד פ" דאל"ף כנ"ל), דהנה אנו רואי' ציור תיבת האל"ף דא' ראשו יו"ד ואמצעו וי"ו באלכסון משמאל לימין ויו"ד הפוכה תחתיו כזה וידוע שהיו"ד מורה על בחי' הצמצום דוקא להיות בבחי' נקודה בהעדר התפשטות והיו"ו מורה בבחי' המשכה מלמע' למטה כידוע ואחר היו"ו ויו"ד הפוכה שהוא צמצום שקודם המשכה ויו"ד שתחתיו הוא צמצום שאחר המשכה, והענין הוא כידוע דא"א להיות השפעה מן המשפיע בלתי צמצום עצמותו דוקא שלא יתגלה רק בנקודה דיו"ד ובלעדו לא הי' יכול להיות המשכה והשפעה וע"כ אחר היו"ד שבראש הא' דוקא נמשך השפעה שהוא היו"ו שבאמצע' להורות שהמשכה זאת באה אחר הצמצום דיו"ד שבראשו (שהוא חכ' בראש המשפיע שבא בבחי' הצמצום והעלם דאין שבכחך כידוע), ואחר המשכה והשפעה חוזר ומתצמצם המשכה זאת להיות בבחי' יו"ד הפוכה תחתיו והוא צמצום שני בשביל השפע והמשכה שנית שהוא להתקבל במקבל דודאי צ"ל בחי' צמצום וכיטול והעלם ההמשכה דמשפיע שהוא היו"ו (משא"כ צמצום היו"ד שבראשו הוא כדי להיות בחי' המשכה דמשפיע עצמו) וכנ"ל דבכל ירידות המדרגות מעליון לתחתון צ"ל ע"י בחי' ביטול וצמצום העליון בתחתיו כו' (וכאן יש ב' ירידות א' ירידה וצמצום עצמות המשפיע שיוכל להשפיע ולהמשיך והוא יו"ד הראשון שבראש הא' וירידה ב' אחר השפעה והמשכה דמשפיע שיוכל לקבל לפי ערך המקבל והוא יו"ד הפוכה שתחתיו). וזהו ציור תמונת אות הא' יו"ד וי"ו יו"ד (וב' יודי"ן הן ח"ע וח"ת, ח"ע דמשפיע כמו שחכ' מאין כו' וח"ת דמקבל אחר היו"ו שהוא המשכה דמשפיע כנ"ל) דהיינו צמצום והמשכה וצמצום אז דוקא בא גילוי אור החכ' דמשפיע במקבל ממדרגה עליונה לתחתונה כו'. וזהו א' דאהי' אנא זמין כו' שזה מורה כללות ציור האות דא', אך בשם אהי' דכתר אינה מורה רק על העתיד אנא זמין כו' ולא נתגלה עדיין כו' אבל אות האל"ף שבא במילוי בשם הוי' במילוי אלפי' בהי"א וא"ו היא כנ"ל הוא היורד מן ההעלם לגילוי למקבל ע"י צמצום והמשכה וצמצום ביו"ד וי"ו יו"ד שבאות הא' כנ"ל, וכמ"כ בכל פרטי השתלשלות עו"ע צ"ל ע"י שם מ"ה כאלפי' דוקא מטעם זה וד"ל (אך מה שוי"ו שבא' נמשך משמאל אל הימין דוקא ויו"ד שבראשו בקצה התחתון שבו ויו"ד שתחתיו בקצה העליון שבו מבואר במ"א). ובכל זה יובן מ"ש

שבאמצע: תיבה זו אינה ברורה בהכתיב.

אך מה שר"ן שבא' נמשך משמאל אל ימין . . . מבואר במ"א: עדין הוא בסה"מ תקס"ו ע' רסז (ד"ה מראיהם ומעשיהם): אך הנה לפי זה מהראוי שיהיה הרי"ו שבאמצע אות האל"ף מתמשך כיושר ולא באלכסון ואם מפני היו"ד שצ"ל תחתיו הי' צריך שאלכסונו יהי' נמשך מימין לשמאל ולא משמאל לימין כזה אלא א"ו יש בו ענין עמוק לייח משום דהמשכה צריכה להיות באלכסון שמשמאל לימין דוקא וכמ"ש שמאלו תחת לראשי כו' וד"ל (עכ"ל בסה"מ תקס"ו). וציורי אות א' שבשוה"ג כאן נעתיק מכוונ"ס אדמה"צ בכרך תקס"ו. ויש לתקן בסה"מ תקס"ו שם – שאות א' השני' נדפסה שם מוטעה].

ונוצר חסד לאלפי' כו' ועושה חסד לאלפי' כו' שכל זה מצד ירידות המדרגות מלמע' למטה ע"י צמצום העילה העליונה צ"ל ע"י שם מ"ה באלפי' בין בנוצר חסד מן המאציל לאצילות בין בוועשה חסד מאצ"י לבי"ע ע"י המצות כניל וד"ל).

(כה) ובכל זה יובן בתוס' ביאור ענין שיעורי הנ"ל דשבועות כניל בענין אופן כו' שז"ש משה ידבר דוקא להיות שרש משה כמזל ונוצר כו' שלמע' מח"ע שהוא ירידות אור הכתר דת"ע דתורה ע"כ משה ידבר דוקא כו', וכתר הוא תר"ד שהן תר"ד עמודי אור שמחבר מע' ומט' כא' לפי שהמשכה זאת דכתר בחכ' בא ע"י אות הא' דאה"י שזהו מילוי דאלפי' בשם מ"ה דחכ' להיות בא מן ההעלם לגילוי עד תורה הנגלית בעשי' מצות בפ"מ, והוא עיקר ענין שער הנ"ל שיבא למטה כמו למע' ממש כניל וע"כ יומשך ג"כ בעולם הפירוד בעשי' כמו באצ"י ממש כמו העומר כניל וד"ל, משא"כ בחי' חסד דאברהם ששרשו בחסד דז"א לבד הגם שיש בו שם מה דאלפי' אבל אינו יורד למטה ממש בעשי' כמו באצ"י אלא רק באצ"י בח"ע הרוחני דשם איהו וחייוהי כו' והפרטא מפסיק בין אצ"י לבי"ע כידוע, משא"כ ע"י משה נמשך גם למטה בעשי' כו', ואף גם בחי' ועושה חסד לאלפי' שע"י המצות יורד למטה בבחי' גשמיות כמו למע' לפי שהמצות נק' עומר כו', אבל אברהם לא קיים המצות רק ברוחניות כמו שהוא באצ"י וז"ש ושמי הוי' כו' וד"ל.

להבין ענין הספירה שהוא בחי' דם נעכר ונעשה חלב כו' והיינו משיביעי של פסח עד שבועות שהן מ"ד ימים ומהו ענין ה' ימים שלפני ז' של פסח, ובפע"ח מבואר שבחי' חמשה ימים הללו הם בחי' ה' חסדים שממתיקים לבחי' הגבורות והוא בחי' חסד שבחסד וגבורה שבחסד כו' הוד

שיעור הנ"ל דשבועות: כיה בכתי המעתיק.
ושמי הוי' ואראו ג.

להיע הספירה שהוא בחי' דם נעכר: נדפס מכתי 191 כא, ב [נמצא שם בין מאמרים שנאמרו בוויטפסק שנת תקפ"ד] 368 כא, א (עד אמצע המאמר דיה ומעתה יש להבין שרש ענין מ"ה) ובראשו כותרת: בעויה ביאור בשבועות נאמרה פה ק"ק סורא. ובסיומו רשום: עדיין אינו בשלימות כ"א בכמה דפים אחר תמצאה, באנפאי חתם היה הרבני המול' המוס' כי מוהר"ד נחמן במו"ה שמואל כ"ץ מק"ק סורא. ומן הצד רשום (שם המעתיק?): יעקב בער. בהמפתח שבתחילת הבון רשום על מאמר זה (בכתי מאוחר): מאד ר"ד ג"ע. 525 רת. ב – רק עמוד אחד מהתחלת המאמר. ובראשו כותרת: מאדמר' מימ' ג"ע [ואיל' לא דק. או שר"ל שמאמר הזה נאמר עוה"ם ע"י אדהצ"צ]. 988 קלב, ב [וחסרים בו כמה עמודים באמצע].
מאמר זה נמצא ג"כ בשינויים ובאריכות להלן בד"ה זה (להבין ענין הספירה וענין מ"ה) משנת תקפ"ד. ע' חטב ואילך. וענין בהמ"ם שם.

וגבורה שבחסד כו' הוד שבחסד: בכתי ב: וחסד שבגבורה כו' עד חסד שבהוד.

שבחסד. ותחלה יש להבין מהו ענין הבירורי' דדם נעכר ונעשה חלב שנק' מיתוק הגבורות כו'. דהנה ידוע שהדם שרשו בבחי' הגבורות וכאשר יתהפך לחלב הוא הנק' בחי' מיתוק הגבורות, ולא כמו מיתוק המים הרעים כיפים שהוא שרבו' המים היפים ממתקים למרירות המים עד שנעשו גם המה מתוקים אבל לא שהמים המרים עצמן נמתקו, אך ענין מיתוק הגבורות הללו דם נעכר ונעשה חלב היינו שהגבורות עצמן נעשו חסדים ומתוקים, והיינו פ"י מאז דמהפך מרירו למיתקא שהרע עצמו נעשה טוב באתכפייא ואתהפכא שזהו ענין בעי'ת כידוע. והיינו ענין דדם נעכר לא שהדם נעכר וכלה והלך לו או שע"י דבר אחר נמתקו בחי' הגבורות, אלא הדם עצמו נמתק ונתהפך ונעשה חלב, והוא כמו ענין גבורות רשפי אש זרה מתאוות גופני כאשר הוא עצמו נהפך באתכפייא ואתהפכא להיות התלהבות לבבו בתענוג לה' לבדו, וכתוב יעקב חבל נחלתו שמעורר בזה בחי' המתקת הגבורות בשרשם עד רום המעלות כמשל החבל כאשר נמשך למטה נמשך למעלה, וכמו עד"מ כאשר נמתק טעם החמיצות שבדבר החמוץ ונעשה כמעט' מתוק שאין שינוי בעצם המאכל אלא המאכל עצמו שהי' חמוץ הוא שנעשה מתוק, משא"כ בשינוי טעם מתיקות הבא מצד אחר כמו מיני מרקחת שמבטלים דבר חריף ודבר מתוק יחדיו שהדבר החריף מקבל מתיקות מדבר המתוק, והוא דמיון לבחי' גבורות שנמתקים בחסדים המתוקים משא"כ כהשחריף עצמו נעשה מתוק כו' וד"ל (ולמעלה יבין מזה ההפרש שבין בחי' מ"ד שנק' מי החסדים כשממתקים לבחי' הגבורות דמין ובין כאשר הגבורות דמין עצמן נעשים חסדים כו' וכמ"ש ההופכי הצור אגם מים כו' כמ"ש כמ"א). וזהו ענין דם נעכר ונעשה חלב שהוא מיתוק הגבורות מצד עצמן שהרי נהפך דם לחלב מצד עצמו בלי עירוב דבר אחר וזולתו כלל וכענין קטיגור נעשה סניגור או זדינות עצמן נעשו כזכיות, וזהו הנק' מיתוק הגבורות בשרשן בבחי' מקור הגבורות מצד הגבורות עצמן ולא שממתקים אותם בחסדים, וכמו דם נעכר מצד עצמו כל ימי היניקה ונהפך לחלב כו' וד"ל.

והנה כאשר הגבורות עצמן נמתקים אזי הם מעולים ומשובחים יותר מבחי' גבורות ממותקים ע"י החסדים הגוברים עליהם וממתיקם, כנראה בחוש עד"מ דבר החריף וחמוץ ביותר כשימתק בעצמו אזי נעשה מתיקות עריכות ומיקוח גדול להשיב את הנפש יותר מכאשר נמתק ע"י דבר אחר המתוק כו' לפי שטעמו בעצם הוא בחי' אור וחיות גדול ותוקף הכח ועוז

באתכפייא ואתהפכא: כתי"ב: לא בבחי' אתכפייא אלא בחי' אתהפכא.
 נחטט: כתי"ב: ב טעם.

כזכיות: כתי"ב: ב ניתוסף: נתהפך לזכיות עצמו בלי שיתוף המתיקות והקטיגור מצד עצמו נעשה סניגור ולא מצד הסניגור שהוא החסד כו' משא"כ כשהדין נמתק מצד החסד כמו שיתף עמו מדת הרחמים וכו' וד"ל.

ביותר רק שהוא מר וחריף אך כשנהפך למתיקות אז המרירות בבחי' אור וחיות להשיב את הנפש ביותר, כמו המור שהוא דם דחי' שנהפך לבושם טוב ומפקח את הנפש, וכך כל י"א סממני הקטורת הרי הם בשמים שעושים מדברים חריפים וקשים ביותר כו' ונאמר בהם ישימו קטורה באפיך להיות כל דינין שבאפו כו' כמ"ש במ"א, וז"ש טוב מאוד זה מלאך המות כשנהפך לטוב מאוד כו' כמ"ש במ"א, וזהו ענין החידה מעז יצא מתוק כו' שהעז עצמו נהפך למתוק כמו שמהאוכל יצא מאכל כו' וד"ל. וכל זה מפני יתרון מעלת הגבורות על החסדים כמעלת הזוהב על הכסף כידוע.

ויבין זה מענין ספירת העומר דכתיב והניף את העומר לרצונכם, כידוע שהעומר הוא מאכל שעורים מאכל בהמה שהוא בחי' מדות דנפש הבהמית כתאוות החומריי' הבהמיי' ממש וכהיג שנהפך אוי אתכפיא מרע לטוב להיות לה' לבדו שאז הם משובחים יותר גם ממדות דנפש אלקי' אע"פ שבחי' מדות דנפש האלקי' מבחי' אדם ובאדם המדות מבחי' חכמה בחי' מ"ה ואין לבהמה ערך לבחי' אדם [מ"מ] כאשר מדות דנפח"ב מתהפכים לבחי' אדם] להכיר את בוראו כו' הרי מבהמה נעשה אדם וכאשר הבהמה נעשה אדם אזי רב כוחה יותר מבחי' אדם כנראה לעין ככח של הבהמה שכח של הבהמה חזקה בטבעה הרבה מטבע כח האדם לפי שרש נפש הבהמה מפני שור ופני ארי' כו' שהם תקיפים וחזקים הרבה מן פני אדם כמ"ש בזהר על פסוק הכפירים שואגים כו' ש"ע אלפים אריות שואגים ארי' שאג מי לא ירא כו'. ולהיות כן כאשר נהפך בחי' גבורות דמדות דבהמה לאדם הרי הוא ביתרון כח רב ביותר מבחי' מדות האדם כו'. וזהו שארז"ל טוב זה יצה"ט מאוד זה יצה"ר. וכן מטעם זה אמרו דבע"ת גדולים מצדיקים גמורים ואע"פ שצדיקים גמורים עומדים באהבה ויראה בשלימות נפש האלקית ונק' אדם אבל היפך המדות הבהמיות דבע"ת שמרע עצמו נעשה טוב כנייל אז הם משובחים ביותר מטעם הנ"ל כמעלות גבורות מצד עצמן כו'. והיינו ג"כ הנפת עומר שעורים לרצונכם להפוך הרע עצמו לטוב כו' וד"ל.

ולהבין שרש הענין בתוס' ביאור במדות שבנפש הבהמיות כשנעשים בחי' אדם אזי גבוהים כמעלה מבחי' אדם כו', הנה יש להקדים בזה מ"ש באדר"זי שאר"א במזלא תליא אבל ז"א בע"י אחיד ותליא כו'. וביאור הדברים הנה ידוע שיש ב' מיני מדות, א' בחי' המדות שגולדים מן השכל דהיינו רק מה שהשכל גזור ויחייב אז יתפעל בלבו אם לדין או לחסד, ומקור המולידם

להיות: בכת"י ב: להמתיק.

או אתכפיא: בכת"י ב ליתא.

מ"מ . . אדם: ניתוסף מכת"י ב.

באדר"ז: חגי רצ"ב, א. [בכת"י א: באדר"ר. ונתקן כאו ע"ס כת"י ב. וראה גם ת"א ע"ב, רע"ג, ובהערות

ותקונים מ"כ אדמו"ר שלישי"א בסוף הספר שם).

הוא הנק' בינה אם הבנים כו', ויש' בזה ג' מדריגות עיבור יניקה כו' כמשל הולד בכטן אמו. ויש עוד בחי' מדות שנק' מדות טבעי' שלא נולדו מן השכל אלא המה טבעי' כמדות הבהמה שהן טבעי', וכן באדם כאשר הוא רחמני או אכזרי בטבעו וכהיג שלא יולדו מדות אלה מן השכל כלל ואדרבה המה תקיפים מן השכל שגם אם יגזור השכל להיפוך לא יוכל לבטל תוקף המדה שבטבע (ויש בזה ג"כ ג' מדריגות עיבור יניקה ומוחי' כו', ועיקר טבע המדות היינו כמו שהם בולד בהיותו בכטן ראשו מקופל כו', ובימי היניקה נתגדלו יותר, ובימי הגדלות נמשך בהן מוחין גמורים, והוא ענין תולדות המדות מן השכל דוקא, אבל אין עיקר מציאותם מן השכל רק שהשכל מנהיגם) (וכמ"ש במ"א שזהו עד"מ המורה דרך או אור הנר שמאיר בחושך להכיר באוצר שעיקר המדות בכלל למאוס ברע ולבחור בטוב בזה אדם ובהמה שוין רק ששכל אדם יורה ויבחין זה יותר כו'). ונמצא עיקר המקור למדות הטבעי' הוא למעלה מן השכל רק התגלותם והשפעתם הוא ע"י הוראת השכל כו'. וזהו שאמר שז"א שהוא בחי' המדות דאצילות שרשו העצמי הוא בע"י עצמו שהוא בחי' פנימית אור הכתר כו' והוא למעלה מבחי' אור"א שהרי מקור חריב אינו רק מבחי' חיצונית הכתר שהן ב' מזלות ונוצר ונקא אבא יונק ממזל הח' ונוצר כו', וז"ש דאור"א רק במזל תליא.

ובזה יובן בתוס' ביאור ענין הנ"ל במדות הנפש הבהמיות כשנחפכו לבחי' אדם שכוחם רב יותר מבחי' אדם להיות שרש מדות הטבעי' בעצמות אור הכתר שלמעלה מבחי' מ"ה דחכמה שמשם הוא בחי' אדם בחי' מ"ה כידוע. וז"ש דוד ואני בהמות הייתי עמך, בהמה גמט' ב"ן למעלה מבחי' מ"ה אדם ובהמות שרשם הם מבחי' מדות שלמטה מן השכל ששרשם מבחי' מדות שלמעלה מן השכל שנק' בהמה רכה כו' וד"ל.

ומעלה יש להבין בשרש ה' חסדים שלפני ז' של פסח בחי' חסד שבחסד גבורה. שבחסד כו' הממתקים בחי' גבורות קשות של ספי' מ"ד יום, והן ענין ה' ימים שלפני מ"ד יום הנ"ל. ולכאורה יש סתירה לזה ממה שמבואר למעלה כענין דם נעכר ונעשה כו' שענין הספירה הוא רק בחי' מיתוק הגבורות מצד עצמן ולא שע"י החסד נמתקים כו' שלזה הטעם הם יותר משובחים כנ"ל, ואם ע"י החסדים שבה' ימים נמתקים הגבורות אין בהם יתרון מעלה כלל משאר בחי' גבורות ממותקות שנמתקו ע"י החסדים כו'. אך הענין הוא שיש הפרש גדול בין ה' חסדים שממתקים לגבורות שמתלבשים ממש בגבורות להמתיקם כמו מ"ד שמתלבש במ"ז ממש עד"מ מים הרעים בימים כו', אבל מ"ש וישלך העץ אל המים וימתקו המים ומ"ש ויעבר רוח

יש . . . בכטן אמו: נכת"י ב ליתא.

ומוחי': נכת"י ב: ומוחי' כמשל הולד בכטן אמו.

גבורה שבחסד: נכת"י ב: חסד שבגבורה.

על הארץ וישוכו המים או ע"י ההכאה כמו ויך את הסלע במטוהו וכו' הוא כמו ההופכי הצור אגם מים שהגבורות עצמן נהפכו לחסדים כמ"ש המן הסלע הזה ממש נוציא לכם מים כו' רק שלא יצאו המים מן הצור בלי סיבת ההכאה כמ"ש הכה צור וישוכו מים וכן העץ שנמתקו ע"י המים הרי המים מצד עצמן נמתקו ולא מן העץ רק ה' סיבה להמתקה זאת כו' וכן ענין העברת רוח לשכך תגבורות הגבורות כמ"ש בוהר"י עד דאתא ההוא דברא ידיע לאשלמא רוחא דזעפא כו' שהוא בחי' יסוד שמחתו בא המיתוק ממילא ולא שצריך להמשיך חסדים להגביר על הגבורות להמתיקם, וכמו קטיגור שנעשה סניגור כשרואה את המלך בעצמו כרב חסד וטוב שאין המלך צריך להמתיק דין קטיגור שלו באיזה הארת אור חסד מצד המנגד כלל כו' רק שהארת פנים של המלך אינו רק סיבה לזה, וכך הוא מ"ש מלפני אדון חולי ארץ שנמתקו הגבורות מצד עצמן ממילא, וז"ש ההופכי הצור עצמו לאגם מים דחסדים כנ"ל. משא"כ ענין היפוך הגבורות לחסדים מצד תגבורת כח החסדים עליהם שהוא דוקא כאשר כח החסד נמשך ומתלבש בגבורות, וכמו מים היפים ומתוקים שמתפשט כח המיתוק להמתיק גם למרירות שאז צריך להיות כח המתוקים רב כ"כ עד שיהי' בכוחו להמתיק גם את המר למתוק, וגם זה אינו היפוך אמיתי רק שנחלש כח המרירות ולא שנהפך עצם מהותו מאחר שמצידו נחלש כח המתוקים ג"כ מה שאינו מתוק כ"כ מחמת תערובות המים הרעים כו'. וכך הוא הדמיון בחסדים דמ"ד שמתפשטים בגבורות דמ"ן לגבור כח דחסדים להמתיקי' כח דגבורות ואתבסמת ועביד פירא להיות נק' מנחם משיב נפשי כו', דגם שנהפך לחסדי' ממילא"י נהפך עיקר מציאות גבורות דנוק' שהרי נק' דינא רפיא שהוא גבורות ממותקים, אבל אגם"י מים חסדים מתוקים ביותר כמו ים כנרת שמימי מתוקים כנור כו' אינו רק מצד היפך הגבורות עצמן כמו דם נעקר כו' כנ"ל רק שהסיבה לזה לבד הוא מהחסדים דדכורא כמו עיני כל אליך ישברו להמתיקו כו', וכן ארץ זבת חלב ודבש שהוא לאחר הביורר אמיתי, כמו עד"מ אשה כי תזריע וילדה זכר בחי' החסדים והרי תולדה זאת ממ"ן שלה כמ"ש אשה כי תזריע וילדה זכר בהיפוך מטבעה לפי שכ"כ גברו החסדים דדכורא על הגבורות דנוק' עד שנהפך עיקר מציאות הגבורות לחסדים וילדה זכר כמ"ש כי זכר חסדו לפי שתשוקת העלול כאשר נתמלא נהפכו אח"כ מצד עצמן מגבורות לחסדים כמו מיתוק הגבורות מצד עצמן הנ"ל. וז"ש והרווה את הארץ אז והולידה והצמיחה מצד עצמה"י כו' כנ"ל.

בוהר עד דאתא . . . דזעפא: [תוקו ע"פ כתי"ב. ובכתי"א נעתק בטעות. עד דאתו ההוא גברא כו']
זחיב מת, ב.

להמתיק . . . להיות נק': בכתי"ב: ולהמתיקו ואתבסמת נוק' ועביד נייחא לה ונק'.

תמילא: בכתי"ב: ממש לא.

אגם מים: בכתי"ב: כן גם מ'.

עצמה: בכתי"ב: עצמה וזהו וילדה מצד עצמה.

נמצא עיקר הוראת ההיפך בזה אינו רק במה שנראה בחי' התולדה או ההשפעה מן המקבל לזולתו היפך טבעו כו'. כי הנה ידוע שטבע העלול המקבל להיות תשוקתו ליכלל במשפיע, אך כשקיבל השפע הצריך לו ונתמלא כלי קיבול שלו אז נמתקו גבורות שלו כו' ונק' אתבסמת נוק' כו' כנ"ל. אך יש בזה הפרש שאם אין התולדה והשפע המצאת אל המקבל עדיין לא נמתקו הגבורות בחסדים ממש להיות המקבל בכחי' כח המוליד ולהשפיע ולגדל אבל כשקלטה היטיב טיפת זכורא כשיוורה כחץ דוקא אז נהפך גבורות דמ"ג עצמן, כמו' הקיבה הנתונה בחלב שמקפה כל החלב, וז"ש כגבינה תקפיאני וכמ"ש במ"א בענין מ"ד ומ"ג שמתהווה תולדה כו' להיות בחי' מוליד כמ"ש וילדה או והצמיחה כו' (ודוגמא לדבר זה פני משה כפני חמה שמאיר בפני יהושע שהוא כפני לבנה שאז נק' יהושע איש אשר רוח בו להשפיע לכאורא כו', וכן בכל תלמיד מובהק שנקלט בו אור רבו יוכל להיות משפיע כרבו ממש ויותר ממנו כמו יהי' פי שנים ברוחך כו', ויש שאין תולדה והשפעה נמצאת מהמקבל רק כדי להפיק א"ע בלבד כו').

וזהו ענין דם נעכר ונעשה חלב כו' לצורך גידול הולד שה' גבורות עצמן נהפכו לחסדים כל ימי העיבור להיות ע"י גידול הולד וצמיחתו ברמ"ח אברים והרי זה מבחי' החסדים המגדלים, וזהו דוקא בבחי' ה"ג דנוק' שנהפכו לחסדים ע"כ תזריע ותצמיח הולד. וזהו ג"כ שהדם נעכר ונעשה חלב לצורך יניקת הולד אחר ההולדה כו' וד"ל.

וזהו ענין ה' ימים שלפני ז' של פסח, דהנה ידוע שבז' של פסח הוא בחי' הלידה שזהו ענין קי"ס כמ"ש בזהר ובכתבי האריז"ל, וה' ימים לפני זמן הלידה הוא בחי' ה' חסדים כו' הגורמים להיות אח"כ עכירת הדם להתהפך לחלב, כידוע דביום הלידה דוקא נגמר התהוות רבוי החלב ליניקת הולד, והיינו ענין מ"ד ימים שמשביעי של פסח עד שבועות שבכל יום דם נעכר ומוסיף רבוי החלב ליניקה כו', שזהו ענין הספירה להפוך הרע עצמו לטוב כנ"ל בענין מיתוק הגבורות עצמן כו'. אך בחי' הסיבה לזה להיות דם נעכר מצד עצמו ולהפוך לחלב כל זה הוא בא בה' ימים הקודמים שהוא מיום ב' דפסח עד ז' של פסח, בחי' חסד שבחסד הוא ביום א' דפסח גבורה שבחסד ביום שני עד בחי' הוד שבחסד ביום הששי, וביום ז' של פסח הוא זמן הלידה. אך בחי' יסוד ומל' אינו נמנה בכלל בחי' החסדי' הללו כו', כי הרי

היפך: בכתי' ב: ההפרש.

המצאת אל המקבל: בכתי' ב: נמצא מן המקבל.

כמו: בכתי' ב: (כמו . . שמתהווה תולדה כו').

החלב: בכתי' ב: החלב כמו המחבץ.

בחי' חסד . . עד בחי' הוד: בכתי' ב: בחי' חסד שבחסד ביום ב' דפסח וחסד שנבגר ביום שלאחריו עד

בחי' הוד. (וראה הללו בפנים פיסטא: והנה יום).

בחי' יסוד הוא שנאמר בו יקוו המים אל מקום א' שהוא כנישו דכל נהורין שמקבל רק חסדים והוא הכוללם יחד כמ"ש כי כל בשמים כו', ולהיותו בחי' כללות החסדים אינו נמנה בחשבון, ובחי' המל' שמקבל מיסוד הוא בחי' כללות דכללות, דהיינו בחי' כללות כל החסדים שביסוד כו' וד"ל והיא מקבלת בבחי' התנשאות מאין ליש כו'. ונמצא שאין ביסוד ומל' שום ענין והוספת דבר מה בעצם על בחי' ה' חסדי' הללו, ע"כ אין כאן רק ה' ימים.

אך י"ל לפ"ז דה' הימים אינן רק גורמים להיות דם נעכר כו' ב"ד הימים למה נמנין בכלל ימי הספירה. אך הענין הוא שבה' ימים הללו גם בהם דם נעכר, ע"כ אומרים היום יום א' כו', אך שהם בחי' כללות ומקוריי' למ"ד יום מז' של פסח שהרי הם קודם לידה ועיקר בחי' דם לידה הוא מז' של פסח כו'.

והנה יום א' דספירה הוא בחי' חסד שבחסד יום ב' גבורה שבחסד עד יום ה' שהוא הוד שבחסד, וכולם המה בבחי' אצילות עדיין שלא יש עדיין יניקה לחיצוני' כלל ע"כ המה בחי' מקור ושרש לבירורי' בשאר ימי הספירה ע"כ נמנו בימי הספירה אך המה ראשונים כלולים, וכידוע דהחסד כולל שאר המדות ואזל עם כולהו יומין כו' וד"ל. אך יום ראשון דפסח אינו בימי הספירה כמ"ש וספרתם לכם ממחרת השבת דוקא, לפי שביום א' הוא בחי' מוחין דאוי"א שלמעלה מבחי' המדות, וכל עיקר הספירה הוא בחי' בירור הז' מדות ע"י המשכת מוחין חדשים באמרו היום יום א' כו' על כן התחלת הספירה הוא מיום ב' דוקא שהוא בחי' אור החסד הראשון למדות, ויום א' דפסח הוא המקור הראשון שמשם יומשך כח לברר בימי הספירה והוא בחי' מוחין דאוי"א ולכך אומרים בו הלל, אבל ביום ב' דפסח הרי אין אומרים בו הלל כידוע כו' וד"ל.

והנה כל ימי הספירה הוא רק הכנה למ"ת. והענין הוא דימי הספירה הוא בחי' מוחין דיניקה, ובשבועות הוא בחי' מוחין דגדלות. דהנה ידוע דבחי' היניקה אע"פ שהוא בחי' גידול ע"י החלב שהחלב טבעו לגדל האברים כנראה לעין שערך גידול האברים בימי היניקה הרבה יותר מערך גידול כל האברים בגדלות, אך עכ"ז הוא רק יציאת מבחי' הקטנות לגמרי דהיינו מבחי' עיבור שראשו מקופל כו' בתכלית הקטנות ועם החלב מתרבה ומתגדל מעט מעט עד שנעשה ראוי לקבלת המוחין אבל לא נכנס בו המוחין בשלימות רק לאחר תשלום ימי היניקה כו'. וכך יובן למעלה בבחי' מדות עליונים שבימי הספירה הוא בחי' יניקה להגדיל מעט מעט וזהו שכל מדה יעשה בהרחבה להיות כלול מז' והוא מה שמכל מדה נעשה שבוע שלימה כמו שאמרו מצוה

למימני יומי ומצוה למימני שבועי כמו החסד שנחלק לו' חסד שבחסד גבורה שבחסד עד מל' שבחסד וכן עד"ז גם בבחי' המל' חסד שנמל' עד מל' שבמל' כידוע. וזהו שבעה שבועות תספר לך דהיינו שלא יהיו המדות בבחי' נקודה דקטנות אלא יקראו ז' שבועות על שם בחי' התכללותם בו' ימי השבוע, והגדלה זאת נעשה ע"י חלב שהדם נעצר ונעשה חלב בבחי' הברורו' של המדות להפוך חשוכא לנהורא כו'. אך עכ"ז אינם רק בחי' הכנה בלבד שיהיו מוכנים לקבל הרחבת המוחין בשלימות הגדלות שהוא ענין מ"ת דאורייתא מחכמה נפקת כידוע והוא בחי' גדלות שני דאור אבא כו', ובימי הספירה הוא שנעשה בחי' בית קיבול רחב לקבל כל הרחבת המוחין גדלות שבמ"ת וד"ל.

ומעתה יש להבין שרש ענין מ"ת דשבועות ומה שאמר דוד זמירות היו לי חוקיך ונענש על זה. הענין הוא הנה יש להקדים תחלה בפני' אאי"ס שהוא מקור התענוגים עליונים כידוע, להיות שאנו רואים למטה שיש כמה מיני תענוגים בנפש האדם כמו בראי' ושמיעה וריח ודיבור וטעם וכולם מאירים מאור עצם הנפש. והנה מה שיש כח בנפש לתענוגים הללו אינו נק' תענוג במציאות פרטי כו' אלא הוא כח היולי ומקור להיות מתהווה ונמצא מיני תענוגים הללו, שהרי אין כלי החוטים מצד עצמו מהווה מקור מציאת התענוג שברייח אלא התענוג שברייח נמשך מן הנפש שהנפש תתענג בו בריח זה רק שהחוטים הוא כלי לקבל הריח בלבד, וכן התענוג שבראי' אינו מצד העין עצמו כי העין הוא רק כלי לבח הראי' בלבד רק' שבה מלוּבש תענוג מן הנפש שמתענגת בראיית דבר נחמד למראה, וכה"ג יש בכל מיני תענוגים כשמיעת קול ערב והטעם לחיך מן המאכל ערב הכל נמשך מן הנפש רק שמתלבש ככלי ואורות הללו בשמיעה וראי' כו', וכן בכל מיני תענוגים שבעולם הנמצאים בתאוות פרטי' לכולן יש מקור מיוחד שמשם ימצא מציאות התחלקות מינים שונים, שהרי אנו רואים בכני אדם שהטבעי' חלוקים המה זה מזה שזה מתענג מדבר זה וזה מתענג מדבר אחר הפכי זה בעושר זה בגיאות או בבגדים* וזה בחכמה וזה בניצוח והתפארות וכה"ג ולכולן יש מקור מיוחד שמשם נמצאו כו' והוא הנק' מקור כל התענוגים שבנפש, ככה יובן מציאת רבוי מיני תענוגים שנמצאים בעולם שיש להם שרש ומקור כללי שמהם נמצא כללות כולן והם מקבלים מבחי' פרטית* התענוג העליון שבג"ע דעשי' שירוד משם מקור לתענוגים גשמי'.

וכדוגמת כל זה יובן בשרש ומקור התענוג העליון מעילה לעילה כו' עד מקור הראשון שמשם נמצא מקור לבחי' תענוג היותר עליון,

רק: בכתי' ב ליחא.

בבגדים: בכתי' ב: בכבוד.

פרטית: בכתי' ב: פרטיות ופסולת.

והוא התענוג שבחכמה הקדומה שנק' עדן ונק' שעשועי המלך בעצמותו פ' מה שמשתעשע בעצם כח חכמתו הכלולה בעצמותו ית' כי הוא המדע ומשם מקור למקור כל חכמות כמ"ש יהיב חכמתא לחכימין, וכמו בחכמת שלמה דכתיב ב' החכמה והמדע נתון לך כו', והוא שעשועי התורה וכמ"ש ואהי' אצלו אמון שעשועים כו'. ונמצא דגם תענוג שבחכמה שבעצם ג"כ אינו רק מציאת תענוג פרטי כמו עד"מ התענוג שברא"י שמיעה כו' שיש מקור כללי בנפש לכל מיני תענוגים הנמצאים בחכמה ומדות ורא"י ושמיעה כו', וכך מעצמות אא"ס ממש נמשך מקור היולי כללי להתהוות פרטיי התענוגים עליונים כמו החכמה שבעצמות וכה"ג, והיינו שבחכמה הוא בא בחי' גילוי אור תענוג זה ושרשו הוא במקור הנעלם בעצמות אא"ס ויורד ומשתלשל בתענוג זה עד למטה עד תענוג הנשמות בחכמה שבתורה דבריאה או בחכמת שלמה וכה"ג. ובאמת גם התענוג היותר עליון גם מחכמה דאצילות שהוא עונג שבחכמה הקדומה הנק' בזהר עתיקא סתימאה או עתיקא דעתיקא כו' אינו רק בחי' צמצום הארה בעלמא מעצמות התענוג הפשוט שבעצמותו ממש הנק' שעשועי המלך שבעצמותו ממש מצד עצמותו דוקא לא במה שמצמם התענוג והשעשועי בחכמה. כשהיא כלולה בעצמותה כניל, ועד"מ נפש האדם שנק' כח נפש השכלי על שם כחי. נפש השכל מ"מ עצמותה ומהותה למעלה הרכה גם מבחי' עצם כח השכל הכלול בה כו' ודיל.

והנה בחי' הארה פרטיי זו שנמשך מעצמות התענוג בחכמה וכה"ג הרי הוא בא בשינוי המהות ממש מפני שאין ערוך כלל וכלל לאותו תענוג פרטי הנמצא בגילוי לגבי מקור עצמו בבחי' העלם עצם התענוג, כמו עד"מ שאין ערך כלל לגילוי התענוג בריח וטעם לגבי עצם כח היולי שבתענוג כניל, על כן נק' המשכה זאת שבא בדילוג הערך בשינוי המהות בשם בחי' שערות ואותיות, עד"מ השערות שהן רק מותרים מוחין והחיות בא להם בדילוג גדול בשינוי מהות לעוצם הצמצום והמיעוט כו' על כן לא ירגישו כאב כשחותך אותם ויכול לגזוז אותם כו', משא"כ קרום שבמוח אע"פ שמכסה על המוח בבחי' לבוש נפרד מעצם המוח לצמצם ולהעלים האור והשכל מ"מ הרי אם נקב הקרום של מוח טריפה לפי שכל חיות המוחין תלוי בו כמוכני בפוסקים. אמנם באמת אין גידול השערות ממותרי המוחין לדמותם לקרום אלא הם צומחין מעצם הגולגלת רק שבוקעין ויוצאין ממותרי מוחין כמ"ש במ"א. וכך יובן למעלה בבחי' התענוג הפשוט הנ"ל שממנו הארת פרטיות התענוג הרי הוא בא בבחי' שערות דגולגלתא דא"ק שלמעלה מבחי' חכמה ומוחין שבו, ומבחי' יניקה זו נמשך תענוג פרטי

בחכמה: בתי"ב: בחכמתו גם.

כח נפש השכל: בתי"ב: חכמה השכלית.

כמונן: בתי"ב: כמ"ש.

בחכמה שבו הנק' עדן עילאה בכללות שהוא בחי' [שעשועי המלך בעצמותו]
שעשועי דאורייתא הנ"ל וד"ל.

והנה בחי' כתר הנק' גלגלתא המכסה על המוחין שבו שהוא ג"כ בחי'
לבוש להלביש ולהעלים א"ס עצמו ששורה בעצמות התענוג הפשוט
הנ"ל, הגם שבחי' התענוג הפשוט שמצד עצמותו אינו רק הארה בעלמא
מעצמותו ממש כמ"ש כי עמך מקור חיים פי' מקור כל התענוגים הנק' תענוג
פשוט הנ"ל ג"כ עמך בבחי' טפל כו', מ"מ הרי הוא בבחי' א"ס ממש מאחר
שהוא בחי' אחדות הפשוטה מצד עצמותו הפשוט. וז"ש בחיקונים א"ס
מלגאו כתרא עילאה מלבר, פי' מלגאו בבחי' העלם וכתרא עילאה בחי'
גלגלתא דא"ק מלבר להלביש ולהעלים כו'.

וביאור הדברים הנה מוכן עפי' הידוע בפי' כתר שהן תר"ך עמודי אור
והן תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן, וכללות ענין המצות ידוע
שהן בחי' רצון העליון, וידוע שבחי' חיצונית המעלמת ומלבשת בבחי'
הפנימית לגמרי והוא בחי' התענוג שמתענג באותו דבר מה שמלוכש ברצון
זה שהרי אינו נגלה ומושג לזולתו רק הרצון בלבד אבל התענוג שבו נעלם
מזולתו אבל לעצמו אין הרצון נק' העלם גמור לתענוג. ויובן זה עדי"מ
כשאדם חפץ ומשוקק במו"מ טוב וכה"ג הרי יש בו רצון ותענוג בגילויי
גמור והוא כמה שמדבר בפיו שרוצה בו ורוצה לטרוח בעסקיו כמו לנסוע
למרחקים, אך מה שמכוונים בו שהוא בחי' פנימית של רצון זה אינו נגלה
ומושג כלל והוא כמו גודל הריווח הון רב שיגיע לו מזה אינו ידוע זה לשום
אדם, אבל לעצמו אין רצון זה מסתיר לפנימיות שבו שהוא התענוג מן
הריווח וכה"ג רק לזולתו מוסתר ולא נגלה רצון זה, ונמצא הרצון כמו לבוש
לתענוג (ולפעמים להיפוך שהרצון מלוכש בתענוג, שהרי אנו רואים ג"כ
שאם אינו חפץ ורוצה בדבר לא יתענג כלל וכאשר רוצה בדבר אזי מצד
הרצון בדבר דוקא יתענג בו, ולא נגלה רק מה שמתענג בדבר ופנימיותו
שהוא הרצון בדבר מוסתר בו, וכמו בשכם שחשקה נפשו בתשוקה ותענוג
גדול חפץ ורוצה בבת יעקב כו' וכן בשמשון כי היא ישרה בעיני כו' וכמ"ש
במ"א, אך זהו הנק' חפץ ולא רצון, ובאמת גם רצון סתם כמו הרצון במאכל
טוב שהוא פנימיות להתענוג שמקבל אח"כ באכלו המאכל וגם בשעשועי האב
מכנו אם אינו רוצה אינו משתעשע כלל וכלל וכל שירצה ביותר יותר
משתעשע בו כו' וד"ל. ודוגמא לדבר זה מצינו בגמ' שאמר לו שתוק כך
עלה במחשבה לפני כו' פי' כך רצוני ומחשבה הוא הרצון והיינו שכך עלה
ברצונו וא"א לגלות פנימית התענוג והטעם לרצון ומחשבה זו להיותה
מלוכשת ברצון זה. וכך יובן ג"כ בשרש המצות שנק' רצון העליון הרי הם

שנבחי' בכתי' בו שהרצון הוא בחי'.
בגילוי' בכתי' בו והרצון בא בגילוי'.

בחי' לבוש להלביש ולהעלים בחי' פנימית שהוא בחי' תענוג עצמות המאציל ברצון זה, ונקי טעמי המצוה שלא נתגלה רק לעתיד כדפירש"י, והוא טעם הנעלם שבשרש מקור כל התענוגים הנ"ל, אבל טעם לרצון שנקי חכמה שבכתר הרי הוא בחי' המוחין שבגלגלתא שלמטה הימנו. אמנם מפני שגם בחכמה ומוחין שבו הרי נגלה עכ"פ אפס קצהו מבחי' עונג הנעלם ע"י בחי' צמצום השערות הנ"ל על כן נקי' הגלגלתא בחי' כיסוי ולבוש גם לבחי' המוחין שבו אע"פ שהוא למעלה כו'. וכל זה יובן למעלה בבחי' כתרא עילאה ככלל שמלביש ומעלים בחי' עצמות אא"ס שמלוכב כעצמות התענוג הפשוט שלמעלה מבחי' גלגלתא שהוא הרצון רק שמתעלם ומתלבש ברצון המושג כו' ומה שיצא הגילוי הוא ע"י בחי' שערות כמ"ש ושער ריש"י כעמר נקי כו', ויורד האור ומשתלשל עד שנעשה מקור גם לחכמה דאצילות ע"י מזל ונוצר כידוע, ומשם יורד עוד למטה מטה עד שנמשך לנשמות בג"ע ועוה"ב, וזהו שאמרו ביו"ד נברא העוה"ב שמקבל מעדן בבחי' צמצום כיו"ד, והוא כמו בחי' שערות שהן יודי"ן ווי"ן כידוע.

וּמ"ש דוד זמירות היו לי חוקיך, פי' זמירות הוא בחי' התענוג הנמשך באופן פרטי כמו טעמי הניגון ורקא מקף כו' אבל הוא בחי' התענוג שבבחי' מקיף על החכמה המלוכב באותיות התורה כמו הזמר שיש בו תענוג פרטי והוא [למ]עלה מן ה[שג]ה, וז"ש ויהי שירו חמשה ואלף כו' דטנת"א בחי' הטעמים בכתר והוא בחי' התענוג המלוכב ברצון העליון שנקי חוקיך, על כן אמר זמירות היו לי חוקיך כו' פי' חוקיך הוא הרצון שבלא טעם שהטעם והתענוג מוותר בהם כו'. אך דוד השיג וטעם בטעם התענוג העליון הוזה הנעלם כמ"ש טוב טעם ודעת למדני חוקיך, ולזה אמר שגם החוקים היו לי זמירות בגילוי תענוג והטעם כמ"ש אביטה אורחותיך שהן תרי"ג ארחין דגלגלתא תרי"ג מצות שהן רצון העליון שהתענוג מוותר מהם והוא הכיט והשיג בהם כו'. והנה מה שהתענוג שהשיג דוד בחוקים עד שקראם זמירות היינו למעלה מכל בחי' תענוגים העליונים הנמשכים בעולמות עד תענוג הנשמות בג"ע כו', הרי מכואר בבחי' התענוג הפשוט שברצון המצות שהוא מקור כל התענוגים העליונים ואפילו תענוג האלקי עליון שהוא בחי' תענוג פרטי בלבד ואין לו ערך לגבי עצמות התענוג כו'. וזהו ענין זמירות הנ"ל שהן גיב' בחי' המשכות פרטיות מתענוג הפשוט להיות מקור כל התענוגים והחכמות שנמצאים בסדר השתלשלות העולמות עד ג"ע העליון והתחתון כו' וד"ל. וזהו שנענש דוד על מה שאמר לי זמירות קרית להו כו', כי בזה שקראם זמירות אע"פ שלגבי העולמות הוא מקור לכל התענוגים והחכמה אבל לגבי עצמות התענוג הפשוט הוא בחי' צמצום גדול כנ"ל, כי הזמירות הוא בחי' המשכת עונג כאופני הצמצומי' ואע"ג שהוא בחי' מקיף על אותיות דחכמה כנ"ל, איך הרי בזה שקראם זמירות השפיל מעלת התורה כי ה"י לו לשבח את התורה כמו שהיא בבחי' פנימית בעצמות התענוג כו' וכמ"ש ואהי אצלו שעשועים כו'. אך כוונת דוד ה"י לשבח על המשכת התענוג שבתורה

למטה במקבלים שהיא בהכרח ע"י צמצום כמו הזמירות וכה"ג, וזהו זמירות
היו לי דוקא כו' כנ"ל וד"ל.

והנה במ"ת ה' בבחי' פב"פ דיבר ה' כו' שנתגלה אז בחי' פנימית התורה
בפנימיות דכנ"י, על כן על כל דבור ודבור פרוחה נשמתן מעוצם
התענוג שהוא בבחי' א"ס ממש כו'. כי הנה הגם שמבואר למעלה בכל
המצות שהן רצון העליון וברצון ההכרח שמוסתר התענוג כנ"ל, אבל במ"ת
אע"פ שלא שמעו רק רצון העליון כו' לא תרצת לא תחמוד כו' אך הרי אנכי
ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו ממש דהיינו מבחי' גילוי עצמות ממש
שבכתר עליון והוא הנק' אנכי מי שאנכי בחי' רד"א דלא ידע לי' בר איהו
כו', וא"כ אף שלא ה' בהתגלות רק הרצון העליון כמו זכור את יום השבת
לקדשו כו' לא תרצת כו' מ"מ הנה ברצון זה נגלה גם בחי' התענוג הפשוט
שבצמצום אחדות הפשוטה, ולזה פרוחה נשמתן ליכלל בתענוג הפשוט הזה
מפני שזה התענוג מקור חוצבם שישאל עלו במחשבה פשוטה בעצמות
התענוג והשעשועים כמ"ש הבן יקיר לי אפרים ילד שעשועים כו' וכתוב כי
אתם תהיו ארץ חפץ חפצי בה כו' וכמו אור הנר שנכלל בפני האבוקה ממש
כי חלק הוי' עמו כו', ואם לא ה' במ"ת רק גילוי רצונו לבד והתענוג ה'
נעלם בהן לגמרי במצות לא ה' פרוחה נשמתן כלל מאחר שכבר קבלו
עליהם ברצון כמ"ש כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע כו', אך מפני שה' בהן
גילוי התענוג עצמות א"ס ביה על כן פרוחה נשמתן על כל דיבור ליכלל
שם כענין כלתה נפשי מעצם התענוג. וגם עכשיו יש בשמחה של מצוה מעין
הארה זו. וזהו שמבואר בכתבי האריז"ל שהאריז"ל זכה לרוה"ק וגילוי אליהו
בשביל זה כמ"ש במ"א).

וב"זה יובן מ"ש במכתב על הלוחות משני עבריהם המה כתובים כו', כידוע
שיש בחי' פנים ואחור בכל פרצופים העליונים גם בפרצוף ע"י כו' אף
למעלה מעלה בעצמות א"ס שלפני הקו"ח שזהו מ"ש בחיקונים א"ס מלגאו
כתרא עילאה מלכר כו' אין שם תילוק בבחי' פנים ואחור אלא קמי' בחי'
פנים דהיינו שכולו בחי' פנים ועצמיות ואין שם בחי' חיצונית ואחוריי' כלל
שכולו פנים כו' כי בחי' תענוג הפשוט בלתי מוגבל בכלים ולא בא גם בבחי'
מקיף כמו זמירות הנ"ל אין בו בחי' חיצונית ואחוריי' רק כולו בחי' פנימיות
ועצמיות וזהו פב"פ, ולא שיש בחי' אחוריי' אלא שהאור ה' בחי' פנים אלא
הכוונה שכל בחי' פנימיות האור כמו שהוא בלי חיצונית כלל מפני שכנ"י
ג"כ ה' בבחי' העלאה כל בחי' פנימיות שבהם ולא נשאר בהם בחי' חיצונית
ואחוריי' כלל מפני שהוא תענוג בכלות הנפש שכולו פנימיות רק מצד שרשו
בעצמות התענוג כמשל הנר בפני האבוקה כו' וד"ל, ואין בעלי' זו שום צד

נתיא: בכתבי בני במ"א בפ"י ויספו עונים כוה"י שמחה כו'. (ראה סה"ס תקס"ב ע' נא. וד"ה ויספו עונים –
מכ"כ אדהמ"צ (סגנטרס בפ"ע. כפ"ח – תשמ"ה) בתחילתו. ושי"ג).

מבחי' חיצונית רק מצד שהן בבחי' פנימיות כבן אל האב, וזה הי' אחר הספירה דוקא שביררו כל בחי' חיצונית ואחוריי' והוא ע"י היפוך הז' מדות רעות שיהיו רק לה' לבדו כו', וכמים הפנים לפנים כו' כן מלמעלה למטה נמשך להם מעצמות התענוג שכולו פנימיות על כן על כל דבור ודבור פרחו נשמתן כו' וד"ל. וזהו הטעם ג"כ שהיו הלוחות כתובים משני עבריהם, דהיינו לא כמו הכתב שנכתב מצד אחד אע"פ שהוא חרות על הלוחות מ"מ מצד עבר השני אין האור מאיר שם רק בבחי' אחוריי', כי מצד בחי' תענוג שבחכמה יש בחכמה שבתורה ג"כ בחי' פנימיות וחיצונית והוא כמו בחכמה אתבירו להבדיל בין טמא לטהור כו' הנק' נובלות חכמה של מעלה בחי' אחוריי' דחכמה, אבל חרות חרות ממלאך המות כו' כמו לעתיד אחר הבירורי' ע"כ משני עבריהם כו', אבל בחי' התענוג שכולו פנים גם במכתב אלקי על הלוחות הי' הכתב מאיר משני עבריהם בהשוואה א' בלי הפרש כלל בין פנימיות לחיצונית מפני שכולו פנים מטעם הג"ל וד"ל.

ובכל זה יובן ג"כ מ"ש אני תורתך שעשעתי כו', כי הנה כתיב ואהי' אצלו אמון שעשועי' כמשל הבן שגורם גילוי שעשועי העצמות דאב מצד עצמותו דוקא מפני שהבן נמשך מעצמות התענוג שבנפשו כו', ועל כן דוקא עם בני ישראל דיבר דוקא פנים בפנים לפי שהן שעשועי' העצמי' על כן נתגלה להם בבחי' פנימית התענוג כו', ופנימית תענוג זה יש ג"כ בחכמה שבעצמות כו' לזה אמרה התורה ואהי' אצלו שעשועי' להיותה שעשועי' המלך שמצד עצמותו משתעשע בתורה מטעם שתענוג שבה הוא ג"כ מבחי' עצמות התענוג רק שהוא נבדל הימנו כמו נשמות שנק' בנים כו', וזהו שאמר דוד בחי' מל' דוקא שסוף מעשה עלה במחשבה תחלה כמאמר במי נמלך בנשמתן כו' אני תורתך שעשעתי שיהי' שעשועי' העצמי' דעצמות אה"ס משתעשע בתורה ומצות שהן בחי' כתר וחכמה בכלל הנק' עזן כנ"ל הוא ע"י דוקא שהוא ע"י בחי' ביטול היש לאין בחי' יראה תתאה שלזה הי' כוונת המאציל בתחלה, והוא מבחי' התענוג הנעלם שבעצמות שירד להיות בסוף מעשה כי נעזן תחלתו בסופן כמ"ש נתאוהו כו', ועיקר הטעם הוא מפני שישראל עלו במחשבה בבחי' פנימי' ועצמיות כנ"ל, ע"כ אני דוקא תורתך שעשעתי בחי' פועל יוצא מן השעשועי' העצמי' וגם מה שיומשך תענוגים ושעשועי' מתענוג שבתורה למטה מטה כו'. וז"ש רז"ל שדוד הי' מחבר תורה של מעלה בהקביה כו' וכמ"ש במ"א.

ומעתה יש להבין מ"ש משחקת לפניו בתבל ארצו. דהנה כתיב משחקת לפניו בכל עת, ויש להבין מהו בכל עת. אך הנה יש ב' מיני עיתים עת לחבק ועת לרחוק מחבק כו', בהיות ידוע בע"פ שיש כמה מיני

מדרגות שונות בענין יחוד ז'ינ בזמנים מחולקים שונים, לפעמים עומדים המה פבי'ם ולפעמים מלבישות עד החזה בלבד ולפעמים נקודה תחת יסוד כ'י. והנה החיבוק הוא בימין שהוא ענין ימין מקרבת דמשפיע אל המקבל כמ"ש וימינו תחבנני כ'י, וכאשר עומדת פבי'ם שבחי' פנימית דמקבל מקבל מבחי' פנימית דמשפיע אוי מבחי' ימין דמשפיע מקרבת לחבק למקבל, ועל זה אמר עת לחבק, והחיבוק הוא מאחורי' כ'י שזהו בחי' המשכות אור חסד עליון למטה מטה כניל כמו ימינך פשוטה לקבל שבים כ'י, אבל כשעומדת אבי'א או בבחי' נקודה נאמר עת לרחוק מחבק כ'י, וגם בהיותה מלבשת עד החזה הרי יש שם ב' מיני חסדים חסדים מגולים המאירים בגילוי וחסדים מכוסים ביסוד אימא, גם מצד העלם החסדים באימא נאמר עת לרחוק מחבק כניל פי' שבחי' ימין העליון מכוסה ונעלם כ'י. וז"ש וימינך מקרב חיקך כלה כ'י מורה על בחי' החסדים המכוסים ביסוד אימא ששם נאמר עת לרחוק מחבק, והיינו וימינך בחי' ימין המחבק מקרב חיקך המכוסה כלה הרחק מחבק כ'י ודיל. אבל על התורה נאמר משחקת לפניו בכל עת [גם'י בבחי' עת לרחק הניל לפי שנאמר בה ואהי' אצלו אמון כ'י בבחי' שעשועי' העצמי' כמשל הניל כשעשועי האב לבנו כ'י רק בחי' התענוג שבחכ' הוא מתאחד בעצמי' התענוג ממש ולזה אין הפרש כלל בין [...] בין עת לרחק בין עת לקרב, וזהו משחקת לפניו בכל עת משחקת כתבל ארצו פי' בענין משחקת בכל עת היינו] שמשחקת לפניו דוקא שם הוא בכל עת (ומה שנאמר באהרן ואל יבא עת אל הקודש כמ"ש בזהר דאית עת כ'י, זהו מפני ששרש כה"ג בחסדים דאוי'א שלפעמים מכוסה כ'י וכתיב בהו עת לרחוק מחבק כ'י משאי'כ בתורה מטעם הניל כ'י ודיל). אבל כתבל ארצו הוא למטה כבייע שנק' ארצו וכמ"ש והארץ הדום רגלו כ'י וב"פ ארי' בגמט' תביל. והענין הוא דפני ארי' הוא בבריאה ויצירה או ביצירה ועשי', ולמטה הוא בחי' רוח ונפש כ'י כידוע דרוח ביצירה ונפש בעשי', והוא ג"ע העליון והתחתון דקוביה משתעשע במילי דאורייתא שלומדים הנשמות שם, וזהו משחקת בתבל ארצו ודיל, ולמטה בעוה"ז מי שיש לו נפש דעשי' משחקת במעשה המצות שנק' סוף מעשה במחשבה תחלה, והיינו ענין אני תורתך שעשעתי אני דוקא כמארוזיל דוד הקים עולה של תורה בבחי' עשי' משום דנעוץ תחבי'ס דוקא. וז"ש מי ימלל גבורות ה' ב' גבורות גבורה עילאה וגבורה תתאה, כי גבורה בגמטרי' ריזן שהוא גמטרי' ארי' וב' פעמי' ארי' גמטרי' תבל, וזהו משחקת בתבל ארצו כניל ודיל.

(תקפ"ה)

והניף את העומר לפני ה' לרצונכם ממחרת השבת יניפנו הכהן כו', וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום כו' ממושבותיכם תביאו לחם תנופה כו' והקרבתם על הלחם ז' כבשים כו' והניף הכהן אותם על לחם הביכורי תנופה לה' כו'. הנה להבין שורש ענין עומר התנופה וענין לחם התנופה דשתי הלחם ששניהם נק' תנופה ומשמעו פשט הכתוב דשניהם ענין א' דהא בהא תלי' שצריך להקדים תחלה תנופת העומר ולספור ז' שבתות תמימות ואז דוקא יקריבו לחם תנופה דשתי הלחם ואם לא תנופת העומר בתחלה ומצות הספי' לא הי' מצות תנופה דשתי הלחם בשבועות כלל. והענין ידוע דמצות הקרבת העומר הי' בזמן הפסח בקציר שעורי' שמצוה להביא ראשית הקציר דשעורי' עומר שעורי' שהוא מאכל בהמה ואינו מאכל אדם וזמן מנחה חדשה דשתי הלחם דשבועו' הוא בראשית קציר חיטים שיקריבו לחם חיטים שהוא מאכל אדם דוקא, ולפי שארז"ל שאסור לאדם לאכול עד שיתן מאכל לבהמה תחלה (וכמ"ש ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת) ע"כ מצות הבאו העומר שעורי' מאכל בהמה קדם להבאת שתי הלחם חיטים דשבועות כו', והיינו כענין שארז"ל ע"פ האכל יאכל כו' בב' אכילות הכתוב מדבר א' אכילת מזבח וא' אכילת אדם כו'. וכך הוא כאן דהקרבת עומר שעורי' מאכל בהמה זהו בחי' אכילת מזבח שלמעלה זהו בחי' המל' בחי' שם ב"ן גי' בהמה, והוא בחי' בהמה רבה דרביע על אלף טורין כו' כמ"ש בזהר ע"פ מצמיח חציר לבהמה, והיינו בחי' שעורה שיעור ה' (כמשי"ת), והקרבת לחם תנופה דחיטים מאכל

והניף את העומר: מאמר זה מקביל ומיוסד על דיה לה"ע עומר שעורים (לעיל בתחילת הספר). וראה בהנסמן שם (בתחילת המאמר) בארוכה.
 נדפס מכת"י 979 נט, א. ונמצא גם בהכת"י: 2015 צ, א [חסר התחלה, ומתחיל מהפיסקא: והנה באמת עדיין יש להבין. ובראשו רשום: חג השבועות שנת תקפ"ז לפ"ק פה לוכאוויץ מאדמו"ר דובער נייע ו"ע].
 2016 קעה, א [בכותרת: ב"ה התקפ"ה. וראה עוד להלן].
 חלק מהמאמר נדפס גם באוה"ת אמור כרך ג' ע' תתמח (עד להלן פיסקא: וזהו והניף). ונמצא בהכת"י: 7 טט, א [בכותרת: בעזיה תקפ"ה פ' במדבר על שבועות]. 286 קו, א [בכותרת: תורה שאמר אדמו"ר הרב שי"ר בשי"ק פ' במדבר שנת תקפ"ה בק' באריסענוו']. 370 סב, א. 470 קכו, א. 958 ו, א (השני).
 המאמר נדפס כאן ע"פ כתי"י 979. והשווה לכת"י 7, וכת"י 2015.
 עניני מאמר זה נמצאים ג"כ בשינויים בדיה והניף הכהן בכת"י 176 (קלא, א) בכותרת: כתבי תורה ששמענו מאדמו"ר בנטיעתינו על תגה"ש תקפ"ז לפ"ק. והוא מהרה"ח זכר הרי"ה מפאריש. [ואולי נאמר מאמר זה הו בשנת תקפ"ה והו בשנת תקפ"ו].

והניף את העומר . . . וספרתם . . . תנופה לה': אמר כג, יא.כ.
 שאסור לאדם לאכול . . . ונתתי עשב: עקב יא, טו. ברכות מ, א. וראה לקו"ת בחוקותי מט, סע"ב. ושי"ן. שארז"ל ע"פ האכל יאכל: צו ז, יח. ובחיים יג, ב. ב, ב. ועוד.
 כתי"ש בזהר ע"פ מצמיח חציר: זח"א ית, ב. רכג, סע"א. זח"א קפט, א. ריו, א. רמ, ב. תנחומא פינחס יב. תרגום ופרשי ומצודות לתהלים ג, י. תרי"א מז, סע"ד. לקו"ת אמור לו, א. ועוד.
 שטורה שיעור ה': זח"א קפה, ב.

אדם בשבועו' זהו שנק' בחי' אכילת אדם (שזהו בחי' שם מ"ה גי' אדם והוא בחי' ז"א שעל הכסא כמראה אדם כו') שהוא חטה כ"ב אתווין דאורייתא בחי' אכילת אדם שהוא בחי' לחמא דתו' תושבי"כ ושבע"פ שניתן בשבועו' (כמשי"ת), והוא מפני שאסור לאדם העליון לאכול בחי' חטה דשתי הלחם דשבועו' עד שיתן מאכל [לבהמתו] בחי' שם ב"ז דמל' בחי' שעור"ה דעומר שעורי' שנק' מאכל בהמה כו' ודיל'.

ולהבין ביאור כ"ז הנה יש להקדים תחלה בטעם שרש ענין עומר שעורי'
 שנק' מאכל בהמה, להיות ידוע ששרש בחי' המרכבה העליונה נק' בשם בהמות וחיות כמו פני ארי' פני שור כו' וע"כ נק' בשם מרכבה ממש כמ"ש רכב אלקי' רבותיים כו', ומהם שרש לשרש לנפש החי' דבהמות וחיות שלמט' כידוע, וביאור ענין בחי' בהמות וחיות למעל' ידוע שזהו כמו בחי' המדות טבעית דבהמות וחיות הגשמי' שהן למט' מן הדעת והשכל רק בבחי' טבעי' לבד, כמו מדות שבנה"ט דאדם שהוא אהוי"ר ורחמנות טבעיות שאינם נולדים מצד ההתכוננות שכל וטעם כלל וכלל, וכך הוא בחי' המדו' דאהוי"ר ורחמנות דמרכבה דפני ארי' להימין בבחי' התפעלו' אהבה אלקי' שהוא בכחי' טבעיות דהיינו רק מצד בחי' כח ואור וחיות האלקי' המוטבע בנפש בתחילת התהוות מציאותו מאין ליש כו', וגם בחי' הדעת אלקי' המצומצם בהם נמשך מכח אלקי' במדה ושעור דוקא לפי ערך כלי קבלתם בחומר וצורה שלהם לא יוסיף ולא יגרע כו', שכח האלקי' הזה להחיות רוחם ונפשם באהוי"ר בדעת מצומצם הוא מלוכש ומוסתר בתוך תוכם בתמידות ובא בגילוי מן ההעלם כאמרם שירה בכל יום כשנושאים הכסא כו', וכמ"ש אד' במ סיני בקודש פי' שם אד' שזהו בחי' המל' כידוע שנק' אדון כל הארץ שורה ומלוכש ב"ם בתוכם ממש ונגלה עליהם אור האלקי' לעוררם באהבה ותשוקה האלקי' או ביראה ופחד אלקי' במדה ושיעור דוקא, וזהו כמו טבעי' ממש בנפשם וגופם כמו שאנו רואי' גם בצבא השמים התחתונים כמו הגלגלי' שמסבבים ומשתחווים בסבובם בחומר שלהם כמ"ש וצבא השמים לך משתחווים, שבחי' ביטול זה בהשתחואה גשמי' בחומרם וביטול רוחני בנפשם כאמר' שירה הוא כמו טבע ממש בנפשם וגופם עד שלא יסכו בלכתן רק כפי רצון כח האלקי' המאיר בהם כו', וגם בירידת שפעם מרוחניות לגשמיות בד"י דארמ"ע וחלקי דצח"ם כו' הכל נמשך במדה וגבול ברצון ה' כמ"ש כל אשר חפץ ה' בשמים ובארץ כו' וכמו שאמ' ומסדר את הכוכבים

שם מ"ה גי' אדם: ראה צ"ח שער לאה ורחל (שליח) פ"ב. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת חיב ע' תקסו ושי"ב.
 חטה כ"ב אתווין דאורייתא: חגי שם.
 פני ארי' פני שור: יחזקאל א. י.
 רכב אלקים . . אד' בט: תהלים סח, יח.
 וצבא השמים לך משתחווים: נחמ"י ט. ה.
 כל אשר חפץ ה': תהלים קלה. ו.

כו' ברצונו דוקא כמו גרזן ביד החוצב כו', שזהו שנק' בחי' מרכבה שכל אשר יחפוץ יטנו הרוכב כמו הנה ה' רוכב על עב קל כו', וכך הוא במלאכים וחיות ואופני הקודש כו' כמ"ש כי רוח החי' באופנים, ובהגלות נגלות עליה' אור האלקי לפרקים ביתר מכפי המדה המצומצם בהם מתחלת הוויתן הרי מתבטלים ממציותן לגמרי כענין שאמ' הושיט אצבעו קטנה (שהוא י' דאצי' כו') ביניהם ושרפן כידוע ודל'.

וזוהו טעם ענין הקרבת מנחת העומר שעורים דוקא שהוא מאכל בהמה כנ"ל, כי הנה ידוע בשרש נפשות הבהמית מבחי' פני שור שבמרכבה שהוא בבחי' מדו' טבעי' כמדו' דבהמה למטה מן הדעת וע"כ הקרבן להיות המשכות אור וחיות האלקי למזון לבחי' המרכבה דפני אר"ו ושור כו', והוא מן השעורי' שהוא מאכל בהמה שהוא בבחי' המדות טבעי' לבד כנ"ל לפי שקרבן זה דעומר שעורים הוא להעלו' למדו' דנהיט דאדם בימי הספי' (וכמשי"ת). וזהו שנק' אכילת מזבח דוקא דהיינו כאשר הקריבו הבהמות ומנחת שעורי' ע"ג המזבח נק' אכילת מזבח העליון שהוא בחי' המל' שם ב"ן (כידוע) נקי' בהמה כידוע, כי גם שהמרכבה נק' בשם בהמות וחי' כמ"ש רכב אלקי' כו' ואלקי' שהוא שם ב"ן דמל' הוא הרוכב אך מפני שבחי' שם אלקי' זה הוא בחי' המקור המשפיע למלאכים דמרכבה שנק' בהמות נק' ע"ש ההשפעה גם הוא בשם בחי' בהמות כמו ורוח הבהמה היורדת למט' להחיות רוח הבהמות וחיות דמרכבה כו', והוא משי"כ בווהר דכהמה רבה רביע על אלף טורין כו' דלגבי בחי' אדם דאצי' נק' בחי' חי' כמ"ש כי רוח האדם כו', והוא בעלות הקרבנות ע"ג המזבח שעולים לשרשם בחיות ובהמה דמרכבה שמה נעשה בחי' חוס' אור וחיות במרכבה עליונה כמ"ש בווהר' והיינו בחי' אכילת מזבח העליון גם לבחי' שם ב"ן דמל', והוא שנק' שעורה שיעור ה' תתאה דבחי' מל' שנותן שיעור ומדה להמשכת אור ושפע לחיות ובהמה דמרכבה לכל חד לפשידלי' דוקא (וזהו שמזבח גי' זין גי' אוכל שהוא הזן ומפרנס לכל העולמו' והברואים כמ"ש בווהר' וכמ"ש במ"א ודל'.

וזוהו שאמ' אדני כם סיני בקדש, ולכאורה אין לזה הבנה דמה שייכות יש לשם אד' שבמרכבה עם ענין סיני בקדש שזהו כשירד ה' על ה"ס

הנה ה' רוכב על עב קל: ישעי' יט, א.

כי רוח החי' באופנים: יחזקאל א, ב.

הושיט אצבעו הקטנה: סנהדרין לח, ב. וראה סי' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' קסא. ושי"ן.

נק': בכתבי ב' גי' [גימטריא]. ראה ספר הליקוטים להאריזל שמיני יא, ב. שעמה"צ וטעהמי"צ לואריזל

ר"פ שמיני לקיחת האריזל תהלים סל"ז. סי' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' ד. ושי"ן.

דבב אלקי': תהלים סח, יח.

ורוח הבהמה היורדת למטה: ע"פ קהלת ג, כא. וראה סי' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' שא. ושי"ן.

בווהר דבהמה רבה רביע על אלף טורין: נסמן לעיל קרוב לתחילת המאמר.

אד' כמ: תהלים סח, יח.

במית'. אך הנה ידוע שבירידת ה' על היס במית ירד עם המרכבה שלו כמ"ש ואתא מרכבות קדש בכחי' רבנות דמרכבה העליונה, אך זהו בכחי' מרכבה העליונה דשם הוי' דזיא דאצי' כמ"ש והיס עשן כולו מפני אשר ירד עליו הוי' באש כו' שנק' אש הוי' דלמעלה משם אלקי' כידוע וזהו מרכבות קודש דחז"ע דתו' שלמע' שנק' נסתרות להוי' אלקינו כו', ואמנם הנה ידוע דשורש דאוריית' סתים וגלוי' כמ"ש והנגלו' לנו ולבנינו כו' שהו"ע תוי"מ שלמטה שבאו בהתלבשות בדברים גשמים דק"נ דעשי' ברמ"ח מי"ע להיות בחי' כלים מכלים שונים לגילוי רצון הע' שבתו' שלמע' שהן כל הדברים גשמים שנעשי' בהם כל המצות כציצית מצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי וכה"ג שכ"ז הוא בדצי"ח. דנוגה דעשי' ששרשה מבחי' מרכבה דפני אר"י ופני שור כו' שנק' רכב אלקי' כו' כנ"ל וכמ"ש בביורר והבדלת הרע דק"נ בשס"ה ל"ת כמו כל טמא ופסול ואסור כו' ע"כ כדי שיהי' בחי' כלי לגילוי אור ה' בתוי"מ כפוי"מ למטה עד שנק' מצות הוי' ממש הוא אשר אמ' רכב אלקי' רבותיים אלפי' שגאן (שור' נשיר אר"י כו' יחסר ב' אלפים ובי' רבבות כמבואר בדרי"ל ומבואר במ"א) אד' במ שם אד' ושם אלקי' במ בא בהתלבשות וצמצום במ ממש כדי להיות סיני בקודש דהיינו שיהי' ירדת שם הוי' על היס ברבנות קודש דחז"ע דתו' של מעלה להיות בחי' המשכות אלקי' גם למטה דוקא בתוי"מ בגשמי' כנ"ל, וא"ל בחי' רכב אלקי' זה ששם אד' ב"ם ממש לא ה' יכול להיות סיני בקודש להיות גילוי אור הוי' דקודש העליון למט' בפ"מ לפי שכל דצח"ם דנוגה דעשי' שרשו מבחי' המרכבה דחיות ובהמות דפני אר"י ושור כו' וד"ל.

וּנְמַצָּא שירידת ה' על היס ה' בב' מיני מרכבות, מרכבה עילאה שנק' רבבות קודש דשם הוי' דחז"ע דאצי' ומרכבה תתאה דשם אד' ואלקי' כו' (שנק' רכב אלקי' כו' וז"ש רכב אלקי' רבותים כו' אד' במ סיני בקודש כו') (וכמ"ש במ"א שז"ש כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה שהן ב' מרכבות הנ"ל דשם הוי' ואלקי' בחי' מ"ה ובין דזהו כל עיקר ענין התוי"מ שלנו שנגלה שם הוי' בשם אלקי' בהתלבשות שם הוי' כמצות כפוי"מ בגשמיות כנ"ל וד"ל). וזהו והיס עשן כולו עש"ן ר"ת עולם שנה נפש, שזהו בחי' מרכבה דחיות דבי"ע שנק' עולם שנה נפש, ובחי' שם אד' המלוכש במ הוא בחי' נפש בחי' שם בין כנ"ל שהי' בהם בחי' ביטול כמציאות לגמרי

ואתא מרכבות קודש: ברכה לג, ב.

והיס עשן כולו: יתרו י"ט, י"ח.

נסתרות לה' אלקינו . . . והנגלות: נצבים כט, כח.

בדצי"ח: ככת"י ב: בדצח"מ.

רכב אלקי' . . . שגאן שור נשר אר"י יחסר ב' אלפים . . . בדרי"ל ומבואר במ"א: תהלים ס"ה, י"ח. ראה זח"א

י"ח. סעיב (וחי"ב קי"ח, א. זח"ג עדר, א). ע"ז ג, ב. תוי"א ע"א, סעי"ז וא"לך.

וכמ"ש במ"א שז"ש כי תרכב על סוסיך: חבקוק ג, ח. ראה תוי"א שם. ובדף ע"ג, ג, צ"א, סעי"א וא"לך.

והיס עשן . . . עולם שנה נפש: יתרו י"ט, י"ח. וראה לעיל רד"ה וז"ל סיני וש"נ.

מפני אשר ירד עליו הוי' באש שנק' אש הוי' אשא חיורא הוא בחי' אור דתו' שע"י א' ואתא מרבנות קודש העליון כנ"ל, וכתיב ואחרי הרעש אש לא באש הוי' זהו בחי' אשא אוכמא שנק' אש המזבח בחי' מל' שם ב"ן שזהו בחי' עשן המערכה שאש שלמע' דשם הוי' ירד עליו כו', כך הי"ס עשן כולו כו', וכמו שאנו אומרי' בהגלותך מלכינו על הי"ס גם בריות בראשית חרדו ממך כו', והוא בחי' רכב אלקי' הנ"ל בחי' שם ב"ן שנכלל באש הוי' שם מ"ה כנ"ל.

ובזה יובן ג"כ ענין הספי' שקדם למ"ת בחג השבועות' שזהו ג"כ כענין אכילת המזבח שקדם לאכילת אדם כמנחת שעורי' דמאכל בהמה שקדם לשתי הלחם בחטה מאכל אדם בשבועות כנ"ל דהנה יודע בשרש ענין הספי' דז' שבועות הן בחי' ז' מדות הטבעי' דנהיב שמעורבים טו"ר דשרשם מבחי' פני שור שבמרכבה כנפש הבהמית ממש ועיקר ענין הספי' הוא לברר ולהפך לו' מדו' הרעות דנהיב דק"ג שיוכללו בו' מדו' דקדושה האלוקי' כמו לברר לאהבה הרעה בתאוות חומריות הגוף שיהי' רק לה' לבדו בלי שום תערובות רע כלל וכן שאר המדו' ככעס ורציחה וניצוח וכה"ג וזה ענין הקרבת מנחת שעורי' מאכל בהמה שיובררו ע"ג המזבח באש שלמט' תחלה שנק' אכילת מזבח כנ"ל (כמו עכשיו שהתפילה במקו' קרבן בהמה ע"ג המזבח שיוברר הרע דמדות רעות שבלב בשר דנהיב בהתלהבות אש האלקי' בצמאון ותשוק' כו') אך עי"ז יוכל להיות אחי"כ בחי' אכילת אדם שהוא בחי' שתי הלחם דחטה בשבועות שלמע' מבחי' אכילת מזבח דשעורה וכמארוז"ל דאסור לאדם לאכול עד שיתן לבהמתו תחלה וד"ל. ועי"כ הקדים תחלה כמצות תנופת עומר שעורי' שהוא מאכל בהמה לפני מצות שתי הלחם דחטה בשבועות שנק' אכילת אדם לפי שצריך ליתן מאכל לבהמתו תחלה במאכל דעומר שעורי' תחלה ואחי"כ יוכל להיות בחי' אכילת אדם בתנופה דשתי הלחם בשבועות והוא ענין מצות הספי' שקודמת למ"ת כו' וד"ל.

וביאור הענין הנה עיקר ההפרש מאכל בהמה דשעורה למאכל אדם דחטה הוא שע"י מאכל אדם דחטה נמשך בחי' הדעת באדם שהוא כח ההבחנה והבירור לברר בין טו"ר לפי שמתחזק כח השכל בנפש השכלי ע"י מאכל אדם שאוכל כמו גם התינוק שאין בו דעת בשלימות עדיין הרי מיד שיטעום טעם לחם דחטה יודע ומבחין לקרות או"א כו' ולהבחין בין טוב לרע יותר כמ"ש דאין התינוק יודע כו' משאי"כ בימי היניקה שלא טעם טעם לחם אינו יודע לקרות או"א כו' וכמ"כ במאכל שעורים דבהמה לא נמשך מה

ואחרי הרעש אש: מלי"א יט, יב.

בהגלותך מלכינו על הי"ס: נוסח ברכת שופרות במוסף דר"ה.

שהתפילה במקו' קרבן: ברכות טו, ב.

וכמארוז"ל דאסור לאכול עד שיתן לבהמתו: ברכות מ, א. וראה לקרות בחוקתי מט, סע"ב. וש"נ.

כמ"ש דאין התינוק יודע: ברכות מ, סע"א.

בח' הדעת כלל (גם באכילה מאכל אדם לא ימשך בבהמה בבחי' הדעת כלל) ע"כ עיקר מזונה ומאכלה היא השעורה דוקא אבל האדם שהוא ב"ד מאכלו חטה דוקא וכמארוז"ל אילו שאכל אדה"ר חטה היתה שהוא הי' עץ הדעת טו"ר כו' ע"כ מיד שאכל אדה"ר החיטה נמשך בבחי' הדעת לדעת טו"ר כמ"ש הנחש ונפקחו עיניכם כו' (וכמ"ש במ"א). כך יובן בעבודה שבלב ומוח בתפילה שיש ב' מיני עבודה א' בבחי' התלהבות לב בשר דוקא בבחי' אהוי"ר טבעי' ברשפי אש התשוקה מורגשת בלא טעם ודעת כלל כמ"ש דוד ואני בהמות היתי עמך כו' באה"ר שבלב בשר בצמאון ותשוקה כמ"ש צמאה לך נפשי כמה לך בשרי והוא כמו אש המרירות בלב נשבר שיצק אל ה' בכל לבו בחום רשפי אש הטבעי כאש המזבח ששורף ומכלה כו' בהקטרת חלב וזריקת דם כו' שה"ע אכילת מזבח בחי' אש אוכמא וזהו שנאמר וה"ס עשן כולו כו' (והב' עבודה שבמוח בהתבוננות באש' הדעת והשגה והכרה אלקו' שמתפעל באהוי"ר שכלי' בבחי' בינה ליבא כו' שזהו בחי' התלהבות אש שלמע' שנק' אש הוי' שהוא בחי' שלהבת י"ה והוא כמו בחי' אר"י דאכל קורבניו שנק' לחמי לאשי כו' כאכילת אדם מאכל חיטה שנמשך בחי' הדעת כו'. וזהו האכל יאכל א' אכילת מזבח באש שלמט' בבחי' אהוי"ר טבעי' בבהמה כנ"ל שזהו ענין הקרבת מנחת שעורי' מאכל בהמה כו' שלמטה מן הדעת (ושרשו למעלה מן הדעת כמ"ש בהמה בבחי' בהמה רבה שלמעל' מן השכל והוא נקודת הרצון עצמי כמשי"ת) וכאשר יתן מאכל לבהמתו שהוא נה"ב בימי הספי' כנ"ל [אח"כ יוכל להיות בחי' אכילת אדם העליון שזהו בחי' חטה כ"ב אתון דאורי"י שהוא שתי הלחם דתושב"כ ותושבע"פ כמ"ש לכו לחמו] בלחמי כו' כידוע שזהו בחי' אותיות הדיבור דתו' שזו עיקר בחי' אדם בתו' מדבר שלמע' מבחי' חי' דבהמה שלמט' מן הדעת כנ"ל וד"ל (וכמ"כ גם בכל יום אכילת מזבח הוא קרבן דנפש הטבעי' בתפילה מאכל בהמה ואח"כ מצות ת"ת ודברת בם בחי' אכילת אדם כו'), ואמנם אם לא בחי' מאכל שעורי' דמנחת העומר ומצות הספי' לברר לז' מדו' הטבעי' דנפש הבהמי' לא הי' יכול להיות בחי' מאכל אדם דב' הלחם דאותיו' התו' שהוא בחי' המשכות הדעת דתו' בבחי' מוחין דחב"ד דאדם וע"כ הקדים תחלה במצות תנופות עומר שעורים לפני התנופה דב' הלחם בשבועות כו' משום דאסור לאדם לאכול שהוא מזון דלחם דחטה דתו' עד שיתן מאכל לבהמתו

ונפקחו עיניכם . . . וכמ"ש במ"א: בראשית ג, ה. וראה תי"ח בראשית ל, א ואילך.

כמ"ש דוד ואני בהמות הייתי עמך: תהלים עג, כב. וראה בתנ"כ בארוכה לעיל בדי' לה"ע עומר שעורים.

צמאה לך נפשי: תהלים סג, ב.

באש: בכת"י בני בבחי'.

אר"י דאכל קורבניו: ראה יומא כא, ב. זח"א ו. ב. זח"כ רעה, א. זח"ג לב, ב. ר"א, א. רכז, ב. רלה, א. ועוד.

לחתי לאישי: פינחס כח, ב.

אח"כ . . . לכו לחמו: תיבות אלו ניתוספו מכת"י ב.

תחלה שהוא בחי' מזון דשעורה בבירורי' דאכילת מזבח כהנפש הבהמית כו' ודיל.

וזהו והניף את העומר לרצונכם לפני ה' לרצונכם ממחרת השבת יניפנו כהן כו' ואח"כ אמ' וספרתם לכם ממחרת השבת כו' דהיינו ליתן תחלה מאכל לבהמתו שהוא להניף את העומר שעורי' בחי' מאכל בהמה שהוא בחי' שעורה שיעור ה' דחיות ובהמות דמרכבה למעל' ולמט' שזהו להמשיך אור וחיות האלקי' כנ"ה להעלותה מז' מדו' רעו' דקי"ג ליכלל בקדושה באלקו'. וזהו והניף את העומר שעורים דהיינו בחי' המדות הטבעי' דבהמה דנהיב לפני ה' ממש והוא מ"ש לרצונכם דוקא שהוא בחי' הרצון העצמי דנהיט שלמעלה מן הדעת וטעם רק רצון פשוט ועצמי כמו מדו' הטבעית דבהמה שאינם נולדים מן השכל וטעם כלל ואעפ"י שהו למע' מן הדעת רק בבחי' טבעי' בלבד כו' אבל שרשם הוא למע' מן החכ' כידוע דהחכ' מאין תמצא מאין דכתר בבחי' הארה בעלמא בלבד (שהוא בחי' מזל ונוצר כו') וכזה יש יתרון מעלה לבחי' המדו' הטבעי' דבהמה למע' מבחי' המדו' שכלי דאדם (וכמ"ש ואני בהמות כו' בהמה שלמטה מן הדעת ששרשו בחי' בהמה רבה שלמע' מן הדעת שהוא בחי' ז' מדו' דתוהו שקודם לבחי' מדות דאדם דתיקון כידוע) וכידוע בחוש שהתפעלות האדם באהוי"ר טבעיים מגולים יגרו להתפעלו' עצמו' הנפש שהוא נקודת עצם רצון שלא יכלנו השכל והטעם כלל ולכך אמ' ואני בהמות הייתי עמך ממש וזהו הטעם שאסור לאדם לאכול עד שיתן מאכל לבהמתו תחלה דלכאורה איך יהי' הטפל קודם לעיקר להקדים מזון הבהמה קודם למזון כו' אך מפני שיש שורש לבהמה למעל' מבחי' אדם כנ"ל עד דאכילת אדם תלוי באכילת בהמה תחלה כמ"ש ונתתי עשב בשדך לבהמתיך תחלה ואח"כ ואכלת ושבעת לפי שמאכל בהמה נפש הבהמית מגיע לבחי' הכתר דתוהו ברצון העצמי כו' שעייז' יוכל להיות תוס' אור המשכת המוחין דחב"ד באכילת אדם לפי שהחכמ' מאיין דכתר תמצא כו' כנ"ל וע"כ אנו רואים שע"י מאכל בהמה יתחזק כח השכל והמוחין כמו שא' עד דלא אכילנא בישרא דתורא כו' וכן בקרבנות ע"י אכילת מזבח באש שלמט' תחלה יהי' הקרבן דבהמה לריח ניחוח להוי' שהוא בחי' אכילת אדם כנ"ל וא"ל אכילת מזבח שהוא בחי' שם בין כנ"ל לא יהי' יכול להיות בחי' אכילת אדם בלחם דקרבנות שנק' לחמי לאישי כנ"ל וזהו מטעם הנ"ל (וכנראה בחוש גם בהתפעלו' המדו' אהוי"ר הטבעית שעייז' דוקא יצא לגילוי אור המשכות המוחין דחב"ד בדור' שכליים

שעורה שיעור ה': חצי קפה, ב.

דהחכי מאין תמצא: איוב כה, יב.

ואני בהמות: תהלים עג, כה.

ונחתי עשב בשדך: עקב יא, טו.

עד דלא אכילנא בישרא דתורא: ע"פ ב"ק עב, א.

ע"כ אומר' פסד"ז שהן בבחי' אהו"ר הטבעי' דנהיב להמשיך עליו ע"י שאומר' בשירות וחשבון' דמלאכים וחיות דמרכבה קודם ק"ש דוקא שבק"ש או' שמע ישראל שהן נשמות בחי' אדם שממשיכים בחי' יחוד דהוי' דחויב במדו' דאצי' כו' כידוע וא"ל פסד"ז תחלה לא ה"י יחוע' דהוי' דחויב כו' כאכילת מזבח שקדם לאכילת אדם מטעם הנ"ל וד"ל).

וזהו שא' אח"כ וספרתם לכם כו' מיום הביאכם את עומר התנופה דוקא לרצונכם דוקא ע"כ יש בכה לברר ולהעלו' לז' מדות דנהיב ליכלל בז' מדו' דקדושה בבחי' בינה מקור המדו' שנק' אם הבנים כידוע בא' היום יום א' או ב' לעומר כו' עד שמתברר' כל הז' מדו' שכל א' כולל מז' שהן מ"ט שע"כ לאחר הספי' ו' שבתות יצא לבחי' שער החמישים דבינה שהוא בבחי' החכ' דמאין תמצא שנק' אכילת אדם כנ"ל והוא ענין מ"ת בחג השבועי' נשתי הלחם שהוא בבחי' החויב דתושבי"כ ושבע"פ כנ"ל וא"ל הבאת עומר התנופה לרצונכם והספי' לברר לז' מדות הטבעי' דק"צ כו' לא ה"י יכול להיות בחי' אכילת אדם דב' הלחם שהוא בחי' חויב מטעם הנ"ל וד"ל (וזהו שא' ממחרת השבת דוקא יניפנו הכהן שזהו למע' מבחי' החכ' שהוא בחי' שבת שנק' קדש העליון דח"ע כידוע וע"כ נק' ממחרת השבת דוקא לפי שכהן הבירור דז' מדות הטבעי' אינו רק ע"י בחי' הרצון העצמי שלמעלה מן הדעת והחכ' כו' עד ממחרת השבת הז' תספרו גו"ן יום שהוא בשער הגו"ן דבינה שמגיע ג"כ בבחי' הכתר להמשיך אור הח"ע דתו' שנק' אכילת אדם כנ"ל וד"ל). וזהו שמצות התנופה הוא בכהן דוקא בין בתנופת העומר שאמר והניף את העומר כו' עד יניפנו הכהן ובין בתנופת ב' הלחם והכבשים שא' והניף הכהן אותם על לחם הביכורים תנופה לפני ה' כו' והענין הוא כידוע בשורש בחי' כהנים שהוא בבחי' רב חסד דא"א וע"י כו' שלמע' מן בחי' החכ' שבראש כו' הגם שבחי' שרש הכהנים הוא בקו הימין דחח"ן כידוע דענין ג' הקווין דאצי' שהן כהנים ולוויים בכ' הקוין דימין ושמאל [וישראל] בקו האמצעי כו'.

אך שרש בחי' חסד דכהנים הוא למעל' מן החכ' בבחי' רב חסד דבחי' אחיד אבא כו' (והגם שמבואר בזהר בהפרש שבין כהן או איש כהן שהוא בנצח או חסד שהוא ענף החכ' ובין כה"ג ששרש כה"ג ברב חסד שלמע' מן החכ' וזהו שרמ"ז דכה"ג נוטל חלק בראש בראש דגולגלתא שהוא בחי' חסד דע"י שבגולגלתא דא"א כו' והוא כמ"ש כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן

והניף את העומר . . . והניף הכהן אוהם: אמור כג, יא. כ.

רב חסד דבחי' אחיד אבא: ראה זחיג רצב, א. ע"ח שער אריא (שי"ד) פ"א. ס' מאמרי אדהיז עה"ת ע' רנג. בוהר בהפרש שבין כהן . . . חסד . . . כה"ג ברב חסד: ראה בתוסמן לעיל בדיה לה"ע עומר שעורים. דכה"ג נוטל חלק בראש: יומא יד, א.
כשמן הטוב על הראש: תהלים קלג, ב.

בחי' דיקנא דכהנר כניל שהוא שרש המשכות י"ג מדות ה"ר דא"א כו' עכ"ז גם שארי הכהנים שרשם בחסד דע"י וא"א ורא"י מנשיאת כפים שכשר בכל כהן שהוא למעלה מחכ' שבראש כמו וישא אהרן את ידו כו' כמ"ש במ"א בפסוק יברכך כו') והיינו בחי' אה"ר שבתענוגים שבפנימי' הרצון והתענוג הפשוט שלמע' גם מבחי' טעם כמוס לרצון (כידוע ומבואר במ"א שבחי' חיצוני' הכתר שייך התחלקו' הקווין זהו בבחי' חסד דא"א שנק' טעם כמוס לרצון שיש בו נט' לחו"ג כו' אבל בפנימי' הכתר שלמע' גם מחסדי' זהו בחי' עצמות הרצון והתענוג שבלתי מוגבל בשם טעם אפי' טעם כמוס וכענין שתוק כך עלה במח' לפני כו' כמ"ש במ"א) והוא שרש אהרן כה"ר שביכולתו להמשיך יגמה"ר מבחי' רעדכ"ר כיום כיפור מטעם זה כידוע וגם מטעם זה הוא שנק' אהרן כהנ"ר בחי' שושבינין דמטרוני' שיוכל להעלו' לכללו' נש"י מלמט' למע' מעל' כו' כידוע בענין הדלקת הנרות המזרחי' שהן כללות נש"י שנק' נר הוי' כו' כמ"ש בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה כו' כמ"ש במ"א (בפי' בהעלותך) ולא עוד אלא שיש בכח אה"ר הזאת להעלות לנש"י גם מעומק רע דנשה"ט דק"נ להאיר את החשך והוא במה שיש בכח אה"ר זו לעורר את האהבה בלב כנ"י בכל או"א שיתעורר בתשובה שלימה (שנק' כח המעלה מ"ן שהוא מ"ש אש תמיד תוקד על המזבח בחי' המל' שהוא בחי' ה"ג דיסוד שבמל' שתעלה מ"ן תמיד לא תכבה לעולם וכמו להעלו' ג"ר תמיד כו' וכמ"ש בלילה לא יכבה נר"ה כו') כענין ב"ק מכרות בכ"י שובו בני' שובבי' שיתעוררו בתשובה שלימה וכח כרוז זה פועל בוודאי לעוררם מעומק החושך והרע לשוב אל ה' באמת שזהו לעורר ולהמשיך לבחי' הרצון הפשוט ועצמי הנ"ל שלמע' מן הטעם שנק' אהבה המוסתרת אין זה רק מצד תוקף כח של אה"ר בתענוגים שהוא בחי' רב חסד הנ"ל לעורר ולהמשיך לה נקודת אה"ר גם שמוסתר מאד בחומר גופני כו' מדות הרעו' דק"נ כו' כתוקף אה"ר העצמי דאב לבנו שיעורר לנקודת אה"ר שבנן לשוב אל אביו אחרי הפרדו לגמרי כו' וכענין משכני אחר"ך נרוצה שהוא שימשיך לה כנ"י

וישא אהרן את ידו כו' כמ"ש במ"א בפסוק יברכך: שמיני ט, כב. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' רלד.

מחסד: ככת"י ב: מח"ס.

שתוק כך עלה מחסד . . כמ"ש במ"א: מנחות כט, ב. וראה לקו"ת בחוקתי מו, ג. שה"ש מה, א.

המזרח: בכת"י ב: המנורה.

בהעלותך את הנרות . . במ"א בפי' בהעלותך: בהעלותך ה, ב. לקו"ת בתחילת הפרשה שם (וע"ש בהמ"מ — הוצאת התשד"מ).

דנשה"ט: = דנין שערי הטומאה. וראה בהנסמו בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' דש.

אש תמיד . . להעלו' נר תמיד . . בלילה לא יכבה נרה: צו ו, ה. תצוה כו, ב. משלי לא, יח.

כענין ב"ק מכרות בכ"י שובו בני' שובבי': ע"פ ירמ"ג, יד. כב. ראה חז"ג קכו, א. פד"א פט"ז. פתיחתא דאיכ"ר כה. וראה לקו"ת במדבר ו, ג. תצא לו, ד (ובהמ"מ לשם — בהוצאת התשד"מ). ס' מאמרי אדהאמ"צ — ויקרא ח"א ע' ט. ושי"ג.

משכני אחר"ך נרוצה: שה"ש א, ד.

בחבלי עבותות אהיר העליונה שנק' ימין מקרבת שבכחה לקרב גם הרחוקים ביותר כו' כמ"ש במ"א כו'.

והנה כח של אהיר זו יש בכה"ג וגם בכל כהן שמקבל משרשו בכחי' רב חסד כנ"ל וזהו ענין תנופת העומר שעורי' מאכל בהמה שהי' ע"י הכהן דוקא כמ"ש והניף את העומר לרצונכם דהיינו שיעורר לנקודת האהיר להניף ולהעלו' אש' לרצון העצמי שמוסתר בחשך דז' מדו' הטבעי' דעומיר שעורים דנהיב שיעלה לרצונכם דווקא כנ"ל לפני ה' ממש לאהפכא חשוכא לנהורא כו' שא"ז רק בכח הכהן ששרשו ברב חסד שלמע' מן החכ' כענין ב"ק שמכרות בכ"י שובו כו' (שנק' כח המעלה מ"ן) ואח"כ א' וספרתם לכם כו' שיוכל כיא מישראל מכח עצמו לברר ולהפך מחושך לאור כל הז' מדו' דק"נ (וכ"ז ענין אכילת מזבח באש שלמט' שמברר ומעלה למדו' הטבעי' דנהיב ע"י עומר שעורים שהניף הכהן [אך מה שיש בכח אש אכילת המזבח לברר ולהעלות זהו בא מכח המשכת אהיר דכה"ג הנ"ל שזהו ענין כח התנופה שיניף הכהן] דוקא שנק' כח המעלה מ"ן דה"ג דנוק' כנ"ל) וכ"ז הי' הכנה לקבלת התוי"מ במ"ת בה"ס בגופים גשמי' לשמור ולעשות בדברים גשמיים דק"נ לאהפכא חשוכא כו' כסוי"מ וע"ט בפ"מ והא כשאמרו נעשה בקבלת עמי' ברצון העצמי שבנה"ט דווקא שזה נעשה ע"י הנפת העומר לרצונכם דוקא כו"י וד"ל.

והנה מטעם הנ"ל בשרש בחי' כה"ג שהוא בכחי' רב חסד שלמע' מן החכ' שבראש יובן ג"כ ממילא שמפני זה הי' מצות תנופה דב' הלחם וכבשים ג"כ ע"י הכהן דוקא כמ"ש והניף הכהן אותם כו' כי הנה מבואר למע' בשרש בחי' ב' הלחם דשבעו' שזהו בחי' שרש ומקור דתושב"כ ושבע"פ שע"ז א' לכו לחמו בלחמי כו' והיינו בחי' אותיות התורה כמו שהיא נמשכת מח"ע דאורייתא מחע"נ (שהוא ח"ס דא"א) וכדי להמשיך בחי' מקור דח"ע דתושב"כ ושבע"פ הי' צריך להיות ע"י הכהן ששרשו ברב חסד דע"י וא"א דב' אבא כו' שמשם מקור החכ' דתו' כמ"ש והחכ' מאין תמצא כו' גם בחי' ח"ס בחי' סתים דאורייתא והוא ע"י בחי' אהיר בתענוגים שבעצמו' תענוג הפשוט הנ"ל דפנימי' הכתר (שלמעלה גם מטעם כמוס דח"ס כו' כנ"ל) וע"כ הי' מצות תנופה דב' הלחם ע"י הכהן דוקא דהיינו שהי' מניף ומעלה ב' הלחם דחוי"ב דתושב"כ ושבע"פ למקורם ושרשם בפנימי' הכתר

אש: בכתי' ב: גמ.

כו': בכתי' ב: והספי' דוקא כנ"ל.

והניף הכהן אותם: ע"פ אמור כג, כ.

דאורייתא מחע"נ: זחיב קטא, א. ועוד.

דב' אבא ואחיד וחליא: נסמן לעיל בפיסקא: אך שרש בחי' החסד.

והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.

שהוא בחי' פנימי' ע"י וא"א (שמשם נמשך ב' מזלות דנוצר ונקח בחיצוני' דח"ס כו') עד מקור הראשון דח"ב שבעצמו' המאציל ממש שנק' חכים ולא בחכ' כו' להיות נמשך התו' באותיות שביכ' ושבע"פ כמ"ש ואתא מרכבות קדש שיהי' נק' תורה אור כו' וד"ל (וכמו שבכח אה"ר העצמי' דכה"ג ברב חסד הנ"ל לעורר העלא' מ"ן מלמט' למע' בתנופת העומר שעורים כנ"ל בבחי' או"מ כך יש ככחה לעורר ולהמשיך ממקור החכ' בתו' אור מלמע' למט' בבחי' או"י והכל מטעם א' הנ"ל, אך תחלה צריך להיות העלאת דאו"ח דעומר שעורי' בתנופה והספי' ואת"כ יוכל להיות המשכות או"י דתו' אור במ"ת כנ"ל בטעם הקדמת אכילת מזבח לאכילת האדם דאכילת אדם בלחם דתו' תלוי במאכל בהמה דעומר שעורים תחלה דוקא אבל המשכת דלחם דתו' ג"כ בא מבחי' אה"ר דרב חסד הנ"ל שהוא נק' בשם בחי' כתר תורה כידוע וד"ל.

וזהו שהי' ענין ד"י מיני מרכבות במ"ת כנ"ל א' בחי' מרכבה תתאה דחיות הקדש דיציר' (כמרכבה דיתזקאל שמתעם זה קורין ההפטורה דשבועות במרכבה דיתזקאל משום שא' רכב אלקי' כו' דקאי במ"ת) והוא מ"ש רכב אלקים רבותיים כו' שזהו בבחי' המל' שם אלקי' שמשפיע לחיות הקדש דמרכבה בשיעור ומדה כנ"ל שזהו בחי' שעורה שיעור ה' תתאה כו' כנ"ל וזה הי' הקרבן דמנחת עומר שעורים בתנופה ע"י הכהן לרצונכם כנ"ל שהוא בבחי' או"ח כנ"ל בבירור והעלאה דמדו' דנוגה ונק' מרכבה שנושא את הרוכב כמו והחיות נושאות את הכסא כו' שבחם להעלו' למעל' מן החכ' דאדם כנ"ל ועי"ז נמשך התו"מ בגשמיות דנוגה כנ"ל הטעם באריכות וד"ל. והמרכבה הב' הוא מ"ש ואתא מרכבות קדש העליון שהן בחי' אותיות התו' שנמשך מלמעלה מן החכ' להיות תו"א באותיות מבחי' ההעלם דמרכבות קדש העליון כנ"ל וזהו ענין התנופה שני' דשתי הלחם להמשיך מקור לתו' אור כנ"ל וב' מרכבות הללו דאו"ח ואו"י שהוא בחי' מ"ה וב"ן כאדם ובהמה כו' הוא שנתכללו יחד במ"ת כמ"ש וירד ה' על ה"ס שירד בב' מרכבות הללו וכמ"ש כי תרכב כו' מרכבותיך ישועה כו' והוא מ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ב' מיני עטרות הנ"ל הללו דאו"ח ואו"י וזהו ב' כתרם דנעשה ונשמע כידוע, וכתר דנעשה הוא בחי' או"ח דהעלאות הרצון העצמי בבירור דנהי"ט דנוגה בעומר שעורים וספי' שמוה נעשה כתר דנעשה נקבלת

ואתא מרכבות קודש: ברכה לג, ב.

ד': בכתי' ב: ב.

שמטעם זה קורין ההפטרה דשבועות במרכבה דיתזקאל: ראה שו"ע אדה"ז סת"ד ס"ד.

והחיות נושאות את הכסא: ראה בחי' תרומה כה, יי"ד בשם פדרי"א. וראה פדרי"א ספ"ד. שמו"ר ספכ"ג.

במדב"ר ספ"ד.

וירד ה' . . . כי תרכב: יתרו י"ט, כ. חזקוני ג, ח.

בעטרה שעטרה . . . ב' כתרם דנעשה ונשמע: שה"ש ג, יא. שבת פח, א.

עומ"ש בגופי כניל, ומכחו דוקא הוא שנמשך בחי' כתר דנשמע שהוא בחי' המשכות אותיו דתו' אור ד' הדברות כו' (שנק' אדם בחי' מדבר ולפי שרשש בחי' בין דבהמה גבוה מבחי' מ"ה דאדם כניל (וכידוע דבחי' בין לאחר הברירה עולה בבחי' סיג דתוהו שלמע' משם מ"ה כו' ע"כ צ"ל תחלה תנופת העומר וספי' למ"ת וכענין תשובה שקדמה למע"ט כידוע) כו' כניל וד"ל.

וזהו רכב אלקי' בחי' שם ב"ן רבותיים אלפי שנאן שנא בהתלבשו' בנוגה דעשי' לברר לעה"ד טו"ר בפומ' כניל. ואמנם מזה דוקא יבא סיבת בחי' ההמשכה דמקור התו' בבחי' או"י מלמע' מן הח"ע כניל. וז"ש אד' בס' סיני בקדש שמבחי' העלאה זו מרכבה דשם אד' במ נעשה ונמשך להיות בחי' סיני בקודש העליון, שז"ש ואתא מרכבות קדש כניל וכמ"ש וה"ס עשן כולו מפני אשר ירד עליו הוי' באש אש יו"ד דח"ע דתורה אור כו', וזהו שא' זרח משעיר למו הופיע כו' דהיינו שעי' הביוריים והעלאו' דמדו' דחוג' דק"ג שהו עשו וישמעאל שעיר מהר פארן משם דוקא זרח והאיר בבחי' מרכבה דא"ח דרכב אלקי' כניל ועי"ז ואתא מרכבות קדש במרכבה עילאה הנ"ל להיות מתלבש באותיות דתוא"ז שנק' תורת האדם מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה באמת עדיין יש להבין בשרש ענין הנ"ל בתנופת עומר שעורים שעיי"ז דוקא יומשך בחי' לחם דחטה דתו' באותיות הדיבור במ"ת שהוא ענין ב' הלחם דשבועות כניל והלא שרש של התו' כבר קדמה למע' מכל ההשתלשלו' דאבי"ע וכמארז"ל דאלפים שנה קודם שנה"ע קדמה התו' וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' וכת"י בה ה' קנני ראשית דרכו ונק' תורה הקדומה כמו שאמר כאשר יאמר משל הקדמוני כידוע ואיך יתכן לומר שבא חידוש אור דתו' ממקור החכ' במ"ת בתנופה דב' הלחם ע"י הנפת עומר והספי' בתחלה כניל. ועוד דנתינת התו' בה"ס באה בדרך מתנה שנק' מפני זה מתן תורתנו כידוע וכמו המתנה שניתנה מרשות הגותן ליד המקבל שאין

וכידוע דבחי' בין לאחד הברור עולה בבחי' סיג: ראה ע"ה שער פנימיות ודיוגניות (ש"מ) דרוש ד, ה. אמת ליעקב [ר"י שאלתיאל גינון] מערכת מ"ה סס"ג (מט, ג). ובכ"מ.
תשובה שקדמה למע"ט כידוע: ע"ס אבות פ"ד מ"ז. ברכות יז, א. וראה לקו"ת שמע"צ פה, א. א. שה"ש יז, ג. ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"ב ע' תקעב.
אד' ב"ס: תהלים סח, יח.
וה"ס עשן כולו: יתרו יט, יח.
וזרח משעיר למו: ברכה לג, ב.
דאלפים שנה קודם שנה"ע: מדרש תהלים צ, ד. [וראה בהנספו בארוכה בהמ"מ לס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תקיב].
ואהי' אצלו . . . ה' קנני משל ת, ל, כב.
כאשר יאמר משל הקדמוני כידוע: שמו"א כז, יג. וראה פירשי" שם. ובמשפטים כא, יג. ובמכות י, ב (דיה והאלקים). וראה סה"מ תקס"ב ח"ב ס"ע תקנה (ובהמ"מ שם). אוה"ת ורא"א ע' קנב.

חידוש בעיקר הדבר רק שנמסר וניתן מן הנותן למקבל כלשון שא' משה קיבל תו' מסיני ונק' קבלת התו' כידוע. ועוד יש להבין מהו שנק' אור דתו' בשם לחם דחטה שהוא מאכל אדם דוקא כנ"ל שעי"ז יומשך מקור החכ' דתו' הלא גם הלחם דחטה צריך לבא בכח' בירור אחר בירור עד שיהי' למזון וחיות הנפש במוח ולב ואיברים כידוע ואיך נמשך ע"י ב' הלחם בחי' אור תורה כדיבור ממקור החכ' כו'. ועוד מהו ענין תנופה דלחם דתו' אור דמה צריך העלאה ובירור בזה האור דתורה אחר שכבר נמשך מתורה הקדומה כנ"ל.

אך הנה יש להקדים ענין הידוע שיש ב' מדריגות בתו' סתים וגליל' כמ"ש הנסתרות' לה' אלקינו שהוא בחי' התו' הקדומה הנ"ל שנק' אמון מוצנע אמון מופלא כו' והנגלות לנו ולבנינו לשמור ולעשות כו' שנגלה במ"ת בבחי' אותיות' הדיבור כמ"ש וידבר אלקים כו', ועיקר ענין מ"ת שנק' בשם מתנה כנ"ל זהו בחי' הנגלה שבתו' שבאה באותיות' הדיבור ביו"ד הדיברות דוקא וכמ"ש והנגלות לנו ולבנינו לשמור ולעשות, וידוע דג' קשרין הן ישראל ואורייתא וקב"ה, וכמו דאורייתא סתים וגליל' כך קוב"ה סתים וגליל' וכן ישראל סתים וגליל' והן ס"ר נשי' שהן בשרשם במח' הקדומה (שז"ש) ואתא מרבבות קדש כו'), ובמ"ת הרי הי' בחי' גילוי אור דעצמו' א"ס ב"ה שנק' סדכ"ס באותיות' הדיבור כמ"ש וידבר אלקים אנכי כו' והוא מה שבא שם הוי' דעצמו' ממש בתו"מ הנגלית שז"ש אנכי מי שאנכי [הוי' אלקיך ממש שהוא סדכ"ס שבאה בבחי' גליא שבתו'] לנשי' בגופים [כמ"ש והנגלות לנו ולבנינו כו', ונמצא שבמ"ת כל בחי' סתים דקוב"ה ואורייתא בא בגילוי באותיות' הדיבור לנשי' בגופים] לשמור ולעשות בפ"מ דוקא, שזהו מעלה ומדריג' גבוה הרבה יותר מכמו שהי' תחלה בבחי' סתים בתו' של מעלה הקדומה הנ"ל לפי שסוף מעשה דתו"מ שבא למט' בגילוי לברר לעה"ד טו"ר בפ"מ הוא שעלה במח' ורצון העצמי תחלה כדי שעי"ז יתוסף האור גם בתו' של מעלה הקדומה הנק' נסתרות' לה' כו', והוא מה שא' שנתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא והוא במצות גשמיות כדצי"ח דנוגה דעשי', שע"כ גם שהמלאכים ביקשו תנה הוד"ך הוד דתו' כו' והשיב להם כלום גזל יש בכס כו' שהעיקר הוא לברר ולהפך הרע לטוב כו' ולהבדיל בין טו"ר כו', [וגם לאבות לא נתנה התורה הגם שקיימו כל התו"מ ברוחניות כמ"ש

משה קיבל חר' מסיני: אבות רפ"א.

סתים וגליל' . . . הנסתרות לה' אלקינו: חז"ל עג, א. נצבים כט, כה. אמון מוצנע אמון מופלא: ב"ר בתחילתו.

דג' קשרין הן: ע"פ חז"ל עג, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ס"ע צט. ושי"ן.

וידבר אלקים אנכי . . . אנכי מי שאנכי: יתרו כ, א. ובהנשמך לעיל בד"ה לה"ע עומר שעורים (קריב לטו"ר).

שנתאוהו הקב"ה להיותו לו דירה בתחתונים: תנחומא נשא טז. ובכ"מ. שהמלאכים ביקשו תנה הוד"ך . . . כלום גזל: ראה שבת פח, ט"ב ואל"ך.

באברהם אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתו כו' [חוקתי ותורתי כו', עכ"ז אמר ושמי הוי' ממש לא נודעתי להם כלל והוא שם הוי' שבמצות שלמט' שנתן לנו לשמור ולעשו' בגשמיות שנק' מצות הוי' ממש שהגם שקיימו כל התורה ומצות ברוחניות אי"ז רק כמו שהתו' היא בבחי' המוחין העליונים במקור החכ' דאצי' שנק' תוה"ק כניל אבל עיקר שלימות התורה הקדומה אינו רק בתו' שלמט' דוקא משום דנעוץ תחב"ס דוקא מטעם הנ"ל. וזהו ענין עיקר מתן תורתנו בשבועות שמתנה זו לא נתנה רק לישראל לבד במ"ת כמו שא' נתן התורה בכל יום כידוע וד"ל.

וזהו עיקר ענין התנופה דב' הלחם דשבועות דהיינו בחי' חטה כ"ב אתוון דאורייתא כניל שיהי' נק' בחי' אכילת אדם דוקא. דהנה מה שנתלכשה התורה בעה"ד טו"ר כניל זהו מצד שהיא כמו בחי' מאכל דלחם שהוא החטה, ע"דמ' הכוסס את החטה כמו שהיא אין בה מזון וחיות לנפש כלל רק כאשר יטחנה ויאפנה להיות נק' לחם ומזון, וגם זהו דוקא אחר שיטחן בשיניו ויתעכל בקיבה שנק' בירור אחר בירור, ואח"כ יבורר עוד המובחר ממנו ויעלה ללב בחי' הפנימי' החיות שבו כי החיצוני' שבו יוצא לחוץ בדם הוא הנפש בחיצוני' החיות לחיצוני' האיברי' (ונדחה כל פסולת גמור לחוץ ממש), ואח"כ עולה עוד בבירור פנימי יותר מן הלב למוחין שבראש לחזק המוחין ולהוסיף כח אור השכל ממקורה בתוס' או"ח לגמרי שזהו עיקר ענין מאכל אדם, ואח"כ נמשך מן רוחניות החיות שבגידי המוח אל הלב וכל האברים דרך גידים ועורקים דקים שהן מתפשטים מן המוח לכל האברים להיות לחיות רוחני ופנימי בתוס' אור וחיות בדם הוא הנפש הטבעי' כו'. וכך יובן בדוגמא במאכל ומזון דלחמה של תורה שנק' מזונא דחכמתא בחי' מאכל אדם הרוחני דנשמה האלקי', כידוע שהנשמות נק' אדם כמ"ש נר הוי' נ"א יש לב בחי' פנימי' וחיצוני' דנר"ג במוחא ולבא כו' כמו בנה"ט החיוני, וכמו המאכל דחטה גשמיות שהוא מזון לנה"ט ע"ד הנ"ל בבירור אחר בירור מלמט' למע' עד שמוסיף כח במקור השכל האנושי כו', שמה מוכרח לומר שיש בהעלם בצומח דחטה הגשמי' למע' מכח המקור החכ' דאדם בחי' מדבר לחזק ולהוסיף כח חדש. גם במקור השכל ולהחיות נפש האדם השכלי' כו', כך מוכרח לומר שיש בכח ובהעלם בלחם תו' שהוא כללות האותיו' שנק' חטה כ"ב אתוון דאורייתא שיהי' בהם כח ועזו שלמע' ממקור החכ' דנפש האלקי' להוסיף אור וחיות בכח ומקור החכ' שבה ולהחיות באור וחיות חדש לגמרי והיינו בלימוד תו' בדבור בפה דוקא כמ"ש למען תהי' תורת ה'

אשר שמע אברהם בקולי . . לא נודעתי: תולדות כו, ה. וא"ר ה. ג.

חטה כ"ב אתוון דאורייתא: ח"ג קפ"ה, ב.

שנק' מזונא דחכמתא: ראה ח"ב סב, א.

נר הוי' נ"א . . דנר"ג במוחא ולבא: מש"ל כו, כו. ראה אבן עזרא משפטים כג, כה.

חדש: כמ"ל ב: חדש גשמי.

למען תהי' תורת ה' . . ואשים דברי . . להודיעך כי לא על-הלחם: בא יג, ט. ישעי' נג, טז. עקב ה. ג.

בפיך דוקא וכן ואשים דברי בפיך כו' וכתוב להודיעך כי לא על הלחם כו' כי על כל מוצא פי ה' יח' האדם מפניי שהי' מאכל דגני' מזון הנשמה האלקי' להחיות האדם וכמו"כ במוצא פי ה' בדיבור דתו' יח' האדם כמ"ש כי אמרתך חיותי' ממש וכמו שא' חיים הם למוצאיהם בפה דוקא, והוא כמו האוכל בפה שטוחן בשינים תחלה ולועס היטיב שאח"כ מתברר ומתעכל המאכל בקיבה להיות למזון וחיות, כך הוא ענין הלימוד דאיתות התו' בדיבור בפה שנק' גירסא כמו גרסה נפשי לתאוה כו' ל' גר"ש כרמל שטוחן היטיב ומחלק לחלקים ופרורים דקים כו' עד ל"ב שינים שהן המחלקים לדבר הלכה לחלקים בדקדוקי' שנק' ליבון הלכתא כמו דדייק ותני כו' והוא מ"ש בזהר עמ"ש למחכה לו למאן דדייק מילי דחכ' כו', ואו נעשה לנפשו האלקי' לחיות ומזון, והוא מ"ש ותורתך בתוך מעי ממש, שזה שנק' אכילת אדם הרוחני דנשמה כו' (וכמו ענין הממלא כריסו בתלמוד כו'), ומבואר למע' די' שזה בירור אחר בירור כו' שכ"ז הוא ענין בירור והבדלה בעה"ז טו"ר בין כשר ופסול וטמא וטהור כו' בכל ההלכות דו' סדרי משנה ותלמוד שבאו בהתלבשות בטו"ר דנוגה דעשי' וע"כ נק' לחם מן הארץ שצריך בירורים רבים להיות בעה"ז טו"ר כו' עד שנברר בחי' הפנימי' ביותר ועולה ללב ומוחין דנשמה האלקי' והוא בחי' סודות התורה הרוחני שנתחזק כח ההשגה דחכ' דנשמה ממקור הח"ע, כמו בג"ע שמשגיג הנשמות סודות ופנימי' התו' בתוס' אור גדול שלא לפ"ע מדריגותם כלל ואין זה רק מחמת שלמדו התו' הנגלית בדיבור בפה בעוה"ז כמו שמכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן ותלמודו שלמד בעוה"ז בידו דוקא שע"ז דוקא יזכה להשגות העמקות דסתרי תורה בעילוי אחר עילוי כמ"ש ילכו מחיל אל חיל (כמו הטוחן היטיב היטיב בשיניו שמתעכל יותר בקיבה שנברר יותר המובחר עד שנותן כח ואו"ח במוח החכ' כך נותן כח גדול גם ברגל להוליך אחר שנמשך הכח הרוחני מן המוח לכל האברים כנ"ל כמו שאמר דוק בככי ותשכח בנגרי כו', והוא סיבת כח הילוך הנשמות בג"ע למאן דדייק מילי דחכ' בגירסא לעמוד

פני שהי' מאכל דגן מזון: בכת"י ב: פנימי שהוא במאכל דגן ומזון.

דגן: בכת"י ג: דוקא.

כי אמרתך חיותי' . . . חיים הם למוצאיהם בפה: תהלים קיט, ג. משלי ד, כב. עירובין נד, א. גרסה נפשי לתאוה . . . ל' גר"ש כרמל: תהלים קיט, כ (בהפסוק: לתאבה ואולי הוא טעות המעתיק כאן).

ויקרא ב, יד. וראה גם ביאוריו עט, ב.

בזהר עמ"ש למחכה לו: ישעי' סד, ג. ראה זח"א קל, ב. ס' מאמרי אדה"ז על מאדול ס"ע תנז, ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא חיב ע' תתקעט. שער האמונה פניה. תו"ח הי"ש קלג, ב ואילך.

ותורתך בתוך מעי: תהלים מ, ט.

הממלא כריסו בתלמוד: ע"פ רמב"ם הלי יסוהית ספ"ד. ובכ"מ.

שמכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן: פסחים ג, א. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא חיב ע' תסה. תסה. תרעה. שם במדבר ח"א ע' לב. ובכ"מ.

ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ה.

דוק בככי וחשכת בנגרי: (תוס' מכת"י ב. ובכת"י א הלי משושב). שבת קנב, א. ובפרי"ש שם: אכול הרבה ותמצא האכילה בפסיעותיך שיחזק כוחך.

על כל דבר ולפרשו היטיב מצד עומק העיון בלימודו (כו') (וגם להיות הנשמה בעוה"ז בגוף החומרי א' סוד ה' ליראי שזהו כמי שעוסק בתו' לשמה שזוכה ומגליו לו רזי תו' שהוא ע"י עסק התו' הנגלית דוקא שנק' לחם מן הארץ שגורס בפה וממלא כריסו בתלמוד כו', כענין ותורתך בתוך מעי כו'), וכך הוא למעלה בבחי' תורת האדם העליון שנק' תורת הוי' דאצי' שע"י בחי' הדיבור באותיו' התו' בפי הוי' שנק' מוצא פי הוי' למע' כמו שא' ג"ש יושב הקביה ועוסק בתו' כו' וכה"ג שהרי א' ודברי אשר שמתו בפיד כו' וכמו י"ד הדברות במ"ת דכתיב וידבר אלקי' כו' ודבריו חיים וקיימים שע"י יחי' האדם דלעילא דהיינו שיעלה בבירור אחר בירור ע"ד הנ"ל בלחם דתו' באדם התחתון עד שיחזק למקור המזון דחב"ד דז"א דאצי' שזהו שנק' אכילת האדם העליון למע' וד"ל, והוא מ"ש לכו לחמו בלחמי ממש (שזהו לחם מן הארץ שבתו' שע"פ בדיבור שנכלל ועולה בלחם מן השמים שהוא אותיות דתו' שבכתב משום דח"ת בבירור דעה"ד טו"ר מוסיף כח בח"ע משום דנתב"ס דוקא וכמ"ש אי"ח ע"ט"ב כו', וכנ"ל דעיקר שלימות דח"ע דפנימ' סודו' התו' הקדומה בא מבירור דח"ת שמלוּבש בעה"ד טו"ר כו').

וא"כ הרי יובן מכ"ז עכ"פ שיש כח בצומח דחטה כ"ב אתווין דאורייתא דלחם מן הארץ דתו' הנגלית לנו כח גדול בהעלם יותר הרבה מכח דח"ע דתוה"ק, וע"כ הנברר ממנה מוסיף כח במקור החכ' דאדם העליון כנ"ל, וכך הוא עד רום המעלות (וזהו שרמזו דנובלות חכ' שי"מ תו' דלשבח קאמ' משום שנובלות זו שנפל בהתלבשות בעה"ד טו"ר לברר כו' מוסיף כח ועוז בח"ע שנק' תושי"מ הקדומה כמו שהלחם יחזק למקור השכל כנ"ל וד"ל), והטעם הוא לפי שהתו' הנגלית לנו בדיבור ומעשה שנק' לחם חטה היינו מה שהתו' היא מתלבשת בדברים גשמיים דנוגה דעשי' לברר לעה"ד טו"ר להבדיל בין טמא לטהור כשר ופסול כו', שזהו בחי' ירידת אור החכ' למטה מטה לחקן ולברר לרפ"ח ניצוצי' דתוהו שנפלו בק"נ בשבה"כ להפוך חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא כו', וע"כ כל עיקר תורה זו רק לברר בחי' הפסולת מן הפנימ' כבורר אוכל מתוך פסולת כו' וכמ"ש לעשות לתקן כו' דכחי' תיקון ובירור זה עולה למע' לבחי' מדו' וח"ע שבראש לעשות בירור גדול יותר מבירור הראשון דח"ע דתוה"ק הרוחני (כמו שהלחם אחר הבירור שעולה למוח ששם הוא בתכלית הבירור להוסיף כח הבירור בעצם מקורי החכ' שבראש כו' דעיקר בחי' מאכל אדם בחטה להמשיך כח הדעת כו').

ג"ש יושב הקביה ועוסק בתורה: ע"ז ג, ב.

וידבר אלקי' . . . ודבריו חיים וקיימים: יתרו כ, א. ברכת קיש דשחרית.

אי"ח ע"ט"ב: משלי יב, ד.

דנובלות חכ' שי"מ תו': ביר פי"ז, ה.

לעשות לתקן: ע"ס בראשית ב, ג. ביר פי"א, ו ובפרישי' שם. וראה אהיה בראשית כרך ג' תקיד, א ואל"ר.

מקור: בכת"י ב: מ"ח.

וזהו אכלו רעים לעילא שהוא או"א שנמשך תוס' אור גדול גם במוחין דחוי"ב דאצי' כמאכל אדם שמחזק כח שכלו כנ"ל כו' וד"ל.

והנה יובן מכ"ז שבחי' תוס' חיזוק ובירור דח"ע דתוה"ק שנק' נסתרות לה' כו' שבא ע"י בחי' בירור לחמה של תורה הנגלית לנו למטה שע"ז א' וזאת תורת האדם האדם דלעילא הוא למעלה הרבה מעצמות הח"ע דפנימי' התוה"ק הנ"ל. וזהו יתרון מעלת מ"ת שבא בגילוי למט' בדברים גשמיים כנ"ל על התו' הרוחני' שקיימו האבות כנ"ל כמ"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם כנ"ל, וזהו עיקר מעלת מ"ת שניתנה במתנה לישראל דוקא כנ"ל שהוא מוסף או"ח בתוה"ק כו' כנ"ל וד"ל.

והנה כ"ז הוא בבחי' ההעלם ובירור שעולה מבחי' לחם דחטה כ"ב אתון דאורייתא הנגלית למעלה מעלה כנ"ל, וזהו ענין התנופה דב' הלחם שהניף הכהן למע' דהיינו שע"י בחי' תנופה זו הוי' בכח החכ' דתו' הנגלית באותיות להיות עולה למעלה ליתן כח ועזו לתו' הרוחני במקור המוחין העליוני', וע"כ נק' שתי הלחם מנחה חדשה שמחדשת למקור המוחין דח"ע, והוא ע"י התנופה דוקא להיות ע"ז מקור מחדש להוסיף אור בח"ע שנק' חכ' שבראש כנ"ל. ואמנם הנה מבואר למע' במשל מאכל חטה מאכל אדם כלחם הגשמי שאחר שנברר ועלה למוח החכ' לחזקו חוזר ויורד ונמשך ממוח החכ' למט' ללב ומלב לכל האברים בבחי' חיות הרוחני' ופנימי כמו התחדשות האור וחיות הפנימי' בנשמות האלקי מלחמה של תו' הנגלית בג"ע שנמשך ויורד גם בחיצוני' האברי' כמו חיזוק כח וחיות האברים עד כח ההילוך כרגל אחר אכילת אדם לחם לשובע נפשו כו'. וכך יובן בענין ב' הלחם דשבעות שאחר התנופה שעלו למקור המוחין דחכ' כו' חוזר ויורד ונמשך מלמעלמ"ט מבחי' פנימי' המוחין החדשים דאור דתו' הרוחניות לבא בהתלבשות בנר"נ דאדם דלעילא במוחא ולבא כו' להיות חיזוק כח וחיות חדש בחיצוני' האברים דהיינו ברמ"ח אברין דמלכא כו' שהן ענין המצות שבאו למט' בגשמיות שנק' אכילת אדם כנ"ל וזהו עיקר מתן תורתנו הנגלית בחיצוניות לשמור ולעשות כפומ"מ שנעשה ע"י התנופה דב' הלחם דוקא שנעשה ע"ז בחי' אכילת אדם כו' להמשיך מחכ' עילאה שבראש למט', ואם לא התנופה דב' הלחם ליתן כח ועזו למקור המוחין דח"ע דתו' הרוחניות לא הוי' נמשך התו' בחי' החיצוני' הנגלית לנו שהיא נק' אכילת אדם, דגם שב' הלחם נתלבש כח הבירור דמאכל אדם אם לא התנופה והעלאה שהניפה במעלה לא הוי' נמשך ויורד בבחי' או"י מפנימי' לחיצוני' באותיות הדיבור כו' וכמ"ש לכו לחמו בלחמי דוקא שהוא ע"י הלחם תנופה דב' הלחם מטעם הנ"ל וד"ל.

אכלו רעים לעילא . . . או"א: שה"ש ה, א. וחי' ד, א. ובכ"מ.

וזאת תורת האדם: שמ"ב ז, יט. וראה תר"א עט, ג. שעת"ה היא (שער התשובה) פ"ט. דרך חיים (שער התמילה) פ"ד. שער האמונה פמ"א. ס' מאמרי אדמו"ר צוקרמא"ה ע' קצח וע' רפח.
לכו לחמו בלחמי משלי ט, ה.

ואמנם הנה א"ל בחי' התנופה דעומר שעורים מאכ' בהמה תחלה כנ"ל לא ה"י מועיל גם התנופה דב' הלחם לענין המשכה בחי' אכילת אדם הנ"ל מטעם הנ"ל דאכילת מזבח קדם לאכילת אדם כמו שאסור לאדם לאכול עד שיתן מאכל לבהמתו תחלה כו' והטעם ששרש בחי' בהמה למעלה מבחי' החכ' דאדם, וע"כ הקדים תנופת העומר שעורים מאכל בהמה לב' הלחם דחטה שנק' אכילת אדם כו'. וכמבואר למע' בענין ב' מדריגו' דרכב אלק' כו' ורבבות קדש דח"ע דהא בהא תלי' כו'.

ובזה יתורץ כל הקושי' דלעיל דגם שהתו' קדמה לעולם אלפים שנה זהו בחי' סתים דאורייתא שאין כל חדש בה רק ע"י התו' הנגלית שנק' לחם הוא שנתחדש בה כח ומקור חדש כנ"ל ודוקא ע"י בירור דלחם של תו' מלמט' למע' שהוא ע"י העלאה והתנופה קודם כנ"ל, והוא עיקר מתנה דתו' שנמשכה מיד הנותן ליד המקבל שהו' בחי' אותיו' התו' הנגלית לנו כדיבור דוקא שלמעלי' הרבה מעצמו' דח"ע דתוה"ק כו' וד"ל.

ומעתה יש להבין בענין תנופה דב' הלחם שהי' עם הכבשים דוקא כמ"ש והניף אותם על הלחם כו' כו' (וא' במשנה במנחו' פ"ה אלו טעונים תנופה כו' שתי הלחם ושני כבשי עצרת כיצד הוא עושה נותן שתי הלחם ע"ג כבשי ומניח ידיו מלמט' מוליך ומביא כו', דכבשי שלמי' של עצרת הבאים בגלל הלחם כתי' בהם והניף הכהן אותם על לחם הביכורים כו' ולא על ממש אלא סמוך להם כבשים מצד הלחם כדר' בברייתא וכן הלכה וכ"פ הרמב"ם). וביאור שרש הענין להיות שהגם שמבואר למע' שע"י מאכל אדם דחטה נמשך בחי' כח הדעת דאדם כמו שאין התינוק יודע כו' עד שיטעום טעם לחם דוקא כו' וכמ"ש אילן שאכל אדה"ר חיטה הי' כו' וזהו ענין חטה דב' הלחם שהוא בחי' אותיו' התו' הבא בדיו בכתב בחטה ר"ב אתוויון כו', אך כ"ז אינו רק בחי' כח השכל והדעת שנמשך לאותו הד"י לבד כמו שאין התינוק יודע לקרות או"א כו' וכן הדעת שנמשך ע"י בחי' טעם לחם דגן זהו להבחין בין טוב לרע שהו' בחי' המדו' שהוא בחי' המוחין שממדו' שמתפשט בהו' ע"י הדעת המתפשט במדות כידוע. וכך הוא ע"י חטה דב' הלחם נמשך אור החכ' דתו' כדיבור במדות כשר ופסול כו' כנ"ל. אבל ע"י בחי' בשר בהמה ככבשים שלמים דעצרת כשמתבררים ועול"י למעלה לחזק המוחין דחזו"ב כמו בקרבן בהמה ע"ג המזבח שנק' ג"כ לחמי לאשי ריח הרי נעשה

שאסור לאדם לאכול עד שיתן מאכל לבהמתו: ברכות מ, א. וראה לק"ת בחוקותי מט, סע"ב. שהתו' קדמה לעולם אלפים שנה: מדרש שהלים ז, ד. [ובהנ"סמו בארוכה בהמ"מ לט' מאמרי אדמו"ר אדתי' עת"ת חיב ע' תקיב].

והניף אותם . . . במשנה במנחו' פ"ה: אמור כג, כ. מנחות טא, א. וראה להלן פ"ססא: . והנה מעתה יל"י. כדר' בברייתא וכן הלכה וכ"פ הרמב"ם: (=כר"ב). שם סב, א. רמב"ם ה"ל תמידו' ומסתיין פ"ח ה"א. לחמי לאשי' פינחס כה, ב.

בחי' ריח ניחוח להוי' שזהו תוס' אור גדול במקור המוחין דחוי"ב מבחי' המקיף דכתר עצמו שהוא פנימי' התענוג והרצון העצמי' שלמע' מן החכ' לגמרי' בריח ניחוח שמוסיף אור החדש במקור כח הרצון להוסיף בבחי' מקור החכ' במוח הרבה יותר מן החטה דלחם, וכידוע בשרש הלחם שהוא גימ' מזל שהוא מזל ונוצר חסד מקור התהוות השכל שיבא לגילוי בלבד בעצמו שנק' כתר שבחכ' שנמשך מחכ' שבכתר, אבל שרש הבהמה הוא במדו' שבכתר עצמו כניל ושרש הבהמה שלמע' מבחי' אדם ע"כ יש בכח בשר בהמה להוסיף אור וחיות גדול יותר במוח החכ' מן החטה דלחם, וראי' לזה ממה שמצינו שגם בענין תוס' אור"ח מחכ' שבתו' להורות כהלכה בדעת צלולה יותר הוא ע"י מאכל בשר בהמה יותר מע"י מאכל לחם כמו שא' רב נחמן עד לא אכילנא בשרא דתורא כמו רמא לי' תורא או עגלא תלתא כמבואר בגמ' שזהו ענין רמז על פרטים שבחכ' שבתו' שהוא בבחי' מאכל בשר שלמע' ממאכל לחם שבחי' החכ' שבהם יוסיף ע"י מאכל בשר דוקא לפי שבחי' תוס' אור במקור המוחין העליונים דח"ע נמשך ע"י בשר בהמה יותר מן הלחם כמו שע"י היפוך כח החיות בבשר להיות ממנו חיזוק המוח דאדם למטי' מתחזק המוח ממקור השכל יותר מטעם הניל בשרש בחי' בהמה [שלמעלה מבחי' החכ' דאדם רק מפני עזות שבה דבחי' ב"ן דתוהו למטה ירד בחי' ומדרי' בהמה למטה מן האדם כמו שרואים ערך החי לגבי המדבר אבל כמו שה' בחי' בהמה] בשרשה בבחי' תוהו הרי שם הוא למע' מבחי' אדם דתיקון, וכמו שרואים בחוש שמדות הטבעי' דבהמה חזקים הרבה מן כח השכל דאדם עד שלא יהופך ויוחלש כחם כלל ע"י השכל שיחייב לנגד הרצון הטבעי' כי אדרבה יגברו על השכל להיותם למע' מן השכל והוא בעצמו הרצון שבעצמו הנפש בבחי' טבעי' כניל וע"כ אנו רואים שהבהמה חזקה בכחה הרבה יותר מן האדם כו' כמ"ש במ"א, ולזאת יכול להיות שיש בעולם גנוז ומוסתר מבחי' כח השכל בבשר בהמה מצד שרשו למע' ממקור השכל עד שיוכל לחזק אור השכל שבמות הרבה יותר מכפי מדתו בעצם כח המשכיל ההיולי כו', והוא כאשר מבחי' בהמה נעשה בבחי' אדם שזהו כאשר נהפך חיות הרוחני דבשר בהמה ועולה למוח להיות במהות שכל ודעת או מצד שרשו למע' הוא מבחי' אדם יכול להוסיף כח רב במקור השכל דאדם הרבה יותר מצמצום התהוותו מאין דכתר ליש דמזל ונוצר כו', וכך יש הרבה מדריגו' פרטים בחכ' שבתו' הנגלית לנו שנק' בשם בשר בהמה כמו שהתו' נק' לחם או יין או שמן וחלב ודבש כידוע שיוסיף אור בתורה הרוחני

וכידוע . . . הלחם . . . גי' מזל: טעה"צ (ושעה"צ) להאריך פ' אמור (מצות להחיים). ס' הליקוטים להאריך תרומה כה, ל' מקי"ם לחי"ב קנה. א. וראה גם ס' מאמרי אדוה"צ ויקרא ח"א ע' קכב. וש"נ. עד לא אכילנא . . . רמא לי' תורא או עגלא תלתא: ראה ב"ק ע"ב, א. ראה עירובין סג, א. חולין קלג, א וע"ד.

למט': ככת"י כו' הרי.

שהתו' נק' לחם או יין או שמן וחלב: ראה ת"ז בהקדמה (א, ב): לית לחם אלא אורייתא (ובהנסמן בניצוצי זהר לשם). דברי' פ"ז, ג': נמשלה התורה במים וביין ובדבש ובחלב ובשמן (ובהנסמן בשערי זהר לשם).

שבמוחין העליוני שיבא בגילוי למט' בתו' הנגלית וכנ"ל במזון הלחם דחטה הרבה יותר מן הלחם דחכ' שנמשך ע"י הלחם דתו' ע"כ אמר רמא לי' תורא או עגלא כו'.

וע"כ א' דע"ה אסור לאכול בשר ולא אסרו בלחם מפני שלחם דתו' שהוא בחי' אותיות התו' שזה גם ע"ה יכול להמשיך בעלותו לקרוא את התו' שיוכל לברך ולומר נתנו התו' כי כל א' מישראל יש לו שרש בס"ר אותיו' התו' ונק' מזון לנפשם כלחם, אבל בשר בהמה יש בה יתרון מעלה שבכתו להמשיך ממקור החכ' שבתו' לחדש דין והלכה פרטים שלמע' מבחי' אותיו' שנק' לחם דחטה שאין כח זה רק בת"ח דוקא ששרשם בח"ע שבכתר תו' כי לא נמשך מח"ע דתו' ממקור העצמי ע"י בשר זהו רק ע"י ת"ח דוקא וכמו ר"ג שא' עד דלא אכילנא כו' אבל ע"ה אסור לאכול בשר לפי שאין בכחו להמשיך כלום ע"י הבשר. וזהו רא"י לענין המעלה יתירה שבבשר על הלחם וד"ל. ואע"פ שלענין קרבן בהמה ע"ג מובח גם ע"ה יכול להקריב ויעלה לריח ניחוח להו' כמ"ש אדם כי יקריב אדם סתם וגם ע"ה נק' אדם כי יש לו נפש דעשי' עכ"פ, זהו דוקא בקרבן להו' דאצ"י שנק' לחמי לאישי כו' כנ"ל ואז ה"י גם ע"ה מותר לאכול בשר השלמים אחר הקריבו חו"ד כו', וגם כבשי שלמים דעצרת שהי' בשביל המשכת כח ועוז למקור הח"ע דתו' שיבאו באותיו' שהן ב' הלחם גם ע"ה בכלל התו', אבל בשר סתם אסור לאכול.

אך הנה עדיין י"ל בעיקר ענין כבשי עצרת מה שייכות יש להם לענין המשכות החכ' דתורה אור בשבועות שאז העיקר הוא בחי' מאכל אדם דחטה כ"כ אתווין דאורייתא דוקא כנ"ל שהו' ב' הלחם והכבשים הן בבחי' העלאה דבהמ' שלמטה מבחי' אדם, ואם מטעם הנ"ל ששרש הבהמה למעלה מבחי' החכ' דאדם הלא כבר הקריבו מנחת עומר שעורים בחי' מאכל בהמה כדי שיתן מאכל לבהמה תחלה שע"ז יבוא המשכה דתו' בבחי' מאכל אדם הנ"ל ואיך יתכן לומר שכבשי עצרת יהיו עיקר יותר מבי' הלחם לפי טעם הנ"ל שביכולתו להוסיף כח החכ' יותר מן הלחם כו'. ואמנם באמת יש הפרש גדול בזה, דמנחת שעורים דעומר נק' מאכל בהמה דוקא שהוא להוסיף כח לשרש נפש הבהמה במקורה במל' דאצ"י לבד שנק' שעורה שיעור ה' תתאה וכי' שיהי' נתן מאכל לבהמתו לחזק להמדות הטבעי' דבהמה דוקא בשרש דבחיות ובהמות דמרכבה שמקבלים מבחי' המל' אך שע"ז עולים לשרשם הראשון בבחי' התווה שלמעלה מאדם דתיקון כנ"ל ע"כ יוכל להיות בחי' אכילת אדם בחטה דב' הלחם דשבועות, אבל כבשי עצרת הן קריבי' ע"י האדם דוקא ומקריב שלמי' ואוכלן בבחי' אכילת אדם דוקא הרי מבחי' בהמה

אדם כי יקריב: ויקרא א, ב.
חו"ד: = חלב ודם.

דבשר הכבש עצמו נהפך להיות בבחי' מוחין דאדם כנ"ל שאז מחזק לכה החכ' דאדם מלמעלה ממקור השכל דאדם להיות תוס' אור גדול בחכ' יותר, ע"כ באו כבשי עצרת במ"ת דוקא ועם ב' הלחם דוקא בתנופה א' כמ"ש והניף הכהן אותם על הלחם כו' כדי שיוכל להיות בחי' המשכות אותו' דתו' בכ' הלחם שהן תשכ"כ ושבע"פ כנ"ל הטעם וד"ל (ודוגמא לזה הי' קרבנות התמידין ב' כבשים בכל יום שע"ז אמר עולת תמיד העשו' בה"ס כו' ומבואר במ"א שמב' התמידין הללו הוא שנמשך מקור התו' בה"ס וזהו העשו' בה"ס מכבר כו', ונק' עולת תמיד דוקא לפי שעל עבירות דלילה מכפר תמיד של שחר ועבירות דיום מכפר תמיד של לילה כו' שזהו כמו מצות ת"ת שהיא תמידית יום ולילה כו', וזהו מפני טעם הנ"ל בשרש בשר בהמה שלמעלה מבחי' מוחין דאדם כשנהפך למהות שכל וחכ' כמות כו', ובתמידין א' לריח ניחוח להו' ונק' לחמי לאישי כו', ואעפ"י שהתמידין הי' כמו התפלות דעכשוו הרי גם בתפלה נהפך נה"ב להיות בבחי' אדם וכו', וכמ"ש במ"א שכבשי עצרת הן כבשי התמידין שהן בבחי' לאה ורחל ב' מיני אותי' דמחוי"ד, ור"ש העשו' בה"ס שנכללים כא' במ"ת כמו כבשי עצרת רק שבעצרת הי' מניפין אותן למעלה יותר בשביל המשכת אור בכ' הלחם כמשי"ת).

והנה מעתה י"ל מ"ש והניף הכהן אותם על ב' הלחם כו' דמשמע מפשט הכתוב שהי' מניח הכבשים על ב' הלחם ומניף כו' ובמשנה א' שהי' מניח אותן ב' הלחם על הכבשים ומניח ב' ידיו מלמט' ומוליך ומביא כו' ובברייתא א' דר' ס"ל שמניח הכבשים בצד הלחם כו', וא"כ יש כאן ג' חלוקי דעות וכ"א יש לו טעם ושרש והלכה כר' כו', ולכאורה מטעם הנ"ל בשרש בהמה שלמעל' מאדם ראוי שיניח הכבשים על הלחם כפשט הכתוב כו'. אך להבין כ"ז שכל הג' דעות אמת והלכה כמכריע שהוא ר' שמניח הכבשים בצד הלחם כו'. ויש להקדים תחלה ענין א' בשרש בחי' התוהו והתיקון כידוע שקודם השבירה הי' בחי' התוהו למעלה מבחי' התיקון כמ"ש ואלה המלכים כו' לפני מלך מלך לבני' שהן ז"מ דבחי' התוהו שקדמו לבחי' האדם שם מ"ה דתיקון, וידוע דבחי' ז"מ דתוהו הוא בבחי' ב"ן כמ"ש וימלך וימת כו' שזהו בחי' בהמה שקדמה לאדם כמו במע"ב שקדמו צומח חי לאדם

עולת תמיד . . . ומבואר במ"א . . . העשו' בה"ס מכבר: פינחס כה, ו. ראה ד"ה עולת תמיד — בבה"מ תקס"ט ע' רטו.

שעל עבירות דלילה מכפר תמיד של שחר: ראה במדבר' פכ"א, כא. תנוחמא פינחס יג. וראה סה"מ תקס"ט שם ע' ריד וע' רלו.

לריח ניחוח להו' . . . לחמי לאישי: פינחס כה, ו. ב.

במ"א שכבשי עצרת הן כבשי התמידין: ראה לקו"ת אמור לה, סעי'ג ואילך. סה"מ תקס"ט ע' רטו ואילך. והניף הכהן אותם . . . ובמשנה . . . ובברייתא: אמור כג, כ. מנחות סא, א. סב, א. וראה לעיל ריש פיסקא: ומעתה יש להבין.

אלה המלכים: וישלח לו, לא ואילך. וראה ע"ח שער הכללים פ"א. שער הנקודים פ"ד. ובכ"מ.

כמ"ש תדשא הארץ כו' ואח"כ תוצא הארץ נפש חי' (ואדם נברא ביום הו' כידוע וז"ש אחר וקדם צרתני אחר למע"כ כו'), אך בסיבת השכירה דכלים ורפ"ר ניצוצין דתוהו ירד בחי' ב"ן דתוהו למטה מבחי' אדם בחי' מ"ה ע"ד שבירור ותיקון דב"ן הוא ע"י אדם בחי' מ"ה דוקא וכמו אדם כי יקריב מן הבהמה שלמעלה לבחי' בהמה ומתקן אותה וכמו • בהמ"ז כו' כידוע וכמו באדה"ר שקרא שמות לכל הבהמה כו' [וכמו שאנו רואי' שבחי' דצ"ח טפלים ונכללים באדם ללתם ולבוש ומאכל, ואמנם אעפ"י שלמטה בחי' דצ"ח למטה מן האדם] אבל למע' בשרש דצ"ח כמו שהי' בבחי' התוהו הרי הן למע' מבחי' אדם כנ"ל שתוהו קודם לתיקון, ולזה הטעם יש ביכולת צו"ח דחטה וכשר להוסיף כח השכל באדם וכמו בקרבנות כנ"ל, ועכ"ז א' אדם כי יקריב מן הבהמה דמ"ה מברר לב"ן שזהו כמו שנפל בחי' התוהו למט' כו' וד"ל.

והנה כמו שירד ונפל בחי' התוהו למט' הרי בחי' מדבר דאדם גבוה מדצ"ח וביצ"ח בחי' החי' דבהמה גבוה מן הצומח, כמו שנראה בחוש שבחי' יש חיות רב כנפשו החיונית והצומח אין בו מבחי' חיות רוחני כלל רק כדומם הוא אלא שמתפשט בצומח לבד והצומח למעלה מן הדומם, אבל בבחי' התוהו כמו שהי' קודם השביר' בנפילה שיש בו בחי' ע"ס זו למעלה מזו (בבחי' העגולים) כמו וימלוך תחתיו כו' שהן זת"ז שם נהפך לבחי' דצ"ח דשם בחי' הצומח גבוה מבחי' החי' והחי' למעלה מן המדבר ובחי' הדומם למעלה מן הצומח (כי בבחי' העגולים שהן בחי' הכתרים בחי' הדומם הוא בחי' עצמ' אור הכתר שלמעלה מבחי' התפשטות וצומח בבחי' חכ' שמאין תמצא וחי' דומם ואדם מדבר בחי' מל' כו' כמ"ש במ"א בענין סייג לחכ' שתיקה בחי' דומם כענין ג' כתרים כו'), וע"כ בירידת ונפילת אורות דתוהו למטה כל אור ומדריגה הגבוה יותר נופל למטה יותר, כידוע הכלל בכל מקום שכל אור עליון וגבוה ביותר כשנופל [למטה יורד ונופל ומתלבש בתחת' המדריגו' ביותר (כמו הנפילים היו בארץ כו')] וכמו האר"י ששרשו למעלה ביותר ע"כ למטה הוא מן החיות הטמאים ביותר כמ"ש באוה"צ) וכל

תדשא הארץ . . תוצא הארץ: בראשית א, יא. כד.

אחר וקדם צרתני אחר למע"כ: תהלים קלט, ה. וראה ב"ר פ"ח, א: וקיר פ"ד, א: תנחומא (באכער) תוהו ב – ובמפרשים שם. (וראה באר"א קצת ברכות סא, א. עירובין יח, א). וראה לקרות ר"פ מטות. דרך חיים פט, ג. אוה"ת נ"ד (כ"ר ב') אג.

וכמו בהמ"ז: בכתי' 2015: "מתקן אותה בהרמ"ז. וצ"ב בעוד כתי'. [ואוצ"ל: כה"ר. = בהמה רבה].

באדה"ר שקרא שמות לכל הבהמה: בראשית ב, כ.

במ"א בענין סייג לחכ' שתיקה בחי' דומם: ראה לעיל רד"ה כששה"ק – תקע"ט.

כידוע הכלל . . גבוה ביותר . . ונופל . . ביותר . . כמ"ש במ"א: ראה שערי אורה נו, א. סה, א. סידור ע"ד, שג, ג. ס' מאמרי אדה"ר עה"ת ח"א ע' כו. ח"ב ע' תקטו. [ובהתנסו כס המפתחות לספרי אדה"ר (קרי"ת, תשמ"א) בערכו].

הנפילים היו בארץ: בראשית ו, ד. וראה ס' מאמרי אדה"ר צ"קרא ח"א ע' עב. שעד. שצב. וש"נ. האר"י ששרשו למעלה . . הטמאים ביותר כמ"ש באוה"צ: בפ' אחרי יו, יד. וראה גם תרי"א כה, ג. סה"ט תקס"ט ע' צ. אוה"ת וראו ע' קסד, ובכ"מ.

שאינו גבוה כ"כ לא יפול למטה כ"כ כמשל אבן הנופל מן הגבוה ביותר שנופל למטה ולמרחוק יותר כנ"ל כמ"ש במ"א, וכך הוא גם כאן בירידות ונפילות דבחי' צ"ח דתוהו כו' שהוא למעלה מטעם הנ"ל שהצומח הוא אור העליון וגבוה יותר נופל למטה בירידות המדריגות ביותר, ולזה הטעם דבחי' הצומח שהי' למעלה בשרשו יותר עליון מן החי' נופל] למטה בירידת המדריגה יותר מן החי', ומפני ששורש החי' בתוהו למט' מן הצומח כשנופל למט' לא ירד כ"כ, לפי' בחי' הדומם שהי' ראשון למעלה בשרשו בתוהו נעשה אחרון בירידתו למט' ובחי' מדבר שהי' אחרון בשרשו בסדר דצח"מ דתוהו נעשה ראשון בירידתו למטה, וכמו במע"ב שצומח יצא ראשון וחי' אחרון ומדבר אחרון הכל הי' מן העפר שהיא הארץ בבחי' דומם, שהארץ בחי' דומם שקדמה לכולם הנה בבחי' הגילוי מן העולם שהוא בחי' התיקון הרי בחי' אדם גבוה מכולם והחי' למעלה מן הצומח כו', וז"ש אהור וקדם צרתני אהור למע"ב בבחי' התוהו וקדם למע"ב בבחי' התיקון שכולם נבראו בשביל האדם שיתקן לכולם כו' וד"ל.

וא"כ הרי מובן מכ"ז שבשר בהמה שרשו בבחי' התוהו למטה מן הצומח דחטה (שהצומח בחכ' והחי' במדות כנ"ל), והמופת לזה אנו רואים שגם בשבה"כ דתוהו למט' שנעשה החי' למע' מן הצומח כנ"ל שהחי' נכבד הרבה מן הצומח, מ"מ אנו רואים בחוש שבלא לחם לא יחי' האדם כלל הגם שאוכל בשר הרבה לא ישבע מרעבונו רק לפי שעה לבד כמו מפירות שאין הבשר סועד את הלב ולא נק' בשם מזון ואינו מברך עליו בהמ"ז כלל, אבל הלחם לכב אנוש יסעד שסועד הלב ונק' מזון שיש בו כדי שביעה להחיות נפשו ויתחזק כחו, וגם במעט לחם שאין בו כדי שביעה נק' מזון ממש ומברך עליו בהמ"ז, משא"כ בבשר גם שאוכל הרבה אינו נק' מזון כלל ולא ישבע רק לפי שעה לסלק רעבונו לבד ולאחר שעה יחלש כמקדם ממש, וע"כ אין מברכין גם מעין ג' רק על הלחם לכדו וכל מידי דזיין ולא על הבשר ופירות אעפ"י שיש בהן חיות רוחני הרבה יותר כנראה לעין במעלות החי' על הצומח כנ"ל, אך מצד שרש הצומח שגדולו מן הארץ [דנק' מאכל אדם בבחי' מזון יותר מבחי' דבהמה כנ"ל] שבבחי' התוהו הוא עליון יותר מן החי' הגם שלמט' אחר השביר' דז"מ החי' נבדל מן הצומח משורש הנ"ל שהצומח ירד למטה יותר מצד שהוא למעלה עליון יותר כפי הכלל הנ"ל ע"כ אנו רואים שיש שביעה ומזון בצומח גם למט' יותר מן החי', עד שגם הדומם יש בו מעלה יתירה יותר מן הצומח גם למטה אחר השבירה שהרי הכל הי' מן העפר כו' (ואדם מקבל מכולם שהרי ניוון מן החי' והחי' יניקה שלו בארץ דוקא וכל חידוש יש מאין וכל חלקי ארמ"ע וגידול צומח וחי' ומדבר הכל מן העפר הדומם דוקא משום דנעתב"ס דוקא מטעם הנ"ל וד"ל).

ובכ"ז יובן בענין שתי הלחם וכבשי עצרת שג' הדעות הנ"ל אמת כמ"ש והניף הכהן אותם על הלחם הביכורי" דמשמע פשוטו שמניח הכבשים ע"ג הלחם זהו מצד בחי' הנפילה דתוהו למטה מבחי' התיקון דאדם גבוה מן החי וחי גבוה מן הצומח וע"כ יש ככח בשר בהמה יותר לחזק כח החי דאדם מן הצומח דחטה כנ"ל כמ"ש עד דלא אכילנא כו' ובקרבו של בהמה שנק' ריח ניחוח להוי' כו' אעפ"י שאדם מקריב מן הבהמה כו' כנ"ל, ומ"ש במשנה הנ"ל שם דמניח ב' הלחם ע"ג הכבשים זהו כמו שבחי' התוהו למעלה מבחי' התיקון שבחי' דצ"ח דשם הצומח למעלה מן החי ע"כ ע"י הלחם דוקא יעלה גם הכבשים (וזהו לפני הוי' בבחי' התיקון שיתעלה הכבשים לשרשם בבחי' החי דתוהו שהן מדות שבכתר ע"י הצומח דוקא שהוא בחכ' שבכתר דתוהו כו'). וזהו עיקר מ"ת שהוא התגלות אור הכתר דהיינו שער הנוי"ן דבינה לאחר הספי' ותנופת העומר שעורים מאכל בהמה שהוא בצומח דב' הלחם דוקא שז"ש ואתא מרבבות קדש כנ"ל וד"ל. והדיעה הג' זהו בחי' הממוצע שנק' מכריע שכולל ב' המדריגו' דתוהו ותיקון שהן כחי' עגולים ויושר או"ח ואוי"י בכלל ששניהן יחד להיותו למעלה מבחי' התוהו והתיקון ואין הפרש כלל בין בחי' התוהו כמו שהי' קודם השבירה ונפילה למטה מבחי' התיקון ולאחר הנפילה וא"כ הכל שוין שם אדם ובהמה מ"ה ובין וכמ"ש אדם ובהמה תושיע ה', וכמ"כ הצומח והחי שווין (עד שגם דומם ואדם שווין, וראי' מנשמת אדה"ר מעפר הדומם דוקא כמ"ש בפי' ויצר כו'), וע"כ דעת ר' שמניח הכבשים מצד הלחם ומניפין ביחד, וכן משמע מפשט המקרא דקשא רישא לסיפא שתחלה אמר והניף אותם על הלחם ואח"כ א' על ב' כבשים אי"כ מוכרח לומר דעל זה בסמוך כדבריי ר' (וכמ"ש בגמ' דמנחות דף"י ט"ב ע"א). ודוגמא לזה מציינו במע"כ דח"א שמים קדמו לארץ וח"א ארץ קדמה, דמשום דתוהו קדמה לתיקון וארץ קדמה לשמים ולאחר ירידת התוהו למטה בבחי' התיקון השמים קדמו לארץ, ודעת המכריע שמים וארץ כא' נבראו וד"ל.

עד דלא אכילנא: ע"פ ב"ק עב, א.

אדם ובהמה חושינו: תהלים לו, ו. וראה לקו"ת שה"ש לו, ד. ובכ"מ.

כמ"ש ב"פ ויצר: בראשית ב, ו. בכתי"ב ב' און: כמ"ש במ"א ויצר. (ועי' תוי"ח בראשית לא, א. ובכ"מ).

כדבריי ר': בכתי"ב: קא מיירא.

דף ט"ב ע"א: בכתי"ב: דף ט"ב וע"ש.

דח"א . . שמים קדמו: תגינת יב, א. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רלא. וש"נ.

(תקפ"ו)

להבין ענין הספי' וענין מ"ת, הנה מבואר בס' הקבלה בשרש ענין הספי'
 בדרך כלל שהוא בבחי' מוחין דיניקה, לפי שבגלות מצרי' הי' בבחי'
 עיבור והגאולה נק' לידה כידוע וכמ"ש ואעבור עליך כו' ואומ' לך בדמיך
 חיי, וידוע שעיקר סיבת התהוות שפע החלב דיניקה בא מן הדם דלידה
 שהוא מה שנהפך הדם ונעקר ונעשה חלב כו', והיינו שאחר הלידה דוקא
 מתחיל להיות עכירת הדם להתהפך לחלב ומוסיף שפע ריבוי חלב בדדים
 ככל יום כידוע אבל קודם הלידה עדיין אין חלב מתרבה מהיפוך הדם
 (ובאמת גם קודם וסמוך אל הלידה דם שבאברי' נעקר ונעשה חלב רק
 שבלידה מתרבה יותר השפע דחלב כמבואר בס' הרפואה). ולפי' יוכן כנמשל
 מזה בגאולה שנק' לידה כידוע שעיקר בחי' הלידה הי' בזמן שיצאו ממצרי'
 בליל א' דפסח דוקא, ובליל הב' הוא שמתחיל זמן הספי' שזהו בחי' מוחין
 דיניקה דע"מ שהוא מה שהדם נעקר ונעשה חלב להניק הולד (שהוא בירור
 דו' מדו' הטבעי' דנוגה כמשי"ת, וזהו וספרתם לכם ממחרת השבת דוקא כו',
 והו' מ"ט ימי הספי' כמו שהאשה סופרת ז' נקיים עד מ"ת שהוא יום הנו"ן
 שער הנו"ן שאחר הכיור דמ"ט שערי בינה במוחין דיניקה). ולפי' אין יתרון
 מעלה כלל בשביעי של פסח יותר משאר הימים דספי' דו' של פסח הרי הוא
 יום היר"ו לספי' שהן י"ז ימים אחר הלידה דלילה הא' של פסח (והוא בחי'

להבין ענין הספי' וענין מ"ת: מאמר זה מיוסד על ביאור ד"ה ואהי' אצלו אמן — בלקי"ת במדבר יט, א
 (הוא משנת תקע"א). ונראה בס' מאמרי אדה"ז-כתובים ח"א ע' רו (שם מתחיל: להבין שורש ענין דם נעקר
 ונעשה חלב). ובאריכות יותר לעיל ד"ה לה"ע הספירה משנת תקפ"ד (ע' רמד). וראה גם ד"ה ואהי' אצלו
 אמן — בלקי"ת וס' מאמרי אדה"ז שם. ובדרמ"צ מצות משא הארון ככתב. ובהש"מ תרנ"ד ע' כח.
 מאמר זה נזכר בסה"מ תרמ"ד ע' רע"ח כשם ד"ה להבין ענין הספירה הגדולה. ועד"ז בסה"מ תרס"ד ע'
 רמו ז"ל: ועמ"ש בלקי"ת בדרושי שבועות בהביאור דואהי' אצלו אמן . . . ועמ"ש בד"ה ענין הספי' הגדול
 והוא דרוש הנ"ל [דלקי"ת] מכ"ס אדמו"ר האמצעי זצוקל"ה נ"ע שיש ב' אופני מיתוק כו'.
 המאמר נדפס מכת"י 135 קנו, א — א, קע, א. וע"פ השוואה לאחדים מהכת"י דלהלן.
 המאמר בשלימותו נמצא גם בהכת"י: 524 קבא, א. 986 רלח, א. 1000 נד, א [ובהעמוד שאחר סיום
 המאמר רשום: זה קניתי בששים פ' מהחזור דאדמו"ר שליט"א]. 2014 רל, א. 2023 שמו, א. 2034 מד, א.
 חלק הראשון מהמאמר (עד להלן פיסקא: ומעתה י"ל שרש ענין מ"ת — ע' תתק) נמצא ג"כ בהכת"י: 333
 כא, א. 988 קצט, ב [בכותרת: בעז"ה שבת שאחר פסח תקפ"ז]. 1374 סט, א [בכותרת: בעז"ה חרות אדמו"ר
 מחג השבועות תקפ"ז לפי]. 2038 קכב, א.
 חלק השני מהמאמר (מפיסקא: ומעתה י"ל שרש ענין מ"ת — עד הסיים) נמצא ג"כ בהכת"י: 2012 קיב, א
 [שם ההתחלה: להבין שרש ענין מ"ת]. 2016 קסו, א. 2017 לה, א.
 עוד נמצא חלקים מהמאמר בהכת"י: 2008 רעו, ב. 2031 קעו, א.
 בס' הקבלה . . . הספי' . . . מוחין דיניקה: פיע"ה שער ספה"ע ספ"א. ובכ"מ.
 שבגלות . . . עיבור והגאולה נק' לידה . . . ואעבור עליך: יחזקאל טז, ב. ראה לקי"ת להאריז"ל ר"פ שמות.
 פיע"ה שם. ובשער חג המצות פ"א. פ"ו. סידור האריז"ל כוונות סדר פסח. תרי"א ר"פ וארא.
 שנהפך הדם ונעקר ונעשה חלב: ראה גדה ט, א. בכורות ו, ב. ועוד. ובהנשמן בהערה הקודמת.
 וספרתם לכם: אמיר כג, טו.
 מ"ט ימי הספי' . . . ד' נקיים: חז"ג צו, א. וראה אה"ת אמור ע' קע"א ואילך. לקי"ת חכ"כ ע' 119. ושי"ן.

יסוד שבחסד שבשבווע הא' דספי"), אבל כפי שמבואר בסה"ק להאריו"ל הרי ה"י הזמן דבחי' לידה כוש"פ דוקא שהוא ק"ס, דקריעה זאת ב"ס הוא בחי' הבקיעה דפרסא כו' שזהו ענין הלידה דישראל יצא מן המיצר דמ"י דבינה כו' כלידת הילד מבטן אמו (וכמבואר גם בזוהר בענין האי איילתא כו'), ואז הוא עיקר התחלת ענין היניקה שהוא מה שהדם נעקר ונעשה חלב להניק הולד ולהגדיל האברי' שלו כו', והן מוש"פ עד מית שהן מ"ד ימים בלבד כו'. ולפ"ז יפלא הרבה על עיקר כללו' הספי' שזהו כאשה שסופרת ז' נקיים דהיינו ענין ז' שבועות דוקא שהן מ"ט ימים, ולפ"ז אין כאן עיקר בחי' הספי' שהוא לברר לז' מדות רק במ"ד ימים הללו שמוש"פ עד חג השבועות שבהן דם נעקר ונעשה חלב להניק כו', וא"כ מה הם הה' ימים הללו מיום א' דספי' עד ז' ש"פ שהוא יום הוי"ו לספי' כנ"ל דלפ"ז הרי ה' ימים הללו עדיין קודם בחי' הלידה שאין דם נעקר כו' כנ"ל ולמה הן בכלל ימי הספי' אחר שעדיין הוא קודם הלידה והי' ראוי שיתחיל הספי' מוש"פ שהוא הי' זמן הלידה כנ"ל והי' ראוי לספור מ"ט ימים מוש"פ לבד ה' ימים הראשונים שאינם ראוי להיות בכלל מנין הספי' מטעם זה.

אך הגה הענין הזה מבואר בס' הקבלה שהתירוץ בזה הוא שה' ימים לפני זש"פ אע"פ שהן עדיין קודם הלידה אמנם הרי הן בחי' ה' חסדי' העיקרים הממתיקי' לבחי' הגבו' ומהפכי' אותם לחסדי' והוא הכח ומקור לזה שיהי' דם נעקר ונעשה חלב שזהו היפך הגבו' דדם להיות בבחי' חסדי' שהוא החלב כ"ז נעשה בהכנה קודם לידה, וה' ימים שמליל ב' דפסח עד זש"פ שהוא התחלות הספי' בבחי' החסד שהוא יום א' בחסד שבחסד ויום ה' בגבו' שבחסד כו' עד הוד שבחסד וזש"פ כיסוד שבחסד, וכמו שבאשה ה' ימים קודם לידה מתרבה שפע החלב בכח הכח שהוא המעקר הדם ומהפכו לחלב לכל ימי היניקה כו', וע"כ ה' ימים הללו הן בחי' הי"ח כללים לכל ימי הספי' וד"ל (מאחר שהן בבחי' חסד עצמו דאזיל עם כולהו כו' כידוע דשבווע הא' הוא בבחי' חסד דאבא שנמשך בגבו' דאימ' כהעלם וע"כ נכלל בשבווע זו כל הוי"ו שבועות ומכוחה הם באים עד מל' שבמל' כו').

והנה תחלה י"ל שרש ענין הבירורי' הללו בשרש יניקה דולד שהוא החלב שנעכר ונעשה מן הדם, שזהו מה שהדם עצמו נעקר ונעשה חלב, והוא ענין היפוך הגבו' עצמן שנהפכו לחסדי' ולא נמתקו הגבו' בחסדי' כו'

בסה"ק (בספרי המבלה) להאריו"ל . . . דבחי' לידה בוש"פ: פס"ח שער חג המצות פ"ח. שער הלולב ספ"ח. ועוד. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ וישראל ח"א ע' שסו.
 בזוהר בענין האי איילתא: זחי"ב נב, כ. זחי"ג רמט, כ. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ וישראל ח"א ע' רעג.
 החסד . . . דאזיל עט כולהו: ראה זחי"א רמז, רע"א. זחי"ב לא, א (ונצו"א שס). זחי"ג קג, ריש ע"ב. פס"ח שער חגה"ש פ"א.
 שנעבר ונעשה: בכתי' ב: שנבר ונעלה.

כמיתוק המים הרעים ומרים במים היפים ומתוקי שמחמת ריכוז המים היפים והמתוקים על המים הרעים ומרים המתוקים למרירות המים ונעשה גם הם מתוקי או כמו מיתוק החריפות דצנון כדבר המתוק בעצם דאע"פ שנהפך טעם החריף למתיקות אין זה היפוך בעצם כלל כי עצם המים המרים או דבר החריף וחמוץ לא נשתנו מהותם כלל כי הוא מר וחריף כמו שהוא רק שנמתקו בדבר אחר המתוק שהוא מתוקי' הדבש ומים המתוקי' כמו במרקחת שמתיקת הצנון אינו מציע כלל כי חריף ומר הוא כמו שהי' שאין שינוי בעצם המאכל דצנון המר או החמוץ אלא הוא עצם המאכל חמוץ שנמשך והורכב בו מטעם המתוקי' דבש ע"י הבישול יחד קיבל הדבש טעם חריפות מן הצנון ע"י הבישול ונתערבו יחד ונעשה מב' הטעמי' ההפכי' טעם א' המווג משניהם יחד, והוא הטעם הג' הקיוהא שיש בו מטעם החריפות והמתוקי' יחד כידוע. ובאופן ב' מויגות אלה יש כמה מיני אופני' שוני' והן רק מה שחכ א' מחליש לבח שכנגדו ומקבל הימנו, ובכלל נק' מיתוק הגבוי' בחסדי' באופן זה שהמתקה באה מכה החסד המנגדו שמחליש כח הגבוי' שאין זה נק' היפך הדין והגבוי' בעצם רק שנמתק מכה החסד המתוק בעצם (וכמ"כ כח השכל המטה כלפי דין וחוב, וכן מדו' הדין והרוגז בלב שנחלש כחו ונמתק ע"י כח השכל שמטה כלפי חסד וגובר על כח הדין וממתקו שאין זה נק' המתקו' הגבוי' בחסדי' המתוקי' ואין זה היפוך כח הדין מצד עצמו כו', וכן המדה הרעה בהתאו' תאוה גופני' בהתלהבו' אש זרה ביותר או במדת כעס ורציחה וגזל וכה"ג כאשר יכוף לבבו הרע ויחלוש כח הרע הזה שבלבו ע"י כח המנגדו שהוא בחי' אהבה וחסד להתמשך אחרי ה' בכל לבבו עד שיעבר ויעקור הרצון הזר דאש זרה וימתק הרע בטוב ונחלש כחו זהו שנק' מיתוק הגבוי' הקשו' דרע דקליפ' נוגה בחסדי' דקדוש' והוא שנק' בחי' אתכפי' כו', אבל אין זה רק חלישו' כח הרע ולא ענין ביטול והיפוך מהותו לגמרי כמואס ברע שנק' אתהפכא כו'), משא"כ ענין מיתוק הגבוי' בעצם וחסדי' זהו כמ"ש מאן דמהפך מרירו למיתקא כו' שהמרירו' בעצם נהפך למתיקו' בעצם ולא שבא סיבת השתנות המרירו' למתיקו' ע"י דבר אחר זולתו הממתיק אותו כלל אלא אותו דבר המר וחריף כמו שהוא מצד עצמו נהפך הטעם המר עצמו לטעם מתוקי' בעצם ממש, כמו הדבר חריף וחומץ ומר שנהפך טעמו לטעם מתוק כמו שאמ' מעז יצא מתוק כו', ואין שינוי נעשה בעצם המאכל ע"י דבר הרכבה זולתו כלל אלא זה המאכל כמו שהוא בעצם נשתנה ונהפך מהותו לגמרי למהות טעם מתיקות בעצם כו'. וזהו שנק'

מטעם המתוקי' . . . ונתערבו יחד ונעשה מב' בכתי' בו: מטעם המתיקות הבא מצד אחר שהוא מתיקות הדבש והצוקר וכה"ג שנתבשל בהן שקיבלה מטעם המתיקות דבש שנעשה מב'.
בהבא להלו בענין מיתוק הגבורות בחסדים בכמה אופנים — ראה גם אמ"כ ח"ג (קה"ת, תשמ"ה) פקעה ואילך. סקעי"ט. סה"ג תרס"ד ע' רמ"ו. ועוד.
מאן דמהפך מרירו למיתקא: ראה זח"א ד, א.
מנו יצא מחוס: שופטים יד, יד.

מיתוק הגבו' בשרשם בעצם והיינו כמו שנהפך ונעכר הדם עצמו ונעשה חלב, והוא כמו שכח הדין בעצם נהפך לחסד וטוב בלא סיבת כח המנגדו מכח החסד כלל, כמו כאשר הקטיגור עצמו נעשה סניגור מצד עצמו דוקא ולא מצד כח המנגדו כלל, וכמו בלעם שנהפך על ידו דוקא מקללה לברכה כו' וכמו ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים אתו כו', והוא מצד הארת אור פני המלך שהמקטרג עצמו נהפך לסניגור, וכן ביוה"כ שנמתקו הדינין בעצם שנהפכו לחסדי' כענין נושא עון ועובר על פשע כו' עד שהזדוני' עצמן נעשין זכיות שזהו הקללה עצמה שנהפך לברכה שהוא תוס' אור וחיות יותר מן הברכה עצמה וכמ"ש טוב זה מלאך חיים טוב מאוד זה מה"מ כשנהפך המת לחיים שנק' סם חיים כו', והוא ע"י התשובה שנהפך הרע עצמו לטוב כענין בחי' מואס ברע כו' ולא בבחי' אתכפיי' לפי שעה ע"י המנגד לבד כו' אלא מואס בעיקר הרע לגמרי ומבערו מכל וכל כו', שזהו שאמ' דמאן דמהפך מרירו עצמה למיתקו כו' ובשליט' עצמו ולא מצד כח המנגד הגובר עליו כלל, וכענין התהפכו' התאוה הרעה הנוער כאש זרה בחום הטבעי כאשר הוא עצמו נהפך מאליו להיות בבחי' התלהבו' אש האלקי בהתפעלו' התענוג האלקי בלבבו כו' לה' א' לבדו כמו כלה שארי ולבבי כו' או ע"י מרירו' עצמה בכבי' מקירו' לבו בתשובה כראב"ד שיצא נשמתו בכבי' כו' שכ"ז וכיוצא בו נק' היפוך הגבו' מצד עצמו לחסדי' טובי' ומתוקי' בלי אמצעות שיתוף ועירוב דבר אחר זולתו כלל, כנ"ל בדבר החרוף עצמו שנעשה מתוק בעצם כו'. וכך הוא ענין מה שהדם מצד עצמו דוקא נהפך ונעכר לחלב שזהו שנק' מיתוק הגבו' מצד עצמו ולא בהתמתקות חסד זולתו כו' וד"ל. משאי"כ כשנמתק הדין מצד החסד או הרחמי' כמו שא' בתחלה עלה במח' לברוא במהדיד' כמ"ש בראש' ברא אלקי' כו' ואח"כ שיתף עמו מדה"ר שהוא שם הוי' דחסדי' להמתיק לכת הדין כו' וכמו ענין המתקת הדינין דבחי' אלקי' בחסד דהוי' בריה שיבאו בני האלקי' להתיצב לנגד החסד דשם הוי'.

בלעם . . . מקללה לברכה: ע"פ תבוא כג, ז.

ברצות ה' דרכי איש: משלי טו, ז.

נושא עון: מידה ז, יח.

שהודונות עצמן נעשין זכיות: יומא פו, ב [בכתי"ב כאן: זכיות, וכיה ל' הגמרא]. וראה לקוש' ח"ז ע'

183 ואילך.

טוב זה מלאך חיים . . . מיהו: [=מלאך המת] ראה שמור' מלי"ב, א. פמ"א, ז. וזחי' יד, א. יליש בראשית

רמו טו. קהירי פי"ג, יא. ס' מאמרי אדהאמי-צ'וקרא חי"ב ע' תקסג. ושי"ג.

ובשליט' עצמו: בכתי"ב: וחשובא עצמה לנהורא.

כלה שארי ולבבי: תהלים עג, כו.

כראב"ד שיצא נשמתו: ע"ז יז, א.

בתחלה עלה במח' . . . בראשית ברא: ר"פ בראשית ופרשי' שם. וראה אוה"ת בראשית (כרך ג) תקסז, א.

לקי"ש חי"ב ע' 31 הע' 7. ושי"ג.

בריה שיבאו בני האלקי': איוב א, ה. וראה אוה"ת ניד' עה"פ (ע' תרגום). אוה"ת שה"ש (כרך ג) ע' תתס

(ובהנשמו בשהי"ג שם). תתע"ג.

אך לכאורה הרי כל התו' נבנה על יסוד זה שהוא להמתיק הדין דקו השמאל בחסד דקו ימין, שזהו ענין שא' כוזהר דכלל דכל אוריי לאכללא שמאלא בימינא דוקא שויש בתו' מימינו אש דת כו' שימינו דחסד גובר על אש דדין (ולכך ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה) וכמ"ש ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל כו' וכן ימינך ה' נאדרי בכח כו' (וכידוע בענין תנופת הלוי' ע"י הכהנים שהוא בחי' החסדי' דכהנים שממתיקים לגבוי' דלוי' וכמ"ש וילוו עליך וישרתוך וישרתוך דוקא שגבוי' דלוי' יהי' טפל לכהנים דהיינו שזהו עיקר בחי' התיקון דשם מ"ה דחכ' דתו' לאכללא שמאלא בימינא, וזהו הטעם במצו' ואהבת לרעך כמוך כו' ובמצו' צדקה וכה"ג). אמנם הענין הוא דאע"פ שזהו מיתוק הגבוי' בחסדי' דוקא הרי אין זה רק עכשיו שהחסדי' למעלה מן הגבוי' דהיינו בחי' שם מ"ה מברר לבין כמ"ש והוא ימשול בך כו' כמו כי זכר חסדו שהזכר רובו חסדי' והנוקי' רובו גבוי' וחסדים דמ"ד דדכורא הן ממתיקין לגבוי' דמ"ן כו' ואין המיתוק דגבוי' דנוקי' רק בחסד דמ"ד בלבד וזהו ואל אישך תשוקתך להמתיק הגבוי' שלה כענין אתבסמת נוקי' כו' כמ"ש כמ"א, אבל מ"ש ההופכי הצור אגם מים זהו בחי' מיתוק הגבוי' דצור מצד עצמו ממש שנהפך לאגם מים שהן מי החסדי' הטובי' והמתוקי' (עד שכל ההשפעה הוא רק מבחי' הגבוי' דוקא, וכידוע בענין שולחן בצפון דוקא ששפע המזונו' שהוא חסד גמור בפומ"מ להחיו' הברואי' נמשך מבחי' הגבוי' דצפון, וכענין אתה גבור כו' מכלכל חיים בחסד, ונקי' גבוי' שבחסד או חסד שבגבוי', וכן גבוי' שדום הוא הנפש המחיי' כח המוליד במים הטבעי' דגבוי' דוקא כו'), וידוע דלעיל יהי' הגבוי' למעלה מן החסד כענין מעלת הזהב על הכסף וכמ"ש שהלוי' יהיו כהנים כו' שאז יהי' החסד נכלל בגבוי'. והענין הוא כמו עכשיו ג"כ שאנו רואי' בגבוי' עצמו שנהפך לחסד מצד עצמו דוקא שגדול יותר מאור החסד עצמו כניל, וכמו שאנו רואי' זה באהבת האב לבנו דאע"פ שמכחו ומייסרו יש בהכאה זו עצמו

בוזהר לאכללא שמאלא בימינא: ראה לקרי' מטות פו, ב (בשם הוזהר ר"פ קרח) ובהמ"מ לשם (הוצאת קרי' התשד"מ), ואתחנן ג, ד ובהמ"מ לשם. סי' מאמרי אדהאמ"צ יוקרא ח"א ע' קכ. מימינו אש דת . . באש שחורה: ברכה לג, כ. ראה שקלים פ"ז סוף ה"א. תנוחמא ר"פ בראשית. זח"ג קלב, א. לעיל ד"ה וזה סיני עשן. ושי"ן. ימין ה' רוממה . . ימינך ה' נאדרי: תהלים קיח, טו. בשלה טו, ו. וכידוע בענין תנופת הלוי' . . וילוו עליך: קרי' יח, כ. ראה סה"מ אתהלך לאוניא ע' קנב. ובכ"מ. ואהבת לרעך כמוך: קדושים יט, יח. והוא ימשול בך: בראשית ג, טו. כי זכר חסדו: ראה תהלים צח, ג. וראה בהנסמן בסוף סי' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ס"ע שג. ואל אישך תשוקתך . . אתבסמת נוקי': בראשית שם. זח"א צד, א. זח"ג קמב, א. ההופכי הצור: תהלים קיד, ה. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ יוקרא ח"א ע' כח ואילך. ושי"ן. וכידוע בענין שולחן בצפון: יומא סא, כ. ראה סידור סא, ד. סי' מאמרי אדה"ו על מארויל ע' שצח. מעלת הזהב . . שהלוי' יהיו כהנים: ראה לקרי' להארוזיל ביחזקאל (ד"ה ענין יחזקאל — ע"פ ובהנניס הלוי'). תניא פ"ג. לקרי' ברכה צו, ג. ביארוזי לביק אדהצ"צ ע' שמ ואילך.

דוקא עזי האהבה שלו כיסורי גדולים לצ"ג שאשר יאהב ה' יוכיח כידוע, רק שאה"ר ורב הטוב והחסד הזה מלובש בכח הדין, ולכך כשיהופך מדין זה לחסד אורו גדול הרבה יותר מעצם החסד, כמו הקללה שנהפך לברכה כנ"ל, וכמו ברוגז עצמו רחם תזכור הרי הרוגז ודין עצמו נהפך לרחמי, וכמו כי רגע באפו שזהו רגע כמ"ש ואל זועם כו' והרגע זו עצמו חיים ברצונו שנהפך המות עצמו לחיים כמו הקטורת שמעצרת המגפה מטעם זה, וכך אף יה"ר מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך וכיבוש זה היינו שהכעס עצמו נהפך לרחמים כנ"ל, ואמנם אין זה רק באה' העצמי דאב לבנו וכה"ג ולא בזולתו מטעם הנ"ל וכמ"ש במ"א וד"ל.

והנה כ"ז הוא הנק' מתוק הגבו' עצמן שהוא כמו שהן נמתקין בשרשן במקור הגבו' כמו כח הדין דקטיגור שנמתק מכח שרשו בכח הדין שברצון וחק' העצמי ממש שנהפך הוא עצמו לטוב וחסד (כמ"ש מי יודע עזי אפיך וכיראתך עברתיך כו' שובה ה' עד מתי והנחם על ע"כך כו' שמחנו כימות כו', וכמו שגם ברגע שאל זועם בכ"י נהפך רוגז זה לרחמים כנ"ל), שהוא כח חזק ותקיף ביותר ונק' תגבורת החסד כמו כי גבר עלינו חסדו לפי שיש כח חזק ותקיף בבחי' הגבורה' עליונו' ביותר מן החסדי' כידוע ומבואר במ"א, וכמו טעם החריפות והחמיצו' שהוא חזק ביותר ויש בו חיות רב יותר מן טעם המתקו', ולכך כשנהפך לחסד יתחזק כח החסד הרבה יותר מכמו שהוא בעצם, וכענין הנ"ל בבע"ת שמהפכין רע לטוב שנהפך ע"ז ממרירו למיתקא למעלה שזהו היפוך המות לחיים שנק' סם חיים שיכול לרפאות החולה המסוכן למות כו', וזהו שבע"ת גדולי' מצ"ג דמשכ"י ל"י לקוב"ה בחילא יתיר שהוא בבחי' הגבו' דתוהו שהן אורו' חזקי' ותקיפי' יותר מן החסדי' דתיקון דשם מ"ה דתו"מ דצ"ג (וכמ"ש המה הגיבורי' אשר מעולם כו'). וע"כ אין למעלה יותר מן הגבו' עצמן כאשר נעשים חסדי' מתוקי'. וזהו הטעם דימי הספי' הוקדם למית דוקא כי מ"ת הוא בבחי' התיקון דשם מ"ה דחסדי' דאבא שממתיקין לגבו' דאימ' כנ"ל בענין לאכללא שמאלא בימינא כו'. אבל ענין הספי' הוא לברר ולהפך לז"מ הטבעי' דבהמה כמשי"ת שזהו להי' מואס ברע לאהפכא מרירו עצמה למיתקא כנ"ל שנק' מיתוק הגבו' בשרשן מצד עצמן שלא ע"י ד"א הממתק בענין דם עצמו שנעקר ונעשה חלב שמבחי' הגבו' שבדם עצמו נהפך לחסדי'

שאשר יאהב ה' יוכיח: משלי ג, יב.

ברוגז . . . רחם חיבור: הבקיע ג, ב.

כי רגע באפו . . . ואל זועם: תהלים ל, ו. תהלים ז, יב.

מתוק הגבו' . . . בשדושן: ראה פתיח שער השופר פ"א. שער יוה"כ פ"א. ועוד. תניא פ"א.

מי יודע עזי אפיך: תהלים צ, יא.

כי גבר עלינו חסדו: תהלים ק"ז, ב.

שבע"ת . . . בחילא יתיר: זח"א קט"ב.

המה הגבורי' אשר מעולם: בראשית ו, ד.

דחלב שאז הוא נעשה ונמשך כח חזק ותקיף יותר בחסדי' ונק' חסדי' טובי' ביותר עד שמחמת זה יוכל להיות אח"כ בחי' התגברו' של החסדי' דשם מ"ה דחכ' להמתיק לגבו' דשם בז' ע"פ התו"מ שיהי' במ"ת (וזהו ענין הי"ח הראשוני' דהיינו בה' ימים שעד זש"פ שהוא חסד שבחסד כו' עד הוד שבחסד שהן כללו' כח המיתוק הזה כנ"ל.

והנה כאשר הגבו' מצד עצמן נמתקין כמו שהן בשרשן ממש במקורם העצמי' אזי הם משובחים ומעולי' במעלה יתירה הרבה מכמו שהן נמתקי' בחסדי' רבי' הגוברי' עליהם כמבואר למעלה במשל בישול המרקחת שנהפך חריפות הצונן באמצעו' מתיקו' הדבש אין זה היפוך כמהות החריפות בצונן כלל רק כאשר הדבר החריף יחמיץ ביותר כמו שהוא נמתק מצד עצמו דוקא אזי יגבור בו כח המתיקו' ביותר הרבה מטעם מתיקות הדבש והצוקער והוא טעם הנק' עריבות שהוא פיקוח גדול להשיב את הנפש (בל"א קויקט) יותר מדבר המתוק בעצם או כאשר נמתק ע"י דבר המתוק שאין בו אור וחיות כ"כ להשיב ולפקח את הנפש כו' וזה בא רק מצד טעם המריירו' וחריפות וחמיצות זה עצמו שיש בו אור וחיות גדול בבחי' תוקף הכח והעוז בחזק גדול רק שטעמו מר וחמוץ לחיך הטועמו עד שקץ בו אבל כשטעם זה עצמו נהפך למתיקו' אזי המתיקו' שלו הוא בבחי' החריפו' ותגבורת כח וחיו' גדול שנק' עריכו' המשיב ומפקח מאוד את הנפש מעוצם תוקף כוחו וכמו ריח החזק הטוב שמשיב ומפקח את הנפש להשיב ולהמשיך בנפש תוס' אור וחיו' חדש שמחזק לכה עצמי' הנפש ביותר מכפי מדתו הראשונה כידוע בענין הבושם הטוב שנק' מור שנעשה מן דם חי' ידוע שנהפך להיו' לבושם טוב שמעלה ריח חזק וטוב כ"כ עד שמפקח את הנפש להשיב בנפשו רוח חדש להחיותו ממש כידוע וכך הוא בענין י"א סממני הקטורת ככלל שהן נעשים בשמים מריחים ריח טוב וחזק ביותר בדברי' חריפי' וקשים כטעמי' ביותר ונהפכו לריח טוב חזק ביותר מצד חריפותם וקשיותם דוקא כו' וע"כ י"א סממני הקטורת הן בבחי' מיתוק הגבו' הקשות בשרשן במקור הגבו' להמתיק כל הדיני' הקשי' בעצם שיהופך ארוך עצמו לברוך שהן י"א ארורי' דקיני' שנהפכו הן עצמן לברוך כמו שמבואר למעלה בענין קללה דבלעם שנהפך ברכה וכענין קטיגור עצמו נעשה סניגור כו' וזהו ישימו קטורה באפיך דוקא להמתיק כל הדינין הקשי' שבאפו כמו וחרה אפו כי רגע באפו מי יודע עוז אפיך כו' וכה"ג לטוב כמו ברוח דקרבן נח דכתי' וירח ה' כו' וכך בקטורת מעלה יתירה יש בה מן הקרבנו' מטעם זה שהארור עצמו

כידוע . . . מור . . . דם חיי' ראה תרא צט, א. ושי"נ לקו"ת נשא כא, א.

ישימו קטורה . . . וחרה אפי' . . . כי רגע דאפו . . . מי יודע עוז אפיך: ברכה לגי, י. עקב יא, יז: וחרה אפו גוי' (ועוד). תהלים, ל, ה, ז, יא.
וירח ה' נח ח, כא.

נעשה ברוך ע"י היפוך הרע עצמו לטוב בתשו' שלימה וזהו עובדא דכפר טרשא שנו' בזהרר שעצר המגפה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו כענין שאמ' והנה טוב מאד זה מה"מ כו' כשנהפך לסם חיים כני"ל ושרש כל הענין הוא רק מיתוק הגבו' עצמו שנהפך לחסד מצד עצמו וכמו מעו יצא מתוק כו' כמו מהאוכל עצמו כו' וכ"ז אינו רק מצד יתרון מעלה רבה שיש בבחי' הגבו' על החסדי' למעלה כיתרון מעלת הזהב על הכסף ע"כ כשנהפכו הגבו' עצמן לחסדי' כחם רב וחזק ביותר וכמו שיהי' לעיל כמ"ש למעלה.

והנה אחכ"ז יובן ג"כ שרש ענין הספי' שזהו ג"כ ענין מיתוק הגבו' מצד עצמו שנהפכו לחסדי' כני"ל והוא כמ"ש למעלה בענין דם נעכר ונעשה חלב כו', אך הנה תחלה י"ל בכללות ענין הספי' שהוא רק לברר ולתקן לז' מדו' דנהיב שזהו ענין התיקון של החומר של המדו' שיהיו מוכן בטוב לקבל הצורה והיינו שיהי' בני' מוכני' במדו' שלהם הטבעי לקבלת התו' במדו' דחכ' דתוי"מ שיהי' באוי"ר שלימה וזה הי' ע"י הכנה רבה דימי הספי' דוקא שהוא בבחי' מוחין דיניקה דוקא כני"ל, וענין בחי' מוחין דקטנו' דיניקה ידוע שזהו בב' דברי' א' במזון של הולד שהוא החלב שיונק משדי אמו שנהפך מן הדם דוקא שזהו בחי' הכנה דחומר המוחין להיות מזה גידול הולד בצורה וחומר שהוא לפי אופן טבע מזונו שהוא החלב שיונק משדי אמו והב' בתיקון מהו' החומר של הולד שהוא חומר המדו' שיהיו מוכני' לקבלת הצורה (כי בעיבור הי' רק גילוי האור וחיות בדם שכאבר"י ממה שאמו אוכלת המאכל ונהפך לדם וחיות כאברי הולד) והוא טוב מזוג המדו' דחסד ורחמי' וכה"ג שיהי' לבבו מוכן לזה ויקבל צורת אור השכל הטוב וכל אשר יומשך בו כשיגדל הולד ויהי' בר דעת במוחין דגדלו' כו' כמ"ש במ"א, וכך הי' הבירור הטוב בב' אופני' הגיל בענין הספי' הא' מה שהדם דאימא עילאה נעכר ונעשה חלב שיהי' מזון ליניקה דנשי' בגופי' שלהם והוא ע"י מיתוק הגבו' דאימ' לחסדי' טובי' דחלב מצד עצמו דוקא כני"ל והב' מה שנעשה תיקון וברור בעצם חומר המדו' שבלב בנהיט דבני' בימי הספי' שזהו כמשל היונק שמתגדלים אבריו בימי יניקתו ומדותיו נעשי' מתוקני' בטוב בחומר שלהם כמזיגה הטוב ביותר (כמו אשרי ילדתו שניקת אמו גרמה לו מדותיו הטבעי' הטובי' שקיבלו צורת השכל בעילוי גדול כי"כ כו' ונטהרו מכל סיג ופסולת ורע לגמרי עד שהיו ראויים לקבלת התוי"מ פני"פ גם בגופי' שלהם בבחי' מוחין דגדלות דאור אבא כידוע, והוא ענין כללו' ימי הספי' שהוא בו' מדות דבינה שכלול מזו' שהן מיט שע"כ (והוא מה שדם נעכר ונעשה חלב) לברר לזי"מ הטבעי' דבני' כמשי"ת.

והנהגה להבינן ביאר הענין בדרך פרט י"ל תחלה בכללו ענין הספי' שהוא על קרבן תנופת העומר שעורי' דוקא כמ"ש והבאתם את עומר ראשית כו' והניף הכהן את העומר לרצונכם דוקא שהוא רצון דנה"ט דוקא כי הנה בשרש ענין הקרבן דעומר שעורי' שהוא להקריב שעורי' מאכל בהמה דוקא זהו להעלות ולברר למדו' הטבעי' דבהמה דנה"ט החומרי בתאוות הגופני' כבהמה ממש ברשפי' אש וזה הנוער לכל תאוות הוא עצמו שנהפך לטוב באותו אופן עצמו דוקא והוא להיות ברשפי' אש האלקי בהתלהבות התפעלות התענוג ואה"ר בתשוקה נפלאה לה' לבדו כמו כלה שארי כו' כנ"ל וידוע דרש המדו' הטבעי' דבהמ"ה גימ' ב"ן בשרשו הוא למעלה ממדו' דחכ' דנה"א שנק' בחי' מ"ה בגימ' אדם שרשו בבחי' מ"ה דתיקון כי שרש בחי' מדו' הטבעי' מבהמה הרי הוא כו' מדו' דתוהו שלמעל' מבחי' מדו' דתיקון דאדם וכמ"ש ואלה המלכי' אשר מלכו כו' וע"כ כאשר נהפך מדו' דבהמה מרע לטוב להיות לה' לבדו אזי הן משוכחות ונעלות יותר ממדו' דאדם דתיקון שהן מדו' שנולדו' מן שכל וטעם כמו אוי"ר שכליו' הנולדים מן השכל והשגה האלקי' כו' וכמ"ש דוד ואני בהמות הייתי עמך כו' ואע"פ שהתפעלות המדו' דאוי"ר דנה"א בבחי' אדם הוא בבחי' מ"ה דחכ' דאדם שהוא בצלם האלקי ממש שאין לבחי' ב"ן דמדו' הטבעי' דבהמה ערך כלל לגבי בחי' אדם כמו שאין ערך כלל לבהמה גשמי' לגבי בחי' אדם שהוא בר דעת כו' מ"מ כאשר המדו' הטבעי' המוטבעי' בלב בשר הגשמי דוקא מתהפכי' להיות בהתפעלו' אוי"ר האלקי ע"פ הכרה שמכיר בלבו לבורא הכל כו', הרי מבחי' בהמה ממש נעשה בחי' אדם להכיר את בוראו ולהתפעל אליו באוי"ר כמרכבה דפני ארי' ופני שור כו' ואזי יש בהם כח רב וחזק יותר מבחי' התפעלו' המדו' אוי"ר דאדם שנמשך מצד השכל שבמוחו כו' עד שיעלו לבחי' אדם למעלה משרשו למעל' מעלה הרבה מכפי כח האדם מצד עצמו שלא יוכל לעלות שם כלל כמו המרכבה דבהמה שנושא את הרוכב כו', וכמו שאנו רואי' בחוש הטבעי' שכת של בהמה חזקה מאוד בטבעה הרבה יותר מכח האדם לפי ששרש נפש הבהמה היא במרכבה דפני ארי' ופני שור כו' שהן תקיפי' וחזקי' הרבה יותר מכח האדם כו' וכמו שהארי' ושור למטה חזקי' מאוד כו' וכמ"ש בוהר ע"פ הכפירי' שואגי' כו' שיש ש"ע אלפי' אריות ששואגים בשיר שלהם כארי' הגדול ששואג כמ"ש כארי' ישאג כו' ושאגה זו היא באה מחמת כח גדול וחזק ביותר שאין כח זה

והבאתם את עומר . . . והניף: אמור כג, י ואילך.

דבהמה גימ' ב"ן: ראה לעיל ד"ה לה"ע עומר שעורים (קריב לתחילתו), ושי"ן.

מ"ה גימ' אדם: ראה מארי"א, א, קטו. ע"ח שער התקון (שי"ן) פ"ג. שער לאה ורחל (שלי"ח) פ"ב. שער מ"ן

ומ"ד (שלי"ט) דרוש ב.

ואלה המלכי': וישלח לו, לא ואילך.

ואני בהמות הייתי עמך: תהלים ע"ג, כב. וראה סי' מאמרי אדהאמיצי' ויקרא ח"א ע"י י וע' רמב"ן ושי"ן.

בוהר ע"פ הכפירי' . . . ש"ע אלפי' אריות: תהלים קד, כא.

כארי' ישאג: הרשע יא, י.

בשגת אדם כו', והטעם הוא לפי ששרש של האר"י ושו"ר דמרכבה הוא בבחי' אור' דתוהו שלפני התיקון שהו' בבחי' בהמ' וחיו' כידוע שהו' בחי' אור' תקיפ' וחזק' ביותר למעלה הרבה מכח של בחי' אדם התיקון כו' (וכמ"ש במ"א בענין לעולם יהא אדם רך כקנה שהוא מידו' דתיקון שצ"פ השכל ולא הי' קשה כארז במדו' דתוהו כמדו' הטבעי' שאינם זזים ממקומם כלל וכלל), ולהי' כן כאשר נהפך בחי' מדו' גבו' דרשפי אש המדו' הטבעי' דבהמה שבנה"ב דוקא להיות בבחי' אדם ממש בהתפעלו' אלקי באוי"ר טבעי' (שנק' דו"ר טבעי') הרי זהו ביתרון כח רב וחזק ביותר מאוי"ר שכלי' דנשמי' האלקי' (שנק' דו"ר שכליים) אע"פ שבתחלה נבררו מדו' דנה"ב ע"י החכ' ומדו' דנה"א דוקא כמו אדם כי יקריב קרבן מן הבהמה דבחי' מ"ה דאדם מכר לבין דבהמה אבל לאחר הבירור שנבררו ע"י אדם עולי' לשרשם בבחי' ס"ג דמדו' דתוהו שלמעלה מבחי' אדם בחי' מ"ה ומעלים לאדם למעלה יותר משרשו וכחו וכמו אכילת אדם שאוכל הבשר דבהמה שיברר ויתקן לבשר זה, אך אחר בירור שלו יש בכחו לחזק כח השכל שבמוח הרבה יותר מעצם כח השכל כמשי"ת, וראי' לזה מכל ענין הנ"ל במיתוק הגבו' מצד עצמן כשנהפך הרע לטוב כמו בע"ט שגדולים מציג הגם שהו' באוי"ר שכלי' דבחי' התיקון כנ"ל וכמשי"ת וד"ל.

והנה להבין זה בתוס' ביאור בשרש וטעם ענין הנ"ל במדו' הטבעי' דנה"ב כאשר נהפכו לבחי' אדם אז הו' למעלה הרבה מבחי' אדם וזהו ענין הנפת עומר שעורי' מאכל בהמה שיהופך לבחי' אדם כו', הנה י"ל ביאור ענין המאמ' באדר"ז דז"א בע"י עצמו אחיד ותליא אבל אריא במזלא כו' שהו' מזלות דנוצ"ר ונקה שמקבלי' ממותרי מו"ס כו'. והענין הוא כידוע שרש ענין ההפרש בכלל בין ב' מיני מדו' הא' בחי' מדו' שנולדו מן השכל והשגה שבמוח דוקא הנק' מדו' דאדם כנ"ל דהיינו מה שמתהווה התחלת התפעלו' המדו' בלב לאהבה או לשנאה לחסד או לדין זהו שנולד מחמת העמקת הדעת והשכל שבמוח באותו הענין איך שהוא טוב ויפה לו ולפי אופן זה שיורה לו השכל והטעם שבמוחו כך ממש יבא וימשך בלבו התפעלות האהבה לאותו דבר שהוא להתמשך ולהתדבק בו ברצון וחשק שנק' רעותא דלכא כו' וכן להיפוך לשנאה ולהתרחק מן הדבר יוליד בלבו מצד הטעם שבשכל שיחייב ויגזור לשנאה ולריחוק וכמ"כ בחסד או דין הכל יומשך בלב רק ע"פ הוראת האור דחכ' שבמוח בתחלה שיחייב לחסד או להיפוך לדין או לממוצע כו' ואם לא הי' העמקת אור השכל והדעת במוח תחלה לא הי' נולד בלבו אהוי"ר חסד ודין כלל (ונמצא דיש בזה ג' מדריגו' דעיבור יניקה

במ"א בענין לעולם יהיא רך כקנה: ראה סה"מ תקפ"ח ח"א בתחילתו. ס' מאמרי אדה"ו ענינים ע' תח ואלק'. רש"י. ס' מאמרי אדה"ו מארז"ל ע' שכג (וראה גם ס' מאמרי אדה"ו צ"קרא ח"א ע' ק"ט). בע"ט שבגדולים מציג: ברכות לד, ב. וראה לקו"ש ח"ד ע' 361 ואלק'. באדר"ז דז"א בע"י . . . אחיד ותליא: חז"י רצ"ב, א. וראה בהגסמו לעיל בענין לעולם יהיא רך כקנה.

ומוחין בחי' עיבור זה מה שהי' התכללו' המדו' בשכל תחלה והוא שנק' ו"ת דבינה שהן מדו' שבשכל עצמו רק שהן שם בבחי' עיבור כמו הולד בבטן אמו שכלול שם ואינו ניכר במציאו' בפ"ע ואחי"כ יצא בבחי' גילוי מן ההעלם בבחי' לידה במהות בפ"ע כמו שנראה התפעלו' המדו' בלב אחר שיצאו ממיצר הגרון כו' ואחי"כ נגדלו המדו' האלה במוחין דיניקה וגדלות והוא מה שיש טעם ושכל מצומצם בכל מדה ומדה שגולדה בלב רק שהוא בהעלם כהעלם מזון יניקה דחלב שיגדל הולד אחר הולדו מבטן ואחי"כ מתרחב השכל במדו' בגדלות וכמו מלך ודיין ושופט שמנהיג במשפט השכל במדותיו לחסד ולדין בפרטי אופני' שוני' הכל כפי משפט השכל והטעם דוקא ולא בבחי' קטנו' והעלם כו', וכמו"כ יובן למעלה בענין מלך במשפט כו' שהוא בחכ' שבמדו' דאצי' חסד דין ורחמים לאנהגא בהון עלמין כו' שתחלה נולדו מהעלם דבחי' בינה שהי' בהתכללו' כענין התכללו' דמדו' בשכל (שהוא בחי' רגל הקצר דה' עילאה דבינה שנק' אימ' עילאה אם הבני' כו'), ואחי"כ יצאו בגילוי מן ההעלם וז"ש ג"ש יושב הקביה ועוסק בתו' ששם כלולים המדו' דחרי"ב ואחי"כ יושב וכן בגילוי מן ההעלם ואחי"כ יושב וזן כו'.

והנה עדין ממש יש במדו' הטבעי' שנולדו בטבע באדם בכטן אמו (והן ג' מדריגו' דעי"מ כני"ל) אמנם מדו' אלו הן בבחי' טבעי' ועצמי' ממש בנפש כו' והענין הוא ידוע דשרש המדו' האלה הן נטועים ומושרשים בולד בבטן אמו בטבע תולדתו וע"כ נק' מדו' הטבעי' כטבע מדו' הבהמה כו' כמו טבע מדת האדם במדת החסד והרחמי' שהוא רחמני בטבעו או להיפך אכזרי בטבעו הכל הוא בהשרשה עצמי' בנפש בתולדה וכן בחומר שקיבל צורת הנפש שהוא לב רך או לב קשה וכן הקמצנו' או הפזרנו' וההתנשאו' או השפלות וכך נצחון והתפארו' וכה"ג הכל יוטבע בחומר וצורה בתולדתו בכטן ולא שנולדו' מן השכל וטעם שבמות כלל שהרי גם לא יעמיק דעתו ומחשבתו כלל בממון ומאכל וכה"ג יתאוה לאכול ויחפזן בהן ולקמץ או לפזר או להתחסד או להתאכזר וכה"ג הכל אין זה בא מן השכל שיחייבנו לזה כלל בממון ומאכל רק מכח טבע עצמו דוקא שכך הוא טבע לבבו בחסדי' או בגבו' כו' ואדרבה יש בכח טבעי' המדו' הללו לעמוד נגד השכל והטעם שבמחוץ דאע"פ שיחייב השכל והטעם להיפוך מן המדו' הטבעי' שלו לא יוכל לבטל אותה כלל וכלל כמו כאשר יחייב השכל שלא יקמץ לעני מדוכא או לקרובו ואוהבו שעשה לו טובה רבה וכן לאדם גדול אבל טבעי' קמצנות לא יבוטל מצד השכל כלל וכלל ואדרבה יעמוד לנגד לבטל השכל והטעם וכן להיפך בפזרון בטבעו לא יוכל לקמץ אף בדבר שיחייב השכל כן כמו לשונאו ואיש רשע וכה"ג וכן בענין רחמנות ואכזריו' הטבעי' גובר על השכל כי המדו' הטבעי' חזקי' ותקיפי' הרבה יותר מכח השכל אך אי"כ הי'

מלך במשפט: משלי כט, ד.

ג"ש יושב הקביה ועוסק בתו': ע"ז ג, ב.

האדם במדותיו הטבעי' כבהמה ממש בלי ישונה מהם כלל רק כמו שה' במהותם הטבעי' לבדם ואנו רואי' שיתנהג אדם גם במדותיו הטבעי' בשכל וטעם כך ולא כך כו'.

והענין הוא דעיקר ג' מדריגו' דעי"מ זהו דוקא במדו' הטבעי' שבעיבור הולד בבטן ט"ח היו בקטנו' מאד וכמ"ש הולד בבטן אמו מקופל כו' והוא רק מה שיש בו בטבעו בהעלם גדול וכשנולד נעשה ברי' בפ"ע ונתגדל ביניקה דחלב בצורה ותומר שלו באופן שיוכל להיות במדותיו הטבעי' אחר היניקה מעט דעת ושכל כמו בבירור והכחנה בין טו"ר יבחי' בזה בדעתו טעם יותר אעי"פ שהאהבה לטוב ושנאה לרע יש בו בטבע כמדו' דבהמה לאהוב העשב ולשנוא דבר המזיקו כאשר אבל הכחנה הטובה בין טו"ר בכל פרטי העניני' להכיר במוחו ולבו זהו כתינוק שגדל כמו ב' וג' שני' וזה הי' תועלת היניקה לעשות חומר מוכן לצורת השכל במדו' הטבעי' וכמו בטרם ידע הנער למאוס ברע כו' עד היותו בן וי"ו שני' נשלם מוחין דיניקה שיהיו שלם בדעת השייך למדו' בהן ולא כו' כמשי"א הפעוטות מקחו מקח כו' ובי"ג שנה מתחיל בחי' מוחין דגדלות שהוא התפשטו' והתרחבו' השכל במדו' הטבעי' שיתנהגו רק ע"פ השכל דוקא והוא שלא יתעורר באה' הטבעי' שבלבו גם לדבר שמתאוה לו ע"פ הטבע רק ע"פ השכל שבמוח שמעוררו לאהבה זו או להיפך לשנאה וכעס וכה"ג בכל המדו' הטבעי' וראי' לזה הוא ממה שאנו רואי' בחוש בגידול המדו' שתלוי בגידול השכל דוקא כמ"ש לפי שכלו דוקא יהולל איש כפי גידול השכל שאם הוא קטן בגידול גופו קטן הוא גם בשכלו כתינוק ואז גם מדותיו הן בבחי' הקטנו' מאד כמו לאהוב דברים קטנים כו' וכשיגדל בשכלו יגדלו מדותיו עמו כעץ הגדל עם הקליפה שלו יחד והעלים עם הפרי יחד והגידול הזה הוא שנק' גידול בעצם עד שנעשה זקן כו' כמ"ש במ"א.

אך אי"כ י"ל שלפי"ז מה הוא עיקר ההפרש בין מדו' הטבעי' למדו' שנולדי' מן השכל הנ"ל דהלא גם מדו' הטבעי' נמשך בהן מוחין גמורין דחויב שנק' גדלות המוחין במדות כנ"ל עד שלימות פעו' המדות הטבעי' בלתי התעוררו' בדעת ושכל שבמוח דוקא כנ"ל ואי"כ היז ממש כמו מדות שנולדי' ומתהווים מן השכל כנ"ל מאחר שגם מדו' הטבעי' התהוותו בלב מן המוח הוא כו' אלא צ"ל שיש הפרש בזה דמדו' שנולדי' מן השכל הנ"ל הרי עיקר התחלת מציאותו הוא רק מן השכל דוקא כמדו' הטבעי' בולד הנולד בבטן אמו כנ"ל והוא מה שהשכל וההשג' שבמוח יוליד אהבה וחסד, והיינו מה שהשכל יחייב לזה שיהי' רק לחסד וטוב שזהו כדיון שדן דין אמת ע"פ

הולד בבטן אמו מקופל: נדה ל. ב.
 הפעוטות מקחו מקח: גיטין נט. א.
 פ"פ שכלו... יהולל איש: משלי יב. ח.

שכלו המטה כלפי חסד או כלפי דין וכן הדיין השני לפי שכלו וכך יש כמה מיני מדריגו' שהן רק ע"פ אור השכל והחכ' דאדם שנק' נפש השכלי' דוקא ונק' מדו' שבחכ' אדם שאינו מסוג וגדר מדו' טבעי' כלל רק מדו' שכלי' בלבד וגם יש בו קטנו' וגדלות כע"מ כנ"ל בחינוק שדעתו קטן מדו' שכלו קטני' כו' (וכתיר אלה דיעו' שהי' במ"ת כמ"ש תוכן רוחות ה' כו' שכאז"א אינו דומה לחבירו בדעתו ומדו' דשכלו וכן קטנו' וגדלות כמ"ש לפי שכלו כו', יש שכל מתפעל רק בחסד דוקא ויש שכל מתפעל רק כו') אבל מדו' הטבעי' הן בעצם כמדו' הבהמה ממש שהוא למעל' מן השכל והטעם לגמרי כנ"ל במדות דרחמי' ואכזריות וכה"ג ואע"פ שאחר זמן גידול הנער בשנים יומשך אור השכל שבמוחו גם למדותיו הטבעי' שיתנהגו עפ"י השכל, אבל אין זה רק הנהגה בעלמא שמתנהגי' ונשמעי' אל אור השכל כאברי' שנשמעי' לרצון שבמוח אבל אין עיקר הטהוותם במציאותם נא מן השכל כלל רק שהשכל הוא מנהיגם בלבד (וכמ"ש במ"א באריכו' כפ' בראשי' ע"פ והארץ היתה כו' שזהו ענין רך כקנה או קשה כארו כנ"ל שמדו' דנה"ט אינן רק לבחור בטוב ולמאוס ברע בכלל שזהו כללו' כל המדו' הנפשי' החיוני' שבוה שוין אדם ובהמה ממש רק שבאדם מאיר מאור השכל ודעת שבמוחו להורות הבחנה זאת ביותר כנ"ל שזהו עדי"מ מי שמורה לאדם אחר הדרך הטובה שילך בה כו') וישמור עצמו מדרך עקלתון וממקום סכנה כו', כך אור השכל מורה לאדם כמדו' הטבעי' שכך וכך ירצה שזהו טוב לו וכך וכך ירצה וימאס בו כי זה רע לו ויתעורר למדו' הטבעי' שיתפעלו באופן כך ולא כך שזהו רק שמורה הדרך בהבחנה זו בין טו"ר אבל התפעלו' זו שבמדו' בטו"ר כבר היא מוטבעת בו בתולדתו (וכמו אור הנר שמאיר להבחין יותר בין טו"ר ולהתרחק ממקום סכנה או לחפש אוצר טוב כו').

וּנְמָצָא מובן עכ"פ שעיקר המקור האמיתי למדו' הטבעי' הנ"ל הוא בעצם הנפש הטבעי' למע' מן השכל רק שיוצאי' בגילוי להתפעל בלב ע"י הוראו' השכל שבמוח דוקא (וראי' לזה ממה שאנו רואי' גם בעבוד' ה' כתפלה דגם שהתחלת התפעלו' המדו' כאו"ר בלב בשר הטבעי' יבא רק ע"פ ההתבוננו' במוח בינה ביחוד'ע ויחוד'ת אבל אח"כ מתפעל הלב הטבעי' ביותר מן השכל עצמו שהוליד האהבה כו', וזהו מפני ששורש עצם מציאו' המדו' דטבעי' שבלב מצד עצמו הוא למעלה מן השכל והוא בעצמו' הנפש ממש שלמעל' הרבה ממדו' השכלי' הנ"ל שאין שרש מציאותם רק מן השכל לבד כו', ובכ"ז יובן ביאור המאמ' הנ"ל דז"א בע"י עצמו אחיד ותליא כו'. דהנה מכל הנ"ל יובן ג"כ למעל' בבחי' מדו' עליונו' דאצי' שנק' ז"א בכלל שיש בזה ב' מיני מדו' א' כמו מדו' שולדי' מן השכל באדם למטה שנק' מדו'

תוכן רוחות ה': משלי טו, ב. וראה סי' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא היא ע' שכ. וש"נ.
במ"א באריכו' כפ' בראשי"ת ע"פ והארץ היתה: סה"מ תקפ"ח היא בתחלתו. תריח דיה בראשית ברא (השני) פ"ו ואילן. ובהתנסמן לעיל פיסקא. במ"א בענין לעולם יה"א.

שכלי שאין התחלת מציאותם רק מצד השכל כמו שכל המטה כלפי חסד או דין כניל ולמעלה היינו בחי' מדו' דא"א דאצי' בחי' ו"ק דאבא זהו אור השכל המטה כלפי חסד ובוית דבינה נמשך בהשגה וטעם ומבינה נמשך ונולד מדו' דחוד' ממש כמו יושב ודן ויושב וזן כו' כניל.

ואמנם שרש אורא שהן חויב שרש המדו' דאצי' אינו רק מבחי' מזלות דונוציר ונקי'ה ממותרי מו"ס דא"א שזהו שרש החכ' שמאין דכתר תמצא כידוע, אבל שרש בחי' מדו' הטבעי' למעלה שהוא בבחי' שם ב"ן כמו בכלי' ואברי' חיצוני' דו"א שנק' לב אדה"ע שאע"פ שזהו כמו בבחי' חומר לצורה אבל שרשם הוא בפנימי' הכתר שהוא שנק' ע"י עצמו כידוע כמו מדו' הטבעי' באדם שנולדו עמו בבטן אמו כניל שגם שנתגדלו במוחי' היינו רק בהנהגה בלבד כניל שהוא עצמו' התענוג ועצמו' הרצון שלמעל' מן החכ' לגמרי אפי' ממ"ס שנק' טעם כמוס לרצה"ע כו' וזהו למעלה משרש אורא במזלא תליא במזלות דנוצר כו' שמשם נמשך מדו' השכלי' דאדם אלא בע"י עצמו אחיד כו' בפנימי' אור הכתר דוקא שלמעלה מחיצוני' הכת"ר שמאיר במזלות דאורא כו', וכענין יושב וזן כו' דאע"פ שאינם ראויים ע"פ משפט התו' דהיינו מדו' שבחויב דאדם שנק' תורת האדם מ"מ זן את כל העולם בר"ר לפני' משה"ד והוא בחדס העצמי שלמעל' מן השכל שגובר על השכל כניל במעלת מדו' הטבעי' ודיל וכמו שהי' בקי"ס שא' מה תצק אלי בעתיקא תלי' כמ"ש במ"א ודיל.

ואחכ"ז יובן בתוס' ביאור ענין הנ"ל במדו' דנהיב כאשר נהפכו לבחי' אדם כמו בימי הספי' שנהפכו מדו' הטבעי' מרע לטוב כו' עי"ז כח המדו' הטבעי' מעלי' הו' לבחי' מדו' דאדם בחי' מ"ה למעלה הרבה מבחי' אדם לפי שכח המדו' הטבעי' רם ונעלה הרבה יותר ממדו' דאדם להיות ששרש המדו' הטבעי' דבחי' ב"ן גימ' בהמה למעל' בעצמו' אור הכת"ר שנק' ע"י כניל שלמעלה מבחי' מ"ה מחכ' דאדם כניל (וכמו שמבואר למעלה דבחי' התוהו קדם לבחי' התיקון דחכ' כו' ולכך בעית גדולי' מציג' שבעית מהפכי' מרע הטבעי' דנהיט לטוב כו' שאין זה בכח צ"ג רק שמברר"י בין טו"ר ע"פ חכ' דתו' כו'), וז"ש דוד ואני בהמות הייתי עמך בחי' בהמה משום דבהמה גימ' ב"ן למעלה מאדם גימ' מ"ה מטעם הנ"ל ומ"ש בהמות שתי' הן מדו' טבעי' שבלב בשר כמו שהוא בתולדתו בבטן שלמט' מן הדעת בבהמה ממש ששרשן הוא בעצמו' הרצון שבעצם הנפש שלמעל' מן הדעת כניל שזהו שנק' בחי' בהמה רבה שבבחי' התוהו שלמעל' הרבה מבחי' אדם דבחי' מ"ה דאצי' כו' כידוע (וכמו שאנו רואי' בעבודה שכלב בתפלה בהתפעלו' לב

יושב ודן ויושב וזן: ע"ז ג, ב.

מה תצק... בעתיקא תלי': בשלח יד, טו. וחיב מת, א, נב, ב.
בעית גדולי' מציג': ברכות לד, ב. וראה לקו"ש חיד' ע' 361 ואילך.

בשר הטבעי' כמ"ש לבי ובשרי ממש ירננו כו' וכן כמה לך בשרי כו' שזהו בהתפעלו' ועצמו' הנפש ממש הרבה יותר מהתפעלו' השכל כו', כי רוח הבהמה חזקה בשרשה למעל' יותר כשנהפך לאדם לעלות למעל' דוקא כמ"ש ואני בהמו' הייתי עמך דוקא בתשוקה נפלאה בהתפעלו' אה"ר דארי' שואג במרכבה וכפני שור גועה כו' ולא כמו שרוח הכהמה יורד' למטה בתאוה גופני' שאז רוח האדם שעולה למעל' שולט על הלב במדו' הטבעי' לבררם כמו שאנו רואי' שהמוח שליט על הלב להטותו כפי שרצה השכל כמ"ש למעל' משום דמ"ה מברר לבין אבל אחר בירור זה דבין כשמדו' דבהמה נעשי' בבחי' אדם עולים למעל' מבחי' אדם מטעם הנ"ל וד"ל.

ובכ"ז יובן ענין הספי' שהוא לברר לז"מ דבהמה בהקרבת עומר שעורי' מאכל בהמה דוקא כנ"ל וכת"י את העומר לרצונכם דוקא שזהו לרצון של נה"ב הטבעי' שהוא להפוך הרצון הזה שבמדו' הבהמו' מרע לטוב לה' לבדו וזהו שנק' תנופת העומר שעורי' מאכל בהמה לפני הוי' וכמ"ש בק"ש באהבה בכל לבבך בבי' יצריך דוקא להפוך הרע עצמו לטוב שגם היצח"ר בחוס הטבעי' יהי' מקושר רק לה' לבדו כו' כענין בע"ת האמית' כנ"ל שגדולי' מצ"ג דהגם שעבודת הצ"ג הוא באוי"ר שכלי' במס"נ בנשמתם בדביקות האלקי באמת מ"מ אין זה רק בבחי' חכ' ומדו' דאדם אבל היפוך מדו' הטבעי' מרע עצמו לטוב כמו בע"ת שנק' מיתוק גבו' קשו' דק"נ מצד עצמו כנ"ל הרי עולה למעלה הרבה יותר מבחי' אדם וכנ"ל וז"ש והניף את העומר לרצונכם דוקא עד שעייז דוקא יהי' כח ועוז במדו' דחכ' דאדם לברר בין טו"ר בקבלת התומ"צ וד"ל.

והנה מעתה י"ל כענין הנ"ל בשרש בחי' ה' חסדים שלפני זש"פ בה' הימים ביום הא' לספי' בחי' חסד שבחסד כו' שהוא כח ושרש כללי להמתקות הגבו' הקשות דבחי' בין דכל ימי הספי' שמוזש"פ עד מ"ת שהן מ"ד ימים (כענין דם נעכר ונעשה חלב שהוא קודם לידה בשביל היניקה כו'), ולכאורה יש סתירה גדולה לזה לכל ענין המבואר למעלה בטעם ענין כללי' הספי' שהוא רק ענין בחי' מיתוק הגבו' מצד עצמו דוקא שנהפך לחסד שלא ע"י המתקה מדבר אחר מחסד המנגדו כלל שמוזה הטעם משוכחות ונעלות יותר מעצם החסד כו', כענין בע"ת וכענין מדו' הבהמו' שלמעל' מאדם כו' ואם כל מה שנבררו הגבו' בימי הספי' במ"ד הימים שמוזש"פ הכל הוא ע"י החסדי' דחמשה הימים שקודם להן הרי אין בענין הספי' מעלה

לבי ובשרי . . כמה לך בשרי: תהלים פד, ג, טג, ב.
ואני בחמוי הייתי עטף: תהלים עג, כב.
שהמוח שליט על הלב: זח"ג רכז, טע"א.
את העומר לרצונכם: אמר כג, יא.
בכל לבבך בבי' יצריך: ואתחנן ה, ה, ברכות נד, א.

יתירה משאר בחי' מיתוק הגבו' בחסדי' שנק' גבו' ממותקו' בחסדי' דוקא (וא"כ איך יהי' כח ועוז מבחי' הביוררים דימי הספי' דוקא להיות הכנה מזה למית דוקא שהוא רק מטעם הנ"ל שיש יתרון מעלה בשרש בהמה למעלה מאדם כו').

אך הנה יש להקדי' ענין א' והוא מה שיכול להיות המתקת הגבו' בחסדי' באופן שיהיו כמו מיתוק הגבו' מצד עצמו שנהפך מהו' הגבו' עצמן לחסדי' טובי' ביותר כנ"ל. וביאור הדברי' הנה מה שמבואר למעל' בהמתקת גבו' בחסדי' שנק' גבו' ממותקו' ע"י דבר אחר זולתו שלא נהפך מהו' הגבו' בעצם כלל זהו כאשר החסדי' הן כמו ערך א' עם הגבו' שמתלבשי' ומתערבי' בגבו' ממש להמתיקן כמו מים היפים ומתוקין שמתערבי' ומתמוגי' במים הרעיו' ומרים שממתיקין למרירו' המים או מיתוק הדבש וצוקר שממתיק לתרופות הצנון וכה"ג בכל ב' הפכים דחויג שנעשה מציגה ממוצעת משניהם כי כל א' מחליש כח שכנגדו כנ"ל שכה"ג אינו נק' מיתוק הגבו' בעצם כלל וכלל אבל יש בחי' מיתוק הגבו' בחסדי' שנמתקי' הגבו' בעצם ונהפכו להיות מתוקי' כאילו נמתקו מצד עצמן ממש והוא כאשר בחי' כח החסד הממתיק הוא בא ממקום גבוה בערך ונבדל ואינו מתלבש ומתערב בגבו' להמתיק ע"י תערובו' אלא ממילא ומאליו נמתקו הגבו' מצד עצמן ונהפכו לחסדי' טובי' ומתוקי' בעצם ע"י בחי' אור החסד הזה להיותו כבחי' החסד והטוב בעצם בהפלגת המעלה היתירה שהוא שכל מתיקו' החסדי' נמשך ממנו דוקא להיותו בחי' מקור העצמי' לכל בחי' מתיקו' ודוגמא לזה מצינו בכמה מקומות בכתובי' באופני' שוני' ושורש כולם א' הוא הא' כמ"ש במי מרה ויוררו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים כו' וידוע דעץ זה הי' בחי' עה"ח שלמעלה מעה"ד שאין שם שרש אחיזה לרע ודיו קשה דגבו' כלל כי עץ החיים הוא עצם מקור החיים והטוב ונק' אילנא דחיי שנמשך משם כל חיים הטובי' דחסדי' מתוקי' וטובי' בעצם שאין בו נטי' לדין כלל וכלל וע"כ אין אחיזה למות שם כלל וכמ"ש ימותו ולא בחכ' כו' (שלא הי' שבירה בפנימי' חכ' כלל רק בחיצוני' דז"ת דבינה בבחי' ס"ג), ולכך כשהשליך לעץ זה במי מרה הגם שהיו מים מרורי' בעצם מבחי' גבו' קשות לגמרי הרי נמתקו המים המרים הללו מצד עצמן ונהפכו למתיקו' בעצם ולא הי' זה ע"י תערובו' מתיקו' מעץ זה אלא עץ זה הי' רק סיבה בהעלם לכח היפוך זה שנהפכו המרירות דמי מרה למתיקו' ממילא מצד עצמן להיות שעץ זה מעה"ח שכולו חסד וטוב בעצם בבחי' מקור כל החסדי' כנ"ל ע"כ בכחו להפוך כל מר למתוק בהיפך מעצם מהותו ומאליו כמו שהי' נמתקי' מצ"ע ממש (וכך הוא בבחי' עה"ח דתו' שנאמ' עץ חיים היא למחויקי' בה כו')

ויררו ה' עץ: בשלח טו, כה.

ימותו ולא בחכ': איוב ד, כא, וראה סי' מאמרי אדהאמצי-ויטרא ח"א ע' קמב, ושינ.

עץ חיים היא: משלי ג, ית.

שלמעל' מעה"ד טו"ר ונתלבשה בעה"ד לברר בין טו"ר דבחי' אתברירו דוקא אבל בחי' כח בירור זה ה"ז ממש כעץ זה שהשליך אל המים ונמתקו מאליהם כו' (וראי' לזה ממה שאמ' רז"ל מאור שבה מחזירו למוטב ומתוך שלא לשמה בא לשמה). וזהו טעם ענין כל התו' לאכללא שמאלא דקו השמאל דבחי' הגבו' כקו הימין דחסדי' כנ"ל לפי ששרשה בפנימי' החסדי' דפנימי' אבא שהוא מקור כל החסדי' להיותו עצם ומקור הטוב והחסד כנ"ל עוד יש דוגמא כזאת במי המבול שהו' ה" מבחי' גבורו' עליונו' דקו הדין הקשה לשחת כל בשר כו' ולטהר את הארץ הקשה כו' ואמ' ויעבר אלקי' רוח על הארץ וישכו המים וזהו מבחי' רוח דחסד וטוב העליון שנמשך ממקור החסדי' לשבר ולהשקט כל דיני' קשי' שנתעוררו במי המבול כו', וכמו רוח סערה בים שסוער את גלי הים ונמשך רוח טוב ויפה להשקט רוח הסערה לגמרי וממזג כל הרוחות שילכו בכי טוב ונחת וכמ"ש יקים סערה לדממה כו' וכתבי' בשוא גליו אתה תשבחם תורידם ותמתיק אותם כרוח זה שישקט כל גבורות דרוח סערה כו' וכמ"ש בזוהר בענין קיי"ס במא' לאשלמא וזהו דכד סליק גלגוליה כו' עד דאתא ההוא דברא בימא דידע לאשלמא רוח דזעפא כו' דהיינו בחי' החסדי' דיסוד דז"א שנק' דברא דימא עילאה כו' שממתו יומתקו גבו' דרוח סערה דים העליון, וזהו פי' ידע לאשלמא וזהו להמתיק רוחא דזעפא כו' (כמ"ש במ"א בפ' בשלח בביאורי זוהר). והענין כל הוא שצ"ח בחי' החסד העצמי הזה דבחי' יסוד שהוא צ"ע כו' נמתקו כל הגבו' והדינין מאליהו וממילא ולא שצריך להמשיך חסדי' בגילוי אור ממש שמהם יומתק הדינין והגבו' ע"י התגברו' החסדי' על הגבו' להמתיקן אלא ממילא מכח עצמן נהפכו לחסדי' מיד בהגלות נגלו' אור החסד העצמי הזה, כמו עד"מ בהגלות נגלות אור פני מלך ברב חסד העצמי ממש אז גם הקטיגור נעשה סניגור בראותו רצון הטוב וחסד הפשוט של המלך בהארת אור פניו כרכ חסד וטוב שאז א"צ להמתיק כח הדין של המקטרג באיזה הארת אור חסד וזכות בטענות וטעמי' כלל מאחר שרואה את המלך בעצמו ברב טוב וחסד גדול נחלש כחו ונהפך גם הוא לסניגור ממש, וגם המלך א"צ להמתיקו בדברים כי מאליו יהופך מן הקצה לקצה כו', כמו גם כר"ה שהוא יום הדין ויבאו בני האלקי' שהו' כחו' הדינין לקטרג ויבא גם השטן בחי' גבו' קשות לגמרי בתוכם אך בראותו אור פני מלך ברב חסד וטוב

דבחי' אתברירו: ראה חז"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח (קמח, א). ובתוסמן בלקוטי הגהות לאגה"ק שם. מאור שבה מחזירו למוטב: ראה ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז (לפי גירסת קה"ע שם). איכ"ז פתיחתא ב (ובמתיב שם).

ומתוך שלא לשמה: פסחים נ, ב.

לשחת כל בשר: . ולטהר את הארץ: נח ט, טו. ראה תו"א ח, סע"ג. ואהיית נח (כרד ג) תרכד, א ואילך.

ויעבר אלקים רוח על הארץ: נח ח, א.

יקט סערה לדממה: . בשוא גליו: תהלים קו, כט. פט, י.

בזוהר: . דכד סליק גלגוליה: . בביאורי זוהר: חז"ב מה, ב. ביאוריו מ, ד ואילך.

ויבאו בני האלקי': נסמו לעיל בריש המאמר (סודיה: והנה תחלה).

נמתק ונהפך לסניגור, כמו בלעם שנהפך מקללה לברכה בראותו כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל כו', וא"כ הרי אין כאן רק המתקת כח הדין מצד עצמו שנהפך הוא עצמו לחסד וטוב, והוה רק בהארת אור פני מלך בחסד שאינו אלא גרם וסיבה לזה בהעלם מרחוק לבד בהיותו בחי' מקור כל חסד כו' שאין לדין וקטרוג אחיזה ושרש שם כלל כמאמ' כד אנפאה דמלכא נהירין כל דינין אתכפיין ומתעברין כו' ודיל.

וזהו מלפני אדון חולי ארץ ההופכי הצור אגם מים, פי' מלפני אדון הוא בחי' התגלות דבחי' יסוד כ"ע שנק' אדון כל הארץ (שמשפיע למל' שנק' אד' כמיש אד' בים כו' כידוע) ע"י ה"ח דיסוד צ"ע נמתקו כל בחי' הגבו' דנוק' שהוא שם ב"ן הנק' ארץ כידוע (כחסדי' דמ"ד דדכורא שממתיקים לגבו' דמ"ן שמיתוק זה ג"כ היינו שגבו' דמ"ן מצד עצמו נהפכין לחסדי' טובי' להוליד כמשי"ת). והוה ההופכי הצור אגם מים, דצור זה הוא בחי' גבו' דשם ב"ן דמל' שעיקר בנינה הוא מבחי' הגבו' כידוע ונמתקו מעצמו ונעשי' אגם מים דחסדי' טובי' להשפיע לכל העולמו' כו', וכמו שהי' בהכאת הצור ע"י מטה משה דכתיב ויך את הסלע במטהו פעמיים כו' שהרי הסלע הזה הי' צור קשה מחום האש המכווץ והוא עצמו נהפך להיותו כמעייין נובע מים רבי' וכמיש הן הכה צור ויזובו מים וכך א' להם משה שמעו נא כו' המן הסלע הזה נוציא לכם מים ולא הי' ההכאה במטה משה על הסלע רק סיבה להפוך זה שנהפך ע"י הכאה זו מגבו' עצמן לחסדי' כמיש ההופכי הצור אגם מים כניל רק שעכ"ז לא היו יוצאי' מים מן הצור בלתי הכאה דמטה משה (שהוא בחי' יסוד אבא) וכענין הנ"ל במ"ש ויורהו ה' עץ וישלך אל המים כו', והכל מטעם א' שמיתוק זה בא ממילא מחמת כח זה החסד הפשוט ועצמי כמשל קטיגור נעשה סניגור כו' כניל ודיל.

והנה מבואר למעלה בשרש ענין התו"מ שהוא בבחי' יחוד עליון דמ"ה וב"ן שנק' יחוד קובי"ה ושכינתי' כידוע שזהו כללו' כל התו' לאכללא שמאלא בימינא שהוא להמתיק גבו' דמ"ן דנוק' שם ב"ן בחסדי' דמ"ד דשם מ"ה והוא יחוד הוי' ואלקי' בכלל כידוע. והנה יש בזה ג"כ ב' אופני' הנ"ל, א' מיתוק הגבו' בעצם מהותם ממילא מצד כח החסד הפשוט ועצמי והוא מצד בחי' הארת אור שם מ"ה דחכ' דתו' שנק' עה"ח כמו בגילוי אור רצה"ע ותענוג העצמי בה"ח וקול ודיבור דתו' באור פני הוי' במ"ת או ממילא

כד אנפאה דמלכא נהירין: ראה חז"ג קל"ג. ב. מאמר ויספו עניים (כפי"ח — התשמ"ה) ע' 12. וש"נ. מלפני אדון . . . ההופכי הצור: תהלים קיד, ד.ח. וראה סי' מאמרי אדהאמצ"צ ויקרא ח"א ע' כח ואילך. — וש"נ.

אד' בס: תהלים סח, יח.

ויך את הסלע . . . הן הכה צור . . . המן הסלע הוה: חוקת כ, י"א. תהלים סח, כ. זאכללא שמאלא בימינא: נסמן לעיל בתחילת המאמר.

נמתקו כל הגבוי' ודינין קשים שבמל' כמו מלפני אדון חולי ארץ כו' (והוא הטעם שאין אור הגיהנם שולט בת"ח כו' ואין עבירה מכבה תו' ואפי' בע"ק מותר בד"ת דאין ד"ת מקבלין טומאה כלל, ולכך גם קטיגור נעשה סניגור ולא יכול מלאך המות ליקרב בעת שעוסק בד"ת וכעובדא דרב"ג, וכמ"ש בבני עלי בזבח ומנחה אינו מכופר כו' וכמ"ש והחכ' תח' כו', ודוגמא לזה ה' במדרג' דיוסף צ"ע ששרשו בפנימי' יסוד ע"י עד פנימי' יסוד אבא שז"ש צדיק כתמר יפרח שהוא עצם החסד והטוב שע"י כחו הוא שנמתקו כל הגבוי' ודינין דשם אלקי' בגלות מצרים שהיו יכולים ליגאל משם כמ"ש במ"א באריכות בענין גביע הכסף שלו ששם בפי אמתחת הקטן שהוא בנימין צ"ת דגביע גימ' כוס שהוא פ"ו ע"ה כגימ' דשם אלקי' כו' שהוא למעלה הרבה מכוס ישועות חסדי' דמל' מטעם הנ"ל. בעה"ח וד"ל. ואופן הב' הוא המתקת הגבוי' דנוק' ע"י החסדי' דשם מ"ה דדכורא כמו ברמ"ח מ"ע הן ה"ח דשם מ"ה ונמתקו ע"י כל בחי' הדינין והגבוי' דמל'. ויש בזה ג"כ ב' אופני', א' כמו מים היפים ומתוקי' שיש בהם מתיקו' כ"כ עד שממתיקו' גם למרירו' דמים או כמים קרים על נפש עיפה כמו להמתיק לחום הגבוי' דרשפי אש דנוק' בחסדי' דדכורא שזהו מצד התגברו' כח החסדים על הגבוי' כמים המתוקים שבכחם להמתיק למרים שצ"ל כחו רב במתיקות כ"כ עד שיהפכו למרירות דמים למתיקו', וגם זה אינו היפוך אמיתי כי טעם המרירו' דמים המרים או חמים לא נהפך מהותן כלל רק שנחלש כחו לבד ולא נרגשים במרירות מצד ריבוי כח המתוקי' אבל מעט מזעיר החלישו גם לכת המתיקו' שאינו מתוק כ"כ כמו שהי' קודם שנתערבו במים המרים, משא"כ בענין היפוך בעצם מהותן שע"י בודאי ניתוסף כח המתיקו' יותר במתיקו' דמים המתוקי' (וכך הוא ענין לאכללא שמאלא בימינא הרי ע"י התכללו' זו ניתוסף כח החסד דימין יותר כמו בהתכללו' דגבוי' דלוי' בחסדי' דכהנים שניתוסף כח הימין דחסד כמו ימינך ה' נאדרי בכה כו' מצד התכללו' דכח השמאל בימין כענין קטיגור נעשה סניגור כו', שזהו דוקא באופן הב' שית'. ואופן הב' היינו מיתוק הגבוי' בעצם מהותן לחסדי' טובי' ממש גם שהוא בא רק ע"י בחי' החסדי' הממתיקין אך שיש כח בהתגברו' החסדי' הללו להפוך מהות הגבוי' לחסדים ממש, כדוגמא דב"ק מכרזת בכ"י שובו בני' שובבני' שעולה

שאינו אור הגיהנם . . . ואין עבירה מכבה . . . בעיק מותר בד"ת: חגיגה כו. א. סוטה כא. א. כריכות כב. א. וכעובדא דרב"ג: בימ פו. א.

בזבח ומנחה אינו מכופר: ר"ה יח. א: בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בתורה. והחכ' תח"י: קהלת ז. יב.

צדיק כתמר יפרח: תהלים צב. יג.

במ"א באריכות בענין גביע הכסף: ראה דרושי' גביע הכסף' שיודפסו בעז"ה במאמרי אדהאמ"צ בראשית (פ' מקץ).

הניל בעה"ח: בכת"י ב: הנ"ל וכמ"ש בע"ח.

כמים קרים על נפש עיפה: משלי כה. כה.

ימינך ה' נאדרי בכה: בשלח טו. ו.

דב"ק מכרזת בכ"י שובו בני' נסמו לעיל בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע'

רושם התעוררו' גדולה גם בלב כל הרשעי' לעשו' תשובה שלימה להפוך הרע עצמו דגבו' קשו' דק'נ לטוב ממש בהיפוך גמור כידוע, והוא עיי' בחי' התעוררו' אה"ר העליונה שהוא מבחי' החסד הפשוט ועצמי שבעצמות היציה'ע שחשב מחשבו' לבלתי ידח ממנו נידח כו' ונמשך רב כח החסד דימין העליון לעורר בתשובה שלימה כו', או כמו התפעלו' התשוקה ברשפי אש התלהבו' לעלות וליכלל ולצאת מכלי גופו לידבק בה' בבחי' רץ לבך כו' שזהו בחי' העלאה דגבו' דאו"ח כמו ואל אישך תשוקתך כו', ואח"כ בהגלו' נגלו' אור האלקי במוחו ולבו עיי' תומ"צ באה"ר בתענוגי' להתענג על ה' בבחי' שוב כענין והחיות רו"ש כידוע היז בחי' המתקו' הגבורו' דאו"ח בחסדי' דאו"י שגוברין עליהן (וכמו עיני כל אליך ישרון להמתיקן כו' כמ"ש בסידור האריז"ל) שעייז נהפך מהו' הגבו' שהוא ההתלהבות לה' מלמטלמ"ע כענין נכספה וגם כלתה נפשי או צמאה לך נפשי וכמה לך בשרי כו' להיות בבחי' חסדי' בגילוי המשכת אלקו' מלמעלמ"ט דוקא כמים קרים על נפש עייפה שמשכיני את הנפש שתשוב רוחו ונפשו אליו ולא תכלה כו' (וזהו ואתה משמרה בקרבי שלא תכלה במסינ'), והוא מה שכל איש מישראל יחפוץ יותר בהמשכו' גילוי אלקו' בנפשו ונשמתו בעבוד' ומע"ט ולא יכלה נפשו ברץ לבך כו' (וכמ"ש בזהר ע"פ הסיבי עיניך כו' שהמה הריהובני דמוקדין לי' בשלהובי דרחימותא כמ"ש במ"א).

וכ"ז דמיון להכין אופן המתקו' הגבו' דמין חסדי' דמ"ד דדכורא שיש בזה ב' אופני' הנ"ל, הא' שמכח החסדי' דמ"ד הוא שנמתק בחי' מ"ן שהו בבחי' גבו' עד שנק' בחי' גבו' ממותקות דהיינו שממותקות עיי' החסדי' שגוברין עליהם דוקא, והוא לפי שכח החסדי' דמ"ד מחליש כח הגבו' דמ"ן וממתיקן להיות גם הם בבחי' החסדים, אבל אין זה רק לפי שעה בלבד בשעה שנמשך בחי' מ"ד במ"ן כמו כי גבר עלינו חסדו שגבר על כח הדין דמלי' (כמו ואם לא אדעה וכמו וידע ידע אלקי כו'), וזהו כמו ענין דאתבסמת נוק' ועביד נייחא לה כו' (וכמו בזיווג הגשמי דעיי' קבלת הנוק' המקבל להשפעה דמ"ד אע"פ שהיא אל אישה תשוקתה בעת היחוד בגבו' והתלהבות נמתקו והיו לחסדי' בתענוג המשיב את הנפש ונופל התשוקה שזהו שנק' אתבסמת נוק' משום דעביד נייחא לה שהוא נייחא דרוחא, וכענין

רץ לבך: סי' פ"א מ"ח.

ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טו.

והחיות רו"ש: יחזקאל א, יד.

עיני כל אליך ישרון: ע"פ תהלים קמה, טו.

נכספה... צמאה לך נפשי: תהלים פד, ג, סג, ב.

בזהר ע"פ הסיבי... דמוקדין לי': שה"ש ה, ה, זח"ג פד, א.

כי גבר עלינו חסדו: תהלים קיז, ב.

ואם לא אדעה... וידע אלקים: וירא יח, כא. שמות כ, כה.

דאתבסמת נוקבא: ראה זח"א צד, א, זח"ג קמב, א.

שאמ' מנחם משיב נפשי וכה"ג. והעיקר הוא בהמתקו' הדינין וגבו' ממש שבנוק' שהיא מלאה דינין וגבו' בהעדר היחוד, וע"י היחוד שנכלל המ"ן במ"ד נמתקו הדינין והיו לחסדי' ממש כנראה זה בטבע הנוק' שנהפכה למהות אחר כשקיבלה מחסד דמ"ד שהמתיק לחום התשוקה ואתבסמת בתענוג דאו"י שנפל התשוקה וכמו בחי' שוב בתענוג דאו"י אחרי בחי' הרצוא כנ"ל). וכך הוא הדמיון לזה להבין למעלה ביח"ע דו"ג שנק' קודב"ה ושכנתו' שע"י המתקות דחסדי' דמ"ד שהן תו"מ בכחי' המשכות אלקות נהפך בחי' הגבו' ודינין לחסדים ממש, שהרי בעלות המל' למעלה הוא בבחי' צמאון והסתלקות כלפי מעלה כמ"ש אלקים אל דמי לך דנה"ת שהוא המל' קארי תדיר לנהו"ע ולא שכיך כו' וע"י המשכות בחי' החסדים דו"א במל' נמתקו בחי' הגבו' דמל' והיו לחסדים ממש, והוא מה שבחי' המל' חוזר להיות נמשך למטה להיות משפיע לעולמות בבחי' מקור ושורש ההחיות רוח שפלים מאין לי"ש. וזהו ההופכי הצור שהוא בחי' המל' שנק' צור שאין צור כאלקינו כו' ונמתקו הגבו' דצור זה והוא לאגם מים מי החסדים להשפעות העולמות (כידוע כפי' אמת ואמונה כל דאיהו אמת ואיהי אמונה שמקבל ה"ח דו"א כמ"ש והוכן בחסד כסא וכן כי אמרתי עולם חסד יבנה כו' ואח"כ נעשה בחי' מקור לבי"ע וזהו וקיים לשון זכר משפיע כו'). וזהו ג"כ כללות המצות בסומ"ר וע"ט שהוא הנק' בירורים דרפ"ח כו' להעלות מ"ן ולהמשיך מ"ד שהן עיקר כללות היחו"ע שנעשה עי"ז למעלה באצ"י כו', וכמו הקרבנו' שהן בכחי' העלא' מ"ן כהקרכת חלב ודם והי' לריח ניחוח להוי' שהוא בחי' ז"א להמשיך בחי' החסדים ע"י הכהן המקריב הקרבן שהוא מבחי' חסד לכפר העון שהוא להמתיק הדין הג"ל, וכה"ג בכל המצות שהן באהבה ויראה דוקא שהוא בחי' רו"ש כדי שיהי' העלאה והמשכה כו' כידוע דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח לפי ערך אתעדל"ת כמו אם ישים איליו לבו כו', וזהו כללות כל התו"מ שהוא לאכללא שמאלא בימינא דוקא, וכענין תנופת הלויים כנ"ל וכשיר הלויים על הקרבן וניסוך היין על גבי המזבח וכה"ג שהוא לעורר בחי' שמחה בשם הוי' כדי להמתיק כל הדינין וגבו' שנהפכו לחסדים ממש כנ"ל וד"ל (וכמ"ש בזוהר ע"פ בטח בהוי' שהוא רמ"ח מ"ע וע"ט שימושך חסדים דמ"ד בארץ להמתיק גבורות דנוק' כו' וז"ש שכן ארץ ורעה כו' וכענין פקדת הארץ שהוא המל' ותשוקתי ברמ"ח חסדים דמ"ע וכמ"ש במ"א וכה"ג).

מנחם משיב נפשי: איכה א, טו.

אלקים אל דמי לך . . קארי תדיר: תהלים פג, ב. ראה וחיב קמ, רע"א. וחי' עין, ב. פו, ב. ועוד.

שאין צוד כאלקינו: שמו"א ב, ב.

דאיהו אמת ואיהי אמונה: ראה וחי' קצו, ב.

והוכן בחסד . . כי אמרתי: ישע"י טז, ה. תהלים פט, ג.

דרוח אייתי רוח . . אם ישיב אליו לבו: איוב לד, יד. ראה וחי' קסב, רע"ב. וחי' צט, רע"ב. איהי תנוכה

רפו, א.

וכמ"ש בזוהר ע"פ בטח בהי' תהלים לו, ג. וע"י וחי' רכה, ב. ט' מאמרי אדהאמ"צ במדבר וחי' ע"א קלט.

פקדת הארץ: תהלים סה, י"ד.

אך הנה מבורא למעלה דהמתקה זו היינו כמו המתקה דמים היפס ומתוקים למים המרים שאין זה היפוך אמיתי למהות העצמי [ד]מים המרים רק שנחלש כח המרירות מעט ולנגד זה נחלש ג"כ כח המתיקות דמים המתוקים כו' ואע"פ שנתגברו המים המתוקין על המרירין כו' ואמנם הנה גם במיתוק הזה דמ"ד במ"ן אע"פ שנהפך בחי' גבו' דמ"ן בעצם לחסד אמיתי ממש כנ"ל שהן עצמן הוא שנעשה מזה בחי' משפיע חסד ממש כנ"ל, עכ"ז לא נק' מיתוק בעצם מהותו ממש כהיפ[ו]ך מי מרה ע"י העץ מעה"ח וכהיפוך הצור לאגם מים רק לפי שעה לבד שמקבל המ"ן ממ"ד או נמתקו ונהפכו לחסדים, וגם אין זה המיתוק מכח עצמו לבד אלא דוקא מכח התגברות החסדים דמ"ד, ולזאת הרי לא נהפך עיקר מציאות ומהות הגבו' דנוק' לחסדי' ממש, וראי' לזה ברה"ש שנק' המל' ביום א' דינא קשיא וביום הב' נק' דינא רפיא שזהו שנק' בשם גבורות ממותקות בחסדים ואין זה נק' מיתוק בעצם המהות כמו ים כינרת שמימיו מתוקים כקול הכינור (וכבארה של מרים שעל זה אמר עלי באר ענו לה כו' ונק' באר מים חיים ונוזלים מן לבנון העליון כו'). וההפרש בזה בין מיתוק הגבורות ע"י החסדים להיפוך הגבו' מצד עצמן לחסדים כמו י"א סממני הקטורת וכמו שנעשה המר וחרוף עצמו מתוק בעצם וכדמ' עצמו נעכר ונעשה חלב כמו אי' שנק' ארץ זבת חלב ודבש וכמו שאמר מעז יצא מתוק כו', שבמתיקות הנעשה בגבו' מצד אחר יש בו שינויים גדולים לעיתים זמנים ידועים, כמו שמצינו בזהר ע"פ והימים ימי בכורי ענבים אינן יומין ידועין לעילא בבחי' הגבו' שבבינה שהוא הימ' הרעים כו' ויש ימים שהן בבחי' חסדים שנק' ימי הטוב, וכן ישנם שנים דטו"ר כמ"ש בזהר ע"פ וליוסף יולד דיש עיתים זמנים דדינ' שלטא בעלמא ונק' ימי' הרעים כמ"ש למה אירא בימי רע עון עקבי יסוכני אפי' עוונות שאדם דש בעקביו נזכר' ויש יומין ושנים לטב, והיינו כפי אופן התגלות המל' בחסדי' או בגבו' כמ"ש הכצעקתה הבאה אלי כו', וכידוע בענין כ"ח עיתי' י"ד עיתי' לטובה וי"ד עיתי' לרעה שהן ב' מדות דחוי"ג וז"ש ואל יבא בכל עת כו' כמ"ש בזהר בכמה דוכתי' דהמל' נק' אבן ספיר דאתחזי בגווינון נהורין לפי אופן העלאת מ"ן לטו"ר או לפי ערך ההמשכות דחוי"ג דז"א כו'.

בריה . . המל' . . דינא קשיא . . רפיא: ראה פעי"ח שער ריה רפיא.

עלי באר . . באר מים חיים: חוקת כא, יז. שה"ש ד, טו.

ארץ זבת חלב ודבש: שמות ג, ח. ועוד.

מעז יצא מתוק: שופטים יד, יד.

בזהר ע"פ והימים ימי בכורי ענבים: שלח יג, כ. ראה חז"ג קנה, ב.

בזהר ע"פ וליוסף יולד: מקץ מא, נ. ראה חז"א רג, ב. ביאוריו לא, ג ואילך.

למה אירא . . אפי' . . עוונות שאדם דטו: תהלים מט, ו. ע"ז יח, א. וראה גם ביאוריו שם לג, ג.

הכצעקתה הבאה אלי: וירא יח, כא.

כ"ח עיתי' . . ואל יבוא בכל עת: קהלת ג. אחרי טו, ב.

בזהר . . דחמ"ל . . אבן ספיר . . נהורין: ראה חז"א עא, ב.

ונמצא מובן עכ"פ שגם שיש יח"ע בזו"מ מ"מ אין המתקת בחי' גבורות דמל' שהוא שם ב"ן שנק' מיתוק בעצם רק לפי העת והזמן אם לפי אופן מעשה התחונני' כנ"ל או לפי אופן המשכות דמדות דז"א שהן ג"כ תלוי לפי אופן ההעלא' מלמטה דוקא כידוע דאתעדל"ע תלוי באתעדל"ת כו', אבל במיתוק הגבורות מצד עצמן שלא ע"י חסדי' שגוברי' (כזכיות שגוברי' על העונות וכהנ"ל מלמעלה למטה כמו כי גבר חסדו עלינו חסדו הנ"ל) כמו ע"י תשובה שנהפך הרע עצמו לטוב מעצמו ואעפ"י שנמשך התעוררות עליו מלמעלה אין זה רק סיב[ה] בהעלם בלבד כנ"ל וכמו בהארת אור פני מלך שקטיגור נעשה סניגור כמו ברי"ה ויו"כ כנ"ל (וכה"ג בימי הספירה שדם נעכר כנ"ל) זהו שאין בו שינוי כלל ולא יהופך לדין לעולם כי זהו מיתוק אמיתי שנהפך מהות הגבורות עצמן למהות חסדי' מתוקי' בעצם שגדול כוחו יותר מאור החסד בעצמו וכמו טוב מאד זה מ"ה כשנהפך הקללה לברכה וכמ"ש במי מרה וימתקו המי' שם שם לו חוק כו' עד כל המחלה כו' כי אני ה' רופאך שזהו המתקת הגבורות והדין בעצם כמו ע"י התשובה כו' וכמו שא' דתשובה מביאה רפואה לעולם כמ"ש הסולח לכל עוונותי הרופא כו' וזהו במדה"ר שממתיק הדין ומהפכו לחסד ממש כידוע וד"ל.

והנה לפי כל הנ"ל יובן עכ"פ שיש בזה ג' אופני' בכלל, א' מיתוק הגבורות ע"י החסדים הממתיקן דוקא כנ"ל במיתוק המים הרע"י ביסים (וכבישול מרקחת כו' וכה"ג) וכמצות מעשיות בבחי' שוב כנ"ל וכזכיות שגוברי' על העונות ולמעלה בהעלאת מעשה התחוננים בטוב וחסד שגובר על הדין וכן מלמעלה למטה גוברי' חסדי' על הגבורות כמו בימים ושנים דטוב כנ"ל, והאופן הב' כאשר הגבורות עצמן נהפכו לחסדי' מצד עצמן שלא ע"י חסדי' כמו אחד עשר סממני קטורת וכדם נעכר וכמו התשובה כו' וכהנ"ל, והאופן הג' הוא כמו ממוצע שהוא הטעם המביא לידי מיתוק הגבורות מצד עצמן כמו קטיגור שנעשה סניגור מצד אור פני מלך או כעיה"ח בעה"ד כנ"ל וכהכאת הצור במטה משה וכמו ויעבר רוח על הארץ וכהאי דברא דידע לאשלמא וכה"ג וד"ל. ועד"ז יש בענין מיתוק הגבורות בשרשן שזהו במקור הגבורות דוקא ולא בחסדי' היפוכו כלל. וענין המיתוק הזה שנק' המתק' הדין בשרשו זהו בשרש השתלשלות מדת הגבורות ששם הוא במעלה רבה יותר מן בחי' החסד כמו מעלת הזהב על הכסף כו' (וכמו בחי' גבורות דע"י שבחכ"ס שנק' קו המדה שהן ה"ג דבצ"ק), והוא כמו רשפי

טוב מאד זה מ"ה: ראה לעיל קריב לתחילת המאמר. ושי"ג.

וימתקו המים . . . אני ה' רופאך: בשלה טו, כה ואל"ך.

שתשובה מביאה רפואה . . . הסולח לכל עונותי: יומא פו, ב. תהלים קג, ג.

ויעבר רוח על הארץ וכהאי דברא: נח ת, א. זח"ב מה, ב.

קו המדה שנתן ה"ג דבצ"ק: [ה' גבורות דבוצינא דקרוניתא]. ראה זח"א טו, א (ובאור החמה ומק"מ

שם). ת"ז ריש ת"ה (ובכסא מלך שם). פרדס שער עצמות וכלים פ"ז. ביאוריו נז, ד. וכ"מ.

אש התענוג האלקי בהתלהבות דא"ח כשעשועי העצמי דאב לבנו גם כמו נשיקין וכה"ג וכאש הוי' במ"ת שנק' אשא חוורא, ושרש אשא אנכמא הוא למעלה ממנו כידוע ששרשו באו"ר קדמון מקור האור דתורה וכו' וכמו רשפי רשפי אש שלהבת י"ה דוקא והוא בבחי' שלהובי דרחימותא באה"ר בתענוגי' כמשל אהבה בתענוגי' בדכר ונוק' וימשך מזה בחי' גבורות קשות שהוא האש של התאוה הרעה וכעס כו' או מרירו' וצער באש השחורה שעושה בזה לקותא בדמ' כענין שחורה אני בגלותא וכמו וימררו את חיהם כו'. וענין המיתוק של הגבו' קשות בחום התאוה הרעה כנ"ל הוא במרירות וצער זה בביטושי' ויסורי' בבני חיי ומזוני וכה"ג בכל רצועה לאלקאה שנלקה בגופו וממונו באמצעות המקטרגי' הקשי' ורעי' כמ"ש תיסרך רעך ורבי' קמי' עלי, ובצר לו יצעק אל ה' במרת נפשו ויומתק הדין הקשה בזה או ע"י יסורי' במיצוי הנפש בטרת דאגת פרנסה שבנפשו יביא לחמו כידוע, וזהו כמשל אש המכווה שיוצא ע"י אש וחום דוקא או ע"י סם חיים שמכלה ומפסיד את הרע כו', וכענין שא' הוציאוה ותשרף הוציאוה בגלותא דוקא שהוא היסורי' הממרקי' שהן בחי' גבורות קשות הממרקי' החום הקשה וזהו תשרף בשלהובי טיהרא שתטהר הנפש ו[ת]תלבן מאד באש זה כמו באש הכבשן כמו בחום הצהרים שהחום של השמש מכה ביותר ושרוף כמו שזפנתי השמש עד שנעשה שחור, והוא עצמו התיקון והמיתוק לכל הרע שבנפש החוטאת כטהרת הנפש באש הגיהנום כידוע, וא"כ זהו מיתוק הגבורות בגבורה עצמה שהוא כמו הרצועה לאלקאה כיסורי' ומלקות לחוטא וכמי המבול שטהרו את הארץ, ויש יסורי' דקי' יותר ונק' יסורי' של אהב' לצדיקי' שנמשך מבחי' גבורה עליונה שנק' גבורה שבחסד או חסד שבגבורה רק להמתיק הדין בשרשו באה"ר שברשפי אש כמו את אשר יאהב כו' וכיסורי' איוב וכה"ג (וכמו שמרחיצין לתינוק וכמ"ש אם רחץ ה' כאם שרוחצת לבנה וכן וזרקתי עליכם מים טהורי' וטהרתי אתכם) וכענין תה"מ לעיל שיהי' כענין בירור בבחי' גבורה עילאה דוקא שהוא טלא דנטיף מע"י שנק' טלא דבדולחא, וכמו חטאת דמי נידה שמטהר את הטמאי' ומטמא טהורי' כו' שהוא מצד בחי' גבורות קשות דאפי"ר פרה שנמתק במים חיי' שעולה נגבו' דא"ח במקור הגבורות להמתיקו בשרשו, וראי' לזה מענין שריפת העץ ארו

רשפי רשפי אש . . . שלהובי דרחימותא: שה"ש ת. ו. חז"ג פד, א.
שחורה אני בגלותא: שה"ש ה, א. וראה חז"ג נט, ב. ובכ"מ
וימררו את חיהם: שמו"ת א, יד.

בכל רצועה לאלקאה: ראה חז"א יא, ב. ת"י בהקדמה (י, ב). שם ת"ל (עג, א). ע"פ שער הכללים ס"ב.
ויעוד.

תיסרך רעך: ירמי' ב, יט.
הוציאוה ותשרף . . . בגלותא: וישב לת, כד. ראה חז"ג עב, א. ס' מאמרי אדמו"ר יוקרא ח"א ע' יג. וישנ.
שופתני השמש: שה"ש א, ו.
את אשר יאהב: משלי ג, יב.
אם רחץ ה' . . . וזרקתי עליכם: ישעי' ד, ד. יחזקאל לו, כה.

ואזוב שהשליך לתוך שריפת הפרה דעץ ארוז זה הוא מבחי' עץ החי' שלמעלה מעה"ד שע"י שריפתו בשריפת גבורות קשות דפרה נמתקו הדין והגבורות בשרשו כמו ענין הנ"ל בעץ שהשליך לתוך מי המרה וכמו"כ הוא בבחי' בירור הגבורות דאש זרה דפרה כו' וד"ל. וזהו כמו סממני הרפואה החריפ'י' שמח' לזה וממית לזה כמ"ש במ"א. וכך הוא ענין טהרת הטמאי' במי נדה כו' כמ"ש במ"א, וכך הוא ענין סליחת עונות בגבורה שבחסד ב"ג מדה"ר כמ"ש ועתה יגדל נא כח כו' בחי' גבורות דעתיק שבח"ס (והוא נקודת אלקים בשם הוי' שנק' תפלה וכגוונא סומקא דאור פני מלך כו', לפי שכל מיתוק הדין אינו אלא בשרשו במקור הגבורות כו' והיפך המיתוק בחסד הנ"ל, וכך הוא ענין הרפואה שזהו דין הקשה שנעשה בחולה מצד העונות שממתיק בשרשו בדיון זה עצמו שנהפך ממות לחיים ע"י סם הרפואה והוא זה שהחוסם הקשה עצמו יהופך באור חיות מחדש ממש, שזהו דוקא מבחי' גבורות עליונה שמשם מקור כל חידוש אור השפע בלי הפסק שנובע תמיד בהתגברות גדולה כמעין המתגבר כו' וכחיות הדם הוא הנפש שבא בתגבורת בלתי מוגבל וכענין שולחן בצפון דוקא כמ"ש אתה גיבור העולם כו' מכלכל חיים בחסד כו' וכן חיי ובני, ונמ"ז הטעם הקללות כשנהפכו לברכות הן יותר גדולי' מן הברכות כיתרון מעלת הזהב כו' שהוא ע"י התשובה שנק' מיתוק גבורות מצד עצמו שעולה בשרשו מקור הגבו', וכענין סממני הקטורת שנהפך ארור לברוך כנ"ל כקטיגור עצמו שנהפך מצד עצמו לסניגור ולא מחמת אור פני מלך כו'. וזה יהי' לעיל שיהי' יתרון דמעלת הגבו' דקו השמאל על החסדי' דקו הימין וע"כ יהיו הלויים כהנים ליכלל החסד בגבורה היפך עכשיו במיתוק הגבו' בחסד כנ"ל וד"ל.

ונמצא מובן מכ"ז שיש ג' מדריגו' בענין מיתוק הגבו' בשרשו במקור הגבו' ג"כ ע"ד הנ"ל במיתוק הגבו' מצד החסד המנגדו כו', א' ע"י תערובו' כח גבורו' הטובות לתקן ולמרק העיונות ביסורי' וביטושים גדולים ובטרדו' לחץ העוני בפרנסה וכה"ג, והב' בהמשכו' גבו' עליונות ביותר מצד האה"ר כיסורי' צדיקים וכטהרה דתתה"מ ואפר פרה וכרפואה כמ"ש כי הוא יך וירפאני, שאין כ"ז מיתוק הגבו' מצד עצמו לבד אלא ע"י סיבה היורדת מלמעלה בשמאל דוחה ומקרבת כו', והג' מיתוק גבו' קשות מצ"ע לבד כענין התשובה מכה עצמן וכקטורת (וכן ספי' העומר שעורי' דדם עצמו נעקר כו' וחלב ודם דקרבנות שנכלל הגבו' בחסד עצמו וכתפלה דעכשיו שהרצוא הוא רק בשביל השוב וכמו שיר הלויים על הקרבן וכניגון ברשפי אש וחום שעולה מעצמו לשרשו בגבו' דתענוג העצמי כנ"ל), וכהעלא' הביירו' דרפ"ח בתו"מ

ונחה יגדל נא: שלח יד, יו.

וכענין שולחן בצפון: ימא כא, ב. וראה סידור סא, ד. ובכ"מ.

כי הוא יך וירפאנו: ע"פ הושע ו, א.

בשמאל דוחה ומקרבת: סוטה מז, א.

שעולים מלמטלמ"ע דוקא בשמחה ורינה כמו שמחה ש"מ ורינה של תו' בלילה כמו בוא יבא ברינה וכן חממו' בחוץ תרונה שזהו כמו שבוי היוצא מן החושך לאור שנמתק הדיו בשרשו עיי' כמבואר הטעם במ"א וד"ל. וכידוע ומבואר במ"א שעיקר המתקן' הדינין הוא ע"י השמחה דוקא שהשמחה ממתקת כל דין כמו מנגינין בכלי שיר ושמחה לפני המלך ישנו מחרון אפו לגמרי וירבה להטיב חסדו לכל כו'. וזהו הטעם שבשמחה ועונג האלקי בתפלה ובעבודה שלב כמו ברינה שבפסד"ז כרוממות אל בגרונו כו' בישראל- כשיר הלויים שאמ' ועבד הלוי הוא עיי' ממתיק כל דין ורוגז וקטרוג למעל' ולמטה כידוע זה בנסיון (וכמו שה"י בקי"ס בשירה שאמ' אשירה לה' כו' וכן אמ' עזי וזמרת י"ה ויהי לי לישועה כו'). אך זהו בשמחה שמן הצער ההיפך כמו שמחה של בכי' כיוצא מן השב"י וכמו שמחה שתהי' לע"ל בגאולה שאמ' בככי יבואו כו' שהוא בכי' ושמחה יחד, וכך עכשיו בתפלה, שזהו עצמו העונג שבשמחה מצד הטוב וחסד רק שהושפל וירד בקו השמאל ביסורי' של אהבה קללות דתוכחות שיהפכו לברכו' לפי שבאים מן ההיפוך כאב המכה לבנו שתוכו רצוף אה"ר העצמי' דוקא ע"כ אחר מכה זו נמשך עוז אה"ר בר"ר שהוא ענין הרפואה להמתיק בכח האה"ר שהי' בהעלם ביסורי' אלה. וזהו והפכתי אבלם לששון ד"ט"ב שבו נשלח יד נגבו' קשו' יהפך הוא עצמו ליו"ט לע"ל יותר מעצם החסד כמו ביו"ט דפסח שחל ט"ב באותו יום תמיד כידוע. וזהו כענין השמחה ביסורי' דוקא שמקבל באהבה ליסורי' הללו עד שישמח בהן כר"א שאמ' חביבין יסורים, שזהו עיקר המתקת הגבו' בשרשן וכמ"ש ואוהביו כצאת השמש שהוא עצם כח החסד בגבורתו דוקא כנ"ל שהוא תגבורת כח החסד, וכמו"כ בהתפעלו' השמחה מן הצער ובכי' שמ"ת בוכי' בתפלה כנ"ל כיוצא מאפילה לאורה דהיינו מטרדו' הבלי הזמן כו', וזהו רשפי' רשפי' אש כו' בגלותא דוקא וכן צמאה לך נפשי

ורינה של תורה בלילה: ראה ויק"ר רפ"ט, ובכ"מ.

בוא יבוא ברינה . . חממו' בחוץ תרונה: תהלים קכו, ו. משלי א, כ.

במ"א שעיקר המתקן' הדינין הוא ע"י השמחה: ראה ד"ה ויספו ענינים (כפ"ח תשמ"ה) ע' 12. ובארוכה בד"ה שמת שמח הארוך (משנת תקפ"ו) — בדרושי חתונה מכ"ק אדהאמי"צ (לא נדפסו לע"ע).

כרוממות אל בגרונו: תהלים קמט, ו.

בישראל: בכתי' ב: בשיר אל.

ועבד הלוי הוא: קרח ית, כג.

אשירה לה' . . עזי וזמרת: בשלח טו, א"ב.

בככי יבואו: ירמ"א לא, ט.

והפכתי אבלם ד"ט"ב . . כיו"ט דפסח: ירמ"א לא, יב. וראה יל"ש איכה רמו תתללה. ד"ה והפכתי אבלם — כסי' מאמרי אדה"ז נביאים ע' רטז (ובהנסמן בהמ"מ בסוף הספר שם לע' ריד).

חביבין יסורים: ראה ברכות ה, ב. ב"מ פה, רע"א. וראה גם להלן סוף מיסקא: ובאמת גם יש.

ואוהביו כצאת השמש: שופטים ה, לא. ראה נדרים ח, ב. תניא פמי.

שמ"ת בוכי': [= שמים תחתונים]. ראה ת"ז ת"ה (יש, ב). מדרש עשה"ד סיב. בחיי ויקרא ב, יג. ועוד. צנא"ה . . כן בקדוש . . הלואי: תהלים סג, ב"ג. ובהנסמן בארוכה כסי' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע'

קה.

בארץ צ"י כו' כן בקודש חזיתך וכמ"ש הלואי כן בקודש כו' שהשמחה מצד הריחוק כו' (כמו בירורי) דרפ"ח בהעלאה דתשוב' ורינה של תו' בבירור של הפלפול שהוא התרת הספיקות ביגיעה רבה מאוד שאין עונג גדול מזה וכנושא אלומותיו כו' אחר שבוכה כו') ויותר עליון משמחה שבקירוב בבהמ"ק שהי' יחוי'ע דו"ט בהיכל ק"ק כו', כי העדר הקירוב הוא עושה התפעלות גדולה בתשוקת המקבל למשפיע ברשפי אש גדולה יותר מהעונג דמקבל בקירוב וכן מן המשפיע למקבל בהעדר היחוד כמו שאג ישאג שבכל משמר יושב ושואג כארי' כו' וא' דאחית תרין דמעין בימא רבא כו', וזהו למעלה יותר מעונג ושעשועי' שבקירוב ויחוד כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

והנה עיקר האות והסימן בהפרש הנ"ל בין מיתוק הגבו' ע"י חסדי' אע"פ שנמתקו מעצמן רק שהי' ע"י סיבה חסדי' כמו ע"י מ"ד וכחכאה בצור כנ"ל ובין מיתוק הגבו' מצד עצמן כנ"ל, אינו נראה רק בבחי' התהוו' התולדה בלבד כמו ביחוד זה דמ"ד ומ"ן אע"פ שמכת בחי' המשכו' מ"ד נהפך עיקר מציאות הגבו' דמ"ן לחסדי' אם אין תולדה נמצאת מיחוד זה אין זה היפך הגבו' לגמרי רק לפי שעה בלבד כנ"ל. אבל כאשר נהפך גבו' דמ"ן לחסדי' ממש בעיקר מהותו זהו האות שקלטה הטיב לטיפת מ"ד עד שתוליד ולד, כמו אשה כי תזרע וילדה זכר שגם שהתולדה באה מבחי' מ"ן שלה כמ"ש כי תזרע וילדה כו' אבל תלד כדוגמא למשפיע שהוא זכר בבחי' החסד דוקא ונמצא שהזריעה וילדה בהיפוך ממהותה וטבעה העצמי' שהיא מבחי' הגבו' דוקא כידוע והיינו לפי שכ"כ גברו בחי' החסדי' דמ"ד על גבו' דמ"ן דאתבסמת נוק' כו' עד שנהפך עיקר מציאות הגבו' למהות טבע החסדי' להוליד, וכענין ההופכי הצור עצמו להיות אגם מים כו'. משאיכ כאשר לא נהפך מהות הגבו' לחסד ממש אין תולדה נמצא מזריעה כלל. ובאמת מ"ש אשה כי תזרע כו' היינו כמו שאמ' אשה מזרעת תחילה יולדת זכר לפי שמ"ד הבא אח"כ יצייר כצורתו דוקא דעילאה גבר, ולהיפך איש מזרע תחלה יולדת נקבה שמציירת כצורתה כו' ולא שאין תולדה כלל. ואמנם גם בזה נראה ענין היפוך הגבו' לחסדי' כאשר תזרע תחלה בהעלא' דגבו' ונהפכה אח"כ להיות מילדת זכר כדוגמתו לפי שהמ"ד מהפך המ"ן להיות כמוהו, משאיכ איש מזרע תחלה הרי הגבו' דמ"ן גובר על החסדי' דמ"ד ומהפך להיות כצורתה בבחי' דיגין וגבו' דכת"ר כו'. והיינו ג"כ ענין שאמ'

החרח הספיקות . . . שאין עונג גדול מזה: שו"ת הרמ"א ס"ה בתחילתו (חובא בהערה בהמשך מים רבים מרל"ז ת"א בתחילתו). וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ-ייקרא ח"א ע' קי (בשם הרמב"ם).

יושב ושואג כארי' . . . דאחית תרין דמעין: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-במדבר ח"א ע' עז. וש"נ.

אשה כי תזרע: תזרע יב, ב.

דאתבסמת נוק': זח"א צד, א. זח"ג קמב, א.

אשה מזרעת תחילה . . . דעילאה גבר: ברכות ס, א. לקו"ת ר"פ תזרע. לקו"ש ח"יב ע' 70. ח"יז ע' 155.

וש"נ.

דכת"ר: בכת"ר ב: דכת"ר תתאה.

שתלה הכתוב זכר' בנקבות כאשה כי תזריע כו' ונקיבו' בזכר' דוקא משום דאבא יסד ברתא כו'. וכמ"כ באור הלבנה שמקבלת מאור השמש אז דוקא תוכל להאיר אור עצמה על הארץ כו', ומ"ש דסיהרא לית לה מגרמה כלום היינו בלתי קבלת אור השמש תחלה בעצמה קבלת מ"ן למ"ד תחלה כנ"ל).
 וכן בגשמי' שאמ' והרוה את הארץ אז והולידה והצמיחה מכח עצמה דוקא כאשה כי תזריע מכח עצמה כו' כנ"ל לפי שבלא הארת אור המשפיע אין לה כח התולדה מכח עצמה כלל כמ"ש במ"א. ורש הענין הוא לפי שכאשר תשוקת העלול המקבל אינו מתמלא בעצמו כענין ארץ לא שבעה מים אזי אינו קולט היטיב לאור השפע דמשפיע ולכך לא ימצא כח התולדה במקבל כלל כו' כנ"ל (וכמו בעבודה שבלב ומוח בתפלה אע"פ שיתעורר בלבו בתשוקה גדולה ובהתלהבות בבחי' רץ לבך כו' או במרירות וצעקה בפנימי' הלב על ריחוקו מה' א' כטרדו' הבלי הזמן וכה"ג הרי מיד אחר שעה יפול מהתלהבות זאת ויתקורר ולא יומשך ויסתעף מזה שום מעשה במצוה או במצו' ת"ת כלל, ואע"פ שהי' בחי' שוב ג"כ ברצוא זה והוא מה שהי' מתענג בתענוג האלקי' בבחי' השבת הנפש בגילוי אור האלקי בלבו ומוחו או גם שחפץ בקרבת אלקי' שיאיר אור ה' בנפשו בתרי"מ כל היום כידוע מ"מ לא יוליד מזה בחי' תולדה כלל שהן מעשה המצו' באוי"ר ששייך למעשה דוקא שהרי הוא מרוה צמאנו ודי לו בהשיב רוחו ודעתו במה שנתפעל בלבו בהתגלות אלקי' לפי דמיונו, ולזאת ירום ונשא בלבבו ולא יחפוץ בדבר מעשה ועבודה בתרי"מ כידוע ליודעים כו'. וזהו האות והסימן שלא נקלט בו האור האלקי כלל לא במוחו ולא בלבו רק מרחוק ה' נראה לו כדמיונות כוזבות כו', ואע"פ שנתעורר האהבה ותשוקה תולפות ועוברות במעט רגע כידוע לכל כו', אך ורק האות וסימן לענין ובחי' קליטת האור האלקי בנקודת לבו ובקומק דעתו היטיב זהו כאשר ממשיך על נפשו יראה ופחד דאלקי' דוקא (כמו מרה שחורה הטבעי' למאוס בחיי הבלי כו') לומר מי הוא שיעלה למעלה כו' וישפיל א"ע בתכלי' להיות נבזה בעיניו נמאס עד שלא יחשב בעצמו להגיע למעלות הדביקות רק נפש השפלה באמת כמוהו אין לו רק להיות ירא חטא בסומ"ר בפו"מ בלב בלבד ובמע"ט בפו"מ לקבל עומ"ש בגיורו' מלך בלבד ולא יותר כו' וביח"ת זו יגיע ויעלה להיות יחוצ' על ידו במצו' מעשיות שיעשה כל היום כו' וכמ"ש בזאת יבא אהרן כו' ביראה ושפלות דוקא ולא בהתלהבות האהבה כו' לפי שבזה דוקא ישכון ויקלוט אור

דאבא יסד ברתא: זחיג רמת, א. רנו, ב. רנח, א. ח"ו תכ"א (סא, ב). תסיט (קה, ב).
 דסיהרא ליל מגרמא כלום: זחיג רמט, ב. זחיב רטו, א. ועוד.

והרוה את הארץ: ע"פ ישעי' נה, י. וראה ס' מאמרי אדראמיצ' במדבר ח"א ע' צח (ובהמ"מ שם).

ארץ לא שבעה מים: משלי ל, טו.

רץ לבך: ס"י פ"א מ"ח, וראה אוה"ת יתרו ע' תתקע"ח, תתקפ"א, סה"מ תרנ"ט ע' ר"א.

בואת יבא אהרן: אחרי טו, ג.

ה' בנפשו להוליד תולדו' לעשו' פרי למעלה כו' שהן המצו' שנק' פירות
כידוע דתולדו' של צדיקי' מעיט כו' וד"ל.

אך הנה כאשר אחר שקיבל המקבל ההשפעה מן המשפיע נתמלא היטיב
בעצמו (שהו שנק' קליטה שנקלט אור השפע בעצמו היטיב) אז הוא
האות והסימן היפה להיות ממנו תולדה חדשה לפי שנהפך מגבו' לחסדי'
ממש מצ'ע שנק' מיתוק הגבו' מצ'ע דוקא כנ"ל בענין ההופכי הצור כו'
דאתבסמת נוק' כו', וכמו בגשמי' שהוא בבחי' משפיע חסדי' שנק' גשמי
ברכה כמו גשם נדבות תניף אלקי' שממתיק לגבו' דשם אלקי' להביא רוב
ברכה בארץ לגדל ולהצמיח בלי שיעור כמו שאמ' והרוה את הארץ והולידה
והצמיחה פ' והרוה שמרוה לארץ להמתיק בחי' הגבו' שבה לחסדי' כמים
המצמיחים ובלתי המתקה זו שמרוה הגשמי' לארץ לא תוליד ולא תצמיח
כלום כמו פקדת הארץ ותשוקיה כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

ונמצא שיעקר הוראת ההפרש בזה אינו רק במה שנראה בחי' התולדה
וההשפעה מן המקבל לזולתה דוקא שהוא מה שנעשה בבחי'
החסדי' דאיי' שיוירד מגבוה לנמוך דוקא היפך טבע המקבל שהוא העלול
שתשוקתו רק לקבל בעצמו שהוא בבחי' העלאה דאיי', וכמו אידי דטרוד
למיבלע לא פליט כו' כידוע, וכמו שאמ' אשה כי תזרע וילדה מעצמה כנ"ל
וכן בארץ והולידה והצמיחה מעצמה כו'.

ואמנם באמת זהו כמו פלא גדול איך יוכל המקבל להתהפך בעצמו להיות
בהיפוך מטבעו הוליד ולהשפיע אחר שבטבעו רק לעלות באוי"ח
לקבל כנ"ל. אמנם הענין הוא כידוע דאעפ"י שטבע המקבל לעלות בתשוקה
כלפי המשפיע בבחי' גבו' ברשפי אש כמו ואל אישך תשוקתך שתשוקת
העלול הוא רק ליכלל ולידבק במשפיע, אך זהו דוקא בשעה שעולה
להתייחד לקבל השפע (וכ"ש בשעת היחוד שנק' העלא' מ"ז דאשדי מ"ן
לקבלי' כו'), אבל לאחר שקיבל אור השפע נכל הצריך לו בבחי' קליטה
היטיב כנ"ל עד שנתמלא בכל עומק כלי קיבול שלו מפנימי' ותמצ' דאור
השפע דמשפיע אז נמתקו בחי' הגבו' דרשפי אש בתשוקת המקבל ונופל
לגמרי מתאוותו ותשוקתו ונהפך להיות בבחי' חסדי' להשפיע לזולתו או
שיתהווה משפע זו שקיבל תולדה חדשה (בענין מיתוק דגבו' דמ"ז ע"י המ"ז

ותולדו' של צדיקים מעיט: רשי' ר"פ נח (ע"פ תנחומא שם וכיר פ"ל, ו').
פקדת הארץ ותשוקיה כו' כמ"ש במ"א: תהלים סה, י. ראה ס' מאמרי אדאמ"צ במדבר ח"א ע' ק

אידי דטרוד למיבלע לא פליט: נסמן לעיל בסודיה ענין כתי' תורה.

אשה כי תזרע וילדה: תוריע יב, ב.

ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.

דאשדי מ"ן לקבלי': ראה זח"א ט, ב.

שאו אמ' אשה כי תזריע וילדה זכר משום דאתבסמת נוק' והי' לחסדי' דוקא כענין והרוה את הארץ והרוה שמרוה וממתיק צמאון כשותה מים לצמאונו שמשקיש צמאונו ולא כמים קרים כו' שהוא היפך החמימות אלא בחום דמ"ד דוקא הגובר על המ"ן עי"ז תתקרב ותפול תשוקתה לפי שנתמלאה ממנו עד שמרוה התשוקה כמו כשירה כחץ דוקא והיינו להיות שהן ב' הפכ"י שכאשר הם מתייחד' בקירוב דוקא או יולידו תולדה חדשה כו'. וכמו"כ יובן למעלה כמו בעבודה שבלג ומוח כנשמה האלקי' כשקולטת היטיב לאור האלקי בתענוג נפלא להתענג על ה' עד דאתבסמת כו' עד שתשוב אליו נפשו ורוחו לפי שנתמלא בעומק כלי קיבול שלו עד שמרוה את צמאונו לגמרי ויפול מהמלהבות זאת כו' או יוליד ויצמיח לעשות פרי ותולדה כאו"ר ומע"ט כל היום כני"ל, וכך יכול להיות מוליד ומצמיח השגו' חדשו' כמעין הנובע להשפיע לוולתו ולעשו' רושם בכלי המקבלי' ממנו כנפשות רבו' שעשה אברהם כו' והוא מ"ש שיהא ש"ש מתאהב על ידך לאחרים לפי שהי' לבבו נאמן כו' כמ"ש במ"א, וירושה זאת נמשך לכאו"א מישראל כמ"ש אשר יצוה את בניו ושמרו דרך הוי' כו' וד"ל.

וכך הוא למעל' בבחי' מל' דאצי' שנק' אשה יראת ה' כו' שאל אישה תשוקתה לעלות ולקבל ואידי דטריד כו', וכאשר נתמלאה וקולטת בחי' מ"ד בכל כלי קיבול שלה ביסוד דמל' או תוליד מכח עצמה אורה והמשכה חדשה להוליד נשמו' חדשות כו' ולהוסיף אור ושפע בגעה"ע וגעה"ת ולכל העולמות כו' וכל דינין מתעברין מנה כו' וכמו בכל שבת ויו"ט וכידוע בענין שמע כו', משא"כ כשלא קלטה השפע דמ"ד שאז אין התולדה נמצאת מן המקבל למטה אעפ"י שנמתק הגבו' דנוק' בשעת היחוד (כמו דוגמא דהתלהבות האהבה ברשפי אש ובחי' שוב ג"כ בתפלה שלא נולד מזה שום מעשה כל היום כני"ל) שאז הוא הסימן שלא נמתקו הגבו' דמקבל להיות בבחי' חסדי' ממש ע"כ אין בה כח המוליד ומשפיע ומגדל כלל רק די לה במה שקיבלה לעצמה בלבד (כמ"ש בזוהר ע"פ והנפש אשר עשו בחרן כו' דאע"פ שע"י יחודי' עליוני' דאברה' הי' מעורר להמשיך גילוי אלקו' בעולם להעלות ניצוצו' רבות דקדושה כענר אשכול כו' עכ"ז לא הי' מהם תולדו' רק מה שקיבלו לעצמן בלבד משא"כ ביצחק ויעקב שהעמידו תולדו' נשמות לבניהם אחריהם כמ"ש אשר יצוה את בניו כו'. וכך הוא גם עכשו בניי' בכלל ובפרט לעשות יחוע' ויחיות דו"ג דאצי' שנק' פירות להוסיף ולהוליד

דאתבסמת נוק': ראה זח"א צד, א. זח"ג קסב, א.

שיהא ש"ש מתאהב על ידך: יומא פו, א.

לפי שהי' לבבו נאמן כו' כמ"ש במ"א: נחמי ט, ת. וראה ירושלמי ברכות ספ"ט. תרי"א ק"ט, ד.

אשר יצוה את בניו: וירא ית, יט.

וכל דינין מתעברין מנה: זח"ב קל"ה, רע"ב.

בזוהר ע"פ והנפש אשר עשו: ע"פ לך לך יב, ה. זח"ג קסח, א. וראה גם ס' מאמרי אדה"ד ענינים ע' קנא

ובהי"מ לשם (ד"ה יחוד אברהם ושרה). ס' מאמרי אדה"ד ע"פ ח"א ע' תיב.

אורות חדש' באצ"י כידוע). וידוע דעיקר הסימן בהפרש זה ביחוד דמ"ד ומ"ג הוא שכאשר לא קלטה לטפת מ"ד נק' פולטת כו' ואינה מולדת (כמו בזמן הגלות שנק' עקרה לא ילדה כו' ואע"פ שיש יח"ע דקוב"ה ושכינתו" בכל מצו' שישאל עושין אעפ"י שאין בזה כונה כו' רק לצאת י"ח בלבד ומס"ף אור חדש באצ"י אבל לא יש בחי' לידה רק כמו בבחי' עיבור, ולע"ל א' כמו הרה תקריב ללדת כו' (וכמו מתן בסתר שנתגלה כידוע). עכ"ז כאשר קלטה היטיב נק' מיתוק הגבו' לחסדי' להיות משפיע ומוליד ולד והסימן לזה הוא כאשר המ"ד מברר לב"ן כמו המחבץ שהוא הגבינה שנעשה מן החלב שנקפה ע"י קיבה כידוע וכמו וכגיבנה תקפיאני כו' כמ"ש במ"א.

והדוגמא לכ"ז יש ג"כ בכל עילה ועלול שהוא משפיע ומקבל, שכאשר העלול המקבל כמו תלמיד שמקבל מרבו הוא בביטול וכיוון כל עצמותיו וקולט בעומק כלי קיבול שלו כנ"ל אז יהי' בבחי' משפיע דוקא כמו רבו ממש, וכמו פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה שמקבל מן השמש ולית לה מגרמ"ה כלום כו' וכמ"ש ביהושע שהי' נער לא ימיש מתוך האוהל דמשה בביטול בתכלי' כו' ע"ז דוקא נעשה יהושע בחי' משפיע לישראל ונק' איש אשר רוח בו שהולך לנגד רוחו של כאו"א להשפיע לו כענין משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקני' כו' וכאור הלבנה בריחוקה מהשמש שתאיר לארץ ולדרום רק מפני שהיתה מקבלת מאור השמש בביטול אור עצמותה דוקא כו' ואז תוכל להיות משפיע אור עצמה כנ"ל כענין אשה כי תזריע וילדה מעצמה כו' ובן כל תלמיד שקולט אור שפעו מרבו יכול להיות משפיע גם בכפליים מרבו כמו שאמ' אלישע לאליהו רבו ויהא נא פי שנים ברוחך אלי וכה"ג (וכהגדלה במקבל בב' קומות בכפלי' דמשפיע כענין אין טפה יורדת מלמעלה שאין טיפיים עולים כנגדה כו') וכמ"ש ואולך אתכם קוממיות כו' ב' קומות דע"ס דאו"י ואו"י

ומס"ף אור חדש באצ"י: ראה ע"ז שער מ"ן ומ"ד (שליט) דרוש י"א. קו"א לתניא (קנה), א. ובהנסמן באוה"ת מקץ (כרך ה') התקעה, ב. ואוה"ת שמע"צ ע' איתתכג, ולהלן בהערה: וכמו מתן בסתר. כמו הרה תסריב ללדת: ישע"י כו, יז.
וכמו מתן בסתר שנתגלה כידוע: ראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שפג. ס' מאמרי אדהאמ"צ: ויקרא ח"א ע' נה.
סה"מ באתי לגני ע' לג, ויש"י.
וכגיבנה תקפיאני: איוב י, י. וראה גם לקרית ויקרא ג, סע"ד ואילך. חוקת סג, ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ: ויקרא ח"א ע' ל.
פני משה כפני חמה: ביב עה, א. וראה סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרכב. ס' מאמרי אדהאמ"צ: ויקרא ח"א ע' נבו.

ננד לא ימיש: תשא לג, יא.
איש אשר רוח בו שהולך לנגד רוחו של כאו"א: מינחס כו, יח וספרי שם.
משה קיבל תורה מסיני: אבות רפ"א.
ויהא נא פי שנים ברוחך אלי: מ"ב ב, ט.
אין טפה יורדת מלמעלה: ראה ח"ג רמז, ב. לקרית שלח מב, ב. ובהנסמן בהמ"מ לשם (הוצאת התשד"מ).
ואולך אתכם קוממיות: ב' קומות: בחוקותי כו, יג. סנהדרין ק, א.

כו', וזהו עד דוד הגדיל וכן הגדיל ה' לעשו' עם אלה כו', וכך הוא בתושב"פ שנק' בחי' מקבל מתושב"כ כו' דא"ה עט"כ כו' כמ"ש במ"א. משא"כ כאשר אין תולדה והשפעה נמצאת מן המקבל לאחרי' רק די לה כמה שקיבל לעצמו בלבד ולא יוכל להוליד שכל חדש רק דברי' כהוייתו כו' שזהו מצד העדר ענין הקליטה כנ"ל וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן בדרך כלל בענין ושרש ימי הספי' שהוא בבחי' מוחין דיניקה להגדיל הולד כנ"ל דהיינו ע"י שדם נעכר ונעשה חלב כו' הנה זהו ודאי בא רק מחמת היפוך הגבו' דנוק' עצמו שנעשי' בבחי' חסדי' שהאות והסימן מובהק לזה היינו כאשר יש בהם כח המוליד ומשפיע ומגדל כנ"ל וא"ל לא ה' בהו כח המגדל ומצמיח כלל רק כדי להפיק א"ע לבד כו', וכך אנו רואי' בבחי' קליטה דנוק' שקולטת השפע שאו יש במז' שלה כח המוליד להוליד ולד כמ"ש אשה כי תזריע וילדה כו' וקודם שתלד הולד הרי הולד נתגדל בבטנה בטיח והי' לברי' גדולה אף שתחילתו הי' בתכלי' הקטנו' בלי ניכר במציאות בריא' כלל והרי כל גידולו וצמיחתו בכטן באבריו בטיח בכל ימי העיבור אינו רק בחי' המז' דנוק' שהוא מתפשט בבחי' חסדי' דוקא כטבע המים שמגדלים ומצמיחים כו', וכך הוא בחי' ה"ח דאימ' שמגדלים הולד בכטן בכל אבריו, וזהו דוקא מה"ג' דנוק' שהוא מחיות הדם שבאבריו שנהפך למזון וחיות לגדל את הולד כל ימי העיבור כענין שאמ' אוכל מה שאמו אוכלת כו' ומזה נעשה טבע המדו' בולד כל ימיו כו', שכ"ז אינו רק מהיפוך הגבו' דדם לחסדי' לגדל הולד ולזון אותו בעיבורו בכטן עד שהוא צומח וגדל מעט מעט כו' כמו צומח דעשב ותבואו' ע"י לחלוחית המים כו' ושרש צמיחה זאת נתפשט מתחלת הזריעה שתזריע ותצמיח כו' מטעם היפך הגבו' דמז' לחסדי' ממש כנ"ל וד"ל. וכמו שגידול וצמיחת הולד ברמ"ח אברים כימי העיבור הוא ע"י החסדי' המגדלים שבאים מהיפוך הגבו' דנוק' לחסדי' דוקא כנ"ל, כך הוא בגידול שני דבחי' היניקה דחלב אחר הלידה שזהו מה שאמ' שדם נעכר ונעשה חלב, דהנה מזון הולד בכטן אמו אינו רק מתמצית דם האבריו וכן המאכל שאמו אוכלת שנהפך לדם ונהפך למזון וחיו' לאבריו הולד כשאוכל מטיבורו כידוע. אך זהו רק בחי' גידול בקטנו' בלבד שהוא רק גידול החומר של הולד, והוא גידול מדו' הטבעי' כמדו' החי' דבהמה כו' (כמשי"ת), אבל מה שנעכר הדם ונעשה חלב זהו פנימי' החיו' שבדם שעולה למוח ונהפך שם למהות מוחין ומשם נתפשט ריבוי שפע החלב

עד דוד הגדיל . . הגדיל ה' לעשות: שמו"א כ, מא. תהלים קכו, ב.
בתושב"פ . . מקבל מתושב"כ כו' דא"ה עט"כ: משלי יב, ד. וראה בארוכה סה"מ תקס"ד ע' רמט ואיל"ל.
אשה כי תזריע: תזריע יב, ב.
מה"ג דנוק': בבחי' ב: מה"ח הקודמי'.
אוכל מה שאמו אוכלת: נדה ל, ב. ובכ"מ.

בדדים שנעשו במקום בינה שבלב כידוע ומכואר במ"א ע"פ וארא אל אברהם כו', וזהו בחי' הביורור' הפנימי' במוחין דאי' שנמשך להיות גידול הולד בימי היניקה שהוא לעשות הצורה בחומר בגילוי והתפשטו' רוחני' יותר, וזהו מטבע מזון החלב שיונק משדי אמו שמגדל המוחין ומדו' שלו בבחי' צורה לחומר, רק שאח"כ בכלות היניקה הוא הולך וגדל מזה מקטנו' לגדלו' המוחין והמדו' כמו גידול הפרי מקטנו' לגדלו' כו' עד שנתגדל בגידול שלישי שהוא מבחי' מוחין דגדלו' שני מבחי' אור אבא כמ"ש במ"א ודיל.

ונמצא מובן מזה עכ"פ שיש גידול וצמיחה בה"ח המגדילי' הולד שזהו דוקא מגבו' שנהפך לחסדי' בעצם מהותן שאו דוקא יש בהן כח המגדל והמצמיח, רק שיש בזה ב' מדריגו' והיינו בחי' גידול דעיבור וגידול דיניקה כנ"ל, ושניהם הוא רק מן הדם שהוא בבחי' גבו' ונהפך לחסדי' המגדל בימי העיבור לגדל הולד בחומר האברי', והב' בימי היניקה שנעשה מדם חלב שזהו גידול רוחני יותר לגדל הצורה עם החומר יחד כנ"ל והוא מה שיהי' מוכן לקבל צורת השכל דגדלות המוחין במדות בהמשך הזמן כמ"ש כי האדם עץ השדה וכו' לפי שכלו יהולל איש כידוע, שזהו ענין ג' מדריגו' במדו' מושכל ומורגש ומוטבע, ותחילת הצמיחה דקטנו' במדו' הוא בחי' המדו' המוטבעו' בחומר כמו בימי העיבור כנ"ל, ובימי היניק' הוא גידול המדו' בבחי' מורגש בחיות רוחני' דצורה בחומר כתינוק שיודע להבחין בין טו"ר ולקרות או"א כו', ומושכל הוא בחי' גדלות המוחין ששייך לגידול המדו' כמ"ש לפי שכלו דוקא יהולל איש, וכמו שאנו רואי' ג' מדריגו' דעי"מ בכלל גם במדו' דנה"א ונה"ב שנה"ב נק' חומר לצורה דנה"א כידוע, ותחילת הצמיחה בנשם' האלקי' מאור הזרוע לצ"ע (בבטן המל') הוא רק בקטנו' דחומר המדו' הטבעי' כמו התפעלות אוי"ר הטבעי' כנ"ל במ"ש ואני בהמות הייתי עמך שלמטה מן הדעת וכמ"ש בדמייך חיי כשנשי' הן בגלות בבחי' עיבור דקטנו' כידוע, ואח"כ יש גידול ב' מדם שנעכר כו' והיינו אוי"ר שכלי' שנמשכו' גם במדו' הטבעי' דנה"ב כמו צורה לחומר אך הוא בבחי' העלם עדיין וזהו כיניקת הולד מחלב אמו שמתגדל בו הצורה בחומר מעט מעט כנ"ל, ואח"כ בא גידול הג' במוחין דגדלות דחכ' במדו' עד שמתפשטי' בהתרחבו' גדולה רק כפי צורת אור השכל וההשגה באלקי' דוקא עד שהמוח שליט על הלב להטותו רק כפי שיוורנו השכל כו', ונק' מושכל שלמעלה

כדדים שנעשו במקום בינה . . . במ"א ע"פ וארא אל אברהם: ברכות י, א. ראה תרא וארא נה, סע"ד.
 סה"מ חסדי' סיע קלו ואילך. וראה גם תרא קי, ג.
 כי האדם עץ השדה . . . לפי שכלו יהולל איש כידוע: דברים כ, יט. משלי יב, ה.
 מושכל ומורגש ומוטבע: ראה גם תרא קח, סע"א. סה"מ אתהלך לאוניא ע' קמד. פיה"מ לכ"כ אדאמ"צ
 א, ג ואילך. כיאוה"ז קד, רע"א.
 ואני בהמות הייתי עמך: תהלים עג, כב. וראה ס' מאמרי אדאמ"צ יקרא ח"א ע' י וע' רמב. וש"ג.
 בוני"ד חיי: יחזקאל טו, ג.

מבחי' מורגש ומוטבע כמ"ש במ"א וד"ל (וכמשי"ת שזהו כללות ענין הספי' שהוא בחי' מוחין דיניקה שדם נעכר כו' בשביל שיהי' מזה דוקא גידול השלם דמוחין גדלות דאור אבא במ"ת כו' וד"ל).

והנה מעתה יובן בענין ה' ימים שמהתחלת הספי' עד זש"פ שהן בחי' ה"ח הכללי' שמהם נמשך הכח ועזו לכל הימים שמז"פ עד מ"ת שהן מ"ד ימים להיות בחי' עכירות הדם לחלב ליניקה כנ"ל. דהנה ענין הספי' הוא מבואר למעלה שהוא בירור המדו' הטבעי' דבחי' בהמה דוקא שהוא ענין הנפת העומר שעורי' מאכל בהמה שיונף ויוגבה למעלה ע"י היפוך הרע עצמו שבמדו' הטבעי' והחומריות לטוב שנק' מיתוק הגבו' מצד עצמן כמו ע"י התשובה כנ"ל וכמו שדבר המר וחמוץ עצמו נעשה מתוק כו' כנ"ל. וזהו שדם עצמו נעכר ונעשה חלב ליניקה כו' וכענין מואס ברע לאהפכא מרירו למיתקא כו' ועיי' דוקא נעשה ענין מ"ת שהוא הכח של התגברות בחי' החסדי' דשם מ"ה דחכ' דתו' להמתיק הגבו' לאכללא שמאלא כו', והיינו מטעם שמדו' הטבעי' דבין גימ' בהמה שרשן בבחי' ז' מדות דתוהו שלמעל' מבחי' מ"ה דאדם וכחן חזק הרבה יותר כמבואר למעלה, וע"כ כאשר הן עצמן נהפכו' לבחי' אדם באוי"ר דקדושה אזי הן נעלות ומשובחי' הרבה יותר ממדו' אדם, כמו רשפי אש חום הטבעי' שנהפך לחום ואש התלהבות העונג האלקי כו' כנ"ל שמה נעשה גידול המדו' דאדם במ"ת כו'. וזהו ענין ה' הימים שלפני זש"פ כו'. דהנה ידוע שהגלות נק' בשם עיבור שזהו בחי' מדו' הטבעי' כמו שהן במוטבע בחומר הולד בבטן אמו, וכך הוא אוי"ר טבעי' בנשי' בהיותן בבחי' עיבור שהוא מה שיוכל לבטל רצון הור הטבעי' בסומ"ר ועשיט' כמו טבע בנפשו בלא דעת וטעם כלל כו'. ואמנם בחי' הגאולה נק' בחי' לידה שבאים המדו' בגילוי בהמו' בפ"ע כנ"ל אז הוא זמן היניקה שהוא בחי' החלב להיות צורה בחומר כנ"ל, והוא ענין הספי' להמשיך מוחין במדו' כמשי"ת.

והנה מבואר למעלה שיש ב' מיני גידול והכל בא מן הדם שבגוף שהוא בבחי' גבו' שנהפך לחסד, א' בימי העיבור לגדל החומר בגשמי' מחיצוני' הדם שבאברי', והב' גידול הולד בימי היניקה ממוחין דאימ' שהוא החלב שנעשה מפנימי' חיות הדם כו'. וזהו ענין ה' הימים הנ"ל, שבזש"פ הוא זמן הלידה כמבואר למעלה (עפ"י קבלת האריז"ל) שזהו ענין קי"ס כו', וה' ימים הללו הן בחי' ה' חסדי' הכוללים שנעשים מדם שנעכר להיות כה זה בהיפוך הדם לחלב בשפע רב בזמן הלידה ואח"כ להיות מתרבה שפע

לאכללא שמאלא: ראה לקרית מטות פו, ב: בזהר ר"פ קרח, ואתתנו ה. ד. וכתנסמן בהמים ללקיית שם (הוצאת התש"ם).
ידוע שהגלות נק' בשם עיבור: ראה חו"א פ' וארא. אה"ת שה"ש כרך ג' ע' א"ג. ושי"ג. וראה בהנסמן לעיל קרוב לתחילת המאמר.

בחי' החלב בכ"י ממ"ד יום שמוש"פ עד מ"ת שבכל יום ויום מתרבה ענין שפע חלב זה להיות מזון למדו' ע"י שדם נעכר כו', שזהו עיקר ענין הספי' להפוך הרע עצמו שבמדו' הטבעי' דבהמה לטוב כניל, ועיי' דוקא נעשה בחי' חלב לגדל הצורה בחומר למדו' הטבעי' שיהיו ראויים לקבלת התו' כניל. אך בחי' ה' ימים שלפני זש"פ הוא הי"ח הכוללים שמהו עיקר הסיבה להיות דם נעכר ונעשה חלב כו' ליניקה כל ימי הספי' כניל והוא כיום הא' דספי' חסד שבחסד כו' עד יום ה' הוד שבחסד, ובזש"פ שהוא יום הוי"ו לספי' הוא יסוד שבחסד שכולל בעצמו כל הי"ח הראשוני, וכידוע בע"פ שעיקר מהות ועצם כח החסד הוא בה' מדו' שבחסד שהן חגית נה"י שה' מדו' הללו הן בבחי' עצמיו המדו', ואע"פ שנו"ה הן בבחי' משפיעי' למדו' שבלב לגילוי אבל הן עצמן עדיין נחשבים מכלל עצם המדו' חגית שבחסד שבלב שנק' גופא (ויסוד הוא בחי' גילוי דכל האורו' ונק' כנישו דכל נהורין כמו יקוו המים כו' אל מקום א' כמ"ש בזהר ואינו נחשב מכלל עצם המדו' רק שמקבל בעצמו גילוי כל הי"ח הללו והוא כוללם יחד וע"כ נק' כל כמ"ש כי כל בשמי' כו' ולהיותו בחי' כולל לה"ח אינו נמנה בעצם המדו', וכ"ש בחי' המל' כמו הדיבור שמקבל מהבל הלב שנק' גילוי דגילוי דיסוד שמקבל כללו' דהי"ח שביסוד להיות יוצא האור והשפע בגילוי גמור מאין ליש נפרד כו' אינו נחשב כלל במנין עצם המדו', ולזאת אין ביסוד ומל' שום ענין הוספת דבר מה על עצם החסד שבלב רק בחי' ההתכללו' שלו בלבד). וע"כ העיקר הוא רק בחי' הי"ח עד הוד שבחסד כניל שהוא ענין ה' ימים שלפני זש"פ, להיו' כי מבואר למעלה דגם לענין בחי' מיתוק הגבו' מצד עצמו שיש בהן כח המגדל ומשפיע בהכרח שיבא מסיבת כח עצם החסד והטוב (כמו מהי"ח דמ"ד שממתיק למ"ן שיהי' היפוך הגבו' דמ"ן מצד עצמן כו' וכמו שהשליך עה"ח למי מרה כו' וכמו ויעבר רוח על הארץ כו' וכמשל קטיגור שנעשה סניגור מצד אור פני מלך כו' וכה"ג), שעיי' ממילא יהי' מיתוק הגבו' לחסד כענין מלפני אדון חולי ארץ ההופכי הצור כו', ע"כ בחי' ה' הימים הללו שהן הי"ח עצמיו שבעצם החסד להיות מהן ועיי' כח וסיבה להמתקת הגבו' מצד עצמן במ"ד יום שמוש"פ עד מ"ת להיו' בכ"י דם נעכר ונעשה חלב בתוס' מרובה ליניק' וגידול המדו' כניל ודיל.

אך הנה לפיז הרי יש להבין דאם עיקר הענין הה' ימים הללו שלפני זש"פ אינו רק כמו הכנה לבד שיהי' מהם כח ועזו להיות דם נעכר כו' במ"ד

ויסוד . . . ונק' כנישו דכל נהורין . . . יקוו המים . . . כמ"ש בזהר: בראשית א, ט. ראה זח"א ית, א. לג, א. ת"ז תמי' (פא, ב). ס' מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"א ע' קמ. ועי' שה' רש"י.
 כי כל בשמי': דהיא כט, יא.
 וכמו שהשליך עה"ח למי מרה: בשלה טו, כה.
 ויעבר רוח על הארץ: נח ת, א.
 מלפני אדון . . . ההופכי הצור: תהלים קיד, דת.

הימים שאחריהם איך עיקר ענין הספי' הן מ"ד ימים לבד ולמה נמנין גם ה' הימים בכלל הספי' אחר שאינם רק גורמין היפוך הגבו' לחסדי' מדם לחלב שהרי ה' ימים הללו הן עדיין קודם בחי' הלידה (לפי' הארז"ל), ובאמת הרי ימים הללו הן התחלת ימי הספי' ונמנין בכלל הספי'. אמנם הנה באמת אע"פ שה' ימים הללו הן בחי' כללות ומקורו' למי' יום שאחריהן מטעם שהן קודם בחי' הלידה דוקא שאז עיקר כח ההיפוך מדם לחלב במוחין דאימ' להתמשך בריכוזי שפע החלב בשביל ימי היניקה דוקא (ואע"פ שעיקר דם לידה הוא בזמן הלידה וגם אז נהפך דם לחלב כניל וע"כ נמנין ה' ימים הללו ראשוני' לכל ימי הספי' ואו' בהן היום יום א' לעומר כי גם בהם דם נעכר כו', ואמנם הן בבחי' כללות ומקורים לכללו' הספירה היתום בבחי' ה"ח שבחסד עד הוד שבחסד כניל. והענין הוא שכל ה' ימים הללו הן בבחי' אצי' שבבריאה שאין צד יניקה עדיין שם לרע דק"נ (כי אור החסד אינו מתעבה ואינו נחשך גם בירידתו למטה, והוא שנק' יומם כו' דאזיל עם כלהו יומין כו' וד"ל), וע"כ הן בחי' מקור וסיכה לביורו' דשאר ימי הספי' לפי שהחסד כלול משאר המדו' וע"כ הן ראשוני' וכלולים מכולם (ומה גם דשבוץ הא' הוא בחסדי' דאבא שהן בהעלם במוחין דאימ' כמבואר למעלה וד"ל).

אך איך למה לא יתחילו למנות הספי' מיום א' דפסח שהוא עיקר בחי' החסד כידוע, ולמה אמ' וספרתם לכם ממחרת השבת דוקא שהוא ביום ב' כידוע, הענין הוא כידוע דעיקר ענין הספי' הוא רק ב' מדו' שכל א' כלול מזו' שהן מ"ט ימים נגד מ"ט שע"ב, והוא ענין הבירור דו' מדו' דנה"ב ע"י המשכו' מוחין חדשי' ממוחין דאימ' ע"י בחי' החלב המגדל המוחין במדו' באמ' היום יום א' לעומר כמשי"ת. וע"כ התחלת מנין הספי' הוא מיום ב' דפסח דוקא שהוא בחי' אור החסד שהוא מדה הראשונה דז"ת דבינה (שנק' מדו' שבשכל שנמשך מהן מוחי' למדו' דנה"ט), אבל ביום א' דפסח הרי הוא בבחי' אור אבא עצמו בהתלבשו' במצה שמלובשת באימ' שזהו בבחי' מוחין דאוי"א עצמן שהוא מקור הראשון הנק' מולידי' למדו' שמשם יומשך מקור ושרש לביורו' דימי הספי' בו' המדו', ע"כ אין יום א' דפסח בכלל הספי' כלל להיותו למעלה מבחי' המדו' עדיין כו' רק מיד מתחילין לספור ימי הספי' כדי שיומשך מיום א' דפסח על כל ימי הספי' וד"ל. וזהו שביום א' דפסח או' בו הלל ולא ביום ב' בא"י כידוע. ולפי המבואר למעלה עיקר בחי' לידה הוא בליל א' דפסח שאז נגאלו ויצאו ממצר' וכל גאולה נק'

כי אור החסד אינו מתעבה: סידור רלו, ג ואילך. אמ"ב ח"ג (הוצאת קה"ת, תשמ"ה) סי' קע"ח. אה"ת בראשית (כ"ד ג') תצ"ד, א. ושי"נ. ביאוריו לאדחצי"צ ע' שעו. ובכ"מ.
 יומם כו' דאזיל עם כולהו יומין תהלים מב, ט. ראה בהגסמו לעיל קרוב לתחילת המאמר.
 שביום א' דפסח או' בו הלל ולא ביום ב' בא"י כידוע: ראה שיע' אדה"צ סתי' סי': לא תקנו חכמים לקרות ההלל אלא כו' אבל לא בחושימ' וייט האחרונים כו' אבל נהגו כו'.

לידה וכמ"ש ואעבור עליך וראך מתבוססת בדמיך (וכמבואר ביחזקאל), ולפי"ז הן הימים שעד זשי"פ שהן ה"ח עצמי' דחסד כנ"ל וזהו לאחר הלידה שאז עיקר העת שדם נעכר כו' בשביל היניקה כו' וד"ל.

והנה מבואר למעל' שכל ימי הספי' אינו רק הכנה למ"ת, ואע"פ שהספי' הוא בבחי' מוחין דיניקה ומ"ת הוא בבחי' מוחין דגדלו' דאור אבא מ"מ ע"י היפוך הגבו' לחסד מרע לטוב מצד עצמו כשדם נעכר כו' ע"ז נעשה מבחי' בהמה בחי' אדם שהוא המשכו' המוחין במדו' הטבעי' דנה"ט (כמו שנפש החיונית והטבעי' שהוא כבהמה ממש לכל תאוה יכיר לבוורא ויתפעל באוי"ר שכלי' ממש כאדם כו' (שזהו למעל' מבחי' אדם שמוה יהי' ממילא כח בהמשכו' דמוחין דאו"א בז"א כנ"ל כמ"ש ז"א בע"י תלי' שלמע' ממזלות דאו"א יונקי' מהם כו'). ונמצא דספי' העומר למאכל בהמה הוא שעושה לבחי' מוחין דגדלו' דאדם במ"ת, ואנו רואי' זה בחוש בענין גידול האברי' בימי היניקה שמתגדל ע"י החלב בריבוי והתפשטו' והרחבה גדולה שהחלב טבעו לגדל ולדשן העצם והבשר (כמו החלב שהוא שמן שמדשן ומתפשט, לפי שכל עונג מרחיב ומתפשט ומגדל בשר והחלב דאימ' הוא מהשפלת העונג שבבחי' המוחין דאימ' שמעצמו' התענוג שבכנינה שמתגשם והוא עושה גידול והתפשטו' הכלי שיהי' רחב הרבה לקבל הצורה עד ימי זקנה שקנה חכ' ממקורא כו' כמ"ש וימץ חלב כו' מי יורה דיעה גמולי חלב וכן אמ' מי יתנך כו' יונק שדי אמי כו', וכמו גדלו' המדו' הטבעי' בעיבור אמ' מי יתנני כירחי קדם שמאיר המקיפי' דחי' יחיד' ע"כ מלמדו' אותו כל התו' כו' בהעלם דמקיף, כך יותר הוא ביניקה דחוי"ב בגדלו' החומר להכין אותו לקבל כל עומק דחוי"ב במדו' כמו שמתיקו' וסודו' התו' נק' חלב כמשי"ת, שהרי גידול התינוק בימי היניקה הרבה יותר מגידולו באברי' בגדולתו ששיעורו ב' אמות שנתגדל מבו' ב' שני' עד ר' שנה אינו כערך גידולו אמה א' מתולדתו בכ"ד חודש, ובעיבור בטטן נתגדל באברי' בשיעור ד' או ה' טפחי' הוא גידול בקטנו' יותר, אך עכ"ז נק' מוחין דיניקה בחי' הקטנו' כי אין באברי' בהעלם גידול להכין הכלי' דנר"ן במוח ולב כו' רק שהוא יוצא מבחי' הקטנו' לגמרי שהוא העיבור שהי' ראשו מקופל כו' תלת גו תלת דהיינו בהעלם דמוחין במדו' ומדו' בנה"י, וביניקה מתפשט ומתרכב ע"י החלב מעט מעט עד שנעשה כלי מוכן וראוי לקבלת המוחין במדו' בכה

ואעבור עליך . . . וכמבואר ביחזקאל: טו, ג.

ז"א בע"י תלי' וחיג רצב, א, וראה ס' מאמרי אדהמ"צ ויקרא ח"א ע' רמא, ושינ' ס' מאמרי אדה"י.

ענינים ע' תי"ח, ושינ'.

שכל עונג מרחיב . . . ומגדל בשר: ראה סה"מ תקס"ד ר"ע רס, ובכ"מ.

וימץ חלב . . . מי יורה דיעה . . . מי יתנך: שה"ש ח, א.

מי יתנני כירחי קדם: איוב כט, ב.

תלמדו' אותו כל התו': נדה ל, ב.

והעלם עכ"פ לכל ימי גדלותו עד היותו בן ע' שנה, אבל עדיין לא נכנסו בו המוחין בגילוי ולא בשלימו' עדיין רק אחר תשלום ימי היניקה ככ"ד חודש אי נשלמו ונכנסו בו כל חלקי הצורה בחומר בכח ובהעלם להיות יוצא' לגילוי גמור מעט מעט בימי הגדלו' כמו מבן ב"ש עד בן ה' שנק' פעוטו' עד יג"ש וכ' שנה כידוע ודיל'.

וכך ממש יובן בדוגמא בשרש ענין ימי הספי' (כדוגמא גידול המדו' עליונו' בג' מדריגו' אלה שנק' עיי"מ כידוע), דהנה בבחי' לידה הי' מדו' דבני' בקטנו' מאד כמו רק באמונה פשוטה ועצמי' בירושה מאבו' בדרך תולדה מבטון, שזה כעובר שמקופל כו' כניל, ועיי' בחי' יניקה דדם נעכר כו' בימי הספי' נתגדלו המדו' מעט מעט דהיינו שנעשים כלי' מוכני' לקבלת המוחין בגידול והתפשטו' והרחב' לקבלת כל התו"מ באויר' שכלי' בעומק דחוי"ב (דחושבי"כ ותושבע"פ כו' בקבלה דפכ"פ ממש ולקביעו' לדורו', ומדו' דח"ע דתו' הוא בח"ע הק' שבבחי' אדם הגדול שאמ' אנכי כו' ודיל' וענין התפשטו' והרחבה דו' המדו' נמשך ממוחין דאימ' עילא' בא' היום יום כו' מ"ת שבה לעשו' כלי רחב בוי"מ דנה"ב כניל, והוא מה שכל מדה ומדה נעשה כלולה מוי"מ, וזהו שכל מדה נעשה ז' ימים בשבוע שלימה עד שנק' ז' שבתות תמימי' כלומר שלימות כו', וזהו שא' מצוה לממני יומא ומצו' לממני שבוע כו' שהשבוע הוא התכללו' מו' מדו' שבכל מדה שנחלקת לו' כמו החסד שנחלק לו' מדו' חסד שבסד עד מל' שבחסד כך הוא בכל מדה עד המל' כלול גיכ מו' מחסד דמל' עד מל' שבמל' כידוע שהן מט' שע"ב במקורם הכלולי' בז"ת דבינה. וז"ש ז' שבועות דוקא חספור לך דהיינו שלא יהיו המדו' בבחי' נקוד' דקטנו' הימים אלא יהיו נק' ז' שבועות דוקא ע"ש בחי' ההתכללו' שלהם מכל ז' ימי השבוע כמו שהמדו' הן בבינה שנק' אור ז' הימים כו' עד מדו' השלימו' שבפנימי' הכת"ר שכלולי' במדו' דעצמו' אאיס ממש כמ"ש לך ה' הגדולה כו' (וכניל דז"א בעיי' עצמו אחיד ותלי' כו', ובחי' הגדלו' והרחבה זאת בחומר המדו' נעשה עיי' עכירות הדם דוקא לחלב שהוא גבו' קשו' דנוגה שנהפך לטוב כו'). אך אע"פ שאין זה רק הכנה דחומר המדו' לקבל הרחבת דגדלו' המוחין דחוי"ב במ"ת דאורי' מח"ע הק' נפקת כו' כניל, ובימי הספירה הוא שנעשה רק בחי' כלי בית קיבול רחבה' ביותר לקבל כל הרחבת המוחין דגדלות דאור אבא במ"ת כניל, עכ"ז מאחר שבמימי היניקה דימה"ס הוא שנעשה סיבת הארת אור החכ' למדות דמ"ת, מוכרה לומר שיש בהכנה דכלי' בחומר המדו' יותר מעלה רבה ויתירה מעצם האור דמוחין דגדלו' (והוא מטעם הניל ששרש המדו' הטבעי' דבהמה למעלה

מצוה לחסני יומא: חגיגה יז, ב. ועוד.

הימים: בכת"י ב: המל'.

לך ה' הגדולה: דז"א כט, א.

רחבה . . . אור החכ' למדות: קטע זה ניתוסף מכת"י ב. ובכת"י א הסר.

בשרשם משרש דבחי' חכ' ומדו' דאדם). וראי' לזה ממש בע"ח דבנין הכלי' בהתהוו' החומר בבנין קודם לבנין האורו' שהוא התהוות הצורה הרוחנית כו' וכמ"ש הטעם במ"א וד"ל.

ומעתה יש להבין שרש ענין מ"ת שאחר הספי'. דהנה ידוע במארו"ל במ"ש דוד זמירות היו לי חוקיך כו' שנענש ע"ז שאמ' לו זמירות קרית לון כו'. ויש להבין למה נענש ע"ז זה הלא הומירו' הוא בא מצד ההתפעלו' כו' בתענוג הנפלא בנפש, והוא ענין ובחי' התענוג הנעלם שבח"ע דתו' כמו הנגיניו וטעמי' שנק' בחי' רננה דאורי"י כידוע, ולזה אמ' זמירות היו לי כו' שהן הנגיניו דטעמי' שכל אדם קורא בתו' בנגיניו וטעמי' כידוע, וידוע שנק' שירו של הקב"ה כמ"ש ויהי שירו כו' וכתו' ובלילה שירו עמי כו' כמשי"ת.

והנה להבין שרש ענין ובחי' התענוג ושעשועי' שבחכ' דתו' כמ"ש ואחי' אצלו כו' שעשועי' יום יום (שאפס קצהו מלובש ונעלם בנגיניו וטעמי' דתו'), הנה יש להקדי' תחלה בענין ריבוי מיני אופני התענוג שנמצאי' למטה בנפש האדם ובכל פרטי חלקי דצח"ם וארמ"ע כו'. דהנה יש באופני מציאו' התענוגי' בחי' תענוג' רוחני' פרטי' רבים מאוד שבאי' בהתחלקו' אופני' שוני' ולכולם יש מקור א' כללי שממנו נמצא מציאותם בדרך פרט, כמו ד' מיני עונג שבנפש שהן רוחני' ונמשכי' בחיצוני' הכלי' בדרך דיילוג, והוא התענוג שבראי' העין כל דבר נחמד למראה (כמו כי תאזה הוא לעינים כו') ועונג המלובש בשמיעה דאיון לקול ערב וכל כלי שיר וכן עונג המלובש ונמצא בריח החוטם בבשמי' טובי' וכה"ג ועונג המלובש בדיבור בפה. דאע"פ שד' מיני עונג הללו שבראי' ושמיעה וריח ודיבור הן מוגבלים בכלי' גשמי' דעין ואוזן וחוטם ופה שהן בחי' כלי' חיצוני' שמגבילי' ומגשימי' לאור וכח העונג הזה הרוחני שבנפש, עכ"ז הרי בעונג הראי' כדבר נחמד ויפה תתפעל הנפש בעצמה בעונג גדול וכן בשמיע' קולו' עריבי' ביותר תתפעל הנפש בעונג נפלא וכן העונג בריח המשיב ומפקח לנפש וגם בעונג שכדברי' כמו המדבר עם אוהבו כנפשו או בדיבור בדברי חכמה ודברי עונג וגדולה כו', שכל מיני עונג הללו ישנם בנפש בעצמה רק שיאירו אורם ופעולתם בגילוי מן העולם דרך הכלי' הללו

בע"ח דבנין הכלי' . . קודם לבנין האורו' . . וכמ"ש הטעם במ"א: ראה לעיל ד"ה לה"ע הספירה ומ"ת — תקפ"ג, סליו' ושי"ג.

ומעתה י"ל שרש ענין מ"ת: באחד מהכתבי"ד מתחיל כאן כמאמר בפ"ע: להבין שרש ענין מ"ת. במארו"ל במ"ש דוד זמירות . . זמירות קרית לון: סוטה לה, א. ובהנשמן בלקרית במדבר ית, רע"א. וראה בהנשמן לעיל בתחילת המאמר.

ויהי שירו . . ובלילה שירו עמי: מלי"א ה, יב. תהלים מב, ט. וראה חגיגה יב, כ. ויקי' רפי"ט. סה"מ תקס"ז ע' שע. ובכ"מ.

ואחי' אצלו משלי ת, ל.

כי תאזה הוא לעינים: בראשית ג, ה.

דעין ואוזן חוטם פה כניל, שהרי א"א לומר שכלי החוטם מצד עצמו מהווה למציאו' העונג שברייח הבושם שהרי עונג זה שברייח רוחני הוא ונטוע ומושרש בעצם הנפש שתתענג ותפקח מן הריח הטוב רק שכלי החוטם הוא כלי קיבול להרגיש הרגשת הריח ויעלה הריח למעלה אם טוב או רע כו', וכך הוא בתענוג שבראי' העין שהוא מן הנפש עצמה ולא מצד כלי העין בלבד כי אין העין רק כלי לראי', ואף שמצומצם העונג בראי' דוקא זהו שנמשך מתענוג הרוחני שבנפש עצמה שתתפעל בתענוג מראי' דבר נחמד למראה, וכן בתענוג שבשמיע' האוזן וכדיבוי' שבפה שהאוזן והפה הן רק כלי' גשמי' מוכני' לשמיעת וקול ולדבר דיבוי' אבל בחי' העונג הרוחני שבהם שנמשך מעצם הנפש דוקא, וכן גם בעונג שבטעם המאכל בחיך הטועם טעם מאכל מתוק שהחיד אינו אלא כלי להרגיש הטעם הגשמי בלבד אבל מה שמתענג בטעם הטוב זהו נמשך מהנפש בעצמה כידוע (שהרי אם אין הנפש בתענוג בעצמה כמו כאשר יצטער אדם מאיזה דבר לא יקבל עונג הריח וטעם הטוב ולא יערב לנפשו קול כלי שיר וכמו שר בשרים על לב רע וכה"ג), וכן בתענוג שבראי' ודיבוי' או תענוג שבמאכלי' ולבושי' ודירה נאה או כל הון יקר או תענוגי הגדולה והכבוד שהוא רוחני וחזק יותר וגם תענוג שבשכל וחי' או תענוג שבניצוח והתפארו' וכן תענוג שבחסד והשפעה או להיפוך תענוג שבדין לנקום משונאו וכה"ג ועל הכל תענוג שברצון עצמו שאמ' ונעשה רצונו בלא טעם שנק' תעה"פ כו', והרי לכל תענוג יש קץ וגבול באיזה מדה ובאיזה דבר מה שיהי' שבו יתלבש התענוג ויפשוט א"ע כשלא ירצה להתענג בו כי יש לכל תענוג שבנפש מקור מיוחד בעצמו' הנפש ששם הוא מקור כל התענוגי' בבחי' כח היולי, וכח ההיולי הזה שבנפש להיות מקור לכל מציאו' תענוג בפרט הרי ממנו מתהווה ונמצא תמיד כל מיני תענוגי' כאלה המורכבי' מדבר מה כמו בראי' ושמיע' וריח וטעם וקול ודיבור ומח' ומדוי' וחי' ורצון וכמו בהתנשאו' וניצוח והתפארו' וחסד ודין ותאווי' הממון והמשגל והמאכל וכה"ג, כי לגבי עצמו' כח התענוג שבנפש אין הפרש כלל וכלל בין תענוג שבראי' ושמיע' לגבי תענוג שברייח ותענוג שבשכל ורצון שוה עם תענוג שבמדוי' וכן עונג שבחוש המישוש כמשגל ותאוות המאכל שוה עם תענוג בתאווי' הממון והגדולה וכבוד כו' אע"פ שכל א' הוא מדרג' מיוחדת בפ"ע בבחי' הרוחני' שבתענוג הכבוד רוחני יותר מתאוות עונג המאכל ותאווי' הממון רוחני יותר מעונג המשגל שישנו גם בבחמו' כו' ועונג שבחוש' בריח וטעם שהן בגשמי' יותר ועכ"ז פועלים בעצם הנפש יותר להשיב את הנפש בחיו' גשמי' שלא יפעלו תענוג הגדולה ותענוג השכל והרצון כי לכל א' יש מקום ומדרג' בפ"ע ולא ראי' זה כו' וד"ל. ונמצא שבמקור ההיולי בכח כל תענוג בפרט אין מציאות תענוג עדיין בגילוי אע"פ שכבר יש מציאות השכל ורצון ומדוי' וכן יש מציאו' החוש'.

שבמאכלי': בבחי' בו: שבטויל.

בריה וטעם וראי' ושמיע' כו' אם לא יאיר מעצם הנפש לא יתפעל במציאת תענוג כלל, וגם יש קץ וגבול לזה כמ"ש לכל תכלה ראיית קץ כו', והוא מה שתשבע הנפש ותמלא בעונג המורכב בדבר מה מכל הנ"ל בכחות הגוף אם ברוחני' או בחושי' גשמי' ויכלה עונג זה מיד כו' כמו השביעה במאכל ובריה וטעם, וכה"ג בכל התענוגי' רוחני' וגשמי' שיש להן גבול ומדה ויכול להפשיט א"ע מהם להיותם מורכבי' בכלי' מגבילי' כנ"ל (ובאמת בלתי הארת אור התענוג בכל מציאות בפרט אף בחושי' דריח וטעם וכ"ש ברצון ושכל ומדו' לכל א' בפ"ע ואף גם בפרטי אופני התהוות מציאות התענוג בכל התענוגי' הנמצאי' בעולם שהנפש מתענג בהן באיזה אופן לפי העת הכל הוא נמשך מן הנפש בדרך פרט וגם יש חילוקי מדריגו' רבו' בטבעי מהות התענוגי' במיני' שוני' לכולם יש מקור כללי ומקור פרטי לכל א' כפי מה שהוא מורכב בדבר מה, שהרי אנו רואים בטבעי בני"א שחלוקים הם ביניהם באופני התענוגי' שהן שוני' זמ"ז שזה האיש טבעו להתענג מדבר זה כמו בעושר כממון או מן המאכל הטוב וזה האיש זולתו אינו מתענג מזה כלל רק מדבר אחר כמו התענוג בגדולה והתנשאו' ולא בעושר וזה מתענג בניצוח והתפארו' יותר מכולם וזה מתענג בחכ' וזה בחסד או דין היפוכו, וכה"ג יש שטבעו לנהוג בהרחבה בלבושי' ודירו' נאו' וכלים מכלי' שוני' וזה בהיפוך מזה דוקא לקבץ על יד כו' ולא יחפוץ בגדולה רק בשפלות וזהו תענוגו, וכן בענין שמחה ועוצב כו', כי לכאו"א יש טבע מיוחד בנפש למציאו' התהוות התענוגי' שלו שנמשך אחריהן ולא שיש כח אחד היולי פשוט לכל שא"כ ה' הכל שוין בזה כו' וד"ל (וכך יובן בכל מיני עונג הנ"ל בנפש הטבעי' שיש כזה ממש בעונג האלקי הרוחני בנשמה האלקי', כמו בדי' חושי' דראי' ושמיע' כו', בחי' ראי' דעין השכל אלקי שהוא לאסתכלא ביקרא דמלכא כו' וכמו לחזות בנועם ה' בתענוג נפלא וכמו יראה כל זכורך כו' כמו שיש תענוג גדול בראי' גשמי' כנ"ל וכמ"ש במ"א ע"פ עיניך כיונים כו', וכן תענוג האלקי שבשמיע' מרחוק כמו בשיר וזמרה בקול ערב בהתענג על ה' בהשג' האלקי' בגדלו' ה' ונפלאותיו, וכן בריח דנשמה כמו והריחו בירתא ה' כו' וכמ"ש במ"א שהוא תענוג האלקי המשיב את הנפש האלקי' כמ"ש במ"א בענין שמן המור ובשמים כו', וכן בעונג האלקי' שבדיבו' בדי' בדבר חכי' האלקי שהוא עונג העליון המורכב בחו"ב כמשי"ת, וכן עונג שבדברי האהבה וחשק האלקי שהוא עונג האלקי המורכב במדו' חגית נהי' כו', וכן העונג בבחי' לבושי' והיכלות דתו"מ. ולכולן יש עליון על הכל שהוא מקור כל מציאות התענוגי' הרוחני' האלקי' שבנשמה, כמו בגעה"ע וגעה"ת שהנשמו

לכל תכלה ראיית קץ: תהלים קיט, צו.

לאסתכלא ביקרא דמלכא . . . יראה כל זכורך: זח"ב קלד, א. רמז, ב. משפטים כג, ט.

במ"א ע"פ עיניך יונים: שה"ש א, טו. ראה לקרית שה"ש יד, ב. שה"ש תקפ"ז ע' קלז וע' קמב.

והריחו בירתא ה' וכמ"ש במ"א שהוא תענוג האלקי: ישעי' יא, ג. ראה שה"ש תקס"ב ע' סב ואילך.

כמ"ש במ"א בענין שמן המור ובשמים: ראה לקרית נשא כו, א. שה"ש תקס"ז ע' קצה ואילך וע' רא ואילך.

מתענגו' על הוי' בשכל ומדו' וכל פרטי התענוגי' כל א' לפי מדרגתו וטבעו בריח וטעם ולבוש ומאכל (כמו באתי לגני כו') אכלתי יערי עם דבשי כו' שתייתי ייני עם חלבי כו' שהן כל מיני עונג העליון שבסודו' וטעמי המצו' שמורגש' לחיך הטועם כו', וכה"ג גם עכשיו בעבוד' שבלב ומוח בהתענג על ה' בשיר וניגון כו' כל א' לפי טבע נשמתו בשרשו שנמשך ממקור כל התענוגי' העליוני' שברוחני' האלקי בבחי' כח היולי כללי כנ"ל (כמשי"ת).

והנה כמו שמבואר למעלה בפרטי מיני תענוגי' הנמצאי' בנפש האדם ויש מקור מיוחד לכל א' בפ"ע וגם מקור הכללי ההיולי שנק' מקור הכולל כל התהוה' מציאו' התענוגי' בפרטיו' בריבוי אופנים שוני' מאוד, וכך הוא ג"כ בריבוי מיני מציאו' התענוגי' הגשמי' ורוחני' הנמצאי' בעולם בחלקי דצח"ם וארמ"ע למיניהם בפרטיו', כמו העונג שיש בדומם בכל מיניהם כמו כסף וזהב ומרגליו' ואבני יקר, וכן בצומח בכל מיני טעמי' פירו' ועשבי' ותבואו' וכל מיני משקי' כיון ושמן וחלב ודבש וכה"ג בכל מיניהם, וכן בחלק החי בבהמו' וצאו' ועופות למיניהם והמדבר ובכל פרטי חלקי הד"י גשמי' ורוחני' דארמ"ע כו', כולן נמצאו במציאותם במקור א' שמשם נמצאו כל תענוגי' העוה"ז אף תענוגי' בני"א הגשמי' הרוחני' כתענוג הכבוד שהוא רוחני ותענוג השכל כו', ושרש כל התענוגי' דעוה"ז השפל אע"פ שיש מקור מיוחד לכאו"א כנ"ל בתענוג העצמי' שבנפש כו' אבל מקורם הכללי נמשך מבחי' פנימי' התענוג האלקי הרוחני' שבג"ע דעשי' שמשם יורד להיות מקור לכל מציאו' התענוגי' שבד"י הרוחני' וגשמי', וכל תענוגי' בני"א אף ברוחני' כמו בתענוג שברצון ושכל וכבוד כו' נק' גשמי' ממש לגבי מדרג' התחווה שנופל בבחי' פסולת מעונג העליון שבג"ע דעשי' (שהי' אדה"ר שם קודם החטא שצומח שם כל עץ נחמד כו', שאפי' בחי' הצומח ודומם דשם גבוה הרבה מעונג הרוחני ביותר בעוה"ז כמ"ש במ"א בענין להט החרב כו' שקרקע הגן למעל' הרבה מד"י הרוחני' כו'). וכמו"כ יובן שיורד בהשתל' גם בבחי' עונג הרוחני האלקי מעילה לעילה כמו שיורד עונג הגשמי בחיצוני' דג"ע דעשי' (ע"י הנהרו' שיוצאי' משם כמ"ש ומשם יפרד כו' אחר להט החרב כו' המפסיק שם עד שמתערב טו"ר בכל הנמצאי' שבעולם בכל חלקי דצח"ם, כי הארץ מעורבת טו"ר ולכך צריכה תיקון בעבוד' בחרישה כו', וכן שאר הדומם יש מיני מתכת קשים ורעים, וכן בצומח יש עשבים רעי' וקשים וממיתי' כו', וכן יש בחי' טורפי' ומזיקי', ובעצם מהות החי והמדבר הרי

באחי לגני: שה"ש ה, א.

כו': בבחי' ב: כו' כמו נפשינו חכה [תהלים לג, כ] חך הטועם א' לי [כתובות קיא, ב].

במ"א בענין להט החרב כו' שקרקע הגן למעל' הרבה מד"י הרוחני: ראה גם סי' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א פ"ע"ג ואלך. שעי"ת ח"א טז, טע"ב ואלך. וראה גם בענין להט החרב כו' בסי' מאמרי אדה"אמ"צ: ויקרא ח"א ע' קנט. ושי"ג. ביהוה"ק קמא, א, ועוד.

ומשם יפרד: בראשית ב, י.

מורכבי' מד"י גשמי' דארמ"ע שהם מעורבי' טו"ר, וכ"ז מצד בחי' הפסולת שנמשך גם ברוחני' דד"י שהן רוחני' דדצח"ם שנמשך מחיצוני' השפע דג"ע אחר ההפסק דלהט החרב כו' מעה"ד טו"ר דשם שמתלבשי' בד' נהרות דוקא, שעי"ז יש שינוים גדולים בטבע כל אקלים שבארץ בכל פרטי חלקי התענוגי' שנמצאו בבחי' הטוב שבד"י ודצח"ם ברוחני' וגשמי' בחומר וצורה וכל חלקי הרע שבהן מפסולת השפע שנמשך ונתערב בצו"ח שלהם ע"כ יש שינוים גדולים בעולם מוטב לרע ומרע לטוב בכל חלקי העוה"ז הגשמי שלפעמי' יגבר חלק הטוב שבהן ולפעמי' חלק הרע, ולפי"ע העלא' זו כך נמשך עליהם מלמעל' כידוע ומבואר כמ"א וד"ל.

וביאור הענין הנה כמו שיש מיני עונג חלקי' במדרגו' זו למעל' מזו בחלקי דצח"ם וארמ"ע בצו"ח שלהם, דודאי אין ערך לעונג שבדומם לעונג שבצומח שהוא רוחני יותר ויש לו מקור גבוה יותר, וכמו שכתענוג שבנפש להתענג מצויר דומם נאה שאין לו ערך לעונג הנפש בטעם מאכל טוב או ריח התפוח וכה"ג שמשיב את הנפש, וכן תענוג שבצומח למטה מן התענוג שבחי, וחי למטה מעונג שבמדבר, וכך הוא בכלל בחלקי ארמ"ע ופריטיהם, כך הוא ממש בהתחלקו' מיני עונג ברוחני' האלקי כמו בג"ע עצמו שיש בו ג"כ ד' חלקי דצח"ם וארמ"ע רק שהן במעלה גבוה בערך נבדל ביותר עד שגם הרוחני' שבגשמי' דתענוגי עוה"ז נחשב גשמי' ממש שם כנ"ל. אבל עכ"ז יש גם שם עונג גשמי ועונג רוחני זלמיז כפי"ע הרוחני' דשם, כמו בגן הזה שנק' ג"ע הרי יש עפר וקרקע הגן בחי' דומם ויש בו גם אילנות ועשבי' בחי' צומח וכן חלקי החי והמדבר וכל חלקי ד"י דארמ"ע, רק שהוא הכל בבחי' מעלה יתירה בבחי' הרוחני' האלקי, וכמו שאמ' ויטע ה' גן בעדן מקדם כו' ויצמח כו' ונהר יוצא מעדן להשקו' הגן, ובודאי זהו בחי' העונג הרוחני ביותר שממנו נמצא מקור כל צמיחת עונג הרוחני שבדצח"ם שבג"ע הארץ, וא"כ מוכרח בודאי שיש מקור הכללי שמשם נמצא כל מציאו' התחלקו' העונג האלקי שבג"ע עד העליון ביותר שהוא בחלק המדבר דשם שהוא בהשגו' הנשמו' בג"ע ובמדו' שלהם וגם בבחי' היכלות ולבושי' דשם כמו ע"ד התחלקו' העונג בכל הנמצאים בעוה"ז הגשמי רק שהוא שנמשך בירידו' והשתל' המדריגו' מעילה לעילה כו' כנ"ל ממקור כל התענוגי' העליוני' דשם (שהוא ממל' דמל' דבריאה ויצי' ועשי'), וכן עד"ז גם למעלה ממנו נגעה"ע דבריאה או יצי' ששם הארת אור מל' דעצמו' שלא ע"י צמצום כ"כ כידוע במ"ש דאימ' מקננא בכורסיי' כו' ששם יש ג"כ ד' חלקי דצח"ם וארמ"ע כנ"ל בכל ריבוי אופני התחלקו' העונג במדריגו' שונות כנ"ל, ומקור א' לכולם שממנו ימצאו ריבויי כ"כ עד בחי'

ויטע ה' . . . ויצמח . . . ונהר יוצא: כראשית ב' ח"י.

דאימ' מקננא בכורסיי': ת"ז ת"ז (כג. א). ע"פ שער סדר אבי"ע (שמי"ז) פ"ג. שער דרוש אבי"ע (שמי"ב)

פ"ג. תנא פליט.

תעה"ע יותר שהוא עונג הנשמו' בחכ' והשגה שנהנין מזיו השכינה, וכמו מידי חודש ושבת שיבא כל בשר כו' שעולים מגעה"ע דבריא' לאצי' ע"י בחי' המל' שהוא כתר מל' דאצי' שנק' מקור החיים דהיינו מקור כל בחי' התענוגי' העליוני' האלקי' שנמשכו בעולם הבריאה שכלול מדצח"ם כו'. ושרש הכל הוא לפי שבחי' ע"ס דבריאה כלול כ"א מזולתו בהתכלול' ריבוי אופנים שוני' כמו חסד שבגבו' וגבו' שבחסד וכה"ג וכך בכל פרטי הספי', ולכך ימצאו גם בעלולים מהם בפועל מציאו' דבר מה גם בדצח"ם ג"כ חילוקי הרכבו' והתכלול' שונים מחו"ג וממוצע כו', וכן בד"י דארמ"ע שכלול בכל א' מזולתו ההפכי כידוע, ולזה הטעם נמצאו ריבוי מיני תענוגי' בכל הנמצאי' בהרכבו' והתכלול' שונות שזה כפי טבעו כך העונג שלו שהוא הפנימי' החיות שלו כמו שלמעל' בשרשו בפרטי הספי' באו"כ אם חסד שבחסד או בגבו' שבגבו' או חסד שבגבו' כו' (וכידוע שבכל עולם כל הע"ס מקבלים מבחי' פנימי' הכתר שהוא מקורם הכללי ההיולי והוא שנמצא ככאו"א בפרט דוקא וזהו עיקר חיותו וקיומו אחרי המצאו במציאותו (כידוע שגם בע"ס דאצי' הרי אור הכתר שהוא בחי' ע"י וא"א מלוכב ומוסתר בתוך כל ספי' וגם מקיף את כולם) (וכמשל החפירות שמתמלאים מן הנהר שגם שהחפירות מחולק' זמ"ז אבל הנהר ממקורו נמשך בכל א' כו') וזהו עיקר חיותם וקיומם, וכמו שאנו רואי' בכחו' הנפש בשכל ומדו' וגם מחדו"מ שעיקר חיותם הוא בחי' העונג הנמצא בהם דוקא וכמו באהבה שבלב העיקר הוא בחי' התענוג ורצון שבאה' זו וא"ל ה' כלה אור חיותו וכן גם בהיפוכו ביראה שזהו העונג שמצדו יתקיים גם במדה זו וכשי"כ בשכל ורצון וניצוח ות"ת וכה"ג.

ונמצא מובן מכ"ז דגם בעולם האצי' מאחר שנק' עולם וכלול מע"ס דכח"ב וחגי' כו' באו"כ שיש בו ג"כ כמו בכל עולם ועולם גם מבחי' ד"י ודצח"ם בהתכלול' והתחלקו' מדרגו' רבות זו למעלה מזו כנ"ל, וכמו שיש חילוק מדריגו' בחו"ב ומדו' בעצם מהותו זלמ"ז כך יש חילוק מדריגו' בבחי' העונג שלהם שהעונג שברצון למעלה מהעונג שבחוי"ב והעונג שבחוי"ב למעלה מעונג שבמדות וכן עד תענוג שברא' ושמיעה כו' ומחדו"מ בדצח"ם וארמ"ע רוחני' וגם גשמי' שמורכב' בחומר, שכל אלה יש גם בע"ס דאצי', אלא שהוא בכחי' ערך מעלה יתירה בכחי' עולם האצי' עד שבחי' התחתונה דשם כמו בחי' דומם וצומח דאצי' יותר גבוה מבחי' מדבר דבריאה ויצי', וכה"ג בערך מעלה יתירה דג"ע דעשי' על עוה"ז השפל וערך מעלת ג"ע דבריאה על ג"ע דעשי' כנ"ל וכה"ג וכמ"ש במ"א וד"ל. וא"כ הרי מובן דכמו שיש בחי' מקור כללי בנפש לכל מיני עונג הנמצאי' בשכל ומדו' וראי' ושמיעה כו' ומחדו"מ ולכל א' יש מקור מיוחד והמקור כולל כולם (שהוא כח

התענוג ההיולי שממנו נמצא מקור בגילוי לכל תענוג בפרט כמו לתענוג שבשכל בפ"ע ולתענוג שבחסד או לראי' ושמיעה כו' וריח וטעם בפ"ע כו' כנ"ל, כך למעל' מעלה גם בע"ס דאצי' וכל חלקי העולם דאצי' יש מקור כללי הכולל לכל מיני עונג העליון דחוי"ב ומדו' דאצי' עד בחי' עונג שבדומם וצומח דאצי' כו' שנק' מקור כל התענוגי' (כנ"ל במל' דאצי' בבי"ע), והוא בחי' ע"י וא"א שנק' כתר דאצי' בכלל כידוע בע"ח וד"ל.

והנה היותר עליון בעונג העליון שבעולם האצי' הוא בבחי' פנימי' דחכ' דאצי' שנק' עדן בכלל, והוא בחי' תו' דאצי' שהוא בפנימי' ע"י שבפנימי' אבא, שזה הי' שרש נשמת משה בבחי' מ"ה דח"ע כידוע (וכמו שבאדם למטה בחי' פנימי' התענוג שבפנשו השכלי' הוא בפנימי' אור החכ' כמו שהיא נמשכת מאין ליש חידוש שכל וחכ' ממקורו כמעיון הנובע כו' שזהו מצד בחי' פנימי' התענוג שבמוח החכ' שהוא קר ולח בבחי' לחוחיות הרוחני' דמים המצמיחים ומגדלים את כח העצם דחכ', כנראה בחוש שכל מי שיש לו עונג ושעשועי' בדבר חכ' נובע בכלי מוחו בהתחדשו' תמיד לפי שהתענוג הוא מקור החכ' וחיותו וקיומו כנ"ל. וכמו"כ יובן עדי"ז גם למעלה בעולם הנאצל בע"ס כו' שהן ע"ס דא"ק שנק' ע"ס שבהעלם הרצון הקדום שגם שם יש כל חילוקי מדרגו' תענוג דעצמו' המאציל שמאיר שם בבחי' מקור כללי לכל פרט ופרט, והיותר עליון הוא בבחי' פנימי' חכ' דא"ק ע"ד הנ"ל בפנימי' חכ' דאצי' שבא בגילוי מן ההעלם כו' עד המקור הראשון במל' דא"ס שמאיר בקו"ח כו' (כידוע שבכלליו' ממל' דא"ס נעשה כת"ר דא"ק וממל' דא"ק נעשה כתר לע"י וא"א כו'), וידוע דגם בעצמות אא"ס ב"ה ממש לפני צמצום הראשון דקו"ח כו' כלול מע"ס עד מל' דא"ס ונק' ע"ס הגנוזות בעצמו' א"ס (או ע"ס הגנוזות בעצמו' המאציל) ובכלל נק' עולם הא"ס והוא בבחי' גילוי אור דעצמו' א"ס שהכל הוא בבחי' א"ס כמו דמיון יו"ד כחו' הנפש הכלולי' בעצמו' הנפש ממש טרם כואם בגילוי מהעלם במקיף ופנימי באו"כ בבחי' אדם (וכידוע דבדרך כלל' ההשתל' נק' א"ק אדם דבריאה וע"י וא"א אדם דיצי' ואו"א וזו"ני אדם דעשי').

והנה ידוע שכמו שאין ערך לבריאה עם האצי' עד שבחי' דומם דאצי' גבוה הרבה ממדבר דבריאה כנ"ל, ולכך בחי' מקור הכללי דכל מיני עונג דעולם הבריאה הוא מבחי' מל' דמל' דאצי' עד בחי' כת"ר מל' דאצי' [כנ"ל], כך הוא הערך האצי' לגבי עצמו' אאסב"ה שלפני הקו"ח מקור כל ההשתל'

בבחי' פנימי' דחכ' בכתי' ב: בבחי' ח"ס.

וכידוע ובדרך כלל' ההשתל' נק' א"ק אדם דבריאה: ראה אה"ת ענינים ע' עז ואילך. ושי"נ מה"מ תשי"ז ע' 113 הערה יט.

חז"ל: בכתי' ב: ח"א.

והנה ידוע: פ"סאא זו משוכשת בכתי' א ונתקן כאן ע"פ כתי' ב.

עד שגם בחי' האחרונה דעולם הא"ס הוא למעלה ממקור דמקור האצ"י והוא מל' דמל' דא"ס שנק' מקור כללי לכל ההשתל' דקו"ח בא"ק וע"י כו' שהוא נק' מקור כל התענוגי' דע"ס דאצ"י בכלל ובפרט כמו שמל' דאצ"י נק' מקור כל התענוגי' דגעה"ע דבריאה ויצ"י וגעה"ת דעש"י עד מקור כל התענוגי' [דעוה"ז ברוחני' וגשמי' ממש שנמשך מחיצוני' הכלי' דמל' דמל' דעש"י שבג"ע הארץ כנ"ל וד"ל. וזהו כי עמך מקור חיים פי' מקור כל התענוגי'] הוא שנק' מקור החיים בכלל (מטעם הנ"ל שבחי' העונג הוא בחי' פנימי' האור והחיות בכל מציאות בפרט ועיקר קיומו וכשי"ב בכלל כנ"ל), ופי' עמך לגבי עצמו' א"ס ב"ה ממש בטל ונכלל גם בחי' מקור כל התענוגי' הראשון דבחי' מל' דא"ס הגם שהוא מקור הכללי יותר לכל מיני עונג דע"ס דאצ"י בהעלם ובגילוי' כנ"ל וכמ"ש אני ראשון ואני אחרון שמאיר ממל' דא"ס עד מל' דאצ"י בחכ' שבמל' בנשמו' דאצ"י כמו בחכ' דשלמה שאמ' וה' נתן חכ' לשלמה כו' שנק' חכ' תת' וכמו חכ' דתו' דבריאה עד חכ' דמל' דאצ"י באצ"י שז"ש יהב חכ' לחכמי' דמח"ע דפנימי' דאור אבא דאצ"י שנק' חכ' בראש נמשך לחי' דמל' דאצ"י בבריאה בגעה"ע וד"ל.

אך הנה מובן מכל הנ"ל דעכ"ז ודאי יש גם בעצמו' א"ס דאצ"י כל פרטי התחלקו' העונג דעצמו' א"ס בכל פרטי הע"ס הכלולים בו והוא בא ג"כ בחילוקי מדריגו' רבי' הגם שכלולים הכל כא' באח"פ בתכלית דאיהו וחיותו חד מאחר דע"ס שבעצמו' הן בבחי' א"ס ממש כמו בחי' חסד דא"ס שאמ' חסדי ה' כי לא תמנו כו' ולגדולתו אין חקר וכן גבו' דא"ס ובחי' הממוצע דתית' ונצח' והודו כו' כמ"ש לך ה' הגדולה והגבו' כו' (וגם נק' בשם עולם שהוא בנדר מקום בוי"ק כו' כמ"ש הנה מקום אתי כו'), רק שכל מדה היא בבחי' א"ס ובהעלם העצמו' כמו שהוא שנק' סדכ"ס כו', וכמו"כ בחי' חוי"ב דא"ס עצמו כמו חכ' ולא בחכ' ידע' מבין כו' עד ולא דאית לך צדק כו' ולא מכל אינון מדו' כו' כלומר לאו אינון מדו' דאצ"י באו"כ מוגבל כידוע. ולפי"ז הרי יובן שמ"מ מאחר שכלול מע"ס ונק' עולם הא"ס עכ"פ יש בזה ג"כ כל חלקי המדריגו' דבחי' העונג שבכל מדה וספ"י בפרט כמו בע"ס

דגה"ע דבריאה ויצ"י וגעה"ת דעש"י ולהלן קרוב לסיים המאמר ז"ל: בגעה"ע וגעה"ת בבריאה ויצ"י או יצ"י ועש"י. וראה בכ"ז אה"ת תשע"ט (ושי"ג ללקו"ת שמע"צ מד, סע"ד). ס"ע תססה ואל"ך. תשע. תשפד. וע' תקעב. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שמ. אמי"ב לד, א. ובארוכה בפלח הרמון שה"ש קכב, ב.

כי עמד מקור חיים: תהלים לז, י.

אני ראשון ואני אחרון: ישעי' מד, ה.

והי נתן חכ' לשלמה: מלי"א ה, כו.

יהב חכ' לחכמי'ן: דניאל ב, כא. וראה גם בס' מאמרי אדמו"ר כתובים (ח"ב) ע' קצח. ובכ"מ.

חסדי ה' כי לא תמנו: איכה ג, כג.

ולגדולתו אין חקר: תהלים קמ"ה, ג.

לך ה' הגדולה והגבו': דה"א כט, יא.

הנה מקום אתי: תשא לג, כא.

חכ"י ולא בחכ"י... ולא מכל אינון: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

דאצי' ממש כמו בחי' העונג דעצמו' א"ס בחסד דא"ס בפ"ע ובגבו' בפ"ע וכן בנויה כו' וכה"ג עד מל' דא"ס שהוא בחי' האחרונה כג"ל (וגם יש שם בחי' ארמ"ע כמו רוח אלקים מרחפת ע"פ המים עליוני' היותר גבוהים שמעל לרקיע המקיף הכללי דקו"ח כו' (שהוא רוחו של משיח), והוא בחי' אוי"ר קדמון וכה"ג כמ"ש במ"א.

והנה כמו שמבואר למעלה שיש מקור כללי בנפש עצמה לכל מיני עונג הנמצא' ברצון וחר"ב ומדו' שמאירי' בכלים דנר"ן וכמחדו"מ כו', כך הוא בעצמו' אא"ס שיש בחי' מקור כללי לכל חלוקי מדריגו' העונג שבח"ב ומדו' דא"ס שהן בחילוק מדריגו' זלמ"ז ובאופני' שוני' בהתכללו' והתחלקו', והוא בבחי' הכת"ר דאור א"ס שנק' כתר א עילאה בכלל או עילת כל העילות כמ"ש דאפ"י אור צח כו' אוכם הוא קדם עכה"ע כו' שזהו בחי' חכ' דא"ס עצמו שנק' אור צח כו' והיינו בחי' כח חכמתו ית' העצמי' שכלולה בא"ס עצמו, כמו עד"מ כח השכל שכלול בעצמו' הנפש שנק' נפש השכלי' כו', והוא שנק' חכים ולא בחכ' ידיע' כלל דלתבונתו אין מספר כו', והוא בחי' תוה"ק ממש שהיתה כלולה בעצמו' א"ס ב"ה כמ"ש ואהי' אצלו ממש שעשועי' כו' דהיינו בחי' הארת אור ושפע שנמשך ממקור כל התענוגי' העצמי' שמצד עצמו' האור דא"ס שמשם נמשך מקור מוצא לכל בחי' תענוג היותר עליון שהוא בחי' התענוג ושעשועי' העליוני' שנשתעשע בחכ' דתוה"ק ממש שנק' עדן סתימאה בכללו' יותר (וכמ"ש ויטע גן בעדן מקדם כו'), ובחי' מקור הראשון הזה הוא שנק' שעשועי' המלך בעצמו ממש שלמעלה הרבה מהארת התענוג ושעשועי' שמשתעשע בעצם חכמתו הק', וע"כ נק' מקור כל התענוגים שבחכ' ומדו' דא"ס בשם מקור כל החיים בכללו' הכל, וגם עזיא' כי עמך מקור חיים שבטל ונכלל במהו"ע ית' ממש כמשי"ת וד"ל.

והנה לפי כל הנ"ל יובן ששרש ומקור הראשון לתענוג היותר עליון בכללות כל ההשתל' הוא מה שנמשך מבחי' שעשועי' המלך בעצמו' ממש להיות בחי' תענוג ושעשועי' באור החה"ק דתו' ש"מ כג"ל, ומשם נמשך מקור למקור עד בחי' תענוג שבמל' דאצי' בגעה"ע וכמו בחכ' שלמה וחכ' דמשיח כמ"ש חכמות בחוץ כו' דח"ע הוא שנמשך בח"ת עד בחי' תורה

רוח אלקים מרחפת . . . רוחו של משיח: בראשית ה, ב. ראה ב"ר פי"ב, ד. פי"ז, א. ויק"ר פי"ד, א. וראה ס' מאמרי אדהאמליצי' ויקרא ת"א ע' קצה.
 דאפ"י אור צח . . . קדם עה"ע: [בכתי"ב: עכה"ע. = עלת כל העלות]. ראה ת"ז ת"ע (קלה, ב). וראה סה"מ תקס"ב ח"ב ס"ע תקמט (ובתוספתו בהמ"מ לשם).
 ואהי' אצלו . . . שעשועי': משלי ח, ל.
 ויטע גן בעדן מקדם: בראשית ב, ח.
 כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.
 חכמותו בחוץ כו' דח"ע הוא שנמשך בח"ת: משלי א, כ. וז"א קמ"א, ב. וראה אמ"ב שער הק"ש פי"ב ומל"ד.
 תו"ר בראשית א, א ואילך.

הנגלית לנו בעוה"ז דוקא במ"ת באמ' אנכי כו' דכתי' ב"י חכ' אדם תאיר פניו כו', דאע"פ שנמשך חכ' זו דתו' הנגלית לנו בדברי' פשוטי' ובמדה ושיעור וגבול כו' מ"מ שרשה הראשון הוא בעצמו' חכמתו ית' הק' שנק' עזו סתמאה, שע"ז אמ' עין לא ראתה אלקי' וזלתך כו' שהוא שיתגלה בעוה"ב שהוא בבחי' אי"ס ממש, שע"ז אמ' ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים ים הקדמוני כו' כמשי"ת. ונמצא דלפיז' יוכן דגם בחי' הארה הזאת דתענוג ושעשועי' העליוני' שנמשך גם בחכמתו ית' העצמי' ממקור כל התענוגי' ושעשועי' שבעצמו' ממש כניל' אינו רק מציאות אור תענוג פרטי בלבד (וזהו ביוד' נברא העוה"ב) וכלא חשיב לגבי שעשועי' העצמי', וכמו בנפש האדם שיש מקור כללי בתענוג העצמי שבנפש שממנו נמצא כל מיני תענוג במציאו' אף התענוג העליון יותר שהוא עונג שבחכ' שבנפש כמו כשמחדש שכל חדש בחכמתו העצמי' ממש וכן להיות תענוג אף ברא' ושמיעה וריח וטעם וכוה"ג, כך בתענוג שבעצמו' אי"ס ממש כניל' נמשך בחי' מקור היולי הכללי להיות מציאת תענוג בפרט אף בעונג העליון יותר שהוא תענוג הנעלם שבבחי' חכ' העצמי' שנק' חכ"י ולא בחכ' ידיע' כלל, ואע"פ שבח התענוג הזה שבחכ' הק' שנק' חכ"ע נעלמת בעצמו' אי"ס הוא בבחי' ההעלם דעצמו' כו' (כמו כח השכל להשכיל שכלל ונעלם בנפש עצמה כניל'), מ"מ מאחר שיש מציאת עונג עכ"פ בפרט בכח החכ' הזאת (כמו במ"ת שנמשך בגילוי מן ההעלם דחכ' שבעצמו' אי"ס ממש באמ' אנכי הוי' כו') נק' זה בחי' גילוי אור התענוג במציאו' בפרט שהוא בחכ' עכ"פ וכלא חשיב לגבי' שרשו ומקורו הכללי שנק' מקור היולי לכל התענוגי' הנעלם בעצמו' אי"ס ב"ה ממש שאין שם ענין ובחי' יציאת תענוג ושעשועי' בפרט אלא הוא בבחי' תענוג ושעשועי' פשוטי' ועצמי' שמצד עצמו' אור אי"ס ממש כניל' ודיל'. ועד"מ הנפש עצמה באדם הגם שנק' נפש השכלי' ע"ש הכח של השכל שנק' כח המשכיל כל שכל כו' מ"מ מהו"ע הנפש ממש הרי הוא למעלה הרבה גם מכח השכל הכלול בה כו', וא"כ ממילא מובן דגם בחי' התענוג שנמצא בכח השכל הזה אינו רק הארה בעלמא מעצם כח התענוג היולי שבעצם הנפש ממש שנק' תעה"פ שבלתי מורכב כדבר מה בפרט כמו פשיטות של עצמו' הנפש ממש כו'.

וכך יוכן למעלה גם בתענוג שבחכ' דתוה"ק שהיתה אצלו שעשועים כניל' אע"פ שהוא למעלה הרבה מעונג הנגלה בתו' וחכ' דאצי' ובי"ע (שנק' עתיק' קדישא בכלל דקדש הוא בחכ' ועונג דחכ' הק' נק' ע"ס שהוא חכ' שבעדן סתמאה שיתגלה בעוה"ב מיו"ד דחכ' דאי"ס ממש כניל'), מ"מ אינו

חכ' אדם תאיר פניו: קהלת ה, א.

עין לא ראתה: ישעי' סד, ג, וראה ברכות לד, ב.

ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט.

ביוד' נברא עוה"ב: מנחות כט, ב.

רק בחי' צמצום הארה בעלמא מעצמו' התעה"פ שבעצמותו ית' ממש שנק' שעשועי המלך שבעצמותו דהיינו שמצד עצמותו דוקא ולא במה שמתצמצם התענוגי' והשעשועי' בחכמתו, ואף שהיא כלולה בעצמותו ממש שזהו שנק' תענוג פרטי המורכב בדבר בפרט כמו החכ' עכ"פ משאיכ' בחי' התעה"פ שמצד עצמותו ממש שהוא בבחי' אח"פ ממש בתכלית ולכך אמ' אפי' אור צח ומצוחצח (שזהו ח"ס דתוה"ק שאמ' יהי אור קדמאה כו') אוכס הוא ממש לגבי עה"ע שזהו בחי' התעה"פ הנ"ל (שנק' עתיק' דעתיקא כו' כנ"ל), אך עכ"ז גם זה התעה"פ מאחר שנק' בשם מקור כל התענוגי' או עילת כל העילות עכ"פ גם הוא בטל ונכלל לגבי מהו"ע א"ס ב"ה ממש שלמעלה גם מבחי' התעה"פ שכלול בעצמו' שלו שהרי גם זה שנק' שעשועי המלך בעצמו אינו רק בחי' התענוג שמצד עצמו ואין זה מהו"ע ית' ממש (כמו דגם העונג שבנפש עצמה אין זה מהות הנפש עצמה, ואע"פ שאין לך למעלה מן העונג זהו לענין ירידת והשתל' הכוחות של הנפש כמו הרצון והשכל, אבל כח' מהו"ע הנפש למעלה גם מן העונג העצמי הפשוט שהרי אין הנפש במהות עונג כי גם העונג הוא מציא' בפרט כו'). וזהו כי עמך מקור חיים, גם מקור כל התענוגי' הנ"ל שהוא בחי' שעשועי המלך בעצמו שיריד להיות מקור לכל בחי' עונג שבחכ' הק' ומדו' עד למטה מטה בחכ' ומדו' דאבי"ע בטל ונכלל עמ"ך ממש כנ"ל וד"ל. אבל באור"ך נראה אור, באורך ממש נראה אור בעוה"ב מצד המצו' בעצמן שלמעלה גם משכר המצו' ובבחי' תעה"פ הנ"ל כמ"ש לכל תכלה שהוא עונג ראיתי קץ וגבול רחבה מצותך כו' כמשי"ת.

והנה בחי' הארה פרטי' דתעה"פ שבעצמו' א"ס ב"ה ממש שמאיר ונמשך בחכ' הק' דתוה"ק הנ"ל אע"פ שאינו רק הארה בעלמא מעצמו' התעה"פ כנ"ל מ"מ ה"ז בחי' פנימי' ועצמו' דא"ס ב"ה שמלושב בה כל בחי' אמיתי' עצמותו ממש (אע"פ שגם בחי' התעה"פ הנ"ל בטל וספל לגבי אמיתי' מהו"ע ית' ממש כנ"ל במ"ש כי עמך מקור חיים כנ"ל) לפי שבחי' התענוג העצמי הזה שבעצם כח חכמתו הפנימי' ועצמי' שלו דתוה"ק שנשתעשע בה בשעשועי' העצמי' מלושב בזה כל אמיתי' פנימי' מהו"ע ית', דאע"פ דלית מח' וחכ' תפיסא ב"י כלל אבל מח' דתוה"ק הנ"ל נתפס בה מהו"ע ית' ממש, וראי' לזה ממה שאנו רואי' למטה במה שירד מחכ' הק' דתושי"מ כנ"ל בבחי' נובלות כמו שאמר שנובלות חשי"מ תו' בריבוי ההשתל' דאצי' ובי"ע עד תו'

יהי אור קדמאה: בראשית א. ג. זח"א ל. ב. זח"כ קסו, א. ועוד. וראה אמ"כ ח"ג מפי"ה (כדוצאת קה"ת תשמ"ה — קכו, ב).
 שאין לך למעלה מן העונג: ע"פ ס"י פ"ב מ"ד.
 כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.
 לכל תכלה: רחבה מצותך: תהלים קיט, צו.
 שנובלות חשי"מ [= חכמה של מעלה] תו': ב"ר פ"ז, ה.

הנגלי' לנו בעוה"ז, הרי אמ' דאין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה שהוא נתפס בהן ממש כמו בהיכל ק"ק כו' וכמו במ"ת שנחלבש ממהו"ע ית' ממש ביו"ד הדברו' באמ' אנכי מי שאנכי שנק' סדכ"ס כו"י, וכן בג"ע כשלומדי' הנשמו' ריון וסודו' התו' ומתענגי' ומשתעשעי' בשעשועי' דאורי' וכמ"ש ושעשועי את בנ"א כו' הרי אמ' בוהר דקוב"ה אתא לאשתעשע בג"ע בקוליהו דצדיקא כו', ואע"פ שתענוג הנשמו' בג"ע דבריאה מחכ' דתור' אינו רק אחר כמה צמצומי' מעונג דחכ' דאצי' גם שהיא אינו רק אחר כמה צמצומי' מבחי' החכ' הק' דתוה"ק שנק' עדן בכלל כנ"ל, והיינו לפי שגם שהתו' נק' נובלות חשי"מ לכד אבל זהו לשבח ולמעל' יתירה דוקא כי בחי' הנובלות הללו שרשן הוא בא מבחי' המקיף העליון דתענוג הפשוט שבחכ' הק' הנ"ל שלמעל' הרבה מבחי' אור המאיר בגילוי התענוג בחכ' העצמי' שנק' תו' אור כו' או אור צח כו'.

והענין הוא כידוע בביאור ענין בחי' נובלות הללו היינו כמו בחי' מותרין מוחין דחכ' שלא יכילו כלי המוח בפנימי' שלו שמחמת זה בוקע ויוצא בחי' מותרו' שנק' נובלות (כמו חבית המלאה ביותר שיפול ממנה מותרו' שבא זה מצד המילוי שלא יכיל עוד), וכך בחי' מילוי אור עונג ושעשועי' בחכ' דתוה"ק שלא יכיל עוד יוצא משם בחי' מותרו' ונובלות, והוא שרש התו' הנגלית לנו באותיו' דוקא וכמ"ש וזרח משעיר כו' ואתא מרבבות קודש כו' פ"י ואתא בבחי' אותיו' או שער' וז"ש וזרח משעיר למו כו', הדנה ידוע דמבחי' מותרין מוחין בוקעי' ויוצאי' בחי' שער' שהן באי' בבחי' צומח בלבד (שהוא בחי' צומח דחכ' הנעלמה כמו מזל ונוצ"ר אותיו' צינור כו' שהולך השפע בצינור בדקו' וצמצום גדול מאוד אך עי"ז יהי' נביעת החכ' ממקורה כענין הכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל כו' דהיינו מבחי' מקיף דחכ' דתו' אור הנ"ל מטעם הנ"ל). וזהו ויקם עדות ביעקב דוקא דיעקב אותיו' יבקע כו' שזוהו שרש התו' שלנו שנק' נובלות שהיא באה בבחי' בקיעת דשער' ואותיו' בלבד כמ"ש וזרח משעיר ואתא מרבבות כו' אבל הוא בא ממקיף דתוה"ק שנק' רבבו' קדש העליון וד"ל.

דאין להקב"ה . . . אלא ד"א של הלכה: ברכות ת, א.
 אנכי מי שאנכי: ראה לעיל ד"ה לה"ע עומר שעורים – קרוב לסוף. ושי"ן.
 כו': בבחי' כו': דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל.
 ושעשועי אח בנ"א: משלי ת, לא.
 בוהר דקוב"ה אתא לאשתעשע בג"ע: ראה זח"א עו, א.
 וזרח משעיר . . . ואתא מרבבות: ברכה לג, ב.
 ונוצר אותיו' צינור: ראה לעיל ד"ה מראהם ומעשיהם. ושי"ן.
 הכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל: ראה זח"ג קלד, א. א. ס' מאמרי אדהאמ"צ יוקרא ח"א ע' קלת. ושי"ן.
 ויקם עדות ביעקב . . . אותיו' יבקע: תהלים עח, ה. וראה סידור רנו, ד. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ע' קנב.
 לקרית צו ת, ד.

ואמנם הגם שאין ערך כלל לבחי' צומח דשערה שבא בתוכה יניקה מצומצמת בבחי' דילוג גדול בשינוי המהות ממש ואין לה שייכו' לעצם המוחין כלל כי יכול לגזוז אותם ולא ירגיש כאב כלל כידוע מאחר שאינו רק בחי' צומח וכלבוש חיצוני' לבד (וכמו ושער ריש' כעמר נקי כו') לגבי מהו"צ החכ' הפנימי' דחוש"מ הנ"ל, מ"מ יש להם שרש גבוה יותר מגוף האור שמאיר גם בחכ' דתוה"ק מעצמו' התעה"פ כו', כי גם הוא אינו רק בחי' הארה א' פרטי' הנמצא בגילוי מן ההעלם דמקור הכללי בעצמו' התעה"פ, כמו עדי"מ שאין ערך כלל וכלל לבחי' גילוי התענוג שבריח טעם שמתצמצם בכלים דחוטם וחיך כנ"ל לגבי עצם כח התענוג שבנפש, כך הוא בחי' התהוו' תענוג פרטי בחכ' דתוה"ק לגבי בחי' עצמו' התעה"פ (כעוה"ב שנברא רק ביו"ד דחכ' מן ההעלם דעצמו' התענוג), וכענין התגלות טעמי מצוי' שנק' טעם ממש כמו טוב טעם ודעת למדני כו' כחיך הטועם אוכל כו' וכריח הנושם הטוב כמ"ש אריתי מורי עם בשמי כו'), ואע"פ שזהו שבו בחי' גילוי אור פנימי' המוחין דחכ' שנק' ח"ס בכלל להתענג בזה לנשמו' בגילוי אור וחיות נפלא, ונק' פלא בחי' פלאו' חכ' דחכ' הק' כמו גל עיני ואביטה נפלאו' מתורתיך כו', ושרש התו' הנגלי' לנו בא באתיו' גשמי' שנק' דומם שאין בו חיו' בגילוי, וכמו בחי' שערו' כנ"ל, עכ"ז הרי אמ' דאור צח כו' אוכם הוא מטעם הנ"ל, והוא לפי שיש מסך מפסיק בין אור הכת"ר שנק' גלגלתא לבחי' ח"ס שנק' קרומא דאוי"ר, והוא בחי' קרום המכסה על המוח כמו לבוש ממש לצמצם ולהעלים אור הכת"ר ואינו מאיר מאין דכת"ר בח"ס רק בצמצום גדול בשינוי המהות דרך בקיע' הקרום (כמו שרואה אדם בעצמו בחידוש אור השכל ממקורו מאין דכת"ר שיוצא בקושי גדול מחמת בחי' הקרום הנ"ל כמ"ש במ"א). וכך יש מסך מפסיק למעלה גם בין אור הכת"ר שבעצמו' א"ס לבחי' חכ' הק' כמ"ש והחכ' מאין תמצא דקאי גם על חכ' הק' מטעם הנ"ל, ואמנם עכ"ז הרי מאיר בח"ס בגילוי אור עכ"פ שאינו רק בבחי' הארה דהארה בשינוי המהות כמ"ש והבדילה הפרוכת שנק' פרסא שהוא בחי' הקרום הנ"ל בין הקדש דחכ' לקה"ק דכת"ר, אך בהתלבשו' אור הנמשך בדילוג הערך לגמרי שהוא בבחי' השער' שיונקי' וצומחי' ממותרו' מו"ס שנק' נובלות דחש"מ כנ"ל אע"פ שהוא לבוש חיצוני ונפרד יותר מבחי' לבוש והעלם דקרום הנ"ל (דבקרומי' זה יש בו מפנימי' ועצמי' אור וחיות דעצם

ושער ריש' כעמר נקי: דניאל ז, ט.

טוב טעם ודעת . . . אריתי מורי: תהלים קיט, סו. שה"ש ה, א.

גל עיני ואביטה: תהלים קיט, יח.

דאור צח: תי' תיע' (קלה, ב).

כבחי' ח"ס שנק' קרומא דאוי"ר: ראה רמ"ז לוח"ב קסה, א. סה"מ תקס"ב ח"ב ס"ע תקכא (ובתוספו' בה"מ

שם ס"ע תרנ"ז). ובהמוכא כס' הערכים-חכ"ד כרך ב' ע' רמב' ואילך.

והחכ' מאין תמצא: איוב כה, יב.

והבדילה הפרוכת: תרומה כו, לג.

המוחי' ממש שהרי ניקב קרום של מוח טרפה לפי שכל חיות המוחין תלוי בו דוקא כמבואר בפוסקי' משא"כ בלבוש חיצוני דצומח דשער' שבוקעי' ויוצאי' ממותרי מ"ס שיחתוך אותם ואינו מרגיש כניל) אדרבא היא הנותנת לומר שיש בהן בהעלם כח ושרש עליון הרבה יותר מעצם אור המאיר בחי' מאור הכת"ר, שזהו הכלל דכל שיצא בבחי' מותר' בלבוש חיצוני יותר שרשו גבוה יותר והיינו מבחי' מקיף דכתר שלמעלה מהמשכת האור בחי' בפנימי' (כטעמי מצו' הנ"ל), והוא בחי' שער רישי' כעמר נקי כו' שצומחין מעצם הגולגלת שלמעלה הרבה גם מן הקרום הנ"ל אעפ"י שנחשב מעצם המוחין ממש, כי בחי' גולגלתא עצמה למעלה הרבה מן המות' המכוס' בתוכה (כמש"ת), רק שיצאו בבחי' צומח ממותרו' דמו"ס מטעם הנ"ל לפי שלא הי' ביכולת המוחין להכיל כו' ע"כ בוקעי' ויוצאי' בבחי' מותר' ונובלות כו', וזהו שאמ' דנובלות חשימ' תו' הנגלית לנו דוקא שע"ז אמ' ואתא מרבבות קודש שלמעלה מבחי' אלפי' דחכ' בחי'ס עצמה, וע"כ באה התו' הנגלית לנו באותיו' דוקא (והוא מ"ש לכושי' כחלג חיוור כו' שזהו בחי' מקיף דאור התו' ש"מ שנק' בשם לבוש כמו עוטה אור כשלמה דוקא שלמעל' הרבה מבחי' אור התו' הפנימי' דחכ' הק' הנ"ל, וכן ושער רישי' כעמר נקי שהן ההלכו' דתושבע"פ שנק' נימין ושער' ששרשן יותר עליון מגוף אור התענוג שבחכ' הק', וע"כ אמ' גם בעדן דעוה"ב יעשה למחכה לו דוקא למאן דדייק מילין דחכ' בתושבע"פ כמ"ש במ"א).

והנה כל הנ"ל בענין המשכו' האור מבחי' התע"פ בחכ' שנק' אור דתו' (והוא בחי' ח"ס דאי"א או ע"י ולמעל' יותר הוא בחי' חכ' הק' שבא"ס שנק' ג"ק חכ' שבכת"ר שזהו ע"י בחי' הקרום המפסיק כו' שהוא רק ע"י בחי' אור הכת"ר שנק' גלגלתא בכלל שז"ש והחכ' מאין תמצא מאין דכת"ר וכן בבחי' המשכה החיצוני' שבבחי' שער' שבוקעי' ויוצאי' ממותרי מ"ס הנ"ל שרשן ג"כ במקיף דכת"ר (שנק' שער רישי' כניל). וא"כ כ"ז אינו רק בהמשכות דאור הכת"ר בחכ' בפנימי' ובחיצוני' שנק' נובלות חשימ' והן כ' מדריגו' דתו' בפנימי' וסודו' וטעמי' תו' ובחי' חיצוני' הנגלות לנו כניל. אבל הנה בחי' אור הכת"ר עצמו שנק' גלגלתא המכסה על המוחין שבו כניל הוא ג"כ בחי' לבוש וכיסוי והעלם ולהעלים לאא"ס עצמו ששורה בעצמו'

ניקב קרום של מוח טרפה . . . כמבואר בפוסקי': ראה חולין מב, א. מה, א. ושי"ג.

דנובלות חשימ' . . . ואתא מרבבות: ב"ר פי"ז, ה. ברכה לג, ב.

לבושי' כחלג חיוור: דניאל ז, ט.

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

יעשה למחכה לו . . . דדייק מילין דחכ': ישעי' סד, ג. ראה זח"א קל, ב. ס' מאמרי אדה"ז על מארזל ס"ע

תצד. ס' מאמרי אדה"ז ויקרא חיב ע' תקעט. שם במדבר ח"א ע' מא. שער האמונה פניה. תרח חיי"ש קלג.

ב ואל"ך.

והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.

התעה"פ הנ"ל (שנק' בחי' שעשועי המלך מצד עצמו ממש כו' כנ"ל, דגם שמבואר למעל' שגם בחי' התעה"פ הזה אינו רק הארה אחת ובטל ונכלל במהו"ע ית' ממש כמ"ש כי עמך מקור חיים כו', מ"מ נק' זיו ואור של העצמו' ממש שהוא בבחי' א"ס ממש באח"פ בתכלית כנ"ל), וא"כ הרי מוכרח לומר שגם בחי' הארת אור התעה"פ הנ"ל שנחשב מעצמו' א"ס שבאור בבחי' כתר זה ג"כ הוא בא בדרך דילוג הערך בשינוי המהות, וז"ש כי עמך כו' באורך נראה אור ע"י התלבשו' בלבוש ומסך נראה אור העצמו' שלך, והיינו ענין שאמ' בתיקוני' בכמה דוכתי בדרך כלל דא"ס מלגיו וכתרא עילאה מלבר, פ"י מלגיו בבחי' ההעלם וההסתר שמוסתר ונעלם בפנימי' באור התעה"פ הנ"ל, וכתרא עילאה (שנק' עה"ע שמאיר מאור התעה"פ ורצון הפשוט שמתלבשו כמשי"ת) מלבר בחיצוני' המלביש ומעלים ומכסה לבחי' האור הפנימי' והעצמו' שהוא א"ס עצמו שמלגיו כו' וד"ל.

בביאור הדברי' הנה כתי' לכל תכלה ראיתי קץ, פ"י לכל עונג שאליו תכסוף ותכלה הנפש ראיתי בו קץ וגבול שיש שיעור ומדה לעונג זה שברצון דבר זה אף שהוא אהוב ונחמד ונעים ביותר, כמו האהבה התלוי' בדבר מה כחשק רוב הוון וחכ' וגדולה וכה"ג יש בו בעונג זה קץ שיכלה העונג וממילא כשיבוטל הטעם שהוא העונג שבא בהתלבשו' פנימי' ברצון ואהבה יבוטל האהבה והרצון כי אין רצון ואהבה וחשק רק בדבר שיש בו עונג וטעם. ואמנם רחבה מצותך מאד, שהמצו' הן בחי' פנימי' רצה"ע ב"ה שנק' בחי' רצ"פ שכלתי מורכב בטעם ועונג רצון זה שמחמתו ירצה אלא הרצון הזה הוא פשוט ועצמי למעלה מן הטעם והשכל ולמעלה מן הטעם שנק' עונג כי אין טעם לרצון כלל וכלל אפי' טעם כמוס בחכ' ולא טעם ועונג נראה ומורגש, וא"כ אין ברצון הזה שבמצו' כליון וגבול ומדה כלל, ולכך אמ' רחבה מצותך מאד בבחי' א"ס ממש משום שזהו בחי' פנימי' הרצה"פ באח"פ ממש דאיהו ורצונו חד ממש, ולכך דקדק לומר מצותך דוקא כמו שהוא למעלה בעצמו' הרצה"פ שם הוא מאוד בלי גבול כלל וד"ל. אך א"כ הל"ל רצונך ולמה אמ' לכל תכלה שהוא עונג ומסיים כמצותך שהוא רצון ולא עונג, א"כ מוכרח לומר שזהו גם בבחי' התעה"פ שברצה"פ שבמצו' שאין בו מדה, וז"ש לכל תכלה בחי' עונג שבחכ' ומדו' ראיתי קץ רק בתעה"פ שבמצותך דוקא רחבה מאוד בלי גבול, כי גם שאין טעם ושכל ועונג לרצה"פ היינו טעם ועונג מורגש אבל בחי' טעם ועונג הנעלם הפשוט הוא שמלוכש ונעלם דוקא ברצון הפשוט שלמעל' מן החכ' כו', והוא ענין הארת אור התעה"פ הנ"ל שמתלבש ונעלם בבחי' כתר אילאה הנ"ל. דהנה

כי עמד מקור חיים: תהלים ל"ג, י.

בתיקוני' בכמה דוכתי . . . דא"ס מלגיו וכתרא עילאה מלבר: ראה ח"ו תכ"ב (סח, ב).

לכל תכלה ראיתי קץ: תהלים ק"ט, צא.

ידוע בשרש כללות המצו' שהן בבחי' אור הכת"ר דוקא, דכתר אותיו תר"ך שהן בחי' תר"ך עמודי אור שהן תרי"ג מצו' דאורי' וז' מצוות דרבנן, והטעם שנק' בשם עמודי אור ידוע ומבואר כמ"א לפי שהן מצו' ה' הן בחי' פנימי' רצה"ע ששרשם למעלה בעצמו' א"י"ס ממש כנ"ל דאיהו ורצונו חד וסופן הוא בהתלבשו' בדברי' גשמי' כמו מצו' ציצית בצמר דטלית ותפילין בקלף דבהמה וכה"ג, וסוף מעשה דוקא הוא שעבמחית כידוע במ"ש סוף דבר כו' וא"כ הרי ע"י המצו' נתב"ס וסוב"ת (וזהו כעמוד ממש המחבר הגג עם הרצפה בקרקע יחד לחזק הכנין שזהו כח המחבר למעל' ומט' יחד להיו' גילוי א"י"ס למטה כמו למעלה).

והנה ידוע שבחי' הכת"ר הוא בחי' רצה"ע ויש בו חיצוני' ופנימי', דחיצוני' הכת"ר הוא בחי' חיצוני' הרצון כמו בחי' רצה"ע למע"ב וכה"ג למעל' אף במקור הראשון דאצי' כשעלה ברצונו להאציל כו', אבל פנימי' הרצון הוא הרצון שבמצו' (שנק' תרי"ג ארחין דגלגלתא בכלל כמ"ש כל ארחות הוי' כו' וכמ"ש בזהר ההפרש בזה בין גלגלתא דז"א לא"א כו'). ועכ"ז נק' רצה"ע הזה שבמצו' בחי' חיצוני' ולבוש המלביש ומעלים לבחי' הפנימי' יותר והיינו בחי' פנימי' התענוג העצמי שמלוכש בפנימי' הרצה"ע הזה (והוא בחי' יג"י חיוורתא דע"י שמאיר בארחי' דגלגלת' כו' שהן בבחי' לבנונית דחסדי' דעצמו' כו').

וביאור הענין הנה ידוע שהרצון הוא בחי' חיצוני' המלביש ומעלים לבחי' הפנימי' לגמרי עד שאינו נראה ונגלה רק רצון בלבד והפנימי' שבו הוא התענוג שמתענג מאוד באותו דבר מה הרי מוסתר ונעלם לגמרי מזולתו כי אינו רואה רק הרצון וחפץ שלו שזהו מגלה שחפץ ורוצה בדבר זה אבל הפנימי' שבו שהוא התענוג שמחמתו נתעורר ברצון זה מוסתר ונעלם לגמרי ברצון זה וזהו שנק' לבוש החיצוני שהרצון מלביש ומכסה לפנימי' שהוא התענוג, כמו הרצון שהוא האהבה לה' לבדו שכודאי יש בזה תענוג שמתענג על ה' בהשגה וטעם או תענוג שלמעל' מן הטעם זה מוסתר ונעלם ומלוכש באה' ורצון זה שאינו נגלה רק הרצון כו', וכן באהבת המצו' כמו אשרי האיש כו' במצותיו חפץ מאד אינו נגלה רק הרצון וחפץ זה אבל

דכתר אותיו תר"ך . . . שהן תרי"ג . . . ומבואר במ"א: ראה פרדס שיח פ"ג. סה"מ תשי"ב ע' 165. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' שלה.
 סוף דברי: קהלת יב' יג.
 כל ארחות הוי' וכמ"ש בזהר ההפרש בזה בין גלגלתא דז"א לא"א: תהלים כה, י. ראה זחי"ג קכט, א. קלה, סע"א.
 י"ג [בכתי' ב: פנימי' יג] חיוורתא דע"י שמאיר בארחי' דגלגלתא: ראה זחי"ג קכה, ב. ע"ח שער א"א פ"ה.
 סה"מ אתהלך לאזניא ע' פב.
 דעצמו': בכתי' ב: עצמי.
 אשרי . . . במצותיו חפץ מאד: ע"פ תהלים קיב, א.

השמחה והעונג שיש לו ברצון הזה הוא מוסתר ונעלם, וכך הוא בבחי' רצה"ע שבמצו' שהרצה"ע הזה הוא שנגלה בכל מצו' ומצו' למעלה כמו שנגלה הרצון בפ"מ בעשותם באופן פרטי כפי פרטי' איכות הרצה"ע, אבל בחי' התע"פ גם למעל' הוא מוסתר ונעלם ברצה"ע ולא נגלה כלל (והוא בחי' י"ג חיוורתא דע"י שנעלם ומלובש בתרי"ג ארחין כו').

ויובן זה עדי"מ שאנו רואי' למטה בכל רצון שירצה האדם הוא בחפץ ותשוקה נגלי' לעין כל, כמו בעסק במו"מ טוב או בדבר טוב ויקר שיהי' בו עילוי ותועלת גדול לנפשו הרי יש כאן ב' דברי' רצון ותענוג, הרצון הוא שבא בגילוי גמור לעין כל והוא במה שרואים המשכת לבו ברצון זה וגודל תשוקתו וגם מגלה הוא בדיבור איך שהוא רוצה בדבר זה וגם רואי' בגילוי עוצם טרחתו ומעשיו בעסק מו"מ זה שרוצה בו או בהשגת דבר אחר טוב ויקר בעיניו כמו שנוסע למרחקים כו', אך בחי' הפנימי' שיש ברצון הזה שהוא התענוג הגדול נעלם ומכוסה לגמרי והיינו הכוונה העיקרי' שיש לו ברצון זה אינו נגלה ומושג כלל לזולתו והוא כמו גודל עוצם הרייוח הון רב שבמו"מ זה שירוויח בו זה אינו מגלה לשום אדם. ונמצא שהרצון הוא בחי' לבוש מסתיר ומעלים לבחי' הפנימי' שהוא התענוג בריוח גדול שזהו עיקר המכוון של הרצון שמפני זה הוא רוצה ומטריח א"ע וא"ל לא הי' רוצה בזה כלל. ואמנם אין הפנימי' שהוא התענוג מוסתר רק מזולתו כי לזולתו הרצון הנגלה לו מסתיר על הפנימי' שמכוון בו כנ"ל, אבל לעצמו אין הרצון הזה מסתיר כלל על הפנימי' הכוונה שבו שהוא הרייוח וכה"ג (וכיז בעונג וטעם שמוסתר בתוך הרצון שהוא כשיש לרצון טעם עכ"פ כנ"ל, אך ברצון שאין בו טעם כלל רק סתם שרצונו כך בפשיטו' בלתי סיבת עונג וטעם כלל ולא מצד השכל, כמו ברצון הטוב מאב לבנו שלמעל' מן הטעם רק רצונו העצמי וטבעי בלתי מורכב בטעם כלל כידוע אי"כ ממילא מובן שיש ברצון זה תענוג בלתי מורכב ג"כ רק עונג עצמי ופשוט כאהבת עצמו שמתענג בנפשו בעצמו בלא טעם רק כמו שרוצה בטובת עצמו בלא טעם כך תענוג ורצון שלו בבנו וכה"ג).

(והנה' אנו רואי' להיפך ג"כ שהרצון מלובש בתענוג בבחי' פנימי' בהסתר והעלם והתענוג הוא שנגלה לעין כל בחיצוני' וסיבת התענוג אינו בא רק מן הרצון שמלבוש בו בפנימי' שבו, כמו בכל תאוה וחמדה לדבר מה שאם אין לו רצון וחפץ לדבר זה לא יתאוה לו ולא יתענג ממנו כלל כי כל תענוגי עוה"ז בכלל אם ימאס בהם ברצון שלו שלא יחפץ בהן כלל וכלל לא יפול לבו שום תאוה ועונג להתענג מהם כלל, ולא עוד אלא שהוא כיסורי' וצער לו כידוע, ולהיפך כאשר יתעורר ברצונו וחפצו לדבר מה אע"פ שאין בו תענוג כ"כ אזי ממילא מצד הרצון והחפץ שלו בדבר זה יתפעל בעונג להתענג בו, וא"כ הרי הרצון והחפץ שיש לו באותו הדבר אינו נראה ונגלה כלל ואינו נגלה ונראה רק מה שמתענג ומתאוה תאוה לדבר הזה שזהו רק

בחי' החיצוני, אבל בחי' הפנימי שהוא החפץ והרצון העמוק שבלבו לדבר זה נעלם ומוסתר בלבוש זה דעונג ותאוה זו, כמו בשכם שחשקה נפשו בדינה כו' הרי בחי' החשק שהוא העונג והתאוה הי' בגילוי אבל הרצון והחפץ שחפץ בכת יעקב שמחמתו חשקה נפשו ביותר זה הי' בהעלם בלבו כו', וכן בכל ראי' העין שהעין רואה שמחמת זה ירצה ויחפץ בו כמו בשמשון שאמ' כי היא ישרה בעיניו כו' מזה נולד התענוג שהוא החשק והתשוקה, ואיכ' הרצון בפנימי' והתענוג בחיצוני' וזהו שנק' חפץ וגם רצון הוא ענין מרוצה שהנפש תרוץ בכל כוחה הפנימי', והתענוג אינו אלא שמגלה הצפון שהוא הרצון והחפץ, כמו גם הרצון למאכל טוב הוא בחי' פנימי' להתענוג שמתענג בו אחיכ' באכלו אותו וכן בתענוג שבמנו"מ להרויח הון רב כניל' תלוי ברצון וחפץ שקדם לו שאם לא הי' בו רצון כיכ' לא הי' מקבל עונג מכל הרייח כו' כניל' (וכך הוא גיכ' בבחי' הרצון והתענוג הפשוטי' שבילתי מוגבל' ומורכב' כלל כניל' כאהבת אב ולבנו וכהיג' או כאהבת עצמו שהרצון וחפץ בטובת עצמו כמו בחיים טובי' ומזונא רויחא וכל טוב הרי זה בחי' הפנימי' ומה שנגלה לזולתו זהו התענוג ותשוקה שחושק לכל דבר טוב לעצמו ולבנו וכהיג' שנגלה לכל, ואמנם אם אינו רוצה וחפץ בטובת עצמו ובנו או שיחפץ בהיפך מן השכל כמו לעשו' יסורי' וצער לבנו וכי"ש שאינו חפץ להשתעשע בו כמו בחכמתו וביופיו לא יקבל עונג ממנו כלל (וכל שרוצה בו יותר יותר משתעשע בו), ואדרבה זה התענוג שלו כשיכנו ויידנו דוקא (וכמו שאמ' גבי ר"ע וכי זו תו' וזו שכרה והשיב לו שתוק כך עבמי"ח לפני פ"י מח' הוא בחי' הרצון כלומר שכך עלה ברצונו שהוא רצה"פ שלמעל' מן הטעם והשכל אפי' טעם כמוס ועיכ' זהו נגד השכל והטעם ומשפט התו' לענוש לעוסק בתו' כמו ר"ע בעונש קשה כיכ'. ואמנם עכ"ז ודאי יש ברצה"פ הזה גיכ' בחי' תענוג פשוט בלא טעם כו' אלא שהתענוג הוא בהעלם והסתר בתוך הרצון ומח' זו ואי"א לגלותה, או להיפך שהמח' ורצון זה הפשוט בהעלם והעונג בזה בגילוי כניל' דשניהם אמת (ועיכ' אמ' שתוק כך עבמי"ח הק' כו' ודיל').

ובכ"ז יובן גיכ' בשרש ענין המצו' שעז"א לכל תכלה כו' רחבה מצותך כו' כניל', דהנה כמו שמבואר למעל' שיש ב' מיני רצון ותענוג, מוגבל ומורכב ובלתי מוגבל ומורכב הנק' פשוטי' כניל', ויש בזה ב' אופני' או שהעונג בפנימי' והרצון בחיצוני' והב' שהרצון בפנימי' והתענוג בחיצוני' בב' המדרגות ברצון ותענוג המורכב' והפשוטי' כניל'. כך הוא ממש בענין המצו' שהרי המצו' בכלל נק' בחי' רצה"ע ב"ה שכך עלה ברצונו וחפצו הפנימי'

בשכם שחשקה נפשו . . . שחפץ בכת יעקב: וישלח לו, ת. יט. וראה ביר פ"ג, ז. אמ"כ ח"ג (הוצאת קה"ת, תשמ"ה) לה, טע"א ואילך.
 כי היא ישרה בעיניו: שופטים יד, יג.
 זו תו' . . . שתוק כך עבמי"ח [= עלה כמחשבה]: מנחות כט, ב.

לעשות כך וכך כמו לשמור את השבת ולעשות סוכה כו' ולהניח תפילין ולהתעטף בציצית וכה"ג, הרי בחי' הרצון וחפץ הזה אע"פ ששרשו למעלה הוא בבחי' פנימי' ועצמו' דאור' הכת"ר (שלמעלה) מן חיצוני' הרצון שעלה ברצונו להאציל ולברא כו') שנק' תרי"ג ארחין דגלגלתא כו' מימ' אינו רק בחי' לכוש חיצוני להלביש ולהעלים לבחי' הפנימי' שהוא בחי' התענוג והטעם שיש ברצון זה שבמצו' כמו שבת וסוכה וטו"ת וכה"ג. ובחי' טעם ותענוג זה יש בו ב' מדריגו', א' טעם ועונג שבמוחין שנק' חכ' שבכת"ר המכוסים בתוך הגלגלתא והם למטה מן אור הכת"ר שנק' גלגלתא כניל' והוא כמו רצון המורכב בטעם ועונג, והיינו ענין טעמי' וסודו' הגנוזים במצות שיתגלו לעיל וכדפירשי' ע"פ ישקני כו', ואף שע"ז אמ' לכל תכלה ראיתי קץ כניל' שיש גבול לטעם וסוד זה שיתגלה כמו בימוהמ"ש ועוה"ב כניל' ונק' עונג מורכב שבשכל וכן הרצון יש בו גבול לפ"ע זה כניל', אך אעפ"כ אמ' רחבה מצותך מאד בלי גבול כלל גם על רצון המצו' שמורכב בחס"ס זה שנק' טעמי' מצו' לפי שגם שאינו אלא בבחי' חכ' שבכת"ר שנק' שכל מופלא שכל הנעלם כו' שנק' טעם כמוס' לרצה"ע כידוע מימ' שרשו העצמי' הוא בבחי' תענוג הנעלם שנק' תעה"פ שברצה"פ הנ"ל ושרשו כמקור כל התענוגי' הפשוטי' שנק' שעשועי המלך בעצמו כניל'), וע"כ גם הטעם הכמוס לרצון שנק' חס"ס הגם שהוא בבחי' המוחין שנק' מו"ס שבגלגלתא למטה ממנו, אך מפני שגם בבחי' חכ' ומוחין הללו יש בעונג המורכב בו עכ"פ גילוי אור אפס קצוהו מבחי' העונג הנעלם ע"י צמצום דבקיעת הקרום מהגלגלתא כניל' לכן יש במוחין הללו בחי' ומעלה יותר גם מעצם דגלגלתא (להיות שרשו בבחי' י"ג חיוורתא דפנימי' ע"י מלמעלה מבחי' השער' שנק' ארח"י שהוא האר' פנימי' התעה"פ כניל'). וראי' לזה ממה שאנו רואי' שהגלגלתא שהוא עצם הראש שלמעלה מן המוחין שבתוכו נעשה כמו בחי' כיסוי ולבוש בעלמא להלביש ולהעלים לבחי' המוחין שבו כמו תיבה וכלי שנגנו בה דבר יקר כאבני הפץ וכה"ג, שנראה מזה שהמוחי' הן פנימי' והגלגלתא בחי' חיצוני' ולבוש, אע"פ שבאמת אינו כן כי בחי' גלגלתא זה מאיר בו מעצמו' הרצה"פ שלמעלה מן הטעם שבמוחי' לגמרי כי אין טעם לרצה"פ אפי' טעם כמוס כניל' וא"כ הרי בחי' גלגלתא זה למעלה הרבה מבחי' המוחין שבו וע"כ הוא בבחי' מקיף בחיצוני' על המוחין כו') רק מצד שרש המוחין דכת"ר בפנימי' התעה"פ שבכת"ר נעשה עצם חיצוני' דגלגלתא כיסוי ולבוש להמוחין שנק' פנימי' לגבי הרצון הנגלה בגלגלתא כו' ועכ"ז גם בחי' חיצוני' הכת"ר שהוא הגלגלתא למעלה הרבה מבחי' המוחין שבו מטעם הנ"ל שהוא רצון הפשוט שלמעלה מן העונג וטעם לגמרי וד"ל.

וּנְמַצָּא מובן מכ"ז עכ"פ שבתענוג ורצון נגלה הבאי' במורגש הרצון בחיצוני' והעונג בפנימי' כי רצון המצוה הוא שבא בגילוי גמור

לעין כל כמו במ"ש שאמ' אנכי כו' והעונג והטעם וסוד ה' גנוז ונעלם בתוכה ויתגלה רק לע"ל. וכמו"כ יש להיפוך דהתענוג והטעם הוא בגילוי והרצה"ע דמצוה גנוז ונעלם בהו כמ"ש למעלה דהתענוג תלוי ברצון, וכמו שרואי' שעיקר הפנימי' הוא עצמו' רצה"ע שבמצו' ומה שמתגלה בהו טעם וסוד ועונג זהו בא ממילא, כמו באיש שבמצו' ה' חפץ מאד ממילא יזכה להשיג סוד וטעם ועונג העליון שבמצות, כידוע בענין שמחה ש"מ מצד השמחה עצמה שמה יזכה לרוה"ק וג"א להשיג טעמי מצו', וכך הוא למעלה שנח"ר לפניו בגילוי התענוג ממה שאמ' ונעשה רצונו שהעיקר הוא רצונו שבמצותיו וע"י הרצון הזה ממילא יומשך בבחי' עונג וטעם לרצון זה ויש בכלל מאתים מנה כו' כנ"ל וד"ל.

ועד"ז יובן גם ברצון ותענוג הפשוטים שבמצו' דלפעמי' הרצה"פ הוא בחיצוני' ובגילוי והוא למעלה מן הטעם ועונג המורגש לגמרי כי אין טעם לרצון כלל כנ"ל, אמנם בחי' התעה"פ הנ"ל מלוּבש ברצון זה בהעלם בבחי' פנימי' שמחמתו יבא התגלות הרצה"פ שבמצו' שע"ז אמ' רחבה מצותך מאד כנ"ל. והיינו מה שאמ' דכתרא עילאה מלבר וא"ס מלגיו בדרך כלל כנ"ל, פ"י כתרא עילאה הוא בחי' גלגלתא הנ"ל (ולמעלה העליון יותר הוא בחי' כתיב דח"ס דא"ס שנק' שעשועי' העצמי' שזהו בחי' הרצון הפשוט שנק' רדכ"ר וכה"ג) הוא שרש המצו' למעלה מעלה בפנימי' ועצמו' דא"ס ב"ה, ועכ"ז נק' רק בחי' כיסוי ולבוש חיצוני' להלביש ולהעלים לאור הפנימי' שבו שהוא בחי' התעה"פ שלמעלה מן העונג המורגש בסודו' וטעמי המצו' הנ"ל שהוא בא בבחי' ההעלם והסתר ברצה"פ דמצו', וראי' לזה מן העוה"ב שנברא ביו"ד כו' שאינו רק גילוי אור קצת מאותו אור התעה"פ הנ"ל (שנמשך משעשועי המלך בעצמו שע"ז אמ' דא"ס מלגיו כו' בהעלם כו' כנ"ל) שיוצא ובוֹקע דרך שערו' בלבד כמו בחי' שער רישי' כנ"ל (כנובלות דחש"מ תו' הנגלות לנו כו') נמשך ויורד ומשתלשל למטה יותר עד בחי' מזל ונוצר אותי' רצון כמו כזנה רצון תעטרנו שהוא אור תענוג הפשוט הפרטי שמאיר ברצה"ע הפשוט שכל מצוה כפרט, עד שנמשך התעה"פ הזה בקבלת שכר לנשמו' בעוה"ב שזהו היוד' שנברא בו העוה"ב שהוא בציור וי"ו ויוד' בראשו כו' שזהו כמו יניקה דשערו' בגומא שלה כו' שנק' יודין וי"ו כידוע בענין פותח כו' ששרשו בעדן העליון הפשוט הנ"ל רק שנמשך משם בצמצום באות יוד' לבד (והוא שמתצמצם ג"כ בטעמי' וסודו' המצו' בחכ' שבכת"ר

כידוע בענין שמחה ש"מ (= של מצוה) . יזכה לרוה"ק וג"א (= גילוי אליוהו): ראה ד"ה ויספו עניים – מביק אדוואמיצ (כפ"ה) תשמ"ה) בתחילתו. ושי"נ בארוכה.
העוה"ב שנברא ביו"ד: מנחות כט, ב.
ונוצר אחיזי רצון . . . כזנה רצון: תהלים ה, יג. ראה לקו"ת להאריז"ל תולדות כה, כא. תשא לד, ז.
ובקוטרס תשובות וביאורים מביק אדמ"ר שליט"א ס"ז. לעיל ד"ה מראיהם ומעשיהם.
שנק' יודין וי"ו כידוע בענין פותח: ראה סידור נד, ד. ובכ"מ.

שמקבל ממזל ונוצר אותיו צינור שפותח אור החכ' הסתומה לגילוי כמו בימי המשיח דכל רו"י וסודו' התו' יתגלו כו'. וכמבואר למעלה דגם בעונג ורצון הפשוטים הרצון בחיצוני' והתענוג בפנימי' כרצון האב לטובת בנו או לעצמו בגילוי והפנימי' הוא תעה"פ שבעצמותו באהבת עצמו והרצון נעלם כזה כו', וכן יש להיפוך שהרצון לטוב לעצמו ולבנו הוא בפנימי' ובהעלם דוקא ומה שנגלה לכל זהו החשק והעונג שחושק לדבר טוב כו' שבא מחמת הרצה"פ וא"ל לא הי' לו עונג וחשק אף להשתעשע בכנו כו', וראי' לזה מריע שאמ' שתוק כו' שיכול להיות להיפך שזה יהי' התענוג שלו לייסר לבנו היקר ולשלם עונש עבור הטוב שעשה שאינו זה רק טוב וכמי"ש וכי זו תו' וזו שכרה א"ל שתוק כו', שבאמת זהו דבר פלא ביותר שהרי זהו היפך העוה"ב ממש דכל עיקר העוה"ב אינו רק שכר לעוסקי' בתו"מ וריע נענש על עסק תורתו במס"נ ביסורי מות קשה שהיו מסרקי' בשרו כו' ומהו התשובה שתוק כך עבמי"ח לפני וכי אפשר שיעלה במח' ורצון העליון היפך המשפט דתו"מ כו', אלא צ"ל שיש במח' זו בחי' עונג הנעלם ופשוט שא"א לבא בגילוי אף בחי"ס דתו' שנק' טעם כמוס לרצון אלא הוא רצה"פ שיש בו עונג הנעלם ופשוט למעל' מעונג דחכ' במשפט התו' (כי גם שכר המצו' בעוה"ב אינו אלא ביו"ד לבד שאינו רק קצת גילוי האור מעונג הנעלם הפשוט לגמרי כנ"ל והוא שנמשך בבחי' עונג מורגש לגשמו' בעוה"ב עבור המצו' שהו ברצון המורכב בעונג כמי"ש להנחיל אוהבי יש והו' שיי' עולמו' כידוע ומבואר כמי"א. ואמנם למעלה גם מעונג דעוה"ב הוא בחי' עונג הנעלם עצמו שהוא בעילוי אחר עילוי דשעשועי המלך בעצמו שמרומם ונבדל בערך מהיות אף בבחי' מקור כל בחי' עונג העליון שנמשך למטה כמו בעוה"ב וכמי"ש כי עמך מקור חיים כו', ועי"כ א"א להגיע לשם ככל אה"ר אף במס"נ באה"ר בתענוגי' בק"ש וגם לא בשכר המצו' שהוא עונג המורגש הנ"ל רק בבחי' ביטול וכליון כל העצמו' כמו ביסורי' של אהבה דצי"ג דוקא שהיסורי' הן נמתקי' בחסד דעצמו' התעה"פ שמקבל באהבה שע"ז אמ' השמחי' ביסורים כו' ששרשו בגבו' שבתענוג העצמו' כמו את אשר יאהב ה' דוקא יוכיח ביסורי' קשים, כמו ר"ע ורחבי"ת שנמסרו בגופם על קדה"ש על התו' דוקא (שלמעל' ממס"נ על המצו' שיש זה בכל נשי' כמי"ש במ"א), וכך ר"ע כשיצאה נשמתו בא' ביסורי' קשי' כאלה שקיבל באהבה ורצון זהו שהגבורו' קשות שלמטה נמתקו בשרשו במקור הגבורות שבתענוג עצמי

להנחיל אוהבי יש . . . שיי' עולמות: משלי ח, כא. סוף עוקציו.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

ביסורי' של אהבה: ברכות ה, א.

השמחי' ביסורים . . . את אשר יאהב ה': שבת פח, ב. משלי ג, יב.

ר"ע ורחבי"ת שנמסרו בגופם על קדה"ש: ראה ברכות סא, ב. מנחות כט, ב. ע"ז יו, ב. ובכ"מ.

ר"ע כשיצאה נשמתו בא': ברכות שם.

הג"ל שלמעלה מהתפשטו' החסד בעונג דעוה"ב הג"ל והוא שמגיע לבחי' עונג הנעלם בעצמו דוקא כג"ל שלמעלה מהעוה"ב (וכן בע"ת אמית' כראב"ד שיצאה נשמתו בבחי' שזהו ענין א' ממש עם מה שר"ע צ"ג יצאה נשמתו בא' ביסורי' קשים כאלה דוקא וכן רחבית שנשרף עם ס"ת כעוה"ב דעץ ארוז שנשרף בגבו' קשו' בשריפת הפרה).

וזהו ענין ת"ח אין להם מנוחה אפי' בעוה"ב ת"ח דוקא שעוסקי' בתושבע"פ וכמ"ש ישעיה למחכה לו דוקא למאן דדייק מילין דחכ' כג"ל וכמ"ש במ"א וזהו מצד היפוך החושך לאור ע"י הפלפול שהוא כמו הכאת הסלע במטה משה דכתי' ההופכי הצור כו'. והעיקר מצד המרירות והעינוי הגדול כשמיגע עצמו בתו' לעמוד על הדין האמת עד שממית עצמו עלי' ואח"כ ממציא הדיו הברור כעמל מלאכה ממש כך נקי עמל תו' ממש וכמ"ש במ"א שאין עונג גדול מזה כמו התרת הספיקות מן היגיעה העצומה, וזהו למחכה לו למאן דדייק כו'. וזהו עיקר הטעם לזה שאמ' שתוק כך כו' כמ"ש במ"א בענין מא' זה דמשה עלה למרום וראה שר"ע דורש על כל קוץ תילי תילים כו', כי שורש תושב"כ ע"י משה בבחי' חכמה בראש ושרש ח"ע בחכ' תתאה תושבע"פ דכולא סתימאה אליבא דר"ע שהעמיד התלמוד והעמיד יסוד תושבע"פ וע"כ דרש על כל קוץ תילי תילים יותר מכח דח"ע דמשה לפי שבינה יתירה ניתנה באשה תושבע"פ כו', כמו הולד שמתפשט ברמ"ח אברי' מטפה א' כו'), ואח"כ ראה שטרקו בשרו כו' אמ' וכי זו תו' כו' תושבע"פ דר"ע שמופרשת בתוס' וריבוי כ"כ יהי' זו שכרה, והשיבו שתוק כו' שא"א לבא בגילוי גם בעונג דח"ע שרש משה ולא יושג גם לך הטעם הכמוס בזה כי שרש תושבע"פ בעונג הנעלם הפשוט שאין עונג דעוה"ב מגיע שם כלל ולא יגיע לשם רק בבחי' כליון וביטול במס"נ שבגוף דוקא וע"י שמחה ועונג שביסורי' שיומתקו בשרשם כג"ל במס"נ כזה על התו' דוקא שלמעלה משכר המצו' בעוה"ב (וכדוגמא דעינוי נפש ביוה"ב וכענין להחיו' ברעב כו' כמ"ש במ"א) (וזהו שו"ד הרוגי מלוכה במס"נ על התו' מעליו מ"ן גם בימות המשיח ועוה"ב).

כראב"ד שיצאה נשמתו בכחי' ע"י יו. א.

ת"ח אין להם מנוחה: סוף ברכות ובכ"מ.

ישעיה למחכה לו... דדייק מילין דחכ': ישע"י סד, ג. ראה זח"א קל, ב. ולעיל נסמן באורכה.

ההופכי הצור: תהלים קיד, ת.

וכמ"ש במ"א שאין עונג גדול... התרת הספיקות: שר"ת הרמ"א ס"ה בתחילתו – נסמן בהערה בהמשך

מ"ס רבים תרלין בתחילתו. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קי – בשם הרמב"ם.

דמשה עלה למרום וראה שר"ע דורש: מנחות כט, ב.

דכולא סתימאה אליבא דר"ע: ראה סנהדרין סו, רע"א.

שבינה יתירה ניתנה באשה תושבע"פ: נדה מה, ב. ראה בארובה מה"מ תקס"ד ע' רמט ואל"ך.

להחיו' ברעב כו' כמ"ש במ"א: ע"פ תהלים לג, יט. וראה לקו"ת שה"ש יד, ב. ובכ"מ.

שו"ד הרוגי מלוכה... מעליו מ"ן: ע"פ שער הכללים פ"א. שער מ"ן ומ"ד דורש א.

ואמנם גם בחי' שמחה של מצוה מצד המצו' בעצמה שלמעל' מטעם כמוס שבה ולמעל' ג"כ משכר המצו' בעוה"ב, וז"ש דשכר המצוה מצוה בעצמה שהוא למעלה מעונג המורגש לנשמו' בעוה"ב והיינו לפי שהמצו' מצד עצמן הן בבחי' עצם דגלגלתא כנ"ל דאע"פ שנק' כיסוי ולבוש חיצוני להלביש למוחין שבתוכו כנ"ל מ"מ שרשן דמצו' הוא בבחי' רצה"פ ותעה"פ שבצמ"ו א"ס ממש כנ"ל, ואע"פ שמלביש לבחי' התענוג הזה כי אינו נגלה אף בעוה"ב רק הרצון כו' מ"מ הרי מבואר למעל' דגם בזה יש להיפוך דהתענוג הפשוט הוא בגילוי דוקא כשעשועי' הגלוי' דאב לבנו וכה"ג והרצון הפשוט הוא למעל' בפנימי' כו' כמו כי חפץ בבת יעקב כו' וכמו"כ נח"ר לפני שאמ' ונעשה רצוני הרי הנח"ר והתענוג הפשוט הזה בא בגילוי והרצון הפשוט שיש לו בזה הוא בפנימי' דוקא שהרי אין עיקר הנח"ר רק מפני שנעשה רצונו ואם לא רצונו הפשוט אין בזה נח"ר ותענוג כלל וד"ל. וכך הוא למטה בשמחה ש"מ דאע"פ שהשמחה והתענוג הוא בגילוי (בלא טעם כלל) אבל עיקר העונג והשמחה הוא לפי ששעה וקיים רצון ה' במצוה זו שהוא עיקר ולכך מתענג ושמח בה כו' וד"ל (נמצא ג' אלה מס"נ על התו' ותשו"ב במס"נ ושמחה ש"מ מגיע בעונג הנעלם העצמי' שלמעל' מחיי העוה"ב שהוא חצי העליון דכתר כו' כי תר"ד ב"פ ש"י ועוה"ב נק' פרס מחצה התחתון שהוא ש"י כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

ומעתה הנה יש להבין מה שנענש דוד על שאמ' זמירות ה' לי חוקיך בבית מגורי כו', פי' זמירו' הוא בחי' התענוג הפשוט הנ"ל שנק' שעשועי' דמקיף דאור תוה"ק שלמעל' מבחי' אור התענוג ושעשועי' שנמשך בבחי' או"פ כמו שהיתה אצלו שעשועי' שזהו רק אור התענוג הנמשך בח"ע הקדומה שיכול להיות מזה מקור לכל בחי' עונג העליון שנמשך למטה עד נשמו' בג"ע ובעוה"ב כנ"ל והוא ענין הזמירו' שהן בבחי' מקיף דאור התעה"פ שלמעל' מן החכ', כי גם שהזמירו' הן הן הנגינות שבתו' שנק' טעמי' כמו זרקא מקיף סגולתא כו' שנמשך באופן פרטי אבל גם אופן פרטי זה נמשך בבחי' מקיף כעגול המקיף כו' שהרי כל הנגינות הן למעלה ע"ג האותיו' או למטה מהן כמו מלעיל ומלרע כו' להיותם למעלה מעלה הן מן בחי' אור הח"ע הגנוז באותיו' דתושב"כ דאורי"י מח"ע נפקת ואף למעלה מבחי' העונג ושעשועי' שנמשך בח"ע שיוכל לבא באורכ' שהן האותיות והתגין כמו בכל דרשות שנדרש על כל קוץ וקוץ ואת כו' אבל מבחי'

דשכר המצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

כי חפץ בבת יעקב: וישלח לו, ט.

נח"ר לפני שאמ' ונעשה רצוני: ספרי פינחס כה, כ ופרשי' שם.

תר"ד ב"פ ש"י... שנוה"ב נק' פרס... כמ"ש במ"א: ראה תר"א י, ב. תר"ח חיי שרה קלה, א. שמות ש"ב.

א. ובכ"מ.

שנענש דוד... זמירות היו לי חוקיך: סוטה לה, א. תהלים קיט, נד.

הנגינ'ו והטעמ'ו לא נדרש שום דרש כלל כמ"ש על מ"ש ויבינו במקרא כו' והוא לפי שהנגינ'ו הן בבחי' מקיף דתעה"פ שבלתי מורכב באור דח"ע רק בהעלם מלמעל' שלמעל' מן השגה וטעם כמו השיר וניגון שבא מתענוג שבצמ'ו הנפש שלמעל' מן ההשג' בשכל כמו ויהי שירו כו' שני' שיר השירי' בחי' שיר פשוט משאיכ' שיר המורכב בשכל והשגה דוקא כו'

וזהו שאמ' דוד זמירו' היו לי חוקיך כו', פי' חוקיך הן המצו' שנק' חוקי' דוקא שהן בבחי' הרצה"פ שבלתי מורכב בשכל וטעם ועונג מורגש כו' רק למעל' מן הטעם ושכל לגמרי כניל שעכ"ז בחי' הטעם והתענוג מוסתר ונעלם בהן (כב' מדריגו', א' בחי' טעם ותענוג שבמוחי' דח"ס שבתוך הגולגולתא כו' שלמטה מן הרצה"פ שמוסתר ונעלם כמו בבחי' פנימי' הכת"ר שהוא בחי' הגולגולתא מכסה ומלביש על המוחין בבחי' חיצוני' כניל, והכ' מה שבחי' הכתר שהוא גולגולתא מכסה ומלביש לבחי' התעה"פ ועצמי שגנוז ברצה"פ בבחי' פנימי' כניל וד"ל, והוא בחי' התענוג הפשוט שמלושב ברצה"פ דוקא שנק' חוקים והוא למעלה גם מהיות מקור לכל בחי' עונג הנמצא בחי' ומדו' דאצי' כו' ואף לא בחי' מקור לעונג דעוה"ב שנברא ביו"ד כניל (דגם שהעוה"ב הוא בא בשכר המצו' היינו במצו' שיש בהן טעם ועונג מורגש כו'). אך דוד ה' משיג בגילוי מטוב טעם ועונג הנעלם הפשוט דשעשועי' דמקיף דח"ע הנ"ל וכמ"ש אני תורתך שעשועתי פועל יוצא שהמשיך בה שעשועי' העצמי' הנ"ל (וכמ"ש בס' הבהיר שדוד ה' מחבר תוה של מעלה בהקב"ה) לפי שבכתר מל' דודו זהו כת"ר שם טוב דמשיח שעולה ע"ג כתר תורה בשרשה בעצמו' א"ס ב"ה). וז"ש טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי כו' וכן אמ' בא"י למדני חוקיך דוקא שגם בחוקיך שהן למעל' מן הטעם ועונג הנגלה בסודו' התו' למדני שישג ויבין הטעם הנעלם וכמוס בהן שנק' טוב טעם מקור כל העונג הבא בגילוי בגי'ע והעוה"ב כו'.

ולכך אמ' דוד זמירו' ה' לי חוקיך דגם חוקיך שהן בבחי' רצה"פ ה' טעם ועונג הנעלם בהן בבחי' גילוי להיות בבחי' זמירו' בעונג וטעם מורגש ממש כמו הנגינ'ו שנק' טעמי' שבאים בעונג בשיר מורגש בניגון בפה אעי"פ ששרשם הוא בבחי' מקיף דתעה"פ דוקא כניל וד"ל. אך איכ' האיך ה' אפשר שיומשך מהעלם דעצמות התענוג הפשוט בגילוי במורגש כמו בנגינ'ו וטעמי' דתו' שנק' זמירות כו', הענין הוא שהנגינות וטעמי' אעי"פ שהן כאים בגילוי בקול וניגון מ"מ הרי הן בבחי' ההעלם דמקיפי' שלמעלה מן השכל. ואמנם דוד אמ' זמירות ממש ה' לי חוקיך עצמן בלא נגינות וטעמים, והענין

אני תורתך שעשועתי: תהלים קיט, ע.

כס' הבהיר שדוד ה' מחבר: אות קצו. וראה לקו"ת שלה נא, א (ועיין ג"כ שם מו, ג): בספר הבהיר (נ"א במעיין החכמה). וכמ"כ (אוה"ת נ"ד כרך ב ע' תתק"ד יעוד) מציינ' ג"כ לוחי"ג רכב, ב. טוב טעם ודעת . . . בא"י למדני חוקיך: תהלים קיט, טו, יב.

הוא משום דחוקיך הן המצו' שלמעלה מן הטעם שנק' רצה"פ כניל, וז"ש כי עמך מקור חיים מקור כל התענוג' שהוא גם בחי' התעה"פ הנ"ל רק באורך ממש נראה אור והוא אור הרצון העליון הפשוט שבמצו' עצמן כמו החוקי' וכה"ג וממילא יומשך ע"ז גם התעה"פ הנ"ל לגילוי גמור כמ"ש טוב טעם ודעת למדני מן ההעלם לגילוי כי במצותיך האמנתי הרי מפרש הטעם לפי שהאמין במצו' שהוא ברצה"פ שבלא טעם ושכל כלל וכלל אפי' לא טעם כמס' ולא עונג פשוט (וכמו שהי' מוכיח שמואל לשאול שרצה להשיג טרד וטעם דמצו' מחיית עמלק ועשה המצוה הזאת בכוונה שלימה כמ"ש הקמותי ממש את דבר ה' שדיבר במצוה זו כו', וא"ל שמואל החפץ לה' בעולות כו' כי"א שמוע מזבח טוב כו' שהוא לעשות המצוה מצד עצם הרצה"פ שבה כמו החוקה כו' בלא כוונה כלל וכלל שנק' שמיצה בקבלת עומ"ש פשוטה, שזה הי' מדרגה דדוד שהקים עול תו"מ כו' שלזה אמר לו לריע"ש הטוב ממך כו'). וזהו כי במצותיך האמנתי באמונה פשוטה שמגיע למעל' מן הטעם והעונג לגמרי שע"ז טוב טעם כו' כניל דהעונג הפשוט טפל ונכלל ברצונו הפשוט כענין הנח"ר שעושים רצונו כו' וכענין שמחה של מצוה כו' וכשכר מצוה עצמה דוקא כניל. ובדוד הי' ג' דברי' הנ"ל, שמחה ש"מ כמו שאמ' בדרך עדותיך ששתי כו' בחוקותיך אשתעשע כו' וכה"ג רבים, וכן הי' דוד בע"ת אמיתי במס"נ כענין ואביון ומדוכא בלב נשבר עמוק מאוד, וכן הי' נרדף גדול בס"נ מאויביו תמיד שזהו כמו מס"נ על התו' כניל, וע"כ זכה להיות גילוי עונג הפשוט אצלו במורגש בזמירות היו לי חוקיך כו'). וז"ש בדרך עדותיך ששתי כו' בפיקודיך אשיחה ואביטה אורחותיך, פי' אורחותיך הן כמו המצו' שנק' חוקי' שהן בבחי' רצה"פ שבגלגלתא כו' שנק' תרי"ג ארחין כמ"ש כל אורחות ה' חסד ואמת כו', ופי' אביטה אורחותיך לפי שדוד השיג וראה בעין השכל מרחוק במה שגנוז ונעלם באור העונג הנעלם העליון הפשוט שברצה"פ שנק' אורחות שהן מצו' שנק' חוקים ואור הרצון העליון הזה שנמשך מעצמו' התענוג שבא"ס עצמו נק' אורחות הוי' ממש שזהו בחי' האורח והשביל ודרך שפנימי' שם הוי' שבמהו"ע נתגלה שם וע"כ נק' אורחותיך ממש, וכ"ז ראה והביט כשהי' לומד ומשיח בפיקודך כו' הן המצו' שמלובשי' למטה כענינים גשמי', וכ"ז בא לו לפי שהי' שמח בשמחה ש"מ דוקא כמ"ש בדרך עדותיך ששתי כו' מטעם הנ"ל (וכמו שאמרו על

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

הקמותי... את דבר ה'... החפץ לה' בעולות: שמואל א טו, יג. כב.

דוד שהקים עול חו"מ: ראה במדבר פי"ח. כא. מדרש שמואל פכ"ט. תדא"ר רפ"ב.

לריע"ך הטוב ממך: שמואל א טו, כח.

וכשכר מצוה עצמה: ראה אבות פ"ד מ"ב. תניא רפ"ז. פליט (נב, ב). דרמ"צ כ, ב (כהגה"ה). לוח

היום יום" כ"ה אייר. ובכ"מ.

בדרך עדותיך ששתי... בחוקותיך אשתעשע: תהלים קט, יד. טו.

בס"נ: [בסכנת נפשות]. בבתי ב: במס"נ.

כל אורחות ה' חסד ואמת: תהלים כה, י.

האריז"ל שזכה לרוה"ק וגילוי אליהו בסודות התו' רק מפני שהי' שמח בשמחה של מצוה כנ"ל).

והנה מבואר למעלה דבחי' התע"פ שמלוּבש ברצה"פ שבמצו' למעל' הרי הוא למעלה מכל מקור התענוגי הנמשכי' למטה בקו"ח ואבי"ע עד תענוג הנשמו' בגעה"ע וגעה"ת עד עונג האלקי שהנשמה בגוף תתענג על ה' במוח ולבו כל חד לפום שעורא דילי' המצומצם ביותר כו', ואפי' תענוג העליון ביותר כמו תענוג שבח"ע הק' שנק' עדין עילאה דעוה"ב כנ"ל גם הוא לא נמשך רק ע"י צמצום דיו"ד שהו' כמו יודי"ן ווי"ן דבחי' שער' כנ"ל ואין לו ערך כלל לגבי עצמו' התע"פ הנ"ל (שנק' שעשועי המלך בעצמו ממש שמתלבש בתע"פ זה ברצה"פ שבמצו' שע"כ אמ' רחבה מצותך מאד כו' והוא שאמ' דשכר מצוה מצוה עצמה דוקא שלמעל' מעונג המורגש בעוה"ב כנ"ל, והיינו ג"כ ענין בחי' המקיפ' דתע"פ שמלוּבש בנגינות וטעמי' דזרקא מקיף כו' שלמעל' משעשועי' דתוה"ק שנמשך באופ' כנ"ל ונק' רננא דאורי"י כמו ויהי שירו כו', ונמצא דב' דברי' אלה שמחה שי"מ ורננא דאורי"י בנגינות דתוה"ק וכה"ג מגיעים בעצמות התע"פ הנ"ל שלמעלה ממקור כל התענוגי' אפי' עונג דעוה"ב).

וזהו שנענש דוד על מ"ש זמירות היו לי חוקיך ואיל זמירות קרית לון כו', דמשמע מזה שהשפיל למעלות התו' שנק' חוקים לקרותם בבחי' זמירות לבד, ולכאורה הרי זה למעלה יתירה כמה שהי' לו כזמירות שהו' כמו נגינו' וטעמי' דתו' שהו' בבחי' מקיף דתע"פ כנ"ל. אך הענין הוא דנגינות שבתו' שרשם באמת מבחי' מקיפים דעצמו' התע"פ ואין זה השפלה וירידה כלל כי מהו נמשך מקור לכל עונג העליון הנמשך באותיות דח"ע דתו' כידוע בענין סתמ"א שהטעמים בכת"ר ונקודו' בחכ' ותגי"ן במדו' ואותיו' במל' שזהו בקוצו של יו"ד ויו"ד היא כו', ואע"פ שלגבי עצמו' המקיף התע"פ כמו שהוא ממש למעל' הנגינות כזרקא כו' זהו בבחי' ירידה והשפלה מי"מ אין זה יריד' וצמצום כלל לגבי עצמו' אא"ס ב"ה שנק' שירו ממש וכמו שהקורא בתו' בנקודו' וטעמי' דוקא שמקיף על או"פ דח"ע דאותיו' כו' שמה דוקא נמשך מקור החיות דנשמה דכ"א מישראל בבחי' מקיף כו'. אך מ"ש זמירות היו לי חוקיך קאי על החוקים דתו' שנקראי' בשם זמירות כזמירות בשיר וניגון בפה או בכלי להתענג נפשו בהן כנ"ל שזהו בחי' עונג המורגש בכלי או בפה שהוא ירידה גדולה לגבי ערך מעלת עונג העליון הפשוט שבבחי' שעשועי' העליונים העצמי' שברצונו הפשוט בחוקי' דתו' כמ"ש ואהי' אצלו כו' אצלו ממש שהוא בבחי' הפנימי' ועצמו' ממש

האריז"ל שזכה לרוה"ק . . בשמחה של מצוה: נסמו לעיל.

כידוע בענין סתמ"א שהטעמים בכת"ר . . ואותיו' במל': ראה ע"ח שער סתמ"א (ש"ה) פ"ה. וכתיב: ואהי' אצלו: משלי ת. ל.

שא"א לבא בגילוי למטה בעונג מורגש כלל אפי' בעונג העליון דעוה"ב שבא בשכר המצו' כנ"ל (ומה גם שבזמירות בא הארת העונג באופני' פרטי' באור בכלי כו'). אך באמת כוונת דוד הי' לשבח ולמעלה יתירה על עצם ירידת אור ההמשכה דתענוג ושעשועי' דמקיף דח"ע דחוקים שבתו' כמו זאת חוקת התו' דפריה אדמוה שאמ' שלמה אמרתי אחכמה והיא כו' שלא הי' יכול לבא בגילוי ההשגה בח"ת דמל' עד שנעשו בבחי' מקיף בשיר כזמירות להתענג מהן נשמות שבמל' שזהו בחי' נפש דוד כדי שיעלו מ"ן עי"ז לרום המעלות כמ"ש מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק עליון כו', והו' בחי' זמירות דדוד בחי' המל' כמ"ש למען יזמרך כבוד כו', וז"ש זמירות הי' לי חוקיך דוקא לי דוקא בשביל שיעלה למעל' עי"ז. ולכך נענש עי"ז כי נצרך דוד לכ"ז בשביל המתקת הדיני' וקטרוגי' כו' שהי' עליו' מן הקמ' עליו שעיקר המתקו' הדינים הוא בעונג ושעשועי' דתו' ומצו' כמו כשנכ' זמירות וכה"ג, וז"ש בבית מגורי דוקא כשהי' מגור מאויביו כו' וכמו עזי וזמרת י"ה ויהי לי לישועה כמ"ש במ"א וד"ל.

והנה מעתה י"ל כללות ענין מ"ת, דהנה כל הנ"ל בענין זמירות היו לי כו' שזהו שנמשך בחי' טעמי' דתו' שהגם שבא אור התענוג העליון בדרך אופן פרטי בכל טעם ונגינה מ"מ והו' בבחי' מקיף דח"ע שהרי הנגינות הן למעלה ע"ג האותי' כו' ועפ"ז אמ' דוד זמירות היו לי' חוקיך אפי' חוקיך שלמעלה מן החכ' כנ"ל. אבל במ"ת הרי נמשך ונתגלה אור דתו' בבחי' אותי' בדבור דוקא והוא באמרו אנכי כו' הוי' אלקיך כו', ועכ"ז הרי על כל דיבור ודיבור פ"נ כו' רק שע"י טל תו' החזיר נשמתו לגופו כידוע, ובאמת זהו פלא גדול למה פרחו נשמתו עכ"ד כו' מאחר שכל דיבור מיו"ד הדברות הי' רק בבחי' גילוי אותי' לבד ובהתלבשות בדברי' פשוטי' שלא כמו באמ' אנכי ה' כו' ולא יהי' לך כו' כבד את אביך כו' וזכור את יום השבת כו' וכן בל"ת לא תרצח כו' שזהו רק בסומ"ר וע"פ בפ"מ לבד ולמה לא יכלו להכיל במוחם ולבם עד שפרחה נשמתו, ואע"פ שאנכי ולא יהי' לך מפי הגבו' עצמו שמענו גם זה לא הי' רק גילוי באותי' הדבו' שנתקבל בכלי ההשגה כו', אך הענין ידוע בדרך כלל לפי שבמ"ת אי' פב"פ דבר ה' עמכם וכמ"ש וכל העם רואי' את הקולות רואים את הנשמע כו' שהוא בחי' קול אלקי' ממש שהי'

זאת חוקת התו' . . . אמרתי אחכמה: חוקת יש, ב. קהלת ז, כג. במדבר פי"ט, ג.

מכנף הארץ זמירות שמענו: ישעי' כד, טו.

למען יזמרך כבוד: תהלים ל, יג.

עזי וזמרת י"ה: בשלח טו, ב. ועוד.

אנכי כו' הוי' אלקיך: יתרו כ, ב.

על כל דיבור ודיבור פי"נ: שבת פח, ב. ובכ"מ.

שאנכי ולא יהי' לך מפי הגבו' עצמו שמענו: מכות כד, רע"א.

פב"פ דבר ה' עמכם . . . וכל העם רואי' . . . את הנשמע: ואתחנן ה, ד. יתרו כ, יח ומכלתא שם.

מדבר מתוך האש באמרו אנכי כו' ראו בראי' חושי' כו', ולכך פ"נ ליכלל בעצמו' אי"ס שהי' מאיר בקול אלקי' זה והיינו לפי שהי' בקול זה התגלות בבחי' פנימי' ועצמו' דתענוג הפשוט שבתו' הק' שהי' מאיר באור פניו ית' בדיבור זה דאנכי כו' ונתקבל בכניי' ג"כ בבחי' הפנימי' ועצמי' שלהם כמ"ש פכ"פ דיבר ה' כו' ולכך פרחו נשמתו על כל דיבור כו' לפי שלא הי' יכולים להכיל ולקבל בנשמתו גילוי עוצם התענוג הפשוט דעצמו' אי"ס שהוא בבחי' אי"ס ממש כו' ולכך פרחו נשמתו על כל דיבור מעוצם התענוג ונכללו בעצמו' אי"ס כהתכללו' הנר בפני האבוקה כו' וד"ל.

אך הנה י"ל בזה דהלא מבואר למעל' שבכל המצו' שהו גילוי רצה"ע מוסתר בהו בחי' התעה"פ ואינו בא בגילוי רק הרצון בלבד כו', אי"כ במ"ת הרי ג"כ לא הי' בגילוי רק בחי' רצה"ע שבא בדיבור' ד"י הדברות אבל בחי' העונג העליון שברצון זה הי' מוסתר ונעלם בהו לגמרי, ולפי' למה עכ"ד פ"נ כו' אחר שהעונג העליון הי' מוסתר כו', אך הענין הוא שבאמת במ"ת מאחר שאמ' פכ"פ כו' הרי הי' בחי' גילוי דאור הפנימי' ועצמו' התעה"פ דאי"ס ב"ה בכל דיבור' ודיבור ובפרט באנכי כו' שזהו בחי' גילוי אור של עצמו דאי"ס שמאיר בכתר בפנימי' שבו דוקא שנק' אנכי מי שאנכי דלא ידע ל"י בר איהו (ונק' רד"לא) והיינו בחי' סדכ"ס דלמחתב"כ, ואי"כ מאחר שאנכי ולא יהי' לך כו' מפי הגבו' עצמו שמענו שהוא גילוי עצמו' אי"ס ממש בדיבור' זה דאנכי הגם שלא הי' בגילוי רק בחי' אותיו' הדיבור דאנכי כו' ולא כו' שהו כלליו המצו' בסומ"ר ועש"ט לבד שאין זה רק בחי' גילוי הרצון לבד עכ"ז הרי הי' מאיר בגילוי בדיבור זה גם מבחי' הפנימי' ועצמו' דתעה"פ שברצונו הפנימי' הפשוט שבעצמו' אחדו' הפשוטה (שלמעלה גם משעשוע' העצמי' דח"ע דתו' של מעלה, שזהו ענין בחי' הארת פנים דח"ע שהי' במ"ת ג"כ כמ"ש כי באור פניך כו' כמו שחכ' אדם תאיר פניו כו', ולכך זה הי' הארת פנים זה ברצונו הפשוט שלמעלה מן החכ' שהיא בבחי' הפנימי' ועצמו' שלו ממש לכנ"י דוקא כמ"ש פכ"פ כו' והוא לבחי' הפנימי' דנשי' כמ"ש יאר ה' פניו אליך דוקא כו'), וע"כ פ"נ עכ"ד כנ"ל לפי שהי' ע"י גילוי אור העצמו' הוזה בחי' כח המושך שמושך לנשי' לשרשם כמו הנר שעומד מקרוב לאבוקה גדולה שנמשך ונכלל באבוקה לפי שכל דבר נמשך לשרשו ומקורו בהגיעו מקרוב אליו דוקא, והיינו שמיד בהגלות נגלו' האור העצמי' דאי"ס ממילא יצאה נשמתו ליכלל באח"פ כו' לפי שחלק ה' עמו כו' שנשי' נק' חלק הו"י ממש כידוע שישראל עבמ"ח העצמי' והפנימי' דעצמו' התענוג

דלא ידע ל"י בר איהו: ראה זחיג קסט, ב, קמ, ב.

שחכ' אדם תאיר פניו: קהלת ח, א.

יאר ה' פניו אליך: נשא ה, כה.

שחלק ה' עמו: האוינו לב, ט.

שישראל עבמ"ח: ביר פ"א, ד, ובכ"מ.

שבאים עצמו כמו בנים אתם כו' וכן כי אתה אבינו כו' וכמ"ש הבן יקיר לי אפרים כו' ילד שעשועי העצמי כו' וכן כי תהיו אתם ארץ חפץ וכמו חפצי בה וכמ"ש במ"א בענין ותרועת מלך בו כו' שביז בחי' התקשרות העצמי בפנימי' הרצון והתענוג שלמעלה מפנימי' החכ' (וממילא יש התקשרו' עצמי' כזאת גם בפנימי' דח"ע שהוא ח"ע דתוה"ק שהן שרש דס"ר אותיו' התו' והן שרש דס"ר נש"י שעבמ"ח דח"ע דאורי"י סתים וגליא וקוב"ה סת"י כו' וג' קשר"י הן ישראל מתקשראן באורי"י בבחי' סתים כו' כמ"ש במ"א. וזהו שעכ"ד דוקא פ"נ מצד שורש התקשרו' נשמתן למעלה בפנימי' דאור התו' שהאיר בכל דיבור מתוה"ק שהיתה אצלו שעשועי' כו'. ואמנם מה שעכ"ד פ"נ מצד בחי' אור פנימי' התענוג הפשוט שבפנימי' הרצון הפשוט כנ"ל זהו למעלה גם מפנימי' החכ' שבדיבור זה וכמו בדיבור דאנכי דמה שא' אנכי כמו שהוא ממש באמית' אור העצמו' דא"ס שבפנימי' הכת"ר כנ"ל וד"ל. וזהו בחי' התקשרו' העצמו' דנש"י במצו' שהן בחי' רצה"פ עצמו שלמעלה גם מפנימי' החכ' כי אין טעם לרצון כלל אפי' טעם כמוס דבחי' ח"ס כידוע וכמ"ש למעלה בענין ארחי' דגלגלתא כו', וע"כ הגם שלא שמעו במ"ת רק בחי' גילוי רצה"ע שביוד הדברו' כמו זכור את יום השבת כו' אבל אור התעוה"פ לא הי' נעלם בהן כלל וכלל כי הרי ראו את הקולות כו' ולא כמו במצו' שלנו שאין בהם רק גילוי רצה"ע בלבד ופנימי' התעוה"ע נעלם ומוסתר בהן (רק דוד ראה והביט בהן כנ"ל) ולא יתגלה רק בעוה"ב, ואם לא הי' במ"ת רק בחי' גילוי רצה"ע לבד והתעוה"ע הפנימי' הי' נעלם ומוסתר בה לגמרי כמו מצו' שלנו לא הי' פ"נ כלל כי רצונו הפשוט בא גם במ"ת בהתלבשו' בדברי' פשוטים ומאחר שכבר קיבלו עליהם ברצון כל אשר יצוה ה' לקיים רצונו כמ"ש כל אשר דבר ה' נעשה כו' א"כ היו יכולים לקבל בתוכם גילוי זה ולא הי' פ"נ כלל, רק לפי שהי' ב"י הדברו' גילוי התענוג ושעשועי' דעצמו' א"ס ברצונו העליון כמו שהוא בעצמו' ממש ע"כ פ"נ עכ"ד ליכלל בדיבור זה שיצא מפי ה' כו' ומטעם הנ"ל שכל דבר נמשך לשרשו הראשון כו' וכענין כלתה נפשי כו' מרוב עוצם התענוג שהוא בבחי' א"ס ממש שלמעל' מעונג דעוה"ב כנ"ל וד"ל (וגם עכשיו יש הארה זו למטה שמעורר למעלה מעין זה ממש והוא בשמחה ש"מ ששמח ומתענג בתענוג העצמו' ממה שקיים רצה"פ שלמעלה מן הטעם כנ"ל שמפני זה זכה האר"ז"ל לג"א מטעם זה הנ"ל).

בנים אתם . . . כי אתה אבינו . . . הבן יקיר לי: דברים יד, א. ישעי' סג, טו. ירמ' לא, יט.
כי תהיו אתם ארץ חפץ . . . חפצי בה: מלאכי ג, יב. ישעי' סב, ד. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"א

ע צו.

דאורייתא סתים וגליא: זחיג עג, א.

זכור את יום השבת: יתרו כ, ח.

כל אשר דבר ה' נעשה: משפטים כד, ג.

כלתה נפשי: תהלים פד, ג.

והנה ככ"ז יובן מ"ש בלוחו' הראשונ' לוחו' כתובי' משני עבריהם זה ומהם הם כתובי' כו' והמכתב מכתב אלקי' חרות על הלוחות כו', דהנה קודם החטא העגל כשעמדו בני' בה"ס פסקה מהן וזהמא של נחש הקדמוני ולא ה' בהן תערוכות רע כלל וכלל ובמילא לא ה' בהן בחי' חיצוני' ואחוריי' כלל רק כולם ה' בבחי' פנימי' ועצמו' בהתקשרו' אמיתי' בפנימי' הרצון ופנימי' התענוג בכלות הנפש ממש כמ"ש פכ"פ כו' דהיינו בבחי' הפנימי' דכנ"י בלבד לפי שמלמעלמ"ט מא"ס ב"ה האיר ג"כ להם מבחי' הפנימי' ועצמו' בלי שום חיצוני' ואחוריי' כלל אלא כולו בבחי' פנים בלבד כו'. והענין הוא שבכל ההשתל' בכל הפרצופים עד רום המעלות בבחי' קורח יש בחי' פנימי' ובחי' חיצוני' ונק' פנים ואחור (שזהו בכללות בחי' מ"ה וב"ן ובחי' אור וכלי כחומר וצורה וכה"ג) כמו שאמ' בתו' בכמה כתובי' בענין הארת פנים כמו יאר ה' פניו אליך כו' וכן יראה כל זכורך את פני ה' כו' וכן בכמה מקומות בכתובי' כמו אם אין פניך הולכים כו' וראית את אחורי פני לא יראו כו' דמשמע שיש בחי' פנים ואחור אע"פ שאין לו גוף ולא דמות הגוף כידוע דברה תו' כלשון בנ"א שכך הוא בציור אדם למטה בבחי' פנים ואחור כמו כי פנו אלי עורף ולא פנים כו'. והענין הוא לפי שזהו הכלל בכל ההשתל' דעו"ע יש בכל א' בחי' פנימי' שבו שנק' פנים ובחי' החיצוני' שבו שנק' בחי' אחוריים [וכמו שיש בגופי' פנים ואחור], כמו גם ברצון שלמעלה מן השכל יש בו פנימי' הרצון שכל עצמו נמשך בו ויש רצון בחיצוני' ואחוריי' בלבד כמו דרך אגב כידוע וכמו בדיבור מן השפה ולחוך בלבד שזהו כי פנו אלי עורף בחיצוני' הרצון בלבד וכך יש גם ברצה"ע שמשפיע ברצון בחיצוני', וגם בחכ' יש פנימי' וחיצוני' ואחוריי' כמו ענין נובלות דחכ' כשיחת ת"ח וכמו שלמביש הדבר במשלים וכה"ג ובחי' פנימי' החכ' בעומק המושג בכוונה הפנימי' שבו כו', וכה"ג יש במדו' פנימי' כמו אהב' שבפנימי' הלב וכן החסד לאוהבו ויש אהבה וחסד רק באחוריי' וחיצוני' כו' כידוע (ובכלל זהו שנק' ג"כ אור וכלי שהכלי הוא בחי' החיצוני' כחומר שלמביש לצורה כו' והאור הוא בחי' הפנימי' שמוסתר בו כו').

והנה כמו כ"ז הוא למעל' בכל ההשתל' דע"ס דכח"ב ומדו' שיש אף בכל ע"ס דאצ"י פנימי' ואחוריי' בכל מדה אף בכח"ב דהיינו הרצון ותענוג וח"ב כמובן מכל הנ"ל, וז"ש יאר ה' פניו פנימי' המוחין ופנימי' המדו'

בלוחות הראשונ' לוחות כתובי' משני עבריהם: תשא לב, ט"ט.

כשעמדו בני' בה"ס פסקא מהן וזהמא: שבת קמ"א. א. וראה בהנסמך בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ קונטרסים ח"ג ע' ג.

פכ"פ: ואתחנן ה' ד.

יאר ה' פניו . . . יראה כל זכורך . . . אם אין פניך . . . ופני לא יראו: נשא ו, כה. משפטים כג, יז. תשא לג, טו. שם, כג.

דברה תו' כלשון בנ"א: ברכות לא, ב. ועוד.

כי פנו אלי עורף: ירמ"ב, ב. כו.

עליונו ולא בחי' חיצוני' ואחוריי' דחכ' ומדות כו' כידוע. אך כ"ז הוא רק אחר הצמצום דקו"ח בע"ס דאצי' שנמשך בבחי' או"כ וגם למעלה בבחי' הכתר דאצי' שהוא בחי' ע"י וא"א יש בחי' מ"ה ובין פנימי' וחיצוני' כידוע, אבל למעלה ממש שהוא בעצמו' א"ס שלפני הצמצום כו' שגם ששם יש ג"כ בחי' ע"ס וכללותם הוא בחי' הכתר אבל כל מה שבא"ס עצמו הכל הוא בבחי' הפנימי' ועצמו' דא"ס, וגם בחי' האותיו' אין נק' כלי בחיצוני', דגם שאמ' בתיקוני' א"ס מלגיו כתר' עילאה מלבר זהו בכתר דאצי' שהוא בבחי' חיצוני' הלבניש ולהסתיר לפנימי' האור דא"ס שמלוכבש בו אבל בא"ס שלפני הצמצום גם בחי' כתר' בחי' פנימי' שהוא עצמו' הרצה"פ ועצמו' התה"פ (וכך גם בחכ' ומדו' דא"ס) כולו בחי' פנימי' ואין בחי' חיצוני' ואחוריי' כלל כי אין שם בחי' פני' ואחור כלל כשאר הפרצופי' אלא כולו בחי' פנימי' ועצמו' ואין שם בחי' חיצוני' ואחוריי' כלל (וכמו ענין לתם הפני' שכולו פנימי' לבד להיותו מבחי' עה"ח שכולו חיים טוב וכמו עה"ב שנק' יום שכולו טוב לפי שהוא בבחי' הפנימי' לבד כו').

ושרש הענין הוא לפי שכל מה שבא בהשתל' השפע למטה כמו הרצון לברוא שהוא חסד המתפשט למ[ט]ה נק' רצון מורכב בדבר מה שיש בו בהכרח פנימי' וחיצוני' או"כ כנ"ל וכן גם בחכ' שמתפשט בדבר מה שיש בה פנימי' ואחוריי' כענין נובלות חש"מ כו' כמשי"ת וכן במדו' וגם במחוי"ד, אבל בבחי' רצון ותה"פ שבעצמו' א"ס (שהוא בחי' כתר' שבא"ס וכן גם בחי' החכ' ומדו' דא"ס עצמו') שנק' פשיטו' שהן כלול' בעצמו' ממש (כדמיון יו"ד כוחו' הפשוט' הכלול' בנפש עצמה שבלתי מורכב' בדבר מה בבחי' התפשטו' ושפע במציאו' במהו' דבר מה עדיין כו') אלא המה כמו שהן למעל' בעצם בבחי' אח"פ בלתי מוגבל בכלי ובלתי מורכב כלל, ע"כ התה"פ הזה שנק' שעשועי' העצמי' כו' אפי' בבחי' מקיף אינו נמשכי' כמקיף דשיר דנגיני' ולא בבחי' מקור לעונג הנמשך למטה כעונג דעוה"ב כנ"ל. א"כ מובן ממילא שאין בו שום ענין חיצוני' ואחוריי' כלל רק כולו בחי' פנימי' ועצמי' לבד מטעם שהוא בבחי' העצמו' ממש, ולא כמו בחי' הפנימי' שיש בכל ההשתל' בע"ס כנ"ל שיש גם בחי' חיצוני' ואחוריי' כנ"ל גם אלא שמאיר רק בבחי' הפנימי' שבו, כמו בפנימי' שברצון ותענוג כו' דיש גם חיצוני' הרצון וחיצוני' התענוג וכן בפנימי' שבח"ב ומדו' כו' יש גם חיצוני' שבהם אלא שאינו מאיר בבחי' חיצוני' רק בבחי' הפנימי' שבו כמו כפי העלא' מ"ן מלמטה בפנימי' ולא בחיצוני' כמ"ש לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש וכן אם אין פניך הולכים כו' יאר הוי' פניו כו' שלא יאר

בתיקוני' א"ס מלגיו כתר' עילאה מלבר: ת"ז סתכ"ב (סח, ב).

לחס הפני' שכולו פנימי': ראה לקו"ח עקב יו, ב.

עוה"ב שנק' יום שכולו טוב: ע"פ נוסח הרחמן לוי"ט (בברכת המזון).

לך אמר לבי . . . אם אין פניך . . . יאר הוי' פניו: תהלים כו, ה. תשא לג, טו. נשא ה, כה.

בחיצוני' הרצון וחיצוני' המוחין ומדו' אלא דוקא בפנימי' שלהם, אבל במת' הגם שאמ' פבי"פ כו' אין הכוונה בזה שיש בחי' אחוריי' וחיצוני' ג"כ כרצון וחכ' ומדו' אלא שהאיר בבחי' פנים, אלא הכוונה שלא האיר רק בבחי' פנים דהיינו בכל פנימי' האור דעצמו' א"ס ב"ה כמו שאמ' באמ' אנכי ממש הו"ו אלקיך כו' בלי שום חיצוני' כלל לפי שאין שם בחי' חיצוני' כלל אפי' ברצון ותענוג וחכ' ומדות כולו בחי' פנימי' ועצמו' מטעם הנ"ל. וזהו פבי"פ כו' לפי שגם בבחי' המקבל שהן כני"י ה"י כמו במשפיע בבחי' העלא' מ"ן מכל בחי' הפנימי' ועצמו' דנשמתם (אף בחכ' ומדו' שלהם כמו שהן כעצמו' הנפש ממש שאין בהם חיצוני' כלל וכלל), ואף שהי' בהם גם בחי' חיצוני' ואחוריי' כרצון ושכל ומדו' אבל נתברר כל בחי' החיצוני' שלהם ונעשה הכל בבחי' הפנימי' עד שלא נשאר בהם שום חיצוני' ואחוריי' כלל, והוא בחי' התענוג העצמי' דבחי' יחידה שבנפש שגם השכל ורצון ומדו' הן פשוטי' ועצמי' עד כלות הנפש ממש כמו הבן הנמשך אחר האב שנמשך לשרשו בכל בחי' פנימי' שלו שאין בזה ענין חיצוני' כלל וכלל וכביטול הנר שנכלל מיד באבוקה כו', והוא מצד שרש נש"י בעצמו' דא"ס בעצמו' התעלה ע"כ אין בעלי' זאת שום צד מבחי' החיצוני' רק מצד שהן בפנימי' ועצמו' כו'.

ואמנם כ"ז נעשה אחר הספי' דז' מדו' דק"נ שביררו כל בחי' אחוריי' וחיצוני' דבחי' ב"ן דבהמה בגופם הגשמי שיהי' גם המדו' הטבעי' דבהמה רק לה' לבדו בלי חיצוני' כלל לפי שנפסק מגופם זוהמא של נחש הקדמוני לגמרי כני"ל, ע"כ כמים הפא"פ נמשך להם גם מלמעלמ"ט מעצמו' ופנימי' התעלה דא"ס ב"ה שכולו פנימי' ששם הוא שרשם כו', וע"כ עכ"ד פ"נ מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו ג"כ הטעם שבלוחות הראשונות היו כתובי' משני עבריהם כו', דהנה מ"ש חרות על הלוחות ארז"ל א"ת חרות אלא חירות שהיו ע"י הלוחות חירות מ"ה כו' כמו שיהי' לעיל שיבולע המות כו', והיינו לפי שהי' במת' בבחי' פבי"פ כו' בבחי' הפנימי' דעה"ח שכולו טוב והיינם בלבד שהוא בבחי' פנימי' לבד שלמעלה מעה"ד טו"ר לגמרי וכמ"ש שנפסקה זוהמתו כו' שאין שם צד אחיזה למות כלל וכלל וכמ"ש ימותו ולא בחכ' וזהו בפנימי' החכ' והרצון ותענוג כני"ל.

וזהו והמכתב מכתב אלקי' חרות כו', פי' חרות כפי פשוטו שחרות הכתב בתוך הלוח מב' עבריו ולא כמו שכותבי' בדיו על הקלף מצד אחד אע"פ שנראה זה הכתב גם מצד השני אבל הרי בעבר השני הכתב בבחי' חיצוני' שאינו נראה להדיא רק מתוך הכתב שע"ג הצד הא' (וגם זה בהיפוך משמאל לימין נקרא כשמהפכי' אותו כידוע) (וכך הי' הכתב בלוחות

חרות . . . ארז"ל א"ת חרות אלא חרות: תשא לב, טו. ראה שמיר פליב, א. פמ"א, ז. ובכ"מ. ימותו ולא בחכ': איוב ד, כא. וראה סי' מאמרי אדואמיצ' ויקרא ח"א ע' קמב. וש"נ.

האחרוני שאמ' פסל לך כו' וכתבתי עליהם יו"ד הדברי' כו'), אבל כאן אמר והמכתב מכתב אלקי' חרות על הלוחות שהיו האותיו' חרותים מב' עבריהם בשוה ממש והי' האור האלקי' מאיר באותיו' הללו בעבר הב' כמו בעבר וצד הא' (וכן משמעו' מה שאמ' מזה ומזה הם כתובי' שאינם כתובי' כמו פנים ואחור אלא בשני עבריהם היו כתובי' בשוה כסדרן מימין לשמאל ולא בהיפך כלל כו'). והענין הוא מטעם שמבואר למעל' שהי' גילוי האור דיו"ד הדברי' בבחי' הפנימי' לבד בלא חיצוני' כלל ע"כ גם בעבר הב' הי' הכתב בפנימי' בשוה לעבר הא' ממש לפי שכולו בחי' פנימי' ואין שם בחי' חיצוני' כלל ואחוריי' כלל, משא"כ בלוחות האחרוני' שהי' כתב שלהם בבחי' פנים ואחור בעבר הא' בבחי' פנימי' ובעבר הב' בבחי' חיצוני' ואחוריי' כמו מגילה כתובה פנים ואחור כו' לפי שלוחות האחרוני' היו אחר חטא העגל שנמשך עייז בעה"ד טו"ר כאדח"ר אחר החטא כו' וצריך בירור עיי החכ' דתו' שבחכ' אתביררו והיינו בחי' פנימי' וחיצוני' שבחכ' ומדות, כי גם שבחכ' ומדו' מלוכש התענוג ורצון העליון אבל בהתלבשותו בחכ' יש בחכ' ורצון ותענוג גיכ בחי' חיצוני' שמלביש לפנימי', כמו שהחכ' דתו' שהוא הטעם לרצון העליון יש בו בחי' פנימי' שנק' ח"ס כמו פנימי' התו' ברזין וסודו' שנק' שכל הנעלם שכל מופלא כו' ובחי' חיצוני' הוא בחי' הנגלה שבתו' שנק' נובלות חכ' של מעלה תו' בחי' אחוריים דח"ס הפנימי' שזהו מה שירד אור הח"ע למטה בעה"ד טו"ר לברר ולהבדיל בין טו"ר כשר פסול כו' דמה שבחכ' אתביררו היינו בבחי' נובלות דחש"מ שמפני זה נק' נובלות וחיצוני', וכמו"כ גם בבחי' העונג ורצה"ע שלמעלה מן החכ' יש בו פנימי' וחיצוני' והוא מה שירד אור רצה"ע בגילוי דברי' גשמי' כו' וד"ל.

אבל בלוחות הראשוני' שהיו רק בבחי' פנימי' דעה"ח שכולו טוב כו', כמו קודם חטא אדח"ר בעה"ד שהי' עובד בגי'ע כמ"ש לעבדה ולשמרה שהו רמ"ח מ"ע כו' אבל לא בבחי' בירור בין טו"ר ממש רק בבחי' פנימי' דאורו' העליוני' כיח"ע שעשו האבות במעשיהם שקיימו כל התו' ברוחני', וכמ"ש במ"א שכדרך זה יהי' גם בימיהמ"ש דאילנא דטו"ר יתעבר מעלמא כו' (וכמו שאנו אומרי' ושם נעשה כמצות רצונך ושם דוקא), וע"כ היו כתובים מב' עבריהם בשוה כי לא הי' אז בחי' חיצוני' ואחוריי' אפי' בח"ע דתו' והמדו' שמבדיל בין טו"ר כמו לא תרצה כו' שכתוב בלוחות הראשונות כי אין בו שינוי המהות כלל אף בירידתו למטה בעה"ד טו"ר כמשיית לפי

פסל לך: חטא לד, א.

מגילה כתובה פנים ואחור: ע"פ יחזקאל ב, י.
נובלות חכ' של מעלה תו': ביר פי"ז, ה.

לעבדה ולשמרה שהו רמ"ח מ"ע: בראשית ב, טו. ראה חז"א כו, א. זח"ב קסה, ב. בהנמסו בלקויש ח"כ סי' 262.

וכמ"ש במ"א . . . דאילנא דטו"ר יתעבר מעלמא: ראה חז"ג עכ"ז, ב. אגה"ק סכ"ז. הקדמת כ"א אדהאמצ' בסי ביאה"ו, ובכ"מ.

שהי' מאיר בהן מבחי' עצמו' התענוג ורצה"פ שבפנימי' ועצמו' דחכ' ומדות דאי"ס עצמו שכולו בחי' פנים לבד כניל, ע"כ גם במכתב האלקי' על הלוחות הי' הכל בבחי' פנימי' עד שהי' מאיר מב' עבריה' בשוה ממש בלי הפרש כלל בין פנימי' לחיצוני' מאחר שכולו פנים מטעם הניל אי"כ גם מה שירד האור דח"ע למטה אינו בבחי' חיצוני' אלא גם הוא בבחי' פנימי' כמשי"ת וד"ל.

אך הנה באמת לכאורה אין כ"ז מוכן, דאיך יתכן לומר שלא הי' בחי' חיצוני' כלל ב"י הדברות אחר שבאו בגילוי אותיו' הדיכו' וקול עכ"פ שהוא בחי' חיצוני' המלביש לפנימי' שבו, וכן גם במכתב האלקי' אע"פ שהי' חרו' מב' עבריהם כניל הרי הן בחי' אותיו' עכ"פ וכל אותיו' הן בחי' כלי' מגבילי' לאור הפנימי הגנוז בתוכן כידוע, וגם הלא ביו"ד הדברו' שמעו דבר מלך בגילוי רצון ומדו' בחיצוני' דוקא בדבריו' פשוטי' כניל רק שהי' מלושב ונעלם בזה מבחי' התעה"פ כניל, וגם הלא בשרש הרצון ותענוג וח"ע דתו' הקדומה הי' שם ג"כ בחי' חיצוני' המלביש לפנימי' כמו בבחי' אותיו' כמ"ש ואתא מרבבות קודש וכמאמ' דגליף גליפו בטה"ע שהן חקיקת אותיו' עכ"פ בטה"ע אף שהוא אור הפשוט בעצמו' אי"ס שזהו בחי' אותיו' דתוה"ק כמ"ש אז ראה ויספרה הכינה כו' כידוע, וגם הלא התו' נק' משל הקדמוני כידוע שזהו גם בתוה"ק שהיתה אצלו ממש שעשועי' או שנק' ים הקדמוני, וכן אמ' כוזהר בכמה דוכתי בענין ג' קשרי' דקוב"ה סתים וגליא ואורי' סתים וגליא וכן ישראל כו' דפי' סתים וגליא היינו בחי' פנימי' וחיצוני' כידוע וד"ל.

אך הנה התירוץ לכ"ז יובן עפי' המבואר במ"א בענין מי כמודך באלים הוי' שהוא בחי' ת"ת דשם מ"ה דתו' שהא"כ שוין בו שבכלי מאיר בו כמו האור ממש בשוה כו', וכן בישראל אמ' ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו דהוי' ואלקי' מ"ה ובין או"כ שוין בו ממש, וכן למעלה דהוי' הוא אלקי' ממש כולא חד ממש כידוע, ואע"פ ששם אלקי' נק' נרתק ומגן המסתיר לשם הוי' כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקי' עכ"ז כולא חד ממש וד"ל. וטעם הדבריו' בכל ג' אלה דוקא דהיינו בקוב"ה ותו' ישראל שהן בשרשן בבחי' פנימי' ועצמות דאי"ס ממש שלמעלה מצמצום הראשון דחושך סתרו כו' כניל בענין תענוג ורצון וחכ' ומדו' בעצמו' אי"ס ממש שכולו בחי' פנים כו' וע"כ הוא הטעם עצמו דגם בחי' הכלי' והן האותיו' או משלים וכה"ג גם הן בבחי' הפנימי'

ואחא מרבבות קודש: ברכה לג, ב.

דגליף גליפו בטה"ע: זח"א טו, א.

אז ראה ויספרה: איוב כה, כז.

התו' נק' משל הקדמוני כידוע: נסמן לעיל בדיה, וזהו הר סיני עש"י.

כוזהר . . . בענין ג' קשרי': ראה זח"ג עג, א. ובהנסמן כמ' מאמרי אדמו"ר יוקרא ח"א ס"ע צט ואילך.

ה' אלקיו עמו: בלק כג, כא.

כי שמש ומגן ה' אלקי': תהלים פד, יב.

ועצמיו ואינם מסתירים כלל כמו עוטה אור כשלמה דשלמה זו אינו בחי' הסתר כלל וכלל וכן בחי' משל הקדמוני וכה"ג, וכמו"כ גם בחי' האותיות' דשם גליף גליפו כטה"ע שאותיות' הללו הן בבחי' עצמיות' ממש כעצמו' דטה"ע שהוא הבהקת אור אמיתית' א"ס כמו שהוא בפנימי' מהו"ע ית', וכך הוא ענין אותיות' דתורה"ק וס"ר נשיי שעלו במה"ק כידוע וד"ל. ונמצא דגם שג' אלה דוקא קבי"ה ואוריי' וישראל בבחי' סתים וגליא גם למעלה מעלה כמו בתורה"ק כנ"ל בחי' הכלי שוה לאור ממש בלי הפרש כלל בין פנימי' לחיצוני' כמו ה' אלקיו עמו בשוה ממש וכן כי הוי' הוא האלקי' ממש כנ"ל וד"ל.

ומעשה יובן שטעם זה עצמו הוא ענין מה שאמ' בלוחות ראשונ' כתובי' מב' עבריהם בשוה ממש כי הוי' זה כמו שפנימי' הח"ע ורצון ותענוג שבא"ס ממש שהחיצוני' שוה לפנימי' ממש מטעם הנ"ל כאותיות' עצמי' דטה"ע (וכמ"ש במ"א בענין מילדות העבריות באריכות). ולפי' יתורץ ג"כ מה שהי' ביו"ד הדבר' גילוי חיצוני' הרצון וחכ' מדו' בדברי' פשוטי' באותיות' הדיבור' כו' אך בחי' החיצוני' לא הסתיר לבחי' הפנימי' כלל וכלל מטעם הנ"ל כי גם שירד אור העליון הפשוט דרצון וחכ' דתו' בהתלבשו' למטה באותיות' ומעשה גשמי' אין לבוש וכלי דתו"מ בחי' מסתיר כלל לבחי' הפנימי' שבהו כמו שהוא למעל' בשוה ממש וכמ"ש מי כמוך באלים הוי' דתו"מ דוקא דאין הכלי מסתיר לאורו ומאיר גם הוא כמו האור ממש, שאין זה ככל האור' העליוני' שבאים בבחי' או"כ פנימי' וחיצוני' שהחיצוני' מסתיר ומעלים על הפנימי' כנ"ל וד"ל, משא"כ בשם הוי' העצמי' דתו"מ מטעם הנ"ל וד"ל.

וראי' לזה ממה שפי"נ עכ"ד אע"פ שלא שמעו רק החיצו' הנגלית כו', וכמו שאנו רואים גם עכשיו שאע"פ שאמ' הנסתר' לה' כו' והנגלו' לנו כו' אין בחי' הנסתר תלוי רק בנגלו' דוקא כי הרי אמרו דמכריזין בג"ע אשרי מי שבא לבאן להשיג פנימי' וסודו' התו' מי שתלמודו בידו שלמד בעוה"ז בידו דוקא כו' וכן אמרו העוסק בתו' הנגלית לשמה זוכה ומגלין לו רוי תו', א"כ מזה מוכח ששרש הנגלה גבוה מן הנסתר, וא"כ גם מה שאמ' דנובלות חכ' של מעלה תו' לשבח קאמר דנובלות הללו שנעשה מזה נובלות

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

כמי"ש במ"א בענין מילדות העבריות בארוכה: ראה תו"ח שמות לג, א ואילך, לו, ב ואילך.

מי כמוך באלים ה': כשלה טו, יא.

שפי"נ עכ"ד: [= שפרחה נשמתו על כל דבור]. שבת פח, ב.

הנסתרו' לה': נצבים כט, כח.

דמכריזין בג"ע אשרי . . . ותלמודו בידו: פסחים ג, א.

העוסק בתו' . . . זוכה ומגלין לו: אבות פ"ז מ"א.

דנובלות חכ' של מעלה: ביר פי"ז, ה.

דחו' למעלה יותר גם מבחי' הפנימי', ואע"פ שנתלבש בעה"ד טו"ר אדרבה היא הנותנת שמורה עוז כוחה בזה שיכולה לברר לעה"ד טו"ר כמו מי שחכמתו עמדה לו לתקן דבר מה שזהו מעלה יתירה על עצם כח חכמתו שלמד בתחלה כו' כמ"ש במ"א. ובה יש יתרון מעלה לח"ת דתושבע"פ על ח"ע דתושב"כ, ואע"פ שאמ' חכמו' בחוץ כו' דח"ע אתמשך בח"ת אבל לאחר הבירור דח"ת באחוריי' דשם בי"ן שנעשה ממנו בח"י פנימי' כמ"ש בכלל יען כי מלא אחרי וכן אחרי ה' תלכו כו' זהו העולה יותר למעלה מן הפנימי' דח"ע הקדומה שז"ש כיתרון האור מן החושך דק"נ דוקא ששרשו בחשמ"ל העליון כו' וד"ל.

ולפ"ן הרי יובן שיש בזה יתרון מעלה ללוחות האחרוני' על לוחות הראשונ' הגם שלוח' הראשונ' היו כתובים מב' עבריהם בשוה זהו מצד שרשו בח"ע העצמי' ופנימי' שגם החיצוני' מאיר בשוה כמו הפנימי' כנ"ל, אבל בבחי' נובלות דחשימ' שירד למטה לברר לעה"ד טו"ר ממש אע"פ שנעשה בבחי' לבוש מסתיר על בחי' הפנימי' שלזה היו לוחות האחרוני' כתובי' פנים ואחור כנ"ל מ"מ לאחר הבירור האמיתי דנוגה דעש"י שהוא בחי' אחוריי' דשם בי"ן ע"י בחי' חכ' הנגלי' לנו בתו"מ (וכמו בתורתו של ר"מ ה"י כחוב כתנות אור באלף) נעשה מזה בחי' לבוש זך ובהיר ביותר מלבוש החשמ"ל דתוה"ק שאמ' בה עוטה אור כשלמה הנ"ל וז"ש כאהלי קדר כיריעות שלמה כמ"ש במ"א, ורא"י לזה מן העוה"ב שאינו אלא בשכר המצו' שנעשו בעה"ז דוקא בבירור בין טו"ר בפומ' שנעשה לבושים זכ"י כ"כ מהם עד שאמ' ששכר מצו' מצוה עצמה שנבררה מלבוש דק"נ דוקא שהוא למעל' גם מפנימי' העונג דעוה"ב כנ"ל וד"ל. וזהו מעלת לוחות אחרוני' אחר חטא העגל שנתלבש בעה"ד טו"ר להיות הבירור בחיצוני' ואחוריי' נובלות חשימ' שבא בחיצוני' דוקא כמו בקעומ"ש בלבד שזהו למעלה יותר ממ"ת פנימי' דפנימי' מטעם זה וכמ"ש סוף דבר כו' את אלקי' ירא ביר'ת בקועמ"ש להיות סומ"ר בפומ' וכן וע"ט שזהו בחי' עולה דתו"מ שאמ' במשיח הקים עול שנק' חתר ש"ט דמשיח שלמעלה מכתר מל' וגם מכתר דתו' במ"ת מטעם הנ"ל וד"ל.

חכמו' בחוץ כו' דח"ע אתמשך בח"ת: משלי א, כ. זח"א קמא, ב.

יען כי מלא אחרי: דברים א, לו.

אחרי ה' תלכו: דברים יג, ה.

כיתרון האור מן החושך: קהלת ב, יג.

בחורונו של ר"מ . . . כתנות אור: ראה ביר' פ"כ, יב. זח"א לו, ב. ס' מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א

ס"ע מה, ע' ג"א.

כאהלי קדר כיריעות שלמה: שה"ש א, ה.

ששכר מצוה מצוה עצמה: ע"פ אבות פ"ד מ"ב. וראה בהנסמנו לעיל בארוכה.

סוף דבר . . . את אלקי' ירא: קהלת יב, יג.

במשיח הקים עול: ראה שמואל"ב כג, א. במדב"ר פי"ח, כא. מדרש שמואל פכ"ט. תדא"ר רפ"ב.

ונמצא מובן שיש כאן ב' מדריגו' בחיצוני' דתו' א' כמו שהוא בשרשה למעלה ג"כ בבחי' אותי' או משלים כניל שאין הכלי מסתיר כלל כניל שזהו נובלות דחשימ' כמו שהוא למעלה, והב' נובלות דחשימ' כשבא למטה ממש בלבוש וכלי המסתיר על הפנימי' כמו תו' הנגלית לנו וכמצו' שלנו שהן בכלי' שוני' מלבישים ומעלימי' לאור שם הוי' הגנוז בתוכם כו', ועכ"ז אין זה הסתר אמיתי כלל רק כמו שמונח בקופסא וכמתן בסתר שלעיל יתגלה כמיש' ולא יכנף עוד כו' ואין שינוי המהות כלל בלבוש זה דתו' אף שירד בעניני' גשמי' (וכן גם בדור אחר דור בריבוי המקבלי' כמו משה קיבל תו' מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקני' כו' עד דור האחרון מה שתלמיד ותיק מחדש אמ' לו משה שפיר קאמרת כו' ובכ"י יהי' בענינד' כחדש' כמו במ"ת ממש ובכל חג השבועות זמן מ"ת (ואו' נותן התו' בכ"י) וכמו שאמ' מה להלן באימה כו'), והיינו מטעם ששרשה למעלה אין החיצוני' מסתיר כלל. ולפי"ז אין הפרש כלל בין לוחו' ראשונו' שהיו כתובי' משני עבריהם ללוחות אחרוני' שכתובי' פנים ואחור מאחר שהחיצוני' דחכ' אין מסתיר כלל וכלל כתו' הנגלי' לנו כו'. הענין הוא דהגם שלבוש דתו' בעוה"ז בטמא וטהור ואו"ה כשר פסול כו' וכה"ג ודאי מלביש לבחי' הפנימי' שבהן שהרי למשמאילי' בה סמא דמותא שעוסקי' שלא לשמה וכן עבירה מכבה מצוה או מצו' אנשי' מלומדה כו' ועכ"ז בע"ק מותר בדי'ת ואין אור של גהנום שולט בת"ח ואין עבירה מכבה תו' ומתוך שלי"ש כו' כי שורש התו' אור מאור העצמו' דאיס' שלפני החושך והוא הקו"ח שבו יאיר הכלי כמו האור כקו האמצעי דתי' כניל. ואמנם בחי' לבוש דחשמ"ל דנוגה שמתלבש בה אור דתו' ונקי' אש שחורה ע"ג אש לבנה דאור המאיר הנק' אש הוי' כו' שרשו באו"ר קדמון שלמעל' מאור דתו' כניל, וזהו שאחר הברור דעה"ד יהי' יתרון האור מזה הרבה יותר מעצם האור דתענוג העצמי' שנק' שעשועי' דאורי' כמשי"ת, וזהו יתרון מעלת לוחות האחרוני' בבחי' נובלות דאורי' דח"ע שעולה למעלה מן הפנימי' (וכענין אין חכם כבעל הנסיון כמיש' במ"א), וכמו קעומי"ש בביטול חיצוני' כמשי"ת, וכמו עבודת הלויים נושאי

כמו שמונח בקופסא וכמתן בסתר: ראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שפג. סה"מ כאחי לגני ע' לג. וש"י.
ולא יכנף עוד: ישעי' ל. ב.

משה קיבל תו' . . . משה שפיר קאמרת: אבות רפ"א. שבת קא. ב.

ובכ"י יהי' בענינד' כחדשי': ספרי ואתחננו, ו' ופרשי" שם. וראה ס' מאמרי אדה"ז-מאמרז' ע' קלג. וש"י.
מה להלן באימה: ברכות כג. א.

למשמאילי' בה סמא דמותא . . . עבירה מכבה מצוה . . . מצו' אנשי' מלומדה: שבת פח. ב. סוטה כא. ב.
ישעי' כט. יג.

בע"ק מותר בדי'ת ואין אור של גהנום . . . ואין עבירה מכבה תו' ומתוך שלי"ש: ברכות כג. א. חגיגה כז. א.
סוטה כא. א. פסחים נ. ב.

ונקי' אש שחורה ע"ג אש לבנה: ירושלמי שקלים פ"ז סוף ה"א. ובכ"מ.

אין חכם כבעל הנסיון: עקידה פ' נח שער י"ד (ד"ה הקדמה השלישית).

המשכן שהן בני הקהת שאמ' עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו בכתף דוקא בבחי' אחוריי' דהיינו בעול מ"ש כמו ביששכר שאמ' ויט שכמו לסבול כו' הוא עולה ש"ת בעמל ויגיעה כמו שעמלו בתו' ונק' עולה' ש"ת כידוע בענין הפלפול שאמ' כמחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי כו', אבל אחר הכירור יש יתרון האור מן היפוך החושך לאור יותר מן האור דעצמו' שיוצא ע"י צמצום דחושך סתרו כניל', והוא מה שיש שרש גבוה בנגלה שכתו' יותר מן הנסתר שבה אע"פ שאמ' הנסתר/ לה' כו' כניל ודיל'. והאות והסימן לזה הוא מה שיש בכח דתו"מ הנגלית להיות לכוש לנשמה להוליך אותה ממדרג' למדרג' עד אין שיעור למעלה אפי' בעוה"ב כמ"ש ילכו מחיל אל חיל כו' ולא תתבטל במציאו' וכמ"ש והלך לפניך צדקך וכן כתיב בהתהלךך תנחה אותך כו' וכענין ואתה משמרה בקרכי שלא תכלה במסיג לפי שזהו מבחי' המקיף דאור תורה ומצות שלמעלה מצד הכירורי' דרפיח כו' שהוא עולה למעלה מגוף אור התענוג העצמו' הבא בגילוי בחכ' דתוה"ק כמשי"ת ודיל'. וזהו שלוחו' האחרוני' ירדו כיוה"כ דוקא כמשי"ת.

ובכ"ז יובן ג"כ מ"ש דוד אני תורתך שעשעתי כו', ולכאורה יש לתמוה מאד האיך אמ' דוד שהוא בחי' המל' אני תורתך כו' מאחר שבחי' המל' שהוא נק' סיפא דכ"ד דאצי' ולא נמשך שם בחי' שעשועי' ועונג העליון דתוה"ק הנ"ל רק בצמצום האחרון יותר כמו בגי'ע דבריאה שנמשך ממל' דאצי' לנשמו' בגי'ע להיות נהנין כו' מזיו כו'. וא"כ האיך יש ביכולתו להמשיך שעשועי' העליוני' שבעצמו' איס בתו' שי"מ כו' וכמשמעות ופי' דשעשעתי ענין פועל יוצא כידוע, אך הנה כתו' אני ראשון ואני אחרון שזהו בחי' מל' דאיס שנק' אני ראשון (אני אותיו' אין דכתר מל' כו') ואני אחרון הוא בחי' מל' דאצי' סופא דכ"ד כו' (וזהו מילוי דה"ה כידוע), וידוע דנתב"ס וסופן בתחלתו, והעיקר הוא בסופן יותר מתחלתו לפי שסוף מעשה עבמת"ת כידוע במה שאמ' במי נמלך בנשמתו של צדיקים כו', וכמו שאמ' סוף דבר כו' את האלקי' ירא בביטול חיצוני דוקא בקעומ"ש רק לקיים גזירו' המלך

עבודת הקודש עליהם: נשא ז, ט.

ויט שכמו לסבול: ויחי מט, טו.

עולה של תורה: בכתי"ב: עמל תורה [סנהדרין צט, כ].

כמחשכים . . תלמוד בבלי: איכה ג, ו. סנהדרין כד, א (שם: תלמודה של בבל. וכהלשון סוה הובא בשליה

טו, ב, לו, רע"א. ובכ"מ – נסמנו בסי' מאמרי אדהאמי' צירקרא ח"א ע' קו).

ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

והלך לפניך צדקך . . בהתהלךך תנחה אותך: ישעי' נח, ח. משלי ה, כב.

אני ראשון ואני אחרון: ישעי' מד, ו.

אני אותיות אין: ראה ע"ה שער עקרים (שי"ז) פ"ג. שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) ספ"א. מארי"א א. סד. תרי"א

כו, ג. לקו"ת במדבר יח, ג. שלח מז, ג ואילך. נצבים נג, ג (ובהתפסן שם).

במי נמלך בנשמתו של צדיקים: ביר פיח, ז. ועוד.

סוף דבר . . האלקי' . . ירא: קהלת יב, יג.

בעול דוקא כי זה כל האדם שבפנימי' דח"ע הקי' כניל בענין כתיב ש"ט דמשיח שהקים עולה של תו"מ כו' לפי שיש בסוף זה כח התחלה כל התחלות בעונג הנעלם בעצמו' ופנימי' דא"ס ביה הרבה יותר מן האור והתענוג בשעשועי' בפנימי' חכמתו ופנימי' רצונו שבתו"מ שלמעלה שקדמו לעולם שאמ' ואהי' אצלו כו' שעשועי' יום כו', עד שכל השעשועי' העצמי' שבתו"מ למעלה שהן בחי' חכ' דעצמו' א"ס הנק' עזר עילאה בכלל אינו בא רק ע"י הסוף מעשה בקעומ"ש ועולה של תו' הנ"ל, כמו שאמ' נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני' דוקא ולא בעליוני' שמוזה מוכרח לומר שיש בזה בחי' תענוג הנעלם במהוועי"ת יותר שלוחה הי' כוונת פנימי' המאציל כשעלה ברצה"ס להאציל ולברוא כו'. שזהו ענין סוף מעשה בביטול היש לאין ע"י תו"מ ובאוי"ר בקעומ"ש למעשה בלבד שעלה במח' העצמי' למעלה גם משעשועי' המלך בעצמות, ומכ"ש משעשועים שבתוה"ק כמו שאמ' במי נמלך אם יהי' לו עונג ורצון להאציל כו' בנשיצ' שיבאו בגופם דוקא וקיימוהו תו"מ בפו"מ, וכן אמ' אם לא בריתי כו' ותנאי הי' כו' וכה"ג. וע"כ א' דוד שהוא בחי' המל' בקעומ"ש בביטול היש לאין דוקא ואני תורתך אני דוקא בירי"ת דוקא דסוף מעשה שעבמח"ת כניל תורתך שעשעתי בבחי' פועל יוצא שע"ז דוקא נמשך מעצמו' השעשועי' דמקיף דא"ס שלמעל' גם מכוח' להיות משתעשע באור דתוה"ק וד"ל.

אך הנה זהו ג"כ מטעם הכ' שהוא העיקר לפי שכחי' המל' שהן שרש נשי' למטה נק' בשם בני' כמ"ש בני' אתם וישראל עבמח"ת הקי' כניל כי אתה אבינו ונקי' ילד שעשועי' שהבו היקר גורם שעשועי' העצמי' דאב מצד פנימי' עצמותו דוקא יותר משעשועי' המלך בעצמו שהנשמו' בשרשם בעצמו' הוא בפנימי' שבעצמו' התעה"פ ביותר, כבן שנמשך ממוח האב מפנימי' ועצמו' התענוג שבנפש ממש, ע"כ יוליד בדומה לו ממש כו'. וע"כ ממילא מובן מזה ששרש נשי' במל' דא"ס הוא למעלה משעשועי' דתוה"ק, ולכך במ"ת אמ' פב"פ דבר ה' עמכם בכל פנימי' התענוג והשעשועי' של עצמו' נתגלה להם לפי שהן שעשועי' העצמי' ביותר כילד שעשועי' כו' להיות שס"ר נשי' נתקשרו באור דתוה"ק ג"כ באותיו' שבה כמו גליף גליפו בטה"ע כניל כי גם התענוג שבתוה"ק חלק נבדל מעצמו' התענוג ושעשועי' עכ"פ כמ"ש ואהי' אצלו ממש כו' לכך במ"ת עכ"ד פ"ג כניל. אמנם בירי"ד נשי' למטה בגופי'

ואהי' אצלו: משלי ת, ל.

נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני: תנחומא נשא טו.

אם לא בריתי . . . תנאי הי' ירמי' לג, כה, שבת פח, א.

בני' אחס וישראל עבמח"ת הקי': [עלו במחשבה הסדומה]. דברים יד, א. ב"ר פ"א, ד. וחי' קת, ב.

כי אחת אבינו . . . ילד שעשועי' ישיעי' סג, טו. ירמי' לא, יט.

נכ"פ דבר ה' עמכם: ואתחתן ה, ד.

גליף גליפו בטה"ע: וחי' טו, א.

עד שהבני נק' עבדי בקעומ"ש דוקא כנ"ל אזי עולים למעל גם ממקור השעשועי שבתוה"ק להמשיך שעשועי בתוה"ק לפי שסוף מעשה כו' כנ"ל. וז"ש אני תורתך שעשעתי מועל יוצא כנ"ל, אבל זהו מפני שנשיי הן בביטול היש לאין ושרשם מעצמו התענוג ממש כו' כנ"ל כמ"ש דישאל עלו במח' ע"כ אני תורתך שעשעתי ע"י יר"ת דעומ"ש כו' וכמו שאו' אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם דוקא ובעמל תו"מ דוקא מטעם דג' קשרי' הן למעלה ולפי שנתב"ס דוקא וד"ל (אבל מטעם דנתב"ס בלבד בלא טעם דנשיי עלו במח' בפנימי אין מועיל לגרום מקור השעשועי העצמי וכן בנשיי מצד שרשם בעצמו בלא ביטול חיצוני דקעומ"ש אינו מוסיף שעשועי למעל וד"ל).

וזהו שדוד ה"י מחבר תושי"מ בהקדב"ה שהוא לחבר אור התענוג הנעלם שבאוי"ח מכירור בדיבור דח"ת כמו בעומ"ש ובעמל תו' כנ"ל לשעשועי המלך בעצמו להוסיף אור בשעשועי העצמי בתושי"מ מטעם הנ"ל, ומטעם הנ"ל ביתרון מעלה בלוחות האחרונ' בבירור שע"י אחרוני' דחכ' בח"ת לברר לעה"ד טו"ר בפ"מ שמוסיף אור גדול בעונג דח"ע שעי"ז נשלם שלימות דח"ע, כמ"ש במ"א בענין תכלית חכ' תשוב' ומע"ט פ"י תכל"י השלימות דח"ע כו' בתשוב' בהיפך חושך לאור דוקא שזהו כשנהפך הרע עצמו לטוב ובמע"ט לברר הטוב מן הרע לגמרי כו' לאכפ"י לסט"א כו' שבזה יותר מעלה מבחי' הביטול הפנימי שעכ"ד פ"ג במ"ת מעוצם גילוי אור התענוג דעצמו כו' וד"ל (וזהו שכלוחות האחרונ' ירד משה כיו"כ ואמ' מה אלו ברצון כו' שזהו ברצה"פ שנק' רעדכ"ר להמשיך י"ג מדה"ר ע"י התשוב' דוקא וביה"כ דוקא שהוא מעין העוה"ב כידוע, ואמנם גם גילוי אור דא"ס במ"ת פנ"י כו' עד שהחיצוני ה"י שזה לפנימי' כנ"ל גם זה ה"י ע"י בירור דאחרוני' דב"ז דנוג' בימי הספי' בעומר שעורי' כנ"ל).

ובכ"ז יובן מ"ש עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון, פ"י עוז הוא מה שאמ' חגרה בעוז מתני' שהתו' נק' עוז כמ"ש ה' עוז לעמו יתן ועוז זה הוא מה שבחכ' אתברירו בח"ת דוקא שמהפך חושך לאור כנ"ל, ואע"פ שח"ע ממשך כח ועוז זה בח"ת לברר בירורי' דעה"ד כו' כמ"ש תנו עוז כו' עכ"ז יש כח רב וחזק בח"ת מצד עצמה יותר, כמו מי שתורתו אומנתו שיכול

אמרו לפני מלכיות: ר"ה טז, א.

דג' קשרי' הן: זח"ג ע"ג, א. וראה בהנסמן בס' מאמרי אדהאמצ"י ויקרא ח"א ס"ע צט ואילך.

כמ"ש במ"א בענין תכלית חכ' תשוב' ומע"ט: ברכות יז, א. ראה גם ס' מאמרי אדהאמצ"י ויקרא ח"א ע"ג ואילך.

שכלוחות האחרונ' . . . מה אלו ברצון: פרשיי עקב ט, ית. שם י, י.

עוז והדר לבושה . . . תורה בעוז מתני': משלי לא, כה. יז.

שהתו' נק' עוז כמ"ש ה' עוז לעמו יתן: תהלים כט, יא. ראה ספרי ברכה לג, ב. יליש שלח רמז רמד.

ובכ"ז.

לתקן דבר המקולקל שזהו בא מכח רב יותר ממה שיש בעצם חכמתו, ועד"מ הידוע בנן חכם ששלחו אביו המלך למרחקי' שילמד אומנות טובות שיוכל לפרנס א"ע ולא יאכל נהמא כו' שיש לאביו תענוג גדול ונפלא ביותר מתענוג ושעשועי' שהי' לו בתחלה בעצם כח חכמת בנו אף שילמד הרבה חכ' כו' כי עי"ז יש בו שלימות האמיתי כאשר חכמתו עמדה לו שיוכל לפרנס א"ע וכמו"כ בתיקו' מלאכתו לתקן דבר מה כו' כמ"ש במ"א שז"ש לעשות לתקן כו' ועי"ז נק' אדם אדמה לעליון ממש כו' וד"ל. וזהו עוז והדר לבושה כאשר נתבררו רפ"ה ניצוצו' באמצעו' הלבושי' דתרי"מ בעוה"ז מלבושי' דנוג' דעשי' דוקא שאז נק' לבוש הדר ביותר, וכמו לבוש מל' שלבש בו המלך במ"ת כו' (כמ"ש במ"א בענין יפ"ת כו') וכמו בתורתו של ר"מ כתנו' או"ר בא' אור דזיהרא עילאה כו'. וזהו ותשחק ליום אחרון שהוא יום שכולו טוב וכולו ארוך כו' שהוא חיי העוה"ב שנק' חיי העולם וכמ"ש ונחי' לפניו ממש, וזהו מצד הבריורי' דרפ"ה ניצוצו' שבתשוב' ומע"ט בעוה"ז דוקא שהוא היפך חשוכא לנהורא דוקא כו' שעולה למעל' בבחי' או"ח בתענוג הנעלם שבצמח יתר מעונג הראשון שהי' בתחילת ההשתל' בשעשועי' דתוה"ק כנ"ל. וזהו ותשחק ליום אחרון דוקא אחר תשלום הבריורי' שהוא מה שהעוז והדר לבושה כנ"ל או תשחק בבחי' שחוק העליון שזהו בחי' תענוג המפולש' הבלתי מורכב בדבר מה כלל, כמ"ש במ"א בענין צחוק שיעשה ה' לצדיקי' לעיל' וכת' צחוק עשה לי האלקי' דוקא שהוא שם ב"ן לאחר הבריור ע"י שם מ"ה דתו' שזהו דבר פלא ביותר לעשות תיקון מדבר מקולקל כזה שנפל בשבתי"כ בדוצ"ח גשמי' שיעלו למעלה בבחי' אדם שזהו כפלא שצפור מדברת שחידוש גדול הוא כו' כמ"ש במ"א, וזהו ענין שיאמ' ליצחק כי אתה אבינו כו' וכמו שאמ' לויתן זה יצרת לשחק בו. ושחוק זה בכ"י כמאמ' ג"ש אחרוני' יושב ומשחק עם לויתו, אך שלימו' השחוק יהי' לעיל' בבחי' המל' דוקא כמ"ש ותשחק ליום אחרון כו' וכן אמ' אז ימלא שחוק פיננו ולשונונו

ועד"מ הידוע בנן חכם ששלחו אביו המלך למרחקי' ראה גם שעת' היא סח, א. תו"ח וקהל תקצב, סי' ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא היא ע' שדמ. המשך תרס"ז ס"ע שפ. כמ"ש במ"א שז"ש לעשות לתקן: ע"פ בראשית ב, ג. ב"ר פי"א, ו ובפרי"ש שם. וראה גם אה"ת בראשית (כ"ד ג) ע' תקיד ואילך.
אדם אדמה לעליון: ראה ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא היא ע' ז. ושי"ג.
בתורתו של ר"מ כתנו' אור בא': ראה ב"ר פי"ב, יב. וז"א לו, ב. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת היא ס"ע מה. ע' ב"ג.

יום שכולו טוב וכולו ארוך: ע"פ נוסח הרחמן ליר"ש (בברכת המזון). קדושי' לט, ב.
ונחי' לפניו: הושע ה, ב.
כמ"ש במ"א בענין צחוק שיעשה ה' לצדיקים לעיל' . צחוק עשה לי אלקי' . . . שצפור מדברת: וירא כא, א. ויקרי' פי"ג, ג. בראשית כא, ה. ראה ס' מאמרי אדה"ז מארז"ל ע' קמא ואילך ובהנ"ס בהמ"מ שם ע' תקכה וירש ע' תקכו.
שיאמ' ליצחק כי אתה אבינו: ישעי' סג, סז. שבת פט, ב.
ג"ש אחרוני' יושב ומשחק . . . אז ימלא שחוק: ע"ז ג, ב. תהלים קכו, ב.

רנה כו' לפי שבסוף כ"ד יש כח גדול יותר בעונג המתחדש מן הברור"י למעלה מן העונג ושעשועי שהי' בתחלה כנ"ל וד"ל.

אך הנה לכאורה יש סתירה לזה מ"ש ואהי' אצלו אמון ואהי' אצלו שעשועי' יום יום משחקת לפניו בכל עת משחקת בתבל ארצו ושעשועים את בנ"א כו' הרי מובן מזה עכ"פ בבי' אופני' הנ"ל בין בתו' שקדמה לעולם שאמרה תו' ואהי' אצלו כו' שעשועי' יום יום וכן משחקת לפניו בבחי' שחוק שהוא בחי' תענוג המופשט כנ"ל ג"כ בכל עת דוקא וכן משחקת בתבל ארצו שזהו באופן הבי' בעונג הנעלם שבא מן הברור"י שנק' שחוק כנ"ל כמ"ש שחוק עשה לי אלקי' כו' ג"כ השחוק זה תמיד"י וכפ"י לשון משחקת כו' ולפי הנ"ל מ"ש ותשחק ליום אחרון זהו לעיל דוקא אחר תשלום כל הברור"י דרפי"ח כו' וכמו שאמר בשו"ה' כו' או ימלא שחוק פיגו או דוקא ולא בכל עת וזמן כו' וכת"י עת לבכות ועת לשחוק כו' כי לכל עת וזמן לכל חפץ כו' ולזה אמ' משחקת לפניו בכל עת כו'. וגם יש להבין מ"ש בכל עת דמשמע אף שלא בעת וזמן של שמחה ושעת רצון דהיינו גם אף בשעת הדין ורוגז מ"מ משחקת לפניו בכל עת, והוא לפי המבואר בבוהר ע"פ ואל יבא בכל עת אל הקודש משמע דבשעת הדין ורוגז גם כה"ג שהוא במקור החסדים דח"ע שבראש לא יבא אל הקודש פנימה ולמה על התו' אמר משחקת לפניו בכל עת מאחר שאמ' לכל זמן ועת לכל חפץ כו' ויש כ"ח עיתים כידוע.

אך הנה תחלה יש להבין מ"ש עת לחבק ועת לרחוק מחבק כו' דמשמע שיש בי' מיני עת א' עת לקרב ויחוד שהוא החיבוק והבי' לרחוק מן החיבוק כו'. והנה ידוע בע"ח שיש כמה מדריגו' שונו' זמ"ז בענין היחוד וזיווג העליון דבחי' ז"נ (שזהו יחוד קוב"ה ושכינת' שם הוי' ואלק"י שהוא בחי' מ"ה ובי' והיינו בחי' טובב וממלא כו') שלפעמי' הן ביחוד וקירוב בתו' פכ"פ כמו בשבת ווי"ט וכו' וכל יום בק"ש ותפלה דשחרית כו' ואז מתייחד"י גם בבחי' חב"ד שהוא שנק' פנים (כמו במ"ת שפכ"פ דבר ה' כו' ואע"פ שכנס"י הן בחי' אנפי' זוטרא ואור פני ה' במ"ת שחכ' אדם תאיר פניו הוא בבחי' אנפי' רברבא בבחי' גדלות דאדם העליון דאצ"י) וכן גם עכשיו בכל קורא ושונה בתו' שדבריו חיי' וקיימים שה' יושב ושונה וקורא כנגדו שזהו בחי' יחוד הארת פכ"פ שזהו בחי' התקשרו' דרוחא ברוחא חב"ד בחב"ד

ואהי' אצלו אמון . . . את בנ"א: משלי ת, ל"א.

עת לבכות ועת לשחוק . . . לכל זמן: קהלת ג, א. ד.

בוהר ע"פ ואל יבא בכל עת: אחרי טו, ב. ראה זח"ג נח, ב. אוה"ת אחרי ס"ע רפה ואל"ך.

ויש כ"ח עתים כידוע: קהלת שם. וראה גם ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תשו. שערי אורה שער הפורים

פצ"ד.

עת לחבוק: קהלת שם, ה.

שהי' יושב ושונה וקורא כנגדו: תדא"ר רפי"ח.

שמקשר שכלו ומוחו במוחין שבמדוי' בתו' כו') ולפעמי' בחי' המל' אינה מלבשת רק להמדוי' דז"א שזהו עד בחי' החוזה בלבד (והוא כענין ד' רבתי דא' שמלבשת המל' לבחי' נה"י דז"א לבד כו') ולפעמי' המל' אינו רק בבחי' נקודה תחת יסוד לבד כו' כענין המבואר בזה' ע"פ שחורה אני כו' שזהו בגלותא דאזעיר' גרמ' ונעשה בנקוד' חדא כו' והוא ענין ה"א לחמא כו' ד"י אכלו כו' כידוע ודיל'.

ולחבי'ן ביאור כ"ז הנה בבחי' יהוד פכ"פ הרי המשפיע ומקבל שוין בקומתו כו' כמו שהי' קודם מיעוט הירח דבחי' ויברא ה' את שני המאורו' הגדולים וכמו שיהי' לעיל שאמ' והי' אור הלבנה כאור החמה כו' (וכך אנו אר' ועינינו מאירו' כשמש וכירח כו' מאירות בבחי' מאור כו' כמ"ש במ"א), וזהו כאשר המל' שהן כנ"י בציור קומה שלימה כמוחין דחב"ד ומדוי' (וכמו שהי' בימי שלמה שהי' ח"ת דשלמה כמו ח"ע למהוי אבי"א) כמ"ש ביום ההוא יהי' ה' א' ושמו א' כו' והוא מה שכל בחי' אור ושפע ממשפיע גם במוחי' דפנים שהוא בחי' הפנימי' של התענוג שבחכ' ומדוי' מתקבל גם במקבל בבחי' המוחין שבפנים שלו בכל פנימי' של התענוג שבמוחי' ומדוי' שלו כמו באויר' שכלי' בגדלו' המוחין בחב"ד בעונג העליון הפנימי' שבפנימי' חכ' בראי' עין השכל מקרוב בהשג' המהות כו' ולא בשמיעה מרחוק בהשג' מבינה לבד וכמו שהי' במ"ת בבחי' פכ"פ ממש שכל בחי' פנימי' התענוג של המשפיע בחכ' ומדוי' שלו באמ' אנוכי כו' הוא שנתקבל בכנסי' בפנימי' של המוחין שלהם לדורו' הבאים מאחר שנק' קבלת התו' (והוא מה שכאו"א אומ' נותן התו' בכ"י כשלומד וקורא שה' קורא כנגדו כו').

והנה כאשר היחוד הוא בקירוב גמור בבחי' פכ"פ כנ"ל אזי יש בחי' החיבוק של המשפיע למקבל ביד הימין דוקא כמ"ש וימינו תחבקני וכמו שהי' במ"ת שכפה עליהם הר כגיגית כו', וענין החיבוק ידוע שזהו בחי' ההמשכה דאה"ר דמשפיע למקבל בחיבוק זה עד מאחוריו דוקא שזהו בחי' המשכה דרב חסד העליון לעורר את המקבל ולהעלותו ולקרבו למשפיע כו' שיהי' לו התקשרו' עצמי' ותמיד' אליו כאב שמחבק לבנו שמחברו אליו לבלי יפרד ממנו לעולם (וכך ימין העליון מתפשט למטה לחבק ולקרב לכללו' נשי' אף מי שנידח ונתרחק למטה ביותר להעלותו אל ה' כמו לבע"ת

בזהר ע"פ שחורה אני זחיג קצא, א.

ויברא ה' את שני המאורו' . . . והי' אור הלבנה: (המאורות הגדולים). בראשית א, טו. ישעי' ל, כו. ועינינו מאירות . . . כמש' במ"א: ראה ס' מאמרי אדה"ר מארו"ל ע' תס ואילך ובהסמך בהי"מ שם. ביום ההוא יהי' ה' א' ושמנו את זכרי' יד, ט. וימינו תחבקני שה"ש ב, ה, ת, ג. במ"ת שכפה עליהם הר כגיגית: שבת פח, א.

לעורר בתשובה שלימה כמו וימינך פשוטה לקבל שבים ע"י התעוררו' רב חסד העליון כו' (כידוע), וע"ז אמ' עת לחבק זהו כשהמל' עומדת פב"פ דוקא (כמו במצו' ת"ת לשמה באוי"ר שלימה וכמו"כ במצו' מעשיות ככונה ורעו"ד זהו בבחי' מוחין דחב"ד שנק' פנים ובפנימי' הלב שנק' רעו"ד כמו במצותיו חפץ מאד כו'), וכמו בזמן בהמ"ק בימי שלמה דקיימא סיהרא באשלמותא בכל קומתה בע"ס דכחב"ד כו' שאז נמשך ממקור החסיד שבמקופי' העליוני' בימין מקרבת לכניי' (וכמו גם עכשיו בכל שבת ויו"ט כמ"ש יחבק לה בעלה כו' וכן ימינא ושמאלא ובינייהו כלה כו') ובפרט ככל ר"ה ויוה"כ שאז אמ' שמאלו תחת כו' וימינו תחבקי כו' (וכך בכל ג' רגלים דכתי' יראה כל זכורך את פני הוי' וכשם שבא לראות כו'), אך כשהמל' עומדת בבחי' אהור באהור או בבחי' נקודה תחת יסוד כמו בזמן הגלות שאין התעוררו' בכניי' באוי"ר בק"ש ותפלה וגם במצו' מעשיות שעושי' אין זה רק כמו מצו' אנשים כו' וכמ"ש יען כי ניגש העם הזה אלי בפיו ושפתי כבדוני ולבו רחוק ממני זהו כמו מן השפה ולחוץ בקרירות ועצלות ורק לצאת י"ח לדבר בפיו ושפתי בשבחו ש"מ וכן בק"ש ולבו רחוק לגמרי ממני כו' וכן במצו' ותהי יראתם אותי ומצותי מצו' אנשי' כו' מצד ההרגל מאבותיהם ולא כאוי"ר שנולד מן ההשג' האלקי' ביח"ע ויחוי"ת, ואמנם מצד בחי' אמונה פשוטה שיש בירושה מאבות לבד זהו שנק' נקוד' תחי' שהוא בחי' העלם דנקוד' עצמי' יהדותם שהי' כמו טבע בנפשם כו' אבל מן השפה ולחוץ לגמרי זהו שנק' בבחי' אחורי' וחיצוני' כמו כי פנו אלי עורף ולא פנים כידוע והוא שנק' בחי' אב"א דכמו"כ מלמעלמ"ט מן המשפיע למקבל אינו מאיר להם רק בבחי' אחורי' וחיצוני' הלב בלבד כו', וע"ז אמ' עת לרחוק מחבק שאין אה"ר דבחי' חסד עליון מאיר בגילוי רק מרחוק מאוד כמו מתרחק מחבק וכמו שהמשפיע מרחיק א"ע מן המקבל ופונה אליו עורף כו' וכמ"ש למה תשיב ירך וימינך מקרב [חוקך] כלה כו' חיקך קרי שבחתי יד ימין העליון תשוב אהור ומסתלק מקרב חיקך כו' וד"ל (והיינו לפי שבחי' אב"א או נקוד' תחי' כו' יש יניקה גדולה לחיצוני' שגם הם עולים לקבל המשפיע הפנימי מיח"ע דז"נ כענין ושפחה כי תירש כו' כמ"ש בנורה).

וימינך פשוטה לקבל שבים: תפילת נעילה.

במצותיו חפץ מאד: תהלים קיב, א.

בימי שלמה דקיימא סיהרא באשלמותא: ראה שמור פט"ז, כו. זח"א קנ. א. רכה. כ. רמג. א. זח"ב פה, א.

זח"ג מ. ב. מו. א. וראה לקריש ח"ה ע' 420. זח"ח ע' 24.

יחבק לה בעלה . . . ימינא ושמאלא: פיט . אומר בשבחי'.

יראה כל זכורך . . . וכשם שבא לראות: משפטים כג, יז. ועוד. חגיגה ב, א.

מצות אנשים . . . יען כי ניגש . . . ולבו רחוק ממני: ישעי' כט, יג.

כי פנו אלי עורף: ירמי' ב, כז.

למה תשיב ירך: תהלים עז, יא.

ושפחה כי תירש כו' כמ"ש בנורה: משלי ל, כג. זח"א כח, א. קכב. ב. וראה ביאורו (לאדהאמ"צ) ג, ד.

קל. ד. חריש שמת א, סע"ב. מב, ב. ובכ"מ.

אך הנה גם בבחי' היחוד שהמל' מלבשת עד החזה דו"א כו' יש ג"כ בחי' ב' מיני עת הללו עת לחבוק ועת לרחק מחיבוק כו' והוא כידוע בע"ח שיש בבחי' החסדי' שבחזה ב' מדריגו' א' בחי' החסדי' מגולים שהוא משליש התחתון דח"ת דו"א כו' והב' בבחי' חסדי' המכוסים ונעלמ' שהן ב' שלישים העליוני' דח"ת כו' שעולים ונכללים ומכוסים ביסוד אימ' כו' ועל בחי' חסדי' המגולים ממש בחזה דו"א אמ' עת לחבוק כו' והיינו כאשר ע"י אתעדלית מלמטלמיע בחסד וצדקה בפ"מ וכן באהבה ויראה ששייך למעשה עכ"פ יש בגילוי בבחי' התפעלו' בלב כאו"א בכל יום שמעורר אתעדל"ע ג"כ להיות בבחי' החסדי' המגולים בגילוי גמור במדו' דו"א שנק' חזה כו' ואו יוכל להיו' יחוד דו"ג אף בבחי' הקטנו' דמוחין שבמדו' (וכמו שאו' לשם יחוד קוביה ושכינתו' על המצו' שעושי' באו"ר עכ"פ לקיום גזירו' המל' דעומ"ש באו"ר ששייך למעשה כו'), ואו אמ' עת לחבק שיוכל להיות ג"כ המשכ' חיבוק ביד ימין העליון להקדים לבחי' המל' (ואף בהיותם בבחי' נקוד' תחי' כמו שהי' ביצימ' שהי' כנ"י בתכלי' הקטנו' כתינוק קטן כו' כמ"ש אנכי תרגלתי לאפרי' קחם על זרועותי כו'), אבל על בחי' החסדי' המכוסים ביסוד אימ' שזהו רק כמו מצו' אנשי' מלומדו' שמצד המשכה דאהבה שבהעלם במקיף דכינה וכמו מח' בעלמא שנק' מח' טובה שאין בזה התגלות אהבה ורצון בלב עדיין שזוהו לא יוכל להיו' המשכת אה"ר בימין מקרבת לחבק וע"ז אמ' עת לרחק מחבק וי"ש וימינך מקרב חיקיך כלה כלומר הרחק מחבק כו' ודל'. (ובמ"א מבואר להיפך שכאשר יתגברו יניקת החיצוני' דק"נ עולים זו"ג היכלות דאו"א להתייחד שם כו' לפי שע"י הכרוז שמכרוזו' מאן בעי לאסתכלא כו' כמה אלקי' אחרי' סלקין אודני כו' כמ"ש בזהוה) וכן אמ' כבוד אלקי' הסתר דבר שזהו בעלמא דאתכסיי' דוקא שהוא כמו בחסדי' המכוסים ביסוד אימ' כו' לפי שאין שם צד אחיזה ושרש יניקה לחיצוני' עדיין כמו דבר החתום בחותם ונק' פיתוחי חותם ששומר ממגע נכרי כו' וכמו או"ר המכוסים בפנימי' התקשרו' המושכל שנק' יסוד אימ' בפנימי' דכינה שאין יניקה שם לעה"ד טו"ר עדיין שז"ש ועה"ח בתוך הגן כו'), אבל בבחי' חסדי' המגולוי' בחזה כו' שם יש שרש יניקה לק"נ ג"כ ששם מתחיל שרש לעה"ד טו"ר שמקבל מבחי' המל' דוקא כידוע (והו' כ"ח עיחים טו"ר וכמ"ש עת לאהוב ועת לשנוא כו' והו' ה"ח וה"ג שבטו"ר וכמ"ש בזהוה שיש יומין ועיחי' וזמני' ידיען לעילא לטב ועיחי' לרע כו').

כידוע בע"ח . . . החסדי' המגולוי' . . . חסדים המכוסים: ראה סי' מאמרי אדה"ז ענינים ע' קעא (ד"ה להיע חסדים מכוסים ומגולוי') ובהנסמן בהמ"מ שם.
אנכי תרגלתי לאפרי': הושע יא, ג.
שמכרוזו' מאן בעי לאסתכלא . . . כמ"ש בזהוה: ראה זחיב קלד, א, וראה סי' מאמרי אדה"ז ענינים סי' כח.
כבוד אלקי' הסתר דבר: משלי כה, ב.
ועה"ח בתוך הגן: בראשית ב, ט.
עת לאהוב ועת לשנוא . . . בזהוה שיש יומין ועיחי' . . . לטב: קהלת ג, ה. ראה זחיא רד, א, זחיג נת, סע"א ואל"ך.

וזהו למה תשיב ירך וימינך מקרב חיקך כליה פי' למה תשיב ותעלים ימיניך בבחי' החסדי' העליוני' שהן מכוסו' ונעלמי' בחיקך הוציאם בגילוי מחיקך לכלות ולגרש החיצוני' כמ"ש ימינך ה' תרעץ אויב דהיינו שיוצאי' לחסדי' המכוסים ביסוד אימ' שנק' חיקך וילחום בהם נגד האויב לכלותם וזהו מקרב חיקך כלה הוציאם מן ההעלם לגילוי דוקא (ולפי פי' הב' דלעיל הוא בהפך שמחיקך דוקא כלה לחיצוני' החסדי' המכוסו' שהן בבחי' מקיף ואיכ' הפי' כלה הוציאם מחיקך חיק זה הוא בחי' התגלות אשר תחת החוה ששם החסדי' מגולים והוציאם משם למעלה כמו המרים יד ימינו למעלה להלחם נגד האויב כו' וד"ל).

אבל על התו' אמ' משחקת לפניו בכל עת אפי' בעת שאינו עת המיוחד והקירוב שאמ' עת לרחוק מחבק כו' וכן גם בעת לבכו' ולא לשחק כו' מ"מ משחקת לפניו בכל עת כמו בחורבן בהמ"ק שנפסק היחוד דו"י לגמרי ששכינה בגלותא וקוב"ה אסתלק לעילא כו' והטעם הוא לפי שכ"ז ששייך ענין שינוי העיטי' לריחוק או לקירוב אינו אלא כמה שבא בבחי' השתל' דעו"ע משפיע ומקבל שזהו בחי' מ"ה וכ"ז (או או"י בחומר וצורה כני"ל) שהוא שם הוי' ואלקי' כמו מדו' ודיבור שהדיבו' בחי' מקבל מן המדו' כשמש ולבנה שיש בזה בחי' קטנו' וגדלות פנימי' וחיצוני' כני"ל בדרך כלל גם כן בכלל' הע"ס דאצ"י שיש גם ברצון ותענוג פנימי' וחיצוני' וזה מלביש לזה שהתחתון מלביש לעליון וחיצוני' שבעליון נק' פנימי' לתחתון וכן גם בחכ' ומדו' החכ' משפיע לבינה ובינה למדו' ויש בהן פנימי' וחיצוני' ותחתון מלביש לעליון כו' כמו שחכ' מלביש לרצון ורצון לתענוג כו', ובינה מלביש לחכ' ומדו' מלבישי' לבינה ודיבור למדו' כו' וכני"ל שיש חילוקי מדריגו' בחסדי' מכוסים דאימ' שמלבישי' לאבא כו' וכיחוד דו"י שמלבשת המדו' עד החוה לבד כו' אבל למעל' מכל עיקר ומקור השתל' דע"ס והיינו בבחי' עצמו' א"ס שלפני הקו"ח ששם ע"ס הגנוזות במהו"ע ית' ממש כמו תענוג ורצה"פ ממש וכמו"כ חכ' הכלולה בעצמו' א"ס ממש שנק' תוה"ק דכתי' בה ואהי' אצלו אמון שעשועי' יום יום הרי א"א לומר שיש שם בחי' השתל' בעו"ע בתענוג וחכ' בעצמו' א"ס ממש אלא ודאי בחי' החכ' הפשוטה שבבחי' א"ס דלתבונתו אין מספר כלול ומתאחד ממש בעצמו' התעו"פ שכלול בעצמו' א"ס שנק' שעשועי המלך בעצמו ממש ואיכ' בחי' התעו"פ שמתענג ומשתעשע בחכ' דעצמו' שנק' תענוג שבחכמתו העצמי' מתאחד בתעו"פ העצמי' ממש בתמידו' בלי שינוי כלל וכלל ולא שזה מלביש לזה כלל כי אין שם בחי' פנימי' וחיצוני' עליון ותחתון כלל אלא כולו בחי' פנימי' ועצמו'

ימינך ה' תרעץ אויב: בשלה טו, ו.
 וקוב"ה אסתלק לעילא: ראה חז"ל, ב.
 ואהי' אצלו אמון: משלי ת, ל.

ממש (כמו יו"ד כוחות הכלולי' בעצמו' הנפש ממש שאין הפרש כלל בין התענוג הכלול בה לכח השכל שכלול ומתאחד בהו ממש ונק' נפש השכלי' בשם נפש ממש וכך למעלה הוא המדע כו'), וכמשל שעשועי האב בבנו לפי שנמשך מעצמו' התעה"ם שבעצם נפשו שמטעם הוה הוא שכח המוליד יוליד בדומה לו ממש כנ"ל בשרש נשי' שנק' בנים כו' כך ממש הוא בשרש פנימי' החכ' דתוה"ק כמו שהיא כלולה בעצמו' אי"ס ממש כו' דאורי' וקוב"ה כולא חד ממש וע"כ נק' בשם תורת האדם כו' לפי שרש א' להו בעצמותו כו' ולוה הטעם אין הפרש כלל בעיית' בין עת לקרב בין עת לרחוק הנ"ל ששניהם שוין ממש דריחוק וקירוב לא שייך אלא בב' דברי' נפרדי' ורחוקי' ומובדלי' זמ"ז שלפעמ' מתקרבי' יחד או מתרחקי' כמו השמש ולבנה וכה"ג בדכר ונוק' משפיע ומקבל שהמקבל מהות בפ"ע משא"כ בבחי' החכ' דתוה"ק אינה בבחי' מהו' נבדל כלל מבחי' עצמו' אי"ס ב"ה מאחר שנק' חכים בעצם שהחכ' שלו ממש נכללת בעצמות ולא נק' בשם חכ' ידיעה בשם מציאו' דבר מה אפי' להיות מקור לחכ' שבאה בהשתל' דאבי"ע כו' וע"כ אמ' ואהי' אצלו שעשועי' יום יום בתמידו' דאעפ"י שנכללת ממש בעצמותו ית' נק' בחי' מקבל שזוהו כמו שאדם בעצמו' נפשו ככל פנימי' התענוג שלו מתענג ומשתעשע בעצם כח חכמתו שהוא כמו שמחדש בכח חכמתו העצמי' חכמו' עמוקו' ביותר כמו חכ' שלמה דכתי' ויחכם מכל האדם כו' ותרב חכ' שלמה כו', והוא בחי' ח"ת דתושבע"פ שמקבל מח"ע העצמי' שנק' חכ' בראש ושרש הקדמוני כמו שאין גבול לים כך אין גבול ומספר לחכמתו ותבונתו כמ"ש לתבונתו אין מספר וע"כ הוא נמשך במשל כמשלי שלמה בח"ת כו' וכז' לפי שמבחי' התעה"ם שבעצמו' נמשך בח"ע שלמעלה שז"ש ואהי' אצלו שעשועי' פי' שעשועי' עצמי' וע"כ אין בה מדה וגבול וכמ"ש ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני י"ם כו' להיותה בבחי' אי"ס ממש (בין באורך בין ברוחב באורך היינו בבחי' ירידתה והתפשטותה למטה מלמעלמ"ט מגבוה לנמוך שנק' אורך שא"ס להתפשטותה אף שמתלבשת בלבושי' וצמצומי' רבי' מאד כמו בתו' הנגלי' לנו שיש בה שיעור וגבול ומדה בכלי' מכלים שונוי' וכמו כו' סדרי משנה זרעי' מועד כו' מ"מ אין בה מדה וגבול כלל דהיינו כאשר הוכרר ע"י ח"ת מכל רפי"ח כו' כמו ע"י פלפול וכל מעשה המצו' בגשמי' שעושה ריבוי והגדלה לאין שיעור למעלה כלל שוהו עונג הנעלם העולה באורח מלמטלמ"ע גם בעדן דעוה"ב כנ"ל ובין ברוחב בימין ושמאל למעלה

הוא המדע: רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב הל' וכו"מ.

דאורי' וקוב"ה כולא חד: תניא פ"ד ופכ"א — בשם הוהר. וראה בתנסמו באורך בס' מאמרי אדהאמצ"ע

ויקרא ח"א ע' רפה.

ויחכם מכל האדם . . . ותרב חכ' שלמה: מלכ"ס א' ה' י"א.

לתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה.

ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט.

שמתפשט' לימין בלי גבול וכן לשמאל כו' וכמו ענין רחבה מצותיך מאד וכן במקבלי' שהן כני' יהי' בבחי' כלי קיבול בהתפשטו' לחוג' בלי גבול כלל וכמו ופרצת ימה צפונה ונגבה כו' ונק' נחלה בלי מצר' כלל לפי שמקבלי' מתו' ש"מ שרחבה מיני' י"ם העליון כו' וארוכה מארץ מעלמא דאתגלייא כו' שזהו בחי' סתים וגליא דתו' י"ם וארץ שיתפשטו בלי גבול בבחי' א"ס ממש מטעם הנ"ל וד"ל).

ו"ש ואהי' אצלו אמון אומנא שזהו ת"ח העוסקי' בתושבע"פ שנק' כוונים כמ"ש ורב שלום בנייך בוניך כידוע והוא מה שבח"ת דתושבע"פ נבנה ונתקן רפ"ח כו' בהיפוך חשוכא לנהורא כו' לתקן דבר המקולקל שנק' תו"א כו' כנ"ל שבזה נשלם שלימות דח"ע ונק' תכלית ח"ע כו' וד"ל ויש בזה יתרון מעלה על ח"ע דתושבי"כ ע"כ הקדו' לומר ואהי' אצלו אמון אמון מוצנע ומופלא שלמעל' מאו"פ דח"ע שנק' מקיף בשעשועי' דתוה"ק כו' (וזה יהי' בימוהמ"ש שנק' פלא יועץ וחכם חרשים כו' דכל רזין וסודו' דהעלם דח"ע נתגלה בטעמי מצו' מצד שלימו' הבירורי' דרפ"ח בבחי' ח"ת דתושבע"פ דוקא שהוא בחי' מל' דמשיח שנק' כת"ר ש"ט שהוא הקים עולה של תו' ומצות כו' כנ"ל) וזהו אהי' הא' אנא זמין לאולדה בתולדה וריבוי עד אין שיעור למעלה כמ"ש עד דוד הגדיל הגדיל ה' לעשות כו' וכן ה' חפץ יגדיל תו' יאדיר). ומ"ש ואהי' אצלו שעשועי' כו' זהו אהי' הב' אשר אהי' בעה"ב שהוא גילוי עצמו' התעה"פ בשעשועי' העצמי' דח"ע העצמי' שרש הראשון דתושבי"כ כנ"ל (או שמדבר בלשון עבר ואהי' אצלו כבר כו' כפשוטו דהיינו לפי סוף מעשה הצדיקי' בתו"מ ותשוב' כו' עבמח"ת קודם שהאציל וברא כו' כמאמ' במ"ג כו' כנ"ל ותחלה עלה בחי' הבירור דח"ת שנק' סוף מעשה בתכלי' כנ"ל ואחי"כ אמ' ואהי' אצלו שעשועי' לפי שעי"ז נמשך דוקא תוס' אור השעשועי' שישתעשע בחוה"ק בתמידו' דוקא כמשי"ת וכמו שהי' סיבת השעשועי' העצמי' ביום חתונתו זו מ"ת בפכ"פ עם בני' באור פנימי' עצמו' התענגו שבפנימי' עצמו' הח"ע שירד למטה דוקא בדבר' פשוטי' הנגלי' לנו כו' כנ"ל לפי שביררו למדו' הטבעי' דק"נ שנק' אחוריי' וחיצוני' דבחי' ב"ן שזהו סו"מ שעבמח"ת כנ"ל) וז"ש שעשועי' יום יום שמשמעו ענין תמידי יום יום ואע"פ שיש ימים שהן בבחי' הדין וכמ"ש עת לבכות כיום

רחבה מצותך מאד . . . ופרצת ימה . . . נחלה בלי מצר' : תהלים קיט, צו. ויצא את, יד. שבת קיח, ב. ואהי' אצלו אמון אומנא . . . מוצנע ומופלא: ע"ס משלי ת, ל. ביר בתחילתו.

רב שלום בנייך בוניך כידוע: ישעי' נד, יג. מסי' ברכות בסופה. ובכ"מ. פלא יועץ וחכם חרשים: ע"ס ישעי' ג, ג. ט. ה.

שהוא הקים עולה של תו"מ: ראה במדבר פ"ח, כא. מדרש שמואל פכ"ט. חדא"ר רפ"ב.

אהי' . . . אנא זמין לאולדה: שמות ג, יד. ראה חגי"א, א (ובמק"מ וזהו הריקיע שם). סה, ב (ובמק"מ שם). עד דוד הגדיל הגדיל ה' לעשות . . . יגדיל תו': שמואל"א ב, מא. תהלים קכז, ג. ישעי' מב, כא. במ"ג: [כמי' נמלך]. ביר פ"ח, ז. ועוד.

עת לבכות: קהלת ג, ד.

שחרב בהמ"ק וכעת לרחק מחבק כנ"ל בענין שינוי עיתי' באופן היחודי' כו' אין כ"ז נק' שינויי כלל למעלה בשעשועי' העצמי' דתוה"ק להיותם למעלה מכל ההשתל' דאבי"ע כנ"ל וכמו בחי' תענוג תמידי דפנימי' ועצמו' הנפש בעצמו' כח השכל כו' כנ"ל (ואע"פ שז"נ הן בבחי' אבי"א כמו בזמן הגלות שנחרב בהמ"ק ואין יחוד דז"נ בהיכל ק"ק דברי"א ויצ"ו כו' מ"מ אין זה רק בהשתל' דחכ' ומדו' ובדיכו' שבאצ"ו ובבריאה ויצ"ו וכה"ג אבל בעצמו' א"ס דאיהו וחייהו חד ממש אין זה שינוי כלל וכלל וד"ל.

וזהו יום יום הן אלפי' שנה שקדמה לעולם שכל אלף שנה נק' יום וכמ"ש יחינו מיומיים שקדמו לעולם בחי' חוי"ב שהן תושבע"פ ותושב"כ כו' וכן גם עתה בכ"י ויום משתעשע בתושב"כ ותושבע"פ בנשמו' שעוסקי' בתו' בג"ע כמ"ש השמיעני את כו' ואף בעוה"ז (וראי' לזה ממה שמ"ע דת"ת הוא תמידי יום ולילה כמ"ש בשכ"ך ובקומך לפי שהוא למעל' מן הזמן כמו שאמ' בכ"י יהיו בעיניך כחדשי' ממש כו' והוא מטעם דרש"י נשי' ותוה"ק בעצמו' א"ס ממש כנ"ל וכל הקורא ושונה הקב"ה יושב ושונה כנגדו ממש כמו שקורא ושונה בתוה"ק שמשתעשע בה בתמידו' למעלה יום ויום כו' כי אין כל ההשתל' תופס מקום כלל וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו' כל מקור החיים אפילו בעוה"ב כנ"ל) וע"כ אין להקב"ה בעולמו רק ד"א ש"ה בלבד ואע"פ שנחרב בהמ"ק וישראל בגלות ואין יחוד כלל לפי שד"א ש"ה הן בחי' מקומו העצמי' ממש מטעם הנ"ל ומטעם זה גם במצו' מעשיות אף בגלות שהוא בבחי' אבי"א נעשה יחו"ע עד למעלה ממש שהרי מן המצו' דוקא יהי' בעוה"ב והוא מטעם הנ"ל בענין המצו' שאמ' רחבה מצותיך מאו"ד בבחי' א"ס עצמו וכן בתוה"ק אמ' ארוכה מארץ כו' ואין שינוי כלל בזה כנ"ל וד"ל.

וזהו משחקת לפניו בכל עת פי' לפני זה היינו לפניו ממש שזהו מ"ש ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו ממש שזהו אחר תח"מ ואחר עוה"ב שנק' חיי עולם כא"ס עצמו שנק' חיי עולם שזהו לפניו ממש שזהו למעלה גם מענין שכר המצו' בעוה"ב שאינו אלא בחי' הארה בעלמא מעצמו' התעה"פ שנשתעשע ברצונו וחכמתו העצמי שאינו רק בענין הבריורי' דסוף מעשה

דאיהו וחייהו חד: ת"ו בהקדמה (ג. ב).

אלפי' שנה שקדמה לעולם: מדרש תהלים צ, ד. וככ"מ.

השמיעני: שה"ש ה, יג.

וכל הקורא ושונה הקב"ה יושב ושונה כנגדו: חז"ר פי"ח.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

אין להקב"ה בעולמו רק ד"א של הלכה: ברכות ה, א.

רחבה מצותיך: . . ארוכה מארץ: תהלים קיט, צו. איוב יא, ט.

ביום ה' יקימנו: הושע ה, ב.

עבמח"ת כניל שזיש ואהי' אצלו אמון ושעשועים יום יום כניל (וכמ"ש ולא יבא עוד שמשך וירח"ך לא יאסף שזהו ח"ע וח"ת כמו שהן בעצמו' א"ס בשרש תושב"כ ותושבע"פ שע"ז אמ' חכמו' בחוץ כו' ונק' בחי' התן וכלה למטה כמו ביום חתונתו כו' וכמו בהיכל ק"ק כו' שלע"ל יהי' בבחי' א"ס כניל כמ"ש ארוכה מארץ כו') אבל משחקת לפניו ממש זהו בשלימות האמיתי בעצמו' א"ס בבחי' תעה"פ שבעצמותו ממש ית' שלמעל' גם מבחי' הברור' דתו"מ בעוה"ז שנק' עדן עילאה שיעשה למחכה לו כו' אחר תהה"מ ועוה"ב דכתי' ב"י ביום הג' יקיימנו ונח"י לפניו חי' עולם ונק' יום שכולו טוב שכולו ארוך שלמעלה מב' ימים שהן חו"ב בתושב"כ ושבע"פ שקדמו לעולם שע"ז אמ' יחיינו מיומים כו' ושם אמ' משחקת לפניו בכל עת שאין שם שינוי וחילוף כו' בין עת לעת כי תמיד הוא לטוב וחסד לפי שבחי' שחוק' זה הוא בתענוג הפשוט בלתי מורכב בדבר מה כלל מפני שהוא לפניו ממש (ואע"פ שעכשיו אמ' אפי' בכה"ג ואל יבא בכל עת אל הקודש כו' לפי שעכשיו כל בחי' החסדי' העליונ' אף כרצון ותעה"פ באים כהתלבשו' בחכ' ומדו' עפי' התו' וע"כ אית עת ואית עת כו' כמו בעת רצון עניתך כו' וע"כ גם בבחי' החסדי' דכה"ג הגם שהוא בח"ע שבראש לפעמי' הן בהעלם ומכוסים ולא ניתן להגלות ונאמ' אז עת לרחוק מחבק בימין העליון כו' משא"כ בבחי' תעה"פ שבתוה"ק שמשחקת לפניו ממש שלמעלה מהתלבשו' ברצון וחכ' דברור' דרפ"ח כו' כניל נאמ' בכל עת בשוה להיותו למעלה גם ממקור הזמן דשית אלפי' שנין משא"כ בתענוג שבחכ' דתו"מ בבחי' הברור' שנמשך בזמן שהוא אחר תשלום הברור' דרפ"ח כו' ע"ז אמ' ותשחק ליום אחרון דוקא כניל וד"ל.

משחקת בתבל ארצו ושעשועי את בניא בתחלה הקדים שעשועי' לשחוק כמ"ש ואהי' אצלו שעשועים משחקת ואח"כ אמ' משחקת ואח"כ שעשועים את כו' שזהו מצד המקבל שעולה למעלה מן המשפיע כמשי"ת, פי' כי תחלה אמ' מצד המשפיע שמשתעשע בחה"ק דתו' כמ"ש ואהי' אצלו כו' שעשועי' יום יום וכן משחקת לפניו בבחי' תענוג ושחוק של המקבל שמשמח למשפיע (וכמו ענין משמח חתן עם הכלה שהכלה משמח לחתן כו')

ולא יבא עוד שמשך: ישעי' ט, כ.

חכמו' בחוץ: משלי א, כ.

ביום חתונתו: שה"ש ג, יא.

ארוכה מארץ: איוב יא, ט.

שיעשה למחכה לו: ישעי' סד, ג.

ונקי' יום שכולו טוב שכולו ארוך: ע"פ גוסס הרחמן ליר"ט (בברכת המזון). קדושין לט, ב.

ואל יבא בכל עת אל הקודש: אחרי טו, ב. וראה לעיל פיסקא: אך הנה לכאורה.

בעת רצון עניתיך: ישעי' מט, ח.

משמח חתן עם הכלה: ראה סידור קלב, א ואילך. תו"א וחי' מד, ד. ובכ"מ.

וכמ"ש דוד ושחקתי לפני הוי' כו') והיינו לפניו ממש שם משחקת בכל עת להיותו למעלה מן הזמן כנ"ל. אך בסיבת זה שמשחקת לפניו בכל עת כמו שהיתה אצלו שעשועים יום יום כו' שהוא בתמידות דוקא בלי הפסק וביטול כלל, הנה גם אחר שהארת הח"ע דתוה"ק יורדת למטה בהשתל' בד' עולמו' דאבי"ע אמ' ג"כ שמשחקת בתמידות גם שאין זה לפניו ממש מ"מ משחקת בתבל ארצו כמו שמשחקת לפניו ממש כו' והענין הוא דגם בשחוק זה שבא בהתלבשו' בהשתל' דאבי"ע מצד בחי' הבירורי' דרפ"ח כו' הר"ז בא ג"כ מכה ועוז הראשון שהיתה מקבלת מתענוג העצמי' הפשוט שנק' שעשועי העצמי' וכן מה שמשחקת לפניו כנ"ל, עכ"ז גם בירידתה למטה מטה כמו בתבל ארצו משחקת בתמידו' בלי שינוי והפסק בכל עת ועת דוקא דקאי זה בין אדסמ"ך ל"י שא' משחקת לפניו בכל עת וכמו"כ משחקת בתבל ארצו וגם בשעשועי' את בנ"א כו' וד"ל. ויובן זה כמה שמצינו בדברי רז"ל רמז לזה קצת והוא מ"ש ד"ב שעות הוי' היום גשיר' יושב ועוסק בתו' ג"ש שניות יושב ודן את כל העולם וג"ש שלישיית יושב וזן את כל העולם וג"ש רביעי' יושב ומשחק עם לוי'תן שנאמ' לוי'תן זה יצרת כו' והנה ידוע דמה שיושב ועוסק בתו' זהו שיושב הקב"ה שהוא בחי' ז"א שמלוכב בו מוחין דא"י"א (עד גם בחי' ע"י וא"י"א וגם בחי' א"ק שנק' אדם דבריאה בכלל) בתו' של מעלה שהיתה שעשועי' אלפיים שנה קודם כו' ומחכ' ומדו' שבתוה"ק הזאת יושב ודן בג"ש שניות שהו' בחי' חג"ת ואח"כ יושב וזן כו' בבחי' נז"ה כו'. ואמנם אחר גמר השפע הזאת ש"פ החכ' דתוה"ק באופן הכוונה העליונה דעצמיו' המאציל ענין העלא' ובירורי' דרפ"ח כו' שפ"י"ו יושב ודן יושב וזן כו' הוא משחק עם לוי'תן שזהו בחי' השחוק והתענוג שעולה בבחי' או"י"א למעל' בעצמו' התענ"פ והנעלם שהי' לו בזה בתחילת המח' שכך עלה ברצוה"פ מקודם כו' שסוף מעשה הוא שעלה כו' וזהו בחי' השחוק עם לוי'תן שהוא בחי' התענוג הפשוט דחכ' בנשמו' הצדיקי' שנק' לוי'תן בקיום התו"מ כידוע וד"ל.

אך באמת כפי משמעות הפשוט במה שבג"ש האחרוני' יושב ומשחק עם לוי'תן זהו בשחוק ותענוג המפולש שבלתי מורכב בדבר מה כלל רק שאחר תשלום מלאכתו בהשפעתו לעולמו' יושב ומשחק כו' כמ"ש לוי'תן זה יצרת לשחק בו שיצירה זאת מקדם כדי לשחק בו בלבד והוא ענין ובחי' התענוג הנעלם ופשוט שבעצמיו' המאציל ממש שלמעל' מבחי' הבירורי' דרפ"ח כו' שזהו ענין משחקת לפניו ממש בכל עת כנ"ל. ואמנם ידוע בפ"י לוי'תן שהוא ענין חיבור ויחוד עצמי כמו ילוח אישי כו' לוי'תן חן כו' וזהו

ושחקתי לפני ה': שמואל"ב ה' כא.

ד"ב שעות הוי' היום... לוי'תן זה יצרת: ע"ז ג' ב. תהלים קד. כו.
 ילוח אישי... לוי'תן חן: רצא כט. לד. משלי א. ט.

ענין התענוג התמיד" שבחכ' הק' שנק' ים הקדמוני שהוא בחי' ההעלם דעצמו' החכ' שבא"ס כנ"ל שז"ש ליתן זה יצרת לשחק בו כענין משחקת לפניו בתמידות כנ"ל והן נשמות שמעלמא דאתכסיי' שנק' ים בכלל כמו שאמ' וידגו לרוב כו' שת"ח נק' דגים שבים נשמו' הסבות נק' נוני ימא רבא כידוע וכללותם הוא בחי' ליתן שבים הגדול שע"ז אמ' במי נמלך כנשמתו כו'.

אך הנה ידוע שכמו שיש כים שהוא כהעלם במח' כך יש כיבשה שנק' ארץ עלמא דאתגלייא כמו תוצא הארץ כו' ואדרבה עיקר ענין דסוף מעשה שעבמח"ת הוא בארץ דוקא כמ"ש לעשות חסד ומשפט וצדקה בארץ דוקא וא' שנק' ארץ שרצתה לעשות רצון קונה כו' וכמ"ש והארץ הדום רגלי כו' ונתב"ס דוקא וכמ"ש והארץ אכור כו' (והוא בחי' ארץ החיים דעוה"ב שאמ' לעולם ירשו ארץ ונק' ארץ חפץ כידוע) וזהו שאמ' משחקת בתבל ארצו דקדק לומר ארצו לשון נסתר לפי שארץ שלמטה נק' ארץ ישראל וכה"ג וארצו הוא ארץ העליונה דוקא והענין הוא מפני שעיקר השחוק הנ"ל גם כלויתן זה יצרת כו' הוא בא מקיום תו"מ בארץ דוקא בעלמא דאתגלייא כמו במ"ת שקיימו וקיבלו יו"ד הדברות הנגלו' לנו כו' דכתי' והארץ האירה מכבודו אין כבוד כו' ואמ' לא בשמי' היא כו' ויש ב' מיני ארץ ארץ תתאה וארץ עלאה כמ"ש כוונה עמ"ש אתהלך לפני ה' בארצות החיים כו' (והיינו אוצרו' חיים דארצו' אותיו' אוצרות בחי' אוצר העליון ואוצר התחתון כמ"ש ואוצרותיהם אמלא כו' וכמ"ש כמ"א ע"פ וישב יעקב בארץ מגורי אביו כו' והיינו בחי' ארץ החיים העליון דגעה"ע דעולם הבריאה וארץ החיים דגעה"ת דיצי' או דעשי' כו' וזהו שנק' ארצו' החיים העליוני' כידוע. והנה כאן אמ' בתבל ארצו לשון יחיד ארץ אחת שהוא ארץ חפץ דעוה"ב שיעלו ב' ארצות החיים דגעה"ע וגעה"ת להיות בבחי' ארץ חפץ דהנה תבל וארץ הן ב' ו

וידגו לרוב: וחי מח, טז.

נשמו' הסבות נמי נוני ימא רבא: ראה ט' מאמרי אדה"ז-מארו"ל ע' קמד (ובהנמ"ן לשם). סידור קל"ג, ב.

ובכ"מ.

תוצא הארץ: בראשית א, כד.

לעשות חסד ומשפט וצדקה בארץ: ע"פ ירמ" ט, כג. וראה להלן בסיום המאמר. ושי"נ.

שנק' ארץ שרצתה לעשות רצון קונה... והארץ הדום רגלי... והארץ אכור: ביר פיה, ח (וראה בהנמ"ן

בסו"ס מאמרי אדה"ז-מבדבר ע' שה). ישעי' סו, א. כחוקותי כו, מב.

לעולם ירשו ארץ... ארץ חפץ: ישעי' ט, כא. מלאכי ג, יב.

והארץ האירה מכבודו אין כבוד: יחזקאל מג, ב. אבות פ"ז מ"ג.

לא בשמים היא: נצבים ל, יב.

כוונה עמ"ש אתהלך לפני ה': ראה זמ"א ר"ט, סע"כ. תמ"א וישב כב, ד. אהיה ר"פ וישב.

ואוצרותיהם אמלא: משלי ה, כא.

במ"א ע"פ וישב יעקב: ראה תמ"א ותר"ח ר"פ וישב.

מדריגו' כמ"ש בטרם הרים כו' ותחולל ארץ ותבל כו' וכן לה' הארץ כו' תבל כו' ואמנם התכללו דב' ארצו' דגעה"ע וגעה"ת הוא שנק' תבל ארצו כי תבל גימ' כ"פ רי"ו שהוא כ"פ אר"י ואר"י שהוא בחי' החסד גימ' גבו' שהוא ג"כ רי"ו וז"ש מי ימלא גבו' ה' גבורה עילאה וגבו' תתאה כ"פ גבו' גימ' תבל והוא בחי' גבו' שבחסד שהוא בחי' אריה שאמ' פני אר"י להימין דחסד שבח"ס דוקא כידוע דאר"י אות"ו ראי' דחכ' כו' שזהו ב' מדריגו' דח"ע וח"ת יר"ת ויר"ע (דירא ואריה וראי' הכל א') והיינו ב' מיני אוצרו' אוצר העליון דבחי' ירא' עילאה דבחי' ח"ע כמ"ש הן ירא' ה' היא חכמה וכת"י ראשי' חכ' כו' ונק' אוצר של י"ש העליון ואוצר התחתון דיי"ש יר"ת דח"ת כו'.

וזהו משחקת בתבל ארצו שהוא בחי' גילוי העונג ושעשוע' דתוה"ק כב' ארצות החיים בגעה"ע וגעה"ת בכריא' ויצי' או יצי' ועשי' שזהו בחי' רוח ונפש כמשיית וכמ"ש בוהר ע"פ השמיעני כו' דקוב"ה אתא לגי'ע לאשתעשע בקלא דאורי"י שלומדי' הנשמו' שם כו' והי' בחי' שחוק העליון דתוה"ק שמשחקת גם בתבל ארצו שהן ב' ארצו' דגעה"ע וגעה"ת שנכללו בארץ החיים דעוה"ב לעיל שנק' ארצו' ממש כמ"ש היושבת בגנים כו' גי'ע העליון וגעה"ת חברי' מקשיבים כו' הן נשמו' הצדיקי' שלמדו תו' הנגלי' בעוה"ז דוקא כמו שמכריזי' אשרי מי שבא לכאן כו' משום שסוף מעשה דוקא כו' (ושרש הנגלה למעלה מן הנסתר מטעם הנ"ל) וגם למטה בעוסקי' בתו' בעוה"ז בנגלה כמו במשנה ותלמוד יש ב' מדריגו' דרוח ונפש שהן יצי' ועשי' דרוח ביצי' ונפש בעשי' כידוע ומי שיש לו בחי' רוח דיצי' מאיר בלימודו במשנה שהוא ביצי' (כידוע דו"ק דז"א מקנן ביצי' והן המדו' דכשר פסול כו') בבחי' שחוק העליון שהוא התענוג שבמדו' דח"ע הק' דתוה"ק שאמ' משחקת כו' כמו ב"ע שהי' שונה ואש כו' שנפשו חשקה כו' וכמו

בטרם הרים: תהלים צ, ב.

מי ימלא גבו' ה': תהלים קה, ב.

פני אר"י להימין: ע"פ יחזקאל א, י.

כידוע דאר"י אותיות ראי' תיז תכיא (סג, א).

הן יראי ה' . . . ראשית חכ"י איוב כח, כח. תהלים קיא, י.

אוצר של י"ש: ברכות לג, ב. שבת לא, ב. ועוד.

בגעה"ע וגעה"ת בכריא"ה ויצי' או יצי' ועשי': ראה אה"ת שהי"ש כרך ב ע' תשעט. פלה הרמון שהי"ש קכב, ב.

וכמ"ש בוהר ע"פ השמיעני: ראה וז"א עו, א. סה"מ תקס"ג ע' צט.

היושבת בגנים כו' געה"ע וגעה"ת . . . חכמים מקשיבים כו' הן נשמו' הצדיקי': שהי"ש ה, יג. שהשיר עה"ס.

תיז תניה (פה, א). מקימ' לוחיב' מו, א. ולוחיג' יג, א.

שמכריזי' אשרי מי שבא לכאן: פסחים ג, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' לב, ושי"ן.

דרוח ביצי' ונפש בעשי': ראה ס' הגלגולים פ"א, וככ"מ.

כידוע דו"ק דז"א מקנן ביצי': ראה ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקנב, ושי"ן.

ב"ע שהי' שונה ואש כו' שנפשו חשקה: ויקר' פס"ז, ד. יבמות סג, ב. ועוד.

הרב"י שאמ' המגיד אני המשנה כו'. ומי ששרשו בבריאה [כר"ע ותלמידיו] מאיר בתלמודו הלומד בעוה"ז בגעה"ע דבריאה (שזהו ענין השחוק שתשחק ליום אחרון ויושב ומשחק עם לויתן בכ"י לפי שנתב"ס דוקא כמ"ש למעלה) ומי שאין לו רק נפש דעשי' שהוא רק בחי' המעשה במצו' בפ"מ ע"ז אמ' משחקת בתבל ארצו שנכללי' בסוף המעש' במצו' דוקא מב' ארצו' דגעה"ע וגעה"ת והוא ארץ חפץ דעוה"ב לפי שסוף מעשה בפ"מ דוקא הוא שעבמח"ת והוא שאמ' אני תורתך שעשעתי להמשיך מקור השעשועי' בתוה"ק מצד קעומ"ש למעשה דוקא כמ"ש דוד הקים עולה של תו"מ כו' בעשי' דוקא שזהו העולה למעלה מכל התענוגי' העליוני' שבגעה"ע וגעה"ת וגם בעוה"ב שהרי אמ' יפה שעה א' כו' וזהו שאמ' גבי מ"ת שהקדימו נעשה לנשמע מי גילה רז זה לבני' שמה"כ והוא מ"ש מי ימלל גבורו' ה' גבורו' עילאה ותתאה כו' וזהו ושעשועי את כנ"א בעוה"ב מבחי' שמחה של מצוה בפומ"ש שעולה על הכל כמ"ש כי באלה חפצתי ממש וד"ל.

הרב"י שאמ' המגיד אני המשנה: [= הרב בית יוסף]. מגיד מישרים ר"פ ויקרא. ובכ"מ.
ומי ששרשו בבריאה (כר"ע ותלמידיו): כי חיבות אלו ניתוספו מכת"ב. וראה אה"ת חוקת ע' תתעד:
התנאים שאחר החורבן . . בחי' בריאה.
אני תורתך שעשעתי: תהלים קט, ע.
דוד הקים עולה של תו"מ: ראה במדבר פי"ה, כא. תדא"ר רפ"ב. מדרש שמואל פכ"ט.
יפה שעה א': אבות פי"ד מי"ז.
שהקדימו נעשה לנשמע: שבת פה. א.
מי ימלל גבורו' ה': תהלים קו, ב.
כי באלה חפצתי: ירמ"ט, כג. וראה סי' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא חיב ע' תשא. תסדר. דרך חיים נד, א.
שערי אורה, ל, ב. שער האמונה פי"ב. פי"ה. ובכ"מ. וראה לעיל ריש פ"טקא: אך הנה ידוע.

(תקפ"ו)

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצאה כ"ק ואמרה מי גילה רז זה לבני שמה"ש משתמשין בו שנאמר גיבורי כח עושיי דברו והדר לשמו"ע בקול דברו כו'. וייל מארוזיל שקיים א"א כל התורה כולה שנאמר וישמור משמרתו מצותי חוקותי ותורותי, וא"כ מה יתרון מעלה במ"ת שמפני זה אמר למשה ושמי הוי' לא נודעתי להם כידוע. והנה עוד י"ל מ"ש כי ישאלך בנך מחר לאמר מה העדות והחוקים כו' ותשיב כי ציוונו ה' אלקינו כל החוקים האלה ליראה כו'. וענין הקושיא מה העדות היינו בשביל מה נתינו העדות והחוקים שהן מ"ע ול"ת בסומ"ר ועש"ט הלא זה שייך רק לגוף שמעורב טו"ר וא"ז כ"א כאשר הנשמה מלובשת בחומר הגוף דוקא ולזה לא ניתנה תורה למה"ש כשבקשו תנה הודך כו' וא"ל כלום גזל יש בכם כו' אבל בהיות הנשמה בשרשה למעלה דבוקה וצרו"ר בצרור החיים העליוני האלקי קודם בואה לגוף לא יתכן בה ענין סומ"ר כו' בגשמיות כלל וא"כ למה ירדה הנשמה בגוף לברר לעה"ד טו"ר בפו"מ וכמאמר נוח לו לאדם שלא נברא כו'. וז"ש מה העדות למה נצרך לעדות וחוקים האלה טוב ה' לנשמה האלקית יותר בהיותה למעלה. ולפי זה אין התשוב' מספיק לשאלה זו במ"ש שציונו ה' ליראה כו' דהוא גופא קש"י למה ירדה הנשמה בירידה זו שתצטרך למצו' כדי ליראה כו'.

בשעה שהקדימו: ראה ד"ה זה בלקו"ת במדבר יב. ג. ונ"א בסה"מ תקס"ב ח"א ע' רד (הנחת כ"ק אדהאמ"צ). ונ"א שם ח"ב ע' תמה (הנחת ה"מ בן כ"ק אדה"י). ובתוס' הגהות באוה"ת שבועות כרך א' ע' קנז. ובכרך ה' ע' א'תקסב. וראה גם בהתסמן להלן לע' תרלו וס"ע תרנח.
המאמר נמצא בהכתבי-יד: 144 מו. א. 524 צו. א [בכותרת: בעזיה חג השבועות תקפ"ז]. 191 כו. א [בכותרת: בעזיה שבועות תקפוא"ז]. 286 מא. א. 424 סו. א. 524 צו. א [בכותרת: בעזיה חג השבועות תקפ"ז]. 527 סו. א. 628 נט. א [בכותרת: בעזיה חג שבועות תקפ"ז לפ"ק. ובאחד העמודים באמצע המאמר נרשמה כותרת: בעזיה שבועות תקפ"זי"ז פה ליכאוויץ]. 694 סד. א [בכותרת: תורת אדמו"ר נבג"מ זעלה"ה מניעו"ן ז"ע [כ"ק אדהאמ"צ]]. 741 עז. א [בכותרת: בעזיה חג שבועות התקפ"ז-אדמו"ר ד"ב נ"ע]. 979 כד. א [בכותרת: בעזיה חג השבועות תקפ"ז. נמצא רק חלק מהמאמר ומסומן לייג סעיפים – מהמעתיק]. 988 רטו. ב [בכותרת: בע"ה חג השבועות ונאמרו ברובי שלום לס"ק [תקפ"ז]]. 999 ה. א. 1000 צג. א. 1322 רז. א. 1366 יח. א. 2003 נב. א – קעד. א [בכותרת: בעזיה שבועות תקפוא"ז]. 2014 רמה. א. 2016 קמת. א. 2023 ריג. א [בכותרת: בעזיה תורת אדמו"ר שאמר בשנת תקפ"ז בחגה"ש פה לובאוויטש]. 2029 צא. א [בכותרת: בסיד שבת פ' [בהכ"ז יש כאן מקום פנוי] אדמו"ר מוהר"ד נ"ע בשנת תקפ"ז. ובכמה מראשי העמודים כותרת: תורת אדמו"ר נבג"מ הנק' בששה"ק הגדול].

בשעה שהקדימו ישראל: ע"פ שבת פה, א.

גיבורי כח: תהלים קג, כ.

שקיים א"א כל התורה: וישמור משמרתו: תולדות כו. ה. יומא כה. ב. קידושין פב. א.

ושמי הוי' לא נודעתי להם: וארא ו, ג.

כי ישאלך בנך: ע"פ ואחתנו ו, כ"ד.

כשבקשו תנה הודך: ע"פ שבת פה, ב ואילך. תהלים ח, ב.

נוח לו לאדם שלא נברא: עירובין יג, ב.

אך הנה הענין יובן בהקדים ענין הפסוק לך הוי' הגדולה כו'. והנה ארז"ל ע"פ גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו כו' והרי אמר לך הוי' הגדולה טפל ובטל אליו, ועוד י"ל מ"ש ולגדולתו אין חקר כלל ומ"ש גדול הוי' כו' הרי יש לגדולתו התפשטות והמשכה בעולמות אלא שהוא בעיר אלקינו דוקא ומאד זה היינו בעולמות לבד אבל לגדולתו ממש אין חקר כלל וכלל. אך ג' מדריגות יש כאן, א' מ"ש לך הוי' הגדולה בה"א שהוא בחי' התפשטות והמשכה דאור חסד העליון שהחסד נק' גדולה (ובלשון המקובלים הראשונים נק' גגית) מפני שהוא בחי' התפשטות והמשכה שחוץ מעצמותו כטבע הטוב להטיב לאחרים להחיות רוח שפלים כו', וכך כתיב כי אמרתי עולם חסד יבנה שעיקר בנין העולמות ה' בבחי' החסד גם ברצון ומח' כשעלה ברצונו לברוא וגם להאציל כו' שזהו נק' אמירה כמ"ש כי אמרתי עולם כו' כי חפץ חסד הוא בכח עצמותו ע"כ מתפשט חסדו מלמעלמ"ט לברוא מאין ליש באותיות הדיבור בה' מוצאו הפה שנק' ה"א כמ"ש כהבראם בה"א בראם שמתחלק' לברוא רבבות צירופים כמ"ש בס"י ה' אבנים בונות ק"ך צירופים כו' מכאן ואילך צא וחשוב עד אין שיעור כו' שמוה ימצא רבוא רבבות עולמות עד אין שיעור, וזהו שנק' גדולה בה"א שהוא בחי' התפשטות החסד שנק' גדולה בה"א שהוא בעולמות מכה צרופי אותיות הדיבור העליון שנק' כח הפועל האלקי בנפעלים ונבראים, ועז"א לך הוי' הגדולה בה"א לפי שזהו רק בחי' האר' כעלמא המתפשט מעצם כח חסדו כחסד שבאצ"י כמו חסד דרועי כו' שנק' גדול בעצם כו' וד"ל. ויובן זה כמו גדולת מלך ב"ז למטה שמתפשט גדולתו ככל המדינה דהיינו רב חסדו וטובו לכל תושבי ארצו ואימתו ורוממות גדולתו מתפשטת על כולם כגילוי עד שהם מתבטלים ממציאיותן בהגלות נגלות אליהן כהלוכו ברוב חילו, וברוב עם הדרת מלך שניכר ונראה הגדולה ביותר כל שהמדינה גדולה ברוב עם שנגלה שם גדלות רוממות

לך ה' הגדולה: דברי הימים"א כט, יא. וראה גם לעיל ע' שצא ואילך.

גדול ה' . . . אימתי . . . בעיר אלקינו: תהלים קמה. ג. ראה זח"ב רלה, א. זח"ג ה, א. ז"ח תשא מד, א. חוקת נד, רע"א.

ולגדולתו אין חקר: תהלים שם.

לך ה' הגדולה בה"א: ראה גם תרי"א כג, ד. סה"מ תקס"ד ע' יד. תרי"ח ויצא לד, ד. אמי"ב שער הקיש פס"ג.

ס' מאמרי אדהאמ"צ: ויקרא ח"א ע' רכד.

ובלשון המקובלים הראשונים נק' גגית: ראה בארוכה אהיה וירא צ, א ואילך: ,ובלשון המקובלים הראשונים שלפני הפרד"ס והעז"ח כו', לקו"ת עקב יז, ד. אהיה ואתחננו ע' חכ. עקב ס"ע תרכט. אהיה ואתחננו ע' ברכו ובהתנסו שם בשוה"ג.

כי אמרתי עולם: תהלים פט, ג.

כי חפץ חסד הוא: מיכה ז, יח.

כהבראם בה"א בראם: בראשית ב, ד. מנחות כט, ב. ב"ר פ"י"ב, ב.

בס"י ה' אבנים: פ"ד מ"ב.

חסד דרועי: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליו: חסד דרועא ימינא.

וברוב עם הדרת מלך: ע"פ משלי יד, כח.

המלך ביותר, שכ"ז נק' רק התפשטות הגדולה אז נקרא גדולה וקודם שניכר ונראה התפשטות זו במדינה ורוב עם לא נק' גדולה. ועכ"ז אין לזה ערך לגבי עצם הגדולה שבמלך כשיושב בהיכלו בלא עם ומדינה שהוא בבחי' רוממות עצמותו ממש, וכל מה שמתפשט גדולתו ברוב עם ומדינה אינו רק חלק קטן מעצם רוממותו כשהוא לבדו כו' (אך באמת גם שהתפשטות הגדולה אינו רק גילוי אור בעלמא עכ"ז הוא רק לפ"ע רוממות העצמיות, כי הרי מה שהוא מרומם בעצמו זהו ג"כ לפ"ע התפשטות הגדולה לפ"ע רוב עם ומדינה דוקא, כמו מלך גדול על מדינה גדולה ורוב עם יותר גדול ומרומם בעצמו ממלך קטן על מדינה קטנה ומעט עם כו', וזהו שנק' בחי' כתר מל' שנק' רוממות בעצם שהוא לפי המדה ג"כ לפ"ע התפשטות גדולתו דהיינו הך, וכמו"כ חכם גדול בעצם כח חכמתו שמתפשט חכמתו בריבוי חכמות ושכלים כחכמת שלמה שדיבר ג' אלפים משל דודאי לפ"ע החכ' בעצם דוקא כן ירבה חלקי שכלו המתפשט וכן לפ"ע ריבוי החלקים דחכמ' המתפשט כך עצם כח שכלו, וכמשל דבר גוש שמתחלק לחלקים קטנים שאין ריבוי החלקים רק לפ"ע עצם כמות הדבר לבד כמו שהוא בלי תוספת ומגרעת כידוע במ"ש גדול אדונינו ורב כח שריבוי כח זה המתפשט בעולמות (כמ"ש שיעור קומה של יוצר בראשית (באו"כ דבי"ע) רל"ו אלפים רבבות פרסאות בגימט' דורב כח). וזהו הללויה כרוב גדולו דוקא כריבוי המתחלק מעצם כח הגדול' כו' כמ"ש במ"א). וא"כ איך א' לך הוי' הגדולה שבטל במציאו' בעצם לגבי עצם הגדולה שנק' גדול ה' כנ"ל וד"ל.

אך הענין הוא שבאמת יש בזה שני מדריגות, הא' בבחי' החיצוני שנמשך מבחי' מל' דא"ס להיות מקור לאבי"ע כמ"ש מלכותך מכ"ע כו' ונמשך ויורד על כל ההשתלשלות עד בחי' מל' דאצ"י כבי"ע בדיבור בי"מ שנק' גדולה בה"א כנ"ל, וזהו נק' מלך זוטא דאין מלך בלא עם ולפ"ע ההתפשטות דגדולה זו כן גם עצם כח הגדולה גם ברוממו' דמל' דא"ס, וזהו בחי' כו' מל' דא"ס (ברצון ומחש"ק שלפני ההשתל' שהוא כמו הכלל אל הפרט דהכלל לפ"ע הפרט והפרט לפ"ע הכלל כחומה המקפת העיר כו', וזהו ג"כ יורד דהוי' (כמשי"ת), ועכ"ז גם עז"א ה' מלך גיאות לבש שנעשה ע"י צמצום כו' (וזהו גדול כו' ורב כח כו' דהגדולה לפ"ע הגדול בעצם הכולל להתפשטות הגדולה, וכן כמו חכם בעצם שמתחלק בריבוי אותיו' הדיבור כנ"ל. והב' הוא

גדול אדונינו . . . שיעור קומה: תהלים קמ, ה. ובהנשמן בארוכה בסו"ס מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"א ריש ע' דש.

הללויהו כרוב גדולו . . . כמ"ש במ"א: תהלים קג, ב. ראה סידור ע, ד. רלב, ב. ובכ"מ.

מלכותך מכ"ע: תהלים קמה, יג.

מלך זוטא: ראה זחי"ב סו, ריש ע"ב. ובכ"מ.

דאין מלך בלא עם: בחי' וישב לה, ל. וראה הנשמן בס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב לע' תרלא.

ה' מלך גיאות לבש: תהלים צג, א.

בבחי' מל' דא"ס כמו שהוא בפנימי' הרוממות דעצמות א"ס שזהו התנשא' שמצד עצמותו ממש שנק' מלך מרומם לבדו מלך יחיד שנבדל בערך לגמרי מהתנשאות זו דמלך על עם כו', ונק' מלך הקדוש כידוע, וזמ"ש דא"ס למע' מע' עד אין קץ כו' (שהוא למע' גם מרצון ומחיק הכולל כל ההשתל' דהיינו קודם ששיער בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל), ונק' מלך מלכי המלכים (כמ"ש במדרש משל לאגוסטוס יושב ומלך עומד כו'), ועז"א הגדולתו העצמי' א"ח כלל כי למעלה הוא גם מגדול בעצם הכולל להפשטות הגדולה בעולמות. ואמנם יש בחי' ממוצע בזה להמשיך ולחבר מבחינות הפנימי' דלגדולתו א"ח לגדולה המתפשט' בהשתל' העולמות, והוא מ"ש גדול הוי' ומהולל מאד כו' שהוא בחי' הרצון והחכ' שבתוה"ק דכתיב בה ואהי' אצלו אמון אומנא כו' שעשועים יום יום שעשועי' העצמי' דלגדולתו העצמי' כמ"ש לתבונתו ממש העצמי' אין מספר כלל, וע"כ אמרה התורה כי מלכים ימלכו שבחי' המל' המתפשט' בעולמות נמשך ע"י התורה מפנימי' המל' הנק' מלך יחיד לבדו כנ"ל. וכמו ב"מ דכתיב ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור שזהו בדבר מלך שלטון דתורה דוקא שקדמה לעולם כמ"ש בראשית בשביל התורה שנק' ראשית כו', וע"כ אמר מתניתין מלכתא כו' (כמשי"ת). וזהו גדול הוי' דהיינו הוי' שבתומצ' שנק' תורת הוי' שעי"ז מהולל מאד בהתפשטות הגדולה בפנימי' העולמות דוקא, וז"ש בעיר אלקינו הר קדשו דוקא שהוא בחי' ירושלים שלמעלה שנק' עיר אלקינו דוקא ובהמ"ק העליון שנק' הר קדשו, ומשם נמשך לחיצוני' העולמות וד"ל). (אך עכ"ז גם אותיות התוה"ק הנ"ל בהכרח הרי היא באה כמדה לפ"ע הריבוי והתחלקו' באותיות די"מ למטה מאחר שנק' אומנא כו' כאומן (המצ"ר בלוח) שמדקדק בלוח הציור כל אופן הבנין כמ"ש ורב שלום בנין שבנין העולמות כו', וא"כ איך א' גדול ה' ומהולל מאד בבחי' א"ס ממש כו'. הענין הוא דזהו בחי' הממוצע שבתוה"ק שיש בה מבחי' הפנימי' ועצמיות דחכמתו ית'

דא"ס למע' מעי' ראה זיה יתרו לך, ג. סה"מ תרס"ז ע' קסה.
 ששיער עצמו בכח: ראה מקי"מ לוח"א טו, א. שער היחוד לכ"ק אדהאמ"צ פי' ואילך. ד"ה אל תצר (כפר חב"ד תשל"ז) ע' 25. סה"מ ט"ש ס"ע 38 (השני) ואילך. ס' הערכים-חב"ד כרך ג ע' צר ואילך.
 במדרש משל לאגוסטוס: שמ"ר ר"פ כג.
 שבתוה"ק: שבתורה הקדומה.
 ואהי' אצלו . . . אומנא: משלי ח, ל. ראה ב"ר בתחילתו.
 כי מלכים ימלכו: משלי ח, טו.
 ויאמר אלקים יהי אור: בראשית א, ג.
 בכרך מלך שלטון: קהלת ח, ד.
 שקדמה לעולם: ע"פ פסחים נד, א. ובכ"מ.
 בראשית בשביל התורה: ראה רש"י ר"פ בראשית. לקרש ח"ג ע' 755. וש"נ.
 מתניתין מלכתא: ביצה כה, ב.
 הר קדשו: תהלים מה, ב.
 ורב שלום בנין: ישעי' נד, יג. ראה סוף ברכות. שבת קיד, א.

שלתבונתו אין מספר כלל, וכמ"ש ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים ים הקדמוני הכולל כל ההשתל' כו', וגם יש בה מבחי' החיצוני' ליתן מדה ושיעור בהשתל' העולמות כאומן הבונה במדה כניל'.

ובזה יובן מ"ש בספר יציר' ה' אבנים בונות קי"ך בתים, דמזה משמע דיש שיעור ומדה בבנין האותיות שנק' אבנים והן ס"ר אותיות התורה כו', ובסוף אמר מכאן ואילך צא וחשוב עד אין שיעור כו'. דשניהם אמת לפי שכלולה התורה מפנימי' וחיצוני' ב' הפכים כאחד, והיינו מבחי' חו"ג שבעצמות איס דלמעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית כמ"ש מימינו אש דת כו' כקו המדה שמוודד והוא עצמו אינו מן המדה כמ"ש מי מדד בשעלו מים כו'. ואמנם זהו שאמר גדול הוי' ומהולל מאד דוקא בעיר אלקינו הר קדשו וזהו בחי' אור דתורה בפנימי' העולמות אבל בחיצוני' העולמות אמר גדול אדונינו ורב כח בכחי' שיעור קומה רל"ו אלפים כו', אבל לתבונתו כמו שהתורה בחכה"ק קודם שנק' אומנא אין מספר כלל כמו לגדולתו העצמי' ממש אין חקר כו'.

וזהו ענין הג' מדריגות שבג' פסוקים הללו, א' מ"ש ולגדולתו אין חקר כמו דלתבונתו דתוה"ק אין מספר כלל כניל' כמ"ש ואהי' אצלו ממש כו', והב' גדול הוי' ומהולל מאד בכחי' איס בעיר אלקינו דוקא דהיינו אותיות התורה שנק' אומן כו', והג' מ"ש לך ה' הגדולה כו' בחיצוני' העולמות שמתפשט במדה ושיעור ממש (ומ"ש הללוהו כרוב גודלו דוקא זהו בריבוי המתחלק מגדול בעצם דהיינו מן הכלל אל הפרט לבדו שנמשך מח"ע דתור' הפנימי' שנאמר בה ארוכה מארץ מדה כו' וכמ"ש הוי' בחכ' יסד ארץ וכמ"ש בראשית ברא בחוכמתא, אך זהו נק' חכ' שבדיבור בי"מ שנמשך מח"ע דהיינו חכ' שבראש הבא בגילוי דיבור לבד שנק' מח' הכללית כידוע, והיינו יו"ד דש' הוי' שכולל כל וא"ש שיו"ד זה ל' עתיד בתמידות שתמיד מהווה כל ההשתל' כמו ככה יעשה איוב כמ"ש במ"א. ועכ"א בראשית דבראשית נמי מאמר הוא שיצא מן ההעלם דחכה"ק. הנ"ל שיוכל לבוא בדבר מלך שלטון בי"מ דאבא יסד ברתא כמ"ש מצרף לחכמ' שצופי אותיות הדיבור נמשך

ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט.

בספר יציר' ה' אבנים: פי"ד מ"ב.

מימינו אש דת . . . מי מדד: ברכה לג, ב. ישעי' מ, יב.

הקלוהו כרוב גודלו: תהלים קג, ב.

הוי' בחכ' . . . בראשית ברא בחוכמתא: משלי ג, יט. ר"פ בראשית ובתרגום ירושלמי שם.

וא"ש: ר' אלפי שניו.

שיו"ד זה . . . ככה יעשה איוב כמ"ש במ"א: ע"פ איוב א, ה. וראה שער היחוד והאמונה פי"ד (ובתוספתא)

בליקוט פירושים ומ"מ לשם).

דבראשית נמי מאמר הוא: ר"ה לב, א. וראה לקו"ת בהר מא, ד. במדבר יב, ד. נשא כו, ב. ובכ"מ.

דאבא יסד ברתא: ראה חז"ק רמח, א, רנז, ב. רנח, א. ת"ז תכ"א (סא, ב). תטי"ט (קה, ב).

כמ"ש מצרף לחכ' ע"פ משלי יג, ג (וכו כו, כא): מצרף לכסף. ובת"ז חס"ט (קב, ב): מצרף לכסף כו'

מכח החכמ' אבל איז ערוך כלל לגבי עצמות החכ' דתוה"ק שלא יוכל לבוא בדיבור דיו"ד מאמרות וגם לא בדברי חכ' דתור' הבא בגילוי דכברי חכ' דשלמה, רק ע"י התלבשו' וצמצום גדול הוא שירד בשעת מ"ת לבד כענינים פשוטי' כו' ונק' משל הקדמוני כו'. וזהו כל עיקר רבות' יתיר' שבמ"ת שירד אור הפנימי' דתוה"ק בבחי' ממוצע בין הפנימי' דלגדולתו אי"ח ולמטה בעולמו' וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' ודיל', לפי שישראל שרשם ג"כ במחשבה וחכמ' העצמי' למעלה מן המספר, דג' קשרים הן ישראל מתקשראן באורי' ח"ע הק' בבחי' סתים ואורי' בקובי"ה סדכ"ס דלמתבי"כ אפי' מהה"ק הנ"ל, וירדו נש"י למטה במספר ס"ר לפי מספר ס"ר אותיות התורה שבא במדה בשביל בנין העולמות כנ"ל שנק' ממוצע, ע"כ במ"ת ע"י קבלת התורה בישראל דוקא נמשך ונתחבר מן בחי' הפנימיות והעצמיות דא"ס ממש למטה בעולמות וכמאמר תנאי ה"י להקבי"ה במע"ב כו' ודיל'. וזהו אימתי גדול ומהולל מאד כשהוא בעיר אלקינו דוקא, ועכ"ז. אנו מוצאים שגם המלאכים יהללו שם הוי' וגם חיצוני' העולמות עד ע"ש דנוגה דעש"י כמ"ש הללו את ה' מן השמים כו' הללו את הוי' כל גוים כו', וזהו מטעם הנ"ל ע"י התורה וישראל שהן בחי' ממוצע בין הפנימי' וחיצוני', וז"ש בראשית בשביל התורה שנק' ראשית ובשביל ישראל שנק' ראשית כו' ודיל'.

וּבְכ"ז? יובן ג"כ מ"ש הוי' מלך גיאות לבש לבש ה' עוז ואין עוז אלא תורה כידוע. והענין הוא דמ"ש הוי' מלך גיאות לבש היינו מה שירד וצמצם א"ע מבחי' רוממות העצמי' דא"ס שנק' מלך יחיד מלך מרומם לבדו להיות מלך על עם שהוא להיות מל' מל' כ"ע ממל' דא"ס קודם הצמצום שאין ערוך כלל ביניהם כערך הגבול לכבע"ג (שזהו להיות אף בבחי' כלל לפרט כענין מחשב' כללית ששיער בעצמו בכח כנ"ל שנותן במדה, משא"כ ברוממות והתנשאות שמצ"ע שהוא בבחי' א"ס ממש דלגדולתו אי"ח כלל כנ"ל). אך ע"י התורה שנק' עוז הוא בבחי' הממוצע שע"י יומשך להתלבש בלבוש מל' כמ"ש התור' בי מלכים ימלוכו כו' (ורא' לזה מ"פ מלכות

חכמה וראי בגין צרפא כו'. ובמאמר כי"ק אדהאמ"צ ד"ה להיע מה שבברכה ראשונה אומרים משמח חור"כ (כת"י 851 רצה, א. ועוד. לא נדפס לע"ע) ז"ל: כמ"ש מצרף לכסח כך יש מצרף לחכמה. וראה בהנסמן עוד בסו"ס מאמרי אדהאמ"צ-במדבר ח"א ע"י שה (בהמ"מ לע"ק).

דג' קשרים הן: ראה חז"ג עג, א. ובהמ"ב ע"ז בס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ס"ע צט.

תנאי ה"י להקבי"ה כמע"ב: ע"פ שבת פח, א.

איחתי גדול: נסמן לעיל קרוב לחחילת המאמר.

ועכ"ז: בכמ"י ב: ואת.

הללו את ה' מן השמים: תהלים קמח, א.

הללו את ה' כל גוים: תהלים קי"א, א.

ואין עוז אלא חזרה: ראה ספרי ברכה לג, ב. ובהנסמן בס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע"י שלח. מ"פ מלכות: אמרו לפני מלכות: ר"ה טו, א. לד, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-במדבר ח"א ע"י צה.

ש"נ.

דתנך שאומרים בריה שיהי לו רצון למלוכה כו' וכמאמר אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם דוקא והיינו ע"י התורה וישראל דוקא מטעם הנ"ל וכמ"ש בראשית בשביל כו'. וז"ש הוי' מלך גיאות לבש שנתלבש ונתצמצם בלבוש דגיאות דמלוכה זו להיות מלך על עולמות דאבי"ע והוא לפי שלבש ה' עוז דתורה דוקא (והוא מ"ש יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך במית דוקא ע"י לבוש דתורה וסוס אשר כו' הן אותיות התורה שנק' אומנא כו' כמ"ש במ"א).

והנה מבואר למעלה בענין לך הוי' הגדולה שהתפשטות הגדולה כרוכ עם ומדינה נכלל ובטל בעצם כח הגדולה כשיושב לבדו בהיכלו (ויש בזה ב' מדריגות כנ"ל, א' מה שמתנשא בעצמו לפ"ע כחי' התפשטות הגדולה בלבד ככלל לגבי הפרט, והב' מה שמתנשא מצ"ע ממש כו', והממוצע הוא התורה דחיצוניות שבה כאותיות בכלים מגבילים לפ"ע השתל' העולמות כמו מי מדד כו' ופנימי' שבה הוא כבע"ג כמ"ש ארוכה ארץ כו', וזהו עיקר הרבות' דמית שנתחבר ע"י התורה מפנימי' א"ס לחיצוני' העולמות, וז"ש וזרח משעיר כו' ואתא מרבבות קדש העליון שהן אותיות דתורה כמ"ש רכב אלקים כו' (כמ"ש במ"א). והנה כך עדימ' יתפרש כפי' לך הוי' הגדולה שהוא בחי' חסד דאצי' כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה וכתוב אשר ידי יסדה ארץ וימיני כו', וזהו כל מה שיכול לבוא בהתפשטות החסד עליון דאצי' בלב אדה"ע בגילוי מאור ושפע האלקות להיות מקור להתהוות כל העולמות והברואים דג' עולמות בי"ע מאין ליש ממש, שזהו שנק' גדולה בה' בחי' התפשטות דה' דשם הוי', דבה"א בראם כידוע שהן צרופי אותיות די"מ שכללותן הם ה' מוצאות הפה כך"ב אותיות כמ"ש ואתה מחיה מאל"ף ועד תי"ו ומתחלקים לריבוי כמ"ש בס"י ה' אבנים בונות כו' מכאן ואילך כו' כנ"ל ועכ"ז יש מדה ושעור לרבויו התחלקות הזאת כמ"ש המוציא במספר צבאם, וע"כ בחי' התפשטות זה החסד שנבנה בו בנין העולמות בטל במציאות לגבי עצם מדת חסדו העליון דאצי' כמו שהוא גדול בעצם כו' שנק' גדול בלא ה' טרם שמתפשט כו' (אע"פ שגם הוא נק' חסד כללי לגבי החסד הפרטי שמסתעף ממנו, מ"מ נכלל הוא בעצם החסד והטוב שמתבטע הטוב להטיב עד אין שעור כלל וכלל רק שמתלבש בחסד זה הכללי לבנין העולמות, אבל שרשו מעצמות כח חסדו שבעצמות המאציל ממש שהוא בבחי' א"ס ממש,

יביאו לבוש מל' . . . כמ"ש במ"א: אסתר ו', ח. וראה ד"ה זה בחי'א מג"א.
 וזרח משעיר . . . ואתא מרבבות . . . רכב אלקים: ברכה לג', ב. תהלים סח, יח.
 כי אמרתי . . . אשר ידי יסדה: ע"פ תהלים פט, ג. ישעי' מח, יג.

דבה"א בראם: מנחות כט, ב. ועוד.
 ואתה מחי' מאל"ף ועד תי"ו: נחמ"ט, ו. שער היחוד והאמונה פ"ב. ובכ"מ.
 המוציא במספר צבאם: ישעי' מ, כו.

שמטבע הטוב להטיב: עמ"פ שער שעשועי המלך רפ"א. שער היחוד והאמונה פ"ד. שומר אמונים ויכוח
 ב' ס' יד. ובהנשמו באורך בלקי"ש חכ"ד ס"ע 334.

וזהו ולגדולתו איך כלל (כנ"ל בהתנשאות שמצד עצמו כו'). אך איך הי גילוי אור חסדו העצמי הפשוט מתפשט בלי שיעור כלל ולמה נתצמצם כ"מ עכ"פ אחר שאמר כי אמרתי שהוא בחי' הרצה"פ בחסד הפשוט עולם חסד יבנה כו'. הענין הוא שבאמת הי' העולם מתפשט בלי די עד שאמר לעולמו די במדה"ד כמ"ש בראשית ברא אלקים כו'. והענין הוא שזהו ע"י בחי' הממוצע שהוא התורה שקדמה לעולם כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו, וזהו בראשית בחוכמתא כו' בחכמה שבתורה שנק' אומנא כמ"ש ואהי' אצלו אמון כו', כאומן שמדקדק בשכלו איכות אופן מעשה הבנין כך וכך דוק). כך אמר כי אמרתי באמירה שבלב ושכל שהוא החכ' שבתורה דאסתכל באוריית' וברא עלמא כו' עולים חס"ד יבנה כו', כי בחכ' יבנה בית והוא ב' דבראשית כידוע דבראשית נמי מאמר הוא (כמשי"ת), וי"ש מי מדד כו', והוא ע"פ החסד שבח"ע דתורה שנק' ח"ע וחכמ' בראש. כמו עד"מ מחסד שבלב האדם המתגלה באותיות וצירופים שבדיבור שמדבר דברי החסד בפרטיות דגם שכל דבור ודיבור של חסד נובע ונמשך מחסד הרוחני שבלב דוקא, אבל הי' בא במדה ושיעור באופן צירופי האותיות הללו שבדיבור לא יוסיף ולא יגרע כו' ובודאי כלא חשוב כל החסד הזה שמתגלה בדיבור לגבי עצם אור החסד הרוחני ההיולי שבלב אף בפרטיו' דחסד זה עצמו שא"א לגלותו בדיבור כלל וכלל, וכמ"כ גם החסד הרוחני שבלב כלא חשוב לגבי אור השכל והטעם שבמחשבה שנמשך בלב שאין חסד זה שבלב רק גילוי הארה בעלמא ממנו כמו שחסד שבדיבור אינו רק גילוי הארה בעלמא מחסד שבלב, ואמנם עכ"ז הרי בצמצום דחסד זה שבלב ודיבור נמשך כל תוכן ענין החסד מן החכ' שבמחשבה כך וכך דוקא, שבזה האופן אעפ"י שהוא פרטי בו דוקא יומשך כל רצונו בחסד זה שנמשך לפי אופן הוראות השכל דוקא ונמצא שכל צרופי אותיות הדבור בחסד זה מכוונים ומצומצמים במדה הכל לפי אופן הכוונה שבמחשבה החכמ' כמו אומן הבונה במדה רק כפי ההסכם במוחו דוקא וד"ל).

וכך יובן למעלה שאעפ"י שאמר לך הוי' הגדולה דכל בחי' החסד העצמי שנק' גדולה בה' כנ"ל אינו רק גילוי הארה בעלמא וכלא חשיב לגבי עצם אור החסד דאצי' שבכלי הלב דאדה"ע דאצי', וכש"כ אור החסד דאצי' שאמר עולם חסד יבנה אינו רק חלק קטן ונבדל מאור החסד שע"פ השכל שבחכ' שבראש שהוא בחי' אור החכ' דאצי' שמשם נסתעף מדת החסד העליון לבנין העולמות דוקא כמ"ש כי אמרתי כו' וכתוב ה' בחכמ' יסד ארץ

עד שאמר לעולמו די: ראה חגיגה יב, א.

ה' קנני: משלי ת, כב.

בחי' יבנה בית: משלי כד, ג.

וד"ל: בהכתיב חסר התחלת המוסגר.

הנעצמי: בכתיב ב: האלקי.

עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

ה' בחכמה: . . . כולס בחכמ': משלי ג, יט. תהלים קד, כד.

כו' כולם בחכמ' עשית וכה"ג וכמ"ש בראשית בחוכמת' כו', אך עכ"ז כל פרטי צירופי האותיות דיימ העליונים שנמשך מבחי' חסד עליון דאצי' בכלל שאמר כי אמרתי עולם כו' אמירה זו בלב שנמשך מן החכ' שבראש הרי הן באין בדקדוק ומדה דוקא לפי הוראת אור החכ' שבראש שהוא בחי' אוא"סי דאצי' שמשם נמשך שורש למדות דז"א כו' וכידוע דאבא יסד כרתא שהוא הדיבור שזהו הוי' בחכ' יסד ארץ דוקא, וכמו שאנו רואים שצירופי אותיות הדיבור נמשכים מאליהם באופני הצירופים שלהם ממקור של השכל שבמוח שנמשך בגילוי כו' (והוא מבחי' קדמות דח"ע שבאין דכתר כמ"ש במ"א), ואעפ"י שבחי' אותיות הדיבור אינו רק בחי' אחוריים וחיצוניות השכל שיכול לבוא בגילוי אותיות לכד אבל פנימי' השכל וחכ' שבמוח למעלה מהגבלת אותיות הדיבור (וכמו בשבת שחכ' שבי"מ עולה למעלה ממקורם בחכ' בחיצוניו' שבה והוא לבחי' פנימי' דחכ' כמו שהוא בבחי' אין דכתר כידוע) וזהו שבחכמה יסד ארץ בחיצוניות דחכמ' שיוכל לבוא בגילוי בי"מ (שזה מאמר דבראשית שנמשך מהעלם דחכמ' לגילוי כו'), עכ"ז שורש המצרף לאותיות הדיבור שבאין בגילוי השכל שבמוח הוא בא מלמעלה מן השכל הגלוי שהרי מאליהו יצורפו בלי כוונה בשכל כלל כידוע, וראי' מן התינוק שאינו יכול לדבר כשלא נשלם בו אור מקור השכל כו'), ואמנם עכ"ז ה"ז בחי' ירידה והשפלה גדולה מעצמות כח החכ' שבראש אף שיומשך בחסד שבלב בדרך צמצום כניל ומן החסד שבלב לדיבור הו"ע בחי' צמצום שני כו', וכמו שרואים בחכם גדול שאינו חפץ לצמצם א"ע לדבר דבר חסד שאינו יכול לגלותו (כמו קץ משיח שאמר לבא לפומא לא גליא וכה"ג), וכמו"כ לא יוכל לצמצם החסד בלב מכמו שהוא גם בפנימי' החכ' ורצון לפי שיריד' גדולה היא אצלו לגבי בחי' החסד שבעצמות חכמתו ורצונו ית', ואף השכל והטעם לאור חסד זה מצומצם הוא לגבי עצמות החכמ', ועכ"ז מצמצם א"ע בחכ' להיות נמשך חכ' וטעם מצומצם לחסד זה שבלב שמתגלה בדיבור (והוא שנק גבור' שבחסד שזש"א לעולמו די כו'), וזהו לך ה' הגדולה והגבור' כו' דב' מדות אלה חו"ג הן באין למעלה באצי' בשביל התהוות העולמות חסד וגם כדון המצמצם שלא יתפשט בלי גבול כו' הכל נמשך במדה דוקא מן החכמ' שבראש שמצמצם א"ע מטעם הנ"ל, וה"ע הצמצום דמאמר קו המדה שבחכמ' דתורה דוקא שנמשך ממקור הח"ע שהיא שורש כל האצי' שנמשך בחו"ג דאצי' ומחו"ג נמשך בי"מ בדיבור העליון שכל זה הוא בחי' יריד' גדולה מן העצמות והכל ע"פ משפט החכ' ומדות שנתוה"ק שקדמה לעולם דוקא כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו להאיר בחכמ' ומדות דאצי' עד י"מ שבדיבור כו' והוא ב' דבראשית דבחכמ' יבנה בי"ת והוא בחי' חסד עליון שורש הכללי למע"ב שבחסד יבנה ה"י הכל ע"פ הח"ע דתורה וכמ"ש

אוא"ס: ככת"י כו' אור אבא.

דאבא יסד ברתא: נסמן לעיל במאמר זה.

לבא לפומא לא נליא: מדרש תהלים פט, א. קהיר פ"ב, י.

כי אמרתי עולם ח"י כו' ואמירה זו הי' באותיות התורה דוקא (כנ"ל שהתורה בח"י ממוצע בין עצמות א"ס לעולמות בפנימי' והיצוני').

והנה אונקלוס תרגם בראשית ברא בקדמין ברא, ותרגום יונתן בחוכמתא ברא כו'. והענין הוא דבקדמין זהו הראש ומקור לחכמ', דכמו שהחכ' נק' ראשית לגבי המסתעפים ממנו במדות ודיבור שנק' אחרית כמ"ש מגיד מראשית אחרית וכנ"ל דכל מה שבא בגילוי אור השכל שבמות החכמ' בראש שנק' ראשית הוא שיכול לבוא באחרית שהוא גילוי אותיות הדיבור די"מ כנ"ל, כך גם החכמ' נק' סוף ואחרית לגבי הראש ומקור דחכמ' שהוא שנק' קדמין כמ"ש בקדמין ברא כו'. דהנה ידוע בעיקר ההפרש בין קדמין לראשית, שהחכ' שנק' ראשית או תחלה יש לה אחרית או סוף בהכרח ולכך נק' ראשית לשני ושלישי שאחריו בא במספר כידוע, וא"כ גם החכ' עצמה נק' בשם אחרית מאחר שעתיד להיות ממנה האחרית שהוא בח"י הדיבור והמעשה הנק' סוף, כי לכל תחלה יש סוף ולסוף יש תחלה כי נתבס"ץ וסובי"ת והיו לאחד' ממש כשלשלת שעליונה קשורה בתחונה כו', ולכך אמר כולם בחכמ' עשית כו' שהעש' שנק' סוף נמשך מבחי' החכמה דוקא שנק' תחלה דמפני זה גם בח"י החכמ' נק' בשם עש' מאחר שכולם בחכמה עשית (כמו שכל שבעש' ממש שנק' בשם עש' ממש וכמו"כ שכל שבמדות עד בח"י שכל עצמו מאחר שממנו נסתעף המעשה גם הוא נק' בח"י עש' מצד התכללות דסוף בתחלה ממש), ורא' לזה מ"ש דסוף מעשה דוקא הוא שעבמח"ת, ותחלה זה הוא בח"י החכמ' שבראש שנק' ראשית ותחלה לכל הנמצאים אחריו. עכ"פ מאחר שהסוף דמעשה הוא שעבמח"ת הרי גם במחשב' תחלה שהוא החכ' בראש יש בח"י סוף מעשה זו, ולזאת גם החכ' עצמה נק' בשם סוף אעפ"י שנק' תחלה לגבי המדות ודו"מ, והיינו מצד שגם החכ' נק' בח"י סוף ובחי' עש' ממש לגבי מקורה הראשון שהוא שנק' קדמון שאין שם בח"י סוף כלל להיותו למעלה מבחי' תחלה וסוף ראשית ואחרית וע"כ נק' קדמון דוקא וכמ"ש מגיד מראשית אחרית ומקדם אשר לא נעשה דמשמע מזה דמקדם בח"י קדמון למעלה מבחי' ראשית ואחרית דעש' שנמשך מן החכמ' וע"כ אמר ומקדם אשר לא נעשה שלא נמשך משם בבחי' עש' כלל לפי שמקדם זה אין בו בח"י תחלה לסוף מעשה כלל ע"כ מקדם אשר לא נעשה אעפ"י שנעשה בעש' בסוף דחכמ' וכנ"ל. אך מ"מ יש גם בקדמין זה דבחי' סוף והוא החכמ' עצמה שנק' בח"י עש' וסוף לגבי קדמון לכל הקדומים כנ"ל וד"ל (ווי"ש דסומ"ע עבמח"ת שהוא מחשב' דחכמ' שנק'

והרגום יונתן בחוכמתא ברא: כיה בכתי' המעתיקים, ואוצ"ל: ות"י [ותרגום ירושלמי].
 מגיד מראשית אחרית: ישע"י מ, י.
 נתבס"ץ וסובי"ת: [נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו]. סי פ"א מ"ו.
 כולם בחכמ' עשית: משלי ג, יט.
 בקדמין: בכתי' ב: בו דמיון.

סומ"ע לגבי מקורא דכולא מטעם הנ"ל (ובאמת פי' דסומ"ע היינו שעלה תחלה למחשב' דחכמה כמ"ד ארץ קדמה לשמים, ואעפ"י שנמאמר דבראשית דחכמ' שמים קדמו לארץ, זהו כסדר ההשתלשלות דאורי' בגילוי החכ' שבראש ששם שמים קדמו שהן המדות קודם לדו"מ, אבל באורי' ברצה"ק שלמעל' מן החכ' כמשי"ת ארץ קדמה לשמים דסומ"ע דחכמ' עולה למעלה מן החכ' שבראש שזהו במחשב' תחלה כנ"ל. אך הרי אמר בקדמין ברא ג"כ שמים קדמו לארץ לפי שגם ברצה"ק יש תחלה וסוף תחלת המחשב' דרצון וסומ"ע עבמחית כנ"ל בחכמ'. הענין הוא דגם בזה יש מ"ד דארץ קדמה כו' לפי סומ"ע עולה תחלה לרצון הקדום מטעם זה עצמו דאחרית דחכמ' עולה למעלה מראשית דחכמ' כו'. אך זהו כאשר בקדמין ברא שיש בחי' תחלה וסוף גם ברצה"פ כו' כמו שעלה ברצה"פ (כמשי"ת), אבל למעלה גם מרצון הזה אין שם בחי' תחלה וסוף כלל אף ברצון שלמע' מן החכ' כו', וזהו טעם מ"ד דשמים וארץ כאחד ממש נבראו כמ"ש קורא אני עליהם יעמדו יחדיו ממש כו', והוא לפי ששם שוין תחלה וסוף שברצון וחכמ' ממש ע"כ שמים וארץ שזהו בבחי' תחלה וסוף עומ"ר ועומ"ת כמו ששמים לרום וארץ לעומק כו' כאחד נבראו (וזהו בקדמין ברא שו"א כאחד דא"ת ה'שמים ואת הארץ ר"ת אהו"ה שהוא גימט' טו"ב דאחיד בשמיא וארעא כמ"ש כי כל כו'). אך גם זה עצמו דשו"א כאחד נבראו (כמאמר דרבנ"ח דחזו היכ' דנשקי שו"א אהדדי כו') נק' בשם בריאה מאין ליש שהוא עכ"פ בבחי' עשי' דתחלה וסוף אלא שהתחום כאחד נברא כו', אבל מ"ש ומקדם אשר לא נעשה עדיין משמע שלא בא עדיין לבחי' עשי' כלל שאם בא לבחי' עשי' יש לו תחלה בהכרח ומקדם זה אינו בבחי' תחלה וסוף כלל עכ"א אשר לא נעשה כו' וכמ"ש מגיד מראשית אחרית וזהו שמחבר ומשוה תחלה וסוף ראשית ואחרית יחדיו ע"כ מגיד מראשית אחרית כו' כמו שכלול סוף מעשה בראשית דחכמ' ורצון כו' כנ"ל (וכמשי"ת) שזהו בחי' קדמון לכה"ק שגם החכ' אינו נק' סוף לגבי' שאם החכ' נק' אצלו סוף בהכרח שהוא בחי' תחלה לסוף דחכמ' עכ"פ כו' וד"ל).

והנה להבין ביאור הדברים ידוע שענין בראשית נמי מאמר הוא היינו שהוא בחי' מאמר פתוח ממש כמו הי"מ דמע"כ שזהו בחי' צי"א

ארץ קדמה לשמים: תגיגה יב, א. וראה לעיל ד"ה בששה"ק תקע"ט - קרוב לסופו. ושי'.
 קורא אני עליהם יעמדו יחדיו: ישע"י מה, יג.
 עומ"ר ועומ"ת: [עומק רום ועומק תחת]. ראה ס"י פ"א מ"ה.
 דאת השמים . . . ר"ת אהו"ה: בראשית א, א. וז"א רנו, א.
 דאחיד בשמיא וארעא . . . כי כל: דברי הימים א, כט, יא. וז"א לא, סע"א. וז"ג רנו, סע"א. ז"ח קג, ב
 (ובהתנסמן בנצוצי זהר לשם). לקו"ת עקב יד, ד (ובהמ"מ לשם - בהוצאת קה"ת התשד"מ). סי' מאמרי
 אדאמ"צ: ויקרא ח"ב ע' תשמ"ב (ובהמ"מ שם).
 דרבנ"ח דחזו . . . שו"א אהדדי: ראה ב"ב ע"ד, א.
 קדמון לכה"ק: = קדמון לכל הקדומים.

שבאין לגילוי מבחי' ההעלם דמח' ומדות ושכל שבמוח כמו ויאמר אליקם יהי אור דמאמר זה יהי אור יצא לגילוי לחוץ מן העצמות בדבור ומאמר זה, ע"כ נק' מאמר פתוח שהוא כמו הפתח שיוצאין בו מן ההעלם לגילוי, וע"כ נק' סוף מעשה דחכמ' שנק' ראשית שהחכ' בראש הוא בחי' הראשית שבהעלם השכל במוחין דחוי"כ ויורד בהעלם למדות שבלב ומן המדות עד הדיבור שנק' פתיחה בפה גמור שמוציא השכל לגילוי וכמ"ש בס"י וקבען בפה כו', וזהו נתבס"ו משום דאבא יסד ברתא דוקא כנ"ל, וכך הוא ממש בגילוי דאור החכמ' מאין ליש מבחי' הכתר (שנק' אור קדמון) שזהו ג"כ ראשית הגילוי מן ההעלם דעצמות המאציל אף כרצון ותענוג הנעלם וחכמ' הנעלמה, ולכך נק' החכ' בשם מאמר ממש וכמ"ש דבראשית דחכמ' נמי מאמר הוא דהיינו מאמר פתוח כמאמר דאותיות הדיבור לגבי החכ' ומדות ומח' כנ"ל מאחר שגם החכ' נמצא מאין והעלם דכתר ליש במציאות נגלה בכחי' נבדל מן העצמות, וכמו שרואים בחוש בגילוי אור התחכמות השכל וסכחי' שמתחכם ומוליד שכל חדש וסבר' חדשה שהי' בתחלה בכחי' אין והעלם על כלי המוח ונובע מלמע' מן השכל מן ההעלם לגילוי כנקודה בלבד כמבריק האר' א' כטיפה שנובעת מן המעיין מן ההעלם לגילוי), וע"כ החכ' בפת"ח והכתר בקמ"ץ דוקא כידוע, שהפתח מורה דוקא ענין פתיחת הדבר מן ההעלם כמו בפתחת השפתים לדבר לגלות דבר הצפון כו' והוא מה שנובע מסתומות והעלם הכתר שנק' אין כמ"ש והחכמ' מאין תמצא מאין דכ"ע שהוא הרצון שלמעלה מן החכמ' שהוא אותיות צינור כצינור דק המקלח מן המעיין כו' כמו שפתח ר' פלוני שפתח צינור החכמ' שיתגלה מן ההעלם הנק' תעלומות חכמה או חכ' או פלאות חכמ' (כמש"ת), שז"ע הכתר שהוא בקמץ קמיצת השפתיים בהסתר דבר דוקא כמו כי יפלא ממך דבר, ולע"ל אמר יפתח ה' לך אוצרו אוצר החכמ' הסתומה ונעלמה כמו בימהמ"ש שתמלא הארץ דעה כו'. וע"כ יובן ממילא דגם החכמ' שנק' ראשית נק' מאמר פתוח כמו הדיבור, ומאחר שגם החכמ' נק' מאמר פתוח לפי שהוא ראשית הגילוי מן ההעלם ע"כ כמו שהדיבור הוא גילוי ההעלם מן החכמ' כנ"ל, אי"כ הרי יובן מזה דהחכמ' נק' סומ"ע כאותיות הדיבור שבא בסומ"ע בפ"מ, שכמו שהעשי' שבדיבור אין כל חדש בעיקר מציאותן שיצא רק מן ההעלם דחכ' שבמוח שנמשך למדות ודיבור (שזהו בחי' יש מיש שמה שהי' בחי"ב יצא לגילוי לבד בדו"מ, ואם לא שהי' חושב בתחלה בעין השכל במוח

בס"י וקבען בפה: ראה פ"ב מ"ג.

החכ' בפת"ח והכתר בקמ"ץ: ת"ז ת"ע (קכט, ב). ע"ח שיח פ"א. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' ש"מ.

והחכמה מאין תמצא: איוב כה, יב.

הרצון . . . אותיות צינור: ראה לק"ת פינחס ע"ח, א. ושי"נ.

כמו שפתח ר' פלוני: ראה לעיל ד"ה מראהם ומעשיהם ס"ד. ושי"נ.

כי יפלא ממך דבר: שו"מ"ס י"ז, ח.

יפתח ה' לך: ראה תבוא כה, יב.

מאמר פתוח: ראה שבת קד, א. וראה תרי"ח יתרו שש"ז, א. ובכ"מ.

החכ' לא ה' מדבר ועושה כלום), כך הוא ג"כ בבחי' הגילוי דחכ' שבמוח מן ההעלם שלו שכלול בו סומ"ע נק' גם הוא בחי' עשי' וסוף גמור לגבי ההעלם ותחלה שלו שבהכרח ודאי לומר שיש לגילוי דחכמ' תחלה וראש שמשם יצא לגילוי (כטיפה שנובעת מן ההעלם דמעיון שאין כל חדש בה וכהבזקת אור השכל וסברה החדשה שגם שבאה מאין ליש א"ז מאין גמור אלא שאין זה נק' העלם לבד כהעלם המח' לגבי הדיבור וכהעלם החכ' לגבי המדות וכה"ג שהמדות ומחשב' ה' כלולים ויצאו רק לגילוי (בבחי' יש מיש כנ"ל), וכך גם פתיחת גילוי אור החכ' למעלה שהוא מאמר דבראשית יצא רק מן ההעלם דכתיב כמ"ש ראשית חכ' שהחכ' נק' רק ראשית הגילוי לבד ואין כל חדש בו כנ"ל.

וענין ובחי' העלם שלו ידוע שזהו בחי' רצה"ק שנק' רצון המוחלט שהוא בהעלם מכבר בעצמות בעה"ר צ, כי יש רצון הבא בגילוי אעפ"י שהוא למע' מן החכ' שנק' טעם לרצון כידוע, שזהו בחי' א"א כידוע ונק' כתר בכלל גם ברצון זה הבא בגילוי יש בו בהתכללות בחי' החכמ' שהוא הטעם לרצון אלא שנק' טעם כמוס לרצון זה מלמעלה מן השכל והטעם הגילוי כידוע (וזהו מבחי' מזל ונוצר שורש התהוות החכמ' מאין ליש שנמשך מחכ' דא"א כידוע ומבואר במ"א בענין שאמר בע"ה דאור אבא יונק ממזל הח' ונוצר חסד) (כמו השוחד שהוא שברצון עצמו יומשך טעם גלוי ליכות מן ההעלם דחיס הנ"ל כידוע, וזהו ג"כ מ"ש והחכ' כו' מאין דרצון זה הנק' כתר שהוא בחי' מקור וראש לחכ' הבא בגילוי ממש שנק' מאמר פתוח שיצא מן ההעלם דרצון וחיס זה כו' גם נקרא אור קדמון שענין קדם אין לו שני כראשון שיש לו שני כו' ושני זה יש לו שלישי כחכמ' שנק' ראשון או ראשית ובינה נק' שני כו' ויורד עד מחדו"מ, אבל ברצון הנעלם הזה אעפ"י שבא לגילוי אין בו ראשית דחכ' הגלוי כלל אלא רק בהעלם בטעם כמוס לבד כלול בו כל מה שיצא לגילוי מראשית דחכ' עד סוף מעשה כאחד ממש, כמו שרואין בגילוי הרצון הפשוט לבנות בנין אעפ"י שאין בו גילוי רק בהעלם, מ"מ כלול בו מה שיצא לגילוי טעם עד סומ"ע בפו"מ כא), אבל בחי' רצון המוחלט זהו שלא בא לגילוי לעולם עדיין רק כך נשאר הרצון בהעלם העצמות ממש בהחלט ולא כמו המגלה רצונו לדבר מה כו', וזהו שנק' רצה"ק שכבר קדם בהעלם העצמות ממש כמו כשעלה ברצה"פ שנק' רצה"פ אבל הוא רצון פרטי כמו שכבר עברצה"פ לברוא העולמו' כמ"ש בזוהר כד סליק ברעותי' למברי עלמא כו' וכן כשעברצה"פ להאציל כו' (וזהו

בעה"ר צ: בעל הרצון.

בע"ה דאור אבא יונק: ראה ע"ה שער הכללים פ"ה, ובכ"מ.

בזוהר כד סליק ברעותי' חז"א פו, סע"ב. וראה גם ע"ה שער מין ומ"ד (שט"ל) דרוש ב, לקרית שה"ש טו, א. סה"מ תקט"ט ע' עד. ס' מאמרי אדה"ז-ענינים ע' רצא. ועוד.

כענין שאמר בע"ח ששיער בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל שהוא גם מה שעתיד להיות התגלות הרצון וחכ' במע"ב למעלה ולמטה כו' שנכלל הכל בשיעור זה שמשער בעצמו בכח והעלם העצמות עדיין שזהו פי' בריש הורמנו' כו' גליף גליפו בטה"ע כו' כמ"ש במ"א), עכ"ז מאחר שנק' בשם רצון עכ"פ אלא שהוא רצון קדום מוחלט מכבר בהעלם העצמות כנ"ל הי"ז בחי' מקור למקור לגילוי הרצון וחכמה שאח"כ, שאם אין רצון בהעלם העצמות בכח לא יבא גילוי הרצון וחכ' כנ"ל, וכמו ענין ששיער בעצמו בכח מה כו'), אלא כל מה שיבא בגילוי ברצה"ק הזה נכלל הכל כאחד מבלי קדימ' והדרג' מעליון לתחתון אלא הכל כאחד עד שתחלת הרצון וסומ"ע נסקרי' הכל כאחד ברצה"ק (וכענין ברוך שא' והי' העולם בכלל שזהו ברצה"ק שנכלל שם הכל כאחד דהיינו שכלול תחלה וסוף ברצון וחכ' כא' (וכנ"ל בענין דשו"א כאחד נבראו כנ"ל).

וזהו שתרגם אונקלוס בקדמין ברא פי' ברצה"ק הנ"ל שבא לידי גילוי (כמו כאשר שיער בעצמו בכח עדיין כו') כמו כד סליק ברעותי' כו' (וזהו בש"א והי' העולם בכח והעלם דעצמות הרצון כו' (שזהו בחי' רד"א שנק' רישא עכ"פ אלא דלא אתיידע כלל כו' כי כלול בבחי' העלם העצמות ממש, אבל בחי' התענוג ורצון הבא בגילוי מהעלם העצמות שזהו בחי' ע"י וא"א וח"ס כו' אעפ"י שנק' רצון ותעה"פ ג"כ היינו שבלתי מורכב ברצון וטעם גלוי לבד כענין המאמר שחוק כך עבמ"ח שזהו גילוי הרצון שכך עלה ברצונו בגילוי למעלה מטעם גלוי אלא טעם כמוס יש לו כמ"ש במ"א), ובגילוי רצה"פ הזה הוא שיש תחוס' בהדרגה כמו בראשית דחכמ' בגילוי מאין דכתר עד מלי' שהוא דו"מ' וסומ"ע עבמח"ת גם לרצון זה הפשוט הבא בגילוי כמו שעולה סומ"ע הבנין בפו"מ תחלה לגילוי רצונו הפשוט בבנין זה וכנ"ל וד"ל. אבל שו"א כא' נבראו (כמ"ש כי הוא צוה ברצה"ק הנ"ל ונבראו בעצמם בכח העצמות כו') שכלול תחוס' כאחד ממש זהו ברצון המוחלט הקדום הנ"ל כמו ששיער בעצמו בכח בכללות הכל כו' מבלי שימצא שם ראש וסוף מעומ"ט שזהו בחי' מחשב' הכללי' שברצון המוחלט מכבר בעצמו כו' שהוא עיקר המקור לכל רצון וחכ' שבא בגילוי במע"ב ולמעלה מעלה כו' ע"כ שייך בו ג"כ לומר בקדמיון ברא בקדם לרצון הגלוי כו'), ויש בו ג"כ בחי' חכ' אלא שנק' חכ' הקדומ' שהוא חכ' הנעלמה בעצמו' הרצה"פ המוחלט הנ"ל (כמו שיש חכ' וטעם כמוס לגילוי הרצה"פ הנ"ל שהוא מקור לגילוי השכל במוח החכמ' מאין ליש ממש כנ"ל).

בע"ח ששיער עצמו בכח: נסמו לעיל קרוב לתחילת המאמר.

בריש הורמנו': זח"א טו, א.

שזהו בחי' רד"א: ראה סידור ד"ה ברוך שאמר.

שחוק כך עבמ"ח: מנחות כט, ב. וראה סידור קל, סעי'ג. קסא, סעי'ב. ביאוריהו מז, א. ובכ"מ.

דו"מ: אילי הפיענוט: דבור ומעשה. ובכתי' ב כאו: דו"מ (דבור ומחשבה).

(וּנְמָצָא) מובן מזה שיש ג' מדרגות ברצון וג' מדרגות בחכ' א' רצה"ק המוחלט הנ"ל שכלול בעצמות ממש (שנק' בחי' ראשית בחי' רדלי"א, וזהו הכוונ' בבשי"א והי' העולם כמ"ש בסדור). והב' רצה"פ שבא לגילוי מהעלם דרצה"פ הנ"ל (וכן מבחי' תעה"פ שבא בגילוי (וזהו בחי' א"א ועי', וזהו הכוונה בברוך הוא שזהו ל' נסתר כמו מי הוא כו', דאף שמורה ענין העלם והסתר מ"מ הרי נודע מציאותו עכ"פ כמ"ש אתה הוא קודם שנברא כו' רק שלא בא בגילוי ויבא בגילוי מן ההעלם כסוד החכמ' הבא לגילוי שנק' ח"ס דא"א בחי' טעם כמוס לרצון זה כנ"ל (וז"ש ברוך הוא בחי' ח"ס כמ"ש בסידור, משא"כ בחי' רדלי"א הנ"ל שלא יודע מציאותו כלל כי כלול הוא בהעלם העצמות שנק' בעהר"צ כו' כנ"ל). והג' רצון המורכב או רצון הנוול ונתגלה בכלי מוח החכמ' שבא בחו"ב בגילוי כמו טעם גלוי לרצון כנ"ל. וזהו הכוונה בברוך אומר ועושה שזהו ברצון שבחוי"ב. וזהו כי אמרתי עולם כו' אמירה זו יש בה ג' מדרגות הנ"ל ברצון עד רצון הגלוי בשכל והיינו בקדמין ובחוכמתא שהכל ענין א' שבא הרצון והחכ' בגילוי). וכמו"כ יש ג' מדרגות גם בחכמ', א' בחי' החכמ' שברצה"ק שהוא בחי' רצון המוחלט, וגם בו יש בחי' חכמ' בהעלם העצמו' והוא בחי' חכמ' דתו' (כמשי"ת), והב' חכ' שברצה"פ הבא בגילוי שנק' ח"ס טעם כמוס לרצון כנ"ל, והג' בחי' חכ' הגלוי' בכלי המוח דחכמ', ומחכמ' זו נמשך לבינה ומדות עד מחדו"מ כנ"ל, שזהו בחי' ראשית ואחרית ממש כנ"ל. ואמנם גם בחי' ראשית דחכ' הגלוי' בכלי המוח מאין ליש ממש נק' בחי' סוף ממש לגבי בחי' התחלה שלו שזהו בחי' חכ' דא"א שנק' טעם כמוס בהעלם וממנו יצא לגילוי במאמר פתוח דבור כך בראשית נמי מאמר הוא כענין אומר ועושה מבחי' הוא כתי"ר כו', ואמנם שורש הראשון ממש לבחי' החכ' הזאת הנק' ראשית הגילוי מן ההעלם זהו בחי' החכמ' שבעצמות הרצה"פ הנ"ל שנק' העלם להעלם דח"ס הנ"ל ונתבססו וסובי"ת בג' מדרגות הללו דרצון וחכ' הנ"ל וד"ל.

והיינו ענין ג' רישין דמתגלפין דא לגו מן דא כו' שזהו רצה"ק ורצה"פ ורצון וחכ' הבא בגילוי שנק' כתר דחכ' הגלוי', ויש בכל רוי"ש בחי' ראש וסוף כמו שיש בחי' ראש וסוף ממש בחכ' ודיבור הנ"ל וד"ל). וזמ"ש אתה הוא משנברא העולם דהיינו מאין ליש ממש כדיבור מאלף ועד תי"ו שזהו אתה כמו ואתה מחי' את כולם כו' כידוע ואתה זה נעוץ בראשית

כמ"ש בסידור: סידור עם דא"ח לט, ג.

חנה"פ: תענוג הפשוט.

נודע מציאותו עכ"פ: ראה מרין היא פניה.

כי אמרתי טולט: תהלים פט, ג.

כת"ר: כתי"ר: כתי"ר.

ג' רישין דמתגלפין דא לגו דא: זח"ג רפה, סעי"א.

ואתה מחי' את כולם: נחמ"י ט, ו.

דחכמ' שנק' הוא כשבא מאין דכתר וכך אתה הוא קושנהע"ז, והוא בחי' רצה"פ שבחכמ' ומדות שלו הכל בבחי' ההעלם עדיין רק שיוצאין מן ההעלם לגילוי יש כזה ג"כ בחי' ראש וסוף מתחלת הרצה"פ עד בחי' אותיות הבאין בגילוי דחכמה שבמות כאותיות ונוצר כניל, וזהו אתה דחכמ' דאצי' הוא דח"ס דא"א או כתר דא"א כו', והיינו תחלה וסוף שבהעלם הכתר בכלל שהוא בחי' א"א וע"י, וכמו"כ יש גם תחו"ס גם ברצה"פ הנ"ל כמו ששיער בעצמו כניל, ובחי' סוף דרצה"ק הוא רצון הגלוי גם שנק' רצון פשוט והעלם לגבי רצון הגלוי בחכמ' ממש, וכן בחי' ח"ס דא"א נק' סוף לגבי חכה"ק, ואמנם די"כ נק' רצה"ק תחלת הכל (וכמו שנק' עה"ע או סדכ"ס) וגילוי רצון וחכמ' במוח החכמ' שבראש נק' סוף והרי נתבט"ו וסוב"ת בכלל, וזהו בקדמין ברא כו' רק שיצא ההעלם עצמו ממש מן הכלל אל הפרט בסדר והדרגה מתחלה לסוף, משא"כ ברצון הקדום שנק' רצון המוחלט כולל הוא תחו"ס כא' מטעם הנ"ל, ולפי"ז גם בחי' תחו"ס דרצה"פ עד חכ' שבגילוי כדו"מ נמשך כאחד ממש ברצון הקדום המוחלט בעצמות, וזהו אתה הוא קושנהע"ז כו' וד"ל.

ובאמת ענין ג' רישין הכל הוא בבחי' גלגלתא דחפ"א על מו"ס ומו"ס שהוא חכ' הוא חכ' שבכתר שנק' סוף כי ממנו יצא לגילוי בחכמ' הגלוי' כניל, והיינו שרצה"ק הנ"ל הוא בבחי' א"ק כמ"ש במ"א בענין קורא הדורות מראש שהו ע"ס או כל וא"ש כו' מראש דאד"ק שהוא הרצון שבהעלם העצמות שכלול גם מחכמ' כניל שנק' חכה"ק ובחי' תעה"פ שברצון הנעלם זהו בחי' ע"י (שלמעלה משורש האצי' ונחשב מסוף עולם הא"ס), ובחי' א"א נק' שורש וראש לנאצלים והוא בחי' הרצון הבא לגילוי שמלביש לרצון ותענוג בהעלם, וזהו דחסד דע"י מלוּבש בגלגלתא דא"א וגבו' דע"י בח"ס, וממל' דא"ק נמשך לג"ר דע"י כו', ומנה"י דא"א כתר לאו"א והוא חיצוניות הכתר שנחלק לג' קוין מחכ' וח"ס עצמה נחשב מסוף מדריג' המאציל ושורש הנאצלים והוא מ"ש והחכמה מאין תמצא אבל בחי' חכמ' ורצון הגלוי ככה חכמ' שמורכב בכלי לא נחשב מג' רישין הנ"ל (גם בחי' ח"ס נק' סוף והוא שנק' סופא דמחשב' דחכמ' כו' כמו שיש במעשה תחו"ס ונק' סומ"ע כך יש תחו"ס במחשב' והמעשה הוא סוף דרצון כי עיקר הרצון הוא רק לעשות מעשה ולכך סוף דמעשה בגמרה הוא שעלה בתחלה דמחשבה כשמח' נק' רצון כניל אך סוף דחכמה הוא הדיבור כניל וד"ל וע"כ סומ"ע דוקא הוא שעלה תחלה למח' כו' (כמ"ש במ"א), אבל ענין מחשבה הכללית דרצון הקדום בכלל שהוא מה ששיער בעצמו בכח כו' כניל זהו

ד"כ: = דרך כלל.

במ"א בענין קורא הדורות מראש: ישע"י מא, ד. לקרית מסעי צה, ב. סה"מ תקס"ד ע' מח. ובכ"מ. וא"ש: = ו' אלפי שניו.

בחי' מל' דא"ס דוקא שלפני הקו"ח שהוא בבחי' טה"ע מקיף הכללי כידוע (וכמשי"ת).

אך הנה כל הנ"ל בג' מדרגות דרצון וחכמ' בהעלם ובגילוי כו' אינו רק בבחי' רצון הפרטי לדבר פרטי בלבד כמו הרצח"ע למעיב כמו כי אמרתי עולם כו' אמירה זו ברצה"פ וברצה"ק הנ"ל, ואעפ"י שנק' רצון המוחלט מכבר וכלול הוא בעצמות ממש כמו כשהוחלט הרצון באדם מכבר לבנות בנין ולא נתעורר ברצון זה להביאו לגילוי כלל מ"מ נק' בשם רצון פרטי שהוא לבנות בנין וכה"ג וא"ז רק בחי' הארה בעלמא לגבי עצמות בעהר"צ העליון שממנו נמשך כל מיני רצון נכמה ענינים פרטים ושונים כו', והוא הנק' מקור כל רצון פשוט או הקדום כמ"ש כי עמך מקו"ח כו' שמשם צמצם א"ע להיות עולה ברצה"פ להאציל ולברוא כו', שזהו רק חסד ורצון פרטי כמ"ש כי אמרתי רק עולם חסד יבנה, ונק' המקור הזה הכולל כל מיני רצון ותענוג הנעלם הפשוט בשם רעדכ"ר או קדמין לכה"ק שהוא מקור כולל לכל רצון קדום (ובאמת זהו נק' עילת כל העילות וסדכ"ס דלמתב"כ וכן עילאה על כל עילאין כמו סדכ"ס. עילאין (דלא כדלעיל) שא"ז. ברצון הקדום הפרטי מאחר שנק' עה"ע וסדכ"ס שזהו בחי' מקור כל מיני עילות העוליים גם ברצ"פ וקדום הנ"ל, וראי' לזה ממש דלמתב"כ אפי' מח' כללית הקדומה שהוא בחי' רצון המוחלט הנ"ל להיותו למעלה מן הכלל או הפרט (כמשי"ת). והענין הוא דבחי' רצון המוחלט הנ"ל זהו כמו שיער בעצמו בכח כנ"ל כו' ששיער זה כמו שמשער האדם בעצמו בכח והעלם בנפשו מה שעתידי להיות בו רצון וחכ' ומדות בדבר פרטי רק שכוללו כא' מראש לסוף בשיעור זה כנ"ל, אבל בעצמות בעהר"צ שנק' קדמון לכל הקדומים כנ"ל זהו כמו קודם ששיער בעצמו אף בכח והעלם עדיין ברצון פרטי שכולל הוא כל מיני רצון ותענוג בעצמותו אף מה שלא עתיד להיות בגילוי בפועל כלל (כמו כח היולי העצמי הכללי ולא כלל לפרט כמו כח המשכיל ההיולי להשכיל כל מיני שכל טרם שמשכיל אף בהעלם כו' ובעצם כח היולי בחסד וטוב טרם שמתבע טובו עולה אף בהעלם רצון לטוב וחסד אף בדרך כלל לפרט (הנק' רצון קדום כנ"ל), וזהו כי אמרתי שהוצרך לצמצם א"ע מעצם הטוב וחסד כמו שהוא בעצם ממש בעצמות בעהרצה"פ וקדום כו' להיות עולה ברצה"פ שהוא לשער בעצמו בכח והעלם מה שיבא בפועל כנ"ל וד"ל.

ונמצא שבחי' עצמות אא"ס שבכתר הכללי נק' מח' הכללית ששיער בעצמו כו' הוא למעלה גם מבחי' כלל לפרט דרצה"פ באבי"ע ובוא"ש דהוי עלמא גם לעוה"ב כנ"ל. והיינו שהוא למעלה גם מענין התכללות דתחו"ס

כי עמך חסד"ה: תהלים לו, י.

סדכ"ס: בבחי' ב: רדכ"ר [רעוא דכל רעוין].

שא"ז: בבחי' ב: שא"ז, רק.

כנ"ל ברצה"ק והמוחלט הנ"ל ולא שייך לומר בו שכולל תחום להיותו למעלה גם ממקור ההשתל' שאינו רק ברצון וחסד בפרט הנ"ל. וזהו שכ' מגיד מראשית אחרית שהוא במקור הראשון להשתל' כמו ברצון וחכה"ק עד אחרית דחכמ' בדו"מ, אבל מקדם אשר לא נעשה כלל זהו בחי' קדמון וכה"ק שלא יתכן שם בחי' תוס' כי אין לו תחלה ואין לו תכלה כו' ולמעלה מעומ"ר ועומ"ת דשוא יתכן לומר דשוא כאחד נבראו כו' (ואעפ"י שא' באא"ס ג"כ דאין לו שיעור למעלה ולמט' כו' זהו בבחי' חו"ג שבאא"ס שמאיר בכתר הכללי לפרט הנ"ל שנק' חפץ חסד בירידה והתפשטות ברצון וחכ' למע"ב וכן בעלי"י בעצמות כמו בעוה"ב כנ"ל אבל בעצמות בעה"ר צ' למעלה מעלי' וירידה זו ע"כ אנו אומרים אין ערוך לך בעוה"ז שנברא בה"א ואין זולתך לעוה"ב שנברא ביו"ד דשניהם שוין ממש וד"ל) (והוא מ"ש אתה הוא קודם כו' בהעלם וגיילוי הרצון וחכמ' קושנהע"ו ברצון וחכמ' ואחר שנברא שניהם שוים מטעם הנ"ל).

אך אי"כ לא יובן מה שתי"א בקדמין כו', אחר שבחי' קדמון לכל כו' למעלה גם ממקור ההשתלשלות דתחום כו', איך אמר בקדמין ברא את השמים כו' והרי אמר מקדם אשר לא נעשה עדיין כו' כנ"ל. הענין הוא דעכ"פ אף שנק' קדמון לכל כו' (או עה"ע וסדכ"ס כו' או רעדכ"ר כו', הרי נק' עכ"פ בשם מקור רצון פשוט וקודם כו' מאחר שנק' קדמון לכל הקדומים (או סדכ"ס כו'), והיינו מה שמעצמות כח הרצון שהוא כח היולי ופשוט לכל רצון עכ"פ) הוא שצמצמם א"ע להיות לו רצון זה וחסד זה הפרטי למע"ב וכה"ג שנק' רצון, וזהו כי אמרתי ממקור כל הרצונות הפשוטים כו', וכן פי' בשוא והי' העולם ברוך הוא דמה שנמשך ממקור כל רצון זהו ברוך שאמר כו' ומה שנמשך ברצה"ק לשער בעצמו בכח זהו ברוך הוא (דלא כמ"ש בסידור כו'). וזהו בקדמין ברא מקדם לחכ' ורצה"ק הנ"ל משמש צמצם א"ע ברצה"ק הפרטי גם שהוא כלל לפרט שמסתעף ממנו (וא"כ גם בראשית וחכ' דרצה"ק נמי מאמר הוא בבחי' עשי' לגבי קדמין לכל כו' כמו שהחכמ' דאצי' נק' עשי' וסוף דחכה"ק הנ"ל (וזהו ומקדם אשר כו' גם משם נמשך מקור גם לראשית ואחרית דרצון וחכה"ק כו', אבל קודם שצמצם בעצמו רצון קדום זה הוא בבחי' אח"פ בתכלית הפשיטות (שנק' יחיד לבדו ממש שלמעלה גם מבחי' קדמין לכל כו' דגם לשון קדמון לכל כו' אינו שייך רק שקדם עכ"פ למה שנמשך ממנו אח"כ כמו בבחי' רצון פרטי כנ"ל וכן לשון עכה"ע סדכ"ס וכה"ג משא"כ יחיד שנק' אח"פ ממש) (ולפי"ז יובן דגם בחי' רצון וחכה"ק הנ"ל מאחר שנק' גילוי רצון בפרט לגבי קדמון לכל כו' אי"כ נק' גם הוא

מגיד מראשית אחרית: ישעי' מו, י.

בא"ס . . דאין לו שיעור: ראה ז"ח יתרו לו, ג. המשך תרס"ז ע' קסה.
אין ערוך לך בעוה"ז . . בה"א . . ביו"ד: ברכות ק"ש דשבת. מנחות כט, ב.
דלא נחיש בסידור: נסמן לעיל ר"ע תקפח.

בבחי' עשי' וסוף של התחלה, וזהו עושה פלא גם פלאות דחכ' נק' עשי' וכמו עושה בראשית דחכ' ורצון הגלוי הנ"ל).

והנה מעתה י"ל שורש ענין מ"ת שירד הוי" על ה"ס ואמר אנכי הוי" אלקיך דאנכי זה מורה על בחי' אור העצמות דא"ס ממש כמו שהוא (כמשי"ת במ"א בהפרש שבין אני לאנכי דאני ענינו הוא בחי' גילוי כלומר אני הידוע לכל מציאותי וכמו"כ אני ראשון או גם קדמון כו' שבא לכלל גילוי רצון עכ"פ כו', אבל אנכי מורה על בחי' העצמות ממש שאינו נודע כלל והוא אנכי מי שאנכי דלא ידע לי' בר איהו כו' בחי' אח"פ ממש כו'). ומשמעות פשט הכתוב שאמר אנכי הוי" אלקיך שהוא מיוחד לישראל דוקא (וכמו שמע ישראל דוקא הוי" אלקינו הוי' אח"פ כו'), והוא ע"י קיום התומ"צ דוקא שנק' פנימי' רצונו ופנימי' חכמתו העצמי' ממש שמטעם זה א' אנכי הוי' אלקיך ממש כו' אשר הוצאתיך מא"מ שנגלה עליהם מלך כו' שהוא גילוי מל' דא"ס כמו שהוא מצ"ע ממש קודם שנתצמצם בקו"ח כנ"ל (שנק' מורא גדול זה גילוי שכינה כמ"ש במ"א). והענין מבו"ל שיש ב' מדרגות במל' דא"ס, א' בחי' חיצוני' ההארה שמאיר ונמשך בקו"ח באבי"ע להיות מלכות כ"ע עד מל' דאצי' בדו"מ די"מ כו' שנק' גדולה בה"א שנק' מלך וז"א וגם לפ"ע גדולה והתפשטות זאת בכלל גם בעצם הגדולה הכולל כל הפרטים בבחי' רצון הכללי הנ"ל (ששיער בעצמו כו') שנק' כלל הפרט שבא במגבלת גם הוא כחומה המקפת שזהו מקיף הכללי דטה"ע שנק' גדול בעצם והיינו ג"כ חפץ חסד בעצם לפ"ע הפרט לבד. והב' בחי' פנימי' מל' דאצי' כמו שהוא בעצמות הרוממות דא"ס ממש שנק' מלך מרומם לבדו מלך יחיד (באחדו"פ כמו שהי' הוא ושמו בלבד למעלה גם מרצון ומחז"ק הכללית דהיינו כמו קודם ששיער בעצמו ככה כו' שנק' קדמון לכל כו' או עה"ע וסדכ"ס כנ"ל ועז"א לגדולתו א"ח (שזהו כמו שמטבע הטוב להטיב בכלל שנמשך ממנו כל רצון לטוב כנ"ל (וגם למעלה מקדמון לכל כו' שהוא בחי' אחדו"פ ממש שנק' יחיד ממש שלמעלה גם ממל' דא"ס שנק' שם הגדול שמו גימט' רצון כו'). והנה בבחי' פנימיות ועצמיות דא"ס בפנימי' מל' דא"ס הנ"ל שם הוא שורש התומ"צ שהוא עצמו' ופנימי' רצונו ועצמות ופנימי'

עושה פלא: בלש"ט, יב.

אנכי היא . . . במ"א בהפרש שבין אני לאנכי: יתרו כ, ב. ראה לסי' אמור לו, ד. שה"ש לה, ג. סה"מ תקס"ב ע"ד (ובהמ"מ שם). סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרסח. סה"מ תשי"ד ע' 162. ס' הערכים: ח"ב כ"ר ה' ע' ע"א. ובכ"מ.

אנכי מי שאנכי: ראה אבן עזרא תולדות כו, יט. תניא מהדו"ק ספמ"ט. ובכ"מ.

דלא ידע לי' בר איהו: ראה חז"ל קט"ב, ב, קמ, ב.

מורא גדול זה גילוי שכינה כמ"ש במ"א: תבוא כו, ח ובספרי שם. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ: יקרא היא ע' לה.

שמו גימט' רצון: עפ"י שער הקיש ס"פ כח. פלח הרמון (להר"מ"ע מפאנו) שער ד' פ"ג. של"ה ד, א. ובלקו"ת פקודי ז, ריש ע"ד — בשם "ס' הקבלה הראשונים".

חכמתו דלתבונתו אין מספר כלל ונק' חכה"ק בעצמות א"ס ממש כמו משל הקדמוני ממש שנבדל בערך הרבה גם מכל עיקר ומקור של הרצה"ק למע"ב כמ"ש בקדמין או בחוכמת' שאינו נמשך רק מבחי' חיצוני' דמל' דא"ס בקו"ח כנ"ל וע"כ השרש דתו"מ בעצמות א"ס ממש נקרא בחי' ממוצע לחבר לאור פנימיות דעצמות א"ס בקו"ח כו' כמ"ש בי מלכים ימלוכו מלכים רבים להיות נקרא מלך מלכי כו' בחי' מל' דא"ס בקו"ח באכ"ע וכן מ"ש ואהי' אצלו אמון אצלו ממש אמון אומנא להיות רצון פרטי ואופנים שונים בחכ' ומדות למע"ב כמ"ש כי אמרתי עולם כנ"ל וד"ל (וושארז"ל דתנאי הי' להקביה במע"ב כו' דהיינו מ"ש במי נמלך בנשיצ שעכמח"ת בפנימי' א"ס בפנימי' המל' שעי"ז יהי' חיבור וקישור לעצמות א"ס בי"מ לפי ססומ"ע עלה דוקא במח"ת כנ"ל וד"ל). ומבואר למעלה דבחי' הממוצע דתורה כלול מב' הפכים דפנימי' וחיצוני', דבפנימי' אמר בה ארוכה מארץ מדה כו' וכן לתבונתו כו', אבל בחיצוני' שלה הוא שנמדד מזה מדה ושיעור לשפע בנין העולמות כאומן זה שבונה במדה שכבר ידוע לו בלוח הבונה כו' בקו המדה כו'. וזהו ג"כ כללות ענין דמ"ת שנמשך אור דחכ' דתו' שלמעלה ביהוד' וכללותם באנכי כו' שהוא ממוצע כלול מפנימי' וחיצוני' כדי לחבר א"ס בעולמו' ועכ"א אם לא בריתי כו' כמש"ל באריכות.

והנה ענין ב' מדריגות דפנימי' וחיצוני' דתורה זהו מה שנמשך בבחי' ציור אדם בפנימיות וחיצוניות כמ"ש וזאת תורת האדם, והן ב' מדריגות דתו"מ' כמ"ש והתורה והמצוה כו' וכתוב כי נר מצוה ותורה אור שהתורה היא בחי' פנימי' דאדם והמצות שהן רמ"ח אברים כנ"ל זהו ציור חיצוני דאדם, ולכך מצות ת"ת כנגד כולם לפי שהוא בחי' פנימי' ושורש לכל המצות שנק' רמ"ח אברי' דמלכא (כמשי"ת). ויובן זה בהקדים תחלה להבין בטעם שהי' הרעש גדול כ"כ במ"ת בקולות וברקים וקול שופר חזק מאד כו', דמשמע שהי' זה בשביל אור ושפע עליונה רוחני ביותר שצ"ל הכוונה רבה לזה להפשיט הגשמיות באימה ויראה גדולה כזו והלא לא היו רק דברים פשוטים שהשכל אנושי ג"כ מחייבם כמו לא תרצה לא תגנוב כו' וכה"ג גם

בי מלכים ימלוכו: משלי ת, טו.

דתנאי הי' להקביה במטי"ב: שבת פח, א.

במי נמלך: ראה ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג.

ארוכה מארץ . . . לתבונתו: איוב יא, ט. תהלים קמז, ה.

אם לא בריתי: ירמ"ג לג, כה.

וזאת תורת האדם: שמואל"א ז, יט. וראה ת"רא תרומה עט, ג. וראה בהגסמן בס' מאמרי אדמו"ר ויקרא

ח"ב ע' תערה.

והתורה והמצוה: משפטים כד, כב.

כי נר מצוה: משלי ג, ו.

מצות ח"ת כנגד כולם: פאה רפ"א.

המצות שנק' רמ"ח אברי' דמלכא: ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א). וחי' קע, ב. וחי' ק"ח, א.

בכבוד את איך ושמירת שבת וכה"ג. אך הנה נתיל בטעם ענין מצות ת"ת שהוא כנגד כל המצות הנ"ל, דמזה מוכן דשורש התורה למעלה הרבה מן המצות, ולכאורה לפי כל הנ"ל יש שורש למצות שהוא רצה"ע בבחי' רצה"פ ורצון העצמי כמו בחי' רעדכ"ר כו' ושורש התורה אינו רק בחכמ' שברצה"ע (וכל ג' וד' מדריגות שברצון שמבואר למעלה אף בחכ"ק כו'). וגם י"ל עוד מה שמוכן מזה ג"כ בשורש התורה שהוא למעלה מכל המצות, והוא שכל המצות הן תלוין בזמן דוקא אף מצות ק"ש דד"ת היא תלו' בזמן בקר וערב כמ"ש בשכ"ד ובקומ"ד כו' וגם השבת ומועדים כפסח וסוכה וכה"ג וכל דבר מצו' שתלו' במעשה לכל יש עת וזמן לבד מצו' מיוחדת כמצות צדקה כו', אבל מצות ת"ת למעלה מן הזמן ואינה תלו' בזמן כלל שהרי מצותה יומם ולילה בתמידות כמ"ש והגית בה יומם ולילה וכן אמר ודברת בס בשבתך כו' ובלכתך כו', ולא עוד אלא שמצינו כשעוסק בתורה בדיני המצות כאלו עשה המצוה בפו"מ ואף שלא בזמנה כמו במצות הקרבנות שיש להם זמן קבוע בתמידות כו' וא' ע"פ ונשלמה פרים שפתינו כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה כו' בפו"מ, ואיך יתכן שבלימוד הלכות עולה שלא בזמן בהמ"ק ולא בזמן מצוה כלל שיהי' כמו מקריב עולה, וכה"ג גם בשאר מצות שבלימוד ההלכות ודינין של המצות ה"ז כמו שהי' מקיים אותם כמו כשולמד הלכות תפילין וציצית והלכות סוכה וכה"ג דלכא' אין עיקר מצות סוכה ופסח וכה"ג רק במעשה בפו"מ דוקא ובזמן ואיך יצא י"ח בלימוד ההלכות ודינין דההלכות סוכה ופסח הלא א' לא המדרש עיקר אלא המעשה דוקא כו' וכתיב אלה המצות אשר יעשה כו' ולא בלימוד בפה בלבד וכמ"ש שכל טוב לכל עושיהם ולא אמר ללומדיהם בפה כו' וא"כ איך יהי' העוסק בתור' עולה כאילו הקריב בפו"מ ויותר טוב מזה שזה סתיר' גדולה ליסוד המצות שהן במעשה דוקא ובזמן דוקא כידוע.

אך הנה כתיב לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים ואמר בווהר דתחת השמים דוקא יש עת וזמן לכל חפץ להיות תחת השמים זהו תחת הזמן שיש עת וזמן קבוע לכל חפץ כמו המצות שהן תלוים בזמן ועת קבוע שז"ש עת לכל חפץ שהוא בחי' חפץ ורצה"ע אבל למעלה מן השמים אין שם עת וזמן קבוע לכל חפץ כו' להיות ששם הוא למעלה מן הזמן כידוע. והענין הוא כד"כ שזהו הפרש בין התורה למצות, שהתורה שרשה למעלה מן

ז.

ובשכ"ד ובקומ"ד: ראה ואתחנן ה. ז.

והגית בה יומם ולילה: ע"פ יהושע א. ח.

ע"פ ונשלמה פרים . . כל העוסק: יהושע יד, ג. מנחת קי, א. וראה לקר"ת במדבר יג, סע"א. ובארוכה

באה"ת שבוטע ע' קנט. ובלק"ש חלק י"ח ע' 413 ואילך.

לא המדרש עיקר: אבות פ"א מ"ז.

אלה המצות: בחוקותי כו. לד. וראה בהגמ"ט בארוכה בסו"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ריש ע' שח.

שכל טוב לכל עושיהם ולא אמר ללומדיהם: תהלים קיא, א. ראה ברכות י"א, א (בהגמ"ט שם ע"הג).

לכל זמן ועת לכל חפץ: קהלת ג. א.

השמים העליונים כמ"ש דהתורה מן השמים ניתנה כמו האיזו השמים כו' וכן מן השמים השמיץ כו' ואח"כ ירדה לארץ בשעת מ"ת דכתיב והארץ האירה מכבודו כו' ואז אמר לא בשמים היא כו', כמו שבשמים הוא בחי' מקיף כע"גול בלי חילוק מדריגות כלל ולמעלה מן הזמן דשורש הזמן הוא למטה ביום ולילה שחלוי בהילוך השמש והירח שקבועים בשמים כמ"ש עשה ירח למועדים, כך שורש התו' הוא בבחי' מקיף שלמעלה מהתחלקות הזמן שאין עת וזמן קבוע לכל חפץ ורצה"ע שבמצות שבתורה ע"כ גם העוסק בתורת עולה שלא בזמנה ובמקומה כאילו הקריב עולה כו' וכן בשארי מצות שלומדי' בתו' כו', אבל שורש המצות הוא תחת השמים דוקא כו' שבאים להתחלקות הזמן בכלים מכלים שונים בציור רמ"ח אברים (כמשי"ת) שיש עת וזמן קבוע ומיוחד לכל בחי' חפץ ורצה"ע שבכל מצות ומצוה כנ"ל.

ולזהבין שורש הענין, הנה ידוע דהמצות הן רמ"ח פיקודין רמ"ח אברים חיצונים דמלכא שהוא מבחי' אדה"ע כו' וכמאמר ועשיתם אתם כאילו עשאוני כו', ועד"מ האבר כאדה"ת אינו רק בחי' חיצוני הכלים לבד להשאת האור והחיות הרוחני שהוא הנפש שמלוּבש בדם האברים, ויש גידים בכל אבר ואבר פנימי' וחיצוני' שבהן ועל ידן נשלח האור והחיות הרוחני שבנפש, וע"כ יש שינוים בין מזג וטבע אבר זה למזג וטבע אבר אחר באופן התלבשות האור והחיות כצורה לחומר שלפי מזג החומר כן יהי' הארת אור הצורה הרוחני' בו כו', ולזה הטעם כל אבר יש לו פעולה מיוחדת אליו שלא יפעול אבר זולתו כלל כפעולת היד למלאכה והרגל להילוך כו' שאין כל א' דומה לחבירו ואין להם חיבור ושיתוף זה עם זה כלל כי לכל אבר יש לו צורה באור וחיות מובדל במדריג' בפ"ע כפי אופן פעולתו דוקא. אך הנה אנו רואים שעכ"ז יש לכללו' האברים חיבור וקישור ושיתוף זע"ז בין בחיצוני' שלהם ובין בפנימיות שהוא האור והחיות שלהם, כי גם בפעולה א' שאבר אחד פועל מתחברים ומשתתפים בו כולם רק שהוא בהעלם ולא בגילוי כו' כמו בהילוך ברגל יש בזה כח כללי מכל כחות האברים יחד, דאעפ"י שכל האברים נשמעים לרצונו של אדם ויש הארת הרצון שבגידי המוח להתפשטו' וגילוי בכל אבר ואבר בפ"ע דוקא (ונק' גידי הרצון שהן גידי התנועה שבכל אבר ואבר שמתלבשים בגידי הדם שנק' גידי הרגשה

האיזו השמים . . מן השמים השמיץ: האיזו לב, א. ואתחנן ד, לו.

והארץ האירה מכבודו: יתקאל כג, ב.

לא בשמים היא: נצבים ל, יב.

עשה ירח למועדים: תהלים קד, יט.

ועשיתם אותם כאילו עשאוני: בחוקתי כו, ג. ראה זחיג קיג, סע"א. ויקרי פליה, ג. ס' מאמרי אדה"ז

ענינים ע' רלא. לקי"ת בחוקתי מה, סע"ג.

גידי הרצון . . גידי הרגשה כמ"ש במ"א: ראה סה"מ תקס"ב ע' ריב. סה"מ תקס"ג ע' רפא. רפח. ס'

מאמרי אדה"ז עדי"ת ח"ב ע' תקכט וע' תרע"ט. תרי"ח ח"י"ש קכב, ג. תרי"ח שמות קצה, ב. ס' מאמרי אדה"ז

במדבר ח"א ע' קפו. סה"מ תרס"ג ע' קב. סה"מ תשי"ח ע' 23. ובכ"מ.

כמ"ש במ"א) כמו כח התנועה ביד כפרט נמשך מן הרצון (ואף שיש תנועות נפשיות שלא ברצון ובחירה כמו בשינה מ"מ נמשך זה בגילוי ברצון שבמוח), מ"מ יש בכללות אור הרצון שמתחבר ומשתתף בכל האברים יחד לפי שכולם יחד, וע"כ יש חיבור וקשר גם בגילוי הפעולה בכל אבר בכללות כל האברים יחד כנ"ל. וזהו עיקר בחי' אדם דוקא במה שיש בו בחי' התכללות בכל האברים פנימי' וחיצוני' (שהרי במכה שבראש ירפא בהקזת דם שברגל), לפי שהדם יש בו הארת אור וחיות הרוחני ג"כ בבחי' התכללות בפנימית החיות הרוחני שבכל האברים יחד והוא אלף דאדם א' ד"ם כמו הדפק שביד ודפק שבלב שזהו הארת אור כללי מן הנפש הרוחני שמתלבש בדם בכלל והדם הרי הוא הולך וסובב מראש לרגל מלמעלה למטה דרך המשכה מחלל הימני לחלל השמאלי וכן הוא עולה מלמטלמ"ע מן הרגל לראש, כידוע שיש ב' מיני גידי דם א' ההולכים מלמעלה למטה והב' ההולכים מלמטה למעלה, וזהו שנק' סיבוב והילוך כמו שסובב והולך בדרום ובא אל מקומו במזרח כו' וכן כל הנחלים הולכים אל הים ומשם הן חוזרין כמ"ש אל מקום שהנחלים כו'. ועכ"פ מובן מזה שבסיבוב והילוך זה מראש לסוף ומסוף לראש בשוה בכל האברים ולא נח בסיבובו כן תמיד הרי הדם הוא הנפש הוא המחבר ומקשר את כל האברים מבלי שימצא בהן ראש וסוף בקדימה ואחור כלל אעפ"י שהאברים כפי מעמדם ומצבם הן בסדר והדרגה זה למעלה מזה מראש לרגל ויש בו רת"ס בכלל בצירוף קומה מ"מ ע"י הארה פשוטה זאת שבא' דדם שבאברים שהוא הסובב והולך בין בחיצוני' מקשר הוא בחיצוני' האברים שכולם מתחברים כאחד באופן שלא ימצא בהן ראש וסוף כלל כנ"ל, ובין בפנימי' אור וחיות שבאברים שמחבר ומקשר לכל כחות האברים יחד לפי שהוא עיקר מקור כללי וחיות לכל האברים ע"כ מחבר לכולם יחד כו' כי הוא בחי' מקיף וסובב לכולם יחד כו' (והוא ב' מקיפים דחי' ויחידה שננפש שלמעלה מנר"ן שבמוח ולב וכבד כו'), ובחי' מקיף דחי' זהו מקיף דחכמ' שבא' דדם שסובב לכל חיות האברים בגידי הדם שסובב' והולכים בהם כנ"ל, וכידוע בענין הדפק שהוא קפ"ד אחורי' דאבא שמלוש כבינה שהוא הדם שהוא הנפש כו', ובחי' מקיף דיחידה זהו המקיף הכללי שברצה"פ שלמעלה מן החכ' שבמוח שהן גידי התנועה שבכל האברים שנשמעים לרצון האדם מיד שמגיע אור הרצון בכל א' מהם כפי אופן פעולתו כנ"ל. אך בזה יש ג"כ ב' מדריגות, א' רצון המורכב בגידי המוח שבחכמ' (שנק' נערווין) שמתפשטין מן המוח לכל אבר כפרט דוקא, ואעפ"י שיש התכללות בכל אבר מזולתו זהו בעולם לבד ולא בגילוי כי בגילוי יש לכאור"א אור וחיות מיוחד בפ"ע ואור הרצון המניעו בפעולתו מיוחד ג"כ בכאור"א כפי מדריגתו וקבלתו

אלף דאדם א' ד"ם: ראה של"ה כא, א. אמ"ב שער הק"ש פצ"ח. ובכ"מ.
 כל הנחלים . . . אל מקום שהנחלים: קולת א, ז.
 מנר"ן שבמוח ולב וכבד: ראה אבו עזרא משפטים כג, ב.
 הדפק שהוא קפ"ד אחורי' דאבא: ראה טעהמ"צ להאריזל פ' ורא.

מדם הוא הנפש שהולך מן הלב ואברים בכל עת ושעה (ע"י הדפיק' שבלב כרו"ש דוקא כידוע). אך מה שיש התכללות וחיבור בחיצוני האברים דוקא במעמדם שכל א' מקושר עם חבירו עד שמשתתפים כולם בבת א' גם בפעולת אבר אחד כהילוך ברגל ומלאכה ביד שהרי אם יהי' לקותא באבר א' יחסר שלימות הפעולה אף בא' מן האברים החיצונים (ועכ"ז יש הפרש בזה בין אברים הפנימיות ואברים החיצוניות (אמנם לענין מום העיקר הוא באברים החיצוני' דוקא לפי שהאברים החיצונים הן עיקר ציור צלם האדם שדומה לעליון כמיש כי בצלם אלקים כו' ע"כ בהם עיקר שליטת הרצון כו') הנה זהו בבחי' מקיף הכללי דרצה"פ דוקא שהוא מקיף דיחידה שהוא מקור כל רצון הנמשך בגילוי בכל אבר בפרט ע"כ מחבר ומקשר כל האברים יחד, ואף בפעולת אבר א' כנ"ל). ונמצא שגם שהצורה גבוה מן החומר כאור וחיות הפנימי של האברים שיש בה חיות פנימי כגידי הדם כנ"ל בהתכללות יותר מאברים החיצונים מצד בחי' מקיף דחכמ' כנ"ל, מ"מ יש שורש בחומר שהן הכלים החיצונים דאברים יותר גבוה שהוא מקיף הכללי יותר דבחי' יחידה שבנפש עצמה שנק' רצה"פ שמזה יש התכללות גם באברים החיצונים כמה שנראה שכל האברים נשמעים לרצון כולם כאחד בשה ממש מבלי שימצא ראש וסוף כלל דהיינו ששה מוח החכ' שבראש עם צפורן הרגל, וראי' מהרגשה הכללית שמרגיש האדם א"ע מתחלת גילוי הרצון שבשכל שבמוח עד צפורן הרגל כו' כאחד ממש בשה כמיש במ"א).

והנה הדוגמא מכל זה יוכן ג"כ בענין התומצ' שהן בציור אדם מפנימ' וחיצוני' דרמ"ח מ"ע נק' רמ"ח אברים דמלכא כו' והוא מה שיש לכל מצוה ומצוה שורש מיוחד באבר א' כמו מצות צדקה ביד (ולמעלה נק' חסד דרועא ושייפין) או ברגל ותפילין בראש כו' וכמיש בוהר שבתורה יש ג"כ פרקין ושייפין כמו שנק' גופי תורה כו' אלא שבבחי' אברים דתורה נק' הוא בחי' אור וחיות הרוחני דרמ"ח אברים חיצונים שהן רמ"ח מ"ע דאור בכלי כמיש כי נר מצוה שהמצוה נק' נר ותור' אור הרוחני שבכל מצוה ומצוה, וכמבואר למעלה באברים דאדם שיש גידים של דם בכל אבר שע"י נשלח אור וחיות רוחני שבנפש בדם לפי מזגו לעשות פעולתו כו', כך הוא בבחי' אור החכ' דתורה שהוא המאיר בכל מצוה שנק' אבר מיוחד באופן מיוחד כצורה וחומר שלפי מזג החומר כך יהי' הצורה כו' כך לפי אופן מהות הכלי של המצוה כך הוא בחי' אור החכמה דתורה שבה הרוחני, וכן הכוונה ורעו"ד שיש בכל מצוה הכל לפי אופן אור הרוחני ביחוד' שבה למעלה כו'

כי בצלם אלקים: נח ט. ו.

חסד דרועא ימינא: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

בוהר שבתורה יש ג"כ פרקין ושייפין: ראה זח"א קע. ב. ובכ"מ.

כי נר מצוה: משלי ה. כג.

כפי ציור אדם ממש ברוחניות ובגשמיות וכמ"ש זאת תורת האדם כו', וכל מצוה ואור שבה המיוחד פועל פעולה מיוחדת לפי אופן אור המשכה דרצה"ע בחי' דתורה שבה שאין במצוה זולתה כלל. אך עכ"ז יש כח התחברות והתכללות מכל המצות יחד עד מבלי שימצא ראש וסוף כלל במצות כמו שיש חיבור והתכללות באברים מראש לרגל ומרגל לראש, כמו מצות צדקה ברגל שהו ע"ה וכן מצות ת"ת בראש וכן מצת שבת בי"ד דחכמ', ויכול להיות הראש מקבל מסוף דת"ת דת"ח מקבל מצדקה דע"ה כמ"ש בצדקה תכונני כו' כמו שגידי הרגל מחזקים לחיות המוח שבראש, וזהו שאין לכוון ולדקדק במצו' בין קלה לחמורה (ורא' ממי שעוסק במצות הנכנסת כלה שפטור מק"ש דאורי' כמ"ש בזוהר בהוא ינוקא שבהי' כריאא דלבושיהו שלא קראו ק"ש כו'). וא"כ יובן שגם במצוה א' יש התכללות מכל המצות יחד כמו שבהילוך הרגל יש קשר וחיבור מכל כחות האברים אעפ"י שאין ברגל רק רצון פרטי להילוך מתחבר לרצון שבמוח בכללות כל האברים להילוך זה כמו שיש גידי הרצון בפרט בכל האדם וגם בכלל כנ"ל כך אור רצה"ע מאיר בפרט בכל מצוה וגם בכללות דוקא והוא כמו מה שכל האברים נשמעים לרצונו שבמוח בכללות כולם כאחד כנ"ל. וזהו עיקר בחי' אידים בחיצוני' שמתכללים יחד, וכמו"כ בציור רמ"ח מ"ע נק' רמ"ח אברים דמלאק למעלה, וכמו"כ יש התכללות פנימי' בפנימי' החיות ואור המצות שהוא אור חכ' דתורה, והוא א' אדם בחי' החכמ'. אך הרצון שבחכ' שהוא בחי' הכתר הוא העושה התכללות בחיצוני' האברים כנ"ל זהו מעלה יתירה מהתכללות דחכ' פנימי' כמו בדם שסובב והולך בשוה הגם שהוא עיקר החיות הכללי לכל האברים ע"כ הוא מחברם יחד כנ"ל (וכמו שת"ת כנגד כולם מטעם זה שכולל לכל המצות בפנימית אבל זהו רק מקיף דחי' שמאיר בכל פרט גם ברצה"ע בכל מצוה וגם בכלל שכלל זה אינו רק לגבי פרטי חלקי המדרגות שבמצות שבא בציור אדם מראש לסוף כמו ע"י הילוך וסיבוב הדם וא' דם זהו כמו הדפק שביד כנ"ל, אבל מקיף דיחידה שהוא רצה"פ שלמעלה מן החכ' והיינו למעלה גם מגידי הרצון שבמוח המתפשטים באברים (שהוא פרטי' דרצה"ע שבכל מצוה כנ"ל, זהו בחי' כתר הכללי שנק' רעד"כ' או קדמון לכל כו' שהוא מקור כל רצה"ע שנמשך במצות בבחי' פנימיות וחיצוני' דציור אדם א' דם כנ"ל). ונמצא דאל"ף דים יש בו ב' מדרגות, א' אלף דחכמה דתור' אור שמאיר כדם שבאברים שהו רמ"ח מ"ע בפרטי' כנ"ל, והב' שמקיף וסובב לכולם יחד כנ"ל מהתחלקות שלהם בפרט (וכמו"כ יש ב' מדרגות ברצון שבמצות א' מה שמתחלק בפרט בכל מצוה ומצוה והב' מה שמקיף וסובב כולם יחד (כמקיף דיחידה באדם כנ"ל).

זאת תורת האדם: נסמן לעיל.

בצדקה תכונני: ישעי' נד, יד.

בזוהר בהוא ינוקא: זח"ג קפו, א.

שת"ח כנגד כולם: פאה רס"א.

ואחר כל זה יתורץ הענין הנ"ל בהפרש בכלל בין תומ"צ, שהמצות הן בבחי' חיצוני' האברים דאדם כנ"ל ע"כ הן תחת הזמן דוקא וכמו שכ' לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים דוקא כו' שזהו מה שחפץ ורצה"ע הוא שמאיר בפרט בכל מצוה ע"י אור החכמ' דתורה שם יש עת קבוע לכל א'. אך זהו רצה"ע שנתפשט בחכמ' ומדות בכלים דמ"ע בכל א' בפרט הגם שיש בכל מצוה התכללות מהכל זהו בהעלם לבד כנ"ל, אבל בשורש התורה כמו שהיא למעלה מבחי' התחלקות בכל מצוה בפרט (כמו החכמה בראש טרם שמתפשט בכל אבר בפרט ע"י גידי הדם הנ"ל) זהו שנק' מעל השמים שהוא מקיף דחכמה שסובב כולם כאחד ע"כ אין התחלקות עתיד וזמנים לכל מצוה, ולכן הגם שלומד בתורה בכל דין המצוה בפרט אף שלא בזמנן ומקומן כנ"ל ה"ז כאילו עשאן בזמנן ומקומן לפי שהתורה שרשה הכללי ברוחני' דמקיף דחכמה אעפ"י שגם היא באה בהתחלקות באברים דמ"ע בפרטות (וכש"כ בחי' רצה"פ דמקיף הכללי שנק' כתר הכללי שלמעלה מכל רצון שבפרט שבמצות הנ"ל שאין שם התחלקות עדיין לבחי' עת וזמן דמצות, ואעפ"י שממנו דוקא בא התחלקות הרצון מכל מצוה בפרט עד שגם בכלים דמצות יאיר שנתב"ס דוקא, אבל מטעם זה עצמו הוא שעושה בחי' התכללות באברים החיצוניים יותר מהתכללות בצורה באברים החיצוניים. דאור תורה כנ"ל באברים דאדם).

והנה אחר כל הנ"ל יש לתרץ הקושיא דלעיל במ"ש ויצוינו הוי' אלקינו את כל החוקים האלה ליראה את הוי' אלקינו כו', דאיך הוא תירוצ' ותשובה על שאלת מה העדות והחוקים כו', דהיינו למה הושפלה הנשמה ממקור חוצבה מלמעלה למטה בגוף כדי ליראה כו' הלא בהיותה למעלה היתה קרוב' יותר לאור פני מלך חיים וגם מצות ירא' ה"י לה בפנימי' יותר כעומד מקרוב למלך כו'. אך הנה לפי המבול' בענין התומ"צ בפנימי' וחיצוני' דאדם א' ד"ם הנה הגם שהתורה הוא בבחי' פנימי' שכולל כל החיות פנימי דרמ"ח מ"ע שהן רמ"ח אברים דמלכא הנ"ל, ולפ"ז גם בבחי' היראה שצ"ל קודם למצות ת"ת בקעומ"ש זהו ככחי' יר"ע יר"פ בפנימי' דשם מ"ה דחכמ' כמ"ש הן יראת ה' היא חכמ' כו', והוא יר"ע דת"ח שעוסקים בתורה ביראה כמו במ"ת ממש כמאמר מה להלן באימ' ויראה כו' שזהו בחי' ביטול פנימי דשם מ"ה דחכמ' אדם פנימי כמו במשה שאמר ונחנו מ"ה מ"ה בעצם כמ"ש במ"א. אך הנה יתרון מעלה במצות שהן באברים חיצוניים בלבד שזהו

החיצוניים: בכתי' ב: הירחנים.

ויצוינו היא: ע"ס ואתחנן ו, כד.

יר"ע יר"פ: = יראה עילאה יראה פנימית.

הן יראת ה' היא חכמה: איוב כח, כח.

מה להלן באימ' ויראה: ברבות כב, א.

ונחנו מ"ה . . . כמ"ש במ"א: בשלח טז, ז. ה. וראה סי' מאמרי אדמו"ר יקרא ח"כ ע' תשסו (ובהנמסר

שם).

בחי' ביטול חיצוני בקעומ"ש בעול מצות לקיים רצון וגזירת המלך בביטול
 היש' לאין בביטול לבד בקעומ"ש כמאמר למה קדמה פ' שמע כו' שנק' יר"ת
 לבד והוא רק ביטול האברים החיצונים שנשמעים לרצון שבמות תיכף כמ"ש
 למעלה שיש לזה שורש בכחי' רצה"פ דוקא שלמעלה מן הח"ע שבראש כני"ל
 וד"ל (וראי' לזה ממה שיש התכללות באברים החיצונים יותר מהתכללות
 דאברים הפנימי' מצד הפנימי' דחכמ' כו'), והיינו לפי ששורש החומר גבוה
 משורש הצורה למעלה טרם בוא הצורה בחומר וראי' לזה מבנין הכלים
 שקודם לבנין האורות כמו שיצירת הולד בבטן קדם יצירת החומר ליצירת
 הצורה כמ"ש במ"א, וע"כ גם בתחתי"מ יחזור כל נשמה לגוף החומר שלה
 דוקא ולא לגוף אחר כמ"ש ואתה משמרה בקרבי כו' ואתה עתיד להתחזרה בי
 לעיל כו' לפי שהחומר מושך את הצורה אליו מטעם ששרשו למעלה ממנו
 והוא מבחי' מקיף דיחידה (שלמעלה ממקיף דחי', והוא מ"ם דצלם. וזהו
 מעלת מ"ת שהי' עיקר קבלת התורה בגופים כמו לא תרצח כו' שהוא רק
 ביטול החומר הגס שלא יהי' נפרד לגמרי ע"י קעומ"ש שגדול יותר מביטול
 פנימי' דמ"ה דחכ' בצורה דנשמות כמשי"ת).

והנה להבין זה יל"ת ענין א' המבואר במ"א ע"פ כי אל דיעות הוי' ב'
 דיעות א' מלמעלה למטה שזהו מיש לאין והיינו מיש האמיתי לאין
 דכלא ממש חשיב כו' והב' מלמטה למעלה כמו שנמשך מאין ליש שהי' הוא
 בחי' נפרד ובטל לבחי' אין הרוחני האלקי כו', כמ"ש במ"א באריכות כדרך
 פרט בענין זה שיש ב"פ אין וב"פ יש וכללותן יש ואין ויש, כמשל מעיין
 הנובע בנהר שנק' אין הנעלם ומקור למציאות יש דנהר (שנק' יש מוגבל)
 שיוצא ממנו, ויש עוד מעיין הנעלם ממש ונק' מעיינות תה"ר שזהו כמו מיש
 לאין שהוא מן התהום שנק' יש האמיתי לאין דהיינו המעינות תהום דכלא
 ואין חשיבי לגבי עצם התהום שאין לו שיעור כלל בעצם. וכך הוא כמשל א'
 דם דאדם הנ"ל דבחי' אין ויש מוגבל זהו באיין דחכמ' שבדפק שהוא אין
 והעלם ומקור חיות הדם שבגילוי בהגבלת האברים כני"ל, ואמנם הרי החכמ'
 שבמוח מאין תמצא מאין העליון שכלא חשיב לגבי היש האמיתי (שהוא עצם
 הנפש הרוחני בעצם), והוא הכתר שהוא הרצון אותיות צינור כו' וד"ל.
 ונמצא שיש ב' פעמים אי"ן א' אין דכתר דחכמה שמאין תמצא כני"ל דכלא

למה קדמה פ' שמוע: ברכות יג, א (במשנה).

קדם יצירת החומר ליצירת הצורה כמ"ש במ"א: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ת"א ע' רצד (שם
 בהערה ד"ה. בנין הכלים קודם' נסמן באריכות).

ואתה משמרה בקרבי: ברכת אלקי נשמה.

והוא מ"ם דצלם: ראה לק"ת תצא לו, סעי'ג ואילך. ובכ"מ.

יל"ת: - יש להקדים תהלה.

במ"א ע"פ כי א"ל דיעות: שמואל"א ב, ג. ונסמן באריכות בס' מאמרי אדהאמ"צ יוקרא חיב ע' רסב.

במ"א באריכות בד"פ בענין זה: ראה שערי אורה סב, ב ואילך.

הרצון אותיות צינור: ראה לק"ת סינוס עה, א. ושי"ג.

חשיב לגבי רצה"פ מקור כל רצון בעצם הנפש ואין הב' שנק' אין ליש מוגבל שהוא א' דחכמ' שנמשך לבינה כניל, וב"פ יש יש האמיתי ויש מוגבל שהוא חיות הגוף באברים חיצונים וכנהר ותהום וב' מיני מעינות הנ"ל וד"ל. והדוגמא ממשלים אלו יובן למעלה בדיכ בב' מיני דיעות הנ"ל, א' דד"ע מלמעלה למטה זהו כמו שנמשך מעצמות אא"ס ב"ה שנק' יש האמיתי (כעצם התהום וכעצם הנפש כניל) שאין לו שיעור למעלה ולמטה בעצם כו' והוא הארה בעלמא דכתר שהוא הרצון ותענוג שבחיצוני' בבנין העולמות דאבי"ע כמ"ש למעלה בפ"י כי אמרתי כו' (שש"ע"ר בעצמו כו') ובפנימי' ברצון ותענוג הפנימי שבמצות ובחכ' שבתור' בטעמי מצות כניל שז"ש והחכ' מאין אין א' דכלא חשיב לגבי העצמות ורעדכ"ר הנ"ל, והב' ד"ת כמו שנמשך מכתר דאין הראשון לחכמ' ומחכ' לבינה שזהו מאין ליש כו' דהיינו מאין ליש מוגבל רמ"ח מ"ע כו' שנק' רמ"ח אברים כניל בפ"י אדם פנימי וחיצוני כו'. וזהו כי אל דיעות הוי' ד"ע וד"ת שהן ב' הפכים ממש דאין הא' כלא חשיב לגבי עצמות המאציל כו' ואין הב' מקור למקבלים כבחי' העלם כניל וד"ל.

והנה אפ"י שב' דיעות הנ"ל הן נראים כמו ב' הפכים מ"מ הם מתכללים כאחד ממש, שהרי מבחי' אין הא' הנ"ל הוא שנעשה בחי' אין הב' להיות מקור ליש מוגבל (כמו תלמיד לפני רבו דכלא וכאין חשיב משום דטריד למבלע כו') והוא עצמו בריחוקו אחר שקיבל נעשה בחי' ראש ומשפיע למקבלים, כיהושע נער לא ימ"ש כו' ואח"כ נעשה ראש ומשפיע לישראל וכפני לבנה אחר ריחוקה מהשמש, והא בהא תליא דוקא כמ"ש במ"א על ענין אמת ואמונה כל זאת וקיים עלינו דבחי' נוק' שנק' מקבל דכל"ח נגד העצמות הוא שנעשה"ה להיות קיים ל' דכ"ר כו'). וזהו ההפרש בין עוה"ז לעוה"ב בכלל כמ"ש כי ב"יה הוי' צור עולמי' בה' נברא העוה"ז שהוא מאין ליש מבחי' מל' דאצ"י בבי"ע שהוא מאין דחכמ' או כתר כמ"ש בראשית ברא כו' בחוכמת' או בקדמין כו' שהוא בחי' ד"ת הנ"ל, אבל העוה"ב נברא ביו"ד שאינו רק נקודה לבד והוא בחי' אין הנ"ל שהוא בביטול לאין ממש לגבי העצמות דא"ס ממש שנק' יש האמיתי כו' והוא בחי' ד"ע הנ"ל והיינו כיטול הנשמות כד"ע מלמעלמ"ט מיש לאין שיהי' לעיל שיקבלו מבחי' היש האמיתי וזהו להנחיל אוהבי יש היינו יש האמיתי (שהרי הגופים עצמם יחיו חיי עולם

כיהושע נער לא ימ"ש . . . וכפני לבנה: תשא לג, יא. ב"ב ע"ה, א. וראה ד"ה ונערים ממשחה נגינתם – סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרכ"ב (ובתוספת בהמ"מ לתחילת המאמר שם).

נדרש במ"א על ענין אמת ואמונה: ראה בתוספת בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ס"ע ק"ג.

שנק' מקבל: ככת"י ב: שנק' זאת מקבל.

שנעשה: ככת"י ב: שעושה.

כי ב"יה . . . בה' נברא העוה"ז: ישע"י כו, ד. מנחות כ"ט, ב.

בראשית ברא . . . בחוכמת' . . . בקדמין: בראשית א, א. ת' אונקלוס ות' ירושלמי שם.

להנחיל אוהבי יש: משלי ת, כ.

מחיי החיים שהוא עצמות א"ס כמ"ש יקימנו ונחי' לפניו ממש שלא ע"י אמצע' דאין דחכמ' כאדם דעכשיו כנשמות שנהנין מזוי השכינה בגעה"ע שגם הוא נברא מאין ליש שהנאה זו ביש מוגבל כפי צמצום כלי ההשגה שלהם לבד שנק' יש ודבר ממש, אבל בעוה"ב שנאמר להנחיל אוהבי יש זהו מבחי' יש האמיתי דלמת"ב (ונק' מיש ליש כמ"ש במ"א).

והנה גם עכשיו יש מעין המדריגה הגבוהה שהוא העוה"ב לנשמות הצדיקים כנ"ל שהוא בחי' ד"ע הנ"ל, דהיינו בכל שבת ויו"ט שעולין הנשמות מגעה"ע למעלה באצ"י ממש להשתחוות לפני הוי' כמ"ש והי' מדי חודש כו' יבא כ"ב כו', והשתחוואה זו היינו בחי' ביטול במציאות לגמרי מכל וכל דוקא, שהוא כמו מ"ש בזהר ובמד"ר דמיכאל כה"ר מקריב נשמות ע"ג המזבח העליון, שענין קרבן זה היינו שעולין למעלה להכלל במהו"ע א"ס ב"ה כענין לאשתאבא בגופא דמלכא כו' ממש שהוא עצמות א"ס ב"ה שנק' יש האמיתי כנ"ל שזהו כד"ע שמיש לאין כנ"ל (כמו במ"ת שעכ"ד פרהה כו' וכמשי"ת). כמו"כ הי' למטה גם בנשמות שבגופים בעוה"ז (הגם שנבראו מאין ליש כמ"ש אתה בראת כו') בכל מועד ורגל שהיו עולין בניי לירושלים כמ"ש ג"פ בשנה יראה כל זכורך את פני הוי' ממש כו' והיו משתחוים בעזרה בפישוט ידים כו', שהשתחוואה זאת הוא בחי' ביטול במציאות לגמרי להכלל ולהשתאב בעצמות א"ס שבא ליראות בראי' מקרוב ממש כמ"ש יראה כל זכורך את פני הוי' כשם שבא לראות כו', דהיינו מבחי' פכ"פ שיראה לפני הוי' לראות פני הוי' כרואה עין בעין כמ"ש כי עין בעין יראו כו', וא"כ הי' גילוי אור העצמי דא"ס ב"ה כמו שהוא שנגלה מיש לאין בחי' ד"ע הנ"ל שהי' לע"ל, והיינו כשם שבא לראותך מלמעלה למטה שראייתו הוא בגילוי אור פני הוי' העצמי מיש האמיתי כו' כך תתראה לפניו בביטול כל עצמותך שנק' מ"ה בעצם כמו לאשתאבא בגופא כנ"ל, שזה א"א כ"א בהשתחוואה גשמי' בגופו בפישוט ידים ורגלים שהוא למעלה מבחי' השתחווא' רוחני' שבמוח ולב כמו בראי' עין השכל דחכמ' שבמוח אף בפנימי' דכ"ח מ"ה שנק' יר"ע כנ"ל שא"ז רק ביטול היש לאין הרוחני שנק' אין של היש לבד שהוא מה שנתפשט מישות שלו בהשגה כמו מה שפשטת כו' והוא בחי' ד"ת

יקימנו ונחי' לפניו: הישע ה, ב.

והי' מדי חודש: ישעי' סו, כג.

בזהר ובמד"ר דמיכאל כה"ר מקריב: ראה זח"א פ, סע"א. טא, רע"א. זח"ב רלא, א. וז"ל לך כד, ב. כה, א (מדרש הנעלם). חגיגה יב, א (ע"פ גי' הע"י). ובהנשמן בס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"ע ס"ע א ואילך.

לאשתאבא בגופא דמלכא: זח"א ירא, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' מה. וש"נ.

במ"ת שעכ"ד פרהה: שבת פח, ב.

אתה בראת: ע"פ ברכת אלקי נשמה.

ג"פ בשנה: . . . כשם שבא לראות: משפטים כג, יז. ועוד. חגיגה ב, א.

כי עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.

מה שפשטת: זח"א א, ב.

לבד שמלמטה למעלה שמעורר מלמעלה למטה רק הגילוי באור זה דחכמ' שהוא שנמשך מאין דכתר ליש, דיראה וראי' א' הוא, אבל איז רק ראי' דחכמ' לבד (שהוא בחי' אין הב' דחויב שנק' תרין ריעין כנ"ל. אבל בראי' דג' רגלים דכתיב יראה כ"ז את פני הוי' היינו כמו ראיית המהות, כמו שהי' במ"ת שהיו רואים את הקולות ואמרו רואין את הנשמע כו' וכמו שבקשו רצונינו לראות את מלכינו כו' וכענין עין בעין יראו שיהי' לעיל דהיינו בחי' דע' הנ"ל, וזה א"א רק בהשתחוואה בגוף שמורה ביטול כל העצמות הרבה יותר מביטול פנימי דראיית החכמ' כמות (וראי' מכריעות והשתחוואות דש"ע וכמשתחווה לפני המלך בגוף על הארץ דוקא כידוע (וכצבא השמים שמשתחיים בחומר שלהם בסיבוכם שהוא יותר עליון מהשתחוואה רוחני' שבנפש וצורה רוחני' שלהם שאומרי' שירה וכה"ג, כמו שרואים בהשתחוואה גשמי' שפעול רצון וחסד המלך הרבה יותר מביטול הפנימי שבמוח ולב בראי' פני המלך כו' (וע"כ גבי משה שהי' רואה פני הוי' פא"פ כאשר ידבר איש כו' עכ"ז בתפלתו הוצרך להתנפל לפני הוי' בהשתחווא' גשמי' דוקא כמ"ש ואתנפל לפני הוי' כו') (והוא מטעם הנ"ל שבחיצוני' האברים בגופים יש הארת המקיף דיחידה (מ"ם דצלם שלמעלה מנר"ן שבמוח ולב כנ"ל), וע"כ בחי' ביטול בחומר יותר נעלה הרבה מביטול שבצורה כנ"ל וד"ל. וזה הי' מעלת מ"ת בראי' פכ"ם שהי' מביטול חומר גופם בתכלית כמ"ש וירא העם וינועו כו' שהוא יותר עליון מביטול הפנימי דצורה בנשמתם וכהשתחוואה דג' רגלים דכתיב יראה את פני כו' כנ"ל, וע"כ אנו מבקשים בתפלת מוסף ונעלה ונראה ונשתחווה לפניך כו' פי' שיהי' התגלות עצמו' אליקים חיים בנשמותינו בבחי' ראי' עליונה שמלמעלמ"ט מיש האמיתי לאין כמו שיהי' לעיל ואז נעלה ונראה ונשתחווה ג"כ מלמטה למעלה מביטול כל העצמות שלמעלה מראי' דחכ' שבמוח עתה בק"ש ותפלה כו' שמעין זה הי' בראי' דג' רגלים ובפרט במ"ת כנ"ל וד"ל.

אך הנה יש מדריג' עוד עליונה גם מהשתחווא' דג' רגלים וראי' פכ"ם במ"ת וכה"ג הנ"ל, והוא רק ביטול חיצוני דגוף בקעומ"ש רק לקיים גזיר' מלך, שמחמת זה דוקא יהי' העוה"ב להיותו למעלה מעוה"ב וכמאמר דיפה שעה א' בתשומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב וכן שכר מצוה מצוה עצמה בקבלת עול בפו"מ שזהו יותר נעלה מביטול דאין הא' בד"ע והוא מ"ש להנחיל כו' יש האמיתי (שזהו בחי' יש מיש שיתקיימו הנשמות בגופים

שהיו רואים את הקולות . . את הנשמע: יתרו כ, יח ומכילתא שם.
 רצונינו לדאוג את מלכנו: מכילתא יתרו יט, ט (הובא במרשי"ש).
 פא"פ כאשר ידבר איש: תשא לג, יא.
 ואתנפל לפני ה': עקב ט, יח. כה.
 וירא העם וינועו: יתרו כ, יח.
 דיפה שעה א' . . שכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ג. מ"ב.

דוקא בכח' יש מורגש בחיות אדם בגוף במורגש ואינו בכח' יש נפרד כלל, והוא תח"מ דלעיל שאמר יקימנו ונח' לפניו ממש בכח' יש שלמעלה גם מביטול הדשתחוו' בגוף, וזהו בא רק מביטול חיצוני כמו כורע בברוך בש"ע כמו כורע במודים בקבלת עול כעבד ביר'ת לבד שירא למרוד כו' ומבטל רצונו בכפ"י דוקא שהרי אמר מאן דלא כרע במודים לא יקום בתח"מ כו' וכמ"ש מחויקנא טיבותא לרישא דמנפשי' כרע כו' וכה"ג, והוא מטעם הנ"ל דנתבס"ו בסוף מעשה בחיצוני' הביטול כמ"ש הקים עול כו' (וזהו מטעם שבח' יחידה כו' דעצמות הנפש ממש הרי היא שורה בחיצוני' הנפש והאברים שהוא כמו שדרה של אדם בעצמות גשמיים שהן דוקא בח' העצמות ממש כו' וע"כ הכורע במודים כו' כנ"ל).

ובכל זה יתורץ הקושי' דלעיל במ"ש ליראה את הוי' אלקינו דיראה זאת אינה רק בח' יר'ת בקעומ"ש לבד הגם שהוא רק ביטול חיצוני לבד אמנם לטעם זה ירדה והושפלה הנשמה האלקית משורש מקורה ותוצבה למעלה שהיתה צרורה ודבוקה בראי' מקרוב כו' למטה בגוף גשמי להיות עי"ז בקבלת עול כעבד ממש כמ"ש אבינו מלכינו אבינו מצד שורש הנשמות במוח האב שהוא פו"ע דאאסכ"ה ממש כמ"ש כי אתה אבינו כו' ומלכינו להיות הנשמות בגופים גשמיים שהוא בח' יש נפרד גמור ומקבל עליו עומ"ש במעשה לבד כנ"ל, ואמנם נתבס"ו דוקא, והוא מה שיהי' מזה שורש העוה"ב בגילוי אור העצמו' ממש כמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה ממש כו' כמ"ש עין בעין יראו כו' שלמעלה גם מגילוי אור פכ"פ במ"ת ולמעלה מיר"פ דפנימי' חכ' כו', וזהו בא רק מקיום המצות בפר"מ שבזה נעוץ מתחלת כל התחלות בח' יש האמיתי הנ"ל שמתגלה כמו שהוא בכנ"י בבח' יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש כו' (למעלה גם מיש לאין בד"ע הנ"ל). וזהו שרמו כמ"ש ויצוינו ה' כל החוקים האלה לעשות בביטול רצון בלבד (כמו כורע בחיצוני' בגופו לקבל עול האדון כו') כדי ליראה את הוי' אלקינו שמרמו ביראה זו בחיצוני' שיהי' מזה יראה עליונה שזהו גילוי אור העצמות דאי"ס למטה כמו למע' ממש להיות הוי' אלקינו ממש, וזהו ליראה את הוי' אלקינו שיתגלה ויראה מיש האמיתי להיות בבח' אלקינו ממש בגילוי ביש מורגש בעוה"ב, ואעפ"י שעכשיו אינו רק בבח' יר'ת לבד אדרב' זהו הגורם זה הגילוי דעצמות אי"ס מטעם הנ"ל. ויש ועתה ישראל מה הוי' אלקיך

מאן דלא כרע . . . מחויקנא טיבותא: ראה ב"ק סו. סע"א (ותוס' שם ע"ב). חז"ב ק, א. ירושלמי ברכות פ"ב הדר.

הקים עול: ראה במדבר פי"ח, כא. מדרש שמואל פכ"ט. ובכ"מ.

פוינו: = ענימיות ועצמיות.

כי אתה אבינו ישעי' סג, טו.

נתבס"ו: [נעוץ תחלתו בסופו]. ס"י פ"א מ"ו.

ואמר . . . אלקינו זה: ישעי' כה, ט.

ועתה ישראל . . . סוף דבר: עקב י. כ. קהלת יב, ג.

שואל מעמך כ"א ליראה כו' וכמ"ש סוף דבר כו' האלקי' ירא כו' כי זה כל האדם הפנימי להיות שרשו במקיף דיחידה עצמו כנ"ל וד"ל.

והנה אחיז י"ל מה שמצינו שאברהם קיים כל התומצ' כמ"ש וישמור כו' מצותי חוקתי ותורתו ואפי' ע"ת כו' ועכ"ז אמר ושמי הוי' לא נודעתי להם לפי שלא קיים המצו' בפומ' בגשמיו' רק בבחי' הרוחני' כידוע ולזה עיקר מעלת מ"ת היא לנו וע"ש זה נק' מתן תורתנו, וראי' לזה ממש ביום חתונתו זה מ"ת שא' ע"ז והוא כחתן יוצא כו' וכנ"ל נק' כלה מאורשה כו', ובאמת זהו כפלא גדול ביותר מאין יהי' כח בבחי' המעשה דמצות בדברים גשמי' דוקא כביטול חיזוני רק בקעומ"ש לבד כנ"ל יותר מכל העלאת מ"ן של גדולי הצדיקים כאברהם וכה"ג שלא ניתנה תורה לו וכמ"ש ושמי הוי' כו', וכמו"כ לענין העוה"ב שהוא גילוי אור העצמות דא"ס ממש אינו בא רק מן המצו' בפומ' דוקא כמ"ש כל ישראל יש להם כו' לפי שא' ועמך כולם צדיקים כמצו' בפומ' דוקא ולא מיח"ע הרוחני' במס"נ כאה"ר בתענוגי' כאבות העולם כו'. אך הנה תחלה ילה"ק בכללות ענין יוה"ד במ"ת שהן בבי' מדרגות סתים וגליא בחי' סתים שנק' נסתרות להוי' כו' שהוא בחי' פנימית התורה שנק' חש"מ שלמעלה מכל ההשתל' דזמן ומקום כו' כמ"ש ואהי' אצלו כו' ונק' משל הקדמוני כו' ובחי' גלי' זהו אותיות וצירופים בקול ודיבור ממש דאנכי ולא כו' שמפי הגבור' שמעו קול אלקים מדבר מתוך האש כו' ורואים את הנשמע כו', ומה שעכ"ד פ"נ זהו מצד התקשרות נשמתו בשרשן בפנימי' שבדיבור כידוע וגם ישראל סתים וגליא כו' שהוא מה שישראל עבמח"ק ועכ"ז אותיות הדיבור הנגלה דוקא הוא שגרם הסתלקות אור נשמתו כי לא יכלו להכיל גילוי האור שבדיבור דוקא כמו שאמרו למשה דבר אתה עמנו כו' כ"א כו' וז"ש שעכ"ד דוקא פ"נ ואדרב' בחי' פנימי' התורה שנק' טל תורה החזיר נשמתו בגופים בבחי' שוב, כמו עכשיו שהעוסק בתורה טל תורה מחייהו (כמ"ש במ"א). ומה יובן עכ"פ שיש שורש גבוה בקול ודבור המגלה יותר מבחי' הנסתר שבו שהוא פנימי' החכ' ותענוג פנימי

שאברהם קיים . . . וישמור . . . ע"ת: [ערוכי תבשילין]. ימא כח, ב. וככ"מ.
ושמי ה' לא נודעתי להם: וראו ו, ג.

ביום חתונתו זה מ"ת . . . והוא כחתן: תענית כו, ב. תהלים יט, ו.
כל ישראל . . . ועמך כולם צדיקים: סנהדרין ר"פ חלק, יע"י, ט. בא.

מיוע"נ = מיוחד עולם.

יוה"ד: = יו"ד הדברות.

נסתרות להוי' . . . חש"מ: [חכמה של מעלה]. נצבים כח, כט. ביר פי"ז, ה.

ואהי' אצלו: משלי ת, ל.

ונק' משל הקדמוני: רש"י משפטים בא, יג. וככ"מ.

קול אלקים מדבר מתוך האש: ואתחנן ד, לג.

שעכ"ד פ"נ: [שעל כל דבור פרוח נשמתו]. שבת פה, ב.

שהעוסק . . . טל תורה מחייהו . . . במ"א: ראה שבת פה, ב. כתובות ק"א, ב. יליש יע"י, כו, יט. ובהנמקו בלקי"ש ח"א ע' 193.

ורצה"ע כו', ע"כ יובן מזה שיש כח גדול יותר בקול ודבור בהתגלות בתורה הנגלית לנו באותיות וצירופים ממש יותר מפנימי' הגנוז ונעלם בה. וזהו מה שעיקר המצוה בת"ת הוא לקרות האותיות דתורה בקול ובדיבור בפה דוקא וכמ"ש למען תהי' תורת הוי' בפיי"ך וכן ואשים דברי בפיי"ך דוקא כו' ולא די בעיון המח' בלבד, והוא כדי לברר לעה"ד טו"ר דבחק' דתורה דוקא אתברירו זהו אינו רק ע"י בחי' הדיבור בפה דוקא כענין מתניתין מלכתא כמלך שגוזר ואמר וכן יקום כמ"ש דבר מלך שלטון כניל שזה אינו רק כאשר בא בגילוי בקול ודיבור דוקא שאז נקרא גזירת המלך שלא ישונה ומיד יתקיים כפ"מ ולא כשחושב במחשב' לבד. וכך יובן ג"כ ביה"ד בד"כ שהי' בחי' בירור בגזירת מלך ממש, והוא להורות ולהבדיל בין טו"ר בכלל ובפרט בכלל כב' דברות דאנכי ולא יהי' לך דאנכי כולל רמ"ח מ"ע ולא יהי' כולל שס"ה לית, ובירור והבדלה זאת הי' ע"פ הדיבור בגילוי שהוא בגזירת מלך שכאשר יגזור אומר כן יקום בלי שינוי כלל, וכך הוא בכל ד"ת שאדם לומד כמו בוי"ז סדרי משנה שהוא בדיבור כמו לגזור אומר זה כשר וזה פסול זה טמא וזה טהור ובדיני ממוני' חייב זכאי כו' וכה"ג וכל הל"ת איסור והיתר כאשר יגזור אומר בהלכה זו שהוא דבר הוי' כן יקום שהטמא טמא יקרא ולא יהי' טהור לעולם וכן הפסול ואסור לא יוכשר ויעלה למעלה אלא יהי' בפירוד בק"נ כו', ולכך אמר מתניתין מלכתא ואמר מאן מלכי רבנן כו', וכ"ז קבלו במ"ת שהי' בקול ודיבור בכח ורעש גדול כמ"ש קול הוי' בכח כו' כח זה הוא מה שבקול זה הוברר הרע מן הטוב לגמרי בכלל, וגם בפרט בכל דין והלכה לדורות הבאים בכא"א שיוכל לגזור אומר כניל (ווי"ש רב יוסף אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא כו'). וזהו עיקר קבלת התורה בהבדלה בין טו"ר בדיבור ובמעשה דהיינו בתוי"מ כפ"מ. והנה עיקר הבירור הוא רק להבדיל את הרע מן הטוב שלא ישכון ויתערב בטוב ויפגם אירו ויקלקלו ואז ממילא יאיר האור בטוב, וכמ"ש במ"א ע"פ ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בניי שע"י שלא יחללו את שם קדשי בל"ת בפגמים שלהם אז ממילא ונקדשתי בקדושה דמ"ע שהוא בחי' הטוב (ומזה הטעם שורש הל"ת גבוהים משורש המ"ע שהרי א' שמי עם י"ה שס"ה ל"ת וזכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע הרי ל"ת ביה"ע ומ"ע בו"ה לפי שהלאו קודם

שעיקר המצוה . . . בפה . . . למען תהי' . . . ואשים דברי: בא יג, ט. ישעי' נא, טו.
דבחי' . . . אתברירו: ראה וחי' רנד, ב. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ז ע' 206.

מתניתין מלכתא . . . דבר מלך שלטון: ביצה כח, ב. קהלת ח, א.

דאנכי כולל רמ"ח מי"ע: ראה תניא רס"כ, וכהנסמו לשם.

מאן מלכי רבנן: גיטין סב, א.

קול ה' בכה: תהלים כט, ד.

וחי' רב יוסף אי לאו האי יומא: פסחים סח, ב.

במ"א ע"פ ולא תחללו: אמור כב, לב. וראה תרי"א יתרו סח, ב (ומקבילו בסה"מ תקפ"ז ע' רח). לקרות ויקרא ד, ד. שם חוקת נז, ב (וסה"מ תקפ"ה ע' תרעה). שם שה"ש א, א. יב, ד. ובכ"מ. שמי עם י"ה שס"ה ל"ת: וחי' כד, א. ועוד. וראה בארוכה לקרות תקפ"ז ג, ב.

להן כו' משום דע"י הבירור דרע דל"ת ממילא יאיר אור האלקי דטוב דמ"ע כנ"ל וד"ל).

לבזה יובן מה שביוד הדברות ה"י האזהרה וציוי הראשון בלאו דע"ז לא יהי' לך כו' וכמ"כ בלאו דש"ד לא תרצח לא תנאף. לא תגנוב כו', ולכא"ו לא ה"י צריך להזהיר ע"ז כו' דודאי לא בשופטני כו' שרציחה וגניבה וניאוף אינו שייך כ"א ברשעים גמורים, וכי יעלה על הדעת שיבאו לאיסור ש"ד כרציחה וגניבה וניאוף שהוצרך להזהיר על זה שכבר גם בני נח הוזהרו על זה בפרט בגי' אלה ע"ז וג"ע וש"ד כו' ומהו היתרון בזה שצוה לישראל עליהן במ"ת שלא ניתנה רק להם דוקא וכמ"ש החזירה על כל כו' וכמ"ש וזרה משעיר כו' כידוע. אך הנה שורש הענין הוא מטעם הנ"ל שצריך שיהי' הבדלה ובירור הרע מן הטוב בתכלית שבזה דוקא יהי' גילוי אור האלקי כפ"ע דש' הוי' שבתומ"צ, שעז"א גם על האבות ושמי הוי' לא נודעתי להם. ולזה הטעם במ"ת דוקא שהי' גילוי אור פב"פ דוק' וכמ"ש אנכי הוי' אלקיך אנכי ממש סדכ"ס דלמת"ב כו' ע"כ הוצרך להזהיר על הרחקת הרע הפגום בשם הוי', והוא בעיקר דשם הוי' שנק' אד"ם שהן י"ה כמו הפגם ע"ז איסור לאו דע"ז פוגם ביו"ד דשם הוי' דוקא ע"כ חייב סקילה כידוע, ולכך הקדים הציוי הראשון אחרי אנכי הוי' כו' לא יהי' לך כו' ולא תשא כו' וכשבועות שוא שפוגם ב"יה כו', ואח"כ מצוה למ"ע שממשיך אאי"ס ביו"ד דשם הוי' דוקא, והיינו מצות שבת שהוא ביו"ד דחכ' שנק' קודש כו' כידוע, ואח"כ במצות כיבוד אורי' שזהו בחו"ב שהו י"ה שנק' אורי' למעלה כידוע, ואח"כ מזהיר בל"ת בלא תרצח כו' שזהו עיקר הפגם באדם א' דם שהוא כאשר שופך דם האדם שזהו האלקים דוקא שפוגם באלף דחכמה שמאיר בדם הוא הנפש בצלם אדם שזהו עיקר שם הוי' כידוע בעון דש"ד כמ"ש לביג ואך את דמכם לנפשותיכם כו' ועז"א שופך דם האדם כו' דמו ישפך כי פגם בצלם האלקים דאדם כמו גבי מקלל שאמר ונוקב שם הוי' יומת ויותר גרוע מזה כו', ולכך במ"ת דוקא הוזהרו בלא תרצח אפי' ברוחניות כפגם דק שבדקות כמו שהמלבין פני חבירו נק' שופך דמים או מביישו בהלכה דאזיל שומקא כו' או המדבר לרעהו בחלקקות לשונו במרמה להורגו בזה בלי

לא תנאף לא תגנוב: בכתי' ב: לא תגנוב לא תנאף. יתרו ב, טו. טז. ואחתהו, ה. יח. החזירה . . . וזרח משעיר: ברכה לג, ב. ספרי שם. ע"ז ב, ג. ובכ"מ. ושמי ה' לא נודעתי להם: וארא, ו. ג. אנכי היא: יתרו ב, ב. מצות שבת . . . קודש כו' כידוע: ראה לקרי' צו יב, א. ובכ"מ. באדם א' דם: ראה שליה כא, א. ובכ"מ. שופך דם האדם ואך את דמכם: נח ט. ה"ו. ונוקב שם הוי': בהר כד, טז. שהמלבין . . . דאזיל שומקא: בי"מ נת, ב. חציג פה, א.

ישאיר לו שארית וכשי"כ לה"ר ומלשינות שהורגו בחרב לשונו ובפרט כשיורד לחיי פרנסתו שנוטל חייו שנק' ש"ד ממש בגשמיות (ולא נק' ש"ד ברוחניות רק כשישלוט האדם הבליעל שהוא היצה"ר שבדם בחלל השמאלי על בחי' אדם דקדושה הוא הנשמה שבמוח וחלל הימני שבלב וכובשו ומכניע לרוח האדם דקדושה עד שישפוך דמו ויהרגנו שנטל כל חיות האלקי דקדושה ונמשך לידי חיצונים, כמו שיצה"ר רודף לנשמה להרגה כמ"ש צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו והיינו בקטיגורי' שעולה ומססין כו' אחר שהסיתו לחטוא כמשל הזונה עם בן המלך לפעמים בחלקת לשון ולפעמים בכח וגבורה שיצרו מתגבר עליו מאד ומחטיאו שנשפך בחי' דם מאדה"ע דקדוש' לקליפות שעי"ז יש להם תוספו' יניקה רבה (כידוע בזהר ומבואר במ"א ע"פ לסוסתי ברכבי פרעה דס"א קטיל ואפיק נשמתין כך ויהרוג ה' כל בכור ע"ש באורד) כמ"ש בזהר ע"פ גזול אביו ואמו שהן בחי' או"א דאצי' חבר הוא איש משחית שמוסיף יניקת החיצונים שנמשך להם שפע רב מפשע רב כו' וזוה יתוסף תמיד יניקת הקליפות יותר מקו המדה שנמדד להם כמ"ש קץ שם לחושך כו' רק שחוטפים בדרך גזילה ולע"ל ישיבו את הגזילה כו', שזה נעשה ע"י פגם האדם למטה בי"ה שגזול נשמתו בעוונות שהן פגמים בי"ה דוקא ע"י ששולט בנשמת האדם בליעל דקליפה כו', וכך למעלה לא ילך עי"ז מותר השפע לחיצונים כלל וד"ל. ועד"ז לא תנאף ברוחניות אפי' בפגם כל שהוא בהילוך השפע מאור האלקי דנשמה לאשה זונה מבעלה שהוא היצה"ר שמפתה לנשמה האלקית כמו הרהורי עבירה שקשין מעבירה כידוע ועי"ז שפחה כי תירש כו' והנשמה בצלם אלקים היא ונמשך עי"ז גם למעלה שפע האור מאור הורוע לצ"ע כשפחה זוונה כו' שיהי' מזה תוס' יניקה לקליפות כנ"ל (ואעפ"י שמוזה יכול להיות העלא' ניצוצות רבות דקדושה שנפלו בקליפות שנמשך ממותר השפע דאור זרוע כמו בזמיה"ג (וכמו הנפילים היו כו' שיצא גם בחי' הטוב כנשמות הגבוהות דגירי הצדק כאונקלוס ושמע"י ואבטליון וכה"ג), אבל הרי א' דקשים גרים

שהורגו בחרב לשונו: ע"פ ערכין טו, ב.

צופה רשע לצדיק . . . שטולה ומססין: תהלים לו, לב. ע"פ ביב טו, ב.

כמשל הזונה עם בן המלך: זח"ב קטג, א. וראה תניא פ"ט ופכ"ט. סה"מ אהלה"ר לאוניא ע' קנה. סה"מ

תקס"ד ריש ע' כג. ועוד.

כידוע בזהר ומבואר במ"א ע"פ לסוסתי . . . ויהרוג ה': זח"א ריא, ב. שה"ש א, ט. בא"ג, טו. ביאה"ז קלה,

ב ואילך.

בזהר ע"פ גזול אביו: משלי כח, כד. ראה זח"ב רג, א. סה"מ תקס"ב ח"א ע' לט.

שפע רב מפשע רב: ראה זח"ג קלג, א.

קץ שם לחושך: איוב כח, ג.

הרהורי עבירה: שקשין מעבירה: יומא כט, א.

שפחה כי תירש: משלי ל, כו. וראה זח"א קכב, ב.

הנפילים היו: בראשית ג, ד.

דקשים גרים לישראל . . . ונספחו: יבמות מז, ב. ישעי' יד, א.

לישראל כספחת דכתיב ונספחו כו' מצד החטא בנגעי בנ"א ממש כשאת
 וספחת כו' (שהוא הסתלקות אור אבא כו'). ועד"ז ענין לא תגנוב ברוחניות
 כענין הגניבה שעושין הקליפות שנק' שודדי לילה בנגיע שחוטפין בעולם
 וגניבה כמו בשינה דאילנא דמותא שליט כו' ומטמאין הנשמה, כך לא תגנוב
 להוציא הטוב מן הרע כמרמה וגניבה בעולם לעשות כמעשה עשו כמרמה
 כו' לפי שע"ז ילך השפעה האלקית להם בגניבה, וכענין בא אחיך כמרמה
 כמ"ש במ"א וד"ל).

והנה באמת עדיין איז מובן למה הי' קולות וברקים ברעש גדול כ"כ
 בשביל בירור כזה בין טו"ר בגשמיות כלא תרצח ולא תגנוב כו'
 אעפ"י שזה הי' כמו בגזיר' מלך שגזר וכן יקום הלא הבחירה ביד האדם
 נשאר עדיין לבחור בטוב ולמאוס ברע וא"כ הרי אין זה הבירור רק בגילוי
 הדיבור לבד ולא בפורמ' עדיין כמו שמכרר הרע דגזל ורציחה וניאוף לגמרי
 בעולם שלא ימצאו במציאות כלל כמו שהי' לע"ל דכתיב ואת רוח הטומאה
 אעביר מן הארץ וכתיב לא ירעו ולא ישחיתו כו' כי יבטלו אף בבהמות וחיות
 כמו הטורפים ומזיקים כנ"ל וד"ל. עוד י"ל הלא ישראל שעמדו על הי"ס
 פסקה מהן זוהמא של נחתיק שהוא נעשה מחטא אדה"ר בעה"ד טו"ר וא"כ
 לא הי' בהם שום שמץ תעריבות רע כלל אפי' בגופים הגשמיים שלהם
 וכמארז"ל שהי' חירות ממות וסיים כו' כמו שהי' לע"ל ממש וא"כ למה
 הוצרך להזהיר ע"ד רע גמור כרציחה וגניבה וניאוף וכה"ג שהיו רחוקים
 מזה ומשמץ מנהו בתכלית הקצה כו'.

אך הענין הוא כמו שמבול' דענין הדיבור ביוה"ד הי' רק ענין בירור
 והבדלה בגזירת מלך שבדבר מלך שלטון, הנה כזה הי' ב' אופנים, א'
 בבירור שבחכ' דתוה"ק שגזר' אומר באופן הבירור הזה בעה"ד טו"ר לאחר
 שנתערב ע"י חטא אדה"ר בעה"ד טו"ר, שזהו אופן בירור והבדלה בין טו"ר
 בכלל ופרט בכל רמיח מ"ע ושס"ה לית הכלולים ביוה"ד הללו כידוע והוא
 מ"ש בחכ' אתברירו בדיבור שבח"ע דתוה"ק שהי' מאיר מעצמות אאסבי"ה
 דיוה"ד בכל דבור ודבור כבנין הקבוע לדורות שעד"ז יוברר עה"ד טו"ר

בנגעי . . הסתלקות אור אבא: ראה ע"ח שער לאה ורחל (שלי"ח) פ"ז. לקרית מצורע כו', ג' ואל"ך. דרמ"צ
 ק, א ואל"ך.

הקליפות שנק' שודדי לילה: ראה גם ט' מאמרי אדה"ז מארז"ל ע' פה.

בא אידך במרמה: ריבא כו', לה.

ולא תגנוב: בכתי"ב: ולא תנאף.

ואת רוח הטומאה . . ולא ירעו: זכר"י, ג', ב. ישעי' י"א, ט.

ישראל . . פסקה מהן זוהמא . . נחתיק: [=נחש הקדמון]. ראה שבת קמ"ו, א. סה"מ קונטרסים ח"ג ע' ג.

וכמארז"ל שהי' חירות ממות וסיים: ראה שמיר' פליב', א. פמ"א, ו. זח"א י"ד, א. ועוד.

שבדבר מלך שלטון: קהלת ח', א.

בחכ' אתברירו: ראה זחיב רנד, ב. והערת כ"כ אדמור' שליט"א כסה"מ תשי"ב ע' 200.

לימה"ש ועוה"ב כו'. והב' ה' בזה הבירור כמו שיהי' לעיל אחר הבירור דעה"ד טו"ר בתכלית, והוא מה שהי' גזירת מלך בדיבור זה בדרך ולשון עתיד ולא בלשון ציוי לבד, דעל בירור דעכשיו שלא נברר עה"ד טו"ר כלל שייך ע"ז ל' ציוי ואזהרה בגזיר' מלך וא"ז בירור במהו"ע לברר הרע לגמרי כי גם שישאל' מקיימין התומ"צ בא"י בשלימות א"ז רק בחי' הבדלה לבד ביי טו"ר אבל יש למציאו' הרע בעולם עדיין שהציווי הוא רק להיות סומ"ר ועש"ט כו'. ואמנם הבירור הב' שיהי' לעיל היינו שיבוער הרע מעיקרו ושרשו כאלו לא הי' בעולם במציאות, וע"ז לא שייך ענין ציווי כלל רק ענין מדבר ל' סתום כמו בדבר מלך שלטון שגזור ואומר שכך וכך יהי' דבר פ' ולא יהי' באופן אחר רע וזר בעיניו היינו שלא יהי' זה הדבר הרע במציאות כלל, ולא שמשמעו שיהי' באפשרי להיות באופן אחר נגד רצון המלך אלא הכוונה שלא יהי' נמצא אותו הדבר הרע במציאות בכל מקומות ממשלתו אשר דבר המלך ודתו מגיע ולא יוכל איש להרים ידו לעבור על גזירת המלך להמצא אצלו מציאו' הדבר הרע ההוא כו'. וכך יובן בגזיר' מלך העליון שגזר בחכ' העצמי' על דבר הרע דרציח' וגזל וניאוף וכה"ג באמרו לא תרצח, איו הכוונה בזה בלי ציוי בלבד שמשמעו שיכול להיות הדבר רק שמוהיר על המעשה בפומ' בלבד כו' אלא הכוונה הוא בלי עתיד שבודאי לא יהי' מציאות הרע הזה דרציחה וניאוף כלל בעולם בכל מקומות ממשלתו, כמו שגזר אומר שרוה"ט יעביר לגמרי מכל הארץ כמלך שגזור ואומר שלא יהי' מציאו' דבר פ' בעולם כלל שבודאי כן יקום בלי ספק בל יראה וימצא בעולם כל דבר רע כזה וכמו שלא ירעו ולא ישחיתו כו' כמ"ש וגר זאב עם כבש כו' גם הארי כבקר יאכל תבן כך לא ימצא רע דרציחה אפי' בדקות בבניא כי בירור הרע מן הטוב יהי' בתכלית, וזה הי' בגזיר' מלך ביה"ד במה שגזר אומר שיוברר ויובדל הרע מן הטוב ומלבד שלא יתערב בטוב אלא יופרד הרע לגמרי ויאבד כמו יאבדו ויתפרדו כל פועלי און כו', וא"ז נעשה רק בדיבור זה, כמו בדיבור זה דלא תרצח דיבור זה עושה רושם לאכזר ולבער הרע דרציח' לגמרי, והוא להפרידם לגמרי מן הטוב שממילא אין לו קיום מציאו' כלל (והוא לעיל שיהפוך אל עמים שפה כו' ואף הרע דגבורות קשות דעשו כרציחה כמ"ש על חרבך תחי' וניאוף דאבהו רעות דישמעאל שיבוער לגמרי (כמו וזרח משעיר הופיע כו') כי דבר מלך שלטון דדבר אלקינו יקום לעולם כידוע שדבריו חיים וקיימים (כי יה"ד הן היו בחי'

שישראל: בתי"ב: אם ישראל.

שלא ירעו . . . וגר זאב . . . הארי כבקר: יע"ז, יא, ו ואלך.

יאבדו ויתפרדו: תהלים צב, י.

שיהפוך אל עמים: צפני"ג, ט.

על חרבך חזי: תולדות כו, מ.

וזרח משעיר: ברכה לג, ב.

הפנימי' דיי"מ כידוע שעל תנאי ה' כו' כמ"ש אם לא בריתי כו' ובמ"ת נתגלה בחי' הפנימי' כמו שיהי' לעיל).

ובזה יתורץ מה שהי' קולות וברקים ברעש בשביל בירור זה דח"ע דתוה"ק שיהי' בשלימותו לעיל כניל, ומתורץ ג"כ הקושיא הב' הנ"ל שלא היו ישראל בה"ס מובדלים מכל רע דעה"ד כו' דאדרב' הוא עצמו הטעם שגזר ואמר בדבר מלך בלאוין האלו שלא יהי' מציאותו בעולם כלל והוא מצד שהי' אז כדוגמא דלעיל לאחר הבירור דעה"ד לגמרי (וכמ"ש בפ"י חרות' חירות' ממה"מ כו', וכניל בפ"י לאוין דלא תרצח ולא תנאף ולא תגנוב כו' שהוא גם בבחי' הרוחניות למעלה שלא יהי' שום צד אחיזה ויניקה לק"נ מסט' דקדושה האלקית שהוא רק מצד תכלית הפירוד של הרע מן הטוב ולא ימצא מציאות רציחה וגניבה שנק' שודדי לילה אף כרוחניות כלל, ועד"ז הוא בשאר הלאוין דיוה"ד הכל ל' עתיד וגם ל' ציוי עכשיו בהבדלה ובירור בין טו"ר בפו"מ, והכל ע"פ חכה"ק דתוש"מ שגזר כך בדבר מלך כניל וד"ל).

ונמצא מובן שהי' במ"ת ביוה"ד בירור והבדלה בין טו"ר בב' אופנים, הא' בבירור דחכמ' דתורה שמבכר עכשיו רק בדרך ציוי להיות סומ"ר ועש"ט שתלוי בבחיר' שבאדם כמ"ש ובחרת בחיים כו' ולא נכרר הרע בעצם עדיין, והב' בירור שמלמעלמ"ט לברר הרע לגמרי כמו שיהי' לעיל. ואעפ"י שכמו שהיו ישראל במעמד ה"ס כניל לא היו צריכים לבירור זה כסומ"ר בפועל לבד מאחר שנפסק מהו כל רע כניל כמו שהי' קודם החטא דאדה"ר, עכ"ז הרי מיד אחר מ"ת חטאו בחטא העגל שהוא ירידת האור בעה"ד כמו אחר חטא אדה"ר כו' שאז הוצרך להיות בדרך גזירת מלך באזהר' וציוי עכ"פ להיות סומ"ר בפו"מ כו', ואעפ"י שהי' גם בזה דבר מלך שלטון שגזר ואמר שלא יתערב הרע בטוב כלל כו', אך איז כמו שיהי' לעיל וכמו שהי' קודם החטא, וצ"ל ע"י העלאת מ"נ מלמטלמ"ע דוקא אז יומשך גזר ופס"ד דיוה"ד להבדיל בין טו"ר בפו"מ כמו שהי' תחלה אתעדל"ת בכ"י בכל אשר דבר ה' נעשה כו' שקיימו וקבלו עליהם עומ"ש שלימה ע"ז יעוררו למע' אתעדל"ע שנמשך בגילוי דבר ה' להורות להם הדרך שילכו בה במ"ע ול"ת כו'. וכעין זה יש גם עתה בכל העמ"נ דתפלה שגורם יריד' והמשכה במצות ת"ת, ואח"כ כשיושב וקורא ושונה דבר הוי' הקב"ה יושב וקורא כנגדו שהוא מה שיכול כל אדם בעצמו לברר ולהבדיל בין טו"ר בדבורו בדי"ת באמרו זה

כידוע שעל תנאי . . . אם לא בריתי: שבת פ"ה, א. ירמ"י לג, כה.

חרות חירות ממה"מ: ראה שמו"ר פליב, א. פמ"א, ז.

ובחרת בחיים: נצבים ל, יט.

בכל אשר דבר ה' נעשה: יתרו י"ט, ת. משפטים כד, ג.

עומ"ש שלימה: ע"פ ברכות יג, ב.

כשיושב . . . הקב"ה יושב וקורא כנגדו: תדא"ר רפ"ח.

כשר וזה פסול כניל שהוא מצד שה' יושב ושונה כנגדו וגזור ואומר בדבר מלך כו', ואין המשכה זאת שה' יושב ושונה כענין ודברי אשר שמתו בפ"ד כו' כיא ע"י העמ"ג בתפלה באהוי"ר ברו"שי, וכידוע שהאומר אין לי אלא תורה בלא תפלה אפי' תורה אין לו כו' וד"ל. אבל ענין הבירור הב' הנ"ל שבא מלמעלמ"ט לבער הרע בתכלית בדרך עתיד שגזור ואומר שלא ימצא הרע ויתפרד לגמרי מן הטוב כמו שיהי' לעיל כניל, הנה לזה איצ' העמ"ג מלמטה כלל כי דוקא מעצמו יתעורר, להיות שזהו בגילוי אור העצמות דוקא דקמ"י גם חושך לא יחשיך כו' ויתפרדו ממילא כל פועלי און כו'. ומעין ודוגמא זאת יש גם עכשיו במי שתוי"א דוקא כר"י הנשיא שפטור מן התפלה לפי שלא הי' צריך להעמ"ג בתפלה (וכר"ח רבה שאמר מיומי לא אכונני בתפלה כו') וכר"י דכולא תנווי בניזקין הוי כו' שהי' תורתו אומנתו לברר ולבער הרע בעצם מציאותו כד' אבות נזיקין כו' שלא יהי' בעולם ע"י דיבורו שגזור ואומר להפריד הרע לגמרי באומר זה כשר כו' כניל, כמו שהי' ביוה"ד מצד גילוי אי"ס עצמו שלא הי' ע"י העמ"ג כלל וד"ל (וזהו שיש ב' מדריגות בעסק התורה, א' אדעת' דנפשי' כמ"ש חדאי נפשאי לך קראי כו' שהוא לתקן אור נשמתו באותיות התורה שלומד, והב' לשמה לשם התורה עצמה להמשיך אי"ס בתורה שז"ע תוי"א הנ"ל שפטור מן התפלה שאינו רק כלי לדבר הוי' שמדבר בפיו וכמ"ש ב"ע הי' שונה ואש מלהסת כו' וכמו המגיד שאמר להרב"י אני המשנה כו'), וזהו כמו מ"ת שהי' מדבר בגזיר' מלך כניל שהוא כמו בירור דלעיל וכמו במשיח שאמר והכה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע כו').

אך הנה מעתה י"ל מאין הי' לישראל זכות גדול כזה שיתגלה להם מבחי' עצמו אי"ס ביה בח"ע הק' מצ"ע להיות הבירור ולהבדיל הרע בעצם מציאותו מלמעלמ"ט בלתי העמ"ג כלל, דודאי מה שהי' גילוי האור במ"ת

ודברי אשר שמתו בפ"ד: ישעי' נט, כא.
ברוש: בכת"י ב: כ"ש.

שהאומר אין לי אלא תורה: יבמות קה, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תשי"ח ע' 266.
גם חושך לא יחשיך: תהלים קלט, יב.

שתוי"א דוקא כר"י הנשיא: [= שתורתו אומנתו]. ראה ר"ה לה, א.
וכר"ח רבה שאמר מיומי לא אכונני: ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד. תוס' ר"ה טו, ב. וראה גם ד"ה ונשב בניא בטה"מ תקס"ב ח"א ע' פח. ובס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א (פ' ואמתנו).

וכר"י דכולא תנווי בניזקין: ברכות כ, א. וראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' רפד. ובכ"מ.
כד' אבות נזיקין: כ"ק בתחילתו.

חדאי נפשאי לך קראי: פסחים סח, ב.
לשמה לשם התורה עצמה: ראה פע"ח ריש שער הנהגת הלימוד. לקרות שה"ש לב, ד. ועוד.

ב"ע הי' שונה ואש מלהסת: [= כן עזאי]. ויקר' פט"ז, ד.
וכמו המגיד... אני המשנה: מגיד משרים ר"פ ויקרא. ועוד.

והכה ארץ בשבט פיו: ישעי' יא, ד.

לברר ולהבדיל בין טו"ר בפר"מ לבד שזהו מה שכח' אתברירו בדיבור בפה כמו במשנה באמרו זה כשר כו' זה ה' מצד העמ"נ ממש"א כל אשר דיבר הוי' כו' כניל, אבל מה שה' האר' אור העצמו' מלמעלמ"ט כענין הברור כמו שיהי' לעיל מהיכן זכו לזה כו' (אעפ"י שהעמ"נ לא יגיע לזה כלל כי אינו בא רק מכו עצמו לבד מ"מ בהכרח שהיו ראויים לזה עכ"פ כו'). הענין הוא שה' בהם ב' דברים טובים שגרמו דבר גדול כזה, הא' מה שהיו במצרים במצור ובמצוק ולחץ ודוחק גדול בעבוק בחויל כו' (כמ"ש וימררו את חיים כו') (ואמר כר"מ בחומר דא ק"ו וקושי' ובלבנים דא ליבון הלכתא כו'), והב' מה שא' כל אשר דבר הוי' נעשה בעשי' בפר"מ (כמשי"ת), להיות שעי' בחי' המיצר והדוחק שמררו את חיים בעבוק כו' צעקו אל ה' בכל לבכם בצר להם כמ"ש ותעל שועתם אל האלקים כו' שה' יגהם מס"נ בארוח למעלה ליכלל במהי"ע א"ס ביה ממש שלמע' גם מבחי' התעהי"פ ורצה"פ שבתומי"צ העליונים שקדמו לעולם כו', ולפי"ע העמ"נ מן המצר בעומי"ת למטה כי"כ כך הוי' ערך ההמשכה מעומ"ר למעלה מעלה ממש וכמ"ש מן המצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה שזהו בחי' היריד' וההמשכה ממקום שעלה לשם דוקא, והיינו מה שזכו עי"ז להיות בחי' ירידה והמשכה דאור תוה"ק מבחי' הרצון ותעהי"פ שבעצמות א"ס ביה שיבא בגילוי מן העולם בעצמות בדרך פרט ברמ"ח מי"ע ושס"ה ל"ת כו' הכלולים כאנכי ולא יהי' לך (שדבור א' נאמרו מפי הגבו' עצמו, ואעפ"י שכללות כל המצות אינו רק בבחי' רצון א' שנק' רצה"פ שבלתי מתחלק עדיין בגילוי רצון בדי"פ שנמשך מעצמות בעה"רצ בבחי' פנימי' כו', ואמנם מרצה"פ הזה דוקא הוא שמתחלק אח"כ בגילוי רצונות פרטים (עי' החכ' וטעם הכמוס לרצה"פ (שזהו בחי' ח"ס דא"א ולמעלה יותר זהו בחי' חכה"ק דתוה"ק בדקדוק ומדה לכל רצה"ע בכל מצוה ולמצוה ע"פ מאמר קו המדה שמודד כל רצון וחכמה בכל מצוה באופנים פרטים ואם לאו אינו מצוה כלל, כמו בח' חוטי"ן בציצית ודי"ב בתפילין וכה"ג ובכלל התחלקות כל רצון בכל מצוה בפ"ע, שזהו הכל ניתן במי"ת בגזיר' מלך למדוד האור ושפע האלקית בפנימי' וחיצוני' באו"כ בכל מי"ע ולהרחיק הרע בתכלית שלא יקבלו מותרי שפע האלקית (ואפי' ברוחני' כניל בפ"י לא תרצח כו'), כמו שיהי' לעיל ממש כניל. וכל זה לא זכו ישראל לזה רק עי' המיצר הגדול בחומר ולבנים שהי' להם במצרים, שעי"ז עלה נשמתם בבחי' או"ח הגבה למעלה (עד שירד משם בעצמו במי"ת זוי') למדוד

שכח' אתברירו: ראה זח"כ רנד, ב. והערת כי"ק אדמו"ר שליטי"א בסה"מ תשי"ז ע' 206.
 בעבוק בחויל: [- בעבודה קשה בחומר ולבנים]. שמות א. יד.
 וימררו . . בר"מ בחומר דא ק"ו: שמות א. יד. ראה רע"מ בחז"ק קנג, א. זח"א כו, א. וראה ס' מאמרי אדמו"ר שליטי"א ח"א ע' ע.
 ותעל שועתם: שמות ב. כג.
 מן המצר קראתי י"ה: תהלים קי"ח, ה.
 ברמ"ח מי"ע . . הכלולים כאנכי: ראה תניא רפי"כ (ובהנשמנו לשם).
 שדבור א' נאמרו: ראה רשי' מכות כד, רע"א. ובכ"מ.

כל רצון וחכ' בפרט מבחי' רצה"פ העצמי הפנימי הנ"ל, ואם לא בחי' העלאה זו במצור ולחץ דוקא לא הי' בבחי' או"ח כזה למעלה כ"כ ולא הי' מ"ח באופן כזה שיהי' הבירור מלמעלמ"ט מעצמו שאין העמ"נ מגיע לזה כלל כי הרי הוא למעלה מכל רצון ותענוג כו' כנ"ל וד"ל. אבל לענין בירור והבדלה בין טו"ר בפר"מ לבד לזה הי' די באתעדל"ת שאמרו נעשה אעפ"י שלא הי' להם מצור ומצוק במצרים כי באתעדל"ת נעשה אתעדל"ע, אך איז רק לפי' ההעלא' באהוי"ר שלהם בלבד (ובאמת דוקא מה שאמרו נעשה זה הי' העלאה יותר ממס"נ שמצד המיצר בשעבוד הגלות והוא לפי שנתקשרו בזה בעצמות בעה"רצ דוקא (וכמשי"ת דכתר דנעשה למעלה מכתר דנשמע כו'). ואמנם הנה גם בקעומ"ש במצות דוקא שנק' עול מצות הוא שעולה ג"כ בבחי' או"ח למע' כמו בהעלא' מ"ן דמן המיצר כנ"ל מאחר שמבטל כל עצמותו כענין בטל רצונך כו' מצד גזירת מלך בעומ"ש לבד (כמשי"ת). וזהו הטעם שגזרו אומר דיפה שעה א' בתשומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, כי חיי העוה"ב אינו רק גילוי אור עצמו א"ס ברצון ותעה"ע שמלושב במצות התשובה מן המיצר מאד שעולה בבחי' או"ח למעלה במוה"ע ית' ממש (כתשובת ראב"ד שיצתה נשמתו בבכי' וכה"ג) וע"י מעש"ט בעוה"ז בקעומ"ש שבסומ"ע עולה ג"כ באוי"ח למעלה הרי זהו יותר עליון גם מן העוה"ב מטעם הנ"ל (ובכ"ז יובן יותר מ"ש ויצוינו הוי' כו' ליראה את הוי' כו' שע"י המצו' נעש' ג"כ העלא' דאו"ח מצד קעומ"ש ע"כ נמשך מזה היראה העליונה שהוא התגלות אור העצמות שיהי' לעיל כנ"ל).

ועם כל זה יתורץ בתוס' ביאור יותר מה שנק' מת"ן תורתנינו לישראל דוקא ולא ניתנה תורה לאברהם כו' כי גם שאברהם הי' מעלה מ"נ באתעדל"ת באה"ר במס"נ לא הי' יורד מזה מעצמות בעה"רצ הפנימי דחומ"צ כמו"ש למעלה ממש וכמ"ש ושמי הוי' ממש לא כו', אבל בישראל שהי' להם מצור ומצוק גדול במצרים בחו"ל כו' עי"ז עלה נשמתם בבחי' או"ח במוה"ע ממש שלמעלה משרש האבות כמו כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו כו' וד"ל.

והנה אחכ"ז יובן מאמר שא' בשעה שהקדימו ישראל נעש' לנשמע יצא' ב"ק וא' מי גילה רז זה כו' כנ"ל. דהנה ידוע שישראל במ"ח קבלו ב' כתרים א' כנגד נעשה והב' כנגד נשמע כו'. וביאור ענין ההפרש בין ב'

בטל רצונך: אבות פ"ב מ"ד.

דיפה שעה א' בחשומע"ט: אבות פ"ד מ"ז.

כתשובת ראב"ד: ע"ז י"א.

ויצוינו ה': ואתחננו ו' כד.

ושמי הוי': וראו ו' ג.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טו.

כתרים האלו ידוע שבענין כתר שכנגד נשמע זה הי' רק קבלת השמיעה בלבד ששמעו מה שדבר הוי' ומהו רצונו שיעשו וילכו בו ואז יקבלו עליהם ברצון לעשותו, שאין התקשרו' וביטול הזה בעצמם רק לבחי' גילוי רצה"ע ששמעו והתקבלו בלבם ונפשם לביטול רצונם מפני רצון ה' הוה לקיימ' בכל לוי' וזהו כמו עכשיו בכל קעומ"ש שבתומ"צ היינו רק שמבטל אי"ע לרצון ה' שבמצו' זאת שכבר שמעו וקבלו במ"ת כמצות שבת וכבוד אב וכה"ג וכן בכל המצו' שרוצה לקיי' זהו ביטול הרצון לגבי רצה"ע בלבד וכענין שא' בטל רצונו כו' וכן עשה רצונו, וזהו בחי' כתר דנשמע (שהוא בחי' כתר דרצה"ע שבא בדי"פ בכל מצוה, ואעפ"י שיקר קעומ"ש זהו לקבל ע"ע לקיים כל רצונות ה' בכלל דהיינו רק לפי שאמר ונעשה רצונו באיזה רצון שיגזור אומר כו', ואי"כ הי' בחי' העלאה וביטול למקור הרצה"ע שנק' רצון הפשוט שממנו מתחלק כל רצון בפרט, עכ"ז ג"ז נק' גילוי רצון עכ"פ רק שהוא מקור לכל רצון בפרט כמו גם שישמע לרצון בכל מה שגזור ואומר, מי"מ זהו בכל אשר יהי' נודע רצון וגזירת מלך שנק' מצות המלך עכ"פ, אבל כאשר אמרו כל אשר דבר הוי' נעשה זה הי' עדיין קודם ששמעו דבר הוי' ואיכות רצונו במצות הוי' כיוה"ד שמתלבשים בפרט בכל רמ"ח מ"ע אלא אמרו כל אשר דבר הוי' בעצמות ומקור הרצון כמו שהוא קודם וטרם שגילה רצונו בפרטות עדיין שנק' קדמות הרצון או רצון קדמון שהוא רצון פשוט המוחלט שכלול בעצמותו ממש שעלינו לעשות ולקיים בכל אשר עלה ברצונו העצמי ויכול לגלות חפצו האמיתי בנו ומקבל לכל אשר יחפוץ מאתנו ואעפ"י שלא שמעו עדיין מהו רצונו (וכמו"כ בקבלת מלך כשמכתירים אותו כתר מל' שזהו להיות לו לעבדים לקבל כל אשר יגזור ויחפוץ כמו שום תשים עליך מלך אעפ"י שלא שמעו עדיין מהו רצונו מוכנים לכל אשר יחפוץ, זהו ההפרש בין קעומ"ש בכלל כפי' ראשונה שהוא עצמות בעהר"צ שיקבל עומ"ש בכל אשר יחפוץ ויגזור ואח"כ כפי' והי' מקבל עליו עול מצות שהוא ביטול הרצון נגד רצון הוי' כנ"ל). ואי"כ הרי ביטול זה אינו מצד גילוי הרצון וגזירת מלך הבא בגילוי רק מצד עצמות בעל הרצון שבשעה זאת שאמרו נעשה הרי הי' התקשרותם וביטולם לגבי עצמות א"ס כ"ה שהוא בעל הרצה"ע דמצות, ועי"כ הי' בכחם לומר שמקבלים עליהם כל אשר דבר הוי' בנקודת ועצמ' הרצה"פ כמו שהוא בהעלם עצמותו לכל אשר יחפוץ לעשות אותו כפ"מ, שזהו"ע קבלת כח הרצון העצמי הכללי כמו בחי' רעד"כר עילאין שהוא מקור כל רצונות הפשוטים שבמצות בתרי"ג ארצין דגלגלתא כו' שנק' כתר דגדלות והוא בחי' כתר הכללי (ואעפ"י שלא אמרו כל אשר ידבר הוי' אלא כל אשר דבר הוי' מכבר שהוא כל מה שעלה ברצונו העצמי בעצמותו מכבר דאיהו ופנימית רצונו וחכמתו חד ממש זהו שנעשה שיכול לגלות בנו כל חפצו ואנחנו מוכנים לקיים כל מה שעתיד

גלות כמו בימהמ"ש ובעוה"ב, וכמ"ש ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה בימהמ"ש ויאדיר בעוה"ב ורצה לזכות הכל לישראל לכך הרבה להם תומיץ כו' והוא מה שה' חפץ למען צדקו שמטבע הטוב להטיב לטובים מפוע שלו כמו שהוא בפנימי רצונו וחכמתו כו' וד"ל). ואחי"כ ממילא כאשר שמעו דבר הוי' בגילוי רצונותיו הפשוטים במצותיו נתבטלו במציאותם לקבל ברצון טוב כל אשר גזר ואמר עליהם לבטל רצונם מפני רצון הגלוי כו', וזה בא ממילא מכח התקשרות העצמות שלהם במה שאמרו תחלה נעשה דוקא קודם ששמעו דבר הוי' וגילוי רצונו לפי שיש בכלל מאתים כו' מאחר שהי' התקשרותם בעצמות בעה"רצ מכל פנימי עצמותם ולא מצד ביטול רצון הפרט אלא בביטול כל עצמות הרצון להיות רק להוי' לבד כו' וד"ל. וכי"ז לא הי' בכחם רק מצד שהיו תחלה במצור ובמצוק בעב"ק ובחוי"ל במצרים שעלו למעלה מעלה בכח"י א"ח דא"ח חוזר לקדמותו שהוא לעצמות א"ס שלמעלה גם מן הרצון וחכמ' כו' ודוקא מצד העלאה מן המצר ודוחק שזהו למעלה גם ממס"נ באה"ר בתענוגים כאברהם וכה"ג וכמו בע"ת דמשכין ל' לקוב"ה בחילא יתיר כו' עד שצ"ג אינם יכולים לעמוד במדריגה דבע"ת שזהו מעלה יתירה דא"ח על א"י, כמשי"ת).

ו"ש בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע כו' לפי שבח"י כתר דנשמע שזה הי' בקבלת התורה בגילוי פני"פ הוא למטה הרבה מכתר דנעשה שהקדימו תחלה מטעם הנ"ל שבאמרם נעשה נתקשרו בעצמות בעל הרצון כו'. וזהו מי גילה לבני רז וסוד גדול כזה שהוא עולה בהעלם העצמות בתענוג גדול ונעלה ייתר דהיינו ביטול כל העצמות בקבלת המעשה לבד שסומ"ע דוקא הוא שעבמח"ת, ולכך הקדימו נעשה לנשמע אעפ"י שלא שמעו עדיין מהו רצונו כו'. וזהו ר"ז שמלאכי השרת משתמשין בו כמ"ש גבורי כח עושי דברו והדר לשמוע בקול דברו כו'. והנה לכא"י א"ז מובן דהלא המלאכים למטה מן הנשמות ואיך אמר שנשמות לא ידעו רז זה שמלאכי משתמשין בו כו'. אך הנה ילה"ק ענין א' שאמר בזהר ע"פ זה גבורי כח עושי דברו כו' דמגו דחיקו דרחימו כו' אזעירת גרמה ואתעבידת נקודה חדא ולית חוורא בגו אתוון כו' עד גיבורי כח היינו המלאכים בהעמ"צ שלהם הן עושי דברו עד היא כמלקדמין כו', והיינו בנין המל' בע"ס א"י כפרצוף חדש זהו היא כמלקדמיין ואמנם תחלה עושי דברו שהוא בנין הכתר מלכות

ה' חפץ למען צדקו: ישעי' מב, כא.

ורצה לזכות . . . לכך הרבה: מכות כג, ב.

שיש בכלל מאתים: ב"ק ע"ד, א.

בע"ת . . . בחילא יתיר: זח"א קכ"ט, ב.

שצ"ג אינם יכולים לעמוד: כרכ"ח ל"ז, כ. רמב"ם הל' תשובה פ"ז הי"ד.

ונשלה: בכתי"ב: והעלם.

רז . . . גבורי כח עושי דברו: שבת פ"ח, א. תהלים ק"ג, כ.

בוהר . . . גבורי כח . . . דמגו דחיקו: זח"ג קכ"א, א. וראה ב"אה"ז ק, א ואל"ך.

שנק' דברו ממש והיינו ע"י בחי' עש"י דוקא במה שמקבלים עליהם עומ"ש באימה ויראה כו' והדר לשמוע בקול דברו באורות המתפשטים מן בחי' כתר מל' בחכ' ומדות עד מו"ד שנק' קול דברו שנק' היא כמלקדמין כו' ודיל.

וביאור כ"ז הנה יש להבין תחלה בשרש המל' דאצ"י למעלה, שגם שמדה זו היא נק' אחת ממדותיו הנאצלים מעצמות המאציל כו' כמו שנאצל אור החסד כו', מ"מ מדה זו היא בחי' ההתנשאות וההתפשטות על זולתו דוקא בענין אין מלך בלא עם כו', שטבע מדה זו שלא תתעורר כ"א כשיש על דבר מה להתפשט ולהתנשאות אבל כשהיא לעצמו אין מדה זו להתנשאות והתפשטות בגילוי כלל כ"א בהעלם בעצמותו, וכמו שטבע הטוב להטיב ולהתחסד ג"כ בלתי מתעורר במדה זו כ"א כשיש דבר מה שיחול עליו החסד כו' כמו איש עני ומדוכא שיבקש טרפו וחיותו כו'. וא"כ י"ל למעלה באלקים חיים שאין עוד מלבדו קושנה"ע מאין ליש נפרד כידוע דקודם שנבדל"ע ה"י הוא ושמו בלבד א"כ לא ה"י בחי' התעוררות כלל במדה זו דמל' מאחר שאין על מי להתפשט כו' וכתיב מלכותך מל' כ"ע שעיקר ההתהו"ו העולמות הוא מבחי' מדה זו שנק' מל' דוקא והרי אין מלך בלא עם שיחול עליו התעוררות המל' כנ"ל ומה שנתהווה בחי' עם נפרד מאלקים בבחי' יש זהו לאחר שנתפשט מדת המל' דוקא ואיך יתכן לומר שעי' התפשטות מדה זו דבחי' מל' נעשה התהוות הנבראים מאין ליש נפרד כו' מאחר שלא ה"י התפשטות עדיין ממדה זו כו' (וכמ"כ בבחי' החסד דכת"י כי אמרתי עולם חסד יבנה וכתיב והוכן חסד כסא איך ה"י התעוררות החסד במל' בלתי בחי' עם נפרד שיחול ע"ז החסד להחיות רוח שפלים כו').

אך הנה ידוע במ"ש הוי' מלך גיאות לבש כו' דבחי' גיאות והתנשאו' זו להיות מלך על עם נפרד בעולמות דבי"ע בע"ג כו' זה ה"י בחי' צמצום וירידה גדולה מעצם מדה זו דמל' דאצ"י כמו שהיא בבחי' אצ"י כי אין ערוך כלל וכלל בע"ג לגבי בע"ג שיתכן עליהם בחי' מלוכה עליונה דמל' דאצ"י אף לעורר המדה בגילוי אור הארה דהארה לבד כו' רק ע"י צמצום גדול בעצמות מדה זו הוא שנתלבש בלבוש מל' להיות מלך על עולם הגבול וזהו גיאות לבש כו' (וע"כ גם עתה מה שמעוררים המלאכים בבחי' קבלת מ"ש שלהם להיות כתר מל' כבי"ע זהו ע"י ירידה וצמצום גדול (כמש"ת). וענין הצמצום הזה ידוע שהוא בדילוג הערך בשינוי המהות ע"י מסך מפסיק בין אצ"י לבריאה והמל' בוקע' המסך ונעשה כתר לבי"ע כמ"ש בע"ה שמוה נעשה מקור לבי"ע כו'. וביאור הענין ידוע שאם לא בחי' צמצום דמסך הזה

אין מלך בלא עם: בחי' ושב לת, ל. וראה הנסמך עוד בס' מאמרי אדה"י ע"ת ח"ב ל"ע תרלא.
מלכותך מל' כ"ע: תהלים קמה, יג.
ה מלך נאות לבוש: תהלים צג, א.
מסך מפסיק . . . והמל' בוקע' . . . כמ"ש בע"ה: ראה ע"ה שער סדר אבי"ע (שמיז) פ"א ואל"ך.

שנעשה האור האלקי בשינוי המהות בבחי' הארה דהארה לכד לא הי' יכול להיות בחי' מקור להתהוות נבראים בע"ג שנק' כתר לבי"ע, והיינו שבחי' מל' שבמל' דאצי' נעשה כתר לבי"ע כידוע.

וביאור הדברים ידוע שבחי' המל' ג"כ כלול מ"ס כחבי"ד ומדות עד מל' שבמל', והן ג' מדרגות בכלל חבי"ד חגית נהי"ם, ובחי' כתר זהו בחי' הרצון שרוצה וחספ' בהתנשאות וגדולה שחוצ' ממנו דהיינו להיות ראש ושר לעם (וכך הוא במדה"ח להטיב ולהתחסד עם זולתו כו'), והחכ' שברצון זה הוא הטעם שברצון זה וכן מדות שבוה הרצון עד בחי' המל' שהוא גוף ועצם התגלות הממשלה כו'. אך כ"ז שייך להתפשטות והתגלות המלוכה והתנשאות על זולתו, ואמנם גם בזה יש חילוק בין המוחין ומדות שבמדה זו דמל' שהוא כלול עדיין בעצם המדה ובין בחי' נהי" שבה שהוא גילוי האור ממש כמו לקבל כתר מל' בראשו, שזה הי' תחלה ברצונו וחכ' ומדות שבלב להיות מלך על עם אך כשמקבל כתר מל' שעי"ז נעשה מלך ושר בפועל על העם זהו בחי' נהי" שבמדה זו שבא לגילוי גמור בפוי"מ להיות מושל ממש וכו'. אבל יובן מזה שיש ע"ס במדה זו עצמה כמו שהוא טרם שעלה ברצונו להיות מלך על עם זולתו אלא רק בעצמו כמו שהוא בטבעו יש בו מדה זו דהתנשאות והתפשטות אעפ"י שאינו מתנשא כלל על זולתו כי הוא לבדו כו' (וכמו מדת החסד בעצם מהותו כמו שהוא בלבו טרם שחספ' לעשות חסד עם זולתו וכה"ג), וכלול ג"כ מיו"ד ספי' רצון וחכמה ומדות (וכמו התנשאות עצמית דאגם לפי שהוא בצלם אלקים כו' גם בחינוק קטן שממילא חפצו להיות מושל ורודה בבהמות כו' כמ"ש במ"א, רק שהכל הוא בעצם המדה ונק' התנשאות שמצד עצם הטבע שהוא בכח עדיין ולא בפועל ובגילוי (כמו במדה"ח וטוב בטבע בכח טרם שמתפשט לגילוי בפועל כני"ל). והנמשל מזה יובן ג"כ למעלה במדת מל' דאצי' שיש בה ב' מדרגות, א' כמו שהמדה היא בעצם אור האצי' דאיהו וחיויה חד כמ"ש לך הוי' הממלכה כו' וכלול ג"כ מ"ס כח"ב כמו שעלה כמח' ורצון במלוכה מצ"ע שנק' מלך יחיד לבדו מלך הקדוש כו' כני"ל בפ"י הוי' מלך גיאות לבש, ובחי' האחרונה זהו בחי' מל' דמל' שנעשה כתר למל' דבי"ע שהוא גילוי אור מדה זו דאצי' מן הכח לפועל כני"ל להיות מלך על עם נפרד דבי"ע שנק' המתנשא מימות עולם כו' (וכני"ל בפ"י לך הוי' הגדולה כני"ל באריכות), וג"ז כלול מ"ס כח"ב ומדות שהוא הרצון והתנשאות זאת על בע"ג כו' דודאי גם רצון וחכ' ומדות האלה כלולים עדיין בעצם המדה כני"ל, אך מיד שעבר"צ בבחי' התנשאות זו לחוץ ממנו (שזה הי' מצד הרצון בהתנשאות עצמ' דמלך יחיד בחי' כתר מל' דאצי' עצמה) הוא שירצה בבחי' התפשטות וגילוי אור מדה זו, ולהיות כי אין

כחבי"ד: בבחי' כו' כח"ב.

דאיהו וחיויה חד: ת"י בהקדמה (ג, ב).
לך ה' הממלכה: דברי הימים א, כט, יא.

מלך בלא עם ע"כ צמצם א"ע להיות ממילא מציאות העולמות להארה דהארה דרך המסך כנ"ל כדי שתתפשט מדה זו עליהם כו'. וז"ש הוי' מלך על העולמות לבש בגיאות זו ע"י צמצום וכזה עצמו נעשה מקור לנבראים. ונמצא דבחי' התפשטות דמדה זו עם הכח של התהוות העולמות ממדה זו עצמה אחר הצמצום כנ"ל שניהם כאחד באין ממש רק מצד הארת אור הכתר דמל' שהוא בחי' המח' והרצון להתפשטות והתנשאו' זו שהי' בתחלה דוקא (שנק' כתר מל' שבני"ע ששרשו בכתר מל' דאצי' באצי' עצמו כנ"ל שזהו כמו שנמשך רצון פרטי מכח הרצון הכללי מקור כל רצון כנ"ל כך הארת הכתר מל' בני"ע זהו רק לדבר רצון פרטי (ששרשו במקור כל רצון שבעצם ההתנשאות כנ"ל) שעם זה הרצון מתפשט בגילוי אור ומהווה העולמות. כמו כי הוא אמר ברצונו ויהי כו' וכן כי הוא צוה ונבראו ממילא כו' (שזהו לשון הזהר כד סליק ברעותי' למברי' עלמא וכפי' שאמר והי' העולם. וז"ש בע"ח דכתר מל' אינו מלוּבש בני"ע רק ט"ס שבה לבד וזה קאי על בנין המל' בע"ס בבחי' כתר לבי"ע שגם בזה בחי' הכתר שהוא הרצון להתפשטות הוא למעלה באצי' כמיש לעולם ה' דברך נצב כו' דבר המלך בחי' כתר שבו נצב בשמים העליונים שהוא בחי' מקיף דבי"ע כו' אבל בחי' מל' דאצי' עצמה זהו במדת ההתנשאות בעצם שנק' מלך מרומם לבדו כמו מל' דא"ס לפני הצמצום כנ"ל הגם שכלול גם הוא מ"ס כנ"ל אין הגילוי ממנה רק בבחי' מל' שבמל' לבד שוקעת דרך המסך כנ"ל להיות בחי' כתר לבי"ע כו' (וזהו פ' אדון עולם ממש אשר מלך בטרם כל יצור נברא מאין ליש שזהו ברצון דכתר מל' בני"ע, רק לעת נעשה בחפצו כל מאין ליש בהתפשטות דמדה זו דמל' אוי מלך שמו נקרא בגילוי וא"ז רק שיצא מן ההעלם לגילוי ומן הכח לפועל לבד כו' וד"ל).

והגה בזה יובן ג"כ פ"י הברכות בא"י אמ"ה כו', דהנה מבול' שיש ב' מדרגות במל' פנימי' המל' באצי' (ושרשה במל' דא"ס עצמו שהוא בחי' התנשאות שמצד עצמו' ופנימי' דא"ס כו' ושם ישראל עבמי' דאנא אמלוד כו' וזהו הוי' מלך לשון עבר וישראל נק' בני מלכים כו' וכן מתנית' מלכתא וא' בי מלכים ימלוכו כו' שנק' בחי' ממוצע בין פנימי' אא"ס לקו"ח באבי"ע כנ"ל באורך), ומבחי' פנימי' המל' נמשך לחיצוני' שבה להיות רצון להתפשטות על חוץ ממנו כנ"ל. וזהו י' פסוקי' דמלכיות שאומרי' ישראל ברא' ובכל יום שמקבלים נשי' עול מלכותו בקיש כשמאריך בדי' דאחד

כי הוא אמר . . . ויהי: תהלים לג, ט.

לשון הזהר כד סליק ברעותי: זח"א פו, סע"ב.

בע"ח דכתר מל' . . . לעולם ה' דברך נצב בשמים: נסמו לעיל בכרך הראשון ע' א' וע' שג.

ישראל עבמי':] = עלה במחשבה) ב"ר פ"א, ד' ויעד.

דאנא אמלוד: ראה לקרי' נשא כא, ד ובהמ"מ לשם (בהוצאת קה"ת, תשד"מ).

ישראל נק' בני מלכים . . . מתנית' מלכתא . . . בי מלכים: שבת סז, ב. כתובות סא, ב. משלי ה, טו.

להמליכו בשו"א כו' שמוה דוקא נמשך הרצון למל' בחיצוניות להיות מלך על עם בבי"ע על המלאכי' עד ע"ש דנוגה כו'. וזהו פי' ברוך אתה דקאי על בחי' מדת המל' שנק' אתה בגילוי באותיות דא' ת' וה' מוצאות כו' כמ"ש ואתיה מחיה את כולם, ולפי שאתה זה צריך לעורר ולברכו ממקורו בבחי' הפנימי' דכתר מל' דאצי' עצמו הנ"ל לכך דוקא ישראל מברכין אותו באמרם ברוך אתה שיתברך ממקורו מהעלם הכתר דעצמות מל' דאי"ס בכתר מל' דאצי' כמו שעבמח"ק כו' להיות הוי' אלקינו ממש בגילוי לנשי' ששרשם בפנימי' המל' כנ"ל ואח"כ ממילא יתפשט אור מדה זו בחיצוניות להיות רצון בהתפשטות בחיצוניות העולמות דבי"ע שהוא כתר מל' דבי"ע כנ"ל להיות מלך העולם ממש וד"ל. ושו"ש הענין הענין הוא בכרוך אתה היינו שיומשך מבחי' רצון הכללי שבעצמות הכתר דמל' דאי"ס עד מל' דאצי' להיות רצון פרטי זה לבחי' התפשטות המל' בפנימי' לנשמות להיות הוי' אלקינו דאצי' ממש ואח"כ בחיצוני' שתתפשט מדה זו על העולמות ובוזה יהי' עיקר חיותם וקיומם בתמידות מה שהוא רק במדת מל' שנקרא שמו עליהם והוא עיקר סיבת ומקור התהוות שלהם מאין ליש וכמ"ש יראת ה' לחיים וכנ"ל בענין ואימתך עליהם כו' וד"ל.

אך הנה כ"ז הוא בא ונמשך מלמעלה ע"פ רצון העצמי במדת מל' מפנימי' וחיצוני' (כמו ברי"ה ובכ"י בק"ש כו' ובברכת המצות דווק' כמשי"ת), וכמו שהי' בתחלת ההשל' מה שעברצה"פ להאציל ולברוא כו' שהי' עיי' בחי' חפ"ח מצד טבע הטוב להטיב מכח עצמו לבד והוא התסד מה שמעורר מדת המל' כמ"ש והוכן בחסד כסא וכתיב נכון כסאך מאד קודם ההשתל' כנ"ל. אך אח"כ הרי תלוי בהעמ"ג דוקא ממעה"ת כמלאכי' דמרכבה העליונה וצבא השמים שמשותחים בתמידות באמרם שירה בביטול היש לאין ומקבלים עומ"ש ביראה וגם באהב' ורצון שעיי"ז מעוררים הרצה"ע מחדש להיות מל' מל' כ"ע, וכמ"ש כתר יתנו לך מלאכים המוני מעלה כו', שזהו כמו משל העבדים שמעוררים בביטול הרצון שלהם לעשות רצון ותענוג מחדש במלך שיתפעל במדת מל' עליהם כו', ואעפ"י שאין ערוך כלל וכלל לבע"ג לגבי בבע"ג עד שהי' יכול לעוררו להתפשטות זו מ"מ צמצם א"ע להיות מתפעל ברצון ותענוג מחדש לחדש אור החכמ' ומדות להנהגת המל' בבי"ע וכענין הוי' מלך גיאות לבש כו', וזהו יוצר משרתים ואשר משרתיו כו' עד ומקדישים וממליכים את שם המלך הגדול כו' וד"ל.

מדת המל' שנק' אהה: ראה אה"ת ויחי שטג, ב. ושיג.
 ואתה מתי' את כולס: נחמ"ט, ה. וראה שעה"ח והיא פיב.
 יראת ה' לחיים: משלי י"ג, כג.
 ואימתך עליהם: ראה בהגמ"ג לעיל ע' תז.
 והוכן בחסד כסא נכון כסאך: ישעי' ט"ז, ה. תהלים צ"ג, ב.
 יוצר משרתים ואשר משרתיו: ברכת יוצר.

ומעתה י"ל ענין מאמר הזהר הנ"ל על פ' גבורי כח עושי דברו כו', דהנה לכאור' לפי הנ"ל בענין ב' מדריגות שבמל' פנימי' וחיצוני' אצל ע"י המלאכים בחי' כתר מל' בהתפשטות חכ' ומדות דבי"ע כ"א ע"י ישראל שמעלים מ"ן בפנימי' המל' דאצי', וא"כ למה אמר גבורי כח שהן המלאכים עושי דברו דבחי' כתר מל' כו' וכמ"ש מי גילה רן זה לבני שמי"ה כו' וכן משמעו' מ"ש תחלה כתר יתנו לך מלאכים ואח"כ גם ישראל קבוצי מטה יחד כו', ולפי הנ"ל נהפוך הוא ממש. אך בהכרח צ"ל ד"ש הפרש בזה בין בחי' אר"י לבחי' אר"ח שבבחי' אר"י נמשך הרצון בפנימי' קודם לחיצוניות אבל באר"ח נמשך תחלה אור חדש ברצון בחיצוני' מן המלאכים ואח"כ עולה גם לבחי' פנימי' המל'. ויובן זה בהקדים תחלה מ"ש עושי דברו והדר לשמוע כו' הרי הקדים עשי' לשמיעה ולא פ"י מי הן גבורי כח שעושי דברו ולמה נק' גבורי כח דוקא. אך הנה לפי המובן בפשט המאמר הזה דכוונתו בפ"י עושי דברו שזהו בחי' כתר דמל' דוקא לפי שגם הכתר כלול מ"ס ולפי שהמל' נעשה רק כנקודה אחת תחת היסוד שזהו מה שנסתר כל פרצופה השלם שהי' מקור וראש לבי"ע ונשארה רק כנקוד' א' כענין ה"א לחמא עניא ד"י כו', ואמנם נקודה זו הרי היא בבחי' האצי' תחי' ז"א, ולפי שמגו דחיקו דרחימו אזעירת גרמה לגבי המשפיע כקירוב הלבנה לגבי השמש שנחשך אורה ואינה רק כנקוד' כידוע (כענין אלקים אל דמי לך דנהור' תתא דבחי' המל' בבייע קארי תדיר לנהו"ע דז"א כו'), ע"כ ירידה גדולה היא לצמצם א"ע להיות בחי' ראש ומשפיע בבחי' כתר מל' בבייע (כענין הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים) כמו תלמיד לפני רבו דאידי דטריד למיבלע ולקבל בעצמו לא פליט כו' (וכידוע ומבואר בפ"י אמת ואמונה כל זמית בחי' נוק' לקבל, ואח"כ וקיים לשון דבר להיות משפיע שזהו בריחוק מקום דוקא כפני לבנה דוקא כיהושע שנבדל ממש פני חמה ונעשה ראש ומשפיע לכניי כו'), ולזאת צריך לעורר מחדש לבנות בנין המל' מבחי' נקודה זו שנעשי' בבחי' כיוון והעלם גדול בעצם עד דלית חוורא בנו אתוון כו' שאינה מתפשטת כלל באר"כ שהן ציור אותיות בלבן שבתוכן ושחור שלהן כו' (כמ"ש במ"א) והוא מה שט"ס דמל' שמאירים בבייע מסתלקים שהן שורש לבי"ע ונשאר רק נקודה דכתר מל' דבוק באצי' בהעלם כענין לעולם דברך נצב בשמים כנ"ל). וזהו גבורי כח עושי דברו לבחי' נקודה זו דכתר מל' תחלה, ואח"כ לשמוע

בחי' בבחי' ב: בהתפשטות.

שהמל' . . . כנקודה אחת תחת היסוד: ראה חז"ל קצא, א (ובהגהות הרחי' שם).

שמגו דחיקו דרחימו: חז"ל שם.

אלקים אל דמי לך דנהור' תתא: תהלים פג, ב. ראה חז"ל קמ, רע"א. חז"א עז, ב. פ"ג, ב. קעה, ב.

הוי זנב לאריות: אבות פ"ד מ"ד.

דאידי דטריד למיבלע: ע"פ זולין קח, ב.

וכידוע . . . בפ"י אמת ואמונה: ראה חז"ל קצה, ב. לקיט' ואותנון ה, רע"ג. סה"מ תקפ"ה ח"ב ע' תשמ.

אורית נ"ד ע' תתצא. ועוד.

תמשה פני חמה: ב"ב ע"א, א.

בקול דברו שהוא התפשטות המל' בחב"ד חג"ת נה"י כו' בט"ס שבה באו"כ
בחי' פרצוף שלם שהוא היא כמלקדמין כנ"ל.

ולכאורה איך יש כח במלאכים שהן נבראים בע"ג לעשות לבחי' נקודה זו
בהתפשטות כנ"ל מאחר ששורש התהוות המלאכים אינו רק
מבחי' אותיות הדבור דמל' שבדבר הוי' כו' וברו"פ כל צבאם כו'. אך הענין
הוא דמלאכים הללו שנק' גיבורי כח הן העולין למעלה בהעלאה דאוח' מן
המיצר ודוחק דוקא, כמו הכפירים שואגים לטרף שהן הכפירים ואריות
שרעבים ביותר לקבל אור וחיות האלקי כמו כפירים רשו ורעבו, כפני ארי'
שבמרכבה דכתיב אחרי הוי' ילכו כארי' ישאג כארי' זה שבמרכבה שישאג
בקול כח גדול מאד, ותחת ארי' זה יש ש"ע אלפים אריות וכפירים כו' כמ"ש
בוהר, וכה"ג יש מלאכים שנק' חציר שבה"ר שתית לון בגמיע' חדא כו'
שצומחים בכל יום ועולים למעלה בפי בהמה בחי' ב"ן כמ"ש מצמיח חציר
לבהמה כו', והיותר תחתונים הן הנק' מ"ת שנק' מי בוכין דמ"ת בוכין אנן
בעינן למהוי קדם מלכא כו' שבכי' זאת עולה בכח גדול ביותר מלמטה
למעלה כמו כח דאוי"ח דמים התחתונים הגשמיים שמתחת הארץ שנוקעין
ועולין מלמטלמ"ע בתגבורת כח גדול ביותר כו', וכך מלאכים הללו הן שנק'
גיבורי כח שהן הגורמין לעשות דברו שהוא בחי' כתר מל' משום דנתבסין
דוקא כי מה שעלה באו"ח מעומ"ת ביותר זהו העולה בעומ"ר ביותר
בתחלת-הרצון להיות מתפשט מלכותו בעולמות. וזהו עושי' דבר'ו לקבל
עליו לעשות דברו בעצם כמו שהוא בעצמות בערה"צ ובוה מעוררים לעורר
בו רצון למלוכה כמו ביטול העבד הפשוט בהשתחווייתו לארץ יותר יעורר
הרצון למלוכה משרים הגדולים שביטולם בפנימי' הרצון והלב כו' (וכמו"כ
בנשי' ששרשם בפנימי' המל' בעומ"ש במצות פו"מ דוקא שעולה באו"ח כמו
תשובה מן המצור ומצוק כו' עושים דברו בכתר מל' הפנימי'), והדר לשמוע
בקול דברו שהעשי' לדברו בעצם קודם לשמיעה בקול דברו כי קול דברו
זהו בחי' התפשטות דמל' בבי"ע מחכ' שבה עד מל' שבמל' בבנין פרצוף
שלם באו"כ שזהו תלוי בהארת אור הכתר תחלה שהוא הרצון ותענוג להיות
מלך על עם כנ"ל, ובהיות שהי' המל' בבחי' נקודה בהעלם להיות כלול ובטל
למעלה במדות דאצי' לזאת הוצרך לעורר ירידת האור תחלה בבנין התכר
שזהו עושי' דברו בעצם כנ"ל, וזה לא הי' ביכולתם לעשות ע"י העמ"ג שלהם

הכפירים שואגים . . . כפירים רשו: תהלים קד, כא, לד, יא.

אחרי ה' ילכו: הושע יא, י.

שבה"ר שתית לון בגמיע' חדא . . . מעמיח חציר:] = שבהמה רבת. תהלים קד, יד. ראה זח"א ית, ב.

רכב, סע"א. זח"ג קפט, א. ר"ה, א. ר"מ, ב. תנחומא פינחס יב. תרגום ופירוש' ומצודות לתהלים ג, י.

מ"ח . . . בוכין:] = מים תחתונים. ראה ת"ז ת"ה (יט, ב). מדרש עשרת הדברות סי"ב. בחי' ויקרא יג, יא.

מעומ"ת . . . בעומ"ר: = מעומק תחת . . . בעומק רום.

בתחלת: גויא: בתחילת.

באהוי"ר והשגה אלקות המצומצמת שבהם כי אין שרשם רק מאותיות דמל' שבמל' כו' רק ע"י השאגות דאר"י וכפירים והבכיות כו' ממת' בוכים מן המצר בעומ"ת שעולה באו"ח דוקא שנק' גבורי כח (כמו בע"ת שנק' ג"כ גבורי כח משום דמשכין ל"י לקוב"ה בחילא יתיר כמ"ש בזה"ר). ודוגמא לזה מה שיש ביכולת הצעקה שזן המיצר לעשות בחי' כתר מל' הוא מ"ש גבי אנכה"ג בב"ש ויזעקו בקול גדול שהחזירו העטרה ליושנה שהוא בחי' כתר מל' (כו'). ואח"כ נבנה בנין המל' בטי"ס שבה באו"כ, וזהו לשמוע בקול דברו שהוא התפשטות דחכ' ומדות שנמשכים מכה אור הכתר דוקא כידוע וד"ל.

והנה ע"ד הנ"ל בבחי' חיצוני' המל' בבי"ע שעי' גיבורי כח עושי דברו תחלה כו', וזהו מלמטלמ"ע שהעשי' קדמה לשמיעה ומבחי' או"ח בעומ"ת הוא שעולה למעלה בעומ"ר ואח"כ לשמוע בקול דברו בגילוי הרצון בחכמה ומדות כו', כך הוא ממש בבחי' פנימי' המל' שהן נשי' שעמדו במ"ת שהקדימו נעשה לנשמע כנ"ל שזהו ג"כ בבחי' העלאה דאו"ח דסומ"ע כמ"ש כל אשר דבר הוי' נעשה שהוא בביטול הרצון לבעה"צ שכל אשר יתגלה מן פנימיות רצונו במצותיו נעשה וגם מצד העלאה דמצוק ושפלות שהי' בחו"ל במצרים כנ"ל ע"י התעוררו בעצמות בעה"צ שיומשך מבחי' הכתר הכללי דתרי"ג מצות ביה"ד ואמר אנכי מי שאנכי כו', שזהו שנקודה דפנימי' מל' דאצ"י נעשי' בעולם תחי' כו' כמו שהיו ישראל במצרים ועלו בבחי' או"ח למעלה מעלה בפנימי' אור הכתר דמל' דאי"ס כנקודה שע"ג אותיות, וע"י שאמרו נעשה נמשך מכתר הכללי להתפשטות ברצון פרטי בחכמ"י ומדות (כו'). וזהו עושי דברו בעצם שהוא עצם מקור הרצון הכללי דמצות שכלול באנכי ולא יהי' לך כו', ואח"כ לשמוע בקול דברו כאשר שמעו קול דברו בגילוי רצון הפנימי ביה"ד פכ"פ עד שעכ"ד פרי"ג שזהו התפשטות אור הכתר בחכמ"י ומדות באו"כ עד שנתחלק לרמ"ח מ"ע ושס"ת ל"ת בציור אדם שהוא בנין פנימי' המל' כנ"ל בענין ה"א כמלקדמין בבנין המל' בחיצוניות, ולכך גם ישראל נק' גבורי כח עושי דברו תחלה כו' כנ"ל וד"ל.

וזהו מי גילה לבני רז זה שיהי' העלאה דאו"ח בעשי' קודם לשמיעה שהוא בביטול העצמות כבעה"צ לעשות נקודת הרצון העצמי מצד השפלות ביותר להיות עי"ז עושי דברו דבר ה' בתומ"צ במקורו תחלה ואח"כ לשמוע בקול דברו בגילוי הרצון כנ"ל. אך עדיין י"ל מה זה שתלה בחי' הפנימי' דכתר מל' הכללי הנ"ל בחיצוני' דעשי' דוקא כמ"ש עושי דברו והתפשטות חיצוני' דחכמה ומדות תולה בשמיעה שהוא פנימי' יותר מן העשי' דשמיעה רוחני' הוא והעשי' גשמי' ואיך יתכן ל' עשי' בפנימי' הכתר שהוא מקור

בחילא יתיר כמ"ש בזה"ר: זחי"א קכט, ב.

ויועמו . . . שהחזירו העטרה ליושנה: נחמי"ט, ד. יומא סט, ב. וראה ביאוריהו שא, ב.

בחכמ"י בבחי' ב: כחי"ב.

הרצון הבא בגילוי כו' כניל. וגם י"ל מה שתלה העיקר בטפל שהן ישראל בבחי' הפנימי' במלאכים שהן בחיצוניות דאותיות הדיבור כניל במ"ש מי גילה רז זה לבני שמה' משתמשין בו' כניל (וכניל גם בקדושת כתר שאומרים תחלה כתר יתנו לך מלאכים כו' ואעפ"י שאין מלאכים או' קדושה עד שישאל אומרים למטה תחלה ועכ"ז אומר' נקדישך ונעריצך כנועם שיש סוד שרפי קדש כו'). אך הענין הוא מטעם הנ"ל שיש הפרש גדול בין או"י לאו"ח דבאו"י הפנימי' תחלה לחיצוניות ובאו"ח החיצוני' תחלה לפנימי' כו' (וכידוע בענין או"י חו"צ שבאו"י הצורה גבוה מן החומר ונק' פנימי' לגבי חיצוני' ובאו"ח החומר גבוה מן הצורה לפי ששרש הכלי שהוא החומר במקיף דכתר שלמעלה מגילוי האור כו', וזהו גיב' שבחי' עשי' בשרשו למעלה מבחי' השמיעה דאעפ"י שבאו"י הולך מגבוה לנמוך משמיעה בקול וכידוע למעשה בפוי"מ אבל באו"ח המעשה קדמה אף לרצון הנעלם שנק' מח' סתימאה או מחה"ק כו' וכידוע דסומ"ע דוקא הוא שעבמחית היינו תחלה למח"ק שהוא רצו"ק כניל). ושורש הענין הוא כמבו' בע"ח בבחי' או"ח שחוזר לקדמותו והיינו לקדמות בעה"רצ' כו', והיינו לפי שיש הפרש בין ע"ס דאו"י שהולך מלמעלמ"ט כתר קודם לחכמ' וחכ' לבינה ובינה למדות עד בחי' המל' שהוא האחרון ובע"ס דאו"ח הוא להיפוך שהמל' הוא בחי' כתר והכתר הוא בחי' מל' כידוע בע"ח. וביאור הדברים ידוע שבחי' או"י זהו שהולך האור מלמעלמ"ט מן המשפיע למקבל, אור הכתר שהוא הרצון מאור תחלה ונמשך לחכמה שהוא טעם לרצון שמתמעט הרצון בטעם זה וכן מחכמה לבינה ומבינה למדות נתמעט יותר עד בסוף מעשה הארת הרצון בצמצום האחרון יותר רק שעושה הרצון בפוי"מ כמו בראתיו כמחשב' יצרתיו בדיבור אף עשיתיו כו', אבל באמת עיקר שלימות הרצון הוא כשנתקיים במעשה דוקא שאם נשאר הרצון בלא מעשה אינו כלום וכל עיקר הרצון אינו אלא שיקויים במעשה, אי"כ המעשה עולה תחלה וקודם לרצון הנק' תחלת המחשבה, וזהו בחי' או"ח במעשה שעולה למעלה מן המח' בתחלה וכמ"ד ארץ קדמה לשמים וכמ"ש במ"א, ולכך אמר בע"ח דבבחי' או"ח המל' שהיא גילוי המעשה הוא עיקר וראש והרצון שהוא כתר נק' מל' בבחי' סוף (כמו הצמיחה בתבואות שבאו"ח כו'). וזהו הטעם שבאו"ח הכלי והחומר למעלה מן האור והצורה כניל לפי שחוזר לקדמות בעה"רצ' בחי' מקיף דאור הכתר דאו"י שנק' מחה"ק או רצו"ק שהרי רצה"ק נשלם ע"י המעשה דוקא כניל וז"ש לעשות חסד בארץ כי באלה חפצתי כו', וזהו הטעם דעשי' קדמה לשמיעה באו"ח דמל' הוא הכתר והחיצוני' למעלה מן הפנימי' ואדרבה

שהמל' . . . כתר . . . כידוע בע"ח: ראה לקרי' שה"ש כו', ריש ע"ב. ושי"ן. ס' מאמרי אדה"ז עה"ח ח"א ע' קטו ואילך.

בראתיו . . . יצרתיו: ישע"י מג. ז.

וכמ"ד ארץ קדמה לשמים וכמ"ש במ"א: תגינה יב, א. וראה לעיל סדיה הנה"ח — תקפ"ה. ושי"ן. לעשות חסד בארץ . . . חפצתי: ע"פ ירמ"י ט, כג. וראה בתוסמן לעיל סדיה לה"ע הספ"י — תקפ"ז.

הפנימי גם הכתר דאוי מקבל מחיצוני' דסומ"ע. וזהו עושי דברו דכתר מל' בהעלאה דביטול הרצון במעשה דוקא ואז ממילא יהי' גילוי הרצון לחכ' ומדות דאוי' לשמוע בקול דברו במית' כניל' ודיל'.

אך הגה באמת עדיין י"ל מאחר שעשי' קדמה לשמיעה מלמטה למעלה מטעם הנ"ל אי"כ מאחר שעשי' שאמרו נעשה נק' עושי דברו בעצמות בעהרצה"פ כניל' אי"כ היו יכולים לשמוע אח"כ בקול דברו להיות גילוי התפשטות הרצון בחכ' ומדות באוי"כ דוקא כניל', ולפי' למה עכ"ד ודבור פרי"ג שנתבטלו ממצואות הכלי' שלהן לפי שלא יכלו להכיל ולקבל גילוי האור הגדול הזה בנפשם, והרי א' במלאכים שהן גבורי כח עושי דברו ואח"כ לשמוע בקול דברו ששומעים בקול דא"ח ומתקיימים במצואות כו'. ועוד שהרי מה שנמשך להם ב' כתרים כנגד נעשה נשמע ענין הכתרים הללו היינו מה שע"י יוכלו נשמתן להתיישב בכלים שלהם במוחא ולבא כו' שהן ג' כלים דנר"ן, והוא שנק' עדי ותכשיט כמקוף דעטרה ע"ג הראש כמ"ש ויתנצלו כני" את עדים מהר חורב כו' (והעדיים הללו הוא שנמשך להם ע"י מלאכים היותר עליונים כשהיו במעמד ה"ס שירדו עם השכינה כמ"ש רכב אלקים רבותיים אד' ב"ם סיני בקדש וכמ"ש ואתא מרבכות קדש העליון כו'), והוא מאמר רז"ל דטל תורה הרוה אותם ושב רוחם אחר שפרחה נשמתן על כל דבור כו' דמשמע שעכ"ד בפ"ע פרי"ג וחזר נשמתן ועכוד"ד הי' כן שזהו רוי"ש, ושוב הזה הי' ע"י בחי' טל תורה דוקא בטל שעתידי להיות בו המתים שנק' טלא דבדולחא והוא בחי' טל העליון טלא דנטיף מע"י עצמו כמ"ש כי טל אורות טליך כו', והן ב' מיני כתרים הללו שמחזירין הנשמות לבלתי יכלו במס"ג כמ"ש במ"א). וגם הלא מבו"ל בענין כתר דנשמע שמקבל מכתר דנעשה שהוא מה שיש בכח האדם להיות ביטול הרצון נגד רצון הוי' בגילוי שזהו ההתקשרו' לרצון הוי' שבא ע"י התקשרות העצמי' בבעה"צ כשאמרו נעשה כו' כענין עושי דברו ואח"כ לשמוע כו' כניל', ואי"כ אדרב' הי' ראוי שיכילו את גילוי אור הרצה"ע הבא בגילוי ביוה"ד בנפשם לקבל עליהם להביאם למעשה כו'.

אך הגה במית' הי' עוד מעלה יתירה שלמעלה מב' מדריגות הנ"ל דעשי' ושמיעה שהוא פנימי' וחיצוני' (באוי"כ בחומר וצורה רוחני' וגשמי' כניל') ששם שוה ומשוה פנימי' וחיצוני' רוחני' וגשמי' שהן שמיעה ועשי'

בחומא ולגא . . . דנר"ן: ראה אבו עזרא משפטים כג, כה.

ויתנצלו בני: תשא לג, ו.

רכב אלקים . . . ואתא מרבכות: תהלים סח, יח. ברכה לג, ב.

מאז"ל דטל תורה הרוה אותם: שבת פח, ב.

כי טל אורות טליך: ישעי כו, יט.

מבלי שימצא ראש וסוף כלל (כענין שא' שו"א כאחד נבראו דאין קדימה לארץ שהוא המעשה לשמים שהוא הרצון והמח' ולא שמים קדמו לארץ רק כא' ממש נבראו להיותו נכללי' כאחד בבעל הרצון כו'). וראי' לזה ממה שמצינו שנתחלף במ"ת מעליון לתחתון ומתחתון לעליון, והוא כענין ראי' דאור החכ' בחי' משפיע לשמיעה דבינה שמקבל מחכ' כידוע שהחכ' נק' אין כמ"ש והחכ' מאין כו' ובינה נק' יש כידוע, והרי א' וכל העם רואים את הקולות וארז"ל רואים את הנשמע שהן הקולות ששמעו הי' להן בבחי' ראי' כמ"ש רואים אה"ק ושומע"י את הנראה דמה שבבחי' ראי' בעין השכל היו שומע"י בהשגה דבינה, וזהו דבר פלא ביותר האיך אפשר שיתחלף הטבע כ"כ כמו במהות דראי' רוחני' שיהי' במהות שמיעה גשמי' לשמוע את הנראה ומהות שמיעה לקולות יהי' במהות ראי' לראות את הנשמע ולמה הי' זה במ"ת דוקא שהרי במ"ת היו צריכי' לשמוע בקול דברו ולא לראות את הנשמע כו' ולא לשמוע את הנראה כו', ועוד דראי' הוא בחי' בחכ' שנק' אין איך דהפך לבחי' שמיעה ששמעו את הנראה שהשמיעה הוא בכינה שנק' יש בהשגה והוא שנק' מקבל מחכמ' שנק' אין והאיך המשפיע יהי' בבחי' מקבל וכן להיפוך בשמיעה דבינה שעלה להיות בבחי' ראי' דחכ' שזהו שהיש הי' בבחי' אין כו' שנמצא כמו עולם הפוך עליוני' למטה ותחתוני' למעלה (כדוגמ' שהי' בקבור' משה שא' ולא ידע איש כו' לעליוני' שבבחי' אין דחכמה נדמה להם שהוא למטה בנינה ותחתונים נדמה להם שהוא למעלה דמעלה דאין דחכ' נמשך למטה בינ' דבינה ויש דבינה עלה באין דחכמ' כו' כענין הבן בחכ' וחכם בכינה שבינה עולה בחכ' וזהו הבן בחכ' (והוא שנק' נבון שלמעלה מחכם שמבין דבר מתוך דבר דגם בימי יהושע לא אשתכחו נבונים) וחכ"ם דעי"ב דחכ' ירד לבינה שנהפך מעליון לתחתון ומתחתון לעליון שזהו בחי' שער הנר"ן דבינה (כמ"ש במ"א). והנה מוכרח לומר מזה שנתחלף עליון בתחתון ותחתון בעליון כנ"ל שהי' במ"ת הארה העליונה משניהם מעליון ותחתון שהן משפיע ומקבל דאין ויש דחוי"ב שהוא או"י"ב צו"ח רוי"ג שנק' אין ויש ג"כ). והענין הוא דבמ"ת הי' גילוי אור העצמו' דא"ס ביה שהוא שנק' בעהרצה"פ דתומ"צ שמובדל כערך אף מהיות מקור לגילוי הרצון שהוא נק' אין ומאין זה דרצון אותיות צינור נמשך החכמה

שו"א כאחד נבראו: חגיגה יב, א.

שחכ"י אין . . . והחכ' מאין . . . ובינה נק' יש: איוב כח, יב. ראה תי' ריש תמי"ב (ובהמוכא בליקוט פירושים ומ"מ לתניא מ"ח ע' ש"כא). וחי"ב רמב"ב ב (ואורי החמה שם)

וכל העם רואים . . . את הנשמע: יתרו כ, ית. מכילתא עה"פ.

ולא ידע איש . . . לעליונים . . . נדמה: ברכה לד, ה. סוטה יד, א.

הבן בחכ' וחכם בכינה: ס"י פ"א מ"ד.

דגם בימי יהושע לא אשתכחו נבונים: ראה עירובין ק, ב. ספרי ופרשי' דברים א, טו. והובא גם בס' מאמרי אדמו"ר עה"ת חי"ב ע' תר"ו. שער הק"ש ספני"ט (נו, סעי"ב ואילך). ועוד. (ואולי הוא טעות המעתיק כאן, וז"ל: בימי משה, כבש"ס וכו').

מאין ליש כו', וז"ש דאפי' אור צח אור מצוחצח שהוא פנימי אור הכתר אוכם הוא לגבי עה"ע עצמו שהוא מקור כל רצון ונק' כתר הכללי שנמשך מעצמו בעה"רצ, שזהו כמו בחי' ד"ע הנ"ל שמיש האמיתי לאין מלמעלמ"ט כנ"ל (וראי' לזה ממש בפ' קדושי' תהיו שהוא ע"י תומ"צ ת"ל כי קדוש כו' קדושתו למעלה מקדושתכם דתומ"צ שזהו למעלה גם מחה"ה"כ כמש"א אין זולתך לחה"ה"כ שהה"כ הרי הוא בא בשכר המצו' בלבד.) והיינו לפי שע"י שאמרו ישראל נעשה ה' התקשרות דכנס"י בבעה"רצ שלמעלה מגילוי הרצון דכלא וכאין יחשב לגבי עה"ע כנ"ל לפי שנתגלה בחי' היש האמיתי דעצמות א"ס שנק' מאור שלמעלה מבחי' אור דכתר דחכמ' וכה"ג, וידוע דלגבי אור העצמות שנק' יש האמיתי בחי' המאור עצמו שוין לפניו ב' הדיעות דד"ע וד"ת כמ"ש כי אל דיעות הוי' שסובל ב' הדיעות כאחד בלי חילוק והפרש כלל ביניהם והיינו שאין הפרש בין ד"ע מיש לאין ובין ד"ת שהוא מאין ליש, ואעפ"י שבד"ת שמאין ליש האור והצורה הרוחני' גבוה' מן הכלי והחומר הגשמי' והפנימי' למעלה מן החיצוני' כידוע שכולם בחכ' עשית מאין דחכמה בבינה וכן מאין דכתר בחכמה כמ"ש בראשית בקדמין כו' ברצוה"פ שמאיר בחו"ב, ובבחי' ד"ע להיפך שמצד בחי' אורח העולם באין הא' דכלא חשיב לגבי יש האמיתי הרי החיצוני' דכלי למעלה מפנימי' מקור האור כנ"ל משום דסומ"ע עכמח"ת לרצה"ק כו', ג"ז אינו שייך רק בהארת אור וזו מן המאור דעצמות דכלא חשיב, אבל לגבי עצמות המאור שוין סוף ותחלה דרצון ומעשה להיותו למעלה גם ממקור האור ושפע דתחוס' ברצון עד מעשה, ע"כ אורי' ואורי' דד"ע וד"ת שניהם שוים עד מבלי ימצא בחכ' ראש' וסוף כלל לכך בחי' אין ויש שהוא העלם וגילוי דתחוס' שוין ממש בלי חילוק בין מאין ליש ובין מיש לאין כו', והוא מ"ש כי אל דיעות שסובל ב' ההפכים הללו כאחד ממש מטעם הנ"ל. וז"ש וגם חושך לא יחשיך ממך כחשיכה כאורה, פ"י דקמ"י אור העצמו' דא"ס ממש גם בחי' ההעלם דרצון והחכ"ק שנק' חושך סתרו אינו נק' חושך והעלם כלל וגם גילוי אור כמו החכ' מאין ליש אינו נק' אור כלל דשוין לפניו ממש חושך ואור העלם וגילוי, וזהו כחשיכה כאורה (כמו שה"י אור וחושך משתמשין בערבובי'א כו') לפי שבחי' העלם וגילוי בב' המדריגות הנ"ל דאורי' ואורי' זה לא שייך רק בהשתל' דרצון עד מעשה שהוא בחי' תחוס' מעומ"ט, שזהו ב' מדריגות באין מיש לאין ומאין ליש וב' מדריגות ביש כמ"ש כמ"א), אבל בבחי' העצמו' ממש שהוא יש האמיתי למעלה מבחי' מעומ"ט תחוס', ולכך כל בחי' אין ויש

דאפי' אור צח . . . אוכם הוא: ראה ת"ו ת"ע (קלה, ב).

קדושי' תהיו . . . קדושתו למעלה מקדושתכם: קדושים יט, ב. ויקיר פכ"ד, ט.

שכולם בחכ' עשית . . . בראשית בקדמין: תהלים קד, כד. תרגום אונקלוס ר"פ בראשית.

כי אל דיעות: שמאל"א ב, ג. וראה בהנסמו ע"י בארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רסב.

וגם חושך לא יחשיך: תהלים קלט, יב.

אור וחושך משתמשין בערבובי'א: ראה רש"י בראשית א, ד. ירושלמי ברכות פ"ח ה"ז. כ"ר פ"ג, ו.

בכל ע"ע משפיע ומקבל והוא פנימי וחינוכי דאו"כ רוחניות וגשמיות שניהם שוים בכלל ובפרט (כמ"ד דשו"א כאחד ממש נבראו כניל וד"ל) (ולפ"ז לגבי אור העצמות שנק' מאור אין הפרש בין העוה"ז שנברא בה"א מאין ליש ובין העוה"ב שנברא ביו"ד דח"ע שבכתר שכלא וכאין לגבי העצמות שנק' העלם כי כל העלם וגילוי שוים שם, והוא שאין זולתך גם לעוה"ב כניל).

ועם כל זה יובן הענין שהי' במ"ת מה שנתחלף מראי' דחכ' לשמיעה דבינה ומשמיעה דבינה לראי' דחכמ' כניל במה שהיו רואי' את הנשמע ושומעי' את הנראה כו', וגם ענין מה שעכ"ד פר"ג ואעפ"י שדבורים הללו דיוה"ד הי' בגילוי הרצון בחוי"ב מאין ליש בהשג' באו"כ שמתצמצם לפ"ע כלי קבלת המוחין ומדות שלהם דוקא יהיו הדברים פשוטים ויש לכאו"א שורש באותיות התורה כידוע דישאל מתקשראן באורי"י וא"כ על מה ולמה פר"ג כו', אך הנה ידוע מארז"ל שאמרו ישראל רצונינו לראות את מלכינו כו' הגם שהאמינו בה' וראו כל נפלאותיו ביצ"מ ובקיי"ס וגם בקיי"ס אמרו בשירת הים זה אלי כו' ובמצרים נתגלה עליהם ממי' כו' ועכ"ז רצו לראות פני ה' כראות פני מלך ביופיו לאסתכלא ביקרא דמלכא כו' בכתר הוד מלכות, והוא מ"ש צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו זו מ"ת כו'), ואמנם יודעי' היו שלא יוכל אדם לראות אלקים ויחי' כמ"ש כי לא יראני אדם וחי' עכ"ז חשקה נפשם לראות פני ה' גם אם ימותו, ונתקיים מחצה מן בקשתם כי תפלה פועל ועושה מחצה והוא מה שראו את קול אלקים מדבר מתוך האש ראו את הנשמע כו', ואפ"י בשמיעה ששמעו קול אלקים חידוש גדול הי' שנתקיימו במציאותן ולא מתו כמ"ש שאל נא לימים כו' הנהי' כדבר הגדול הזה השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי וכן א' פכ"פ דבר הוי' עמכם אנכי עומד כו' כלומר לא פכ"פ ממש אלא אנכי הי' מפסיק ועומד בין הוי' ובניכם להגיד לכם דבר הוי' כו' אעפ"י שמפי הגבורה עצמו שמעו כמ"ש

דשו"א כאחד ממש נבראו: חגיגה יב, א.

רואי' את הנשמע: מכלילתא יתרו כ, יח ופרש"י שם.

דישראל מתקשראן באורייתא: ראה זח"ג עג, א.

שאמרו ישראל רצונינו לראות את מלכינו: מכלילתא יתרו יט, ט ופרש"י שם.

זה אלי: בשלח טו, ב.

לאסתכלא ביקרא דמלכא: ע"פ זח"ב רמז, ב, ועוד.

צאינה וראינה: . . . ביום חתונתו זו מ"ת: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

כי לא יראני האדם: תשא לג, כ.

תפלה פועל ויושנה מחצתה: ויקר פי"ה, ה.

שראו את קול אלקים מדבר מתוך האש: ואתחנן ד, לג.

ראו את הנשמע: מכלילתא יתרו כ, יח ופרש"י שם.

שאל נא לימים: ואתחנן ד, לב.

פכ"פ דבר . . . אנכי עומד: ואתחנן ה, ד"ה.

את הדברים האלה דיבר ה' אל כל קהלכם בהר מתוך האש קול גדול ולא יסף (דמשמע כל יוה"ד האלה ולא אנכי ולא יהי' לך לבד, ומ"ש דבר אתה עמנו וכן משה ידבר משמע דשאר הדבר' ה' ע"י משה, ואפשר אנכי עומד להגיד לכם קאי על כל הדברים והקול אלקים ששמעו זהו מה שהאלקים יעננו בקול כו' בקולו של משה (כמ"ש במ"א), ואמר עוד ויהי בשמעכם כו' ותאמרו הן הראנו ה' את כבודו ואת גדלו ואת קולו שמענו מתוך האש היום הזה ראינו כי ידבר אלקים את האדם וחי (אבל תמונה לא ראו זולתי קול משא"כ במשה שאמר ותמונת ה' יביט פא"פ אדבר בו במראה כו' וכן שאר הנביאים כמ"ש ישעי' וראה את הו' צבאות הרי ה' דבר הו' מדבר בו בהתלבשות במראה וחלום כמ"ש הן במראה כו'. וזה ה' החידוש שידבר אלקי' את האדם וחי כמ"ש כי לא יראני האדם וחי וכן א' ועתה למה נמות אם יוספי' אנחנו כו' כי מי כל בשר אשר שמעו קול אלקים חיים מדבר מתוך האש כמונו ויחי קרב אתה כו'. ומוכן מזה עכ"פ שנתחרטו מבקשתם רצונינו לראות את מלכינו שהי' בהסכם אצלם לראות ולמות כי טוב מותם בדביקות ותשוקה וזאת בראות פני ה' ויוכלו באור פני אלקים כנר בפני כו' מחייהם בהסתר פנים (כב"ע שהציץ ומת כו') וכמאמר כי לא יראני האדם וחי בחייהם אינם רואים אבל במיתתם רואים, ואח"כ נתחרטו מזה וא' ועתה למה נמות כו', והיינו אם רץ לבך שוב כו' שתחלה רץ לבם ליכלל בראי' מקרוב כנ"ל וראו את הקול אלקים מדבר ועכ"ד פרי"ג וחזרו בהם בבחי' שוב לאחור כמ"ש וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק כו' שתפצו יותר בהמשכ' אלקות להמשיך אויב"כ דמעהמ"צ כמ"ש ואת תדבר אלינו כו' עד ושמענו ועשינו כי המעשה עיקר ולא הדביקות במס"ג כמ"ש ואתה משמרה בקרבי כו' כי אני ה' לא שניתי ואתם ב"י לא כליתם במס"ג כענין בע"כ אתה חי כו'. ועיקר הענין הוא דזה ה' החידוש במ"ת דגם על כל דבור ודבור שבא בגילוי בקול ושמעו בהשגה בכלי עכ"ד פרי"ג כו' לפי שראו בראי' בקירוב את הנשמע וכתיב כי לא יראני האדם וחי (ואעפ"י שזהו בראי' המהות דוקא והם לא ראו כל תמונה זולתי קול כו' אבל גם קול אלקים בדיבור לא יוכל אדם

את הדברים . . מתוך האש . . קול גדול ולא יסף: ואתחנו ה, יט.

דבר אתה עמנו . . משה ידבר: יתרו כ, יט. שם יט, יט.

שהאלקים יענוו בקול: יתרו יט, יט.

ותמונת ה' . . פא"פ . . במראה: בעלותך יב, ו האילך.

וראה את ה' צבאות: ע"פ ישעי' ה, א ואילך.

כב"ע שהציץ ומת: חגיגה יד, ב.

כי לא יראני . . בחייהם אינם רואים אבל במיתתם רואים: תשא לג, כ. במדבר פ"ד, לו.

אם רץ לבך שוב: ראה ס"י פ"א מ"ח. ארז"ת יתרו ע' תתקעז וע' תתקפא. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א

בסה"מ תרנ"ט ע' שעי.

ורא העם וינועו: יתרו כ, יח.

ואת תדבר אלינו: ואתחנו ה, כד.

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ה.

בע"כ אתה חי: אבות ספ"ד. וראה תניא ספ"ג.

לראות וגם לשמוע וחי כמ"ש השמע עם כו' לפי שהוא בחי' קול גדול ולא יספ' בבחי' א"ס ממש וע"כ עכ"ד פר"ג ליכלל בדיבור זה. ומ"מ חזר רוחם אליהם כמ"ש היום ראינו כי ידבר כו' וחי כו', זהו ענין הב' שהי' להיפוך דכמו שראו את הנשמע כך שמעו את הנראה דמה שהי' בבחי' אין דחכ' בראי' מקרוב שהי' בהכרח להיות ביטול וכליון במס"נ כמ"ש במיתתן דוק' רואים הי' זה דוק' בבחי' שמיעה בהשג' בכלי דוקא שהרצוא עצמו נעשה בבחי' שוב והיינו שבחייהן ראו אהנ"ש ושמעו אהנ"ר, דב' הדברים הן דבר והיפוכו בענין א' שהוא פלא גדול דלא יראני האדם ואף דבר ה' הבא בגילוי וגם שמעו נקבלת הכלי מה שלמעלה מן ההשגה רק בראי' דאין דחכמה וזהו דבר והיפוכו כאחד ממש כעליונים למטה ותחתונים למעלה כנ"ל וד"ל.

אך שורש הענין הוא מטעם הנ"ל דבמ"ת הי' התגלות דאור א"ס ב"ה עצמו שנק' מאור שלמעלה מאור וממילא בקירוב הניצוצות דנשי' שעכמחה"ק בפנימיות ועצמיות היו כלים ונכללים ממילא כניצוץ באבוקה וע"כ גם עכ"ד פר"ג לפי שנשי' מתקשראן בס"ר אותיות דתוה"ק בבחי' סתים דסדכ"ס עצמו כידוע, וזהו כי לא יראני האדם דוקא כו'. אך עכ"ז שמעו קול אלקים מדבר וחי' דחזר רוחם אליהם אעפ"י שראו אהנ"ש כו', לפי שע"י שאמרו נעשה נתקשרו אז בעצמות בעהר"צ וע"י שהיו במצור ובמצוק במצרים שהי' אז להם לב נשבר כתכלית שעלו בבחי' או"ח לקדמותו כנ"ל, שע"י זכו לראי' מקרוב אף בגילוי הדיבור מאין ליש דשמיעה דבינה הי' בהם בחי' ראי' דחכמה בחי' אין הא' כמו דקמ"י כל"ח שהוא בחי' ד"ע שהוא סוף מדריג' דעצמות א"ס מצד בחי' ביטול והשתחוואה העצמי' דזהו לפי שנתגלה מבחי' יש האמיתי כמו שהוא מלמעלמ"ט דקמ"י גם כן אור צה ומצוחצח שהוא גילוי הרצון דכתר וחכ' כו' אתחשיך קמ"י וכל"ח. ואמנם גם בחי' גילוי אור דחכמ' מאין ליש בכינה בחי' ד"ת הנ"ל שוה ממש עם בחי' ד"ע שמיש לאין לפי שב' הדיעות שוין שם כנ"ל, וע"כ הי' במ"ת עליונים למטה שבחי' אין דראי' דחכמ' הי' בבחי' יש בכינה ששמעו את הנראה ותחתונים שהיו בבחי' יש דהשגה דבינה שמקבל מחכמ' הי' למעלה להיות בבחי' ראי' דאין הא' דד"ע כו'. וזהו עצמו הטעם שאין חילוק בין פנימי' לחיצוני' דגם בחייהם בגופם ראו אהנ"ש ואעפ"י שבמיתתם רואים ולא בחייהם עכ"ז נתקיימו בגופים ושמעו בהשגה את הנראה כו'. ומ"מ עכ"ד פר"ג אעפ"י שהדיבור הי' בא בגילוי אור בכלי הרי הי' השמיעה אצלם בבחי' ראי' ולכך פר"ג כשראו מצד שרשי נשמתן בעצמות בעהר"צ כנ"ל שזהו בחי' הפנימי' דכל דיבור, ומצד בחי' החיצוני' דדיבור ששרשו למעלה יותר ע"כ יכול להתקיים בכלי דוקא לכך חזר רוחם מטל תורה כו'. וא"כ הי' בכל זה ב' הפכים כאחד בחילוף דראי' ושמיעה ובפ"ג עכ"ד בחיצוני' דוקא וחזרת רוחם בחי' שוב מן

הפנימי' דטל תורה לפי שפנימי' וחיצוניות דאו"כ דאו"ר ואו"ה כב' דיעות הנ"ל היו אין ממש במ"ת בהגלות אור העצמי' דא"ס שנק' מאור שלמעלה מבחי' תחו"ס לגמרי כני"ל וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל מ"ש מי גילה רז זה לבני כו' מהו ענין הסוד שהקדימו נעשה לנשמע כו' דהלא מבו"ל דזה ה"י אצלם מצד התקשרותם בעצמו' בבעה"ר' העצמי כו' ומה שייך בזה ענין גילוי רז וסוד כו' ומשמע ג"כ שזהו כמו סוד סתום שא"א לגלותה וע"כ מתמיה מי גילה להם רז זה כו'. והנה מרמז בזה על בחי' סוד הו"י שבמצות שנק' טעמי מצות הגם שיוכל לבוא בגילוי כמו שיתגלה לע"ל בימהמ"ש כמ"ש בו ישכיל עבדי כו' ונק' פלא יועץ חכם חרשים כו' ואמר שכולם ידעו אותי כו'. ואמנם ע"ז אמר מי גילה רז זה דוקא שעיקר מקור גילוי סוד הו"י שברצה"ע במצו' הוא בעשי' דוקא לפי שגוף המעשה דוקא עכמח"ת, שזהו רז וסוד סתום לגמרי שלא יוכל לבוא בגילוי גם בטעמי מצות והוא לפי שמגיע בבעה"ר' הפשוט שאין טעם לרצון כלל אפי' טעם כמוס וסוד כו' רק בבחי' העשי' בפו"מ לבד כמו העוה"ב דשכר המצו' הוא המצוה עצמה שבעשי' דוקא וכמ"ש ומעשה ידינו כוננהו כו'. והוא ע"י שאמרו נעשה דוקא שעשי' זו הוא למעלה מגילוי הרצון שבא בחי' ומדות כני"ל אלא לבעל הרצון שא"א להגיע אליו אף במס"נ ברצון באה"ר בתענוגים רק בביטול כל העצמות דוקא שזהו בבחי' יחידה שננפש שלמעלה מרצון הבא בגילוי אף בטעם כמוס לרצון שנק' מקיף דיחידה (כידוע בב' מקיפים דחי' יחידה הן בצלם בלמ"ד ומ"ם דצלם כמ"ש במ"א), ובחי' העלאת מ"נ מבחי' יחידה דוקא שזהו שנק' גילוי רז וסוד סתום לגמרי שזהו דוקא בהיפוך הטבע לשנות מרצון לרצון (כמשי"ת).

והנה יש ב' מיני סוד שהוא ב' מיני הסתר, אי מה שהעליון מוסתר ונעלם בתחתון הימנו דוקא כמו הסתר והעלם דאור הרצון בשכל וטעם שבמות, שהרי למהות הרצון עצמו אין לו טעם ושכל כי הטעם והשכל יסתיר אורו העצמי ויגביל אותו, כמו הרצה"פ שהוא למעלה מן הטעם כאשר בא בהתלבשות להיות רצונו מצד הטעם ודעת הרי נתמעט ונסתר אור עצמות הרצון ולא נגלה רק ע"י לבוש זה של השכל והטעם, וכשיבוטל הטעם ההוא יבוטל הרצון, ועכ"ז נק' רצון ממש כאופן שלא יזו מרצון זה כ"ז שהשכל וטעם יחייב אותו, כמו הרצון לטוב וחסד למי שעשה לו טובה או בטעם מיוחד שהדבר טוב לו ע"כ ירצה בו וכה"ג, ואח"כ יורד עוד אור הרצון הזה בלבוש שני והן המדות שבאדם מן השכל וטעם לרצון שמתלבש בהן השכל

ישיביל עבדי . . . ולא יועץ . . . כולם ידעו אותי: ישעי נב, יג, ט. ה. ירמ"י לא, לד.
ומעשה ידינו כוננה: תהלים צ, יז.
דחי' יחידה . . . בלמ"ד ומ"ם דצלם כמ"ש במ"א: ראה לקרות תצא לו, סעי'ג ואילך.

עד שיוולד ממנו האהבה לד"ו או היראה מהיפוכו עד שמתלבש הרצון שבמדות שנק' רעוד"ל גם במחשבה ודבור עד שנגלה הרצון גם במעשה בפומ'. וכמו גם כגופו של אדם מושל הרצון בהתלבשותו תחלה כמות ואח"כ בלב ואח"כ במעשה שהוא הפעולה בידו כרצונו, וכמו התנועה באבריו שנשמעים מיד לרצון האדם שזהו כמו טבעי' ממש בלי ישונה כו', וכך הוא גם בהתלבשות הרצון בשכל ומדות אעפ"י שבאמת איז הרכבה שמורכב הרצון ומתלבש בדבר נבדל שלמטה ממנו שהוא השכל שמחייב את הרצון והשכל מורכב ומחייב את המדות ומדות למח' ומח' לדיבור עד המעשה, מ"מ אנו רואים שזהו הכל נעשה כמו טבע שני בעלם הרצון הזה אחר העלמו בשכל ומדות, דהיינו שמורגל הרצון להתמשך דרך השכל והמדות שנשמעים לרצונו להטיב כפי הרצון כמו שהאברים נשמעים לרצון בתנועה גשמי' כו', והרי אנו רואים ברגילות האדם בהנהגה שלו ברצונו רק מצד הטעם והמדות עד שהם כמו מדות טבעי' בתולדה בבטן ולא יוכל להשתנות כלל, ובאמת אינו כן שהרי עצם הרצון הוא נבדל בערך לגמרי מן השכל כניל ודיל'. וזהו שנק' העלם והסתר דעליון בתחתון הימנו כמו העלם השכל במשל וזדה כו' וכאוצר הנטמן בארץ, כך נקודת עצם הרצון נעלם ונסתר בהעלם אחר העלם בלבושים שהן שכל ומדות ומחודי"מ שזהו כטבע שני כו'. ואמנם בחי' הסתר והעלם הב' היינו כמו שהרצון הוא בעצם דוקא דהיינו כבעל הרצון העצמי כו', שהגם שנמשך זה הרצון בהמשכה ובגילוי הוא בלתי מורכב ומוסתר בטעם ושכל ומדות ונק' רצה"פ לגמרי כניל, עכ"ז גם הוא מוסתר אך שהוא מוסתר ונעלם בעליון הימנו שזהו כערה"צ שממנו מקור כל רצון אף רצה"פ כי גם רצה"פ הוא בא בדי"פ ג"כ כמו לבנות בנין ולעשות חסד וטוב אבל הוא רצון פשוט למעלה מן השכל וטעם, וזהו בבחי' מקיף דיחידה שבנפש דוקא (שזהו מ"ם דצ"ם כניל), שמשם יוכל להיות שינוי וחילוף הרצון להפוך מרצון לרצון אף בדבר שכבר הורגל הרצון בו ע"פ שכל ומדות שנק' טבע שני כמו גם למי שעשה לו חסד יבטל הטעם ויעשה כהיפוך מרצה"ק מצד עצם רצונו, כמו בניצחון שיעלה למעלה מן הרצון המורכב, וכן השוחד יהפוך רצונו לזכות לחייב הגם שהוא נגד השכל וטעם ולהיפוך לחייב את הזכאי כו' לפי שמגיע השוחד בעצם הרצון שבנפש ויבטל הטעם כו', וכן באהבת האב לבנו שמגיע בעצם הרצון יהפוך מחוב לזכות ולשונא בעצם יהפוך הרצון מזכות לחוב גם שהוא נגד השכל ומדות שכבר מורגל ומוטבע בזה בטבע שני כו' ודיל'.

ובאמת גם יש כח בבחי' יחיד' שבנפש להפוך גם טבע ראשון מה שממנו נמשך בטבע ראשון מדה"ט בתולדה כתאוה גופני' למאכל ולמשגל והון רב וכל תענוגים הטבעיים וכן להיפוך לשונא הרע המזיק וכיסורים וצער או עינוי או מדות הרחמנות בטבע התולדה ולהיפך מדת אכזריות בטבע וכן הקמצנות בטבע או הפזרנות וכן משפלות והכנעה בעצם טבעו או העזה והוצפה וקשה כאבן כו', ואנו רואים בחוש שבכל אלה המדות הטבעיים

בתולדה ממש הרי יוכל האדם לשלוט בנפשו להפוך טבע הרצון גם בתאוות טבעיות כתאוות המאכל אף שהוא רעב לא יחפוץ לאכול ולא יהי' לו לעונג כלל גם כל תענוגי עוה"ז ויכול למאוס בהן כמו שהוא מובדל ומופרש מכל תאוה בטבע כלבו חלל בקרבנו ולהיפך להיות מקבל יסורים וצער ועינוי וסיגוף לעונג גדול, וכשי"כ שיוכל להתהפך בטבעו מרחמנות לאכזריות ומאכזריו לרחמנות וכן מקמצנות לפזרנות ומפזרנות לקמצנות כו' ומהעזה לשפלות כו', ואעפ"י שלא נהפך במהר"ע לגמרי אבל לפי שעה יש שליטה בנפשו להפוך הטבע מרצון לרצון ממש אף בטבע ראשון וכשי"כ בטבע שני שבא מצד הרגילות לבד כנ"ל (ורא"י) מכה של מס"ג עקדה"ש לקבל כל יסורים ועינוי לרצון וכמו השמחים ביסורים קשים לקבל באהב' ורצון וכקבלת תענית וסיגופי' ברצון כמ"ש ר"א חביבין עליך יסורים וכבע"ת אמיתי שמואס ברע ולא יתגאה בכל תענוגי עוה"ז וכן גם איש שממונו חביב עליו מגופו יכול להפקיר כל הון לצדקה וכה"ג שיעז"ב בכל מאדך שלמעלה מהגבלת הטבע בכלי כו'), ושרש כח שליטה זו בעצמו באה מבחי' מקיף דיחיד' דוקא שמשם יכול להיות שינוי הטבע באדם כנ"ל וד"ל.

והנה ע"ד הנ"ל בנ"י מדריגות דחי' ויחידה ברצון מורכב בטבע שני ורצון דיחידה שמשנה הטבע והרגילות כנ"ל, כך הוא בענין מעהמ"צ שישראל עושין אעפ"י שנק' עושין רצונו של מקום ממש כידוע עכ"ז יש בזה מבחי' הרגילות שהורגל בזה הרצון ע"פ טבעו מנעוריו דהיינו ע"פ הסכס דטעם והשגה בשכל ומדות כמו באהוי"ר והשגת הטעם וכוונה לקיים רצה"ע, אבל כ"ז אינו רק כפי רגילותו שנעשה רצון זה אצלו כמו טבע שני אצלו מנעוריו. וכמו שאנו רואים בחוש גם במי שרגיל מנעוריו בעסק התומ"צ כל ימיו באהוי"ר לקיים תורת בוראו ככל הכתוב בתורה לא יטה ימיו ושמאל גם בדקדוקי סופרים כו' ומנהגים טובים, עכ"ז איז רק ע"פ מדת טבעו מרגילותו מנעוריו כמו מצות אנשים מלומדה שזהו רק כפי שראה את מנהג אביו והדריכו אביו מנעוריו בחינוך ימים ושנים עד שגם כי יזקין לא יסור מזה מצד טבעו ורגילותו שנעשה אצלו כמו טבע ממש, וז"ש יען נגש העם כו' ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה לבד כו'. ואעפ"י שהוזהרנו בזה להיות האב מדריך לבנו בתומ"צ מנעוריו דוקא כמ"ש חנוך לנער ע"פ דרכו כו' ואמר ולמדתם את בניכם, ועל פי זה הוא דוקא כל ימיו בסומ"ר ועש"ט

כמ"ש ר"א חביבין עליך יסורים: ע"פ ברכות ה, ב.

שממונו חביב עליו: ברכות סא, ב.

בכל מאדך: ואתחנן ג, ה.

שנק' עושין רצונו של מקום ממש כידוע: ראה לקרי' שלח מב, רע"ג. סי' מאמרי אדהמ"צ ויקרא ח"ב סי' תהכד ואילך. ושי"ב.

יען נגש העם: ישעי' כט, יג.

חנוך לנער . . . ולמדתם את בניכם: משלי כב, ו. עקב יא, ט.

בכל האופן הטוב והישר, עכ"ז איז עולה לה' לרצון כל כך כמו מי שעושה המצות בבחי' היפוך הטבע והיפוך הרגילות אדרבה במה שהוא נגד טבעו ורגילותו, כמו השונה פרקו ק' פעמים וא' שאותו פעם א' היותר על מדתו הרגיל הוא בהפקירות לעשות נגד טבעו, וכן במצות כצדקה להפריז על המדה יותר מכפי טבעו דוקא, וכן בכל מ"ע לעשות נגד טבעו בעומ"ש, וכסומ"ר יהי' ג"כ נגד הטבע כמו למאוס ברע מעיקרו ולא להיות קשור ברע כמו שהוא בטבע בשלימות רק שלא יעשה אותו מצד הרגילות לבד כו', וזהו שנק' הסתר הרצון בתוך הטבע והרגילות כו', משא"כ בחי' היפוך הטבע שהוא במקיף ידידה שיכול לשנות מרצון לרצון כו' כנ"ל זהו שעולה למעלה ג"כ בבחי' הכתר עליון שהוא בעה"רצ כמו שהוא בבחי' יש האמיתי שלמעלה מן גילוי הרצון כנ"ל וא"ז אלא בהעלא' מ"ן דא"ח בהפקירות בהיפוך הטבע דוקא, שבוה מעוררים למעלה גילוי הרז העליון שאינו מלוכש אף ברצון כו', והוא במה שאמרו נעשה דוקא שבוה נתקשרו בבעל הרצון עצמו כנ"ל וד"ל, אבל ע"י מעה"מ מצד הטבע והרגילות אעפ"י שנעשה ברצון וכוונה טובה באהוי"ר כנ"ל כל זה נק' בחי' הסתר הרצון בחכמה ומדות [בהתלבשות בכלים מכלים שונים במיעוט אחר מיעוט אחר מיעוט דהיינו מיעוט אור הרצון] בחכ' ומחכ' למדות ומדות למעשה, עד שיכול להיות שלא יהי' הרצון כמצות להמשיך גילוי אור האלקי לבד רק לגרמ' שיתגאה ויתגדל בעיני הבריות לקנות לו שם או שממנו יבא זה הגילוי אור דוקא כמו למען שמי יכבד ה' כערב רב כו' כידוע, וכמו שינסה ה' לע"ל במה שיוציא חמה מנרתקה ויצוה לעשות סוכה שיבעטו בסוכתו כו' כמבואר בדרז"ל, וע"כ יכול להיות מזה יניקת החיצונים דוקא להחשיך ולהסתיר אור האלקי כו' דבאתעדל' נעשה אתעדל'ע לפי ערך וכך הוא למעלה בגילוי רצה"ע במצות הוי' למעלה שבאה במיעוט והסתר בלבושים רבים ושונים כמו שמוסתר הרצון בחכ' ומדות בטבע הרגילות למטה כנ"ל וד"ל. ומטעם זה גזרו אומר י'צן נגש העם כו' בפיו ושפתית כו' מצות אנשים מלומדה כו' וע"כ ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו תסתתר פי' חכמת חכמיו בחי' אין דכתר דחכמה שנק' חש"מ ובינת נבוניו כינה ש"מ שנובלות חכ' של מעלה תורה ונובלות בינה של מעלה שכינה וניגש זה באחוריים וחיצוניות דרצון בחכ' ומדות כמצות אנשים מלומדה ובפיו ושפתיו כו' ברצון חיצוני בפה ושפתים לבד גורם הסתלקות חכמת חכמיו אור הפנימי דחש"מ ובש"מ שנכללו בבחי' פנימי' הכתר שמסתתר ועולה בעצמות בעה"רצ (וממילא נסתרו ונעלמו שם חו"ב שלמעלה ובלתי יאיר רק חיצוני' כפי אתעדל'ת

לחנן שמי יכבד ה': ישעי' סו, ה.

שינסה ה' לע"ל... שיבעטו בסוכתו כו' כמבואר בדרז"ל: ע"ז ג, א.

שנובלות וחכמה: ביר פי"ז, ה.

בינה של מלכה שכינה: כיה בע"ח שערי הכללים ספ"א (בשם מארז"ל). לקי"ת לארז"ל תולדות כת, ב.
כנפי יונה היא פי"ד. מאיר"ג, ס"ו. ס' מאמרי אדהאמצי"קרא ח"ב ע' תתסו. וש"נ.

באחוריים וחיזוניות, והוא ענין גלות השכינה וגלות התורה שלובשת שק דנוגה כו' שזהו ח"ע וח"ת בכלל וד"ל).

והיינו משאז"ל על מ"ש ונהר יחרב ויבש יחרב בכ"ר ויבש בב"ש כו', ולכאורה זה המאמר פלאי דהלא בכ"ר ה' גילוי אלקות בלוחות שבארון כהיכל ק"ק וקרבות וקטורת ועבודת כה"ג ביוהכ"פ כו', וכן בבית שני באבן שתי' וכל עבודת הכהנים בקרבות וקטורת כו' והרי יוחנן כה"ג בב"ש ביטל את המעוררים כו'. אך הענין הוא בפ"י ב"ר וב"ש זהו ב' דבראשית דחכמה בראש כמ"ש בחכמה יבנה בית זהו בחי' בית ראשון, ופי' בית שני זהו ב' שני דבראשית ברא דחכמה בסוף בחי' חכמה שבדיבור כידוע. וזהו ונהר שהוא בחי' בינה שנק' נהר שמקבל מחכמ' הנק' אין של היש דבינה כו' נק' תיין ריעין דלא מתפרשין כו' בחי' נהר זה יחרב ויבש כהסתלקות אור החכ' הפנימית שנק' ח"ס כמעין סתום שנסתם במקורו שממילא נפסק מעין הנובע בנהר וממילא יחרב הנהר ויבש כו' כענין הנ"ל במ"ש ואבדה חכמת חכמיו כו' וד"ל.

וביאור זה הנה ידוע שהחכמה מאין תמצא מאין דכתר שהוא הרצון אותיות צינור דונוצר חסד שהוא מזל הח' דא"א שנמשך ממנו החכמ' מאין ליש כבינה שהוא ב' דבראשית כידוע דבראשית נמי מאמר הוא שנמשך לגילוי מן ההעלם דכתר. אך הנה כאשר אין העלאת מ"ן מלמטה רק בהתלבשות הרצון בחכמ' ומדות כנ"ל אזי אין אור חדש מאור הכתר נמשך בחיוב דאצי' אזי ממילא אין גילוי אור חדש מחכמ' לבינה כלל ואינו כמעין המתגבר וממילא יופסק הנהר דבינה ויחרב כו', שזה ה' גיכ בכ"ר שלא ה' העלאת מ"ן באר"ח לפנימי' הכתר שזה א"א כ"א כשינוי הטבע דוקא שמגיע ביחידה ולכן נחרב ב"ר שזהו מ"ש ונהר יחרב בכ"ר, כמ"ש אלכה ואשובה אל מקומי דאסתלק אור הכתר לעילא לעילא, וקורא או"י א' זה שהוא הכתר דאאלפך חכמה וי"ן דונוצר מסתלק מיו"ד שהוא חכמה ומדות כו', והוא לפי שגשג העם הזה אלי בפיו כו' ובמצות אנשים מלומדה, על כן אבדה חכמת

ונהר יחרב ויבש יחרב בכ"ר: איוב יד, יא. וחי' כו, א. וראה אה"ת נ"ך ע' א"ג.

יוחנן כה"ג בב"ש ביטל את המעוררים: סוטה מו, א. ועוד.

בחכמה יבנה בית: משלי כד, ג. וראה סה"מ תקס"ד ע' ר"ז.

ונק' ריעין דלא מתפרשין: וחי' ד, א. ועוד.

שהחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.

שהוא הרצון אותיות צינור: ראה קונטרס תשובות וביאורים מכ"ק אדמו"ר שליט"א סט"ו. וש"נ. וראה

לעיל ד"ה מראהו ומעשיהם.

דבראשית נמי מאמר הוא: ר"ה לב, א.

אלכה ואשובה . . . דאסתלק אור הכתר לעילא לעילא: ע"פ הושע ה, טו [וראה ביאורו] ק, א. ס' מאמרי

אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רכה] ראה וחי' כ, ב.

וקורא או"י: ראה וחי' עד, טע"ב ואיל"ל: ה' ממרום ישאג כו' אי שהחברתי את ביתי כו'. ועד"ז ככ"מ.

חכמיו כו' כנ"ל וד"ל. וכמו כן בבית שני בחי' בי"ת דחכ' תתאה חכמ' שבדיבור ג"כ ממילא אסתלק אור המאיר בצירופי אותיות הדיבור שנק' יבישות לגמרי, כי בגרעון אור דחכמה בראש שאינו נמשך בהשגה דבינה ז"ש ונהר יחרב כמו חרבה הארץ שאינו יבש לגמרי לפי שיש קצת מאור הכתר בחכמה ע"י פרוכת המפסיק בחי' הארה דהארה כו', והן היו הנביאים שבסוף בית ראשון כירמי' ויחזקאל וכה"ג, אבל כ"ש ששרשו רק בבחי' ח"ת דמל' שאין שם אור החכמ' וכתר רק במיעוט האחרון ביותר (לכך חסרו ה' דברים בכ"ש ארון ולוחות ונבואה ואורי' ותומים כו'), אעפ"י שאנשי כה"ג והנביאים כחגי זכרי' ועזרא נחמ"י כולם החזירו העטרה ליושנה כו' שזהו בחי' החזרת אור הכתר שנק' עטרה גם בחכמה בסוף, אבל מאחר שלא הי' העלאת מ"ן בשינוי הטבע לגמרי כמו שהי' במ"ת בבחי' יחוד פ"פ ממש, וע"כ ממילא נעשה בבית שני זה בבניה שבמל' בחי' יבישות לגמרי מאור הכתר בלי רושם אור כלל, עד יו"ד הרוגי מלוכה שהעלו מ"ן לפנימי' או"א בפנימי' ועצמי' דאור הכתר מצד מסינ' על התורה דוקא שזהו העלאת אור החכ' בפנימי' ועצמי' א"ס כ"ה דוקא שיתגלה בימהמ"ש כמ"ש בע"ח. אבל הגה במ"ת הי' ע"י העלא' מ"ן שלהם שינוי הטבע בהארה. עצמי' שיהי' אור הכתר מאיר בחכמה ומדות כב"ר וכ"ש זמן רב כזה ולא נחרב נהר דבינה עד הקץ וזמן כו', וזהו מצד שהי' גילוי התורה. שהוא בבחי' העלם דאור הכתר כמו שהוא בעצם למעלה מן החכמה להאיר אף בחכמ' שבב"ר וכ"ש לזמן קצוב עכ"פ, והן שנק' גבורי כח עושי דברו בב"ר בכתר עצמו שבחכמה בראש, לשמוע בקול דברו חכמה שבדיבור בבחי' בית שני וד"ל. (והן ב' כתרים דנעשה ונשמע שנמשך בשביל בית ראשון ובית שני דוקא, וזהו בעטרה שעטרה לו אמו ב' עטרות דאו"י בב"ר ודאו"ח דכ"ש, ועטרה הג' לימהמ"ש שיהי' כתר שם טוב שיהי' נצחי והוא בהמ"ק דלעיל שעז"א וביום שמחת לבו כידוע שנק' בית אחרון שגדול מבית ראשון כו', כמ"ש משל למלך שעשה ג' עטרות והג' נטל לעצמו כמ"ש הוי' ימלוך לעולם ועד דוד מ"י חי וקיים כמ"ש חיים נתתי לו כו' וכמ"ש ולסעדה מעתה ועד עולם כו' כמ"ש כמ"א כמ"ש הוקם על כו' וד"ל.

חרבה הארץ: ע"פ נח ח, יג"ד.

חסרו ה' דברים בכ"ש: ע"פ יומא כא, ב. וראה לקי"ת ר"ה נו, ג.

שאושי כה"ג . . . החזירו העטרה ליושנה: יומא סט, ב. וראה ביאור' קא, ב.

יו"ד הרוגי מלוכה שהעלו מ"ן: ע"ח שער הכללים פ"א. שער מ"ז ומ"ד דרוש א. ועוד.

בהארה: בכת"י ב: בהעלאה.

מתורה: בכת"י ב: הרי.

וביום שמחת לבו: שה"ש ג, יא.

בית אחרון גדול מב"ר: ע"פ חגי ב, ט. זח"א כה, א.

משל למלך שעשה ג' עטרות: ויקיר פכ"ד, ה.

ה' ימלוך . . . חיים נתתי לו . . . לסעדה: ע"פ בשלח טו, יח. תהלים כא, ה. ישעי' ט, ה. וראה ס' מאמרי

אדה"ז-נביאים ח"א ע' ס ואילך.

הוקם על: שמואל"ב כג, א.

והנה מעתה יל משארזיל (במס' שבת פ"ט) אריביל עכ"ד פ"ג כו' שנאמר נפשי יצאה בדברו כו' ומאחר שמדבור ראשון יצא' נשמתו דיבור שני האיך קבלו הוריד הטל שעתידי להחיות בו המתים והחי' אותם שנאמר גשם נדבות תניף אלקים כו' (גבי מ"ת כתיב רכב אלקים רבתיים כו' אד' במ סיני' בקדש), וארזיל כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו כו'. וי"ל מהו ענין טל תורה (שהוא בחי' חב"ד שבכתר הנמשך בכחי' מקיף על רישא דגולגלתא דז"א כמ"ש שראשי נמלא טל ואמר בוהר באד"ר דמההוא טלא דנסיף מע"י שנק' טלא דבדולחא אנער לההוא רישא דלבר שזוהו בחי' כתר לזו"ג כמ"ש בפע"ח במ"ש ועשית חג שבועות כו' (כמשי"ת) שזוהו בחי' שער הנ"ן דבינה שממנו נמשך כתר תורה גם לבחי' זו"ג שנק' הוי' אלקי כו').

והנה להבין ענין טל תורה שהחי' לנשיי במ"ת כנ"ל, ילה"ק תחלה במ"ש ותמלא כדה ותעל שהן כ"ד ספרים דאורייתא שירדה רבקה בחי' שם ב"ן דמ"ה דח"ע ותמלא כד"ה זהו כמו ששואבין בכד קטן מים הגדול ח"ע הקדומה כו', ותעל שהי' עלי' מירידה ביתר שאת, שכל בחי' ירידה אינו אלא כשבייל עלי' כו', ועלי' זאת שיהי' לעיל שיתגלו טעמי תורה, כמו בימוהמ"ש דכתיב בוי' ישכיל עבדי כו' וכתיב ה' חפץ כו' יגדיל תורה ויאדיר כו'. והנה טעמי תורה היינו בחי' הנגינות וטעמים שנק' רננא דאוריית' כמו זרקא מקף כו', שעכשיו הן בהעלם והסתר כי לא באו הנגינות בהתגלות במ"ת כלל כי אין בס"ת רק גילוי האותיות לכד שהן גופי תורה הבאים בגילוי גמור באותיות כתובים בדיוק ע"ג הקלף, כי הרי כל האותיות שבתושב"כ הן במספר ידוע ובאי' בהתחלקות צירופים רבים ושונים הכל בדקדוק גדול מאד אף במה שהן סיפורי מעשיות כד"ה וסדר הדורות ומלחמות מלכיות וכה"ג, גם אותיות הללו קדושים הם בקדושה העליונה ובאים במספר לא יוסיף ולא יגרע ומדוקדקי' בקרי וכתוב בחסר ויתיר, וכש"כ בענינים מחולקים שמדבר בכל מצוה ומצוה בפ"ע כמו פ' ציצית יש בה כמה צירופי אותיות מחולקים באופן כך וכך דוקא לא יוסיף ולא יגרע שבצירופי' כאלה דוקא נמשך המשכה הכללית שייך לטעם וסוד המצוה דציצית כמו שהוא בכל אופן פרטי הלכותי' המפורשים בהלכות ציצית שבצירופים האלה דוקא נשתלשלה אור דח"ע במצוה זו וכך בכל אותיות שבכל פרט ופרט שמדברים בעניני המצות,

והנה מעתה יל: מכאן עד להלן ס"ע תרנח, מיוסד על ד"ה ענין טל תורה – לעיל ע' שגב. משארזיל (במס' שבת פ"ט): [= פרק ט'] פה. ב. ראה גם לקח טוב יתרו כ. ב. וראה תניא ס"פ ל"ז. לקריש ח"ב ע' 329.

נפשי יצאה בדברו: שה"ש ה', ו.

גשם נדבות: . רכב אלקים רבתיים: תהלים סח, י. יח.

כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו: ראה כתובות ק"א, ב. יליש ישעי' כו, יט. תניא ספליי. ועוד.

שראשי נמלא טל: . באד"ר דמההוא טלא דנסיף מע"י: שה"ש ה', ב. ראה ח"ג קכח, ב. קלה, ב.

ותמלא כדה: . כ"ד ספרים דאורייתא: תולדות כד, טו. ראה ת"ז תכ"א (מו, ב). אה"ת כראשימת א.

ישכיל עבדי: . יגדיל תורה: ישעי' נב, יג. שם מב, כא.

וגם בשאר ענינים של סיפורי מעשיות ודברים בעלמא שלא בענין המצות הכל הוא בבחי' המשכת אורות העליונים דחכ"ע ומדות העליונים שמלוכבים בגוף האותיות דוקא (כמבואר בספרי הקבלה בכוונת הקריאה באותיות התו' כו'), והרי ס"ר אותיות התורה הן שרשים לס"ר נשי' וענפיהן בכל דור ודור עד שע"ה ג"כ מברכין ברכת התורה אף בפסוקים שהן סיפורי מעשיות בלבד.

והנה ידוע שיש בתורה בכלל ד' מדריגות טנת"א, והטעמים הם בבחי' הכתר והנקודות בחכמה ותגין במדות ואותיות במל', שהוא בחי' אחרונה יותר וע"כ לא בא בגילוי בתורה רק בחי' האותיות הפשוטים לבד (גם הנקודות לא באו בגילוי רק התגין כו', ולא נדרש כל מדרש רק מן האותיות ומן התגין ה" דורש ר' עקיבא על כל קוץ כו' וקצת מן הנקודות במקומות מיוחדים כמו למה נקוד על וישקוהו כו', אבל על הטעמים והנקודות לא נדרש שום דרש כלל כידוע בדברי רז"ל בפסוק ויבינו במקרא מפורש ושום שכל כו' להיות שהנגינות הן בבחי' מקיף (כמשי"ת), אבל בחי' הטעמים ונגינות לא באו בהתגלות בתורה רק בקריאה לבד שמנגנין בקול כמו שיר וניגון והוה במצות קריאה דוקא לקרות בטעמים אבל לא נכתב גופי הנגינות בתורה לפי ששרשם בבחי' מקיף בהעלם והסתר דוקא למעלה במדריגה הרבה מן האותיות בערך נבדל לגמרי ע"כ אין קורין הנגינות רק בעל פה ולא בתוך הכתב, ומ"מ הרי מצוה יותר לקרות התורה הכתובה כהלכתה בספר אעפ"י שאין בה רק אותיות פשוטים לבד לפי שהנגלה דאותיות יש להן שורש עליון יותר מן המקיף דנגינות, וראי' ממה שעל כל דיבור בגילוי יצא' נשמתן שטל תורה החי' אותן מטעם הנ"ל). והענין הוא לפי שבחי' האותיות שבתורה אינו רק בחי' התפשטות והתגלות לבד מן עצם הדבר דהיינו עצמות האור דח"ע ועונג העליון שבח"ע שהאות אינו אלא גילוי ההעלם בצירוף המשכה בעלמא כתרגום של ביאה אתא שבא מן ההעלם כמו האות שעושין לסימן ודוגמא על דבר מה כך האותיות הן רק מורין על האורות העליונים שבח"ע ולא שיש באותיות ממהו"ע דאור העונג וח"ע שמתפשט ומתגלה בצירוף האותיות רק בחי' הארה בעלמא חיצונית שמתלבשת בהתפשטות הצירוף והמשכה זו דאותיו' הכתב ע"כ האותיות

ס"ר אותיות הן שרשים לס"ר נשי' ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ז ע' 241.
 שע"ה ג"כ מברכין ברכה"ת: ראה גם ס' מאמרי אדה"ז נביאים ע' רכו. ס' מאמרי אדה"מ צ"קרא היא ע' פס"ט. לקריש ח"כ ע' 225. ד"ה לה"ע שמחית תש"ח.
 והטעמים הם בבחי' הכתר . . . ואותיות במל' . . . ראה ע"ה שער טנת"א (ש"ה) פ"ה. ובהנמנו לעיל בסד"ה ענין סל תורה.

ר"י דורש ר' עקיבא על כל קוץ: מנחות כט, ב.

למה נקוד על וישקוהו: ב"ר פ"ה, ט. ספרי בהעלותך ט, י"ז. ועוד.

כידוע בדברי רז"ל בפסוק ויבינו במקרא: נחמ"י ח, ה. וראה נדרים לו, ב. מגילה ג, א. ס' מאמרי אדה"ז ע"ה ח"ב ע' חקטב. לקריש ברכה צד, א.

קדושים בקדושה העליונה, אבל הטעמים והנגינות הרי הן בבחי' עצמות האור דתענוג וח"ע העצמי רק שבאין בקול ניגון ושיר ובהעלם בלי ציור וכתובה בהתחלקות כ"כ כמו האותיות שהאותיות הן צירופים פרטים ושונים ומחולקי' בגוף ענין המצוה אבל הנגינות הם בשיר וניגון המקיף ע"ג האותיות ואינם שייכים כלל לגוף ועצם הענין כי הרי כל טעם ונגינה שוה הוא בכל האותיות ובכל ענין בין במצוה זו בין כענין אחר כו' כי הן בחי' עונג וחכ' הכולל כל הפרטים שבא בגילוי באותיות ע"כ שוין הן באופן הניגון שלהם בכל הענינים ובכל התיבות כמו זרקא וסגולתא בכל מקום שהוא בתיבה ענין הניגון שלו אחד הוא כו' וד"ל.

וְשׁוֹרֵשׁ הענין הוא לפי שניגון הטעמים הן בבחי' התכללות בעצמן כמו בתענוג שבשיר כמו שהוא בעצם בתענוג כללי בלי התחלקות ניכרת כלל שהרי ניגון בזרקא אין בו התחלקות אותיות בהמשכו' מיוחדו' באופנים פרטים כלל אלא הוא ענין כללי בכוונה כללית בשיר זה שמורכב בתנועות האלה שהרי זהו טעם ועונג כללי לכל האותיות בשהו (וגם יש בו ענין התחברות וקשר של ב' וגי' תיבות ביחד בתנועות אלה כמו בזרקא וסגול ומונח רביעי וזקף גדול וקטן וגרשיים וכה"ג שבאופן הנגינות שבהם מתחברים יחד התיבות ואעפ"י שבכ"מ שהן הוונ' אחת בהם כו'). ובדרך כלל הטעמים הן בבחי' שיר עגול בבחי' מקיף לאותיות ומתחת לאותיות כמו מלעיל ומלרע כו' ע"כ יש התכללות בתנועה שלהן יחד ולא כשאר ניגון ושיר שיש בו גילוי עונג בפרט בכל תנועה ותנועה בפ"ע רק שמתקשרים יחד מראש הניגון לסופו ומסופו חוזר לראש (כמ"ש במ"א ע"פ ויהי בישורון כו' שלכך נק' שיר כשיר וטבעת עגולה בצואר החי' כו'), ומ"מ גם השיר וניגון אעפ"י שיש בו כוונ' מיוחדת בבחי' עונג מיוחד לפי אופן השיר בתנועה שלו (כמלאכים שאו' שירה כאו"א לפי מדריגתו דוקא כמו ברוך יחד כו' ויריעו כו') ע"כ אין בזה התחלקות דבר מה בפרטי' באותיות הדיבור אלא ענינו הוא בהעלם דבר ובד"כ דוקא, וראי' לזה ממה שא"א לאדם להביא הכוונה הפנימי' שבתענוג בשיר וניגון לידי אותיות בדיבור בפה לזולתו כלל (ואף כמו שיר הלויים בפה בשירות ותשבחות כמזמורי תהלים גם שבא באותיות הדיבור מ"מ בחי' הכוונה הפנימי' בעונג האלקי מוסתר בקול הניגון ושיר שאומרים במזמור זה ולא יוכלו להביאו בגילוי ממש לזולתו) להיותו בבחי' עצם אור התעלה' ההיולי שבא בלא הרכבה בשכל והשגה ממש ע"כ א"א לו לבוא בהתחלקות אלא רק בעצמו יתענג בכוונה שלו ולא יוכל לבוא לבחי' התפשטו' והתגלות למטה או לזולתו כלל, וע"כ כל הגילוי אור עונג שבא בניגון ושיר הוא בא בבחי' התכללות עצם בעצמות ולא יתחלק כלל בהתחלקות האותיות בדיבור כו' (ואף שיש הפסק מעט בין כל תנועת קול זה

במ"א ע"פ ויהי בישורון; ברכה לג, ה. ראה סה"מ תקס"ז ע' שעד ואילך.
ברוך יחד: איוב לח, ז.

לשני אך מתכללים יחד במזיגה והמשכה זע"ז בקשר וחיבור א' ממש כידוע עד שבלתי מושג כלל עצם הכוונה הפנימי' שלו אף שיבא בריבוי הדברים).

וְשׁוֹרֵשׁ הענין הוא לפי שזהו הכלל הגדול בכ"מ שבכל בחי' עצמו' הדבר ממש כמו שהוא א"א שיבא בבחי' התחלקות לחלקי' פרטים ממש כחלק אותיות הדיבור וגם לא כחלק אותיות המח' כו', לפי שזהו הכלל שכל עצם בלתי מתחלק לחלקים פרטים כלל, ומה שאנו רואים בו התחלקות לחלקים כחלקי' האותיות א"ז בבחי' עצם הדבר ממש אלא בכחי' התפשטות והתגלות לבד, כמו גם באור החכמ' כשמשכיל שכל וסכרא מכח ההעלם ואין דחכ' לגילוי ממש שיש בזה בחי' עצם והתפשטות, דבחי' עצם אור השכל כמו שהוא א"א שיבא בגילוי התחלקות לחלקים בצירופי' ואותיות השכל ואפי' באותיות המחשב', ומה שבא בבחי' התפשטות החכ' מאין ליש בהשגה דבינה זהו שיכול לבוא להתחלקות לחלקים פרטים ונק' חיצוני' דחכ' שנמשך לבינה, וכמו"כ מבינה למח' ומדות שבחי' עומק המושג ותמצית עצמות המכוון א"א שיבא בגילוי בחלקי' פרטים באותיות מחו"ד רק בחי' התפשטות החיצוניות שמושג במוח היטב וזהו שמתחלק לחלקים במו"ד, וכן מעומק המח' גיב א"א להתחלק באותיות המחשב' כו', וכשי"כ בעומק התמצית הרצון והתענוג שהוא בבחי' עצמות כמו שהוא בעצם הנפש כמו העונג בשיר וניגון הגם שבא בדרך פרט בתנועות שונות ומחולקים מ"מ א"א להביאו להתחלקות ממש לחלקים פרטים עגולים כמו התחלקות האותיות מן השכל למח' רק לעצמו לבד גם אינו רק בתמצית הכוונה הרוחנית שבעונג זה בלי התחלקות כלל אבל א"א לגלותו לזולתו בשום הסבר בעולם כו', וכ"ז להיות שהתענוג שבשיר וניגון הוא בבחי' עצם הדבר כמו שהוא ממש במקיף בעולם שלמעלה מבחי' התפשטות והתגלות למטה כלל ובא בדרך עיגול בתנועות בהתכללות עצום כנ"ל וד"ל (וע"ד כל הנ"ל אנו רואים גם בתענוג האלקי שבנשמות בעומק המושג שלמעלה מהתפשטות שלו בהשג' עצמה שהוא בתענוג שבעצם הדבר שזהו מצד עצמו' העונג בעצמות אור האלקי דלמת"ב שא"א שיבא בגילוי בהתחלקות אותיות הדיבור כלל כ"א בקול פשוט שהוא כמו הניגון בשיר פשוט כמו לבי ובשרי ירננו כו' שהוא למעלה מן הכוונה השכלי' שבאה בהשג' בהתחלקי' ענינים רק בחי' עונג פשוט לעצמו לבד כנ"ל).

והנה כמו"כ יובן בבחי' התענוג העליון בענין השיר וניגון שבטעמים דתורה שנק' שירו של הקב"ה כו' שזהו בבחי' התענוג ושעשועים העצמיים שמצד עצמות אור א"ס ממש כמו שהוא בעצם למעלה כמו בחי' שעשועי המלך בעצמו ממש כו' כידוע, שמצד שזהו בבחי' תענוג העצמי שלמעלה מבחי' התפשטות והתגלות התענוג עדיין למטה ע"כ א"א שיבא

בבחי' התחלקות לחלקים פרטים כלל וכלל אלא ענין הטעמים הללו הוא בחי' כוללי' לכל אשר יצא בהמשכו' פרטי' באותיות התורה בכ"ד ספרים כו' (כמ"ש דוד זמירות היו לי חוקיך וכמ"ש במ"א), וכמו השיר וניגון שאין בו התחלקות פרטי' כי"א רק שהוא ענין בחי' התחלקות של עצם התענוג בעצם הדבר כמו שהוא כני"ל (וע"כ אמר בע"ח שהטעמים הוא בבחי' הכתר שלמעלה מבחי' החכ' שאם ה' האור דעונג העצמי הזה בא בגילוי דחכמ' ה' בא בהתחלקות כו'), ומטעם הזה לא באו הנגינות וטעמים בגילוי בתושב"כ כלל כי"א שמנגניו אותו בקריאה בלבד שהן בהעלם כני"ל, וגם לא נדרש מהן שום דרש בנגלה כלל כמו לחדש איזה דין והלכה שלא נדרש מן הטעמים לפי שא"א שימשך מן הטעמים בחכמ' שבתורה שבא בגילוי המדות לחסד או לדין כלל מאחר שהנגינות הן בבחי' עצם התענוג כמו שהוא דוקא שאינו בא בגילוי התחלקות באותיות כלל, ועכ"ז יש גילוי אור גם בנגינות וטעמים רק שהוא בבחי' התגלות של התענוג העצמי שיאיר בעונג העצמי שבנשמה בבחי' מקיף שלמעלה מגילוי אור וחיות כמו מזון דאותיות התורה (ווי"ש זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי להצילו מן האויב שיברחו הקליפות המקטרגים או שיומתקו כו').

אך הנה בחי' האותיות שבתורה הרי הן באים בבחי' גילוי אור ממש ובהתחלקו' שונים בצירופים רבים והן בבחי' מזון לנשמות ממש לכא"א כפי שרשו כידוע וכמ"ש כי אמרתך חייתני ממש באור וחיות פנימי ממש כו'. אך עכ"ז גם באותיות שבתורה שמתחלקי' לרבבות צירופים שונים מי"מ יש להם בחי' כלל גי"כ, והן כ"ד ספרים דאורי' שכל ספר וספר הוא בחי' כולל שיכיל בעצמו כל פרטי הצירופי אותיות שבו, וגם בס"ת יש ה' ספרים מיוחדים וכל ספר הוא בחי' כלל לאותיות הפרטים שבו וכמו ספר בראשית כולל לאותיות שבו (ונק' גי"כ כלל לגבי ספרי' האחרים וכמ"ש במ"א בטעם שנק' ספר הישר כו', וכה"ג בכללות הס"ת בתושב"כ שנק' כלל לספרים דיהושע ושופטים וגם נביאים דנביאים וכתובים הן בבחי' כלל ופרט כו'. ובכללות הכל הן כ"ד ספרים שהן כ"ד צירופים כללים כי כל ספר נכלל בצירוף אחד, וכללותם יחד אינו רק כד אחד, וזהו ותמלא כד"ה כ"ד ה' דח"ת שבאה באותיות בחי' המל' שנמשך מח"ע הקדומה שנק' הקדמוני כמו עדי"מ ששואבין בכד קטן מים הגדול (רק שנשאב מן הפנימי) ותמצית, והיינו ענין אותיות דתה"ק שהיו חקוקים בעצמות התעה"פ כו', והוא מ"ש גליף גליפו בטה"ע כו' וכמ"ש אז ראה ויספרה כו' שהן נמשכי' מעצמו התענוג ועצמו' החכ"ק שנברר כבר מבחי' פנימי' ותמצית דוקא והוא שמתכללים

כמ"ש דוד זמירות היו לי חוקיך: תהלים קטז, נד. וראה לעיל ד"ה לה"ע הפירה ומ"ת – חפ"ז.
 כי אמרתך חייתני: תהלים קטז, נ.
 ובח"ש במ"א בטעם שנק' ספר הישר: ראה ח"ח לך פ"ד, ד. פ"ב. ח"ש קלה. ב.
 גליף גליפו בטה"ע: ראה זח"א טו, א.
 אז ראה ויספרה: איוב כח, כו.

בעונג העצמי בשעשועי המלך בעצמו ממש (וכמו"כ נשי" הן בבחי' פנימי וחיצוני' סתים וגליא דהיינו כמו שהן בשרשן במחה"ק הן ס"ר במספר וכפי מספר התגלות האותיות דתור' למטה כך נשי" נמשכו מלמעלמ"ט בס"ר נשי" שבמ"ת דוקא, וע"כ עכ"ד פר"נ כו' לפי שכל נשמה ונשמה נכללה באותיות הייבור שהוא כולל כל הנשמות למעלה כמו שהאותיות דתור' הן בתושמ"ע, רק ע"י בחי' טל תורה החזיר והח"י לנשמתן שזוהו בבחי' התענוג העצמי דבחי' מקיף דאותיות התורה כנ"ל בנגינות וטעמים וכמשי"ת).

והנה אחר כל הנ"ל יובן ג"כ שורש ענין טל תורה הנ"ל שבטל תורה החי' לנשי" במ"ת כנ"ל. דהנה כתיב יערוף כמטר לקחי תול כטל אמרתי, הרי יש בתור' ב' מדריגו' א' בחי' פנימי' התו' שנק' טל כמ"ש תול כטל והב' חיצוני' התורה שנק' מטר וכמ"ש הנסתרות לה"א והנגלות לנו ולבנינו כו' הרי יש נסתרות ונגלות, ובחי' הנגלות שבתורה הן האותיות שבאין בגילוי ומספר בהתחלקות לחלקים קטנים כמו הענין של המטר שנמשך בהתחלקות טיפין טיפין כל טפה וטפה לבד כך כל האותיות שבתורה באין בכא"א בפ"ע דוקא שכל אות מובדל מחבירו ויש לו שרש המשכה מיוחדת בפ"ע דוקא (וכמו ואתא מרכבות קדש העליון כו'). אבל מדריג' הב' שנק' בחי' טל תורה זהו בחי' הטעמים שבתורה שלמע' מבחי' התחלקות לחלקים פרטים כנ"ל אלא מבחי' מקיף בעולם ובהתכללות עצומ' דוק' כנ"ל, וזהו כמו דמיון הטל למטר דגם שהוא כלול ג"כ מחלקים רבים פרטים (וכמו רסיסי לילה כו') מ"מ כולם מתאחדים ומתכללים כאחד ממש בלי התחלקות ניכרת בגילוי כלל לפי שכל חלקיו הן בהתכללות עצום ואין החלקים מתחלקים בגילוי ממש כטפי מטר, וכמו הטל אין לו הפסק וביטול כך הטעמי' הפנימי' דתורה אין לו שיעור למעלה כלל וכמ"ש ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים כו', וכמו שת"ח אין להם מנוחה שילכו מחיל כו' וכנשמות הקדושים שיהללך סלה כו' כמ"ש כמ"א, אבל הנגלה דתורה יש להן הפסק בשיעור ומדה דוקא כמטר שיש לו מדה ושיעור). וכך הוא בבחי' הטעמים ונגינות דתורה שנק' רננא דאורייתא כמו זרקא מקף כו' וגם שיש בהם חילוקי מדריגות הרבה באופן גילוי אור התענוג באופנים שונים מ"מ כל חלקיהם מורכבים ומתכללים ואינם באים בהתחלקות גמור (ואף בג"ע בהתענגם על ה' בהשגות סודות התורה שנק' טעמי תורה שגם שיש לכל או"א מדריג' בפ"ע מ"מ כולם מתכללים כאחד בעונג העליון שנהנין מזיו השכינה כו').

יערוף נחמר לקחיו: האיזנו לב, ב.

הנסתרות לה"א: נצבים כח, כט.

ואתא מרכבות קודש: בריכה לג, ב.

רסיסי לילה: שה"ש ה, ב.

ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט.

שתחוץ אין להם מנוחה שילכו מזיו: סוף ברכות. תהלים פד, ה.

וזהו יערוף כמטר כו' תול כו'. דהנה ארז"ל כנסיי שאלה שלא כהוגן ויבא כגשם לנו והקב"ה השיבם כהוגן אהי' כטל לישראל דטל לא מיעצר לעולם כו'. וביאור הדבר ידוע שזהו עיקר ההפרש בין מטר לטל שהמטר עיקר סיב' התהוותו בעבים בא מהעלאת האידים מן הארץ שהוא שנק' קיטור הארץ העולה מיסוד המים ולחלוחית שבארץ [הנברר מבחינת הפנימיות ותמצית כח הארץ והאדים הללו נקרא רסיסי לילה ויש בה חלקים מורכבים מחלקי יסוד המים ולחלוחית הארץ] רק שהו בהעלם ובדקות גדול ובלתי נראים בהתחלקות כלל ובלל, וכשעולים האידים וקיטורים הללו למעלה מתפורזין הן והי' כלא הי' (עד נ"א מיל למעלה), אך אח"כ חוזרים ויורדים למטה ע"י רוח המורידם עד שנעשי' בהגשמה גדולה, והן העבים והעננים מקובצים מחלקי האידים הללו ומחלקות המטר לחלקים קטנים בירידת טיפין של גשמים ומטר דק ההולך למטה בארץ והרוה את הארץ והולידה והצמיחה, ואין כל חדש במטר זה היורד למטה שהוא עצמו האידים של הארץ שעלו למעלה הוא שיוורד ומתגשם ונעשה מטר למטה כידוע (וזהו מוריד הגשם שנופל בו ענין ירידה מלמעלה למטה כמ"ש במ"א. אך במ"ש מעלה נשיאים מקצה הארץ ברקים למטה עשר משמע שהנשיאים שהן העבים עולים מלמטה למעלה ע"י הרוח שנושא ומגביה אותן, ושניהם אמת כמ"ש בגמ' דיש ב' מיני רוחות א' זיקא דקמי' מיטרא שמוריד הגשם מלמעלמ"ט כנ"ל והב' זיקא דבחר מיטרא, וגם הרוח הוא המעלה לנשיאים מקצה הארץ שהן האידים העולים מן הים כמ"ש במ"א וא"כ יש למטר היורד שיעור והפסק לפ"ע העלא' האידים מן הארץ לבד כנ"ל. ויש ששאלה כנסיי שלא כהוגן ויבא כגשם לנו שיפסק, אבל השיבן כהוגן אהי' כטל שאינו נפסק לעולם להיות כי הגם שעולה ג"כ מן הארץ מבירור הלחלוחי' שבה כו' אבל זהו כח העולה מצד עצם הארץ עצמה והוא שיוורד מלמעלמ"ט כמ"ש מוריד הטל (כמשיית) בלי הפסק לעולם ומעצמו ירד בלי התחלקות כלל.

והנמשל מזה יובן ג"כ בב' מדריגו' שבתורה שהוא בכחי' מטר או טל כנ"ל, שהרי א' כי כאשר ירד הגשם כו' בן יהי' דברי אשר יצא מפי כו' וכן יערוף כמטר לקחי שהן אותיות התור' שמתחלקים ויורדים כנ"ל. והענין הוא שזהו בחי' אתעדל"ע שאינה באה רק מסיבת אתעדל"ת שנק'

כנסיי שאלה שלא כהוגן ויבא כגשם לנו . . אהי' כטל לישראל: תענית יד, א. הושע ו, ג. שם יד, ו. וראה לקרי' האיניו צא, ג ואילך.
עד נ"א מיל למעלה: ראה פיהמ"ש להרמב"ם ברבות פ"א מ"א. סה"מ תקס"ט ע' רכז. ס' מאמרי אדמו"ר אדמו"ר יקרא ח"א ע' קנד. המשך מים רבים תרל"ז פק"ה.
והרוה את הארץ: ע"פ ישעי' נה, י. וראה ס' מאמרי אדמו"ר יקרא ח"א ע' קנד (ובהימ"מ שם).
מעלה נשיאים מקצה הארץ: תהלים קלה, ג.
גמ' . . זיקא דקמי' מיטרא: ראה תענית ג, ב.
כי כאשר ירד הגשם: ישעי' שם.

העמי'ן שעיי'ן יורד המשכת מ"ד, והוא בחי' מטר דאותיות התורה שהוא נמשך מחי' ומדות עליונות במדה ושיעור בהתחלקות פרטים לחלקים בכל מצוה ומצוה, ובכלל מתחלקת למדות דחוי'ג כשר ופסול כו', וכמו המטר שאינו יורד רק עי' העלא' האידיים מלמטה תחלה כניל, כך אין מטר דתו' יורד בלתי העמי'ן דמסי' בק"ש כמו באה"ר בכל מאורך ואחי' והיו הדברים האלה אשר אנכי כו' שזהו בחי' המשכת מ"ד דאור תור' בדת' בהתחלקות אותיות כטפי מטר מלמעלמ"ט להחיות נהי'א כמו בגשם שאמר והרזה את הארץ כו' ואי' אלא אחר מס'נ בפ' ראשון דוקא, וזהו כמטר לקחי דתורה אור שנק' לקחי שמעוררים וממשיכים אותם בלקח טוב זה דתורה, והוא כמ"ש אשר אנכי מצוך אנכי דוקא ממש, וכידוע דכל הקורא ושונה הקב"ה יושב ושונה כנגדו כמ"ש ואשים דברי בפיר. וז"ש כנסי' ויבא כגשם לנו כגשם ומטר דתור' כניל ודל.

אך כנסי' שאלה שלא כהוגן דאם אין אתדלית' כלל כמו במסי' ואה"ר בק"ש או בלא אוי"ר דתומי'צ דלא פרח' לעילא כו' כמו אין קורא בשמד' כו' שזהו כמו שאין אידיים עולי' מן הארץ שממילא אין גשם וענן כלל כניל, שיובן ממשל זה שגם בחי' מטר דתורה שנק' גשמי ברכה בארץ כמ"ש גשם נדבות תניף אלקים כו' יכול לפסוק כו' (רק אם שמוע תשמעו כו') לאהבה את הוי' בכל כו' אז דוקא ונתתי מטר כו' ואספת דגניך כו' זה תלמוד כו'. אבל השיבן כהוגן אהי' כטל כו'. דהנה בחי' טל דתור' הוא בחי' השפע עליונה דפנימי' האור דתור' בעצמות התענוג ועצמות החכמ' כמו שהיא בשרשה בעצמו' הדבר כמו שהוא ממש כניל כמו שהי' שעשועים אצלו ית' בבחי' שעשועי המלך בעצמו ממש כמ"ש ואהי' אצלו כו' שעשועים יום יום כו', שזהו בחי' המקיף דתענוג הנעלם שבחי' דתוה"ק שמתלבש בנגינות וטעמים שנק' שירו כניל ששם הוא למעלה מבחי' התפשטות והתחלקות לחלקים פרטים כלל כי כל עצם בלתי מתחלק כניל. ועי' יובן גי' שאין אתדלית' מלמטה מגיע לשם כלל אפי' במסי' באה"ר כו' כי הוא למעלה מן העונג הבא ברצון כגילוי בפרט כו' מאחר שהוא בבחי' התעה"פ שבעצמות א"ס ממש שבו אמר כי עמך מקו"ח מקור כל התענוגי' העליונים שבכתר וחק' כו' כידוע, אלא סיבת ירידתו והמשכתו למטה הוא בא מכה התעוררות עצמו

אשר אנכי מצוך: ואתחנן ה. ג.

דכל הקורא ושונה הקב"ה יושב ושונה . . ואשים דברי בפין: תדא"ר פי"ח. ישעי' נא, טז.
בלא אוי"ר דתומי'צ דלא פרח' לעילא: ראה תניא ספי"מ ובהתסמן לשם.

אין קורא בשמד': ישעי' סד, ה.

גשם נדבות תניף אלקים: תהלים סח, י.

אם שמוע תשמעו . . ואספת דגניך זה תלמוד: יתרו יט, ה. עקב יא, יד. ראה ביר פסי', ג. ס' מאמרי

אדהאמי'צ דברים ח"א ע' רצה.

ואהי' אצלו: משלי ת, ל.

כי עמך מקו"ח: תהלים לו, י.

לבד שירוד מעצמו בלי העמ"נ כלל (וכמו במ"ת דכתיב וירד הוי' על הי"ס רק ע"י שאמרו נעשה (כמשי"ת) וכמו [ואתא מרבנות קדש כו', וזהו אה"י כטל לישראל שירוד מעצמו וע"כ אינו נפסק לעולם לפי שאין בו מונע כלל וכלל מאחר שאינו תלוי בסיבת העלאת מ"נ דאתדלית כלל ע"כ] גם שאין קורא בשמך כו' ולא אכשר דרא באהוי"ר בתומ"צ לשמו כלל עכ"ז איני נפסק כלל. וזהו תיזיל כט"ל אמרתי תיזיל מעצמו ובלי הפסק כלל וד"ל.

אמנם הנה י"ל בענין הטל הזה ב' דברים, א' איך שייך בו ענין ירידה מגבוה לנמוך מאחר שהטל הוא מן הארץ מבירור הלחלוחית שבארץ, ועוד מה שייך ענין ירידה והמשכה בבחי' הטל שירוד מעצמו והוא בבחי' עצמות ממש שאין בו התפשטות והמשכה והתגלות כלל כנ"ל. אך הנה באמת אעפ"י שהטל יורד מעצמו בלי העלאה מלמטה כלל כאידיים שמעלים הענן כנ"ל, אבל מ"מ יש טל שעולה מן הארץ ונק' רסיסי לילה שע"ז יורד הטל העליון מן השמים שנמשך למטה בארץ מגבוה לנמוך דוקא והוא המלחח כל חלקי הארץ בתוך תוכה עד שיוצא כל כחה העצמי להצמיח הכל כו', וטל זה אינו נפסק לעולם ושייך בו ענין ירידה והמשכה מלמעלה למטה בענין מוריד הטל וכמ"ש תזיל כט"ל שיש בו ענין הזלה עכ"פ כטל היורד מגבוה לנמוך. וכך הוא בחי' טל תורה העליון שיש בו ענין ירידה מגבוה לנמוך רק שנמשך שלא בדרך השתלשלות כמו בחיצוני' התורה הנגלית לנו כו' שבאה בשינוי המהות מרותניות לגשמיות ובהתחלקות לחלקים כאותיות ממש, אבל טל תורה יורד כמו שהוא בעצמו למעלה גם למטה בלי שינוי המהות ובלי התחלקות לחלקים כלל, והיינו כמו הטל הגשמי שירוד מלמעלה כמ"ש ותעל שכבת הטל וכן וברדת הטל כו', אבל אינו מתחלק לחלקים ובלי שינוי המהות כלל רק כמו שהוא למעלה ממש הוא יורד למטה ע"פ הארץ. אך כמו שהוא למעלה בשרשו באויר הדק ולא הרוחני אין בו שום ממשות ולא לחלוחית ניכרת במציאות כלל כי איננו ניכר ונראה עדיין במציאותו, רק בירידתו למטה בארץ דוקא אז נראה וניכר במציאותו במהות אויר גם ומעונן ומלא לחלוחית כמו ממשות דבר מה כמקצת עד שמלחח בכל חלקי הצומח והדומם שבארץ ונעשה כמו מים ממש כמעשה דגדעון שהוציא מן הגיזה ספל מים כו' שנמצא גם כטל הרוחני ודק מציאות מים שהוא בא בהמשכה גשמית ממש דהיינו בבחי' המשכה והתפשטות למטה כמים, רק עכ"ז גם בהיותו בבחי' התפשטות למטה כהתגלות מציאותו הרי הוא בבחי' התכללות בכל חלקיו יחד בלי ניכר התחלקות טיפין טיפין כמטר כו' כנ"ל.

ירד ה' על הי"ס: יתרו י"ב, כ.

תול כטל: האינו לב, ב.

ותעל שכבת הטל . . . וברדת הטל: בשלח טז, יד. בהעלותך יא, ט.

כמעשה דגדעון שהוציא מן הגיזה: שופטים ה, לת.

וא"כ הרי יובן מזה בדוגמא עכ"פ לבחי' טל תורה שלמעלה כנ"ל שגם הוא בבחי' תענוג שבחכמה העצמי' ממש שזהו בבחי' מקור ושורש החכמה דתורה כמו שהוא למעלה בבחי' עצמות החכמה והתעה"פ שבבחי' שעשועי המלך בעצמו כנ"ל, עכ"ז שייך בה ענין ירידה והתפשטות מגבוה לנמוך דוקא עד שיהי' בבחי' אור וחיות בתענוג נפלא לנשמות בגי'ע להחיותם בטל תורה זה (כמאמר העוסק בתורה טל תורה מחייתו), כמו גילוי סודות התורה בפנימי' שבה שהוא העונג העליון שבה הרי הן באין בהתפשטות והתגלות למטה ממש כו', אבל עם כל זה זהו כמו טעמים ונגינות שבתורה שאעפ"י שבאים בגילוי התענוג בשיר ונגינות עכ"פ אבל שרשם הוא למעלה בבחי' עצם הדבר כמו שהוא בלתי נראה ונגלה במהות דבר מה רק למטה בא בקול ושיר הנראה ונגלה במציאות ומהות תענוג עכ"פ כו', וכענין ירידת טל הגשמי הנ"ל. וכך הוא בבחי' טל תורה דגם בבחי' התפשטות למטה נגלה במהות תענוג נפלא לנשמות כנ"ל, מ"מ מצד שרשרו הוא בעצמות התענוג והחכמ' כנ"ל, לכך גם בהיותו למטה הרי הוא בבחי' התכללות בעצם כמו בטעמים ונגינות בקשר וחיבור הקולות והתנועות יחד למעלה מבחי' התחלקות דאותיות כדיבור בנגלה שבתורה וד"ל.

ולהבין זה בתוספו' ביאור הנה מצינו דוגמ' לזה גם בנגלה כמו כשהי' משה בהר מ' יום למד שם כל התורה ואף מה שכל תלמיד ותיק עתיד לתעד דין והלכה שהן רבבות הלכות ודינים שיחודשו עד ימות המשי' וכידוע וכו' שהי' ת"ר סדרי משנה וכו' ענין ת"ש הלכות שנשכתחו כו' ור"ע הי' דורש על כל קוץ תלי תלין כו' והכל נתגלה למשה במ"ם יום הללו, ואיך אפשר להשיג כל זה במ' יום. אך הענין הוא שבמ"ם יום הללו שהי' עומד לפני הוי' ממש הי' משיג במקור התורה הנגלית כמו שהיא בח"ע העצמי' במקורה ושרשה בתענוג וחכמ' העצמי' כמו שנק' בחי' טל תורה שהוא כולל כל מה שיבא למטה בגילוי בהתחלקות פרטים רבים כנ"ל שזהו בבחי' הרוחניות דאור תורה שלמעלה שהוא בבחי' ההתכללות למעלה מבחי' התחלקות כנ"ל וד"ל (וכמו האריז"ל שהי' משיג בשעה קטנה מה שהי' צריך לדבר כמה ימים וחדשים וכותב הי' צריך לכתוב ס' שנה וכה"ג). ולא כמו במקיפים דתינוק במעי אמו שמלמדין אותו כל התורה כולה שהוא רק בהעלם דמקיף דחי' יחידה, אבל כמו משה בהר למד בהשגה דחוי"ב ממש,

העוסק בתורה טל תורה מחייתו: נסמן לעיל ע' תרלו.

שהי' ת"ר סדרי משנה וכו' ענין ת"ש הלכות שנשכתחו: ראה חגיגה יד, א ואגה"ק סכ"ז (קמג, א) ובהנסמו בהמ"מ לשם. תמורה טו, א.

ור"ע הי' דורש: מנחות כט, ב.

האריז"ל שהי' משיג בשעה קטנה: לדבר כמה ימים... לכתוב ס' שנה: ראה פ"ח ע"ר ק"ש שעל המטה ס"א. ובהנסמו בארוכה לעיל בהמ"מ לדין ענין טל תורה (ע' שנה).

דתינוק... שמלמדין אותו כל התורה: נדה ל, ב.

וכענין שאמרו בזהר בכמה דוכתי אסתכלנא ברזא דחכמתא הסתכלות זאת הוא בראיית עין השכל שלמעלה מן ההשגה הנאה בהתחלקות אותיות דמחוד' כו' כמיש במ"א), והוא לפי שהי' משיג בעצמות של השכל והכמה דתורה כמו שהיא ברוחניות במקורה ושרשה למעלה (וכמיש ולבי ראה הרבה חכמ' ודעת כו'), ולהיותה בבחי' התכללות גדולה כו' למעלה מבחי' ההשגה כנ"ל ע"כ הי' צריך להביא בהתחלקות אותיות במשך כמה שנים. וכך הוא ענין בחי' טל תורה וד"ל.

ואחרי' כל הנ"ל יובן ההפרש בכלל בין ב' מדריגות שבתורה בחי' מטר או טל והוא כמיש יערוף כמטר לקחי פי' יערוף ל' עורף בחי' חיצוניות ואחוריים וכמיש מגילה כתובה פנים ואחור כו' כמיש דנובלות השי"מ תורה והוא הנגלות שבתורה שבאה בהתחלקות בענינים מחולקים ככל מצוה בפ"ע ובמספר אותיות שזהו מצד מילוי הרצון והחכ' שכאו לדבור ומעשה שנק' בחי' חיצוניו' דח"ע ועונג רצה"ע ממש כמו שהוא כו' ולפי שהרצה"ע בא וגמשך ומתלבש למטה בחיצוניו' שהן האותיות דתורה והמצו' בעשי' גשמיית כזה שייך ענין יערוף בחי' עורף כנ"ל ובהתחלקות בגשם שיוכל לפסוק כו' לפי שתלוי בהעמ"נ דוקא במס"נ ובאהוי"ר בק"ש כנ"ל, אבל בחי' טל תורה הנ"ל שזהו בחי' פנימי' התענוג העצמי שבח"ע העצמי' שהוא בעצם הדבר כמו שהוא למעלה כמקורו ושרשו בבחי' שעשועי המלך בעצמותו כמיש ואהי' אצלו כו' שעשועים כו' ע"ז לא שייך ענין יערוף בחיצוניות וע"י אתעדל"ת דוקא כנ"ל כי כולו בפנימיות ועצמיות ממש אלא אמר תול כטל חיול מעצמו שלא ע"י העמ"נ ואתעדל"ת כלל אלא שנוול ממקורו ושרשו כמו שהוא מלמעלה למטה בעצמו ובלי שינוי כלל רק שנתגלה מציאותו למטה מבחי' העולם שלו שהוא במקורו למעלה וכמיש במ"א בענין טל ומן שהי' קודם מ"ת כמיש הנני ממטיר לכם לחם כו' וד"ל). והנה בחי' טל תורה הנ"ל הוא הנק' בזהר ג"כ בשם טלא דבדולחא והוא נחשב מז' תיקונין דגלגלתא שלמעלה מבחי' ח"ס והוא בחי' גבורות דעתיק שמלושב בח"ס שזהו בחי' הטל שעתידי להחיות בו את המתים כמיש כי טל אורות טליך כו' והוא בחי' טלא דנטיף מעתיקא מרישא דז"א כמיש שראשי נמלא טל כו'.

בזהר . . . אסתכלנא ברזא דחכמתא: ראה זח"ג רלב, ב. ועוד. וראה ס' מאמרי אדה"י עה"ת ח"א ע' יסה.
מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שכט (ובהמ"מ שם).
 ולבי ראה: קהלת א. טז.
 יערוף כמטר לקחי: האזינו לב, ד.
 מגילה כתובה פנים ואחור: יחזקאל ב, י.
 דנובלות חשי"מ תורה: ביר פי"ו, ה.
 ואהי' אצלו: משלי ת, ל.
 הנני ממטיר לכם: בשלח טז, ד.
 כי טל אורות טליך . . . אלא דנטיף מעתיקא . . . שראשי נמלא טל: ישעי' כו, יט. זח"ג קכה, ב. שה"ש ה, ב.

וביאר הענין הנה מבו"ל בבחי' טל העליון שהיא בבחי' התכללות בכל חלקיו כאחד ממש אך עכ"ז יש בו במציאות כל חלקי הפרטים דווקא אלא שהן כלולים כאחד כולם בכתר אחד ובבחי' ההעלם בתכלית, אך איך הגם שכל החלקי קשורים וכלולים יחד בתכלית ההתכללות הרי יש בטל זה שורש לבחי' ההתחלקות שיבא אח"כ בבחי' התגלות והתחלקות גמור כמו באותיות התורה הנגלות כנ"ל רק שבטל תורה זה עדיין הוא גנוז ונעלם בבחי' דקות ורוחניו' מאד (וכדוגמ' הנ"ל ממה שלמד משה בהר מ' יום וכמו שהשיג האריז"ל בשינה כו' וכה"ג הגם שהי' בהתכללות ובהעלם גדול למעלה במקור הח"ע העצמי' כו' כנ"ל מ"מ הי' הו' שורש ומקור להתחלקות שבו אח"כ בגילוי מן ההעלם כמו בכל חידושי דינים והלכות שכל ת"ח מחדש כו' כנ"ל) וכך הוא ענין טלא דבדולחא שעתיד להחיות בו את המתים כו' שהרי אמרו גבי מן ועינו כעין הבדולח שמראה הבדולח בעצם טבעו ומחותו הוא נראה לבן רק גוונין ומראה אדום נראה בו בהעלם גדול מאד כו' וכמ"ש בזהר דגוונא סומקא אתחוי בי' בהעלם כו' (וכדוגמא דאור פני מלך שבחי' הגבו' בהעלם בו שו"ש בענין יו"כ שהוא בבחינת שם הוי' בניקוד אלקים בהעלם שנק' תהלה כו' כמ"ש במ"א), והו"ע בחי' גבורות דעתיק שמלוש בהעלם בחסד הפשוט ועצמי בבחי' טל זה העליון שנק' טלא דבדולחא שזוהו בחי' טל תורה הנ"ל בחי' עצמי' שלו שהוא בבחי' עצם החסד והטוב הפשוט בתכלית והוא מה שמראהו לבן ווד ביותר שזוהו בבחי' התענוג העצמי דרב חסד דעתיק בפנימי' שלו שמלוש בח"ע העצמי' כשעשועי' דתוהיק הנ"ל, אך בחי' גוון ומראה אדום שהוא בחי' הגבורות יש בו בהעלם גדול דהיינו בחי' גבורי' שבחכ"י דווקא שהוא מה שיש בהעלם ובכח בטל זה שורש להתחלקות בפרטיות כנ"ל כמו שיש שורש להתחלקו' דחוי"ב למטה מבחי' רו"ש שבתנועת הניגון שבטעמים ונגינות כמו טעם מלעיל ומלרע וכמו גרשיים ואתנחתא כו', שגם שרצוא ושוב הכל בתענוג העצמי מ"מ יש מזה שורש עכ"פ להתחלקות דחוי"ג בפרטים בכמה אופנים שונים (וכמו מטי ולא מטי דנשימו ודפיקו דליבא דגר"ן שבמוח ולב שמזה נמשך התחלקות בפרטי' בכל האברים בפנימי' וחיצוני' כידוע, ואמנם מזה דווקא הוא סיב' עיקר השפע ואור וחיות שבא בהתחלקות בכל אדם ובתמידות כו', (וכידוע בכוונה דאתה גבור כו' לעולם ה' מכלכל חיים בחסד שזוהו בחי' גבורה שבחסד הפשוט שמחלק האור העצמי לחלקים כמו השפע דמוזנות שמתחלק

ועינו כעין הבדולח: בהעלותך יא. ז.

בזהר דגוונא סומקא אתחוי בי' וחי' קלה, ב. וראה גם ביאוריו עב, סע"ד. סה"מ תס"ה ע' תכו. ירכ. הוי' בנישור אלקים. . . תהלה: ראה לקו"ת נצבים נא, ד.

שבחכ"י בבחי' ב: שבחסד.

מטי ולא מטי: וחי' טו, ב.

וכידוע בכוונה דאתה גבור: ראה סידור רלו, ב.

לכאוריא כפי מהותו דווקא כו' וזהו ששולחן בצפון דווקא לכלכל חיים בכלים מכלים שונים שזהו עיקר חסד העליון כשנתקבל בכלי המקבל כו' וכן בבני חיי שמתחלקים לחלקים שבא מבחי' הגבור' דווקא, והוא שנק' מזלא כמזל שנוזל לחלקים כמו תיזול כטל כו' וכמו"כ טל שעתיד להחיות בו המתים שנמשך לכ"א בגוף הפרטי להחיות בו רוחו ונפשו כו', וזהו כי טל אורות רבים טליך בחי' טל זה דנטיף בא להתחלקות כמו ענין רסיסי לילה דלי רסיסים הן בחי' החלקים הקטנים דטל כידוע וכמ"ש במ"א וד"ל.

והנה כך יובן בבחי' טל תורה הנ"ל שזהו הטל שעתיד להחיות בו המתים, וכמארז"ל דכל העוסק בתורה טל תורה מחייהו שמרמז בזה שעוסק בתורה הנגלית דווקא הוא שטל התורה הפועל כנ"ל מחייהו לעיל בתחז"מ כנ"ל. וביאור הענין הזה הנה ידוע דהגם שהתור' הנגלית לנו באה בבחי' השתל' באבי"ע מעילה לעילה מרוחני' לגשמיות בהתחלקות בצמצומים באותיות בדבור ומעשה כנ"ל מ"מ העוסק בתורה זו דווקא שבאה בחיצוניות ונק' בשם נובלות חשימ' דתוה"ק הפנימי' עי"ז הוא קורא וממשיך ממילא לבחי' הפועל דח"ע הנק' טל תור' כמו שהיא במקורה ממש לפי שעי' לימוד התורה בנגלה האותיות ממש, עי"ז יש בחי' כלי ממש שימשך ויאיר בזה בחי' אור דתוה"ק שנק' טל דתורה העליונה הפנימי' כמ"ש כי טל אורות טליך הרי נק' בשם אורות העליונים עכ"פ וא"א לאור לבוא ולהתמשך למטה כ"א בכלי דווקא שאין אור בלא כלי אבל בלא כלים דאותיות התורה שלנו הנגלית שנאין עוסקים בתורה בנגלה להיכן יומשך בחי' טל תורה הנ"ל שא"א לאור בלא כלי כידוע (וכמב' למעלה שיש ב' מיני טל טל התחתון שעולה מלחלוחית הארץ שעליו יורד הטל העליון שנק' טל מן השמים כנ"ל וד"ל) (וכמ"ש כי טל אורות שנים, אור דאור"ח דטל התחתון ואור ישר דאור טל מן השמים והוא טלא דבדולחא שכלול מב' מיני טל כמ"ש במן ועינו כעין הבדולח כו'), וז"ש דהעוסק בתורה בנגלה דווקא טל תורה מחייהו לעיל בתחז"מ בבחי' אור וחיות לנשמתו להחיות לגופו ממש שיתלבש בכלי הגוף שיהי' בנוי מן העצם כי הרי יש בחי' כלי לטל זה להחיות את המתים והוא ממה שלמד אותיות התורה הנגלית בעוה"ז דווקא וכמ"ש יחינו מיומים דווקא מב' תורות שבכתב ושבע"פ שנק' יומים כו', ורא"י לזה שגם עכשו בקיבוץ שכר דנשמות כג"ע הרי שמכריזין אשרי מי שבא לכאן להשיג סודות

ששולחן בצפון: יומא כא, ב.

כי טל אורות: ישע"י כו, יט.

רסיסי לילה . . . וכמ"ש בחז"א: שה"ש ה, ב. וראה לקרי' שה"ש לה, סע"ד. וש"נ. דכל העוסק בתורה טל תורה מחייהו: נסמו לעיל ע' תרלו.

ועינו כעין הבדולח: בהעלותך יא, ז.

יחינו מיומים: הושע ה, ב.

אשרי מי שבא לכאן: פסחים ג, א.

התורה מי שתלמודו בידו שלמד בעוה"ז דווקא וכן גם בעוה"ז סוד ה' ליריאו למי שעוסק בתורה הנגלית למטה שמגלילן לו רזי תורה כו'.

ובזה יובן ג"כ מארז"ל שלע"ל יאמרו לפני הצדיקים קדוש שנאמר קדוש יאמר לו כו' ופי' קדש ידוע שזהו מבחי' קדושה העליונה האלקית בקדושה העצמי' דא"ס כ"ה שאמר אין קדוש כהו"ו כו' שלמעלה מכל ההשתלשלו' דקו"ח כו'. וזהו פלא גדול לכאו' איך יאמרו לפני הצדיקים שהן נשמות בע"ג קדושה כזו שעז"א אין קדוש כהו"ו כו', אלא הטעם הוא לפי שנשמות הצדיקים מצד שרשם במחה"ק ומצד קיום התומי"צ בפו"מ הרי מאיר כנשמתו מבחי' טל תורה שהוא כלול מבחי' שעשועי המלך בעצמו ממש כנ"ל שזהו בחי' עצמות אור א"ס ממש שנק' קדוש הו"ו כו' כמ"ש ואהי' אצלו כו' שעשועים כו' אצלו ממש וע"כ יאמרו לפני הצדיקים קדוש וכמ"ש ואתא מרבבות קדש ולכך נק' קדושים אשר בארץ כו' וד"ל.

ובזה יובן ג"כ מארז"ל שלע"ל בעוה"ב צדיקים יושבים ועטרותיהן בראשיהן ונהנין מזיו כו' דלכאור' א"ז מובן דמה שייך ענין העטרה שבראשיהן דווקא להיות נהנין כו', אך הנה פי' עטרות אלה הן ב' כתרין דנעשה ונשמע שקיבלו במי' שזהו שקיבלו מבחי' טל תורה וכמ"ש העוסק בתורה טל תורה מחייהו כך יהי' לע"ל בתחה"מ דכתיב יחינו מיומים דווקא שהן ב' כתרין הנ"ל שנמשכו מטל תורה וזהו צדיקים יושבים ועטרותיהן בראשיהן כמו שראשו נמלא טל כו' שהטל תורה זה הוא שיורד על הראש שהוא בחי' כתר שנק' גולגלתא (וכמ"ש דאנער לההוא רישא דלבר כו' וז"ש ועשית חג שבועות כתר לזו"ג כנ"ל).

והנה שורש הענין הוא דטל תורה הוא בבחי' פנימי' הכתר שהם בבחי' הטעמים דתורה שהוא בבחי' הכתר דווקא כידוע בענין סנתאי כנ"ל). וידוע שבחי' הכתר עצמו כלול מיי"ס ג"ר כח"ב חג"ת ונהי"ם כו' וכתר תורה הוא בבחי' ג"ר דכתר שהוא כח"ב ושורש הכתר כלול הוא מבחי' ג' כתרין כידוע שהן כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות כתר תורה בכח"ב וכתר כהונה בחג"ת וכתר מל' בנה"י כו'. והנה ידוע שבחי' הכתר בכלל נק' בחי' ממוצע בין עצמות המאציל לנאצלים, דהיינו שבחי' ג"ר כח"ב שבו נחשב

שלע"ל יאמרו לפני הצדיקים קדוש . . קדוש יאמר לו: כיב עה, ב. ישעי' ד, ג.
אין קדוש כהו"ו: שמואל"א ב, ב.
ואהי' אצלו . . ואתא מרבבות קדוש . . קדושים אשר בארץ: משלי ת, ל. ברכה לג, ב. תהלים טז, ג.
שלע"ל בעוה"ב צדיקים . . ונהנין מזיו: ברכות יז, א.
יחינו מיומים: הושע ה, ב.
דאנער לההוא רישא דלבר: זחי"ג קכח, ב. קלה, ב.
כידוע בענין סנתאי: ראה ע"ח שער סנתאי (שי"ה) פ"ה, ובתוספו לעיל בסד"ה ענין טל תורה.

מסוף בחי' המאציל עצמו ובחי' חגית נה"י שבו מתלבשים בנאצלים (וכידוע דא"א מלבישין לזרועות דא"א כו' וגם מבחי' נה"י דא"א או ת"ת דא"א נעשה כתר לאו"א).

וביאור הדבר ידוע שעצם אור הכתר הוא בחי' הרצה"פ וחסה"פ שבא בגילוי מן ההעלם דעונג ורצון העצמי שגם היא למעלה הרבה מבחי' החכמ' הבא בגילוי שכל כי החכמ' מאין ליש תמצא רק ממזל ונוצר חסד מזל החי"ת דא"א (כידוע וכמשי"ת בסמוך והוא מאמר הדכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל כו'), ולזאת גם בחי' המדות שברצון זה שנק' כתר הן למעלה מן השכל והטעם וכמו אה"ר כו' (ונק' טורי חשוכא כו' שמשם שורש האבות שהן המרכב' לחגית דע"י וא"א שנק' ימי קדם כידוע ובחי' נה"י שברצון זה היינו מה שבא מן המדות דחוי"ב דכתר לגילוי אור ושפע למקבלים כו' (שזהו כמו גילוי אור דח"ע דתורה שנגלה במ"ת כאמרו אנכי ולא כו', שהן בחי' חו"ג הכללים דמדות שבכתר שורש רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת כידוע) וכן כי אמרתי עולם חסד יבנה חסד זה הוא בחסד דא"א שהוא שורש לנאצלים דהיינו חוי"ב ומדות שמקבלים מן החוי"ב כו') ומאחר שמדות האלה דכתר וכ"ש בחי' נה"י הרי הם באים בהתחלקות וגילוי אור להשפיע ולהתלבש למטה ממש במקבלים כו' שזהו שבא לכלל השפעה מן הרצון העצמי ע"כ נק' ראש ושורש לחכמ' ומדות דאצ"י שמקבלים מהמדות דרצה"ע הנ"ל בין בפנימי' שהן התומצ' בין בחיצוניות לבנין העולמות בחכמה ומדות ודיבור ומעשה כו', וזהו ענין כתר כהונה וכתר מל' בבחי' שורש כהונה היינו בבחי' החסד שברצון שהוא הכתר עצמו (כידוע בענין שורש כה"ג שהיא בבחי' רב חסד דא"א דבי' אחיד אבא דאצ"י כו') והוא מ"ש אתה כהן לעולם אתה זה הוא בחי' החסד דכתר מקור הקו הימין דחח"ן דאצ"י כו' שהוא מקור הממשיך גילוי רצה"ע למטה ואמנם הרי הוא כמו בחי' ממוצע גם להעלות התחתונים למעלה ככהן משרת שמעלה את הכל וממשיך לכולם כו' וזהו ענין עליות העולמות שע"י כה"ר דווקא שהוא בחי' רב חסד דא"א לפי שע"י אתעדל"ת דווקא מלמט' למעלה הוא שמעורר אתעדל"ע להמשיך לגילוי הרצה"ע בחכ' ומדות שבתו' בפנימי' העולמות וכמו"כ בחכ' ומדות דחיצוני' העולמות לפי שמדות חגית נה"י שבכתר להיותם בחי' ראש ושורש לנאצלים כנ"ל, ע"כ באתעדל"ת בהעלאת מ"ן יעוררו אתעדל"ע וזוהו

דא"א מלבישין לזרועות דא"א: ראה ע"פ שער אורא (שי"ד) פ"א.

מבחי' נה"י דא"א . . . ת"ת דא"א נעשה כתר לאו"א: ראה ע"פ שער דרושי הצלם (שכ"ה) דרוש ו. הדכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל: ראה חציג קלר, א. ס' מאמרי ארהאמיצ' ויקרא ח"א ע' קלת.

דחוי"ב: בכת"י ב: דתרי"ג.

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

כידוע בענין שרש כה"ג . . . רב חסד: ראה לעיל ד"ה להיע עומר שעורים. ושי"ן.

אתה כהן לעולם: תהלים קי, ד.

תלוי דווקא גילוי אור ושפע דכתר באבי"ע שזהו שנק' כתר כהונה וכתר מלי למעלה שתלוי באתעדלית להמשיך רצה"ע בחי' ומדות שזהו כמו בחי' חיזוני' התורה הנגלית לנו שנמשל למטר שתלוי בהעלאת האדים מלמטה כו' כניל כמ"ש יערוף כמטר בחי' עורף כו', אבל בחי' ג"ר כחיב שבכתר הרי הוא נחשב מעצמו המאציל ממש כניל (בבחי' הכת"ר) שזהו בחי' עצמו' הרצון וטעם הכמוס לרצה"פ העצמי שלמעלה מהיותו מקור לנאצלים שהן בחי' חכ' ומדות הגלויים דאצ"י אלא הוא נכלל בבעה"ר"צ עצמו כניל ודל' להיות שזהו בחי' פנימי' הרצון ופנימי' הח"ע כמו שהוא בבחי' עצמות הדבר ממש כמו שהוא במקורו ושרשו טרם שהוא נמשך ובא בהתפשטות והתגלות והתחלקות דחכ' בבינה [ובינה במדות החגית כו' איכ אין זה הרצון והחכ' העצמית תלויים באתדלית כלל וכלל] כניל, שזהו שנק' טל תורה כמו הטל שיורד מעצמו דהיינו שמעצמו מצד בחי' חפץ חסד בעצם הרצון לטוב בלי אתעדלית כלל רק באתעדל"ע לבד כניל, וזהו שורש ענין העוה"ב בכלל, דגם שביד נבעוה"ב הוא כא מאליו ומעצמו באתעדל"ע לבד שלא יגיע שם אתעדלית כלל כמ"ש ה' חפץ מעצמו למען צדקו לבד יגדיל תורה ויאדיר כו' ודל'. וכן בעדן עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו וכמו הטל שיחי' המתים שיומשך מעצמו כטל שיורד מעצמו כמ"ש יקימנו ונחי' לפניו כו' שהוא בחי' טל תורה כו' (והוא בחי' כחיב דכתר כניל, וזהו שארז"ל בעוה"ב צדיקים יושבין ועטרותיהן בראשיהן כו'.

והענין הוא דזהו בחי' עטרה שעטרה לנשי' בב' כתר"ם, דנעשה ונשמע שכבר קיבלו מטל תורה הוא עצמו שיומשך בהן מעצמו בתח"מ"מ וגם בעוה"ב שהן העטרות שע"ג ראשיהן שזהו בחי' כחיב דכתר עליון שנק' עדי ותפשיט ע"ג הראש שממנו יאיר בחי' אור המקיף דעצמות התענוג דח"ע כניל, וזהו שנק' כתר דתורה שנמשך לכתר כהונה וכתר מלי' דכתר כהונה זהו בחי' מדות חגית דא"א ובחי' ג"ר דא"א וע"י שנק' כתר תורה הוא שנמשך לכתר כהונה ומלי' שהוא המשכת הח"ע ומדות דתורה בהתגלות וע"י העוסק"י בתורה הנגלית דווקא הוא שנמשך האור העליון וכתר תורה שהוא טל תורה לכתר כהונה ומלי' כניל, כמו שעוסק בתורה הנגלית דווקא שיש כלי לאור הוא שטל תורה מחייהו לעיל בתח"מ"מ כו', וז"ש צדיקים שעסקו בתורה הנגלית בעוה"ז דווקא הוא שיושבין ועטרותיהן בראשיהן שהוא בחי' כתר תורה שנק' טל תורה וע"י העטרות הללו הוא שנהנין מזיו כו' שהוא בחי' חיי החיים דעצמו' א"ס ב"ה בעוה"ב כידוע, אבל מי שלא עסק בתורה הנגלית בעוה"ז אין לו בחי' העטרות הנ"ל כלל וכענין טל תורה בתח"מ"מ

ה' חפץ . . . למען צדקו ישיע' מב, כא.
עין לא דאחתי ישיע' סד, ג וראה ברכות לד, ב.
יקימנו ונחי' לפניו הושע ה' ב.
שארז"ל בעוה"ב צדיקים יושבין ברכות י, א.

שאינו רק במי שעסק בעוה"ז כמ"ש דובב שפתי ישינים (וכתיב ובשכך בקבר תשמור עליך והקיצות לחהעוה"ב כו') וכתיב והלך לפניך צדקך שעשה בעוה"ז אח"כ כבוד ה' יאספך בעטרות כנ"ל ואף בלימוד השגת הסודות. התורה בגי' עכשיו הרי מכריזין אשרי מי שבא לבאן ותלמודו שלמד בעוה"ז דוקא בידו כנ"ל וכן העוסק בתורה לשמה בנגלה דווקא וזכה ומגלין לו רזי תורה כו' וכ"ש בעוה"ב ותהי"מ שאי אפשר שיקבלו מזיו מלי' דאי"ס עצמן באור וחיות גמור לנשמתן לחיות חי' עולם כמ"ש ונחי' לפניו ממש אם לא שהאותיות דתורה ומעשה המצות הן בחי' כלי לאור הגדול הזה שמהן הוא שנעשו העטרות המקיפין שעי"ג ראשיהן ככתר דנעשה ונשמע במעלה יתירה הרבה להיות לחיות מורגש בחיים נצחיים דאי"ס ממש כמ"ש אלה לחיי עולם כו' כנ"ל וד"ל (ולא יועיל אז תשוב' ומעיט כלל אלא אלה לחיי עולם ואלה לחרפות כו' מטעם שהעוה"ב הוא בחי' עולם ברור שכבר הוברר והובדל להיותו רק בבחי' הפועל דאור התענוג וח"ע הנ"ל), שזהו מ"ש שכר מצוה מצוה עצמה ולא מי שלא עשה מצוה שאין לו חלק לעוה"ב ע"כ אלה לחרפות ממילא כו'), ומ"ש צדיקים יושבים והרי אמר דתי"ח אין להם מנוחה אפי' בעוה"ב שנאמר ילכו מחיל כו' שניהם אמת דעי' המשכ' כו' דעצמות אור התענוג שבשעשועים דתוה"ק נעשה עטרות והם יושבים בבחי' יש מורגש כמ"ש להנחיל אוהבי יש בבחי' יש מיש כו', אבל ת"ח מאמצעות הרינה דאורייתא ברו"ש בתענוג ושעשועים במקיף דח"ע דתוה"ק הן עולין כעילוי אחר עילוי בלי שיעור כמ"ש וקדושים בכ"י יהללך סלה שהן אברהם ויצחק כו' ומשה ואהרן עכשיו כו' כמ"ש ילכו כו' (וכמ"ש במ"א עמ"ש וקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים כו' שיעשה הקב"ה כנפים לצדיקים ויהיו שטים עי"פ המים העליונים כו' וד"ל).

והנה מעתה י"ל ענין המאמר הנ"ל באד"ר דמהוא טלא דנטיף מעי' שנק' טלא דבדולחא כו' כנ"ל הוא דאנער גם לההוא רישא דלבר כו' שזהו בחי' המשכת אור כתר תורה לז"א ונק' שעז"א שראשי נמלא טל כו' וז"ש

דובב שפתי ישינים . . . ובשכך בקבר תשמור עליך . . . והלך לפניך צדקך: שה"ש ג. י. משי"ו. ו. כב (אבות פ"ז מי"ט). ישעי' גח. ח.
 הסודות התורה: **בתי"ב**: חסידות.
 אשרי מי שבא לבאן . . . העוסק בתורה לשמה . . . וזכה ומגלין לו: פסחים ג. א. אבות רפ"ז.
 ונחי' לפניו: הושע ו. ב.
 אלה לזויי עולמם: **דניאל יב. ב.**
 שהעוה"ב הוא בחי' עולם ברור: פסחים ג. א.
 שכר מצוה מצוה: **אבות פ"ד מ"ב.**
 דתי"ח אין להם מנוחה: **סוף ברכות.**
 להנחיל אוהבי יש: משלי ה. **כא.** וראה **סוף עוקצין.**
 במ"א עמ"ש וקוי ה' . . . שיעשה הקב"ה כנפים לצדיקים: ישעי' מ. לא. **מנה צב. ב.** תוי"ח בראשית ד. ג. ואלך. **אוחת בראשית כח. ב.**
 באד"ר דמהוא טלא דנטיף לההוא רישא דלבר: **זח"צ קכח. ב. קלה. ב.**

ועשית חג שבועות' להוי' אלקיך דווקא כמ"ש בפע"ח וכנ"ל. והנה תחלה יש להקדים במ"ש ונוצר חסד לאלפים דונוצר זה שהוא אותי' צינור זהו המקור להתהוות אור החכמ' דאצי' שנק' אור אבא כמ"ש בע"ח דאור אבא יונק ממזל הח' ונוצר, ומזל הי"ג ונקח (וזהו עושה חסד לאלפים) הוא מקור להתהוות בינה דאצי' כו' וב' המזלות נמשכים ממותרות מו"ס דא"א כידוע ומהן נמשך שורש המשכת המוחין דא"א דאצי' (וכמאמר הכל תלוי במזל דווקא אפי' ס"ת שבהיכל שזהו יחוד פנימי דא"א שאותיות התושב"כ שרשה כפנימי' אוא"ס שגנוז ונעלם בהיכל דאימא כו'), וזהו ונוצר חסד לאלפים, פי' אלפים הו' בחי' חו"ב שהאלף הוא בחכמ' שנק' אולפנא לשון לימוד והוא המקור להשגה דבינה כמו שנמשך מאין ליש ושורש שניהם תלוי ביחוד ב' מזלות הנ"ל דונוצר ועושה כו' וזהו לאלפים דחו"ב ופי' ב' אלפים אלה היינו במקור דב' מזלות שנובעין ונמשכין מח"ס עצמה כידוע והיינו אאלפך חכמ' אאלפך בינה לשון עתיד, והיינו שמבחי' דנוצר חסד עצמו נמשך בחי' מקור והיינו בחי' טל תורה הנ"ל שעז"א תול כטל אמרתי כנ"ל והיינו בחי' אור המקיף דתע"ס שבח"ע הק' כמו שהי' התוה"ק שעשועים אצלו ית' ממש כנ"ל שמה נמשך חסד לאלפים להיות מקור למקור לחכמ' דתורה שבאה בגילוי אותיות שזהו ענין אאלפך חכמה תושב"כ ואאלפך בינה תושב"כ שהן בחי' ז"נ שהוא בחי' חכמה שבמדות המתחלקים ממש בו' סדרי משנה כשר ופסול כו' (כמשי"ת) והיינו ענין המשכ' דבחי' טל תורה הנ"ל (שכפנימי' דח"ע הנ"ל) גם להיות בגילוי למטה בבחי' כתר תורה לבחי' ז"נ והוא להמשיך בחי' הטל הזה גם על רישא דגולגלתא דז"א שהוא תושב"כ כמ"ש שראשי נמלא טל כנ"ל, והוא כמ"ש דמההוא טלא דנטיף מפנימי' דע"י אנער גם לההוא רישא דלבר שזהו בחי' כתר דא"א שנק' רישא דלבר כנ"ל וד"ל.

וביאור הדברים הנה מבו' למעלה בענין כתר תורה וכתר כהונה בבחי' אור הכתר עצמו זהו בחי' חביד וחגי' שבעצמות הרצה"פ שלמע' מן החכ' לגמרי כו', וגם בחי' חגי' זהו מדות שברצון העצמי שמה נמשך שורש מקור לנאצלים כו', אך הנה ידוע שיש ב' מיני מדות א' מדות שבעצמות הרצון שלמעלה מן הטעם לגמרי כמו גם האהבה שברצון שזהו ל' אבה והרי שורש האהבה שברצון העצמי זהו נמשך מן המדות דיחידה עצמו שלמעלה גם מן הרצון העצמי כו' שז"ע טבע הראשון הנ"ל ומה שנמשך המדות ברצון שזהו בחי' התפשטות המדות העצמיים דיחידה זהו כמו טבע שני הנ"ל וכמו במצרים הי' נשי' בבחי' אמונה פשוטה שזהו בחי' עצם

ונוצר חסד לאלפים: תשא לד. ג.

בע"ח דאור אבא יונק ממזל הח': שער א"א (שי"ד) פ"א. שער הולדת א"א (שט"ז) פ"ו. שער הנסירה (שכ"ט) ספ"ג. ועוד.

הכל תלוי במזל: נסמן לעיל.

אאלפך חכמ' אאלפך בינה: איוב לג. לג. שבת קד. א. וראה ס' מאמרי אדמו"ר ויקרא ע"א ע"ו. וז"נ דא"א: בבחי' ב' לז"א.

ההתקשרות ועצמות מדות דיחידה ממש וכידוע במ"ש ואומר לך בדמייד חיי כו' שעז"א כולך יפה רעייתי כו' ואמרו בזהר נפש כי תחטא תוהא הוא כו' כי בחי' יחידה חבוקה ודבוקה למעלה ממש ומ"ש כל אשר דבר הוי' נעשה זהו בא מצד ההתקשרות העצמי הנ"ל שנמשך מזה גם לקבלת הרצון דרעדכ"ר שהי' מתפשט בכל אשר יגזור שהוא ע"י בחי' התפשטות הרצון העצמי בחכמה ומדות דחוי"ג בגילוי כו', אך אנכי ולא יהי' לך חוי"ג שבבחת זהו כמו שיחפץ האדם בחייו ולא יחפץ במותו כו' שהוא בחי' חוי"ג העצמי דיחידה כו' (וכמ"ש במ"א בענין בא תבקוק והעמידן על אחת שהיא האמונה שצדיק באמונתו יחי' חיים עצמיים דיחידה כו' שמוזה הכח יכולין למס"ג עקדה"ש כמו טבע עצמי משא"כ בחי' התפשטות והתגלות הרצון בחכ' ומדות בחוי"ג כו' כענין טבע שני הנ"ל שהוא רגילות הרצון בחכמ' ובאהוי"ר כו' זהו שבא בירושה מן האבות שנק' אמונים כאברהם שהאמין בהוי' וישראל מאמינים כו' שזהו כאומן שמגדל את היונק ועושה הצורה בחומר עד שגם כי יזקין כו' וכאומן שלמד אומנתו ברגילות דרוג ימים דווקא וז"ש וכל בניך לימודי הוי' שנלמד ברגילות הרצון וחכמ' בנפשם עד שנמשך בהם שם הוי' כו' וכמ"ש במ"א בענין ורעה אמונה ואמנם משה נק' רעי' מהימנא שנמשך על ידו האמונה רבה במהו"ע א"ס שלמעלה משם הוי' דרצון וחכמ' ומדות ש"ש ושמי הוי' ממש העצמי דתומ"צ לא נודעתי להם, ואעפ"י שאמר באברהם שיצוה לבניו ושמרו דרך הוי' כו' זהו שנמשך דרך ירושה שזהו רק כמו בדרך לימוד ורגילות מבחי' התגלות והתפשטות הרצון כו' שנק' טבע שני כו' וד"ל.

(וּנְמַצָּא יֵשׁ כַּאֲן ג' מדריות במדות א' מדות דיחידה עצמה שהוא בחי' התקשרות עצמי הנשמה ממש למעלה גם מן הרצון העצמי כנ"ל והבי' מדות שברצון העצמי שמתפשט בכוח וחי"ג שהוא שם הוי' שנק' טבע שני מאבות כנ"ל, והג' מדות שבחכ' שלמטה מן הרצון שזהו כמו בחי' התגלות ותולדו' המדות דאהוי"ר שבלב שנולדו' מן השכל והשגה שבמוח שכבר באו בתולדה בפ"ע ונבדל מן המוחין שבראש רק שמוחין שבראש מתצמצמים בעצמן להיות מוחין וטעם למדות שכלב וגם בזה יש ג' מדריות דחב"ד וחגי' ונהי' מושכל מורגש מוטבע מושכל שכל ששייך למדות שבלב

ואומר לך בדמייד . . . כולך יפה . . . נפש כי תחטא תוהא: יחזקאל טז, ג. שה"ש ד, ז. ויקרא ד, ב. וחז"ל יג, ב (וראה גם ס' מאמרי אדה"ר ענינים ע' טט. עא).
 כל אשר דבר ה' נעשה: יתרי יט, ת. משפטים כד, ז.
 במ"א בענין בא חכוק: מכות כג, ב. וראה תניא פליג (מב, ב) ובהנסמו בליקוט פירושים ומ"מ לשם. וכל בניך: ישעי' נד, יג.
 בחי' כענין ורעה אמונה: תהלים לו, ג. וראה תרי"א קיא, א ואילך. לקו"ת ואתחננו ד, ב.
 ושמי הוי' . . . ושמרו דרך הוי': וירא ג, ג. וירא יח, יט.
 מושכל מורגש מוטבע: ראה גם תרי"א קח, טע"א. טה"מ אתהלך-לאוניא ע' קמד. פיה"מ לכ"ק אדהאמיצ א, ג ואילך. ביאה"ז קה, רע"א. אמ"ב ח"ג ר"פ קס"ה.

ובחי' המדות עצמן שבלב נקרא מורגש והתפשטות שלהם בנה"י ומדומ' נק' מוטבע כידוע ולמעלה זהו בחי' חגית' ונה"י דו"א שמקבל ממוחין דחוי"ב שבתורה שבא"א דאצי' ולמטה זהו מה שנשי' מקבלים עומ"ש דתומ"צ במדות שבלב ומוחין שלהם שזהו למעלה אור החי"ב דתושב"כ ושבעי"פ הנגלית שנמשך בהתחלקות המדות ממש כמו כשר ופסול ובהתחלקות באותיות הדיבור ומן הדיבור למעשה בפוי"מ שנק' מצות המלך ממש וד"ל.

והנה מכו"ל בענין ב' מזלות דא"א שהוא ונוצר חסד ועושה חסד שנמשכים ממותרי מוח"ס דא"א הוא שנמשכי' להיות מקור לחוי"ב דאצי' כדי שיומשך מחוי"ב תולדות המדות דו"א כמו מדות שבלב כנ"ל שזהו גילוי אותיות דתושב"כ שנק' ספר והתושבע"פ שנק' סיפור כו' שהו"ע הכל תלוי במזל דא"א במזל ונוצר שהוא שורש דאותיו' דתושב"כ שגנוז ונעלם בהיכל דאימא שהוא תושבע"פ שנק' חדר הורתי כו' ואמנם הנה מבחי' הפנימי' דת' שהוא מעצמו' התענוג שבח"ע במקיף דכתר שנק' גלגלתא דא"א משם יורד ונמשך בחי' טל תורה כנ"ל גם למוחין דחכ"ד ומדות דו"א ונק' תושב"כ ושבעי"פ כתר תורה הנגלית באותיות המדות וחכ' דו"א כמו שיושב ועוסק בתורה ויושב ודן במדות דתורה בחיצוניות העולמות כמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ במשפט שכתורה ובתג השבועות הוא שנמשך בחי' פנימי' דטל תורה מטלא דבדולחא הנ"ל שבפנימי' הכתר גם להו"א רישא דלבר שזהו בכחי' כתר דו"א והטעם שנק' בכחי' לבר להיותו בכחי' התחלקות המדות דחוי"ג שלמטה מן החוי"ב הבאים בגילוי מן ההעלם דכתר שהוא ב' מזלות הנ"ל שעז"א נוצר חסד לאלפים כנ"ל ועד"מ מי שמנער הבגד שעליו הטל למטה שיגיע גם למי שעומד בתחתית המדריגה כך הוא מהו"א טלא דנטיף מ"ע שהוא בחי' טלא דבדולחא הנ"ל שנחשב מז' תיקונין דגלגלתא דע"י וא"א כו' (והוא בחי' מקור התענוג שבלחוחית יסוד המים הרוחני' שבמקיף דח"ס שישכיל ממנו מקור השכל כל שכל מן ההעלם לגילוי) כמ"ש במ"א בענין שראשי נמלא טל כו' שזהו כמו בחכם גדול שמחמת ריבוי תגבורת כח מקור השכלה שלו הנק' כח המשכיל מן ההעלם כל חכמה שזהו מחמת רוב התגברות נביעות אור התענוג העצמי שיש בנפשו בעומק החכמה (בל"א דער קוועל און דער קלעפ בפנימית כח התענוג שבצמם הנפש כו') כנראה בחוש שכל מי שיש לו חשק ועונג נפלא בחכמה ישכיל שכליים חדשים בל"ג כלל כמו בן עזאי שחשקה נפשו בתורה וכר"ע שהי' דורש על כל קוץ כו' ולפי'ע נביעת התענוג בעומק הרצון והחשק ושכל בהשכלת החכ' כך ירבה בחי' נביעת אור ההתחכמות להוליד מאין דחכ' בל

דחושב"כ שנק' ספר והתושבע"פ שנק' סיפור: ראה גם לקו"ת סוכות פ. ב. ובכ"מ.
 שיושב ועוסק בתורה ויושב ודן: ע"ז ג. ב.
 מלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט. ד.
 בן עזאי שחשקה... וכר"ע שהי' דורש: יבמות סג. ב. מנחות כט. ב.

שיעור כו' וכפי הכלל הידוע בכ"מ שבחי' העונג שבכל דבר מה הוא פנימיות אור חיותו וקיומו וסיבת ריבוי וגידולו ג"כ במדו' באהב' וחסד לפ"ע התענוג שבאהב' וחסד כו' ירבה ואם יופסק התענוג שבמדה זו יופסק האהב' או החסד וכן בהיפוכו במדה"ד כמו לנקום משונאו וכה"ג או במצטרף במרת נפשו שיש גם בזה מבחי' התענוג שיש לו במדה זו וכמו"כ בתענוג בניעות וכה"ג, ואף ברצון שלמעלה מן השכל כו' וכמ"ש בע"ח דפנימי' ע"י מלוכש בתוך כל ספירה וספיר' ומקיף לכל ספירה כמשל הנהר שמתמשך וימצא לכל חפירה וחפיר' בפ"ע, שממנו הכל ועכ"ז כ"א בפ"ע כו') וזהו טל תורה שלמעלה הפנימי' ע"י שיוורד עד למטה בדרך ניעור מן המקיף דתעה"פ דח"ע גם ביריד' המדריגות שהוא גם לבחי' כתר דז"א שהוא בחי' חביד' מוחין דמדות הגלויים שורש התור' שלמטה הנגלית לנו כו' שיהי' בהם ג"כ מאור המקיף דתעה"פ כו' וכמו גם נשמות פרטים כנשמת ר"ע ובי"ע שחשקה נפשם בעונג נפלא בתורה הנגלית למטה הי' נובע ומאיר בחכ' ומדות דנשמתם להשכיל ולהשיג בחכמ' ומדות שבתורה הנגלית לנו בלי"ג כלל שזהו מצד בחי' כתר וטל תור' שלמעלה במוחין ומדות דז"א) שעז"א שראשי נמלא טל נמלא לשון ממילא לפי שיוורד מעצמו מן ההעלם דמקיף העליון (כמו טל העליון שנק' טל מן השמים שיוורד על הראש בלי נודע מאין הוא בא כו' כי לא נודע מציאותו כלל רק בירידתו למטה כניל בטל הגשמי שעז"א מוריד הטל כו', וכך הוא גם כאן בטל העליון דע"י דאנער ממנו לרישא דלבר שעז"א שראשי נמלא טל ממילא, כמו שרואים בחוש גם ככל נשמה פרטית שנמשך לו בחי' טל העליון על ראשו שהוא בחי' מקיף על נר"ן שלו כמו ראש אדה"ע דאצ"י נמלא טל ממילא כו' והוא ככל מי שעוסק בתורה הנגלית לשמה כבי"ע ור"ע וכה"ג שטל תורה מחייהו לנשמתו במקיף דיחידה דעל ראשו שממנו יחי' לנשמתו בגופו בתחיה"מ כניל, ובפרט בכל חג השבועות שנמשך בחי' כתר תורה שזהו בחי' טל תורה הנ"ל לכל תיה בפני עצמו כמו שאמר ר' יוסף אי לאו האי יומא דקא גרים כו', וגם בכלל נשי' הרי אמר ועשית חג שבועות להוי' אלקיך שזהו בחי' כתר תורה לזו"ג שנק' הוי' אלקיך סובב וממלא שהוא הוי' אלקיך דווקא שבתו"מ שלמעלה שנק' תורת הוי' ומצות הוי' בגילוי גמור והוא ביחוי"ע דקוב"ה ושכינת' והוא יחוד דתושב"כ ותושבע"פ שנק' ספר וסיפור (בב' מדריגות דאוי"א וזו"ג כידוע), ומאחר שאמר ועשית משמע שיש יכולת עשי' זאת לעשות כתר תורה למעלה להוי' אלקיך גם לכל אי' מישראל כמו ע"י מה שקורין בליל שבועות בתושב"כ ובתושבע"פ שבוה עושין כתר תורה לזו"ג שהן תושב"כ ותושבע"פ כמ"ש בפע"ח.

בעונג דפנימי' ע"י מלוכש תוך כל ספירה: שיג פ"א. ש"א פ"כ. ועוד.
 א' לאו האי יומא דקא גרים: פסחים סח, ב.
 ועשית חג שבועות . . . מטת נדבת: דברים טו, י.

ובאמת פי' הפשוט ועשית היינו כמ"ש מסת נדבת ידך אשר כו' שזהו כפי העלאת מ"ן במעשה המצווי ובלמוד התורה כל השנה שנק' נדבת ידך כמ"ש במ"א שאעפ"י שאין העלאת מ"ן שייך כלל לענין המשכת טל תורה כי הטל יורד מעצמות המאציל דווקא בלי אתעדלית כלל כו', אבל נדבת ידך זהו בלא עול וחיוב רק בדרך נדבה והוא בחי' התענוג העצמי שבאהב' וחשק התומצ' למעלה מכפי המדה דווקא (וזהו קווצותיו רסיסי לילה שהן בקעים קטני' של טל העליון שנחלק לחלקים קטנים והאיר בכל נשמה בפרט להיות בה עצם כח התעה"פ ורצה"פ בלתי מורכב עדיין בדבר כלל כענין אמונה העצמי' הנ"ל כמו לחפז' בחיים כו' שהוא במקיף דיחידה מ"ם דצלם שזהו אהי' כטל לישראל כמו הטל שמלחלת חלקי הארץ לעורר בה עצם כח ההיולי כו' ורסיסי' הן לנשמות בפרטיות, וזהו ג"כ למעלה במ"ש שראשו שהוא כתר הכללי דתרי"ג ארחין דתומצ', ובפרט הן רסיסין שנמשך בשערות ונימיו שהן פרטי ההלכות שנק' קווצותיו או קצוותיו כו' וד"ל).

וזהו תזל כטל אמרתי פי' תזל מעצמו ובחי' הזלה זו הן בב' מדריגות א' בח"ע שבראש וגלגלתא דא"א להאיר בב' מזלות דח"ס להיות ונוצר חסד לאלפים שהן חו"כ ופנימי' דאצ"י בבחי' הפנימי' דאור התעה"פ מטלא דבדולחא הנ"ל והב' בטל זה עצמו דאנער לההוא רישא דלבר שזהו שראשי נמלא טל ממילא להיות כתר תורה לזויג' כנ"ל בענין מוריד הטל למטה כו' וזהו הטל תורה שיורד גם לכל נשמה אלקית בפרט כשעוסק בתורה הנגלית שטל תורה מחיי' לנשמות ממקיף שבה שיהי' מחמתו כמעין המתגבר בחכמ' ומדות דתורה בנגלה ונסתר כו' ומטל תורה זה ישיגו סודות התורה שהוא בעצם החכ' דתורה בנסתר בג"ע וגם ממנו דווקא יחי' לנשמתו לחיות מחיי החיים בתח"מ ועוה"ב כמ"ש יחיינו מיומים דווקא שזהו העוסק בתורה בעוה"ז שהוא הכלי לזה האור אז יקימנו ונחי' לפניו ממש וד"ל, וככ"ז יובן בתוס' ביאור מ"ש ותמלא כד"ה כ"ד ספרים דאוריית' שזהו בעסק התורה בעוה"ז בנגלה באותיות שבספר וסיפור כו' וע"י ירידה זו דווקא ותעל לעיל בעוה"ב שיהי' טל תורה מחייהו כנ"ל וד"ל.

והנה להבין עוד בתוספ' ביאור ענין טל תורה הנ"ל יש להקדים ענין א' והוא כמה שמצינו שהתורה נק' בשם מאור שלמעלה מבחי' אור (אפי'

קווצותיו רסיסי לילה: שה"ש ה, ב.

אהי' כטל לישראל: הושע יד, ו.

שנק' קווצותיו או קצוותיו: [בכתי"ב: שנק' קצוות או קצותיו]. וראה גם אהיית שה"ש (כרך ג) ע' תתלג.

לקרית שה"ש ל, רע"א.

ופנימי': בכתי"ב: ומדות.

יחיינו מיומים: הושע ה, ג.

ותמלא כדה כ"ד ספרים דאורייתא: נסמו לעיל.

והנה להבין עוד . . . שהתורה נק' בשם מאור: מכאן ואילך מיוסד על ד"ה תורה צוה — תקע"ט (נדפס

לעיל ע' שכו).

אור קדמא דחכה"ק הנ"ל) כמ"ש בתלמוד ירושלמי מאור שבה מחזירו למוטב כו' דמשמע אפי' רשעים גמורים שעליהם אימר ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי כו' מ"מ ע"י מה שעוסקים בתור' הנגלית דווקא אזי בחי' המאור שבה (שלמעלה מבחי' אור דתורה) מחזירו למוטב כו' שיהפך מן הרע לטוב ומן הטעם הזה הוא שגזרו אומר לעולם יעסוק אדם בתור' ומצו' אפי' שלא לשמה שמתוך שלא לשמה יעסוק לשמה כו' וד"ל.

והנה להבין שורש ענין מאור דתורה יש להקדים תחלה ביאור לתירוצ' למה שמצינו סתירה בענין תורה וישראל, שלפעמים מצינו שהתורה נק' חתן וכנס' נק' כלה וכמ"ש ביום חתונתו זה מ"ת, וכמ"ש והוא כחתן ויצא מחופתו וכתוב וארשת'ך לי וכו' וכנ"י נק' כלה שמתקדשת בחופה וקידושין וכמו שאנו אומרי' מקדש עמו ישראל ע"י חופה וקידושין ובמ"א מצינו להיפוך שהתורה נק' כלה כמ"ש תורה צוה לנו משה מורשה א"ת מורשה אלא מאורשה שזוה משמע שהתורה נק' כלה מאורשה וכנס' נק' חתן משפיע לתורה הנק' כלה מאחר שאמר תורה צוה לנו משה שהתורה הזאת שצוה לנו משה היא בבחי' כלה מאורשה לנו כו', ולכאורה בכל המקומות במאמרי זוהר ובדברי רז"ל מורה להיפוך שהתורה נק' חתן וכנס' נק' כלה כמאמר זוהר דג' קשרין הן ישראל מתקשראן באוריית' כו' וכן במ"ש בראשית בשביל התורה שנק' ראשית ובשביל ישראל שנק' ראשית כו' וכה"ג, אך הנה באמת ב' הענינים אמת ואינם סותרים זה את זה כלל לפי שבאמת שורש ומקור א' להם ממש במח' וחכה"ק שבמוה"ע ית' ממש (וכמשי"ת) רק שלפעמים זה נק' חתן וזה נק' כלה ולפעמים להיפוך כנ"ל.

ויו"ב זה בהקדים תחלה עוד ענין א' והוא כמ"ש זאת תורת האדם דמשמע מזה שהאדם הוא העושה את התורה ע"כ נק' על שם האדם בשם תורת האדם דווקא וכן בכמה מקומות אמר להקים את דברי התורה הזאת כו' דכנ"י שנק' אדם הן המקיימים לבחי' אור דתורה (וגם אמר על התורה הקדומה אז ראה ויספרה בספר וסיפור וסיפור שהן תושב"כ ותושבע"פ הכינה כו' עד ויאמר לאדם דווקא הן יראת הוי' היא חכמ' הקדומה דתורה אור כו')

בתלמוד ירושלמי מאור שבה מתירו למוטב: ראה ירושלמי חגיגה פ"א סה"ז (ובקה"ע ס"ט). איכ"ר פתיחתא ב' (ובמת"כ ס"ט).
 ולרשע אמר אלקים . . . לעולם יעסוק אדם בתומ"צ: חהלים ג, טז. פסחים ג, כ. ירושלמי חגיגה ס"ט. ביום חתונתו זה מ"ת . . . והוא כחתן . . . וארשת'ך לי: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב. חהלים ט"ז, ה. הושע ב, כא.

תורה צוה לנו משה . . . מאורשה: ברכה לג, ד. ברכות נו, ב. פסחים מט, ב.
 דג' קשרין הן: ראה חגי ע"ג, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' צט ואילך. ושי"ן.
 בראשית בשביל התורה: פירשי' ר"פ בראשית. וראה לקו"ש ח"ג ע' 755. ושי"ן.
 זאת תורת האדם: ע"פ שמואל"ב ז, ט.
 להקים את דברי התורה הזאת: ע"פ תבוא כו, כו. מלכים"ב כג, כד.
 אז ראה ויספרה: איוב כח, כו.

לפי שנתב"ס דווקא וע"י האדם הוא שנתקיים אור דתורה במעשה בסומרי ועש"ט כמ"ש הן יראת ה' כו' וסור מרע בינח דמרמז בזה על בחי' חכמה של מעלה ובינה של מעלה תושב"כ ושבע"פ ששלימותן האמית' דווקא בסוף מעשה דאדה"ת כו' כידוע במשל שאין חכם כבעל הנסיון, שבנסיון בפומ"מ דווקא הוא שהוברר לאמיתית אור החכה"ק דתורי' שלמעלה כו' כמ"ש במ"א, וכך אמר בענין המצות ג"כ אלה המצות אשר יעשה אותם האדם כו' דמשמע מזה שהמצות האלה האדם הוא שעושה אותן מתחלת הווייתו בשרשן ומקורן הראשון משום שהגם דשורש המצו' למעלה הוא בבחי' רצה"ע ממש שזהו בחי' תרי"ג ארחין דגלגלתא מכתר הכללי כו' שנכללו בעצמות א"ס ממש כמ"ש לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד בבחי' א"ס ממש דודאי איהו ופנימי' רצונו חד ממש כו', אך עכ"ז האדם שלמטה דווקא הוא העושה את המצות בשרשן למע' להיות נתב"ס דווקא וסוף מעשה עבמ"ת כידוע והוא מה שנשלם רצה"ע שלמעלה ממצות שנעשי' בפומ"מ דווק' כנ"ל בתוש"מ וכמ"ש סוף דבר כו' את האלקים ירא ואת מצותיו שמור בפומ"מ כי זה כל האדם כו' ולזה אמר אלה המצות כו' וחי בהם מחיי העיים דעצמות א"ס ממש ולפי שהאדם שלמטה עושה אותן בפומ"מ הוא העושה אותן בשרשן דווקא מטעם הנ"ל, ואם כן יש כאן ב' דברים דבר והיפוכו כאחד שהאדם הוא העושה את המצו' בעשי' זו שבפומ"מ בשרשן ומקורן בעצמות א"ס ובעשי' זאת הוא שחי האדם בהן שהמצו' הללו מחיים לנפש האדם בשרשו וכן בתורה שאמר חיים הם למוצאייהם בפה וכתוב כי הוא חייד כו' וכן כי אמרתך חייתני כו' אעפ"י שנק' תורת האדם שהאדם הוא העושה את התורה כו'.

והענין הוא דשניהם אמת כמ"ש במ"א בענין המא' בתורה כמ"ש כ"א בתורת הוי' חפצו ובתורתו כו', ואע"פ שנקרא תורת האדם דמעיקרא אדעת' דנפש' עביד להאיר אור דתורה בנשמתו להחיותה כמ"ש כי אמרתך חייתני ואח"כ ממשך אור א"ס בחכמ' דתורה שזהו לשמה לשם התורה כמשמ"ת ונק' תורתו כמו תורת האדם כנ"ל וכך הוא בעסק המצות שהמצות מחיים לנפש האדם כמ"ש וחי בהם, ועכ"ז האדם הוא העושה המצו' בשרשן מטעם הנ"ל וסוף מעשה הוא שעבמח"ת כו' ולפי"ז הרי לכאורה

שאיין חכם כבעל הנסיון: עקידה פי' נח שייך (ד"ה הקדמה השלישית).
אלה המצות אשר יעשה אותם האדם: ע"פ אחרי ית. ה. וראה בהנסמן ע"ז כס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר
ח"א ר"ע שח.
לכל תכלה ראיתי קץ: תהלים קיט, צו.
סוף דברי: קהלת יב, יג.
וידים הם למוצאייהם בפה... כי הוא חייד... כי אמרתך חייתני: משלי ד, כב. עירובין נד, א. נצנים ל, כ.
תהלים קיט, נ.
כ"א בתורת ה' חפצו... דמעיקרא אדעתו דנפש' עביד: תהלים א, ב. פסחים סח, ב.
ודי בהם: אחרי ית, ה.

יתורץ כל עיקר הסתירות דלעיל בענין תורה וישראל דשניהם אמת דאדם שהו כנסי' משפיעים לאור דתורה ונק' תורת האדם על שם האדם מטעם הניל ונק' ישראל חתן והתורה נק' כלה מאורשה ומצד שאור דתורה מחי' לאדם כניל נק' התורה חתן וכנסי' נק' כלה כו' וכמו"כ בענין דמצות כו' כניל.

אך ענין זה אינו מתיישב לנכון שהרי מבואר במ"א בענין כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם כו' שזהו גם כלהם דתורה שמתלבש החכ' דתורה בעה"ד טו"ר לברר שנמשל לחם ממש וכמו שהלחם גשמי מחי' לנפש האדם אעפ"י שהלחם עצמו צומח והאדם מדבר, לפי ששורש הצומח גבוה מנפש המדבר בבחי' התוהו שקדם לתיקון שמשם שורש האדם ועל כן מאמר תדשא הארץ שבמאכל לחם מחי' לנפש האדם שנברא במאמר נעשה אדם והו' לחם כגימט' מזלא שהוא בחי' מזל ונוצר שורש החכ' דמזל מחכים כו', ועכ"ז אמר כי לא על הלחם דתורה לבד יחי' האדם אעפ"י שנק' מזון לנשמה ממש וכמו ותורתך בתוך מעי כו' אלא על כל מוצא פי הוי' כשהאדם דווקא מדבר ד"ת בפה שנק' מוצא פי הוי' הוא שיחי' את האדם לפי שכח זה לברר לבחי' התוהו שהוא מה שנפל בשבה"כ דעה"ד טו"ר זהו תלוי בידי האדם דווקא שהוא בבחי' שם מ"ה דמ"ה מברר לבין דבחי' אתברירו כידוע ודיל' (וכמו אדם כי יקריב מן הבהמה דאדם שם מ"ה מקריב ומברר לבהמה כו' בחי' ב"ן ואעפ"י שאחי"כ נעשה קרבן הבהמה לריח ניחוח להוי' דחכמ' דתיקון מאחר שנק' לחמי וכמו הלחם שמחיה לאדם מ"מ תחלה אדם הוא המקריב לבהמה, וכך הוא בענין בהמ"ז שאמר ואכלת ושבעת וברכת את הוי' שאחר שנשמת האדם מברר לנצוצות דתוהו שנפלו במאכל להעלותו מן הפירוד אל היחוד כשאוכל בכוונה לש"ש אזי יומשך תוספו' ברכה בשם הוי' מלמעלה למטה (והכלל לכל זה ידוע כמ"ש בע"פ דבחי' דמ"ה מברר לבין אבל לאחר שנתברר בחי' ב"ן ע"י מ"ה אזי עולה בחי' ב"ן לשרשה בבחי' סיג שלמעלה משם מ"ה להוסיף בו אור כו'.

ולפ"ז גם במזון דתורה שנתלבש בעה"ד טו"ר בתחלה באמצעות הנשמה האלקית שהוא בבחי' שם מ"ה דחכמה מברר למזון דלחם דתורה כאדם שמברר ללחם הגשמי ואחי"כ עולה הלחם ומזון דתורה למעלה מאור החכמה שם מ"ה דאדם ומוסיף כח וחיות בנשמתו וז"ש כי אמרתך חיותני וכן

כי לא על הלחם לבדו עקב ת. ג.

לחם כגימט' מזלא: טעה"צ (ושער המצות) להאריזל פ' אמור (מצות לחה"פ). ס הלכותים להאריזל תרומה כה. ל. וראה גם טידור קא. ג. לקו"ת במדבר כ. ב. ועוד.

ותורתך בתוך מעי: תהלים מ. ט.

אדם כי יקריב: ויש"א א. ב.

ואכלת ושבעת: עקב ת. י. שם יא. טו.

בע"פ. . . לאחר שנתברר בחי' ב"ן. . . לשרשה בבחי' סיג: שער סנתי"א פ"א. ובכ"מ.

כי על כל מוצא פי הוי' שבלחם ומזון דתור' יחי' האדם וזהו היפוך המאמר דלעיל דמעיקרא עביד אדעת' דנפשי' ואחי' עוסק בתורה לשמה לשם התורה אלא בהיפוך דמעיקרא עוסק בתורה לשמה לשם התורה דווקא והוא לתקן ולברר לחכמ' דתורה שמלוכש בעה"ד כמו בל"ב שינים טוחנות המאכל דחכמה דתורה שנק' ליבון הלכתא ואחי' התורה מאיר לנשמה בבחי' מוצא פי הוי' כו'. ויהי' איך שיהי' יש כאן ב' דברים דמשפיע ומקבל בחי' חתן וכלה עכ"פ שהן התורה ונשיי', דלפעמים התורה כחי' משפיע לנשיי' והוא לאחר הביורור דעה"ד טו"ר כניל ולפעמים נשיי' משפיעים בתורה לברר ולתקן כו'. רק שזהו בתורה שלמטה שמלוכשת בעה"ד אז הנשמה נק' משפיע בחיקון לברר לעה"ד כאמרו כשר ופסול כו' ואחי' מצד ההעלאה דתורה בשרשה למעלה ממקור הנשמות משפיע לנשמה, אבל התורה שלמעלה מעה"ד שנק' עה"ח כו' שיוצאת מלמעלה למטה בבחי' או"י לעולם בחי' אור זה דתורה אור משפיע לנשיי' בשרשן ג"כ דהיינו שהס"ר אותיות דתושב"כ שהן שרשים לס"ר נשיי' וע"כ אמר ישראל מתקשראן באורייתא ושם התורה נק' חתן וכנסיי' נק' כלה כמו במ"ת, ולפי"ז מה שהתורה נק' כלה מאורשה לכנסיי' זהו בבחי' תושבע"פ דווקא שמתלבש בעה"ד טו"ר לברר בין כשר לפסול שזה תלוי בדיבור האדם בפה ובל"ב שינים כו' וד"ל.

וזהו כי"א בתורת הוי' חפצו בקריאה באותיות בתושב"כ שמחיה לנשמה כמ"ש כי אמרתך חייטני ואחי' בתורתו בתושבע"פ שמברר לעה"ד ממש שהוא מצות העיון כמ"ש יהגה כו' בהיפוך ממאמר דלעיל דמעיקרא כו' דזהו ג"כ ענין וזאת תורת האדם שהאדם הוא העושה את התורה דהיינו תושבע"פ דווקא שמברר לעה"ד שנברר במעשה כו' ואחי' התור' מחיה לאדם כניל, וזהו תורה צוה לנו משה מורשה לנו דווקא שנק' משפיעים והוא תושבע"פ מל' קרינן לה כו' וד"ל. וכמו"כ במצות הרי האדם שהוא כבחי' שם מ"ה כניל מברר למצו' במעשה בעה"ד טו"ר בסומ"ר ועש"ט בפומ"מ אי"כ הוא העושה את המצות ובוה נשלם תחלת הרצה"ע שבמצות למעלה ואחי' המצו' מחי' לאדם כמ"ש וחי בהם כניל. והענין הוא דאעפ"י שבענין זה דתומ"צ כמו שהן למטה יוכל להיות התורה נק' כלה כמו שבתושבע"פ וכן במצות אבל כמו שהן למעלה נהפוך הוא שהתורה נק' משפיע וכן המצות ואמנם לפמ"ש מאורשה וכן וזאת תורת האדם משמע דגם למעלה מעלה בשרש התומ"צ ונשיי' כך הוא דהתורה נק' כלה מאורשה ונק' תורת האדם וכן המצות גם כשרשם האדם שלמטה עושה את המצו' כו' ולפעמים להיפוך שהתורה נק' חתן בבחי' משפיע לנשיי' והיינו דווקא כשהתורה נק' מאור מקור לאור.

והנה להבין זה יש להקדים תחלה כשרש בחי' החכמ' דתורה בטעם שנק' אור כמ"ש ותורה אור דמשמע שאינה רק כבחי' זיו ואור הארה

בעלמא מעצם המקור שממנו נמשך כל אור וזיו כו'. והענין הוא כידוע שכל עיקר ושוורש בחי' התורה למעלה אינו אלא בבחי' אור של החכ' הקדומה כמאמר דאורייתא מחכמ' נפקת מח"ע הקדומה שז"ש יהי אור אור קדמאה ופי' אור קדמאה זה היינו בחי' ראשית הגילוי אור הראשון מעצמות המאור דאור א"ס שלפני הצמצום הראשון שנק' מקו"פ וחלל ריקן שנק' בשם קו"ש לבד שאינו רק בחי' אור והמשכה בעלמא בבחי' זיו ואור בלבד וכלא ממש חשיב לגבי אור העצמי דא"ס וגם שקו"ח זה הוא מקור כל ההשתלשלות דא"ק וע"י כו' עד סוף העשי' וגם ממנו נמשך מקור האור דתורה דאבי"ע כו' מ"מ אינו רק בחי' אור שהוא רק הארה בעלמא שאין לו ערך כלל עם עצמות אור א"ס שנק' מאור למעלה מבחי' אור (וכידוע הענין של אור זה שהוא כמו ענין אור וחיות הנמשך מעצם הנפש להחיות הגוף שנק' ג"כ בשם אור וזיו לבד שמאיר מעצם הנפש (שנק' לעבעדיקייט שענין חיות זה שהחיו' לגוף אינו רק בחי' התפשטות גילוי והארה בעלמא לגבי עצמות הנפש שהיא מושללת מכח זה שנק' חיות להחיות דבר מ"ה מאחר שהוא כח פשוט ועצמי ממש וענין כח החיות הוא רק בדבר שחוץ ממנו) כמו זיו השמש שאינו נחשב כמצאיות ודבר מה בתוך גוף ועצם השמש שנק' מאור רק בהארת אור לארץ ולדירים עליה ונק' זיו ואור המאיר שאינו מהו"ע השמש כלל (ועכ"ז הרי האור משתווה ומתייחס עם עצם השמש דווקא שהרי בלא שמש אין אור כלל כי האור והזיו הזה בוקע ויוצא מגוף השמש הנק' מאור ואם אינו בא אף בדרך המשכה והתפשטות אלא מעצמי' יבא כי טבע השמש לפי שהוא עצם בהיר וספירי שיבהיק אור וזיו המאור לארץ מ"מ אינו נחשב מעצם המאור מאחר שאינו אלא הארתו לבד רק שמכח השמש עצמו יבא ממילא כמו החיות שמעצמות הנפש יבא ממילא להחיות הגוף ועכ"ז אין חיות זה רק בחי' גילוי אור בעלמא ולא נחשב מעצם הנפש כלל (ודמיון כל זה הוא מה שאנו רואים בתנועת החי שמניע כל תנועה דבוודאי אין בתנועה זו בחי' המשכה והתפשטות דבר מה מעצם החי כי החי יש בו כח להניע כל תנועה ונכלל בעצם החי (כמו שהזיו ואור נכלל בעצם המאור וכגילוי החיות שנכלל בעצם הנפש) רק מה שנמשך בתנועה זו אינה רק בחי' הגילוי מן ההעלם בלבד שבתנועה זו נראה ונגלה בלבד אור עצמי' החי מהעלמו ואין שינוי כלל בין עצם החי בתנועה זו כי גם בלא תנועה חי הוא בעצם כו', (וכמו גילוי אותיות דמדודו"מ שנק' גילוי ההעלם כידוע ומבואר במ"א) וכך הוא ענין גילוי אור וחיות דנפש בגוף שנק' רק גילוי מן ההעלם וכמו מראה גוון כל דבר מה כמ"ש במ"א) וכן זיו השמש המאיר מן השמש שאין עושה שינוי

דאורייתא . . . נפקת מח"ע: זחיב קכא, א. ועוד.

יהי אור אור קדמאה: בראשית א. ג. זח"א ל. ב. זחיב קסו, א. ועוד. וראה אמיב חיג פקניה (בהוצאת קה"ת תשמה – כ"ו, ב).
מעטעס: כתי"ב: ב: בערך.

כלל בעצם המאור כידוע וכך הוא ענין בחי' זיו ואור דקו"ח לגבי עצמות
אא"ס ממש כנ"ל וד"ל.

וזהו כי עמך מקור חיים פי' גם מקור כל החיים העליונים דכל
ההשתלשלות דקו"ח כו' באבי"ע עמך טפל ובטל כזיו השמש דאינו
נחשב במציאות כלל לגבי עצם השמש כנ"ל וכמשי"א יחיד חי העולמים מלך
יחיד היינו מהו"ע א"ס ממש כמו שהוא קודם הצמצום הראשון דמקו"פ כו'
ואחר הצמצום הזה הוא שמאיר אור וזיו בעלמא שנק' קו"ח כנ"ל וזהו שנק'
חה"ע (והיינו בחי' מל' דא"ס שמתצמצם בקו"ח כידוע, ואמנם הנה גם בבחי'
אור וזיו זה יש בו ב' מדרגות פנימי' וחיצוני' כידוע שזהו שנק' מקור חיים
בכללות והכל הוא רק בחי' חיצוניות דאור זה אבל בחי' הפנימי' שבו זהו
בחי' אור דתורה הקדומה שקדמה לעולם בכלל והוא מ"ש יהי אור קדמאה
(כו') וע"כ אמר באורך ממש נראה אור עצמותך (כמשי"ת), והענין הוא כי
בחי' גילוי אור וזיו זה אחר הצמצום הראשון זהו שנשאר בחי' רושם בלבד
מאור העצמי' דא"ס שזהו בחי' נקודה דיוד ומיו"ד נמשך כמו וזיו שזהו בחי'
הקו"ח כידוע ואמנם יש בנקודה זו מבחי' פנימי' האור דא"ס שמאיר באור
החכ' דווקא בבחי' הפנימי' כי אין ראשית גילוי פנימי' דא"ס רק באור החכ'
שז"ש יהי אור בגילוי מן ההעלם דעצמות הא"ס ממש (כמו באדם למטה
בעצמות אור הנפש הפשוטה שראשית גילוי האור הוא בבחי' אור וכח השכל
שנמשך מן ההעלם דעצמות הנפש שהוא אור החכ' שמתלבש במוח שהוא
אור הראשון שכולל כל האורות וכוחות הנפש שמתפשטים ממנו באברי הגוף
כידוע), וז"ש והחכ' מאין כו' מאין ממש והוא בחי' אין דכתר שהוא בחי'
המקיף דאור העצמי דחכמה דא"ס שלתבונתו אין מספר כלל וכלל ונק' חכים
ולא בחכ' ידיע' כלל (וכמו כח המשכיל ההיולי להשכיל כל שכל (כמשי"ת)
שזהו בחי' מאור דתורה אור כו' ומבחי' גילוי האור פנימי' דחכמ' זהו
שנמשך מקור לחכמ' כו' דמעשה בראשית אף בראשית למקור ההשתל'
דקו"ח (כמשי"ת), שז"ש בראשית בשביל התורה שנק' ראשית כמ"ש הוי' קנני
ראשית דרכו) והיינו בחי' אור החכמ' דתורה שעז"א ותורה אור קדמאה כנ"ל
בחי' הפנימי' דחכ"ע והיינו ג"כ שורש הסודות ורזין דאורייתא שנק' טעמי
תורה וטעמי מצו' שנק' טעם כמוס לרצה"ע הפשוט שנמשך מפנימי' דאור
הח"ע כו' הגיל שנמשך עד למטה במקור האצ"י שהוא בחי' ח"ס דא"ס שנק'
חכמ' שבכתר דאצ"י בכלל ואעפ"י שנק' טעמי מצו' הוא כמו הטעם ותענוג
שזהו בחי' אור וחיות פנימי לרצה"ע כמו טוב טעם ודעת כו' והתענוג

כי עמד מקור חיים: תהלים לו, י.

והחכ' מאין: איוב כח, יב.

חכים וזא בחכ' ידיעא: ת"ו בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

בראשית בשביל התורה: ה' קנני ראשית דרכו: פירש"י ר"ס בראשית (וראה לקו"ש ח"ג ע' 755, וש"נ).

משלי ח, כב.

טוב טעם ודעת: תהלים קיט, טו.

שברצון שהוא בחי' פנימי' האור וחיות שלו שמחמתו יתקיים כו' כידוע עכ"ז גם בחי' הטעם ותענוג הזה אעפ"י שנק' טעם כמוס ותענוג נעלם בחכמה הנעלמה שנק' ח"ס או פלא בחי' פלאות חכמה שכל מופלא כו' ה"ז רק בחי' התענוג הנעלם שבחכמ' עכ"פ שנק' עדן סתימאה שלא נתגלה עכשיו עדיין כמ"ש בעדן עין לא ראתה כו' וכך אמר בטעמי מצוה' שלא יתגלו רק לעיל כמו בימהמ"ש שנאמר בו ישכיל עבדי כו' ונק' פלא יועץ כו' ועליו אמר יגדיל תורה ויאדיר כו' דכל רו' וסוד ה' שבח"ע לא אניס ל"י כו', אך הנה עכ"ז איז רק בחי' גילוי אור החכמ' והעונג שבו בבחי' זיו ואור הארה בעלמא מעצמות אור המאציל ממש (שנק' מאור) וכתי' ותורה אור לבד כנ"ל שאין לו ערך כלל לגבי אור שבמאור העצמי דאיס שממנו יבא בגילוי ממילא כל מיני אור וזיו כו' כנ"ל במשל דאור וחיות המתגלה מן עצם הנפש וכה"ג וד"ל.

ולפ"ז הרי יובן דמטעם זה נק' אור דתורה בבחי' כלה בבחי' מקבל כמ"ש מורשה מאורשה וכן זאת תורת האדם כו' לפי שבחי' טל אור זה דתורה הרי הוא נמשך בדרך צמצום גדול מבחי' עצמות אור המאציל דהיינו עצמות אור איס שנק' בחי' מאור שממנו יאיר כל מיני אור וזיו רק שבחי' טל אור דתורה שהיא אור הח"ע הפנימי' נמשך בבחי' התגלות והמשכ' פנימי' ועצמות ועכ"ז אין זה רק בחי' אור מקבל בלבד וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' שעשועים כחתן ישפיע שמששעשע בכלה בחי' המקבל וכן משחקת לפניו כו' וכה"ג וכן ג"כ בחי' מקיף דאור החכמ' דתוה"ק שאמר ע"ז עוטה אור כשלמה אור לבושו כו' גם זה נק' בחי' מקבל אחר שעוטה אור עכ"פ רק שעוטה אור זה בבחי' לבוש ומקיף כו') ואע"פ שאור זה דתורה כלולה בעצמות איס תחלה כאור השמש שכלול בתוך מאור השמש (וכמשי"ת) וכמו בחי' המקבל ככלה שאינה מקבלת רק בצמצום גדול רק כפי יכולת עצם מדריגתה אעפ"י שבוודאי גילוי האור בא לפי ערך המאור אם גדול או קטן כמו מאור הגדול דשמש ומאור הקטן דלבנה שיש הפרש ביניהם וכן לפ"ע החכם בעצם החכמה שבו כך יהי' ערך אור שפעו למקבלים כמו מאיר עיני חכמים בהלכה שנק' מאור לגבי גילוי אור ושפע שמגלה ומאיר לעיני כל חכם שנבון בהלכה כו' וכחכמת שלמה שהאיר אור מעצם חכמתו שהי' ודאי לפי ערך כח עצם חכמתו כו' ולפי זה גם באור הח"ע שמאיר מעצמות החכמ' דאיס דלתבונתו אין מספר כו' גם אור וזיו זה הוא בבחי' איס

עין לא ראתה: ישעי' סד, ג. ראה ברבות לד, ב.
 בטעמי מצוה' . . לעיל . . ישכיל עבדי . . פלא יועץ . . יגדיל תורה . . דכל רו': פירשי' שהי"ש א, ב.
 ישעי' נב, יג. שם ט, ה. שם מב, טא. דניאל ד, ו.
 ואהי' אצלו אמון: משלי ח, ל.
 עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.
 מאיר עיני חכמים בהלכה: עירובין יג, ב.

להתפשטותו כלל וראי' לזה ממש בתורה הקדומה ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים כו' (וכן ראי' מגילוי אור סודות הוי' בפנימי' התורה עיי' משיח שיהי' בלי שיעור כלל כמ"ש ישכיל עבדי כו' וגבה מאד בלי גבול כלל כו', אך עכ"ז נמשך האור דח"ע דתוה"ק רק במדה וגבול באותיות וצימצומים כמ"ש אז ראה ויספרה כו' שהוא בבחי' ספר דווקא ונק' ספר החיים כידוע (וכמ"ש משה ואם אין מחני מספרך כו') וכמו זה ספר תולדות אדם כו' והיינו מספר קצוב דאותיות שבכ"ד ספרים דאורי"י מח"ע נפקת כו' וכידוע כמ"ש ותמלא כדה ותעל שהן כ"ד ספרים דאורייתא שנשאב מים הגדול דהיינו עצמות חכמ' דאיס דלתבונתו אין מספר כו', אבל במספר קצוב דאותיות הללו דכ"ד ספרים דאורייתא שנק' אור תורה כו' בכלל זהו שמאיר בהם מפו"ע הנבחר ונברר מאור החכ' העצמית דאצי' שנק' חכים ולא בחכ' ידיע' כלל ולהיותו בא ונמשך בבחי' אור ושפע פנימי' דווקא כניל אעפ"י שנק' בשם אור לבד וכמו הכלה שמקבלת פנימי' אור המשפיע כו' וזהו הלכה אותיות הכלה וכמו הליכות אלי כו' שזהו בחי' הילוך האור דחכמ' העצמי' באותיות דווקא ודל'.

וראי' לזה מענין מ"ת שאעפ"י שלא האיר ה' רק בגילוי אור חכ' שבא בהגבלת אותיות בדברים פשוטים כידוע עכ"ז נק' בחי' גילוי אור זה בבחי' הארה פנימי' דווקא כמ"ש באור פניך כו' וכידוע הכלל בכ"מ שבחי' האר' פנימי' זהו בחי' גילוי אור של העצמו' דווקא וע"כ נק' הארה פנימית כי הפנים בחי' הפנימי' ועצמי' דווקא וע"כ נק' בשם פנים דווקא שבו מתגלה בחי' הפנימי' ועצמי' דנפש כו' וא"כ אם לא ה' בחי' גילוי אור החכמ' מאין ליש רק בבחי' חיצוני' דנפש בלבד לא ה' נק' גילוי אור החכמה ובפרט באותיות הדיבור בשם הארת או"פ כענין יאר הוי' פניו דווקא שהוא בחי' הפנימי' ועצמו' שלו ממש, ומוכרח לומר לפי שבגילוי אור דחכמה ומקורה בעולם נמשך מבחי' הפוע"צ דווקא וכמו שאנו רואים בחכם שמאיר אור החכמ' כמו בחידוש אור שכל וסברא שיצהבו פניו ויאירו ביותר פניו חכמת אדם תאיר פניו ממש, (וכמו בר"א שמצא חידוש בתוספתא צהבו פניו כו' כך במ"ת הרי בחי' ח"ע דאיס שהאיר בגילוי אעפ"י שהאיר באותיות

ארוכה מארץ מדה: איוב יא. ט.
ישכיל עבדי: ישעי' נב. יג.

אז ראה ויספרה . . . מחני מספרך . . . זה ספר תולדות אדם: איוב כה, כו. תשא לב, לב. בראשית ה. א.
וכידוע כמ"ש ותמלא כדה ותעל: חיי"ש כד, טז. ראה תיו תכיא (מו, ב). אורה בראשית מה, א. תויא יח, א. לת, ד. פב, ד. ביארה"ז כה, א. לקרית כרכה צד, סעי"א ואל"ך. תר"ח חיי"ש קבת, א. קלד, ב.
הלכה אותיות הכלה: פעי"ח שער הנהגת הלימוד (שי"ו) דיה גם העוסק בתורה. וראה גם טיה"מ לכ"ק אדהאמצ' צג, ב. תר"ח שמות ג, סעי"ב. קונטרס דרושי חתונה - תרנ"ב ע' סב. ובכ"מ.
הליכות אלי: תהלים סח, כה.
יאר ה' פניו: נשא ו, כה.
חנכה אדם תאיר פניו . . . צהבו פניו: קהלת ה, א. ירושלמי שבת פ"ח ה"א. וראה לקיטת מסעי צג, ריש ע"ב (ובה"מ לשם - בהוצאת קה"ת, תשד"ס).

ודיבור עזיא חכמת אדה"ע תאיר פניו ממש דהיינו שנמשך ונתגלה באור זה מבחי' פו"ע דא"ס (מש) והוא מבחי' פו"ע דחכ' דא"ס שבו מלוכש מבחי' העונג הנעלם דתעה"פ ועצמי שנק' שעשועי המלך בעצמו ממש כו') (כי כל הסיב' של הארתו הפנימי' בחכמה שמחדש החכ' ממקורה הוא בא מחמת אור העונג הנפלא שהוא נמשך מעצמו התענוג הפשוט (מבחי' הפנימי' שבו) באור חכ' זו הפרט' ע"כ יאיר אור חדש בפנים דוקא שהוא מקום של התגלו' הפנימי' דווקא כגיל ונק' פנים מאירות כמאיר עיני חכמים כו' שזהו בא מבחי' מאור שלמעלה מאור שמאיר ונמשך בגילוי אור זה הפנימי' אעפ"י שהוא עונג וחכ' פרטי' לבד כגיל ודיל.

והנה מאחר שכח' האור דתורה גם בשרשה באור החכ' דתוה"ק כגיל נק' בבחי' מקבל כמו כלה שמקבלת מבחי' המאור שהוא בחי' כח החכ' דעצמות הא"ס כמ"ש ה' קנני ראשית דרכי קוונה קנין כמו קנה חכ' וקנה בינה כמאמר תורה קנין א' קוונה בכסף כו' וא"כ מי הוא המביא וממשיך לאור השפע הזאת מן המשפיע ואעפ"י שכל בחי' מאור מעצמותו יאיר אורו מ"מ צ"ל ע"י ממוצע דווקא כמו במ"ת שהי' מרע"ה בחי' ממוצע להוריד ולהמשיך עצמו אא"ס ב"ה שידבר הדבר כו' כידוע שמשש נק' שושבינו לנו דמלכא כו' וגם עכשיו הרי ע"י משה נמשך אור דתורה כמ"ש תורה צוה לנו משה מורשה כו', והענין הוא דעיקר הממשיך לאור העצמו' דא"ס בבחי' דתורה שמאיר באור דתורה מן ההעלם לגילוי זהו ע"י ישראל דווקא שהן נק' חתן לגבי המקבל דאור תורה כמ"ש מורשה מאורשה שמאורשת לישראל ויש בזה ב' טעמים הא' לפי ששורש נש"י עבמח"ת בבחי' המחשבה הפו"ע שברצון ותעה"פ שבעצמות א"ס ממש כמשי"א כי אתה אבינו כבן שנמשך מפו"ע האב (והיינו במהו"ע דא"ס כמו שהוא קודם הצמצום שמצמצם א"ע להאיר דרך קו"ח כו', וע"כ יש בהם בכח להמשיך מעצמות אא"ס שמאיר באור החכמה דתורה (ואפי' ענין הארת מדת מל' דא"ס הפנימי שהו"ע בחי' התנשאות שמצד עצמו ממש שנק' מלך הקדוש כידוע אינו מאיר להיות מל' מל' כ"ע ע"י צמצום כמ"ש הוי' מלך גאות לבש כמו בכל ר"ה רק ע"י ישראל שאומרים יו"ד פסוקים בתנ"ך דווקא, ואם לא ע"י ישראל שאומרים יו"ד פסוקים הללו לא נמשך רצון ותענוג למלוכה זו וכמ"ש אמרו לפני מלכות שתמליכוני עליכם דווקא וגם מצד אור דתורה שגזרה אומר שיהי' מלך

ה' קנני . . . קנה חכ' . . . תורה קנין א"י משלי ת, כב. שם ד, ה. אבות פ"ו מ"י.
 שמושה נק' שושבינו דמלכא: זח"ג כ, א. ובכ"מ.
 תורה צוה לנו משה . . . מאורשה: ברכה לג, ד. ברכות נו, ב. פסחים מט, ב.
 כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.
 ה' מלך נאות לבשו: תהלים צג, א.
 אמרו לפני מלכות: ר"ה טז, א. וראה לקו"ת ר"ה נו, ג. סידור ר"ה, ב. תרי"ח שמות קפה, א. סה"מ תקס"ד
 ע' ר"ז (ד"ה בחכמה יבנה בית). ועוד.

כיו"ד פסוקי הללו אינו מועיל בלא ישראל וכן בראשית ברא בשביל ישראל כו' ובשביל התורה שישראל קדמו לעולם. בבחי' מחה"ק וכמאמר ז' דברים קדמו לעולם תורה ותשובה ובהמ"ק ושמו של משיח כו' ומחשבתו של ישראל קדמה לכולן והוא מ"ש כמי נמלך בנשמתו של צדיקים דווקא והוא מטעם הנ"ל שישראל נק' חתן משפיע לתורה כו', והטעם הב' הוא לפי שיש כח בנשי' למסיני עקדה"ש ואף בכל יום בקי"ש באמרו הוי' אחד ולהמליכו בש"א וד' רוחות כו' ולהיות אלופו ש"ע כו' וידוע דמסיני הוא עולה למהו"ע ית' ממש כמ"ש אליך הוי' נפשי אשא אליך ממש וכן א' אליו ולא למדותיו כו' כמו בבחי' מסיני באה"ר דבכל מאדך בבלי גבול כלל שהוא בעצמות אא"ס דווקא לפי שמעוררים בזה למהו"ע ית' שנק' מאור שממנו יומשך ויאיר כל אור ע"כ יאיר גם לבחי' הקו"ח הזה שהוא חיצוניו' דאור דתורה וגם בפנימיות האור הזה שהוא האור דחכמה דתורה ממילא כי יש בכלל מאתים מנה מאחר שמסיני שלהם לבחי' המאור עצמו שנכללו בו נשי' שנק' אורות וניצוצים כמו התכללות הניצוץ בפני האבוקה ממש כענין משכני אחריו נרוצה ממילא שזהו מצד כח המושך שנמשך כל דבר לשרשו העצמי שאין בזה צד בחירה והכרה כלל אלא מעצמו ומטבעו נכלל במקורו האמיתי כענין כי אתה אבינו כו' ככן שנמשך ככל נפשו לאביו ודוקא למהו"ע הפנימי של אביו שמשם לוקח כי כח המוליד יוליד בדומה לו ממש ומתוכו ופנימיותו דווקא כמו ויפח באפיו נשמת חיים מאן דנפח כו' וד"ל, וכמ"ש מי לי בשמי' ועמך לא חפצתי פי' עמך גם מה שעמך ממש טפל ובטל כזו ואור השמש במקורו שהוא בחי' אור וזיו דקו"ח הנ"ל אעפ"י שהיא עיקר ומקור כל החיים וראש ומקור כל העולמות העליונים ותחתונים דאבי"ע ונק' חי העולמים ככלל עד סוף העש"י ג"כ לא חפצתי רק למהו"ע ית' לבדו שעמך מקור חיים זה נכלל ובטל במהו"ע לפי שאינו רק הארה א' בעלמא ממהו"ע שנק' מאור שלמעלה הרבה מבחי' אור וזיו כנ"ל ומסיני דדוד הי' למהו"ע ית' לבדו וכך הוא מסיני דכללות נשי' רק לבחי' פנימי' מהו"ע ית' ממש והוא מטעם שהן בבחי' בנים כו' ובחי' פנימי' ועצמי' דמחשב' העצמי' שלזה אמר בני בכורי ישראל כו' ונק' ראשית כמ"ש קודש ישראל להוי'

בראשית . . . בשביל ישראל ובשביל התורה: פירשי' ר"פ בראשית. וראה לקי"ש ח"ג ע' 755. ושיני לעולם: בכת"י ב: לתורה.
 ו' דברים קדמו לעולם: ע"פ פסחים נד, א. מדרש תהלים (באב"ע) ז, יב. כ"ר פ"א, ד.
 בתי נמלך: ב"ר פ"א, ז. רות רבה פ"ב.
 אליך ה' נפשי אשא . . . אליו ולא למדותיו: תהלים כה, א. ספרי הובא בפרד"ס שלי"ב פ"ב. וראה בחי' ואתתנן ד, ז. עקב י"ג, ג. סידור פה, ב. ובכ"מ.
 משכני אחריו נרוצה: שה"ש א, ד.
 כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.
 ויפח באפיו . . . מאן דנפח: בראשית ב, ז. זהר — הובא בתניא רפ"ב ובאגה"ק סט"ו (וראה ס' לקוטי הגהות לתניא ע' ט).
 מי לי בשמי': תהלים עג, כה.
 בני בכורי . . . קודש ישראל: שמות ד, כב. ירמ"ב, ג.

ראשית תבואתו נמצא שענין ב' הטעמים הוא ענין וטעם אחד ממש שמפני שיראל עלו במחה'ק בבחי' פריע וכענין הבוחר בעמו ישראל יבחר לנו כו' ונק' אדם בצלם אלקים אדמה לעליון ממש ע"כ יש בכחם דווקא לבוא למס"ג עקדה'ש ובקעומ'ש באה"ר בכל מאדיך בק"ש למהויע ית' לבדו ממש כניל משום דהא בהא תליא דווקא והכל ענין וטעם א' ודיל.

והנה מפני ב' טעמים הנ"ל שמפני זה נק' ישראל לי ראש כו' יש כח ועזו בנשי' להמשיך ולהאיר לעצמות אא"ס בתורה גם עכשיו בכאויא שלומד ומדבר דבר ה' זו הלכה ומקרא בכל יום שבדברו דבר הוי' הקב"ה יושב וקורא ושונה כנגדו דהיינו שהוא ממשיך לגילוי אא"ס שיקרא וישנה בדיבור זה כנגדו שהיא גילוי עצמו' אא"ס בחי' שבדיבור זה וכמ"ש בע"ח דעיקר כוונ' עסק התורה אינו רק להמשיך אא"ס בחי' שבתורה זו כדי לתכרה ולקשרה בעצמות אא"ס ממש וכענין שאמר בספר הבהיר דדוד ה' מחבר גם תורה שלמעלה בהקב"ה והוא שאמר אני תורתך שעשעתי כו' וזהו מי שתורתו אומנתו להמשיך אא"ס בתורה שנק' עוסק בתורה לשמה לשם התורה עצמה דווקא ולא לתקן נפשו ונשמתו לבד שזהו מעיקרא עביד אינש אדעת' דנפשי' לבד כו' כמו כי אמרתך חיייתי שזהו כ"א בתורת ה' חפצו ואח"כ בתורת'ו יהגה שנק' תורתו ממש לפי שהמשיך בבחי' אור דתורה תוספות אור מרובה על העיקר מעצמות א"ס שנק' מאור שהיא מקנר כל אור דחכמה דתורה אור כניל ע"כ נק' התורה תורתו על שם האדם כמ"ש וזאת תורת האדם כו' וכניל דהקב"ה יושב וקורא כנגדו שהוא גילוי א"ס עצמו בתורה זו שלומד וזהו קרוב ה' לכל כו' לכל אשר יקראוהו באמת פי' שיקראוהו למהויע ית' ממש בתורה בתוך אור דתורה שנק' אמת וזהו שיקראוהו להאיר אור עצמותו באמת דתורה כו', והוא שאמיתית עצמותו מאיר באור דתורה ואז נק' התורה אמת כענין חותמו אמת כו' כמ"ש במ"א ע"פ תתן אמת ליעקב כו' לפי שאז נגלה אמיתית אור עצמותו ית' כמ"ש אמיתך אלקי כו' ובהו נתאמת אמיתית אור עצמותו ית' בעולם כמ"ש ואמת ה' לעולם באמת דתורה דווקא וכמ"ש ה' קנני ראשית דרכו וכתוב אמת קנה

יבחר לנו: תהלים מז, ה.

ישראל לי ראש: ראה פעיח שער הלולב פ"א. ובתנשמו לעיל בד"ה תורה צוה.

הקב"ה יושב וקורא ושונה כנגדו: ראה תדאר רפ"ח.

בע"ח דעיקר כוונת עסק התורה: להמשיך אא"ס: ראה בהנשמו לעיל בד"ה תורה צוה.

בספר הבהיר דדוד ה' מחבר: אני תורתך שעשעתי: ראה ס' הבהיר אות קצו (ובתנשמו עור בהמ"מ

בס' מאמרי אדה"ז מארו"ל לע' קנא). תהלים קט, ע.

מטיקרא עביד אינש כו': נשמן לעיל.

קרוב ה' לכל קוראיו: תהלים קמה, יח.

חותמו אמת: במ"א חתן אמת ליעקב: מיכה ז, כ. שבת נה, א. וראה לקרית מסעי צג, ג ואילך. צה, ד.

אמיתך אלקי: אמת ה' לעולם: ה' קנני: אמת קנה: תהלים עא, כב. שם קיז, ב. משלי ח, כב. שם

כג, כג.

ואל תמכור כו', וזהו שיקראוהו באמת דתורה דווקא וד"ל, אך מי הוא הממשיך לאור העצמות דא"ס בחכמה שבתורה זהו ע"י ישראל דווקא מטעם הנ"ל שעבמחה"ק, ולפי"ו הרי מובן עכ"פ מכל זה שנש"י נק' בחי' חתן שהוא המשפיע וממשיך לאא"ס עצמו שנק' מאור להאיר באור דתורה להיות נק' תורה אור שתאיר ממקורה במאור העצמי דווקא כנ"ל וד"ל.

ו"ז דתורה צוה לנו משה לנ"י דווקא שיהיו ישראל בחי' משפיעים וממשיכים להאיר אור א"ס בתורה להיות מאורשה ככלה (וזהו שנתנה התורה במתנה לישראל כאשה שנקנית וניתנה במתנה לבעלה כו' כמו א"ח ע"ב בטח בה לב כו' גמלתהו טוב כו' דקאי הכל על התורה שנק' אשת חיל וכל הכתובים שבמשלי שמכנים התורה בשם אשת חן כו' הכל בבחי' כלה מאורשה לישראל שהן בחי' משפיעים וממשיכים לאא"ס בתורה וע"כ מצות ת"ת בתמידות כמ"ש בשכבך ובקומך (ונק' ריעים האהובים כתרין ריעין דלא מתפרשין) כו' כמ"ש באהבתה תשגה תמיד שהיא בחי' תורתו אומנתו כו') וכמו שכלי אומנות שמפרנסין לאדם דאעפ"י שהעיקר הוא כלי אומנות מ"מ האדם היודע לאומנות שנק' אומן הוא העיקר העושה ומתקן דבר מה בכלי האומנות שזהו התורה שזהו כל אומנות כו' כמ"ש ואהי' אצלו אמן אומנא שע"י התורה נבנה בנין כל העולמות כמ"ש בחכמה יבנה בית בחכמה דתורה דווקא ולכך נש"י נק' אומנות והתורה נק' כלי אומנות שמפרנסין בה לאביהם שבשמים כו' וכמ"ש והחכמ' תחיה בעליה שבאומנות דתורה דקו"ח וכמ"ש לעולם ילמד אדם את בנו אומנות דתורה כו' שע"י האומנות דווקא מפרנסין שזהו שנותנין לאדם פרנסה בשביל אשתו דווקא שנק' עקרת הבית ומ"מ האדם הוא העושה וממשיך כל אור ושפע ע"י האומנות דתורה וכמו שכלי האומנות בלא אומן אינו כלום ועכ"ז אמר אשת חיל ע"ב בטח בה לב בעלה כו' משום דבחכמ' אתברירו וכל הברכה נמשך לעקרת הבית דווקא כנ"ל וד"ל.

אך הנה מעתה י"ל מה שמצינו לפעמים בהיפוך ממש שהתורה נק' חתן בחי' משפיע לנש"י שנק' כלה וכמו במ"ת שאמר ביום חתונתו כו' וגם

א"ח ע"ב: משלי יב, ד.

בשכבך ובקומך: ואתחנן ה, ז. עקב יא, ט.

כתרין ריעין דלא מחפרשין: זח"ג ד, א. ובכ"מ.

באהבתה חשנה תמיד: משלי ה, יט.

ואהי' אצלו אמן אומנא: משלי ת, ל. ב"ר בתחילתו.

בחכמה יבנה בית: משלי כד, ג.

שמפרנסין בה לאביהם שבשמים: זח"ג ז, ב. ועוד.

והחכמ' תחיה בעליה: קהלת ה, יב.

לעולם ילמד אדם את בנו אומנות דתורה: ע"פ קדושין פב, א. ר' נחראי אומר כו'.

שנותנין לו לאדם פרנסה בשביל אשתו: ע"פ כ"מ נט, א. ועוד.

אשת חיל ע"ב: משלי יב, ד.

ביום חתונתו: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

מה שמצינו לפעמים שהתורה נק' מאור דווקא שלמעלה מבחי' אור והוא מ"ש בירושלמי שהמאור שבה מחזירו למוטב כו' וכך משמעות הפשוט בכל המקומות בתורה ובדברי רז"ל ובזהר שאמר ג' קשרין הן ישראל מתקשראן כו' וכנ"ל. והנה מלשון זה שאמר בירושלמי המאור שבה כו' משמע ב' דברים א' שגם בהיות התורה נק' אור לבד יש בה בהעלם דווקא מבחי' המאור שהוא עצמות א"ס כנ"ל ולכך דקדק באמרו מאור שבה גנוז ונעלם הוא שמחזירו למוטב כו' ועוד משמע מזה עכ"פ שאין כח בבחי' אור דתורה מצד עצמו להחזירו למוטב רק מצד המאור שבה בהעלם ומקיף דווקא, וזה פלא לכאורה למה לא יהי' כח באור דתורה מצד עצמו להחזירו למוטב, ומוכרח לומר הטעם לפי שהתורה באה בב' מדריגות פנימיות וחיצוניות שנק' סתים וגליא כמ"ש הנסתרות כו' שהן טעמי תור' ומצור' שיתגלה לעיל כנ"ל והיא בחי' עץ החיים שלמעלה מעה"ד ושם אין אחיזה כלל לרע שבעה"ד וע"כ יש בכחו להחזיר גם הרע לטוב וז"ש מאור' שבה דווקא מחזירו למוטב משא"כ תורה שלמטה שנתלכשה בעה"ד טור' שאין בכחה להחזירו למוטב, וזהו דווקא כשעוסק בתורה שלא לשמה אבל כשעוסק בתורה לשמה אף בתורה הנגלית מחזירו למוטב וא"כ למה דקדק מאור שבה דווקא מחזירו למוטב הלא גם אור דתורה יש בכחה להחזירו למוטב כשעוסק לשמה כו', ועוד מהו שאמר מחזירו למוטב דווקא ולא אמר לטוב דמשמע מלשון מוטיב שהוא מקור כל מיני טוב כו').

ואמנם הנה ידוע ומבואר במ"א במ"ש ויורהו ה' עץ וישלך כו' שזהו מבחי' עה"ח דתורה אור דווקא שבבחי' פנימי' דחסדים כנ"ל שהוא פנימי' דע"י עז פנימי' דחכה"ק הנ"ל וע"כ נמתק' גם המים דרע גמור דקינ' שנהפך דרע עצמו לטוב כו' וזהו הטעם בדרך כלל למ"ש דמאור שבה מחזירו למוטב דגם הרע שבה"ט שבכאור"א מישראל נהפך לטוב ממש ע"י האור שנמשך מן המאור דתורה כו' וכמ"ש ה' עוז לעמו יתן ואין עוז אלא תורה שהטעם שנק' עוז לפי שנותנת עוז וכח לנשמה האלקית שתוכל להתגבר על הרע דיצה"ר וזהו שנק' עוז ותושיה עוז לנשמה ותושיה לגוף שמתשת כחה של הסטי"א שבוגף החומר להפוך גם הרע עצמו לטוב בתשובה שלימה ממש ואעפ"י שזהו לכאורה נגד מ"ש ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי כו' לפי שמוטיב כח ועוז לקליפות כו' כידוע אך זהו ברשע גמור שאינו רוצה

בירושלמי שהמאור שבה: נסמו לעיל.

הנסתרות: נצבים כט, כח.

ויורהו ה' עץ: בשלח טו, כה.

ה' עוז . . . אלא תורה: תהלים כט, יא. וראה ספרי ברכה לג, ב. ויקר' פליא, ה. ונחום קטז, א.
עוז ותושיה: איוב יב, טז. וראה ספרי שם. ערכי הביניים (לבעל סדר הדורות) מערכת תושי'. אנה"ק
כ"ב: תז"א טז, סע"א ואילך. סה"מ תקס"ז ע' קמח. לקו"ת בחוקותי מט, ג.
ולרשע אמר אלקים: תהלים ג, טז.

לשוב בתשובה שלימה לעולם וכירבעם שדרש דרשות דופי בתורה כו' ולא הועיל לו אור תורתו להפוך הרע לטוב וכה"ג, וכמ"ש באחר דטינא הי' בלבו וכה"ג מצד שיש כח ועוז בעוז דתורה להפוך הרע לטוב וחושך לאור וגם לכפר על עון וחטא גדול כמ"ש בחסד ואמת יכופר עון ואין אמת אלא תורה וכמ"ש בגמ' בבב' עלי בזבח ובמנחה לא יכופר עון כו', ואמנם יש עוד מעלה רבה ויתירה באור דחכמה דתורה גם שלא שב בתשובה עדיין שאין אור דתורה נכבה כלל מכל חטא ועון שהרי אמרו עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה כלל משום דהמצו' נק' אור ע"כ עבירה שהוא חושך גמור מחשיך האור ומכבה לאור המצוה, ואמנם אור דתורה במעלה נבדלת בערך לגמרי עד שאין עבירות מכבים אורה כלל, וראי' לזה ממש דאין אור של גיהנם שולטת בת"ח ולכן אמרו גבי אחר מוטב דלידייני' כו' לפי שמצד בחי' אור דתורה שבו לא ישלוט בו אור של גיהנם כלל, וכן גם חושך גם דעון וחטא לא יחשיך אור דתורה דת"ח, ועוד ראי' ממה שבע"ק מותר בדי'ת' כידוע לפי שאין דברי תורה מקבלים טומאה כלל כמבואר בגמ' . ומכל זה הוראה גמורה על שורש האור דתורה שהוא במעלה יתירה למעלה מעלה הרבה מכל אור דמצו' אעפ"י שיש שורש למצו' למעלה משורש התורה (כמשי"ת) ובאמת הכל ענין וטעם אחד הוא לפי ששורש התורה בעץ החיים שלמעלה מעה"ד טו"ר ע"כ יש בכח האור דתורה ב' הדברים הללו או שמהפך גם הרע לטוב וטמא לטהור כו' שאין רע וטומאה שולט כלל באור דתורה וממילא אין שם שליטה למות כלל, דרע ומות ענין א' הוא וכידוע בעובדא דרב' ב"נ דלא פסיק פומי' מגירסא ולא יכול מה"מ לשלוט בו כלל וכענין שא' יעקב משמש במרום ע"כ יעקב לא מת כו'.

והנה עכ"פ מובן מכל זה שיש שורש הראשון לחכמה דתורה שהוא בבחי' מאור דהיינו בבחי' מהו"ע ית' ממש שלמעלה מבחי' אור וע"כ יש בכח בחי' מאור שבתורה להפוך גם הרע לטוב כנ"ל, ואעפ"י שמובן מכל הגיל כמו במה שאין עבירה מכבה תורה ואין אור הגיהנם כו' וכה"ג שגם בבחי' אור דתורה אין אחיזה ושליטה לרע ומות כלל כו' זהו רק שאין שליטה לכבות אור דחכמ' דתורה להיות שגם בחי' האור דתורה בא בבחי' הפנימי' ועצמי' דאאסבי"ה כנ"ל, והוא בחי' עץ החיים שכולו פנימי' וטוב ושם אמר ימותו ולא בחכמ' (כמשי"ת) אבל מה שיש בכח התורה להפוך גם הרע

וכירבעם שדרש דרשות דופי בתורה: אולי טעות המעתיק, וצ"ל: דרשות שאינן דופי — דאה מנהדין קב. א: תורתו של ירבעם לא הי' בה שום דופי.
באחר דטינא הי' בלבו: חגיגה טו, ב.
בחסד ואמת יכופר . . . בזבח ובמנחה לא יכופר: משלי טו, ה ר"ה יח, א.
עבירה מכבה מצוה . . . דאין אור של גיהנם . . . מוטב דלידייני' סוטה כא, א. חגיגה כז, א, טו, ב.
שבע"ק מותר בדי'ת' . . . כמבואר בגמ' : ברכות כב, א.
דרב' ב"נ דלא פסיק פומי' : שבת ל, ב. בי"מ פו, א.

ל טוב כניל זהו דווקא בחי' המאור שבה שלמעלה מבחי' אור כניל והוא מצד דקמי' כחשיכה כאורה וע"כ גם החושך לא יחשיך כלל כו' (כמשי"ת) ומ"ש ויורהו ה' עץ כו' שזהו עץ החיים דתורה אור משמע שגם הוא יכול להפוך הרע לטוב וזה"ש ואהי' אצלו אמן אצלו ממש וזהו שהיתה התהי"ק הנ"ל בבחי' מאור דעצמות אור א"ס ממש והוא בבחי' אור הכלול במאור עצמו כמו כח השכל עצמו שכלול בעצמות הנפש עד שנק' נפש השכלי' (כמשי"ת), ופי' אמן היינו אומנא שהוא כמו אומן המצווה לעשות הבנין כך ולא כך בסדר ומדה הגבולית שנגבל ונברר ע"פ עצמות כח שכלו דווק' כך, צוה לעשות המלאכה באופן כך כו' ודלא כדלעיל שהתורה נק' כלי אומנות לבד, אלא התורה היא בבחי' אומן עצמו שפועל ע"י כלי אומנות, וזהו אמן אומנא אמן מוצנע אמן מופלא כמו שהוא בבחי' העצמות דא"ס שנק' מוצנע סדכ"ס כו', וכמ"ש ה' קנני ראשית דרכו כמו שהי' קודם בחי' ראשית ותחלה לדרכיו שהוא דרך הוי' טרם שעלה ברצונו הפשוט בבחי' חפץ חסד מעצמו להטיב להיות מחשבה ורצון להיות מקור הראשון בהשתלשלות דאבי"ע שהוא בחי' המשכת הקוי"ח וכדי שיהי' חפץ חסד בבחי' ראשית דרכו זה שהוא המשכת הקוי"ח ככלל להיות נק' חי העולמים בכלל ובפרט להיות מל' כי"ע כו' הנה כל בחי' ראשית דרכו היא על פי התורה דווקא שהוא בחי' כח חכמה או העצמית ית' שנאמר בו ולתבונתו אין מספר ועל"י אמר ה' קנני שקנה הקב"ה לעצמו את ה' התורה הקדומה הנ"ל להיות על ידה דווקא בחי' ראשית דרכו, והוא מה שנק' התהי"ק בשם אומנא כמ"ש ואהי' אצלו ממש אמן כניל שזהו כמו אומן שמצוה לעשות כך וכך דווקא ע"פ כח חכמתו העצמי' כו' כך הי' התהי"ק אצלו ממש אומן שמצוה לעשות כך וכך אופן המשכת הקוי"ח בהשתלשלות דאבי"ע שאינו אלא לפי הרצון וחכמה דתהי"ק שקדמה לראשית דרכו ממקור ההשתלשלות דקוי"ח הנ"ל לא יוסיף ולא יגרע כלל ולזה נק' קו וחוט הזה בשם קו המדה כמו קו המדה שמודד כל מדידה והוא בעצמו אינו מן המדה כו' וכך קוי"ח הזה בא במדה ושיעור מן הארת אור וחכמ' העצמי' דתורה הקדומה שנק' בחי' מאור למעלה ממקור האור שהוא הקוי"ח כניל וד"ל.

וזהו פי' בראשית בחוכמתא בחכמ' דתורה הקדומה שהי' אצלו ממש אמן כו' שעז"א ה' קנני ראשית דרכו כו' כניל שכל ההשתלשלות שנמשך בראשית דרכו הוא, דזהו ב' דבראשית כמ"ש בחכמה יבנה בית בחכמ' דתהי"ק דווקא וכל זה מורה היות שורש הראשון דאור התורה בחכ' העצמי'

ה' קנני ראשית דרכו: משלי ה, כב.

ולתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה.

בראשית בחוכמתא: תרגום ירושלמי ר"פ בראשית.

בחכמה יבנה בית: משלי כד, ג.

דא"ס עצמו שנק' בבחי' מאור כנ"ל שלמעלה מבחי' אור דתו' שירדה למטה בהשתלשלות דקו"ח באבי"ע עד תורה הנגלית לנו כו' ולזה הטעם אמר דמאור שבה דווקא מחזירו למוטה כנ"ל וד"ל.

ומוכן מכל זה ממילא שטעם זה נק' התורה חתן בבחי' משפיע לנשי' דהיינו שעי' בחי' מאור דאור דתורה"ק הנ"ל נמשך גילוי אור א"ס עצמו בנשי' גם להחזיר את האדם למוטב כנ"ל הטעם והיינו כמשמעות המאמר דג' קשרים דנשי' מתקשראן באורייתא בבחי' מקבל מן המשפיע שהיא אותיות התורה שנק' חתן כנ"ל וכמ"ש ביום חתונתו זו מ"ת שחכמת אדה"ע תאיר פניו להאיר ולהשפיע לנשי' שנק' כלה כידוע וד"ל.

אך להבין שורש כל הדברים הנ"ל ובפרט כמה שמצינו שלפעמים נק' התורה בשם מאור כנ"ל, יש להקדים ענין אחד המבואר במ"א בשורש ההפרש שבין תורה למצו' דהנה לפעמים מצינו ששורש המצות גבוה ונעלה במעלה ומדרגה משורש התורה לפי שהמצות הן בבחי' המעשה בפו"מ דווקא דנעוץ תחלתן בסופן דווקא סומ"ע במח"ת כידוע, וכמ"ש דלא המדרש עיקר אלא המעשה וכמ"ש סוף דבר כו' וכמ"ש ומעשה ידינו כוננה עלינו וראי' לזה דגם במצות ת"ת אמרו הלומד ואינו עושה נוח לו כו' כאומר אין לי אלא תורה בלא מע"ט אפי' תורה אין לו והרי אמר ראשית חכ' יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם ולא נאמר ללומדיהם, וגם אעפ"י שגמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה זיל בטר טעמא מפני שמביא לידי מעשה אי"כ המעשה עיקר כידוע ומבואר במ"ע וד"ל.

והנה לפעמים משמע להיפוך דשורש התורה למעלה מן המצוות והוא לפי ששורש התורה כחכמ' דאורייתא מח"ע נפקת שלמעלה מן המצו' שהן בבחי' רמ"ח אברים דמלכא כו' כמו עדי"מ מוח החכמה שכראש הוא ראש ומקור כללי לכל אור וחיות כל אבר ואבר, וז"ש כי נר מצוה ותורה אור בחי' האור הכללי שכולל לכל אור וחיות של כל מצוה ומצוה שנק' נר בפרט ולזה הטעם נמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה המצו' שהן בבחי' אברים להיות מקור כללי להם ויש בכלל כל מה שבפרט וע"כ יש בכח התלמוד דווקא להביא לידי מעשה המצוות ולכך מצות ת"ת כנגד כל המצוות כידוע וזמן מצות לימוד דתורה תמידית יום ולילה דווקא כידוע.

לא המדרש עיקר . . . סוף דבר . . . ומעשה ידינו: אבות פ"א מ"ו. קהלת יב, יג. תהלים צ, יג.
 הלומד ואינו עושה . . . אין לי אלא תורה . . . ראשית חכ' . . . ולא נאמר ללומדיהם . . . דתלמוד גדול:
 ירושלמי ברכות פ"א ה"ב. יבמות ק"ה, ב. תהלים קיא, י. ברכות י"ג, א. קדושין מ, ב.
 דאורייתא מח"ע נפקת: זח"ב ס"ג, א. פה, א. קכ"א, א. זח"ג פ"א, א. קכ"ב, א. רס"א, א.
 כי נר מצוה: משלי ו, כג.
 מצות וד"ח כנגד כל המצוות: פאה רפ"א.

אך הנה ציל מכל זה שאין בכל זה חתירה כלל דשניהם אמת דלא ראי זה כראי זה כו' דודאי יש שורש למצו' שהן למעלה משורש התורה כניל וגם זה אמת דשורש התורה למעלה מן המצות כו', והענין הוא כידוע שיש מעלה יתירה למצות על התורה מצד ששורש המצו' הן בבחי' פנימי' דרצה"ע שזהו בבחי' מאור הכתר שלמעלה מן החכמה כידוע דכללות המצו' תרי"ג מצו' דאורייתא וז' מצות דרבנן שנק' תרי"ך עמודי אור שהוא בגימטרי' דכתר, וכמשל העמוד שהוא מחבר לבחי' מעלה ומטה יחד כמו הגג עם הרצפה רק שורש המצו' למעלה מעלה באור דרצה"ע שנק' כתר ולמטה הם מלוכשים בדברים גשמיים בבחי' עשי' גשמי' כפ"מ דווקא שהוא בכח' סוף הכל כניל ונעוץ תחלתן בסופן וסובי"ת דווקא כמו העמוד שנעוץ בו תחלה וסוף כאחד ממש וד"ל, אבל שורש התורה הוא בבחי' חכמה שבראש שנק' ח"ע כמ"ש דאורייתא מחכ' עילא' נפקת כידוע והחכמה הוא למטה מן הכתר כידוע שהכתר בחי' מקיף על החכמה שבתוכו שהוא בחי' הגולגלתא כו' ועכו"י יש שורש [ומעלה יתירה לבחי' החכמה דתורה שבמחשבתן עליונים שלמעלה גם מבחי' הכתר] שנק' גולגלתא שהוא שורש של המצו' ולכך גמרו ואמר דת"ת כנגד כולם והוא מה שהתורה נק' לפעמים בבחי' מאור דווקא שלמעלה מבחי' אור שאינו רק בבחי' החכמ' שבכתר הנק' ח"ס כידוע וד"ל.

ולהבין ביאור כל זה הנה תחלה י"ל בטעם הנ"ל במה שהמצות שהן בבחי' הכתר הן למעלה מן החכמה שבראש, דהנה ידוע בעי"ח וכוזהר בשורש המצו' שהן בבחי' תרי"ג ארחתו דגולגלתא כו' שהוא מ"ש כל ארחות הוי' כו', ודוד אמר אביטה אורחותיך שזהו כמו עד"מ האורח ושכיל לגילוי אור הרצה"ע דעצמות אור א"ס דאיהו ופנימית רצונו חד ממש, והוא מ"ש בחיקונים דא"ס מלגאו כתר' עילאה מלבר ופי' אור הרצה"ע שבמצות הוא שמאיר בבחי' ארחתו הללו דגולגלתא כו', וידוע דכל בחי' רצון פשוט ועצמי שזהו בחי' הכתר שנק' גולגלתא זהו למעלה מבחי' החכמה לגמרי דהיינו למעלה מן הטעם לרצון כידוע הכלל דאין טעם לרצון כלל אפי' טעם כמוס שנק' חכ' כו' והתורה שרשה רק בבחי' החכמה שזהו בחכמ' שבכתר שנק' ח"ס, והוא חכמ' שלמטה מן הרצון הנק' כתר כמ"ש והחכמ' מאין תמצא שהחכ' נמצא מבחי' האין דכתר (ע"י בחי' מזל ונוצר חסד, כידוע) וכידוע דשורש התורה אינו אלא גילוי רצה"ע שבחכמ' דווקא שזהו שנק' ספר ונק'

תרי"ג . . . תרי"ך עמודי אור: ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בשה"מ תשי"ח ע' 165.
 בעי"ח וכוזהר . . . תרי"ג ארחתו . . . כל ארחות ה': זחיג קט"ו, א. קל"ו, א. וראה לעית ראה כא, ד.
 אביטה אורחותיך: תהלים קי"ט, טו.
 בחיקונים דא"ס מלגאו כתר' עילאה מלבר: ראה ת"ז סתכי"ב (סח, ב).
 דאין טעם לרצון: כשה"מ קונטרסים ח"ג ע' לד (בהערה) מציון: יונת אלם פ"ב.
 והחכמ' מאין תמצא: איוב כה, יב.

תורת האדם והוא רק ענין פי' וביאור למצו' איך ומה לעשות רצה"ע כך וכך
 שזהו כמו טפל לגבי העיקר בלבד שהעיקר הוא הרצה"ע עצמו שלמעלה מן
 החכ' והטעם כנ"ל, ואעפ"י שמה"ד חכ' דתורה הוא בבחי' טעם לרצה"ע והו'
 שנק' טעמי מצות שהוא כמו הטעם וסוד ה' בכל מצו' שנק' נסתרות ונפלאות
 החכמ' שבא בבחי' עונג נפלא כמו רזין וסודות שנק' מתיקות התורה וע"כ
 נק' טעמי מצות שזהו כמו הטעם המתוק לחיך שהוא ערב לנפש להיותו
 בבחי' פנימי' האור וחיות לרצה"ע כו' כמו מתוקים מדבש כו' והוא בחי' טעם
 הנפלא הנעלם שמורכב בחכ' עילאה שבטעמי מצות שיתגלו לעיל כידוע,
 ולפי' הרי הרי בחי' החכמה שהוא הטעם הכמוס לרצה"ע הוא בחי' פנימי'
 החיות של הרצה"ע, והי' ראוי שיהי' מעלת התורה גבוה בזה מן מעלת
 המצו' (וראי' לזה ממש בע"ח דממה שעושי' מצו' בכוונה ברעו"ד שכרו
 הוא בגעה"ע דווקא שזהו דווקא מן הכוונה זוכה לזיו השכינה בג"ע שהוא
 שכר המצות בפנימ' ובלא כוונה בסוד וטעם שבמצות אינו זוכה לזיו כו'), אך
 עכ"ז הרי גם בחי' אור התענוג הנעלם הערב הנה שבא בגילוי בסוד וטעם
 הכמוס לרצה"ע זהו שבא בהרכבה בבחי' החכמ' עכ"פ שהוא כוונה וטעם
 שכלי שבא בהשגה כו' אעפ"י שנק' טעם וחי' הנעלם, אבל מלוכש בחי'ב
 ואינו שייך רק לענין עונג שבחכמה שהוא למטה הרבה מן עצם הרצה"ע
 שנק' כתר וגולגלתא שהרי בחי' עצם הרצון עצמו הנק' רצה"פ ממש
 שלמעלה מכל טעם וחכמ' גם מטעם ועונג שבחכ' הנעלם כו' כי עונג וטעם
 שבח"ס לא יגיע כלל לעצמות אור הרצה"ע שבכל מצוה מצ"ע ממש כנ"ל
 (ואעפ"י שיש גם בבחי' הרצה"פ ג"כ בחי' טעם ועונג כי אין רצון בלא תענוג
 בתחלה כידוע, אמנם זהו ג"כ בחי' הטעם ותענוג הפשוט שמלוכש ברצה"פ
 שזהו בחי' י"ג חוורת' דפנימי' ע"י שמלוכש בבחי' תרי"ג ארחין דגולגלתא
 כו', שבחי' התענוג הפשוט הזה הוא למעלה הרבה מבחי' העונג וטעם דחכ"ס
 שנק' טעמי תורה או טעמי מצות שבא בבחי' חכמ' עכ"פ שלמטה מן הכתר
 כנ"ל). וזהו שורש המצות בעצם הרצון שנק' כתר שבכתר המקיף על בחי'
 ח"ס שבתוך הראש כו' אעפ"י שח"ס זה הוא בבחי' סוד וטעמי' בבחי' אור
 וחיות פנימי, עכ"ז אין טעם לרצון אפי' טעם כמוס כנ"ל, וע"כ כל התורה
 כולה ששרשה רק בח"ס דא"א כנ"ל אינו רק פי' וביאור על המצו' כטפל
 לעיקר כנ"ל לפי ששורש המצו' בבחי' כתר וגולגלתא עצמה המקיף על
 מוח"ס ולכך א' לא המדרש עיקר אלא המעשה דוקא כנ"ל וד"ל (וזהו לכל
 תכלה ראיתי קץ שהוא בחי' עונג שתכסוף ותכלה הנפש כו' ראיתי קץ כמו
 פנימי' דח"ס שנק' טעמי המצו' שיתגלו לעיל במשיח, אבל רחבה מצותך
 מאד בבחי' א"ס ממש שהוא עצם הרצה"פ שבו מלוכש עצם התענוג הפשוט
 כו' וזהו העוה"ב שבו גילוי עצמו' התעה"פ שנמשך משעשועי המלך בעצמו

מתוקים מדבש: תהלים יט, יא.

בע"ח . . . מצו' בכוונה . . . נגעה"ש: ראה סה"מ ת"ש ע' 45 וסה"מ תשי"ד ע' 122. ושיג.

לכל תכלה ראיתי קץ: תהלים קט, צו.

עבור המצוה מציע שהוא עצם הרצה"פ שנק' כתר שככתר כניל, וכמ"ש ששכר מצוה הוא מצוה עצמה דווק' ודיל.

והנה מעתה י"ל בטעם ששורש התורה למעלה מן המצוה כניל, דהנה כל מה שמבואר למעלה בשורש התורה שהוא בחי' החכמ' לבד זהו בחי' או"פ דחכמה שזהו דווקא לאחר שכבר נמשך אור דתורה העליונה הקדומה בבחי' פנימי' דקו"ח שזהו בבחי' אור פנימי עד שנמשך למטה באור החכמה דא"א שנק' חכמ' שנק' טעמי תורה או טעמי מצוה בבחי' טעם לרצה"ע למטה מן הכתר כניל להיותה בבחי' חכ' עכ"פ [כמו שהחכמה מאין תמצא כגלוי מן ההעלם כו', אבל הנה יש עוד שרש ומקור לבחי' החכמה] דתורה אור שהיא גבוה ונעלה גם מבחי' כשבי"כ שבמצוה הגיל וראי' לזה ממש ואהי' אצלו אמון אצלו ממש שזהו בחי' מהו"ע ית' ממש שלמעלה גם מרצה"פ שבמצוה (וכמ"ש קדושים תהיו ע"י המצוה כניל כי קדוש אני קדושתו למעלה מקדושתכם שבמצוה) והוה למעלה גם מהעוה"ב והיינו בבחי' בעה"ר צעמו, אך עכ"ז זהו בבחי' החכ' דאוריית' מחכ"ע נפקת רק שזהו בבחי' כח החכמ' העצמי שבמהו"ע א"ס ב"ה ממש דאעפ"י שאינו רק בבחי' החכמה הכלולה בעצמות מ"מ אמר ואהי' אצלו אמון ממש כו' לפי שחכמ' זו אינה כמו אור החכמה שבאה בבחי' גילוי אור לבד כו' כניל אלא הוא בבחי' מאור דעצמות א"ס ממש (ו"ש כוזהר דאוריית' וקוב"ה כולא חד ממש כו').

ויו"ב זה עדי"מ הידוע מנה"א למטה שנק' בשם נפש השכלית שזהו שנק' נפש האדם שהוא בחי' מדבר בר שכל ודעת שבאמת זהו דבר פלא ביותר הלא ידוע דעצם הנפש ממש היא אור רוחני פשוט והיולי בתכלית דהיינו שהיא עצם אור פשוט והיולי לגמרי מושללת מכל תואר ומהות ומציאות דבר מה אפי' לא במציאות שכל ותענוג ורצון (דאעפ"י שהנפש תתפעל בעונג או רצון ושכל ומדות א"ז מהו"ע כלל כו') וא"כ איך תקרא שם עצם הנפש ע"ש השכל שהיא הנפש השכלי' אחר שמובדלת ומושללת מבחי' מציאות שכל וחכ' לגמרי אלא צ"ל שיש שני מדריגות בחכמה ושכל א' חכ' ושכל הבא בגילוי אור כמו ההתחכמות בסברא ושכל וטעם גלוי שאינו רק מבחי' התפשטות כח השכל שבנפש כו', והב' בחי' כח השכל שבנפש עצמה ממש דהיינו כח המשכיל היולי שבכחה להשכיל כל שכל וחכ' וכן מדות אהוי"ר ורחמנו' וכה"ג בבחי' שכלי' דווקא שזהו הכל כלול בעצם הנפש טרם שהוא משכיל שכל ומוליד מדות כו' והוא עיקר בחי' נפש אדם שנק' נפש

ששכר מצוה הוא מצוה עצמה: ראה אבות פ"ד מ"ב. תניא רפ"ז. פליט (נב, ב). דרמי' כ, ב (בהגהה).

לוח. יהוים יום' כ"ה אייר. ובכ"מ.

קדושים תהיו . . . למשלח מקדושתחכם: קדושים יט, ב. ויקר פכ"ד, ט.

כוזהר דאורייתא וקוב"ה כולא חד ממש: ראה גם תניא פ"ד ופכ"ד (בשם הוזהר). ובהגספן כאור' בס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' רפה.

השכלי דווקא כניל ולא על שם מציאות השכל שבגילוי כלל אלא על שם עצם כח השכל ההיולי הכולל כל מה שיוליד שכל ומדות במוחו ולבו כו'.

אך גם זה אינו מובן לכאור' דאם גם הכח המשכיל ההיולי אינו רק מקור היולי לכל שכל ומדות שכליים לבד הרי אינו רק חלק פרטי שנכלל בעצם הנפש שהוא אור פשוט והיולי לגמרי ולא כח היולי לשכל ומדות כלל כניל והדרא קושי' הנ"ל לדוכתי' למה תקרא עצם הנפש בשם נפש השכליית דווקא, אלא מוכרח לומר בזה דבחי' כח השכל שנק' כח המשכיל ההיולי הנ"ל הוא מתאחד ומתכלל עם כל מהות ועצם הנפש ממש בפנימיות ותוך עצם מהותה ככללותה שכולל כל עצמותה ממש עד שנק' על שם כח השכל דווקא ולכן נק' בשם נפש השכליית דווקא וזהו העיקר שנק' נפש אדם דווקא, ואעפ"י שעצם הנפש ממש מושללת מכל תואר ומציאות שכל ומדות דאדם ממש מ"מ עצם הנפש ממש הוא שנק' נפש אדם שהוא נפש השכליית ודל'. וראי' לזה ממה שאנו רואים גם בגילוי והתלבשות הנפש בגוף וחומר כאור וכלי כמו במוח החכ' שבא גילוי אור החכמה מעצם כח המשכיל ההיולי שבנפש עצמה כו' הנה גם שם החכמ' שבמוח מובדל הוא במעלה יתירה מכל כחות הנפש שבגוף דהיינו במה שכח החכ' שבמוח הוא המקור לכולם וכולל את כולם יחד כנראה מן ההרגשה והתנועה שבבחי' כל האברים שנמשך הכל מן גידי המוח שבראש והמשכת כח הרוחני שבדם הוא הנפש בלב ואברים שנק' אדם אור דחכ' כמ"ש במ"א וכידוע דתחלת יצירת הולד מן המוח דווקא שכולל כל מה שיתפשט אח"כ ברמ"ח אברים וא"כ יש ראי' גמורה מזה לשורש החכמה שבמוח כח השכל שבעצם הנפש ממש שהוא מתאחד וכולל לכל עצמיות הנפש ממש עד שנק' על שם הנפש השכליית כניל ודל'. ועוד ראי' מן כח התולדה שבמוח החכמ' דווקא ולא מחמת אור השכל וחכמ' שבגילוי במדות שהרי גם טפש מוליד אלא שמצד החכ' הוא עצם כח השכל ההיולי הנ"ל שמתאחד בעצם הנפש ממש ע"כ ממנו ומכחו יבא כל עיקר התולדה להוליד בדומה לו נפש השכליית ושלימות כנפש השכליית דאדם בצלמו ממש כו' (כמו נפש דאדה"ר הכולל לכל הנפשות שמוליד בשכל ומדות ונק' נפש השכליית כמ"ש ויהי האדם לנפש חיה ות"א לרוח ממללא נפש המדברת וזאת הנפש דאדה"ר נמשך רק מהבל ורוח שנפח באפיו נשמת חיים שזהו נשמה כללית דפרח' מחי העולמים דמאן דנפח כו' הרי היתה הנפש הזאת כלולה ומתאחדת במוה"ע ית' ממש וכך יובן בדוגמא לבחי' התכללות דתורת האדם בחכ' דתוה"ק במוה"ע ית' ממש כמשי"ת) ודל'.

והנהגה כמ"כ יובן בדוגמא למעלה מעלה בעצמות אסביה שנק' עה"ע פדכ"ס דלמתב"כ אפי' מחה"ק שזהו גם בחי' החכ' דתוה"ק, דהגם

שהוא מובדל ומושלל מבחי' חכ' ושכל אפי' החכ' הסתומה כמו עד"מ הנפש שמושלת מבחי' מציאות כל דבר מה שהרי נק' אחדו"פ בתכלית הפשיטות כו' ואמנם עכ"ז בחי' כח חכמתו ית' העצמי שכלולה במהו"ע ממש (כמו בכח השכלי ההיולי בנפש אדם למטה כנ"ל) שנק' חכה"ק שבמהו"ע א"ס בחי' חכ' דא"ס עצמו שלתבונתו אין מספר כלל ונק' חכים עכ"פ שהוא כח החכ' בעצם שהוא כח חכמי' ידיעא כלל כידוע הנה זה הכח העצמי הוא שמתאחד ומתכלל בכל פנימי' ואמיתית אור א"ס עצמו ומהותו ממש כי הוא המדע כו' ואין כח החכ' שלו מובדל בפ"ע כלל אדרבה הוא עצמו ית' נק' ע"ש בחי' כח החכ' העצמי' שבו דווקא (עד"מ נפש האדם שנק' נפש השכלית כנ"ל ואעפ"י שהוא עצמו ית' למעלה גם מבחי' אדם דחכמי' ומדות כמ"ש ולאן מכל אינון מדות כלל כמ"ש כי לא אדם הוא ממש הרי אמר באדם שהוא בצלם אלקים ממש וכפ"י אד"ם אדמ"ה לעליון ממש שהואש בבחי' מהו"ע הא"ס שנק' עליון בחי' שלימותא דכולא כו' והוא בחי' התנשאות דאדם למטה שמורה על בחי' התנשאות דאדם העליון שדומה לעליון ממש בלא הפרש ביניהם כלל (וראי' לזה ממת' שהאיר הוי' פניו רק בכח חכמתו העצמי' ופנימי' בשכל גלוי בדיבור כמו שחכמת אדם תאיר פניו ממש כנ"ל הרי בזה נתגלה בחי' מהו"ע ית' ממש כמ"ש אנכי הוי' כו' אנכי ממש מי שאנכי כו'), וכמו הראי' שיש לזה בנפש אדם דגם בירידת אור החכמה העצמי' מא"ס עצמו למטה כמו בצמצום דחכמה דמל' דא"ס בקו"ח כו' הרי בחי' אור זה נק' מקור כללי שכולל לכל ההשתלשלות כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו בקו"ח כנ"ל וכמ"ש ואהי' אצלו אמון אומנא כנ"ל וד"ל (והוא ג"כ שורש נש"י שעלו במחשבה העצמית אף שמקבלים מחכמה דתורה בהיותה כלולה בעצמות א"ס ממש כמו שכח המוליך בדומה לו דווקא וזהו בא מכח המשכיל ההיולי שכולל ומתאחד בעצם הנפש ממש כנ"ל, וכולד שגולד מטיפה שבמוח האב בדומה לנפשו ממש שנק' נפש השכלית דאדם בחי' מ"ה וזהו מ"ה שמ"ו ומ"ה שם בנו דהיינו כמו בחי' נפש אדם שמוליך בצלמו דווקא כך בחי' מ"ה דאדם מוליך אד"ם וזהו מ"ה שם בנו כו' וזהו וזאת תורת האדם כו' שהוא בדומה לעליון ממש כנ"ל, וזהו קאי בשני דברים דתורה ובנש"י דכמו ששורש אור התור' בבחי' מ"ה דחכמי' כלול במהו"ע ממש זהו מה שם בנו דאור התורה כמו מה שמו העצמי כו', והב' בנש"י שעלו ג"כ במחשבה וחכמה העצמית ז"ש ג"כ מה שמו העצמי שהוא כח החכמי' הכלול ומתאחד בעצמו ממש כך מ"ה שם בנו דהיינו נש"י שהן כבן ממוח האב וכמ"ש כי אתה אבינו וגם בטרם שירד האור דחכ' הקדומה בכלי המוחין דאוי"א כו' חכמי' מוחא כו' דהוא אור אבא דאצי' וכידוע וע"כ לפעמים התורה נק' חתן וכנסי' נק' כלה

ולאו מכל אינון מדות . . . כי לא אדם: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו. שמואל"א טו, כט.
 בצלם אלקים . . . אדמה לעליון: בראשית א, כו. ובתוספתא לעיל כרד"ה תורה צוה.
 מה שמו ומה שם בנו . . . כי אתה אבינו: משלי ל, ד. ישעי' סג, טו.

ולפעמים להיפוך (כמשי"ת) וכמבואר למעלה בדמיון דנשמה דאדם הראשון שהיתה כלולה במהותו ועצמותו ית' ממש כו' שזהו כמו בחי' כח המוליד שבכח החכמה שבנפש האדם שיליד בדומה לו נפש אדם דווקא בר שכל ומדות שכליים כו', כך יובן בדוגמא בתורה דאור תורה ומדות שבה מעצמות כח החכמה דא"ס בדומה לו וכמ"ש מה שם בנו וד"ל. וע"כ נק' תורת האדם דוקא, כמו שרואים בחוש שהתורה בציוור אדם דמוחין ומדות ואברים ושייפין ופרקין לפי שנק' תורת האדם שהוא בדומה לעליון ממש ואעפ"י שהוא עצמו ממש למעלה מבחי' אדם כנ"ל וכך הוא גם בגשי' כו' וד"ל.

והנה עכ"פ הרי יובן מכל זה הטעם האמיתי למה שאנו מוצאים לפעמים בשורש החכמ' דתורה אור שהיא למעלה מן המצות דהיינו למעלה מבחי' כתר שבכתר המקיף על מוחא סתימאה כו' כנ"ל, דהנה הגם שהמצות בשרשן הראשון הן בבחי' פנימיות רצה"ע שנק' רצון הפשוט ממש ובתוכם מלוכב מפנימיות ועצמות התענוג הפשוט כו' כנ"ל וכמ"ש רחבה מצותך מאד כו', עד"מ. מצד שורש החכמ' דתורה במהו"ע א"ס ממש כמ"ש ואהי' אצלו ממש שעשועים עצמיים כו' וכמשל כח השכל העצמי בנפש האדם כו', הרי זה הוא למעלה גם מבחי' רצה"פ דמצות כי ה"ז בבחי' עצמות א"ס שנק' בעל רצון הפשוט עצמו כו' וד"ל.

והנה עכ"פ מובן מכל הנ"ל בטעם ענין שאמרו בירושלמי דתורה נק' מאור מפני שיש בכח מאור זה דתורה להחזיר האדם למוטב כנ"ל ואעפ"י שאנו מוצאים לפעמים דהאדם הוא העושה את התורה וכמ"ש ואת תורת האדם, וזהו העוסק בתורה לשמה לשם התורה להמשיך בה אור א"ס כו' כנ"ל דישאל נק' חתן והתורה נק' כלה מאורשה לישראל כו'. הענין הוא דשניהם אמת דכמו שהחכמ' דתורה אור בא בירידה והמשכה כאור גלוי ממש שנמשך בהשתלשלות מכח החכמ' דא"ס העצמי שנק' אור ולא מאור וכמ"ש יהי אור שזהו פנימית דאור הקו"ח כנ"ל וכמ"ש ותורה אור אף שזהו שורש בחי' פנימית התורה שנק' טעמי תורה טעמי מצות כנ"ל, עכ"ז הרי נש"י מצד שרשם במהו"ע א"ס ממש כמ"ש כי אתה אבינו שזהו בכח החכמה העצמי דא"ס כנ"ל (שז"ש מה שמו מ"ה שם בנו כנ"ל נק' ישראל חתן להשפיע ולהמשיך לגילוי אור א"ס בחכמה דתורה אור הנ"ל כענין עוסק בתורה לשמה לשם התורה אף בהיותה בבחי' פנימי' התורה שנק' טעמי תורה כנ"ל, אבל מצד שורש החכמ' דתורה בבחי' מהו"ע א"ס עצמו שהוא בחי' כח חכמתו ית' העצמי' שכלולה ומתאחדת בעצמו ממש עד שהוא עצמו

רחבה מצותך מאד: תהלים קיט, צו.

עדי"מ: בכת"י ב: עכ"ז.

ענין שאמרו בירושלמי כו' נסמן לעיל.

יהי אור... ותורה אור: בראשית א, ג. משלי ו, כג.

נק' על שם החכמה דתוהיק כניל וכמ"ש ואה"י אצלו ממש כו' אזי נהפוך הוא ממש שהתורה נק' מאור שלמעלה מבחי' אור הגלוי כניל, ואז התורה נק' חתן להשפיע ולהמשיך גילוי אור א"ס כנש"י שעוסקים בתורה אף בתורה הנגלית לנו אותיות פשוטים כו', עד שיש ביכולת בכ"ב אותיות תורה להחזיר האדם העוסק בה למוטב כניל בירושלמי שהוא דוקא מצד בחי' מאור שכה ופי' מאור שביה היינו שגזו ונעלם ביה כניל.

והענין הוא כי זהו ההפרש בין אור דתורה לנש"י שנק' נר הוי' לבד כמ"ש נר הוי' נשמת אדם וכתוב כי אתה תאיר נרי כו', שהתורה אעפ"י שנק' בשם אור כמ"ש ותורה אור מ"מ היא מתכללת ומתאחדת בבחי' מהו"ע א"ס ביה עד שנק' גם הוא בבחי' מאור רק שבחי' מאור שהוא העצמות דא"ס אינו מאור בגילוי כ"כ רק בהעלם ומקיף וז"ש מאור שבה בהעלם עכי"פ והיינו מצד שרשה באמת שהוא בבחי' עצמות כח חכמתו הקדומה שנק' מאור שמתאחדת בעצמותו ממש כמו עוטה אור כשלמה הרי עוטה אור העצמי ממש ועוטה אורה כשלמה בהירה מן המאור שבבחי' מקיף (וכמו כיריעות שלמה בבחי' מקיף דאור דתורה) וזהו למעלה מנשמת האדם בשרשה שאינה רק נר הוי' והוא רק גילוי אור מצומצם מח"ע דמחה"ק ואעפ"י שאו' כי אתה אבינו זהו כבן שנמשך ממהו"ע כו' רק שנולד בדומה לו כמ"ש מה שם בנו כו' כניל), וע"כ יש ביכולת בחי' מאור שבה דווקא להחזירו למוטב כו' דפי' להחזירו היינו להחזירו לשרשו ומקורו האמיתי להיות דאעפ"י שהנה"א אעפ"י שהיא בצלם אדם אדמה לעליון ממש כניל, וכמו נשמת אדה"ר הכולל לכל הנשמות ונק' נשמת כל חי או רוח כל בשר שנפח באפיו מח"ע עצמו בדמותו וצלמו כו'), עכ"ז הרי זה בחי' יש ודבר מה במציאו' בפני עצמו בחכמ' ומדות עד שיוכל להיות בבחי' נפרד גמור כמו הנפילים שהיו בארץ אעפ"י שנק' בני האלקים שהיו נשמת גבוהות וכדור הפלגה ודור המבול וכה"ג, וכך יוכל להיות גם בנש"י שנק' בנינים כי אדה"ר בגי'ע חטא בעה"ד ונמשך הרע בעולם כו', אך ע"י עסק התורה דווקא יש ביכולת בחי' מאור שבה להחזירו כו' להחזירו לנשמתו למעל' כמו שהיא במקורה בשרשה הראשון במהו"ע דח"ע הקדומה שכלול בעצמות א"ס קודם שיצא' להיות במהות בריאה בפני עצמה), כמ"ש נשמה שנתת בי טהורה היא מבחי' טה"ע עצמו רק אתה בראת' יצרתה כו' [כמ"ש כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו

נר ה' נשמת אדם . . . כי אתה תאיר: משלי כ, כו. תהלים יח, כט.

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

כיריעות שלמה: שה"ש א, ה.

נשמת אדה"ר הכולל לכל הנשמות: ראה אנה"ק ס"ז (ק"א, ב) ובהתנסן בליקוט פירושים ומ"מ לשם (ע'

קסט).

הנפילים שהיו בארץ: בראשית ו, ד. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' עב וע' שצב. וש"נ.

כל הנקרא בשמי: ישע"י מג, ז.

יצרתיו וכו' וכמו נשמת אדה"ר קודם שנפח באפיו כו' שהיתה כלולה בעצמותו ממש כנ"ל וכאשר יחזירנו לשרשו הראשון ששרשו למעלה מן ההשתלשלות דעה"ד כו' ולכך יחזור מאיליו למוטב בלי סיבת התעוררו' עצמו מצד הבחירה ורצון כלל רק מכת המקיף העליון ששורה בבחי' יחידה שנשמה ששרשה חבוקה ודבוקה למעלה בלי שום פירוד כלל שהוא מ"ש דצלם מקיף הכללי דנר"ץ ווי"ש לשון למוטב ולא אמר לטו"ב כידוע שהאור נק' טוב כמ"ש וירא אלקים את האור כי טוב כו', וזהו בבחי' אור והמשכה פרטית כמו רצון וחסד טוב או חכמה לטוב וזכות וכן במדות שבלב כו' וגם עצם הרצון וחכמה לטוב אינו רק המשכה פרטי' לבד, אבל לשון למוטב לשון מפעיל שמפעיל וממשיך כל מיני טוב כמו שמטבע הטוב בעצם להיות לו כל רצון ושכל לטוב גם טרם שישיפיע כו', וכך הוא בענין מאור שכולל כל מיני גילוי אור וזהו שמחזירו למוטב להיות שמחזיר נשמתו למקורה בעצמ' א"ס שנק' מאור מקור כל אור כנ"ל, ע"כ גם בנשמה זו יאיר מבחי' מקור כל אור שנק' שנק' מוטב שהוא מקור כל מיני טוב והוא מה שיהופך בעצם נשמתו לטוב שיפעיל ויוליד כל רצון טוב כמו בהתעוררו' רצון ושכל ומדות תמיד לטוב בלי שינוי והפסק כלל ויצמח ממילא מאור נשמתו כל כל מיני אור וטוב ע"כ נק' מוטב שכל מיני אור וטוב נמשכים ממנו וד"ל.

והנה פי' מחזירו, לבד מה שמחזירו לשרשו האמיתי כנ"ל הנה החזרה זו ג"כ מלמטה מטה ממה שנפל לשם הוא מחזירו ומעליהו ומגביהו למעלה כהחזרת אבידה וכה"ג. והענין הוא כמבואר למעלה שיש בכח אור דתורה להפוך גם החושך לאור ורע לטוב, והיינו גם במי שנפל במקום חושך ואפלה במקום הטומאה דק"נ בעבירות חמורות יהפך לבו להיות סור מרע ולהפוך הרע לטוב וזהו לשון מחזירו שמחזירו ממקום שנאבד ונפל להעלותו מן הפירוד אל היחוד להיות מן הרע טוב ולכך אמר מחזירו למוטב דזווקא לפי שעולה נשמתו למקורא דכולא שמשם נמשך כל מיני טוב כנ"ל, ע"כ נהפך מן הקצה לקצה להיות גם בעצם טוב שנק' מוטב להיות לו רצון ושכל ומדות תמיד לטוב כנ"ל, והא בהא תליא וד"ל, ושורש הענין הוא לפי שבחי' אור דתורה שלמעלה שנכללת בבחי' מאור עצמו כנ"ל זהו בחי' עה"ח שלמעלה מעה"ד טו"ר כנ"ל וכמ"ש עץ חיים היא כו' שזהו בפנימית אבא שהוא פנימית ע"י ששם לא הי' שביר' הכלים כלל כמ"ש ימותו ולא בחכמה וע"כ אמרו יעקב לא מת לפי שמשמש במרום כו' וע"כ אין למות ורע שליטה שם כלל כנ"ל שמטעם זה אין אש של גיהנם שולט בת"ח כו', ובע"ק מותר

וירא אלקים את האור כי טוב: בראשית א, ד.

עץ חיים היא: משלי ג, יח.

ימותו ולא בחכמה: איוב ד, כא, וראה סי' מאמרי אדהאמצ"ו ויקרא ח"א ע קמב, ושינ'.

יעקב לא מת: תענית ה, ב.

בדברי תורה שאין דברי תורה מקבלין טומאה ואין עבירה דת"ח מכבה אור תורתם אעפ"י שמכבה מצוה כו' וכל זה מטעם ששורש התורה בעץ החיים שאין הרע דעה"ד שולט שם כלל, אך זהו רק מצד שאין שליטה ואחיזה לרע שם כלל אבל לא יש בכח אור דתורה אפי' בפנימיות שבה להפוך גם הרע עצמו לטוב וכמו במן שהיה מזון דח"ע וא' לכתך כו' וראי' מאח"ר שנכנס לפרד"ס ויצא לתרבות רעה רק בבחי' מאור שבאור תורה דווקא הוא שיש בכח להחזיר ולהפוך גם הרע לטוב כנ"ל. והטעם הוא לפי שלגבי בחי' המאור עצמו שוין אור וחושך להיותו למעלה מבחי' אור עדיין וכמ"ש גם חושך לא יחשיך כלל ממך כחשיכה כאורה, ע"כ בהארת או"מ מבחי' מאור באור דתורה הנגלית לנו גם חושך ורע יהופך לאור ולא יחשיך כלל והוא שמחזירו למוטב כמו שהי' טוב בעצם למעלה מצד ששרשם רק בבחי' אור פנימי דתורה לבד.

וזהו יתרון מעלת בעי"ת על צד"ג שמהפכין חושך לאור ורע עצמו לטוב שעולין לבחי' מאור דעצמות א"ס וכמ"ש ואבינוי אדם שהם בעי"ת בקדוש ישראל עצמו יגילו למעלה משם הוי' כו' וכן הוא במאור דתורה כנ"ל משאי"כ בבחי' אור דתורה אעפ"י שהוא בפנימי' התורה מ"מ הרי ירדה בהתלבשות בנגלה שבתורה לכתר לעה"ד טו"ר דבחי'ע אתברירו כו' ובעה"ד טו"ר יכול הרע לשלוט וכמ"ש למשמאילים סמא דמותא כו', אך מ"ש לעולם יעסוק אדם בתורה אפי' שלא לשמה שמתוך שלא לשמה כו' זהו דווקא מצד בחי' מאור שבה שיביאנו לעסוק לשמה אפי' עוסק שלא לשמה ממש לפי שמאור שבה מחזירו למוטב עד שיעסוק לשמה לשם אור התורה להמשיך בה תוספות אור מעצמות אור א"ס כנ"ל וכמ"ש ויוריהו ה' עץ וישלך כנ"ל שיכול גם עה"ח דאור תורה להפוך גם הרע ומר בעצם למתוק כו' הרי מפרש שם שזהו כמו הרפואה בסם חיים (כמו גבי מן שאמר למען אנסנו כו'), וכמ"ש שם שם לו חוק ומשפט ושם נסהו כו' ויאמר אם כו' (כמ"ש במ"א).

ואחר כל הנ"ל הרי יובן עכ"פ שאין סתירה כלל במה שמצינו לפעמים התורה נקי חתן וכנסיי נקי כלה ופעמים להיפוך דשניהם אמת, לפי

במן שהי' מזון דחי'ע: זחי"ב טב, א. ועוד.

וא' לכתך: ראה ירמי' ב, ב: לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. ובתי"א פד, ב: לכתך אחרי במדבר שבחי' המדבר הוא בחי' אחרי ה'. וראה גם לקי"ת מטות פג, סעי"ד. עט"ר כו, ב. ובכ"מ.

מאחר שנכנס לפרד"ס: חגיגה יד, ב.

גם חושך לא יחשיך: תהלים קלט, יב.

ואבינוי אדם שהם בעי"ת: ישעי' כט, יט. וראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' גה ואילך. קונטרס ד"ה ויספו עננים מכ"ק אדהאמ"צ (כפר תביד, תשמ"ה).

למשמאילים בה סמא דמותא: שבת פה, ה.

למען אנסנו . . . שם שם לו חוק: בשלח טז, ד. שם טז, כה.

שבאמת שורש ומקור אחד להם בכח הח"ע עצמו דא"ס ב"ה שנק' מחשבה וחכמה הקדומה שבמוה"ע ית' ממש שנק' מאור כניל, רק שבירידתו למטה לפעמים זה נק' חתן וזה נק' כלה ולפעמים להיפוך כניל, וז"ש בראשית בשביל התורה שנק' ראשית דרכו וגם בשביל ישראל שנק' ראשית תבואתו באור הזרוע לצדיק עליון כו' שהוא כח המוליד בדומה לו כנשמת אדה"ר שנק' אדם אדמה לעליון וכן התורה בבחי' אדם פנימי דווקא בחכמה ומדות בדומה לעליון בחכמה ומדות דפנימי ועצמיות דא"ס, וזהו הבוחר בתורה בוחר בעמו כו' ששניהם נבררו ונבחרו בבחי' הפנימי ועצמי ממש דווקא, ואעפ"י שמצד עצמו לא אדם הוא אבל בציור אדם פנימי דתורה ונשי הוא שמלוכש תמצית אמתתו כו', וזהו ישראל קדישין ואורייתא קדישא ועכ"ז אין קדוש כהוי' כו' שאינו אלא אדם שכלול דכר ונוק' שהוא רק גם בדומה לעליון כו' רק שמתחלפין לפעמים האדם פנימי בחי' משפיע כו', ואמנם עצמותו ממש למעלה מחו"כ כמו משמח חתן עם הכלה כו' וד"ל (ורא' מן העוה"ב שהוא פנימי דתומ"צ וישראל ואין זולתך גם לחיי העוה"ב כו' וד"ל).

בראשית בשביל התורה . . . ישראל: ראה פירש"י ר"פ בראשית. לקריש חג ע' 755. ושי"ג.
 אדם אדמה לעליון: ע"פ ישעי' יד, יד. ראה עשרה מאמרות (להרמ"ע מפאנו) מאמר אם כל חי סליג
 (קצנ) ב, שלי"ג, א. כ, ב. לקרית במדבר יג, ב. מטות פא, ג. ס' מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"א ע' ז. ושי"ג.
 הבוחר בתורה בוחר בעמו: ע"פ ברכות ההפסדה.
 משמח חתן עם הכלה: ראה להלן ספדיה וכל העם רואים — תקפ"ו. ושי"ג.
 ואין זולתך גם לחיי העוה"ב: ראה גם ד"ה אין ערוך: בס' מאמרי אדה"ר על מארז"ל (תפילה) ע' תעג. ס'
 מאמרי הקצרים ע' תכא. אה"ת על סידור ע' שנ וע' שסב.
 ישראל קדישין . . . אין קדוש כה: זחיג מד, א. שמואל"א ב, ב. וראה גם אמי"ב שער הקיש פמ"ב. ס'
 מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"א ע' שסד. ושי"ג.

בעז"ה חג שבועות תקפ"ז

וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר כו'. הנה הזכיר
כאן ג' דברים קולות ולפידים וקול השופר, הקולות הן ענין ה' קולות
שניתנה התו' בהן כמא' המשמח לחתן זוכה לתו' שניתנה בה' קולות, והן
קול ה' על המים קול ה' ככה כו' עד קול חוצב להבות אש שהן הלפידים
(וב' קולות דיחיל מדבר ויחולל אילות לא מנה אותם לפי שאין זה רק מה
שבח'י הקולות הללו היו לאיים כו' וכמ"ש במי"א). ופי' הפשוט דה' קולות
הללו היינו מה שהזכיר ה' קולות במי"א, א' ויהי' קולות שנים, וקול השופר
ג/ ויהי' קול השופר ד', ואלקי' יעננו בקול ה' כמבואר בגמ' דברכות. והנה
פי' הפשוט דרואים את הקולות ולפידים היינו מה שהזכיר קודם כמו
שפרש'י בברכות ע"ש ויהי' קולות וברקים שהן הלפידים כו' וקול השופר
חזק כו' שזהו שא' ואת קול השופר כו' ומשמע שכל עיקר קול הדיבור בי'
הדברות ה' רק ע"י קול השופר דוקא וכמ"ש ויהי' קול השופר הולך וחזק
מאד משה ידבר והאלקי' יעננו בקול השופר (ע"י אוה"ח) כו'.

ושרש' הענין הוא בדרך כלל דבח'י קולות ולפידים הנ"ל הן מבחי' חסדים
ובבו' ב' הפכים, דקולות סתם זהו כקול ה' על המים כו' בחסדים
והן שרש לרמיז' מ"ע שהן ה' חסדים כלולים כו', והלפידים זהו הברקים

וכל העם רואים: נמצא בהכתי': 1051 זיה, א [בכותרת שבפנים]. 23 א, א. 288 קט, א. א. 373 תרא, א. 456 כה, א. 524 עז, א. 678 עג, א. 691 עה, ב. 1374 מא, א [בכותרת: בעז"ה שבועות דתקפ"ז]. 2003 קסב, א [בכותרת הנ"ל]. 2022 רסו, ב [בכותרת: בעז"ה שבועות]. 2023 שלט, א [בכותרת: בעז"ה חג השבועות תקפ"ז].

המאמר נדפס כאן מכת"י 1051 וע"פ השוואה לכת"י 23 (מלבד סיום המאמר – להלן ע' תשפה ואילך – שנמצא רק בכת"י 1051, וחסר בשאר הכתי').

המאמר מיסוד על דיה זה בתי"א יתרו עג, ג. וני"א כסה"מ תקס"ה ע' תרכ"ח ואילך (הנחת כ"ק אדהאמ"צ). וראה גם דיה זה בתוס' הגהות וביאורים באוה"ת יתרו ע' התקס"ה. חתקעה. ודי"ה זה משי"ע במדבר עזה"ש תרמ"ז (לא נדפס לע"ע). ודי"ה זה דשי"ע נשא תשמ"ז. וראה גם פלח הרמון שמות ס"ע רנ"ג ואילך. בכת"י 1228 עז, א נמצא הנחת הרה"ג הרה"ח וכי"ר ה"ל מפאריטש מדרוש זה. בכותרת: בעז"ה שבועות תפ"ז. לפי"ק מאדמרר שליט"א בק' ליבאוויץ [ונרש"ש שם רק עמוד אחד וחסר המשך. ויודפס בעז"ה בתוך שאר מאמרי הרה"ה מפאריטש על ס' במדבר וחגיגה].

וכל העם רואים את הקולות: יתרו כ, יח.
 המשמח לחתן . . . בה' קולות . . . קול ה' על המים . . . ופי' הפשוט מה שהזכיר ה' קולות בתי"א: ברכות ג, ב (ושם נמנו הדי' קולות דפי' יתרו). תהלים כט, ג ואילך. וראה יליש תהלים רמז תשט: קול ה' על המים כו' כנגד שבע קולות שבמ"ת כו'. ובס' הבהיר אות מה: וכל העם רואים כו' אותו קולות שאמר דוד קול ה' על המים כו' הא למדת בה' קולות ניתנה תורה כו' [ראה בהשינוי' נוסחאות שנשמנו באור הבהיר לשם]. וראה גם סה"מ תקס"ה ח"א ע' מה.

וראה עוד על מארזיל זה דכל המשמח כו' – סה"מ תקס"ב ע' ס. סה"מ תקס"ה ע' מג. מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' א. מאמרים הקצרים ע' ש. קונטרס ברכת חתנים פי"ז ופי"ח. אוה"ת סידור [דרושי חתונה] ע' רלט. לקריש ח"ז ע' 108.

ויהי' קול השופר . . . יעננו בקול: יתרו יט, יט.
 ע' אוה"ח: בכת"י ב' ליתא. וראה גם סה"מ תרמ"ז שם ופלח הרמון שמות ריש ע' רס שמכ"א מאוה"ח כאן.

שבאש שהוא בחי' גבו' דאש שזהו שרש דשס"ה ל"ת שהן מבחי' הגבו' כידוע שזהו מימינו אש דת' כו' ימין חסד ואש גבורה שהוא התכללו' דחוי'ג דמ"ע ול"ת שכלול' באנכי ולא יהי' לך כו', וזהו ואת קול השופר שהוא בחי' הממוצע שכולל לחוי'ג דקולות ולפידי' ודיל'. וזהו שארז"ל רואים את הקולות שהי' רואים את הנשמע ושומעי' את הנראה שזהו פלא לכאורה איך שייך ל' ראי' בעין לקולות הללו שיתכן בהם השמיעה ותירץ שהי' רואי' את הנשמע כו' ולכאורה מהו שתירץ בזה מ"מ האיך רואי' את הנשמע באוזן כו', ועוד מהו שא' עוד ושומעי' את הנראה דזה לא נכתב בכתוב כלל וגם הוא פלא איך ישמעו באוזן מה שנראה בעין כו'. אך הרמזו הוא לענין ובחי' הממוצע דקול השופר שכולל לחוי'ג דקולות ולפידי' הנ"ל, דלפידי' דבר הנראה לעין כברק ולפידי' בוער באש והקולות דבר הנשמע, ונתחלף מראי' לשמיעה ומשמיעה לראי' דמה שצריך לשמוע שהוא בבחי' בינה שהוא הקול' ראו בראי' דחכ' כמ"ש רואים את הקולות ומה שצריך לראות שהן הלפידי' שהוא בחי' הארת אור החכ' כברק מבריק לעין השכל כמ"ש ויצא כברק כו' וכן הלפידי' בוערות כאש דאור דתו' שא' קול ה' חוצב להבות אש כו' וכן א' דברי כאש כו' הן שמעו בבחי' בינה. וטעם ענין החליפין הללו לפי שהי' מאיר מבחי' ממוצע שהוא שער הנ' דבינה המתכר וכולל לחוי'ג שנק' י"ה והן בחי' חוי'ג דמ"ע ול"ת הנ"ל שנא' עיני מימינו אש כו' לכך נתחלף מראי' דחכ' לשמיעה דבינה כו' ששמעו את הנראה כברקים ולפידי' וראו את הנשמע שהוא שמיעה דבינה לראי' דחכ' והוא בחי' קול השופר (כמשי"ת).

אך הנה באמת י"ל למה הוצרך להיות קול השופר בשעת מ"ת דאם בשביל שיר וניגון לעורר את הכוונה שבלב כמו הללוהו בתקע שופר כו' הלא בה' קולות דשאר כלי זמר כנבל וכינור הן יותר ערבים וטובים מקול השופר ואדרבה בקול השופר יש איום ופחד וחרדה גדולה כמו אם יתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו וכמ"ש כאן וברקי' וקול השופר חזק כו' ויחרד כל העם כו'. ואם כדי להחרידם ולאיים עליהם להיות בהן יראה ופחד אלקי' הנורא קודם מ"ת די ה"י בקולות וברקים ולפידי', וגם משמעות הענין שהי' קול השופר עיקר הקול המשמיע הדיבור שיוצא מפי הגבורה כו', וכמ"ש ואלקי' יעננו בקול דקאי אדסמיך ל' שהוא קול השופר כו'. אך הענין הוא דקול שופר זה שהי' במ"ת הוא שנק' שופר גדול שהי' לעיל שנא' ביום ההוא יתקע בשופר גדול כו', שקול זה השופר נק' קול גדול ולא יסף שהוא בבחי' א"ס ממש כמ"ש ויהי קול השופר הולך וחזק מאד וכל מאד הוא בלי

מימינו אש דת: ברכה לג, ב.

רואים את הנשמע: מכלתא יתרו עה"פ ית, כו.

ויצא כברק: זכרי' טו, יד.

אם יתקע שופר בעיר: עמוס ג, ה.

ביום ההוא יתקע: ישעי' כו, יג.

גבול וסוף כלל שקול זה אינו פוסק לעולם אפי' בימוהמ"ש ועוה"ב, והוא מטעם קול השופר זה הגדול מפי הקב"ה בעצמו שהוא בבחי' א"ס ממש (וכך הוא גם עכשיו בכל קול דתו' שאדם לומד בקול והקב"ה קורא כנגדו כו' דכתיב קול ה' בכח בכה הגדול דא"ס עצמו כו' (וזהו הקל קול יעקב קול קמא חסר וי"ו כו' דקול חסר וי"ו זה קול פשוט שיוצא מקירות הלב בהבל פשוט ועצמי כמו בתפלה וקול בתרא בו"ו שהוא קול תו' וז"ש יעננו בקול בקולו של משה בקול תורה כמ"ש במ"א).

והנה עיקר הטעם לזה שהי' קול השופר במ"ת לא בשביל שיר וזמר כשאר כלי זמר שלא הי' צריך במ"ת לכלי' וכלי שיר כו', אלא לפי שקול השופר הוא משונה משאר הקולות דכל כלי זמר וניגונים במה שהוא בחי' קול פשוט דוקא דהיינו שאין בקול זה דשופר הרכבות מקולות ותנועות שונות כלל אלא הוא רק קול פשוט כתקיעה בקול שופר שיוצא מצידו הרחב ע"י המיצר שבצידו הקצר דוקא כמשי"ת, משאי"כ בשאר הקולות שהן קולות מורכבים מתנועות הפכים ברצוא ושוב עלי' וירידה בכמה אופנים שונים, כידוע שכל סיבת העונג והתפעלות המוח ולב לעורר הכונה ולעורר את השמחה הנה הוא בא רק מחמת העריבות והמתיקות שיש בקולות הכלי זמר כמו בקול הכינור והנבל כשהן קולות ממוזגים ומורכבי' מכמה קולות ותנועות הפכים דוקא כמוג נכון לפי המדה הראוי' לאופן המכוון והיינו כאשר יחלוק הקול לכמה חלקי' קצרים ונטוים בהטי' במדות (שנק' נאטיזן) לכאן ולכאן למעלה ולמטה במדרגה גבוהות ונמוכות מעורבים עם כמה אופנים וע"ז בהתכלול' ומזיגה טובה ונכונה אזי יערב מאד לאוזן השומעת והן קולות הניגונים והשירים היפים וערבים ביותר לנפש עד שיתפעל בחדוה או עוצב או מתיקות ועריבות ותענוג הממוצע משניהם יחד דוקא כמו שמעורר בלב הרחמנות וחשק ואהבה או שמחה מעורבת עם עוצב ושפלות השובר הלב ומגביהו כא' וכה"ג הכל תלוי באופני הרכבות התנועות ההפכים מחו"ג דוקא שמוה נולד דוקא העריבות והמתיקות ביותר כידוע (וכמו בעירוב ומזיגות הטעמים מר ומחוק יחד כמו שמזג בהרכבה ממוצעת מחריפות הצנון ומתיקות הדבש שנעשה טעם ערב לנפש המשיב את הנפש, וכך הוא בקול ערב הממוזג מקולות הפכיים כנ"ל, וכן הוא בתפארת שבגוונין באודם ולובן ממוזג יפה שיתענג הרואה ולא בגוון א' בלובן או באודם לבד כו' וכן בטעמים אין עונג כלל במתיקות או חמיצות לבד, וכך הוא בקולות שאינם ממוזגי' מהפכים בהתכללות טובה אין בהם עונג כלל וכמ"ש הראיני את מראיך כי מראך נאווה בגוונים ממוזגים מחו"ג דאודם ולובן כשושנה כו' וכתפוח וכה"ג, והיינו בחו"ג הכלולי' במצות ע"י אהוי"ר

הקל קול יעקב . . . חסר וי"ו . . . בתפילה . . . בתורה: תולדות כו. כב. וראה אה"ת וישב (כ"ד) תמצד. ב.
 ושי' סידור יט, טע"א ואילך.
 הראיני את מראיך: שה"ש ב. יד. וראה לקיטת שה"ש יד. א.

רו"ש יחד במזיגה נכונה דוקא והוא הי"ח והי"ג דמ"ע ולי"ח שכלולי' במיצוע נכונו במדות ת"ת שבחכ' דתו' שנק' יפ"ת ויפ"מ וכמו כחתן יכהן פאר דמ"ת דוקא שחכמת אדם תאיר פניו בהתכללות דחוי"ג כנ"ל, וכן כנ"י קיבלו פבי"פ בהתכללוי' זו ונק' יפ"ת וזה ומראך נאווה וקולך ערב שזהו בתו"מ כו').

אך הנה בחי' קול פשוט שיוצא מן השופר אין בו שום הטי' כלל וכלל לשום צד רק הולך ומתפשט מן המיצר למרחב בקול ותנועה אחת פשוטה לבלתי מורכב וממוזג מקולות הפכיים כלל ובלתי מתחלק לחלקי' קצרים רק קול א' פשוט בפשיטות רק שהולך ונמשך בחוזק כל מה שיומשך יותר ומתארך מאד כמו שא' הולך וחזק כו', ולכך אנו רואי' שאין עונג ועריבות ומתיקות כלל בקול השופר כשאר קולות דכלי זמר ככניור ונבל כי השומע קול פשוט בלי הרכבה מקולות אין בו תענוג והתפעלות לאוזן השומעת כו', ואדרבה לבד שאין בו עונג ערב לנפשו מקול השופר מצד פשיטות שלו כנ"ל, עוד זאת שיש בו היפוכו שהוא קול המחריד ומטיל אימה וחרדה ופחד לכל שומעו, והוא להיותו קול המעורר קול העצם הנפש שיוזן ממקומו מחמת פחד, והוא הנק' חרדה כמ"ש כאן ויחרד כו' והחרדה מסלקת הדמים שהוא הסתלקות כח עצם הנפש עד שמתבטל מכל מציאותו והי' כאבן דומם לגמרי כידוע שזהו היפך ממש מענין התענוג והעריבות ומתיקות שהוא ענין השבת הנפש כידוע (והנה באמת לכאורה מצינו גם בקול השופר להיפוך מן החרדה הנ"ל, והוא מה שנק' קול השופר בענין שיר ממש והוא ראש ומקור לכל השירים דוקא ונק' שיר פשוט שלמעלה משיר כפול ושיר משולש כו' כידוע, והוא מ"ש הללוהו בתקע שופר ואח"כ א' הללוהו בנבל וכניור, וידוע ומבואר במ"א הטעם לפי שקול השופר הוא קול פשוט דוקא בלתי מורכב ומתחלק כלל כנ"ל ע"כ נק' שיר פשוט בלתי מורכב בשכל וטעם דחוי"ב ומדות דחוי"ג כלל וכלל להיותו בבחי' העונג ורצון הפשוט והעצמי שבעצמות הנפש שאין שם בחי' הרכבה והטיי' כלל (הוא אור הפשוט דיחידה כמו שא' דפשיט אינש טפי מעלי כו' שהוא מדבר בתקיעת שופר דר"ה מטעם זה שצריך להיות התעוררות תשובה מעומק דעומק הלב כמ"ש תקעו בחדש שופר סתם כו'), וכמו"כ בבחי' העונג שבשיר יש בקול שופר מבחי' עונג הפשוט ועצמי דוקא (והוא ענין תקיעת שופר לחירות כמו בשופר דינבל ויו"כ כידוע. ולפי שמבחי' העונג העצמי דבחי' כתר שנק' שיר

כחתן יכהן פאר . . . שחכמת אדם: ישעי' סא, י. קהלת ת, א.

והחרדה מסלקת הדמים: גדה ט, א.

שיר פשוט . . . ושיר משולש: ראה ת"ז בהקדמה (ג, א). זח"ג רכו, ב. ס' אשל אברהם (פירודא תס"א) בתחילתו. וראה גם ד"ה ותלד עדה — בסה"מ תקס"ח ח"א ע' תקנ"ג. ומקבילו בתו"א בראשית ג, ג. תנ"ח בראשית לג, ד. ס' מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' כה.

הללוהו בתקע שופר . . . ומבואר במ"א: תהלים קנ, ג. וראה סידור עא, א. רלב, ב.

דפשיט אינש טפי מעלי: ר"ה כו, ב.

תקעו בחדש שופר: תהלים פא, ד.

פשוט הוא שנמשך בהרכבה והתפשטו' בחו"ב ומדות בחלקי' ואופני' שונים כניל בקולות הממוזגות דיש בהן טעם ועונג שזהו נק' עונג מורכב דוקא כידוע ע"כ א' אחר בתקע שופר הללו כנבל וכינור שהן עונג דחוי"ב דוקא שנק' שיר כפול (ושיר משולש הוא במדות כמו בת"ת שכולל לב' הקולות דחוי"ג בעלי' ויירידה חדה ומרירות יחד כניל' (וכידוע דנבל הוא בחכ' וכינור הוא בכינה דעריבות ומתיקות הוא בקול הכינור דוקא כו' וכמ"ש אודך בכלי נבל כו' שמנבל כל מיני זמר כו' אמיתך אלקי לפי שנחכ' מאיר העונג בהעלם כמו שהוא לנקודת האמת דאור א"ס שראשית הגילוי וההרכבה דעונג הוא בעצמות דא"ס הוא בחכ' שהן טעמים ונגינות דתושב"כ שנק' רננה דאורייתא וא' ויהי' שירו שמקבל משר פשוט הנ"ל שנק' שיר השייכים אשר לשלמה) אזמרה לך בכינור משום דעיקר התגלות מתיקות המורגש בעונג הוא בכינה דוקא ויש ועבד הלוי הוא (כמ"ש במ"א). אך הענין הוא דשניהם אמת דיש בקול השופר בחי' גבו' דקול פשוט להחריד ולהיזי נקודת הלב לצאת מכלי הגבלת הכלי' בנר"ג שזהו בבחי' יחידה דוקא כניל', וכח זה העצמי דוקא יש בקול השופר בבחי' החסד שהוא בבחי' שיר ועונג הפשוט שבא לעורר את אהבה כתענוג העצמי' דיחידה למעלה מהגבלת הכלים דחוי"ב ומדות לגמרי, ויש הללוהו בתקע שופר תחלה כניל' ודיל'.

והנה מזה הטעם יובן מה שבמ"ת הי' בחי' קול השופר דוקא כניל', ואמנם לא בשביל להחריד את העם לבד כו', אלא הענין הוא להיות שבאמת הרי מ"ת ניתנה בחכ' שבמדות שכוללת כל המ"ע ול"ת שהן הי"ח והי"ג בכלליו' כניל', וכמו החכ' שבאדם שמתחלק בכינה לוי' מדות חוי"ג ופרטיהן ומכינה למדות שבלב, ויש בזה כמה מיני התכללו' דחוי"ג בכמה אופנים שונים זע"ז דוקא כמו בחסד דוקא ימצא בחי' הדין דגבו' ונק' גבורה שבחסד וכן במדה"ד יש התכללו' מחסד ונק' חסד שבגבורה ומזיגה הממוצעת משניהם יחד שנק' ת"ת המכריע, ויש לכל אלה יחד בכל דין והלכה במ"ע בחי' הי"ח ובין בל"ת וכמו שנק' מיט פנים טהור וטמא כשר ופסול חייב וזכאי כו' וכן במ"ע שבוה האופן יוכשר למצוה בד' פ' דתפילין ולא באופן אחר כו', ונק' התכללו' זו כמזיגה יפה כו' (ע"פ מא' קו המדה) בשם היופי והתפארת שיש בזה עונג מורכב מחוי"ב ככל אופני המזיגות והתכללו', שכל אלה האופנים הכל הי' תחילה בחוי"ב שנמשך למדות דאורייתא מח"ע נפקת לכינה ומדות, וזהו מימינו אש כו', וזהו והת"ת זו מ"ת כידוע וכניל' שנק'

אודך בכלי נבל: תהלים ע"א, כד.

ויהי שירו: מלכים"א ה' יב.

ונבד הלוי הוא (כמ"ש במ"א) קרח יו, כג, וראה לק"ת קרח נה, ב (ובהנמקן במ"מ"ש לשם — בהוצאת

קה"ת, התשד"מ).

הי"ח: בכת"ב: השכ"י.

והת"ת זו מ"ת: ברכות נה, ט"א.

יפ"ת ויפ"מ במראה וקול כו'. וזהו מ"ש כמו ענין הנ"ל בחי' העונג המורכב בשיר וניגון שכלולים מרו"ש דחוי"ג הפכים דוקא שהוא ערב לשמוע. וכך ממש בקול דתו' השמיעיני את קולך כי קולך ערב ומראד נאווה (שהוא או"כ דתו"מ שנק' יפ"ת ויפ"מ כו'). ולפ"ז הרי הי' צריך להיות במ"ת מבחי' העונג המורכב בחיוב ומדות דתו' שנק' הארת פנים כמ"ש פב"פ כו'. וזהו ענין הקולות ולפידים שהי' במ"ת שהן בחי' קולות מורכבים דוקא מכמה הפכיים דחוי"ג שנמשך מחוי"ב (שנק' שיר כפול ומשולש כנ"ל), וכנ"ל דבחי' הקולות הללו הן בחי' ה' קולות דבחי' החסדי' דמ"ע בכלל ולפידים הן בחי' ה"ג דאש שבל"ת וכולים יחד דוקא (וכמ"ש קול ה' בהדר שאין הדר רק בקול שהוא ממוזג מבי' הפכים דחוי"ג שהן קול ה' על המים דחסדי' וקול ה' בכח דגבורה כנ"ל כקול הדיבור שמורכב מאמ"ר שהרוח שבדיבור כולל לחוי"ג דאש ומים שבדיבור כמ"ש במ"א), וכענין הנ"ל בשיר דנבל וכינור דחוי"ב ותוף ומחול במדות כו'. אך הנה כל בחי' הקולות ולפידים הללו שכלולים בעונג דחכ' מורכבת במדות כנ"ל כולם מקבלים מבחי' שיר הפשוט דקול הפשוט שבקול השופר דוקא שאין בו הטי"ו והרכבה והתחלקות כלל וכלל כנ"ל להיותו בבחי' עונג ורצון העליון הפשוט באח"פ שלמעלה מהתחלקות האור דכתר שהוא רצה"ע שהוא מורכב בחיוב ומדות כו' כנ"ל כמ"ש הללו בתקע שופר תחלה. ואמנם גם בבחי' קול הפשוט דפנימי' הכתר שהוא בחי' מקור לעונג ורצון שבחוי"ב ומדות דתו' אור הבא בגילוי בהארת פנים כנ"ל גם הוא יתחלק לחוי"ג והוא בחי' חוי"ג שבפנימי' הכתר שהוא בהתכלולו ממש בהעלם גדול כענין חוי"ג דמ"ע ול"ת שבהעלם דעצמות הרצון העליון הפשוט שכולל באנכי ולא יהי' לך כו' כידוע שמטעם זה א' דאנכי ולא כו' בדיבור א' ממש נאמרו כו', וכך הוא בענין בחי' קול פשוט הזה שבקול השופר שכלול מבחי' חוי"ג גם בעצמו' הפשיטו' שבו, וזהו ענין החרדה ופחד שפועל בעצם הנפש לעורר הרצון העצמי בכיטול עצמו וכמ"ש ויחרד כו' וכנ"ל, וענין היפוכו ממש שזהו בחי' העונג ושיר פשוט העצמי במקור החכ' דאור דתו' שהוא בבחי' שעשועי' העצמי' דתוה"ק כמו בחי' טעמי' ונגינות שבתושב"כ שכלולים ג"כ מרו"ש כהעלם דמקיף דתענוג כמו מלעיל ומלרע וזרקא וגרשיים וזקף גדול ואתנתא וכה"ג. וזהו שהזכיר קול השופר אחר קולות וברקים ששמעו תחלה וכמ"ש ויהי קולות וברקים וקול שופר וכן במ"ש וכל העם רואים כו' כנ"ל וכמו שא' ובקול שופר עליהם הופעת כו' שזהו מבחי' פנימי' דע"י דוקא כידוע וד"ל.

השמעני את קולך: שה"ש ב, יד.

פב"פ: ואתחנן ה, ד.

כקול הדיבור שמורכב מאמ"ר: ראה זחי"ב קפ"ד, ב. מאוי"א ק, סי"ט. תו"א כב, סעי"ב, נד, א. סידור גב, ד.

אוה"ת ר"ה (כר ר') ע' ב"תע. ושי"נ.

דאנכי . . . בדיבור א': מכלתא הובא ברשי' מכות כד, רע"א. ובכ"מ.

והנה עדיין יש להבין מה שייכות יש לקול השופר במ"ת לענין המשכה דאור החכ' דתו' מאחר שהקול הזה דשופר הוא קול פשוט שלמעלה מהתחלקות לחלקים ואינו מורכב ומוזג כלל והרי החכ' דתו' אור הוא ע"י בחי' קול הבא בהמשכה באותיות הדיבור דוקא כמו וידבר אלקי' כו' אנכי כו' וקול הדיבור מורכב הוא בחלקי' שבהבל אותיות הדיבור בכמה אופנים שונים בהתכללו' דחוג' אש ומים כו' כידוע וכנ"ל (ואעפ"י שגם בקול זה שנמשך בדיבור הרי נובע הוא ונמשך מקול פשוט תחלה שהוא הבל הלב הפשוט ונק' קלא פנימאה דלא אשתמע כלל בדיבור (וזהו קל קמא חסר וי"ו כו' כנ"ל) [ואח"כ מתחלק לה' מוצאות הפה בהתחלקות האות' בקול הנמצא מהגרון (שנק' קלא דמשתמע בדיבור שהוא ככלל ופרט כו')] ואח"כ הרי יש חיבור עכ"פ לקול פשוט להיות מקור לגילוי הקול בדיבור (כמעיי' סתום שמתגלה ומתחלק לטיפין כו'), הנה זהו דוקא בקול פשוט שבהבל הלב שיש בו ערך ושייכות אל הקול הבא בגילוי (שמורכב מאמ"ר בהעלם עכ"פ רק שבהבל הלב הרוחני נק' קול שבהעלם ונק' המשכה נעלמת כידוע (כמעיי' סתום) ומן ההעלם בא לגילוי במורגש בקול הגרון כנ"ל), וגם יכול להיות המשכת קול הנעלם הזה שבהבל פנימי' הלב ממש לגילוי כמו שהוא בלתי מורכב בהטיות והמשכות שנות ובלתי מתחלק אלא קול פשוט ממש כמו שהוא בהעלם בלב בפנימי' שנק' שיר פשוט (וכמו לבי ובשרי ירננו כו' כי יש רינה פשוטה בקול פשוט מבלתי הטיות והרכבות לפי שיוצא מנקודת הלב שהוא קול פשוט למעלה מן הכוונה שכלית ורצונות כו' כנ"ל), והרי יכול להיות גילוי ההעלם דעצמות העונג הפשוט בקול הפנימי' לבא במורגש בקול גשמי כו' (וכן בהיפוכו כמו בצעקה פתאום מחמת פחד גדול בקול פשוט בלי אותיות כשבא פתאום או מחמת צער ומרירות גדולה כמו ויצעקו אל ה' כו' וכן ויצעקו בקול גדול) כמו שיש שיר בקול פשוט בעצמות התענוג והשמחה שלמעלה מן השכל והטעם כו' כידוע, וכ"ז בודאי ה"י במ"ת בקול ודיבור של יו"ד הדברות כמ"ש וידבר אלקי' וכתוב קול ה' ברח כו' דגם שה"י קול זה בגילוי במורגש כמ"ש קול אלקי' מדבר מתוך האש כו' ודאי ה"י תחילתו בבחי' קול הפשוט הנעלם הנ"ל וממנו דוקא יצא לגילוי בקול מורגש כנ"ל (וכך הוא בכל קול דתו' שיוצא מבחי' העלם לגילוי), שזהו מבחי' המשכה הנעלמת הפשוטה דח"ע דתוה"ק כמו שהוא בהעלם בבחי' קול פשוט בלי התחלקות' אותיו' עדיין שכולל כל מה שיבא ממנו בגילוי בהתחלקות אותיות כיו"ד הדיברות וכה"ג (וגם העונג שבקול זה הוא בבחי' עונג פשוט וכולל כל מה שיומשך עונג בחכ' הפרטי בהתחלקות האותיות כו', וכידוע שהתו' בא בבחי' כלל ופרט שהוא קול ודיבור, אך יש בבחי' הכלל ב' מדרגות, א' הקול המאיר ונמשך בדיבור שכולל כל פרטי אותיות המתחלקים ממנו בגילוי

לבי ובשרי ירננו: תהלים סד, ג.

ויצעקו אל ה' . . . ויצעקו בקול גדול: תהלים קנ, ו. נחמי' ט, ד.
קול אלקי' מדבר מתוך האש: יאחזקו ד, לג.

עכ"פ ובוקע ועובר בתוך כל אות ואות כחוט העובר בנקבי המרגליות ואבנים טובות שנק' חרוזים כמ"ש במ"א עמ"ש וצוארך בחרוזים שהוא קול דתו' הגגלה בדיבור כו', והב' בחי' קול הנעלם בפנימי' המוח והלב שלא נמשך כלל בדיבור ונק' המשכה נעלמת, דבחי' כלל זה שכולל כל מה שעתידי לבא בגילוי הקול נק' העלם כללי שיכול להתחלק עד אין שיעור כלל משא"כ בקול הבא בגילוי אותיות שמוגבל הוא רק לפי מספר האותיות לבד (ועכ"ז מאחר שמבחי' קול הנעלם בא לגילוי הקול כמ"ש הקול קול יעקב כו') ככל קול דתו' ודאי גם קול הפשוט הנעלם הזה נק' מקור כללי לפרטיות התחלקות הקול שבא באותיות הדיבור עכ"פ כו' מאחר שנק' בשם קול עכ"פ שהוא בחי' המשכה רק שהוא בחי' המשכה נעלמת וכלליות עדיין ואין בקול הגילוי הפרטי רק מה שהי' בקול הנעלם הכללי הזה ודל", וזה כמו רננה דאורייתא בטעמים ונגינות שכללותם הוא בחי' שיר פשוט ואינו מורכב בהתחלקות נגלית באותיות ממש (אעפ"י שיש בהעלם נגינות שונות כורקא מקף כו'), וראי' ממה שלא נדרש מאומה מן הטעמים כי הטעמים בכתר שהוא מקיף דתענוג שבחכ' שבלתי הוא בא בהתחלקו' אותיות אלא למעלה מן האותיות או למטה (ולכך לא נכתבו הנגינות בתושב"כ), והן מקור כל עונג שבחכ' המלוכשת באותיות התו' בקול מורכב ומתחלק כנ"ל. ועכ"ז הרי קולות טעמים ונגינות הללו נאין בגילוי במורגש בקול הגרון ובשיר מורכב בהתחלקות בתנועות שונות רק שהן בלא אותיות כשאר הניגונים המורכבים רק שנגינות הללו הוא בבחי' מקיף כעיגול שנקשר תחלתו בסופו וסופו בתחלתו שמורה על בחי' ההעלם שהכל כלול בו כא' לפי שהן באי' בגילוי דמקיף בעונג מורגש מעונג הנעלם דחכ' דתוה"ק כו', וכמו גם בקול הפשוט הנעלם ממש יוכל לבא בגילוי כמו שהוא בבחי' שיר פשוט כנ"ל בקול צעקה כחודה או בהיפוך וז"ש ויהי' שירו סתם ונק' שיר עכ"פ בגילוי ובמורגש ועכ"ז הוא בקול פשוט ממש והוא מקור לשיר כפול כנ"ל ודל".

אך הנה ענין קול השופר אעפ"י שהוא יוצא מהבל הפשוט שבלב שבהעלם בקול פשוט הנעלם הנ"ל מ"מ הרי הוא נמשך בכלי השופר שינפח בו בפה כו' שמובדל הוא מבחי' העצמות, שקול הזה אינו כקול הגרון שיוצא בגילוי מן ההעלם שבלב שיש לו ערך ויחוס כנ"ל אבל קול היוצא ונמשך מהבל הלב בנפיחה בשופר ומתגלה מכלי השופר אינו מתייחס כלל לקול הדיבור דחכ' להיות גם מקור לפרטי הקול ודיבור אלא הוא הבל עצמי ופשוט שנמשך בכח חזק מפנימי' ועצמות שלו בכלל דמאן דנפח מתוכו ופנימיותו ממש נפח והוא מה שנתאדם פני התוקע בחזק כו' (וכדוגמא דויסח באפיו נ"ח כמ"ש במ"א). ומאחר שהבל זה הפשוט ממש אינו מתייחס להיות מקור אפי' לכלל חכ' דתו' אור למה הוצרך לקול השופר במ"ת דוקא

ואעפ"י שנק' שיר פשוט כתקיעת שופר להריע בשיר כמו בחצוצרות וקול שופר הריעו כו' וכנ"ל ולמה הוצרך לשיר פשוט דשופר דוקא, וגם דמשמע שהי' ג"כ להחריד כו' וכנ"ל והוא להרמת קול רעש וחזק כתקיעת שופר במחנה ובמלחמה וכה"ג שהוא היפוך השיר בתענוג הפשוט כנ"ל וד"ל.

ואמנם הנה באמת הי' צריך להמשכת קול השופר במ"ת דוקא בשביל להיות ממנו דוקא מקור עצמי' הראשון להיות מקור הראשון המשכה דאור החכ' דתו' אור דהיינו שיהי' נמשך ממהו"ע א"ס ב"ה ממש וכמ"ש הי' עליהם יראה ויצא כברקי' חיצו והי' בשופר יתקע כו' דמשמע שעיי"ז הקול דשופר הוא שנתגלה מאור אמיתית מהו"ע ית' דכל מה שנגלה עליהם כברקי' מן המיצר למרחב במקיף והעלם כו' בא לגילוי ממש בקול השופר שהולך וחזק מאד שנק' קול גדול ולא יוסף בבחי' א"ס עצמו ממש כקול חזק שיצא בנפוח הפה מכל פנימי' ועצמי' שלו כך הי' בשופר יתקע שבתקיעה פשוטה זו נמשך כל בחי' פנימי' דאוא"ס הפשוט אחדות פשוטה ממש כו'. והענין הוא להיות ידוע דהגם שאורייתא מח"ע נפקא אבל מהו"ע א"ס ב"ה הוא למעלה מעלה גם ממקור החכ', שהרי החכ' מאין תמצא מבחי' העלם ואין שנק' תעלומות חכ' או פלאות כו' כפלא שיופלא מן השכל ונק' שכל הנעלם מכל רעיון או חכ' הקדומה כידוע, אבל באא"ס עצמו א' אנת חכים ולא בבחי' ידיעא פ"י למחתבי"כ ולא בבחי' ידיעא כלל אפי' בבחי' העלם ומקור דחכ' כו' וכמו שא' אנת עילאה כו' סדכ"ס למחתבי"כ פ"י אפי' מח' וחכ' הקדומה שבבחי' ההעלם הנ"ל לפי שגם מקור לחכ' נק' בשם מציאות דבר מה עכ"פ ואוא"ס עצמו הוא אור הפשוט בתכלית הפשיטות בלתי מורכב בדבר מציאות מה בפרט כחכ' וכה"ג ולכך א' דלמת"כ כלל כו', וגם מצד שהוא ית' אחי"פ בתכלית כנ"ל הרי הוא למעלה מבחי' הרצון ותענוג המורכב בח"ע הקדומה, כידוע שהחכ' לפעמים נק' בשם עדן כמ"ש ונהר יוצא מעדן כו' שזהו בחי' בינה עילאה שנמשך מח"ע שנק' עדן, ואעפ"י שהענוג הוא מציאות אחר נבדל ממציות ומהות דחכ' כידוע מ"מ שרש ומקור של התהוות החכ' מאין כנ"ל הוא בא רק מנביעת ואור הענוג העליון הנק' עדן עילאה (כמו בתענוג הרוחני שבמוח שממנו מוצא מקור להשכיל שכלי"י חדשים מן ההעלם לגילוי כמ"ש במ"א). אך להיות שידוע שמהו"ע ית' הוא נבדל ומושלל בערך גם מבחי' מהות ומציאת עונג ורצון שהוא מציאות מורכב בדבר מה בפרט עכ"פ שלא יתכן זה בבחי' אור הפשוט בתכלית ממש

בחצוצרות וקול שופר: תהלים צח, ו.

ה' עליהם יראה: זכרי' ט, ד.

כברקי' בכת"י ב: כבר.

ונקי' שכל העולם חכל רעיון: ראה אה"ת לר' לך (כרך ד) חרפה, א, ושי"ן. ובהמובא כארוכה בסו"ס מאמרי אה"ת במדבר ח"א ע' שי.

כידוע שהחכ' . . . בשם עדן . . . ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י. פרס שעה"כ מע' עדן. ובכ"מ.

כנ"ל (ואעפ"י שא' אין לך למעלה מן העונג כו' זהו במדריגות ההתפשטות כחות פרטי המסתעפי' מעצמות הנפש שהנפש תומשך ותחלבש בהן שהעונג הוא העליון מכולם וכן הרצון ואח"כ החכ' אבל בעצמות הנפש כמו שהוא אור פשוט ורוחני ההיולית גם העונג ומקור העונג יקרא מורכב ולא פשוט כו' וגם למעלה ממקור מוצא למציאות העונג כו', וכמ"ש כי עמך מקור חיים פי' גם בחי' מקור כל התענוגים העליונים שלמעלה גם מן החכ' ועונג הנגלה אף ברצון שלמעלה מן החכ' כו' שנק' מקור כל החיים העליונים דרצון וחכ' כו' עמך טפל ובטל וכלא ממש חשוב כו' וד"ל.

אך הנה יש בזה ב' מדריגות חיצוני' ופנימי'. דהנה כל שמבואר למעלה בענין החכ' והעונג אפי' כמו שהו במקורם בהעלם דכלא חשיבי ממש לגבי עצמות אוא"ס מטעם הנ"ל (וכמא' דאפי' אור צח - חכ' הקדומה) חכ' שבבחר אור מצוחצה בחי' העונג העליון הפשוט דבחר שהוא מקור לעונג דח"ב (כעונג הנשמות בגי' שמקורם הראשון הוא מקור כל העונג שבע"ס דאפי' כו'), כ"ז אינו רק בבחי' החיצוני' דעונג וחכ' כו', אבל בחי' הפנימי' שבהו זהו בחי' פנימי' ועצמי' כעונג השעשועים שבעצמות א"ס ב"ה ממש שנק' שעשועי המלך מצד עצמו ממש (כידוע ומבואר במ"א) שכל מהו"ע ית' ממש כמו שהוא מלוכב בזה, וכמו"כ הוא בחי' פנימי' ועצמי' דכח החכ' שהיא כלולה בא"ס עצמו שזהו ענין חכ' דתוה"ק שכל פנימי' עצמותו ממש מלוכב בה (כמו כח המשכיל העצמות שבאדם כמו שהוא ממש טרם שמוליד וממשיך שכל וחכ' בבחי' ההעלם לגילוי כו' וכ"ש בחי' עצמות כח התענוג הפשוט ההיולי שבעצמות הנפש שלא בא בבחי' המשכה והתפשטות כלל וכלל רק כלול ומתאחד בעצמות ממש כידוע). וזהו שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא שאין הכוונה שאין בחי' חכ' בא"ס כלל שהרי נק' חכים עכ"פ וכמ"ש ולתבונתו אין מספר וכה"ג, אלא שאינו חכים בחכ' ידיעא שאינו בהתפשטות החכ' במציאות אור כחכ' הקדומה או כח"ס הנ"ל אלא הוא נק' חכים בעצם כח החכ' שכלולה בעצמות א"ס ב"ה ממש (ככח המשכיל בעצם שנק' נפש השכלי' בעצם שיוליד בדומה לו כמה שכתוב ויפח באפיו כו' דמה שמו כו' דהיינו חכ' דתוה"ק ומה שם בנו נשי' שעלו במח' הקדומה כמ"ש במ"א שז"ש בראשית ברא בשביל התו' שנק' ראשית דרכו בהמשכות העולמות ובשביל ישראל כו' וזהו בחי' החכ' העצמי' דתוה"ק דוקא, והיינו מ"ש בחכ' דתוה"ק ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים כו' דהיינו בבחי' שעשועים ועונג

אין לך למעלה מן העונג: ע"פ סי' יצירה פ"ב מ"ד.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

וכמא' דאפי' אור צח: ראה ח"ו ת"ע (קלה, ב).

ולתבונתו אין מספר: תהלים קמ"ה.

ויפח באפיו... דמה שמו: בראשית ב, ז. משלי ל, ד.

ואהי' אצלו אמון: משלי ה, ל.

העצמות דא"ס עצמו הנ"ל לפי שבכח' פנימי' ועצמות התענוג ושעשועים (שלמעלה מהיותו אפי' מקור למציאות העונג הבא בהתפשטות והשתלשול' כמו גם בעוה"ב וגעיה' כו' כנ"ל כמ"ש כי עמך מקור חיים כו') הרי הוא מתאחד ממש בעצמות בכח החכ' דתוה"ק העצמי' כנ"ל בכח המשכיל בעצם שבו מלוכש פנימי' ועצמו' דתענוג הפשוט (כמ"ש בע"ח דגם בגילוי האור דחכ' ועונג דפנימי' אבא הוא פנימי' ע"י כו' ולכך גם עכשיו דתוה"ק באה בגילוי מן ההעלם שלה נמשך משעשועים העצמי' דא"ס בכל קול דתו' שלומדי' בג"ע כמא' דכב"ה אתא לאשתעשע בג"ע כו' וכמ"ש השמיעני כו' כי קולך ערב קלא דאורייתא) וכמ"ש דוד אני תורתך שעשעתי להמשיך בה מבחי' שעשועי' העצמי' הנ"ל.

והנה כדי שיומשך מבחי' עצמות השעשועי' דחכ' העצמי דא"ס ב"ה מן ההעלם דעצמו' ממש לידי גילוי כדי שזוה הגילוי יוכל להיות מקור לגילוי אור דתו' כקול ודיבור ממש להאיר לנשיי פכ"פ כו' ע"כ הוצרך להיות בחי' קול השופר במ"ת שהוא קול הפשוט שיוצא מפנימי' ועצמות דא"ס ב"ה כנ"ל כמו מאן דנפח כו' שזוהו ה"י גילוי האור דעצמו' ממש שנק' קול גדול כו' בחי' אור פשוט דאח"פ ממש וה"י זה הקול פשוט למעלה גם

בע"ח . . . דפנימי' אבא הוא פנימי' ע"י: בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א נדפסה בסה"מ ח"ש ע' 49 מציון ע"ז:

ראה המקורים בלקו"ת ביאר לדי'ה שוש אשיש ספ"א. — והנה בלקו"ת שם כותב וכ"מ בפע"ח שם (ש' הקיש פט"ז) כהד"א. ולכאורה צ"ע: דבפע"ח שם כתב בפירושו דפני' דאבא הוא כמו החיצוניות דעתיק. וכ"כ ג"כ בש' הכוונות סו"ת קיש דרוש ב (ובזה מבאר בהגהות וביאורים שם, הסיום בפע"ח שם. ולא הבנתי דכ"ר"י). וקשה לשבש כל הספרים, אף שברמ"ז לומר (ח"ג ר"ע, ב), הובא בלקו"ת שם. משמע לכאורה שגורסתו בש' הכוונות כפנימיות עתיק. (גם בלקו"ת באורים לרי"ה מפאריזש על קונטרס ההתמלכות ספ"א משמע דלא גרס: כפנימיות עתיק).

ואולי י"ל עפ"מי' בפע"ח ושה"כ שם דפני' אבא חשוב כעתיק הגנוח תוך א"א, וכ"כ ג"כ בהרמ"ז לומר (ח"ג ר"ב, ב) שהביא בלקו"ת שם. והנה בא"א מתלבשים רק זית דעתיק ולא ג"ר. ומן אלו רק נה"י דעתיק מתלבשין בדי'ת דא"א, ולא תגית (ע"ח ש' א"א רפ"א ועוד). וא"א מלבישין רק לודת דא"א (ע"ח ש' סדר אצילות פ"א ועוד). נמצא כי בתוך א"א מלוכשים רק נה"י דעתיק, ע"י זית דא"א, ולא תגית דעתיק, אבל זהו רק חצוניות דא"א, משא"כ פני' אבא, וכן פני' בינה כמ"ש במאמר כאן [בסו"ת הש"ת] לקמן, הוא תגית דעתיק שהוא ג"כ גנוח בתוך א"א. וכיון שחגית נק', בכלל, חצוניות לגבי ג"ר ופנימיות לגבי נה"י, מצינו בכ"מ הלשון פני' אבא פני' עתיק, וכ"כ — שהוא חצוניות עתיק. — (ולתע"ר מאיפה שלימה על האוצ"ח ש' העתיק ספ"ד סק"י) — וכמזומה שיש להתאים כהנ"ל למ"ש בדי'ה ויצא ובדי'ה ושלח ובדי'ה השמים כסאי (מהמשך רס"ז) דפני' אבא פני' עתיק הוא דוקא עונג המורגש, וגם על"י זו תה"י רק לעתיל (מתאים למ"ש בפע"ח ושה"כ שם כי אין ממשך מפנימי' אבא כי הוא כמו החיצוניות דעתיק), אבל התענוג עצמי לא בא בפני' אבא. ע"י.

יש להעיר מדרושי הסידור ח"ב בסדר סעודות שבת, מסד"ה י"ט שריה תרצ"ז וסד"ה שמה תשמח תרנ"ז. וצ"ע.

ע"כ בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

[ומובא גם בשם הע"ח — כ"ס מאמרי אדה"ו עה"ת ח"א ע' רצ"ז. אה"ת נשא ע' רנ"ז. וראה במ"ש בסו"ת מאמרי אדה"א במדבר ח"א ס"ע שג. מ"ס שה"ג להחיד"א בערך. ע"ח].
דקוביה אהא לאשתעשע בג"ע: ראה זח"א ע"ז, א. לקו"ת שה"ש כ, סע"ג ואילך. וכ"כ.
אני תורתך שעשעתי: תהלים קט, ע.

ממקור כל העונג שיוכל לבא בהתפשטות ברצון וחכ' כו' רק שהי' קול השופר מעורר להיות גילוי העונג וחכ' העצמי' דתוה"ק הנ"ל שהיא כלולה ומתאחדת בפנימי' ועצמות שלו ממש וממילא יהי' מקול זה מקור לקול דתו' בהמשכה כללי ופרטי' בהעלם וגילוי בדיבור ודוקא לקול ודיבור דתו' בהיותה במקורה בבחי' פנימי' ועצמו' ממש כו', ונמצא שהי' קול השופר זה הפשוט ועצמי' מעורר להמשיך מקור כללי לכל מיני עונג וחכ' שנמצא במורכב בתו' אור שבא בגילוי שנמשך מעדן הפנימי' (שהן שעשועי' העצמי' הנ"ל), והיינו לפי ששופר זה הוא פשוט בלי הרכבת והטיי' כאור השעשועי' העצמי' שהן פשוטי' בתכלית בחכ' הפשוטה ועצמי' כנ"ל. ואעפ"י שבקול השופר עצמו אין בו תענוג לפי שאינו מורכב כו', אדרבה היא הנותנת לומר שהוא למעלה מתענוג ומתיקות שבקולות המורכבים להיותו בפשיטות עדיין לבטחי המצא בו הרכבה והטיי' (אף לא כנגינות וטעמי' דתושב"כ), והוא למעלה גם מטעמי תו"מ בשרשן בעונג דתוה"ק (כי מה שמשתעשע בתוה"ק זהו גם כן ירידה וצמצום), והוא ע"י קול השופר. והוא שא' וה' עליהם יראה כו' כנ"ל בשופר יתקע מבחי' פנימי' שלו רק שהוא גורם להמשיך התענוג בחיוב דתו' בקולות מורכבים כנ"ל וכל מה שבא בהתחלקו' הכל מקול השופר כמ"ש יעננו בקול השופר כו' וד"ל.

אך הנה עדיין יש להבין למה צריך לקול שופר דוקא מצד בחי' קול פשוט שאין בו הטי' והרכבה כנ"ל הרי גם בקול פשוט היוצא מן הכל הלב אין בו הטי' והרכבה כלל כנ"ל, וזה הי' במ"ת בענין הקולות סתם שהי' קול אלקים בבחי' קול פשוט קודם שדיבר ביוה"ד כו', ועוד דמשמע שהי' קול השופר בבחי' המשכות אימה ופחד יתירה בהרמת קול שופר גדול כמלחמה להפחיד האויב כו' היפוך העונג כנ"ל. ואמנם באמת הנה ידוע שיש ב' אופנים בקול השופר, א' מלמטה למעלה כמו להלל בתקע שופר או להריע בשופר מלמטה למעלה לעורר ר"ר כמו בתקיעות שופר דר"ה להמתיק הדינין ולעורר הזכרון הכרית הפנימי' ועצמי' כמאמר במה יעלה זכרוניכם לפני שופר כמ"ש עלה אלקים כו' ה' בקול שופר שבו עולה הילוך דאויח מלמטה למעלה כמו מן המיצר קראתי י"ה כו' (כמשי"ת), וכידוע בענין השופר ברי"ה שהוא לעורר פנימי' ועצמות דאור פני מלך כו' (וזהו כחצי כדור עיגול התחתון שעולה מן המיצר שלמטה אל המרחב למעלה כו' שהוא מעומק תחת לעומק רום). וכך הוא במדריגה הב' דתקיעת שופר מלמעלה למטה מן המשפיע למקבל כשופר דמ"ת שהי' קול השופר הולך וחזק מאד מלמעלה למטה (שהוה הי' ג"כ מן המיצר אל המרחב דהיינו מבחי' מיצר וצמצום דאור העצמות דא"ס שנמשך כל פנימי' ועצמות שלו בבחי' מיצר

במה יעלה זכרוניכם... עלה אלקים... מן המיצר: ר"ה טו, א. תהלים מז, ו (וראה סידור רלה, סעי' ואילך). שם קי"ה, ה.

ועצמום תתחלה דוקא כחכם באחור שישבחהו כו' שמצמצם בעצמו כדי שיתפשט אח"כ ביותר כו' (כחצי כדור העליון שהולך ומתרחב מן המיצר בתחלה) וכמו הברק שמבריק מן ההעלם כנקודה א' ומתרחב וכמו קולות הגמשכ"י מן המיצר למרחב) וכמו ענני במרחב י"ה בהתרחבות דקול גדול ולא יספ' כו'. והענין הוא שהי' בחי' דילוג המדרגה מבחי' פנימי' ועצמות דאי"ס בקול השופר להיות מתגלה מבחי' העלם דסדכ"ס כניל מלמעלה למטה והוא ע"י כלי השופר מה שיענג בקול השופר דוקא, לכן הי' תחלה קול השופר חזק כו' לאחר קולות וברקים כדי שיוכל להיות גילוי אואי"ס למטה בקול ודיבור דתו' אור שלא הי' יכול להיות כזה ע"י קול ה' בעצמו שלא ע"י שופר שהי' באים לביטול לגמרי, ולפי שהי' קול השופר הולך וחזק יותר מן הקולות וברקים שהי' כמעט רגע ע"כ עשה בהן בחי' ביטול פנימי ועצמות ביותר שהוא החרדה שמסלקת הדמים לעורר לבחי' העצמי' דיחידה להתבטל מכל מציאותו בתכלית, והוא מצד התגלות עצם דעצמות הרוממות בהרמת כח חיזוק כקול השופר שנק' קול גדול כו' שבבחי' אי"ס ממש (וכמו בתקיעות שופר גדול מלמעלה למטה לעיל ובאו גם האובדים בארץ אשור שיעוררו כל האובדים והנדחים בתשי"ע, וכשופר דר"ה שיומשך פחד אלקי' ביותר להתעורר בתשובה עד שיקובץ הנדח ויקורב גם הרחוק ביותר. אך זהו מבחי' החסד שבקול השופר לעורר הנדחים ואובדים כו' וכן לקיבוץ גלויות שיתקע בשופר גדול לחירותינו וכתקיעות שופר ביו"כ וביובל לחירות העבדים כו' וכמ"ש וקראתם דרוך כו' שזהו בבחי' פנימי' בינה עולם החירות דכל חירו וכל חידו כו' נמשך מקול שופר זה, וכך יש בקול השופר מבחי' החסד שבתענוג העליון להאיר אור הארת פנים העצמי' ממש כמו שאו' אתה נגלית כו' ובקול שופר כו' וכמ"ש והי' עליכם יראה ויצא כברק חיצו ובשופר יתקע וכניל שהוא להמשיך מפנימי' ועצמי' דתענוג שבחכ' העצמי' דתוה"ק להיות בחי' מקור לגילוי אור דתו' כניל (וזהו פי' שופר תרגום שופרי ענין יופי הפנים כמו שפרו מעשיכם וכן משרת לולד כו') (וכמו שיש בחי' שיר פשוט בקול השופר מלמטה למעלה). ונמצא שיש בבחי' קול השופר מלמעלה למטה ב' הפכים דחוי"ב בחי' ביטול וחרדה העצמי' עד שינועו כו' (היפוך הצעקה פשוטה מפחד קול שופר פתאום) כמא' הנ"ל דאפי' אור צח אוכם כו' שהוא בחי' יראה פנימי' ועצמי' ממש מצד עצם גילוי הרוממות וכמו שא' מה להלן באימה ויראה ורתת וזיעה כו', ומזה עצמו יבא לבחי' המשכות קול דתו' אור מן ההעלם דעצמות ממש שהוא בחי' החסד שבתענוג העצמות דאי"ס שממשיך קול השופר דמ"ת בהאר"ת פנים העצמי' ממש כמו שהי'

כחכם באחור שישבחהו: משלי כט, יא. וראה גם תו"ח שמות קמב, ב. סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שג. ובכ"מ.

ובאו . . . האובדים בארץ אשור: ישעי' כז, יג.

וקראתם דרוך . . . דכל חירו כל דרו: בהר כה, י. וראה חז"ל ספג, א. וחי' צב, ב. לקרית ר"ה פ, סע"ב. ויש' אוה"ת יתרו (כרך ח) ס"ע ג'ד ואילך.

שופר . . . שפרו מעשיכם: ראה מדרש תהלים פא, ד. ועוד. סידור רלה, א. יהל אור ע' רפת. רפט. רצב.

משתעשע בשעשועי העצמי' ממש באור החכ' דתוה"ק ברו"ש כא' ממש כמשי"ת וד"ל (והיינו מה שבא בבחי' גילוי דקול אלקי' בדיבור בא' אנכי ולא יהי' כו' שהן בבחי' חו"ג שבכתר כנ"ל והוא בחי' רו"ש שבמצות דאהבה שרש רמ"ח מ"ע ויראה שרש שס"ה ל"ת ומה שהי' בנשיי בבחי' חרדה וביטול עצמי' מקול השופר הזה (שהולך וחזק לעולם כנ"ל) זה הי' שרש לירא' שבל"ת לכל דורות הבאים ומה שהי' נמשך בחי' אה"ר בתענוגי' העצמי' להאיר מאור פני מלך כו' כקול השופר הי' שורש לאהב' דמ"ע (וכמו"כ במצות ת"ת עצמה שצריך להיות באו"ר וכמו מה להלן באימה כו' הכל הי' מקול השופר שכולל בחי' חו"ג דקולות ולפידי' שהן הי"ח והי"ג דמ"ע ול"ת הכלולים באור דתו' כמ"ש מימינו אש דת כו' כנ"ל וכמשי"ת וד"ל (ובזה יתורץ כל הנ"ל דאעפ"י שאין כקול השופר תענוג כשיר להיותו קול פשוט אדרבה ממנו מקור לשר פשוט דעצמי' דתושב"כ והוא מקור כל עונג דתו"מ בעוה"ב וגם מקור כל יראה וביטול וחרדה כנ"ל).

והנה להבין בתוס' ביאור שרש ענין כל הנ"ל כקול השופר דמ"ת יש להקדים תחלה בשרש ועיקר ענין דמ"ת שהי' בשביל קביעות אור דתו"מ לדורות דוקא כידוע ונק' זמן מ"ת שהוא בחג השבועות כו'. ויש להבין תחלה בכל עיקר סיבת נתינה זו דתו"מ לישראל למה הי' בזמן הזה דדור המדבר מיד כשיצאו ממצרים ולא הי' קודם לכן (גם בהיותם בגלות במצרים שלא הי' פרעה מוחה בידם) עפ"י ה', או כשהי' באים לא"י אח"כ דזהו הי' שלימות הכוונה וכאשר נשבע לאבות כו'. ועוד למה לא ניתנה התו' לדורות הראשונים שהי' אז צדיקים ונביאים ונשמות עליונים כחנוך ומשותלחי' ונח וכה"ג וכ"ש לאברהם ליצחק וליעקב כו' שהאבות הן המרכבה למעלה מעלה במדות שבכתר (ואעפ"י שהאבות קיימו התו"מ כמ"ש באברהם אשר שמע בקולי כו' וקיים אפי' ע"ת כידוע זהו ברוחניות ולא בגשמיות, ולמה לא ניתן התו"מ לאבות גם בגשמיות כמו שניתנה ע"י משה לישראל (רק מצות מילה לבד ניתנה לאברהם אבינו בגשמיות בהיותו בן צ"ט שנה דוקא ולא קודם לכן כו').

אך הנה יש להקדים תחילה בכללות ענין העבודה האלקי' התמה והשלימה זה בהילוך שהוא בא בבחי' רו"ש כמו והחיות רו"ש כו' שהן החיות הנושאות את המרכבה שעולין בעילוי אחר עילוי בקדש העליון, וכל עלי'

מה להלן באימה: ברכות כב, א.

דעצמי': בכת"י ב: דעצמים ונגינות.

בידים: בכת"י ב אין כאן סיום המוסגר.

ומשותלחי': כ"ה בהכתבי"ד, ואוצ'ל: ומתושלח.

שהאבות הן המרכבה: ב"ר פמ"ג, ה, פפ"ב, ו, וראה תניא פליד, סי מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקמ, ובכ"מ.

אשר שמע בקולי... אפי' ע"ת: תולדות כו, ה, פירשי' שם, ב"ר פס"ד, ד, יומא כת, ב, ובכ"מ.

והחיות רו"ש: יחזקאל א, יד.

ממדריגה למדריגה גבוה יותר אי"א להיות כ"א ע"י בחי' רוי"ש דוקא כמו
 ובשתים יעופף כו' כעוף הפורה בגבוה שמנדד בכו' כנפיו א' למטה ובא'
 למעלה כשט במים, וכך כל הנוסע וניזון ממקום למקום אי"א כ"א ברו"ש
 כנוסע ממקום למקום שינוח ויחזור וינח (כמו מ"ב מסעות שבמדבר כידוע
 ומבואר במ"א). וזה ה"י בא"א שא' בו ויעבר אברם בארץ כו' שה"י נוסע
 ממקום למקום בא"י כמי"ש הלוך ונסוע הנגבה כו' שנסיעתו זאת בא"י ה'
 שרש ומקור כללי' לקיום המצות בא"י לבניו אחריי שישמרו דרך הוי' כו'
 בבחי' רוחו ונשמתו דוקא, ופי' הלוך ונסוע היינו שה"י הילוכו ונסיעתו
 בקדש העליון ממדריגה למדריגה גבוה יותר עליונה בכל יום ויום, והיינו
 ע"י שה"י ניזון ונסוע וניתק ממקומו ובגופו במס"נ וכאה"ר בדביקות
 והתקשרות אמיתי' בה' אחד בעומק לבו ונפשו יותר בהפשטת הגשמי' ליכלל
 ולידבק בנשמתו כא' כמו אם ישים אליו לבו ורוחו ונשמתו אליו יאסוף דרוח אייתי
 רוח כו', והי' זה הכל בבחי' רוי"ש דוקא כענין רץ לבך כו', וזהו הלוך ונסוע
 שהלך ונתעלה ע"י דביקות ואה"ר שלו בעבודתו התמה בכל יום ממדריגה
 למדריגה עליונה יותר כמו כל עלי' למעלה ברום המעלות שהוא בחי' רוי"ש
 דוקא (כנ"ל במלאכים), והוא לפי שהאבות הן המרכבה ממש, וכמו המרכבה
 דפני אר"י כו' שנושאים לכסא ודבוקים וקשורים תמיד באלקי' חיים הרוכב
 ושורה עליהם כמו אד' ב"ם כו' שזהו ע"י בחי' רוי"ש דוקא כנ"ל וד"ל (וגם
 עד שהגיע אי"א להיות בחי' מרכבה ממש ה"י באמצעות העבודה ברו"ש שזהו
 באוי"ר שנק' בחי' גדפין כידוע).

והנה להבין שרש וביאור ענין ובחי' רוי"ש למטה הנה יש להקדים מארז"ל
 בפסוק דעושה שלום במרומי בין מיכאל וגבריאל שהן שר של אש
 ומים ואין מכבין זאי' כו', וזה פלא איך יתכן למעלה במלאכים עליונים בחי'
 הגשמה דאש ומים, וגם שהן נק' שר של אש ומים כו' ברוחני' דאש ומים
 מ"מ איך יוכל להיות גם מציאות הרוחני' דאש ומים משרתיו אש וגם מתגלה
 למטה בדמות אש וכחיות כוערות כמראה כו' זה גופא יש להבין. אך יובן
 דוגמת זה ממש כמה שאנו רואים למטה בנפש האדם בחי' יסוד רוחני דאש
 ומים בעבודה האלקי' בנר"נ והוא שנק' רוי"ש כידוע וכמ"ש בס"י אם רץ לבך
 שוב כו'. וביאור ענין זה דרץ לבך כו' ידוע שזהו מה שהלב רץ במרוצה

וכשתים יעופף: ישע"י ה. ב.

יעבר אברם בארץ: הלוך ונסוע הנגבה: לך לך יב. ה. ט.

אט ישים אליו לבו: דרוח אייתי רוח: איוב לד. יד. ראה זח"ב קסב. ב. זח"א צט. ב. אה"ת חנוכה רפ.

א.

רץ לבן: ס"י פ"א מ"ח. וראה בהנסמך כוה"ת יתרו ע' התקעה. תקפא. ובהערת כ"ק אדמ"ר שליט"א

בסה"מ חר"ט ע' ריא.

אד' בט: תהלים סח, יח.

מארז"ל בפסוק דעושה שלום במרומי: איוב כה. ב. במדב"ר פ"ב, ח. ובכ"מ (וראה גם לעיל ע' שסג).

וכחיות בושרות כמראה: ע"פ יחזקאל א, יג.

שהוא מגודל עוצם התשוקה נפלאה וגדולה בלב בבחי' כליון ממש כמו כלה שארי ולבכי כו' שהלב תכלה אל דבר שמשתוקק אליו ביותר כמו ואל אישך תשוקתך כו' וכמו כלתה נפשי כו', וזהו בא מבחי' יסוד האש שבלב מחום הטבעי שנבער ברשפי אש שלהבת ממש, והוא בחי' הצמאון שבלב להתשוקה מורגשת ביותר כמו צמאה לך נפשי כמה לך בשרי כו' שהצמאון בא מיסוד האש דוקא כידוע, וכך ממש מתגבר בלב הצמאון והתשוקה ברשפי אש התלהבות אלקי' ליכלל ולידבק באלקי' חיים כמ"ש צמאה לך נפשי כו' וכן נפשי אויריך כו' וכה"ג ונק' שלהבת י"ה כמ"ש רשפי' רשפי אש שלהבת י"ה, דגם שמלוּבש בחום ואש הטבעי' שביסוד האש הטבעי' מ"מ זה בא מבחי' הנשמה האלקי' שתשלהב ונתלהט באש אלקי' לחשוק ולכסוף בכליון לה' א' כמ"ש נכספה וגם כלתה נפשי דוקא וכן צמאה לך נפשי כו'. וראי' ומופת לכל זה שאין בחי' התלהבות זאת כהתלהבות חום הטבעי' ממש שהוא כתאוּה גשמי' שגם שמתפעל ברשפי אש ממש במורגש כתאוּה שמתאוּה הנפש החומריות שנק' רוח הבהמה וכמ"ש ואני בהמות הייתי עמך (כבהמה וחי' שבמרכבה כו' שלמעלה), שהרי סיבת התפעלות זאת באה דוקא מן ההשגה האלקי' דבחי' בינה שבנה"א שנק' התבוננות וכמו שא' בינה ליבא ובה הלב מביין וכמו שא' ותן בלבנו בינה כו', והיינו בחי' ההשגה בהסבר באיכות ואופן ההשתלשלות דממלא וסובב כידוע ואיך שכל ההשתלשלו' דממלא וסובב ולמעלה מעלה הכל כלא חשיב לגבי מהו"ע אא"ס ב"ה שאין לו תחלה ואין לו תכלה כו' והוא רם ומתנשא ברוממות העצמות עד אין שיעור למעלה ונק' סדכ"ס כו' וכל הקרוב קמי' יותר יותר כלא כו' דאפי' אור צח כו' (כמו מח' הכללי' דח"ע הקדומה אוכם הוא לגבי עה"ע כו' כידוע) וכמ"ש כי נשגב שמו וכן הודו על ארץ כו' והוא בחי' הוד דשמו הגדול שהוא בחי' מל' דא"ס כמו שהוא בעצמותו ממש כידוע שז"ש מלכותך מכ"ע כו' מבחי' התפשטות וצמצום דבחי' מלך להיות מל' כ"ע בכלל שמתצמצם בעצמו לפי שאין ערך כלל לגבי בחי' מל' דא"ס עצמו שהוא מצד הרוממות דמהו"ע שאין לו שיעור למעלה כו' וכמ"ש ה' מלך גיאות לבש שנתלבש בצמצום גדול בגיאות דמלך זה להיות מלך לעולמות המסתעפים מבחי' הקו"ח אחר הצמצום הראשון הנק' מק"פ וחלל ריקון (כמ"ש בע"ח), וכה"ג ע"י התבוננות בהפלאת דרוממות דעצמות אא"ס ב"ה ממש מזה דוקא

כלה שארי . . . ואל אישך תשוקתך כו' . . . כלתה נפשי: תהלים עג, כו. בראשית ג, טו. תהלים פד, ג.

צמאה לך נפשי . . . נפשי אויריך: תהלים סג, ב. ישעי' כו, ט.

רשפי' רשפי אש: שה"ש ח, ו.

נכספה וגם כלתה: תהלים פד, ג.

ואני בהמות הייתי עמך: ע"פ תהלים עג, כה. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' י"ד. וש"נ.

בינה לבא: ת"ז בהקדמה (פתיח אליהו).

דאפי' אור צח: ראה ת"ז ת"ע (קלה, ב).

כי נשגב שמו לבדו . . . מלכותך מכ"ע: תהלים קמח, יג. שם קמה, יג.

ה' מלך גיאות לבש: תהלים צג, א.

יוליד במוחו להתפעל בלבו ברשפי אש התשוקה להתלהב ולהתלהט בחפץ ורצון שנק' רץ לבך ליכלל ולהבטל באח"פ כענין צמאה לך נפשי הנ"ל שזהו ואהבת ככל לבכך ליכלל באח"פ כמו אליך ה' נפשי אשא בבחי' רץ לבך הנ"ל והוא מה שתרוץ כמו מרוצה של הניצוץ לגבי השלהבת כמו משכני אחריר נרוצה (וכמ"ש רשב"י בחד קטירא אתקטרנא ב' אחידא ב' להיטא כו' וזהו נק' בשם התלהבות אלקי' ממש שכאה מצד ההשגה האלקי' בנינה לבא כנ"ל להיות רץ לבך ממש הנ"ל ואעפ"י שמורכב זה בחום ואש הטבעי' שבלב כמו שא' לבי ובשרי ירננו כו' וכן כמה לך בשרי וכה"ג כו'). וזהו כמו החיות שבמרכבה הן גם כן בחי' רצוא כמ"ש והחיו' רוי"ש כמראה הבזק ופירשי' כלהב של חרסית וכת' בוערות כמראה הלפידים כלפיד אש ממש וכן השרפים שבועולם הבריא' כו' שגם שהן רוחו' אלקים כמ"ש עושה מלאכיו רוחות שרש הרכבת' מאש האלקי' ממש כמו ואחרי הרעש אש כו' אך שאינו בחי' אש דהוי' אלא אש אלקי' דוקא כי שרש המלאכים מאש דאלקי' (שנק' אשא אוכמא כו'), וגם התפעלות המלאכים כחיות ושרפים ברשפי אש התשוקה לאלקי' בתמידות, ולכך א' בוערות כמ"ש בוערות כלפידים כו', וזהו ג"כ ע"פ ההשגה האלקי' שמשגיגים לבוראם המהווה אותם מאין ליש בתמידות, והוא כח האלקי' ממש ששורה בתוכם כמ"ש והיא מתהלכת בתוך החיות כו' משמע דמפרש הטעם למה בוערות כו' לפי שהיא מתהלכת כו', וקאי בחי' המל' שהוא כח האלקי' המלוּבש במלאכים כמו שא' באופנים רוח החי' באופנים החי' סתם כו' כמ"ש בזהר, ופי' מתהלכת היינו שתמיד היא מתהלכת בהן בבחי' רוי"ש ג"כ כמו והחיות רוי"ש דקאי גם על אור וחיות הכללי דבחי' מל' הוא שם אד' כו' מאחר שנק' רוח אלקי' ממש והיינו בחי' רוח פיו ית' שכלול מרו"ש בתוך החיות כמ"ש וברוח פיו כל צבאם שלכך א' מתהלכת כו', כמו בשם הוי' בנשמות שנק' שלהבת י"ה ונק' אש הוי' אשא חיורא אור המאיר בו שהוא כלול ג"כ מרו"ש כמו ויפח באפיו נשמת חיים כו' וכן ואתה נפחת כי כו' והוא בחי' רשפי אש התשוקה האלקי' שיש בנשמות רק עפ"י ההשגה דבינה כמו כל הנשמה תהלל י"ה כו' ברו"ש דוקא אלא שהוא בבחי' הפנימי' דשם הוי' כמ"ש והתהלכתי בתוכם כו' וד"ל.

אליך ה' נפשי אשא . . . משכני אחריר: תהלים כה, א. שה"ש א, ד.
 בחד קטירא אתקטרנא ב' אחידא: ראה חז"ל רמב"א, רצ"ב, א. וראה גם סידור קט"ג, א. סה"מ תרס"ז ס"ע מד. ובכ"מ.

לבי ובשרי ירננו . . . כמה לך בשרי: תהלים פד, ג.
 והחיו רוי"ש . . . ופירשי' כלהב של חרסית: יחזקאל א, יד. פירשי' עה"פ, תגיגה יג, ב.
 בוערות כמראה הלפידים: יחזקאל א, ג.
 עושה מלאכיו רוחות . . . ואחרי הרעש אש: תהלים קד, ד. מלכים א יט, ב.
 רוח החי' באופנים . . . כמ"ש בזהר: יחזקאל א, כ"בא. וראה חז"ל רמב"א, א. חז"ל קט"ג, א.
 וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.
 ויפח באפיו: בראשית ב, ז.
 כל הנשמה תהלל י"ה: תהלים קנ, ו.
 והתהלכתי בתוכם: בחוקתי כו, יב. וראה ד"ה והתהלכתי בסו"ס מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"ב.

והנה פ"י הפשוט דרו"ש משמע שזהו רו"ש בתמידות, כמו אור הנר שעולה ויורד שמיד שעולה חוזר ויורד ומיד חוזר ועולה וכך הוא בתמידות, וכן ברו"ש דנשימה ורוח ההבל שבפה או כמו ההילוך שנק' מתהלך שמשמע שהולך וחוזר לאחור וחוזר והולך, וכן כמו להב היוצא מן החרס"י והו היוצא ונכנס בתמידו', וכך הוא בענין ובשתיים יעופף דמלאכים ברו"ש תמיד כניל (וכמו השט במים שבכל רגע ששט הוא שב בידו הב' לאחור ומחמת זה ישט כדג ששט בסנפיריו כו' וכה"ג). וכך יובן ברו"ש דאוי"ר שנק' גדיפין שפורח בהם בעילוי אחר עילוי כמו ילכו מחיל אל חיל כו' והיינו מיד שיתפעל בתשוקה דרשפי אש ברצוא שהוא רץ לבך כניל בהשתוקקות בצמאון שזהו לצאת מכלי גופו כו' מיד חוזר ושכ רוחו אליו ונח ושקט מתשוקתו כמ"ש אם רץ לבך שוב פ"י מיד שוב כו' שזהו היפוך דרץ לבך, והוא מיד אחר האהבה והתשוקה לאלקות יחזור לאחור להיות בבחי' שוב למטה שהוא להשאר בגופו ולא תכלה נפשו, והיינו בבחי' היראה שהוא הביטול בעצמו מחמת גודל השפלות לומר מי אני לבא לגשת אל הקודש פנימה כמו הבא בקרוב לשר ומלך שינוע וישוב לאחור מצד הביטול והיראה כו' כמ"ש וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק דוקא שלא יוכלו לגשת בקירוב כלל, וכך בכל אדם לפי ערכו כשיתפעל בתשוקה להתקרב לה' אחד ליכלל ולידבק בו מיד חוזר לאחור בשפלות בעצמו מצד בחי' הירא' וביטול בעצמו בתכלית והוא שמכבה לצמאון התשוקה לפי רגע אך מיד חוזר ומתעורר באהבה דבחי' רצוא הנל, וכך הוא בכל רגע, ואדרבה עייז דוקא הוא עולה בעילוי המדרגות יותר בקרבת אלקי' שכל מה שיהי' ברצוא בחי' שוב מיד חוזר ורץ לבו בעומק התשוקה והקירוב יותר כניל כדוגמא דגדיפין שהעוף פורח עייז שמנוע אנה ואנה דוקא וכמו ובשתיים יעופף כו' וכשט במים וכה"ג, וזהו ג"כ שהחיו' רו"ש בכל רגע כמו להב היוצא ונכנס בחרס"י כו' (וכן היא מתהלכת כו' שנק' עולת תמיד כו') כידוע, והיינו פ"י מתהלך כמ"ש דוד אתהלך לפני ה' בהילוך דרו"ש שעייז ילך מדרגא לדרגא עד אין שיעור כו' כמו ילכו מחיל אל כו'. ולפיזו בהכרח שיש רצוא בשוב ושוב ברצוא בהתכללות יחד מאחר שעייז השוב עצמו מיד נעשה הרצוא ועייז הרצוא נעשה השוב מיד, והיינו האהבה דאתכלילת מיראה ויראה מאהבה (כאהבה דאברהם שהי' כלול מיראה ופחד יצחק רק שהי' האהבה בגילוי מבחוז והיראה מכפנים כמו כמקום גילה שם דוקא יהי' רעדה (כענין חדוה תקוע מסט' דא וככ"י ושפלות מסט' דא כו') וכיצחק להיפך יראה בחוז ואהבה מפנים כענין וכל הלבבות יראוך וקרב וכליות יזמרו לשמך (וזהו התכללות דרו"ש כא' ממש כו').

ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, יב.

וירא העם וינועו: יתרו כ, יח.

אתהלך לפני ה': תהלים קטו, ט.

במקום גילה . . חדוה תקוע מסט' דא: ברכות ל. ב. ראה חז"ב רנה, א. חז"ג עה, א (וראה תניא ספליד).

אך הנה יש בחי' שוב שאין אחר' בחי' רצוא עוד כלל אלא שוב ממש, וזהו כאשר הולך ועולה בהילוך זה דרו"ש (כענין הלוך ונסוע הגיל) שהו שפולה יותר בתשוקה אחר תשוקה בעליות המדרגות (מצד בחי' השוב שבשכל רצוא דוקא כנ"ל), והוא שבא בעליות ההשגות זו למעלה מזו כנ"ל דכל תשוקה ברשפי אש האלקי' הוא ע"י ההשגה דבינה דוקא (דמוח הבינה חם ויבש בבחי' הגבורות דוקא כמ"ש אני בינה לי גבורה וע"כ מינה דינין מתערין בסופה, אך בחסדי' שכלולים בגבו' דבינה עד הוד אתפשטת בהבל הלב מזה מתפעל ברשפי אש התשוקה כלול מרו"ש יחד כנ"ל, ועי"ז הולך ועולה בעילוי השגות זו למעלה מזו, כעליות הנשמות בגי' מדרגא לדרגא כמ"ש ילכו מחיל כו' כמו מידי חודש ושבת כו' שזהו בהשגה דבינה דוקא כידוע). ואמנם הנה כאשר העולה בגי' למדריגה העליונה ביותר (והוא בבחי' פנימי' בינה ולמעלה זהו כמו ברוממות העצמו' דאי"ס שנק' סדי"ס דלמת"ב כלל וכלל כו') שאין שם שום השגה ותפיסא עוד כענין מה פשפשת כו' מה ידעת כו' שכל ההשגו' שקדם להשיג בתחלה מתבטלים לגמרי כאילו לא השיג כלום כענין החקר אלוה תמצא כו', אזי הוא בא לבחי' ומדריגה דביטול המציאות לגמרי מכל וכל שלא יוכל לעלות עוד ברצוא והשגה אלקי' יותר, ובהכרח שיהי' אז בבחי' שוב לאחור ממש (וכמו שא' בעדום תרפנה כנפיהם לגמרי כו' והוא כשמגיעים המלאכים למעלה ביותר שהוא הקול שמעל לרקיע שעיג ראשי החיות שלמעלה מכלי השגתם ותשוקתם לגמרי ומתבטלים ממציותם לגמרי ונק' עמידה שלא יוכל לילך עוד ולא יהי' בבחי' רו"ש עוד כלל כו' ולכך תרפנה כנפיהם לגמרי אחר שאין להם השגה שם עוד להיות התשוקה ולהדבק שם משום דלא יכול לאדבקא כו'), וזהו בחי' השוב שאין אחריו רצוא כרץ לכך עד שמבטל ומכבה לאש הצמאון דרצוא הזה לגמרי. וזהו כמו יסוד המים שבמוח שנמשך ללב (בחה"י) שמקור ליסוד האש וצמאון שבלב הנמשך ברשפי אש מבינה שבמוח כנ"ל שזהו בחי' הקרירות דמוח החכ' שהוא קר ולח בטבע ולכך ממנו דוקא בחי' הביטול במציאות בחי' מה ממש כידוע שבחי' הביטול הזה (כמו יראה פנימי מצד הקירוב למלך ממש שמתבטל בעצם כאבן דומם ולא שיבטל עצמו מצד הדעת והשגה דאדרבה מצד הדעת והשגה שהיא מרחוק חפצו ותשוקתו להתקרב כנ"ל בבחי' רצוא דבינה כו' אבל בבחי' פנימי' דחכ' כ"ח מ"ה זהו בבחי' היראה מקרוב כמו כשרואה בעין השכל למעלה מהשגה דבינה כמו

אוי בינה לי גבורה . . . מינה דינין מתערין: משלי ח, יד. ראה זחיג י, טע"א. יא, רע"א. ע"ה שער א"א (שי"ג) פ"ח. שער אר"א (שי"ד) פ"ב. ביאוריו לאדהאמיצ קמו, ד (ולהציצ ע' תסו). ובכ"מ.

בניע:

בכתי"ב: מגיע.

מה פשפשת: זחיא א, ב.

החקר אלוה תמצא: איוב יא, ז.

בעדום תרפינה כנפיהם: יחזקאל א, כד-כה.

בחה"י: = בחלל הימני [בכתי"א א כאן: בדה"מ. ולכאור הוא טעות המעתיק].

במשל והסבר כידוע דודאי אינו דומה שמיעה מרחוק לראי' מקרוב כו' שעיי' בחי' ראי' מקרוב יתבטל במציאות לגמרי עיי' יהי' בקרירות דבחי' שוב למטה להשאר בכיוון בעצמותו דוקא הפחד וחרדה בלי ירגיש א"ע, וזהו שמכבה לאש הצמאון העולה למעלה הנ"ל שהוא בחי' יש מי שאוהב כו', ובחי' הביטול דמה הנ"ל זהו היפוך גמור להתנשאות ויש להתפעלות והתלהבות הנ"ל עד שמכבה להתפעלות הנ"ל כי הרי יבא לכלל ביטול ההרגש בעצמו לפי שנעשה מיש אין ממש כידוע, וזהו מים דחסד' דחכ' שבמחו שמכבה לאש דבינה שבלב כטבע המים שיורדים מגבוה לנמוך היפוך טבע האש שעולה למעלה מעלה עד שהמים יורדים ומכבי' לאש העולה כו', משא"כ בבחי' שוב שכלל רצוא שאינו מכבה לאש דרצוא (כמש"ח).

אך הנה לפי"ז שבחי' שוב האחרון הנ"ל הוא מכבה לגמרי לאש דרצוא כמים שמכבים לאש כנ"ל הרי גם בכל בחי' רוי"ש בפרט בחי' שוב כמו החסדים דמים שמכבים לאש דרצוא ואיך יכול להיות רצוא עוד מיד לאחר השוב כנ"ל דרו"ש זה הוא בתמידות דוקא. ועוד י"ל למה ברו"ש שלמעלה במלאכי' כשרפים וחיות הקדש אין השוב מכבה לרצוא שלהם כלל אדרבה עיקר הילוך והעלי' שלהם ברו"ש יחד דוקא כנ"ל, וכמ"ש והחיות רוי"ש כו', ועוד דאנו מוצאים גם בב' הפכים מנגדים ממש כמיכאל וגבריאל שר של אש ומים כנ"ל שבדואי ה"י ראוי שיתגבר בחי' המים דמיכאל על בחי' אש דגבריאל לכבותו כנ"ל ולמה עושה השלום ביניהן עד שאין המים מכבין לאש כו' כנ"ל. אך הענין הוא דבאמת זהו מצד שעושה השלום במרומיו ע"כ אין מכבין וא"ז כו', וענין השלום הזה יובן בהקדים תחלה להבין מ"ש בסי' שבלל וטרף אש ומים יחד כו' (וכפי' השמים שכלול מאש ומים יחד ונק' רקיע כידוע בענין אמ"ר אור מים רקיע (והיינו אש מים רוח שהרוח כלול מאש ומים יחד כרוח הדיבור שכולל מן רוי"ש שבהבל הלב יחד כו').

וביאור הענין הנה יש להקדים מ"ש בסי' הוציא אש ממים ומים מאש, וזה פלא האיך יוצא דבר מהיפוכו מאחר שב' יסודות הללו הן ב' הפכים פשוטים בתכלית, אלא בהכרח צ"ל שאין האש ומים יסודות פשוטים ממש אלא הן מורכבים דהיינו שיש באש מיסוד המים ממש ונק' מים שבאש (ולא שניכלל המים וטפל בהתכללי' באש אלא אדרבה שהמים הללו גבוהים

בסי' שטרף ובלל אש ומים ביחד: ראה חגיגה יב, א: במתניתא תנא אש ומים מלמד שהביאו הקב"ה וטרפן זה בזה. וראה גם בשם סי' — כפיה"מ (מהדורי"ב) י, ב. אמ"כ ח"ג (הוצאת קה"ת, תשל"ט) קל"ט, ג. ועוד. וראה קונט' בד קודש ע' 14 ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם.

כידוע בענין אמ"ר אור מים רקיע... אש מים רוח: ראה סידור ע' א ואל"ף, קפ"א, כ, רס"ד, ד. ביאור"ז קו, ג. תור"א ו. ד. לקו"ת נצבים מזו, ב. שה"ש יב, ב. שה"מ תקס"ד ע' ו. לג. רנ"ג. ובכ"מ.

בסי' הוציא אש ממים ומים מאש: כן הוכח ג"כ בקונטרס בד קודש ע' 14 (וכ"ה בס' מאמרי אדמו"ר אדמו"ר ויקרא ח"א ע' כו. במדבר ח"א ע' רס"ב. וש"נ). ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהקונט' שם ז"ל: צ"ע כי לא מצאתיו וראה בפי"א שם: ארבע אש ממים. ובפי"ג מ"כ (כדפרס מנטובה). שהאש נושא מים. ע"כ.

מן האש וע"כ ממנו הוציא האש כו' כמשי"ת) וכן היסוד דאש יוצא בהרכבה ביסוד המים ונק' אש שבמים (שיסוד המים נמצא ממנו כמ"ש הוציא מים מאש לפי שיש אש שגבוה ממים כו', ואין הכוונה על הרכבה דאש ומים כשבאים בגוף א' כמו העץ וכה"ג שהוא מורכב מב' יסודות דאש ומים יחד כידוע שאין זה עצם האש ועצם המים רק בח' הרכבות שלהם לבד כו', אבל מ"ש הוציא אש ממים זהו מגוף ועצם המים הוציא האש וכן המים מאש (וגם המוציא מים מצור החלמיש זהו מהרכבה דיסוד האש שבצור כי עצם הצור ואבן הוא מיסוד המים כמו אבנים שחקו מים כו'), ומוכרח לומר שיש בעצם המים מן האש ממש ובעצם האש יש ממים כנ"ל ואעפ"י שהן פשוטים בלתי מורכבים כלל כו'). אך הענין הוא דמה שבאש לא ימצאו המים זהו מים שמנגדים לאש זה להיותו כא בהשתלשלות כמוהו בהיפוכו ומנגדו, אבל המים שגבוהים מן האש מהן יומשך מציאות האש (כמו הברקים והרעמים שהברק יוצא כאש חיצו ושרש התהוות מציאותו בא דוקא מחלקי המים שבעבים המנגדים לאש שיוצא אש הברק הזה לפי שיש חמימות רב מיסוד האש כלול בחלקי יסוד המים הרוחנים שבעבים שעלו מאידי הארץ שדוחקים לחלק המנגד שלהם כו' ונק' אש שבמים הגבוה ממנו כו' (ועד"ז בדוגמא יש למעלה כמו שא' שמויעתן של חיות שהן ביסוד האש נמשך נהר דינור או גיהנום של אש ממש הרי מן המים שבזיעה של חיות הקודש נעשה האש שלמטה ממנו שהוא אש הגיהנום, וכמו"כ יובן מזה עצמו על המים שיוצאים מאש שלמעלה ממנו והוא מים שבזיעות החיות שבא מכה האש דוקא שהן בוערות כו' והחום הפסולת היוצא מאש התלהבות האלקי נעשה כמו זיעת המים כמו זיעה אדם שבא מן החום דוקא כידוע (או מחמת פחד גדול שזעות מחיל כסא כו' שזהו ג"כ מצד התרדה שבדמים יוצא זיעה, וכן מרתיחת הדמים בכל תאוה ברשפי אש יוצא זיעה או מים, כמו מים דמין שהן מים ממש שמצמיחים ומגדלים הולד כטיח כידוע והתלהבות שלהם רק מרתיחות וקיבוץ הדמים באשה מחום התאוה שלכך מין שלה אודם שממנו מתהווה בשר וגידים שהן חלק האש שבדם ושערות כו' ונק' מים שנאשי אש ה' (ולהיפוך במיד עיקרו בח' החסדים דמים ממש כי רוח יזרעו והוא טפה הרוחני שבמחוץ ביסוד המים הרוחני וע"י חום התאוה נעשה ממנו אש בכליות וביעים שמבשלים ומרתיחים עד שיריה כחץ כאש התאוה שזהו כמו אש ממים כו' שנק' אש יו"ד כו'), וכה"ג ביסוד המים שבארץ שהוא מצמיח

שמויעתן של חיות: חגיגה יג, ב. ובכ"מ.

שונות מחיל כסא: ע"פ פיט, "חיות" בקדושת כתר במוסף א' דריה.

באשה . . . אודם שמתנו מתהווה בשר וגידים: בגמ' נדה לא, א: . אביו מוריע הלבון שממנו עצמות וגידים וצפרנים כי אמו מורעת אודם שממנו עור וכשר ודם ושערות כו'. אמנם כמ"ש כאן מובא ג"כ בכ"מ. ומהם: ביאורו ה' ב. קכב, א. סה"מ תקס"ב ח"א ע' קג. סה"מ תקס"ד ע' נח וע' קפד. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתיב. סה"מ תקס"ח ע' תעו. פיה"מ (מהדו"ב) פצ"ה ופפ"ה. ס' מאמרי אדוואמ"צ ויקרא ח"א ע' שנו. ח"ב ע' תפט (ועיי"ש בהשנינו נוסחאות) וע' תקנט. [וע"י משי"כ בזה בהמ"מ וציונים בסו"ס תקס"ד ע' רצב].
שבאש: בכתי' ב: שבאשה.

כל צומח וע"י חום דוקא שכל חום מוליד ומצמיח כמו בדרום מחום השמש ולא בצפון מקור כו', שזהו מים שגבוה מאש כו' (כמ"ד), ואש גבוה ממים שמפשיך הקרח כמו בצפון כו'.

והנה ידוע במארוזיל כמה שא' חמש אשות הן אש אוכלת אש ואש שותה כו', פי' אש אוכלת זהו אש הנמוך במדרגה מן המים עד שהמים מכבין אותו, והוא לפי שאש זה טבעו לאכול ולשרוף דבר שנאחו כו' ולכלותו כחום היבש ביותר (שנק' חם ויבש) לכך בכל דבר יבש כעץ יבש ימהר לשרוף ולכלותו וזהו האש שכה הלחלוחית שבמים הוא גובר עליו ומכבה אותו (ולא יוכל לשרוף דבר הלח כלל), אבל אש שותה הוא האש הרוחני ביותר שיכול ליבש המים וללחך באש ה' העליון שנפל מן השמים ע"י אליהו וליחך המים שעל העולה שנק' אש שותה מים שהמים נכללים ונשאבים בו לפי שאש זה שואב את המים בתוכו ומייבש אותו ואין המים הללו יכולים לכבותו כלל והוא לפי שיש מבחי' הלחלוחי' דמים באש (כמו חם ולח כמים שבדם האדם וחם שנק' חם ולח) וכך יכול לשאוב חלקי המים בתוכם וללחך כל הלחלוחית ונק' אש שותה לפי שנעשים המים הללו כלולים באש ונהפכים למהות אש (כמים שיוצאים מאש גבוה ממנו כזיעה מן החום (כמ"ד שנק' א"ש יו"ד אשא חיוורא דחסד שממנו המים כו' שמוליד הולד שנק' אש שותה ללחך המין שמכבה לצמאון וחום דמין וכמים שמכבה אש כו' אבל המין נק' אשא אוכמא דהיינו אש אוכלת (חם ויבש דלא כדלעיל), אך א"כ למה המין מגדל ומצמיח הולד כו', אלא צ"ל בהיפוך דחם ויבש אין המים מכבין אותו (כחום המדבר שנק' גבורי' קשות כו') ונק' אש שותה ליבש גם המים (וכחולי החום המורכב מן הקור כקדחת שמייבש גם לקור עד שמן הקור יבוא החום (וכן הברקים ואש אוכלת בחום ולח ע"כ שורף ואוכל כי האש מתפשט גם בחלקי המים לכלותו כעץ לח כו' אך המים גוברים עליו ומכבים אותו בתכלית כו' והוא כשהן קר ולח כו' משא"כ אש שותה גם קר ולח כו', וכמו"כ יש במים ה' מדרגות בהיפוך דאש כו') והוא בחלקי הרכבה דקר ולח קר ויבש שיש יבשות דחום במים וגם כמו חם ולח שבאש יש גם במים כמו חם דאש בלח דמים שזהו אש שבמים כמו שיש לח דמים בחום דאש כו') וכמו שיש אוכלת אש (כאש חזק יותר שמוציא האש וחום ממנו כאש וחום המכה שיוצאים בחום הגדול (וכאש הגיהנום שמוציא אתי התאווה וכן נה"ד למעלה מן הגיהנום שיוצא מזיעות החיות כו'), כך יש במים שהוא מקור הרוחני לכל הלחלוחית מים שימצאו במציאות ששואב כל

כמו בדרום מחום השמש ולא בצפון: ראה גם תי"ח בראשית מב, ב [מש"כ שם: וע"כ עיקר ישוב הארץ בדרום] — יליע לתוך עם מ"ש בלקי"ת תוריע יט, טע"ד ואילך. ס' מאמרי אדה"ו-בניאים ע' ג. אה"ת יתרו ע' תתקעט. המשך תעריב חיב ע' איכ. ובכ"מ. וראה בס' מאמרי אדה"ו-ענינים ע' שלא ובהמ"מ [לשם]. במארד"ל... חמש אשות הן: זחיג כו, א. ת"ז בהקדמה (י, א). וראה יומא כא, ב. ובכ"מ. דלא כדלעיל: בכתי"ב: כדלעיל. בכתי"ג: (חם ויבש) דלא כדלעיל. את: בכתי"ב: אש.

מים בתוכו, כמו הטל בארץ שכולל כל מיני לחלוחית ושואב כל חלקי המים בארץ כו'. ושרש הענין הוא לפי שיש מקור הראשון לכל היסודות דארמ"ע ברוחניות, וכמו מקור הראשון ליסוד האש הוא האש היסודי הפשוט שהוא כמו אויר דק ביותר ואינו בגדר חום ויובש כלל כידוע, ואור ההיולי הזה כולל גם כל מיני אור המאיר שבאור הגם שהוא כמו האש ממש כאור השלבהת מ"מ עצם האור אינו שורף כלל רק מאיר אור כאור הכוכבים ואור השמש, ועכ"ז יש חום גדול בהעלם גדול שהוא האש היוצא מן האור (וכלבת אש דסנה שהי' נוער ואינו שורף ואינו מכלה לסנה היבש כלל כידוע), ולכך יש באש ואור עלי' וירידה כלול מאש ומים יחד לפי ששרשו באו"ר הדק שכלול מרו"ש דאש ומים כו', שממנו ג"כ נמצא מקור לכל מיני לחלוחית מים שמורכב ברוח ששרשן הוא באו"ר דק הנ"ל שמים ואש כלולים ברוח המוליך אותן, כמו העבים שמוליכים הרוח וכגלי הים שהרוח מגביהן ומורידן, וכן האש יעלה ויתפשט רק ע"י הרוח והרוח מכבה האש כו', וזהו מצד ששרשם באש היסודי שהוא האו"ר הקדום שמשם נמצא האש והמים והרוח. וזהו שאש אוכלת לכלות היסודות דארמ"ר ואש אוכלת אש להביאו ליסוד האש הרוחני מלמטה למעלה ויש אש שותה מורכב במים שבאש כו' וכן יש במים מכמה הפכים שונים כקר ויבש כו', ויש מזיגות רבות בארבעה חלקים הללו דחם ויבש וקר ולח, והממוצעים חם ולח וקר ויבש כו' שע"י ממוצעים אלו יתחברו גם חם ויבש עם קר ולח כמו החכ' עם מוח הבינה בוושט וריאה בקנה הלב שכוללם יחד בחלל הימני ובחלל השמאלי וד"ל.

והנה כל הנ"ל בענין מים ואש שיש מים כאש ואש במים כו' ויש אש גבוה ממים שאין המים מכבין אותו אדרבה לוחך המים ומייבש אותם שנק' אש שותה כנ"ל, ועד"ז יש עוד בחי' מים שגבוה מאש הזה שהאש יוצא ממנו כנ"ל וכמו מ"ד וכמו ברקים לפי שאש ומים כלולים זמ"ז כמ"ש בס"י הנ"ל לפי שיש אש למעלה ממים ומים למעלה מאש כנ"ל (שהן הי"ח והי"ג דמים ואש שכלולים יחד כמו שמים שנק' רקיע שכלול מאש ומים יחד כידוע בענין אור מים רקיע כו' כנ"ל), הרי כ"ז יובן ג"כ בבחי' ההתכללות דרו"ש הנ"ל, שהרי הרצוא בכלל הוא בחי' רשפי אש התשוקה האלקי' באהבה כמו בשרפים וחיות הקודש כנ"ל והשוב הוא בחי' הביטול דיראה היפוכו כנ"ל והן כמו אש ומים, וכלולים זע"ז יחד שהרי העלי' דרצוא וירידה דשוב נעשה כא' ממש וע"י השוב נעשה הרצוא בעילוי יותר כנ"ל, ויש בזה ג"כ כמו האש שותה הנ"ל. דהנה מה שכל רצוא כלול משוב זהו כמו בחי' המים שכלול כאש שהוא כמהות אש ממש רק שנמשך כמים, כך בחי' שוב זה שאינו כמו הביטול להיראה לבד כנ"ל אלא היינו ענין התפעלות הנ"ל בדביקות שהוא היפוך להתפעלות הדתלהבות כי ההתלהבות הוא כמו אש ממש כמו הצמאון שבלב כמו צמאה לך נפשי כו' אבל בחי' הדביקות שידבק עצמו בדבר מה

זהו בחי' המשכה שנמשך כמים דוקא והוא מה שנמשך ומתקשר בכל לבו לדבר האהוב לו שנק' התקשרות (קלעפ צו קלעפין זיך), וכמו ע"כ יעזוב כו' ודבק באשתו שהוא תיאובתא דדוכרא לנוק' (אש יו"ד הנ"ל). שזהו יסוד המים שבאש דגם שהמשכה ודביקות זו באה דוקא ע"י חום התאוה כאש מ"מ נמשך כמים לדבק בדכר המתאוה כטבע המים לדבק כו' להיות הולך ונמשך תמיד אחרי' שזהו בהתקשרות ודביקות שתדבק נפשו (כמו ותדבק נפשו בדינה כו'), שהוא מן המשפיע למקבל דוקא כמו ודבק באשתו, אבל מן המקבל למשפיע שיש ג"כ המשכה והתקשרות כענין הדביקות הנ"ל אבל עיקרו בבחי' אש התשוקה בהתלהבות כמו ואל אישך תשוקתך (וההמשכה וההתקשרות שיש בזה זהו כמו מים הכלול באש כנ"ל).

וכך יובן בעבודת ה' שיש ב' מצות האהבה שהוא כלול בענינים הפכים הנ"ל, א' התפעלות התשוקה ברשפי אש התלהבות דוקא שזהו רץ לבך הנ"ל, והב' המשכות והתקשרות הלב כמים שנק' דביקות לדבקה בו ואתם הדבקים בה' כו' וכן א' דוד דבקה נפשי אחריו וכה"ג, והו' כלולי' כא' ממש ברו"ש שהרצוא הוא התשוקה בהתלהבות וכלול מבחי' מים שהוא המשכה בדביקות שיחפץ בדבר האהוב לו שיהי' אצלו משא"כ התשוקה הוא לצאת מכלי הגוף כו' (אוש גיין פון זיך) כלהב אש שכלה ושוּרף כך כלתה נפשי צמאה נפשי וכה"ג וכתשוקה דנוק' לדוכרא דתיאובתא דנוק' לצאת מן הכלי כוסף נכסוף נכספתי כו' שכערה האהבה כאש ממש, אבל בחי' הדביקות הוא להתקשר בדבר האהוב כנ"ל זהו שרוצה להמשיך ולהשיג הדבר האהוב שיהי' אצלו כחומד הון וכה"ג ולהשיג כבוד לעצמו (בל"א צו קלעפין צו זיך) כאהבה והתקשרות בלימוד התו' שחפץ האדם להשיגו בנפשו ע"כ ידבק כח שכלו ולבו באהבה להגות בה תמיד כמו באהבתה תשגה כו', וכה"ג יש בהמשכות ודביקות הלב באלקות שזהו שחפץ מאד בקרבת אלקי' בנפשו שיהי' שורה ומתגלה בתוך תוכו עד שיהי' בדביקות האמיתית וכמו לדבקה בו ובו תדבקון כו' (שזהו צו זיך כו'), כמו שרואה אדם בנפשו שאחר בחי' רץ לבו כתפלה בתשוקה והתלהבות לצאת בו מיד חוזר ושכ בעצמו להיות חפץ בגילוי אלקות בדביקות בנפשו כמו בלימוד התו' שנק' בחי' טוב בכלל לגבי בחי' רצוא דתפלה כידוע. וכך יש גם בבחי' רצוא דתפלה עצמה בכל רגע ממש בבחי' טוב זה שהוא שנק' דביקי' והמשכות אלקות שידבק בו היפוך העלי' והסתלקו' דרצוא שהוא בחי' ירידה והמשכה אחר העלי' דרצוא,

ע"כ יעזוב . . . תיאובתא דדוכרא: בראשית ב, כד. ראה זח"א פה. ב. זח"ב קסה, א.

ותדבק נפשו בדינה: וישלח לד, ג.

ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.

לדבקה בו ואתם הדבקים . . . דבקה נפשי: עקב יא, כב (ועוד). ואתחנן ד, ד. תהלים טג, ט.

נכסוף נכספתי: ראה בהגמטו להלן ע' תתסב.

באהבתה חשנה: משלי ה, יט.

ובו תדבקון: דברים יג, ה.

ואמנם זהו עצמו שגורם בחי' התפעלות הרצוא בהתלהבות יותר גבוה כנ"ל הטעם דכל ירידה גורם עלי' כו' לפי שגם שוב זה הוא בבחי' רשפי אש רק שנק' מים שבאש כנ"ל ולכך אין האשי מכבה לרצוא כלל אדרבה גורם תוס' כחו לעלות בהתלהבות יותר גבוה שזהו תשוקה אחר תשוקה בעומק הלב ביותר לפי שהאהבה נמשך כמים עוזר להיות תוס' כח לעלי' כנסיעה אחר החניי' וכמו ובשתיים יעופף כנ"ל (וכהדלקת הנר כו"א). וכך הוא כיראה ושפלות בנפש השפלה כא"א שהי' נפשו כעפר כו' הי' גורם לו עליות יותר באהבה דרצוא כמ"ש בו הלוך ונסוע כו' כנ"ל. אך בהגיע למדרגה דרצוא היותר עליון שלא יוכל לעלות עוד יותר כנ"ל שיהי' מוכרח להיות בבחי' שוב לאחור זהו בחי' המים דחכ' שבמוח שלמעלה מן האש דרצוא וכמ"ש הוציא אש ממים שגבוה ממנו כו' כנ"ל. והענין הוא כנ"ל דכל עליות דרצוא אינו רק לפי' עליות השגות זו למעלה מזו וכשבא לבחי' עומק המושג שלא יכול להכיל כלל יפול מהתפעלות התשוקה ויבא לכלל ביטול העצמות לגמרי, והוא בחי' מים דח"ע שלמעלה מהגבלת ההשגה דבינה (כרקי' ע"ג ראשי החיות כו') שעושה בחי' אין וביטול בהשגה דבינה לגמרי כענין מה פשפשת כו' עד שמתבטלת ההשגה לגמרי וממילא יפול מן התשוקה שבהתלהבות ויתקרה, וזהו כמו מים שמכבה האש להיותו גבוה מן האש (כמים דחכ' שבמוח שהוא קר ולח שמכבה לאש הצמאון שבלב) (כמ"ד למ"ן כו') דאעפ"י שמים דמ"ד באים בחום דאש כנ"ל מ"מ מקרה לחום דתשוקה דמ"ן כמ"ש דאתבסמת נוק' ועביד נייחא לה כו' שנופל מיד שקיבל המ"ד כל התשוקה כו'. וכך בלימוד התו' אחר העלאת מ"ן דרצוא בתפלה, וכמו שאנו רואים בחוש שגם אם יתלהב אדם בלבו בבחי' רץ לבך ביותר בתפלה וק"ש באה"ר דכל מאדך וכה"ג מ"מ מיד אחר התפלה בעוסקו בד"ת מיד תתנחם נפשו ותשב רוחו אליו ממש במה שדבקה רוחו ונפשו באותיות התו' שהן דבר ה' ותכמתו ורצונו שנמשך בגילוי בנפשו (שנק' אתדבקות רוחא ברוחא ממש) (כמו דאתבסמת נוק' כו'), וכ"ז מצד שיש כח ועוז במים דתורה לכבות לאש הצמאון שבלב, וזהו בחי' כח המ"ד דמשפיע שממתיק לגבו' דנוק', והוא יסוד המים שבמוח שהוא נק' משפיע ללב שהוא בחי' החומר שמקבל מהצורה כו' ותשוקת העלול לקבל מהעילה כידוע, ובהגיע אליו השפע יתמלא וישקוט ותנוח דעתו כו'.

אך הנה לפעמים אנו מוצאים שיגבר כח האש התשוקה במקבל ביותר כמו בחי' רץ לבך הנ"ל שיתפעל בעומק לעומק רצוא אחר רצוא כי"כ עד

האש: בכתי' ב: השוב.

ובשתיים יעופף: ישע"ה ג. ב.

וכהדלקת הנר כו': בכתי' ב: כנ"ל. ראה לעיל ריש ע' תשב.

מה פשפשת: זח"א א. ב.

דאתבסמת נוק' ועביד נייחא לה: ראה זח"א צד, א. זח"ג קמב, א.

אתדבקות רוחא ברוחא: ראה זח"ב קכד, ב.

שיכול להיות רץ לבו כיכ באופן שאין בחי' השוב שהוא בחי' חסדים דמים דחכ' קר ולח שבמות וכול להמתיק ולהשתיק צמאון הלב כלל והיינו שאין בכח המים דחכ' לכבות לאש זה שבלב, וכמו שיכול להיות התפעלות התלהבות ואש שלהבת יה בק"ש למסג' בכלות הנפש בתשוקה נפלא ביותר עד שאין כל מים דח"ע דתו' שלומד ועושה מצות כו' יכולים לכבותה כלל שלא יוכלו לרוות צמאונם כלל במים דתו', אעפ"י שא' הוי כל צמא לכו למים זה צמאון דאש שלמטה מן המים דתו' אבל אש זה דתו' שמתגבר לפרקים כלב דכנ"י שהוא אש עצמי שנק' אשא אוכמא שסמוך לפתילה ששרשו באש היסודי בבחי' אש חושך שלמעלה ממים ואו' דתו' כנ"ל שיש אש גבוה למעלה ממים כמ"ש הוציא מים מאש כו' שנק' שלהבת יה ממש שאין מים רבים דחכ' דתו' וכה"ג מוח החכ' בביטול דאין הנ"ל יכול לכבותה כלל (וכמ"ש מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה אם יתן איש כל הון ביתו שהן כל חכ' דתו"מ שנק' הון ביתו באהבה כו' כמ"ש במ"א (והיינו באה"ר העצמי' וטבעיו' שבה מצד עצם התומר הפשוט ההילי שבנקודת הלב בעצמי' שנק' נקודת ציון כמו בגלות שא' רשפיה רשפי אש שלהבת יה דוקא כו'), שאעפ"י שאנו רואים שע"י מוח החכ' שבא ע"י לבחי' ביטול במציאות בהעדר הרגשת עצמו כרא"י מקרוב הנ"ל שתפיל ותבטל ותמתיק התשוקה וההתלהבות הזאת לפי שעה או כמו"כ ע"י המשכות אור אלקי בתו"מ שישמח שמחה ש"מ ותשוב נפשו ורוחו אליו כו' (שנק' צו זיך) שנק' דביקות והתקשרות כנ"ל, מ"מ במעט רגע ממש אדרבה חוזר וניעור ועולה התפעלות רשפי אש התשוקה בתבערה גדולה ביותר בעומק הלב וגובר על בחי' הקרירות דמים דמוח החכ' עד שיעשה גם הוא כאש שותה שמלחך ומיבש לחלוות המים כנ"ל להיותו אש ה' שלמעלה מן המים אפי' מן המים עליונים שנק' מים רבים שלא יכבה (לפי שאש שותה כלול ממים שבאש ששואב כל מים להפוך לאש והוא אש שבמים דתו' שא' כה דברי כאש וכן מימינו אש דת כו', ולכך אין ביכולת מים דתו' לכבות את האהבה דרשפי אש שלהבת יה דוקא (אבל אש התפעלות המדות כאהבה שנמשך מן השכל שבמוח שהוא כינה ליבא יש בו בכח החכ' שבמוח שהוא בחי' כיסול לכבותו כנ"ל משא"כ שלהבת י"ה זה שהוא בבחי' הכתר שלמעלה גם מן החכ' כו' (שנק' צור לבבי כו' כצור שהאש בו בהעלם ועצמי' ומוציא כל מיני אש בגילוי כו'), וזהו ג"כ מ"ש אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה שהוא בחי' ה"ג דמל' שמעלה מ"ן תמיד כו' לא תכבה פי' לא תכבה מכל מים דחכ' כו' כנ"ל (ונק' עולת תמיד העשוי' בה"ס כו'). ואעפ"י שבמ"ת ה"י גילוי אור דתו'

הוי כל צמא לכו למים: ישע"י נה, א.

מים רבים: שה"ש ת, ז, וראה ד"ה מים רבים בתו"א פ' תולדות [מקבילו בסה"מ תקס"ט, ועוד].

רשפיה רשפי אש: שה"ש ת, ז.

כה דברי כאש . . . מימינו אש דת: ירמ"י כג, כט. ברכה לג, ב.

אש תמיד תוקד . . . עולת תמיד: צו ג, ו. פנחס כח, ו.

נמשך באש תשוקה דכנ"י להמתיקם אעפ"י שעכ"ד כו', זהו בחי' טל תו' שלמעלה גם מאש זה דמים רבים לא יכבוה כו' לפי ששרש האור דתו' בטל העליון שנק' טל השמים שלמעלה מן המטר ומים כמ"ש יערוף כמטר לקחי תזל כטל כו' לפי שיש בחי' מים שגבוהה גם מאש זה כנ"ל וד"ל (וכמ"ש ארץ לא שבעה מים שמדבר לע"ל דוקא דלא כמים דעכשוו כמטר שמרווה לארץ והולידה כו' (וכמ"ד במ"ן כנ"ל) שמ"ה מברר לב"ן כו', אבל לע"ל תוציא הארץ צמחה מכח עצמה שלמעלה מן המים דמשפיע לכך ארץ לא שבעה מים, וכענין מים רבים לא יכבו כו' ולא כל הון ביתו כו' רק בהתגלות אמתת אור העצמות דא"ס שלא ע"י בחי' אין דחכ' (שנק' מיש לאין ומאין ליש ד"ע וד"ת כידוע, אלא מיש האמיתי ליש, וזהו והארץ אזכור כמ"ש במ"א וד"ל).

ולהבין בחוס' ביאור ענין הנ"ל באש שגבוהה ממים שהמים לא יוכלו לכבות כלל כנ"ל, הנה כמו שיש אש במקבל אל המשפיע בבחי' רצוא גבוהה כ"כ שמ"ר לא יוכלו לכבות וכמ"ש אש תמיד תוקד כנ"ל, כמו"כ יש אש מבחי' המשפיע למקבל שיומשך ג"כ בבחי' אש רק שהוא נמשך כמים ממש מלמעלה למטה (היפוך האש שטבעו לעלות מלמטלמ"ע) והוא מ"ש כרסוון שביכין דינור כו' ונהר דינור נגיד ונפיק מן קדמוהי ממש, שפי' נגיד ונפיק זה היינו ממש כמו המים של הנהר שנמשכים ויורדים מגבוה לנמוך כטבע המים כך יהי' נהר של אש אלקי' שיהי' יורד ונמשך כמים שנק' נהר דינור כו', והוא שיוורד מלמעלה מן קדמוהי ממש למטה לעשות בנשי' בחי' התפעלות הרצוא באש שלהבת יה יותר גדולה לבטל ולשכוח לבחי' שוב דמים דחכ' דתו' להיות כנהר של אש, שזהו כמו אש שותה הנ"ל שמלחך לתעלת המים כנ"ל, כי במים דחכ' שבמוח קר ולח כנ"ל נשאר למטה בבחי' יש כי מרווה צמאנו ומתיישב דעתו ולכו בזה בהשבת נפשו כנ"ל, אך כדי לעשות התלהבות וכליון העולה כאש ביותר מאש דרצוא שהי' בתחלה עד שלא יכבה המים דחכ' אדרבה יהופך לאש זהו בחי' נהר דינור דנגיד ונפיק מן קדמוהי לעשות ולהמשיך רשפי אש שלהבת י"ה בעונג אלקי' המורגש בהתפעלו' רשפי אש התשוקה במקבל ביותר (והוא כמו אש דקולות ולפידים שבמ"ת שהי' לעורר את האהבה ברשפי אש שלהבת דכנ"י לדורות שבקולות ולפידים שהן הברקים עליונים במשפיע ונק' לפידים לגבי המקבל שהוא התלהבות הרצוא הנ"ל שכלול ממים שבאש והקולות הן הי"ת שכלולו' מה"ג שבאש כנ"ל והי"ג שבאור החכ' דתו' עצמה שנק' מימינו אש כו' כמשי"ת)

שעכ"ד כו'] = שעל כל דבור מרחח נשמתו] שכת פה. ב. ועוד.

יערוף כמטר לקחי: האינו לב. ב.

ארץ לא שבעה מים: משלי ל. טו.

והארץ אזכור: בחוקתי כו. ב.

כרסוון שביכין . . . נגיד ונפיק מן קדמוהי: דניאל ג. ט"ו.

והי"ג בכתי' ב: והן הי"ת והי"ג.

(וכב"ע שהי' שונה ואש מלהטת סביבו, ואינו כאש השרפים שהרי א' ביונתן ב"ע כל עוף הפורח עליו הוא כאש דגבריאאל ושרפי' שנא' שש כנפים כו' נשרף באש זה דתו' (כענין הושיט אצבעו הקטנה שהוא יו"ד דחכ' ושרפן כו', וזהו שנק' אש אוכלת כל אש, והוא מקור האור דתו' שבחכ' דתוה"ק שנמשך לבינה כנה"ד דנגיד כו' שהוא רשפי אש התענוג שבמקור החכ' (שלמעלה מנהר שיוצא מעדן להשקות ג"ן סדרים כו').

והנה אחר כ"ז יובן בענין רו"ש שהוא כאש ומים שיש הרבה אופנים כמו בהתכללו' דמים באש ואש במים כנ"ל עד שיש אש גבוה ממים שמים לא יכבוהו ויש מים גבוהים מאש כו', וכך אחר רצוא שוב שזהו כמים שמכבה אש ואחר שוב רצוא שזהו כאש גבוה ממים כנ"ל. איך בהכרח לומר שיש בחי' ממוצע שגבוה מאש ומים יחד שעל ידו יוכל להיות חיבור והתכללות דמים באש ואש במים כמ"ש הוציא אש ממים וכן מה שיהי' אש למעלה ממים ומים למעלה מאש כבחי' רו"ש שאחר הרצוא שוב ואחר השוב רצוא כו' (וכהתכללות ב' הפכים דמיד ומין ששניהם כלולים מאש ומים כמ"ש שבאש ואש שבמים כנ"ל ומתחברים יחד ומולידו' תולדה חדשה מאין לי"ש), ובודאי בחי' ממוצע זה נבדל בערך ממהות אש ומים שהן חו"ג דמשפיע ומקבל (כמים דחכ' כמוח וגבו' דאש בלב כנ"ל) שזהו למעלה משפע דמשפיע מאין לי"ש ע"י החכ' ומהעלא' דמקבל בביטול היש לאין ברצוא כנ"ל) ולכך יוכל לעשות חיבור והתכללות בין ב' הפכים הללו ולהיות זה גובר ע"ז כו' כנ"ל. וזהו ענין עושה השלום במרומיו בין מיכאל וגבריאאל שר של אש ושר של מים כו' ואין מכבין זאי' דהיינו שאין באהבה כרשפי אש דבחי' רצוא דגבריאאל שנק' שר של אש כיבוי כלל ממים דבחי' שוב דמיכאל שר של חסד שנק' שר של מים כו', וכמו"כ אין האש דגבו' דגבריאאל מלחך ומייבש למי החסדים דמיכאל אלא נעשה שלום ביניהם שזהו בחי' חיבור והתכללו' מב' הפכים דאש ומים יחד (כמו השמים שכלול מאש ומים יחד כו' וכרוח הדיבור שכולל בעצמו רו"ש דאש ומים שהן הי"ח והי"ג שכלב שנמשך ממוחין דחו"כ בקנה וושט כו'), והיינו לפי שהוא ית' למעלה מבחי' חו"ג דאש ומים עד רום המעלו' (גם בתענוג דחו"ג שנק' אהב' בתענוגים שבמקור החכ' דתוה"ק שנק' שעשועים כו' כמשי"ת) וכמו כי אל דיעות כו' שסובל ד"ע וד"ת כו' כא' כידוע ומבואר במ"א), ולכך עושה השלום בין אש ומים

וכב"ע שהי' שונה ואש מלהטת סביבו: יקיר פס"ז, ד.
 ביונתן בי"ע (בן עזראל) כל הפורח עליו: סוכה כח, א.
 שש כנפים: ישע"י ו, ב.

הושיט אצבעו הקטנה: מנה"י לח, ב. וראה לעיל רד"ה לה"ע עומר שעורים (תקע"ט). וש"נ.
 כמ"ש הוציא אש ממים: נסמו לעיל ע' תש.

כי אל דיעות . . . ומבואר במ"א: שמאל"א ב, ג. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' רסב. וש"נ בארוכה.

דבחי' רוי"ש דמלאכים להיות כלולי' יחד כא' ממש ואין מכבין זאיז כלל אדרבה זה עוזר לזה כרו"ש בתמידות כניל שאחרי הרצוא שוב כו', וכן בחי' המרכבה העליונה אעפ"י שהן ב' הפכים כחויג הניל וכמו לפני ארי' להימין לפני שור להשמאל כו' מי"מ מתכללים כא' ממש ונושאים את הכסא יחד לפי משתתפי' ומתחברים יחדיו ידבוקו כנושאים משא א' כו' וכמי"ש וקרא זאיז ומקבלי' דין מדין כו' וא' בוהר דכלילין דא בדא כו' מטעם הניל ודיל.

וז"הו שהי' גיב באברהם הלוח ונסוע כו' כניל שהוא הילוך דרו"ש כא' ולכך הי' עולה בעילוי אחר עילוי תמיד כניל והוא לפי שהי' בחי' מרכבה ממש שכלול מנ' הפכים מצד בחי' הארת אוא"ס שרוכב על המרכבה כו' שעושה שלום כניל. וכך הי' במית' שירד ה' עם המרכבה שלו כמי"ש רכב אלקי' רבותי' כו' כידוע והי' במרכבה כמה הפכים דאש ומים בחי' רוי"ש כמו קולות וברקים ולפידים כו' כניל, ועכ"ז היה בזה בחי' התכללות וחיבור כא' ממש מטעם הניל דעושה השלום כמרומו כו' לפי שהתנ' גיב בא בבחי' התכללות דאש ומים ברו"ש כמי"ש מימינו אש כו' כמישית), והמוצע המחבר הוא הי' בחי' קול השופר דוקא כניל וכמישית ודיל.

ומעתה יש להבין מה שניתנה התנ' בזמן הזה דוקא ולא קודם לכן כו' כניל. דהנה כל מה שא' באברהם הלוח ונסוע הנגבה בבחי' רוי"ש בהתכללות דאש ומים זו למעלה מזו שעלה מדרגא לדרגא בלי שיעור כלל כמי"ש הלוח ונסוע הנגבה בסט' דדרום מקור כל החסדים העליונים כמי"ש בוזה"ק, הנה כ"ז אינו רק במי שיוכל להיות בהפשטת הגשמות לגמרי להיות בבחי' מרכבה עליונה ממש כאבות שהן המרכבה בתמידות, וכמו בבחי' רוי"ש דמרכבה עליונה כו', אבל מי שלא יוכל להגיע למדריגה זו כלל להיות הלוח ונסוע כא"א כו' מצד חומר גופו ופחיתות ערכו ביותר ודאי לא יוכל לעלות לה' א' לעולם כמי"ש מי יעלה בהר ה' נקי כפיים ובר לבב כו' דוקא. אך הנה לזאת ניתנה התנ"מ בזמן ההוא דוקא כדי שיעיז יוכל כל אדם מישראל לעלות לדבקה בה' א' בבחי' רוי"ש ממש כמו א"א שהי' הולך ונסוע ברוחניו בעילוי המדריגות להוסיף אורות באצ"י כו' ביחיע שעשה ע"י דביקות והתלהבות שלו באויר שנקי' רוי"ש כניל אעפ"י שאין לאדם פשוט אוי"ר כזו כלל, והיינו ע"י מית' שניתנה בבחי' עשי' גשמי' בדברים גשמי' גיב בבחי'

רו"ש: בכתי' כו' אש.

ופני ארי' להימין: יחזקאל א' י.

וקרא זאיז ומקבלי' . . . בוהר דכלילין דא בדא: ישעי' ו', ג ותרנ"ג שם. ראה וחי' קצא. א. ובכ"מ.

רכב אלקי' רבותי': תהלים ס"ח, יח.

מימינו אש: ברכה לג, ב.

הלוח ונסוע הנגבה . . . כמי"ש בוהר: לך לך יב, ט. ראה וחי' פ. א. פד, א.

מי יעלה בהר ה': תהלים כד, ג.

רו"ש בהתכללו' דאש ממים ומים מאש כמ"ש מימינו אש דת כו', והיינו קבלת התו"מ שהי' אז למעשה לבד שהוא ביטול הרצון לבד כאו"י"ר שאינו רק למעשה כמ"ש כל אשר דבר ה' נעשה כו' רק בקבלת עומ"ש פשוטה לבד כידוע (ולא עוד אלא שהי' במ"ת מעלה רבה ויתירה גם על בחי' רו"ש דהלוך ונסוע דא"א שקיים כל התו"מ ברוחני עכ"פ כמ"ש אשר שמע אברהם בקולי וישמור כו' אפי' ע"ת, ועכ"ז א' וארא אל כו' כאל שדי דוקא ושמי הוי' ממש לא נודעתי להם רק לישראל במ"ת בקבלת התו' בעש"י גשמי' דוקא (כמשי"ת), והטעם הוא לפי שהתו"מ ניתנו ג"כ בבחי' רו"ש בהתכללו' וחיבור דאש ומים דהיינו אש ממים ומים מאש כו' כנ"ל ברו"ש (ואפי' בהיותה בבחי' אש יש ב' מיני אשות אש לבנה דבחי' החסד ואש שחורה דבחי' גבו' ואש שחורה ע"ג אש לבנה כידוע (והיינו בחי' ירא' עילאה ויראה תתאה דחכ' בראש וחכ' בסוף (כמשי"ת בבחי' מים דתו' שיש בה ב' מיני מים מ"ע ומ"ת כו' וכמ"ש קול ה' על המים קול ה' חוצב להבות אש כו' וכתו' הלא כה דברי כו"ש כו' וכתוב הוי' כל צמא לכו למים כו' שהן מים דאורייתא וכידוע, ושניהם אמת לפי שהדיבור דתו' כלול מאש ומים שהן בחי' ה"ג וה"ח (שהוא ענין הקולות וברקים כנ"ל), וכידוע שהדיבור שהן האותיות שרשן בקול הבל הלב ששם יש ב' הפכים דמים ואש שהן במוחין דח"כ מוח החכ' קר ולח נמשך בקנה ללב והן בחי' ה"ח שבדיבור (שזהו מה שיש חיבור ודיבוק בצירופי אותיות דתושב"כ ושבע"פ בדיבור כמו שטבע המים לדבק כו' והוא בחי' מים דאורייתא (שנק' שר המשקים), והוא מ"ש קנה חכ', וכן קנה בינה בבחי' מוח בינה שהוא חם ויבש ונמשך ללב שנק' שר האופים בבחי' גבו' כמ"ש אני בינה לי גבו' כו' וזהו בחי' ה"ג דמנצפ"ך דאימא שמחלקת ומפרדת לקול הדיבור כטבע האש לפרר וכו', וזהו בחי' אש דתו' שכלול גם ממים דחכ' כי הרוח דדיבור כולל ה"ח וה"ג מחו"ב והוא קול ודיבור דתו' אור שא' בה מימינו אש כו', וכתוב על כל מוצא פי ה' דתו' דוקא יחי' האדם שהיא הנשמה שנק' נר ה' שכלולה מרו"ש דאש ומים כידוע ובדיבור דתו' שנק' מוצא פי הוי' ממש בבחי' ההתכללות דחוי"ג דרו"ש דאש ומים דתו' כנ"ל ע"י יחי' לנשמה ממש כמ"ש כי אמרתן חייאתי כו'. וזה הי' עיקר מ"ת בקול ודיבור לנשי' להחיות הנשמות באור דתו"מ שכלולה מרו"ש דוקא ושיהי' קביעות לדורות בכל מי שיושב ועוסק בתו' לשמה בקול ודיבור יחי'

כל אשר דבר ה' נעשה: יתרו יט, ת. משפטים כד, ז.

אשר שמע אברהם בקולי. . אפי' ע"ת: תולדות כו, ה. פירשי שם. ב"ר פס"ד, ד. יומא כח, ב. ובכ"מ.

וארא. . לא נודעתי להם: וארא ה, ב.

קול ה' על המים. . הלא כה דברי. . הוי' כל צמא: תהלים כט, ג. ירמי' כג, כט. ישעי' נה, א.

קנה חכ': משלי ד, ה.

אני בינה לי גבו': משלי ה, יד. וראה ע"ח שער א"א (שי"ד) פ"ב. ובכ"מ.

על כל מוצא פי ה': עקב ת, ג.

כי אמרתן חייאתי: תהלים קיט, נ.

לנשמתו במקורה משום דישאל מתקשראן באורייתא כו' ודיל. וכמו במצות מעשי' בפ"מ יחי' בבחי' חיות ואור חדש לנשמה כמ"ש אשר יעשה אותם האדם וחי בהם מחי' החיים כו' גם בבחי' רו"ש שיש במצות (כמש"ת). ולפי שנועץ תחלתו בסופן דוקא שהוא בסוף שעלה במחשבה תחלה כידוע שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים במעשה דתו"מ בפ"מ דוקא לזאת הי' מעלת מ"ת שניתנה ברו"ש באש ומים להתלבש בעשי' גשמי' דוקא כדי שיהי' עי"ז שלימות יותר גם בחו"ב ומדות עליונים דאצי', וכידוע שע"י התו"מ נמשך תו"מ אורי' חדשים מעצמות המאציל באצי' (וגם בחו"ב ש"מ דתוה"ק כמ"ש אז ראה ויספרה כו' עד ויא' לאדם בתו"מ בפ"מ הן יראת ה' דמ"ע הוא חש"מ וסומ"ר דל"ת בינה ש"מ כו' כמ"ש במ"א שמוה דוקא יהי' העוה"ב שנק' עדן שעין לא ראתה כו' שהוא שכר התו"מ בפ"מ דוקא ולא ממצות הרוחני' דאבות כו' ולכך א' ושמי הוי' לא נודעתי כו' רק ברוחני', ואעפ"י שמהן הי' עיקר ההכנה למ"ת דנשי' שיוכלו לקיים התו"מ בפ"מ כמ"ש כי ידעתי למען אשר יצוה כו' ושמרו דרך הוי' כו') וכאב שהכין לבנו כל הצריך לבניו כו') וזהו ס' בראשית שנק' ספר הישר שקדם למצות שבספרים האחרים (כמ"ש בפ' לך לך), עכ"ז לא ניתנה להם בתו"מ בגשמיות (רק מצות מילה לבד שעיקר הוא בבחי' בירור האחרון דסוף מעשה המצות בגשמיות שלא ניתן רק לדור ההוא (שהיו אותן ס"ר דדור הפלגה שנפלו בנילוס כו' כמ"ש במ"א).

והנה להבין ענין ההתכלול' דאש ומים שבתו' כניל יש להקדים תחלה בענין בחי' מים דתו' כמ"ש קול ה' על המים כו' וכן הוי' כל צמא לכו למים כניל שיש כזה ב' מדרגות בחי' מ"ע שמעל לרקיע ובחי' מ"ת כו'. דהנה ידוע דאורייתא מח"ע נפקת היינו מבחי' ח"ע הקדומה שקדמה לעולם אלפיים שנה כמ"ש ואהי' אצלו שעשועים יום יום, וזהו משל הקדמוני או ים

דישראל מתקשראן באורייתא: ראה זחיג עג. א.

אשר יעשה . . . וחי בהם: אחרי ית, ה.

שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים: תחומא נשא סו. וראה תניא ר"פ לו. ובכ"מ.

או ראה ויספרה: איוב כח, כו.

כי ידעתי למען אשר יצוה: וירא ית, ט.

ס' בראשית שנק' ספר הישר . . . כמ"ש בפ' לך לך: תו"ח לך פג, ג. פד, ד. פה, כ ואל"ך.

לדור ההוא . . . ס"ר דדור הפלגה שנפלו בנילוס כו' כמ"ש במ"א: ראה בענין דור מצרים שהי' גלגול

דדור הפלגה — בפע"ח שער חמ"צ פ"א. שער הכוונות ענין פסח דרוש א. שער הפסוקים ר"פ שמות. ע"ח

שער מיעוט הירח (של"ז) ס"ב. ומענין שנפלו בנילוס — ראה ביאה"ז לאדמו"ר ה"צ ח"ב ע' תשל (ועד"ז הוא

בביאה"ז לאדהאמ"צ קלו, א). כמ"ש בס' חסד לאברהם בשם האריז"ל שכאשר גורש האדם מג"ע נפלו

הנשמות בארבעה הנהרות היוצאות משם. וראה עוד מכ"ז: תו"ח שמות נד, ב. נה, ב. שלו, א. תכה, ב. ס'

מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' עב ואל"ך. אה"ת שה"ש כרך ג ע' איג. ולהלן במאמר זה ע' תשטו. ובתוספת

בס' הלקוטים דא"ח ה"צ ערך דור הפלגה ע' ר"א ואל"ך.

דאורייתא מח"ע נפקת: זחיב סב, א. פה, א. קכ"א. א. זחיג שא, א. קכ"ב. א. רס"א, א.

שקדמה לעולם אלפיים שנה . . . ואהי' אצלו שעשועים: מדרש תהלים צ, ד. ועוד. משלי ת, ל.

הקדמוני כו', והוא מבחי' מ"ע שמעל לרקיע כמ"ש יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל כו' דבחי' מ"ע זהו ים החכ' הקדומה שכלולה בעצמו' א"ס ב"ה שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא כלל כמ"ש ולתבונתו אין מספר כלל, דכמו שבעצמות ממש נק' א"ס כך בחי' החכ' הכלולה בו נק' חכ' דא"ס שאין לה סוף ומקור ומספר כו' שזהו למעלה מכל מציאות חכ' שיש לה גבול שא' ע"ז והחכ' מאין תמצא מאין ממש כו' (גם למעלה מחיס' שנק' שכל מופלא שכל הנעלם מכל רעיון כו', וכמו המים הפשוטים שאין להם גוון ומראה מיוחדת אלא כלולה מכל מיני גווני' שיבאו בכלי בכלי אדום יהי' מראה המים אדומים כו' שמשתנה רק לפי אופן הכלי אבל בעצם ישתוו בה כל מיני גוונין להיותה בבחי' פשיטות בתכלית בלתי הרכבה כלל (וכמים טהורים שהן מ"ע שטטהרים ומזככים כל לכלוך וטומאה כמ"ש וורקתי עליכם מים טהורים כו', וזהו והמים אשר מעל השמים שקודם שהבדיל הרקיע הי' נמשך ממ"ע הללו למטה והי' נמשך מח"ע נשמות גבוהות וכנשמת משה והנודן שנמשכו ממ"ע הללו כו' (ולעיל יומשך ממ"ע למ"ת כמו וארובות השמים נפתחו כו' ויפתחו מעיינות ח"ע וכמ"ש ומלאה הארץ דיעה כו' כמים לים מכסים כמ"ע שמכסים לים התחתון לפי שיתחברו מ"ת במ"ע כמ"ש יצאו מים חיים כו' אל הי"ק כו'), והוא כמו מקור מוח החכ' בעצם שהוא בבחי' יסוד המים לחלוחי' שממנו מקור כל מציאות נביעת השכל מן ההעלם לגילוי אור (עד שנק' אור החכ' שבא במציאות מאין ליש) וזהו בחי' מים ולחלוחי' רוחני שיש בבחי' כח המשכיל ההיולי הפשוט שממנו נמשך ונבלע ומצמיח ומוליד כל מציאות חכ' ושכל מאין ממש כו'. וזהו שא' דאורייתא מח"ע נפקא פי' נפקת שיצאה בגילוי אור מציאות חכ' מבחי' ההעלם הפשוט דח"ע הקדומה כניל שהוא ים החכ' הי"ק כניל. ולפי"ז הרי מה שהתו' נק' אור וכמ"ש ותו' אור זהו למטה מח"ע דתוה"ק וחכ' הקדומה כניל שנק' בשם מים שהוא בחי' מ"ע שמעל לרקיע העליון שמבדיל בין מ"ע למ"ת כו' שהרי הוציא האור שהוא בחי' האש התו' מן המים עליונים הנ"ל כנשמת משה שא' בו כי טוב הוא והאור נק' טוב ונמשך מן המ"ע כמ"ש כי מן המים משיתיהו ממ"ע שבאו ונמשכו בנהר נילוס שיוצא מנהר שיוצא מעדן) (וכמו שא' ויצא כברק חצו שברק זה ג"כ הוא כמו בחי' אור דתו' שמבריק כאש מתוך בחי' ההעלם דמ"ע הנ"ל (כמו שברק גשמי בא מסיבת הרכבת ב' הפכים דאש ומים שבהעלם בעבים

ולתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה.

והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.

וורקתי עליכם מים טהורים: יחזקאל לו, כה.

וארובות השמים נפתחו . . ומלאה הארץ דיעה . . יצאו מים חיים: נח ג, יא (וראה וחי' קין, א. ס מאמרי

אדהאמצעי-במדבר ח"א ט"ע קה). ישע"י יא, ט. זכרי' יד, ח.

ותו' אור: משלי ו, כב.

כי טוב הוא . . מן המים משיתיהו שמות ב, ב [וראה גם ד"ה אל חצר (כפר חב"ד, תשל"ז) ע' 9. וש"נ].

שם ב, י.

ויצא כברק חצו: זכרי' ט, יד.

כידוע שזהו אש שבמים כנ"ל), וכמו שאנו רואים בהברקת אור השכל הנמשך כברק ממש (בל"א עש בליצעט איבר דעם מוח כו') מלמעלה מן השכל הנק' העלם דתעלומות חכ' לגילוי אור בנקודה א' ומתפשט' לרוחב בנינה והשגה שנקודה זו הנק' אור באה מאין העלם ממש שהוא בחי' מ"ע דח"ע הנ"ל (ומה שנמשך מנקודה הזאת להתפשטות זהו יו"ד והיא שמאין דחכ' אור ליש דכינה כו'.

וכמו"כ יש להיפוך שיש בחי' מים דתו' שיוצא מאש (וכידוע בענין אמ"ר אור מים רקיע או אש מים רוח כו'), והיינו כידוע ששרש החכ' דתוה"ק נק' בשם אור דוקא, ואמנם נק' אור קדמאה שהוא בחי' אור הפשוט בתכלית הפשטות שלא יש בו הרכבות כלל וכלל ונק' טה"ע שהוא בחי' הבהקת האור הפשוט מאוא"ס ממש כאור הפשוט שכלול במאור דשמש עצמו (שאינו משתנה כלל רק לפי הכלי שיתגלה בו כמוח החכ' שיש בכל אדם שלפ"ע החומר יקבל ויתגלה בו צורה שזהו כמו כח המשכיל בעצם כנ"ל וממנו יוצא ויוולד כל שכל וחכ' בגילוי שזהו כמים המצמיחים ומולידים כנ"ל (ונמצא דזהו אש ואור שלמעלה ממים עד שהוציא מים דחכ' מאש דאור תו' (שהוא אור קדמאין או אור קדמאין וכמים שהן כבר בהתפשטות והמשכה כמו להצמיח ולהוליד מאין ליש כמזל ונוצר בח"ס שנק' צינור המקלח כו'), וזהו אור תחלה ואח"כ מים שמעל לרקיע כו' וכן אש מים רוח כו' (וכן ורוח אלק') מרחפת ע"פ המים עליונים הרי רוח זה כלול מאש ומים והוא בחי' חו"ג דאש ומים הנ"ל הפשוטים והיולים שכלול' בכח החכ' העצמי דתוה"ק שא' ואהי' אצלו כו' שעשועים כולל ב' מיני תענוג דאוי' דחסד' כמים ואו"ח דגבו' כאש, כידוע שגם בעצמות התענוג ההיולי שבכח המשכיל בעצם שמוליד ומצמיח כל חכמה מן ההעלם לגילוי יש ב' מיני עונג ושעשועים א' התענוג ברשפי אש שלהבת כו' והב' תענוג בהמשכה כמים, וזהו אהבה בתענוגים כולל ב' מיני עונג דאוי' ואוי' שזהו נק' שעשועי' ב"פ כמו שמשמעשע אב בבנו הילד שכלול מב' הפכים דתענוג ברו"ש כו' כמ"ש כמ"א.

והנה עכ"פ מובן מזה ששרש הח"ע דתוה"ק כלול מאש ומים באופן שהוציא אש ממים ומים מאש כנ"ל גם מבחי' ההעלם דמקור דח"ע קודם שבאה לגילוי ממש, וז"ש מימינו אש דת כו' כלול מחו"ג וכן קול ה' על המים עליונים קול ה' בכח כו' וזהו בחי' ה"ח וה"ג דקולות וברקים בכלל כנ"ל. ואמנם יובן מזה שכמו"כ גם במציאות וגילוי החכ' דתו' מן ההעלם דמקור כל חכ' הנ"ל כמ"ש דאורייתא מח"ע נפקת שיצא מבחי' ההעלם

וכידוע בענין אמ"ר: נסמו לעיל פיסקא דיה: אך הנה לפי"ז.

ורוח אלקים מרחפת: בראשית א, ב.
ואהי' אצלו כו' שטשטוטים: משלי ה, ל.

לגילוי בבחי' גילוי אור ואש' או מים ברוח כאמ"ר שבדיבור וקול שכולל
 אש ומים) וכאור מים רקיע דאגלידו מיא כו' שהרקיע הוא השמים שכולל
 מאש ומים יחד, והוא לפי שבא' החכ' לגילוי מציאות בכלי ההשגה כמים
 שבקרח (שנק' קרח הנורא) שמתגלה ומתיישב בכלי מוח החכ' מאין ליש
 (כנקודה שמתפשטת כנ"ל) ולא כמים דנהר דניידי אלא כקרח דאתגליד כו',
 ויש בו גלידה מיסוד האש ג"כ כמרא' הרקיע בגוונין מורכבים מלבן ושחור
 כו' (משא"כ מים הפשוטים שאין להם גוון כלל כנ"ל), והיינו בחי' המדות
 דח"ע שנמשך בכינה שהן חו"ג ממש (כשכל מטה כלפי חסד בגילוי בגוון
 מיוחד או כלפי דין כו'), וכלולים ג"כ כא' ממש ברקיע לפי שברש"ח ח"ע
 בהעלם דהעלם ג"כ כלולים אש ומים יחד כנ"ל, וזהו אורייתא שהן המדות
 דח"ע מח"ע נפקא בגילוי מציאות פרטיי' בכלי' מכלים שונים, והיינו ענין
 בחי' מים תחתונים שתחת לרקיע דבינה הנ"ל שהן מדות שבחית שבא'
 לגילוי בקול ודיבור ממש כידוע וד"ל.

וזהו ההפרש בכלל בין בחי' מ"ע למית שהן בחי' החכ"י דחכ' דתו"י, שמ"ע
 הן בהעלם עדיין למעלה בעצמו' א"ס ב"ה ולא באו למטה בהמשכו'
 ממש זהו שנק' מ"ע ים החכ' הק' הנ"ל קודם שיורדים מגבוה לנמוך כו'
 כנ"ל, אבל בחי' מית זהו בחי' החסדים דחכ' דתו"י שנמשך ברקיע ולמטה
 שמתגלה מן ההעלם ההיולי הנ"ל ונמשך במדות ודיבור שנק' מים שיורדים
 מגבוה לנמוך דוקא (וכך הוא ההפרש בין בחי' אור ואש דח"ע הק' הנ"ל
 בתוס' אור בבחי' ההעלם (כתענוג ברשפי אש דשעשועי' דתוה"ק) שנכלל
 באור העצמו' (כענין מאור שבה כו') שלא בא לגילוי אור חכ' כלל, ובין ה"ג
 דאש ואור דתו"י כחית שבקול ודבור כמו קול ה' הוצב להבות אש כו' וכן
 ויצא ככרק חיצו כנ"ל מימינו אש דת' כו' שכ"ז נמשך בה"ג דשס"ה ל"ת
 כמשי"ת, ובכלל זהו ה"ח כלולי' שברמ"ח מ"ע (שהן ה' קולות שכולל גם
 מאש מטעם הנ"ל שנק' מית שיורדי' מגבוה לנמוך כמו המשכות גילוי אור
 שם הוי' בכל ד"ת וכל מצוה כפוי"מ שא' קדשנו במצותיו, והוא קבלת מ"ש
 באהבה שהוא שרש רמ"ח מ"ע מלכותו ברצון כו' לפי שכבר ירדה מגבוה
 לנמוך בגילוי ההעלם, משא"כ בחי' מ"ע דח"ע דתו"י הק' שעדיין לא נמשכו
 למטה כלל כנ"ל. וזהו ענין ב' יודי"ן שבאות הא' יוד העליון בחי' ח"ע
 דמ"ע הנ"ל ויוד התחתון ח"ת דמ"ת, וזהו יוד דשם הוי' בראש שבהעלם
 ומתגלה בחית שהוא יוד דשם אדני' בסוף כמשי"ת וד"ל.

בבחי' בבחי' ב: בין בבחי'.

ואש או מים ברוח כאמ"ר שבדיבור . . ומים: בבחי' ב: מאש או מים (כאמ"ר ברוח שבדיבור . . ומים.
 אגלידו מיא: ראה חז"א עו, א. ועוד. ביר' סיד, ב.
 החכ"י כיה בבחמ"י. ואוציל: היה [= ה' חסדים].
 דתו"י שמי'ע: [= דתורה, שמים עליינים]. בבחי' ב: דתושי"מ [= דתורה של מעלה].
 מאור שבה: ראה לעיל ע' שכת. ושיג.

וזהו שא' ר"ע לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים,
 פ"א אבני שיש טהור זהו בחי' האותיות העצמי' דתוה"ק דח"ע העצמי'
 דאי"ס כנ"ל שלפעמי' נק' בשם אור כנ"ל ולפעמים נק' בשם מים שהוא מ"ע
 שהן בבחי' ההעלם דח"ע הקדו' שאין להם גוון כלל אלא הו מים פשוטים
 בתכלית כנ"ל, ונק' מים טהורים שהן מבחי' טה"ע כמו כעצם השמים לטהור
 כידוע, וזהו דגליף גליפו בטה"ע שזהו חקיקת האותיות באורי' דתוה"ק הנ"ל
 דכתי' בה אז ראה ויספרה כאבן ספיר בחי' אותיות קדושי' וטהורים בתכלית
 (ונק' ספר החיים העליונים כו') הכינה כמח' הק' וגם חקרה מן ההעלם
 לגילוי אור במדות ודיבור שנמשך בחי' כנ"ל, כמ"ש במ"א שזהו שרש
 אותיות דתושב"כ שהן אש שחורה ע"ג אש לבנה כו' ב' מיני אור ואש דח"ע
 וח"ת הנ"ל (כברקים ולפידים) וכמ"ש ואתא מרבבות ק' העליון כו' והוא
 מימינו אש דת כו'. וכך הוא בבחי' אותיות דמ"ע דח"ע הנ"ל שנק' אבני שיש
 טהור כמו אבנים הגשמים שמתהווים מיסוד המים הגשמיים כמ"ש אבנים
 שחקו מים ואמנם מתקשה ומתגשם יסוד המים באבנים האלה, אבל במ"ע
 הנ"ל גם בחי' האבנים דשם הוי' נק' אבני שיש שבהירים וזוכים ביותר עד
 שנראי' כמו מים ממש, ונק' שיש טהור מעוצם ההודכות (וכגליף גליפו
 בטה"ע כנ"ל) שכלולים ומתאחדים בהעלם דח"ע דמ"ע ממש ולכן נק' אבני
 שיש טהור בטה"ע דמ"ע שמעל השמים העליונים כו', (וכאותיות דתושב"כ
 שנק' אבני קודש העליון ממש, וכאותיות שבלוחות הראשונות שנק' מכתב
 אלקים מבני וכה"ג) וכמו אז ראה ויספרה כו', ולא כאבן ספיר שנודכך
 החומרי' כאבן ישפה כו' ונק' נופך ספיר כו' וכמו אבן ספיר דמות כסא כו'
 וכן ותחת רגליו כלבת הספיר כו' בחי' צ"ת (כאותיות דתושב"ע"פ כמ"ש
 במ"א), אלא כאבן שהם בחי' צ"ע כמשה ממ"ע ממש וכמו ברקת שמכריק
 ומבהיק בעצם הווייתו (שנק' קדושה), ומי"מ נק' שיש טהור משום דטהרה זו
 בהקת הלבנונית והבהירות בעצם כמו כטהר יומא בצהריים שנק' טיהרא
 כידוע וכמו אבן הבדולח וכה"ג.

וזהו שהזירים שכאשר יגיעו לאבני שיש טהור הללו שמהן יוצאין המשכות
 דמ"ע למטה בחי' במדות ודיבור ע"י הרקיע כנ"ל (ונק' אבנים
 מפולמות כו'), שלא יאמרו מים מים כ"פ שהוא לדמותם כמים תחתונים, שגם
 שנראין כמים מהות מים דחכ' הנמשך למטה אלא כלולים בהעלם דח"ע
 שנק' מ"ע, ואם מפני שע"י יומשך ההמשכה מן ההעלם לגילוי למ"ת כנ"ל

כשתגיעו לאבני שיש טהור: חגיגה יד. ב. וראה ס' הערכים-הביד כרך א ע' סא ואילך. ושי"ב.
 דגליף גליפו בטה"ע: זח"א טו, א.
 באור דתוה"ק: [= דתורה הקדומה] ככתי' ב: באש תוה"ק.
 אז ראה ויספרה: איוב כח, כו.
 אבנים שחקו מים: איוב די, יט.
 ונק' אבנים מפולמות: ראה גם אמ"ב שער הק"ש פ"ס.

לזה א' אית' ב"פ מים שהוא לחלק בין מ"ע למ"ת שמ"ע למעלה ומ"ת למטה כמו אחר הבדלת הרקיע מאחר שח"ע אתמשך בח"ת (וכמ"ש הכינה במח' בהעלם וחקרה בגילוי בדיבור שאותו בחי' ההעלם דח"ע שבמחז"ק הוא שתצא לגילוי בדיבור כו' וכמו שא' בן זומא שאין בין מים עליונים למ"ת אלא כמלא נימא (שהוא מזל ונוצר שנמשך דרך סערה מן ההעלם החכ' מאין ליש כו') וכמטר דתו' שנק' מים ת' שהן גובעים מהעלם דמ"ע דרך צמצום בעבים כמ"ש יערוף כמטר לקחי כו'), והיינו כמו שאין לחלק בין יו"ד דשם הו"ו שנק' חכ' שבראש ליו"ד שם אד' חכ' בסוף לפי שח"ת מקבל תמיד מח"ע ביחוד תמידי כתושבע"פ שמקבל תמיד מתושב"כ כידוע (וכך הוא יו"ד העליון דאליף עם יו"ד התחתון שאין הפסק ביניהם רק קו האמצעי האלכסוני כו'). ואפשר לומר בהיפוך דמ"ש אל תאמרו מים מים לחבר ולקשר מ"ת במ"ע לומר מים מים כמו שמ"ע כך הן מ"ת לפי שאבני שיש הללו יש בהן מבי' הפכים דהעלם וגילוי כי נראים למים בהעלם מצד הטהרה ומ"מ הן אבנים ממש שנתגשמו מ"ת כאותיות שגנוזו בהן מהעלם החכ' ומהן נמשך חכ' בגילוי בדיבור (וכמו דרשות דתושבע"פ מכל קוץ ואת דתשב"כ), לכך א' שלא יעשו מחול קודש ומקודש חול לפי שהרקיע הבדיל בין מ"ע למ"ת ונתעלמו המ"ע יותר וכסודות וטעמי תו"מ שנקרא נסתרות ונפלאות כו' כמ"ש הנסתרות לה' כו' וכתו' כבוד אלקי' הסתר דבר, ולא ידמו כמים תחתונים שעי"ז א' כבוד מלכים חקור דבר דוקא בגילוי מן ההעלם כמו גם חקרה כעדות בחקירה שמגלים ההעלם ולכך נק' התו' הנגלית לנו כו' בשם עדות כידוע וז"ש אתם עדי כו' לפי שהתו' שם בישראל ונק' עדות לישראל כו', וכמ"ש והבדילה הפרוכת לכם כו' שהוא בחי' הפרסא דקרומא דאוריא שמפסיק בין קה"ק דכתר דח"ע דתוה"ק הנ"ל ובין הקדש דח"ת שנמשך מאין ליש במדות ודיבור. ועכ"ז הרי במ"ת ה"י חיבור למ"ע ומ"ת שהתו' מן השמים נתנה בארץ והארץ האירה מכבודו מכבוד עליון דח"ע הנ"ל שהוא כבוד תחתון דתושבע"פ שנק' ארץ (לחם מן הארץ) כמ"ש האוינו השמים כו' ותשמע הארץ כו' והוא קול ודיבור דיו"ד הדברות כמ"ש וידבר אלקי' כו' (וזהו ה"י ע"י קולות וברקים שהאירו מן ההעלם דח"ע הנ"ל (כמשי"ת), שמחמת זה יש גם עתה חיבור וקשר לח"ע דתושב"כ בח"ת כנ"ל וכמ"ש

שא' בן זומא שאין בין מים עליונים למ"ת אלא כמלא נימא: הגינה טו, א: אלא שלש אצבעות. וכתו' תיש (א, ר): אלא כמלא נימא. ובירושלמי הגינה פ"ב היא: אלא כמלא פותח טפה.
 יערוף כמטר לקוח: האוינו לב, ב.
 הנסתרות לה' . . . כבוד אלקי' הסתר דבר: נצבים כט, כה. משלי כה, ב.
 כבוד מלכים חקור דבר: משלי כה, ב.
 אתם עדי: ישעי' מג, י.
 והבדילה הפרוכת: תרומה כו, לג.
 והארץ האירה מכבודו: יחזקאל מג, ב.
 האוינו השמים: האוינו לב, א.

תורה צוה לנו משה דוקא והיינו חיבור דיו"ד הוי' ביו"ד דש' אד' וכן יו"ד העליון דא' עם יו"ד התחתון דוקא כמו אאלפך חכ' כו' וד"ל.

והנה כמו שיש בחי' מ"ע ומ"ת (ואש לבנה דח"ע ואש שחורה דח"ת וכל א' כלול זמ"ז כני"ל) בח"ת דתו', כך הוא ג"כ בבחי' החסדי' עליונים דרמ"ח מ"ע (וגבו' דשס"ה ל"ת), שהמצות הוא ג"כ בב' מדריגות הנ"ל דחכ' דתו' כמ"ש והתו' והמצוה כו', והוא בחי' רצה"ע שבמצות כמו שהוא למעלה בשרשן בבחי' ההעלם דעצמות המאציל, ונק' ארחי' כו' כמ"ש אביטה אורחותיך אורחות הוי' כו' כמ"ע דח"ע דתוה"ק הנ"ל, ובאים ונמשכים מבחי' ההעלם לגילוי במעשה, דהיינו כמו בחסד בצדקה שנמשך חסדים עליונים למטה מאצ"ל לבריאי' ונק' הי"ח מגולים כו', כך הוא כללות החסדים כרמ"ח מ"ע שנק' מ"ת שיוורדים מגבוה לנמוך לבחי' עשיי' ממש להיות גילוי אלקות בכל מצוה כתפילין וטלית וסוכה וכה"ג, וגם הוא בקבלת עומ"ש בעבודה דמצות באהבה כני"ל, שזהו ג"כ בב' מדריגות דהעלם וגילוי דהיינו כמו מבחי' מל' דא"ס שנק' מלכותך להיות מל' כ"ע כו' כך ממצות המלך למעלה בפנימי' רצה"ע (שא' רחבה מצותך מאד) להיות נמשך ויורד עד למטה מטה בקבלת עומ"ש בעשי' דמצות הגשמיו' בא' בא"י מלך כו' אשר קדשנו במצות העליונים הנ"ל ממש. וזהו כמו חיבור וקשר דיו"ד דהוי' עם יו"ד דאד' וכמו ב' יודין דא' והיינו כמו מ"ע דח"ע דתו' שנמשך מבחי' ההעלם להיות יורד מגבוה לנמוך בקול ודי' שנק' מ"ת כני"ל וד"ל. וכמו"כ הוא בבחי' הי"ג דאש שבמצות שהוא השרש דל"ת דוקא כידוע דה"ח הוא כרמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת כה"ג (שכלולים יחד כח"ג שבכתר דאנכי ולא יהי' לך כו' שבדיבור א' נא' כו' שמבחי' גבו' דאש העליון שבל"ת למעלה (כמו שא' שמי עם י"ה גימט' שס"ה כמ"ש במ"א) ונק' אש לבנה כאור דתו' כני"ל), ונמשך למטה בבחי' הי"ג מלוכשים בשס"ה ל"ת בסומ"ר בפו"מ כמ"ש הן יראת ה' כרמ"ח מ"ע שהוא חכ' של מעלה וסומ"ר בל"ת בינה של מעלה שעולה למעלה מחו"ג דעצמות ח"ע דתוה"ק משום דנתב"ס דוקא), וזהו שהי' יתרון מעלה דמ"ת שניתנה התו' כגשמיות דוקא ולא ניתנה לאבות שקיימו התו"מ ברוחני' כמ"ש ושמי הוי' כו'), וזהו כללות ענין הי"ח והי"ג דקולות ולפידי' במ"ת שזהו הי"ח והי"ג דמ"ע ול"ת שבאין לגילוי ממש כני"ל וד"ל.

תורה צוה לנו: ברכה לג' ד.

אאלפך חכ': איוב יד. יד. וראה לעיל סודיה מראיהם ומעשיהם (תקפ"ג).

והתו' והמצוה: משפטים כד, יב. וראה גם להלו ס"ע חרנה.

ונק' ארחי' . . . אביטה אורחותיך אורחות ה': ראה זח"ג קכט, א. תהלים קיט, טו. שם כה, י.

רחבה מצותך מאד: תהלים קיט, צו.

דאנכי ולא יהי' . . . שבדיבור א': רש"י מכות כד, רע"א (מהמכילתא). ובכ"מ.

שמי עם י"ה גימט' שס"ה: זח"א כד, א. ועוד. וראה בארוכה לקרי' סודי' ג, ב.

הן יראת ה': איוב כח, כח.

והנה כמו שמבואר למעלה בשרש דתו"מ בח"ע וחי'ת כמ"ע ומ"ת כנ"ל שכלולים מאש ומים בבחי' ההעלם דעצמות א"ס ב"ה (כמו גם בבחי' שעשועים העצמים דתוה"ק כנ"ל וכבחי' אש ומים דח"ע שכלולים זע"ז עד שהוציא אש ממים כו' כמ"ש מימינו אש כו' כנ"ל), כך הוא ממש כאשר בא בבחי' ההעלם דח"ע דתוה"ק בגילוי בדיבור כמו ב"י הדברות יש כאן בחי' התכללי' דה"ח והי"ג אש ומים דמ"ע ול"ת יחד כו'. דהנה אנו רואים דגם שבמ"ע הוא רק בחי' החסדים שהוא בחי' גילוי המשכות אלקי' שנמשך האור דשם הוי' בכלי מעשה המצוה ונק' מצות הוי' כמו שא' אשר קדשנו כו' וכמו במצות תפילין בראש א' כי שם הוי' נק' עליך וכה"ג, מ"מ יש בכל מ"ע מבחי' הגבו' דוקא, וכמו"כ להיפוך בבחי' הי"ג שבל"ת יש בכל ל"ת מבחי' החסדים דמ"ע, וא"כ כלול החסדים דמ"ע מגבו' דל"ת וגבו' דל"ת כלול' מחסדים דמ"ע כו', ואעפ"י שעצם המ"ע ול"ת הן בחי' חוי"ג שהן ב' הפכים בתכלית כאשר ומים ממש כנ"ל שזהו ענין הטו"ר שהן מובדלים ומחולקים זמ"ז בתכלי' וזהו כל עיקר החכ' דתו"ר להבדיל בין טו"ר כו', ולפי' אופן התכללות דחוי"ג במ"ע ול"ת הרי יכול להיות שהי' בחי' הגבו' במ"ע שאינה מצוה כלל ולא תעלה למעלה כלל ובהיפוך בל"ת יוכל להיות בחי' החסד שלא יהי' פסול וטמא ואסור כלל כו'. כי הנה אנו רואים בכל רמ"ח מ"ע [חסדים עליונים שהם באים ונמשכי' למטה בדקדוקים וצמצומי' הרבה הגם שכל מצוה ומצוה מפורשת בתורה לעשותה כך וכך מ"מ] יש בה אופנים פרטי' שבאו בדקדוק כך וכך ולא כך וכך שאם לא תהי' באופן המוכשר למצוה אינה מצוה כלל ואין בה השראת אור רצה"ע כלל וכלל, כמו במצות סוכה שהגם שכללותה באופן מעשה הסוכה כהלכתה וכדינה המבואר בה' סוכה יש בה מבחי' המשכת החסדים עליונים דמקיפים דאימא כו' כסכך שנק' צלא דמהימנותא כידוע אבל אם יש בה פסול דאורייתא שלא תוכשר למצות סוכה עד שנק' פסולה כמו הסכך שאין גידולו מן הארץ או שהסוכה חמתה מרובה מצילתה כו' וכה"ג וכן בסוכה גבוה מכ' אמה וכה"ג אין בה מצות סוכה כלל ונק' סוכה פסולה, וכן לולב הפסול ותפילין פסולין ע"פ דין שלא יחשבו מצוה כלל, וכמצות ציצית בד' כנפות וחי' חוטין שאם מחסר בה מכפי הצריך נק' ציצית פסולין, ועד"ז כל המ"ע שיש בה דקדוקים וצמצומים הרבה שנתנה בשיעורי' וגבולו' כך ולא כך כידוע, הרי כ"ז הוא בא ונמשך מבחי' הגבו' וצמצומים שנק' הי"ג שבחסדים דמ"ע שכלולים החסדים גם מבחי' הדין והצמצום דוקא, (כמו המים שכלולים גם מאש ונק' אש שבמים כנ"ל בבחי' שבתו' בשרשה כו'), והגם שנק' תורת חסד שהחסד גובר על הדין ונק' חסד שבחכ' שיוכל לטהר את הטמא ולזכות לחייב ולהכשיר לפסול כו', מ"מ הרי התו"ר בא במדה ושיעור שנק' קו המדה שלא יוסיף ולא יגרע כלל אלא דוקא כמו שהוברר בקו המדה שנק' קו המשקלות ששוקל בשוה לחוי"ג

כי שם הוי' נק' עליך: תבוא כח, י. ברכות ה, א.
שוקל צלא דמהימנותא: ראה חז"ג קג, א.

כו' ולא יוכל להכשיר הפסול ע"פ הדין ולא לפסול הכשר ולטמא הטוהר כו' אלא הטמא טמא יקרא כו' (כמשי"ת), ועכ"ז נק' התכללו' דחוי"ג כניל מאחר שימצא בחסד דמ"ע גם מבחי' הדין והצמצום כניל.

וכמו"כ גם במלית ששרשם בחי' הי"ג דאש כניל יש בהו מבחי' החסדים רבים דמ"ע, כמו בכל דיניו והלכות אויה יש אופנים רבים שיש היתר לאיסור ע"פ הדין כביטול בס' (כמו שא' ילתא כל מידי דאסר לן שרא לן כנגדו כו' אסר בבי"ח שרא כחל כו') וכה"ג כל דקדוקים שבטו"ט שיש אופנים רבים גם בטמא שיטהר והפסול יכשר והחייב יהי' זכאי כו' וכה"ג וכפי המבואר במשניות בס' קדשים וטהרות וכה"ג. וא"כ הרי גם בחי' הגבורו' שבלי"ת אינו בחי' דין וצמצום גמור אלא כלולים ג"כ מבחי' החסדים דמ"ע כו' (כמו שהאש כלול ממים גם בחכ' דתו' כניל). ולפי"ז הרי מצד בחי' ההתכללות במ"ע ומלית מהיפוכו המנגדו כגבו' שבחסד דמ"ע וכחסד שבגבו' בלי"ת כניל זהו יחוד והתכללו' גמור דחוי"ג דתו"מ כמ"ש מימינו אש דת כו' וכמ"ש בווהר דכל התורה היא לאכללא שמאלא בימינא זהו כמו גבו' שבחסדי' דמ"ע וימינא כשמאלא שהוא גבו' דלי"ת בחסדי' דמ"ע כו' ודיל. והיינו לפי שהתורה בשרשה כלולה מחוי"ג דאש ומים יחד, כניל שיש מדרגה דאש כלול במים דחכ' הקדומה ומים באש ואורי' קדמאין כו', וכמו"כ בחוי"ג דמצות גם בשרשן ברצה"ע שהן תרי"ג ארחין רמי"ח ושס"ה כו' וכלולין באותיות ד"יה ו"ה כניל, וע"כ במצות שלמטה שמקבלים מתו' אור כרמי"ח איברי' שמקבלים מן המוח דחכ' כמ"ש כי נר מצוה ותו' אור יש בהן התכללות דחוי"ג כרמי"ח איברים ושס"ה גידים שכלולים וע"ז ויש בא' מחבירו כרגל ביד ויד ברגל שמתחברים כא' כו' ועכ"ז יש מקום לכל אבר בפ"ע (וכן בשס"ה גידים בכל א' בפרט) בפרטי אופן מזג חיותו וקיומו ומובדל במהותו ופעולתו מחבירו כידוע ודיל. והיינו כמבואר למעלה בענין רוי"ש דהלוך ונסוע כו' שיש התכללות דאש ומים יחד, כי יש ה' מדרגות במים והן הי"ח וכן ה' מדרגות באש אש אוכלת ואש שותה כו' ויש אש גבוה ממים ומים גבוה מאש עד שהוציא אש ממים ומים מאש כו', כמו"כ בחכ' דתו' אור כלול מה' מדרגות דחוי"ג כמו קול ה' על המים וקול ה' בכח זהו הי"ח הכלולים דרמי"ח מ"ע והי"ג הכלולים דלי"ת, אך הרי המה כלולים זמ"ז דוקא כניל בדינים והלכות דתו' במ"ע ומלית בו' סדרי משנה שיש בחי' חסד בלי"ת וגבו' במ"ע כו' וכמ"ש מימינו אש דת כו' כניל ודיל (וכמו שבציור אדם באברים שנק' אדם פנימי באור דחכ' ומדות ואדם חיצוני באברי' שבגבורות דגידים

שא' יתא כל מידי דאסר לן שרא לן כנגדו: חולין קט, ב. תנומא שמיני ת. חז"ג רטו, ב. בווהר דכל התורה היא לאכללא שמאלא בימינא. . . וימינא כשמאלא: ראה לקו"ת מסות פו, ב. ואתחנן ז, ד. ש"נ.

ואור קדמאין: בכת"י ב: ואורי' קדמו.

כי נר מצוה: משלי ה, כב.

יש חסדים כמים שגדם ובחסדי' קאור וחיות שבאבר שמצמצם אור חיותו רק כפי אופן פעולתו בכלי שלו עד שכל א' מובדל מחבירו ומ"מ מתאחדים רמ"ח אברים ושס"ה גידים כא' ממש ונק' תורת האדם בפנימי' דמוחין ומדות ובחיצוני' דאברים וגידים שהן רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת וד"ל). ואעפ"י שלכאורה יש כאן דבר והיפוכו שזה התכללות והתחלקות כא', רק שהוא התחלקות שאחר ההתכללות שזה עיקר בחי' התיקון דשם מ"ה כמ"ש במ"א. ובוה מתורץ מה שלכאורה סותר מא' זה דלאכללא שמאלא בימינא כנ"ל בהתכללות דחוי"ג במ"ע ול"ת כו' לענין הידוע שעיקר התו' הוא להבדיל דוקא בין טו"ר והטמא טמא יקרא כו' היפוך ההתכללות והוא בחי' קו המדה דתו' שמודד שיעור ומדה לכל כידוע. אך הענין הוא דשניהם אמת לפי דבחי' קו המדה הזה הוא בא דוקא באופן ההתכללות חוי"ג במ"ע ול"ת שיהי' הכל במדה ושיעור ונכון ומדוקדק דוקא לא יוסיף ולא יגרע עד שיהי' כ"א על מקומו מובדל בין טו"ר כנ"ל בענין התחלקות האברים, דגם שיכול להיות גם הטמא טהור ע"פ תורת חסד וגם הטהור טמא ע"פ תו' של דין כידוע אך קו המשקלות הנק' קו המדה מודד שיעור ומדה בחסד ודין בין במ"ע כמה יהי' כלול מבחי' הדין והצמצום כפסולים בסוכה וטו"ת כנ"ל שלא יוכלל הדין יותר מדאי וכן בחסדים הכלולים בל"ת להכשיר הפסול ולטהר הטמא לזכות החייב ג"כ במדה ולא יותר מדאי ליתן מדה רק כפי מא' דקו המדה שמודד כל פרטי אופנים ההתכללות דחוי"ג במ"ע ול"ת דוקא שיהי' הכל במשקל ומדה כמ"ש א' סופר וא"י שוקל שסופרים ושוקלים כו'. ונמצא דזהו בחי' ההתחלקות והשיעור שניתן באופן ההתכללות דוקא ועי"ז יתקיים אופן ההתכללות דחוי"ג שבא במדה נכונה שזהו עיקר בחי' התיקון והוא מ"ש קול ה' בהדר שכלול מחוי"ג כמשי"ת וד"ל.

והנה כמו שמבואר למעלה בענין התכללות דחוי"ג אש ומים בחכ' ומדות דתורה כמצות כמו בדיני' והלכות דתושבע"פ כאופן מעשה המצות במ"ע ול"ת שגם אופן ההתכללות דחוי"ג במ"ע ול"ת זהו ע"פ קו המדה דספר וסיפור שהן תשב"כ ותושבע"פ והעיקר ע"י בחי' הסופר שממשיך בספר כאופן מדוקדק בחיבור דחוי"ג בכל מ"ע וכל ל"ת שהן ת"ח שנק' סופרים כמ"ש א"י סופר א"י שוקל כו', כך הוא במעשה המצות מצד עצם המעשה שכלולים מחוי"ג יחד, כמו שיש הרבה מצות שעיקרן בחי' העלא' דאוי"ה בחי' גבו' כקרבנות כהקרבת חלב ודם ונק' עולה שעולה למעלה לריח ניחוח ועכשיו בתפלה במקום קרבן ממש להמשיך בחי' ברכות כו' ויש בזה ג"כ בחי' המשכה דחסדי' להמתיק הדין בריח ניחוח להו"י זה לכפר על נפש החוטאת ולהביא ברכה ושפע כו' שזהו חסד שכלול בגבו' ועלי' בשביל ירידה וכן במצות תשובה בהעלא' דאוי"ה ועי"ז נמשך י"ג מדה"ר כו' להיות

נושא עון כו', וכה"ג יש הרבה מצות שהן העלא' כתרומות ומעשרות כו', אבל מצות הצדקה הוא בחי' חסד דאורי' להמתיק לדינין שבדימי' ועכ"ז היא בחי' העלא' להפריש ולהעלות מיגיע כפיו וכמיש צדקה תרומם גוי וכן אני בצדק אחזה פניך, וכן מצות שופר וכמיש עלה אלקי' בתרועה כו' ויש בו המשכה דחסד להמתיק' כל הדין כו', וכמו"כ יש מצות שהן בחי' המשכות דחסדים מקיפים דוקא כסלית ותפילין וסוכה ולולב וכה"ג כידוע, ויש כזה התכללות מבחי' אורי' בהעלא' דבירורים דצמר וקלף וסוכה גשמי' דוקא וכה"ג, וכן בשבת ויו"ט שהן המשכות דפנימי' אורי' כידוע מ"מ יש בהן העלא' דאורי' בקרבנות ובהעלא' דליל שבת כו', וכך הוא בהיפוך בלית יש בהן מבחי' החסדי' ליתן כח ועוז לברר הרע ולהפרידו (שהן שרשן מיו"ד דשם הוי'). ולפי"ז כמו שבחכ' שבראש ביו"ד דשם הוי' בתו"מ בשרשן למעלה נמשך בהתכללות דחויג כאנכי ולא כו' בדיבור א' נאמרו וכך נמשך בחכ' בסוף כתושבע"פ בתלמוד שמביא לידי מעשה המצות שהן יו"ד בסוף בשם אד' וכיו"ד שתחת הא' כניל, כך הוא גם בבחי' המעשה עצמה דמצות שנק' מצות המלך ממש כלולים מחויג ע"ד הנ"ל בהתכללות דחוי"מ (בספר וסיפור וסופר הנ"ל) ממש וד"ל.

וכך הוא גם בחי' התכללו' דחויג גם בקבלת מ"ש כמעשה המצות, והוא בכרכת המצות שאו' בא"י אלקינו מלך העולם אשר קדשנו כו', שזהו בב' אופנים דחויג דאורי' ואורי' הנ"ל בתו"מ עצמן בראש וסוף כניל, והוא מה שאנו רואים שיש בקבלת עומ"ש באהבה ורצון וחשק שהן המצות שנעשי' בכוונה ורעותא דלבא כמו כמצותיו חפץ מאד והוא לקיים רצון ה' מצד האהבה האלקי' האמיתית שהוא שרש רמ"ח מ"ע כידוע, ויש כזה התכללו' מירא' דוקא שכל אהבה כלולה מיראה והוא מצד שלא ירצה לעבור על רצון ה' ע"כ מבטל רצונו מפני רצון ה' ומקבל עליו עומ"ש ביראה שכלולה בתוך האהבה (וזהו לפי אופן המצות שהן בחסדים או בגבו' כניל וכמיש עבדו ה' בשמחה וכו' עבדו ה' ביראה וגילו ברעדה וא' במקום גילה ושמחה של מצוה שם דוקא תהא רעדה וירא' מבפנים כו'. וכך יש להיפוך בקבלת עומ"ש בירא' ופחד אלקי' דוקא וכמו שום תשים עליך מלך מצד ירא'

שבד"מ: כתיב: ב: שבד"ל כו' (וראה ע"פ אשרי משכיל אל דל – סיפור קנה, ב. ובכ"מ).
וצדקה תרומם . . . אני בצדק: משלי יד, לד. תהלים יז, טו.

נלה אלקים בתרועה: תהלים מז, ו.

דמצות שנק' מצות המלך: ראה הערות כ"ג אדמו"ר שלישיא כסה"מ הש"ת ע' 48.

האהבה . . . שהיא שרש רמ"ח מ"ע כידוע: ראה תניא רפ"ד. רפמ"א. הקדמה לשעשהחיהא בתחילתו. וראה פיה"מ להרמב"ם אבות פ"א מ"ג: ואמרו האוהב לא ישכח דבר ממה שצוה לעשותו וירא לא יעשה דבר ממה שהזהר לעשותו. וראה פירושי' להרמב"ם בהל' יסוה"ת רפ"ב. ועודיו הוא כח"ג קכב, טע"ב. רמב"ן עה"ת יתר כ, ת. של"ה נ, ב. ובארוכה סיפור קפת, א. ס' הערכים תכ"ד כ"ך א ע' רע"ד. וש"נ.

עבדו ה' בשמחה . . . עבדו ה' ביראה . . . במקום גילה . . . תהא רעדה: תהלים ק, ב. שם ב"א. ברכות ב, ב. שום תשים עליך מלך: דברים יז, טו.

הרוממות כו' ותוכו רצוף אהבה ותשוקה בקירוב להתקרב ולהתדבק בכל לבו ונפשו כו' שזהו כמו חסד שבגבו' מים שבאש, וכמו במ"ת שראו הקולות כו' בראי' מקרוב ועל כל דבור כו' ומי' ויגועו ויעמדו מרחוק כו' שזהו בחי' התכללות הנ"ל ברו"ש, וברצוא עצמו יש בחי' שוב וכשוב יש רצוא וזו למעלה מזו כנ"ל בהתכללו' דאש ומים שיש אש גבוה ממים ומים גבוה מאש כו' וד"ל. וזהו ענין ברכות המצות שיש בזה התכללות דחוי' ברו"ש באו"ר בקבלת עמ"ש כנ"ל, והוא שא' ברוך א"י בחי' הוי' חסד דהוי' באלקי' להיות מלך העולם בצמצום דגיאות לבש כו' וכנ"ל במ"ש מלכותך מל' כ"ע שמבחי' פנימי' המל' דאי' עצמו יהי' נמשך להיות מל' כ"ע בקו"ח כו' לפי שקדשנו במצותיו שהמצות עליונים בשרשן למעלה הרי הן כלול'י מחוי' יחד כנ"ל, ולכך בהמשכת קדושת המצות שלו למטה בנש"י בגופי' שקדשנו במצותיו ממש לפי שנערץ תב"ס דוקא כמ"ש ויאמר לאדם דוקא הן יראת ה' כו' ג"כ כלולים בחוי' שהן או"ר יחד, ולכך נמשך קדש העליון בקדושה שלמטה במצות גשמיות והי' לאחדים ממש לפי שכלולים מחוי' דוקא, וזהו הכונות שבברכת המצות שהן בחי' המקיפים כידוע כדי שעי"ז יוכל להיות בחי' יחוד פנימי' דו"ר הנקרא קוב"ה ושכינת' בכל מצוה ומצוה כידוע וד"ל.

אך הנה עדיין יש להבין בכל הנ"ל בהתכללו' דרו"ש דאו"מ דתו"מ מאין יוכל להיות התכללות דב' הפכים דחוי' כאש ומים כא' ממש, שבודאי מוכרח לומר שזהו בא ע"י בחי' ממוצע דוקא, שזהו הכלל בכל מקום שא"א שיחברו ויוכללו ב' הפכים כ"א ע"י בחי' ממוצע, שבהכרח לומר שזה הממוצע גבוה ונעלה הוא משניהם יחד לכך יוכללו כא'. וכמו שני תלמידים שהן מחולקים בב' דיעות הפכים כחוי'ג זה אוסר וזה מתיר כאש ומים כאשר בא לפני רבן שגבוה בערך משניהם יוכללו כא' ויהי' שלום ביניהם לפי שמתבטלים כ"א מדעתו והשגתו לגמרי לגבי שכל וחכ' רבם הנעלה משניהם לגמרי. וכמו"כ ב' שרים גדולים שהן מנגדים הפכים ולא יסבלו זאי' כאש ומים כאשר יעלו ויבואו לפני המלך המרוםם ונשגב בערך משניהם יתבטלו ממציות ישותם לגמרי ויהי' שלום ואחדות ממש ביניהן כו'. וכך הוא ענין עושה השלום במרומיו בין מיכאל וגבריאל שר של אש ושר של מים גם שהן מנגדים בתכלית הקצה נעשה שלום ביניהן ואין מכבים זאי' כנ"ל לפי שנתבטלו שניהם לגבי מקורם האלקי' המהווה אותם מאין ליש כו' שזהו פי' וטעם הפשוט למ"ש עושה השלום כו', וזהו ג"כ טעם לבחי' ביטול דמרכבה ככללה לגבי הרוכב שהוא דמות כמרא' אדם העליון אעפ"י שהן ב' הפכים כארי' ושור כו' ואדרבה משתתפי' יחד להיות נושאי' את הכסא כו' וכמו וקרא זאי' כו' לפי שמתבטלים ממציותם לגמרי מצד אור האלקי' המאיר

ויאמר לאדם . . . הן יראת ה' איוב כח, כח.

עושה השלום במרומיו בין מיכאל וגבריאל: נסמן לעיל ע' ססג.

וקרא זאי': ישעי' ג, ג.

עליהן שנבדל בערך והוא מקורם האמיתי כמו אד' במ סיני בקודש, וזהו ג"כ ענין השלום שנעשה במרומו במרכבה העליונה שירדו עם ה' במ"ת כמ"ש סיני בקדש והוא מ"ש רכב אלקי' ריבותי' כו' כידוע והי' במרכבה זו כמה הפכ"י רבים דאש ומים כמיכאל וגבריאל כנ"ל, אך מצד פנימ"י האור דש' הו"י במ"ת (שהוא באור החכ' דתו' שיש בה מבחי' התכלול' דאש ומים) להיותה בבחי' קו האמצעי שהוא בחי' תי"ת שכלול מב' הפכים דחוי"ג כמו שא' והתי"ת זו מ"ת כידוע וכנ"ל דחוי"ג שבמ"ע ול"ת בהתכללות בא ע"י קו המדה דחכ' דתו', ולכך נק' התו' שלום וכמ"ש ה' עזו כו' וכת"י או יחזיק במעו"י בתו' יעשה שלום לי שלום יעשה לי ב' שלימות בפמליא של מעלה ובפשמ"ט יחוי"ע ויחוי"ת כידוע, והוא ענין שם מה מלגיו כו' שהוא שם מ"ה דחכ' דאדם דתו' שעושה שלום וחיבור בין ב' הפכים דחוי"ג להיות הכל במשקל ובמדה ע"פ קו המשקלות דקו האמצעי כנ"ל, וזהו שכל התו' לאכללא שמאלא בימינא וד"ל.

וּנְמַצָא מובן דמ"ש עושה השלום בין בחי' אש ומים דמרכבה זהו בא מבח' ועזו דשלום הפנימי' שהוא מבחי' אדם דאצ"י שכולל חוי"ג להיותו למעלה משניהם, וכך הוא עד רום המעלות גם במקור דאוי"מ כמו שהוא בחכ' דתו' שיש אש למעלה ממים ומים למעלה מאש כנ"ל בבחי' המ"ע שמעל לרקייע כו' ששרשה באורי' קדמין וכה"ג, אבל יש שרש ומקור הראשון לכל בחי' התפשטות דחכ' דתו' בנ' מדריגות דאוי"מ כנ"ל כמ"ש מימינו אש דת' כו' וכמו שא' שירד ה' באש כו' וכת"י קול ה' על המים כו', שבהכרח לומר שיש בחי' ממוצע שמחבר לחוי"ג דתו' שזהו בשורש הראשון שלה בעצמות א"ס ב"ה ממש (שירד להיות משתעשע בחכ' דתוה"ק ברו"ש כו') ששם מתבטל מציאות דחוי"ג דאוי"מ דתו"מ, כנ"ל בעושה השלום בין הפכ"י דחוי"ג שאין מכנים וא"ז כו' מצד שמתבטלים לגמרי להיותו נבדל בערך משניהם, כך גם בסיבות התכללות גם במקור דחוי"ג דתו"מ זהו הטעם שיש בהן התכללות דחוי"ג כנ"ל מצד ביטולם בעצמות א"ס ממש (שנק' מאור למעלה מאור או מים כו'), ואמנם משמע מפשט הענין בבחי' התכללות דחוי"ג דתו"מ לפי שהוא בקו האמצעי שנק' שם מ"ה שכולל לחוי"ג יחד והוא בחי' קו המשקלות כנ"ל שאין זה מצד טעם הנ"ל בביטול במציאות דב' הפכ"י לגבי העליון משניהם אלא מצד עצם ומהות דקו האמצעי הוה שמצדו הוא שיש כח בתו' לאכללא כו' ונק' שלום שמחבר ב' הפכ"י בייה יחוי"ע ובו"ה יחוי"ת כנ"ל. הענין הוא שגם זה עצמו מה שיש בקו האמצעי זה שנק' קו המדה (כמו אלו ואלו דא"ח כו' כידוע בענין מ"ט פנים טמא וטהור כו')

אד' במ סיני בקודש: תהלים סה, יח.

והתי"ת זו מ"ת: ברכות נה, א.

ה' עזו . . . יחזיק במעו"י . . . בפשמ"ט ובפשמ"ט: תהלים כט, יא. ישעי' כו, ה. סנהדרין צט, ב.

באור קדמיו: בכת"י ב: באייר קדמו.

וכולול ב' הפכים דחוי'ג החליף מזה לזה, זהו לפי שקו זה נמשך מבחי' המאור דעצמות איס ביה דוקא שהוא למעלה משניהם וכוללם יחד (כמו שידוע בענין קו"ח שנמשך באבי"ע בכלל שנק' קו המדה בכלל שיכול להחליף מחסד לגבו' כו' להיותו בא מעצמות איס שלפני הצמצום כו', וזהו וי"ו דהנורא כמ"ש במ"א).

והנה להבין שרש הענין של בחי' השלום הנ"ל בין בבחי' רוי"ש דמלאכים וכמו"כ בחוי"ג דתו"מ (שעי"ז שורה בהן בחי' קדש העליון כמו שא' אשר קדשנו בקדש העליון דעצמות ממש לפי שהמצוה כלולה מחוי"ג כנ"ל שעי"ז שורה בה מקודש דעצמות שהוא מובדל בערך מטעם הנ"ל בענין עושה השלום כו'), הנה זה הי' במ"ת ע"י קול השופר דוקא (שהוא בחי' ממוצע לתכר ב' הפכים דקולות ולפידים בחי' חוי"ג דתו' כנ"ל). כי הנה מבואר למעלה בכללות ענין קול השופר שבמ"ת שהוא בחי' קול פשוט דוקא שאין בה בחי' הטיות והרכבות כלל וכלל, ויש בו ב' אופנים דחוי"ג יחד א' להמשיך חסד וטוב כמו שופר דיובל לחירות כו' ובחי' הדין שהוא להרעים בקול תרועה להפחיד ולהחריד כמו אם יתקע שופר כו', וגם בקול השופר הי' כלול מבי' הפכים דחוי"ג שהי' לאיים ולהחריד כמו ויחרד כל העם כו' וגם הי' בבחי' חסד וטוב להאיר אור דתו' בקול ודבור דוקא כנ"ל באורך, ומפני שהי' כולל ב' הפכים דחוי"ג יחד ודאי מוכרח שהי' בחי' ממוצע שמחבר ב' ההפכים הללו יחד, כנ"ל בענין עושה השלום כו' דזהו מצד הארת אור העליון הגבוה הרבה מבי' הפכים דחוי"ג כנ"ל, וכך הי' אור פשוט מעצמות איס הפשוט בתכלית האחי"פ בקול השופר שהוא למעלה בערך מהמשכות דחוי"ג בעלי' וירידה ע"כ הוא קול פשוט ועצמי דוקא, והגם שממנו מתחלקים לחוי"ג (כמו שיעננו בקול השופר בא' אנכי ולא כו') שהן קולות וברקים ולפידים וכמ"ש קול ה' בהדר שכולל ב' הפכים דמים ואש כו' אבל טובל וכולל יחד דוקא. והוא מטעם הבי' הנ"ל בענין קו האמצעי שכולל יחד לב' הפכים דחוי"ג בקול דתו' שכולל מאש ומים כדיבור כו' אבל גם זה עצמו שקול זה כולל ב' הפכים הוא לפי שיוצא מבחי' העצמו' דאיס שלמעלה מחוי"ג כנ"ל וד"ל.

והנה תחלה יש להבין בשרש ענין קול השופר דמ"ת במה שהי' הולך וחזק מאד דמשמע שהי' תחלתו במיצר דוקא ואחי"כ הי' מתפשט והולך וחזק כו' שזהו מן המיצר אל המרחב דוקא כו'. והענין הוא כי הנה מבואר למעלה שהי' קול השופר במ"ת הגם שהי' מן המשפיע למקבל מלמעלה למטה דוקא כידוע מ"מ הי' זה כמו קול השופר שמריעים בו מלמטלמ"ע שהוא קול שיוצא במיצר תחלה ואחי"כ מתפשט למרחב מלמטלמ"ע. כי הנה

וי"ו דהנורא כמ"ש במ"א: ראה לקי"ת ואתתנו ח. א. סה"מ תקס"ב ח"א ע. יט. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' נח. וראה ס' הערכים חניד כרך ד' ע' חלה. ושיג. ובכ"מ.

קול השופר תחלתו בצד הקצר שבשופר כי ציור השופר צידו א' קצר ומיצר והולך ומתרחב מעט מעט עד שבציודו הב' הוא רחב הרבה שבו מסתיים הילוך הקול לצאת לחוץ בהרחבה והתפשטות בקול גדול ופשוט ותוקעים בציודו הקצר שהוא להכניס ולצמצם הכל הפה בתוכו בעולם ומתצמצם ההבל וקול זה בחשאי ובצמצום ומיצר בהילוכו בתוכו רק שנדחק בכח הצמצום והכיווץ הוזה לצאת בציודו השני בהתפשטו' והרחבה, וכל שהוא המיצר וצמצום בתחלה בכח יותר יותר יהי' יציאתו בכח ההתפשטות וההרחבה כידוע, כמו בכ"מ שיש מיצר ועיכוב בתחלה שמזה יבא כח ההתפשטות וההרחבה כידוע דוקא (כחץ ההולך בכח ההתפשטות למרחוק מצד המיצר בתחלה דוקא כקולע בקלע כו' וכמים דנהר שמעמידים במסך מפסיק שבהסיר המסך יומשכו בקול רעש יותר בריבוי והתפשטות גדולה וזהו הטעם לסיבת התפשטות והרחבה דהילוך הנהר לפי שיוצא תחילתו מן המיצר דוקא שהוא נביעות המעיין שיוצא ונמשך בגידי הארץ במיצר וכיווץ בעולם ביותר עד שנתגלה שמזה דוקא יבא כח התפשטו' כנ"ל), וכך הוא במשפיע חכ' לתלמיד שכל מה שהחכם המשפיע יכווץ ויצמצם א"ע בתחלה להעלים אור השכל להיות יציאתו וגילויו במיצר תחלה יבא אח"כ להתפשטו' והרחבה ביותר כו', וכמו מעיין החכ' בעצמו שתחלתו במיצר בנקודה א' לבד שמבריק אור מלמעלה מן השכל מן העולם לגילוי (כיוצא ונמשך בצינור דק ביותר והוא מזל ונוצר אותיות צינור כמו פתח ר"פ כו') ואח"כ מתפשט בהרחבה ביותר שנק' בינה כמו רחובות הנהר כו' (בל"א בליצט איבר דעם מוח כו') כנ"ל כענין ברקים שמבריק הברק כנקודה א' בתחלה ואח"כ מתפשט ביותר לפי שגם הברקים יוצאים מן המיצר והעולם דיסוד האש שבמים שבעבים המנגזים כו') כנ"ל. וכ"ז דמיון להבין ענין קול השופר שבא מן המיצר למרחב דוקא כנ"ל, כמו שא' קודם תקיעת שופר פסוק דמן המיצר קראתי יה כו' לפי שהשופר ברי"ה העלא' דאויח מלמטלמ"ע מן המיצר תשובה בלב נשבר דוקא כידוע, ולכך תוקעים בשופר שהוא בתחלה בקול פשוט מהבל הלב להיות עולה למעלה בהתפשטות דאויח הולך ומתרחב כו', וזהו מן המיצר קראתי י"ה יו"ד צמצום ואח"כ היא התפשטות, וכך ענני במרחב די"ה בצמצום והתפשטו' אח"כ בבחי' או"י מן המשפיע למקבל ג"כ בקול השופר כמ"ש וה' בשופר יתקע כו', וזהו ענין קול השופר דמ"ת מלמעלמ"ט כנ"ל וד"ל.

והנה להבין שרש וטעם הענין הזה למה במ"ת דוקא הי' ע"י קול דשופר דוקא שבא מן המיצר למרחב מלמעלמ"ט (דודאי מלמטלמ"ע צ"ל מן המיצר כמו מן המיצר קראתי יה כנ"ל, אבל מלמעלמ"ט שז"ש ענני במרחב

ונוצר אותיות צינור: ראה לעיל ע' תלו. ושי"נ.

כמו פתח ר"פ: [= ר' פלוני], ראה כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) סרניז. ובהמונא בארוכה בלקו"ש ח"ג ע' 209. וראה לעיל ע' תלו.

מן המיצר: תהלים ס"ח. ה.

י"ה למה הוא דוקא ע"י מיצר בתחלה ולא בבחי' מרחב דעצמות כו', ואם מפני העלא' דא"ח כמיצר כך הוא המשכה דא"י באותו אופן דוקא משום דרוח אייתי רוח כו' כידוע הרי במ"ת לא ה"י תקיעות שופר מלמטה למעלה מכני' כלל כו'). אך הנה כתיב וה' עליהם יראה ויצא ככרק חיצו ואד' הוי' בשופר יתקע כו', וזהו קאי לע"ל שהי' קיבוץ גליות בימוהמ"ש שאז הי' נגלה כבוד ה' ויראה עליהם שם הוי' בגילוי גמור וז"ש וה' עליהם יראה בגילוי אור ממש ויצא ככרק חיצו שוהו ככרקים שהי' במ"ת כני"ל שהוא בתחלה במיצר כנקודה א' לבד ומתפשט ומתרחב מיד ותחילתו כחץ, וזהו בח' הארת אור דפנימי' החכ' דתו' שיתגלה ע"י משיח, שכמו שהי' במ"ת ע"י משה בבחי' נגלה שכתו' כך יהי' לע"ל ע"י משיח גילוי אור דפנימי' התו', כמ"ש במ"א בענין עד יעבור כו' שזהו העברה הכ' בנהר פרת כו' והוא מה שא' במנחות שיבא טוב ויקבל טוב כו', וכמו"כ הי' במ"ת שה' עליהם יראה באור פניו ית' ממש (כמו יאר ה' פניו אליך) כי באור פניך נתת לנו כו' וכמו שא' חכ' אדם תאיר פניו, דבמ"ת הי' גילוי אור דנקודה דחכ' דתו' מן ההעלם לגילוי, כני"ל במעין דחכ' שהוא נובע מן המיצר והתפשטו' והרחבה בנהר כו', וכך הי' במ"ת בחי' גילוי אור החכ' עילא' דפנים מאירות עד שתאיר פניו ממש, שזהו בא ג"כ במיצר כנקודה א' ואח"כ מתפשט בהארת פנים בכל הפנים כידוע, וכמ"ש במ"א בענין תיקון ואמת שהוא אור האמת דתו' שמאיר בפנים שנק' תרין תפוחין כו' דאנפאה דמלאכ נהירין שאור זה מתנוצץ ממיצר למרחב (כמו צהבו פניו דר"א שמצא תוס' חדתא) כחידוש אור החכ' ממקורה ממעין החכ' שהי' בהעלם ובמיצר כו', ואמנם התרחבות האור הזה הי' בחי' עצמו' ופנימי' שלו ממש, שהוא מה שכח העצמו' ממש בהעלם מתגלה הוא בפנים דוקא, ולכך נק' פנים ע"ש התגלות הפנימי ועצמו' ממש שלמעלה גם מפנימי' דח"ע כידוע, והוא שעשועים העצמי' שמתגלה בתענוג דחכ' דתו' בפנים דוקא, ולהיות בא פנימי' כל העצמי' שלו ממש לכך הוא בא מן המיצר למרחב לפי שא"א שיבא מפנימי' ועצמי' (שהוא כמו א"מ דיחידה) כ"א ע"י צמצום ומיצר בתחלה (כמו נביעות המעיינות מן התהום) (וזהו מיש לאין להיות כנקודה א' לבד ואח"כ מאין ליש בהתפשטות), וזהו ויצא ככרק חיצו דוקא במיצר תחלה מיש האמיתי כדי שיהי' מזה אח"כ בהתפשטות והרחבה גדולה שזהו גילוי כל העצמות בהארת פנים עליונים, וזהו ואד' הוי' תחלה שם אד' בבחי' צמצום כמו כנקודה ד' ואח"כ מיצר זה עצמו יבא להתפשטו' שהוא שם הוי' כמו עלה אלקי'

וה' עליהם יראה . . . ואד' הוי' בשופר יתקע: ראה זכרי' ט, יד. ובתנמן בסוף סה"מ תקפ"ז ח"ב ע' אסא (סוף טור א).

במ"א בענין עד יעבור . . . העברה הכ' בנהר פרת: בשלח טו, סז. שער האמונה פניו. ועוד.

שא' במנחות שיבא טוב: מנחות נג, כ. וראה לעיל ע' ריב. ושינ בארוכה.

יאר ה' פניו . . . חכמת אדם: נשא ג, כה. קהלת ח, א.

צהבו פניו דר"א: ראה ירושלמי שבת פ"ח ה"א. קהיר פ"ח, א (פיסקא ד). וראה בכ"ז ס' מאמרי אדוהאמצ"במדבר ח"א ע' רמא ואלך. וע' רנב ואלך. ובכ"מ.

בתרועה מלמטלמ"ע מן המיצר קראתי י"ה ואח"כ הוי' בקול שופר מלמעלה למטה שהוא ענני במרחב יה ג"כ בצמצום תחלה שהוא מ"ש ואד' הוי' בשופר יתקע בשופר דמ"ת שהי' הולך וחזק כו' לפי שהי' בחי' התקיעה בשופר בקול פשוט ועצמי' שנמשך מבחי' ההעלם דעצמות אא"ס ב"ה שהוא אח"פ בתכלית כידוע, וע"כ גם בחי' ההמשכה שנמשך מעצמותו נק' קול פשוט ועצמי' דוקא כניל והי' ראוי שיהי' גם הוא בבחי' התרחבות במרחב דעצמו' א"ס ממש, אך לפי שא"א שיומשך מבחי' ההעלם דעצמו' א"ס שנק' סדכ"ס דלמתב"כ כו' כ"א ע"י צמצום ומיצר בתחלה דוקא, שזהו כמו מיש האמיתי לאין כנקודה א' כו', ואח"כ יתפשט למרחב מעלם לגילוי אור בהתרחבות בלי שיעור כלל מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו ענין השופר שבמ"ת שהי' הולך וחזק בהתרחבו' והתפשטות בלי שיעור כלל כענין קול גדול ולא יספ' כניל, לפי שהי' השופר בצידו הא' קצר שהקול הולך בתחלה במיצר וצמצום דוקא מטעם הנ"ל. ושרש הענין הוא כי הי' צריך שיומשך מבחי' מקיף דאור התענוג שעשועים דח"ע דתהיק הנ"ל שא"א שיבא בגילוי או"פ כלל שזהו ענין התרחבו' דקול השופר בלי שיעור כלל וכמו ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים כו' שהוא בחי' העדן עצמו מקור השעשועים העצמי' שמאיר בפנים העצמי' דוקא כניל (שנק' אמת כמ"ש תתן אמת ליעקב אמיתת עצמותו ממש כמ"ש ראש דברך אמת כמו אמתך אלקי כו' ואמת הוי' לעולם כו' וכה"ג), ולזאת א"א שיומשך בקול פשוט זה כ"א ע"י המשכה נעלמת מכה המקיף העצמי', כמו עד"מ הנופח ככה גדול וחזק שמעורר לכה העצמי' הנעלם בבחי' מקיף דנר"ג שא"א שיקבל בכה האור פנימי (כנושא משא כבד בגבורה יתירה שנק' גבור בכה ביותר מכפי המדה שיש באור פנימי בכלי (וכמ"ש במ"א במ"ש ויפח באפיו מאן דנפח מתוכו נפח כו', שזהו הי' בכה דאוי"מ מצד דילוג הערך מגבוה לנמוך ביותר) וכמו גדול ורב כח וכן קול הי' בכה הנעלם שבאו"מ העצמי', ולכך הי' צריך שיצמצם בחי' העצמי' בקול השופר בצידו הקצר להיות בכה הנעלם החזק כמו התוקע בשופר שתוקע בכה החזק הנעלם בכל פנימי' שבו כניל (ולפי שמתצמצם הכח בהעלם כ"כ במיצר ע"כ יוצא אח"כ במרחב כ"כ לפי שכח האוי"מ אינו מתגלה רק ע"י מיצר וכיווץ בעצמו בתכלי") כמקיף דכח הגבוה בגיבור אינו נמשך רק ע"י מיצר וכיווץ כל כחו בעצמו בהעלם כשמגביה משא כבד ביותר או שזורק חץ למרחוק או להיות דולג למרחוק כו', וכן בכה המקיף דחכ' להיות נמשך ביותר ממדתו באוי"פ בכלי המוח צ"ל ע"י כיווץ ומיצר וצמצום בלבם בעצמו' חכמתו ביותר, כתלמיד לפני רבו שהוא מתקשר בכל כחו הנעלם בדבר חכ' זו כו' או צמצום המשפיע בעצמו

ארוכה מארץ מדה: איוב א, ט.

תתן אמת ליעקב . . . ראש דברך אמת . . . אמתך אלקי . . . ואמת ה' לעולם: מיכה ו, כ. תהלים קיט, קס. שם עא, כב. שם ק"ו, ב.

ובתחלה בהסתלקות וכיון שזהו כח ההתקשרות בכל עצמו בהעלם כח חכמתו כו' ולכך אח"ז נמשך מן המיצר למרחב כברי המבריק אור ולא נמשך בהתרחבות מיד כידוע. וכך הוא בבחי' המשכות האו"מ דח"ע הקדומה שהוא בחי' פנימי ועצמי ממש כנ"ל הי' זה ע"י כח חזק הנ"ל שבעצמותו שמתצמצם ומכוח הבל זה הפשוט שנדחק במיצר השופר, שזהו שנק' תקיעה בלה"ק כמו התוקע עצמו בדבר שנתקע בו בהתקשרות חזק בכל כחו העצמי כו', וכך הוא ענין התקיעה בשופר שמישים ומתקיע כל כחו בהעלם בהבל זה שמנפח בפיו בצד הקצר דשופר עד שנתאדם פני התוקע, כמיש בכוננות התקיעות דר"ה כו'. ווי"ש ואד' בשופר יתקע כו' שזהו במיצר תחלה להיות ע"ז כל כחו הנעלם שבחכ' דתו' בהארט פנים עצמי' בהתרחבות לאין שיעור כלל כנ"ל וד"ל.

וזהו מן המיצר קראתי יה כו' כמו שבתקיעת שופר מלמטלמ"ע מתחיל תחלה מן המיצר שהוא צמצום ואח"כ התפשטות כו', שזהו בחי' י"ה יו"ד הוא בחי' צמצום כנקודה א' לבד בהעדר התפשטות לפי שמבחי' אור המקיף הנעלם בעצמות א"א להתגלות כ"א ע"י צמצום כנקודה א' ואח"כ בא בהתפשטות והתרחבות. וכמו"כ הי' אחדל"ת מן המיצר למרחב בנשיי אחר ימי הספירה דעומר שעורים לרצונכם לברר ולהפוך חושך לאור מכל הז"מ רעות דנה"ב שיהי' בר לבב כטהרה, זהו ענין העלא' דתשו' בבחי' או"ח מעומק נקודת הלב דפנימי' הרצון לבטל כל עצמותו (כמו אזעירת גרמה ונעשית נקודה א'. מגו דחיקו דרחימו דלא יכולת למיסבל כו'), כך הי' נשיי בצמצום כנקודה מן המיצר וכווץ בתכלי' כמו מן המיצר מלמטה למעלה, שע"י צמצום זה מהעלם דעצמות הרצון נמשך ומתרחב בהתפשטו'. (וכמו שא' מי גלה רז זה לבני שהקדימו נעשה לנשמע שמה שא' כל אשר דיבר ה' נעשה הי' זה הביטול והצמצום בעצמות הרצון רק לעשות רצונו ית' והוא בחי' כתר שבכת"ר, וביקשו שיראו פני הוי' בתשוקה דרץ לבך כמו שא' רצונינו לראות את מלכינו כו'). וזהו כמו חצי כדור התחתון שתחתו במיצר גדול והולך ומתרחב למעלה לקבל הרבה כו'. וכמו"כ ע"ז עשו אתעדל"ע באו"י דמשפיע מאור דעצמות אי"ס ב"ה ג"כ שהי' נמשך כמו בבחי' או"ח שמלמטלמ"ע. ווי"ש קראתי י"ה קריאה זו אעפ"י שזהו מן המיצר שלמטה כו' מ"מ גורם בחי' המשכה מלמעלה למטה שיומשך ג"כ בדרך זה (היפוך דאוי' שהולך ומתמעט) דהיינו שיהי' ראשיתו הולך מצער וצמצום ואחריתו ישגה בהתרחבות, כמו ומעיון מבית ה' יוצא כקרני חגבים לבד והשקה את נחל השיטים כו' כנ"ל בדוגמא דשפע הנעלם דמעיון בנהר כו'), והוא ענין קול

אזעירת נרמטה: זח"ג קצא, א.

מי נלה רז זה: שבת פח, א.

רצונינו לראות את מלכנו: מכילתא ופירשיי יתרו י"ט, ט.

ומעיון מבית ה' יוצא: יחזק' ד, יח.

השופר שהולך תחלה במיצר וצמצום דיו"ד, שזהו כמו מה שא' דביו"ד נברא העוה"ב שהוא העדן העליון מקור כל העונג העליון הבא בהשתלשלות שנמשך אפס קצהו בג"ע ובעוה"ב להתענג בו הנשמות במרחב ההשגה דבינה שנק' יש כמו להנחיל אוהבי יש כמו ש"י עולמות, וזהו שהעוה"ב שהוא התפשטות והתרחבו גדולה מאור העונג העליון דעדן לנשמות בבחי' יש ממש שרש בריאותו בא מאו"ח והעלם דנקודה א' דיו"ד דח"ע הנעלמת בהעלם וצמצום בעצמו' איס ב"ה וכמ"ש כי ב"ה ה' צור עולמים ב"ה דוקא ע"י בחי' צמצום דיו"ד ואח"כ נעשה התפשטות דה"א דבינה לאורך ורוחב כו', והיינו מטעם הנ"ל שא"א שיומשך מעצמות המקיף דתענוג הפשוט שבעצמותו ית' ממש שזהו למעלה גם מבחי' מקור לכל התענוגים העליונים, כמ"ש כי עמך מקור חיים פי' גם מקור כל התענוגים עמך טפל ובטל ממש כטפה בים כו', וכמו ישת חשך סתרו שאינו מושג כלל אפי' במקור דח"ע שנק' אור צח שנעשה אוכם ואתחשך קמי' עה"ע כו'. וז"ש ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלקי, ערפל וחושך הוא בחי' מקיפים הנעלמים בעצמות שמעלימי' ומסתירי' לאור העצמות בהעלם אחר העלם בלי שיעור כלל (וכעגול דסמ"ך שאין לו התיישבות למטה כלל וכמו ור"ח אלקי' מרחפת ע"פ המ"ע דח"ע נוגע ואינו נוגע בבחי' מולי"מ כו' כמ"ש במ"א), אך ע"י צמצום דבחי' תקיעה בשופר בצד הקצר תחלה בכח חזק כנ"ל ה"ז בא מבחי' ההעלם דמקיף העצמו' הנ"ל לגילוי אפס קצהו, שזהו כהבל הלב הפשוט שנתקע בחוזק ובכיוון בקול שופר במיצר תחלה (וכמיצר שבנקודת הלב מלמטה למעלה בכע"ת כמו מן המיצר קראתי כנ"ל), ומבחי' הבל זה הפשוט שבמיצר בקול הנעלם שבשופר מתגלה כנקודה א' דיו"ד דחכ' שהולך ועולה ומתרחב, כמו מה"א דבינה שהוא מה שנתרחב ונתפשט מיו"ד דח"ע להיות אור ומקור ההשגות דבינה לנשמות בעוה"ב כמו שא' ביו"ד נברא כו' עד גם בג"ע דהיינו שיוכלו להשיג בגילוי ממש התענוג הנעלם הזה הנק' עדן, כי מקול שופר זה נמשך מקור התהוות העדן שהוא העוה"ב שממנו משתלשל האור ומקור להתענג בו הנשמות עד גם למטה מטה בג"ע כידוע וד"ל. וזהו קראתי י"ה שהי' הסיבה ע"י אתעדלית מן המיצר כנ"ל להיות נמשך י"ה שהן צמצום דיו"ד בהתפשטות דה"א להיות התהוות העדן והעוה"ב בגילוי הרחבה

דביו"ד נברא העוה"ב . . . ב"ה ה' צור עולמים: מנחת כס, ב. ישעי' כו, ד.

להנחיל אוהבי יש . . . ש"י עולמות: משלי ת, כא. סוף עקציון.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

ישח חושך סתרו: תהלים יח, יב.

אור צח שנעשה אוכם: ע"פ ת"ז ת"ע (קלה, ב).

ומשה נגש אל הערפל: יתרו כ, כא.

וכעגול דסמ"ך שאין לו התיישבות: ראה בהמוכא כפי הערכים-חביד כרך ה' ע' ריג ואלק. ס' מאמרי

אדרי"ז גביאים ד"ה למרבה המשרה.

נוגע ואינו נוגע: ירושלמי תגיגה פ"ב ה"א. תוספתא שם פ"ב ה"ב.

בבחי' מולי"מ:] = מטי ולא מטי' זח"א טז, ב. סה, א.

לנשמות גם בג"ע ע"י הנהר שיוצא מעדן כו' כמו בכל שבת וחודש כו'. והטעם שהי' במ"ת דוקא ע"י קול השופר שהולך וחזק ממיצר למרחב כנ"ל, דהגם שהעדן כבר נברא וגם הגן וגם העוה"ב כבר נברא ביו"ד כמ"ש ויטע ה' גן בעדן מקדם כו', הענין הוא לפי שמצד רוממות של העצמות דא"ס ב"ה שנק' סדכ"ס דלמתיב כו' הרי כל האור ושפע שנמשך בעדן העליון מיו"ד לה"א כו' גם זה הי' עפ"י צמצום ומדה דוקא להיותו רם ונשא וגבוה למעלה גם ממקור כל התענוגים כמ"ש כי עמך מקור חיים כנ"ל.

והנה שרש התענוג דח"ע דתו' שהייתה שעשועי' כו' זהו בבחי' פנימי' ועצמות התענוג הפשוט שבמהו"ע ית' ממש כנ"ל, ולכך באדוה"ר א' ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה שהו' כמו רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת בכירור דטו"ר שעייז יומשך תוס' אור בג"ע מקדם' וגם בעדן עצמו כו', שנמצא שגם העדן יתרחב ע"י המשכות דתו"מ למעלה כמ"ש במ"א. וכזה יובן הטעם ג"כ לענין קול השופר במ"ת להיות עייז ענין וסיבת ההתרחבות אור התענוג הנעלם דעדן העליון שנמשך מיו"ד דח"ע דתוה"ק להיות למקור לתענוג הנשמות בעוה"ב בבחי' גילוי ההשגה ממש שהוא הי"א דבינה. וזהו קראתי י"ה בבחי' פנימי' דח"ב צמצום והתפשטות שהי' בקול שופר הזה לפי ששרש התורה היא למעלה מבחי' עדן העליון הזה עד שמחמת קול ה' בכח בקול שופר כמו שיעננו בקול שופר באמרו אנכי כו' נמשך בחי' תוס' אור רב מיו"ד דח"ע לבינה להיות מקור לעוה"ב ולג"ע לנשמות בהרחבה דהשגה דבינה בלי שעור כלל כמו שקול השופר הי' הולך וחזק מאד בלי גבול כלל, וסיבת התרחבות זו הי' מפנימי' דתענוג בעצמות א"ס בח"ע דתוה"ק כנ"ל רק ע"י מיצר תחלה מצד הקצר דשופר שהוא כנקודה ד' בתחלה כו' וד"ל. ולפי"ז הרי כל ענין ואופן של בחי' המשכה העליונה דמשפיע למקבל באותו"י דיה' מלמעלמ"ט כנ"ל זהו כמו דמיון חצי כדור העליון שתחלתו במיצר וצמצום והולך ועולה ומתרחב בסופו ביותר כמו דמיון של חצי כדור התחתון שעומד מלמטלמ"ע שתחלתו במיצר למטה והולך ועולה ומתרחב בסופו למעלה. ונמצא כאשר יניחו ויחברו לחצי כדור העליון מלמעלה למטה עד חצי כדור התחתון שעומד על המיצר שלו למטה יחברו ב' חצאי כדורים הללו באמצען בחיבור ודיבוק יפה במידה א' ממש כו' מאחר שאופן המיצר ומרחב דחצי כדור העליון נעשה לפי אופן הנעשה בתחלה במיצר ומרחב דחצי כדור התחתון דוקא כו', וכנ"ל בענין העלא' מ"ן דתשובה באו"ח מן המיצר ע"י הספי' כך נמשך מלמעלה מן המיצר וצמצום דתשמי' העליון

ויטע הי' גן בעדן: כראשית ב, ת.

ויניחהו בג"ע לעבדה . . . רמ"ח מ"ע: בראשית ב, טו. ראה חז"א כו, א. חז"ב קסה, ב. ובתוסמן בלקו"ש ח"כ ס"ע 262.

מקור: בבחי' ב: מעדן.

דחשי"ת: בבחי' ב: דחוש"ר.

למרחב ב"ה שז"ש מן המיצר קראתי י"ה כו'. וזהו למהוי א' באחד ממש כמשי"ת וד"ל.

ומעתה י"ל מ"ש ענני במרחב י"ה מהו עוד הפעם בחי' המשכה דיי"ה במרחב מן המיצר שזהו מיו"ד לה"א כנ"ל אחר שכבר המשך קראתי י"ה מלמעלה למטה שזהו קול השופר ממיצר למרחב כנ"ל. אך הענין הוא להגם שכבר נמשך מן המיצר למרחב מן העלם דעצמו המקיף העליון להיות בגילוי דבינה למקבלים כמו האור והשפע רב לנשמות בעוה"ב וכן בג"ע כמו מה רב טובך אשר צפנת ליראיך כו' הרי צריך שיומשך ויתקבל כל האור הגדול הזה במקבלים דוקא למהוי א' באחד ממש (כנ"ל בדמיון של ב' חצאי גדורים הנ"ל שיתקבל מרחב העליון במרחב תחתון (כשילוב הוי' באד' ואד' בהוי' כו'). וזהו שא' ענני במרחב י"ה דהיינו אותו בחי' הקול וההמשכה שנתפשט ונתרחב מן המיצר בקול השופר העליון מלמעלמ"ט מצד הקצר דשופר לצד הרחב שלו שבסופו שהולך וחזק הקול משם בהתפשטו' והרחבה גדולה הרי אותן ההמשכות המקיף הנ"ל עצמן שהיו במיצר ובאו לידי התרחבות במשפיע עדיין שהוא קול השופר שהולך בצידו הרחב הן עצמן יבואו לגילוי אור בהתפשטות והרחבה גדולה זו עצמו למטה במקבלים שהן נש"י כו', שזהו שנק' עניי' לקורא כמו יעננו ביום קראינו כו' שהקריאה באה מלמעלמ"ט באתעדל"ת דוקא כנ"ל כמו מי כה' אלקינו בכל קראינו אליו אליו דוקא ולא למדותיו כו' וכן אם ישים אליו לבו כו' שזהו העלא' מ"ן דאור"ח דתשובה מן המיצר כמו ממעמקים קראתיך הוי' כו' ופי' קראתיך הוא ג"כ מן העלם לגילוי מלמעלמ"ט דהא בהא תליא דוקא משום דבאתדל"ת נעשה אתעדל"ע כו' וכמו אם ישים אליו לבו כו' וכן פי' קראתיך י"ה כנ"ל, ומשם דוקא הוא שאו' ענני במרחב י"ה מלמעלמ"ט באופן כזה שיומשך מהעלם דמקיף הנ"ל מן המיצר למרחב בקול השופר כנ"ל וכמו שא' והאלקי' יעננו בקול בקולו של משה כך הוי' קול השופר הנ"ל יעננו מלמעלמ"ט מיו"ד לה"א כנ"ל.

וביאור הדברים הנה ידוע דכנ"י נק' לב כמו לך א' לבי כו', וכמו שהלב מקבל מן המוח שבראש בכל רגע ורגע והיינו שהלב עולה ברו"ש

מה רב טובך: תהלים לא, כ.

יעננו ביום קראנו: תהלים כ, י.

מי כה' אלקינו... אליו... ולא למדותיו: תהלים קיא, ה. ספרי - הובא בפרדס שער לב פ"ב. וראה בחי' דברים ד, ז, א, יג (וראה גם סידור פה, ג, אמי"ב פתח השער פט"ז ואל"ך. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' שעו. ובכ"מ).

אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.

ממעמקים קראתיך: תהלים קל, א.

והאלקים יעננו בקול: יתרו יט, ט.

דכנ"י נק' לב כמו לך אמר לבי: תהלים כו, ה. חז"ג ר"ד, א. וראה לקו"ת ר"ה סג, סעי"ב ואל"ך. ובכ"מ.

כנ"ל ואחר ההעלא' דרצוא הרי מתפשט בבחי' שוב (כי ידוע שיש בלב כוונ' והתפשטו' בחי' הכוונ' הוא כשעולה כתשוקה לקבל שפע חיותו ומתמצצם עד כנקודה א' שזהו רץ לבך ביסוד האש העולה למעלה כנ"ל ואח"כ בקבלתו אור המוחין בחהי"מ מתפשט ומתרחב כו'), כך כנ"ל נק' בחי' לב להיות בחי' כלי קיבור רחב הרבה לקבל ולהכיל לכל בחי' גילוי האור דא"ס ב"ה שבי"ה שבמנוח' עליונים הנמשכים ומתפשטים ומתרחבים ע"י קול השופר כנ"ל כמו שמן המוחין דח"ב נמשך ומתקבל בלב, והיינו דוקא מבחי' המרחב דבינה שנק' יש בהשגה והתכוננו' בהרחבה והתפשטו' גדולה שהוא בחי' ההיא כנ"ל (אבל מבחי' יו"ד דצמצום והעלם מאין דחכ"ע קודם שבאה להתפשטות השגה דבינה לא יוכל הלב שהו המדות לקבל כלל כו'), והיינו ענין בינה לבא שהלב מבין בבינה שבמנוח כו', כי עיקר ההתרחבות דגילוי א"ס הוא בבינה דוקא (כמו העוה"ב וג"ע שנמשך מיו"ד דחי' לבינה שמבחי' בינה דוקא מקבלים הנשמות אור ושפע העונג העליון בהרחבה גדולה כו' כנ"ל) וגם עיקר התגלות והתרחבות העונג שבחכ' אינו אלא מבינה דוקא שמתפשט כו' (כידוע דעיקר התגלות פנימי' ע"י הוא בבינה כמ"ש ועבד הלוי הוא כו'). וכך הוא גם בקול הפשוט דשופר שיוצא במרחב בצידו הב' זהו בהיא' שבבינה שנמשך כמו שהוא ברוחב גדול [בלב שיהי' הלב ג"כ מבין בהתרחבות אור גדול וכמ"ש ותן בלבנו בינה להבין כו' וכמו פתח לבי בתורתך] שנק' רוחב לב כו' וחכם לב כו' שיכול לקבל הרבה חו"ב המוחין עליונים שהוא בחי' י"ה דתו' אור כו' וד"ל.

וזהו ענני במרחב י"ה דהיינו שאותן אותיות י"ה שנמשכו כבר מהעלם לגילוי בקול השופר כמו יעננו בקול כו' יומשך למקבלי' ויענני להתקבל אור המרחב ד"ה הנ"ל בהשגה דבינה ככנ"ל שנק' לבא כנ"ל דבינה לבא כו'. אך א"כ יש להבין מה שאו' ענני במרחב י"ה דיו"ד קודם להיא' בצמצום ואח"כ התפשטות שנעשה בלב ג"כ צמצום והתפשטו' ואיך יתכן הצמצום בלב אחר שהי' בבחי' המרחב לקבל ממרחב דהיא דבינה של מעלה דמשפיע כנ"ל בעוה"ב וג"ע שהנשמות מקבלים ממרחב דהיא דבינה שנק' יש כו' כנ"ל, ואם מצד שהעלא' דאור"ח במקבל הוא בבחי' צמצום וכוונ' בתחלה כנ"ל אבל אח"כ מתרחב ומתפשט כמו פתיחת הלב שנק' רוחב לב כנ"ל. אך הענין הוא דמה שהלב הוא בבחי' רוי"ש צמצום ואח"כ התפשטו' כנ"ל, זהו

בחה"מ: = בחלל הימני.

כידוע... פנימי ע"י הוא בבינה: כסוד"מ הש"ת ע' 50 הלשון: וכן פנימי בינה הוא פנימי עתיק, ומצוין ע"י בהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א: "בהמשך וככה תרל"ז פ"א מובא זה מדרוש כתיב הצי' ולע"ע מצאתיו כסד"ה ויסב אלקים אשר בספר שמות להצ"צ [אזה"ת בשלח ע' שפ]. ואולי המקור לזה הוא גגתה הריניש לאוצ"ח ש' עתיק פ"ד, ע"כ. וראה שם כסוד"מ הש"ת בהערה שלפני זו [נעתקה לעיל ע' תרצה]. וראה גם בענין התגלות ע"י בבינה — בתור"א ר"פ לך לך. אזה"ת לך לך תתרגם, א ואילך. ביאורו: להצ"צ ע' שסד. וראה סוד"מ תרפ"ה ע' כ: דבינה היא רק התגלות עתיק אמנם בחכ' הוא פנימי עתיק.

כשעולה לקבל מן המשפיע כתלמיד לפני רבו כו' כניל, אבל בשעה שמקבל השפע מאור המרחב דמשפיע הוא שנעשה במקבל מלמעלה למטה בהיפוך ענין דרו"ש דמקבל מצד עצמו, והוא כמו שבמשפיע עצמו ה' בבחי' צמצום ואח"כ התפשטות וזהו אותיות י"ה כניל, כך הוא מתגלה ומוליד בחי' יו"ד שהוא הצמצום ואח"כ בחי' התפשטו', והוא ענין רו"ש שהשיב הוא ענין היראה פנימי בחי' הביטול במציאות כאין ממש וזהו ביטול עצמי שלמעלה מן ההשגה דבינה, והוא מבחי' יו"ד דחכ' שמאין תמצא (כמו רא"י מקרוב כידוע) שנק' נקודה א' לבד, וזהו קודם שנתפעל הלב מן המוח במורגש עדיין כי מבחי' יו"ד דחכ' שלמעלה מרוחב ההשגה דבינה לא יולד מזה שום התפעלות במורגש כלל אדרבה רק בחי' ביטול במציאות לבד כניל שלמעלה מבחי' התפעלות הלב והיפוכו ממש מפתח וחרדה בלב שנעשה כאבן דומם כמשי"ת. ואח"כ נמשך מיו"ד דחכ' לבינה במרחב דהשגה ומזה יולד התפעלות במורגש בלב דוקא שנק' התלהבו' האלקי' בתשוקה וחשק שבא בגילוי במורגש בלב בשר בהתפשטו' והרחבה בבחי' יש מיש גם בעונג האלקי' להתענג על ה' כאה"ר בתענוגים כו' כמו אתהלכה ברחבה דבינה ונק' רחובות הנהר, ומתרחבת ג"כ בעונג מורגש בלב בהתפעלות רשפי אש שלהבת י"ה כו' כמו נשמות בג"ע ועוה"ב שמתענגים ברוחב ההשגה בהתפעלו' גדולה וחזק באור וחיות אלקי' בגילוי אור גדול. וזהו ג"כ אותיות י"ה יו"ד כמיצר דנקודה דביטול ביראה פנימי כניל והיא בהתפשטות כמו אותיות י"ה דמשפיע כניל דזהו ההמשכה מן המיצר למרחב במשפיע לכך הוא במקבל בחי' ביטול במציאו' כנקודה שנק' מיצר למרחב דהשגה דבינה לבא כניל ודיל.

אך א"כ צריך שיהי' בחי' הביטול דחכ' בלב תחלה להתפעלות דהשגה דבינה לבא הניל, ולפי ענין וסדר דרו"ש שרצוא קודם לשוב הרי בחי' התפעלות דרצוא ברשפי אש התלהבות שנוולד מבינה דוקא שהוא בהתפשטות והרחבה דוקא קודם לבחי' הביטול דמציאות דחכ' שנק' שוב בבחי' יראה פנימי הניל. אך הענין הוא דרו"ש זה נעשה מן המשפיע במקבל דוקא כניל ולכך מה שבמשפיע הוא בסוף וזהו בחי' מרחב דהשגה דבינה הוא שנכנס במקבל ראשון שהוא כח ההשגה האלקי' בכינה שבלב כניל בהתבוננות בהרחבה והתפשטות שהוא התפעלות דרך לבך בהתלהבות ועונג מורגש דוקא (כמו לבי ובשרי ירננו כו'), ואח"כ נולד מיו"ד דחכ' בחי' הביטול במציאות הניל שלמעלה מן ההשגה שנק' שוב שאחר הרצוא כענין מה פשפשת כו' וזהו ביטול ההשגה דרוחב לבא לבחי' אין דחכ' בכיטול לגמרי

אתהלכה ברחבה . . . ונק' רחובות הנהר: תהלים קט, מה. ראה חז"ג עמב. א. הקדמת הראב"ד לס' יצירה (ה, ד). ע"פ שער הנקודים ספ"ד. קה"י מצ' רחובות הנהר.
לבי ובשרי ירננו תהלים פד, ג.
מה פשפשת: זח"א א, ב.

כנ"ל. ולפי"ז הר"ז מן המרחב למיצר היפוך ד"ה שבמשפיע ואין זה מתיישב כפי' דענינו במרחב י"ה שמשמעו ג"כ בסדר דיו"ד ואח"כ הן מן המיצר למרחב כמו אותיות י"ה דמשפיע (ומה גם לפי משל ודמיון הנ"ל בחצי כדור התחתון שתחלתו במיצר למטה ואח"כ עולה ומתרחב כו') ה' הצמצום וכיו"ז תחלה שהוא הביטול במציאות ואח"כ התפשטות דהשגה בלב לקבל מבינה של מעלה שהוא רצוא בנקודה דוקא היפוך של הרצוא הנ"ל ושוב בהתפשטות היפוך שוב הנ"ל. ועכ"ז הרי לפי אופן ההמשכה ממרחב דמשפיע בסוף דחצי כדור העליון הרי מתקבל הרחב הזה במרחב דמקבל שהוא ההיא ואח"כ צמצום דמיצר דיו"ד כו').

אך הנה מבואר למעלה בעיקר ענין רו"ש שהוא כמו אש ומים שמתכללים זע"ז שנעשה מאש מים וממים אש רצוא דאש דבינה בהתלהבו' נעשה בבחי' מים דחכ"י דשוב בבחי' ביטול ושוב דמים דחכ' נעשה בבחי' אש דרצוא דבינה כו', אי"כ יכול להיות להיפוך דבחי' מים דחכ"י זהו נעשה בלב בחי' רצוא בביטול כנקודה א' וה' דבינה נעשה בחי' התפשטות דשוב ברשפי אש התלהבו' כו' ומאש דבינה נעשה בחי' מים דביטול דחכ' ושוב דמים דחכ' נעשה אש כו', ועכ"ז הרי יו"ד דחכ' וה' דבינה שהיו בהעלם דמשפיע בבחי' אש ומים בהתכללות כנ"ל שזהו עצמו שנתגלה בלב ג"כ בבחי' י"ה שהיו"ד מוליד בחי' הביטול דשוב וה' דבינה מוליד בחי' הרצוא בהתלהבות כהיפוך דרו"ש שמצד המקבל, אמנם בחי' רצוא דבינה קודם לשוב דחכ' מלמעלמ"ט (כמרחב דחצי כדור התחתון שמקבל ברוחב תחילה כו'). וז"ש ב"פ י"ה א' מן המיצר קראתי י"ה מלמעלה והב' ענני במרחב י"ה מלמטה במקבל כמו י"ה י"ה כו' וד"ל.

ושרש הענין ידוע דחוי"ב הן מים שבמות החכ' קר ולח נמשך בכה"י ברוח החיים בבחי' ראי' שזהו הלב רואה ראיית השכל דחכ' ונק' חכם לב וכמו ולבי ראה הרבה חכמה והוא בחי' ביטול הנ"ל שהוא כנקודה א' ונק' עומק חכ' שבלב, וכן מוח בינה חם ויבש כאש נמשך בכה"ש שבלב ושם הוא מתפשט בהשגה והבנה שהלב מבין בבינה לבא כנ"ל. וזהו ב"פ אותיות י"ה א' שבהעלם ומיצר במוחין דחוי"ב מחכ' לבינה הן עצמן בא"י ליד גילוי ורוחב בלב בכה"י וחה"ש ג"כ באותיות ד"ה חוי"ב שבלב וזהו שנק' רו"ש שבלב שנולדי' מחוי"ב שבמות (וזהו קול השופר שהי' במיצר ובא למרחב מצד הב' מהעלם לגילוי כנ"ל שיש בו ב"פ י"ה בשופר עצמו א' במיצר בצד

דחכ' זהו נעשה בלב בחי' רצוא בביטול כנקודה א' וה' דבינה בבחי' ב: דחכ' כירד נק' רצוא כנקודה א', ובחי' שוב הוא בהתפשטות דבינה ברשפי אש כו', וגם כאן במ"ש במרחב י"ה הענין הוא דיו"ד דחכ' והיא דבינה.

בחה"י = בחלל הימני.

הלב רואה . . . ולבי ראה הרבה חכמה: קולת א. טו. קהיר שט.

הא' שמתרחב שם בהעלם מן המיצר שבתחילה לגמרי, והב' אותיות י"ה שבמרחב כשבא לגילוי ממש), כמו עד"מ יו"ד צמצום שמתפשט במשמיע עצמו שהכל נק' העלם לגבי המקבל כמו המצייר אדם במח' עדיין איך יכתוב או ידבר ואח"כ אותו צמצום והתפשטות עצמו שבמח' מצייר בכתב או מדבר בדיבור שנק' גילוי מן ההעלם (וזהו יהי' ה' אחד ב"פ י"ה כנ"ל). ונמצא שמים ואש שהן חו"ב שבמח' מתגלים בלב ג"כ בבחי' מים ואש דהיי' וההיש כו' כנ"ל, והן מתאחדים ומתכללים יחד בין במיצר והעלם שבמחין דחו"ב בי"ה ובין במרחב דחו"ב בלב, וכמו ויחד לבבנו לאהבה וליראה כו' דאהויר הן בלב שנולדים ברו"ש כנ"ל מהתכללות דחו"ב שבמח' שבא במרחב בלב כנ"ל, והיינו מטעם הנ"ל כענין השלום שנעשה ע"י קול השופר בין ב' הפכים הללו בי"ה חו"ב מים ואש ואין מכבים זא"ז כלל כנ"ל כי בין במיצר דשופר ובין במרחב שבא בלב כנ"ל הרי יש התכללות דמים ואש שהן י"ה דחו"ב שבאין ונמשכים כא' ממש בקול השופר בהעלם וגילוי במיצר ומרחב כנ"ל, וזהו בחי' התכללות דחו"ג דתו"מ גם בלב כמו בחו"ג דמדות באו"ר כנ"ל מצד עצמן כי"א רק מצד בחי' קול השופר הזה שהי' הולך וחזק במיצר ומרחב לפי שקול הנמשך בשופר בתחלה הוא בחי' קול פשוט בתכלי' שיוצא ונמשך מאח"פ ממש והוא כלול ג"כ מחו"ג בעצמות הכתר שזהו מה שבסופו בקול הנשמע יש בו ב' הפכי' דביטול ומדה וגם בעונג דשיר פשוט כו' כנ"ל, ע"כ גם בהתחלקות דחו"ג בחו"ב ד"ה כשנמשך בהן קול השופר עושה השלום וחיבור יחד מצד ביטולם והתכללותם בגוף הפשוט דשופר שנק' מקור כל התענוגים ומקור כל החו"ב אפי' בהעלם כנ"ל, וע"י חיבור זה נעשה ונמשך גם ממחין דחו"ב בלב דכנ"י ג"כ בבחי' חיבור והתכללות דרו"ש או"מ יחד כנ"ל שזהו עיקר ענין קבלת התו"מ במית כנ"ל וד"ל.

וזהו הטעם שהתורה נק' שלום כמ"ש או יחזיק במעו"י יעשה שלום לי שלום יעשה לי ב' שלימות שלום העליון בפמשמ"ע ושלום הב' בפמשמ"ט שזהו יחוי"ע ויחוי"ת והוא בחו"ב ומדות כו' כנ"ל. והענין הוא כמו שבקול השופר יש צידו הא' שהוא במיצר שע"ז א' מן המיצר קראתי י"ה שהוא חו"ב שבהעלם כנ"ל נעשה השלום דאו"מ בתחילה לפי שהוא קרוב יותר לעצמות או"מ ממש שממנו נמשך ויוצא קול הפשוט הזה כו' שזהו נק' שלום בפמשמ"ע ביחוי"ע, ואח"כ כאשר הקול דשופר הולך ומתרחב בציוד הב' הרחב למקבלי' שהן כנ"י שזהו בחי' גילוי האור דמחין דחו"ב בלב ג"כ בבחי' התפעלות דרו"ש יחד כנ"ל להיותם רחוקים יותר ממקור הראשון דקול הפשוט מ"מ גם בהן נעשה השלום והתכללות דחו"ג דאו"מ ברו"ש כא' ממש, ואדרבה הרי בקול השופר שהולך ונתפשט בסופו שם דוקא נעשה התכללות

י"ה ה' אחד: זכרי' י"ד, ט.

או יחזיק במעו"י . . . בפשמ"ע . . . בפשמ"ט: ישע"י כו, ה. סנהדרין צט, ב.

וחיבור להיותו קול פשוט בגילוי ושרשו נמשך מהעלם דקול הפשוט שבמיצר תחילה, והכל א' הוא רק מטעם הנ"ל קול השופר שהוא פשוט בתכלית ויוצא הוא בבחי' ההעלם דמקיף דעצמות אוא"ס שנק' סדכ"ס שלמת"ב כלל כנ"ל וד"ל.

וזהו וכל העם רואים את הקולות ואת הלפיד" ואת קול השופר כו'. דהנה מבואר למעלה שכל התו"מ לא ניתנו לאבות אעפ"י שקיימו כל התו"מ ביחוי"ע כמ"ש באברהם הלך ונסוע כו' רק לישראל בדור ההוא דוקא, והקושי הנ"ל למה לא ניתנה התו"מ בזמן הקודם לכו', יתורץ עפ"י כל הנ"ל בשרש ענין מ"ת שהוא בא בקול השופר להיות שלום בבחי' רוי"ש במעשה המצות בהתכללות דחוי"ג דוקא, שזהו הטעם שניתנה התו"מ בעש"י גשמי דוקא כדי שכל אדם יוכל להגיע במעשיו למדריגה העליונה דא"א במה שהי' הילוכו ועבודתו כמו בהלך ונסוע כנ"ל ברו"ש ברוחניות ביחוי"ע דאצי'. אך קודם הזמן ההוא אעפ"י שהי' נעשה יחוי"ע באצי' ברוחניות ע"י האבות, עכ"ז א' ושמי ה' לא נודעתי להם רק באל שדי שהוא בחי' קו המדה שלפי אופן הנברר מכבר בחי' דתוה"ק, אבל כדי שיומשך האור למטה בנשמות דעש"י הוצרך להיות בחי' התכללות דרו"ש דאש ומים כנ"ל, שזהו מהשלום בפשמ"ע בי"ה דחוי"ג דאצי' במו"א שבהן שמתכללים זע"ז יחד, וכן בתו"מ שבו במדות ודיבור למעשה בפו"מ צריך להיות יחוד והתכללות דאוי"מ שזהו בחי' השלום בפמשמ"ט ברי"ה שיהי' גי"כ כיחוי"ע בי"ה (כמו כיום ההוא יהי' ה' אחד ושמו א' ב"פ י"ה דיחוי"ת שוה ליחוי"ע למהוי א' בא' ממש כנ"ל), ועי"ז דוקא יוכל להיות המשכות גילוי אלקות בתו"מ גם למטה בעש"י גשמי בעוה"ז ביחוד גמור דהוי' ואלקים קוב"ה ושכינת"י כמו בחוי"ב דאצי' ממש ברוחניות כמו ביחוי"ע דאבות ויותר במעלה לפי שהוא בחי' ת"ת שמכריע וכולל חוי"ג שנק' שמי הוי' ממש שעולה למעלה מחוי"ב, והוא בפנימי' הכתר שבו פנימי' ועצמו' דא"ס ממש שמפני זה נק' שמי הוי' ממש כידוע במ"ש כל הנק' בשמי ולכבודי ממש כו'. ולזאת ניתנה התורה בזמן ההוא ע"י משה בחי' שם מ"ה ע"י שנמשך בחי' שלום בפמשמ"ע ובפשמ"ט בקו האמצעי דתו"מ כענין עושה השלום למעלה כו'. וזהו מה שניתנה התו" באש ומים בבחי' חוי"ג ממש ואין מים מכבה אש כו' כנ"ל.

וזהו הי' ענין קול השופר במ"ת דוקא. דהנה מבואר למעלה בשורש קול השופר שהוא בחי' קול פשוט ועצמי' שנמשך ממהו"ע ופנימי' דאוא"ס בהעלם בכח המקיף הנעלם דעצמי' השעשועי' שיומשך ממנו מקור להמשכות דאור דתו"מ בקול ודבור דוקא שהוא להיות בחי' שלום בפמשמ"ע ובפשמ"ט בשלימות דשם הוי'. וזהו ענין המוצע המחבר לב' הפכים דחוי"ג דתו"מ שכלולים בב' דברים דקולות ולפידים, דהנה בחי' קולות הללו מבואר

למעלה שהוא בחי' היח כוללים דרמ"ח מ"ע, לפי שקולות הללו הן בחי' המשכות כללי' שנמשך מבחי' ההעלם לגילוי אור כמים שיורדים מגבוה לנמוך והוא להיות גילוי אלקו' ממש ברמ"ח מ"ע בכל מצוה ומצוה בפרט דוקא, שהגם שנתחלקו בדרך פייט לרמ"ח מ"ע נגד רמ"ח אברים מ"מ בכלל הן רק היח בלבד, והוא בחי' חסד שבחכ' ועונג העליון שנק' קודש העליון וכמ"ש קול ה' על המים כו' וכמארו"ל זוכה לתו' שניתנה בה' קולות פ"ה ה' קולות הן בחי' היח כללי' דרמ"ח מ"ע כו' (וזהו מבחי' מים חסד דח"ע שיורד מגבוה לנמוך שמוליד האהבה בדביקות כניל שהוא שרש המ"ע כניל), וכך הוא גם במדות שבלב שנמשך בקול לדיבור ממש ג"כ בבחי' החסדי' דוקא וכמ"ש ותורת חסד על לשונה כו' וד"ל.

והנה מבואר למעלה שהתו' ניתנה במים ואש כלולי' זמ"ז כו' וכמו מימינו אש דת כו', והן בחי' ה"ג דשס"ה לית שהן ה' מדריגות דאש כמו שיש ה' מדריגות שהן ה' קולות דמים והוא כניל בענין ה' אשות כו' והיינו בחי' ה"ג כללים דבחי' אש שהוא שרש לשס"ה לית, וזהו ואת הלפידים כו' שהן הברקים שהוא כמו בחי' הרצוא דרשפי אש התלהבות העולה למעלה כמו בחיות הקודש שא' שהן בושרות כמראה הלפידים כו', והוא בחי' היראה ופחד כמו מתנה גבריאל שר של אש כו' שהוא בבחי' ביטול במציאו' באויח מלמטלמ"ע היפוך ענין החסדי' דקולות בה"ח דמ"ע באהבה ודביקות כניל. ולפי"ז הרי בחי' הקולות ולפידים הן חו"ג ב' הפכים בתכלית כאש ומים ממש בבחי' רו"ש, וזהו וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים שהן היח וה"ג ב' הפכים דחו"ג ומדו' שראו אותם יחד שכלולים זע"ז כא' ממש ואין מים מכבה אש כו', והוא לפי שיש בחי' ממוצע המחברם ומקשרם יחד ועושה שלום ביניהן להיותו למעלה משניהם יחד, והוא בחי' קול השופר שמוזכר אחריהם להיותו בחי' קול פשוט כו'. וזהו שא' ואת קול השופר פי' כמו נותן טעם לדבר איך ה' ביכולת לראות ב' הפכים דקולות ולפידים יחד בשלום והתכלול' כא' ממש ואו' לפי שראו את קול השופר שהוא בחי' קול פשוט שבכחו לעשות השלום וחיבור בין ב' הפכים דאו"מ שבקולות ולפידים יחד, והוא בחי' חו"ג דרו"ש שכלולי' יחד בקול הפשוט דשופר בין במיצר בין במרחב שבשופר כניל מטעם הניל שיוצא ונמשך מאח"פ ממש בקול פשוט כו' וד"ל.

וזהו שא' רואים את הנשמע ושומעים את הנראה כו' כניל, להיות שבחי' חו"ג דחויב היינו בחי' שמיעה דבינה וראי' דחכ' שנק' אין ויש,

זוכה לתו' שניתנה בה' מולוח: ראה לעיל בתחילת המאמר.

ותורת חסד על לשונה: משלי לא, כו'.

בושרות כמראה הלפידים: יחזקאל א, יג.

רואים את הנשמע: מכלתא ופירשי' יתרו כ, יח.

דנקודה דאין דחכ' זהו בחי' ראי' מקרוב לאסתכלא ביקרי' דמלכא כו' כמו שא' רצונינו לראו' את מלכנו כו' שזהו למעלה מן השכל והשגה שהוא ביטול עצמי דמיה שלמעלה מן הטעם ולכך על כל דבור פרחא נשמתו, ובחי' השמיעה בא מצד ההשגה במוח בינה להבין ולהשכיל ע"ד מה, ובודאי הי' בהו בחי' הביטול לאין מצד הראי' קודם לביטול והתפעלות דמצד ההשגה דשמיעה כו', אך איך איך א' שעל כ"ד פ"נ כו' שלפ"ז לא שמעו מאומה כי מיד שראו את הקול ודיבור שיצאו מפי ה' נתבטלו במציאות לגמרי, אלא צ"ל ששמעו תחלה כבינה והשגה ואח"כ עכ"ד ששמעו פרח' כו', שזהו ביטול ההשגה כענין מה פשפשת כו' מצד הראי' מקרוב, הרי נעשה מבחי' יש דשמיעה דבינה בחי' אין דחכ' ממש ומבחי' אין דחכ' נמשך להיות בבחי' יש דשמיעה דבינה לבא. וזהו שראו את הנשמע שמיעה בהשגה נעשה בבחי' ראי' דחכ' מיש לאין כניל ושומעין בבינה לראי' דאין דחכ' כמו חכם בבינה והבין בחכ' כמיש במ"א, והוא מצד שחוי"ג דחוי"ב נתחלפו מעליון לתחתון מאין ליש ומיש לאין כמו התכללות דמים באש ואש במים כניל שהן הקולות ולפידו' הנ"ל, והוא ע"י קול השופר שהוא למעלה מאין ויש דחוי"ב ולכך כלולים בו חסד וגבורה כאחד ממש כניל, וכמו"כ ממים דחכ' במוח בחי' ביטול נעשה בבחי' אש דבינה בלב בחי' רצוא ומאש דבינה בלב בהשגה דבינה נעשה בחי' מים דחכמה כו', שזהו שנעשה מרצוא שוב ומשוב רצוא כאור החסד בכלי הגבורה ואור הגבורה בכלי החסד היפוכו לפי שזהו עיקר בחי' תיקון דשם מ"ה דחכ' דתו' לאכללא שמאלא בימינא כו' וכמבואר למעלה בענין הי"ח והי"ג שבמ"ע ולית כו' וכך הוא בהתכללו' דרו"ש באוי"ר כניל, וכ"ז בא מקול הפשוט דשופר דוקא כניל באורך ודיל.

והנה עם כל הנ"ל בענין רו"ש וקולות ולפידים וקול השופר כניל יובן ג"כ כל ס' התפילה שסידרו אנכה"ג בכלל שהן שתיים לפני' והן ברכת יוציא וברכ' אה"ע קודם ק"ש ואחר מצות ק"ש אמוי"צ ואח"כ תיקנו תפלת שמ"ע דמשמע שצ"ל כסדר הזה דווקא וא"ל לא יצא י"ח מצות ק"ש ולא תעלה התפלה (דשמ"ע) כו' לפי שבי' לפני' הכנה לק"ש דווקא להיות ביכולת כ"א לקבל עליו עומש"ש באוי"ר ברו"ש במס"נ בנשמות ובגוף כמ"ש בכל לבבך ובכל נפשך כו' ואהבת ג' ב"פ אור שהוא או"י ואי"ח דרו"ש כניל ואוי"ח דרו"ש באוי"ר כלולים כ"א דווקא כניל, ולזה צ"ל הכנה רבה בנפש האדם מקודם שיוכל להגיע לזה בק"ש במס"נ אמיתי בגוף ונפש ולזה תיקנו אכה"ג ב' ברכות הללו דיוצ"א ואה"ע וענין ברכה דאה"ע היא לנשמות לעורר את האהבה העליונה למעלה ור"ר להיות נמשך כח ועוז לנשמות

רצונינו לראות את מלכנו: מכלתא ופירש"י יתרו י"ט, ט.

מה פשפשת: זח"א א, ב.

חכם בבינה והבין בחכ': ע"י פ"א מ"ד.

ואהבת ג' ב"פ אור: פ"ח שער הק"ש סכ"ג. סידור האריז"ל במקומו. תניא ספמ"ג.

שבגופים לעלו' במס'נ בא' בק"ש בפ' ראשונה בא' שמע יש' כו' וברכה יוצר אור היא הכנה לנהיב שבאדם ששרשה מפני שור העליון שבמרכב' כו' ולזאת או' ומזכירי' השירות ותשבחות וגודל ביטול במציאות מיש לאין של המלאכים עליונים (אחר המשכ' ר"ר שא' אלקי' עו' ברחמיך כו' מבחי' המקיפי' עליונים כו') כמו שא' תמיד מספרים כבוד אל כו' בורא קדושים כו' יוצר משרתים כו' כולם עומדים ברוב עולם ומשמיעים ביראה כו' וכולם משבחים כו' ומקבלים עליהם עומ"ש כו' עד שאו' קדוש והאופנים או' ברעש גדול ברוך כו' שכ"ז אינו רק ענין הכנה לק"ש להיות ביכולת באדם להכין לבו ונפשו הטבעי' לקבלת עומ"ש שלימה במס'נ בגוף כמו בנשמה האלקי' בפסוק ואהבת ככל לבבך בני' יצריך כו' כמו שהי' במית' גודל החרדה ופחד אלקי' בגוף ואחר שיהי' בק"ש במס'נ ברו"ש בגוף ג"כ כמו בנשמה אז יוכל להיות ענין ומדריגה הגבוה יותר שהוא ענין התפלה שנק' צלותא בלחש דווקא ואם לא הסדר הזה דברכת יוצר ואה"ע וק"ש לא הי' יכול להיות ענין התפילה בלחש כניל ודיל'.

ובאמת יש להבין הטעם והשרש לסדר הזה דווקא ולא בסדר ואופן אחר וולתו כו', אך הענין הוא שזהו כפי שמבואר למעלה בענין קול השופר דמית כו', ויש להקדים תחלה ביאור ענין בהפטורה זו דיחזקאל ששייך לענין מית בקולות ולפידיים וקול השופר כו', ודמות על ראשי החי' רקיע כעין הקרח הנורא כו' ותחת הרקיע כנפיהם ישרות אשה אל אחותה כו' ואשמע קול כנפיהם כקול מים רבים כו' עד בעמדם תרפנה כנפיהם עד ויהי קול מעל לרקיע אשר על ראשם בעמדם תרפנה כנפיהם כו'. והנה פי' ענין כנפיהם בכלל ידוע שזהו בחי' אהוי"ר שנולדה מן ההשגה דבינה שנק' רו"ש שעל ידן הי' הילוך והעלי' מדרגא לדרגא כניל בענין הלוך ונסוע כו' וכמו שאנו רואי' פעולת הכנפיים בעוף שיעופף על ידן והיינו שיש כח הרוח בכנפי' להגביה ולהעלות גוף העוף להיות עולה למעלה בפריחה זו שמרחף בכנפיים הגבה למעלה מראשו דווקא וכך הוא באדם באוי"ר שבלב הגם שנולדו מן השכל והשגה שבמוחו לבד מ"מ בהתפעלות האוי"ר ברו"ש זהו שיש כחם להעלות לנפש האדם למעלה מעלה דהיינו למעלה ממדריגת השגתו הראשונה לילך בעילוי אחר עילוי כמו ילכו מחיל אל חיל כו' כמו שהכנפיים נושאים ומגביהים לעוף כמ"ש ובשמים יעופף כו' שיעופף כלפי מעלה בעליות המדריגות למעלה מצומצם כלי השגתו שהוא נקודת הרצון שלמעלה מן הטעם שנושא לנפשו בעצם כו' וכמו אליך ה' נפשי אשא

בהפטורה זו דיחזקאל ששייך לענין מית: ראה שרע אדה"ז סת"ז ס"ד.

ודמות על ראשי החיות . . . תרפנה כנפיהן: יחזקאל א, כ"ב-כו.

כנפיהם . . . בדי' אהוי"ר: ראה תניא ספי"מ. ובהנמנו לשם.

ילכו מחיל אל חיל: תהלים פ"ד, י"ב.

ובשמים יעופף: ישעי' ג, ב.

אליך ה' נפשי אשא: תהלים כה, א.

בהגנה והתנשאות למעלה ליכלל ולידבק במהו"ע אלקות ממש ומאין יש כח בנפש לעלות יותר מכח ההשגה דבינה זהו ע"י האוי"ר שנק' רוי"ש ששרשם בנקודת הרצון העצמי' כמו הגדפין שמנשאים לעוף ופורשים כנפיהם למעלה מראש' שהוא לפרוח למקום שחפץ בו' כמיש במ"א בענין וידינו פרושות בו' וזהו ענין כנפיהם של המלאכים וחיות הקודש שעל ידו הן מעופפים ומהלכים מלמטה בו' למעלה להדבק ולהיכלל באור האלקי' תמיד כמיש בוערות כמראה הלפידים בו' וד"ל.

והנה במראה דד' חיות הקודש א' ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה בו' וכאן אמ' ותחת כנפיהם ישירות ולא פרודות בו' להיות שמחמת כח ההשגה האלקי' שבהן שנק' פניהם כידוע יש מקור מיוחד לכל התפעלות אהבה או יראה לזה בפ"ע ולזה בפ"ע כמו השגה והתבוננות מיוחדת שמולדת החדוה והאהבה בבחי' רצוא שנק' דביקות שזהו מדריגה מיוחדת בפ"ע והוא כנף הימין שמגביה ופורח בו למעלה וכה"ג יש בכנף השני להיפוך שנפרד ומובדל מן הכנף הימין והוא מה שמתפעל ביראה ופחד בבחי' שוב למטה כמו שמוריד להכנף הב' למטה ואחר השוב הזה בחי' רצוא בהכנף הא' וכך הוא ענין הפריחה בשתים יעופף ברו"ש כמו באוי"ר שבאדם שהתפעלות יראה כשוב לאחר הרצוא בו' ומובדלים ומפרדים זמ"ז בדוגמא דב' כנפים בעוף שפרודות מלמעלה בשעה שפורחי' בהן בו' והוה שא' ופניהם (וע' רש"י דפניהם זו מובדל לעצמו בו' וע"כ טעמו בזקף גדול) וכנפיהם פרודות שכנפיהם באוי"ר פרודות מלמעלה דווקא אע"פ שנמשכים מהשגה א' פניהם בו' אך כ"ז אינו רק בבחי' צמצום דרו"ש שנמשך רק מכפי ההשגה בבחי' פניהם בו' אבל כשעולין ונכללים למעלה מכלי ההשגה שלהם כנ"ל שהוא נקודת הרצון שלמעלה מן הטעם וההשגה כנ"ל אז א' שכנפיהם ישירות אשה אל אחותה פ"י ישירות מכוונות זו עם זו בלי פירוד ביניהן כלל וכלל לפי שבי' הפכים דאוי"ר רוי"ש כלולים ומתאחדים יחד בהגיעם במדו' שברצון עצמו שלמעלה מן השכל בו' וד"ל.

וזהו ותחת הרקיע כנפיהם ישירות תחת הרקיע דוקא דהיינו לא בהגיעם סמוך לרקיע ממש אלא שבאים למטה ותחת הרקיע והרקיע עומד עליהם מלמעלה שזהו ענין הביטול עצמי' שברצון העצמי' כנ"ל ששם האוי"ר כלולים כא' ממש, כמו האוי"ר של ס"ר נשיי שכל א' הי' מובדל מחבירו לפ"ע השגתו באלקות שמובדל במדרגה מיוחדת מזולתו אבל כשבא"י לבחי' ביטול הרצון יתחברו כולם כא' ממש כאיש א' שכל אבריו נשמעי' לרצונו

כמיש במ"א בענין וידינו פרושות: ראה ד"ה אין אנו מסמקים בס' מאמרי אדה"י מאוריל (תפילה) ע' תסא. פניהם לאדהאמצ"י י"ט, ב' ואילך. ובשני מאמרים ד"ה ועינינו מאירות מכ"כ אדוהאמצ"י (א' בכת"י 172 קנה, א. ב' בכת"י 157 רלה, א') — לא נדפסו לע"ע.
בוערות כמראה הלפידים: יחזקאל א, יג.
ופניהם וכנפיהם פרודות: יחזקאל א, יא. וראה לעיל ס"ע שצו ואילך.

כא' אעפ"י שכל א"א מובדל ומיוחד בפעולתו ומוגז כו' כמ"ש ויחן ישראל נגד החרב כא"ש א' (וכך הוא במרכבה עליונה שנושאת את הכסא כא' ואעפ"י שיש בהן ב' הפכים כפני אר"י להימין כו', ואעפ"י שא' וכנפיהם פרודות מלמעלה כו' כנ"ל זהו ברו"ש דאהו"ר בכל א' שנוגד מצד ההשגה ועכ"ז הרי יעופף בהו למעלה לפי שמתכללים גם הן כא' ברו"ש כו'). משאיכ קודם שעומדים תחת הרקיע כנפיהם פרודות ולא ישרות כי או"ר זו שרחוקים עדיין מהרקיע הן פרודות מטעם הנ"ל אבל כשעומדים תחת הרקיע דוקא אז כנפיהם ישרות כו'. והענין הוא כי הנה בח"י הרקיע הזה שעל ראשי החיות כמ"ש ודמות על ראשי כו' רקיע כענין הקרח כו', וזהו בח"י המקיף שבמל"י שבו מתעלם ומתלבש כל בח"י הח"ע, וגם בח"י האור דכתיב כידוע בענין אור מים רקיע דמים הוא בח"י חכ' שמאין תמצא וכאשר נובע מן ההעלם לגילוי נק' מים כמים שמעל לרקיע כו' כנ"ל והאור זהו בח"י אור הכתר שנתצמצם בחכ' כנ"ל שיש אש למעלה ממים כו' ורקיע הוא בכח"י בינה שמקבל מחכ' שנק' יש מיש. אך יש כה ב' מדריגות, א' בבחי' או"פ והוא צמצום העלם דמים דחכ' שנובע לגילוי דהשגה והבנה ממש כנהר שנובע מן המעיין כו', והב' הוא בבחי' מקיף דבינה שלמעלה מן ההשגה בטעם ושכל ממש רק כמו שהוא בהעלם ומקיף שבו מצומצם אור העצמו' דחכ' וכתר ע"כ הוא נעלם מן ההשגה של המלאכים, ונק' רקיע שעל ראשיהם וכמ"ש בזוהר דברקיע זה אגלילו מיא שהן בח"י מ"ע שמעל לרקיע זה, וכמ"ש והמים אשר מעל השמים וכמ"ש במ"א) שנגלדו ונכווצו כקרח וכפור שמתעלמי' בהן המים דח"ע בלתי יתפשטו בהשגה כנהר כו', ולכך הוא עומד על ראשי החיות מלמעלה גם ממקור התהוותם מכה האלקי' שמאיר על ראשיהם כו', ולכך נק' הקרח הנורא להיותו מופלא ונורא באימה יתירה עליהם כמו ושמן נורא כו', ע"כ בהגיעם בסמוך לרקיע זה שנטוי על ראשיהם שהוא כעין הקרח (מבחי' כתר מל') להיותו נפלא ומרומם ונורא ביותר ממקורם אזי הן מתבטלים מהשגתם הראשונה שהי' בהן בח"י רוי"ש בעל"י וירידה כענין הפריחה דעוף שמעופף בכפנים שכנסו פרודות, אבל בהגיעם תחת הרקיע הזה מתכללים ברו"ש שלהם והי' לאחדים וגם מתכללים זע"ז ומתאחדים, וזהו שכנפיהם ישרות אשה כו' דמשמע שכל החיות כנפיהם ישרות זו עם זו בלי חילוק ופירוד בין הדביקים מצד עוצם הביטול העצמי' הזה שהוא למעלה מן ההשגה האלקי' שמאיר עליהם מאור האלקי' המהווה אותם כו' והוא דמות הרקיע שרואי' מרחוק שהוא בח"י מקיף דבינה שבמל"י שלא יכילו אותם בהשגתם כלל כי נורא הוא ביותר מטעם הנ"ל וד"ל.

ויחן ישראל . . . כא"ש אחד: יתרו יט, ב. ופירשי ומכילתא שם. וראה לקריש חכ"א ע' 100. וש"נ ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' צט. וש"נ. שם במדבר ח"א ע' עדר.
 שנחל: בתי"ב: ב' דיבנה שבמל".
 בזוהר דברקיע זה אגלילו מיא: חז"א עז, א. וראה ביר פ"ד, ב.
 והמים אשר מעל השמים: ע"פ בראשית א, ז [ואולי טעות המעותיק כאן, וצ"ל: מעל לרקיע].

והנה כאשר המלאכים וחיות הקודש עדיין הולכים בעבודתן ברו"ש עכ"פ רק שעלו להיות תחת הרקיע דבחי' מקיף דבינה הנ"ל אז כנפיהם ישרות אשה אל אחותה כו' בהתכללו' א' דרו"ש באוי"ר זע"ו יחדיו ידובקו (כמו וקרא זאי' כו' ומקבלי' דין מן דין כו' וכמו שאו' ונותנים רשות ול"ז כו'). ופי' ישרות כמו קול היושר שכולל ב' הפכים וכן ישרות בשוה ובמישור זע"ו לפי שברצון העצמי' אין הפרש בין ביטול הרצון מצד האהבה או מצד היראה ויכולים שניהם להתכלל כא' (כמו במ"ת שמלכותו ברצון העצמי' קיבלו כו'). אבל כאשר באים לרקיע ממש שעל ראשיהם בקירוב ובסמוך ממש אזי הן מתבטלים לגמרי ממציותם ולא יוכלו לבא אף לבחי' ביטול ברצון ולא יוכלו לעלות עוד ונשארים בעמידה ושתיקה, והוה בעמדם תרפינה כנפיהם שהזכירם בפעם הא' בתחת לרקיע שכנפיה' ישרות באוי"ר דרו"ש עכ"פ רק שביטול זה ביושר והתכללות כמו מישרים אהבוך כו' ובזה א' ואשמע קול כנפיהם כקול מים רבים כו', אבל בעמדם לסמוך לרקיע ממש תרפינה כנפיהם לגמרי דהיינו שמתבטלים מהתפעלו' דאהוי"ר שלהם עד שתרפינה כנפיה' למטה ולא יוכלו להגביהם לעלות עוד בהתפעלות אוי"ר ברו"ש כאילו אין להם כנפיה' כלל כי נשארו עומדים למטה שזהו כמו בחי' שוב שאחר הרצוא כידוע כי מצד גילוי אור המקיף דרקיע זה בהגיע' אליו מתבטלים כו' וד"ל.

ונמצא יש בזה ג' מדרגות זו למעלה מזו, א' בכחי' התפעלות אוי"ר שעפ"י ההשגה שעולי' בביטול למעלה מן כלי ההשגה שז"ש וכנפיהם פרודות מלמעלה וכמו ובשחים יעופף כו' כנ"ל, והב' כשהן מגיעין תחת הרקיע שכנפיהם ישרות כו' בביטול עצמי' שלמעלה מן הטעם לגמרי שהוא הרצון שכולל מאוי"ר יחד כנ"ל, והוה ההפרש בין ביטול היש לאין שיש מי שבטל שעפ"י השכל וטעם מתבטל מישות שלו כו' ובין ביטול ברצון עצמו באה"ר שברצון שבלתי מוגבל, ושם כלול מרו"ש כא' כנ"ל, והג' כשמגיעי' סמוך לרקיע ממש שתרפינה כנפיהם לגמרי ולא ישמע קול מכנפיהם כלל, משאי"כ תחת הרקיע מרחוק א' ואשמע את קול כנפיהם בקול כו').

אך המדרגה העליונה מזה שזהו שא' עוד ויהי' קול מעל לרקיע כו' עד בעמדם תרפינה כנפיהם שעמידה זו פעם ב' הוא למעלה מעמידה וביטול הראשון כשמגיעי' סמוך לרקיע הזה ממש כנ"ל. והענין הוא דבחי' קול זה שמעל לרקיע זהו מ"ש בסמוך לזה וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' דהיינו קול

וקרא זאי' ומקבלי' דין מן דין: ישע"י ג' ו תרגום שם.
מישרים אהבוך: שה"ש א, ד.

אלקים חיים שמדבר מעל לרקיע הזה לנביאי' בשליחות של מקום כפי' התרגום, והוא מ"ש במראה הנבואה דישעי' ואראה את ה' צבאות יושב על הכסא כו' (אלא שמרכבה דישעי' בשרפים שבעולם הכריאה ויחוקאל ראה במרכב' דיצי' כידוע), והיינו גם למעלה הרבה גם מבחי' הרקיע הנורא הזה כי על הרקיע דמות כסא ועל הכסא כו', ונמצא שקול אלקי' חיים שיוצא מבחי' אדם שעל הכסא עובר דרך הכסא העליון לרקיע והוא שקול שמעל לרקיע ועובר דרך הרקיע הזה למלאכים שעומדים בסמוך לרקיע זה כו'. ולהיות שקול זה שמעל לרקיע הוא למעלה בהפלאת הערך נבדל ומרומם גם מבחי' הרקיע בשמעם קול זה יכואו לביטול גדול הרבה יותר מביטול הראשון והוא מה שמתבטלי' לגמרי כאבן דומם ממש להיות שביטול זה הוא בעצמי' שלהם ממש.

ו'יובן כי ע"ד דוגמא כשנקרא אדם לפני המלך או שר גדול שמתפעל וניזון קצת ממקומו כמו שהוא בהיכל ביתו בהתפשטותי' הישות, וזהו קודם שיבוא להיכל המלך שמתבונן פחיתות ערכו והפלגת גדולת המלך ואימתו כו', ויש בזה התפעלות בגילוי באהוי"ר שחפץ בקרכת המלך וירא מאד מפחדו כו', ואמנם זהו עדיין בהילוכו בדרך עד שמגיע לשער היכל המלך בחצר החיצונה שרואה משם מרחוק היכל המלך ששם הוא מתבטל יותר בפנימי' דהיינו למעלה מטעם וחשבון כלל רק בביטול בעצם מכל וכל בלא דעת וטעם כלל רק מצד מה שמוכן ליכנס בהיכל המלך פנימה שניזון ממקומו ביותר עד שבטל כל השגה' דמדות באהוי"ר לגמרי כו' (כניל' בהגיעם תחת לרקיע שכנפיהם ישרות כו' שכלול אוי"ר בהעלם דעצמות הרצון משאי"כ קודם שיגיעו תחת הרקיע שכנפיהם פרודות שזהו כמו בהילוך לחצר החיצונה כו'), ואח"כ הולך ומתקרב יותר בחצר הפנימי' עד סמוך להיכל ממש ששם מתבטל יותר עד שעומד בביטול גדול מאוד למעלה מביטול רצון כו' (שזהו כניל' בהגיעם סמוך לרקיע ממש בעמדם תרפינה כו'). אך כ"ז כשעומדים בסמוך להיכל המלך והפתח נעול ומוסגר ואינו שומע קול המלך, אבל כאשר שומע דבר המלך מעל הכסא ולפני פתח היכלו מעל הפרוכת המסך כו' אעפ"י שאינו רואהו ממש מ"מ מחמת קול דבר המלך והתגלותו שבא בפתח היכל מתבטל לגמרי והי' כאבן דומם ממש בלי חיות כלל וכלל כו' ודיל', וזהו קול שמעל לרקיע הנ"ל שמתבטלים לגמרי מכל וכל כניל', וכדוגמא זו מצינו במה שראה אליהו שא' אחרי הרוח רעש לא ברעש ה' ואחרי הרעש אש לא באש ה' כו' עד קול דממה דקה כו' דתמן

הנבואה דישעי' ואראה את ה' צבאות: ע"ס ישעי' ה' א.
בהתפשטות הישות: בכתי' ב: בהתפשטות נפק ביטול הישות.

השגה: בכתי' ב: השכל.

ואחרי הרעש . . . אש . . . דתמן קאחי' מלא . . . (כמי'ש במ"א): מלכים' א' יס, יב. ת"ז בהקדמה (ג, ב) וראה לעיל ע' שדמ. ושי'.

קאתי מלכא כו' (כמי"ש במ"א), שזוהו מקור המציאות. לכל בחי' הביטול במציאות שיש למטה ולמעלה גם בריקיע עצמו הנ"ל כמו שבעת מועד יתגלה המלך בשער ההיכל שימשיך אימה ופחד וביטול עצמי (וזהו שא' בקול שדי כמו קול ה' בכח קול ה' שובר ארזים כו' כפרשי"י).

והנה כמו ענין קול זה שמעל לריקיע שהוא מקור וסיבה הראשונה לכל בחי' ביטול אפי' ברצון כו' כנ"ל, כך הוא בענין קול השופר במ"ת שהוא בחי' קול פשוט שיוצא מעצמות א"ס ב"ה כנ"ל. דהנה מבואר למעלה בכללות בענין קול השופר דהגם שהוא קול פשוט מקור הוא להתחלקות הקולות המורכבים בחכ' ומדות דתו' (שהוא אוי"ר רו"ש) אפי' בחוי"ג שבכתר שהוא הרצה"ע דמ"ע ול"ת שכלולים באנכי ולא כו'. אך העיקר ומקור הראשון שבקול השופר זה לכל בחי' ביטול דאין דחכ' ורצון כו' זהו מה שהי' בקול זה דשופר להחריד ולהפחיד הלב בבחי' ביטול עצמי לגמרי דהיינו מה שבכחו החזק להטיל אימה וחרידה כמי"ש ויחריד כל העם אשר במחנה, דהיינו שקול זה מקור להביא ולהמשיך את החרדה שבלב שהוא ביטול במציאות לגמרי מכל וכל להיות כאבן דומם בלי מציאות כלל ואזי יוכל להיות גם בחי' ביטול דאין דחכ' ורצון ומדות בהתפשטו' והתגלות שזוהו בחי' חכ' ומדות דתו"מ כרו"ש כנ"ל שזוהו ביטול דאין בחכ' וחכ' בבינה שנק' י"ה במיצר ובמרחב בעלם וגילוי כנ"ל, שזוהו סיבת השלום וחיבור דתו' בפשמ"ע ובפשמ"ט ביחוי"ע ויח"ת כנ"ל וד"ל. וזה הי' עיקר הטעם אמיתי לענין קול השופר דמ"ת ולא בכלי אחר שמשמיע שיר וניגון בתענוג, דמלבד שלא הי' תענוג בקול השופר אלא הוא מטיל וממשיך אימה ופחד והחרדה וביטול במציאות לגמרי מכל וכל לפי שא"א שימשיך מפנימי' ועצמות דא"ס ממש (אפי' להיות מקור לתענוג ושיר הפשוט דשעשועים בתו"מ כנ"ל) כ"א ע"י בחי' ביטול דחרדה כמו הבא לפני המלך ממש שאינו יכול לקבל התענוג העצמי' הזה בראותו פני המלך בעזו וחובה כ"א ע"י ביטול המציאות בתחלה כו' וכנ"ל בענין הקול שמעל לריקיע (וכקול דממה דקה דקאתי מלכא כו' שמתבטל מכל וכל אפי' מבחי' רצון ותענוג כו') וכמי"ש בעמדם תרפינה כו' כנ"ל וד"ל. (וזהו ג"כ הטעם עכשיו בכל מי שיושב לקרות ולשנות בתו' שצריך להיות באימה ובריאה ורתת וזיעה כמו במ"ת ממש כמו שא' מה להלן באימה כו' וכרבא יתיב באימתא ופתח בשמעתתא כו' וכן לברך יהגה אימה כו' מצד בחי' קול שופר דמ"ת שמטיל חרדה בתחילה שיוכל לקבל כל בחי' ביטול דתו"מ ומדות דתו"מ כביטול היש

המציאות: בכת"ב: האמיתי.

ויחריד כל העם: יתרו י"ט, טו.

מה להלן באימה... וכרבא יתיב באימתא: ברכות כב, א. פסחים ק"ו, א: דרבה כו'. וברי"ח שם ובכ"מ

גרי"ס: דרבא.

לאין באוי"ר ברו"ש שזהו כל עיקר כל התו"מ כנ"ל מן המיצר קראתי י"ה (כו').

אך הנה במ"ת ה"י זה מלמעלה למטה מן המשפיע למקבל שראו הקולות כו' וקול השופר תחילה ואח"כ שמעו דבר ה' שעכ"ז פרחו כו', אבל בתפלה הוא כמו במלאכ"י שעולים מלמטה למעלה בסדר והדרגה בתחלה כנפיהם פרודות באהוי"ר שבהשגה כו' ואח"כ מגיע' תחת הרקיע שכנפיהם ישרות כו' ואח"כ בסמוך לרקיע בעמדם תרפינה כו' עד ששומע' קול מעל לרקיע כו' שמתבטלי' לגמרי ממש כנ"ל, וכך הוא בסדר התפלה שבתפלה עצמה הוא עיקר אמיתת הביטול במציאות לגמרי מכל וכל שנק' עמידה כמו שעומד בש"ע בלי תנועה והרגש כלל כמו פכר יד' כו' כעומד לפני המלך בביטול כאבן דומם, וזהו שנק' צלותא בלחש דוקא כמו נאלמתי דומי' וכן אין מלה בלשוני כו' רק אד' שפתי תפתח כו' וא"ל אין לו כח כלל לדבר, וזהו בעמדם' תרפינה כנפיהם כו' ה"י הנ"ל בשמעם הקול שמעל לרקיע כנ"ל שהוא בחי' קול דממה דקה כו' שהוא הממשיך אימה יתירה וחרד' וביטול במציאות לגמרי כנ"ל בקול השופר במ"ת (וזהו תרפינה כנפיהם בלי תנועה כלל אלא נופלי' למטה כעומד לפני המלך שידיו מושפלי' למטה דוקא שזהו ההוראה על עוצם הביטול כעבד לפני אדוניו כו' שאינו תופס מקום כלל כו', משא"כ בסמוך לרקיע שתרפינה רק מהתפעלות שנק' שתיקה לבד כנ"ל). ואמש כדי להגיע לביטול גדול כזה בש"ע צ"ל הכנה לזה בתחילה בביטול היש לאין, והוא בכרכות יוצר אור ואה"ע וק"ש. ביוצר אור או' הביטול דמלאכ"י דמרכבה באהוי"ר שכנפיהם פרודות כו' קודם שמגיע' תחת הרקיע שכנפיהם ישרות שא' ואשמע קול כו', והוא הכנה לק"ש לנשמות שיהי' מס"ג בא' בביטול עצמי בעול מצות דאה"ר ברצון וגם בנה"ב שלהם בא' בכל לבבך ובכל נפשך כו' בעומ"ש שלימה כו', וזהו שנק' היכל האהבה כו' כידוע, והוא כמו תחת הרקיע דמקיף בנינה לבא בק"ש שא' שמע ישראל ואהבת כלול או"י ואו"ח כא' ברצון כו', [ואח"כ באמת ויציב אתדבקות רוחא ברוחא בביטול כל עצם הרצון שזהו כיטול גבוה יותר כמו שמגיעים בסמוך לרקיע ממש שתרפינה כו'] וכמו העומד בסמוך להיכל המלך בחצר הפנימי כנ"ל שרואה מקרוב להיכל המלך ואח"כ מגיע לפתח ההיכל ממש ששם המלך יושב נכת הפתח כמ"ש באסתר כו', שזהו סמיכת גאולה לתפלה שנק' היכל ק"ק שעומד בפתח ההיכל ומוכן לראות פני המלך שמתבטל לגמרי כנ"ל דתמן קאתי מלכא, שזהו קול דממה דקה וכן קול מעל לרקיע כנ"ל שישאר כאבן דומם ממש ואומר אד' שפתי כו' בלי מציאות כלל, וגם כזה

פכר יד' : שבת י' רע"א.

נאלמתי דומי' . . . אין מלה בלשוני . . . אד' שפתי: תהלים לט, ג. שם קלט, ד. שם נא, יו.

בעומ"ש שלימה: ע"פ בכרכות טו, א.

המלך יושב נכת הפתח כמ"ש באסתר: ה, א.

הפתח יש פרכת המסך ולא כל אדם יוכל ליכנס פנימה ולא בכל עת כו' עד שיושיט שרביט הזהב, וזהו ענין עליות הנשמות מגעה"ע למעלה בפתחי ההיכלות דאצי' שנק' פתחי עולם כו' בכל חודש ושבת להשתחוות לפני ה' ממש כו' בביטול המציאות לגמרי מכל וכל, והוא ענין ש"ע בכריעות והשתחוואות כו' שלמעלה מבחי' ביטול דחכ' דתו' שהרי גם משה שידע ה' פנים כו' בתפלה הוצרך להתנפל לארץ כמ"ש ואתנפל לפני ה' כו' וד"ל. ונמצא שיש כאן ה' מדריגות בפרטיות ביוצר אור וק"ש ואמיי"צ ולפני שמו"ע ושמו"ע וד"ל.

ולהבין בתוס' ביאור בענין הנ"ל, הנה יש להבין עדיין בתירוץ הקושי' הנ"ל למה לא ניתנה התורה לאברהם וכמ"ש ושמי ה' לא נודעת להם כנ"ל, דאם מטעם שניתנה התו"מ למטה בעש"י גשמי' בבחי' רוי"ש באהוי"ר למעשה לכד כנ"ל, דאי"כ יקשה ממ"ז אם מעלת התו"מ ברו"ש למטה בגשמי' יותר גדולה מרו"ש באהוי"ר דאי"א שהי' הולך ונסוע למעלה בבחי' מרכבה כנ"ל מטעם הנ"ל, בודאי יקשה למה לא ניתנה לא"א שיקיים הוא ג"כ בגשמי' מאחר שכבר קיים כל התו"מ ברוחניות למעלה והי' בכחו ליתן כח ועוז לבניו אחריו ושמרו דרך הוי' כנ"ל, ואדרבה הרי ה"י בזה חיבור היחוד"ע שלמעלה ברוחניו' עם היחודים שנעש"י למטה במצות גשמית למהו א' בא' ממש משאי"כ ע"י ישראל שאין נעשה יחוד"ע למעלה רק למטה כו', ואם ה"י מעלת ומדריגות האוי"ר ודביקות במס"נ ברו"ש האלקי בתו"מ הרוחנית בהלוך ונסוע כנ"ל יותר גבוה ממעלת התו"מ שלמטה אי"כ לאיזה טעם לא ניתנה התו"מ שלמטה ג"כ לא"א ולמה ניתנה התו"מ לישראל למטה בגשמי' מאחר שאין ככחם להשיג ע"י מעשיהם בתו"מ שלמטה בחי' יחוד"ע באצי' ברו"ש העליון כמו בבחי' הלוך ונסוע דודאי יותר טוב ה"י ליתן התו"מ שלמטה ג"כ לא"א (והגם שיש הרבה מצות שתלוין ביצי"מ כמצות פסח ומצה וסוכה וכה"ג ה"י נתן לא"א באופן אחר בהתלבשות במעשה גשמי' כפיצול המקלות דיעקב ה"י זה ענין תפילין ממש כו') ומה גם שמקרא מפורש ששמע אברהם בקולי וישמור משמתי מצותי וחוקותי ותורותי כו' ואמרז"ל קיים אי"א אפי' ע"ת וא"כ למה א' ושמי ה' לא כו'.

אך הענין יוכן עפ"י הקדמה כתחלה להבין כשרש ענין המצות, דהנה יש להפליא ביותר על ענין התלבשות המצות למטה כי"כ בדברי' גשמיים בדצי"ח כו' כי רוב המצות ניתנו כולם לעשותם בדברי' גשמי' מחלקי דצי"ח כמו תרומות ומעשרות בצומח דתבואה ובכורים בפירות וכה"ג, וזה אינו חידוש כי"כ דמעשרות ותרומות ללויים וכהנים כו', אבל במצות הקרבנות

ואתנפל לפני ה': עקב ט, יח, כה.

כפיצול המקלות... ענין תפילין נמשח: ראה אהיה ויצא רכג, ב, וש"נ.
ששמע אברהם... קיים אי"א אפי' ע"ת: תולדות כו, ה, פירשי' שם, ב"ר פס"ד, ד, יומא כה, ב, ובכ"מ.

שנק' אשה ריח ניחוח להו"י ממש והן נעשי' כולם בצומח וחי כמו צומח דסולת ושמן ולבונה שעלי' הרי במעט קמח הסולת הגשמי' ושמן ולבונה שיקטר הכהן הקומץ אזכרתה המזכחה נעשה אשה ריח ניחוח להו"י ממש, וכמו בקרבן התמיד בכשר הכבש שהוקטר החלב ודם כו' נק' לחמי לאישי ריח ניחוחי כו', וידוע ענין ופי' דריח ניחוח שיש בו העלאה והמשכה העלאה מריח הקטרת המנחה שמקטיר מעט הסולת והשמן והלבונה וכמו ירח מנחה כו' שזהו מה שמעט הסולת גשמי' עולה למעלה מעלה להיות לריח ניחוח להו"י דאצי' ממש, כמו דוגמא שאדם מריח ריח טוב מפירות ובשמי' שטבע הריח לעלות מלמטה למעלה לעשות ולגרום בחוטמן נחיר' והשבת נפש והמשכה מלמעלה למטה כמו וירח ריח בגדיו כו' וכמו"כ פי' דירה מנחה שמריח ריח סלת המנחה כשעולה בהקטרת אזכרתה כקומץ הכהן למעל' דהיינו שהריח שבה עולה מלמטה למעלה (וכמו קטרת הבשמי' שא' ישימו קטורה באפיך כו'), ועיי' נעשה ניחוח להו"י דפי' ניחוח ל' נחות דרגא כידוע שזהו ענין המשכה בהנחת הרוח והשבת הנפש מלמעלה למטה ע"י הריח שעולה תחילה כניל, וכך ע"י ריח המנחה העולה נעשה אחי"כ ניחוח להו"י דהיינו בחי' השבות והמשכות אור העצמות דתענוג הפשוט שבעצמות המאציל להיות מזה ניחוח נחיר' להו"י דז"א דאצי' אדה"ע שעל הכסא כו', עדי"מ כשמריח אדם (בנקב הא' דחוטם) עולה הריח לחזק עצמות הנפש דבחי' יחידה בחי' מקיף דנר"נ שבמוח ולב כו' ומשך נמשך בהמשכה ויירדה לחזק בחי' המחין ומדות דאצי', שנק' הו"י בכלל כידוע, וכידוע שמצד עצמות המאציל ממש הוא למעלה מבחי' שם הו"י דאדם בנר"נ במוחא ולבא כו', כי בחי' יר"ד הו"י שהוא בחי' אור החכ' דאצי' והיא בינה דאצי' שנעשו מוחין לז"א דאצי' שהוא ו"ה דהו"י כו' שזהו בא ע"י צמצום גדול מעצמותו ית' להיות בצמצום דיו"ד דח"ע דאצי' (בשם ע"ב במלוי יודי"ן) וכה"א בהתפשטות דבינה (ע"י שם ס"ג במילוי ההי"ן) וכמו"כ במדות דאצי' כאור החסד ואור הגבור' שנמשכו מחו"ב דאצי' (הוא ע"י שם מ"ה במילוי אלפי"ן ושם ב"ן כו' כמ"ש בזהר בכמה דוכתי' שנק' ע"ס דאצי' בכל"י (שהן ד' שמות דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן) שכלולי' בד' אותיות דהו"י בכלל) רק בחי' רזא דשמא קדישא שהוא שם הו"י שכולל ד' שמות הנ"ל), והיינו כאשר כבר נאצל מאור העצמות דאי"ס דע"ס דאצי' להיות נק' חכים ומבין וכן חסדן ורחמן וכה"ג במדות דתי"ת נז"ה כו', אבל מצד עצמותו ממש א' לאו דאית לך כו' צדק ידיעה כו' עד ולאו מכל אינון מדות כלל כו' להיותו למעלה משם הו"י בד' אותיות כו' (וכמ"ש לך הו"י הגדול' והגבו' כו') וכת"י כי עמך מקור חיים

ירח מנחה: שמואל"א כו, יט.

ירח ריח בנדין: תולדות כו, כו.

ישימו קטורה באפיך: ברכה לג, י.

לאו דאית לך: ת"י בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

לך ה' הגדולה... כי עמך מקור חיים: דהיא כט, יא. תהלים לו, י.

כו' שהוא שם הוי' דאצ"י נכלל בעצמותו כשם האדם שנכלל בו כו' (אעפ"י שנק' שם העצם או שם התואר כמ"ש במ"א). אך ע"י תו"מ דישאל למטה הן הגורמים להיות אתעדל"ע מחדש מעצמות המאציל לחדש האור שלו בע"ס דאצ"י כשם הוי' באו"כ, כחכים ומבין חכ' מוחא כו' וחסד דרועא כו' (והיינו להוסיף אור חדש באו"כ דאצ"י כמ"ש בפע"ח) וכמארז"ל ע"פ ועשיתם אותם אתם כאילו עשאוני כו' פי' באו"כ דאצ"י שהן ע"י רמ"ח מ"ע שנק' רמ"ח אנרים דמלכא כידוע, והוא שנק' מצות הוי' ממש לפי שע"י המצות נמשך שם הוי' מחדש כו', וזהו רע"תי פרנסתי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים כמזון שמחבר רוחני הנפש באיברי הגוף כו' כך המצות נק' מזון ברוחניות למעלה להיות ע"י חיבור האורות בכל"י כו' (וכמו ע"י הקרבנות א' לחמי לאישי כו' כלחם שמחבר אור הנפש במוח ולב וכן ריח ניחוח וכה"ג כו' כנ"ל).

אך הנה כל זה יפלא ביותר איך יוכל להיות שע"י מעשה המצות דברתי' גשמי' דדצ"ח כנ"ל יהי' ע"י חיבור ותוס' האורות דע"ס דאצ"י בכל"י להיות בכחי' שם הוי' כנ"ל, ולא עוד אלא שנק' ריח ניחוח להוי' שיגרום המשכות אור חדש בשם הוי' כנח"ר שמש"ב הנפש וכנ"ל בענין יריח מנחה שהסולת במעט שמן ולבונה יהי' עולה למעלה לריח ניחוח להוי' וכה"ג, ומאין יהי' זה הכח הגדול לקמח סולת הגשמי' הזאת בחי' צומח להיות לריח ניחוח לשם הוי' דאדם דאצ"י כנ"ל. אך הנה יש להקדים ענין הידוע ומבואר במ"א ע"פ אהור וקדם צרתני אהור למע"ב שהאדם נברא אחרון לכל מע"ב ביום הוי' כידוע וכל הברוא' שבמע"ב קדמו להברוא' אפי' יתוש קדמך כו' כי הרי מאמר תדשא הארץ ותוציא הארץ וכל הברוא' שבמע"ב קדמו למאמר נעשה אדם כו' ואעפ"י שבד' חלקי דצ"ח בחי' מדבר שהוא האדם משובח מכולם עכ"ז יצא בסדר של הברואה אחרון למע"ב וזהו אחרון למע"ב כו'. וגם קדם למע"ב שהוא הנשמה דאדה"ר שקדמה במח' העצמי' טרם שעלה ברצונו וחכ' לברוא כו'. והנה אעפ"י שמהראוי הי' להקדים המשוכח והעיקר תחילה שהוא נפש האדם שחלקי דצ"ח טפילי' אליו והכל לא נברא רק בשבילו כי כלול' בו כטפל לגבי העיקר ולכך האדם מושל ורודה בכל הבהמות וחיות כו' כידוע דגם חלקי החי וצומח

להוסיף אור חדש באו"כ דאצ"י כמ"ש בפע"ח: ראה לעיל ע' שעג. ושיג. ובשם הפע"ח — בס' מאמרי אהאמ"צ ויקרא ח"א ע' נה. ושיג.

וכמארז"ל ע"פ ועשיתם אותם כאילו עשאוני בחוקתי כו'. ג. ראה חז"ל ק"ג, א. ויקר' פל"ה, ה. ובהנשמן בהגהיה בלקיית בחוקתי מה, סע"ג. (וכס' מאמרי אדה"ו על ענינים ע' רלא מובא בשם הרע"מ ותקוני').

רמ"ח מ"ע . . . רמ"ח אברים דמלכא כידוע: ע"פ ת"ז ת"ל (ע"ר, א). וחי' קעא, ב. וחי' קית, א.

רע"תי פרנסתי ישראל מפרנסין: שהש"ר פ"א, ט. וחי' ז, כ.

במ"א ע"פ אהור וקדם צרתני אהור למע"ב: ראה לעיל ע' תעט. ושיג.

אפי' יתוש קדמך: סנהדרין לח, א. ויקר' פ"ד, א.

ודומם שיש באדם גבוהים מבחי' צו"ד הגשמי, אך מוכרח לומר בזה שבדאי אעפ"י שנפש האדם שכלי' ורוחני' הרבה יותר מדצ"ח באין ערוך ביניהן מי"מ יש שרש לדצ"ח למעלה גבוהי' שם מן האדם הרבה ולכך קדמו דצ"ח לאדם בסדר דמע"ב, ולפי שבשרשם למעלה דצ"ח גבוהים מן האדם לכך למטה ירדו כי"כ בירידה המדריגה להיות במיעוט המעלה והערך, דזהו הכלל בכ"מ שכל שנפילתו למטה מטה ביותר מוכרח ששרשו הוא למעלה במדריגה גבוה יותר שכל הגבוה יותר תהי' נפילתו למטה יותר, וכמשל אכן הנופל מן החומה כל שנפילתו ממקום הגבוה שבחומה יותר תהי' נפילתו למרחוק יותר כמ"ש במ"א וד"ל, ולפי"ז הכלל הרי בחי' דומם שנפילתו למטה יותר מכולם כי הוא במיעוט הערך שניטל כל חיות רוחני' ממנו אפי' חיות המצומצם דצומ"ח כו' מוכרח לומר שיהי' בשרשו למעלה במדריגה גבוה יותר מן הצומח והצומח שרשו למעלה מן החי והמדבר הוא למטה מן החי. וראי' לזה יש הוראה קצת גם למטה והוא כמה שהכל הי' מן העפר דדומם דוקא כו' גם האילן ותבואות צמיחתן ויניקתן מן הארץ דוקא ואם נפסק חיותן משרשם שלהם בארץ יופסק צמיחתן ולכך א' דכירך על פירות האילן בפה"א יצא משום דמארעא קא רבו כו' לפי ששרש הדומם למעלה הוא גבוה מן הצומח (ולכך כל חידוש יש מאין ממש שהוא הצמיחה והתולדה הכל מבחי' דומם לפי שהוא העצם שממנו יבא התפשטות (כמ"ש במ"א שבע"ס דאוי"ח דתוהו הדומם בחי' כתר וצומח בחי' [חכ' וחי' בחי'] מדות מדבר בחי' מל' שבו נתגלה הכל ברוח ממללא כו' (וראי' ממה שהארץ מגדלת חכמים כו'), ושרש הענין ידוע לפי שבבחי' ע"ס דעולם התוהו שם הוא בבחי' דומם וצומח וחי כמו בחי' בהמות וחיות שלפני בחי' אדם דתיקון (שנק' בהמות בהררי אלף כו' כבהמה רבה שלפני בחי' האצ"י), והוא בחי' שם ב"ן דו' מלכין קדמאין שמתו וכמ"ש ואלה המלכים שמלכו בארץ אדום בחי' ב"ן שנפלו בשבירה רפ"ח ניצוצין כו' כידוע, ומזה סיבת ירידת חלקי הצו"ח ודומם למטה מטה כי"כ להיות במיעוט האור וחיות יותר מן האדם, והאדם הוא המעלה והמתקן אותם דבבחי' דבחי' התיקון דוקא אתברירו דמ"ה מברר לב"ן כידוע כמ"ש ויקרא האדם שמות לכל הבהמות כו' ומושל ורודה בכולם כו' כנ"ל, ועכ"ז הרי בסדר דמע"ב דצ"ח קדמו לאדם כנ"ל, והוא מצד ששרש שרשם למעלה

דזהו הכלל בכ"מ . . גבוה יותר נפילתו למטה יותר . . כמ"ש במ"א: ראה סידור ע"א, ד, שג, ג, שעי' אורה נת, א, סה, א, ס' מאמרי אדהאמיצ"קרא ח"א ע' שעב, ושי"ג.
 שהכל הי' מן העפר: קהלת ג, כ.
 דבירך על פירות האילן בפה"א יצא: ברכות מ, סע"א.
 שהארץ מגדלת חכמים: בכמדב"ר פט"ו, יב, תנחומא שלח וא"ו (הובא בפרשי' שלה יג, יח): יש ארץ שמגדלת גבורים ויש ארץ שמגדלת הלשים כו'. וראה זח"א קכה, א וח"ב ל, ריש ע"ב: אית מיא מגדלין חכמינן ואית מיא מגדלין טפשינן. וראה ד"ה איתא במדרש יש מים מגדלים פסחים — בס' מאמרי אדה"א על מארז"ל ע' רד (ובהגסמו בהמ"מ לשם).
 ואלה המלכים: וישלח לו, לא.
 ויקרא האדם שמות: בראשית ב, כ.

בבחי' התוהו שלפני התיקון כמ"ש לפני מלוך מלך כו' כידוע, והאות וראי' לזה אנו רואי' שגם עתה שהאדם למעלה הרבה מצוי"ח עכ"ז כל חיותו וקיומו במזון וטרף לנפשו אינו רק מהמאכל דחטה ומן בשר דבהמה שבלעדס לא יחי' ויתקיים כלל והצו"ח כחטה ובשר יתקיימו בלא האדם (רק שהאדם הוא העובד אדמה ומתקן אותם להיות ראויים למזון ומחיה), וזהו פלא גדול לכאורה האיך יש בכח ויכולת הצו"ח הגשמי' להוסיף אור וחיות בנפש האדם שהוא למעלה מהם הרבה עד שיקנה שלימותו מהשפל ממנו (כמו שא' רי"ג עד לא אכילנא בשרא דתורא כו'), ומוכרח לומר בזה שבדאי אע"פ שנראה לעין שחיות הצו"ח קטן בערך לגבי נפש האדם שהוא בר דעת ושכל כו' מ"מ יש בבחי' ההעלם בצומח דחטה או בשר אור וחיות גדול הרבה יותר מאור וחיות דנפש האדם כו', והוא מטעם הנ"ל שלפי ששורש דצו"ח הוא בבחי' אורות דתוהו שהן למעלה הרבה מבחי' אורות דתיקון ותקיפים וחוקים הרבה מבחי' אורות דאדם (שהוא בבחי' הכח"ב"י דעגולים שלמעלה מבחי' יושר דאדם כידוע), וזהו שא' כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם, ואעפ"י שפסוק זה נא' גבי מ"ן שנק' לחם מן השמים שהוא מוצא פי הוי' העליון שנמשך מלמעלה למטה בבחי' מזון הרוחני דחכ' עילאה (כמזון דתו'), עכ"ז גם בלחם מן הארץ צומח בגשמיות מלמטה למעלה כלחם דחטה שבכחו להוסיף דעת וחכ' דלחם גימט' מזל כניל מזל מחכים כמאמר שאין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם לחם דגן כו' א' דלא על הלחם לבדו כו' אלא על כל מוצא פי ה' שבמאכל שזהו כמו מאמר תדשא הארץ עשב וכן צומ"ח דחטה שע"ז יחי' האדם ולא מצד הלחם עצמו כידוע בס' הקבלה. אך לכאורה יפלא זה למה יהי' מעלת מא' דתדשא הארץ ותוציא הארץ שבצו"ח יותר טובים ממאמר דנעשה אדם שבנפש האדם עד שביכולתם להחיות לנפש האדם כניל. אך התירוץ הוא מטעם הנ"ל לפי ששורש הצו"ח למעלה מבחי' האדם בבחי' התוהו שקדם לתיקון ע"כ גם בחי' מוצא פי ה' שבמאכל דצו"ח כמאמר תדשא הארץ גבוה בשרשו למעלה יותר ממאמ' דנעשה אדם כו', כמו שבבחי' דצו"ח דתוהו גבוה מבחי' אדם דתיקון למעלה כניל, וע"כ גם למטה על הלחם יחי' האדם ואין לאדם קיום כלל בלעדי הלחם והלחם ובשר יש' להם קיום בלא אדם כו' וד"ל.

ובזה יתורץ הקושי הנ"ל בענין הקרבנות כסולת דמנחה שנעשי' לבחי' ריח ניחוח להוי' דאצי' כניל אעפ"י שהסולת הזה אינו רק בחי' צומח לבד

רי"ג עד לא אכילנא: ע"פ ב"ק עב, א.

הכח"ב: בבחי' ב: הכתר.

כי לא על הלחם לבדו... כידוע בספרי הקבלה: עקב ח, ג. ראה פתיח שכ"ז פ"א. סי' הליקוטים להאריזל בתמלתו. לקו"ת להאריזל פ' עקב. של"ה ע"ד, א. ועוד. ת"א ט, ד. סה, ד. לקו"ת מסות פא, כ. עקב יד, א. ואיל. סידור פז, ב"ג. ביאה"ז קלג, א. ועוד.

שאין התינוק יודע לקרות: ראה ברכות מ, טע"א.

שלמטה הרבה מבחי' אדם התחתון וכ"ש שיהי' למאכל וריח ניחוח להוי' דבחי' אדה"ע דאצי' וכמו"כ קרבן דכבש בחי' חי שנק' לחמי לאישי כו' כניל. אך הענין מטעם הנ"ל עדי"מ באדם התחתון דהגם שהוא למעלה הרבה מצו"ח ויצא אחרון במע"ב כניל ונברא בצלם אלקים ממש מ"מ ניוון ומקבל שפע חיותו מן המאכל כניל מצד שיש שורש גבוה בדצי"ח בבחי' התוהו שלמעלה מהתיקון שזהו בחי' הביוריים דרפי"ח ניצוצין דתוהו שנפלו בשבה"כ בדצי"ח שלמטה כניל, ואעפ"י שבחכ' אתברירו דוקא דמ"ה מברר לבין כניל אבל אחר הביורו זהו כמו שאחר הביורו המאכל עולה למוח ולב ומחזקם כמו לחם לבב כו' מטעם הנ"ל, כך יובן למעלה בבחי' הביורו דקרבו כמו הסולת דמנחה ובשר הכבש דגם שהן בחי' צו"ח גשמי' למטה הרי שרשן למעלה בצו"ח דבחי' התוהו שלמעלה מבחי' התיקון דמ"ה דאדה"ע כמ"ש לפני מלך מלך כו' כניל, לכך יש ביכולתם אחר הביורו שמתבררים בהקטרה על המזבח להיות לריח ניחוח להוי' דאצי', כמו עדי"מ כמאכל דצו"ח למטה שמח' את האדם כניל, וזהו יר"ח מנחה וכן לחמי לאישי ר"נ כמו לחם אלקיו כו' ודברה תורה כל' בניא אעפ"י שאין לו גוף ולא דמות הגוף כידוע וד"ל. וזהו ג"כ הטעם מה שיש ביכולת דקרבו בהמה גשמי' לכפר על נפש אדם החוטאת כו' משום דשורש בחי' הבהמה למעלה משרש האדם כמו בבחי' התוהו כניל אעפ"י שבתחלה האדם מקריב לבהמה דוקא כמו מזון לחם האדם שאוכל ששולחנו מכפר עליו אעפ"י דהאדם מברר למאכל שיוכל לעלות אבל אח"כ מעלה המאכל לאדם מטעם הנ"ל וד"ל וכמ"ש במ"א וד"ל.

ובכ"ז יובן שרש ועיקר הטעם למה שהמצות נתלבשו בדברים גשמיים דדצי"ח דנוגי"ה דוקא ומה שיש יתרון מעלה רבה בזה להוסיף אור חדש בשם הוי' דאצי' כמ"ש ועשיתם אתם כו', שכל זה הוא רק מצד שכל המצות הן בבחי' בירורים דרפי"ח ניצוצים שנפלו בשבה"כ במטה מטה בבחי' דצי"ח דנוגי"ה דעשי', וכאשר מתבררים במעשה המצות כמו במצות הקרבנות וצדקה וטו"ת וסוכה ולולב ושופר וכה"ג הכל הרי הוא בבחי' דצי"ח גשמי' עולין הן בשרשם בבחי' סיג דתוהו שלמעלה משם מ"ה דתיקון כניל, ולכך ביכולתם להוסיף אורות חדשים ממש בשם הוי' דאדם דאצי' כדוגמא שבקרבנות מצו"ח גשמי' שנק' ריח ניחוח להוי' כניל. ובכ"ז יובן הטעם שנקראי' בשם מצות דוקא כמו כל קיום דבר ה' ורצונו נק' בשם מצוה דוקא כמו שא' והתו' והמצוה כו' ונק' מצות הוי' ולמה לא נק' בשם אחר כמו

לחם לבב: תהלים קד, טו.

ירח מנחה . . . לחמי לאישי . . . לחם אלקיו: שמואל"א כו, יט. פינחס כה, ב. אמור כג, א.

ודברה תורה כל' בניא: ברכות לא, ב. ובכ"מ.

ששולחנו מכפר עליו: ברכות נה, א.

ועשיתם אתם: בחוקותי כו, ג. וראה בהגמ"ו לעיל הערה ד"ה, וכמארז"ל ע"פ ועשיתם.

והתו' והמצוה: משפטים כד, יב.

עדות וחוקים כו', ואף שא' בכמה מקומות אלה החוקים כו' מ"מ שם העיקר וסתם נק' בשם מצות כמו והי' איש אל מצותי כו' וכן אלה המצות כו'. ולהיות כי העיקר המכוון ממעשה המצות הוא לעשות מהם בחי' שם הוי' מחדש ע"י העלאות הבירורים דרפ"ח ניצוצין שנתלבש רצה"ע בעשי' גשמי' זו בדצ"ח כנ"ל במ"ש אתם כו' (וכמו במצות תפילין שבראש א' כי שם הוי' ממש נק' עליך והוא בד' פ' קדש והי' כו') ולכך נק' מצות הוי' ממש או מצותי כו', ואנו או' שקדשנו במצותיו דמשמע מזה שקדשנו במצות שלנוי שנעשי' בדברי' גשמי' כמו במצותיו ממש העליונות שהן כבחי' קדש העליון דשם הוי' שנק' שמי הוי' ממש, ולפי"ז הרי ראוי הי' שיקראו שם המצות בשם הוי' ממש מאחר שמהם נעשה ונמשך שם הוי' למעלה ממש (כמו ע"י מצות ת"ת למטה נמשך ביו"ד דשם הוי' ובצדקה בה"א אחרונה וכלול' זע"ז יחד או כמו רמ"ח אברים שהן בחי' כלי' ממש לאורות כו' כידוע). אך לפי שכל המצות נתלבשו בדברים גשמיים דנוגיה דעשי' שהן דצ"ח שנפלו כשבה"כ רק שמתבררים ונעשי' כלי' להשרא' קדושה זו דרצה"ע שמאיר ומלביש בהו, ואעפ"י שמצד שרשן של דצ"ח כקלף דתפילין וצמר דציצית וכה"ג סכך דסוכה כו' הן כבחי' ומדריגה גבוה למעלה מן בחי' האדם והוא כמו שהן בבחי' התווה שקדם לתיקון כנ"ל מ"מ בירידתן ונפילתן למטה מטה הרי הן דברים גשמי' ומצומצם בהן [אור האלקי בתכלית (וגם מעורבים טו"ר כמשי"ת) ונק' לבוש גשמי וכלי גשמי להשראת קדושה עליונה דרצה"ע ולכך אי"א שיהי' בהן] גילוי אור דשם הוי' כמו שהוא נעשה ונמשך באצ"י על ידו (דאעפ"י שהן מוסיפין אר"ח באו"כ דאצ"י כנ"ל אבל אין זה מתגלה למטה בבני"ע כלל רק לעיל דוקא כמשי"ת), רק האור דשם הוי' בא הבלבשה והעלם והסתר גדול במצות מצד בחי' הלבושי' גשמי' דדצ"ח דנוגה שמעלימ' ומסתירים לאור הוי' (ואעפ"י שא' מצות הוי' ברה מאירת עינים זהו לעיל כשיתפשטו מגשמיותם), כמו התפילין בד"פ בד' בתים הן לבוש חיצוני לשם הוי' ששורה בהן כו' וכסך דסוכה שמלובש בו בהעלם דמקיפ' דבינה וכן בלולב ושופר וכה"ג בטלית בל"ב חוטין בל"ב נ"ח דמקיף הכללי וכן בשבת ויו"ט מאיר מבחי' פנימי' דאו"א שנק' קדש ומקרא קודש וכה"ג הכל בא בבחי' ההעלם והסתר מצד המעשה דמצות שנעשו בדבר גשמי כו'. ואעפ"י שבקרבת נא' לחמי אישי ריח נ"ח וכו' וכסולת המנחה שא' ירח מנחה כנ"ל זהו בזמן בהמ"ק שהוקטרו ע"ג המזבח ועלו למעלה בהפשטת וכירור הרוחנית מן הגשמית עד שעלו למעלה לשרשם העליון ונכללו באש שלמעלה שהוא ארי' דאכיל קרבנין כו'. וכך הוא כל המצות שכבהמ"ק כלחם הפנים בצומח גשמי ושמן למאור וכל מעשה עבודה בכלי שרת כו' הכל הי' בהן התגלות אור אלקי, וגם כמו שהן בלבושי' גשמיים מצד הארת גילוי

והי' איש . . . אלה המצות: ע"פ עקב, יא, יג. בחוקותי כו', לד.
 שלנו: בכת"ב: ב' שלו.
 מצות ה' ברה: תהלים יט, ט.

שכינה בהיכל ק"ק בלחות וארון וע"י עבודות הכהנים שהוא קצת מעין דלעיל. וזהו הטעם שנק' בשם מצוה ולא בשם אחר לפי שאותיות י"ה דשם הוי"א לבוא בגילוי ממש כמו שהן למעלה במעשה המצות מצד בחי' הלבושי' הגשמי' שלהם כניל ע"כ נתחלפו ב' אותי' הללו דיו"ד והי"א באותיות דמם וצדיק בחילוף דא"ת כ"ש שהה"א צדיק ה"ץ והיו"ד מם י"ם כידוע (והב' אותיות השני' דו"ה דשם הוי"ו לא נתחלפו בחילוף דא"ת ב"ש ומאירים כמו שהן למעלה לפי שא' הנסתרות להוי"ו אלקינן שהוא י"ה דחוי"ב שהן בבחי' ההסתר והעלם בעלמא דאתכסיא כמ"ש כבוד אלקים הסתר דבר כו' ע"כ אינו מתגלה למטה בלבוש חיצוני כי"כ אבל ו"ה הן הנגלות לנו ולבנינו כו' עד שאין הלבוש מסתיר כלל עליהם כמ"ש במ"א). ולעיל כתי' ולא יכנף עוד מוריך כו' שיופשט מבחי' הלבושי' דמצות ולא יתעלם עוד בלבושי' כו' (כי גם הלבושי' דמצות יתבררו לעיל ויהי' נקי לבוש דך ונקי ובהיר, וכמו הלבושי' דמצות בגי'ע שנעש' לבוש זך ביותר לנשמה ונקי כתנות אור באל"ף בחי' זיהרא עילאה וכמו והלבש אותו מחלצות כו') והוא לבוש החשמיל העליון כמו קודם שנפל למטה כו'), ויתגלה בחי' אותיות י"ה שבמ"צ דמצוה ויהי' מאיר שם הוי"ו בגילוי בשלימות בלי העלם ולבוש כלל, והוא מ"ש ונגלה כבוד הוי"ו כו', וגם בעוה"ב עיקר גילוי אלקות שיהי' בנשיי למטה כמו למעלה הוא ע"י המצות שנעשו בעוה"ז דוקא כידוע דהיינו שיתגלה בחי' פנימי' התענוג ורצה"ע שבמצות כמו שהן למעלה ממש דכתי' רחבה מצותך מאד בבחי' א"ס ממש למעלה מכל עונג עליון כמ"ש לכל תכלה שהוא עונג העליון ראיתי קץ אבל רחבה כו', ורוחב זה נעשה ממעשה המצות שלנו בגשמיות דוקא מטעם בירור דחשמיל דנוגיה שהוא בירור דחושך סתרו למעלה שנהפך לאור שגדול אורו יותר משם הוי' דתיקון כו' כמשי"ת, וגם עכשיו יש גילוי אור גדול הזה למעלה באצ"י רק שהם גנוזים ונעלמים גם שם בסתר כמו מתן בסתר כו' ולעיל יתגלו למטה ממש כמ"ש במ"א. ולפי"ז לא נקי מצוה במ"צ בחילוף דא"ת ב"ש רק במצות שלנו שנעש' בגשמי' אבל מצות הרוחניות כמו שהן למעלה באצ"י מאיר גם י"ה דהוי"ו כמו ו"ה כו', ואנו מוצא' גם במצות הרוחנית כמו המצות שקיימו

מצוה . . . הוי"ו . . . נתחלפו . . . בחילוף דא"ת ב"ש: ראה ת"ז תכ"ס (עג, א). ת"ע (קלא, ב). טעה"צ להארזיל פי' בראשית . לקיט שלח מו, א. סי' מאמרי אדהאמ"צ: במדבר ח"א ע' קו. ושי"נ. הנסתרות להיא . . . כבוד אלקים הסתר דבר: נציבים כט, כח. משלי כה, ב. ולא יכנף עוד מוריך: ישעי' ל, כ. כתנות אור: ראה ב"ר פ"כ, יב. חז"א לו, ב. שליה כא, ב. לו, א. קסד, ב. שמא, א. אוה"ז כראשית תלת, א. תולדות קמה, ב. אוה"ז נ"ך ע' קו. והלבש אותו מחלצות: זכרי' ג, ד. ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה. ככל תכלה: תהלים קיט, צו. מתן בסתר . . . ולעיל יתגלו . . . כמ"ש במ"א: ראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שפג. סה"מ באחי לגני ע' לג. וי"נ סי' מאמרי אדהאמ"צ: ויקרא ח"א ע' נה. ובכ"מ.

האבות למעלה נק' בשם מצוה כמ"ש בא"א עקב אשר שמע בקולי כו' וישמור משמרתו מצותי כו' וכן גם מצותי ממש שהקב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית נק' מצותי עכ"פ בהעלם דחילוף דא"ת כ"ש. הענין הוא דגם במצות הוי' דאצי' למעלה ממש נק' בשם לבושי' כמ"ש בווהר ע"פ ואברהם זקן בא בימים באינון יומין עילאין שנק' לבושים כמו לבושי' תקינת לון כו', וכמצות טלית שמתעטף זהו מ"ש עוטה אור כשלמה וכן תפילין כו' ומה כתב בהן ומי כעמך ישראל גוי א' בארץ כו' וכה"ג, וכן מ"ש באדה"ר לעבדה ולשמרה שהן רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת שזהו קודם שניתנה תו"מ בגשמיות וגם ה' קודם חטא דאדה"ר כו' זה ה' להוסיף אור חדש בג"ע מעדן העליון שהי' זה ג"כ בבחי' העלם והסתר בבחי' לבושים כו'.

והנה אנו מוצאים כדוגמא זו הנ"ל שאותיות י"ה מתעלמים ומתלבשים באותיות דמם וצדיק במצוה כו' בענין י"ג מדה"ר שאו' בכל יום שאיזו' היחיד או' ב"פ הוי' שבי"ג מדה"ר בקול ודיבור ממש כמו שאו' צביבור רק שיכווין בבי' שמות הללו במח' בהעלם מצפ"ץ כמבואר. כט' הקבלה שזהו ג"כ ע"י חילוף דא"ת ב"ש במ"צ במקום י"ה כנ"ל (ופ"א צדיק זהו ב"יהי דשם הוי' הב' שהיו"ד נעשה וי"ו לפי ששם הוי' בא בגילוי קצת מן ההעלם כידוע ולכך בחילוף דו' הוא הפ"א כמו שהוא בחילוף דא"ת ב"ש אבל ב"יהי דהוי' ה"א"י שבהעלם ממש בעצמות המאציל כמשי"ת לכך חילופו מ"צ מ"ם במקום יו"ד כו' וד"ל). וכידוע בשרש ענין י"ג מדה"ר שנמשכי' מרעדכ"ר מפנימי' הכתר (שלמעלה גם מח"ס) להיות אל רחום ותנון כו' בר"ר שלמעלה מרצה"ע שבחכ' דתו' להיות נושא עון ועובר ע"פ כו' כידוע בענין סליחת העוונות ביו"כ ע"י י"ג מדה"ר והוא ע"י תשוב' ממעמקים כו' מנקודת הרצון בלב נשבר בתכלית שזהו בחי' או"ח בביוריים דרפ"ח כו' להפוך חשוכא לנהורא שהוא הרע עצמו לטוב שיש יתרון האור מזה למעלה מצ"ג בתו"מ כידוע להמשיך מבחי' מקור המקיפי'. וזהו ויעבור ה' ע"פ ויקרא הוי' הוי' שהעביר דרכו בדילוג הערך להיות מאיר מבחי' המקיפי' העצמים שגנוזו בהעלם העצמי ממש, וזהו הוי' הא' שהוא גנוז ונעלם בהעלם דעצמות המקיפי', ואמנם קרא והמשיך לש' הוי' זה להיות מאיר בגילוי אור כש' הוי'

שהקב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית: ראה ברכות ו, א. ר"ה יו, ב. פסיקתא דריב פ"שת הוודש. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"א ח"ט. סידור ז, ג. תרא לה, ב. ועוד.
 בווהר ע"פ ואברהם זקן . . . באינון יומין עילאין: חיי שרה כד, א. זח"א קכט, א.
 לעבדה ולשמרה . . . רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת: בראשית ב, טו. ראה זח"א כז, א. זח"ב קסה, ב. ובהנשמו בלקויש ח"כ ס"ע 262.
 שאין היחיד או' ב"פ הוי' שביגמדה"ר: [בכתי' ב: שהמנוג הוא שאין היחיד . . .]. ראה פ"ח שער הסליחות פ"ח. מ"ה מ"ס שארית האצ"י פ"ח מ"ב. ועוד.
 כמבואר: בכתי' ב: כידוע וכמבואר.
 ב"יהי: בכתי' ב: כ"יה.
 ה"א שבהעלם: בכתי' ב: ה"א שהוא בהעלם.

הב' שהוא מקור לייג מדה"ר עכ"פ והוא הוי' אל רחום כו' וכמ"ש במ"א. ולכך היחיד שאין השכינה שורה בגילוי בפחות מיוד נגד י"ס לא יקרא בגילוי ודיבור לש' הוי' זה שהוא בהעלם העצמות ממש רק ע"י חילוף בלבוש אור אחר והיינו בחילוף דמ"צ בא"ת ב"ש, וכן הוי' הב' להיותו עדיין למעלה בחי' מקור בהעלם לגילוי אור דאל רחום כו' אעפ"י שכבר נמשך מבחי' ההעלם העצמי דשם הוי' הא' שצריך קריאה והמשכה ממש כמ"ש ויקרא ה' כו' מימ ויקרא זה קאי על בחי' קריאה והמשכה הב' לאחר שנמשך משם הוי' הא' להוי' הב' שיומשך גם הוי' הב' להיות אל רחום בפומ"מ כו', ולזאת צריך היחיד להעלים ולהלביש גם לש' הוי' הב' הזה שבייג מדה"ר בחילוף דא"ת ב"ש והוא כ"פ צדי"ק שהוא מטעם הנ"ל גם מטעם שויה הוא בבחי' ההתגלות ממש להיות נושא עון כו' במדות ודיבור, רק שעכ"ז להיות שייג מדה"ר הן למעלה ממשפט התו' ולא יוכל לבוא בגילוי אור"כ ממש כאותיות ויה' הנגלות בתור"מ צריך להעלימם בפ"א צדיק וד"ל, אבל בציבור שכולו יחד בציר אדם דנר"ג ונשלם אז גם מבחי' ג"ר דכח"ב אזי נמשך ממילא בחי' המקיף דג"ר דכח"ב שזהו מספר י"ג דייג מדה"ר, וכן בכ"מ שיש מספר יוד נוסף ג' ונעשה י"ג מטעם הנ"ל כידוע בס' הקבלה כמו ג' דאחד י"ג וכה"ג (והיינו י"ג חוורתא דע"י שמשם נמשך מקור הי"ג ת"ד בייג מדה"ר כידוע), והו' י"ג תיבין בישתבח שיר ושבחה עד ומלכות והו' י"ג תיבות דשלח"ך פרדס כו' (כמ"ש במ"א).

ובכ"ז יובן ג"כ ענין הנ"ל במ"ש מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה שזהו בקול השופר בצידו הא' הקצר מן המיצר וסופו במרחב כקול השופר דמ"ת בשביל המשכות אור דתו"מ בהעלם אור העצמות דא"ס ב"ה שזהו להמשיך בחי' פנימי רצה"ע ופנימי חכ' שילובש בכל"י כו' וקול פשוט זה בא מן המיצר שהוא בחי' הצמצום דחשך סתרו שנק' סדכ"ס דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל כו' וד"ל. וכך יובן ג"כ בהמשכות דייג מדה"ר שהן בחי' המקיפים דג"ר דכח"ב שלא יוכל להתמשך אפי' ברצון וחכ' דתו"מ בפנימי הכו"ח כו' כנ"ל הנה צריך שיומשך יותר ע"י צמצום ומיצר מבחי' ההעלם דעצמות א"ס שהוא למעלה גם מבחי' מקיף למקיף כו', אך ורק ע"י תשובה אמיתית מעומקא דלבא כמו ממעמקים קראתיך ה' שהוא מעומק לעומק של הרצון מבחי' נקודה עצמי דיתידה. וזהו מן המיצר קראתי ממיצר ושפלות בלב נשבר בעומק ביותר כנ"ל מעומק תחת ביותר שמעורר למעלה

למעלה: בכתי' בו עדיין.

כמ"ש שיש מספר יוד נוסף ג' ונעשה י"ג. . . כידוע בס' הקבלה: ראה פרדס שא מ"ז. אהיה פ' ראה ע'

הרצ וטרור ע' ב"ש. ועוד.

י"ג תיבין בישתבח. . . י"ג תיבות דשלח"ך פרדס כו' כמ"ש במ"א: ראה סה"מ תקס"ד ע' נו. דרך חיים עב,

ג. אהיה שה"ש כ"ך ב ס"ע תנח. אהיה פ' ראה שם. ועוד.

הכיות: בכתי' בו הכתר.

מעמקים קראתיך: תהלים קל, א.

בחי' רום לעורר בחי' ר"ר העליונים שנמשך מעצמות הרוממות דוקא, והו' י"ג מדה"ר שנמשך בב' שמות הללו דב"פ הוי' כמ"ש ויקרא ה' ה' כו', ולפי שעי' אתעדלית מן המיצר שיצעקו בצר להם מאוד מעומ'ת יעוררו למעלה אתעדל'ע ג"כ שיומשך מבחי' מיצר העליון דוקא שזהו בחי' העלם והצמצום דחשך סתרו שיבוא לגילוי אותיות די"ה, וזהו שם הוי' הא' הנ"ל שגנוז ונעלם בעצמי' ממש שצריך קריאה והמשכה ממש לצאת מן ההעלם ממש לגילוי להיות ממנו מקור לייג מדה"ר כנ"ל, ועי' אמר מן המיצר קראתי י"ה כו' (והוא ענין כוונות דתקיעות שופר בריה שאו' מן המיצר כו' לעורר ר"ר העליונים כמ"ש עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר וא' במה יעלה זכרוניכם לטובה לפני בשופר שהוא ממתיק כל הדינים בייג מדה"ר כידוע) דהיינו מן המיצר וצמצום העצמות קראתי ליי"ה שיצא מן ההעלם לגילוי, והוא ע"י קריאה והמשכה מן המיצר באתעדלית בתשובה מעומקא דלבא ממעמקים דוקא כנ"ל דהא בהא תלי' כפשט הכתוב דמן המיצר שלמטה קראתי י"ה מלמעלה למטה כו' וד"ל.

ומ"ש עניי במרחב י"ה זהו ענין שם הוי' הב' (דפסיק טעמא בנייהו) שיצא כבר בהתגלות מן ההעלם להיות מקור לייג מדה"ר כנ"ל, אבל שרשו וסיבת יציאתו מן ההעלם להיות אל רחום ממש בא ג"כ ע"י צמצום דמיצר, וזהו מן המיצר למרחב דוקא כמו המשכה דקול שופר בצידו הב' הרחב שנתגלה הקול מן המיצר שהולך ומתרחב בשופר עצמו רק שהוא בהעלם עדיין משאי"כ מן המיצר בצידו הא' הקצר נמשך מצמצום של העצמות ממש (וכנביעת המעיין בצינור דק שהולך ומתפשט מעט מעט בהעלם כו'), וזהו עניי במרחב י"ה שיצא למרחב די"ה בגילוי אור המקיפי' דחויב בהמשכות הר"ר למטה מטה להיות רחום כו' וארך אפיים כו' לישא עון בפ"מ להמתיק הדין בפ"מ בלי גבול ומדה שזהו במרחב י"ה שלא יבא לגבול ומדה בהתחלקות דחויג ע"י צמצום דיו"ד בה"א כנ"ל, וזהו לפי שמן המיצר קראתי באו"ח דתשובה שעולה למעלה שמתרחב עד אין שיעור לכך באתעדל'ע מן המיצר יומשך למרחב גדול למטה בהתפשטות הרחמי' בלי שיעור בלל שנק' רחמים גדולי' והוא שנק' נחלה בלי מצרים כלל כמ"ש במ"א וד"ל.

ובאמת יתפרש ג"כ זה הפסוק על תוי"מ הנגלות לנו בעשי' גשמי' בעוה"ז בכיוריים דדצי"ח מרפ"ח ניצוצים דתוהו כנ"ל שעולה באו"ח למעלה לעורר המשכה מן המיצר דעצמות ממש בחי' י"ה שבהעלם לבא בגילוי בהוי' הב' במרחב הכלי' דתוי"מ (שנעשים מכלי' דתוהו), שמוה י"ה' העוה"ב דוקא שיתגלה מרחב דעצמות א"ס ב"ה למטה כמו למעלה ממש כידוע, וזהו דוקא מן המצות שעי' א' רחבה מצותך מאד בלי גבול כלל וכן

עלה אלקים בתרועה . . במה יעלה זכרוניכם: תהלים מז, ו. ר"ה טז, א.
דפסיק טעמא בנייהו: זח"ג קלה, א. לשו"ת ר"ה נט, טע"א.
רחבה מצותך . . ארוכה מארץ . . מני יט; תהלים קט, צו. איוב יא, ט.

בתו' א' ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים הקדמוני כו' ודל'. וזהו מן המיצר קראתי עכשיו בתשובה ומע"ט בעוה"ז ליה ענני במרחב י"ה זה עצמו לע"ל בעוה"ב בהמשכות דב"פ הוי' הנ"ל ודל'. ולכך גזרו או' דיפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב כיתרון מעלה דהוי' א' על הב' ודל' (וזהו ג"כ ענין קול השופר דמ"ת בשביל תוי"מ הנגלות מן המיצר למרחב כנ"ל).

אך הנה עדיין יש להבין בזה איך יצא מן ההעלם לגילוי אותיות ד"ה מן המיצר למרחב כנ"ל בלי העלם ולבוש כלל רק כמו שהן בהעלם העצמות ממש, ולמעלה מבואר שמוכרח שיהי' יציאתו מן ההעלם ע"י לבוש והסתר כחילוף דמ"צ במקום י"ה בא"ת כ"ש כו' ובקריא' זו דהוי' כ"פ ביי"ג מדה"ר הרי זה בא ונמשך בגילוי גמור שלא בדרך הסתר והעלם ולבוש מעלים כלל (שמטעם זה נק' מצוה כנ"ל). ואמנם הענין הוא כידוע שיו"כ הוא בדוגמא דלע"ל בעוה"ב שאין בו אכילה ושתי' כו' שלזה נק' שבת שבתון כו' ובתי' ב"י כי ביום הזה יכפר עליכם סתם ביי"ג מדה"ר למעלה משם הוי' דתוי"מ ע"י תשובה דאוי"ח לקדמותו ממש שיהפוך עי"ז גם בחי' חשך סתרו העליון לאור שזהו העוה"ב כידוע והוא בחי' המקיפים דר"ר העליונים שגזרו' בהעלם העצמות כנ"ל שמתגלי' ביו"כ דוקא, ולכך עיקר סליחת העוונות עד שזדונות נעשה זכיות' בהיפוך חושך לאור הוא ביו"כ שא' לפני הוי' תהרהר, והוא לפי שהוא מעין דלע"ל שיבוער רוח הטומאה מן הארץ לגמרי ויהי' עולם לחירות דיובלא חירות ממות כו' ואז אין שורש שליטה ואחיזה בשום צד לרע דק"צ כלל וכלל כי יהי' אז אחר שלימות הבירורים דרפ"ח ניצוצי' דתוהו שנפלו למטה ונעשה בחי' רע גמור שיהופך לטוב, וכ"ש שיבורר בחי' הטוב דק"צ בחלקי דצ"ח גשמיים שנעשה בהן התוי"מ עכשיו בגשמי' בקלף דתפילי' וכה"ג, ועולה שורש בירור זה למעלה בבחי' חשמ"ל העליון שהוא העלם והסתר דמקיף הנעלם בעצמות כו', ולכך גם עכשיו בהארת אור העצמות דא"ס בהמשכות דיי"ג מדה"ר ביו"כ כמ"ש ויעבור ה' ויקרא ה' ה' כו' אינו נמשך בדרך הסתר ולבוש כלל אלא כמו אותיות י"ה הן למעלה בעצמות יוצאין מן המיצר למרחב כו' ביי"ג מדה"ר להיות אל רחום כו' ואין צריך להתעלם ולהתלבש בלבוש וחילוף דמ"צ בא"ת ב"ש כו' כי אין אחיזה ויניקה לק"צ, כמו לע"ל אחר הבירור שגם לבוש דנוגה יבורר וכמ"ש אז אהפוך כו' (שהרי גם הקטיגור נעשה סניגור כו').

דיפה שעה א' בתשובה: אבות פ"ד מ"ז.

בעוה"ב שאין בו אכילה ושתי': ברכות י"ג, א.

שבת שבתון . . . כי ביום הזה יכפר . . . לפני הוי' תהרהר: אחרי ט"ו, לילא.

שזדונות נעשה זכיות: [בכתי' ב: זכיות]. ראה יומא פ"ב.

חירות ממות כו': ראה שו"ת סלי"ב, א. סמ"א, ז. ועוד.

אז אהפוך: צפני' ג, ט.

וכמו לעיל שא' ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד פי' יהי' ב"פ י"ה דכמו שיהי' הא' יוצא בגילוי בשם הוי' הא' כן יהי' בהוי' הב' ואין חילוק ביניהן כלל לפי שגם צמצום זה דמו המיצר וממיצר למרחב שיש עכשיו בהמשכות י"ג מדה"ר לא יצטרך להיות לעיל רק יהי' ב"פ י"ה מהעלם לגילוי כמו שהוא ממש וד"ל. וזהו יהי' הוי' אחד ושמו אחד דגם בבחי' יחודית יהי' כמו בחי' יחודית דהיינו שגם ביחודית יהי' י"ה כמו ביחודית דמהוי' א' בא' וזהו ושמו א' (דיחוד ז"נ יהי' כמו יחוד דאוי"א) משא"כ עכשיו שיתח' זהו בויה' ולא ב"יה).

ושרש הענין הוא דגם במצות מעשיות שעכשיו היחוד בויה' לבד שהוא מדות ודבור (שנק' יחוד קוביה ושכינת' בחי' ז"א ונוק' שנק' יחודית בכלל) ולעיל גם במצות יהי' גם יחודית ב"יה כמו בחי' ב' יחודית כו', והטעם הוא כי גם שעכשיו הוצרך להיות י"ה בחילוף דאית ב"ש כמ"ץ במצוה כנ"ל יהי' לעיל בהתגלות גמור בלא לבוש דמ"ץ כלל אלא גם י"ה יהי' כמו ו"ה דעכשיו מטעם הנ"ל שיתבררו אז כל רפ"ח ניצוצין כו' משה"ד טו"ר ויתברר לבוש הגס גם בדצ"ח גשמי' דק"נ לגמרי ולא יהי' מי שיעלי' ויסתיר האור האלקי כלל כי לא יהי' שום צד אחיזה לק"נ כלל ולכך לא יצטרך להעלי' לאותיות י"ה שבשם הוי' המלוכש במצות ולא תקרא מצוה במ"ץ רק שם הוי' ממש כמו שהוא באותיות י"ה כו' וד"ל. ולא עוד אלא מלבד שאותיות ד"יה שעכשיו צ"ל בהעלם ולבוש בחילוף דמ"ץ יהי' או בהתגלות מטעם הנ"ל, אף גם זה יהי' שינוי באותיות דו"ה דשם הוי' להיות מוי"ז יו"ד דוקא, דמה שעכשיו שם הוי' רק בויה' בב' אותיות האחרונים ולעיל יהי' גם בב' אותיות האחרונים דו"ה שהוא תיבת יהי' ב"פ י"ה (כמו שם הוי"ת ד"יה בסוף ולא בתחילה במקום יו"ד שהוא אור הכתר שלעיל יתגלה בבחי' שהוא יו"ד, וזהו יהי' שלא ע"י בחי' המשכות המדות שנק' ממוצע בין חכ' בראש ובין חכ' בסוף כקו האלכסוני דא' בין ב' יודי"ן כידוע). וזהו שא' מן המיצר קראתי י"ה בהתגלות דאותיות י"ה דוקא ולא בהעלם במ"ץ כו', וכמו"כ ממש ענני במרחב י"ה דהיינו בב' אותיות האחרונים דשם הוי' שלא יהי' בויה' אלא ג"כ ב"יה כתיבת יהי' דשם הוי' הוא כמו יהי' כו'. וזהו ג"כ בקול השופר דמ"ת שהוא ב"פ יהי' במיצר וכן במרחב, ואעפ"י שא' אנכי הוי' אלקיך כו' בויה' שהוא שם הוי' שמלוכש במצות כו' זהו בהתלבשות רצה"ע בדברי' גשמי' דנוגה דעכשיו שעדיין לא נתברר ז"מ דתוהו עד דלעיל אבל קול השופר עצמו שלמעלה עדיין מהמשכות האור דשם הוי' בתו"מ כמדות ודיבור כו' כנ"ל הי' ע"ד הנ"ל שיהי' לעיל ב"פ הוי' לפי שהי' במ"ת מעין דלעיל כידוע וד"ל.

ביום ההוא יהי' . . . ב"פ יהי' זכרי' יד, ט. לקרות וס' הליקוט'ם להארז"ל עה"פ. שער מארז"ל לבי"ר פמ"א. של"ה קנ"ד, ב.
הוי' בכתי' ב: אה"י.
כמו האלכסוני דא' בין ב' יודי"ן כידוע: ראה לעיל סד"ה מראה"ם ומעשיהם.

ובאמת אין זה מתיישב בל' הפסוק כפשוטו במ"ש יהי' הוי' א' ושמו א' דיהי' זה קאי על שם הוי' שלאחריו שיהי' אחד וא"כ למה נק' בשם הוי' בוי"ו ולא בוי"ד כתיבת יהי' והל"ל יהי"י אחד כו'. אלא הכוונה הוא שגם ש' הוי' כמו שהוא עכשיו בוי"ה יהי' אחד כמו בבחי' י"ה דיחוי' ואדרבה יעלה למעלה ממנו, והוא מטעם הנ"ל עצמו שבתשלום הבירורים דרפי"ח כו' יהי' גם זה הלבוש גשמי דנוגה דעשי' באור בהיר וזך ביותר כחשמ"ל העליון שיהופך לאור (וזהו כמו כתנות אור בא' הנ"ל וכזיהרא עילאה כעוטה אור כשלמה שזוהו אהלי קדר כיריעות שלמה) שלמעלה מחי'ע, וכידוע שבמצות עצמה יש אור גדול יותר גם משכר המצוה בעוה"ב כמו שא' דשכר מצוה הוא מצוה עצמה דוקא, והוא לכוש דאותיות מ"ץ שבמקום י"ה שלאחר הבירור יאיר מהעלם דחושך סתרו שלמעלה מאור דחוי"ב די"ה כו' (ועי"כ יש כח בלבוש דמצות להעלות לנשי' למעלה משרשם בעונג העליון ולהתקיים במציאותם שלא יתבטלו במציאות להיות שהוא בחי' מקיף שנעשה מבירורים דנוגה דוקא (ולכך גם עתה שומר מצוה לא ידע דבר רע שמגינא על הנפש שישתמר מכל רע כו') וזהו והייתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים כו' כמ"ש במ"א), וא"כ בחי' מ"ץ למעלה מ"יה. וכמו"כ יובן גם באותיות דו"ה שמלבד שאינו בחי' ירידה וצמצום בוי"ו זה ביחוי"ת דמדות ודיבור עכשיו אלא הוא למעלה מ"יה לפי שו"ה זהו הבא בגילוי אור בבחי' הבירורים דמצות שהוא במדות כמו מדת דכשר פסול כו' וכמ"ש והנגלות לנו כו' דנעוץ תחלתן בסופן דוקא שהוא למעלה מנסתרות די"ה דסוף מעשה עבמ"ת כו'. וזהו יתרון מעלה דגלי' שבתו' על בחי' סתים שנק' נסתרות לה' כו' כמ"ש אז ראה ויספרה כו' עד ויא' לאדם שנק' תורת האדם הן יראת ה' כו' הוא חוי"ב של מעלה כמ"ש במ"א. וזהו תיבת והי"ה שו"ה קודם לי"ה כמו והי' אם שמוע כו' שבמעשה ו"ה קודם מטעם הנ"ל וכן והי' עקב כו' וכמ"ש במ"א דבעקבות משיחא שהמעשה עיקר קודם ו"ה לי"ה, ועד"ז יתפרש מ"ש יהי' הוי' בוי"ה כיחוי"ע דאחד ושמו אחד הוא במל' למהוי אחד כו' דנתב"ס דוקא. וזהו גי"כ מ"ש במ"א ע"פ מי כמוך באל"ה הוי' שהוא בחי' יחוי"ת דשם הוי' דתו"מ שע"ז אמר מצות ה' ברה כמו שיהי' לע"ל אחר הבירור כנ"ל

יהי' בבחי' ב: הוי' יהי'.

דשכר מצוה היא מצוה עצמה: אבות פ"ד מ"כ. ראה תניא רפלי". פליט (נב, כ). דרמ"צ כ, כ (בהגהיה).

לוח היום יו"ט כ"ה אייר. ובכ"מ.

שומר מצוה לא ידע דבר רע: קהלת ה, ה.

והייתה נפש אדונית: שמואל"א כה, כט.

והנגלות לנו . . . דנעוץ תחלתן בסופן: נצבים כט, כה. ס"י פ"א מ"ו.

אז ראה ויספרה: איוב כה, כו.

והי' אם שמוע . . . והי' עקב: יא, יג, ז, יב.

במ"א ע"פ מי כמוך באל"ה: בשלח טו, יא. ראה תו"ח נח טה, א ואילך. פיה"מ (מהדו"ב) קד, ד. סה"מ תקס"ז

ע' רפג ואילך. ובכ"מ.

יחוי"ת: בבחי' ב: חית.

מצות ה' ברה: תהלים יט, ט.

מאירת עינים לחי"ב די"ה מטעם הנ"ל לפי שאין בחי' הכלי ולבוש הויה' מסתיר לאור שלו כלל להיותו בבחי' ת"ת שהוא קו האמצעי שהוא פנימי' הכתר ששם האוי"כ שוין וגם יחוי"ע ויחוי"ת שווין וכמ"ש כי אל דעות הויה' כו' משאי"כ בשם אל ואלקים שהן בחוי"ג שהכלי שלהן מסתיר לאור (ולכך א' ושמי הויה' כו' וד"ל).

אך הנה עדיין גם אחר כל הנ"ל יש להבין בטעם ענין המצות שנתלבשו בדברים גשמיים כסולת דמנחה ובשר הכבש לעולה שנעשה לריח ניחוח לה, דגם שמבואר למעלה שזהו מצד בחי' השורש צומח וחי למעלה שהוא גבוה מן האדם ולכך גם בהיות הצו"ח בגשמיות ממנו יקבל האדם חיותו כנ"ל, עכ"ז הרי יש באוכל דצו"ח כלחם ובשר מתערובות טויר מצד חטא דעה"ד כידוע שנתקללה הארץ מחמת חטא עה"ד ונתערב רע בטוב בכל חלקי דצ"ח כמו שרואין שיש רע בכל הברואי' וכן במוזנות שבחי' הרע שבמאכל הוא המגשם לאדם ומעוררו לכל תאוה רעה כנ"ל וכמ"ש עמ"ש צדיק אוכל לשובע נפשו כו' ועכ"ז יש בו פסולת (וכמ"ש בזוהר דהוא ינוקא מאן דבעי למיכל נהמא אפום חרבא כו' שלכך נק' לחם לשון מלחמה מצד התגברות חלק הרע שבו) והוא מחמת שנפל בשבה"כ בעה"ד טוב ורע ויש יניקה גדולה לרע גמור בכל מזון וכן בחלקי החי כחום הקשה שדם הבשר כו', (ורא' לזה דגם המן שלא הו' בו פסולת כלל כי הו' נבלע באיברי' כידוע ועכ"ז א' גבי משה שהי' בה"ס מ' יום לחם לא אכל אפי' לחם המן כו' לפי שגם הוא נק' גשמי' לגבי אור העליון דתו' הפנימי' שקיבל בהר, ואעפ"י שהי' מלוכש בעננים גשמי' לא הסתיר שם כלל), ואעפ"י שהתו' נק' ג"כ לחם כמו לכו לחמו בלחמי כו' וכן אכלו ריעים כו' מ"מ גם לחם דתו' לא אכל כו' כמ"ש במ"א), וע"כ יפלא מאד איך נק' הקרבנות בכלל לחמי לאישי ריח כו' מאחר שיש בקרבן בהמה או סלת המנחה תערובות רע כמאכל שאדם אוכל שמעורב טויר מצד השבירה כנ"ל, ואם מפני שמבררים ומבערים את חלק הרע שבקרבן כמו בבשר החי ע"י הקרבת חלב ודם שהדם הנזרק נברר חלק הפסולת שבו וכן בחלב הנקטר כו' (כבירור דחלב ודם בנה"כ לבער החום הטבעי' כידוע) ואחר הבירור דקרבן ע"ג המזבח שנק' אכילת מזבח הוא שעולה למעלה לריח ניחוח ונק' לחמי כו', הרי עכ"ז יש בבשר וסולת הזה גם לאחר הבירור מבחי' ההגשמה דד"י גשמי' דק"ג גם בחלק הטוב שבהן

כי אל דעות הויה' שמואל"א ב, ג, וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ת"א ע' רטב, ושי"ג בארוכה.

ושמי חויה' וראה ה, ג.

צדיק אוכל לשובע נפשו: משלי יג, כה, וראה סידור רג, ב, סי' מאמרי אדה"צ עה"ת ח"ב ע' תרפה, דרך חיים סד, ג ואל"ך, ובכ"מ.

בזוהר . . . נהמא אפום חרבא: ראה זחי"ג קפת, ב.

תי יום לא אכל: תשא לד, כה.

שהתו' נק' לחם . . . לכו לחמו . . . אכלו ריעים: משלי ט, ה, שה"ש ה, א, ראה חגיגה יד, א, כ"ר פמ"ג, ו.

זחי"א רס, א, זחי"ג רלו, א, ת"ז בהקדמה (א, ב), ובכ"מ, וראה בנדודי — כסה"מ תקס"ח ע' טס.

ואיך יעלו למעלה לריח ניחוח כו', וכה"ג בכל המצות איך יומשך אורות העליונים דשם הוי' בדברים גשמי' בקלף דתפילין וצמר דציצית וסכר דסוכה וכה"ג.

אך הנה תחלה יש להקדים ענין הטעם לגלות ושיעבוד הקשה שהי' לישראל במצרים קודם מ"ת רד"ו שנה במרירות ועבודה קשה כ"כ, ובאמת לא מצינו שום טעם מספיק לזה דהלא כבר הי' שבועותי ה' לאבות שיביאם לא"י וא"כ למה הורידם בגלות הקשה כ"כ, ואעפ"י שא' לאברהם ידע תדע כי גר יהי' זרעך כו' ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, גם זה עצמו יפלא למה הוצרך לזה שיעבודו בהם ויענו אותם כ"כ דלא מצינו שום חטא ועוון בבניי בהיותם במצרים אדרבה היו מצוינים שם בלבושיהם ומאכלם ושמרו דרך ה' שקיבלו מאבות כמצות מילה וכה"ג ולא חטאו בע"ז כלל והי' מאמינים בה' אחד מצד הירושה מאבותיה' ולמה נענשו בעונש קשה כ"כ כמו ששחטו ילדיהם כו', (ואם מפני שא"א א' כמה אדע כו' כמבואר בדברז"ל זהו אינו חטא ועון כ"כ שבעבורו יענשו בניו כ"כ כו'), ובס' הקבלה מצינו שהי' בנשמות הללו דיוצאי מצרים אותן ס"ר נשמות שהי' בדור ההפלגה שא' נעשה לנו שם בחי' פירוד כו' ועבדו בחומר ולבנים ברצון וחשק לעשות מגדל והמה תנתקנו ע"י שנפלו בנהר נילוס דמצרים ויצאו בתולדה מע' נפש ידעקב איש תם כו' בהיותם בגלות, והו' ס"ר שעבדו בח"ל וכל עבודה קשה לתקן העבודה של דור הפלגה והו' לעשות שם הוי' במה שקיבלו התו"מ בגשמי' להיות ביחוד אלקי' היפוך הפירוד. והנה שרש הענין הוא לפי שהי' צריך שיתברר מבני' בחי' הרע המושרש בנפשם הבהמיות ויזדככו בתכלית ואז יוכלו לנשמות שבגופים שלהם להיות כלי לקבלת התו"מ בגשמיות דוקא ויהי' באופן שיוכלו לעלות למעלה ממש כני"ל.

ויש להקדים תחלה ענין א' והוא מה שיש בענין התערובות טו"ר שהי' בחטא עה"ז ב' כירורים, א' תערובות הרע הקשה וגם ביותר שנק' רע ופסולת גמור כמו שמרים גסים שנק' פסולת קשה ורע וזמיק כו' (כמו שא' שטרף חבית בשמרי' ולמ"ד גפן הי' זהו ענבי רו"ש ואשכולות מרורות כו') שצריך ביעור לגמרי מכל וכל דהיינו שאין תיקון בכירור להוציא ממנו איזה חלק טוב כי לא ימצא בו שום חלק טוב כלל רק רע גמור שהוא מזיק לנפש

שבועות ה' לאבות שיביאם לא"י [בכת"י ב: שבועות]. ראה רש"י וראו ה' ד. ושי"ג. ידוע חדע כי גר יהי' זרעך: לך לך טו, יג.

היו מצוינים שם בלבושיהם ומאכלם: ע"פ ספרי תבוא כו, ה. ויקר פליב, ה. שהשיר פ"ד, יב (א). ועוד. ששחטו ילדיהם: ראה תיביע שמות ב, כג. שמיר פ"א, לד.

מפני שא"א אחד במה אדע כמבואר בדברז"ל: לך לך טו, ה. נדרים לב, א.

ובס' הקבלה . . . דיוצאי מצרים . . . בדור הפלגה . . . שנפלו בנהר נילוס: נסמן לעיל ע' תשס"ה. ובס' הי' . . . ענבי רוש: ברכות מ, סע"א. וראה זח"א קצב, א: ובג"כ בחיב עניבמו כו, זח"ב קמד, א. ובכ"מ.

וכל פעולתו אינו רק להזיק כסם המות, וכמו פסולת הדם והגס הרע ביותר שמוזיק לגוף וע"י הקזה להוציא דם הרע הזה ירפא לגוף, וכן ע"י עלוקות שמושכים את הפסולת שבדם כידוע ומיד שהעלוקה מושכת ונבלעת במילואה מן הדם הפסולת נופלת ומתה כידוע, וכמו"כ גם בבחי' פסולת ורע הקשה שבמאכל לאחר בירור הטוב ממנו כעיכול בקיבה מובדל ויוצא לחוץ ואם נשאר בגוף ממנו יבא כל חולי' רעים וקשים בדמים שנתהווה מזה פסולת רב המקלקל כל חיות הגוף כידוע, וכך הוא בכל חלקי הרע הקשה שבדומם וצומח, כמו שיש במין הדומם סמים קשים שממיתים וכן ימצא בחלקי הצומח כעשבים מרים שממיתים שעושי' מהן רפואות ע"י תערובות שונות כו' כידוע, וכן ימצא בחלקי החי רע גמור כחיות ובהמות טורפים ומזיקים כאר"י וזאב ושור מנגח, וכה"ג יש בכל המדבר כמו אנשים רעים ורוצחים וגזלנים בטבעם וכל חיותם לפעול רק רע להזיק לבריות ובוה יחי' נפשו ממש כמו שיש בטבע הטוב להיטיב לכל אדם וזהו חיותו ממש וכמו על חרבך תחי' כו' כאדם שהוא בחי' גבורות הקשות דק"נ (וכמו נחש שרף ועקרב שהן ג' קה"ט לגמרי), וכן יצה"ר שבאדם בכלל כמ"ש כי יצר לב האדם רע כל היום כו' בלי שום טעם כלל אפי' בהעלם ודקות כלל. ולזאת א"א שיהי' לרע גמור דגבורות קשות הנ"ל שום תיקון ובירור כלל רק איבודו זה תיקונו והוא מה שיבוער ויאבד הרע הזה לגמרי מכל וכל, כמו הפסולת הגס שנוזק לאיבודו ממש וזהו תיקונו כו', וכמו לע"ל דכתיב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ אעביר לגמרי מכל וכל, וכמו שא' לע"ל ישחוט ליצה"ר כו', וגם עכשיו אעפ"י שדרך רשעים צלחה בראשונה כמ"ש בפרוח רשעים כמו עשב אבל כדי להשמידם עדי עד כו' וכה"ג, וזהו כמו שמצרפ"י במצרף לכסף שהפסולת הגס ביותר עולה לפי שעה למעלה אבל אח"כ נשאר בלא בירור שזורקים אותו לאיבוד לחוץ כידוע וד"ל.

אך הנה כיצד יהי' עכשיו ביעור הרע הגמור דגבורות קשות הנ"ל מאחר שבחי' פסולת הרע דק"נ מקבל שפע רב מצד התערובות של הטוב ברע ביותר כמו המאכל וכמו הפסולת שבדמים וכה"ג בחלקי הרע שבנה"ב במדות הרעות ביותר כנ"ל. ואמנם הנה יש עוד עצה וסגולה ליציאת וביעור הרע ופסולת קשה הזה המזיק ומשחית הכל גם לבחי' הטוב שמעורב בו כנ"ל, והוא ע"י מה שניחוחו לרע גמור הנה שיפעול פעולתו הרעה ובזאת יכלה ויאבד כחו לגמרי כי אחר שגמר כל פעולתו הרע לא נשאר רק הרע בעצם

וכן ע"י עלוקות . . . נופלת ומתה כידוע: ראה גם תרי"א ה, ד. תרי"ח מקץ עה, ג. דרך חיים כה, ב. ד"ה מפני מה תיח' כו' — מכ"ק אדהאמצ' (כפר חב"ד תשל"ט) ע' 27. וש"י. וראה להלן בסמוך.

על חרבך חז"י: תולדות כו, מ.

כי יצר לב האדם: ע"ס בראשית ו, א: נח ה, כא.

טעם: בבחי' בו טוב.

ואת רוח הטומאה . . . ישחוט ליצה"ר: זכרי' יג, ב. סוכה נב, א (וראה ד"ה אל תצר — ס"ע 25).

בפרוח רשעים: תהלים צב, ה. וראה ס' מאמרי אדה"ד-מארו"ל ס"ע קמג. ס' מאמרי אדה"ד-נביאים ע' 27.

כמו שהוא שאז אין לו יניקה וחיות כלל עוד מצד עצמו כלום כי כבר כלה כח חיותו ברע זה שפעל ואין לו חיבור ויניקה עוד עם בחי' הטוב כלל והרי בעצם הוא נחשב כמת (כמ"ש והמות והרע) ויפול ממילא וימות כי מות הוא מעיקרו ושרשו בו' רק חיותו וקיומו אינו בא לו אלא מצד פעולתו בשעה שהוא פועל הרע אבל לאחר שגמר פעולתו אין לו קיום וחיות כלל עוד מצד עצמו וממילא ימות ויאבד לגמרי, ודבר זה אנו רואי' בחוש מן העלוקה שהיא מושכת הפסולת הדם שמיך שתתמלא ממנו ותיגמר כל פעולתה תפול ותמות מפסולת זה עצמו בו', וכמו"כ נק' האבדון ושואל וגיהנום וכה"ג בשם העלוקה כמ"ש לעלוקה שתי בנות בו' הב הב בו' וכשגומרים פעולתם אין להם אור וחיות כלל. וכך הוא בכל חלקי הרע שבדצ"ח ואדם שבגמר פעולתו הרע יאבדו, וכמו איש דמים ורוצח וכה"ג שכל חיותו לפעול הרע כמו על חרבך תח' שאחר שיפעול רעתו אין לו חיות כלל וכמ"ש תמותת רשע רעה שהרעה עצמו שעושה תמותת אותו מטעם הנ"ל והוא מ"ש כי כוס ביד ה' בו', אך שמריה ימצו ישתו כל רשעי ארץ דוקא שהן בחי' גבורות הקשות דרע גמור דק"נ שנק' שמרים גסים ביותר כידוע וכשתיי' הרשעים הפועלי' רע לשמרים הללו ע"י שיגמרו פעולתם הרע בשלימות כמו העלוקה כניל יפלו וימותו, וכך כל רשעי ארץ שרודפים ויורדים לחיי ריעיהם בנפש וגוף וזה חיותם ממש (כמו שיש בטבע אנשים רבי' שחשקם ותשוקתם ותאוותם להכות ולייסר בשוטים לאיש החוטא שגם שמלביש הדבר בקדושה לש"ש לענוש החוטא אבל זהו רק מצד הטבע של הרע בעצם לפעול רעה, וכך יש גם בחכמי' רק להרע ולהטיב לא ידעו בו' או שידון הכל לחוב בלבד). וכך יובן למעלה בכל שלוחי הדין הקשה לענוש בפ"מ ביסורי מות כמו הביטושין גדולי' בבני חיי ומוזני שנק' מקטרגים רעים רצועא לאלקאה ממש שהן מבחי' פסולת גבורות העליונות דקדושה ונק' גבורות קשות כ"כ והוא מ"ש תייסרך רעתך בו' כידוע, והיינו כל הצרות ולחץ ואף כמות וכליון כמו שמדות רבים שהי' עד הנה הכל נק' גבורות קשות דקללות שבתו' שנמסרו לידי שלוחים רעים פועלי הדין הקשה שזהו חיותם ממש כעלוקה וכה"ג כניל, והוא מ"ש חצי אכלה בס' פי' חיצים ממש שהן צ"ח קללות שהן חיצים מות ויטורים קשים ומרים כמות שנשלח ע"י המקטרגים עליונים שנק' חיצים ממש כמו חץ יעוף יומם בו', וא' שכל החיצים שנשלחו ע"י המקטרגים קשים שלוחי הדין אכלה בס' בישראל בהיותם בגלות בצרות רבות כמו

כמ"ש והמות והרע: נציבים ל, טו.

וכמו"כ נק' האבדון . . לעלוקה שתי בנות: משלי ל, טו. ראה ע"ז יז, א. וראה הנסמך לעיל בענין העלוקה.

תמותת רשע רעה: תהלים לד, כב.

כי כוס ביד ה': תהלים עה, ט.

רצועא לאלקאה: ראה זחאי יא, ב. ת"ז בהקדמה (י, ב). ת"ל (עג, א). ע"ז שער הכללים פ"ב. וכמ"כ. וראה

ד"ה אל תצר (כפר חב"ד תשל"ז) ע' 84.

חייסוך רעתך: ירמ"ב ב, יט.

חצי אכלה בס' . . חץ יעוף יומם . . חצי' כליון: האזינו לב, כג. תהלים צא, ה. סוטה ט, א.

שהעלוקה מושכת הדמים כו', וכשיכלו כל הרעות יוגמר פעולתם אז חצי כליו שלכין ונאבדו מאליהו מטעם הנ"ל כמו העלוקה כו' וכן תמותת רשע רעה שהרע שפועל תמותתו כו' וכן בפרוח רשעים כו' להשמדם כו' וכן הנה אויביו יתפרדו כל פועלי און וכה"ג, אבל הן אינן כליו וכמ"ש לא מאסתים כו' ולכלותם כו' כי כל הרעות הללו הוא רק לבער ולהוציא כל בחי' הרע הגמור שמעורב בטוב שיצא לחוץ לאיבוד וכליון לפי שאין לו תיקון ובירור כלל ואין איבודו רק ע"י גמר פעולתו שיפול כל הרעה שלו בדין קשה כמו תייסרדך רעתך כו', ואמנם לאחר שכלה כל החיצים של הקללו' שבאו מן העונות והחטאים וגמרו כל פעולתן אז יאבדו ממילא מטעם הנ"ל, וזהו תיקון ובירור של הטוב הנשאר שהוא בר ונקי וזכך מכל סיג ופסולת הרע הנ"ל וד"ל.

אך כ"ז הוא בירור הראשון מתערובות טו"ר שנעשה בחטא עה"ד שהוא ביעורי הרע הגמור שהוא הפסולת הגם שיצא מן הטוב שצריך להיות ע"י שיגמור פעולתו בדינין קשי' ממש מטעם הנ"ל. אבל יש עוד ענין ובחי' בירור ב' שהוא בירור דק יותר והוא גם בבחי' הטוב דנוגה, והן כמו המדות הטבעי' בנה"ב גם שאין בהם רע גמור כנ"ל אבל מ"מ יש בהן חום התאוה החומריות בהגשמה גדולה כרוח הבהמה ממש, והן ג"כ מדות מגוני' בפריקת עול מלכות שמים כניצוח והתנשאות וגסות ורדיפות הכבוד והון ועושר ותאוות המשגל וזנות וכל תענוגי עוה"ז הגשמי' שהוא מטמא לנפש ג"כ רק שאינו טומאה קשה כרע גמור הנ"ל אבל מגשם מאד כמו וישמן ויבעט כו' שהוא המביא לפריקת עול לילך בשרירות לבו כו', והוא היפוך המדות דקדושה בבחי' ביטול דמיה דחו"ב וביטול דאוי"ר האלקי' ושמתת הנפש בה' לבדו כמו בשמחה של מצוה ובעבודת ה' בק"ש ותפלה במוח ולב שלא יהי' כלי מוכן לזה כ"א בהיותו בר לבב בפנימי' בהפשטת תאוות חומריו' כצדיק אוכל לשובע נפשו לבד ולא למלאות כריסו כבהמה גשמי' וכן שלא לבא בכל חום התאוה ברשפי אש כבהמה אעפ"י שמותר מן התו' כענין שא' קדש את עצמך במותר לך ולהיות נכנע ושפל רוח בעצמו נבזה בעיניו נמאס כו' ויעבור על מדותיו הקשים לשבר תאוות לבו במרירות ובתשובה בעומק הלב בתמידות וכה"ג, שכ"ז הוא רק בחי' בירור דק יותר בטוב שבנה"ב דק"ג לבער הרע הדק ופסולת הגשמי' עד שיהי' בר לבב והזדככות שלא ישא לשוא נפשו ורצונו הוא ישא ברכה וקדושה מאת ה' בכל מעשה המצות שלו

בפרוח רשעים . . . הנה אויבך: תהלים צב, ה"ז.

לא מאסתים: בחוקתי כו, מד.

ביעור: בבתי ב: בירור.

וישמן ויבעט: ע"פ האויז לב, טו.

קדש את עצמך במותר לך: יבמות כ, א. וראה תניא ספכ"ז וספ"ל, ובהנמנו בקונטרס ליקוט פירושים

ומי"מ לשם (ע' תקפב).

שיעשה הגם שמלוכשים בדברי' גשמי' דק"נ כנ"ל שלא יהי' מסתיר כלל לגילוי אור הקדושה וברכה האלקי' כידוע בענין יביק יחוד ברכה קדושה שבמצות כמו שאו' אשר קדשנו ממש במצות העליון כו' כמשי"ת וד"ל. והנה ברור ה' הזה אי' לביטושים קשים בפועלי הדיון הקשה שיצא לאיבוד עי"ז כנ"ל שזהו בירורים קשים כמות ובעוני ולחץ שחשוב כמת וחיצי מות בבני חיי ומזוני בצרות ומצוקות עד הנפש ממש, אלא רק בעמל הנפש בטרחה וטלטול קשה כפיזור הנפש בדרך ארוכה שענה בדרך כחו ותיקצר רוחו כמו ההולך במדבר בצמאון ועיף בלי מים ובעיניו הנפש בלחם צר וכה"ג, שכל כיוצא בזה מחלישין כחות הקשתי' והחומריות ונתברר בחי' הטוב להיות בהזדככות יתירה וד"ל.

והנה אחר כל ההקדמות הנ"ל בענין ב' מיני בירורים דרע דק"נ כנ"ל יובן ענין הגליות. במצרים בחומר ולבנים וכל עבודה קשה כו' שהי' כל זה הכנה גדולה למי' דוקא דהיינו שיהיו ראויים לקבלת התור"מ בגשמיות דוקא כנ"ל, ואחר מי' הלכום במדבר הגדול והנורא כו' בארץ צ' ועיף בלי מים ולחם מ' שנה כו' כדי שיזכו לבא לא"י לקיים כל התור"מ שקיבלו במי' פב"פ בפרי' דוקא כידוע שרוב המצות בכללן. ניתנו בא"י דוקא (כמשי"ת). וזהו שארז"ל שלשה דברים באו ע"י יסורים תורה וא"י ועוה"ב דמשמע שהן בעילוי המדריגות זו למעלה מזו תורה באה ע"י יסורים ואח"כ א"י אחר התו' ואחר א"י עוה"ב שהוא למעלה משניהם כו' וד"ל. ולהבין זה הנה מי' דתו' בא ע"י יסורים זהו מה שזכו בני' למי' פב"פ לקבל המצות בגשמיות דוקא זה ה' מוכרח להיות עי' יסורים קשים בתחילה, שזהו מה שהיו בגלות מצרים במרירות וכל עבודה קשה בחומר ולבנים כו', והטעם הוא כי מה שנשבע לאבות ההורישם א"י לאחוזת עולם שזהו לברר לז' מלכין קדמאין דתוהו שהן ז' אומות שהי' בא"י והוא לברר לבחי' ב"ן ששרשו בס"ג כו' וזהו הנפילים בני ענק שנק' אנשי שם כו' כמי' במי'א והוא כל טומאה רעה וקשה שהי' בתועבת מעשה הז' אומות שבא"י שניתן לישראל לתקן ולברר אותם דבחכ' אתברירו לרפ"ח ניצוצין דתוהו שנפלו שם, (והן שיורי הז' מדות שלא נתבררו) והיינו בחכ' דתו' ומצות ועי' נשיי דוקא ששרשם בבחי' מ"ה

כידוע בענין יביק יחוד ברכה קדושה: ראה לקו"ת ברכה צג, ד. ושי"ג.

הקשות: בכתי' ב: הגסות.

הגליות: בכתי' ב: הגלות.

שרוב המצות בכללן . . . בא"י דוקא: [בכתי' ב: ככולן]. ראה גם תרי"א מ, ב. לקו"ת שלח ל, ג. מג, ד. ס' מאמרי אדמו"ר דברים ח"א ע' ה (ושי"ג). ד"ה לה"ע לקיחת אנשי חיל – מכ"ס אדמו"ר (נדפס בס' מגדל עזר ע' תב). אותיות יחי כרך ו תתשס"ט, א. רמב"ן תולדות כו, כה. אחרי ית, ה. ספרי ומרשי עקב יא, יו. לקו"ת ח"ט ע' 80.

שלשה דברים בא ע"י יסורים: ברכות ה, טע"א.

להורישם א"י . . . לברר לז' מלכין קדמאין: ראה לקו"ת להארז"ל פ' מינחס. סה"מ תקס"ו ע' שסו. תקס"ז

ע' רבו ועי' רלכ. לקו"ת שלח לו, ג ואילך. לו, ב ואילך. תרי"ח בראשית ל, א.ב. תולדות כא, ב. ובכ"מ.

דתיקון, ולכן ה' ס"ר נש"י במצרים (לתקן דור ההפלה כנ"ל) בעבודה קשה בחומר ולבנים שהוא לבער ולברר בחי' רע גמור שבנה"ב שלהם שיצא ע"י הצרות ורעו' דמצרים בעבודה קשה בחומר ולבנים כו', והוא שיפעל כח הרע כל פעולתו כחצי אכלה במ הנ"ל וממילא יפול הרע מהם ויאבדו כו' כנ"ל דיעקר הסגולה ליציאת וביעור הרע גמור הוא שיניחוהו לפעול כל פעולתו ואז ממילא יאבד הרע דק"נ לגמרי כו', וזה ה' הכנה לענין בירור הראשון שיש בתו"מ שהוא לבער הרע גמור דג' קה"ט כו' כטמא ופסול ואסור וחיוב כו' כמו גזל ועריות וש"ד וכה"ג שהן שס"ה ל"ת בכלל שזהו כל התו' להבדיל בין טמא לטהור כו' כידוע, והוא לבער לז"מ דתוהו שהן ז' המדות הרעות לגמרי שהי' בטומאת מצרים בנש"ט וכן בארץ כנען בז"א כנ"ל, ולזה צריך ביטוי' קשים כיסורי מות בעוני ולחץ וגלות מצרים שנק' כור הברזל שהוא כמו מצרף לכסף לבער הפסולת הגס ביותר שלא יגורר רע כתי' וטהור עינים מראות ברע גמור כו', ועי"ז זכו לקבלת התו"מ בנשמיו' שהן בסומ"ר וע"ט וכמו שא' לא תרצח לא תנאף כו' להסיר הרע הגמור שאיבודו תיקונו וכמו ובערת הרע מקרבך, ואין זה אלא יסורים שהיו להם בגלות מצרים בחומר ולבנים ועבודה קשה כו' עד ששחטו ילדיהם כו' כידוע וימרו חיייהם ביותר, ואעפ"י שלא היו ראוי' לעונשים קשים כאלה אבל רק להוציא הרע הגס לילך עי"ז לאיבוד וכליון כנ"ל, וזהו הטעם שגלות מצרים נק' כור הברזל כמו שמצרפים בכור הברזל שיוציא משם הפסולת הגסים שיובדלו ויוזרו חוץ, ועי"ז ה' בהם כח ועזו לברר הרע גמור דשס"ה ל"ת בא"י לבער הרע גמור דז"א כו', וכמו העלוקה שמושכת הדם כו' ונשאר הדם נקי וזך מפסולת קשה כך ע"י הגלות הקשה במצרים הובדל ויצא הפסולת הגס הקשה ויוכלו לקבל במ"ת במצות ל"ת בסומ"ר בתכלית כענין מי יעלה בהר ה' שהוא א"י ובהמ"ק כו' נקי כפים בפו"מ כו' וכמו"כ בה"ס שנק' סיני בקדש שהוצרכו לספור ז' שבועות להיות בהזדככות יתירה (כאשה שסופרת ז' נקיים אחר שיופסק הדם הטמא דנדה), ואם לא ה' גלות זה דמצרים רד"ו שנה בעבודה קשה לא ה' ביכולתם להתברר מרע דק"נ לגמרי ולא ה' נבדל הפסולת הגס מן הטוב כלל כו' (וזהו שבמ"ת נפסק מהן הרע הגמור דזוהמא של נחמ"ק שהטיל בחוה שזהו בחי' גבורות קשות דג' קה"ט לגמרי הנ"ל).

בטומאת מצרים בנש"ט: [בגין' שערי טומאה]. וראה הנסמו בזה בארוכה בסו"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' דש.

שנק' כור הברזל: ואתחנן ד, כ, ועוד.

מצרף לכסף . . . שלא יגורר רע . . . וטהור עינים מראות ברע: משלי ח, ג (ועוד). תהלים ה, ה, חבקוק א, יג (וראה מנחת שי שם, ובהנסמו בהמ"מ לס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"א ע' שמו).

לא תרצח לא תנאף . . . ובערת הרע מקרבך: יתרו כ, יג"ה. דברים יג, ו, ועוד.

מי יעלה בהר ה': תהלים כד, ג.

לספור ז' שבועות . . . ז' נקיים: ראה נח"ג צו, סע"א ואילך. ועוד. לקיש' חכ"ב ע' פנ"ו. וש"נ.

שבמ"ת נפסק . . . דזוהמא של נחמ"ק: [= נחש הקדמוני]. ראה שבת קמ"א, א, ובהנסמו בהערה בסה"מ קונטרסים ח"ג ע' ג.

ואמנם הנה בחי' בירור הב' הנ"ל שאינו ברע גמור רק בתאוות היתר ותענוגים גשמי' שמגשם ומטמטם הלב ומוח כו' זה הי' לאחר יצי"מ שיצא רק לחירות מן העבודה קשה כו' אבל הוצרכו ליסורים עוד לזכך נפשם הטבעי'י מכל סיג ופסולת אפי' בדקות כמדות מגונות שיש גם בבחי' הטוב דק"נ כנ"ל זה הי' עיקר ענין הספירה במנח' העומר דעומר שעורים מאכל בהמה להפוך ז"מ הטבעי'י דבהמה גם בתאוות היתר ומדות מגונות ככעס וגסה"ר וניצוח והתפארות כו' כנ"ל, וזה הי' ע"י שהולכים במדבר וינסה אותם כצמאון כמו במדבר שור ובמרה וכן במדבר סין ברעב ונתן להם המן שהוא רוחני ודק ונק' לחם הקלוקל ואמרו מה הוא כי לא ידעו מה הוא כו' כי לא הרגישו בו חיות גשמי כלחם הסועד הלב וכבשר ודגים ולכך אמר נפשינו יבשה כו' להיותו מזון רוחני שנבלע כאברים וז"ש ויענך וירעיבך ויאכילך את המן כו', (והי' המן לבדוק הרע הדק שבהו כמ"ש בזה"ר דאבדוקו בחייבא כו'), וכידוע שהמן הי' רק הכנה רבה למית כמ"ש למען אנסנו הילך בתורתי אם לאו כו', וכ"ז הוא כמו יסורים של אהבה עכשיו גם לצדיקים כדי שיזדככו ביותר גם מבחי' הרע הדק שבנה"ב עד שיהי' בר לבב ממש כנ"ל וד"ל.

והנה בחי' בירור הב' הזה שנק' טהרה יתירה לבד הוא רק בשביל שיוכל לקבל בחי' הקדושה דמצות בכל רמ"ח מ"ע שנעשים בדברים גשמי' דנוגה כנ"ל, והוא מה ששמעו במית שתי מ"ע כמצות כיבוד אר"א ושבת (שהן בחי' חו"ב מקור המדות דהיינו הי"ח כוללים דרמ"ח מ"ע), שלזה הועיל ימי הספירה והיסורים שנבררו בהן והעיקר באכילת המן כ"א יום קודם כנ"ל, והיינו מה שקיבלו המצות מעשיות בגשמיות דוקא ויוכל להיות בהן גילוי אור דשם הוי' ממש כמו שהוא למעלה ולא יהי' גשם המעשה דמצוה מסתיר האור האלקי' הזה הנ"ל, כמו במצות תפילין בראש יהי' שם הוי' ממש מלובש בד"פ כו' וכן בטלית או"מ וכך בסכך דסוכה כמו בסוכות שהשיבם במדבר שהן ענני כבוד כו', וזה הי' ע"י בחי' בירור הב' הנ"ל בהזדככות יתירה גם בבחי' הטוב שבנה"ב כנ"ל אוי יוכלו לקבל אור דתו"מ במ"ע שיעשה בדברים גשמי' ג"כ רק שיהי' של היתר וכשר ולא אסור ופסול וטמא כו' שיהי' בחי' כלי ממש לגילוי אור אלקי' כמו שבנה"ב שלהם אחר הטהרה והזדככות ראוי לעלות במס"נ בק"ש לה' אחד בא' בכל לבבך, וכמו גם באכלו מאכל גשמי לא יתגשם כי"כ ואדרבה חלק הטוב שבמאכל ראוי לברכה

לחם המלוקק . . . מה הוא . . . נפשינו יבשה . . . ויענך וירעיבך: חוקת בא, ה. בשלח טו, טו. בהעלותך יא, ה. עקב ה, ג.
באכילת המן כ"א יום קודם: כ"ה גם בסי' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תרי"ד. תו"ח שמות ד, א. וכן צ"ל כסידור קט, א [שם נדפס: י"א יום]. ובאמ"כ ית, ב: כ' יום קודם מית [וראה בלוח התיקון שבסוף האמ"כ בהוצאת קה"ת, תשמ"ה]. וראה שבת פו, ב וברשי' בשלח טו, א (וקושי' לז, א ד"ה חסר): טו אי"ר. וברשי' בשלח טו, לה וביהושע ה, יא: ט"ז אי"ר. וראה מפרשי רש"י שם.

אלקי' שזהו צדיק אוכל לשובע נפשו האלקי' שהוא השכינה בכלל וכמ"ש ואלת ושבעת וברכת אית הוי' ממש ושולחנו שיא מכפר כמזבח שעולה לריח ניחוח גם הסולת גשמי' ובשר הכבש, ומה שיוכל הסולת הגשמי לעלות לריח ניחוח למעלה ממש זהו לפי שהוסר ממנה כל חלקי הרע דק"נ וכן בבשר הכבש לעולה אחר הקרבת חלב ודם כו' עד שאין זה בחי' לבוש גשמי' כלל ואדרבה כמו שהמאכל מוסיף אור וחיות בנר"נ שבו כך לחמי לאישי רי"נ כו', וכמ"ג בכל המצות מעשיות שורה בהן בחי' הקדושה העליונה דשם הוי' העליון כני"ל ונק' מצות הוי' כרה כו' (כמו שיהי' לעיל בימוה"מ כמשי"ת) שאין הגשמי' דטוב דנוגה מסתיר כלל כקלף דתפילין וצמר דציצית וכמ"ג, וזה הי' ע"י הבירור הבי' הנ"ל כמו הספירה ורעב וצמא ופיזור הנפש בדרך במדבר וע"י המן כני"ל, ואעפ"י שלא נתבררו ע"ז כל חלקי דצי"ה שבועה"ז רק בישראל לבד במ"ת כני"ל, הרי הי' ממש כמו לעיל אחר הבירור דרע לגמרי וכמ"ש ואת רוח כו', ויותר מזה שהרי הי' חירות גם ממות כאדה"ר קודם החטא, רק מפני שחטאו בחטא העגל נפלו למטה בתכלית הרע גמור והוצרכו לברר הרע גמור בתשו' כנחש שרף כו' מ' שנה עד שבניהם יוכלו לקיים המצות בא"י בשלימו' המצוה בסומ"ר וע"ס כמו הקרבנות (כמשי"ת).

אך הנה עדיין יש להבין למה שאמר ג' דברים בא"י ע"י יסורים תו' וא"י כו', הלא די הי' ביסורי הגלות דמצרים ובמדבר וענין קבלת התו"מ במ"ע ול"ת כני"ל ע"י ב' מיני בירורים הנ"ל לביעור הרע גמור ולבירור הרע הדק מן הטוב כו' ולמה צריך להביאם לא"י ג"כ ע"י יסורים והוא מה שהניעם במדבר מ' שנה כו'. אך הנה א' אנכי ארד עמך כו' ואנכי אעלך גם עלה, ויש בזה ב' עליו' אעלך גם עלה, וגם זה לרבותא יתירה קא', והוא ב' עליות לימוה"מ ועוה"ב (שע"ז א' אהי אשר אהי' כידוע), ופ"י הפשוט באעלך הוא לא"י שהיא ארץ טובה ורחבה כו' ונק' ארץ חפץ כו' (והוא הנק' ארץ החיים דימוה"מ ועוה"ב) כמ"ש לעולם ירשו ארץ, ובשביל עליו' זו דא"י הוצרכו לבא בבירור עוד יותר מבירור הראשון דמצר"י עד מ"ת לפי שא"י הוא למעלה יותר גם ממ"ש ואנכי אעלך כו', (וכמו שמונה בט"ו מעלות תורה ואחי"כ הכניסנו לא"י כו'), דגם שמ"ת הי' בתכלית העליו' בבחי' הארת פנים באור פנימי' דחכ' דתו"מ בגילוי גמור בקול ודיבור ממש וגם נש"י הופשטו מגשמיות הרע שלהם לגמרי כני"ל, עכ"ז לא הי' בזה שלימות

צדיק אוכל לשובע נפשו . . . השכינה: משלי יג, כה. ראה זח"א רמ, סע"א.
 ואלת ושבעת . . . ושולחנו שיא מכפר: עקב ת, י. ברכות נה, א.
 מצות ה' ברה: תהלים יט, ט.
 ואת רוח: זכרי' יג, ב.
 אנכי ארד עמך: ויש מ, ד.
 לעולם ירשו ארץ: ישעי' ס, כא.

המכוון כי ה' זה רק במדבר בה"ס שאין שם המקום הראוי לגילוי רציה'ע שבמצות בפומ"מ כי הרי לא ה' במ"ת רק קבלת התומ"מ בכני"י בלב שומע לבד והארת אור ה' בתומ"מ ה' רק בקול ודיבור להוהירם על המעשה לבד אבל גוף המעשה דמצות לא ה' עדיין אז רק נתנו לקיום בפומ"מ בא"י דוקא לפי שא"י נק' ארץ טובה ורחבה לקבל כל גילוי אורות הפנימי' דעונג וחכ' ומדות דע"ס שמלוכשים במצות הוי' להיות כלי להשראת אור הפנימי' דרציה'ע ממש, (שזהו בכח' כתר עצמו שלמעלה גם מן החכ' דת' כידוע). וזהו שנק' ארץ חפץ שכל בחי' חפץ ורציה'ע שבתומ"מ למעלה נתגלו בה דוקא לפי שנק' ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד ועיני ה' בה תמיד כו', והוא בחי' פנימי' המל' בחי' שם ב"ן לאחר הבירור שנק' א"י דלעילא ושרשו בפנימי' הכתר דוקא (כי בע"ס דארו"ח בחי' המל' נק' כתר) משום דנתחב"ס דוקא, והוא המקום שראוי שם להתברר ו"מ דתוהו שהן ז"א והוא שרש בחי' ב"ן בס"ג, ועי"כ ה' שם ילידי הענק שהן משירי דז"מ דתוהו שנק' נפילים אנשי מדות לאחר השבירה כו', והוא חטא המרגלים שמאסו בארץ חמדה זו כו' שסבורי' שאין בכח תומ"מ וישראל לתקנם כלל משום דתוהו חזק מתיקון כמ"ש במ"א (ולכך בקש משה ליכנס לא"י לקיים מצות התלויין בה כידוע לפי שגם משה ה' מעלה לשרשו נשמתו בפנימי' אבא במה שהי' עולה ע"י קיום המצות בא"י לפנימי' הכתר בכלל). ולזה הטעם ה' צריכים ישראל לבירור עוד נעלה יותר מבירור ה' שלפני מ"ת הנ"ל והי' עולים לא"י בעלי' גדולה יותר ממ"ת כמעט זמן כמ"ש י"א יום מחורב עד קדש כו', אך לפי שחטאו ישראל בעגל הזהב שפגמו בזה באור החכ' דוקא שמתעם זה א' חטא העם הזה חטאה גדולה כו' (שכולל שס"ה ל"ת בלא יהי' לך שממילא לא יוכל להיות קדושה דפנימי' החכ' במ"ע כלל כי שמי עם י"ה כו' דל"ת גבוהים ממ"ע אפי' בחו"ג דכתר וראי' מקול השופר דמ"ת להחריד כו' כנ"ל), והוצרכו לבירור דתשובה להמשיך ביי"ג מדה"ר מפנימי' הכתר שבלוחות האחרונות, ואף גם זאת יותר קשה במה שחטאו המרגלים שמאסו בא"י שהוא שם ב"ן בחי' ארץ חפץ כנ"ל, ולכך הניעם במדבר מ' שנה עד שתמו כו' כמ"ש במדבר הזה יתמו כו' (ושם ימותו בעוה"ב כמ"ד דור המדבר אין להם חלק לעוה"ב מפני שא"י ועוה"ב ענין א' הוא כמ"ש גם עלה שעוה"ב קבלת שכר על המצות בא"י והוא ארץ החיים שבעוה"ב לעולם ירשו ארץ כמשי"ת). ומטעם זה נשארו בא"י קצת מז' אומות ולא ה' עדיין בירור שלם בתומ"מ בא"י לברר לז"מ דתוהו, עד כנין בהמ"ק בימי שלמה שהי' בו גילוי שכינה

ארץ אשר היא דורש אותה תמיד: עקב יא. יב.

י"א יום מחורב: דברים א. ב.

החכ': כתי"ב ב: הכתר.

חטא העם הזה: תשא לב, לא.

שמי עם י"ה: וחי' כד, א. א. ועוד.

במדבר הזה יתמו... דור המדבר אין להם חלק לעוה"ב: שלח יד, לה. סנהדרין קי, ב.

בהיכל ק"ק וקרבת ע"ג המזבח הכל בדוגמא העליונה דבהמ"ק וירושלים של מעלה שזהו מקום קדש העליון שנק' הר הוי' שה' אמר לשכון שמו בו ממש והי' יכול להיות העלא' דרפ"ח כו' גם בחלקי דצ"ח הגשמי להיות גם הצומח וחי כסולת ומנחה ובשר הכבש דעולה וכה"ג לרי"ח להוי' דאצ"י ממש כנ"ל להיותו עולה דוקא במקום קדש כזה הנבחר מכל ירושלים וירושלים נבחר מכל א"י כירושלים ש"מ (כידוע בידוד קדושות דירושלים) וא"י נבחר מכל העולם לבחי' פנימי' חלק ה' ונחלתו דוקא ומשם ה' הולך חיצונית השפע אלקי' לע' שרים בכל הארץ כידוע, ולכך כדאי יסורים לבא לא"י יותר ממ"ת לפי שזהו עיקר וסוף המכוון לגילוי שם הוי' בכלים ממש ובא"י ובהמ"ק ששם עיקר גילוי פנימי' אור א"ס שבפנימי' הכתר שבשביל זה ה' כל גילוי אלקות במ"ת פב"ס כנ"ל וד"ל.

ובכ"ז יתורץ יותר ענין הנ"ל במה שיכול להיות גשם דצ"ח במצות ה' להיות כלי' ממש להשראת קדושה העליונה ממש כמו שאו' שקדשנו במצותי כטלית ותפילין גשמי' בקלף גשמי וצמר גשמי וכה"ג, וכ"ש במצות הקרבנות כסולת דמנחה ובשר העולה ושלמים להיות בבחי' קדש העליון ממש וכן כלי שרת שבבהמ"ק שהן בחי' דומם וכן בצומח כו' הכל ה' בדוגמא לאו"כ שבמשכן ומקדש העליון וכמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ממש כו' לפי שזה המקום גורם להמשכת הקדושה העליונה זו שנק' הר הוי' (ועכ"ז צריך ברור וטהרה גדולה ביותר עד שיוכל לעלות בהר ה' הזה כמ"ש מי יעלה בהר ה' כו' כמו הכהנים ולוים לבד משא"כ בה"ס ה' כולם רואי' לזה כו'), ולכך כל המצות ניתנו הכל בא"י דוקא כמ"ש כי תבאו אל הארץ כו' ורוב המצות תלוין בא"י דוקא כקרבת ותרומות ומעשרות וכל דיני טומאה וטהרה (שזהו רוב סדרי משנה) והוא מטעם הנ"ל שנקרא ארץ חפץ העליון כו' וד"ל.

ובזה יובן מארז"ל הזה דכמו שתורה באה ע"י יסורים שזהו כמו שקיבולו יסורים בגלות מצרים ובהילוכם במדבר עד מ"ת כנ"ל הטעם, כך היוצרכו להתייטר עוד הפעם יותר בשביל ביאתם לא"י כנ"ל להיות זוכים בקיום המצות בפוי"מ שנתחב"ס וסוף מעשה עבמ"ת (שהוא בפנימי הכתר שלמעלה גם מפנימי' חכ' דמ"ת כנ"ל). אך הנה עכ"ז עדיין אינו מובן דהלא גם בימי דוד ושלמה שהי' בנין המל' דכנ"י בשלימות לקבל יחוד העליון בתו"מ בגילוי שכינה בהיכל ק"ק כנ"ל וכמ"ש בזהר דקיימא סיהרא שהיא

ועשו לי מקדש: תרומה כה, ח.

מי יעלה בהר ה': חללים כד, ג.

בימי דוד ושלמה . . . בזהר דקיימא סיהרא . . . בשלימותא: ראה שמר"ר פט"ו, כו, זח"א קנ, א, רכה, ב, רמג, א, זח"ב פה, א, זח"ג מ, ב, נר, א, סה"מ תקס"ו ע' קסה, המשך תערי"ב ע' תשטס, לקו"ש ח"ה ע' 420, ובלקריש ח"ה ע' 24 ה"ע 26 ז"ל: וי"ל שהענין דקיימא סיהרא באשלימותא שייך גם לדוד, דור י"ד, שהרי מילוי ושלימות הלכנה הוא, חצי כ"ס ר"ב תשצ"ג (כ"י א"יה סתכ"ז) שהוא בין י"ד לסז"י.

המל' בשלימותא בכנין פרצוף בע"ס באו"כ כו' וכמ"ש וישב שלמה (שהוא ח"ת דמל') על כסא הוי' ממש כו' לא נתבררו ז' אומות שבא"י לגמרי שהן ז"מ דתוהו וכל העולם ה' בגשמיות דתערובות עה"ד טו"ר גם בדצ"ח כו', ואעפ"י שהיו כל האומות נכנעים לשלמה ודוד ושולחים מנחה כידוע זהו בחי' צו"ג בלבד ולא בפנימי הביטול לאלקות כו' (ואעפ"י שא' בוהר על ענין ב' נשים זונ' שא' אז תבואנה כו' שנתבררו בחי' חוי"ב דק"ג ונכללו בחכ' דמל' דקדושה כו' שוהו רק בבחי' הרוחני' שלמעלה וזהו שמלך שלמה גם על השדים כו' אבל לא בגשמיות כלל), ואעפ"י שיוכל להיות גילוי אלקות במצות שבא"י מטעם הנ"ל מ"מ אין זה שלימות האמיתי' מאחר שלא נתברר עדיין עה"ד טו"ר לגמרי כמו שהי' קודם החטא כו' (משא"כ אם לא הי' חוטאים בעגל ובחטא מרגלים הרי הי' במ"ת מעין דלע"ל חירות גם ממות כמו קודם חטא דעה"ד כו' וראי' ממה שא' זרח משעיר למו כו' כמ"ש בהגלותך מלכנו על הי"ס גם בריות בראשית חרדו ממך). אך הנה לזה א' גם עלה לרבנותא יתירה כנ"ל דזהו לימוה"מ ועוה"ב. דהנה ידוע שגם כעוה"ב יש מ"ד שמצות בטילות לפי שוה"ב הוא עולם ברור (וכעוה"ח שכולו טוב) רק לקבל שכרם למעלה מהבירורים וא"צ לבירורים ולעבודה כלל אלא כשבת שנק' מנוחה לחיי העולמים וגם מצד שאין מועיל אז מצות לרשעים ולא תשובה כמ"ש אלה לח"ע ואלה לחרפות וזהו ובשביעית שהוא אלף הו' יצא נשמת העבד עברי חפשי מן המצות כו' (כמ"ש במ"א), אבל בימוה"מ אעפ"י שיהי' גם אז שלימות הבירור דעה"ד טו"ר ויזככו כל העולמות גם העוה"ב אמ"י בחלקי דצח"מ כמו לא ירעו ולא ישחיתו כו' וגר זאב כו' ומלאה הארץ דיעה כו' וכה"ג מ"מ המצות לא יהי' בטילות או ואדרבה אז דווקא יהי' עיקר שלימות מעשה המצות כמו שאנו אומרים ושם נעשה כמצות רצונך ושם דווקא וכמא' הלכתא למשיחא כו', והיינו לא לענין בירור וביעור הרע בלבד או להבדיל בין טו"ר מאחר שא' ואת רוח הטומאה כו' כנ"ל וכן א' בוהר דאילנא דטו"ר אז יתעבר כו' אלא כמו העבודה אלקי' דמלאכים וכעבודה דאדה"ר בג"ע כמ"ש לעבדה ולשמרה לעבדה זו רמ"ח

וישב שלמה: דהיא כס, כג.

בוהר . . . או תבואנה . . . חוי"ב דק"ג: מלכ"ס א ג, טו. ראה זח"ג ס, ב. ע"פ שמי"ב פ"ב ואילך. ס' מאמרי אדה"י עה"ת ח"ב ע' תרעא. ושי"נ.

זרח משעיר . . . בהגלותך מלכנו על הי"ס: ברכה לג, ב. גוסס ברכת שופרות במוסף דר"ה.

יש מ"ד שמצות בטילות . . . עולם ברור: נדה סא, ב. פסחים ג, א.

אלה לח"ע:] = לחיי עולם[דניאל יב, ב.

ובשביעית: משפטים כא, ב.

לא ירעו . . . וגר זאב . . . ומלאה הארץ: ישע"י יא, ט. ג.

הלכתא למשיחא: ראה סנהדרין נא, ב. אגה"ק סכ"ז (קמג, ב). ס' מאמרי אדה"מ צ"קרא ח"א ע' קיד:

הלכתא למשיחא ולא בלשון תמיהה. ושי"נ.

בוהר דאילנא דטו"ר: זח"ג קכד, ב ואילך. וראה אגה"ק סכ"ז. הקדמת ביאורו. שערי תשובה ח"ב ג, א.

ס' מאמרי אדה"מ צ"קרא ח"ב ע' תרפה. ושי"נ.

לעבדה ולשמרה . . . רמ"ח מינו: בראשית ב, טו. ראה זח"א כו, א. ובכ"מ.

מ"ע ולשמרה שס"ה לית, ולא ברוחניו לבד אלא בגשמי' כמצות שלנו ממש רק שלא יהי' בדרך בירור הרע כי הכל יהי' בהזדככות החומר בתכלית (כבהמות שהי' קודם החטא דעה"ד שהקריב אדה"ר כו' וכן בחי' צו"ה ודומם שבג"ע כמ"ש עץ נחמד למראה כו' שנק' גן אלקים ממש) כי יהי' הזדככות כל חלקי דצח"מ בימות המשיח כג"ע הארץ דעכשיו וגעה"ת יהי' במדריגות געה"ע כו', ואף גם בעוה"ב ותה"מ יש פלוגתא בגמ' אם מצות בטילות אם לאו ויש מ"ד שגם אז אין המצות בטילות כי הרי יהי' אז בנין בהמ"ק נצחי וכמ"ש מקדש אדני כוננו ידוך כו' ויהי' אהרן ובניו כהנים ויעבדו עבודת המקדש הזה כמו שא' ביומא גבי בגדי כהונה כיצד מלבישן לע"ל יבא משה כו' אלא שיהיו במדריגה ובחי' עליונה הרבה יותר מימות המשיח כו' כנ"ל, (והיינו יותר נעלה מרוחניות דג"ע הארץ כאדה"ר קודם החטא הנ"ל), והוא בבחי' ג"ע דעכשיו ויותר מזה כי הגופי' יהיו מחיי אוא"ס ממש במעלה עליונה יותר ממה שנפח באפיו כו' (וכמ"ש במ"א בענין סעודת לוי'תן כו').

והנה מטעם זה יובן לאריכות הגלות דעכשיו כ"כ (יותר מחי' מאות שנה כו'). דהנה בית ראשון נחרב מפני עון ע"ז שפגמו באור הכתר וחכ' דתו"מ בכלל ובכ"ש אכה"ג זקנו בקול גדול כו' וארז"ל שהחזירו עטרה ליושנה שניתקן אור הכתר ועכ"ז לא הי' בב"ש לוחות ואו"ת ונבואה כו' עד גלות האחרון שהוא בסוף נה"י שנקרא עקבות משיחא נתארך כ"כ (כשיעורא דירכין לתקן פגם דירך יעקב כו'), והיו רוב הדורות הראשונים בימי התנאים ואמוראים אחרי החורבן וי' הרוגי מלכות צרות ושמדות גדולות (כמבואר בס' שלשלת הקבלה להראב"ד) עד גזירות תתנ"ו וגירוש רנ"ב, ואמנם בשל"ג לאלף הששי נפסקו (והיו גזירות ת"ח וכמה צרות רבות כידוע), וזה פלא

בבהמות שהי' קודם החטא דעה"ד: ראה רמב"ן נח ט, ה. בחוקותי כו, ו. לקו"ש לפ' נח תשמי'. ושי"ן צו"ת: = צומת וחי. כמתי ב: צומת.
עץ נחמד למראה: ע"פ בראשית ג, ו.
מקדש אדני כוננו ידוך: בשלח טו, יח.
ביומא . . . כיצד מלבישן: ה, ב.

שהחזירו עטרה ליושנה . . . לא הי' בכ"ש לוחות ואו"ת ונבואה: ע"פ יומא סט, ב. כ, א. כ (וראה לקו"ש ר"ה ג, א).
בס' שלשלת הקבלה להראב"ד: אולי יש כאן טעות המעתיק, וצ"ל: בס' סדר הקבלה להראב"ד (והס' שלשלת הקבלה הוא מהר"י גדליה בן יחיאל) ובשערי תשובה דלהלן מציון לס' שבט יהודה (מהר"י שלמה בן וירגא).

ואמנם בשל"ג לאלף הששי נפסקו: ראה גם ס' שערי תשובה ח"א ספ"ה: משנת גורת תתנ"ו שבנימי רשי' עד גירוש פורטוגל בזמן רנ"ב עד שבא זמנו של האריז"ל בשל"ג שנפטר אמר בני' שבזמנו דוקא בטלו השמדות שהי' בכל משך הזמן הזה ערך ת"ק שנה . . . אך בזמן האריז"ל שהי' מבחי' התיקון ונגלה אליו חכמת הקבלה האמתית בטלו השמדות ולא יהי' עוד כו', ע"כ [ובמ"ש שלא יהי' עוד — ראה הקשר' בהשיחת דיום שמח"ת תשי"ז ס"ט ודמוצאי שי"פ מנחם תשל"ח ס"ג]. ובס' פלח הרמון שמות ע' עג: „ואח"כ בזמן האריז"ל הי' עלי' ובטל הגזירות ואח"כ כשנפתק האריז"ל ותלמידיו נחשך קצת כו' [ובציונים והערות מכ"כ אדמו"ר

גדול ביותר שבדאי כבר נפרעו ישראל מכל עוונות הראשונים בחורבן ב"ר ובי"ש וכל הצרות שהי' אז ולמה נתארך משך גלותם כ"כ (ורוב ההמון ככולו לא יצאו מעיקר תרי"מ בכל המצות בכל פרטיהן ממש). אך הענין הוא מטעם הנ"ל דכמו שהיתה קבלת התרי"מ בגשמיות בסומ"ד ועי"ס במ"ת ע"י משה ע"י יסורים קשים ומרים דגלות מצרים והילוכם במדבר בצמא ורעב כו' לבטש הרע שבקרבם בתחלה לזככם ביותר כנ"ל, וכמו"כ להיות זוכים בקיום המצות בא"י בקדושה עליונה שמאיר שם ובטהרה כו' הלכו במדבר מ' שנה כנ"ל, מזה יובן בדרך קצו גדול שבשביל גדלותי התרי"מ בימיהי' שיהי' אז בשלימות האמיתי יותר, והוא קבלת התרי"מ בבחי' הפנימי' בסודות התו' ונק' טעמי תרי"מ שיתגלה למשיח ודורו למעלה מביורורים דעה"ד טו"ר כנ"ל כי מלאה כל הארץ דעה את ה' כנ"ל וכת"י כולם ידעו אותי כו' כי הי' בהודכות החומר בתכלית עד שא' ואשפוך רוחי על כל בשר כו' וניבאו בניכם ובנותיכם כו' והנער בן ק' שנה ימות וכה"ג וכמ"ש כי עין בעין יראו כשוכו ה' שבות ציון כבהמ"ק דלעיל בשמחת עולם וכל הנותר שם קדוש יאמר לו (שזהו הי' בקיבוץ גליות בהעברה שני' בנהר פרת כידוע) וכמא' יבוא טוב ויקבל טוב כו' דמשה נק' טוב גואל ראשון והוא משיח גואל אחרון כידוע, הנה ודאי לא אפשר להיות כ"ז כי"א בהקדים תחילה יסורים והצרות וביטויש' גדולי' בין בגשמיות בגופים ובעול ובלחץ ודחף שנק' כור העוני שיותר קשה מן כור הברזל דגלות מצרים כו' ובין ברוחניות בריבוי המקטרגי' הנעשים למעלה ולמטה כו' (כמו מי יודע עוז אפ"ד כו' שזה עוונותינו לנגדי' כו'), וגם עוד זאת שתתעינו ה' מדרכיך תקשיח לבנו כו' וכה"ג, וכנראה בחוש שעיקר ענין הגלות האחרון אינו רק טמטום הלב והמוח לגמרי מצוק העתים דפרנסה וכה"ג עד שיחוגו וינעו כו' וכשה פורה ישראל בד' רוחות העולם שזהו ענין פיזור הנפש בתכלית שהוא כמו

שליט"א בסו"ס פלח הרמון מציון לשעית ולס' אשל אברהם להרה"ג וכו' מבוססאטש. נמוקי אריה לבעה"ס
מנח"א סי' סח, ובר"ה. להבין הטו"ש הידוע אם תורת הבעשים כו" (נדפס בסה"מ תרי"ג ע' רנא) ז"ל:
שנתגלה נשמת הארזי"ל בשנת שלי"ג . . . מאז כלה גיורי' השמד והתחיל לירד בעולם נשמות דתיקון. וראה גם
בהספרים שהובאו בס' מגדל עז (כפר חב"ד, תשי"מ) סי' ע' שנו וע' שנה.
ורוב ההמון ככולו . . . בכל המצות בכל פרטיהן ממש: ראה גם תרי"ח שמות חצג, סע"א איל"ך: שגם כוה"ג
. . . לא ימצא בישראל ענין הרימוק . . . אפי' כקלים שבישראל שהרי בעת צרתו . . . מקבל עליו עול תומצ' . .
דור אחר דור בלי שינוי כלל . . . בכל המצות אין איש מישראל שלא יקיים בלב שלם כו', ע"ש בארוכה.
גדלות: בכתי' ב: קבלת.
כולם ידעו אותי: ירמ"י לא, לג.
ואשפוך רוחי . . . והנער בן ק' שנה . . . כי עין בעין יראו: יואל ג, א. ישע"י סה, כ. נב, ח.
וכל הנותר . . . קדוש יאמר לו: ע"ס ישע"י ד, ג.
בהעברה שני' בנהר פרת: ראה שער האמונה ר"פ נו. ובכ"מ.
יבוא טוב . . . גואל ראשון . . . גואל אחרון: מנחות נג, ב. ראה לקריש ח"א ע' 8 הע" 3. ורש"י. תרי"ח שמות
א. ב. אפי"ס שער הציצית פ"ט. שער האמונה פ"ס. ובכ"מ.
מי יודע עוז אפ"ד: תהלים צ, יא.
שחתעינו ה' מדרכיך: ישע"י טג, יג.

כף הקלע ממש כמ"ש במ"א שאינו רק לבער ולהסיר כל הרע הנידבק בו בנשי"א אפי' בהעלם כמו ענין הוורה ברוח כו' וכמ"ש במ"א ולתקן הנשמות הישנות כידוע בענין סוד הגלגולים כו'. וזהו הטעם באמת לענין אריכות הגלות דעכשיו כ"כ יותר מגליות שקדמו, שירידה לצורך עלי' גדולה ביותר כמ"ש גם עלה וגם זה לרבות לעלי' הג' בתחיה"מ ועוה"ב כמ"ש ביום הג' יקימנו ונח"י לפניו ממש שיהי' אז דווקא עיקר ענין תו"מ כמו שהו למעלה ממש כמ"ש רחבה מצותיך מאד כמו שנק' תרי"ג ארחיו כו' וכתוה"ק ולמעלה יותר שזהו כמו פנימי' הכתר בא"ס שלמעלה מפנימי' חכ' בגילוי במת כנ"ל כך בארץ חפץ דעוה"ב בעונג הנעלם בעצמות אי"ס ממש למעלה ממש בפנימי' הכתר שהוא בחי' העדן כמו שהוא דע"ז א' אהי' אשר אהי' כו' וכן עם זו קנית שלמעלה גם מפנימי' התו' דמשיח הנ"ל וד"ל.

וזהו ענין המאמר הנ"ל דג' דברים באים ע"י יסורים דווקא תו' ואי' ועוה"ב דמשמע שהו הולכים במדריגה כסדרן דווקא זה למעלה מזה וכמ"ש ואנכי אעלך גם עלה כנ"ל. דהנה ג' אלה הן ד' מדריגות בפרט שהן שתיים שהו ארבע, והיינו תו' ואי' בנגלה בגשמיות לברר לעה"ד טו"ר בפומ' שהוא ע"י יסורים דגלות מצרים ועיניו הדרך במדבר במ"ב מסעות כנ"ל הטעם שזהו ב' מדריגות דחכ' וכתר בכלל שהו תו"מ בגשמיות באי' לברר לז"מ דתוהו דבכח' אתברירו כו' וב' המדריגות הללו בימוה"מ"ש ועוה"ב דבחי' פנימי' התו' כמו בעה"ח ממש וכמו"כ יהי' בימוה"מ"ש וכמו בגעיה"ת כנ"ל וכמובן בקיום המצות באי' בפנימי' הכתר שע"ז א' יחינו מיומ' כו' וזהו יבוא טוב כו' כנ"ל, והמדריגה הד' בתחיה"מ ועוה"ב שהוא בפנימי' הכ' עצמו שנק' כתר שבכתר שהוא עדן הנעלם הנ"ל שנחי' לפניו ממש שהוא ג"כ בתו"מ אבל כמו שהו בחכ' ותענוג שבעצמותו כנ"ל וד"ל, (ולכך בין ימוה"מ"ש לעוה"ב ותחיה"מ יש הפסק והוא נהר שיוצא מעדן שלפני ג"ע העליון שטובליו בו הנשמות כמ"ש במ"א וד"ל).

והנה ע"ד הנ"ל בענין הגלות הראשון והאחרון בכל נשי"א כדי לבוא לקבלת התו"מ בגשמיות וברוחניות במעלה העליונה ביותר כנ"ל שצריך להיות דווקא ע"י יסורים וכיטושי' גדולים כמו שא' ג' דברים באין ע"י יסורים תו' כו', כך יובן ג"כ בדרך פרט בכאו"א מישראל ממש (דגם שנר"ג שלו הי' תחלה במעלה עליונה בשרשם ביחוד זוי"נ דאצי' שנולדו נר"ג דבי"ע שזהו באוצר הנשמות שנזרע מאור הזרוע צ"ע כידוע) שהרי גם כל ניצוץ הקטן מישראל צריך לבא למטה בעוה"ז בגוף גשמי' לקיים התו"מ בגשמיו' דוקא כאו"א לפי מדריגתו ושרשו למעלה שצריך לתקן בעה"ד טו"ר בפומ'

(המעשה עיקר ונתחב"ס דווקא, שבזה יתקן לשרש נר"נ שלו למעלה ברוחניות כנ"ל בטעם גלות מצרים קודם מ"ת) וע"כ צריך כל אדם לבוא בכמה גילגולי רבים מאוד עד שיקיים כל התו"מ כו' (שיהי' בציור אדם ברמ"ח אברים בשלימות ואם חסר מצוה א' חסר אבר א') ובכל מצוה ומצוה שעושה בעוה"ז דווקא נעשה יחוי' דקוב"ה ושכינת' ומוסיף אי"ח באצ"י שמוה יהי' העוה"ב שלכך כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב לפי שעמך כולם צדיקים בתו"מ בפר"מ אפי' פושעי ישראל כו' כידוע (שלמעלה יותר ממצות הרוחניות דאבות שלכך א' ושמי הוי' כו' כנ"ל) ועכ"ז א' באבות שהטעימן מעין עוה"ב ממש כו'). אך הנה הרי המצות שלנו עכשיו מלוכשי' בדברי' וענינים גשמיים דדצ"ח ובעשי' גשמיות ע"י הגוף הגשמי שלא נתברר עדין בתכל' כמו שיהי' לע"ל וגם נה"ב דאדם המקיים המצות מעורב ברע הרבה כידוע, ולזאת ודאי כדי שיהי' כל מצוה ומצוה שיעשה האדם בגופו בעוה"ז כתפילין כראש וציצית כנגדו וכה"ג יהי' מתוקן ומבורר ויפשטו מן לבוש ההגשמה הזאת דנוגה דעשי' עד שיכולי' לעלות למעלה ממש להיות נק' בשם מצות הוי' ממש להיות מוסיף אור באוי"כ דאצ"י להאיר שם הוי' מחדש כנ"ל ואף שלא ע"י אוי"ר אמית' במס"נ רק לצאת ידי חובתו לכד בעומ"ש פשוט" א"א להיות זה כ"א ע"י יסורים וביטושים בתחלה לזכך הגוף החומרי מכל סיג ופסולת גם ודק גם ברוחניות ע"י יסורים קשים מאד שמכניעים ומתישים כח הסט"א שבגוף וע"י פיזור הנפש בעמל ולחץ ודחק וכה"ג, וכנ"ל ביסורין שנמשך בכללות נשי' בגלות הראשון והאחרון כו' כך הוא ממש בדרך פרט בכל או"א מישראל בשביל מעשה המצות שלו כל ימי חייו שיעשו פירות למעלה ולמטה לפי מדריגתו ושרש נר"נ שלו צריך שיקבל יסורים הרבה כביטושים רבים ושונים בגוף ובנפש וברכוש שזהו בבני חיי ומזוני בכלל ובפרט כדי למרק ולזכך כל מעשה הגשמי' דתו"מ שלו שיהי' גילוי אלקות ממש במצות שלו ושיהי' עולין למעלה כמו שהן בבחי' פנימי' הכתר שלמעלה שנק' תר"ך עמודי אור שיהי' מזה העוה"ב דווקא כנ"ל בכלל' נשי' וד"ל. וזהו ג"כ כפי הסדר דג' דברים הנ"ל תו' וא"י ועוה"ב גם בכלל או"א בפרט בקבלת התו"מ שלו במ"ת ושיבא לקיום התו"מ בפר"מ כמו בא"י ורק שיקבל השכר מהם בעוה"ב שזהו ע"י גלות האחרון הזה בכלל ובפרט כנ"ל.

והנה אחר כל הגיל יתורץ הקושי' הנ"ל למה לא ניתנה התו"מ לא"א וכה"ג גם בגשמיות כמצו' שלנו' רק מצות מילה לכד מאחר שהי' בבחי' מרכבה ברו"ש כענין הלוך ונסוע כנ"ל במדריגה ומעלה דתו"מ בהתכללו' דחוי'ג ברו"ש שיותר הי' כלי מוכן לזה, ולמה לא נצטווה במצות טלית של צמר בד' כנפות בלי"ב חוטי"ן כטלית שלנו וכן כתפילין ע"ד תפילין של קלף

צריך כל אדם לבוא בכמה גלגולים: ראה גם לקרית שלח לת, ד, ה' ת"ת לאדה"ז פ"א הי"ד. ובכ"מ. כל ישראל יש להם . . . ועמד כולם . . . אפי' פושעי ישראל: סנהדרין צ, א. ישעי' ס, כא. סוף תגינה. ושמי הוי' . . . שהטעימן מעין עוה"ב: וארא ו, ג. ב"ב ת, א.

גשמי' שלנו, ואעפ"י שד' פ' שלנו הן קדש והי' שתלוי' ביצ"מ הי' כתוב בהן באופן אחר כתפילין דקוב"ה שכתוב בהן ומי כעמך כו', וכן שארי מצות כשבת ויו"ט, ושבת ודאי שמר דמקדשי מו"ב, ויו"ט תלוי בזמן ודבר המאורע לישראל דישראל קדשינהו לזמנים כפסח ביצ"מ ושבעות במ"ת וסוכות כו', ר"ה ויו"כ הי' יכול לקיים וכה"ג רבים, ואמנם ברוחניות קיים הכל אפי' ע"ת כו', ועכ"ז בגשמיות לא הי' באפשרי לו לקיים ולא נצטוו כלל, לפי שקודם גלות מצרים לא הי' בירור דעה'ד טו"ר גם בדצ"ח כ"כ מצד שליטת חלק הרע בכל דבר ולא הי' בחי' עשי' הגשמי' ראוי' לעלות למעלה עדיין להיות ממשיך יחוי'ע למטה במעשה הגשמי' בטו"ת וכה"ג להיות גילוי אוא"ס בשם הוי' ממש ע"י למטה כמו למעלה כנ"ל. והטעם יובן עפ"י הנ"ל לפי שקודם שירדה השכינה בגלות עם ישראל למצרים לא נתבררו רפ"ח ניצוצות שפלו בנוגה דעשי', רק ע"י קושי השיעבוד בישראל דוקא במצרים שנעשה צירוף ובירור בנה"ב שלהם אז היו ראויים שיהי' גם חלקי דצ"ח בהזדככות במעשה המצות שלהם כשיקבלו התור"מ בה"ס פנ"פ עד שיוכל להיות גילוי אלקות בשם הוי' ממש בהתלבשות במצות הגשמי' שלהם בבואם לא"י כנ"ל, וכמו בקרבנות שיהי' לרי"ג להוי' ממש לא הי' רק ע"י ישראל שמקריבים עולות ומנחה בבהמ"ק ע"י הכהן בהקטרת החלב וכן סולת המנחה כדיון של קרבן דוקא, משא"כ א"א הגם שבנה מזבח והעלה עולה לה' לא הי' לרי"ג לה' ממש כעולה שבבהמ"ק שהיא באה כמצותה בהתלבשות למטה בעשי' גשמי' אבל בקרבן דאי"א שלא הי' כפי מצות התורה לא הי' למצות עולה למעלה רק לעשות יחוי'ע ברוחני' לבד כו', ואף בעקידת יצחק בנו לעולה בהר ה' במקום בהמ"ק שהי' רצון ה' בזה לנסותו כו' והעלה לאיל במקומו שהי' עי"ז המתקת כל הדינין למעלה עד לדורות כידוע עכ"ז אין זו מצות ה' כמצות עולה עכשיו, וכה"ג בכל המעשיות שעשו האבות גם עפ"י מצות ה' או עבודות גדולות ככוונה גדולה בטהרה וקדושה יתירה בעבודת אלקות לעשות למעלה יחוי'ע כמו חפירות בארות דאי"א ופיצול המקלות דיעקב וכה"ג לא הי' כל זה כמו ענין מצות הוי' בגשמיות במעשה המצות שלנו כלל רק ענין עובדות ככוונה ורעותא דלבא כדוגמא עליונה להמשיך חסדים עליונים בגילוי אור חדש ממש בשם הוי' כמו ויבן מזבח ויקרא שם בשם הוי' אל עולם וכן בעובדא דחפירות בארות שלו והכנסת אורחים כמו ואל הבקר רץ אכרהם בעצמו כו' וכה"ג כל זה לא נק' מצות הוי' ממש כמצות שלנו עכשיו, ואעפ"י שהי' ג"כ בעובדא ומעשה גשמי' לא הי' בזה גילוי אור פנימי' דשם הוי' ממקיף העליון דתו"מ העליונים ממש (שנק' שם הוי' ממש) כמו ע"י מצות שלנו עכשיו בטו"ת וצדקה גשמי' וכה"ג וד"ל.

בדצ"ח: בכת"י ב: בדצ"ח.

ויבן מזבח . . . אל עולם . . . ואל הבקר רץ אכרהם: לד' יב, ד"ה. וירא כא, לג, י"ג.

וְרֵאִי לִזֶּה שֶׁאֵם הִי עוֹבְדוֹת דֹּא"א כַּחֲפִירוֹת בִּירוֹת וְכֵה"ג וְכֵעֶקֶב בְּפִיּוֹל
מְקוֹלוֹת כְּמוֹ עֵינֵי מַעֲשֵׂה מִצְוֹת בְּגִשְׁמִיּוֹת כְּמוֹ מַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹת שֶׁלֵּנוּ
מִמֶּשׁ אִיכּ הִי גַם עֲכָשִׁי נִיתֵן לְמִשָּׁה וְיִשְׂרָאֵל מִצְוֶה כֹּז בַּחֲפִירוֹת בִּירוֹת
וְכֵה"ג, וְהִרִי גַם צִ"ג שִׁיעֲשֵׂה מִצְוֹת עֲכָשִׁי כִּזְאֵת כַּחֲפִירוֹת בִּירוֹת וּפִיּוֹל
מְקוֹלוֹת בְּרֵהֲטִים לִיחַם הַצָּאן לְהוֹלִיד כִּי אֵין בֹּזֵה שׁוֹם הַמִּשְׁכָּה אֲלֵקִית כֻּלֵּל
וְלֹא נֶק' מִצְוֹת הוּי' כֻּלֵּל, וְכִי"ש אֲנָשִׁים שְׁפִלֵי הָעֵרֶךְ שִׁקְרָא מַעֲשֵׂה הַדִּיּוּטִים
וְעוֹבְדֵי דְחוּל לְגַמְרֵי וְגַם אִם הִי בְּהֵן אִיזֵה עֵינֵי לְכוּנָה אֲלֵקִית לַעֲשׂוֹת
לְמַעֲלָה יַחֲוֶע כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ הָאֲבוֹת כְּמוֹ בִּיחֻזִּית צִ"ג כְּמוֹהֶם גַּם עֲכָשִׁי (כְּמוֹ
שֶׁגַם עֲכָשִׁי יֵשׁ עוֹבְדוֹת גְּדוּלוֹת וְגַם בְּסִיפּוּרִים וּבְמַעֲשֵׂה הַצִּ"ג בְּאוֹתוֹת וְנִסִּים
וּמוֹפְתִים כִּי לְפִי שֶׁהֵמָּה מוֹפְשֻׁטִים מְכַל גִּשְׁמִי' לְהַמְתִּיק כֻּל דִּין קֶשֶׁה עִ"ד
הָעוֹבְדוֹת וְתַפְלוֹת דְּרַחֲבִיד אֵין זֶה רַק בְּדֶרֶךְ וְעֵינֵי יַחֲוֶע בְּרוּחָנִיּוֹת לְמַעֲלָה
בְּדֶרֶךְ פִּרְט כְּמוֹ בְּעֵינֵי הַמִּשְׁכּוֹת אוֹר חֶסֶד הָעֲלִיּוֹן לְהַחִיּוֹת הַחוּלָה הַמְּסוּכָן
וְלַהֲצִיל הַמְּסוּכָן מִן הַהִיזָק אוֹ לְכַרֵךְ בְּמַעֲשֵׂה יְדֵי וְלַהֲוִלִיד כִּיִּצְחָק וּרְבִקָּה
שְׁהוּ עֲקָרִים וְכֵן אִ"א שְׁנָצַל מֵאוֹר כְּשִׁדִּים וְעָשָׂה ה' לוֹ כְּמֵה אֹתוֹת נוֹרָאִי
כְּמוֹ בְּנִגְעֵי גְדוּלוֹת לְפָרְעָה עִ"ד שְׂרִי אֲשֶׁתוֹ וּמִלְחָמָתוֹ עִם ד' מַלְכִּים, וְגַם מֵה
שֶׁכֵּן הָאֲבוֹת מִזְבַּחֹת וְנִרְאָה לָהֶם שֶׁם ה' הִרִי אֲמַר עִ"ז וְאֵרָא אֵל כִּי בָּאֵל
שְׂדֵי לְכַד אֲבֵל שְׁמֵי הוּי' כִּי).

וְעִ"ז עִיּוּן אֵין זֶה מִתִּישֵׁב לִנְכוּן דְּמִ"מ הַקּוֹשֵׁי הַנִּל בְּמִקּוּמָה עוֹמְדָת
לְמָה לֹא נִיתְנוּ הַתּוֹרִים לְאֲבוֹת שֶׁהֵן הַמְּרַכְבֵּה הָעֲלִיּוֹנָה, וְבוֹדָאִי הוּי
מוֹפְשֻׁטִים מְכַל גִּשְׁמֵי הַגּוֹף גַּם בְּדִצִּיחַ שֶׁלָּהֶם הַכְּלוּל בְּגוֹפֶם כְּמוֹ בְּנִרְגִי שֶׁלָּהֶם
כְּמוֹ בִּאִ"א שְׁמָצָא לְבָבוֹ נִאֲמָן בְּנִסְיוֹנוֹת רַבִּים בְּמִסִּין בְּגוֹף כִּי וְכֵן פָּחַד יִצְחָק
וְיַעֲקֹב אִישׁ תֵּם בְּהַתְּכַלְלוֹת דְּחוּ"ג שֶׁלֹּזָה וְדָאִי רָאוּי יוֹתֵר לִיתֵן הַתּוֹרָה
בְּגִשְׁמִיּוֹת דּוּקָא, כִּי כֻל מַה שֶׁנִּתְכַרְבֵּר בְּנִשְׂי בְּגוֹפִים בְּגִלוֹת מְצִרִים וּמְדַבֵּר עִ"י
יִסּוּרִים קִשִּׁים כְּנִיל וְדָאִי הִי בִיעוֹר וּבִירוֹר הָרַע גַּם הִדֵּק שְׁבַדְקוֹת בִּאֲבוֹת
מִצַּד בַּח' הַקְּדוּשָׁה וְטַהֲרָה יִתִּירָה שְׁהִי בְּהֵן בְּעַבּוֹדָתָם הַתְּמָה כֻל יְמֵיהֶם
בְּדִבְקוֹת וְהַתְּקַשְׁרוֹת אֲמִיתִית וְנֶק' אֲבוֹת הָעוֹלָם עַד שְׁבִירוֹ כֻל הַנִּיּוֹצוֹ
קְדוּשִׁי שֶׁנִּמְלָו בְּע' שְׂרִים בִּימֵיהֶם (וְגַם הוּי בְּגִלוֹת בֵּין עִ"ש דְּנוּגָה כִּאִ"א שְׁהִי
בְּמְצִרִים יִצָּא מִשֶּׁם בְּקְדוּשָׁה וְטַהֲרָה כְּמִ"שׁ וְיַעֲלֵ אֲבֵרָהֶם מִמְצִרִים מְנַשֵּׁט הוּא
וְאֲשֶׁתוֹ וְכֵן בִּיִּצְחָק בְּגֵרָר וְיַעֲקֹב עַבְד לְלִבּוֹן רַ"ב שְׁנָה כִי וְעָשָׂה פִירוֹת לְמַעֲלָה
וּלְמַטָּה בִּאִ"י וְהוֹרֵד מְצִרִים בְּגִלוֹת עִם ע' נֶפֶשׁ שְׁלוֹ כִי), וְאִם מִטַּעַם הַגְּלוֹת
דּוּקָא שֶׁשְׁכִּינָה עִמָּהֶם כְּנִיל הִרִי יוֹסֵף הִי בַּח' צִ"ע וְהִי בְּגִלוֹת לְעַבְד נִמְכָּר
יוֹסֵף וְעַנּוּ בְּכַבֵּל רְגְלוֹ כִי וְלִמָּה לֹא נִיתֵן לוֹ מִצְוֹת בְּגִשְׁמִיּוֹת דּוּקָא כְּמוֹ לְמִשָּׁה
וְיִשְׂרָאֵל דִּיּוֹסֵף וּמִשָּׁה שְׂרַשֵּׁם א' בְּפִנִּימֵי יוֹסֵף אֲבָא אוֹ פִּנִּימֵי יוֹסֵף עִ"י כִי.

בְּסִיפּוּרִים וּבְמַעֲשֵׂה: בְּכַתִּי ב: בְּסִיפּוּרֵי מַעֲשֵׂה.
וְתַפְלוֹת דְּרַחֲבִיד: רָאָה תַעֲנִית כֵּד, כ וְאֵילֵךְ. וְעוֹד.
וְיַעֲלֵ אֲבֵרָהֶם מִמְצִרִים: לֵד לְד יג, א.
לְעַבְד נִמְכָּר יוֹסֵף: תְּהִלִּים קה, יו.

אך הנה באמת לבד זה יוקשה יותר דאם לא ניתנה התו"מ בגשמיות בשם הוי' ממש לאבות רק ברוחניות כנ"ל מאיזה טעם הכמוס למעלה במה שנמשך מפנמי' דשם הוי' דתו"מ שלמעלה רק לנשי' ע"י משה בעש' גשמי' ובזמן ההוא דוקא ואחר גלות מצרים רד"ו שנה כו', אבל זה יותר יפלא במה שהותר לאבות לעשות שלא כמשפט התו' ומצות שלנו (והרי א' באויא אשר יצוה את בניו ושמרו דרך כו'), וכמו שנשא יעקב שני אחיות שאסור ע"פ התורה הנגלת לנו וכמ"ש ואשה אל אחותה לא תקח לצרור כו' (וביהודא א' ולא ידע כי כלתו היא שמשמע שהי' כלתו אסורה להם ופסק דין בעצמו הוציאה ותשרף שתמר בת כהן ותשרף כפשט הכתוב ובת כהן כי תחל כו', אעפ"י שלא היתה א"א כמ"ש בדרז"ל). ואעפ"י שלא ניתנה עדיין התו"מ להם גם בכל איסורי לאווין דשס"ה ל"ת וממילא גם בעריות לכל פרטיהן לא נצטוו, מ"מ הרי קיימו האבות כל התו"מ ברוחניות עכ"פ כנ"ל, וענין בחי' הרוחניות שבתו' היינו כמו שהתו"מ הן למעלה באצ"י וכה"ג, הרי ודאי גם שם יש משפט התו"מ כמו בנגלית למטה וגם באצ"י ענין נשואין לב' אחיות אסור. וכמו"כ מה שעמרם אבי משה נשא את דודתו יוכבד בת לוי שעפ"י התו' דודתו אסורה גם למעלה ברוחניות.

אך הנה יתורץ לפי טעם הנ"ל בשרש גלות מצרים שהי' כדי לברר לניצוצות דתוהו (שהן ס"ר דדור הפלגה שמבחי' התוהו ע"י נפש דיעקב שהולידם בגלות דוקא שהן שרשם מבחי' התיקון כו') ע"י עבודה קשה בחומר ולבנים שיהי' עי"ז בירור דחלקי דצ"ח. גם במצות שלהם לעלות למעלה כו', אי"כ קודם גלות מצרים לא יכול להיות בירור כזה בזה העולם אעפ"י שהאבות הי' מרכבה הן לבדם עשו רושם למעלה רק לעצמם, ואעפ"י שקרא אברהם בשם הוי' אל עולם וגם נק' אב המון גוים כו' לא הי' זה בגילוי למטה ממש כמו למעלה כי לא הי' עוה"ז החומרי עדיין מוכן לקבל קיום המצות בדצ"ח מטעם שלא נתבררו רפ"ח ניצוצות עדיין רק ע"י הגלות מצרים והילוכן במדבר ע"י ס"ר נשמות ישראל דוקא, ולכך לא הי' עדיין הכנה בגשמיות העולם לקבלת התו"מ להיות כמו למעלה ממש כי לא הי' עולם שלמטה בדומה לעולם שלמעלה בהכנת קבלת המצות בגשמיות, ולכך לא הי' המשכות שם הוי' ממש בעבודת דאבות גם בגשמי' כחפירות בארות כו' כנ"ל אעפ"י שהי' עי"ז יח"ע ברוחניו' למעלה כו' (והוא מה שלא

אשר יצוה את בניו: וירא ית, יט.

שנשא יעקב: ראה ב"ר פע"ד, יג. רשי' ויצא לא, מג. פסחים ק"ט, ב. וראה בהגמטן להלן בהמ"מ ד"ה ובמ"א מבואר בענין סעודת.

ואשה אל אחותה: אמור ית, יח.

ולא ידע כי כלתו היא... שתמר בת כהן... ובת כהן כי חזו: וישב לח, טו. ב"ר מפיה, י"ד. ופרש"י וישב לח, כד. אמור כו, ט.

שהן ס"ר דדור הפלגה: נסמן לעיל.

דצ"ח: בכח"י ב: דצח"מ.

אב המון גוים: לך לך ית, ה.

הי' מיוסד עדיין בחי' התיקון דשם מ"ה דתו"מ למטה בזה העולם להיות כמו למעלה ממש (ולכך נשא יעקב שתי אחיות ועמרם נשא דודתו וכה"ג כי בזה העולם לא הי' איסור בזה כלל עדיין אעפ"י שבעולם העליון הרוחני יש איסור בזה כי לא הי' עריות דאחותו ודודתו פוגמות למטה כ"כ כמו שפוגמים למעלה מטעם הנ"ל.

ועדיין אין זה מיושב דודאי ע"י האבות שהן המרכבה ממש כנ"ל הי' העולם מזדכך יותר מחומריות גם מו' מדות הרעות דאדם וגם בדצ"ח כו' כאי"א שנק' אב המון גוים כו' ונשיא אלק' ממש יותר מהודוכות החומר בס"ר נש"י בקושי השיעבוד בגלות מצרים שהרי א' באברהם ויעל כו' שממנו הי' כח ועוז שיוכלו בני' לצאת מנשעט' דמצרים כו' וכן גם במ"ע שצויה לבניו ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט כו' (ולכך ספר בראשית בספורי האבות שרש ומקור לתו"מ שבט' האחרים כמ"ש במ"א), ולמה לא יהי' קרבן אי"א ועבודתו שלו כקרבתו ומצות שלנו. שיכולים לעלות למעלה כנ"ל ואיך אפשר לומר שע"י בירור דרע בנש"י בגופים שלהם בגלות מצרים נעשה עוה"י יותר מוכן לקבלת התו"מ להיות בדומה לעולם העליון אשר נאסר להם דוקא עריות וכה"ג. אך הענין הוא כידוע במ"ש ואת העולם נתן בלבם ואת העולם כתיב היינו בחי' הד"י גשמי' הכלולים בעולם נתן בלב האדם לפי שדומה לעליון ממש שע"י בירור דכנ"י דוקא שנק' אדם בדומה לאדם העליון כל העולם כולו מתברר משא"כ ע"י זולתם אפי' האבות כידוע לפי שבחי' אדם זהו בשם הוי' דתיקון דוקא שהן ס"ר נש"י בד' דגלים וי"ב שבטים ונק' צבאות הוי' ממש משא"כ האבות אע"פ שנק' שרשים אינו אלא ג' כפני ארי' כו' וכמו ג' שאינן בבחי' אדם רק כמו בחי' מרכב' דמלאכים לכד כו', וכמ"ש במ"א על מ"ש למה תתעינו ה' מדרכיך שוב למען עבדיך שבטי נחלתך דוקא, וז"ש וארא אל אברהם באל שדי כמו במרכבה ולא שמי הוי' ממש שבתו"מ שלמעלה שהוא בשם מ"ה דאדם דתיקון, וע"כ לא נמשך בזה העולם יחוד תו"מ רק על ידי ישראל דוקא כו' וד"ל.

ובמ"א מבואר בענין סעודת לויתן ושור הבר שאברהם אבינו לא יכרך על היין המשומר כו' מפני שיצא ממנו ישמעאל כו' וכן יעקב לפי שנשא ב' אחיות שעתידה תורה לאסור כו' בהיפוך מענין הנ"ל דקודם מ"ת הי' יכול להיות יח"ע באבות שהן המרכבה למדות ומוחי' דאוי"א וזו"ג דאצי'

שהרי א' באברהם ויעל: לך לך יג, א.

ולכך ט' בראשית . . כמי"ש במ"א: ראה תריח לך לך פד, ג ואילך.

במ"א על מ"ש למה חתעינו ה' מדרכיך: ישעי' טג, יז. ראה תרי"א כד, א. סה"מ תקס"ז ע' יז. ובארוכה

בתרי"ח ויצא לו, א ואילך.

וארא אל אברהם: וארא ו, ג.

ובמ"א מבואר בענין סעודת . . שא"א לא יכרך: ראה ד"ה ענין ברכת הזימון – בסידור טב, ב ואילך.

ומקבלו בס' מאמרי אדה"ז מארז"ל ע' פא ואילך. ובס' מאמרים הקצרים ע' שיא ואילך (ד"ה ענין יין המשומר), וע' שלה (ד"ה יעקב נשא שתי אחיות).

ובד' שמות דע"ב סיג כו' כאברהם ושרה באו"א ויעקב שרשו ה' בבחי' ז"א ורחל ולאה ה' ב' עולמות דמח' ודבור שלמעלה הרי נמשך ביחוד דיעקב ורחל ויעקב ולאה העליוני' תולדות נשמות ואורות עליונים וכך ה' גם למטה ביעקב שלמטה שנשא ב' אחיות רחל ולאה למטה כו' לפי שהי' מרכבה לאצ"י ממש כו' ואדרבה מזה נבנה בנין יב"ש שהי' מוכני' לקבלת התו"מ בשם הוי' דתיקון כו' משא"כ אחר מ"ת נאסרו העריות למטה' לישראל לפי שפוגמי' בזה למעלה ביותר (ועכ"ז א' יעקב שגם שלא נאסרו ב' אחיות אבל מפני שעתידה תורה לאסור לא יוכל לברך על היין המשומר כו' לפי שהוא בא בתשלום הבריורים דתו"מ לצדיקים כמ"ש שם) להיות שנשיי בגופים הן בעולם הפירוד כו' ע"ש ודיל.

וגם מזה הטעם יתיישב עוד קושי' א' דלמה נשא עמרם יוכבד דודתו קודם וסמוך לעת הגלות ושיעבוד הקשה כי ע"ש השיעבוד הקשה במרירות חייהם נק' מרים והוליד עמרם למרים תחלה מב"ת לוי והיא יוכבד (כי עיקר קושי השיעבוד ה' רק פ"ו שנה' בזמן לידת מרים עד שהי' משה בן פ' שנה בעמדו לפני פרעה שהי' פ"ו למרים), כידוע שכאשר ה' צ"ל לידת משה שהוא מקור אור דתו"מ וכמ"ש בו כי טוב הוא בט"ת רבתי מעה"ח דתוה"ק כו' ע"כ ה' קודם לידתו הגזירה הקשה כל הבן הילוד כו' כידוע במדרז"ל, ולפי שעיקר הטעם לקושי השיעבוד דנשיי הוא בשביל קבלת התו"מ ע"י משה לכך בהגיע סמוך ללידת משה כמו ו' שנה התחיל שיעבוד הקשה ביותר כמ"ש וימררו את חייהם כו' לכך נק' שמה מרים, וכ"ז מטעם הנ"ל לפי שעיקר קושי הגלות בחומר ולבנים תיקנו העולם בגשמיו' להיות למטה ג"כ מכל חלקי דצ"ח כמו שלמעלה להיות מוכן לקיים התו"מ למטה שיהי' בדומה למעלה ממש (עפ"י בחי' התיקון כנ"ל), ולפי שהי' צריך להפריד הרע ולהבדילו מבחי' הפנימי' דקדושה האלקי' וכמ"ש הנסה אלקי' לקחת גוי מקרב גוי כו' כדי שיהי' בחי' הטוב שבנוגה מזוכך ומבורר ע"י ישראל במעשה המצות בגשמיות כמו למעלה שלא הי' כמוהו ע"י האבות אף בעבודת שלהם במס"נ כנ"ל הטעם, ולזאת א"א כ"א שיובררו ויזדככו לגופי' דנשיי דוקא בקושי השיעבוד במרירות בגלות מצרים, וע"כ בסמוך ללידת משה דוקא ה' עיקר המרירו' ונמשך זמן פ"ו שנה (שזהו להמתיק לגבו' דשם אלקי' בגימט' פ"ו כמ"ש וידע אלקי' כו'), וזהו שנשא עמרם דודתו שהי' זה קודם השיעבוד דוקא שלא הי' העולם מיוסד למטה כמו למעלה בקבלת

למטה לישראל: נתקן כאן ע"פ כתיב ב. ובכתיב א: למשה ולישראל.

שנה: בכתיב ב נוסחי: בגימט' אלקים.

כי טוב הוא בט"ת רבתי: שמות ב, ב. וראה כמנחת שי עה"פ. מרח וירא קי, ב. מקץ עה, ג. שמות תמא,

א. ובכ"מ.

וימררו את חייהם: שמות א, יד.

הנסה אלקים לקחת גוי: ואתחנן ד, לד.

וידע אלקים: שמות ב, כה.

התו"מ (ולפי המבואר במ"א זהו בהיפוך שלמטה כאבות ה' כמו למעלה ממש כיעקב ורחל ולאח ואברהם ושרה כו' ועמרם בן קהת נתייחס ליעקב בבחי' קו האמצעי דת"ת ולכך נשא דודתו בת לוי והוליד לאהרן ומשה ומרים כו'). ולכך ה' נשמת משה מבחי' עה"ח שנק' טוב ולא רע כלל וכמ"ש ימותו ולא בחכ', וכן ביעקב א' לא מת שהן בדומה לעליון ממש דמשה מלגיו כו' וד"ל (ועכ"ז משה המשיך עיקר התיקון דתו"מ בהבדלה בין טו"ר לתקן לעה"י לפי שה' מעה"ח שה' כבר מתוקן כענין קשוט עצמך כו').

והנה אחר כל הנ"ל יש להבין מ"ש עוד ואת ההר עשן וירא העם ויגעו ויעמדו מרחוק, ויש להבין דבשלמא בקולות ולפידים וקול השופר שייך לומר וכל העם רואים כו' שראו ושמעו דבר גדול ונורא ביותר, אבל מה שה' ההר סיני עשן כולו בעשן גשמי' איזה רכותא יתירה יש בדבר זה מעשן גשמי' ובודאי מן תבערת אש יצא עשן. ואמנם לפי שירד ה' על ה"ס באש הוי' ע"כ ה"ס עשן כולו ויעל עשנו כעשן הכבשן לזה א' וירא העם ויגעו שנחרדו מזה ביותר ולזה כפל לומר וירא העם ואדסמיך ל' קאי כו', ובאמת משמעות הענין דמה שראו ההר עשן שייך לענין דקולות וברקים וקול השופר מאחר שחיברם בענין א' ועל כולם א' וירא העם ויגעו וארישא קאי, ולכאורה מה שייכות יש למה שההר עשן לענין קולות וברקים כו'. אך הנה יש להקדים תחלה להבין ענין ביאור עשן כידוע שר"ת שלו הוא עולם שנה נפש, וזהו והר סיני עשן כולו כו' וכן מ"ש וההר עשן שזהו ענין העלאת הכירורים דרפ"ח ניצוצות מבחי' שם ב"ן דנוגה כו' ולפי שירד הוי' באש כו' כמ"ש בס' הקבלה. אך יש להבין למה נק' העלאות הכירוריים בשם עשן דוקא (והוא עולם שנה נפש כו'). דהנה תחילה יש להקדים במ"ש בס' הקבלה בשרש ענין רפ"ח ניצוצין שנפלו מעולם התוהו בשבה"כ למה הן במספר רפ"ח דוקא לפי שזהו מספר של ד' פעמי' ע"ב שעולה גימט' רפ"ח כידוע (וזהו ורוח אלקים מרחפת רפ"ח מ"ת כו'), ואח"כ בירידת הרפ"ח ניצוצים דתוהו למטה נתחלקו לד' מדריגות שהן ד' יסודות דארמ"ע, והן ענין ד' שמות דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שכלולי' בד' אותיות דש' הוי' ש' ע"ב

ימותו ולא בחכ'... ביעקב א' לא מת: איוב ד, כא. תענית ה, ב.

דמשה מנגיני: ת"ז תריג (כס, א). וראה לקרית מינחם עה, סע"ג.

לעה"ח: כתיב ב: לעה"ד.

קשוט עצמך: בי"מ קו, ב.

והנה אחר כל הנ"ל... ואת ההר עשן: מכאן ואילך מיסוד על תו"ר ע"ד, ג. סה"ט תקס"ה ח"ב ע' תרמב (ראה בהגשמן לעיל בריש המאמר).

מכאן ואילך (עד סיום המאמר) נדפס רק ע"פ כתיב אחד (1051), וחסר בשאר הכתיב.

ה"ס עשן כולו... כעשן הכבשן: יתרו י"ט, יח.

כידוע שר"ת שלו הוא עולם שנה נפש: ראה ד"ה והר סיני – לעיל ס"ע שלב, ושי"ג.

ורוח אלקים מרחפת רפ"ח מת: כראשית א, ב. ראה ע"ה שי"ח פ"א. לקרית להאריזל פ' יחיד עה"פ גור אר"י, ת"א כ"ד, ד. לקרית במדבר פ"ב, ד. ביאוריו קט, ד. ס' מאמרי אדמו"ר עה"ת ח"א ע' א (ובנהגשמן לשם).

ביו"ד וס"ג בה"א כו', והיינו סיבת ענין ההשתלשלות של ד' עולמות אצ"י בריאה יצירה עש"י אצ"י ביו"ד שהוא ע"ב ובריאה בה"א שהוא ס"ג ויצ"י ביו"ד שהוא בח"י מ"ה ועש"י בב"ז כו', ולולי ירידת הרפ"ח ניצוצין דתוהו לא ה"י יכול להיות ירידה וצמצום זה בכלל להיות ד' עולמות דאב"ע עד ד"י דארמ"ע למטה כידוע כל זה בס' הקבלה (אך כל זה שנחלק לד' שמות כו' זהו בירידת הניצוצות למטה שהן נחלקי' לד' מספרים ע"ב ס"ג כו' אבל כמו שיורד' מלמעלה הן ד' פעמי' ע"ב שכל הד' חלקים שבהן בבחי' ע"ב (שהן ע"ב גשרים דחסד גימ' ע"ב כו') ונתמעט מספר רפ"ח הכולל כשנחלק לד' שמות דע"ב ס"ג כו' שהן עולין רק מספר רל"ב בס"ה וחסר למספר רפ"ח כו', והטעם מבואר בס' הקבלה דבחי' ב"ן בירידתו למטה ביותר מקבלים קליפת נוגה מאחוריים דש' אלקים שהן מ"ח צירופי' אחרונים שנק' אדמת בני ח"ם כו', וע"כ מספר ב"ן דמל' עם ד' אותיות דהוי' שבו מתחלקים שזוהו מספר כ"ו וכמו שא' דארעא אתבטלת לגמרי כו', ועיקר השכירה ה"י רק במדות כידוע וזהו וימלוך וימת ומלוכה בבחי' ב"ן כו'.

וביאור הענין בדרך כלל ידוע שבחי' האורות תקיפי' וחזקים ביותר שהן בחי' נקודות דכת"ר שהוא בחי' עגולי', והוא כמו נקודות הרצון בעצם שלמעלה מן השכל ומדות בדיבור רק נקודה א' דרצון פשוט כו' ונכללי' בו השכל ומדות ודיבור והשכל נחלק לב' שהן חו"ב כידוע, ולזה הטעם ה"י הסיבה לשביר' הכלים דתוהו לפי שהאור ה"י בתוקף גדול והכלי במיעוט ולא יכלו הכלים לסבול האור ונפלו מהם רפ"ח ניצוצין כו' והן י' נקודות דע"ס דתוהו בבחי' עיגולים (שהן בחי' נפש דקטנות ובאמת הוא למעלה מגדלות דחכ' ומדות דיושר דתיקון כו', וכתוב אתה פוררת בעון ים שהוא בחי' פירורים דאותיות שהן בחי' כלים דתוהו, והן ד' שמות דע"ב ס"ג כו' שנמשך מעצמות המאציל שלפני בחי' התיקון דשם הוי' דאצ"י, וכמו שם ע"ב במילוי יודין שהוא שרש האור דחכ' דאצ"י יוד' דהוי' כו', והוא כמו שה"י כולל ברצון העצמי גם טעם כמוס לרצון בהעלם וכן מדות אהוי"ר ודיבור ג"כ ויצאו לגילוי בהתחלקו' לד' חלקי' בכלל שהן בחי' ע"ב ס"ג דחו"ב שברצון ומ"ה וב"ן מדות ודיבור שכלולים בהעלם דרצון כו', כמו בחי' מדו' הטבעי' שברצון של נה"ב כו', ותחלת הוי' ד"פ ע"ב לכד שהוא מספר רפ"ח הכולל שהוא בחי' נקודה דחו"ב כו' כא' בבחי' ע"ב דיוד"י, ואח"כ הוא שנשתלשלו וירדה מעילה לעילה תחלה בחי' ע"ב דחכ' שברצון

מ"ח צירופי' אחרונים שנק' אדמת בני חס: ראה ס' הליקוטים להאר"י ר"פ בא. פעי"ח שער חמ"ז פ"ה. שער הכוונות ענין פסח דרוש א'. תרא קט, ד. ועוד.
 דארעא אתבטלת לגמרי: זחי"ב קע, ב. וראה לקו"ת בהר מ. סע"א.
 וימלוך וימת: וישלח לו, לא ואלך.
 האורות: אצ"ל: האורות דתוהו.
 אתה פוררת: תהלים עד, יג.

שבעולם דבינה כו' (כמו שנתבלבלה המח' דבינה מגבו' התפעלו' העצם המדו' כו'). והנה ידוע שירידה זו דרפ"ח כו' הנ"ל ירדו מאוד בריבוי הצמצומים והתחלקות למטה מטה בפירוד ופיזור האותיות (כדמיון הצירוף) זרים שבחלומות שהן בבחי' התווה כמ"ש במ"א) עד שיוכל להיות התהוות עולם הגשמי המורכב מדי' גשמיים שהן ארמ"ע (והן בשרשן למעלה בחי' ד' אותיות דהוי' שהן ד' עולמות דאבי"ע יסוד האש בבחי' האצי' ויסוד הרוח שרשו בבריאה ומים ביצי' ועפר בעשי' שהן ד' חלקי דצח"מ ג"כ כידוע). ואמנם בכלל הן ד' עולמות הנ"ל שהן בכלל בבחי' ד"י דארמ"ע כנ"ל, ולזאת כאשר ג' עולמות דבי"ע שמקבלי' מאצי' (שהן כמו רוח מים עפר) עולים בהעלאה וברור מלמטה למעלה בבחי' או"ח והו' כמו עד"מ העש"ן הגשמי היוצא משריפת עץ. ולכך א' והי"ט עש"ן כו' לפי שירד הוי' עליו באש כו'. והענין הוא כידוע בס' הטבע שבד' יסודות דארמ"ע יש חילוק והפרש בין ב' יסודות העליונים שהן אש ורוח לב' יסודות התחתונים שהן מים ועפר שהן כמו כ' הפכים מחולקים מן הקצה לקצה, דהיינו שב' יסודות דאש ורוח יש בטבעם לעלות מלמטה למעלה בהסתלקות דוקא ולא ינוחו למטה כלל וכלל, כמו שרואי' בחוש בטבע האש שמיד ידלק בלהב יעלה השלהבת למעלה מעלה ולא ינוחו למטה כלל, והוא לפי שיש באש מטבע הרוח שיעלה למעלה ולכל צד מן הצדדים שהרי אל מקום שיהי' שם הרוח יוליך לאש השלהבת, וגם יש בכח הרוח החזק לעשות התפשטות גדולה בניצוץ קטן להבעירו כשלהבת גדולה וכאשר האויר מעופש וגם יכבה הנר כידוע וא"כ יסוד הרוח ודאי טבעו לעלות למעלה כנראה בחוש ברוח העולה תמיד (ויש רוחות שמורידים למטה כרוחות הנמשכות גם מלמעלה למטה (וכהפרש שבין רוח האדם העולה למעלה ובין רוח הבהמה שיורדת למטה וכה"ג), וכך יש אש היורד ונמשך מלמעלה למטה כמו ותפול אש ה' כו' (ובסדום וה' המטיר גפרית ואש כו') וכמו הברקים שמבריקים שנמשכי' מלמעלה למטה כו', וכן יש כוכבים שנמשכים והולכים ככוכבא דשביט כו' וכה"ג) וכן א' ונהר דינור נגיד ונפיק כו'), וכן גבי מלאכים עליונים א' עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט שזהו ב' יסודות דאש ורוח, ויש רוח למעלה מאש ויש אש למעלה מרוח (כמו ואחרי הרוח רעש כו' ואחרי הרעש אש כו' ויש שמורכבי' מאש ורוח יחד כו'). ויהי' איך שיהי' עכ"פ טבע ב' יסודות הללו להתעלות מלמטה למעלה ומתחברים כא' לפרקים ויש בכל א' מזולתו בהעלם (ואמנם יש בודאי

הצירופי' . . . שנחלומות . . . בבחי' התווה כמ"ש במ"א: ראה תריח ויחי קכ, ג ואילך. שמות נב, א ואילך. ס' מאמרי אדה"ענינים ע' תל. דיה אל תצר (כפר חביד תשל"ז) ע' 29. אהיה מקץ (כרד ו) תתשב. ב ואילך. ובאהות ויחי (כרד ה) תתרי, א: ובמ"א ביאר אדמו"ר נ"ע [אדה"ע] שהחלומות שרשן מעולם התווה כו'. אהיה ויחי (כרד ו) תתשמט, א.

ותפול אש ה' . . . וה' המטיר: מלכ"א ית, לת. וירא יט, כד.

כוכבא דשביט: כרכות נה, ב.

עושה מלאכיו רוחות . . . דאש ורוח: תהלים קד, ד. וראה להלן ד"ה חמשה קנינים. וש"נ.

ואחרי הרוח רעש: מלכ"א יט, יא.

ברוח מיסוד המים כזיקא דמקמי' מיטרא שמוריד הגשם כו' שהרוח כלול מאש ומים יחד כרוח חם ויבש ורוח קר ולח כו' וכרות הבל שבקול הדיבור שממוזג מאש ומים יחד כנ"ל וכה"ג). אך הנה ב' היסודות התחתוני' מהן שהן יסוד המים והעפר הן כהיפוך ממש שיורדים מלמעלה למטה מגבוה לנמוך דוקא כטבע המים שיורדים מגבוה לנמוך מלמעלה למטה מצד שנמשכי' ליסוד העפר שלמטה כי מקום משכן יסוד המים והלחותית הוא בארץ כטל הארץ ומעיינות תהום רבה וכן הגשם מתהווה מאידי הארץ הלחים ביותר (ומה שיש בתהום באידי הארץ לעלות זהו מצד יסוד הרוח והאש שבהן). וכ"ש יסוד העפר שהוא חלק הדומם שיכבד ויפול לארץ אף שזורקים אותו או יגביהנו הרוח יפול מיד, ועכ"פ אין בטבע ב' היסודות הללו דמים ועפר לעלות למעלה כלל (רק ע"י הרוח יגביה לגלי הים כידוע), ולזאת ודאי א"א שיתחברו ב' הפכי' דאש ורוח עם מים ועפר מאחר דב' יסודות דאור"ר הן העולים למעלה וב' יסודות דמים ועפר הן היורדים למטה, ומוכרח לומר שהחלק הא' יגבר על הב' אם שיסוד המו"ע יגברו על יסוד האו"ר ויורידם גם הם למטה כטבעם, כמו אבנים ומיני מתכות שיסוד העפר והמים גובר על יסוד האו"ר והוא הכובד שיש בחלקים שלהם שנכווצו ממו"ע וכמו אבנים שחקו מים כו', ולהיפוך בעץ דצומח שיש בו יסוד הרוח בגילוי יותר ובהתפשטות בחלקים כו' ויסוד האש שמורכב בו גם הוא לעזר להיות בו התגברות יסוד המו"ע שכלול בו ע"כ ישוט העץ ע"פ המים ויורק בקל לגובה השמים, ואמנם עכ"ז יש בעץ התחברות והתכללות מכל הד"י דארמ"ע יחד כידוע וגם בעץ לח יגבר האש וידליקנו ויכלה יסוד המים שבו וגם ליסוד העפר שבו והוא חלק העשן שיוצא מן העץ הנשרף שיש בענין זה מכל הד"י דארמ"ע אך האש והרוח שבו הן הגוברים על יסוד המו"ע שכלול' בו, כנראה בחוש שיש בטבע העש"ן לעלות דוקא והיינו ע"י יסוד האו"ר שבו שמוליך גם לחלקי המו"ע שבו הכבדים וטבעם ליפול למטה שגם הם יעלו בעשן זה למעלה, והוא מצד שטבע האו"ר גבוהים וחזקים מיסוד המו"ע בהתחברם בעץ ולזאת הן מעלים ומגביהים למו"ע שבו שיעלה למעלה עמהם יחד כו' (שיסוד האש שזהו היבישות הוא שכלה באש הדולק בעץ והאש הוא המכלה ומוציא מן העץ כל חלקי יסודות דמו"ע שבו ומכלה אותם והרוח הוא מוליך אותם למעלה והוא יסוד הרוח שבעשן זה היוצא מן העץ הנשרף המוליכו כלפי מעלה וכמו רוח שבאש העולה כך העשן יש בו התכללות ממו"ע ג"כ והוא מעט הלחותית שבעשן זה והאפר השחור שבעשן הנדבק בכותלים כלול מאש ועפר ויש בו חום ולחותית והחום דאש גובר על המים ועפר כו' וד"ל.

והנה הנמשל מכל זה יובן למעלה בענין והר סיני עשן כולו כו' וכן ההר עשן שזהו ה' בחי' העלאות הביורורים דרפ"ח ניצוצין שנתהווה מהם

הד' עולמות דאבי"ע שהן בחי' ארמ"ע בכלל, וג' עולמות דבי"ע זהו כמו ג' היסודות דרוח ומים ועפר כו' ובחי' יסוד האש הגבוה מכולם זהו בחי' האצ"י שהוא מקור לבי"ע שז"ש כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא והוא אשר ירד ה' על הר סיני באש כו', וכמו באור העליון דתורה שנתגלה למטה בבחי' אש והוא מה שראה משה הסנה בוער באש שנתלבש מלאך ה' בלבת אש מתוך הסנה ואיננו אוכל כי אינו כמו אש השורף ומכלה אלא כמו אור המאיר כו' וכמ"ש במ"א.

והנה כמו שמבוא' למעלה בענין ההפרש בין ב' היסודות דאש ורוח למים ועפר בגשמיות כך הוא למעלה ברוחניות דעולמות הנ"ל, דעולם הבריאה הוא בבחי' רוח ומתאחד עם האצ"י שהוא בבחי' אש אלקי כו' שנק' אש הוי' (וכמ"ש לא באש הוי' שהוא אש דמלאכי' דבריאה שהוא באש אלקי' כלול ברוח כמ"ש עושה מלאכיו רוחות מרוח ואש כמו השרפים כו'), ועולם היצ"י ועש"י הן בבחי' יסוד המים ועפר בכלל, וגובר עליהן ב' היסודות דא"ר להיות גם הן עולין בבחי' ביטול והעלאה למעלה כמו וצבא השמים והמים אשר מעל השמים כו', וזהו כדמיון העלאת העשן היוצא מן העץ הנשרף שכלול מד"י דארמ"ע כו' (וגם גם חיות ואופנים שנק' אר"י ושור שיצאו מן הארץ כו') שעולין בעשן זה כל חלקי הד"י ארמ"ע וגובר האש ורוח על מים ועפר להעלותן עמהם היפך טבעם שיורדים למטה דוקא שזהו כמו רוח הבהמה שיורדת כו' כך גם ב' העולמות דיצ"י ועש"י (שזהו כצומח ודומם) מתעל"י גם הן בעל"י והגבה למעלה ע"י בחי' או"ר דאצ"י ובריאה שלמעלה מהם (וכמו בעליות העולמות בעש"ק ביה"ש שעש"י נכלל ביצ"י ויצ"י בבריאה ובריאה באצ"י כידוע בענין ג"פ הבו כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו והר סיני עשן כולו כו', שזהו שאו' בהגלותך מלכנו על הר סיני אפי' בריות בראשית חרדו ממך כו' שהן עולם הבריאה והיצ"י כשרפים וחיות דמרכבה כו' כי ה"י בהן בחי' הביטול במציאות בעצם החיות שבעולמות כמו כליון של היסודות דרוח מים עפר שבעץ היוצא בעשן ע"י האש המכלה אותם כו', וזהו שא' מפני אשר ירד עליו הוי' באש כו' כנ"ל, שזהו ענין עולם שנה נפש ר"ת דעש"ן, וידוע דענין עולם זהו בחי' הדומם כעפר עם יסוד המים שבעפר שמצמיח הכל מן העפר שזהו נק' עולם סתם (כגוף האדם שמורכב ממים ועפר עצמות וגידים ובשר) שנק' חומר בכלל, ובחי' הרוח שהוא בחי' הפנימי' של החומר דמו"ע שנק' שנה כחיות המוגבל

כי היא אש אוכלה: ואחתנו ד, כד.

מלאך ה' בלבת אש מתוך הסנה: שמות ג, ב.

לא באש הוי' מלכ"ס א יס, יב.

וצבא השמים והמים אשר מעל השמים: ע"ס תהלים קמת, ג ואילך.

בהגלותך מלכנו על היס: נוסח ברכת שופרות - במוסר דר"ה.

כצורה ששוכן ומלוכש בחומר (וכמו כי רוח החי' באופנים כו') וכמו הולך אל דרום כו' טובב טובב הולך הרוח דגם גלגל השמש הרוח מוליכו וכן האור וחיות דיצי' כו', וזהו בחי' עולם הבריאה שהוא בחי' רוח, ונק' בחי' שנה בכלל לגבי בחי' עולם שהן יצירה ועשי' (וכמט"ט דבריאה שנק' שרו של עולם בכלל והוא שא' נער הייתי גם זקנתי כמו בו' אלפי שנין דהוי עלמא כו' ונק' אנוש נער כידוע) בחי' הרוח האדם כו', ועולה למעלה באצי' שהוא בחי' נפש בכלל, והיינו כמו נפש האדם הרוחנית שמושלת מתואר גשם החומר גם להיות רוחנית שבגשמיות כצורה בחומר ועכ"ז מעצמות הנפש הוא עיקר ומקור התפשטות וגילוי אור החיות בגוף במוח ולב ואיברים כו', כך בחי' האצי' בכלל הוא בחי' המל' שמחי' כל העולמות דבי"ע מאין ליש כמו ואתה מחי' את כולם כידוע, וזהו בבחי' יסוד האש העליון כמ"ש כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא כו' כנ"ל, ולכך האצי' בבחי' אש כמו שא' בע"ס שהן כשלהבת הקשורה בגחלת, וזהו בחי' נפש שלמעלה מעולם ושנה דבריאה ויצירה ועשי' שמעלה כולם כביטול היש לאין כנ"ל. וזהו והר סיני עשו עולם שנה נפש וד"ל.

והנה עדיין יש להבין בענין עש"ן הנ"ל והוא במה שההר ה" עש"ן כמ"ש וה"ס עש"ן כולו כו' כעש"ן הכבשן, שהרי ההר הזה הוא בחי' דומם עפר שהוא בחי' האחרונה שבד' יסודות דארמ"ע ויסוד האש הוא הגבוה למעלה מכולן, וכן בבחי' הרוחני' האלקי' בד' עולמות דאבי"ע בחי' אור האצי' הוא בחי' אש הוי' שירד על הר סיני שהוא רק בחי' דומם דבחי' עולם העשי', ואיך ה" דילוג גדול כזה מעליון לתחתון ביותר להיות ההר דולק ונוער באש האלקי העליון דבחי' האצי' שאין ערוך כלל כיניהם (וכמו כן גם בעץ הסנה שבוער באש האלקי' ה" פלא ביותר שהסנה איננו אוכל וההר עשן כו', וכמו"כ ה" במזבח דאליהו שנפל אש ה' על עולה וזבח וליכך גם המים שבתעלה כו'). ועוד למה ה" ענין זה בהר דוקא ולא כשטה הארץ או באילן וכד"ג כו'. אך באמת יש להפליא למה נתנה התו' על ההר דוקא ולא במישור או במקום אילנות ופירות ונהרות כו'. ואמנם הנה ענין מ"ת ה" רק כשביל בחי' הביורים דסוף מעשה בעשי' גשמי' בארץ דוקא שזהו בחי' דומם דעפר בערך לגבי עולמות הרוחני' יותר כיצי' ובריאה כו' וכמ"ש והארץ האירה מכבודו דאור תורה, ואעפ"י שהתו' מן השמי' נתנה אבל

כי רוח החי' באופנים: יחזקאל א. כ. כא.

הולך אל דרום: קהלת א. ג.

נער הייתי גם זקנתי: תהלים לו. כה. ראה יבמות טו. ב. ובכ"מ.

ואתה מחי' את כולם: נחמ"י ט. ו.

כשלהבת הקשורה בגחלת: ס"י ס"א מ"ז.

במזבח דאליהו שנפל אש ה': מלכים"א יח. לח.

והארץ האירה מכבודו: יחזקאל מג. ב.

עיקרה הוא בנתינתה למטה בארץ בדברים גשמי' דדצ"ח שבפער הדומם (ולכך ניתנה על ההר דוקא שהוא דומם עפר רק שהוא בחי' צומח שבדומם עצמו שהדומם עצמו יעלה בגובה השטח יותר (וכמו אוויר שהן רק מצד המעשה לקיים גזירות מלך במעשה לבד שבא זה מעצם נקודת יהדותו ולא כמו אוויר שאינו מצד העצמי' רק שבאים בתולדה מן השכל לבד כו') וכמ"ש והארץ אוכזר (כמשי"ת). וזהו עיקר ענין העלא' דרפ"ח כו'.

והנה כל עיקר התו"מ הגם שהוא בא במעשה דוקא כניל אבל הכונה בזה הוא העלא' דבירורים באתדלית כדי שיומשך עי"ז אתדל"ע דוקא שזוהו הנק' העלא' מ"ן כדי להמשיך בחי' מ"ד דוקא, ולא מצד העלא' דמעשה דוקא לבד אלא להמשיך בהעלא' זו המשכת גילוי אלקו' מלמעלמ"ט שנק' אתדל"ע, ולזאת כדי לעורר אתדל"ע שבבחי' האצי' ע"י אתדלית במעשה דוקא כניל לכך ה" כל עיקר של מ"ת על ההר דוקא (שהוא בחי' צומח שבדומם כניל). ושרש הענין הוא כי הנה מבואר למעלה בכללות עיקר ענין המשכת אלקו' ע"י אור דתו"מ שזוהו ע"י בחי' רוי"ש דחוי"ג בהתכללו' דאש ומים כניל בענין הוציא אש ממים ומים מאש כו' שהוא ע"י בחי' הממוצע שכוללם יחד שהוא למעלה משניהם וכמו קול השופר דמ"ת שלמעלה מקול ודבור שהן יח"ו וה"ג דמ"ע ולית כניל, לפי שכל התו"מ נמשכו למטה רק לברר בירורים דרפ"ח ניצוצי' שנפלו בשבה"כ כידוע דבחי' דתו"מ דוקא אתברירו (שהוא שם מ"ה דתיקון שמברר לבין דנוגה כו'), שעיקר אופן העלא' והכירור דרפ"ח ניצוצי' הנ"ל אינו רק בבחי' ההתכללות דרצוא ושוב בחו"ג יחד שבזאת דוקא ה" עולי' ומתבררים מעולם הפירוד לבא לעולם היתוד, שכל העלא' דבר שנפלו למטה א"א כ"א ע"י בחי' רוי"ש כמ"ש במ"א (בענין מ"ב מסעות שנסעו במדבר שהוא בגבו' דשם מ"ב ברו"ש עלי' וירידה יחד כניל ברו"ש דמרכבה שבשתיים יעופף כו') לפי ששרש הרפ"ח כו' הוא מבחי' הגבו' דשם בין דתוהו (כמדות הטבעי' דנה"ב). ולזה הטעם ירד אור דתורה ומצות מלמעלמ"ט מטה כ"כ להתלבש בדברים גשמי' דדצ"ח דנוגה בעניני מעשה גשמי' כניל רק כדי לברר בירורים דרפ"ח כו' בק"ג דעש"י. ולפי שאין הברור וההעלא' הזאת רק ע"י בחי' רצוא ושוב בהתכללות יחד (כאוי"ר ששייך למעשה לבד כניל) ולזאת ניתנה גם התו' למטה בבחי' התכללו' דרצוא ושוב דחוי"ג כמ"ש מימינו אש דת כו' מלמעלמ"ט שיהי' לפי אופן המתברר דוקא וד"ל.

וזהו הטעם שניתנה התו' לישראל דוקא להיות אתעדלית במעשה המצות שלהם בגשמיות דוקא שע"ז יהי' אתעדל"ע להוסיף אור באצי'

ולהמשיך האור למטה דוקא, כמו שאו' אשר קדשנו במצותיו כו', ולא ניתנה התורה לאבות וכמ"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם כידוע, דהגם שהיו בחי' מרכבה ממש למדות דאצילות והיו מעלים מ"נ בעבודתם באהוי"ר ברו"ש בהתכללות דחוי"ג ג"כ כענין הלוך ונסוע כנ"ל, עכ"ז לא נק' זה בחי' העלאת מ"נ בבירורים דרפ"ח כו' ולא נק' אתעדלית בעשי' גשמיות כמו העבודה במצות גשמיות שלנו שמחמתם דוקא יהי' אתעדלית לפי שנתב"ס דוקא בסוף מעשה כו' (וכאו"ר שלמעשה בלבד כנ"ל), אבל מה שעשו האבות עובדות במעשה בכוונות גדולות ועמוקות במס"נ לא הי' זה כדרך ענין אתעדלית לעורר אתעדל"ע כי הרי הי' אור אלקי שופע ומאיר עליהם בתמידות שזהו כמו אתעדל"ע שמצד עצמו בלי יגרום לזה אתעדלית במעשה כלל כי אין אור האלקי שמאיר על בחי' המרכבה באה ע"י גורם ומכריח שיכריח לזה כלל רק מעצמו בא בגילוי שכינה במרכבה עליונה בתמידות, כמו אד' ב"ם כו', וכך האבות הן המרכבה עליונה שהוא כמו בחי' הבריאה שנכלל ובטל בתמידות לבחי' האצ"י כו' לפי שהיו מופשטים תמיד מכל גשם הגופני בהודככות יתירה והי' עבודתם באהוי"ר עצמי' ותמידית כל היום ממש כאה"ר דאברהם אבינו שנק' רחימא דמלכא בתמידות וכן ופחד יצחק כו' ולא היו צריכי' להכנה רבה להיות גילוי אור ה' על נפשם וכמו וארא אל כו' וארא מעצמו וכמובן בכמה מקומות וכמו וירא ה' אל אברהם כו' וכה"ג, והגם שעשו עובדות כחפירות בארות דיצחק ואברהם ופיצול המקלות דיעקב, לא הי' העלאה במעשה זו שהי' מעורר למעלה כשאר עובדות במצות שהרי לא ציוו ע"ז לנו ג"כ ולא ניתן לנו עובדות הללו בדרך מצות הנ"ל אלא היו עושי' כדוגמא שלמעלה בבחי' האצ"י ממש בבחי' הרוחניות להמשיך חסדים העליונים ולעשות יחוי"ע ברוחניות באורות העליונים ולא שיהי' בעובדות הללו גילוי אור אלקות למטה כמו במצות שלנו כלל כי לא ניתן להם המשכות שם הוי' בעשי' גשמיות ע"פ התורה של מעלה רק לישראל לבדם מטעם הנ"ל שיבררו לעה"ד טו"ר כפ"מ במעשה באופן שיהי' אתעדל"ע ממש ע"י אתעדלית דמעשה שלהם דוקא כנ"ל הטעם וד"ל.

ולזהו הטעם שניתנה התורה על ההר דוקא כנ"ל. דהנה לפי הנ"ל הרי עיקר הכוונה הי' במית' להיות אתעדל"ע באצ"י רק ע"י אתעדלית דישראל מבחי' המעשה דמצות בגשמי' דוקא ולא שיהי' אתעדל"ע מעצמו כמו שהי' באבות כנ"ל ולכך לא ניתן לנו לעשות עובדות כאלה כ"א בהתלבשות במעשה גשמי' דוקא ובקבלת עומ"ש פשוטה שאינו רק בירור דבחי' העשי' לבד לברר בין טו"ר כפוי"מ כסו"מ ועש"ט באופן כזה שניתן המצות כו', ומזה הטעם הוא שניתנה התורה על ההר דוקא כמ"ש וירד הוי' על הר סיני כו'

אד' כס: תהלים סח, ית

דא"א שנק' רחומא דמלכא: חז"ג רסב, ב (ונת' בסידור יב, א. א. אמ"ב ח"ג (קריית, תשמה) פקע"א. ופחד יצחק: וישלח לא, מב.

והר סיני עשן כולו כו' שזהו להורות על עיקר נתינת התורה לישראל דוקא דהיינו שיהי' אתעדליע רק ע"י אתדלית שלהם דוקא ומטעם הנ"ל שבא ונמשך רצה"ע וחכמתו העצמי' בעשי' גשמי' דוקא להיות עי"ז דוקא אתדליע להוסיף אור באצ"י (ובג"ע וגם בעוה"ב כו'). והענין הוא כי ההר בעצם הרי הוא בחי' דומם ועפר, וגם מה שנתעלה במקום זה בהר בגבוה זהו בחי' צומח שבדומם עצמו שזהו הוראה רק על עליות דבחי' דומם דוקא שהוא מה שהדומם יכול לעלות ולצמוח למעלה על כל שאר שטח הארץ, וזהו בא מתלק יסוד המים והרוח שבכפר הדומם שמצמיח לדומם עצמו לעלות בגובה כו' וזהו הוראה על עלי' דבחי' עשי' גשמי' שמורכב בבחי' דומם וצומח שעלה למעלה כי נעוץ תחביס דוקא (וכמו והארץ אזכור), שבכללות העולמות זהו בחי' העלי' דעולם העשי' ועולם היצ' שהן בבחי' דומם וצומח שהוא עפר ומים שעולים ונכללים בבחי' רוח ואש שגוברים עליהם שהן בריאה ואצילות כנ"ל במשל ודמיון עץ הנשרף כו' שיסוד האש המכלה ושורף לעפר ומים שבו והוא עשן שיוצא ממנו לפי שיסוד האש ורוח מעלי' ומגביהים למים ועפר להיות עולים למעלה היפוך טבעם. וכך הוא ע"ד דוגמא בענין העשן שיצא מן ההר כי בעשן הזה שהי' ע"י בחי' אש הוי' שירד על הר סיני היינו בחי' אור האצ"י שבבריאה שגבר על ב' היסודות דמים ועפר שהן יצירה ועשי' שכלולים בהר שהוא בחי' דומם ועפר ומים שבו, והוא ענין בירור והעלאה דחלקים דנגי' דעשי' ויצירה ע"י בחי' אש ורוח האלוקי' העליונים מהם שגוברים עליהם כנ"ל (והוא בחי' עולם ושנה שנכללים בנפש כו'). וזהו שא' והר סיני עשן כולו מפני שירד עליו הוי' באש שזהו ענין העלאה ובירור דרפ"ח ניצוצין שנפלו בק"ג דעשי' ויצירה בתערובות טו"ר שיוברר הטוב מן הרע ויובדל הרע בפ"ע כנ"ל זה הי' הכנה למית בעשי' גשמי' להבדיל בין טו"ר בפ"מ באתדלית דוקא כנ"ל וד"ל.

אך איכ' יש להבין דאם זהו הטעם שניתנה התורה בהר דוקא כדי שיהי' אתדלית תחלה בבירור בין טו"ר בפ"מ בעשי' גשמי' כעפר דומם ומים דהר שיצמיח ויעלה כו' ואח"כ יגרום ענין אתדליע כנ"ל, והרי א' בהיפוך והי"ס עשן כולו מפני שירד עליו הוי' באש דמשמע שסיבת זה שהי"ס עשן שהוא בחי' העלאה ובירור דנוגה דעשי' לא הי' רק מצד אתדליע שירד הי' באש שא"כ לא הי' בירור והעלאה דעשן למטה רק מפני שירד עליו מלמעלה אש הוי' תחלה הרי אתדליע קדם לאתדלית וזהו היפוך הכונה עליונה שהי' במ"ת כנ"ל שיהי' אתדליע רק ע"י אתדלית בתחלה דוקא מטעם הנ"ל. אך הענין הוא כידוע שיש ב' מיני אתעדליע א' אתעדליע שלפני אתעדלית והב' אתעדליע שבא אחר אתעדלית דוקא. והענין הוא דזהו הכלל בכל מקום שא"א להיות העלאות מ"ז ואתעדלית מצד עצמו כ"א ע"י המשכה מכח העליון במשפיע שימשיך כח ועוז לתחתון שיוכל לעלות למעלה והוא לעשות בו כח ההתעוררות שיתעורר בהעלאה למעלה (ונק' כח המעלה מ"ז כידוע), וכמו ע"ד דוגמא מהתעוררות תשובה למטה שאין כח למטה לעורר א"ע

בתשובה שלימה כ"א ע"י ב"ק המכריז ואומר שובו בניו שובבים כו' כידוע שזהו כח העליון הרוחני האלקית שנמשך מלמעלה כמ"ש עד יערה עלינו רוח ממרום כו' שביק הזה הוא המעורר לב בנ"א שהוא מה שנותן בהם כח ועוז להתעורר בתשובה וג"ח השיבנו ה' אליך כו' ואז ממילא ונשובה שיתעוררו בתשובה מעצמם שנק' אתעדל'ת בהעלאת מ"נ כו', וכן יש כח המשכה אלקות מלמעלה למטה לעורר את האהבה בלב כאוי"א כענין משכני אחר'ך נרצה וכן אם תעירו ואם תעוררו את האהבה (וכענין אה"ר העליונה דכה"ג שממשיך למטה לעורר העלאת האהבה בנש"י שזהו ענין בהעלותך את הנרות כמ"ש במ"א), וכן יש ביחוד. זו"נ למטה לעורר את התשוקה במקבל שנמשך בו מכה האהבה דימין מקרבת דמשפיע וכמו וימינו תחבקני כו' (והוא תיאובתא דדוכרא לנוק' שנק' אש יו"ד אשא חיוורא ואז מתעורר תאובתא דנוק' לדוכרא באש התשוקה לקבל כו' ונק' אש היא וכמו ואל אישך תשוקתך שהוא בחי' ה"ג דנוק' שע"ז אמר אש תמיד תוקד כו', ואמנם מה שאש זה דנוק' תמיד תוקד כו' בא ע"י כח דאש יו"ד דמ"ד שמעורר להעלא' מ"נ (שנק' רוחא דשביק בגווה כו' עד שאינה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי כידוע)). ובוה יובן ג"כ ענין הקרבנות שהי' בהקרבת חלב ודם באש של מטה שהי' נמשך מבחי' אש העליון ליתן כח ועוז שיוכל הקרבן לעלות לריח ניחוח לה', וזהו לחמי לאשי אש יו"ד שמעורר ונותן כח באש ה' דקרבן שנק' אשה בהיא כו' עד שאש תמיד תוקד על המזבח כנ"ל וד"ל.

ועד"ז יובן ג"כ במ"ש והר סיני עשן כולו דמה שהי' בו כח להעלות בירורים דרפ"ח ניצוצין מיסוד העפר ומים דנוגה דעשי' ויצ"י בהעלאת עשן זה שנק' העלאות מ"נ ואתעדל'ת בבחי' אש היא דנוק' שנק' אשא אוכמא כנ"ל הי' זה דוקא עפ"י כח המשכה עליונה דאש הוי' דוקא בחי' אש יו"ד דבחי' שם הוי' דאצ"י שיורד עליו כאש הוי' שהוא כח המברר ומעלה לאש היא דנוק' שנק' אשא אוכמא אש אלקית כנ"ל (לפי שלא הי' כח הבירור בעשן זה למטה להיות עולים ממנו העלאות דרפ"ח כו' כ"א ע"י המשכות מיוחדות מלמעלה (שהוא כח הדכר שעיקר כח הבירור שהוא בבחי' אש דהוי' דדוכרא דוקא כמ"ש בע"ח בענין האיש דרכו לכבוש כו' כידוע),

ב"ק המכריז ואומר שובו בניו שובבים: ע"פ ירמ"ג, ג. יד. כב. זח"ג קה, א. פדריא פס"י. פתיחתא דאיכ"ב כה. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"א ע' ק. ושי"ב.

עד יערה עלינו: ישע"י לב, טו. וראה גם פיה"מ (מהדור"כ) פס"ה (גד, א). פק"ה (סו, א"ב). ובכ"מ. השיבנו ה' אליך: איכה ה, כא.

משכני אחר'ך: . . . אם תעירו: שה"ש א, ד. שם ב, ז. ג. ה.

ואל אישך תשוקתך: . . . אש תמיד תוקד: בראשית ג, טו. צו ו, ו. רוחא דשביק בגווה: . . . שאינה כורתת ברית: ראה זח"ב צט, ב (וע"ח שער מ"ד דרוש ז, ח). סנהדרין

כב, ב.

לחמי לאשי: פינחס כה, ב.

כמ"ש בע"ח בענין האיש דרכו לכבוש: יבמות סו, ב. וראה פ"ח שער התפילה פ"ז (קרבן לתחילתו).

כדי שיהי' מזה כח ועוז למטה במקבל העלאות מ"נ באתעדל'ת כנ"ל, ואז אח"כ שנתעורר במקבל העלאות מ"נ בתשוקה דאש שלמטה אז נעשה ונמשך המשכות המ"ד דוקא רק כפי ערך העלאות מ"נ דוקא שזהו בחי' אתעדל'יע הב' שאינו נמשך רק אחר אתעדל'ת דוקא כפי ערך כמו אם ישים אליו לבו כו' וכיחוד דנוק' בהעלאות מ"נ תחילה כמ"ש אשה כי תזרע אשה מזרעת תחלה כו'. ועל בחי' העלאה זה שמעורר אתעדל'יע והמשכות המ"ד הוא שא' כאן וכל העם רואי' את הקולות כו' ואת ההר עשן, פי' דמה שראו הקולות ולפידי' זהו בבחי' התכללות דאש ומים כה"ח וה"ג העליונים שהן שרש מ"ע ול"ת שכלול'י באנכי כו', וסיבת ההתכללות שלהם בא ע"י הממוצע שלמעלה משניהם שהוא קול פשוט דשופר שנמשך מאח"פ ממש שהוא עושה בחי' השלום דתורה בפמשמ"ע ובפשמ"ט כנ"ל. וכל זה ראו בגילוי אור המשכות כהמשכות מ"ד ואתעדל'יע שאינו נמשך רק ע"י העלאות מ"נ שנק' עשן, שזהו מ"ש וההר עשן שיצא העשן מעצמן כמו אתעדל'ת דמקבל בתשוקה ורשפי אש שנעשה ע"י המשכות מ"ד כנ"ל שהוא מה שירד עליו באש הוי' כו' וראו העלאות העשן ג"כ בהתכללות דחוג' באש ומים שהיו עולי' כדוגמא זו דקולות ולפידי' שנמשך מלמעלה למטה משום דהא בהא תלי' וזהו שראו והשיגו להמשכת מ"ד דקולות ולפידי' וגם להעלאות מן דההר עשן הכל כדוגמא א' מטעם הנ"ל וד"ל.

וללהבין כל זה בתוס' ביאור הנה יש להקדים משל א' בענין העשן הנ"ל שאנו רואי' שטבע העשן שעולה מדבר הנדלק שבו כליון כל היסודות המורכבי' בעץ וכה"ג ועוליו למעלה, הנה סיבת עלייתו למעלה דוקא הוא לפי שטבע האש לעלות למקורו לאש היסודי הרוחני כידוע ובעשן זה מיסוד הרוח והאש שגברו על יסוד המים ועפר כנ"ל ע"כ יוליק זה הרוח ואש למעלה להתקרב למקורו ולכך נמשך כלפי מעלה עד שמתבטל וכלה שם באהוי"ר כו'. וראי' לדבר זה מה שימצא יסוד האש ורוח העולה בעשן ממה שאנו מוצאי' שיש בעשן כח המושך לאש מלמעלה למטה להדליק את הדבר העומד למטה, והוא בא מצד בחי' ההעלאה של העשן היוצא מדבר מה שנכבה למטה ובהתקרב העשן הזה לאש הדולק למעלה יומשך האש הדולק למעלה ויורד למטה וידליק את הנר שכבה, והוא מצד התחברות העשן היוצא מנר הנכבה למטה ונכלל באש העליון שחוזר ומושך את האש למטה ע"י העשן זה, ונמצא שע"י עשן הזה נמשך ונתחבר מאש העליון למטה, ומוכרח לומר שיש כח המושך באש שבעשן זה להוריד ולהמשיך האש

לקרות מטות מד, רע"ג. סי' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שמו. סי' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ט"ע תרצב. סה"מ תקס"ח ע' רכב.

אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.

אש כי תזרע אשה מזרעת תחלה: תזריע יב, ב. ברכות ס, א. ושי"ן.

העליון למטה ע"י העלאתו למעלה (כמבואר בס' הטבע), והוא מאמר הזהר בענין האי תנא דסליק מקורבנא כו'. ע"ש, אבל אם יעמוד אש דולק בנר וכה"ג בלא עשן למטה ולמעלה עומד אש בנר הדולק שאין עשן הנר שלמטה מגיע לשם כלל לא ימשוך אש כלל מאש דנר העליון אדרבה יוכבה מאור הנר שעולה מלמטה כנגדו כידוע, וא"כ כח האש שלמטה יש בו כח חזק יותר לדחות האש שלמעלה שיסתלק ויכבה כטבע האש לעלות כו' משא"כ ע"י העשן אדרבה יומשך מאש העליון לאש שלמטה להדליקו (אם כבה דוקא אבל אם דולק ועולה עשן ממנו ידחה ויכבה לאש העליון כנ"ל).

וע"ד דוגמא זו יובן בענין עשן ההר במ"ש והר סיני עשן כולו דזהו ענין העלאות הביוריים דרפ"ח ניצוצין שכלולי' בנוגה דעשי' שעולים ומתבררים בכללות העולמות דבי"ע כנ"ל וזה ה"י הכנה רבה למית שעיקר הכוונה הוא רק להעלות ולברר לרפ"ח כו' בעה"ד טו"ר כנ"ל. ואמנם א"א להיות בחי' העלאות דעשן זה מצד עצמו כ"א ע"י ירידה והמשכה מלמעלה, שזהו בחי' אש הוי' דאצ"י שירד על ההר כמ"ש מפני אשר ירד עליו הוי' באש כו' (והיינו אתעדל"ע לעורר אתעדלית כנ"ל) כאשר שלמעלה שירד על המזבח לברר לקרבן כו', ובחי' העלאה דעשן זה שעלה ויצא מן ההר הרי ה"י עולה למקורו בבחי' אש העליון ביותר (והוא בבחי' גבורות עליונות דסיג דתוה"ז שעולים ונכללים בעצמות המאציל ממש) ובעל"ז זו הם כלי' לגמרי דהיינו מפני שנכללים למעלה במקורם הראשון כמו שהיו בעצמות הגבו' דאש הוי' קודם שירד על ה"ס (כי אש הוי' זה לאחר שהדליק את ההר עלה למעלה, והוא בחי' אש דתו' שהן הלפידים כמושי"ת), וכמש"ל הנ"ל בעשן שעולה מדבר שכבה חוזר וממשיך את האש העליון למטה דוקא כי יש בעשן זה בהעלותו למעלה במקורו כח המושך להמשיך האש מלמעלה למטה היפוך טבע האש לעלות כו'. וכך ה"י ענין העשן של ה"ס שעלה כעשן הכבשן שהן בבחי' הביורוי' כנ"ל הנה בעלותו למעלה מעלה כנ"ל חזר והמשיך משם אור חדש לגמרי להאיר למטה ע"י, והוא בחי' הלפידים שראו שנעשו ונמשכו ע"י העשן דוקא מטעם הנ"ל והוא ההפרש בין ברקים ללפידים שהברקים הן בחי' אור שמבתיק לעין ואינו כאש שורף ממש ובא מחלקי המים שבאש כנ"ל והוא בחי' אור דחכ' דתורה שא' ויצא כברק חיצו כו' קודם שירד למטה לברר לעה"ד טו"ר, וזהו שהזכיר קודם ויהי קולות וברקים ה"ח וה"ג שכתב' אור וענן כבד על ההר שזהו לא באש הוי' אלא בענן וברקים וקולות כקולות וברקים שבעבים וענני' גשמי' שבא מיסוד המים ואש יחד אבל אח"כ א' ויצא משה את העם כו' והר סיני עשן כו' מפני אשר ירד עליו ה' באש שהוא אש דתו' כו' לברר לעה"ד שנקרא אש אוכלה כו' והוא שנק' לפידים כמו

מאמר הזהר בענין האי תנא: ראה תח"א לה, א.

ויצא כברק ויצנן זכרי' ט, יד.

ויצא משה את העם: יתרו יט, יז.

בוערות כמרא' הלפידים כו'. והנה בחי' עשן זה היוצא מן ההר לאחר שהדליקו אש הוי' דוקא הוא שחזר והמשיך את בחי' הלפידים ששרשן באש העליון ביותר כאש היסודי שהוא אש אוכם ונק' אוי"ר חשוך והוא בחי' הערפל וחשך סתרו כו', וזהו יתרון מעלה באור ואש הנמשך ע"י הביוריים דרפ"ח ניצוצין דתוהו שחוזרים וממשיכים מבחי' גבו' עליונ' דחשך סתרו להאיר למטה שזהו כמו אשא אוכמא שסמוך לפתילה שדולק ומבער את הרע כו' שגדול הרבה יותר מעצם האור דחי' דתו' בשרשה כמיש במיא בענין יתרון האור שבא מהיפוך החשך לאור כו' (ובזה יש יתרון מעלה לאשא אוכמא שבווער ומכלה יותר מאור העליון המאיר כמיש במיא), וכמו בע"ת דמשכי' לי' בחילא יתיר כו' שהוא אור החשמיל העליון (כענין שא' בנתן דצוציאתא). אך זהו בתנאי כשהי' כבוי באש שדולק להי"ס שאז העשן העולה חוזר וממשיך מאור העליון כגיל משאיכ' אם הי' דולק ובווער עדיין לא הי' העשן ממשיך כלום אדרבה הי' דוחה לאור לאש העליון כגיל. וזהו דמיון להבין בעיקר כענין הביוריים דרפ"ח דנוגה ע"י אש דתורה שהוא לאתר בחי' הכליון והביורו ממש שזהו דוקא כאשר נעשה עשן ולא קודם הביורו לגמרי.

וזהו וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים, פי' שראו והשיגו המשכות מקור התורה שנעשה ע"י העלא' מ"ן מן העשן כגיל והן הקולות והלפידים הי"ח והי"ג שהוא כלול בעשן שבו מורכב מיסוד דמים ועפר ג"כ ומחלקי המים שבעפר העולה בעשן זהו שנמשך העבים במטר וקולות ומחלק העפר הוא שנמשך יסוד האש דלפידים שהוא בחי' מים ואש הכלולים בתורה כגיל וגם את קול השופר הממוצע שכולל שניהם להיותו קול פשוט שלמעלה מהם כגיל וגם ראו את ההר עשן שזהו בחי' ההעלא' דרפ"ח כו' שכלול מארמ"ע שגורם בחי' ההמשכות הללו והכל ראו והשיגו המשכות עם העלאות יחד כו' ודיל, והוא ר"ש שבאו"י והממוצע בהעלא' שגורם המשכות דתו"מ גם באותו אופן, אך הם ראו ההמשכות תחלה וגם להעלאו' שגורם המשכות הללו כענין הנ"ל בעשן שיש בו כח המושך אש מלמעלה כו'. וזהו שאמ' וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק, שיש כאן ב' מדרגות הא' מה שראו וינועו במקומם בביטול והזהו גדולה מעיקר מציאותם אבל עמדו במקום בקירוב בתחתית ההר עדיין כענין שא' תחלה בקול השופר ויחד כל העם כו' מ"מ לא זזו ממקומם בחרדה שעושה הביטול במציאותם במקומם דוקא להיות עומד כאבן דומם כמו בעמדם תרפינה כו' עמידה זו במקומם

בווערו כמרא' הלפידים: יחזקאל א, יג.

בע"ת דמשכי' לי' בחילא יתיר: ראה ותיא קכט, ב.

כענין שא' בנתן דצוציאתא: ראה שבת נז, ס"ב. רשי' סנהדרין לא, ב. סדר הדורות מפ' נתן דצוציאתא (עיי"ש). וראה גם פ' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' פס. ח"ב ע' תשו. דרמ"צ קנא, ב.

דוקא שעומד מקרוב, אבל מדריגה הב' הוא מ"ש ויעמדו מרחוק שלא יכלו לעמוד במקומם כלל וזו ממקומם לעמוד בריחוק מקום שזהו מעוצם הפחד וביטול ביותר מכפי המדה שלא יוכלו שאת בנפשם כלל לעמוד בקרוב להר ולכך ויעמדו מרחוק דוקא וד"ל. וזהו לנגד ב' מדריגות הנ"ל א' בהמשכות גילוי אור אלקות בתו"מ מלמעלמ"ט בקולו' ולפידיו' וקול השופר הממוצע הנ"ל, והב' בהעלאו' דהר עשן הגורם כל זה כנ"ל. והנה לנגד בחי' ההעלא' דהר עשן דמצד שראו בראי' חושי' העלא' דרפי"ח כו' בביטול היש לאין מכל העולמות דבי"ע כנ"ל נפל בהם פחד וביטול גדול עד שינועו ויזונו בביטול גדול פנימית בלי הרגש מציאותם כלל כחיות זעות ורתות מחיל כסא כו' שנק' חרדה ורתת ורעדה שעכ"ז עומד בקירוב שין[ן]כלו לקבל האור, אך מן הקולות ולפידים ושופר שראו לא יוכלו פתאום לעמוד בקירוב להר סיני כלל והוכרחו לזוז ממקומם מגודל הפחד ויעמדו מרחוק כנבעת מלפני המלך שנסוג אחור פתאום ועומד מרחוק כידוע (וכמאמר מה להלן באימה ויראה ורתת כו' והוא בחי' אש דתורה כלפידיו' שהי' ככמה ת"ח ויח"ס כבי"ע שהי' יושב ושונה היתה אש העליון דתו' אור מלהטת סביבו וכן יונתן בן עוזיאל וכה"ג).

והנה באמת כפי פשט הכתוב הרי מזכיר ב"פ בראי' זו א' וכל העם רואים כו' ולא א' שינועו ואח"כ א' עוד וירא העם וינועו כו' ומרישא משמע דכל העם רואי' ואינם חרדים ונעים כלל ובסיפא משמע דראו וינועו ולא הוצרך לכאורה לכפול עוד הפעם לומר וירא העם אלא סתם וכל העם רואי' וינועו, אי"כ מזה מובן דב' מיני עם היו א' עם קודש דבניי לבדם שהן ראו ולא ינועו כלל ומ"ש עוד וירא העם זהו עם דערב רב שעלו אתם שהם ראו וינועו שלא יכלו לקבל ביטול זה הפנימי' ועצמי' בקירוב כי רחוקים הם בעצם ולכך ויעמדו מרחוק כו' וד"ל.

אך להבין כל זה בתוס' ביאור הנה לכאורה ענין הנ"ל במ"ש ויעמדו מרחוק שהוא מחמת קולות ולפידים אש דתורה זהו סתירה לענין זה דסיפא מדבר בערב רב לכד כנ"ל. וצריך לומר דעכ"ז ענין א' הוא, והיינו לפי שבדרך כלל נמשך אור דתורה ומצות לנשמות בגופים דוקא כי כל התומ"צ הן באים בכירור דעה"ד סו"ר כסו"מ ועש"ט כפו"מ שאין זה רק בגופים גשמיים דוקא ובדברים גשמיים דדצי"ח דנוגה כנ"ל. ושרש הגופים גשמיים נמשך מנוגה דעשי' ויצירה כו', אבל הנשמות קיבלו אור דתו"מ בבחי'

כחיות זעות . . . מחיל כסא: פיט' רחוקות' בקדושת כתר במוספי יום א' דריה.

מה להלן באימה ויראה: ברכות כג, א.

תיח ויח"ס כבי"ע שהי' יושב ושונה . . . וכן יונתן בן עוזיאל:] - תלמידי חכמים ויחיד סגולה כבו עזאי].
ראה ויקי' פט"ז, ד. סוכה כח, א.

הפנימי ועצמי כמ"ש פכ"פ כו' עד שעכ"ד פרחח כו' כי ס"ר נשמות מתקשראן בס"ר אותיות דתורה כו' כידוע. וזהו ענין ההפרש בכלל בין ביטול דנשמות ישראל כניצוץ הנכלל בשלהבת ובין ביטול הגופי' מן הגסות שלהם לבד שלא יכלו לקבל האור האלקי מקרוב בביטול פנימי ועצמית כו', כי שרש הגופים מבחי' שמרי האופנים שמקבלים ק"נ כו' משאי"כ נר הוי' נשמת אדם כו'. וזהו כללות ענין ההפרש במ"ת בין נשמות לגופים כו' במ"ש וכל העם רואים כו' ברישא דקאי בנשמות שראו והשיגו בפנימי' ועצמות דקולות ולפידיים וקול השופר דאור דתוי"מ ויכלו לקבל האור בביטול פנימי' ועמדו במקומם רק שעכ"ד פרחח נשמתן וטל תורה החי' אותם, וכמו העוה"ב וג"ע שנשמות לבדם יכולי' לקבל זיו השכינה ומתקיימי' כו', וכמו כי אמרתך חיתני ואדרכה דביקות והתקשרות עצמיים יש בכל ניצוץ אלקי לחיות באור דתורה כמ"ש כי הוא חייך ממש ועכ"ז על כל דיבור כו' וכמו והחיות רוי"ש כו', אבל הגופים לא יוכלו לקבל בקירוב כזה רק בריחוק מקום והוא רק בעקומ"ש מרחוק דוקא כי יראה פנימית בראי' שלהם מקרוב מתבטלי' וניזווים ממקומם לגמרי, וז"ש וירא העם וינועו שלא יכלו לקבל בקירוב ויעמדו מרחוק (והוא ענין הערב רב שעלו אתם כנ"ל).

ובזה יתורץ ג"כ ענין א' כמה שהוא לכאורה כפלא יחשב, והוא בענין מצות הדביקות והאהבה האלקית כמ"ש לדבקה בו כו' ואהבת את ה' כו', דודאי א"א להיות ענין הדביקות כ"א בדבר האהוב לנפש האדם להיותו בקירוב הערך עמו ביחוס והשתוות ממש כמו כל בחי' יש ודבר מ"ה מן הדברים היקרים הנחמדים וערכים לנפש וכ"ש לאדם בר שכל ודעת או רבו שלמדו חכמה או מלך ושר כו' שאז יתכן בחי' התפעלות הנפש לידבק בו, אבל למעלה באלקים חיים שהוא ית' נבדל ומרומם בערך מכל עיקר ומקור כל ההשתלשלות דעולמות ונקי' סדכ"ס דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל, ומאחר שהוא נבדל בערך לגמרי אפי' מן ההשגה איך יתכן כזה ענין התפעלו' הנפש כדביקה וחשיקה להדבק ולהכלל בו, ואנו רואי' בחוש שמיד שהאדם יכיר לכורא כל שהוא אוא"ס כמו"ע דוקא איך שהוא מרומם לבדו כו' אף שאינו בערך וגדר להיות בו תפיסא גם באצ"י ולמעלה כידוע מ"מ התפעל הנפש

פכ"פ . . . שעכ"ד פרחח: ואתחנן ה' ד. שבת פת, ב.

ס"ר נשמות . . . אותיות דתורה כו' כידוע: ראה לקי"ת ויקרא מג. ד. תוי"ח תולדות יא. ב. ד"ה אל תצר (כפר חב"ד, תשל"ז) ע' 51. ושי"ן. סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא חי"ב ע' תרעה. ושי"ן.

נר הוי' נשמת אדם: משלי ב, כו.

כי אמרתך חיתני: תהלים קיט, נ.

כי הוא יחי' נצבים ל, כ.

והחיות רוי"ש: יחזקאל א, יד.

לדבקה בו . . . ואהבת את ה': עקב יא, כב (ועוד). ואתחנן ה' ה' (ועוד).

במויע: = במהותו ועצמותו.

בדביקות אמיתית לכלול בו במס"נ כמו אליך ה' נפשי אשא וכמו בק"ש וכה"ג למס"נ באח"פ ממש כידוע ואיך יש בזה השתתפות וחיבור לנפש המוגבלת עם עצמות אוא"ס ממש עד שתתפעל מחמתו ותרצה ליכלל בו מאחר שעיקר ענין ההתפעלו' מורה מצד חיבור והשתתפות בערך דהיינו כשיש להו ערך והשתוות זע"ז ולא ממי שאין לו ערך והשתוות עמו כלל (כערך הדומם לגבי האדם). אך הענין הוא לפי שהנשמות האלקי' שרשה ממחור' ית' ממש כי אתה אבינו כו' כי שרש נש"י עלו במח' כו' וכמו הניצוץ שהולך ונמשך להשלהבת במרוצה כענין משכני אחר"ך נרוצה וכאור לגבי המאור עצמו כו' וכך גם לנשמות שבאו בבחי' בריא' מאין ליש בבי"ע שרש שרשם הוא בעצמות דא"ס ב"ה ממש (וכידוע בג' מיני כלי' דנה"י דז"א שמהו נר"נ דבי"ע ששרשם בפנימי' דע"י וא"א עד פנימי' מל' דא"ס כו') וכמו ואתה נפחת בי (אפי' נפש דעש"י בע"ה) ולזאת יכול להיות מס"נ בעצמיותו ככל ניצוץ קטן מישראל באח"פ ממש כנ"ל, ואעפ"י שמופלא ומובדל מן ההשגה לגמרי כנ"ל, אבל הגופי' שנמשכו מגופי' דרוא' דנוגה דעש"י ויצ"י כו' א"א שיהי' להם בחי' דביקות ומס"נ עצמיות הנ"ל רק בקבלת עומ"ש לבד כעבד לאדון ולכך או' אבינו מלכנו כידוע שאין מלך בלא עם כו'. וכך ה"י במ"ת ב' מדריגות בנשמות בבחי' עצמיות התענוג והחכמה בפנימי' דתור"מ עד שעכ"ד כו' כנ"ל. וזהו כמו מצות הדביקות לדבקה בו ית' ממש כמו שמתייחס בערך א' מטעם הנ"ל (וראי' שעתיד"י צדיקים שיאמרו בפניהם קדוש כו' וכמו מה שם בנו כו'). וזהו וכל העם רוא' כו'. אבל מ"ש וירא העם וינועו כו' זהו מצד חלק הגופים שלא יכלו לעמוד בקירוב וליכלל באחד רק מרחוק עמדו בקעומ"ש כנ"ל וד"ל. ולהיות שעיקר הכוונה במ"ת ה' בשביל סוף מעשה בכיטול הגופים בעומ"ש במעשה לברר לטור' בפוי"מ דוקא שנערץ תחילתו בסופן דוקא כידוע, ולזה מ"ש ויעמדו מרחוק ה' מחמת קולות ולפידי' דהיינו אש דתורה בפנימי' יותר מאור דתורה בנשמות להחיותם בקירוב ודביקות מטעם זה. וזהו וירא העם וינועו לנגד העלאות דנשמו' באור דתו' בדביקות ויעמדו מרחוק בגופים בעמ"ש כו' לא יוכלו לקבל בקירוב ודביקות כנ"ל לפי שיש בזה מהמדריגה הפנימי' ביותר והוא קולות ולפידי' דתורה ומתקיימים כבי"ע ויונתן ב"ע וכה"ג וד"ל.

אליך ה' נפשי: תהלים כה, א.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טו.

נש"י עלו במח: ראה ביר פ"א, ד. ובכ"מ.

משכני אחר"ך נרוצה: שה"ש א, ד.

דרוא': כ"ה בהכתי' [ואולי פיענות הרי"ת הוא: דרוחות ואופנים. ראה לעיל: שרש הגופים מבחי' שמרי האופנים שמקבלים ק"נ כו'].

שאין מלך בלא עם: בחי' וישב לח, ל. ורי"פ בלק, שעוהוהיא פ"ז. ובכ"מ.

עתידי' צדיקים שיאמרו בפניהם קדוש: בי"ב עה, ב.

מה שם בנו: משלי ל, ד.

שנועץ תחלתו בסופן דוקא כידוע: ס"י פ"א מ"ז.

כבי"ע ויונתן ב"ע: [= ככו עזאי ויונתן זו עזיאל]. נסמן לעיל בסמוך.

והנה הגם שמבואר למעלה בענין הדביקות דנשמות באלקי אעפ"י שאין ערך כלל לבלתי בעיג כו' משום דשרש עצמי דנשמות הוא בעצמי אא"ס ממש, מימ לפי שכאז בדילוג הערך ודילוג המדריגה כי"כ מן האור העצמי דא"ס להיות יכולים בכח השגות הנשמות להשיג ולהתבונן במהו"ע דא"ס שאין כל מחשבה תפיסא ב"י כלל ומה גם שיכולים להתפעל באה"ר אליו ודביקות והתלהבות עד שתכלה אליו ממש וכמ"ש צמאה לך נפשי וכמ"ג הנה בהכרח צריך לומר שיש בתחלה בחי' המשכה מיוחדת מעצמות דאא"ס למטה שיהי' מהמשכה זו כח ועוז לנשמות בכא"י לפי מדריגתה להתפעל באה"ר אליו ודביקות באו"א"ס ולהשיג בהשגה באיכות ומהות דעצמו או"א"ס איך שהוא ית' באמיתת עצמותו אין לו תחלה ואין לו תכלה וסוף וקדמון לכל הקדומים והוא מקורא דכולא ושלימותא דכולא ותפיס בכלוהו עלמין ולמתב"כ כו' וכ"ג. ואעפ"י שכ"ז למעלה מן ההשגה שכלי' מ"מ נתפס אמתת ענין הזה כמו שהוא באמת באח"פ ממש בכל נשמות אלקי' עד שתתפעל ממש כמו בראי' מקרוב ממש כידוע. וזאת ההמשכה העליונה באה בבחי' קול כמו קול הבא מן ההעלם לגילוי מהבל הלב בפה בה' מוצאות דדיבור שמגלה כל מה שהי' בהעלם כך הוא בחי' קול ה' שיצא ונמשך לנשמות כח העליון הזה כנ"ל שהוא כמו בחי' כח המחבר ומקשר לעצמו ההעלם דאא"ס ממש שיבא לידי גילוי אור לנשמות אף לבעלי גבול כמו שהן בגופים עד שיתפעלו מאור א"ס כמו שמתפעל מדבר הקרוב אליו בראי' חושי' וכענין לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו שהוא לאסתכלא ביקרא דמלכא כו'. וזה הי' עיקר ענין בחי' הקולות עליוני' במ"ת כמו הקולות ולפיידם וקול השופר וכו' קול ה' בכח כו'. וזהו וכל העם רואים את הקולות רואים את הנשמע וד"ל.

אך זהו לנשמות דוקא מטעם הנ"ל, אבל לגופי' ששרשם מבחי' עולם הפירוד שהוא ק"נ לא נמשך בחי' קול ה' לעוררם באה"ר בקירוב ולא יועיל להם המשכו' עצמי' הללו בקולות דתורה אור הנ"ל אבל דוקא קול השופר לבד שהרי ע"י קול השופר א' ויחדר כל העם כו' אפי' ערב רב כו' וכן כל הגופי' ג"כ כמו שיתקע בשופר גדול לעתיד לבא ובאו גם האובדים והנדחים כו' שגם הרחוק יוכל לבא בקרוב גמור, וראי' ממש לעיל אז אהפוך אל עמים כו' וז"ש במ"ת וזרה משעיר כו'. מעין דלעיל אחר הביורר דע' שרים דנוגה כו' משא"כ עכשיו קודם הביורר דגם דקרינ' ל"י אלקא

צמאה לך נפשי: תהלים טג, ב.

לחזות בנועם ה' . . . לאסתכלא ביקרא דמלכא: תהלים כו, ד. ראה זחי"ב רמז, ב. קלד, א.

קול ה' בבחי' תהלים כט, ד.

שיתקע בשופר גדול: ישע"י כו, יג.

אז אהפוך אל עמים: ע"פ צפני' ג, ט.

וזרה משעיר: ברכה לג, ב.

דקרינ' ל"י אלקא דאלקיי: סוף מנחות.

דאלקיי" לא יתפעלו בקירוב גמור ולא יוכלו לבא לבחי' השגה כאמתת מהו"ע ית' מקרוב רק מרחוק כמ"ש רם על כל גוים ה' כו' ברוממו והפלא מרחוק ע"כ לא יתפעלו בקירוב כהתפעלות נש"י אף בגופי' מצד בחי' ההמשכה דקול ה' הנ"ל במ"ת שאינו רק לנש"י לבד, וכמו"כ גם עכשיו בכל בחי' קול דתורה מעורר מן ההעלם דאור א"ס לגילויי בנשמות בגופי' כמ"ש מה להלן באימה כו' ובחרדה דגופי' מקול השופר שהולך וחזק לעולם ועוננו בקול השופר הזה לעולם.

והנה המופת לזה שהתפעלות והדביקות באו"ס עצמו זהו בא ע"י בחי' המשכה כמו בבחי' קול מעורר בהעלם, כמו ב"ק מכרות בכל יום שובו בנים כו' שאינו זה רק לנשמות מטעם הנ"ל שהמשכה זאת באה ע"י צמצום ודילוג גדול כנ"ל שאם הי' בחי' התפעלות מאלקות בעצם ולא ע"י המשכה ממנו לראוים לזה הרי הכל הי' יכולים לבא להתפעלות ודביקות זו מיד שמזכירים לבורא את הכל ומודים לו כו' ואנו רואים שאינו כן כי התפעלות זאת מעצמות אלקי' מיוחדת לישראל עם קרובו וסגולתו לבדם ולא לזולתם שהרי גם שא' מי לא יראך מלך הגוים כו' וכתוב בכל חכמי הגוים כו' מאין כמוך וכולם מודים ומשבחים ומפארים לאל עולם ומאמינים באחדות ה' הפשוטה שהוא בורא הכל ונק' עילת על כל העילות וקרו לי' אלקא דאלקי' (לבד מעט הדיעות האפיקורסי' מאמיני הקדמות כאריסטו וחיבריו וגם הם קורי' לו סיבה הראשונה רק שהוא מחוייב המציאות כו' ונלאו בדיעות כוזבות בשכל האנושי המדמה ועכ"ז מודים שהוא המניע הראשון בגלגלים ויסודות הטבע כו' שעכ"ז לא יכחישו בעיקר האחדות הפשוטה כידוע), אך עכ"ז לא יולד בלבם מהתבוננות והשגות שלהם באו"ס בחי' התפעלות עצמי' באה"ר ודביקות הנפש ממש רק בבחי' הודאה מרחוק לבד שמודים בשכל והשגה שהאמת כן הוא בהנחה מוחלטת ופשוטה לבד כמו כל הפלסופי' וחכמי הגוים שמודים על האמת כנ"ל ועכ"ז אינם עובדי ה' ואת תורתו באו"ר בעומ"ש שלימה כו' (וכך הוא בגוף שמודה בהודאה שכלי' ואינו מתפעל רק לפרקים כמו בק"ש וכן גלגלים וצבא השמים משתחווים ומסבכים בהודאה לבד משא"כ השרפים וחיות הקודש מתפעלים ברו"ש כו'), וצריך לומר משום שאין ערך כלל לנברא בע"ג לבורא בלתי ב"ג שיתפעל בעצם מאחד"פ אם לא ע"י המשכה מיוחדת כנ"ל ולזאת ההמשכה אינו נמשך רק לבחי' הפנימי' כנשמות ומלאכים עליונים ולא לחיצוני' שאינו

רם על כל גוים: תהלים קיג, ד.

מה להלן באימה: ברכות כב, א.

ב"ק מכרות ככ"י: נסמן לעיל במאמר זה.

מי לא יראך . . . בכל חכמי הגוים: ירמ"ג, ז.

האפיקורסי' . . . כאריסטו . . . לא יכחישו בעיקר

ענינים ע' לט וריש ע' מב (ובהנסמן בהמ"מ לשם).

מאיר שם אור האלקי' רק מרחוק לבד שהוא בבחי' הוודאה בשכל לבד ולא בקירוב גמור כ"כ מטעם הנ"ל וד"ל.

ואעפ"י שמצד עצם הרוממות דאור אי"ס קמ"י כחשכה כאורה כו' ויכולים הכל לקבל, וראי' מבלעם שהי' בסט' דק"ג ברע גמור וא' מחזה שדי יחזה כו' ויודע ד"ע (ועכ"ז לא הי' בו ביטול לאלקי' לקבל תרי"מ כלל מטעם הנ"ל), אך מכואר במ"א שברוממות העצמו' דוקא הוא שנברר ונבחר להיות גילוי אוא"ס רק בנש"י וכמ"ש ונפלינו אני ועמך שבקש שלא כו' וזהו וזרח משעיר וכמ"ש יבחר לנו כו' וכן הבוחר כו' (וכידוע בענין גורלות דיו"כ). ושרש הענין הוא כידוע בהפרש שבין נפש האלקי' לנה"ב, שבנפש הטבעי' הוא שכל האנושי להתפעל רק מבחי' יש ודבר מה במציאות דוקא שיחפוז להיות תמיד בבחי' התנשאות והרגשת עצמו כמו בדבר הטוב לגרמי' דוקא היפוך בחי' הביטול וההזזה ממקומו שהוא בחי' אין האלקי' להיות שהנפש הזאת הטבעי' רחוקה היא מבחי' אין האלקי' והוא מצד צמצום והסתר אור האלקי' כ"כ עד שאינו רק בבחי' יש וגסות בבחי' פירוד מאלקי' ולזאת כל עיקר ענין השגת השכל האנושי אינו אלא בבחי' יש ודבר מה דוקא ולא ישיג במופלא ממנו שאינו נתפס בהשגתו וכל דבר שהוא מתגדל ומתרום בכמותו כמו בגובה ויום בגלגלים וכן ברוחני בדרך המתנשא בישות וגסות דוקא זהו בטבע הנפש הזאת להשיג ולהתפעל ממנו מאד וכל שהדבר בישות וגבהות ביותר יותר מתפעל, אבל לא יתפעל כלל מבחי' אין כמו בביטול היש לאין דעולמות וכל צבא השמים לאלקות וכש"כ בעצמו' אלקי' איך שהוא מושלל מכל בחי' יש ודבר מה דוקא וכולא קמ"י כלא חשיב כו' כמו לך ה' הגדולה כו' וכן כי עמך מקור חיים כו' מזה וכיוצא בו לא ישיג ולא יתפעל כ"כ כי רחוק הדבר ממנו ומופלא לגמרי רק בבחי' הוודאה חיצוני' בהעלם מרחוק יודע שכן הוא האמת אבל לא יתפעל בעומק וביטול עצמו' שלו לאין האלקי' כלל אלא נשאר במקומו בבחי' פירוד לדבר ויש דוקא. והטעם הוא לפי שטבע הנפש הזאת הוא מבחי' יש ולא מבחי' אין כי שרשה מחיצוני' השפע האלקי' שנמשך בריבוי וצמצום להיות יש נפרד דוקא כמו מ"ח צירופים האחרונים דשם אלקים כידוע לכך לא תשיג ותתפעל נפש זו רק מבחי' יש דוקא (כי גם עצם השכל האנושי אינו רק בחי' יש וגסות

מחזה שדי יחזה . . . יודע ד"ע: בלק כד, ד. טו.

מכואר במ"א . . . העצמו' . . . נבחר בנש"י וכמ"ש ונפלינו . . . שבקש שלא . . . גורלות דיו"כ: תשא לג, טז.

ברכות ז, א (כ"ב טו, ב). ראה ס' מאמרי אדהאמיצ'יקרא ח"א ע' קסט. וש"נ.

יבחר לנו: תהלים מג, ה.

וכולא קמ"י כלא חשיב: חז"א יא, ב.

לך ה' הגדולה . . . כי עמך מקור: דה"א כט, יא. תהלים כו, י.

מ"ח צירופים האחרונים דשם אלקים כידוע: ראה ס' הלקטים להארוזיל ר"ס בא. פע"ח שער תג המצות

פ"ה. שער הכוונות ענין פסח דרוש א'. תרי"א קט, ד. ועוד.

דוקא והוא מה שמדמה בכח ותוקף השגת שכלו שכל אשר יגזור ויחייב השכל שלו האמת דוקא וכל אשר לא ישיג שכלו אינו אמת כו' שהוא כמו ע"ז ממש שתופס הטפל לעיקר כו' ובאמת חכ' מה' כו' וכל שכל אנושי כוזב ומדמה, כידוע בחכמי הטבע עצמם שמכחישים לראשונים בנסינות וכן חכמים שאחריהם מביאים אותות ומופתים להכחישם כו', לבד זה הנה מצד חומריות התאוה דנה"ט יגשם כל השגה ולא יוכל להשיג ולהתפעל ברוחני האלקי כלל רק כד"י הטבעי"י וכה"ג (וגם בלעם שהשיג ברוחניות האלקי' כנ"ל אבל ה"י זה מרחוק דרך מחיצה ופרסא מפסקת כמ"ש בווהר והוא מצד שרשו בבחי' פנימי' דק"ג כו'). אבל שרש הנה"א הוא מאין הרוחני האלקי' הפנימי' כמ"ש נר הוי' נשמת אדם לכך הטבע דנה"א להשיג בבחי' הרוחניות דבבחי' אין האלקי' דוקא כמו בביטול העולמות מיש לאין באיכות התהוות העולמות מאין האלקי' כו' עד עצמות אא"ס שלמעלה מכל ספי' ומדה כו' בביטול והזוהר מעיקר מציאות היש שלו ולא תתפעל מבחי' יש ודבר כלל וכמו שא' ומאותו' השמים אל תחתו כו' וכה"ג, ולכך גזרו או' אין מזל לישראל כו', ולזאת ישראל שבח"ל עובדי ע"ז בטהרה כי אין בחי' התפעלות הנה"א כמו בשכל אנושי וטבעי' כלל רק התפעלו' אלקי' דוקא וכמ"ש כי רוח האדם הוא העולה למעלה דוקא כו' לפי שמכיר את בוראו שלמעלה ממנו דוקא וגם מה שמשיג ומתבונן באלקות יבא לכלל בחי' ביטול ההשגה מיש לאין כמו מה פשפשת כו' וכמ"ש החקר אלוקה תמצא וכה"ג וכל שעולה בהשגה יותר יתור יבא לבחי' הביטול כעליו' הנשמו' בג"ע וכמלאכים ושרפים שאו' קדוש כו' עד שהנשמות העליונות כנשמת האבות עולין עד אין סוף עצמו בלי שיעור כלל כמו שא' וקדושים בכל יום יהלוך סלה בלי הפסק כלל. ושרש ההפרש הזה בין בחי' יש לבחי' אין זהו ההפרש בין בחי' התוהו שהי' בבחי' יש וגטות כמו אנא אמלוך וכמו וימלוך כו' והוא בחי' ס"ג אותיות ג"ס כו' ובחי' אין הוא כמו בחי' שם מ"ה דחכ' בחי' התיקון שרש נש"י.

חכ' מה: ראה זחיג כת, א. לך, א.

בלעם שהשיג . . . דרך מחיצה ופרסא מפסקת כמ"ש בווהר: ראה זחיב טט, א.

נר הוי' נשמת אדם: משלי כ, כו.

ומאותו' השמים אל תחתו: ירמ"י י, ב. ראה שבת קנו, א. סוכה כט, א.

אין מזל לישראל: שבת שם.

ישראל שבח"ל עונו"ז בטהרה: ע"ז ת, א. וראה גם תרי"ב, ב. לקרית אחרי כו, ג. המשך מים רבים תרל"ז

ע' ר"א. ובכ"מ.

כי רוח האדם הוא העולה: ע"פ קהלת ג, כא. וראה בתנסמן כוה ב"ס מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שא.

מה פשפשת . . . החקר אלוקה תמצא: זח"א א, ב. איוב י"א, ז.

אנא אמלוך: אד"ר — הוכא כדרמ"צ קע, סע"ב. וראה לקרית נשא כא, ד ובהמ"מ לשם (בהוצאת קה"ת,

תשד"מ).

וימלוך: וישלח לו, לא.

וזרה ענין הקולות שהי' במ"ת שהוא בחי' המשכות מאא"ס לנשיי שיוכלו להשיג ולהתפעל מאו"א בתמידות למעלה מן ההשגה האנושית דנהי"ט והוא בהיפוך משכל ומדות דנהי"ט שלא יתפעלו רק מבחי' יש דוקא וע"י המשכות הללו נהי' בחי' השגת אלקי' בנשמות להיות בבחי' אין האלקי' ובביטול היש לאין דוקא וזהו ע"י בחי' מ"ה דחכ' דתו' אור דוקא שהן ה' קולות. שניתנה התורה כו', וכך גם עכשיו כשהאדם לומד בקול ודיבור דתורה ממשיך אור אלקי' שבחכ' בחי' מ"ה דתורה להיות בו בחי' התפעלו' וביטול לאלקות, וכמ"ש ואתם הדבקים בה' חיים כולכם היום שדביקות זו ע"י האור דתו"מ דוקא. וזוהו הדבר לבד הובדלו נשיי משאר אומות וזלת במ"ת כמה שקיבלו קולות דתו' להיות בהם התפעלות אלקי' בעצם שבו כמו טבע בנשמתם האלקי' לדבקה בו ית' שאם הי' יכול להיות ההתפעלו' מאלקות בעצם כמו שהוא בדרך חיוב והכרחי' ולא מצד המשכה דקולות הנ"ל הרי הי' הכל יכולי' להיות מתפעלי' בהשגת אלקות שהוא היפוך השגת השכל האנושי הטבעי' הנ"ל, אלא מוכרח לומר שההתפעלו' מעצמו' אלקות שנק' בחי' כח אלקות ממש אינו בא כ"א ע"י בחי' המשכה אלקות ע"י קול וכה"ג כנ"ל עד שיכול לבא בגילוי אור במורגש בהתפעלו' הזאת, וכמו במלאכי' ג"כ ע"י קול מעל לרקייע כנ"ל ובנשמות בני"ע שנמשך ע"י אור אלקי מבינה שבמל'. וזוהו וכל העם רואים את הקולות ואת הלפיד' ראו והשיגו לקול האלקי' הנמשכי' באור תורה שהוא המחבר ומקשר לאו"א בנשיי להחיותם באור וחיות אלקות והוא מה שמתפעל בהשגת אלקות ביחוד'ע ויחוד'ת וכה"ג וד"ל.

אך כל זה הוא הנשמות אלקי' מצד שרשם בפנימי' ועצמי' אלקות (ולכך מי שתורתו אומנתו פטור מן התפילה דע"י תו' מתקשר הנשמה באלקות בתמידות כו') כניצוץ שנכלל בשלהבת כנ"ל, אבל לגופי' חומרים ששרשם בבחי' יש ופירוד מאלקות ולא נמשך להם בחי' קול תורה בקירוב גמור כנ"ל, רק שעכ"ז מאיר עליהם מרחוק ופועל ביטול הגסות והיש (כמו שהתו' נק' תושי' שמתשת כח הגוף והיצה"ר כו') וכענין שא' מאור שבה מחזירו למוטב כמ"ש במ"א).

וזרה ההפרש בין וכל העם רואים דרישא שמדבר בנשמות הקרובים בעצם לעצמות או"א שרואים זו הי' להם בקולות אלקי' הנמשכים להם

מאו"א: כיה בהכתי'.

ואתם הדבקים: ואתנו ד, ד.

מי שתורתו אומנתו פטור מן התפילה: שבת יא, א.

שהתו' יש תושי' שמתשת כח הגוף והיצה"ר: ראה ערכי הכינים (לבעהמ"ס סדר הדורות) ערך תושי'.
אגדה סכ"ב. תו"א סו, סע"א ואילך. לקרית בחוקותי מט, ג. סה"מ תקס"ז ע' קמח.
מאור שבה . . כמ"ש במ"א: ראה לעיל ע' שכת (ובהנשמן לתחילת המאמר שם).

לעוררם תמיד בהתפעלות אלקי' כנ"ל ובין וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק שמדבר בנה"ב דהיינו כמו שכל אנושית ומדות הטבעיי' כרוח הבהמה שיורדת למטה בבחי' יש ופירוד כנ"ל שגם הן יבאו לבחי' ביטול לאלקות כמו בקבלת עומ"ש כנ"ל שזהו אינו בקירוב גמור בגילוי במוח ולב ממש רק מרחוק בבחי' מקיף בהעלם שהוא כמו ההודאה שבמוח כמאן דכרע במודים שמכניע גופו וכופף שדרתו בכריעה גשמי' כעבד לפני אדוני' כו' זהו מבחי' מקיף דקולות הללו שמתפשט גם לרחוקים שיתבטלו גם הן, והוא מ"ש וירא העם וינועו גם הם אך ויעמדו מרחוק דוקא כי לא יוכלו לקבל מקרוב בבחי' גילוי אוי"פ כביטול עצמות דנשמו' מטעם הנ"ל לפי ששרשם מבחי' יש כו', אבל מרחוק יקבלו כענין רם על כל גוים כו' וכה"ג וד"ל. והוא ענין שא' וירא בוירא העם וינועו שהו ערב רב שנתגיירו כו' וכך נה"ב שדומה לנה"א שמקבל עליו עומ"ש ושרש הגוף הגשמי' נמשך מתאוות חומריות דנוגה דעשי' ועכ"ז נכנס בהיכל הקדושה האלקי' בעומ"ש תורה ומצות באוי"ר כו'. והיינו מה שמדמה כהודאה שיש כורא כל שהוא עיקרו ושרשא דכל עלמין (וכמו דקרו ל"י כו') שצריך אדם להתפעל ממנו ולהתבטל אך אין זה נכנס בקרב ולב עמוק בבחי' עצמי' רק מרחוק לפי שרם ומתנשא עליהם כו'. אך באמת עיקר קבלת התו"מ נמשך דוקא לגופים בקבלת עומ"ש לברר ולהבדיל בין טו"ר דוקא שאינו רק ביטול הרצון הגס של הגוף כענין בטל רצונך כו' כנ"ל ונעוץ תחב"ס דוקא שהוא בירור דנוגה דעשי' הגם ששרשו בבחי' יש דס"ג דתוהו בז"מ קדמאין כו' כנ"ל, אבל לאחר הבירור דבחי' ס"ג דתוהו דזהו ישת חשך סתרו כו' כנ"ל למעלה הוא מבחי' מה דתיקון המכבר אותם כנ"ל בענין הקרבנות וכל המצות שנתלבשו בדברים גשמי' דנוגה כו'. וזהו ענין קול השופר שהי' מחריד לב כל העם לעשות הביטול בגופים דוקא (וכן ענין הלפידים שנעשה מעשן ההר שהוא בירור והעלא' ביסוד העפר ומים דנוגה דעשי' ויצ' במ"ה צרופי' דאלקי' כו' שנכללים באש ורוח שמברר ומעלה אותן כנ"ל). ונמצא מ"ש וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק זהו למעלה יותר ממה שכתוב ברישא וכל העם רואים את הקולות בנשמות שמבררים בבחי' מ"ה דאוי' לפי שאחר הבירור דבין דנה"ב עולה למעלה ממ"ה דנה"א כידוע בענין יתרון האור שבא מן החשך שנהפך לאור כענין בע"ת גדולים מציג בתו"מ כידוע וד"ל.

ובכ"ז יובן מארז"ל אלמלא נתנה רשות לעין לראות אין כל ברי' יכולה לעמוד מפני המזיקין כו', ויש להבין מהו ענין המזיקין דלכאורה אינו מובן למה נק' בשם מזיקי' או חיצוני' כשדים ומלאכי חבלה כו' כידוע דגם הן נמשכים ממותרו' השפע דמל' דקדושה באחורי' וחיצוני' דחיצוני'

בטל רצונך: אבות פ"ב מ"ד.

מארז"ל אלמלא נתנה רשות . . מפני המזיקין: ראה בריכות ו, א.

הכלי' כו' כידוע מ"מ הרי א' דאת ולעו"ז עשה האלקי' כו' הרי עכ"פ גם שנק' סט"א דק"נ מ"מ עשה אותם האלקי' לנגד סט' דקדושה וא"כ יש בהן בודאי בחי' הביטול לאלקות ג"כ עד שלא יכלו לעשות דבר כמו להזיק להאדם בגופו או בממונו רק ע"פ שליחות אלקית שהוא המושל בכולם, וזהו בלעם שהי' מעומק רע דק"נ בכתרים דמסאבותא א' לא אוכל לעשות דבר כו' קטנה כו', וכן כל הרוחות ושדים ומזיקין לא יוכלו לעבור רצון האלקי' לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך שהן נקראים נגעי בנ"א הקליפות וחיצוני' כנ"ל וכן לא תירא מפחד כו' מדבר כו' קטב כו' כמבואר בגמ' בכמה עובדות שאין המזיקין יכולים לעשות דבר מעצמם כלום, וא"כ הרי הם בבחי' ביטול לאלקי' בלא בחירה בעצמם כלל וכלל שזהו ביטול גדול יותר מן האדם שיש בו בחירה לבחור ברע ולמרוד בקונו כו' ולעבור על רצון ה' והם אינם עוברים רצונו ית', ואעפ"י שא' ביצה"ר המחטיא לאדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו כו' שזהו שעושה היצה"ר בשליחות אלקות כידוע בזה"ר במשל בן המלך והזונה כו' וכנחש הקדמוני שהמית לחוה כו', וא"כ למה נק' בשם מזיקים או חיצוני' מאחר שיש בהן בחי' הביטול לאלקי' כ"כ שאינם עוברים רצונו מעצמם היראה וביטול כו' (ואם לפי שהן נק' רצועה לאלקאה שהן שלוחי הדין לעשות הרעה בפוי"מ לאדם בגופו ובניו וממונו כמ"ש תיירסוך רעתך כו' שהרע שהאדם עושה נברא ממנו מלאך רע ומקטרג והיו ורודפו להשחיתו וכן יש אף וחימה וקצף שנק' מלאכים רעים משחיתים כו' שכל חייתם רק לפעול רע ודין קשה מ"מ הרי הם אינם עוברים על שליחותם מלמעלה כלל וכלל).

אך הענין הוא כידוע בענין הפרש בכלל בין סט' דקדושה לסט"א דקליפה שהן ב' הפכים בתכלית (כיצה"ר ויצ"ט טו"ר), שבסט' דקדושה יש ב' מעלות, א' בחי' האין והביטול לאלקות ובלתי מורגש בעצמו כלל לבחי' יש ודבר מה (כא"ז שקרא עצמו עפר ואפר כו' וזהו מתלמידיו של א"א נפש

דאת ולעו"ז עשה האלקי' קהלת ג' יד.

לא אוכל לעשות דבר: ע"פ בלק כב, יח, כד, יג.

אלמלא דמכרו ברקיע: ראה פסחים ק"ב, ב.

לא תאונה אליך רעה: . לא חידא מפחד: תהלים צ"א, ט. ה.

כי יצר לב האדם: נח ט. כא.

כידוע בזה"ר במשל בן המלך והזונה: זחיב קטב, א. וראה תניא פ"ט. מכ"ט. סה"מ אהלך לאזניא ע' קנה.

סה"מ תקס"ד ע' כג. ובכ"מ.

שהן נק' רצועאה לאלקאה: ראה זחיא י"א, ב. ת"ז בהקדמה (י, ב). תל (עג, א). ע"ח שער הכללים פ"ב.

ובכ"מ.

תיירסוך רעתך: ירמ"ב, ב. י"ט.

כא"ז שקרא עצמו עפר ואפר: . מתלמידיו של א"א. . וטיבו יתרה עם הבריות: יראה ית, כו. אבות פ"ה,

מ"ט. זחיג רס"ב, ב.

שפילה ורוח נמוכה כו' ועין טובה להיות בחי' טוב בעצם ולכך הי' חסדן גדול לעשות חסד וטיבו יתירה עם הבריות וכן משה הי' טוב בעצם כמ"ש כי טוב הוא וכה"ג, ולהיפוך בלעם הי' רוח גבוה ועין רעה שטבע רע בעצם וגם הרוח כו' וכחצמא דעמלק וכה"ג וגם חסדן טוב דעבדי לגרמיהו עבדי כו'), והבי' בחי' הטוב והחסד בעצם להשפיע לחוץ מעצמו מכל אשר לו כמו להחיות לדל וגם לעשות טוב לכל כי עיקר המדה היא להניח א"ע להטיב מטובו לכל אדם וזהו מצד בחי' הביטול לאין ממש בעצמו זהו הגורם ג"כ ענין השפע טוב לאחרים, וכמו א"א שהי' נחשב בעצמו כעפר ואפר ע"כ הי' מטיב בכל אשר לו שלא ישאיר לעצמו כלום וכן ענין ענוה ושפלות דמשה הוא ענין ובחי' הטוב שבו דהכל א' והא בהא תליא. וזהו עיקר בחי' הקדושה שהוא בבחי' החסד והטוב דקו הימין ובבחי' אין ומה דוקא כמל' דקדושה להשפיע לכל העולמות וכן חסד דז"א וחסד שבחכ' שעולם חסד יבנה ונק' תורת חסד כו' כמו שמטבע הטוב להטיב כו' ואור החסד אינו נחשך כלל גם כירידתו למטה בהשתלשלות וצמצומים עד נוגה דבי"ע גם שם יאיר אור החסד דאצי' כמו שדן לרעים כמו לטובים כמ"ש בע"ח שאור החסד אינו מתעבה כלל. אבל בסט' דקליפה הוא להיפוך ממש דאת ולעו"ז עשה ממש האלקי' כנ"ל והוא מה שיש בבחי' יש ודבר גדול בהרגשה רק לעצמו ואין בו ביטול לעצמו כלל להיות כעין נפש שפילה הנ"ל אדרבה בחי' יש וגסות ברוח גבוה כבלעם וכה"ג ומדוחיו קשים כארז כו' לבל יזוז ממקומו כלל אף מגדול הרבה ממנו כו', ומדה זו היא הגורמת ממילא מפני שתופס מקום בעצמו ביותר אינו מרגיש רק א"ע לבד וכל חפצו ורצונו אינו רק להטיב לעצמו ולמלאות תאוות לבו ולא יחפוץ להטיב בחסדן טובו לזולתו כלל וכלל רק לגרמי' לבד (הב הבי') ולא יוכל להשפיע מאשר לו כלל כי לא יוכל לבטל א"ע וליתן חוץ מעצמו לאחרים כי לא ידע רק א"ע לבד (כל"א צו זיך און ניט פון זיך), וממילא יסתעף ממנו בחי' הדינין הקשים והוא מה שעיינו רעה באחרים ונק' עין רעה רק לרע ולא לטוב כלל, דהטעם שטבע הטוב להטיב מצד שמניח ומבטל א"ע לגמרי מפני בחי' הביטול בעצמו לאין ממש

כי טוב הוא: שמות ב, ב.

חסד . . . לגרמיהו עבדי: ת"ז ת"ז (כב, סע"א). וראה חניא ספי"א. ביאוריו נט, ב. תו"ח נח עו, ב. חז"ש קלט, ד ואילך. שערי אורה צב, סע"א. קונט' ההתפעלות (וארשא תרכ"ח) י, ב. מט, א"ב. וראה בהמוכא בט' הערכים חב"ד כרך ב' ע' רפה ואילך.

שעולם חסד יבנה . . . תורת חסד: תהלים פט, ג. משלי לא, כו.

שמטבע הטוב להטיב: ראה בהנמנו בהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א בדי"ה אתה אחד מציג אדהאמיצ' (קה"ת - חשכ"ה) ע' 4.

כמיש נע"ח שאור החסד אינו מתעבה: ראה סידור רלו, ג ואילך. אה"ת בראשית כרך ג' תצד, א. ושיג. ביאוריו לאדהאמיצ' ע' שעו. ושיג.

הב הבי' בהכתי"א כאן. הב הב מ"י. והוא טענה המעתיק וצ"ל: לגרמיי, והוא ע"פ משלי ל, טו. ובת"ז ת"ז (כב, סע"א): הב הב כו' לגרמיהו. וראה גם חניא פייט (כד, סע"ב). לקרית מסעי צא, ב. ושיג. ס' מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"א ע' קנד. ושיג.

כניל הוא עצמו הטעם בהיפוכו כמי שהי' בחי' יש וגסות ביותר שאינו מרגיש לזולתו כלל שיחייב להיות מזה טבע להרע לכל בין ברוחני' כמו לראות בעין השכל לדין רק לחוב ולקטרוג על הכל אפי' על הטובים וצדיקים כי טבעו רק רע בעצם מצד הרגשת עצמו ביותר כניל ולכן נוטה שכלו רק לרע כמו חכמים המה להרע וכן מדותיו נוטים רק לדין ולחוב ובין בגשמיות שכל חיותו הוא לפעול רע בפומ' לאדם וכמו שישמח ברעת חבירו כי כל עצמו הוא רק דין וגבורות קשות כמו על חרבך תחי' כו', וכמו שבאיש הטוב יהי' כל חיותו במה שפועל טוב וחסד לבריות ודן הכל לזכות כו'. ונמצא דבחי' הטוב והרע [שבעה"ד] שזהו נק' חסד ודין למעלה (דשרשן בב' הקי"ו דימין ושמאל) הן ב' הפכים בתכלית והוא בא מצד שרשן למעלה באור האלקי שנמשך ממל' דאצי' בעה"ד טו"ר (שזהו ב' מלאכים דיציט ויצה"ר שנק' מלאך טוב ומלאך רע כידוע) דבחי' הטוב נמשך מבחי' אין דסט' דקדושה האלקי' בבחי' חסד עליון שנמשך מבחי' המל' בבריא' ויצ' כמו במלאכי' וחיות הקודש כו' וכנשמת א"א שהי' בחי' מרכבה לחסד שבמל' כו' שיש בזה ב' מעלות הנ"ל בחי' הביטול לאין האלקי' כניל ובחי' החסד וטוב להשפיע כניל, ואעפ"י שאור האלקי' מתצמצם ויורד דרך מסך ומעקה שמבדלת בין אצי' לבריא' וכן מבריא' ליצי' כו' כידוע מ"מ מקבלים המלאכים ונשמות דבריאה ויצ' מבחי' המל' דאצי' כמו שהאור אלקי' הוא בבחי' אין ממש כמו וברוח פיו כל צבאם כו' כי גם דרך המסך שמאיר רק הארה דהארה אבל זהו בחי' אור פנימי השפע האלקי' (כהבל הדיבור כו'), וכי' הנשמו' שהן מפנימי' הכלים דחכ' ומדות דע"ס דבריאה ויצ' כנשמת א"א וכה"ג, ולכן יש בחי' הביטול במציאות ממש מיש לאין במלאכי' וחיות דבריאה ויצ' בתמידות כמרכבה עליונה שנושאות את הכסא כו' והוא ע"י אור דשם אלקים ואד' שמאיר עליהם בקירוב כו' כמו אד' בס כו' וגם שליחות המלאכי' למטה כמלאכים דעשי' מחיצונית האופנים נק' מלאך טוב וחסד כו' שנא מסט' דקדושה כמו כי מלאכיו יצוה לך לשמרך כו' וזהו שנק' יציט בכלל (והוא לפי שקו הימין דחסד אף בירידתה למטה הוא נכלל בקדושה האלקי' והוא כמו חסד וטוב שכנה"ב שהוא בחי' הטוב שכנוגה דע"ש כא"א שיצא ממנו ישמעאל בחי' חסד דקי"ג כו' וא' לו ישמעאל יחי' לפניך כו'), אבל בחי' הגבו' דקו השמאל אעפ"י שבשרשה כמו שהוא למעלה בגבורה שבמל' הוא בחי' מדה"ד דקדושה כמו שנק' שופט בה שיושב ודן את כו' כמו בריה שנק' מלך המשפט וכה"ג, והוא שנמשך בבריאה ויצ' במלאכי'

ועל חרבך חחי': תולדות כו, מ.

וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.

אד' בס: תהלים סח, יח.

כי מלאכיו יצוה לך: תהלים צא, י.

לו ישמעאל יחי' לפניך: לך לך יח, יח, וראה גם סי' מאמרי אדמו"ר במדבר היא ע' קנד.

שיושב ודן: ע"ז ג, ב.

ונשמות שהן בבחי' גבור' דקדושה ממש כמו גבורות דפחד יצחק וכפני שור מהשמאל בקו השמאל שמקבלים ג"כ בגבו' דמל' שנק' כורסי' דדינא. אך כאשר נמשך יותר למטה מטה המה בחי' גבו' קשות דמלאכי' שנק' מקטרגים למעלה והן כמו בני האלקי' שמתייצבים לנגד שם הוי' דחסד בריה' שתובעים דין למעלה וכידוע במ"ש הכצקתה דמדה"ד כו', אך בירידת הגבו' ודינו הללו למטה עוד יותר והיינו בנוגה דבריאי' ויצ"י כו' עד בחי' נוגה דעשי' שרובו רע הוא שנק' מלאכים רעים ממש שהן שלוחי' כחות הדין לפעול הדין הקשה בפומ' וכל כוונתם בקטרוגים הרעים הוא שלא לשי"ש כו' רק לשיצאה ולכלות (וכענין פעולת הגבו' דעשיו שיצא מיצחק כו' שא' על חרבך תחי' כו' וכענין חצי אכלה במ כו' שאיבודם זהו תיקונם וכעלוקה שמושכת הדם ומתה כו' וכמו תמותת רשע רעה כו' שהן גבור' קשות דמות ורע ממש שאין בו טוב כלל ולכך א' חיצו' אכלה במ חצי כלים כו' כשגומרים פעולתם כו' כניל) כענין שא' נתן עיניו במקדש ראשון והחריבו כו' (ומ"ש שטן לשי"ש נתכוין זהו בגבורות דנוגה דבריאה שרובו טוב ומיעוטו רע כו' וכענין הזונה עם המלך כו' כמ"ש במ"א), וזהו גבורות קשות דרע גמור שנק' רצועא לאלקאה כו' שנמשך מצד הרע שבעה"ד שנק' מלאך רע ממש (והוא היצה"ר בכלל כניל), ואעפ"י שאין רע יורד מלמעלה כלל היינו שאין הרע ממש יורד מלמעלה בבחי' גבורות דקדושה האלקי' הרי גם מדה"ד דשם הוא בחי' חסד וטוב ונק' גבו' שבחסד וכגבורות דמלאכי' ושרפים וכפני שור כו' שהן בבחי' ביטול לאלקות בתכלית וכפחד יצחק כו' (כמו היראה וההתלהבות בתפילה) כביטול דיראה פנימית שהוא היפוך דבחי' יש ולגרמי' כניל, רק שעכ"ז מגבו' דקדושה מסתעף להיות למטה בחי' גבו' קשות הנ"ל שהוא בחי' הפירוד מאלקות בבחי' יש ודבר דוקא כניל שזהו ענין הרגשת עצמו דוקא וכמו הב הב כו' ומזה מסתעף להיות בבחי' דין קשה כי הוא רע בעצם עד שכל חיותו לפעול רע ולא טוב כלל כניל.

וזהו ההפרש בין חסדים דקו הימין לגבו' דקו השמאל שבקו הימין אף בירידות וצמצומי' בנוגה דבי"ע אינו מסתעף רע בפועל (כחסד דק"ג

בני האלקי' שמתייצבים . . . בריה: ראה איוב א, ו (ועד"ז שם ב, א). (ותרגום שם. זתיב ר"פ בא. זתיג רלא, א. אהית שהיש ע' תתפו ואילך.
הכצקתה דמדה"ד: ירא ית, כא. ראה תרא יד, ד. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת חיא ע' קו ואילך. תרוח וירא צו, א ואילך.
חצי אכלה . . . תמותת רשע . . . חצי כלים: האוינו לב, כג. תהלים לד, כב. סוטה ט, א. (והובא כ"ז לעיל כמאמר זה. ושי"ן).
נתן עיניו במקדש ראשון: סוכה נב, סע"א.
ומ"ש שטן לשי"ש נתכוין . . . כמ"ש במ"א: ראה ביב טז, א. סה"מ אתהלך-לאוניא ע' קנה. אהית ויצא תתמה, א.
ש"ן רע יורד מלמעלה: ראה ב"ר נא, ג. מדרש שוח"ש סקמ"ט. שליה סח, א. קו, ב. שעת, א. אנה"ק ס"א. ובכ"מ.

בטאוות רעות שנמשך כמים בתענוגים זרים לא יומשך בזה בחי' הרע רק אדרבה יעשה חסד וטוב לכל אעפ"י דלגרמי' עביד או להתנשאות כחסד דישמעאל כידוע, משאי"כ גבורות דקו השמאל כעשיו פסולת הוהב כו' על חובד תחי' שכל עיקרו רק לפעול רע כרציחה וכעס וחום התלהבות התאה כאש בוערת ממש עד שהפסולת הגס מזה נק' מייק ממש והו' הנק' רוחין ושדיו ומזיקים שנסתעפו בקו השמאל בסט' דק"ג מחיצוני' דחיצוני' דגבורות דקדושה (כמ"ש בלויים שהו' מבחי' קו השמאל דקדושה הזה עליהם מי חטאת כו' והעבירו תער ששערות שלהם יורדים להשפיע לגבורות קשות דרע גמור וכידוע בענין קרח ועדתו כו' וכן שער באשה ערוה מטעם זה. והוא ענין שער דר"ח שהוא לכפר על מיעוט הירח כו' כמ"ש בזוהר ומבואר במ"א בענין השדים שנבראו בעשיק ביה"ש דאתקדש יומא ולא נברא גופים שלהם דאם הי' נברא חומר גשמי' לצורה שלהם הו' מטשטשי ומחריבי עלמא כו' וזהו שער המשתלח לעזאזל כו' וד"ל. אך לעיל יבורר קו השמאל דגבורות דקדושה ויבוער רוח הטומא' לגמרי כג"ל ואז יהי' יתרון מעלה לגבו' דקו השמאל על קו הימין דחסד עד שהלויים יהי' כהנים וכהנים לויים כיתרון מעלת הזהב על הכסף כו' וכמ"ש במ"א).

ובכ"ז יתורץ הקושי' הנ"ל למה נק' בשם מזיקים או חיצונים מאחר שהו' בבחי' ביטול לאלקי' שאינם עוברים רצונו ולא נק' רק שלוחים כו', הענין הוא דודאי האמת כן הוא שאינם רק שלוחים של כחות הדין הקשה אשר נמשך מחיצוני' ופסולת דגבורות העליונים דקדושה לפעול רע וכליון בעולם בעבור עונם כרצועה לאלקאה לבד ועכ"ז נק' מזיקים לפי שזהו כל חיותם ועיקר מציאותם להיות כח רע בעצם מצד שהו' מפסולת דגבורות קשות מעלוקה וכה"ג, (וכדוגמא דמזיקים וטורפים שבחיות שהו' דורסים והורגים בלי חמלה כארי וזאב ונשר ולכך הם טמאים, ולעיל יבוררו וכת' לא ירעו ולא ישחיתו כו' וכמו וגר זאב עם כבש כו' לפי שגבורות קשות יבוררו ויהפכו לטוב כו') ונק' ג"כ בשם חיצוני' להיותם מחיצוני' ואחוריי' דאחוריים שנק' רע גמור שלא יוכלו לכנוס לפנימי' דקדושה כלל כי טהור

כעשיו פסולת הזהב: ראה חז"ב רכז, ב. תרא כ. ב. (ומקבילו כסה"מ תקס"ה ע' כ.). סה"מ תקס"ב ע' ל., ועוד.

הזה עליהם . . . והעבירו עשר: בהלולתך ת, ז.

שער באשה ערוה: ברכות כד, א.

כמ"ש בזוהר ומבואר במ"א בענין השדים שנבראו כעשיק: חז"ג קעה, א. ראה ס' מאמרי אדה"ז על מארי"ל ע' רעה. אה"ת קרח כרך ו' ע' איתתסא ואילך. ד"ה ועבד הלוי הוא — ש"פ קרח התשד"מ.

שהלויים היו כהנים . . . וכמ"ש במ"א: ראה לקי"ת להארי"ל יחזקאל (ד"ה ענין יחזקאל — ע"פ וכתבתם והלויים). תניא פ"ג. ביאורו לאדח"צ כרך א' ע' שמ אילך. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א נדפסה בליקוט מירוש"ם לתניא שם (ע' א"ש).

לא ירעו ולא ישחיתו . . . וגר זאב: ישעי' יא, ר"ט.

טהור עינים מראות ברע ולא יגודך רע: חבקוק א, יג (וראה מנחת שי שם). תהלים ה, ה.

עניים מראות ברע ולא יגורך רע כו' וכמו תרעין דג"ע אסתימן בלילה וכמ"ש סביב רשעים יתהלכו, ואעפ"י שהן נשלחים למטה לפעול כל רע וחיצי מות קללות שבתוכחה והוא מבחי' הגבו' קשות דקדושה שנק' אף וחימה כמו ישלח בם חרון אפו עברה וזעם וכן כי רגע באפו ואל זועם בכל יום כו' כמ"ש כי יגורתי מפני האף והחימה. וכמבואר ביחזקאל דאותן ששה אנשים שנשלחו להשחית לירושל' ואיש כל חפצו בידו ואיש א' בתוכם לבוש הבדים שהוא גבריאל גבורות דקדושה כידוע וא' עברו בעיר והכו כו' שזהו בחי' גבורו' קשות דקדושה שנק' שלוחי הדין דקדושה שמקבלים מגבריאל לבוש הבדים וכמו בענין הגחלי אש שנצטננו בידו כו' וכה"ג בחורבן בהמק"ד שנשלח יד- מגבו' העליונים כמבואר באיכה יעיב אפו כו' בלע ולא חמל כו' גדע בחרי אף כו' וכה"ג וגם מצינו שנשלחו מלאכי' עליונים דקדושה ממש להשחית ולהפך את סדום ועמורה כמ"ש ויבואו שני מלאכים סדומה כו' והן ה"י המלאכי' שנראו לא"א שקראם בשם אד' כו' וכן במלאך המשחית בעם שראה דוד וא' ה' הרף ירך כו' וכן כמתנה סנתריב יצא המלאך ה' והכה ק"פ אלף בלילה א' וכה"ג רבים. וגם ביצי"מ הרי הכה ה' כל בכור לא ע"י מלאך ושרף כו' וא' בזהר ע"פ לסוסתי ברכבי כו' ומה סט"א קטיל ואפיל נשמתין כו' אוף הכי קוב"ה כו' ויהרוג ה' כו'. אך הענין הוא דגבורו' דקדושה הן בבחי' אלקות ממש שיוצאים בגבו' עליונות להשחית לסט"א דק"ג כמו ה' כגבור יצא כו' כמו בקי"ס שא' ה' איש מלחמה כו' וכה"ג נשלח מלאכים עליונים שמטתעפי' מגבורו' דקדושה דוקא ועד"ז נמשך גבו' דקדושה בגבריאל להיות יוצא להשחית לחלק הרע דק"ג שהן כל התועבות שעשו כמו תיסרך רעתך כנ"ל וכך הוא כללות ענין האף והחימה כו' (שהן וי"ו האנשי' הנ"ל) שנעשי' גבורות קשות להשחית בפ"מ שזהו להשחית ולהאביד לכת הרע (בגבורות דת"ת לברר הרע בד"מ ב"ת וכחוי"א דרבנן שזהו נחש הנחושת דמשה כידוע), אך עכ"ז בפועל הרע ממש שנעשה

תרעין דג"ע אסתימן בלילה: ראה זח"א צב, א. קעב, א. רמב, ב. זח"ג קו, סע"כ. ובהנמסר בס' מאמרי אדמו"ר במדבר ח"א ע' א.

סביב רשעים יתהלכו: תהלים יב, ט.

ישלח בם חרון אפו . . . כי רגע באפו ואל זועם בכל יום: תהלים עה, מה. שם ל, ו. שם ז, יב. כי יגורתי מפני האף: קעב ט, יט.

ביחזקאל . . . ששה אנשים . . . לבוש הבדים: יחזקאל ט, ב.

הגחלי אש שנצטננו בידו: יזמא עז, א. וראה ס' המאמרים אדה"ו ענינים ס"ע שמב ואילך.

שנשלח יד: תיבות אלו אינן ברורות בהכתי"י.

באיכה יעיב . . . בלע . . . גדע: איכה ב, א ואילך.

ויבואו שני מלאכים סדומה: וירא יט, א.

וא' ה' הרף ירך: שמואל"ב כד, טז.

במתנה סנתריב . . . והכה ק"פ אלף: ע"פ מלי"ב יט, לה.

בזהר ע"פ לסוסתי . . . ומה ס"א קטיל ואפיל נשמתין . . . ויהרוג ה': שה"ש א, ט. זח"א ריא, כ. כ. יג, טז.

ה' כגבור יצא . . . ה' איש מלחמה: ישע"י מב, יג. בשלח טו, ג.

וכחוי"א דרבנן: שבת קי, א. ע"ז כו, ב.

באדם כמות ואבדון ותחלואי רעים והיוק ממון וכה"ג זהו כשאלו וגיהנם וכמלאך המות כו' שהן שלוחי הדין לפעול הרע וכליון מצד שהן נעשי' מן הרע הזה עצמו כניל היינו ענין גבורות קשות דק"נ כעשו כו' שנסתעפו בירידות המדריגות וצמצומים רבים מבחי' גבורות קשות דקדושה, כמ"ש בזה"ק ע"פ ואיש כי ימרט ראשו כו' דמגבורות עליונות דשערות דז"א נמשך לנוק' עד שנסתעף ד' מאות איש דעשיו כו' והן שנק' מוזיקו וחיצונים ממש כי הם בבחי' רע גמור כי אין רע גמור יורד מלמעלה כמ"ש מפי עליון לא תצא הרעות כו' רק בשליחות ה' באפו ועברתו כמו וחרה אף ה' כו' נשלח למטה מטה ליד מלאכי רעים שנק' רעים ומזיקי' שכל חיותם רק לפעול רע וכל כליון (שנק' קץ כל בשר כו'), ועכ"ז אין המזיקי' וחיצוני' יכולי' לעשות מעצמם דבר ולא חצי דבר כי לא יוכלו לעבור רצון ה' כלל וכלל כניל ואין זה נק' ביטול לאלקות מצד הקדושה כי רחוקים הם בעצם והן בבחי' יש ופירוד רק שאינו יכול למרוד ויש עליהם אימת מל' שמים בע"כ כמו מלאך רע בע"כ יענה כו', כשלמה שהי' מושל גם על השדים (ולכך יש גם עכשיו בת"ח שמושלים על מוזיקים ורוחות כמבוא' בגמ' בכמה עובדות) וכמו שאו' לא תאונה אליך רעה ונגע לא כו' (וכמו במידי דצייר וחתים לית להו רשותא) ועכ"ז נק' מוזיקי' כחיות הטורפים ממש שנק' מוזיקים כו' ודיל'.

והנה אחר כל הנ"ל יובן עכ"פ שעיקר ההפרש בין סט' דקדושה לסט' א' דאת ולע"ז עשה כו', אעפ"י שסט"א מקבלי' ג"כ השפע מאור האלקי' כמ"ש דאת זלע"ז עשה אלקי' דוקא כי אין לך דבר חוץ ממנו ית' אבל המה מקבלי' רק מחיצוני' דחיצוני' השפע אלקי' בבחי' מותרות דחוג' דקדושה כניל (כמו מחיצוני' דאברהם ויצחק יצאו ישמעאל ועשיו כידוע) והיינו בבחי' יש ופירוד לעצמם אע"ג דקרו ל' אלקא כו' אין זה רק מרחוק לבד כניל, משא"כ בסט' דקדושה שהן בבחי' דאור האלקי' כמו שהוא בבחי' אין ומה דחכ' ולכך גם בירידות המדריגות ע"י העלם המסך ומעקה כניל גייע אליהם אור האלקי' כמו שהוא בלי לבוש מעלים כ"כ ויש בהן ביטול לפנימי' לאלקות בתמידות באין האלקי' כמו' מלאכי' דבי"ע עד הגלגלי' דעשי' שנחשבים מסט' דקדושה וכמ"ש וצבא השמים לך משתחיים כו' ולא נק' חיצוני' וסט"א שאו'

בזה"ק ע"פ ואיש כי ימרט: תור"ע יג, מ. ראה חז"ג מה, ב.

מפי עליון לא תצא הרעות: איכה ג, לח.

וחרה אף ה': עקב יא, טו.

שנק' קץ כל בשר: ותיב סב, ב. וראה ד"ה אל תצר (כפ"ת, תשל"ז) ע' 26, ובהנסמן שם.

מלאך רע בע"כ יענה: שבת קט"ז, ב.

לא תאונה אליך רעה: תהלים צא, ט.

במידי דצייר וחתים לית להו רשותא: חולין סה, ב.

דאת ולע"ז עשה: קהלת ז, יד.

מחיצוני' . . יצאו ישמעאל ועשיו כידוע: ראה גם לקו"ת ואתחננו ה, א.

דקרו ל' אלקא כו': סוף מנחות.

וצבא השמים לך משתחיים: נחמ"ט, ה.

עליהם אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם לבוש שק ממש להעלים ולהסתיר האור דקדושה ממש לגמרי וכבודי לאחר לא אתן מטעם הנ"ל (ואין יונקים רק מנקבי העור כו' וכחלל פנוי שבין צירוף לצירוף בדיבור כמ"ש במ"א). ושרש הדברים מבואר למעלה בענין הקולות דמ"ת כו' בהפרש שבין נשמה לגוף כו' דההתפעלו' מעצמו' אלקות אינו בא כ"א ע"י בחי' המשכה מיוחדת נעלמת לעורר את האהבה כו' וזהו שנמשך מלמעלה לכללות העולמות לכל מלאך ונשמה בפ"ע שנק' סט' דקדושה בכלל וכמו שרואין בהתפעלות המלאכים דבי"ע עד הגלגלים דעשי' הוא בתכלית הביטול במציאות ועבודה תמה ודוקא מכה השגתם באור האלקי' דבחי' מל' שמאיר לכל אורא כפי מדריגתו (כמו מיכאל א"ל דנהיר עליהו) כידוע דאור אימא דבינה דמל' מקננת בכורטיא שהוא עולם הברי'א' וכן ו' דמדות דז"א ביצי' ומל' בעשי' וכאה"ר דמיכאל לפני אר"י להימין וכיר'א' ופחד דגבריאל פני שור מהשמאל כו' ובכללותם זעות מחיל כו' ביראה יתירה מפחד אלקי' כתמידות עד בהגלות נגלות עליהם הארה מועטת יתירה מכפי הצמצום שנתצמצם אור האלקי' בהן מתבטלים במציאותם לגמרי כמו שא' הושיט אצבעו קטנה ביניהם ושרפן שהוא בחי' מל' שבמל' ושרפן כו' (גם למט"ט שרו של עולם ככלל בחי' כלים דו"ק דבריאה א' אפקוהו למט"ט וכו'). וא"כ מוכרח לומר שאור האלקי' מאיר בהן בקירוב בגילוי או"פ בתוך תוכו ממש כמו אד' בס ממש כו' ואעפ"י שאינו רק בחי' הארה דהארה ע"י מסכים הללו כו' שזהו עיקר ענין סט' דקדושה כנ"ל שמגיע להם האור ושפע מעצמו' אלקות כנ"ל, אבל שרש ענין סט"א שנק' לעומת הקדושה והיפוכה כו' נק' עלמא דפרודא כרה"ר כמו ומשם יפרד כו' כידוע, הענין הוא דאעפ"י שידועים ומשיגים את רבונם ואו' שירה והודאה לפרקים (כע"ש דנוגה) כשרו ש"ע שנלחם עם יעקב שא' לו שלחני כי עלה השחר לומר שירה כו', ועכ"ז הן בבחי' פירוד ויש למרוד לפרקים כמו שר של מצרים שא' לי יאורי כו' וכה"ג כמבואר ומובן בכמה מקומות בנביאים כמו באדום שא' אם תגביהי כנשר כו' וגם דקרו לי' אלקא דאלקי' אבל אין זה רק בפה ולא בביטול פנימי' ותמידות כמלאכי' עליוני' דקדושה אלא כשעולי' למעלה הן בביטול

אלביש שמים קדרות: ישע"י ג.

וכבודי לאחר לא אתן: ישע"י מב. ת. מה, יא.

כידוע דאור אימא . . . מקננת בכורטיא: ת"ז ת"ו (כב, א). ע"פ שער סדר אבי"ע (שמ"ז) פ"ג. שער דרושי

אבי"ע (שמ"ב) פ"ג. תניא פליט.

ופני אר"י להימין: ע"פ יחזקאל א, י.

זעות תחיל: פ"ט. וחיותי בקדושת כתר — כמוסף יום א' דריה.

הושיט אצבעו קטנה ביניהם: סנהד' לת, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמצי"קרא ח"א ע קסא. וש"נ.

אפקוהו למט"ט: חגיגה טו, א. וראה לקו"ת מטות פו, א. ובכ"ז.

אד' בס: תהלים סח, יח.

ומשם יפרד: בראשית ב, י.

שלחני כי עלה השחר: וישלח לב, כו.

לי יאורי . . . אם תגביהי כנשר: יחזקאל כט, ג. עובדי' א, ד.

והודאה ומשיגי' מרחוק ע"י הבדלת הפרסא שנק' פרגוד ומחיצה כמו שא' שמעתי אחורי הפרגוד כו' וכשהן יורדין למטה להשפיע למקבלים מהן כמזלות הן בבחי' פירוד ונק' ענפי' דמתפרדין עולם הפירוד והן בחי' היכלות דק"נ שבסוף עולם העשי' שמקבלים מחיצוני' ואחוריים דמ"ח צירופי' אחרוני' דאלקי' כו' (והוא בחי' אותי' אל"ם מאלקי' כמו נאלמתי דומי' וכמו אין כמוך באלקים שגוים מרקדים כו' וכמ"ש במ"א בענין כרחל כו' שהן החיצוני' שיונקים משערות דנוק' כמ"ש בשערהא אחידין כו' בטופרהא כו' וזהו וגלחה כו') ויש בהן ריבוי מדריגות זו למעלה מזו (עד נוגה דעשי' רובו רע כו' כענין עולה ומסטין יורד ומקטרג ונתן עיניו כו' וכמ"ש זאת הרשעה וכמבואר בגמ' דאכה"ג תפסוהו כו' וכעובדא דגזי' לרישי' כו' כמ"ש יגלה כו'), וכענין ערב רב שגם שראו אותות ומופתים ונתגיירו וקיבלו התיו"מ לא נגלה עליהם אור ה' בפנימי' כיא מרחוק לבד כניל וכענין רם על כל כו' שלא נמשך אליהם בחי' המשכה הפנימי' דאור א"ס כמו בבחי' הקולות ולפידים דמ"ת רק בחיצוני' בהעלם מרחוק וז"ש ויעמדו מרחוק כו' כניל (והוא רק מה שרוצים בקרבת אלקי' על תנאי להיות להם חיות מורגשת להנאת עצמם ולכבודם כמו' למען שמי דוקא יכבד ה' כו' וכמו לא יחפוץ כסיל בתבונה כיא בהתגלות לבו לבד כמ"ש במ"א שהנסיון לזה יהי' לעיל שיוציא חמה וכו') ויצוה לעשות מצות סוכה כו' כמ"ש במ"א, וכך הי' בעיר כאשר הורחקו מעט מיחוד העליון ונסוגו אחר לגמרי כמ"ש והאספסוף כו') ולכך לא יתפעלו מעצמו' אלקות כ"כ עד שיהי' בביטול במציאות לגמרי אלא הן בבחי' יש ודבר לגמרי רק שהתפעלותם מאלקו' הוא כמו שהן להיות בבחי' יש ודבר דוקא בהרגשת עצמם ביותר לפי שקבלתו מאלקי' הוא מבחי' מותרות השפע שנמשך מבחי' יש היפוך דבחי' אין ע"י הצמצום דלבוש שק כניל וד"ל.

ולכך נק' חיצוני' להיותן בבחי' חיצוני' שגם שאין עוברי' על רצון האלקי' כלל אפי' כמלא נימא כניל אין זה מצד בחי' ביטול פנימי' לאלקות

שמעתי אחורי הפרגוד: חגיגה טו, א. סנהד' פט, ב. ועוד.

אחיו' אלם מאלקים: ראה ע"ת שער מוחין דקטנות פ"ב. שכ"ד פ"ב. אה"ת שהיש ע' שי. ובכ"מ. נאלמתי דומי' . . . אין כמוך באלקים שגוים מרדקים: תהלים לט, ג. שם פו, ת. גיטין נג, ב. יומא סט, ב. כרחל: ישעי' נג, ז.

כמ"ש בשערהא אחידין . . . וגלחה: זתיג ס, ב. תצא כא, יב.

עולה ומסטין יורד ומקטרג: ראה ביב טו, א.

זאת הרשעה . . . בגמ' דאכה"ג תפסוהו: זכרי' ת, ת. יומא סט, ב.

וכעובדא דגזי' לרישי' כמ"ש יגלה: ישעי' ז, כ. סנהד' צה, ב.

רם על כל: תהלים קג, ד.

למען שמי . . . לא יחפוץ כסיל: ישעי' טו, ה. משלי יח, ב.

לעיל שיוציא חמה . . . מצות סוכה כו' כמ"ש במ"א: ע"ג, א. ביאורין נט, ב. ס' מאמרי אדה"ע על מאוריל ע' רסו. ובכ"מ.

והאספסוף: בהעלותך יא, ד.

אלא מחמת שמרחוק יכירו לבוראם וקרו ל"י כו' ונמשך עליהם אור האלקי בבחי' מקיף כמו שהו' בבחי' יש, ועכ"ז גם באותה מדריגה שיגיע להם האור אלקי מרחוק לבד לא יוכלו לעבור נגד רצונו, וכמו ומסדר את הכוכבים ברקיע כרצונו כו' כגרון ביד החוצב וסוס לגבי רוכבו כו' כמו הנה רוכב על עב קל כו' (כסוסים שחורים דנוגה דעשי' שראה זכרי' כו') שהרי מכירים את בוראם עכ"פ ונמשך אימת מ"ש עליהם גם מרחוק כמו מי לא יראך מלך הגוים וכת' מלך אלקים כו' ואעפ"י שמרחוק נראה להם עד שיכולי' לומר עזב ה' את הארץ כו' מ"מ לפרקים הן בבחי' ביטול והודאה מצד הרוממות והפלאה דקדושה האלקית בעיניהם שהוא ית' בחשיבות ומעלה יתירה ממשלה בע"כ כו' וכמ"ש במ"א רק שרם ונשא עליהם ביותר כו' כי לא יגיע להם האור בקירוב כ"כ כנ"ל ולכך הו' בבחי' יש ועכ"ז אין עוברים רצונו ית' לעולם כמ"ש וממשלתך כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן מה שאנו אומרים בבהמ"ז ועל הכל כו' ומברכים אותך יתברך שמך בפי כל חי תמיד כו' דמתחיל בהודאה שלנו ואחר הודאה זו ברכה שלנו שאנו מברכים אותך ואח"כ יתברך גם בפי כל חי כי מה שייך זה לענין ברכת המזון שא' תחלה על אכילת מזון שאתה זן ומפרנס אותנו תמיד כו'. אך הנה ידוע שהשפע מאור האלקי' דעולמות באה בב' מדריגות בכלל בפנימי' ובחיצוני' והחיצוני' תלויים בפנימי' דוקא כו', והיינו ענין ב' מדריגות הכוללי' כל ההשתלשלות דאבי"ע והוא מדריגה הא' בחי' המשכה הפנימי' דאור החכ' דתו' שהוא בפנימי' דאור אבא שהוא שרש ומקור לכל האורות והכלים דאצי' שנמשכים להנהגת העולמות ונק' יחוד פנימי' דאוי"א לצורך עצמו כידוע, והו' שרש מצות ת"ת, והב' הוא המשכה ושפע החיצוני' שנמשך מחכ' ומדות דתו' בחכ' ומדות דאצי' בשביל הנהגת העולמות בחד"ר כמו שא' לאנהגא בהון עלמין כו' וזהו נכלל במא' שא' ג' שעות ראשונו' יושב הקב"ה ועוסק בתו' וג"ש יושב ודן את העולם במדות שבתורה להיות המשכת חיצוני' בג' עולמות דבי"ע לנשמות ומלאכים עד עוה"ז השפל לזון ולפרנס וזהו ג"ש יושב וזן את כל העולם כו'. וכך הוא הסדר כאן בברכה זו שא' תחלה ועל כריתך כו' ועל תורתך שלמדתנו כו' ועל חיים הן ותסד שנמשך ממדות דחכ' דתו' ואח"כ ועל אכילת מזון שאתה זן כו' משום דהא כהא תליא בכל יום לפי שהחיצוני' נגרר ותלוי בפנימי' דוקא, וזהו ועל הכל

הנה ה' רוכב: ישעי' יש, א.

מי לא יראך מלך הגוים . . . מלך אלקים: ירמי' י, ג. תהלים מ, ו.

וממשלתך: תהלים קמה, יג.

ובכ"ז יובן . . . בבהמ"ז . . . ומברכים אותך: ראה גם ד"ה וכל העם — כתיבא עד, ד. וסיה"מ תקס"ה ע'

תרמו (נסמנו לעיל בריש המאמר), ד"ה ומברכים אותך — בס' מאמרי אדה"י על מאר"ל ע' תנא.

בחז"ד: — כחסד דין רחמים.

לאנהגא בהון עלמין: ח"ז בהקדמה (ד"ה פתח אליהו).

ג' שעות ראשונו: ע"ז ג, ב.

כו' ומברכים אותך כו' דבחי' ברכה זו יש בפנימי' ובחיצוני' ונק' ברכה בראש וברכה בסוף והיינו ברכה בחכ' דתו' אור ביו"ד דשם הוי' בפנימי' דאור אבא כמו שיושב ועוסק בתו' כו', וזהו ומברכים אותך ממש בפנימי' דשם הוי' דחכ' דאצי' כנ"ל שכו' גילוי פנימי' דאור א"ס ביה ואח"כ יתברך שמך ברכה בסוף במל' דאצי' בבייע עד שמקבל' כיח מטעם הגיל וד"ל.

ולחבין ביאור כל זה הנה באמת לא יוכן ענין ברכה למעלה שיתברך שם הוי' שכו' גילוי אור א"ס דמשמע בפשט הענין שהוא ענין ברכה וריבוי האור ושפע נוספות על עצם האור האלקי' כו' דזהו פלא לכאורה וכי צריך הוא ית' להיות בו תוספת וריבוי והגדלה מאחר שנק' בשם א"ס שא"ס וקץ כלל לשפעו כו', ועוד האיך יתכן שיברך מלמטה דוקא כמו שאו' אנו מודים לך ומברכים אותך וכן א' ואכלת ושבעת וברכת את הוי' כו' מאחר שאין ערך כלל לבעיג לגבי בלתי בעיג כו' וכמו"כ יקשה בברכה דתו' אור שזהו להמשיך תוס' ברכה וריבוי בפנימי' האור דחכ' דתו' (וכעסק בתו' לשם השם התו' כידוע). אך הנה ידוע שיש ב' מיני מדריגו' גם בחכ' דתו' פנימי' וחיצוני' דאורייתא סתים וגליא כמ"ש הגסטרות לה' אלקינו כתוה"ק שקדמה לעולם כו' והנגלות לנו שבאו למטה בהתלבשות דעה"ד טו"ר כו' ונק' לחם מן השמים ולחם מן הארץ, וכמו מזון דמין שנק' לחם מן השמים שבא מבחי' עיה"ש שכולו חיים וטוב ואין שם שליטה למות ורע כלל וע"כ לא הי' בו פסולת כלל כידוע והוא בחי' פנימי' התו' כטעמי תו"מ שיתגלה למשיח כידוע והוא הנמשך בבחי' או"י מצד עצמות החסד וטוב. וזהו ברכת הזן שתיקן משה לנגד המן כידוע שמוזן זה נמשך מלמעלה למטה תמיד בלא אתעדלית כלל שאינו תלוי בהעלאות מין להיותו למעלה מבחי' הביוריים דרפיח כו'. וזהו הזן את העולם בחן ובחסד עצמי ופשוט שלמעלה ממשפט התו' הנגלית כו' (וע"כ לא נפסק לעולם כטל דלא נעצר ונק' טל תו' הפנימי'). וזהו ובטובו הגדול העצמי' שנמשך מצד פנימי' ועצמות דחסד וטובו הגדול שאינו נפסק, וזהו לא חסר לנו ואל יחסר לנו כו' ולכולם בשוה כו' כי אל זן ומפרנס לכל כו' כמו שמטבע הטוב להטיב לכל כו' (וכחסד דאברהם דעביד טיבו יתירא עם ברייתא), וזהו בא"י כו' הזן את הכל כו', וזהו בחי' תוש"מ שנק' תורת חסד ונק' לחם מן השמים כמין כנ"ל. והמדריגה הב' הוא בחי' תו' הנגלית בעה"ד לברר בין טו"ר וזהו שנק' לחם מן הארץ וכארץ דמפקא בגשמי' עיי' בירורים דלי"ט מלאכות חורש וזורע וקוצר כו', וזהו ברכת הארץ כשנכנסו לארץ שתיקו יהושע כידוע וזהו אחר

ברכה בראש וברכה בסוף: ראה בארוכה סי' מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"א ריע רצג ואילך. וש"נ.
 תוספתות לה' אלקינו: נצבים כט. כח.
 ברכת הזן שתיקן משה לנגד המן: ברכות מה. ב.
 כטל דלא נעצר: תענית ג. א.
 דעביד טיבו יתירא: חז"ג רסב. א.

ואמנם הנה יובן כ"ז עפ"י כל הנ"ל כענין הקולות שהי' במ"ת שהיא בחי' המשכות מיוחדת מעצמות א"ס מכחי' ההעלם שבחכ' ורצון ותענוג שבעצמותו ממש שבאה לידי גילוי למטה בנשמות כנ"ל וכמו קול ה' בכח קול ה' בהדר כו' וכה"ג קולות וברקים וקול השופר הרי הי' נמשכים מבחי' פנימי' ועצמות דא"ס מעצמותי' שמוזה הי' מקור לגילוי אור דתו' במדות ודיבור אח"כ ביו"ד הדיברות כנ"ל באורך. ויש להבין מאין הי' נמשך בחי' הקולות הללו ולמה נצטרך לזה. אך הענין הוא דוהו ענין בחי' הברכה בראש הנ"ל שהוא מה שמתברך בעצמו' ההעלם דא"ס בתוס' וריבוי אור ביותר עד שיומשך בבחי' קול מן ההעלם שלו לבא למטה בגילוי (כענין המשכת הקולות להיות מזה הכח לנשמות להשיג כאו"ס עצמו ולהתפעל ממנו כנ"ל), לפי שאין ערך כלל וכלל בין עצמו' או"ס לגילוי אור דתו' בנשמות ישראל למטה (ואפי' להאיר אור העצמיות דא"ס באור החכ' דתוה"ק שנק' אור עכ"פ שנכלל ובטל לגבי בחי' המאור עצמי' כו'), ולזאת צריך שיהי' מתברך במקורו באור העצמות דא"ס שנק' ברכה בראש ממש ועי"ז יומשך בחי' קול מן ההעלם למטה כמו כל משפיע כאשר צריך להשפיע למטה ממנו בדילוג הערך אין זה כ"א כאשר יתברך אור השפע בעצמו תחלה ואז יומשך מהעלם דתכ' שלו בקול ודיבור בגילוי. ועיקר ענין הברכה הוא מה שנמשך ויתברך למטה בגילוי אור באותיות התורה ובנשי' והן בחי' הקולות הנ"ל, כמו יהא שמי' רבא מברך לעלם כו' (כמשי"ת) כענין ברוך הוא ברוך שמו וברוך ל' נפעל כמו והמלך שלמה ברוך כו', וזהו ברכה בראש שמוזה יתברך גם כח בהמשכות רבות למטה (כמו ברכות לראש צדיק כו' כידוע).

והנה יש בזה כ' מדריגות, א' בחי' הקולות שנמשך מהעלם דסדכ"ס כו' לבא בגילוי אותיות תורה שבע"פ כמו שהי' במ"ת כנ"ל וכמ"ש ואחא מרבבות קדש העליון הנעלם בעצמותו כו' (כמו שנמשך מעצמו' א"ס באור דתוה"ק כנ"ל) שזהו מן המשפיע למקבל שנמשך בבחי' או"מ מלמעלמ"ט דוקא כנ"ל שנק' לחם מן השמים כו' כמו התורה היא בח"ע העצמי' והפנימי' דאור א"ס שלתכונתו העצמי' אין מספר וצריך לכא מן ההעלם לגילוי אור עכ"פ ע"י הקולות הנ"ל וכענין קול ה' בכח כו' שנק' ברכה בראש והוא שנק' מ"ת שנותן התורה במתנה מלמעלמ"ט שיהי' תורת

קול ה' בכח קול ה' בהדר: תהלים כט, ד.

מעצמות: ב"ה בהכ"פ.

והמלך שלמה ברוך: מלבי"ם ב, מה, וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תנח. שעי' אורה כ, א.

אוה"ת על סידור ע' קטב ואילך.

ברכות לראש צדיק: משלי י, ג.

ואחא מרבבות קודש: ברכה לג, ב.

אוי"מ: תיבה זו אינה ברורה בהכ"פ.

הוי' ממש בגילוי למטה במקבלים כמו למען תהי' תורת ה' בפיד (וכקורא באותיות שבתורה שבכתב שהוא דבר ה' ממש) וכן ואשים דברי בפיד כו' דברי ממש והוא מ"ש קרוב ה' כו' לכל אשר יקראוהו באמת דתו' שזוהו להמשיך גילוי אור א"ס באור דתורה ע"י קול ה' ודברוי שבאותיות תהי' ונק' עונס]ק בתו' לשמה לשם התו' כידוע (וכענין הנל בג"ש ראשונות יושב הקבי"ה ועוסק בתו' שלמעלה כו'). וכ"ז הרי הוא בחי' קול ה' באותיות דתו' כמו שניתנה מן השמים כו', כמו יערוף כמטר לקחי כו' כמ"ש כאשר ירד הגשם כו' כן דברי אשר יצא מפי כו'. אך המדריגה הב' זהו קול דתו' שבאה מלמלמלמ"ע דוקא בבחי' או"ח כמו השמיעני את קולך כי קולך ערב זהו קלא דאורייתא דוקא שלומדים הנשמות בעוה"ז בג"ע בנגלה ונסתר כו' דבחי' קול זה הוא העולה מלמטה לעורר אתדל"ע בעצמות או"ח שיומשך גם הוא בקול ודיבור זה וכמו שא' שכל היושב וקורא ושונה הקבי"ה יושב ושונה כנגדו וקורא כנגדו ממש כמ"ש ה' צילך כו' לפי שזוהו הקול דתורה שאדם לומד ומדבר בפה הרי זה דבר ה' ממש, ואפי' כדיני ההלכות וכמשניות שכל הלכה והלכה כו' ונק' דבר ה' כו' דכל מה שתלמיד עתיד לחדש ניתן למשה בסניני וכמו כל דברי ב"ש ובי"ה וכה"ג ותלמידיהן הכל ניתן למשה כו' כמ"ש תורה צויה לנו משה כו', ולכך נק' ההלכה ל' הילוך שבו מתגלה דבר ה' כמו שהוא בעצמות או"ח ואינו מסתיר האור כלל, כי נק' גם הוא קול ה' ממש כמו בחי' הקולות הנל שהי' במית בבחי' או"ח מלמעלמ"ט דגם שאדם הוא המדבר בדבר ההלכה כמו שניתנת מפי חכמי המשנה הרי ה' יושב ושונה כנגדו משנה והלכה זו (כמו בג"ע במתיבתא דרקיע דקובי"ה אתא לאשתעשע שם עם הלומדים כו' וכעובדא דרבה ברי"ג בדין דבהרת כו' שקבי"ה או' טהור כו'), רק שקול הזה שקורא ושונה כנגדו נמשך ע"י אתדל"ת בקולו של אדם הלומד ומדבר דבר ה' שזוהו שנק' או"ח שמעורר לאוי", כמו יענו בקול כו' כעונה אחר הקורא וכיעננו ביום קראנו וכן תען

למען תהי' תורת ה' . . ואשים דברי בפיד: בשלח יג, ט. ישעי' נא, טו.
קרוב ה': תהלים קמה, יח.

ודברו: חיבה זו אינה ברורה בהכתיב.

יערוף כמטר . . כאשר ירד הגשם: האוינו לב, ב. ישעי' נה, י.

השמעני את קולך . . קלא דאורייתא: שה"ש ב, יד. וראה חז"ג סא, א. ריג, א. וראה ד"ה השמיעני כמה"מ תקס"ג ח"א ע' צט.

כל היושב וקורא ושונה . . כנגדו: תדא"ר רפ"ח.

ה' צילך: תהלים קכא, ה. וראה גם לקו"ש ח"ט ע' 148. הע' 44. סי' תתר שם טוב (הוצאת קה"ת) בהוספות סי' ס. ושי"ב.

דכל מה שתלמיד עתיד לחדש: ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב הי"ד. ובהנפסו בארוכה בלקו"ש ח"ט ע' 252.

תורה צויה לנו: ברכה לג, ד.

דקובי"ה אתא לאשתעשע: ראה חז"א עז, א.

וכעובדא דרבה בני: כ"מ פו, א.

יענו בקול . . יענו ביום קראנו . . תען לשוני אמרתך: יתרו יט, יט. תהלים כ, י. שם קיט, קעב.

לשוני אמרתך כו' כמ"ש במ"א. ולכך אנו רואים שעיקר מצות ת"ת אינו רק בדיבור דוקא בין בתשכ"כ לקרוא הדבר שכבר נא' כמו באותיות ודיבורים שבתשכ"כ ובמצות ה' שא' ה' למשה כבר מצוה לחזור ולקרוא בדיבור לפי שצריך לעורר המשכת כלי ה' שבאותיות הללו מחדש כאלו היום קול ה' נמשך בדיבור זה כמו שא' שקורא כנגדו כו' וכידוע שמת' מתחדש בכל יום כמא' בכל יום יהי' בעיניך כחדשים, וכמו שאו' נתון התו' בכל יום, ובין בתושבע"פ שאו' ושונים מה שכבר נא' ונשנה והוא כמו כל דברי ב"ש ובי"ה ושאריו תנאים ואמוראים שכבר אמרו דין והלכה זו מצוה לחזור ולדבר דבר זה אף שכבר למדה וקרא וכמו ב"ש או' ובי"ה או' וכן א' ר"פ כו' וכה"ג והיינו לפי שבכל פעם שיושב ושונה הדבר הלכה בשם אומרו הרי זה דבר ה' שנמשך מחדש בכל דיבור ודיבור שאו' כמו כשא' ב"ש או' כך הרי נמשך דבר ה' בדיבור זה כמו שציוה ה' למשה בסיני ונתגלה בשעה שאו' ב"ש ובי"ה כו' רק שהוא בבחי' קול דאוי"ת לעורר למעלה קול ה' ממש שמתלבש בקול זה כי הוא אותו הקול ודבר ה' שכבר נא' למשה (כענין משה שפיר קאמרת כו' כו'). וזהו ענין ברכה בסוף שעולה מלמטלמ"ע שהיא ח"ת שנק' לחם מן הארץ כנ"ל וד"ל.

וכ"ז יובן במה שא' כל המשמח את החתן זוכה לתו' שניתנה בה' קולות כו', ויש להבין לכאורה למה א' במשמח לחתן ולא במשמח לכלה שמצות שמחת חתן וכלה א' הוא כמ"ש משמח חתן וכלה כו'. אך הענין הוא כידוע שיש בחי' קול חתן וקול כלה כו', וענין המשכות קול ה' מצד עצמו כמו בקולות דמ"ת נק' קול חתן בבחי' המשפיע שנותן התורה לישראל שנק' כלה, וזהו זוכה לתו' שניתנה בה' קולות שהן ה' קולות דמ"ת שיצא מהעלם דא"ס וכמ"ש יעננו בקול כו', וענין הטעם לה' קולות דוקא מבואר למעלה שהן בחי' הי"ח דמשפיע בכלל שהן עצם החסד מה שיורד מגבוה לנמוך כ"כ כידוע ואח"כ מתחלקי' לה' קולות והן נחלקי' לה' חלקים שהן ה' חומשי תורה ה' ספרים כידוע (וס' בראשית שנק' ס' הישר בחי' חסד שבחסד וס' שמות חסד שבגבורה ויקרא חסד שבת"ת עד דברים חסד שבהוד). וזהו שזוכה מי שמשמח לחתן דוקא שהוא בחי' משפיע כמו במ"ת שא' והוא כחתן יוצא מחופתו כו' כידוע, אבל בחי' קול כלה זהו קול דתורה שעולה מלמטלמ"ע בבחי' או"ח כשונה הלכות דתושבע"פ ששונה כנגדו כנ"ל, וזהו בחי' שמחת כלה כמו שא' ר"ש חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי כו' וכשמחת כנ"י בקבלת התו' כך צריך הלומד התורה שמקבל בעצמו דבר ה' ממש

בכל יום יהי' בעיניך כחדשים: ספרי ופירשי' ואתחננו ה. ה. ועוד.

א' ר"פ = אמר ר' פלוני.

משה שפיר קאמרת: שבת קא, ב. וראה לקו"ש ח"ז ע' 255.

כל המשמח את החתן: ברכות ה. ב. וראה לעיל בריש המאמר.

הוא כחתן: תהלים יט, ה.

כמו שא' ר"ש חדאי נפשאי: פסחים סח, ב.

שיהי' שמח בדת' הללו כמו כי אמרתך חייתני וזהו ונשמח בדברי תורתך כי הם חיינו וכה"ג, ולפי שמקבלים מבחי' ה' קולות דמשפיע ע"כ נכלל שמחת קול כלה (שהוא הלכה אותיות הכלה) בשמחה דקול חתן וכמו שא' משמח חתן וכלה (כמ"ש במ"א) כמו שהאשה בעלה משמחה כו', ולזה לא א' רק המשמח לחתן כו' ונכלל בזה שמחת כלה ממילא ודיל.

אך עדיין יש להבין דאם בחי' קול כלה דתושבע"פ מקבל מה' קולות דחתן בתושב"כ למה נחלקו המשניות לשהה סדרים ה' ראוי להיות ג"כ לה' חלקים כמו ה' חומשי תורה להיות בדומה למשפיע כו'. אבל הענין הוא ידוע שמצד עצם השפע דמשפיע עצמו אינו רק ה' מדריגות שהן חגית ונו"ה שהן עיקר המדות שנמשכו מחו"ב דמשפיע כמו שאנו רואי' באדם שמשפיע שכל או שנמשך שכל וחכמה מן המוח ללב שזהו שגולדו מדות בשכל שבמוח להטות ליכות או לחוב או למוצק שהן חגית ונמשכי' למדות שבלב וממדות שבלב נמשך בנו"ה שהן כליות יועצות איך לבוא בגילוי למעשה כמו שנמשך בלב אם כך או כך לאחר שנברר בכליות יועצות נמשך הכל בגילוי למקבל, וזהו הגילוי אור השפע למקבל נק' בחי' יסוד שהוא אופן מיוחד שנכלל בו כל השפעות ונקבצים ונתקשרו בו הכל ביחד ונק' כנישו דכל נהורין כידוע בזהר עמ"ש יקוו המים אל מקום א' וכן א' לך ה' הגדולה והגבורה כו' והוד, ומ"ש כי כל בשמים ובארץ זהו בחי' יסוד דאחיד בשמיא וארעא פי' שמקשר ומחבר את כל פרטי המדות דמשפיע שהוא מחסד עד הוד בעצמו ונכללים בו כל השפעות לכך נק' כל שכולל הכל לפי שמקבל מכולם. וממילא מובן שטעם זה אין עיקר המספר רק ה' מדריגות דחגית ונו"ה שהן עצם ההשפעות של המדות, ולכך אין מונין רק ה' חסדים לבד שהוא חסד שבחסד וחסד שבגבורה עד חסד שבהוד. אבל לפי שכולן נמשכים ומתקבצים ביסוד שהוא הנק' וי"ו כידוע ונק' כל כניל וע"כ אין בחי' יסוד בא במספר בפ"ע כלל כמ"ש בע"ח דכל א' מן המדות ממשיך בחי' החסד כיסוד והוא בחי' רשימו דחסד שכל א' נמשך ביסוד כו'. ואמנם אעפ"י שלגבי המשפיע לא נמנה בחי' יסוד במספר עצם המדות, אבל כאשר נמשך ממקבל הרי המקבל נפרד במציאות בפ"ע ומקבל מכל ה' חסדים שנכללו ביסוד דמשפיע שהן ו' מדות בכלל ונק' ששה כפולות כו' והן י"ב גבולי

כי אמרתך חייתני תהלים קט"ו, ג.

הלכה אורחות הכלה: פ"ע שער הנגהת הלימוד (ש"ז) ד"ה גם העוסק בתורה. וראה גם פיה"מ פקמ"א (ג, ב). תריח שמות ג, סע"ב. קונט דרושי חתונה תרנ"ב ע' סב. ועוד.

שהאשה בעלה משמחה: ר"ה ו, ב.

ונק' כנישו דכל נהורין כידוע בזהר עמ"ש יקוו המים: בראשית א, ט. ראה זח"א יח, א. לג, א. ת"ז תמ"ב (פא, ב). וראה גם פיה"מ (מהדויב) פקכ"ה. שער היחוד פל"ה. ובכ"מ.

לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא.

כי כל . . . דאחיד בשמיא וארעא: ראה זח"א לא, סע"א. זח"ג רנז, סע"א. ז"ח קג, כ (ובהנמט כנצוצי זרע לשם). לקרית עקב יו, ב (ובהמ"מ לשם — ורצאת קהית התשד"מ). ס' מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"ב ע' תשמב (ובהמ"מ שם).

אלכסון שבמשיפע ומקבל כו', ולפי שהמל' מקבל מוי"ו (כידוע בענין והוד דשם הוי") ע"כ המשנה שהוא במל' המה במספר ששה סדרים דוקא כמו ס' זרעים חסד שבחסד סדר מועד חסד שבגבורה כו' עד סדר טהרות בחי' יסוד שבמל' כמ"ש חסן ישועות חכמות ודעת ספר טהרות שהדעת הוא המבדיל בין טו"ר כו' והוא בחי' יסוד שבא אחרון כשמוני' מחסד, ובכלל הן ששה מדות שבמל' שמקבלים מוי"ו מדות דז"א דאורייתא שהוא ז"א מח"ע נפקא, ועכ"ז העיקר הן ה' קולות שהן הי"ח דה' מדות חגית ונו"ה לבד שהן ה' חומשי תורה כנ"ל, ואעפ"י שיסוד אינו במנין בפ"ע ובכלל בהי"ח כי כוללם יחד, והו' במשיפע שהוא תושבי"כ כנ"ל משאי"כ במקבל שהוא תושבע"פ שהי"ח הללו נעשו ששה סדרים מטעם הנ"ל, ואינן זה פלא מה שניתוסף עוד א' במקבל כמו שמצינו דבינה יתירה נתנה באשה יותר מבאיש כמ"ש ויבן ה' כו' והן ר"ג אברים יתירים על רמ"ח אברים כו'. והדוגמא לזה עוד ממה שמצינו בהיכלות דמלאכי' שהן במספר ת"ק שנה נגד הי"ח כו' והן ה' רקיעים והרקיע הו' הוא מ"ש ועל ראשי החיות רקיע כו' שהוא בחי' יסוד שבו נכלליו ונקשרים כולן ואליו נמשכים בבחי' ביטול במציאות אינו נמנה במספר בפ"ע כי כולל כולם כנ"ל (וזהו בחי' יסוד דכל מדה שאינו רק בחי' ההתקשרות שמתקשר עי"ז למקבל ויש בחי' התקשרות כללי מכל המדות יחד והוא בחי' יסוד שאינו מהות דבר ומציאות בפ"ע רק שמקשר הכל למקבל שהוא המביא לידי השפעה בכלל, כמו"כ בחי' יסוד דנוק' לקלוט הכל כמ"ש במ"א. ואמנם בדרך פרט הן ז' קולות קול ה' על המים כו' עד קול ה' יחולל כו' שהוא לעשות כלי במקבלים כו' וזהו יסוד ומל' שנוספים על הי"ח הנ"ל כו').

אך הנה כל זה הוא באור ושפע דמשיפע שמלמעל' למטה בבחי' או"י דוקא כנ"ל, אבל בהעלא' דאו"ח ממקבל למשיפע או"י בחי' ברכה בסוף עולה למעלה מברכה בראש וכמ"ש לעיל א"ח עטי"ב וכן נקבה תסובב גבר דבינה יתירה ניתנה כו' דאו"ח עולה למעלה בעצמות ממש כמ"ש יצאו מ"ח אל הים הקדמוני כידוע, והטעם הוא כי נעוץ תחלתו בסופן דוקא וסוף מעשה עלה במחשבה תחלה וכמ"ד ארץ קדמה לשמים וכמ"ש והארץ אזכור כו' שהוא

ס' זרעים חסד שבחסד כו': ראה גם פעי"ח שעיר הנהגת הלימוד (שי"ז) ד"ה משנה. שעהמ"צ פ' ואתחנן (ד"ה ואח"כ ישרא). טעהמ"צ שם (ד"ה סדר קביעות התורה בכל יום). חסן ישועותו ישעי' לג, ו. שבת לא, א.

דבינה יתירה ניתנה באשה . . . ויבן ה' . . . ר"ג אברים: נדה מה, ב. בראשית ב, כב. בכורות מה, טע"א. שכן במספר ת"ק . . . ועל ראשי החיות רקיע: ראה חגיגה יג, א. יחזקאל א, כב. ואמנם בדרך פרט הן ז' קולות קול ה' על המים: תהלים כט, ג ואילך. וראה בהגמון לעיל קרוב לתחילת המאמר.

א"ח עטי"ב . . . נקבה תסובב נבר: משלי יב, ד. ירמי' לא, כא.
יצאו מ"ח אל הים הקדמוני: זכרי' יד, ח.
וכמ"ד ארץ קדמה לשמים: חגיגה יב, א.
והארץ אזכור: ברוקחי כו, מב.

תושבע"פ שנק' לחם מן הארץ וכן א"י בצמחה שעולה עד אין שיעור בחידוש יש מאין מלמטלמ"ע יותר מברכה דמשפיע הנ"ל. וזהו בחי' קול כלה דהלכה שלמעלה מקול סתם כו' כמ"ש משמח חתן עם הכלה בשביל הכלה כו' כמ"ש במ"א. וזהו שאנו אומרים בברכת הארץ דוקא ועל הכל, אחר שקבלנו אור ושפע מלמעלה למטה אנו מודים ומברכים איתך מלמטה למעלה בבחי' או"ח שעיי"ז יושמך גילוי אור א"ס מן ההעלם דעצמות הא"ס יותר ע"י קול התורה שבאה מלמטה דוקא, וכמו הקל קול יעקב קל קמא חסר וי"ו שהוא קול דתפילה בהעלא' מ"ן ואז יהי' קול דתורה מוסיף ברכה למעלה (כי התפעלות דתפלה באה ג"כ מקול ה' הנמשך מלמעלה לנשמות שיתפעל ממנו כנ"ל, אבל אחר זה עולה ההתפעלות הזאת למעלה יותר מטעם הנ"ל). והיינו ומברכים אותך ממש לפנימי' דשם הוי' דח"ע שבראש ג"כ מטעם הנ"ל, ואח"כ יתברך שמך שהוא שם הוי' דחכ' ומדות דאצ"י שיומשך מאצ"י לבריאה גם בחיצוני' העולמות עד חיצוני' דחיצוני' לזון ולפרנס לכל העולם עד שיתברך שמך בפי כל חי שיהי' הכל במקבל וכן בשמחה כנ"ל, וכל חי ריבוי לרבות גם חיצוני' השפע ממש שבא בבחי' מותרות בלבושי' והעלמות בנוגה דבי"ע שאיננו נפסק גם מהו בחי' החסד עליון כמזון וחיים וכל טוב וכמו ומשביע לכל חי רצון כו' וכך גם הם מקבלים מאלקים שפע רב ומודים ומברכים לאלקי' עולם עד שיתברך שמך בפי כל חי כו' (כמו שהי' שם ה' מבורך ע"י אברהם אבינו בפי כל חי וכענין שיהא ש"ש מתאהב על ירך לזרים ולרחוקים והיינו מצד בחי' תוס' ברכה שנמשך מלמעלה מעלה בריבוי כי"כ עד שנמשך מותרות ביותר וכענין שיהי' לעיל בגילוי אור האלקי' גם בכל העולם כו'), וכ"ז מצד ברכה בסוף שעולה מלמטה למעלה דוקא שאין לו שיעור למעלה ולמטה משא"כ ע"י הברכה ש[מ]למעלה למטה בקו המדה כו' וד"ל (וזהו יהא שמי' רבא שהוא מל' דא"ס מברך לעלם בימות המשיח ולעלמי עלמאי גם בעוה"ב, ופי' לעלם ענין הסתר והעלם הרי זהו גם בהעלם והסתר היותר חיצוני' בעוה"ז יתברך שיר שהוא מ"ש יתברך שמך כו') וד"ל.

משמח חתן עם הכלה בשביל הכלה כמ"ש במ"א: ראה גם תרי"א מה, א. לקרית שהי"ש מה, ב. סידור קלב, א ואילך, קלה, ב ואילך. ועוד.
הקל קול יעקב... חסר וי"ו... דתפילה: תולדות כו, ב. ראה אוה"ח וישב (כרך ד') תתצד, ב. וש"נ. סידור יט, א ואילך.
ומשביע לכל חי רצון: תהלים קמה, טו.
שיהא ש"ש מתאהב על ירך: יזמא פו, א.
לעלם ענין העלם והסתר: ראה לקרית כמדובר ה, סעיף (ע"פ קה"ר ג, יא). שם שלח לו, ד. ביאור"ז להצ"צ ח"א ע' שנה (ע"פ פסחים ג, א). וראה גם ח"ז תמי"ב. סידור האריז"ל במוסף לרי"ה (דיום הר"ת עולם). כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) סכ"ד. ובכ"מ.
שיר: = שמי' רבא.

בעזרת השם חג השבועות

וכל העם רואים את הקולות והלפידים ואת קול השופר כו'. כתיב ואתה מרום לעולם ה' כי הנה אויביך ה' יאבדו יתפרדו כו'. הנה תחלה יש להבין ענין הלפידים שהוא גחלת לוחשת דוקא כי גחלת בוערת להב אש הרי להב האש יוצא ומתלהב לחוץ ולהיפך גחלת אש שאינה בוערת בלהב נק' גחלת אש סתם כגחלים שבתנור לאחר שהוסק ונגמר שריפת העצים ונעשו גחלים כידוע אך הלפיד הוא גחלת לוחשת דהיינו שאש הלהב מוסתר בה בעולם ויוצא לידי גילוי בכל רגע וחוזר ונסתר עד שנראה כאילו כבה לגמרי ומיד חוזר ומתעלם הלהב ויוצא לחוץ וחוזר ויורד ונכנס בגחלת ומתעלם וכך חוזר חלילה בכל רגע ורגע וע"ז אמר ביחזקאל בחיות שמראהם כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים מתהלכת בין החיות כו' ומן האש יוצא ברק והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק וארז"ל כלהב שיוצא מן החרסית כו' דהיינו כגיל שהלהב היוצא מן החרסית הוא כבחי' רצוא ושוב עולה ויורד מתגלה ומתעלם כך הלהב שבחרס' יוצא ונכנס כו' והיינו ג"כ ענין הלפיד (וע"ז כיון כו' בס' יצירה להמשיל לשלהבת הקשורה בעולם בגחלת ולפעמי' תצא לידי גילוי כו').

אך יש להבין הטעם שנק' גחלים לוחשות לשון לחש הדיבור דלכאורה אין זה שייך כלל ללחש הדיבור של החי כו'. והנה הענין הוא משום דלחש הדיבור של החי בשעה שמדבר הוא נמשך בבחי' רצוא ושוב ע"ד הנל בגחלים לוחשות ע"כ נק' לוחשות ע"ש לחש הדיבור דוקא. כי הנה אנו רואים שיש ג' מדרגו' דומם וצומח וחי והמדבר עולה על כולם במעלה ומדרגה הגם שכל א' וא' עולה על חבירו במעלה ומדרגה כמו הצומח שיש בו יתרון מעלה על הדומם והחי יש בו יתרון מעלה על הצומח כידוע מ"מ יתרון מעלת המדבר על החי הוא יותר נעלה במעלה זו שהוא בחי' מדבר בדיבור הרבה יותר מיתרון החי על הצומח במה שיש בו בחי' תנועת חיות החי אשר אין בצומח ומכ"ש מיתרון הצומח על הדומם במה שיש בו כח

וכל העם רואים: נדפס מגוכי"ק 1194 כה, א. ונמצא גם כהכתי' (מעתיקים): 126 קס, א. 974 פה, א. 2030 צה, א.

[בגוכי"ק נרשם מאמר זה בקונטרס המכיל גם ד"ה פדה בשלום (כ"ק) — הנדפס בס' שערי תשובה ח"א מט, א. ואם המאמרים שבקונטרס זה נרשמו בסמיכות זמן, הרי שמאמר זה הוא מלפני שנת תקע"ז — שאו נדפס לראשונה הסי' שע"ז].

מאמר זה מיוסד על ד"ה וכל העם רואים — בס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"א ע' שלב [וניכר משם שהוא הנחת כ"ק אדהאמ"צ].

וכל העם . . . השופר: ע"פ יתרו כ, טו.
ואתה מרום . . . יתפרדו: ע"פ תהלים צב, ט"ז.
וע"ז אמר ביחזקאל: ראה שם א, יג, ד.
כלהב שיוצא מן החרסית: ראה חגיגה יג, ב.
בס' יצירה להמשיל לשלהבת: פ"א מ"ז.

הצמיחה וההתפשטו' משאי"כ בדומם כו'. דהנה ידוע דעיקר ענין יתרון החי על הצומח אינו רק בתנועת החי במה שהחי מתנועע ממקום למקום לפי שזהו עיקר הוראת מעלת החי שהוא בבחי' היות רוחני מזה שמניע תנועה דוקא וכאשר אינו מניע תנועה אינו נק' חי אלא מת כו' מפני שעיקר התנועה וגם ההרגש אינו אלא מחמת כח החי' שבדם הוא הנפש החיוני' שבכל בע"ח גדולי' וקטני' ובהסתלקו' החי' שבדם כמת יחשב משאי"כ בכל זה במהות טבע הצומח שאין בו בחי' החי' הרוחני' כלל וכלל כידוע. אך לפי' לא יובן מ"ש והחיות רצוא ושוב כו' דמשמע שזהו עיקר הוראת החיות שבחי ממה שהוא בבחי' רצוא ושוב עולה ויורד כניל והלא הוראה העצמית של החי אינו רק בחי' התנועה לבד במה שמניע אי"ע ממקום למקום שאין זה בבחי' רו"ש דוקא אלא רק בתנועה והתפשטו' מכאן לכאן וכי יתכן לומר בחי' ההולך בתנועה ממקום הלזה למקום האחר ולא ישוב לאחור שלא נק' חי אלא כשיחזור בבחי' שוב כו' אלא צריך לומר שהכונה אינו על ההילוך בתנועה שהיא בבחי' רו"ש דוקא רק על עצם בחי' מהות החיות שבכל בע"ח שהוא בבחי' רו"ש דוקא וכמו שאנו רואים בחוש בכל רוח בע"ח שרוח החיים אינו נח ושורה בלב בע"ח רק בבחי' רו"ש עלי' וירידה זאי' והוא בחי' הדפיקו' שבלב בבחי' הסתלקו' והתפשטו' זאי' ממש כמו הלהב שבחרסו' העולה ויורד כניל וכן אנו רואי' מן הנשימה שבאפו כמיש כל אשר נשמת רוח חיים באפיו כו' שעולה ויורד בכל רגע ורגע כידוע ועי' א' והחיות רו"ש כו' ודיל'. ונמצא יש בחי' ב' דברים הא' בחי' התנועה וההתפשטו' ואין זה עיקר הוראת עצם ומהות החיות של החי גם שבזה יתרון מעלתו על הצומח כו' והב' עיקר מהותו כמה שהוא בא ונמשך בבחי' רו"ש מלמטה למעלה ומלמעלה למטה והוא ענין נשמת רוח החיים בנשימה והדפס שבלב שיוצא החיות ונכנס כלהב שבבזק כניל ודיל'.

אמנם הנה מעתה לא יובן עדיין הטעם לקריאת שם גחלים לוחשיות בבחי' רו"ש משום דלחש הדיבור של החי הוא בבחי' רו"ש שהרי כל זה שאמר והחיות רו"ש לא קאי עלי' רק בחי' החי לבד ולא על בחי' המדבר והרי גם אדם שבחחי' מדבר כלול מבחי' חי ובחי' החי שבו הוא כשאר בע"ח שרוח החיים שבלבו ואפו הוא בבחי' רו"ש כניל אבל על בחי' הדיבור שהוא הנק' מדבר לא שייך בחי' רו"ש כלל שע"ש זה יקרא גחלים לוחשיות כניל'. אך הנה הענין הוא דבחי' המדבר יש בו יתרון מעלה הרבה על החי בכלל במה שהוא מדבר בצרופי אותיו' שזהו מבחי' הדעת והשכל והחכמה אשר אין זה בבחי' החי כלל וכלל גם שרוח החיים של העוף הוא בבחי' רו"ש אבל אין ברוח זה בחי' דעת כלל ע"כ לא יוכל החי לדבר מאומה ויתרון מעלה זו הרבה יותר מיתרון מעלת התנועה ורו"ש של החי על הצומח כי הרבה יותר

כל אשר נשמת רוח חיים באפיו: נח ז, כב.

על רק: אוציל: רק על.

אין ערוך לחי בלתי דעת לגבי המדבר בר דעת מערך הצומח בלתי חיות לגבי החי ברוח חיים כו' ודיל.

אבל עדיין יש להכין על מהות הדיבור של המדבר דהנה לכאורה אנו רואים במהות אותיו' הדיבור שהן בחי' רוח הבל כעלמא הנמשך מהבל הפנימי שברוח החיים שבלב וכידוע דקול הבל הדיבור מורכב מאמ"ר שבהבל הלב דוקא ווי"ש ויהי האדם לנפש חיה ותרגומו לרו"ח ממליא הרי הדיבור הוא בבחי' רו"ח החיים שבלב כו' ונק' רו"ח ממללא והוא עיקר ענין נפש חיה כמו רו"ח החייה שבאופני' שנא' ע"ז והחיו' רצוא ושוב ולזאת אנו רואים שהבל רוח הדיבור הוא נמשך ובא בבחי' רו"ש יוצא ונכנס כו' שהרי אנו רואים בחוש בשעה שהאדם מדבר דיבורו כל הבל של כל דיבור יוצא וחוזר ונכנס להתעלם בלב וחוזר ויוצא רוח והבל הזה לדבר דיבור שני כו' וה"ז בבחי' עלי' והסתלקות וירידה והתפשטו' וא"ז כמו כל טבע בחי' רוח החיים שהוא בבחי' רו"ש וכמו הלהב שבגחלת כנ"ל ודיל. אך איכ יפלא ביותר למה מתייחס הדיבור אל בחי' המדבר בר דעת דוקא הרי עיקר אותיו' המשכת הדיבור כמדבר נמשך מהבל ורוח החיים שבלב אשר ע"כ הוא בא ונמשך בבחי' רו"ש ולפי"ז מהראוי ה' שכל בע"ח יוכל לדבר ברוח החיים שבו מאחר שנק' רו"ח ממללא בחי' רוח ובאמת אין הענין כן כידוע שעיקר הדיבור מתייחס אל הנפש המדברית דוקא שהוא בחי' שכל וחכמ' שבנפש השכליי' כמי"ש לנפיש חייה כו'.

אך הענין הוא כידוע שיש ב' מדרגו' בדיבור בחי' חומר וצורה בחי' החומר שבדיבור היינו בחי' ההבל וקול הנמשך מהבל ורוח החיים שבלב והוא הנמשך בבחי' רו"ש כנ"ל אבל בחי' צורה שבדיבור הוא ענין בחי' צרופי אותיו' שבדיבור שהוא מהארת אור השכל והחכמה דוקא וכידוע דאבא יסד ברתא כו' וראיה מן התינוק דאע"פ שיש בלבו רוח החיים והבל ה' מוצאו' הפה אבל א"א לו לצרף צרופי אותיו' הדיבור עד שמאיר בנפשו מכה החכמה והדעת אז יש בדעתו לדבר בסדר צרופי אותיו' כו' וכמי"ש במ"א ודיל. ונמצא מובן שבחי' הדיבור ממוצע הוא בין העצמו' של החי שהוא בחי' רו"ש דרוח החי ובין בחי' סופו של המדבר בר שכל דהיינו מצד בחי' חומר הבל הדיבור הוא בחי' פנימי' ועצמו' החי כנ"ל בענין החיו' רו"ש דקאי על בחי' החי כו' ומצד בחי' צורה שבדיבור הוא סוף מדרגת עצם החכמ' כשמאיר כדיבור לצרף צרופי אותיו' כנ"ל ודיל. ובחי' רו"ש שבהבל הדיבור

דקול . . מורכב מאמ"ר: ראה חז"ב קפד, ב. מאריא ק, יט. תריא כב, סעיב. נד, א. א. סידור נג, ד. ובהתסמו באורכה בהמ"מ לאוה"ת דברים (כ"ר ר) ע' בתעג.
ויהי האדם לנפש חי' . . ממליא: בראשית ב, ז [ואוציל כאו: ממלליא, כבתרגום וכדלהלן בסמוך].
דאבא יסד ברתא: חז"ג רמח, א. רגו, ב. רנה, א. ת"ז תכ"א (סא, ב). תמיס (קה, ב).
התינוק . . צרופי אותיו' . . וכמי"ש במ"א: ראה ס' מאמרי אדוהמי"צ ויקרא ח"ב ע' תתכחה. ובכ"מ.

הוא למעלה מבחי' התנועה שבחי שבלא דיבור כלל כשאר בע"ח שאינם מין מדברי' כלל דגם שכל חי מתנענע מצד הדם שבו הנפש החיוני' הטבעי' אין לה ערוך לגבי בחי' הרו"ח שבדיבור שנק' רוח ממלאא אצי"פ שאינו רק בחי' חומר הדיבור שבלא דעת עדיין כו' עד שבחי' התנועה שבחי כמו בחי' דומם בלא חיות יחשב לגבי בחי' רוח החיים שבדיבור כו' כי בחי' רו"ש שברוח ממלאא נק' חיי' שבבחי' מדבר שלמעלה מבחי' החי הנבדל מבחי' מדבר כו' ועיקר ההפרש ביניהם הוא בבחי' רו"ש דגם שהחי מתנענע אין זה הוראת אמיתי' עצם רוח החי עדיין אלא דוקא בחי' רו"ש שבו וכמ"ש והחיי' רו"ש וכנ"ל באריכו' וד"ל. ודרך כלל כל ענין הנ"ל בצומח ובחי ומדבר היינו ענין ג' מדרגו' כלליים נפש ורוח ונשמה נפש הוא בחי' החי בתנועה לבד כמו כי הדם הוא הנפ"ש שאין זה רק ענין מה שהחי מתנענע ממקום למקום כנ"ל ורוח הוא בחי' רו"ש שבלב ונשימה שבאפו נק' נשמת רוח החיים כו' ושרשה במוח הוא בחי' הנשמה עצמה שהוא בחי' מדבר בבחי' הדעת והחכמה כו' וסוף מדרגתה הוא בחי' הצורה שבדיבור הנ"ל ונמצא נפש שבדם מרכבה לגבי רוח שבלב ורוח שבלב מרכבה לגבי נשמה שבמוח ע"י בחי' ממוצעי' ע"ד הנ"ל בדיבור שהוא ממוצע בין המדבר וחי שהן נשמה ורוח אך רוח ונפ"ש קרובי' זא"ז יותר כו' וד"ל.

ועפ"י כל זה מוכן הטעם שנק' גחלים לוחשוית ע"ש לה"ש הדיבורי' של החי שהוא בבחי' רו"ש דוקא מצד בחי' הרוח שנק' רו"ח ממלאא ולא מצד בחי' מדבר עצמו שהוא עצם החכמ' שבמוח רק ע"ש בחי' רו"ש שברוח החיים (רק מתחבר בהבל הדיבור בחי' סוף הארת המוח) שנק' צורה שבדיבור כו' ואז גם בו בחי' הסתלקו' והתפשטו' אבל אין נק' רו"ש אלא בחי' מול"מ שהוא ענין הנשימה שבאפו שנמשך מלמעלה למטה משא"כ בדפק הרוח שבלב שהוא מלמטה למעלה כמ"ש במ"א וד"ל).

והנה ידוע דכללות התפשטו' החיות של הנפש בגוף הוא ג"כ בבחי' רו"ש כנ"ל כמו הדם הוא הנפש שבתוך הגוף בלב כנ"ל להיות כי כל עיקר בחי' הארה זאת של הנפש בגוף הוא בבחי' הגבורו' שהוא בבחי' עלי' וירידה הסתלקו' והתפשטו' כטבע אור הנר שעולה ויורד בנענוע תמיד וכמ"ש נר ה' נשמת אדם כו' וכמו שגופו ומהותו של הנפש הוא בבחי' רו"ש עולה ויורד כמו אור הנר כך ממש בחי' זיו הארת התפשטותה של המהות דנפש להחיות איברי הגוף ג"כ ידמה אל טבע עצם ומהות הנפש כי כל זיו והוד התפשטות ידמה אל העצם בכל עניניו ובכל פרטי טבעי' כו' כידוע מאחר שנק' זיוו ואורו כו' וכל עיקר הטעם דעצם הנפש מה שהוא בבחי' רו"ש היינו לפי

כי הדם הוא הנפש: דברים יב, כג.

נפש . . . מרכבה . . . רוח . . . נשמה: ראה גם שיע"ת לאדהאמיצ ח"ב כב, א (כשם הוורר).

נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כו.

שהוא בבחי' הגבורו' דוקא כשלהבת האור שעולה ויורד כך הוא עיקר טעם לזה שגם התפשטו' החיו' של הארת הנפש בגוף בכלל בבחי' רו"ש לפי שהארת החיו' הזה הוא נמשך ובא בבחי' הגבורו'. והמופת לזה יוכן ממה שאנו רואים במאכל שעל ידו יתחבר הארת חיות הנפש באיברי הגוף בכלל הנה אנו רואים דכמו שיש כמה מיני מאכלים טובים מאד שמשביים את הנפש וממשיכים' ומחברים' ומקרבים הארתה בכל הגוף שתפשט לאורך ורוחב ועומק בכל האיברי' בקירוב עצום, כך יש כמה מיני מאכלים רעים מאד שהנפש קצה בהן מאד עד שגורמי' היפך החיבור לגמרי דהיינו ההסתלקו' של הארת חיות הנפש שתרחק ותתכווץ ועולה אל עצמותה עד כלות הנפש לגמרי ימות הגוף שהוא בחי' ריחוק ופירוד גמור לנפש מן הגוף ואם הי' ענין המשכת שפע חיו' הנפש בגוף מבחי' החסדי' שאינן בבחי' רו"ש עלי' וירידה אלא רק בחי' ירידה והתפשטו' למטה כמים שיורדי' כו' היה אחיזת התקשרו' חיבור הארה זו מן הנפש בגוף בתמידו' בלתי פירוד כלל כו' אלא מוכרח לומר שבחי' ומדרגת אור חיו' הנפש בגוף הוא מבחי' הגבורו' דוקא ובחי' הגבורו' הן בבחי' רו"ש בחי' הסתלקו' והתפשטו' והוא הנק' ריחוק וקירוב כמו שנראה לעין בקירוב וריחוק שעי' מאכלי' טובי' או רעים שעי' מאכל טוב יתקרב אור הנפש בגוף ועי' מאכל רע יתרחק ויתכווץ בעצמותו כו' כניל ודיל.

והנה כמו שבכללות חיו' הנפש דכל איברי הגוף כולל מבחי' חויג' רו"ש ריחוק וקירוב שלפעמי' יומשך בבחי' קירוב להתיישב לאורך ורוחב בכל הגוף ולפעמי' יתרחק ויסתלק ויתצמצם כו' כך הוא ממש בכל אבר ואבר פרטי שבגוף שהארת אור פרטי מן חיו' הנפש ממוזג בו לפי ערך טבעי של אותו האבר דוקא כידוע הנה גם בהארה פרטית זאת שבאבר זה הפרטי ג"כ הוא בדוגמא לכללו' החיו' בדבר זה שהוא מבחי' גבורו' שהוא בבחי' רו"ש קירוב וריחוק הסתלקו' והתפשטו' שלפעמי' יהי' הארת אור חיו' של אבר הפרטי בבחי' קירוב באורך ורוחב בכל חלקי האבר ולפעמי' יהי' בבחי' הסתלקו' וצמצום וריחוק וכווץ בעצמותו עד שימות אותו האבר כו' כמו באבר היד או הרגל ממוזג בו החיו' לפי ערכם לפעמי' יתפשט האור והחיו' בדם שבגידו' ובשר שבהן ולפעמי' יסתלק ויתרחק כו' שהרי אנו רואי' ג"כ כפרטי האכרי' שיש הרבה דברי' שיקרבתם אור וחיו' אותו האבר ויתפשט על ידו יותר כמו הרחיצה בחמין וסיכה ליד ורגל ויש הרבה דברי' שישנאם אור וחיו' האבר של יד ורגל כמו הקרירו' והרחיצה בדברי' קשים המזיקי' לאור וחיות שלהם עד שיכווץ החיו' שבהם ויסתלק ויתרחק כו' וכך הוא בכל האיברי' פנימי' לא ימלט א' מהן שלא יהי' בו ב' בחי' אלו קירוב וריחוק רו"ש הסתלקו' והתפשטו' עי' דברי' מיוחדי' לפי אופן מזגי טבעם אם לרחק או לקרב כו' כידוע בספרי הרפואה. וא"כ הרי מכל זה מוכח שהעיקר הוא לפי שכל עיקר מהות ועצם הנפש הוא בבחי' גבורו' דרו"ש עלי' וירידה כאור הנר כניל עי' גם בבחי' יו' והתפשטו' אור הנפש בכלל וגם בפרטי

פרטי' באברי' הפרטי' פנימי' וחיצוני' הכל ידמה אל העצם ומהות בדבר זה שהוא בא נב' בחי' הללו דרו"ש דוקא לפי שכל זיו והארה ידמה לעצם בהכרח והגם שפרטי' חיו' האיברי' אינו נק' זיו דויו הנפש שיכריח הדמיון הזה להיו' בבחי' רו"ש כי הרי פרטי' החיו' הללו הן פרטי' חלקים מחלקי האור הכללי של הנפש ממש כידוע הנה אדרבה בחי' הפרט מן הכלל יותר מכריח ענין הדמיון להיות הפרט דומה אל הכלל דוקא כאותו האופן ממש ולא באופן אחר מאחר שנחשב חלק מחלקי' כו' בלי שינוי המהות כלל וזה נידון בקי' מבחי' הזיו שדומה אל העצם שאינו נחשב ממהו' ועצם כו' ודיל' (אך באמת הרי מבואר במ"א שגם הארת אור הכללי נגוף הוא בא כשינוי המהות ואינו דומה אל העצם בהכרח שאם דומה להעצם בהכרח אי"כ סומא יוליד סומא מאחר שמוליד בדומה לו ממש והוא סומא בכלי העין הרי כאשר בדומה אל העצם בהכרח שנחסר אור הראות בזיו הכללי והפרטי המאיר בעין וכו' ובאמת אינו כן שהרי אנו רואי' שהסומא יוליד שלם אלא מוכרח שחסרון הראו' מצד כלי העין אין זה חסרון כלל באור וחיו' הראו' שבנפש שבבחי' והתפשטו' זיוה כלל וכלל רק שאין אור הראו' של הנפש מתפשט ובא בגילוי מפני העדר כלי העין כו' וכמ"ש במ"א וכמ"כ גם בבחי' זיו הכללי כשהוא בהעדר הגילוי בכלל ובפרט אין זה נוגע אל העצם כלל כו' לפי שאין בחי' הזיו נחשב מן המהו' כמו זיו השמש כו' וכמ"ש במ"א ואי' מאיזה טעם מוכרח ענין הדמיון של הזיו בכלל ובפרט להיות דומה אל העצם בהכרח מאחר שאינו ממהותו כו' ולפי' לא מוכרח ג"כ שיהי' בחי' הזיו בבחי' רו"ש כמו העצם כו' אלא הענין הוא שאין זה הכרחי אלא רק שהעצם מאיר אורו וזיוו כפי מה שהוא בעצם כו' וכמבואר שרש דברי' הללו במ"א באריכו' ודיל'). אך מ"מ אם הי' חיו' האברי' שבגוף מן הנפש בשינוי המהו' לגמרי ולא הי' אחוז וקשור במקורו הכללי בעצם הנפש וזיוו הכללי לא הי' החיוב וההכרח להיות בחיו' האיברי' ג"כ בחי' רו"ש דוקא אלא הי' יכול להיות באופן אחר לגמרי כמו להיות בבחי' שוב לבד אלא מפני שאחוז וקשור במקורו והאור כללי בבחי' רו"ש ע"כ ממילא גם בחי' הפרט נמשך אחר הכלל באותו האופן ממש ולא באופן אחר כו' ודיל'.

ומעתה אחר כל הנ"ל יובן הנמשל מכל זה למעלה בבחי' אד"ם העליון שעל הכסא כו' כמ"ש מבשרי אחז' אלוה כו' כי בצלם אלקים עשה את האדם התחתון כידוע. להיות ידוע דמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אד"ם היינו בחי' אד"ם דאצי' שנק' זיא דאצי' וצלע אחת מצלקותיו שנבנה בנין

מבשרי אחז' אלוה . . כי בצלם אלקים עשה את האדם: איוב יט, כו (וראה ס' מאמרי אדואמיצי' ויקרא ח"א ע' לו), נח ט, ו.

ועל הכסא דמות כמראה אדם: ע"פ יחזקאל א, כו (וכהלשונו כאו הובא בכ"מ — ראה סידור ק"ב, ב. ועוד).

אד"ם . . שנק' זיא: ראה ע"ה שער רפ"ח (שי"ח) פ"ה.

וצלע אחת מצלקותיו . . זוהי כי היתה את כל חי: ע"ס בראשית ב, כב, ג, כ.

פרצוף נוק' הוא בחי' גוף דו"א שנק' חוה כי היתה אם כל חי בחי' מקור לכל העולמו' כו' ודרך כלל יש ג' מדרגו' בבחי' אד"ם זה דאצי' והוא בחי' נר"ג דאצי' שמלוכשי' בג' כלים מוחא ולבא וכבדא כו' כמ"ש בזוהר ובחי' האחרונה שבע"ס דאצי' הוא בחי' נפ"ש כמו עד"מ הד"ם הוא הנפ"ש שבאדם התחתון שאינו רק בחי' התנועה שבחי' שלמעלה מבחי' צומח לבד כנ"ל והוא רק חי' האיברי' בחיצוניו' בתנועה והרגש כו' וזהו הנק' בוהר קיסטא דחיותא שנשאר כחלל הלב בשעת שינה שמסתלק אז בחי' פנימי' הרוח חיים שבלב והמוחי' כו' ולמעלה מזה הוא מקור כל חי' העולמו' להחיו' בע"ג מאין ליש תמיד כמ"ש ואת"ה מחי"ה את כולם וכידוע והוא הנק' בחי' נוק' דו"א כי היתה א"ם כל חי' כו' וידוע בע"ח דעיקר בנין הנוקבא הוא מבחי' הגבורו' והגם שנא' ויבן ה' אלקי' את הצלע שזהו בחי' חו"ג דאור"א שנק' ה' אלקי' דאור"א תקינו לה כו' מ"מ עיקר בנינה מבחי' הגבורו' להיות כי מאיש לוקחה זאת דהיינו מבחי' הגבורו' שבמדו' דאי"ש העליון שהוא בחי' רוח שכלב דנפ"ש שבאצי' שמחיה כל העולמו' ובחי' רוח שכלב אד"ם העליון הוא בבחי' רוי"ש דוקא כנ"ל באריכו' בענין רוי"ח ממל"א כו' וכנראה מבחי' הדפק שבלב והנשימה כו' ע"כ גם בחי' התפשטו' האור דבחי' נפ"ש שבאצי' שמחיה כל העולמו' הוא בא וגמשך ג"כ בבחי' רוי"ש דוקא ועי' א' והחיות רוי"ש פי' החיו' דבחי' נפ"ש עליונה בחי' המל' שמחי' את הכל הוא בא למטה בבחי' רוי"ש דוקא כמראה הבזק שהוא כמו הלהב שבחרסית שיוצא ונכנס מתגלה ומתעלם כו' כמו גחלים לוחש"ו' כנ"ל באריכו' ווי"ש ויהי האד"ם לנפ"ש חיה האד"ם העליון דאצי' נמשך ממנו בחי' רוי"ח ונפ"ש בבחי' רוי"ש ווי"ש לנפ"ש חיה' ותרגמו לרוח ממל"א כו' והוא בחי' דיבור העליון די' מאמר' כמו ויאמר אלקי' יהי אור כו' וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוי"ח פי"ו כל צבאם וכידוע וד"ל.

והנה מבואר למעלה דבחי' הדיבור של החי ממוצע בין רוח ונשמה שבמוח כו' כי כלול מחומר וצורה כו' כך בדבר ה' שמחי' את הכל כלול מבחי' רוח ונשמה שבאדם העליון כי אנא יסד ברתא וכמ"ש ה' בתכמה כו' וד"ל. והנה ג"כ מבואר למעלה הכלל דכל בחי' זיו ידמה אל העצם ולכך

נר"ג . . מוחא לבא וכבדא כו' כמ"ש בוהר: ראה זח"ג קנ"ג. א. זח"ר רות פ. א. ע"ח שער המוחין (ש"כ) פי"ה. אכן עורא משפטים כג. בה.
בוהר קיסטא דחיותא: ראה זח"א פ"ג, א. לקוית אמור לא, טע"ב. ובכ"מ.
ואת"ה מחי"ה את כולם: נחמי ט. ה.
בע"ח דעיקר בנין הנוקבא . . מהגבורות: ראה רמז לווהר ר"פ וישב. ע"ח שכי' דרוש ב. שהי"מ תקס"ה
ע' תתפ"ה. תתצו. ביארוהו להצי' ע' שצו. ובכ"מ.
ויבן ה' אלקי' את הצלע . . דאור"א תקינו לה: בראשית ב. כב. זח"א מט, א.
כי מאיש לוקחה זאת: בראשית ב. כג.
ויאמר אלקי' יהי אור . . בדבר ה' שמים נעשו: בראשית א. ג. תהלים לג. ה.
בה תכמה: משלי ג. יט.

התפשטו' חיו' הנפש בגוף הוא ג"כ בבחי' רו"ש כהנפש עצמה וכן פרטי חיו' האיברי' ידמו אל כלליו' ההתפשטו' כו' וכך יובן למעלה בבחי' כלליו' ההשפעה האלקי' שמחי' כל העולמו' שהוא בבחי' רו"ש בכלל וכמיש' והחיו' רו"ש כניל לפי שהזיו דומה אל העצם דהיינו לבחי' עצם המדו' שבלב אדם העליון שמשם נמשך בחי' נפיש שבאד"ם כידוע דלכא פליג לכל שייפין וכמו אדם התחתון שמחלל הלב יומשך לכל האיברי' כידוע וכן הדיבור מקבל מהבל הלב דוקא כניל באריכו' וז"ש נעשה אדם בצלמיניו כדמותינו דמו"ת בנוק' שדומה אל העצם הצלם דאד"ם שהוא בחי' רוח כו' כמיש' כי מאיש לוקחה זאית כו' כניל ודיל וע"כ גם פרטי התחלקו' החיו' האלקי דנפש העליונה בני' עולמו' בי"ע כמשל פרטי חיו' האיברי' באדם למטה כניל הוא ג"כ בבחי' רו"ש דוקא בפרטי פרטו' של כל נברא ונברא שהרי אנו רואי' בחי' רו"ש בכל נברא ונברא בפרט כמו ענין הנשימה ברוח האדם למטה וכן בכל בע"ח וגם במלאכי' ומולו' העליוני' הן תמיד בבחי' רו"ש בכל פרט ופרט וכמיש' והחיו' רו"ש דקאי על כל פרט החיו' שבכל אופני' וחיו' כו' כידוע והיינו לפי שכל זיו פרטי דומה אל העצם והכלל כניל וכלליו' החיו' האלקי שמחי' את הכל משפיע אור החיו' לכל הנבראי' מאין ליש בבחי' הגבורו' דוקא שהוא בבחי' רו"ש דוקא כניל ולכך יש בחי' רו"ש גם בכל נברא בפרט כו' ודיל.

והנה מעתה יש להבין.

דלכא פליג לכל שייפין: ראה זחיג קסא, ב. רכא, ב. אנהיק סליא. תריא בראשית ז, ב. נעשה אדם בצלמיניו: בראשית א, כו. והחיו' רו"ש: יחזקאל א, יד. והנה מעתה יש להבין: ע"כ נמצא בנוכחי' [וכן בכתיב"ד המעתיקים ליתא יותר. וזכיר שלא נרשם יותר]. וראה המשך המאמר בס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"א ע' שלג (פיסקא: ועפי"ז).

בעזרה"י חג השבועות

וספרתם לכם ממחרת השבת, תספרו חמשים יום. וידוע הקושיא דהספי' אינה אלא מ"ט יום. גם יש להבין בלשון היום יום א' דלפי"ז הי' ל"ל היום יום שני וביום ג' יום שלישי, ולמה אומר ביום ב' שני ימים וכן שלשה ימים, וכך יש להבין במספר השבועות דהליל שבוע א' שבוע שני ואומר שני שבועות כו'. אך הנה יש להבין עוד מה שהי' מקריבים מנחת העומר מן השעורים ושתי הלחם מחיטים בשבועות, וידוע לפי שראשית קציר השעורים הוא ממחרת הפסח וקציר חיטים הוא בשבועות שנק' מנחה חדשה כו' ואי"כ כל משך זמן הספי' הוא מראשית קציר שעורים עד זמן קציר חטים, ויש להבין הטעם לזה מה שייכות יש לענין הספי' לקציר שעורים וחיטים.

והנה יש להקדים מ"ש ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה, פי' כנפיהם הוא בחי' אהו"ר שנק' גדפים אך במלאכים נק' ע"ש הכנפים כמו ובעל כנפים יגיד דבר לפי שעיקרם הוא בחי' התפעלות אהו"ר שהוא כמו העוף הפורח בכנפים אל מקום חפצו שהעיקר הוא בחי' הרצון והתשוקה מזה בא סיבת פרישת כנפי' כלפי מעלה ברוממות כו' כך המלאכים נאמר בהם בשתיים יעופף כו' בבחי' התשוקה והאהבה וכן ביראה (כולל משניהם יחד והוא נדנוד הכנף ברו"ש כמו השט במים וכמ"ש במ"א). וז"ש ופניהם וכנפיהם, פניהם בחי' פנימי' הרצון והתשוקה שלהם מלובש בפרישת כנפים כמו ויפרוש כפיו כו' באדם הן פרישת ידיו כלפי מעלה שזה מורה על עוצם הסתלקות וביטול הנפש מפנימי' כלפי מעלה כידוע וכך בעוף הוא פרישת כנפיו למעלה מראשו וכל גופו, ובמלאכים היינו בחי' עוצם הסתלקות שלהם שמוטבע בהם, כמו דוגמת מרוצת כוכבי לכת וכל צבא השמים הגשמי' שאנו רואים בעיני בשר שסיבובם והילוכם תמיד בהם מוטבע מבחי' כח טבע האלקי, (עד"מ הוורק אבן שכת הילוכו כמו טבעית לפי שעה עד כלות הכח

וספרתם לכם: נדפס מהכת"י: 105 קלו, ב [בכותרת: בעזרה"י חג השבועות], 954 לא, א. בשני הכת"י חסר סיום המאמר.
מאמר זה הוא נורא ומקביל לדיה לה"ע ספירה ומ"ת — תקפ"ג (נדפס לעיל ע' שצו). וראה בהתנסו שם בתחילת המאמר.

וספרתם לכם . . . חמשים יום: אמר כנ, טו ואילך.
וידוע הקושיא דהספי' . . . מ"ט יום: ראה תוס' מנחות סה, ב [דובא בלקרי' כמדבר, י, א].
מנחה חדשה: אמר שם.
ופניהם וכנפיהם פרודות: יחזקאל א, יא.
אהו"ר שנק' גדפים: ראה תניא ספ"מ, ושי"ג.
ובעל כנפים יגיד דבר: קהלת י, ב.
בשתיים יעופף: ישע"י ה, ב.
ויפרוש כפיו: שמות ט, לג. מלי"א ה, כב.

מיד הזורק, כך מבחי' זריקת אור וכח אלקי' בכוכבי לכת יש בהם טבעית כח תנועתם בהליכה במרוצה לא ינוחו בלתי אם יכלה כח המוליכם שהוא כח הזורק מכה האלקי' ודיל'. ופי' פרודות מחולקות זו מזו לכאורה קאי על כנפיהם של כ"א שהן פרודות מלמעלה ולא מלמטה וזה סותר ל"ש למעלה שכנפיהם בבחי' רוי"ש כלולים כא' כמו השט במים שמנדנד ביד א' להלאה ממנו וכי"א א' לאחרי' כו', אך באמת ב' הפכים הם רצוא למעלה ושוב למטה, אבל מפני שבאמצעותם יחד דוקא נשלם הרצון ובלא התכללותם יחד לא נשלם הרצון נמצא ב' הפכים מאחדים לדבר א' ממש שהוא נקודת הרצון. וזהו שמתחילת מציאותם וחיבורם ברצון שבגוף המה בלתי פרודות כמו שכיתת הכנפים על הגוף שממקור א' יצאו, רק בפרישותם זה פונה לכאן וזה לכאן ועי"כ פרודות מלמעלה ולא מלמטה ודיל'. ועי"ל דלמעלה קאי על שרש החיות שלהם שנאמר ע"ז והחיות רצוא ושוב בבחי' פרודות ובכא האור והחיות בהם מתאחדים בנקודת הרצון, והכל ענין א' ודיל'.

והנה הגם שכ"א כלול מחבירו כמו פני ארי' אל הימין מבחי' החסד שהוא בחי' התפעלות האהבה ופני שור מהשמאל בבחי' התפעלות יראה שזהו בחי' רוי"ש וע"ז אמר ודאי שהן פרודות מלמעלה דהיינו מבחי' כח החיות אלקות שנא' ושופע בהן בבחי' ההתחלקות אבל כ"א כלול מחבירו וכמ"ש והחיות רוי"ש דמשמע כ"א כלול מרו"ש רק שפרודות מלמעלה בלבד, מ"מ באופן מהות ההתפעלות הבאה בבחי' גילוי ממש יש הפרש ביניהם שהארי' שואג ואומר קדוש באהבה דוקא כי כל שאגה הוא ע"ד הנאהב וחושק אליו ביותר כמו ארי' גשמי' שישאג אל טרפו ומזונו כו' וכמ"כ בחי' ארי' שבמרכבה ששואג קדוש בבחי' ביטול בחי' רצוא תמיד לא יניח רגע, וכמו אחרי' הוי' תלכו כארי' ישאג כארי' שבמרכבה שישאג בתמידות בלי הפסק כו', ופני שור מהשמאל בהתפעלות יראה בחי' שוב, וזהו שנאמר לשון גועה בשור ולא לשון שאגה והוא בחי' פני שור שבמרכבה שגועה תמיד כו', ובחי' פני נשר שבמרכבה הוא בחי' הממוצע ביניהם והוא מה שהתפעלותו בבחי' הרחמנות לעורר רחמים העליונים ע"י השפלות, ויש ביכולת התפעלות הרחמים להעלות יותר מע"י התפעלות אהוי"ר דארי' ושור, וז"ש ופני נשר לארבעתן שבכ"א יש בחי' נשר בחי' הרחמים להיותו כולל הכל, והוא בחי' בריח התיכון דיעקב קו האמצעי שכולם כלולים ועולים על ידו וכמ"ש כנשר יעיר קינו כו' (שדרך הנשר בשמים כו') ישאחו על אברתו כו'. והענין הוא כי

והחיות רצוא ושוב: יחזקאל א, יד.

פני ארי' אל הימין: יחזקאל א, י.

אחרי' ה' תלכו כארי' ישאג: השע' יא, י (ואוצ'ל כאן: ילכו).

שנאמר לשון גועה בשור: ראה איוב ה, ה: אם יגעה שור גר.

ופני נשר לארבעתן: יחזקאל שם.

כנשר יעיר קינו: האוינו לב, א.

שדרך הנשר בשמים: משלי ל, יט.

טבע מדות הרחמי' אינה שורה על דבר הגבוה כ"א על השפל דוקא וכל שהוא שפל יותר יבא יתעורר אור מדה זו להעלותו בעילוי יותר, ונמצא כל מה שה' בשפלות יותר לעילוי ביותר ע"י תגבורת הרחמים ביותר. וזהו מ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים בבחי' הרחמנות שהיא מתעוררת ביותר בהיות בניי בשפלות עצומה במצרים ביותר בשעבודם בחומר ובלבנים, וזאת גופא הוא הגורם שנתעלו בעילוי גדול כמו במ"ת פכ"פ אשר אין החומה והלבנים לגבי עמידתם פכ"פ כו' ה"ל מתכלית השפלות מבירא עמיקתא לתכלית העילוי באיגרא רמה כו' והיינו ע"י הרחמנות כלכד שאינה אלא לפי ערך עוצם השפלות כך הוא עוצם העילוי, וז"ש על כנפי נשרים בחי' הרחמים ע"כ ואביא אתכם עלי בבחי' פכ"פ כי הא בהא תליא וד"ל. והנה לשון הכתוב ופניהם וכנפיהם פרודות כו' א"א לומר כפשוטו שגם פניהם פרודות כמו כנפיהם שהרי נאמר ופניהם איש אל אחיו כו', וגם ממה שיש טעם דוקא גדול על תיבת ופניהם משמע שהוא מופסק מוכנפיהם ומילתא באפי נפשה היא דהיינו שאין פניהם פרודות כלל רק כנפיהם פרודות כו'.

ולזהבין ביאור הדברים, הנה יש להקדים ענין אחד הנז' בס' הקבלה בשרש בחי' מנחת שעורים למה הוא שעורים דוקא, לפי שהוא בחי' הנירווי' דבין גימ' בהמ"ה והוא מנחת שעורים מאכל בהמה, וגם פי' שעורה לשון שיעור ומדה והיינו שעורה שיעור ה' דמל'. וביאור הדברים ידוע דשם בין הוא בחי' המלכות שיעורת למטה ליתן טרף לביתה כו' ונק' אז ע"ש השפעתה למלאכים שנק' בהמות וחיות כמו אר"י ושור וכה"ג, וע"כ הנירווי' שלה נק' מנחת שעורים מאכל בהמה כו'. וזהו ג"כ פי' שעורה שיעור ה' והוא ג"כ ענין ירידת המל' בשיעור ומדה להחיות רוח שפלים בעיג לכל חד לפום שיעורא דילי' דוקא במדה וקצבה לפי ערך צמצום קבלתו, כמנ לפני אר"י אל הימין בבחי' צמצום דבחי' חסד שחסד האלקי הבלתי בעיג מתצמצם ונמשך בשיעור וגבול רק לפי ערך קבלתו צמצום דחסד הנק' בעיג שהוא פני אר"י כו', ולפני שור מתצמצם בחי' מדות הגבו' דאלק' לפי ערך קבלתו צמצום בעיג דפני שור כו', וכך לכל פרטי המדרגו', ולכך נק' שיעור ה' ש"בחי' ה' תתאה דמל' מתחלק ומתצמצם בשיעור ומדה לבעיג וכמ"ש בהבראם בה' בראם שהוא בחי' הדיבור שבה' מוצאות הפה העליון וכמ"ש בס"י וקבעו כפה. ובדרך כלל נאמר וברוח פיו כל צבאם רק שנחלקים לה' מוצאות הפה, עדי"מ ה' מוצאות הפה באדם התחתון שהבל קול הדיבור

ואשא אתכם: יתרו יט, ד.

ופניהם איש אל אחיו: תרומה כה, ה. ויקהל לו, ט.

שעורה שיעור ה' דמל': זח"ג קפח, ב.

בהבראם בה' בראם: בראשית כ, ד. מנחת כט, כ.

וקבעו כפה: ס"י פ"ב מ"ג.

וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.

מתחלק בהם אח"ע יוצא מהגרון כו' (רק שבצרופים מתחברים מכה מוצאות יחד ע"כ יש התכללות בכ"א מזולתו אבל במקורו הבל רוח פיו ית' המהווה אותם נחלקו בבחי' הכלל לה' מוצאות אח"ע מהגרון כו'), וכל בחי' השיעור וגבול של כל נברא נמשך מה"א זה שמלוכש בה' מוצאות, ואעפ"י שגופו של האות ה"א נק' אתא קלילא דלית ביה ממשא שאינו רק הבל בעלמא אבל מתחלק בה' מוצאות ע"כ ה"א כולל כל האותיות הפרטי' המורגשים במוצאות הפה ונק' כללות הה' מוצאות ע"ש ה"א דוקא וז"ש בה' בראם דוקא והוא הה' תתאה דמל' שרש הדיבור בכלל ודיל'.

אך הנה לכאורה יש להבין דלפי"ז הרי ה' מוצאות הפה ה' מקורי' כללים ה' מהראוי להמצא ה' מחנות שכינה ולמה אינו רק ד' מחנות מתנה מיכאל חסד כו' וכן ד' שבמרכבה ארי' ושור כניל. אבל הענין הוא דהעיקר הנה למטה בבחי' השפעה לנבראים הן רק ד' מוצאות הפה אח"ע מהגרון דטלגית מהלשה כו' אבל אותיות גיכ"ך שמהחיד הוא למעלה מהם וכוללם יחד (כי חיד וגרון הוא חו"ג וגרון בינה ולשון ת"ת ושיניים נ"ה ופה גומר כו'), בהיות שהחיד אעפ"י שממנו ימצאו אותיות גיכ"ך כמו שאר המוצאות שמוציאים אותיו' זולתם, אבל הנה החיד יש בו יתרון מעלה על כולם והוא במה שאנו רואים שיש בו כח הטעימה לטעום טעם מאכל או טעם מתיקות ג כידוע בפ"י וחיך אוכל יטעם לו, והיינו לפי ששרש החיד בחכ' שנק' אוכל והחיד טועם טעם מתיקות ועונג שבחכ' שזהו למעלה מגופו של השכל המלוכש באותיו' עד שבלא החיד הטועם במתיקות וטעם, אין בירור בחכ' זו שבדיבור, ולכך בחי' החיד שהוא הטעם שבחכ' בחי' מקור לכל התחלקות שיעור ומדה במוצאות האחרים זולתם איך ובאיזה שיעור והכל לפי הטעם והעונג שבחכ' שבצרופי אותיו' כו'. ונמצא שבחי' החיד הוא המקור הכולל לד' המוצאות שממנו ועל ידו יתחלקו באופני השיעור ומדה (והוא העונג והטעם שבחכ' והשגת כל נברא שנמצא בשי"ר שלו שהוא נמשך הכל מכללות הטעם והעונג שבשכל שבדיבור מקור חוצב כל הנבראים כו'), וכמו ונפשינו חתמה חיד הטועם טעם ועונג האלקי להתענג על ה' כו' וכן חכו ממתקים כמ"ש במ"א באורך בפ"י הוזהר ע"פ וחיכך כיון הטוב כו', ופי' חתה בה' משום דקאי על בחי' המל' שרש כני"י שנק' נפשינו ובחי' ה' תתאה שכולל ה' מוצאות כניל מתלבשים בחיד דוקא לפי שהוא בחי' הטעם שבחכ' ע"כ

אח"ע . . מהגרון: ט"י שם.

אתא קלילא דלית ביה ממשא: באקדמות לשבועות: הקם עלמא . . באתא קלילא דלית בה מששותא. והובא בלקרי"ת האזינו עד, ד. וראה אגה"ת פ"ד (צד, טע"ב).

כידוע בפ"י וחיך אוכל: איוב יב, יא. וראה בהנסמך להלו' בסמוך.

ונפשינו חתמה . . חכו ממתקים . . בפ"י הוזהר ע"פ וחיכך: תהלים לג, כ. שה"ש ה, טז, ז, ייד. חז"נ לט, כ.

וראה בהנהגת בלקרי"ת במדבר יא, ג. שה"ש י, א. ביאה"ז (לאדוה"צ) ע' שיט ואילך. ס' מאמרי אדמו"ר אדמו"ר ענינים ע' קסה.

אמר נפשינו חיכתה כו'. וזהו ג"כ ענין והיא מתהלכת בין החיות, פי' והיא קאי על בחי' המל' בכלל שמתהלכת בתוך כל החיות שנמשכו מד' מוצאות כנ"ל כו' להיותה כוללם יחד כי בחי' כללות הבל רוח פיו ית' המהוה את כולם וכמ"ש וברוח פיו כל צבאם היא מתלבשת בחיך שהוא המתהלך ככולם וכוללם. וזהו שאנו מוצאים שיש שלום במרומיו בחי' חו"ג מיכאל וגבריאל שלמטה הן כמו שורשי אש כו' ואין מכבין זאי' מפני שגם שמצד המשכתם מאותיו' הדיבור מפורדות מלמעלה דהיינו מאותיו' אלקי' שבא בהתחלקות חו"ג כנ"ל וז"ש וכנפיהם פרודות מלמעלה דוקא כנ"ל, אבל בבחי' מקור הראשון מוצא ה' שהוא החיך שבו בחי' ה' דמל' שמתהלכת בתוך כולם כא' וכוללם יחד כנ"ל אז הן בטלים ממציותם שנתפרדו והיו לאחדים ממש עד שאין מכבין זאי' כלל וד"ל.

ובכ"ז יובן מ"ש ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה וזקף גדול על ופניהם להפסיקו מכנפיהם לומר שפניהם אינם פרודות כמו כנפיהם אלא אדרבה מיוחד' וכוללים יחד דוקא כמ"ש ופניהם איש אל אחיו כו' להיות שפניהם הוא בחי' הפנימי' היותר עליון שבהם שהוא בחי' התענוג והטעם שברצונם וחכמתם והשגתם באלקות שרש זה הוא דוקא בבחי' החיך כמו ונפשינו חכתה הנ"ל שה"א אתא קלילא הנ"ל מתהלכת בכללותם ע"כ פניהם כלולים ג"כ, משא"כ כנפיהם שהוא אהוי"ר בהתפשטות חיצוני' הנולד מהשגה וההשגות ג"כ חלוקות לפי אופן קבלת כ"א משיעור הנ"ל דה"א הנ"ל ע"כ כנפיהם דוקא פרודות מלמעלה ולא פניהם, ולכך פניהם טעמו בזקף גדול דוקא כי טעם דוקף גדול מורה על הטעם והעונג הנעלם שעולה למעלה מעלה במקור חוצבו הראשון ולכך נק' זקף גדול בבחי' הזקיפה לגדולתו הראשון כו' כמו ענין זוקף בשם וכה"ג, וזקף קטן הוא בבחי' עליי' המדות להמוחין שכינה בלבד שהוא בחי' הזקיפה בקטנות לגבי בחי' הגדלות דכתר שבחכ' כו' וד"ל.

ומעתה יש להבין ענין הקרבנות מנחת העומר בפסח שהוא מן השעורים דוקא, ולהיות מבואר למעלה בפי' שעורה שיעור ה' תתאה דמל' במלאכים, וידוע דבחי' ה"א במל' הוא בחי' עלמא דאתגליא כמו הבל הדיבור שיוצא לחוץ ע"כ כל השגתם דבמלאכים באלקות אינו רק בבחי' ממכ"ע דוקא שהוא ענין ה"א כח האלקי השופע עליהם מבחי' רוח פיו ית' כנ"ל, וזהו כשהשרפים אומרים קדוש או מכה"א כבודו זיו יקרי' דוקא, והיינו שרפי' עומדים ממעל לו ממעל לשכינתא בחי' כח האלקי הנמשך בהם במדה

והיא מתהלכת בין החיות: יחזקאל א, יג.

וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.

שלום במרומיו . . מיכאל וגבריאל: ראה לעיל ד"ה בששה"ק הקט"ס (פיסקא: והנה תחלה). וש"נ.

מכה"א כבודו זיו יקרי': [= מלא כל הארץ]. ישעי' ה, ג ותרגום שם.

שרפי' עומדים ממעל לו: שם ו, ב.

ואם הי' נמשך עליהם בתוס' כו' הי' מתבטלים לגמרי, וכידוע בענין הושיט אצבעו קטנה ביניהם יותר מכפי המדה שלהם ושרפם שנכללו ונתבטלו כו'. ואיכ' ממילא מובן דגם כל עיקר ההתפעלו' השרפים ברשפי אש שלהבת התשוקה כמיש ומראיהם כנחלי אש בוערות כמראה הלפידים כו' שזה בא גיכ' במדה ושיעור מכח ורוח האלקי שמתהלך ונמשך בה (וכמיש ורוח החי' באופנים). והיא מתהלכת, פי' מתהלכת ברוש' כמראה הבזק כלהב היוצא מן החרסין בשיעור ומדה ואם לאו היו כלים לגמרי. והיינו מה שאנו רואים שהתפעלות אהו"ר שלהם בא במורגש ובהתגלות ביותר לפי שכח האלקי שרש התהוותם וגם השגתם אינו רק בכחי' המל' עלמא דאתגליא מאין ליש במורגש בגילוי ע"כ ממילא יסתעף כמהו' המלאכים גיכ' כדוגמא זו וגם ממילא יתפעלו ולא עפ"י בחירה אלא כמו טבע בנפשם מוטבע מכח האלקי שבהם, וע"כ נקראים עומדים ולא מהלכים בלי תוס' ובלי מגרעת כלל כמיש במ"א שזהו רק מפני השיעור והמדה שניתן והוטבע בהם ע"כ נק' עומדים, ומב' טעמים הא' שהוא כמו מוכרח עפ"י הטבעת כח האלקי (ע"כ לא ישנה תפקידו כמו בהמות וחיות שלא ישנו כו' משאיכ' האדם שהוא בעל בחירה), ואעפ"י שיש בהם כחי' פני אדם אנפי זוטרי ואנפי רברבי הרי המה בצלם אדם העליון דכתיב וינחם ה' ולפעמים אמר כי לא אדם הוא להנחם (כו'), והב' מצד המדה והשיעור שניתן בהם ע"כ לא יבא בהם תוס' או מגרעת כלל ודל'.

והראי' והדוגמא לכל זה הוא מה שמצינו שהי' בזה העולם כדוגמת התפעלות המלאכים דמרכבה העליונה דפני שור, והוא בענין הפרות שנשאו את ארון האלקי' דכתי' ותישרנה הפרות בדרך הלוח וגעות כו', דבדואי לא הי' שירת הפרות מצד עצמם שהרי פרות גשמי' הי', ועוד שהי' נפסק צעקתם וכתיב הלוח וגעות בלי הפסק כלל, אלא ודאי שלא הי' צעקתם ושירתם מצד עצמם כלל וכלל רק מפני כח האלקי שהי' מאיר עליהם הארון כאימה וביטול במציאות ממש כדוגמא שלמעלה במרכבה העליונה דכתי' המל' האלקי מאיר עליהם כו' עי"ז ממילא נמשך ונשפע על הפרות הגשמי' גיכ' בחי' ביטול במציאות ממילא ולא מצד עצמם כלל ע"כ הלוח וגעות בהתפעלות הביטול בלי הפסק כלל כמו ביטול העליון דמרכבה ממש, כי לגבי עצמיו' אור האלקי הבלתי בע"ג כו' שזה בחי' הרחוני' דפני

וכידוע בענין הושיט אצבעו קטנה: ראה לעיל רד"ה לה"ע עומר שעורים (תקע"ט). ושי"ן.
ומראיהם כנחלי אש: יחזקאל א, יג.

ורוח החי' באופנים: שם א, כב.

נקראים עומדים: . . . כמיש במ"א: ראה לעיל ד"ה לה"ע הספירה ומ"ז — תקפ"ג ריש סי"ג. ושי"ן.

אנפי זוטרי ואנפי רברבי: ראה חגיגה יג, ב.

וינחם ה' . . . כי לא אדם הוא להנחם: כ"אשית ה, ג. שמי"א טו, כס.

ותישרנה הפרות בדרך: ע"פ שמי"א ה, יב. וראה לעיל ד"ה לה"ע הספירה ומ"ז — תקפ"ג, ריש סי"ג.

ושי"ן.

שור שבמרכבה העליונה עם גשמי' דשור למטה וכמו שור שבמרכבה גועה בלי הפסק כך פרות שלמטה הלוך וגעות בלי הפסק כשהאיר עליהם אור שפע האלקי בגילוי מבחי' כח ואור אלקי דמלי' שהי' שורה בארון בגילוי כמו למעלה שמאיר בגילוי דוקא אשר ע"כ באה התפעלות המלאכים בגילוי ומורגש ממילא ואין תלוי בבחירת עצמן כלל כי אין זה בא מצד עצמם כלל רק מכה אור האלקי שמאיר בהם בגילוי וכמ"ש והיא מתהלכת כו' וכנ"ל וד"ל.

וזהו שנק' שעורה שיעור ה' שלפי אופן גילוי האור האלקי בכ"א מן המלאכים כן תהי' ביטולו והתכללותו בתמידות בלי הפסק כלל ובלתי שינוי כלל בתוס' או במגרעת כנ"ל לכך נק' כללות השפע בשם שעורה (וכמו סיבוב הכוכבים בלי הפסק כלל ובלתי שינוי אך חק ושיעור נתן להם כסיבובם והילוכם שלא ישנו את תפקידם כו' וכ"א יש לו כח אלקי מוטבע בו לפי השיעור שלו ע"כ תנועתם וסיבובם שונים זה מזה כידוע בס' התכונה וד"ל). וגם פי' שעורה בשי"ן שמאלית שמורה על בחי' הגבו' כו' והוא בחי' היראה ופחד כמו שער בנפשו וכמ"ש זעות מחיל כסא, לפי שהמלי' ג"כ שרשה מבחי' הגבו' דוקא וכמ"ש וגבורתך ידברו וכידוע דעיקר בנין המלי' מהגבורות וע"כ בא בהתחלקות ה' מוצאות לשיעורי' וגבולים כו' שהן ע"י ה"ג מנצפ"ד המפרידות כו' שטבע הגבו' לפרר כמ"ש אתה פוררת בעוז כו' וד"ל.

וזהו ענין הקרבת מנחת שעורים בפסח, בהיות ידוע המאמר בזה ע"פ מצמיח חציר לבהמה כו' דבהמה רבה רביע על אלף טורין ושתיית לין כו' והמלאכי' נק' חציר, ועד"ז כללות שפע האור והחיות שנמשך למלאכים שנק' שעורה הנק' מאכל בהמה רבה הוא בחי' המלי' הנ"ל מקריבין ע"ג המזבח ליכלל באש שלמעלה ע"י הכהן שהוא מניף את העומר תחילה ואח"כ מקטירה ע"ג המזבח כו'. והענין הוא כידוע דשרש הכהנים מבחי' החסדי' שבקו הימין כו', וע"י התנופה שמניף העומר נכללו בחי' הגבורות דשעורה הנ"ל בחסדי' דכהן איש החסד העליות, ולהיות כן אחרי בחי' העלאה זאת שנכלל מנחת שעורים בארץ שלמעלה ע"י הכהן המעלה ומקטירה כאשר אח"כ נמשך ע"י הכהן איש החסד בחי' ההמשכה כירידת האור ושפע חדשה

והיא מתהלכת: יחזקאל א, יג.

בחי' הגבורה . . . כמו שער בנפשו: ראה משלי כג, ז. חולין ז, ב. זעות מחיל כסא: פיט, והחיות' — במוטף דריה (נוטח קדושה).

וגבורתך ידברו . . . בנין המלי' מהגבורות: תהלים קמה, יא. ראה רמ"ז לוח"א קעט, א.

אתה פוררת בעוז: תהלים עז, יג.

בזה ע"פ מצמיח חציר: ראה סידור סב, ב. סי' מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"א ס"ע יב (שריה: בהמה

דרכיעא). ושי"ן.

למלאכים יוכל להיות לכאורה כפום שיעורה דילי' לאותו שמבחי' החסד יומשך חסדי' כמו למחנה מיכאל שר של חסד נמשך בחי' החסדי' ולמחנה גבריאל מבחי' הגבוה' כו', ואין זה אלא ע"י הכהן איש החסד שיוכל לחזור ולהוריד השפע מלמעלה למטה, והוא על ידי הנפת המנחה מלמטה למעלה קודם ההקטרה שנכללת בחסדי' שבו תחילה כו' ודל'.

ולהבין זה בתוס' ביאור הנה כתי' קודש ישראל לה' ראשית תבואתה תבואתה קרי וכתתי' כו'. דהנה ידוע כפי' מלאך שהוא ענין שליח כמו השליח שאינו מצד עצמו כלום רק מצד בחי' שליחותו שהושם דבר כפיו מן המשלה שהוא דבר המלך ששלחו ונשמעין לדבר המלך שבפיו מצד שהוא דבר המלך בלבד ונוהגי' בו אימה לקבל דבריו ברצון ויראה גדולה כאלו המלך בעצמו מדבר, וכיז מפני שאין השליח מצד עצמו תופס מקום ואינו רק בחי' כלי בעלמא לדבר המלך כמו שהוא אות באות ע"כ גם שהוא קטן הערך אינו תופס מקום כלל ואינו גורע כלל ענין אימת קבלת דבר המלך שהושם בפיו מפי המלך, משאיכ' כשהי' השליח מוסיף או גורע מצד עצמו לא היו נשמעים אליו כלל וכלל כידוע. וכך יובן בבחי' מלאכים העליונים שנק' שלוחי השפע האלקי שנמשך בהם דבר המלך העליון מרוח פיו ית' ואינו רק בחי' כלים מכלים שונים לאופני דברי המלך המסתעפים ונמשכים למטה, והשרש הראשון הוא בחי' עצמות אא"ס שבדיבור העליון המדבר בהם כאלו הוא עצמו מדבר, וכמשיא' ההוא אמר ולא יעשה אמר ע"י מלאך כו' וכן דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם כו', כי הרי אמרו דאיהו וחייהו וגרמוהי חד בהן שהן בחי' אורות וכלי' דאצי' שבאים בהתגלות כדיבור העליון כו', וע"כ מובן שעצמו' אא"ס ממש מאיר בדבר המלך המלוכש במלאך הנברא יש מאין, וכמו הנה אנכי שולח מלאך כו' אל תמר בו כי שמי בקרבו ממש, ודרך כלל קאי על מט"ט שהוא בחי' כלי לוק' דזיא דאצי' שמלוכש בכריאה כו', ולעוצם בחי' ביטול המלאך בהעדר תפיסת מקום בפ"ע רק דבר ה' שבו כנייל ע"כ היא הנותנת דוקא שיוכל לומר דבר ע"ש עצמו ואין זה פירוד כלל כמו שוב אשוב נשאתי פניך כו' עתה ידעתי כו' וכה"ג לפי שאינו דברי עצמו כלל רק דבר ה' המדבר בו כו' וכמ"ש במ"א (ויש מלאכי' שנק' אברי' דמלכא בחי' זיא או אברי' דמטרוניתא בחי' המל' כמו

קודש ישראל לה': ירמי' ב, ג.

ידוע כפי' מלאך שהירע שליח: ראה גם דיה וסרתם בלקוית במדבר יא, ב.

הוא אמר ולא יעשה: בלק כג, יט.

דברי אשר יצא מפי: ישעי' נה, יא.

דאיהו וחייהו וגרמוהי חד: תיז' בהקדמה (ג, ב).

הנה אנכי שולח מלאך: משפטים כג, כ.

שוב אשוב נשאתי פניך . . . עתה ידעתי . . . יכמ"ש במ"א: וירא ית, י, יט, כא, כב, יב, וראה גם ס' מאמרי

אדה"ז עה"ת ח"א ע' קט.

מלאכים . . . אברי' דמלכא . . . דמטרוניתא: ראה תרי"א טו, ב, ושי"ב.

עניי ה' משוטטות משוטטי' ל' דבר משוטטות ל' נוק' ונק' מארי דאשגיחותא כו', והן למעלה מן המלאכים שמקבלים מבחי' דבר המלך שהן בבחי' נפרד במהות בפ"ע רק שהן בבחי' הביטול כו'), ומ"ש ועברתי בעצמי ולא ע"י שליח ומלאך כו' היינו ג' מיני מלאכים בחי' בי"ע חב"ד חגי' כו' מלאך תב"ד שרף חגי' שליח נה"י דהשליח נפרד למרחוק יותר, ובכבודו בעצמו היינו אא"ס שבכתר כמ"ש במ"א). ולהיות כן הרי אא"ס בעצמו נמצא בשלוחי השפע גם במלאכים דעשי"י היותר אחרוני' עד עוה"ז כמו ויך מלאך ה' במחנה אשור כו' מלאך ה' ממש ולהיפוך מלאכים של חסד להשפיע חסד, ודרך כלל ג' מדריגות דחגי' דאצי' בכל פרטי' נמשך הכל ע"י אא"ס המאיר ומלוכש במלאכים דבי"ע, וכמו ג' מלאכים דאברהם א' להפוך לסדום והב' לרפאות את אברהם כו', והגם שרש המלאכים מצד עצמם אינו רק מחיצוני' הכלים דבי"ע בלבד, אבל מצד דבר ה' שבהם הרי הוא מעצמות אא"ס, וכנ"ל בענין השליח שמצד עצמו אינו כלום ואין הפרש בין אם הוא גדול הערך לקטן הערך ביותר העיקר אינו רק דכרי המלך שבפניו בלבד וזהו כאלו המלך בעצמו מדבר כו' וד"ל (וכמו בהגר שנאמר ותקרא שם ה' הדובר אלי' ממש כו' וכה"ג רבות בכתובין, ומכאן מובן שרש הענין ההשגחה האלקי' הפרטי על כל דרכי בני אדם וכל פרטי הנהגות בעוה"ז השפל הכל מעצמו' אא"ס ממש וכמו ממכון שבתו השגיח כו' עיניך פקוחות כו' וכה"ג הגם שזה ע"י ריבוי השתלשלות המלאכים הממוצעים כולם כלא חשיבי וה"ז כאלו בעצמו ממש עושה הכל וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה כו' וד"ל).

ומעתה הנה יובן ג"כ בענין מנחת העומר שהוא מן השעורים דהיינו מבחי' שיעור ה' תתאה דמל' כנ"ל שזה ממש ענין מדידת האור והשפע האלקי' הנמשך ונשפע ע"י שלוחי השפע שהן המלאכים דבי"ע כל אחד לא ישנה כפי שקיבל בלא תוס' ומגרעת כלל, והיינו שעורה שיעורים וגבולי' דה"א עילאה דבינה בבחי' מלאכים דאצי' ושיעור ה"א תתאה דמל' במלאכים דבי"ע. והנה כאשר צריך להיות חידוש האור והשפע האלקי' מחדש בכל העולמות צוה ה' שיניף הכהן איש החסד את מנחת השעורים כדי לאכללא

עניי ה' משוטטות משוטטים . . מארי דאשגיחותא: זכרי' ד, י. דה"ב טו, ט. ראה זח"א רמא, א. זח"א קלו, א. רצג, כ.
 ועברתי . . ולא ע"י שליח: בא יב, יב. הגש"פ פיסקא ויציאנו (מספרי תבוא כו, ח).
 ג' מיני מלאכים . . בי"ע . . כח"ש במ"א: ראה גם לקרית צו יב, ג.
 ויך מלאך ה' במחנה אשור: ע"פ מל"ב ט, לה.
 ג' מלאכים דאברהם: ב"מ טו, ב. ובכ"מ.
 ותקרא שם ה' הדובר אלי': לך לך טו, יג.
 ממכון שבתו השגיח . . עיניך פקוחות: תהלים לג, יד. ירמ"י לב, ט.
 כל אשר חפץ: תהלים קלה, ג.
 קודש ישראל לה: ירמ"י ב, ג.
 לאכללא שמאלא בימינא: ראה לקרית מסות טו, ב (ובה"מ לשם — הוצאת ה"תשד"מ). טו, ג. ואתחנן ז, ד (ובה"מ לשם). ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתקד.

שמאלא בימינא כו', וכהן זה הגה הוא בשליחות ישראל שנתנו לו מנחה זו מתרומת הלשכה עומר שעורים להקריבו ולהניפו בתחילה, ובישראל נאמר קודש ישראל לה' ראשית תבואתו פי' ששרש ישראל עלו במח' פי' בפנימי' החכ' שנק' ראשית המח' והיינו עלה במח' ונק' קודש עילאה, וזהו ראשית תבואתו שכל תבואות הללו היינו בחי' המשכות שפע האלקי בכל העולמות לפי ערכם עד רום המעלות, ובכל עולם נק' ישראל ראשית תבואתו בעולם האצי' עלמא דכורא נק' ראשית תבואתו לשון דבר ובעלמא דנוק' במל' דאצי' בבייע נק' תבואתה בחי' נוק', ועכיפ בחי' ראשית הם שהוא ראשית דפנימי' חכ' ששם שורה בחי' עצמות אא"ס ב"ה דהיינו כאלו הכהן המקריב המנחה אחר הנפתה הוא בא בשליחותו של עצמות אור א"ס ממש להיות על ידם דוקא נמדד ונמשך כל שפע ואור האלקי בשיעורי' וגבולי' דה"א עילאה והיא תתאה דאבייע במלאכים, כי מאחר שנק' ישראל ראשית ה"ז עושה עיקר שליחותו של עצמות אא"ס ממש שלמעלה מכל שליחות המלאכים שאינם מצד עצמם רק מחיצוני' הכלים ולא מבחי' פנימי' כלל, וכדי שיומשך בהם שפע האלקי הכל הוא ע"י הכהן המקריב המנחה שעורים שגורם החידוש של השפע האלקי ממקורא דכולא לבא בשיעורי' וגבולים מחדש באורות וכלים דאבייע עד שבא לבחי' דבר המלך שנשלח ע"י המלאכים למטה. וזהו והניף הכהן את העומר לרצונכם דוקא שיבא בשליחותם דוקא מטעם הנ"ל שנק' ראשית תבואתו שאחריו יוגרר כל המשכות שבכל העולמות והוא אחר התנופה שהוא ההעלאה שע"י הכהן איש החסד יוכל אח"כ לחזור ולהוריד השפע לכל העולמות לכל חד וחד לפום שיעורה דילי' כנ"ל.

והנה בזמן בהמיק הי' יורד אש שלמעלה בדמות ארי' כמבואר בדברי רז"ל, ובוהר נק' ארי' דאכיל כל קורבניו כו', ולכאורה יש לתמוה דאכילה זו מבחי' הגבור' דאש שטבעו לכלות ונק' אשא תיכלא דאכיל ושצי כו' וזה לא שייך בבחי' הארי' שהוא מבחי' החסדי' שבקו הימין היפוך הגבו' שבקו השמאל וכמיש ופני ארי' אל הימין כו' ואיך הי' יורד ואוכל הקרבנות כו'. אך הענין הוא דעיקר ענין אכילה זו אינה כליון אלא אדרבה ענין התגברות החסדי' על הג' להיות התכללות הג' בחסדי', והוא ענין כליון הקרבן שבא מן הבהמה והבקר ששרשו מבחי' פני שור מהשמאל ובחי' הגבורות שיוכללו בחסדי' דארי' שירוד מלמעלה, והוא הנק' ארי' עילאה דאכיל קרבניו כו', ע"ד הנ"ל תנופת העומר שעורי' ע"י הכהן איש החסד שהוא לאכללא שמאלא

שרשו ישראל עלו במח': ב"ר פ"א, ד. ובכ"מ.

אש . . . בדמות ארי' . . . ובוהר נק' ארי' דאכיל: יומא כ"ב, ב. וז"א ו, ב. וז"ב רעה, א. ועוד. וראה לעיל ד"ה להיע הספירה ומ"ז — תקפ"ג, ריש סי'ט. וש"כ.
אשא תיכלא דאכיל ושצי: ראה וז"א נ"א, א.
ופני ארי' אל הימין: יחזקאל א, י.

בימינא דוקא כניל (וע"ד המבואר במ"א בענין תנופת הלויים ע"י אהרן הכהן שנכללו בחי' גבו' דלויים בחסדי' דכה"ג כו', ועד"ז הי' עקידת יצחק שנכלל גבו' דיצחק בחסד דאברהם וכה"ג). להיות ידוע שעיקר השבירה הי' בבחי' סיג דבינה כו' שהוא בקו השמאל ע"כ כל הבירורי' דרפ"ח כו' הוא מבחי' קו השמאל. וזהו שרש ענין העלאת קרבנות שהוא רק בחי' העלאת רפ"ח כו' שבכהמה ובקר שנפלו מבחי' פני שור מהשמאל, ע"כ מצות הקרבנות דוקא מן הבקר והצאן ששרשם בפני שור העליון כדי שאחר ההעלאת יומשך מבחי' החסדי' להמתיק ה"ג דפני שור ויהי' התכללות ה"ג בחסדים דארי' דקו הימין דאכיל קרבנין הניל, וכמ"ש במ"א דארי' בגימ' גבור"ה והוא בחי' גבו' שבחסד שיש בכחו להמתיק הגבו' דפני שור כו' וכמ"ש כי גבר עלינו חסדו כו'. ונמצא השעורי' מאכל השור והשור שהוא הבקר עולה ע"ג המזבח וארי' אכיל מלמעלה היינו כל בחי' השיעורי' והצמצומי' דשעורה שיעור ה"א נכללים בימינא שהוא בחי' הארי' להימין כו' כניל ודיל.

אך הנה לעתיד נאמר וארי' כבקר יאכל תבן, להיות שלעתיד יהי' תכלית הבירורי' דרפ"ח כו' עד שיבוטלו כל הי' מדות רעות שנסתעפו למטה משירי ז' מלכים שמתו שלא נתבררו עדיין ולזאת כל הטורפים ומזיקים שבחיות ובהמות יבוטלו לגמרי וז"ש וגר זאב עם כבש ופרה ודוב תרענה יחדיו כו', והוא מפני בחי' הביטול האלקי הנמצא בכל הברואים עד שישתווה הארי' עם הבקר וזאב עם כבש ופרה ודוב וכה"ג כמו בתיבת נח שאכלו ארי' ובקר יחד כו' וכמ"ש לא ירעו ולא ישחיתו כו' (וע"ד שנמצא בחמורו של רפכ"י שנשאר מאותן הבהמות בהררי אלף שלפני החטא עה"ד טו"ר ע"כ לא הי' אוכל שאינו מעושר, והוא שאמרו אנו כחמורי' ולא כתמורו של רפכ"י דלכאורה פלא גדול הוא דודאי עכ"ז חמור הי' ולא אדם בר דעת, אך הכוונה היותו מופשט כל מבחי' הרע דנוגה משא"כ בנפש דנוגה דאדם מעורב וטו"ר גם שהוא בעל תורה כו'). וזהו שאמר וארי' כבקר יאכל תבן, ויש להבין מ"ש תבן דוקא אם מצד הביטול דארי' גם אם יאכל בשר כטבעו אם לא יזיק הרי אין בו רע כו'. אך הענין הוא כידוע ומובן עפ"י הניל בענין שעורה שיעור ה' כו', וידוע שבשעורה הגשמי' יש קליפה הסובבת אותה הנק' מוצ' ותבן שפטור מן המעשר כי לא נחשוב כלל מגוף השעורה, וכך יובן למעלה בענין שעורה העליונה שיש בהשפעה האלקית הזאת בחי' פנימי'

במ"א בענין תנופת הלויים: ראה סה"מ אתהלך לאוניא עי קנג ואלך. ושי"ג.
שעיקר השבירה . . סיג דבינה: ראה ע"ח שער דרושי נקודות (שי"ח) פ"א. שער התיקון (שי"ג) פ"ב. מכ"ש
שיב ח"א פ"א.

במ"א דארי' בגימ' גבורה: ראה פי' הראב"ד לסי' יצירה פ"א מ"ב (לד, ב). סי' מאמרי אדה"ז עה"ח ח"א ע'
ר"ח. ב"אה"ז כו, ג. ובכ"מ.

כי גבר עלינו חסדו: תהלים ק"ג, ב.

וארי' כבקר יאכל תבן . . וגר זאב . . לא ירעו: ישע"י יא, ו ואלך.

בחמורו של רפכ"י . . אנו כחמורי'ם: חולין ז, סע"א. שבת ק"ב, סע"ב. וראה לעיל ע' שלס. ושי"ג.

וחיצוני' והפנימי' נמשך למלאכים בשיעור וגבול כגיל אך החיצוני' שהוא המוץ ותבן נמשך למטה מטה בהיכלות החיצוני' לבחי' בקר ושור שלמטה כו' עד דגם בחי' פני שור שבמרכבה לגבי העליון הימנו נק' בקר סתם ומאכלו ושפצו אינו רק מבחי' הפסולת שהוא בחי' התבן דשעורה שיעור היא דמל' הנזל, אבל הארי' אין דרכו לאכול תבן אלא בשר כמ"ש אין ארי' נוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר דוקא, ולמעלה היינו בחי' ארי' עילאה שיעור באש העליון למטה לאכול הקרבנות דבקר ששרשו בפני שור כגיל. אבל לעתיד אמר שגם הארי' יאכל תבן כמו הבקר ממש, דהיינו שגם בחי' ארי' מקבל רק מבחי' פסולת דשעורה הנזל כמו הבקר דעכשיו. והענין הוא מובן ממה שאנו מוצאים במשה שלא חפץ ורצה בשליח ומלאך כלל כמ"ש אם אין פניך הולכים כו' דהיינו בעצמו' אא"ס שבאצו' שלמעלה מבחי' שלוחי השפע ע"י בחי' כלים דאצו' שבני"ע כו', ולזאת גם בענין הקרבנות אנו מוצאים שבמשכן דמשה לא הי' יורד אש מלמעלה בצורת ארי' רק בזמן בהמ"ק בלבד, והוא מפני שאש שלמעלה שבזמן משכן דמשה הי' יורד מהארץ אור עצמו' האצו' שלא ע"י אמצעות הכלים הנק' שלוחים כו', וא"כ בחי' ארי' הנזל שאכיל קרבנן בזמן בהמ"ק ודאי בימי משה שלא הי' יורד לאכול הקרבנו' הי' מאכלו ואור שפצו ג"כ רק מבחי' האור האלקי הבא במדה ושיעור היא הנזל שנק' שעורה שנמדד עפ"י קו המדה דחויב באבי"ע כגיל. וכל זה בזמן משה ששרשו הי' מבחי' מ"ה דחכמה עילאה כמ"ש ונחננו מ"ה אבל בימי משיח דבחי' ב"י ישכיל עבדי כו' וגבה מאד כו' שרשו מבחי' כתיב שהוא בחי' ע"י וכמ"ש והריחו דמורה ודאין כמ"ש במ"א הנה ודאי הי' עלי' יותר עד שבחי' ארי' שעכשיו יושפל במדריגה עוד יותר מכמו שהי' גם בזמן משה שהי' אוכל שעורה ובימי משיח ישתווה לבקר לאכול תבן פסולת השעורה דהיינו רק כמו בחי' פני שור דעכשיו שאינו מקבל רק מבחי' תבן פסולת דשעורה בלבד (והפשוט מורה על בחי' עוצם הביטול וההכנעה גם ארי' שלבו בהתנשאות יהי' בו בחי' הכנעה לאכול תבן כבקר והוא בחי' השור להיות כטבע השור לעול כו' כמ"ש במ"א להיות שאו יהי' כל העולמות בבחי' ביטול בתכלית שכדוגמא זו הי' בתיבת נח כו'), כי עליות העולמות שלעתיד היינו מעשי' שלנו יהי' יצירה ומיצו' בריאה ומבריאה אצו' כו', ובאמת מה שעכשיו בחי' ארי' דאצו' יהי' כבקר דעשי' שעכשיו שאוכל תבן כגיל כי עשי' דעכשיו יהי' בבחי' האצו' כמ"ש במ"א בענין כוסי רוי"ה

אין ארי' נוהם: ברכות לב, א.

אם אין פניך הולכים: תשא לג, טז.

שבמשכן דמשה לא הי' יורד אש מלמעלה בצורת ארי': ראה לעיל ע' ריא. ושינ.

ונחננו מ"ה בשלח טז, ז. ח.

ישכיל עבדי: ישע"י נב, יג.

והריחו דמורה ודאין כמ"ש במ"א: ישע"י יא, ג. סנהדרין צג, ב.

במ"א בענין כוסי רוי": ראה סה"מ תקס"ז ע' קכט. וראה גם ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ע' תתעח. סה"מ

תקס"ב ח"ב ע' תו. סה"מ תקס"ט ע' יב (ומקבילו בחי"א תולדות יט, רע"א).

וממילא אצי' דעכשוו יהי' בבחי' עשי', משא"כ לפי הנ"ל הרי מאצי' דעכשוו יהי' בחי' בריאה ולמה אמר יאכל תבן. ואפשר דלגבי האצי' גם בחי' שור דברי' אוכל תבן כו'. ובוה יובן מארז"ל עתיד' צדיקים שיאמרו המלאכים לפניהם קדוש כו', וזהו פלא לכאורה וכי בחי' אלק' הם שיאמרו לפניהם קדוש כו'. אך הנה ידוע דשרש המלאכים מחיצוני' הכלים ושרש הנשמות מפנימי' הכלי' דאצי', וע"כ בכל עולם המלאכים למטה מן הנשמות עד ששואלים המלאכים מישראל מה פעל אל כמ"ש כעת יאמר ליעקב כו' ואין המלאכים אומרים קדוש עד שישראל כו', וכ"ז מצד שרש הנשמות בפנימי' הכלים שהוא בבחי' פנימיות כ"ח מ"ה דז"א דאצי' כמ"ש כי אתה אבינו שהוא רק מבחי' אור אבא שבז"א כו' וכמ"ש במ"א. אך הנה זהו בנשמות שבימי משה עד משיח, אבל בימות המשיח הנשמות הן למעלה מהם הרבה (והוא הנק' נשמות חדשות לגמרי שלא באו בהשפעה באו' אבא ג"כ כי שרשם מפנימי' הכת"ר דע"י כמ"ש במ"א, והוא מ"ש במשיח אני היום ילידתך היום דוקא, וזהו שאמר משה ואשר איננו פה כמ"ת כו' וד"ל). וזהו שנאמר במשיח ישכיל עבדי כו' וגבה מאד גם למעלה מבחי' אדם דמשה. ואותן הנשמות נק' קדושים ומובדלים מבחי' כלים דנר"ן כו' אלא הם בבחי' אין האמיתי שבפנימי' הכת"ר, ולכך גם המלאכים דאצי' דלעתיד יאמרו לפני הנשמות הללו קדוש בבחי' קדושה האלקי' להיות שיש בהם מקדושת עצמות אור א"ס שבבחי' פנימי' הכת"ר והמלאכים דאצי' שהם מבחי' כלים דנר"ן לכד יהיו רק בבחי' מרכבה לפניהם לומר לפניהם קדוש כו', והיינו עפ"י הנ"ל דאר"י דאצי' יהי' לעתיד כבקר דעשי' לאכול, ע"כ ממילא מוכן שבעלי' העולמות כ"כ הרי גם בבחי' אצי' דלעתיד יהי' המלאך כמו בחי' נברא לגבי הבורא שהו הנשמות האלקי' ממש ויאמרו לפניהם קדוש מאחר שמאר"י דאצי' דעכשוו יושפל בבחי' נברא כבקר כו' וד"ל. משא"כ עכשוו נהפוך הוא שהמלאכים למעלה הרבה מן הנשמות שבגופים, בהיות ידוע שהתפלה היא במקום קרבן והמלאכים הם המקבלים התפלות ע"ד שאמרו מט"ט יושב

עתיד' צדיקים שיאמרו . . . קדוש: כיב עה, ב.

ידוע דשרש המלאכים מחיצוני' הכלים: ראה ע"ח שער מ"ן ומ"ד דרוש ד. שער פנימיות וחיצוניות דרוש י. לקרית שה"ש לט, ד ואילך. ביאוריו ב, א ואילך. ה, ג ואילך. צח, ג ואילך. סי מאמרי אדה"ז ענינים ע"ר מ ואילך.

כעת יאמר ליעקב: בלק כג, ג.

ואין המלאכים אומרים קדוש: חוליו צא, ב.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טו.

כי שרשם מפנימי' הכת"ר דע"י כמ"ש במ"א: ראה גם לעיל דיה לה"ע הספירה — חקפ"ג. שעת"ח ח"ב י. ב. שה"מ חקפ"ג ח"א ע"י טו (ואוה"ת לך לך כרך ד' חשכו, ב). לקרית ר"פ צו.

אני היום ילידתך: תהלים ב, ד.

ואשר איננו פה: ע"פ נצבים כט, יד. וראה פד"א פמ"א. לקרית ח"ב ס"ע 258. וש"נ.

וגבה מאד . . . מבדוד אדם: ישעי' נב, יג. ע"ח שי"ג פ"ב. ובכ"מ.

שהתפלה היא במקום קרבן: ברכות כו, ב.

מטי"ט יושב וקושר קשרים: ראה זח"א לו, ב. וכתגסמו בארוכה בסה"מ תשי"ב ע' 202.

וקושר כתרם לקונו מתפלותיהם של ישראל כו' ובזהר אמרו שיש כמה מלאכים ממונים לקבל תפלת כאו"א כמו שאמרנו כי אתה שומע תפלות כל פה, כי א"א שיתקבל כל תפלה למעלה מעלה עד שתעלה לה' ממש לריח ניחוח לה' במקום קרבן ממש בלתי הממוצעים הן המלאכים דהיינו שהתפלה תקבלנה המלאך ותוכלל בו וכמ"ש בזהר דנשיק לה וגפי' לה כו' ואח"כ בעלותו למעלה יעלנה ג"כ עמו, וכן עד"ז עד רום המעלות, והטעם הוא כידוע לפי שהתפלה של אדם כו' נלקחת מחומר גופני מהבל הלב והדיבור הגשמי, וגם הכוונה והשכל והרצון הרוחני שמלוּבש בקול זה הרי גם הוא גשמי בערך רוחני היותר תחתון שבעולמות הרוחני, ומכשי"כ שתוכלל ותעלה למעלה באור עצמי אא"ס כו' עד מ"ש בקרבן נשמות ע"ג מזבח לאשתאבא בגופ' דמלכא כו' להיות לריח ניחוח לה' כמו מן הקרבן ממש מאחר שהתפלה במקום קרבן ממש, אלא צריך שתופשט התפלה תחי' מגשמי דנגה המורכבת מד' יסודות גשמי' כו' ותוכלל תחי' במלאך דעשי' כו' ועוד תעלה בהפשטה שני' ושלישית מעולם לעולם העליון הימנו ע"י המלאכים בעילוי אחר עילוי ע"י הממוצעים הרבים שהן המלאכים שבכל עולם שיורדי' בשליחותו של מקום לקבל התפלות ונכללות בהם ע"י והם מביאים אותן למעלה למעלה כו'. וא"כ הרי מוכן מכ"ז שזהו כדוגמת הקרבן הגשמי ע"ג המזבח כנ"ל דארי' יורד ואכיל כו' שנכלל בו והוא המעלה למעלה מעלה עד שיהי' לריח ניחוח לה' כמ"ש את קרבני לחמי כו' ריח ניחוח כו', (וכך הנשמה שמקריב מיכאל כה"ג ע"ג המזבח כו' כנ"ל) וכך התפלה שבמקום קרבן נכללת בהם במלאכים והם יעלו מעלה מעלה לעליונים מהם כי גבוה מעל גבוה כו' עד שתעלה ותוכלל בעצמי' אא"ס ממש כמ"ש כי אתה שומע תפלות כל פה אתה ממש כו' וד"ל. ולפי"ז כמו אותו בחי' ארי' דאכיל קרבני' הגשמי' כך יש כמוהו בחי' מלאך שכולל בעצמו כל התפי' שבמקום קרבן, והרי לפי"ז מלאכים גבוהי' מן הנשמות שבגופי' גם המתפללים בכונה ושכל השגת האלקי' כו', וזהו היפך ממש ממה שיהי' לעתיד שיאמרו לפניהם קדוש מפני שאז יהיו הנשמות בתכלית העילוי דהיינו בבחי' פנימיו' הכת"ר שלמעלה מבחי' הכירורי' כו' והוא הנק' קדוש וכמ"ש במ"א בענין יחוד ברכה קדושה כו' וד"ל.

ומעטה הנה יש להבין בשרש ענין קציר חטים בשבועות שמצוה להביא מנחה חדשה דשתי הלחם כו' ולמה הוא בזמן מ"ת דוקא. דהנה עיקר הפרש הכללי בין הנשמות למלאכים הוא שהמלאכים שרשם מקבלים מבחי' שעורה שיעור ה"א תתאה הנ"ל והנשמות שרשם מקבלים מבחי' חטיה

ובזהר . . כמה מלאכים . . דנשיק לה וגפי' לה: ראה זח"א כג, ב. זח"ב רא, ב. וראה לעיל ע' ריד. ושינ.
 לאשתאבא בגופא דמלכא: זח"א ריו, ב. וראה ס' מאמרי אדמו"ר יוקרא ע' מה. ושינ.
 אח קרבני לחמי: פינחס כת, ב.
 במ"א בענין יחוד ברכה קדושה: ראה גם לקרי' ברכה צג, ד. ושינ.

דוקא שלמעלה מבחי' שעור"ה. והענין הוא הוא דשעורה הוא מאכל בהמה בגי' כ"ן וחסה הוא מאכל אדם גי' מ"ה וכמ"ש אדם ובהמה תושיע כו', ולמעלה הוא ההפרש בין בחי' מ"ה ובין שהוא הוי' ואלקי', כי הנשמות שרשם משם הוי' דז"א כו' כמ"ש נר הוי' נשמת אדם כו' והמלאכים נק' אר"י שור' כו' ששרשם רק מבחי' אלקי' שמתלבש בעולמות בשיעורי' וצמצומין לכל חד כו', ובשם הוי' דוקא שם הוא עיקר גילוי האור עצמי' דאיס באצ"י דאיהו וחיהויה חד כו' משא"כ בשם אלקי' הוא מוסתר מאד כידוע והמלאכים נק' בני אלקי' ולא בני הוי' משא"כ הנשמות נאמר בנים אתם להוי' כו'. ולכך במ"ת דוקא שאז גילוי שם הוי' בח"ע שבתורה כמ"ש וירד הוי' כו' וידבר נצטוו להביא מנחת חטים דוקא מצד שרש נשמתם שהוא בקשר אחד עם התורה כמ"ש בזהר ג' קשרין הן ישראל ואורייתא וקוב"ה ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה כו' וד"ל.

והנה להבין עיקר ההפרש בין חטה לשעורה הנה יש להקדים להבין מארז"ל אילן דעה"ד שאכל אדה"ר חטה היתה, ולכאורה רמזו בזה על היות שעיקר בחי' הדעת הוא בטעם חטה דוקא וכמ"ש שאין התינוק יודע לקרות אבא ואימא עד שיטעום טעם דגן דוקא, וזה פלא גדול לכאורה אך ע"י טעימת טעם חטיה דוקא יהי' סיבת הדעת הוה בתינוק מה שידע לקרות אבא וקודם שטעם טעם דגן שאעפ"י שמכירו לאביו לא ידע לקרות אבא למה שטעם דגן דוקא כו'. אך הנה באמת לא שגוף הדעת ממש נמשך ע"י טעם חטה, שהרי אנו רואים שלא נתוסף דעת כלל בתינוק זה שאוכל החטה מכמו קודם שאכל, וגם בענין הידיעה הזאת לקרות אבא ואימא אינו ענין דעת שכלי בהשגה והבנה כלל שהרי לא נתוסף בו השגה והבנה בדעתו על אביו ואמו מכמו שהי' בהשגתו המצומצמת בתחי' והוא שאינו משיג באיכות ומהות האב איך שהוא אביו ושצריך לאהוב אותו כו' אחרי טעימת טעם דגן כמו בתחילה, רק בזה יש שינוי גדול והוא במה שידועו ומכירו כיכ לקרות אבא ואמא בהתקשרות נפלאה שלא הי' זה קודם שטעם חטה אעפ"י שהי' מכירו אבל לא הי' נמשך אחריו לקרותו בדיבור אבא כו' כאלו משיג היטב במהות האב כו', וא"כ צ"ל במהות הדעת הוה שידוע לקרות אבא שהוא

דשעורה הוא מאכל בהמה: ראה סוטה יד, א. מנחים ג, ט"ב. ועוד.

בגי' ב"ן: ראה כנפי יונה (להרמ"ץ מפאנו) ח"ב סק"ה. מגלה עמוקות אופן קמ (מ, א). קה"י בערכו. ועוד.

אדם ובהמה תושיע: תהלים לו, ז. וראה לעיל ד"ה לה"ע הספירה ומ"ת — תפ"ג. ריש ס"ה. ושינ.

נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כו.

דאיהו וחיהויה חד: ת"ז בהקדמה (ג, ב).

והמלאכים נק' בני אלקים: ראה אה"ת שה"ש ע' קפח. ס"ע קצה. אה"ת נ"ד ע' תרנא. ושינ.

בנים אתם: פ' ראה יד, א.

וירד ה' יתרו יט, כ.

ג' קשרין הן: ראה זחיג עג, א. ס' מאמרי אדהאמיצ'ויקרא (ח"א) ע' צט. ושינ.

אילן דעה"ד . . שאין התינוק: ברכות מ, א.

בחי' התגלות מהעלם הדעת שיש בכח אצלו להבין ולהשיג באביו כשיגדל, וגילוי זה לא בא בבחי' דעת ממש כי הרי אינו משיג עדיין רק שהוא גילוי ההעלם בא רק בהכרה בלבד שמכירו כ"כ עד שיודע לקרותו וצועק אביו בהתגלות כאלו משיג כמ"ש במ"א, וסיבת ידיעה זו שבאה מן העלם החכ' לידי גילוי קצת בהכרה לקרות עכ"פ הוא ע"י שטעם טעם חטה, לפי ששרש החטה היא בבחי' החכ' שבהעלם (כי לח"ם ג"י מזלא שרש החכ') ע"כ בכחה להוציא העלם הדעת בתינוק לבא לידי גילוי בהכרה לקרות אבא כו' ודל.

והנמשל מזה יובן למעלה בשרש נשמות ישראל שעלו במח' בבחי' חכ' דאצ"י שנק' אור אבא ונק' אביהים שבשמי"ם וכמ"ש בנין אתם לה', וכאשר צועקים אבא לאביהם שבשמים בבחי' הכרה כמשל התינוק היודע לקרות אבא כנ"ל היינו שנתגלה בנפשם מהעלם הדעת שלמעלה מן השגה בבחי' הכרה עד שיודעים לקרות אבא עכ"פ כמבואר במשל הנ"ל, ובחי' התקשרות זאת לצעוק אבינו כו' היא מצד שרש נשמתם כבן לגבי אביו ממש, והוא מצד אחיותם והתקשרותם בעצמי' אא"ס שבהוי' דחכ' כו' שלמעלה מעלה מהשתלשלות דסובב וממלא כידוע, ע"כ נמשכים בלא טעם ודעת המושג בהשגה רק בתינוק שיודע לקרות כו' כנ"ל. וזהו טעימת טעם חטה דוקא, והיינו חט"ה ר"ב אותיו' דאורייתא, כי התורה נק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי כו', וזהו ענין שתי הלחם דשבועות שהן תושב"כ ותושבע"פ כידוע. ולכך נצטוו להביא מנחת חיטים דוקא דשתי הלחם שיהי' בהם גילוי הדעת מן ההעלם שהוא בבחי' עצמי' אא"ס שבח"ע דתורה כו' ועי"ז יוכלו בעצמי' אא"ס בבחי' שלמעלה מן הדעת המושג כו', משא"כ המלאכים ששרשם רק מחיצוני' העולמות שנמשכו רק מבחי' כלים החיצוני' כמו אותיו' הדיבור כו' והוא בחי' שיעור שיעור ה' דה' מוצאות הפה כנ"ל שבא בהשתלשלות ממלא וסובב כו', ולזאת כל השגתם והתכללותם אינו רק בהשפעת האלקי' שנק' שיעוריה שהיא בחי' כח הפועל בנפעל כו' הבא בהשגה ממש בכבודו וזיו יקר' המאיר בהם לכל חד וחד לפום שיעוריה דילי' כידוע, אבל התכללות הנשמות הוא בבחי' העלם עצמות אא"ס שבאצ"י שלמעלה מהשתלשלות כנ"ל ובא בהם בבחי' גילוי בהכרה לקרות אבא עכ"פ כנ"ל, והוא בהקירבם מנחה חדשה דקציר חטים בזמן מ"ת דוקא מטעם הנ"ל, וקציר שיעורי' במנחת העומר שהוא כשביל שפע המלאכים ג"כ ע"י ישראל נק' הוא ע"י התנופה שהניף הכהן לרצונכם דוקא מטעם הנ"ל לפי שישראל נק' קודש ישראל ראשית תבואתו כו', ונמצא מראשית קציר שעורים שיעוריה

לחם ג"י מזלא: טעהמ"צ (ושעהמ"צ) להאריז"ל פ' אמור (מצות לחה"ם). ס' הלקטים להאריז"ל תרומה כה, ל וראה גם סידור קא, ג. לקרית במדבר כ, ב. ועוד.

חטה כ"ב אותיו' דאורייתא: חז"ג קפח, ב.

לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה. וראה חגיגה ד', א. לקר"ש ח"ד ע' 1038. ושי"נ.

שתי הלחם: . תושב"כ ותושבע"פ: ראה חז"א רט, א. אהיה שבועות ע' רכ.

קודש ישראל: ירמ"ב, ג.

שיעור ה' עד ראשית קציר חטים בשבועות בשביל עצמם כנ"ל הכל ע"י ישראל דוקא וד"ל. וזה וספרתם לכם דוקא שהספי' הוא מראשית קציר שעורים עד קציר חטים כו' הכל ע"י ישראל דוקא כנ"ל.

אך עדיין יש להבין מהו שאמר לכם בספי' דמנחת העומר שהוא רק מן השעורים שאינם רק מבחי' חטי'ה דוקא וא"כ איך אמר וספרתם לכם דוקא בשבילכם אחר שהם אינם מקבלים מבחי' שעורה כנ"ל ועיקר הספירה הוא לעומר שעורה דוקא כמו שאומר היום היום יום א' לעומר כו' וכידוע.

והנה להבין זה יש להקדים תחלה בשרש ענין חג השבועות שהוא בשער החמשים דבינה דוקא ולזה אמר תספרו חמשים יום אעפ"י שאמר ז' שבתות כו' שהן רק מ"ט יום כידוע. ויש להקדים תחילה בשרש ענין עשרת הדברות כמ"ש אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך כו', ולהבין ג"כ מארז"ל ע"פ וכל העם רואים כו' רואים את הנשמע ושומעים את הנראה כו'. דהנה פי' מצרים היינו מצ"ר י"ם החכ', כי החכ' נק' ים שבלתי מוגבל בשיעור ומדה ומיצ"ר י"ם דחכ' הוא הבא בהשיעור כשבא בהשגה דבינה, וכידוע דהחכ' נק' אין וכמ"ש והחכ' מאין תמצא והוא בחי' נקודה היולית שאינה מתפשטת בשיעור כו', אבל הבינה נק' יש שבא השכל לידי גילוי והשגה שהיא כבר בשיעורי' וצמצומי' וע"כ נק' מצרים, וידוע דהחכ' נמשך מאין ליש בבינה והשגה ונק' ל"ב נתיבות חכ' וכה"ג, ואז ממילא נעשים בחי' שיעורים וגבולים בבינה, ונק' מ"ט שערי בינה כמ"ש בוהר ע"פ נודע בשערים בעלה כו'. אך הנה במ"ת אמר ה' אנכי אשר הוצאתיך מארץ מצרים, פי' שהוציא והעלה לשרש נ"י מן בחי' המיצר דים דחכ' שהוא בחי' השגה לעצמיות אא"ס שנק' אנכי מי שאנכי סתימא דכ"ס כו' דלית מחשבה תפיסא ב"ו כו' רק איהו בלחודוהי כו' (ונק' רדלי"א כידוע) שהוא למעלה מהשתלשלות דסובב וממלא הנק' הוי"ה אלקיך כו', והמלאכים שקשרו להם הכתרים שרשם מבחי' מיצר דבינה שנתנה בהם בשיעורי' וגבולים כנ"ל, אך כאשר על כל דיבור פרח נשמתו כו' ודיבור זה הוא מאנכי מי שאנכי כו' ע"כ ממילא יצאו בניי מחי' מצר ים. וזהו אשר הוצאתיך מארץ מצרים מפני שנתגלה בהם בחי' ההעלם דאנכי וד"ל. וזהו שארז"ל שהיו שומעין את הנראה ורואים את הנשמע כו' בהיות ידועי'.

וכידוע: ע"כ נמצא בכת"י 105. ומכאן ואילך נדפס מכת"י 954.
 אנכי היא . . . וכל העם . . . את הנשמע: יתרו כ. ב. שם כ. ית. ומכילתא עה"ס.
 מצרים . . . מצר ים החכ': ראה פיע"ח שער חג המצות פ"ז (על פיסקא עבדים היינו). וכמ"כ.
 דהחכ' נק' אין . . . והחכ' מאין: איוב כח, יב. ראה תניא פ"ח ובליקוט פירושים ומ"מ לשם — ע' שבא.
 בוהר ע"פ נודע בשערים בעלה: משלי לא, כג. זח"א קג, כ.
 אנכי מי שאנכי: נסמו לעיל ע' תכ.
 ידוע: ע"כ נמצא בהכת"י.

להבין ענין חמשה קנינים ששנו חכמים בלשון המשנה (אבות פ"ו) חמשה קנינים קנה הקב"ה בעולמו ואלו הן תורה קנין אחד דכתיב ה' קנני ראשית דרכו שמים וארץ קנין אחד דכתיב כה אמר ה' השמים כסאי כו' מלאה הארץ קנינך אברהם קנין אחד דכתיב ברוך אברהם לאל עליון קונה שמים וארץ ישראל קנין אחד דכתיב עם זו קנתי ואומר לקדושים אשר בארץ כו' בית המקדש קנין אחד דכתיב מקדש ה' כוננו ידיך ואומר ה' זה קנתה ימינו עד כאן. והנה מאמר זה אין לו הבנה על דרך הפשט למה דוקא ה' קנינים ואיך שייך קנין למעלה דכתיב ומידך נתנו לך ולמה דוקא ה' דברים הללו צריכים קנין תורה ואברהם וישראל כו'. אך הנה כללות שרש ענין ה' קנינים הללו הן ה' מדרגות חו"ג ות"ת ויסוד ומל', אברהם הוא בחי' חסד עליון כידוע בענין האבות הן המרכבה שהן בחי' חג"ת כו', ותורה בבחי' גבורה כמ"ש מימינו אש דת למו שניתנה באש אש שחורה ע"ג אש לבנה כו', וישראל הוא בחי' תפארת כמ"ש ישראל אשר בך אתפאר כידוע, שמים וארץ הוא בחי' יסוד כתרגום כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא שהוא בחי' יסוד קשר וחיבור משפיע במקבל כידוע, ובית המקדש הוא בחי' מל' כמ"ש ושכנתי בתוכם וידוע דהמל' נק' שכינה.

וכללות הענין דה' קנינים הן בחי' ה' חסדים דנוי'ן שערי בינה שנק' כ"ל כידוע, וזהו פ"י קונה הכל ה' כל ה' חסדים שבכ"ל דנוי'ן שערי בינה. ולפי שאברהם הוא איש חסד ושרשו ראשון יותר ע"כ נאמר והו' בך את אברהם בכל ב' חסדים הכללים דנוי'ן שערי בינה (והוא מ"ש ברוך

להבין ענין חמשה קנינים: נמצא בהכתי" 424 ט, א [וחלק נכמל שם לו, ב] 499 רמג, א. 527 סא, א. 539 די, ב. 606 כב, א [וחלק, וחסר התחלה]. 818 קג, א. 936 עז, ב [בכותרת: בעז"ה תורת אדמור"ר שי"ג]. 1748 קיב, א. 2012 מג, א.

מאמר זה מיוסד על ד"ה זה (חמשה קנינים) בס' מאמרי אדה"ו על מארז"ל ע' קכ וע' קכו. ובתוס' הגהות וב"אורים באזה"ת שבועות ע' קעד. קעז. וע' קפא ואילך (שם קרוב ללשון המאמר כן — בשנייים אתוים ותוס' הגהות וכו'). וראה ד"ה זה בסה"מ תרל"ז ח"ב ע' רנא. רעא ואילך. וע' תקכד. לה"ע חמשה קנינים ששנו כו' בכתי" ב ההתחלה: לה"ע המשנה ששנו כו' (אבות פ"ו): מ"י.

ה' קניני . . השמים כסאי . . מלאה הארץ קניניד: משלי ה, כב. ישע"י טו, א. תהלים קד, כד. ברוך אברהם . . עם זו קנתי . . לקדושים אשר בארץ: לך לך די, יט. בשלח טו, סו. תהלים סג, ג. מקדש ה' כוננו . . ה' זה קנתה ימינו: בשלח טו, יט. תהלים עח, נד. ומידך נתנו לך: דהיא כט, יד. האבות הן המרכבה: ב"ר פמ"ו, ה. ספ"ב, ה. תניא פל"ד. ס' מאמרי אדה"ו הקצרים ע' תקמ. ובכ"מ. שהן בחי' חג"ת: ראה מארי"א מערכת אבות סכ"ז. סידורי רנז, ג. ובכ"מ. מימינו אש דת . . אש שחורה ע"ג לבנה: ברכה לג, ב. ופירשי' שט. ירושלמי שקלים פ"ו סה"א. זח"ג קלב, א. ועוד.

ישראל אשר בך אתפאר: ישע"י מט, ג.
כי כל . . דאחיד בשמיא וארעא: דהיא כט, יא. זח"א לא, א. זח"ב קטז, א. ועוד.
ושכנתי בתוכם: תרומה כו, ח.
והו' בך את אברהם בכל: חיי"ש כד, א.

אברם לאל עליון קונה שמים וארץ לפי שביסוד מסתיימין ה' חסדים הללו שמתחילין מבחי' החסד. וכזה יתורץ הפי' בראי' זאת שמביא על הקנין דאברהם ממ"ש קונה שמים וארץ שהקנין אינו באברהם אלא בשמים ובארץ, אלא לפי שאברהם איש החסד הוא שורש הקנין דשמים וארץ כנ"ל). וגם יש להבין הפסוקים שמביא לכל קנין וקנין, דלכאורה אין ראי' כלל מפסוק השמים כסאי שהוא נק' קנין ולא נזכר קנין רק בארץ כמ"ש מלאה הארץ קניניך ולמה אינו מביא ממ"ש קונה שמים וארץ, ואם מ"ש קונה שמים וארץ קאי על אברהם שהוא הקונה אעפ"י יש מזה ראי' דשמים וארץ קנין אחד רק שאברהם הוא הקונה והפסוק מורה דקנין זה קאי על ה' שהוא אל עליון ואם כן למה מביא ראי' מזה לקנין שמים וארץ, ועוד בקנין דבית המקדש שהוא ממ"ש כוננו יד"ך אין זה נק' קנין והל"ל מקרא דהר זה קנתה ימינו תחילה ומאי ואומר כו', וגם מאי ואומר לקדושים אשר בארץ בקנין דישראל, גם למה שינה סדרן להזכיר קנין דתורה תחלה שהוא בבחי' הגבורה ואח"כ קנין דיסוד שהן שמים וארץ יחדיו כו' ואח"כ קנין דאברהם שהוא בבחי' החסד ואח"כ קנין דישראל שהוא בבחי' הת"ת ואח"כ קנין דביהמ"ק שהוא בבחי' המל' כו'.

אך הנה תחלה יש להבין ביאור ענין ה' קנינים הללו ולמה הן בכחי' ה' מדריגות הנ"ל חסד גבורה ת"ת יסוד ומל'. הנה הטעם שהתורה היא בכחי' הגבורה הנה ידוע להיות שאין פי' גבורה בכחי' דין וצמצום שהוא הסתלקות לגמרי, שהלא שרש התורה הוא בכחי' גילוי אור א"ס כמ"ש וירד ה' על הר סיני וידבר אליקים כו', ואעפ"כ אמרו אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמעונם מפי הגבורה דוקא, לפי ששורש גבורה זו היא בכחי' צמצום והתחלקות בלבד שלא יהי' אור שפע פשוט בלתי מתחלק אלא בכל דבר ודבר יש בכחי' התחלקות חו"ג כך ולא כך שזה שורש כל עיקר התורה להבדיל בין טמא לטהור כו' כזה טמא וכזה טהור כזה יוכשר וכזה לא יוכשר כך במ"ע כמו בציצית ותפילין וסוכה וכה"ג לא יש דבר הלכה שלא מתחלק לחלקים חסד ודין כך כשר וכך פסול, וגם דרך כללות הנה יש בזה מצות שרשן על פי התורה בכחי' המשכות אלקות בלבד שהוא [מבחי' החסד כמו ע"י מצות תפילין נמשך מוחין לוי"א וע"י אתרוג ולולב נמשך מוחין לנוק' וע"י ת"ת נמשך גילוי אור בכחי' וכיוצא בזה ויש מצות שהן בכחי' העלאה שהוא מבחי' הגבורות כמו הקרבנות שמעלין באש שלמעלה או כמו ובערת הרע מקרבך כו'. ודרך כלל הנה ידוע ששורש הרמ"ח מ"ע הן בכחי' ה' חסדים ושורש שס"ה ל"ת בכחי' ה' גבורות והיינו מ"ש מימינו אש דת כו' שהוא כלול מחו"ג, אך העיקר הוא בכחי' הגבורה שהוא בכחי' התחלקות

אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה: מכות כד, רע"א.
להבדיל בין טמא לטהור: שמיני יא, מז.
ונטרת הרע מקרבך: דברים יג, ו. ועוד.

לחסדים וגבורות כמו גבורות גשמים מפני שיורדין בגבורה בהתחלקות טיפין טיפין כידוע כך כתיב בתורה יערוף כמטר לקחי כו' שיורד בבחי' גבורות שהוא ההתחלקות, וזהו שאמרו אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום פי' מבחי' הגבורה שכתב' שהוא בחי' דין והיינו מצד בחי' גבורה דעתיק המלוכש בחכמה שמחמתו נק' החכמה דין כידוע, והוא כמו שאנו רואים שדוקא מחמת עיון החכמה יבוא לידי התחלקות וצמצום לעיין אם יוכשר הדבר כך ולא כך, והוא ענין בחכמה אתברירו שעיקר הכירור הוא דוקא בעיון העומק של החכמ', ולכך נק' החכמה דין וגבורה (כמו יהי רקיע בתוך המים להבדיל כו' שהוא מבחי' הגבורה על כן הוא מבדיל בין מים עליונים למים תחתונים כידוע וכך מאחר שנאמר על התורה להבדיל כו' או יורו משפטיך ליעקב וכל הוראה הוא להבדיל ולצמצם כו' ממילא מוכח שהוא בחי' גבורה).

וזהו כללות ענין קנין אחד דתורה שקנה הקביה בעולמו שהיא התורה שהיא בבחי' הגבורה (ועל כן הקדים לבאר ענין דתורה לפי שבתחלה עלה מבחי' לברוא את העולם במדת הדין, וזהו שכ' ה' קנני ראשית דרכו בתחלת המחשבה, וזהו שאמרו בראשית בשביל התורה שנק' ראשית, אך אח"כ שיתף מדת הרחמים, והוא מ"ש בשביל ישראל שנק' ראשית כמ"ש קודש ישראל להוי' ראשית תבואתו, והוא בחי' התית' שהוא בחי' הרחמים. ומה שהקדים קנין דשמים וארץ לקנין דאברהם וקנין דישראל יתבאר בעזרי"ש. וז"ש ואהי' אצלו אמון שקדמה התורה לעולם וגם ישראל קדמו כו', וכידוע דישראל עלו במחשבה כו' וד"ל.

אך הנה בחי' קנין דאברהם הוא ההיפוך ממש מבחי' קנין דתורה, דהנה ידוע דשרש אברהם הוא בחי' החסד דז"א ושרשו הראשון הוא בחי'

- גבורות גשמים מפני שיורדין בגבורה: תענית ב, א. וראה ס' הערכים ח"ב כרך ד' ע' ריד. ושי"ן.
 יערוף כמטר לקחי: האוינו לב, ב.
 שמחמתו נק' החכ' דין כידוע: ראה ע"פ שער אי"א (שי"ג) פ"ה. ת"רא ה, ד: שלא כמו שדימו המקובלים הראשונים שהחכ' כולה חסד כו' והמייט המציא שיש בה ג"כ דין ושבתו הארויל שכך מבואר בזהר כו'.
 ביאוריהו לאדה"צ כרך ב' ע' תשית ואל"ו. ושי"ג.
 בחכמה אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. אנה"ק סכ"ח (ובהנ"סמ) כס' לקוטי הגהות לשם).
 יהי רקיע: בראשית א, ה.
 שהוא בחי' בכתי' ב: ששרשה בכתי'.
 שבתחלה עלה במד' . . במדה"ד: פירשי' ר"פ בראשית. וראה גם מדרש אנדה שם. אהיה בראשית כרך ג' חקט"ו, א. ושי"ן.
 בראשית בשביל התורה שנק' ראשית: פירשי' ר"פ בראשית. וראה לקוטי ח"ג ע' 755. ושי"ן.
 קודש ישראל להי' ירמ"ב ב, ג.
 לקנין דאברהם וקנין דישראל: בכתי' ב: וקנין דאברהם לקנין דישראל.
 ואהי' אצלו אמון: משלי ה, ל.

חסד דע"י שמלוּבש בגלגלתא דא"א (וכמ"ש במ"א בפ"י ישכיל עבדי ירום ונשא ירום מסטרא דאברהם כו' וגבה מסטרא דיעקב כו'). וזהו שכ' ברוך אברם לאל עליון אל הוא בחי' חסד בכל מקום ואל עליון הוא בחי' חסד דע"י ואברם היינו אי"ב ר"ם שהוא בחי' שכל הנעלם מכל רעיון הנק' [ח"ס וכח"י חסד שבגלגלתא דמאיר לח"ס הוא הה"א דאברהם וע"ז ברכו ברוך אברם לא"ל עליון וזהו א"ל עליון גומל] חסדים טובים דעתיק ואוי קונה הכל ה' חסדים דנו"ן שערי בינה כנ"ל. ושו"ש בחי' החסד הזה הוא להיפוך ממש מבחי' גבורה שבחכמה הנ"ל והוא שטבעו לירד ולהשפיע לכולם בהשוואה אחת כקטן כגדול בלתי התחלקות כלל להיות שאור החסד פשוט מאד בלתי מתחלק ומתצמצם כלל וכלל, ודוגמא לאור חסד העליון הפשוט הי' בחי' חסד דאברהם למטה בגשמיות שהי' חסדו בטבעו בתכלית החסד הפשוט בלתי מתחלק בשכל וטעם להיטיב לזה כראוי לו ולזה כראוי לו לפי חילוק מעשיהם וכיוצא אלא הי' מטיב ומשפיע מזון ומחי' לכל הברואים בהשוואה ממש כקטן כגדול שהרי הי' מאכיל ומלביש גם לערביים וכיוצא, וזהו מורה שהי' מרכבה לבחי' חסד עליון הפשוט הנ"ל (וכמ"ש בזה"ר פ' ואתחנן בפ"י ואהבת דק"ש שהי' אברהם עבד טיבו וחסד יתירה עם הבריות כו' וכמ"ש במ"א).

והנה בין קנין דתורה לקנין דאברהם שהן ב' הפכיים חסד וגבורה דע"י כנ"ל הוכיר קנין דשמים וארץ שהוא בחי' יסוד שהוא בחי' התקשרות המשפיע במקבל וכמ"ש כי כל בשמים ובארץ דאחיד כו' כנ"ל. והענין הוא לפי שנתחלה עלה במחשבו' לברוא שמים וארץ כמדה"ד דתורה אך עדיין לא נשלם בגילוי הקנין דשמים וארץ עד שנעשה קנין דאברהם שהוא בחי' החסד לפי שעיקר הקנין בכסף כמשי"ת. וז"ש ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ וזהו חסד דאל עליון הוא הקונה שמים וארץ, ועל כן לא הביא מזה הפסוק לענין קנין שמים וארץ רק מפסוק השמים כסאי שהוא רק הכנת כלי המשפיע וכלי המקבל שנק' הדום רגלי שנכללים מחו"ג דתורה ואברהם כו', וז"ש מלאה הארץ קניניך ב' קנינים הנ"ל דחו"ג דתורה ואברהם כו', ומ"ש בארץ דוקא לפי שסוף מעשה עלה במח' תחלה וכמ"ש ארץ נבראת תחלה כו' וד"ל.

אך הנה עכ"ז עדיין לא נשלם בריאת שמים וארץ עד שנעשה קנין דישראל שהוא בחי' התית' כמ"ש ישראל אשר בך אתפאר כנ"ל להיותו כולל

במ"א בפ"י ישכיל עבדי . . . ירום מסטרא דאברהם: ישע"י נב, יג, זח"א קסא, ב. ביאורו כג, א. ואברם היינו אי"ב ר"ם . . . שכל הנעלם מכל רעיון: ראה זח"א עט, א. אהית לך כרד ד' תרפה, א. ונענין שכל הנעלם כו' — ראה בהנשמו באורך כסו"ס מאמרי אדמו"ר במדבר זח"א ע' ש. בזה"ר פ' ואתחנן . . . אברהם עבד טיבו . . . וכמ"ש במ"א: זח"א רסב, ב. אמ"כ ח"ג (הוצאת קה"ת, תשמ"ה) קלו, ד ואל"ף. ארץ נבראת תחלה: תגיגה יב, א.

מחוייג ונק' בשם בחי' ממוצע ממש בין חסדים וגבורות דהיינו בין בחי' אברהם איש החסד לגמרי ובין בחי' גבורה דתורה הנ"ל. ולזה רמזו רז"ל דתנאי ה' להקביה במע"ב אם יקיימו ישראל את התורה מוטב ואם לאו אחזיר אתכם לתוהו כו' כי ע"י ישראל מתקיימת בחי' החכמה דתורה בבחי' הממוצע שהוא בחי' התית, והיינו דאיתא בזוהר תלת קשרין הן ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה כו', וזהו שאמרו בפ' בראשית כשביל ישראל שנק' ראשית כו' וכל עיקר ענין דשמים וארץ לא ה' רק בשביל התורה וישראל כמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים כו' וד"ל. ומ"ש ואומר לקדושים אשר בארץ כו', היינו להיות כי בחי' המל' מקבל מישראל ונכלל קנין המל' בקנין דישראל ואחיכ יוצא קנין המל' בפ"ע וכמ"ש ויקח אחת מצלעותיו כו' ויבן ה' אלקים את הצלע כו' כידוע. וזהו ענין קנין דבהמ"ק שהוא בחי' גילוי שכינה שנק' מל' כנ"ל. וזהו שהזכיר קנין דבהמ"ק אחר קנין דישראל דוקא והביא רא"י מ"ש מקדש הוי' כוננו ידיך שהוא בחי' בנין הנוק' מידיים עליונים דבינה שהוא בחי' ה"ח והיג דאימא. אך מ"מ ה' עיקר הקנין בחסדים והוא מ"ש עוד ואומר הר זה קנתה ימינו דוקא מבחי' החסד דאברהם כמ"ש והוכן בחסד כסא וכן כי אמרתי עולם חסד יבנה כידוע אבא יסד ברתא. אך מ"מ עיקר הבנין דמל' מה' גבורות, ע"כ מביא תחלה הפסוק דכוננו ידיך שהוא מבחי' הגבורות דבינה (כמ"ש במ"א בענין באר חפרוה שרים כו' וכתוב וישב יצחק ויחפור כו'). ובכל הנ"ל יתורץ קצת מן הדקדוקים הנ"ל בפסוקים שמביא לכל קנין וקנין וגם כללות ענין ה' קנינים הללו שהן ה' מדריגות הנ"ל חגית ויסוד ומל'.

אך הנה שורש ענין קונה הכל הנ"ל שהן ה' חסדים דנשיב שנק' הכל ה' כ"ל כנ"ל. הענין הוא בבחי' כללות שכולל כל ה' קנינים הללו לפי שכללות ה' קנינים הללו הוא מבחי' ה"ח דא"י שעיקר הקנין בכסף דוקא כמשמ"ת. וזוה יתפרש ג"כ ענין ברוד אברם לאל עליון כו' לפי שאברהם הוא אור הראשון שהוא בחי' החסד הכללי ומסתיים אורו בבחי' יסוד שנק' כ"ל דאחיד, וי"ש קוניה שמים וארץ וקונה הכ"ל לבחי' יסוד שנק' כל, והיינו ג"כ הטעם שהזכיר קנין דאברהם להשלים קנין דשמים וארץ וע"ז אמר מלאה הארץ קניינד שכולל ה' קנינים הללו שהן בחי' ה"ח הכללים שנמשך מאברם

דתנאי ה' להקביה במע"ב: שכת פה, א.

בוהר תלת קשרין: ע"פ וחיג עג, א. וראה סי' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א סי' עט ואל"ך.

כשביל ישראל שנק' ראשית: פירשי ר"ם בראשית. וראה לקרש ח"ג ע' 755. ושינ.

אם לא בריתי: ירמ"ל לג, כה.

ויקח אחת מצלעותיו . . . ויבן: בראשית ג, כא-כב.

והוכן בחסד . . . כי אמרתי עולם: ישעי' סו, ה. תהלים פט, ג.

אבא יסד ברתא: וחיג רמח, א, רנ"ג, ב, רנ"ה, א. ת"ז תכ"א (סא, ב). תסיס (קה, ב).

באר חפרוה . . . וישב יצחק ויחפור: ויקת כא, יח. תולדות כו, יח.

ד"א: בכתיב ב: ד"א.

שהוא ברוך לאל עליון כו' ודל'. וז"ש וה' ברוך את אברהם בכל פי' בכל הקנינים דה"ח וכלולים בנשיב שנק' כ"ל כו' כידוע ודל'.

והנה יש להבין שורש ענין הקנין למעלה מהו, ותחלה יש לבאר שורש ענין קנין דאברהם הנ"ל. דהנה ידוע שהנשמה ירדה לגוף בעוה"ז בחומר גופני שירידה זו צורך עלי' היא כי באמצעות נהיב דוקא תתעלה הנה"א למעלה למדריגה שלא הגיעה גם בהיותה בג"ע צרורה בצרור החיים להנות מזיו השכינה, וזה הענין פלא גדול לכאורה איך ע"י נפש החומרי תגיע הנה"א למעלה ומדריגה גבוה יותר, אם ע"י האהוי"ר שתתפעל בגוף הרי ודאי אין ערוך כלל לאהוי"ר זו לגבי אהוי"ר שבנה"א בהיותה בג"ע מופשטת מהגשמה לגמרי. אך התירוץ ידוע לפי ששורש נהיב מקי"נ דעשי' ששרשו מבחי' התווה שלמעלה מבחי' התיקון [כידוע דו' מלכי' דתווה שמתו נפלו בעולם הבריאה כו' ושרש הנה"א היא מבחי' התיקון] כו'. ולהבין זה ילהיב בשורש נשמה האלקית בכללות נשי' מבחי' חכמ' דאצי' אנת חכים כו' משום שנאמר בני בכורי ישראל בנים אתם להוי' אלקיכם שהוא בחי' ו' קצוות דז"א דאצי' שנק' ישראל דלעילא שנק' ברא בוכרא לאו"א דאצי', וכמשל הבן הנמשך ונולד מטיפת אב וטיפה זו שרשה במוח האב ממש וע"כ מוליד אותו בדומה לו, כך למעלה כתיב ויברא ה' אלקים את האדם בצלמו כו' וכמ"ש מה שמו ומה שם בנו כידוע. וא"כ הרי שורש כללות נשי' למעלה הוא למעלה באורות דאצי' ששרשם מאור אבא כמ"ש כי אתה אבינו כו', ואמנם ירד האור הזה בריבוי השתלשלות מאצי' לבריאה ומבריאה ליצי' ומיצירה לעשי' עד שנתהווה נשמה דעשי' המלובשת בחומר הגוף בעוה"ז הגשמי אבל שורש הנשמה היא בבחי' אור אבא דאצי', וסדר ירידת אורה הולך ומשתלשל מאצי' לבריאה עד שנתלבש בגוף גשמי. ולפי' הרי מובן די' לכל נשמה דעשי' שורש ומקור בכל עולם ועולם עד [בחי' אור] אבא דאצי' דהיינו שיש שורש הנשמה דעשי' בעולם היצירה ושורש הנשמה דיצירה יש בעולם הבריאה ושורש הנשמה דבריאה היא באצי' כמו שלשלת המשתלשלת כך השתלשלות הנשמה אחוז וקשור מלמטלמ"ע מעשי' עד חכ' דאצי'. וז"ש יעקב חבל נחלתו כמו החבל האחוז וקשור מעליון לתחתון שבו בבת אחת ובשמתנענע בחלק התחתון שבו מתנענע כולו בבת אחת עד ראשו ולהיפוך כשינענע ראשו יתנענע כולו עד חלק התחתון שבו, כך בהתעוררות

והנה י"ל שורש ענין הקנין למעלה: לפיטקא זו — ראה אה"ת שבועות ע' קטג ואילך.
 אנת חכים . . בני בכורי . . בני אדם: ת"ז בהקדמה (פתח אליהו). שמות ד, כב. דברים יד, א.
 ברא בוכרא לאו"א דאצי': ראה זחי"ג טג, א. ת"ז תי"ד (ל, א).
 ויברא ה' אלקים את האדם בצלמו: בראשית א, כו.
 מה שמו ומה שם בנו: משלי ל, ד.
 כי אתה אבינו: ישעי' טג, טו.
 יעקב חבל נחלתו: האינו לב, ט. וראה גם אגה"ת פ"ה ופי'.

הנשמה למטה בגוף דעשי' יתעורר שרשה ביצירה ובכריאה עד שרש שרשה בחכ' דאצי' כולו כביא ולהיפוך כשיעוררו שרשה הראשון באצי' יומשך כביא התעוררות עד הנשמה שבגוף, וזיש כי אתה תאיר נרי וזיש אם תעירו ואם תעוררו תעירו מלמטה למעלה תעוררו מלמעלה למטה ששניהם ענין אחד לפי שהוא כמו שלשלת בחבל ממש ודיל.

ולהבין זה בתוספות ביאור הנה ידוע שאור הנשמה בגוף אינו מאיר כולו רק אפס קצהו בלבד אבל עיקר הנשמה נשאר בכחי' מקיף על הגוף, וזיש אך בצלם יתהלך איש, והוא הנק' בלשון הגמרא מזלא כמיש בחברי דניאל אציג דאינהו לא חזו מזלייהו חזי, פי' מזל ל' הזלה כמו יזל מים כו'. אך תיבת מזל הוא לשון מפעיל כלומר שעושה את גוף ההזלה כמו המים שבמקור הנובע נק' מזל לפי שממנו נוזל ונובע טיפין טיפין כך בחי' המקור של אור הנשמה המאיר בגופו שמשם נוזל ונמשך הארה פרטית זו נק' מזל, והוא בחי' המקיף שנשאר למעלה דהיינו בעיס' דמל' דעשי', ועד"ז גם בחי' מזל הזה שבמל' דעשי' הוא רק הארה בעלמא שנמשך ממקורו ושרשו שבעיס' דמל' דיצירה ונק' מזל למזל, ועד"ז גם בחי' מקור אור זה שביצירה לגבי מקורו ושרשו אינו אלא הארה מצומצמת, ועד"ז גם בחי' מקור אור הנשמה שבעיס' דמל' דבריאה לגבי מקורה ושרשה בעיס' דמל' דאצי' עד שורה בשרש היותר ראשון שבאור אכא כנ"ל. ובדרך פרט נק' הארת הנשמה בעשי' בחי' נפש וביצירה מקור אורה נק' בחי' רוח ומקור אורה בכריאה נק' נשמה ובאצי' נק' חיה. ועי' מיד שתתעורר הנהיא המלוכשת בגוף בעשי' כאהבה לה' וכיוצא אזי ממילא יתעורר גם בחי' המקיף שלה בעשי' ומעשי' לשרשה שביצירה ומיצירה לשרשה שבכריאה ומכריאה לאצי' כו' כנ"ל במשל החבל שמנענע מתחתון לעליון בבת אחת. (אך לפעמים לא יתעורר בחי' מזלא אעפ"י שיתעורר למטה מפני העונות שמבדילים, וכן להיפוך בהתעוררות מזל' לא יתעורר למטה כידוע מענין הכרוז שובו בנים שובבים בכ"י שאין האדם מתעורר בכ"י בהרהורי תשובה כו', וכ"ז תלוי באופן מעשה האדם כו' ומ"ש הכרת תכרת הנפש היא

כי אתה תאיר נרי . . . אם חשירו: תהלים יח, כט. שהיש ב, ז, ג, ה. ולהבין זה בתוס' ביאור: לפיכך זו — ראה אורית שבועות ע' קפד ואילך. אך בצלם יתהלך איש: תהלים לט, ז. וראה גיב אמ"ב שער הקיש פנ"ח. תרי"ח נח נח, א. א. לך לך צה, ג. שעי' ח"א (שער התשובה) פי"ט ואילך. אע"ג דאינהו לא חזו . . . יזל מים . . . מזל הוא לשון מפעיל: מגילה ג, א. בלק כד, ז. ראה לקרית האוינו ע"א, ד. ובכ"מ.

וזה: בכתי' ב: ח"י יחידה כו'. כידוע מענין הכרוז שובו בנים: ע"פ ירמ"ג, יד, כב, זח"ג קכו, א. פד"א פס"ו. פתיחתא דאיכ"ר כה. וראה לקרית כמדבר ו, ג, תנא לו, ד (ובהמ"מ שם — בהוצאת קה"ת המשד"מ). ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ט. ושי'. הגדת תכרת הנפש היא . . . כי כל אוכל מחמצת: שלח טו, לא. בא יב, יט.

להכריחה משרשה הראשון באצ"י וכמ"ש כי כל אוכל מחמצת ונכרתה מיום הראשון עד יום השביעי שהן ז' מדות דז"א כמ"ש במ"א וד"ל).

והנה ידוע שיש ב' מיני אהבה רבה ואה' זוטא, בחי' אהבה זוטא היא הנולדה מהתבוננות והשכל דוקא דהיינו מהתבוננות בהשתלשלות העולמות ונק' אהבת עולם שנלקחה מהתבוננות העולמות והוא למטה מן השכל, כמו עד"מ באהבת איש אל רעהו באיזה טעם ודעת מפני צדקתו ושכלו וחכמתו וכיוצא שהשכל והטעם הוא שורש האהבה הזאת וכשיבטל הטעם ממילא יבטל האהבה ונק' אהבה התלוי' בדבר שאם בטל דבר בטילה אהבה. אבל בחי' אה"ר הוא למעלה מן השכל והטעם רק היא טבעית ועצמית בלתי תלוי' באיזה טעם כלל וכלל, וכמו אהבת איש לבנו או אהבת עצמו שאוהב את חיי נפשו שהוא דבר טבעי ועצמי למעלה מן השכל והטעם דהיינו שהיא בלתי מוגבלת כלל ע"כ אין לה ביטול. ולמעלה ג"כ יובן בבחי' אהבה עליונה שבאור א"ס כמ"ש אהבת עולם אהבתיך כו' שהוא בחי' אהבה זוטא הנ"ל שנמשכה מאור א"ס מלמעלמ"ט ע"פ החכמה והטעם שנק' חו"ב שמולידים אור המדות דעצמיותי ע"ס ונק' אהבת עולם כו', ולמעלה ממנה הוא בחי' אהבה רבה והוא בחי' שם ב"ן בגימט' בהמה שלפני האצ"י והיא בחי' המדות דתוהו שהן בלתי מוגבלות [בכלים] כלל להיות שבחי' אה"ר הזאת נמשכות מאור א"ס בבחי' אהבה עצמית וטבעית כאשר יאהב האדם את עצמו או את בנו, וזש"א אהבה רבה אהבתנו כי כנס"י נק' כנים כמ"ש בנים אתם להיות בני בכורי ישראל כו'. ומה שנמשל אה"ר הנ"ל לבחי' בהמה היינו לפי שמדות טבעיים שנוולדו בטבע התולדה הוא בחי' מדות הבהמה שלמעלה מן הטעם כמו הבהמה שמרחמת לולד בלא שכל וטעם כו' והיא חזקה מאד והיינו בחי' המדות דתוהו שלפני המדות דאצ"י שהן אורות תקיפים וחזקים ביותר, וז"ש באד"ר דבאני עלמין ולא אתקיימו עד דאתברי פרצופא דאדם שהוא בחי' המדות דתיקון ולפני התיקון היו אורות עליונים בבחי' בהמות וחיות כמו פני ארי' פני שור כו', וכמו במעשה' בראשית שהבהמות וחיות קדמו לבריאת האדם כידוע וד"ל.

והנה ידוע עוד שבחי' אורות דתוהו הנ"ל לא יכלו הכלים לסבול אותם לעצם תקפם מטעם הנ"ל ע"כ נשברו ונפלו בעולם הבריאה בבחי'

והנה ידוע שיש ב' מיני אהבה: לפיסקא זו — ראה אה"ת שבועות ע' קפה.
 אהבה התלוי' בדבר: אבות פ"ה מט"ז.
 אהבת עולם אהבתיך: ירמ"א לא, ג.
 דעצמיות ע"ס ונק': בכת"י ב: דאצ"י וע"כ נק'.
 אהבה רבה אהבתנו: ברכות ק"ש (נוסח אשכנז).
 בנים אתם . . . בני בכורי ישראל יד, א. שמות ד, כב.
 באד"ר דבאני עלמין . . . עד דאתברי פרצופא דאדם: ראה זח"ג קלה, א. קמב, א.
 במעשה בראשית: בכת"י ב: במאורות.

ב"ז דבריאה ומשם נמשך שורש המלאכים שנק' מרכבה פני ארי' פני שור כו' וע"כ הן בבחי' חיות ובהמות להיות כי אהוי"ר של המלאכים הללו הן טבעיים בלא שכל וטעם כלל כמו עדי"מ השור הגשמי שאהבתו טבעית בלתי מוגבלת כלל. והגם שבחי' המלאכים דבריאה עבודתם בדו"ר שכליים משום דאור אימא עילאה מקננא בכורסיא והוא עולם הבריאה כו', אין ההתבוננות והשגה שלהם עיקר אלא הוא רק סיבה בעלמא לעורר אהבתם הטבעי' שלמעלה מן השכל (משא"כ אהוי"ר דאדם שהוא בחי' התקון שהתפעלות השכל היא העיקר, וז"ש הנביא ואשמע אחרי קול רעש גדול אחרי דוקא כו' כמ"ש במ"א). וזהו שמצינו במדרש שהמלאכים דבריאהי כשאומרים ג"פ קדוש כמ"ש וקרא זא"ז ואמר קדוש כו' ג' פעמים הללו נמשך כל י"ב שעות היום, היינו כפעם האחד שאומרים קדוש שהוא בבחי' התפעלות התשוקה תצא נפשו מחומר שלה, כי המלאכים יש להם גם כן חומר וצורה כמ"ש בעי"ח כפי' עושה מלאכיו רוחות שכלולים מאש ורוח) והוא מ"ש והחיות רצוא כו' ועליו' ההתכללות זאת הוא באור האלקי מקור חוצבה, ומתעכב ד' שעות וחוזרת נפשו ומתלבש בחומר שלו ואומרים פעם ב' קדוש ומתעכבים ד' שעות בבחי' רצו"ש וחוזרת נפשו אליו לאמר פעם ג' קדוש. ונמצא כל י"ב שעות היום הוא בבחי' אהבה טבעית בלי הפסק כלל רק הוא תמיד בבחי' רצוא ושוב כו', והיינו מטעם הנ"ל לפי ששרשם הוא מבחי' אורות דתוהו שהוא בחי' אהבה רבה טבעיית שלפני אצי' שלמעלה מן החכמ' כנ"ל. וכאשר נשברו הכלים ונפלו למטה כבריאה נתהווה אהב' ויראה טבעיית של המלאכים הנק' פני ארי' פני שור כנ"ל, שהוא ג"כ אהבה בלי התבוננות רק החילוק ביניהם שאה"ר שלפני האצי' נק' אהבה רבה שלמעלה מן הדעת ואהבה של המלאכים נק' אהבה שלמטה מן הדעת כמדות הבהמה כנ"ל אבל שרשם אחד רק באה"ר שלפני האצי' נק' בחי' בהמה רבה שלפני אצי', וז"ש דוד ואני בהמות הייתי עמך כו' ב' בהמות דבחי' בהמה רבה הנ"ל ובחי' בהמה בגימט' ב"ז שבבריאה כמאמר אלף טורין דמגדל בכל יומא ובהמה רבה שתית לוז בגמיעא חדא כו' וד"ל.

ואשמע אחרי קול רעש: יחזקאל ג, יב.

במדרש . . . וקרא זא"ז ואמר קדוש . . . י"ב שעות היום: ישעי' ה, ג. תדא"ר פ"ו. פ"ו. פליא. תדא"ז פ"ב. ומבוא ג"כ בלקו"ת שהיש כט. ב. ובס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' קכג (כשם התדא"א). ובס' מאמרי אדה"ז שם ע' קכט (כשם ס' הבה"ר).
דבריאה: בכת"ב ב: דמרכבה.

בעי"ח כפי' עושה מלאכיו רוחות שכלולים מאש ורוח: בסידור ערה, ד: מבואר בס' הגמול להרמב"ן שהגוף שלהם הוא מורכב מיסוד האש ויסוד הרוח הפשוטים כו' ע"ש. ע"כ. ומובא ג"כ בשם הרמב"ן בתראי ה. ב. לקו"ת ברכה צה, א. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' סו. וראה גם לקו"ש ח"ס ע' 405.
וחחיות רצוא: יחזקאל א, יד.

ח"ש דוד ואני בהמות הייתי עמך: ע"פ תהלים עג, כב. וראה בהנספח לעיל ע' שכא.
אלף טורין . . . בגימטא חדא: ראה זח"א יח. ב. רכ"ג. סע"א. זח"ג קפט, א. ר"ו. א. רמ. ב. בתוומא פינחס יב. תרגום ופרש"י ומצודות — לתהלים ג, י. לקו"ת אמרי לו, א. ובכ"מ.

ומעתה יובן ענין ירידת הנשמה בגוף לצורך עלי' דוקא כניל, דהנה ידוע בשורש נהיב החומריות מבחי' המרכבה העליונה דפני השור. וביאור ענין זה הנה יובן ע"ד שאמר בנפש האדם שג' שותפים יש באדם אב ואם משפיעים חומר הגוף שלו והקב"ה נותן בו נפש שנק' נפש אדם והוא בחי' ע"ס דז"א דבי"ע כו', כך בנפשו הבהמות יש ג' שותפים אב ואם משפיעים חומר גופני והנפש שלהם נמשך מבחי' מלאכים עליונים הנק' פני אר"י פני שור שבמרכבה. ואמנם לכאורה דבר זה לפלא יחשב איך יכול להיות שורש ומקור להמשכה גשמית כזאת הנק' נפש בהמה גשמית מכה עליון רוחני הנק' פני שור. אך הענין יובן ע"ד הנ"ל שיש מזל הנפש באדם כך אין לך עשב שאין לו מזל, וכן יש מזל הבהמות וחיות והמזל מקבל מלמעלה ממנו בדרך עו"ע עד שרשה הראשון שנק' פני שור שבמרכבה כו'.

ולהבין זה בתוספות ביאור, הנה ידוע בספרי הפילוסופים שקוראין למזל הכללי השופע לכל פרטי חלקי דצח"מ שבכל אקלימי הארץ בשם שכל הפועל, פ"י שפועל כל ההשפעה אם יש חומר מוכן לקבל הצורה, כמו אם יש חומר מוכן לקבל צורת אור השכל ישפיע שכל כמו למייגעים בחכמה שנתחכמו הרבה למצוא שכליים חדשים רבים והוא המשכילי. מזל הזה שקוראים אותו שכל הפועל; וכן ע"ד בכל חלקי הד' יסודות בהתהוות מציאות הרכבתם יושפע הצורה ממנו אם יש חומר מוכן לקבל דוקא. ואמנם המלאכים שבמרכבה קוראים הפילוסופים בשם שכליים נבדלים, פ"י שנבדל מהיות גם מקור להשפעת ד' יסודות כו' וכמ"ש בשמונה פרקים להרמב"ם. אך עפ"י דרך הסוד גם כלי חומר מוכן לקבל הצורה נמשך ממזל הכללי הנ"ל שקוראים אותו שכל הפועל והוא בחי' גלגל הירח כמ"ש בסוף הע"ח והוא עפ"י ההשגחה האלקית מע"ס דמל' דעשי' שמשפיע למרכבה דעשי' פני שור שנק' שכליים נבדלים ומהם נמשך למזל התחתון שנק' שכל הפועל ובלשון הגמרא נק' מזל מחכים וכמו מלאך הממונה על ההריון שגזור ואומר טיפה זו חכם כו' כך יש מזל מצמיח ומזל מוליד נשמות הבהמות וחיות הגשמי' ושרשם הראשון הוא בחי' פני שור כו' וד"ל.

ומעתה יובן ענין ירידת הנשמה: לסיסקא זו — ראה אה"ת שבועות ע' קפז.
 שג' שותפים יש באדם: קדושין ל' טע"ב.
 אין לך עשב שאין לו מזל: ב"ר פ"י, ה' ו' ע"ד.
 ולהבין זה בתוס' ביאור: סיסקא זו ליתא באה"ת שבועות שם.
 המשכילי: ב"ה המשכת.

הפילוסופים . . . שכליים נבדלים . . . וכמ"ש בשמונה פרקים להרמב"ם: ראה בהמובא באה"ת מסעי ע'
 א"שצח ואילך. ס' הזקירה יג, א. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' קסז. ומה שמציין כאן לשמונה פרקים, נראה
 דקאי אמ"ש לעיל: שפועל כל ההשפעה כו' אם יש חומר מוכן לקבל צורת אור השכל כו', שכ"כ הרמב"ם שם
 סוף ס"א: שזאת הנפש כו' היא כחומר והשכל לה צורה וכשלא הגיעה לה צורה יתי' סוילו ההכנה שבה לקבל
 הצורה היא לבטלה כו'. (וראה גם שם סוף ע' בענין השכל האנושי שאינו נבדל מן החומר).
 מלאך הממונה על ההריון: נדה טז, ב.

אך בחי' שורש נהיב שבאדם נמשך מבחי' פני אדם שבפני שור כמי'ש ופני אדם לארבעתן והוא בחי' מיה שבבין ועיכ היא נפש המשכלת כל שכל רק היא חיונית וטבעיית וגמי' פני אדם ממש נק' בהמה שבאדם והוא בחי' בין דמיה כמי'ש בעי'ה בסופו. וזהו ההפרש בין ג' שותפים שבאדם שנמשך תולדות נהיא מעים דאדם לקדושה ממש ווי'ש והקביה נותן בו נפש ורוח כו', אבל תולדות נהיב נמשך מבחי' אחוריים דאדם זה שנמשך בפני' שור ונק' בהמה שבאדם. ווי'ש וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה כו' וכתוב כי רוח האדם העולה היא כו' אבל רוח הבהמה הוא נפש שנמשך מבחי' פני שור למטה כו'. והנה מבואר למעלה דשורש בחי' פני שור הוא מבחי' הכלים דתוהו שנשברו ונפלו למטה בכריאה שהיא בחי' אהבה טבעיית שלמטה מן הדעת ושרשה בבחי' אהבה רבה שלפני אצי' שלמעלה מן הדעת כו', ולפי'ז הרי בהכרח שהתפעלות אהבה ויראה דנהיב היא גיכ טבעיית כמו מדת הבהמה שלמטה מן הדעת כניל מאחר ששרש הראשון הוא מבחי' פני שור ואיכ שורש שרשה היותר ראשון הוא בבחי' אהבה רבה שלפני אצי' [שהיא בבחי' איס בלתי מוגבלת כניל וזהו הטעם שירדה הנשמה האלקית בהתלבשות בנפש הבהמיו' כדי שעל ידה תתעלה במדרגת אהיר שלפני האצי'] כי מצד מדריגת הנהי'א להיות שרשה מבחי' התיקון שהוא בחי' אור אבא וכמי'ש למעלה באריכות בפי' יעקב חבל נחלתו כמו החבל כשמתנענע קצהו העליון על ידו יתנענע קצהו התחתון כך איז לנהי'א שבעולם העשי' התעוררות אהבה רק כפי שרש שרשה הראשון שבבחי' חכמה דאצי' שהוא קצה העליון ולא למעלה מן החכמה, משאיכ בחי' התפעלות אהבה טבעיית שבנהיב הרי מגעת באהבה רבה שלפני החכמה דאצי' גיכ כדמיון החבל הניל דהיינו כאשר למטה תתעורר הנפש החיונית הגשמי' לאהוב את ה' כמו אהבה הטבעית שלמטה מן הדעת כמי'ש ואני בהמות כו' אזי עי'ז תתעורר גיכ שורש שרשה עד רום המעלות, דהיינו גם בחי' אהבה רבה דשם בין שלפני חכמה דאצי' שהוא קצה העליון שבה רק שנפל משם בדרך שבירה כניל, ואיכ הרי עי' אהבה זו שבנהיב גם הנהי'א תגיע למדריגת אהבה רבה שלפני האצי' עד שגם בחי' שורש הראשון של הנשמה בבחי' אצי' שהוא שם מיה דחכמה תתעלה גם היא למעלה מן החכמה. וזהו ענין הירידה שהיא לצורך עלי' מטעם דשורש הנהי'א הוא מבחי' התיקון דחכמה ושרש נהיב מבחי' תוהו שלפני התיקון כניל באריכות ודיל.

אד בחי' שורש נהיב: לפיסקא זו — ראה אוהית שבועות ס"ע קפו ואילך.

ופני אדם לארבעתן: עי' יחזקאל א, י. וראה לעיל ע' שצח. וש"צ.

ונם: בכתי' ב: ולגבי בחי'.

בפני: בכתי' ב: מפני.

זרעתי את בית ישראל: [בכתי' ב: בניי]. ירמי' לא, כו. וראה הנסמן באורך בס' מאמרי אדהאמי'צ' ויקרא

חיא ע' ב.

כי רוח האדם הנוולה: עי' קהלת ג, כא. וראה בהנסמן בס' מאמרי אדהאמי'צ' ויקרא חיא ע' שא.

ואחר כל זה יובן שורש בתי' הקנין דאברהם הנ"ל, דהנה ענין הקנין הגשמי למטה היינו שהדבר נקנה ללוקח ויוצא מרשות המוכר לרשות הלוקח ונק' הלוקח קונה שקונה את החפץ שהוא לרשותו. והנה ידוע שיעקר הקנין הוא שהמוכר מקנה את החפץ ללוקח בעבור המעות שהלוקח נותן להמוכר כמו שאמרו דבר תורה מעות קונות כו' ואין קיחה אלא בכסף כידוע וע"י הכסף שהלוקח נותן למוכר מקנה החפץ ללוקח, והנה צריך להיות משיכה גם כן עם הכסף שהלוקח ממשיך הדבר מרשות המוכר לרשות הלוקח ומשיכה זו היא אחר נתינת הכסף וידוע בדיני המשיכה שצריכה להיות מרה"ר לרה"י ולא אפי' בצידי רה"ר שהוא הסימטא כו'. והדוגמא לכל זה יובן למעלה, כי הנה ידוע בפע"ח בענין ברכת המצות שיש ב' מיני מ"ד הא' בח"י המשכת מ"ד שלפני העלאת מ"ן כדי שיהי' כח בתחתינים להעלות המ"ן ונק' כח המעלה מ"ן (ובלשון הזוהר נק' אתעדל"ע שלפני אתעדל"ת כדי ליתן כח להיות אתעדל"ת כו') והב' הוא בח"י המשכת מ"ד שלאחר העלאת מ"ן, וההפרש ביניהם הוא שהמשכת מ"ד לעורר העלאת מ"ן אינו אלא בח"י המשכה חיצונית בלבד, והוא הקנין שקונה בכסף כי שורש הכסף הוא בח"י החסדים מלשון נכסוף נכספת כו', אבל בח"י המ"ד שנמשך אחר העלאת מ"ן הוא מבחי' הפנימית ונק' מי החסדים כידוע דהמים שרשן מבחי' החסד גם כן אך הוא מבחי' הפנימית, כמו שנראה ההפרש בין כסף למים בגשמיות שהכסף הוא דומם לעשות ממנו כלי אבל המים הוא ראוי לשתות לרוות את הצמאון כו'. וזהו הטעם שהמשיכה לבדה אינו קונה אלא דוקא בכסף שהקנין הוא שיתעלה הדבר מרשות המוכר לרשות הלוקח וע"י נתינת הכסף דוקא ששרשו מבחי' החסד שיורד מגבוה לנמוך יש בכחו לקנות ולהעלות הדבר מרשות לרשות. ולמעלה היינו העלאת מ"ן מרה"ר שנק' טורי דפרודא שנפלו בשבירה לרשות היחידה שהוא בח"י היחוד עליון דקדושה ע"י הורדת המ"ד דחיצוניות שנק' כסף ואח"כ יוכל להיות ההמשכה מרה"ר לרה"י כו' שהוא בח"י ההעלאה כו'. וז"ס אהבת עולם אהבתך שהוא בח"י חיצוניות החסד ע"כ משכתיך בכסף שנק' חסד כמ"ש וארשתיך כו' ואין

ואחר כל זה יובן שורש בתי' הקנין דאברהם: להבא להלן — ראה אה"ת שבועות ע' קפו ואילך. דבר תורה מעות קונות . . ואין קיחה אלא בכסף: בי"מ מה, א. קדושין ד, ב. וראה שו"ע ח"מ ר"ס קצ"ח. ולא אפילו בצידי רה"ר שהוא הסימטא: [בכתי"ב: כמו הסימטא]. בדי"ה חמשה קנינים בס' מאמרי אדה"ו על מארז"ל ע' קבח ז"ל: וגם צ"ל המשכה מרה"ר לרה"י דוקא או לצדי רה"ר. ועד"ו הוא באוה"ת שבועות ע' קפת. וראה שו"ע ח"מ ר"ס קצ"ח. סקצ"ח ס"ט ואילך. ושי"ג. וצ"ע אם אין כאן טעות המעתיק. (גוכ"ק של המאמר אינו תח"י).

בפע"ח בענין ברכת המצות: ראה שער הברכות פ"א. לקי"ת מסעי צב, ג. נכסוף נכספת: ויצא לא, ל: כי נכסוף נכספתה לבית אביך. וראה לקי"ת מסעי ז, טע"ב (ממנדב"ר פ"ג, ב). [בכתי"ב ב' כאן: נכסוף נכספתי (וכ"ז באוה"ת שיה"ש כרך ג' ע' תתק ובכ"מ). והוא ע"פ פיוט ירד נפש (במנחה דע"ש): כי זה כמה נכסוף נכספתי כו'.]

אהבת עולם אהבתך: ירמי' לא, ג.

וארשתיך: הושע ב, כא.

קנין אלא בכסף מטעם הנ"ל, ועל כן אין משיכה ברה"ר שהוא עולם הפירוד אלא מרה"ר לרה"י וגם לא כצידו רשות הרבים כו' מטעם הנ"ל וד"ל.

וביאור הדברים הנה עדימ בין איש לרעהו כאשר רוצה האדם שימשך חבירו אליו באהבה הנה יעורר אליו דברי אהבה המושכים את לבו והיינו בדברי כוסף ותשוקה עד שיתעורר לבו כמים הפנים כו', וכידוע שהדברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב לפעול בלב התעוררות ובלי דברי אהבה היוצאים מן הלב לא יתפעל חבירו כלל, וכך יובן בחי' המשכת מ"ד הנ"ל שלפני העלאת מ"ן שנק' כסף שהוא לעורר העלאת מ"ן והוא ענין הלקיחה והקנינים שלוקח הקב"ה בעולמו ע"י בחי' הכסף הזה לכל הניצוצים שנפלו ברה"ר עולם הפירוד לרה"י דקדושה. וענין המשיכה שאחר בחי' הכסף הוא בחי' ההעלאה שהתחתון עולה ליכלל בעליון כנ"ל וכמ"ש ע"כ משכתו כו' וכמ"ש משכני אחריו נרוצה, ואם לא בחי' הכסף הזה לא הי' המשיכה קונה מפני שלא היתה ההעלאה גמורה מטעם הנ"ל במשל (וכמ"ש במ"א בענין הדלקת נרות המנורה שהוא כללות נשי' ע"י אהרן כה"ג שהוא בחי' רב חסד עליון שמושר כנס"י למעלה וע"ד הנ"ל במשל וד"ל).

אך הנה מובן ע"פ משל הנ"ל בכדי לעורר את האהבה בלב המקבל צ"ל הארת אהבה יתירה עד שיתעורר לבו, והוא הנק' למעלה בחי' אה"ר והוא בחי' רב חסד דע"י שנק' אל עליון פי' חסד עליון שבכתר וכמו שאנו אומרי' אל עליון גומל חסדים טובים וקונה הכל כו'. וזהו פי' ברוך אברם לאל עליון, פי' אברם הוא בחי' חסד דאבא וידוע בזהר דבחי' רב חסד דע"י ב' אחיד אבא ותליא, כי האבות הן המרכבה לבחי' חג"ת דע"י כמ"ש ירום ונשא כו' ונשא מסטרא דאברהם. וזהו ענין הברכה שברך מלכי צדק שנק' מלך שלם (מפני שהוא כהן לאל עליון שנק' כהנא רבא כו' וכמו מיכאל כהנא רבא למטה שהוא בחי' משרת וטפל לבחי' רב חסד שבמל' כו' כמ"ש במ"א) לאברם שהוא בחי' חסד דאבא (ופי' קונה שמים וארץ קאי על אל עליון שנק' רב חסד שהוא קונה שמים וארץ ע"י המשכת הכסף לאברהם. ועל כן נק' קנין אחד דהיינו מעצמיות המאציל נותן הכסף וקונה לאברהם והוא בחי' אהבה רבה הנ"ל שלפני האצ"י שהי' אברהם מעורר באהבתו לה' הטבעית שבנפשו הבהמית דוקא כמ"ש כי אב המון גוים נתתיך לגייר גרים שהוא העלאות הניצוצים שנפלו בע' שרים, והוא ע"י התעוררות אה"ר

וכידוע שהדברים היוצאים מן הלב: שליה סט, ב מסי הישר לרית שי"ג.

משכני אחריו נרוצה: שה"ש א, ד.

במ"א בענין הדלקת המנורה: ראה לקו"ת בהעלותך כט, ג ואל"ף.

בזהר . . . רב חסד . . . אחיד אבא ותליא: ראה זחי"ב רצב, א. ע"ה שער אריא (שי"ד) פ"א.

ירום . . . ונשא מסטרא דאברהם: ישע"י נב, יג. זחי"א קטא, ב.

כי אב המון גוים נתתיך: לך לך יג, ה.

מלמעלה למטה וכנ"ל באריכות מענין משל החבל כשמתנענע קצה התחתון
 יתנענע קצהו העליון וכך להיפוך, וכך אברהם ה' מעורר באהבה הטבעי'
 למעלה בחי' אהבה רבה שלפני האצ"י (ואעפ"י שמצד נשמת אברהם לא ה'
 מעורר רק בחי' חסד דז"א שהוא בחי' התיקון שנמשך ע"י החכמה, ופי' שמו
 אברים א"ב ר"ם בחי' חסד דאבא חסד דחכמה כו' אבל מצד התלבשות
 נשמתו בגופו והי' מגייר גרים מאוה"ע ששרשן בבחי' ז' מלכין קדמאין
 דתוהו ע"כ ירידה זו לצורך עלי' היתה להעלות לשרש נשמת אברהם שבבחי'
 חסד דחכמה למעלה מן החכמה דהיינו בחי' רב חסד שבכתר עליון שנק' אל
 עליון וכמ"ש ברוך אברהם לאל עליון כנ"ל והיינו מטעם הנ"ל באריכות כענין
 יריד' הנשמה בגוף לעורר בחי' אה"ר דבחי' ב"ן שלמעלה משם מ"ה דחכמה
 כו', וכאשר נתעורר בחי' אהבה רבה שלפני האצ"י הוא ענין הקנין בכסף
 שקנה הקביה כדי שיהי' כח בתחתונים להעלות מ"ן (וע"כ אברהם הוא קנין
 הראשון להיות על ידו קנין שמים וארץ שהוא בחי' יחוד משפיע ומקבל כנ"ל
 כטעם שלא הביא מפסוק זה לקנין שמים וארץ). ולפי זה לא יתפרש פי'
 אהבת עולם אהבתך על דרך הנ"ל, אלא הפי' כך אהבת עולם הוא בחי' חסד
 דז"א שנק' עולם והוא שורש חסד דאברהם מצד נשמתו כנ"ל על כן משכתיך
 מלמטה למעלה בבחי' רב חסד דאל עליון ע"י אהבה הטבעית דאברהם כו'
 וד"ל.

אך עדיין י"ל איך שייך בחי' משיכה מרשות הרבים שנק' עולם הפירוד כו'
 למעלה באצ"י שהוא עולם היחוד כידוע שבאצ"י איהו וחיוהי חד כו'.
 הענין הוא דידוע בע"ח שיש ג' מדריגות עקודים נקודים וברודים, בחי'
 עקודים היינו שהע"ס כלולים בכלי אחד ובחי' נקודים היינו שנתחלק האור
 לע"ס מחולקות כאו"א בכלי שלו מיוחד. והנה כאשר האור מיוחד בכלי
 מיוחד ודאי שהוא נבדל מאור זולתו המאיר בכלי אחר, וכמו עד"מ אור
 השכל בכלי המוח ואור הרא"י בכלי העין הנה ודאי שלא יתחלפו תפקידם
 להאיר אור בכלי שאינו שלו וא"א שהעין יחכם והמוח יראה להביט וכיוצא.
 ונמצא יש רשויות מחולקות כאו"א בפ"ע. והוה ענין הע"ס דאצ"י אורות
 בכלים מיוחדים כאו"א כמו חכים בכלי החכמה שנק' מוחא וחסיד בכלי
 החסד שנק' דרועא ימינא וכיוצא, ויש בחי' מספר עכ"פ עשר ולא תשע לפי
 מספר הכלים. אך זהו בחי' הנקודים אבל בחי' העקודים כל האורות כלולים
 כאחד בכלי אחד ולא נודעו במספר ידוע. וזהו המאמר לפני אחד מה אתה
 סופר, פי' אחד הוא עשר ספירות, אבל למעלה האורות דאצ"י שנק' אחד מה
 אתה סופר, כמאמר אתה הוא חד ולא כחושבן יו"ד ספירות כו' ופי' שבבחי'
 מל' דאי"ס שלפני הצמצום דקמ"י כו' הוא בחי' אחדות הפשוטה בתכלית

לפני אחד מה אתה סופר: סי' פ"א מ"ז.

דקמ"י: בבתי' ב' דסו.

והוא בחי' עצם התענוג הפשוט בלתי בחי' התחלקות כלל וכלל וכמאמר דלית שמאלא בהאי עתיקא כו' ודל'. ולפי' יתכן ג"כ בחי' משיכה מרה"ר הנ"ל גם באצי', דאצי"ג דאיהו וחייהו חד כו' מ"מ הרי הן במספר עשר ומתחלקות בריבוי כלים מכלים שונים כנ"ל, ובחי' העלא' למעלה באצי' בבחי' העקודים נק' ג"כ משיכה מרה"ר להיות כי אורות דאצי' הן בבחי' הריבוי ענפין מתפרדיון כאוי"א בפ"ע וצריך להעלותן ולכוללם בעצמות אור א"ס שלפני האצי' ששם כל האורות כלולים כאחד בתכלית היחוד ונק' רה"י, והוא ע"י בחי' אה"ר הנ"ל שלפני האצי' שעי"ז נק' קנין. וזהו אברהם קנין אחד גם המאציל באצי' כו' ודל'.

ומעתה י"ל שורש בחי' קנין דתורה כמ"ש תורה קנין אחד דכתיב ה' קניני ראשית דרכו כו', דהנה על דרך בחי' קנין דאברהם שהוא בחי' המשכת מ"ד כדי להעלות מ"ן ואח"כ יומשך בחי' מ"ד ונמצא יש בזה ג' מדרגו' מ"ד ומ"ן ומ"ד וכ"ז בבחי' חסד העליון כנ"ל באריכו' כך יש בחי' קנין עדין בתורה שהוא להעלות לבחי' אור החכמה דתורה למעלה בעצמו' המאציל והוא ע"י המשכת מ"ד כדי שיוכל לעלות שהוא הנק' קנין בכסף ובמשיכה כנ"ל בקנין דאברהם ואח"כ יהי' המשכת מ"ד בתורה והן ג' מדרגו' ג"כ מ"ד ומ"ן ומ"ד והכל בקנין דתורה כו'. ולהבין כל זה הנה תחלה יש להקדי' בשרש מהות התורה מה היא בהיות מבואר למעלה שרש התורה היא בבחי' הגבורה כמ"ש מימינו אי"ש דת למו וראי' לדבר זה הוא ממה שניתנה בקולות וברקים ובאש לפידיים כמ"ש וירא כל העם את הקולות ולפידי' כו' אך לכאורה יש סתירה לזה ממה שמצינו שהתורה שרשה בחסד וכמ"ש ותורת חס"ד על לשונה כו' וגם הלא ידוע דאורי' מח"ע נפסת והחכמה שרשה בבחי' החסד כידוע דאור אבא מקור החסדי' כטבע הטוב שהוא רחמן וחסדן כו' וכמ"ש במ"א, אבל הענין הוא דשניהם אמת משום דאין פ"י גבורה זו שבה ניתנה התורה בחי' דין וצמצום הנק' מדת הדין אלא הכוונה שהוא בחי' התחלקו' וההבדלה בין טמא לטהור כמ"ש להבדיל בין דם לדם כו' וע"כ נק' התורה לשון הוראה והבדלה אך אי"א שיהי' בחי' התחלקו' והבדלה רק ע"י בחי' הגבורה וע"כ לפעמי' נק' החכמה דין ג"כ כמ"ש בפרד"ס ומבואר למעלה. וביאור טעם הדברים הנה ידוע עדימ באדם כאשר צריך לעשות איזה דבר מה עפ"י שכל וטעם הנה כל מה שהאישי הוא

דלית שמאלא בהאי עתיקא: זחיג קכמ, א.

ומעתה י"ל שורש בחי' קנין דתורה: לפיסקא זו — ראה אה"ת שבועות ע' קפט ואילך.

וירא כל העם את הקולות: ע"פ יתרו כ, ית.

ותורת חסד . . . דאורי' חדיע נפקת: משלי לא, כו. זחיב קכא, א. ועוד.

להבדיל בין דם לדם: ע"פ שמיני יא, מו ושופטים יז, ח.

לפעמים נק' החכ' דין ג"כ כמ"ש בפרד"ס: ראה בהגסמו לעיל ע' תתנג.

חכם יותר יותר יבחין בין טוב לרע ולדקדק ולברר הדבר ביותר דהיינו להרחיק כל רע גם דק שבדקות ולקרב כל טוב המעשה שעפ"י השכל ונמצא ע"י עומק העיון ביותר יותר יגרום עוצם הדקדוק וההבדלה להרחיק את שאינו ראוי משאי"כ כשאינו חכם בעמקות כ"כ יותר לא יבחין כ"כ לדקדק ולהבדיל בין טוב לרע כו' ולמעלה ג"כ מטעם זה נק' החכמה בחי' דין להבדיל ולהרחיק את הטמא ולהרשיע את הרשע כו' וזהו שאמרו בזוהר דבחכמה דוקא אתברירו להבדיל בין טמא לטהור כו' והוא שרש בחי' החכמה שלמעלה שבתורה דאצי' כמ"ש דאורי"י מח"ע נפקת שהרי יש הרבה מצות בתורה שהן לבער את הרע כמו כל סס"ה לית בכלל והוא מבחי' הגבורה שבחכמה דרך כלל ומה שלפעמי' נק' תורת חסד היינו מפני שיש כמה מצות בתורה שהן רק בחי' המשכו' חסד עליון כמו מצות הצדקה ומצות תרומות ומעשרו' וכה"ג וגם במצות תפילין וסוכה וכה"ג הוא בחי' המשכת חסד עליון שהרי במצות תפילין נמשך אור א"ס בחי' כו' ובסוכה בחי' מקיפי' דכינה וכה"ג בשאר מ"ע כולן בחי' המשכת גילוי אור א"ס מלמעלה למטה כידוע ע"כ נק' תור"ת חס"ד דוקא וגם מצות הקרבנות שהן בחי' העלא' מלמטה למעלה בחי' גבור' הרי גם בחי' חסד עליון נמשך מרצון העליון על המקריב לכפר עליו כמ"ש ונרצ"ה לו כו' וגם זריקת הדם והקטרת האימורי' אעפ"י שהוא ביעור וחלק הסט"א מ"מ עי"ז נעשה רי"ח ניהוח להרי' להמשיך אור חסד עליון כו' בקרבן נח דכתיב וירח ה' את ריח כו' ויאמר ה' אל לבו לא אוסף עו' כו' ונמצא יש בקרבנות עצמן העלא' והמשכו' שהן גבור' וחסדי' וכך גם בכל מ"ע אעפ"י ששרשם מבחי' ה"ח דע"י מ"מ כלולי' גם מבחי' הגבור' שהרי יש כמה דקדוקי' בדיני המצות כך וכך יוכשר ולא כך וכך כמבואר למעלה בנסתר התורה שהיא כלולה מחוג' וז"ש מימינו א"ש כו' והוא בחי' ההבדלה שע"י החכמה דוקא וע"כ נק' בחי' דין לפעמים כו', אבל למעלה מבחי' החכמה כמו באור הכתר שנק' רצה"ע הוא רק בחי' רחמים פשוטים בלי בחי' דין כלל משום שאורו גדול מן החכמה דהיינו שהוא בחי' אור פשוט בלתי יבוא לבחי' צמצום והתחלקות והבדלה בין טוב לרע משום שאין הדבר תופס מקום כלל, וכמו שנראה בחוש שע"י החכמ' דוקא יעיין וידקדק בדבר אבל כשהוא בבחי' רצה"פ שלמע' מן הטעם מקרב לרעים כמו אל הטובים בהשוואה א' ממש בלתי יבדיל ביניהם כלל מצד רוממות וריבוי האור כי רב הוא ולא יצמצם א"ע לדקדק בדבר מפני שאין הענין תופס מקום כו' (ועכ"א דלית שמאלא בהאי עתיקא כו' להיותו למעלה מבחי' התחלקות כו'). ולמעלה הוא הנק' בחי' א"א דאצי' שלמעלה מבחי' החכ' (וגם מבחי' חס"ס כו') וכמ"ש מאריך אף

בזוהר דבחכמה דוקא אתברירו: ראה זחי"ב רנד, א. אנה"ק סכ"ז.

ונרצה לז: ויקרא א, ד.

וירח ה' . . . ויאמר . . . לא אוסף: נח ת, כא.

מאריך אף לרשעים ג"כ: סנהד' ק"א, א.

לרשעים גי'כ כו' ונק' ארך אפים ורב חסד (ו'ש טוב ארך אפים מגיבור מפני שבחי' ארך אפים שבבחי' הרצון הוא למעלה מבחי' השכל שבבחי' הדין שנק' גיבור דהיינו שהוא מבחי' הגבורו' יותר לסבול גם את הרשע שאין ביכולת הגבורה שבחכמה לסבול והיינו להיות נוטה יותר אל החסד והטוב והוא להיותו ברוממות ביותר), וזהו שאור הכתר כולו רחמים פשוטים ושם נאמר כחשיכה כאורה ואם צדקת מה תתן לו כו' כי אינו תופס מקום כלל וכנ"ל וד"ל.

ואחר שנתב' בשורש מהות התורה שהוא בבחי' גבורות דמח"ע נפקת להבדיל בין טו"ר ובכללות הו' שס"ה לית ורמ"ח מ"ע כנ"ל שהו' ה"ח והג' כנ"ל, מעתה י"ל בחי' הקנין דתורה כג' מדריגות הנ"ל מ"ד ומ"ו ומ"ז. אך בתחלה י"ל מה דאי' בס' מעיין החכמה מדרש הנעלם על דוד המלך שהי' מחבר תורה שלמע' בהקב"ה כו'. ולהבין זה יל"ת שורש ענין הכוונה במצות ת"ת דאורי"י מח"ע נפקת להמשיך אא"ס בחכ' ע"י הקריא' בדיבור דוקא וכמ"ש ודברת כס כו' פ"י דיבור ל' הנהגה והמשכה כידוע וכן כ' בע"ח דעיקר מצות ת"ת להמשיך אור כו', וא"כ לפ"ז אינו מובן מש"א במדרש הנ"ל דדוד ה"י מחבר תוש"מ בהקב"ה שוה"ע העלא' וחיבור לחבר התחתון בעליון כידוע, אך הענין הוא דשניהם אמת שיש בתורה ב' מדריגות הא' בחי' המשכה והב' בחי' העלאה, כי הנה כתיב ואשים דברי בפיך שהתורה הוא בחי' דיבור העליון ונק' דבר הוי", וידוע שבבחי' הדיבור שורה בחי' החכ' כי אבא יסד ברתא ובחכמה שורה בחי' א"ס כי אין גילוי אא"ס רק בחכמה משום שהחכ' נק' כ"ח מ"ה בחי' אין כו' וכמ"ש במ"א, וע"כ מיד שאדם מדבר דבר הוי' זו הלכה נמשך אא"ס בח"ע שבדבר הוי' הזה מפני שנמשך בחכמ' שבהלכה זו (ולכך נק' הלכה כמ"ש הליכות עולם לו דהיינו גילוי והילוך אא"ס מלמעלמ"ט כו').

טוב ארך אפים מגבור: אבות פ"ד מ"א.

נוטה יותר אל החסד: בכתי" ב: טוב יותר בריבוי אור החסד.

שאר הכתר כולו רחמים פשוטים: ראה ע"ח שער אי"א שם. מרדס שי"ח פ"ג ופכ"ה. ובכ"מ.

כחשיכה כאורה ואם צדקת מה תתן לו: תהלים קל"ט, י"ב. איוב לה, ז.

ואחר שנתב' בשורש מהות התורה: לסיסמא זו — ראה אה"ת שביעות ע' קצא ואל"ך.

בס' מעיין החכמה מדרש הנעלם: שהי' מחבר תושמ"ע בהקב"ה: [בכתי" ב (במקום מדרש הנעלם):

מדרש רז"ל]. בלקו"ת שלח נ"א, א מצ"ן ע"ז: בס' הכהיר (נ"א במע"ן החכמה). וראה ס' הכהיר אות קצו.

זחי' רכב, ב.

ודברת כס: ואתחנן ו, ז.

ואשים דברי בפיך: ישעי' נ"א, טו.

אבא יסד ברתא: נסמן לעיל.

שהחכ' נק' כ"ח מ"ה: זחי' כח, א, לד, א.

דבר הוי' זו הלכה: שבת קל"ה, ב.

הליכות עולם לו: תבוקס ג, ה.

והנה עיי בחי' המשכ' א"ס נחכ' שבתורה נבנה בנין החכמ' שבתורה לקרות בשם תורה להבדיל כו' כניל, וז"ש ותורה שם בישראל וכידוע שזהו פי' עוסק בתורה לשמה לשם התורה, ולזה כיון בעצה דעיקר הכוונה במצות הת'ת' הוא להמשיך אור בתורה בשביל התורה עצמה כו'. וראי' ברורה לד"ז הוא הפסוק דארור האיש אשר לא יקים את דברי התורה האת לעשות אותם ויש כאן תמי' למה אמר אשר לא יקים דמשמע דצריכה קימה וחיווק לדבר הליל אשר לא יקים או יעשה כו'. אך הענין הוא משום דקימה זו היינו כמו הקמת בנין וכמשיא הקימותי את דבר הוי' שהפשט הוא על כל דבר שיצא מפי המצווה ועדיין לא בא לידי מעשה שע"י המעשה הקים את הדבר ההוא ובלתי המעשה יוכל להיות ביטול לדבר ההוא, וכך למעלה בדבר ה' שבתורה כשעוסק בדיבור ואז שורה א"ס נחכ' כניל אז הקים לדבר הוי' ומכ"ש שבא לידי מעשה, וז"ש אשר לא יקים את דברי התור' הזאת לעשות אותם וזהו פי' הפשוט. ויובן מזה גם כן ע"ד הנ"ל בפי' עוסק בתורה לשמה לשם התורה כו' דעיקר בנין והקמת כל דברי התורה הוא ע"י בחי' המשכת אור א"ס בחכמה שבתורה כו' כניל ודיל. ומ"ש ב' ענינים אשר לא יקים לעשות כו', הענין הוא כי בין דיבור למעשה יש הפרש גדול דדיבור אעפ"י שאור א"ס שורה בחכמה שבדיבור אבל אין כל האור שבכל מצוה שבתורה מלוכש בתורה' שהן בחי' עשי' שהן רמיח פיקודין שנק' רמיח אברים דמלכא שעל זה אמר לעשות אותם כאילו עשאוני ברמיח אברים כו', וזהו הפרש בין תורה למצות כידוע. אך באמת לא יתיישב מ"ש אשר לא יקים את כל דברי התורה הרי הקמת התורה כבר הקים ע"י הדיבור גם בלא מעשה (על דרך העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה כו', ומ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל זהו דוקא ע"י המעשה וכמ"ש אשר לא יקים לעשות אותם דוקא ובלתי עשי' לא נק' קימה כלל כו'). אמנם האמת הוא דגם בנין והקמת התורה אינו אלא כשבא לידי מעשה (כמשיא גדול תלמוד שמביא לידי מעשה כו') משום דעיקר התורה אמרו בווהר פי' קרח לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא כו' והוא בחי' התכללות חסדים וגבורות כניל בשורש התורה, ואין בחי' התכללות זאת רק כשבא לידי מעשה כשנקרא רמיח אברים דמלכא כמשיא כאילו עשאוני כמו ע"י הצדקה וחסד

ותורה שם בישראל: תהלים עה. ה.

דארור האיש אשר לא יקים: תבא כו, כו.

הקימותי את דבר ה': שמאלא טו, יג.

בתורה שהן: בכתי' ב: בכלי שהוא.

כאילו עשאוני: ראה חז"ג ק"ג, א. ובהנשמן בהגריה בלקוית בחוקתי מה, סע"ג. וכס' מאמרי אדה"ז על

ענינים ע' רלא מובא בשם הרע"מ ותקונים.

העוסק בתורת עולה: סוף מנחת.

גדול תלמוד שמביא לידי מעשה: קדושין מ, ב.

בווהר פי' קרח לאכללא שמאלא בימינא: קעה, א. וראה גם לקוית מסות פו, ב (ובהנשמן בהמ"מ לשם —

הוצאת התשד"מ), פו, ג. ואתחנן ז, סע"ד (ובהמ"מ לשם). ס' מאמרי אדהמ"צ וקרא ח"ב ע' תקד.

נעשה דרועא ימינא וכיוצא לפי שבחי' התכללות האורות אינו אלא בכלים רבים ועיי' הכלים מתכללים זה עם זה, כמו עדימ אברי האדם אעפ"י שאור וחיות כל אבר ואבר מיוחד באבר לפי מזגו מימ יש התכללות מעורבת מן אבר זה לזולתו עד שיש חיבור והתכללות גיכ להרגל עם הראש כידוע שיכולים לרפאות חולי אבר זה עיי' הקזת דם באבר אחר וכיוצא כמיש במ"א, ולזה רמזו רז"ל באמרם כאילו עשאוני ברמיח אברים שהן רמיח פיקודין לפי שאז דוקא שורה אור איס שלימותא דכולא בחכמה להיות בה כח ועזו לאכללא שמאלא כימינא כו', ואז נבנה והוקם דיבור התורה, וזהו אשר לא יקים כו' לעשות אותם דוקא כנ"ל שעיי' התכללות דרמיח פיקודין אזי נקי תורה לאכללא שמאלא כו' ולא כאשר עדיין אין האור בכלים. וזהו שאמר כי נר מצוה ותורה אור כידוע וד"ל.

ומעתה יובן ענין המדרש הנ"ל דדוד ה"י מחבר תורה שלמעלה בהקביה שהוא בחי' ההעלאה כי כל הנ"ל בשורש התורה להמשיך אור לשם התורה הוא בחי' המשכת מ"ד שלאחר ההעלאה [ותחילה צ"ל ההעלאה כי רוח אייתי רוח ואמשיך כו' וענין ההעלאה] והוא לקשר מחשבתו ודיבורו בדבר הו"י זו הלכה וכידוע, ולמעלה היינו בחי' העלאת אור דתורה דמח"ע נפקת להעלותה למעלה מחכמה דאצי', ועדמיש למעלה בקנין דאברהם שצ"ל ג' מדריגות מ"ד ומין ומ"ד כו' כך גם בקנין דתורה כמיש הו"י קנין ראשית דרכו צ"ל הקנין דכסף שהוא בחי' המשכת מ"ד שיוכל להיות העלאת מ"ן בחכמ' שבתורה ואח"כ נמשך בכחי' משיכה מרה"ר לרה"י שהוא העלאת החכמה מעולם האצי' שנק' רה"ר לגבי עשר ספירות הגנוזים במאציל שלמעלה מבחי' התחלקות במספר וכמאשר לית שמאלא בהאי עתיקא כו' כנ"ל. וזהו הכסף והמשיכה שנק' מ"ד שמעורר מ"ן, ואח"כ נמשך אורי-אבא בחכמה שבתורה בבחי' מ"ד לעשות את התורה בבנין גמור וכנ"ל בקנין דאברהם. וזשיא דדוד הוא בחי' מל' העלה בהעלאת מ"ן לכל דברי התורה שלמעלה הנק' תורה דאצי' למעלה מן האצי' לחבר אותה בהקביה שהוא עצמיות המאציל, וזהו הקים על עולה של תורה כו' (והוא בחי' המשיכה שאחר הכסף, וזהו שאמר רב ששת חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי כו'). וזהו שורש ענין קנין דתורה שנאמר בה ה' קנין ראשית דרכו כו' פי' קנין בקנין דכסף ומשיכה הנ"ל בכדי שימשיך אח"כ אור רב להיות לו זירה והיכל כמיש בזהר דאורייתא היכלא עילאה דקוביה ובלשון הגמרא נק' ד' אמות

כי נר מצוה ותורה: משלי ה, כג.

ומעתה יובן ענין המדרש הנ"ל: לפיסקא זו – ראה אהיית שבועות ע' קצב ואילך.

אור אבא: בכתיב ב: אוא"ס.

הקים על עולה של תורה: ע"פ במדבר פ"ח, כא. תדאיך רפיב. מדרש שמואל פכ"ט.

שנאמר רב ששת חדאי נפשאי: פסחים סח, ב.

בזהר דאורייתא היכלא עילאה דקוביה: זחיב ר, א.

ד' אמות של הלכה: ברכות ת, א.

של הלכה כו' וד"ל (ומ"ש ראשית דרכו לפי שקנין הראשון הי' קנין תורה מטעם המבואר למעלה דמתחלה עלה במחשבה לברוא במדה"ד שהוא בחי' הגבורה שרש התורה כנ"ל וד"ל).

ומעטה יש להבין שורש ענין קנין שמים וארץ, אך י"ל תחלה ענין אחד הנזכר בכמה דוכתי בע"ח שיש ב' מיני זיווגים באו"א, הא' זיווג חיצוני לצורך חיות העולמות בלבד והוא זיווג תדירי דלא פטיק לעלמין וכמ"ש בזוהר בכמה דוכתי שנק' תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין כחדא שריין וכחדא נפקין כו'. וביאור הדברים ידוע שהוא בחי' יחוד חו"ב דאצי' וידוע שההשפעה נמשך מחכמה לבינה בתמידות מאין ליש [כי החכ' נק' אין] וכמ"ש והחכמה מאין כו', והוא ע"ד משל נקודת השכל שלמעלה מן ההשגה עדיין כידוע ונמשך מן נקודת השכל מיד לידי גילוי בהשגה שנק' בינה שהוא בחי' יש כו' כידוע, ונק' יחוד חו"ב תדירי לפי שתמיד נמשך מאין ליש לצורך המשכה במדות להחיותן ולקיימן כידוע, ועל כן זיווגיהו תדיר כי התהוות העולמות מן המדות דאצי' הוא תמיד כמ"ש כי ששת ימים עשה ה' ויין יומין עילאין כו' ונק' ו' ימי המעשה כידוע ועל כן בהכרח שיומשך תמיד אור וחיות למדות דאצי' מחו"ב, כנראה באדם התחתון שהשכל מתפשט למדות ואם לאו אין להם קיום אפי' רגע כו', ובשביל המשכה זאת זיווגיהו דחו"ב תדיר מאין ליש כנ"ל. אך זהו רק בחי' חיצונית הזיווג בשביל להחיות העולמות בלבד כנ"ל ועל כן נק' תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין כו'. וזיווג הב' הוא זיווג או"א בבחי' הפנימית שלא לצורך חיות העולמות כלל אלא לצורך עצמו, ויחוד זה נעשה ע"י נשמו' ישראל דוקא כשעושיין תורה ומצות דוקא למטה עי"ז מזווגים או"א למעלה בבחי' הפנימית, וזיווג זה אינו תדירי רק לפרקים כמו בשבת ויום טוב או ע"י מצות מיוחדות שעושים וכח"ג, ובחי' המשכת אור שנמשך ביחוד פנימי הזה הוא הנק' תוספות אור חדש או מוחין חדשים שלמעלה מהשפעת חיות לעולמות.

וביאור הדברים ידוע שהוא ע"ד משל יחוד זיווג הגשמי שנמשך טיפה ממוח החכמה בבחי' הרוחניות שהוא למעלה מהמשכת נקודת השכל כנ"ל (והיינו גם כן בחי' זיווג גופני דו"ג ע"י שנמשך להם מוחין דבאבא להוליד נשמות חדשים כו' שהוא בבחי' טיפת אבא שדומה לטיפה שבמוח החכמה כו') וכמ"ש במ"א בפי' כי אתה אבינו. והנה בין בבחי' זיווג

ומעטה יש להבין שורש ענין קנין שמו"א: להבא הלאן — ראה אהיה שבועות ס"ע קצד ואילך.
 בכמה דוכתי בע"ח שיש ב' מיני זיווגים: ראה לקיחת נצבים מו, א — בשם ע"ח שער הנסירה רפ"ב ופע"ח
 שער הקיש פ"ה. שם שה"ש כב, ג — בשם סידור הארז"ל בכונת קיש ופע"ח שער הקיש פ"ז ופי"א.
 וכמ"ש בזוהר . . . שנק' תרין ריעין . . . כחדא שריין וכחדא נפקין: זחיג ד, א. רצ, ב. ועוד.
 והחכמה מאין: איוב כח, יב.
 כי ששת ימים עשה ה' ויין יומין עלאין: תשא לא, יו. ראה זחיג רמו, א. זחיג צד, רע"ב. ר"ח שער
 הקדושה פ"ב (קל, ג). רמב"ן בראשית ב, ג. בהר כה, ב. ובכ"מ.

פנימי דאוי"א בין בבחי' זיווג חיצוני הנ"ל צריך להיות ג' מדריגות הנ"ל מ"ד ומ"ן ומ"ד על דרך הנ"ל, דהיינו בבחי' זיווג פנימי דאוי"א הרי צריך להיות בחי' העלאת מ"ן דאימא ואח"כ יומשך בחי' מ"ד דאבא כענין ג' שותפים למטה אב ואם כו' ואז אור א"ס נמשך ביחוד מ"ד ומ"ן דאוי"א כידוע בכוננת הוי' אליקינו דק"ש שהוא בחי' יחוד או"א וכל יחוד שיורה בו אור א"ס כמ"ש ויקרא שמם אדם דכר ונק' מ"ה וב"ן ויברך אותם כו' וכמ"ש במ"א בענין יחוד ברכה וקדושה כו'. אך כדי שיוכל להיות העלאת מ"ן דאימא צריך שיומשך בחי' מ"ד דאבא בחיצוניות לעורר העלאת מ"ן דאימא (והוא משי"א אלקנה שהוא א"ל דחכמה שנק' קנה חכמה לחנה שהוא גימט' ס"ג דבינה הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים להיות כי הוא רוח המעלה מ"ן יותר מן הבנים כו' וכמ"ש במ"א). וכך הוא בבחי' זיווג חיצוני הנ"ל לצורך העולמות הנה צריך להיות ב' בחי' המשכות מ"ד דאבא לעורר העלאת מ"ן מלמטה למעלה בחי' אם הבנים דהיינו מבחי' המדות דז"א ואחר העלאת מ"ן נמשך בחי' מ"ד דאבא בבחי' הפנימית והכל רק לצורך שפע העולמות בלבד שנק' יחוד חיצוני כנ"ל וד"ל.

וְדוֹגְמָא לענין יחוד חיצוני הנ"ל בג' מדריגות הנ"ל יובן עדי"מ ממה שאנו רואים למטה בשמים וארץ הגשמיים שהן בחי' משפיע ומקבל בגשמיות כידוע שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל למעלה המאיר מן השמים בארץ ומכה כו' ואומר לו גדל כו', ולכאורה אינו מוכן ענין הכאה זו למה, אם יש בכח במזל הזה הרוחני לגדל ה"י לו לומר אין לך עשב שאין לו מזל המגדלו כו'. אך הענין הוא דבאמת עיקר כל עשב וכל צמח תבואות הוא נמשך מבחי' כח הצומח הרוחני שבארץ שבו מלוכש מאמר האלקי תדשא הארץ דשא כו' על כן תמיד בכח האלקי הזה הוא מצמיח עד אין שיעור והפסק, רק שאין בארץ כח להוציא צמח מפני שכח הצומח שבה צריך התעוררות מן המשפיע העליון אשר בשמים ממעל והן המזלות המקבלים בשמים, הנה לזה אומר שאין לך עשב למטה בארץ שאין לו מזל המכה ואומר לו גדל כו', ופי' הכאה זו היינו שמעורר בהכאה זו לכח הצומח המלוכש בעשב זה שיצמיח את העשב הוא מ"ש ואומר לו גדל כו'. וזהו דמיון להבין בחי' המשכת מ"ד לעורר העלאת מ"ן כי הצמיחה מכח הצומח מלמטה למעלה דומה להעלאת מ"ן שעולה מן המקבל צריך להיות המשכת מ"ד מן המזל לעורר העלאת הזאת כו'. וכך הוא בזיווג גשמי שמעורר הזכר לנקבה לחממה שתוכל להזריע תחלה כו', (כמ"ש במ"א בפ"י כתיש כתישין כו'), וכמו כן ענין המשכת גשמים בארץ גם כן להוציא כח הצומח מן הארץ

ויקרא שמם אדם: בראשית ה. ב.

וכמ"ש במ"א בענין יחוד ברכה וקדושה: ראה גם לקו"ת ברכה צג, ד. ושי"ן.

הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים: שמואל"א א. ח.

כידוע שאין לך עשב מלמטה: ביר מ"י, ו. ועוד.

מן העולם לגילוי כמ"ש בגשמים והרווה את הארץ והולידה והצמיחה כו' כמ"ש במ"א. וההפרש בין בחי' מ"ד הראשון לבחי' מ"ד השני היינו שזה בא בבחי' חיצונית וזה בא בבחי' הפנימית כו'. וככה יוכן בכל בחי' משפיע ומקבל הרוחני למעלה כמו המזלות שמקבלי' משמרי האופנים והאופנים והמלאכים מקבלים דין מן דין בדרך עו"ע כידוע דהיינו שהמלאך מקבל השפעתו מעליון הימנו בהכרח שיעלה המין לעליון הימנו תחלה כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח כדרך כל מקבל ומשפיע, אך כדי שיוכל התחתון להעלות מ"ן בהכרח שיומשך תחלה כח ועזו מעליון לתחתון שיוכל להעלות מ"ן, והיינו ג"כ ג' מדריגות הנ"ל מ"ד ומ"ן ומ"ד כו' וכך הוא בכל השפעת עילה ועלול עד רום המעלות (ועם זה יוכן בתוספת ביאור ענין מדרש הנ"ל שהמלאך אומר ג' פעמים קדוש ונמשך י"ב שעות היום כו' כי כשאומר פעם הא' קדוש מעלה מ"ן כמ"ש וקרא זה אל זה ותרגומי' ומקבלין דין מן דין כו' והיינו ע"י העלאת מ"ן לעליון הימנו, ופי' מקבלין יתפרש בבי' מיני מ"ד הנ"ל כי פי' וקרא הוא בחי' המשכה כידוע וגם פי' מקבלין דין מן דין המשפיע מקבל המ"ן מקבל מקבל המ"ד כו' וכל זה נק' בחי' רוי"ש וע"כ מתעכב זמן ד' שעות עד שאומר פעם ב' קדוש כו' וד"ל).

ומעטה הנה יוכן שורש ענין קנין דשמים וארץ, דהנה מבואר למעלה שבחי' ג' מדריגות הנ"ל מ"ד ומ"ן ומ"ד היינו ג"כ כמו בחי' קנין הגשמי שהקונה נותן את הכסף והוא בחי' המשכת מ"ד כדי שיוכל להיות העלאת הדבר לרשות הקונה ע"י המשיכה כו' כנ"ל, וכך הוא למעלה מעלה עד רום המעלות, ובכל עליית העלול לגבי העילה בכללות נק' קנין שמים וארץ שהן בחי' משפיע ומקבל למטה, וכך הוא עד רום המעלות דהיינו עד שרשם ומקורם הראשון לכל השתלשלות העולמות שהן בחי' או"א דאצי' בבחי' יחוד וזיווג החיצוני לצורך שפע העולמות שמקבל מו"נ שנק' שמים וארץ (כי שמים אש ומים יחד והוא בחי' ת"ת דו"א וארץ הוא בחי' המל' וגם או"א עצמם נק' לפעמים שמים וארץ כמ"ש העידותי בכס את השמים כו') ומ"ש בראשית ברא אלקים השמים והארץ כו' היינו בחי' נקודה דאבא בהיכל אימא שבתובת בראשית שהוא יחוד חיצוני דאו"א כידוע שזהו הכל תלוי במזל אפי' ספר תורה שבהיכל שהוא בחי' מוחין לזו"נ שנק' שמים וארץ כו' (כמ"ש בזוהר ואבא אמר לאימא). ויש בזה בחי' קנין דהיינו ג' מדריגות הנ"ל, בתחלה הורדת מ"ד מחכמה שיוכל להיות העלאת מ"ן שהוא

והרווה את הארץ . . כמ"ש במ"א: ע"פ ישעי' נה, י. וראה סי' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' קנד ואילך.
 וש"נ. מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"א ע' צח.
 כי רוח אייתי רוח: ראה זחי"ב קטב, רע"ב. זחי"א צט, רע"ב. אוה"ת חנוכה רפ, א.
 וקרא זה אל זה: ישעי' ג, ג.
 ומעטה הנה יוכן שורש ענין קנין דשמו"א: להבא להלן — ראה אוה"ת שבועות ע' קצו ואילך.
 שחכל תלוי במזל: ראה זחי"ג קלד, א. ובהסמך בסי' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' קלת.
 בזוהר ואבא אמר לאמא: ראה זחי"א כב, א.

בחי' ביטול היש לאין שא"א להיות גם כן בלתי ההמשכה מאין ליש, וידוע דהחכמה נק' אין והבינה נק' יש שזהו זיווג חיצוני דא"א מאין ליש תמיד בחי' הביטול היש דבינה לאין דחכמה (וכענין השתיקה שהוא סייג לחכמה או ביטול ההשגה כו' כמ"ש במ"א כפ"י והאיך משתאה לה מחריש כו') גורם המשכת אין דחכמה ליש דבינה. אך ביטול היש דבינה צריך להיות ע"י המשכת אין דחכמה כנ"ל דהיינו ע"י המשכת מ"ד שלפני העלאת מ"ן, ולמעלה הוא קנין בכסף שהוא בחי' חפץ חסד שלפני האצי' וד"ל.

וזהו שורש ענין הקנין דשמים וארץ מאור איס ע"י ג' מדריגות הנ"ל. ואמנם זהו רק בבחי' החיצוניות בשביל השפעת חיות לעולמות כמ"ש מחדש בכל יום מיומין עילאין דז"א מעשה בראשית שהוא יחוד חיצוני דא"א שנק' תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין כנ"ל. אך בחי' קנין דאברהם וקנין דתורה הנ"ל הגם שהם בבחי' חו"ג כנ"ל אבל הוא בשביל המשכה פנימית דוקא דהיינו להמשיך ולהוסיף אור חדש דאצי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות הקדומה מכבר, כי בכל קנין דשמים וארץ הנ"ל אין ענין תוספות אור חדש לגמרי רק לחדש הישנות כמ"ש מחדש בכל יום כו' והוא שמעורר בחי' חפץ חסד הקדום בלבד ואין בזה חידוש מעיקרו רק שלא יופסק השפע מכפי סדר הקצוב על פי מאמר קו המדה בלבד, אבל קנין דאברהם שמעורר בחי' רב חסד העליון כנ"ל להיות יחוד דא"א בבחי' הפנימיות להוליד נשמות חדשות או לגייר גרים להעלות ניצוצות כו' וכנ"ל כפ"י ברוך אברהם לאל עליון. ופי' קונה שמים וארץ היינו שיש בכלל מאתים מנה כו' וכן ענין הקנין דתורה הוא בבחי' יחוד א"א בבחי' הפנימית כי אור א"ס שנמשך בתורה הוא בחי' אור חדש וכמ"ש ואה"י אצלו אמון שקדמה לעולם הנאצל כו' כידוע. ובי' קנינים הללו דתורה ואברהם הן שרש דקנין דשמים וארץ כנ"ל בטעם סדר הקנינים הללו כמה שהקדימו קנין דתורה ואח"כ קנין שמים ואח"כ קנין דאברהם כו' ולזה אמר מלאה הארץ קניניך כו' וד"ל.

ומעשה יש להבין שורש ענין ישראל קנין אחד דכתיב עם זו קנית ואומר לקדושים אשר בארץ כו', פי' ישראל הוא התיב כנ"ל והוא בחי' הממוצע בין קנין דאברהם לקנין דתורה, וע"כ נזכר קנין דשמים וארץ קודם כמ"ש בראשית ברא אלקים שמים וארץ כו' כנ"ל, ואח"כ נעשה יחוד וזווג

השתיקה שהוא סייג לחכמה: אבות פיג מ"ג.
במ"א כפ"י והאיך משתאה לה: חיי"ש כד, א. סידור צא, ג (בכתבמנן בהערות וציונים לשם). סה"מ חקסי
ח"א ע' לט.

דאצי' בבחי' ב: באצי'.
ואה"י אצלו אמון: משלי ה, ל.
בראשית ברא אלקים: בראשית א, א.

פנימי דאוי'א בשביל יחוד ז'ינ בבחי' יחוד הפנימית והוא בחי' קנין דישראל וקנין דבהמ"ק שהוא יחוד ת"ת ומל' כניל, וז"ש עם זו קנית וכמ"ש וארשתיך לי כו', והיינו דוקא ע"י קיום המצות שישראל עושים, וז"ש לקדושים אשר בארץ המה כו' פי' ע"י בחי' יחוד ברכה וקדושה שימשיכו בארץ שהוא בחי' המל' ע"י המצות והוא ע"י הברכות של המצות שהוא בחי' הורדת המ"ד לעורר מ"ן כמ"ש בפע"ח והמצוה עצמה בחי' מ"ן ואח"כ נמשך אור א"ס למטה כו' שהוא בחי' מ"ד פנימי', וזהו פי' ברוך אתה הוי"ו כו' אשר קדשנו בקדש העליון בבחי' העלאה בבחי' הפנימית כו' ואח"כ נמשך פנימית רצון הנ"ל וחפץ העליון שלמעלה מבחי' חפץ חסד הקדום כו' וד"ל. ובה נכלל קנין דביהמ"ק שהו' כנסי' דכתיב ושכנתי בתוכם וכניל בפי' מקדש ה' כוננו ידך כו'. וביאור הדבר היינו מה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא והוא בחי' ביטול היש לאין בעולם הנפרד שנמשך מבחי' מל' דאצי' שהוא בחי' גילוי שכינה בהיכל ק"ק כידוע דהיינו להיות גילוי אור א"ס שלפני השתלשלות למטה כמו למעלה ממש, כי באמת הרי שמים ושמי השמים כו' ואיזה בית אשר תבנו כו' אך צמצם שכינתו בין ב' בדי הארון כו'. והנה בבחי' גילוי זה צ"ל גם כן ענין ג' מדריגות הנ"ל הנכלל בקנין בחי' מ"ד ומ"ן והוא הנק' קנין ביהמ"ק כמ"ש הר זה קנתה ימינו מבחי' חסד עליון כענין הכסף שקונה כו' כמ"ש והוכן בחסד כסאו כו' וכן נאמר כי אמרתי עולם חסד יבנה כי סוף מעשה עלה במחשבה תחלה (וע"כ נאמר ז' דברים קדמו לעולם תורה ובהמ"ק וישראל כו' וד"ל).

וארשתיך לי: הושע ב, כא.

ושכנתי בתוכם: תרומה כה, ח.

שנתאוה הקב"ה: תנומא נשא טו. ובכ"מ.

שמים ושמי השמים . . . ואיזה בית אשר תבנו: מל"א ח, כו (ודה"ב ו, יח). ישעי' טו, א.

צמצם שכינתו בין ב' בדי הארון: ראה תנומא ויקהל ז': בתוך הארון כו' צמצם שכינתו. שהשי"א טו [ב]. ביר פיה, ו. שמור פליד, א. ויקיר ספי. יליש שהיש סוף רמו תתקמ.

והוכן בחסד כסאו: ע"פ ישעי' טו, ה: והוכן בחסד כסא. ובמשלי כ, כח: וטעד בחסד כסאו. [וכהלשון כון הוא גם בלקו"ת פי' ראה כה, ד. אמ"ב ח"ג (הוצאת קה"ת, תשמ"ה) קמ, ג. לעיל ע' שסו. ביאוריה לאדהצ' ח"א ע' תתקנ. המשך תעריב ח"ב ע' תרסד. תתקפ. איקג. ובכ"מ].

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

דברים קדמו לעולם: ראה פסחים נד, א. מדרש תהלים (באכער) ז, יב. ועוד.

פקסימיליות

פסימיליא מדף השער ביכל 123
— ראה לעיל ע' שנב וע' שנח —

תתעז

לזכות

שניאור זלמן בן אסתר
והגתו חוה בת שרה ברכה
כנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
כנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל
כלתו צבי' מרים בת שיינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
ובעלה יהושע בן עטא דבורה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
ובעלה אהרן בן גיטל לאה
ובנם לוי יצחק
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן הארא רייזל
ובנם לוי יצחק
נכדתו מלכה בת אסתר
ובעלה אליעזר אלימלך בן אסתר רייזל
נכדתו חנה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו שלום דובער בן אסתר
נכדתו דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי' מרים
נכדתו חנה בת צבי' מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי' מרים
נכדתו אסתר בת צבי' מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי' מרים
נכדתו רבקה בת צבי' מרים
נכדתו שטערנא שרה בת צבי' מרים

